

Läk yam

Southwestern Dinka New Testament

This Bible is copyrighted by BibleLeague International (BibleLeague.org) and translation was provided by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org). This Bible is printed with permission and produced at cost by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible

Matheo	4
Marko	31
Luka	48
Joon.....	76
Luci Atuuc	96
Kɔc pan Roma.....	123
1 Korinth	135
2 Korinth	147
Galatia	155
Epethuth	160
Pilipi	165
Kolothia.....	168
1 Thethalonika.....	172
2 Thethalonika.....	175
1 Timothĭ.....	177
2 Timothĭ.....	181
Tito.....	184
Pilemon	186
Athör cĭ gät kɔc Itharel cĭ gam.....	187
Jemith	197
1 Pĭter	201
2 Pĭter	205
1 Joon	208
2 Joon	212
3 Joon	213
Jut.....	214
Nyuuth tĕnĕ Joon.....	216

Matheo

Wët nom

Athör Matheo ë jam Wët Puoth Yam ye Jethu raan cī lueel, yen bī kōc waar yiēth kārac yiic, raan yen cī kāŋ ken-hiim tiēŋ thīn, kāk cī Nhialic thōn kacke. Kākkā, aa yeku yōk athör thēer wēl Nhialic yiic. Wēt Puoth Yam kēnē acie tēnē kōc Itharel kepēc, kōc kek ke dhiēeth Jethu thīn ku dīit kamken, ee wēt puoth lēk thēi ēbēn pinynhom. Athör Matheo acī ŋiēc guiir. Ee rot jōk dhiēnh Jethu, ku teet miōc nom ē Jethu ku tē cī jōŋrac ye thēm thīn. Ku wēetden yen kōc lēk tē bī kōc pīr thīn akōldā, ku piōcde ku tē yen kōc kuony thīn Galilia. Ku ē kākkā cōk ciēen, Matheo acī tēwāār jiēl Jethu Galilia bī la Jeruthalem gōt aya, cīmēn kāk cī rōt looi tēnē ye wāār bī ye guo nōk, cī bēn la thōk piēt cī ye bēn piāāt tim cī rīiu kōu. Ku jōl aa jōn cī yen rot bēn jōt.

Athör Matheo ē Jethu nyuoth ke yen raan piōc ril ŋic kāŋ apei, ke la riel yen lōŋ Nhialic teet yic bī lōōny kōc puoth apath, ku ē piōc kāk Bāāny Nhialic aya. Abarđit piōcde yic acī Matheo tek yic dhiēc ku gēt kēlā,

Piōcde gōt nom rin ŋiēc ciēŋ ku tē bī kōc ye Bāāny pan Nhialic kēden la thīn akōldā. (cōkdīt 5-7)

Lēk tēnē atuuc kathiāār ku rou ē luçiden bīk looi. (cōkdīt 10)

Kēŋ rin Bāāny pan Nhialic. (cōkdīt 13)

Piōc rin atuuc. (cōkdīt 18)

Piōc rin thōk piny, ku Bāāny pan Nhialic bī bēn. (cōkdīt 24-25)

Kāk tō thīn

Kuat Jethu ku dhiēnhde 1:1–2:23

Piōc Joon raan kōc muōc nhiim 3:1-12

Miōc nom Jethu ku tē cī jōŋrac ye thēm thīn. 3:13–4:11

Piōc Jethu Galilia 4:12–18:35

Jāl Jethu Galilia bī la Jeruthalem 19:1–20:34

Nīn ciēen kadhorou thuōnde nom tueŋ 21:1–27:66

Jōn rot ku nyooth rot ē Bānyda 28:1-20

Kuat Jethu raan cī lōc ku dōc

(Lk 3:23-38)

1 Kākkā aa rin kuat kōc ke dhiēeth Jethu thīn, kuat Bēnyŋaknom Debit bō cōk tēnē Abaram.

² Abaram ē ye wun Ithāk.

Ithāk ē ye wun Jakop.

Yen cī Juda bēn dhiēeth kek wāmāthakēn kōk.

³ Juda ē ye wun pandiēet, Peredh ku Dhara ku man-den ē cōl Tamar,

Peredh ē ye wun Ÿedhron

ku Ÿedhron ē ye wun Ram.

⁴ Ram ē ye wun Aminadap,

ku Aminadap ē ye wun Nacon,

ku Nacon ē ye wun Thalmon.

⁵ Thalmon ē ye wun Boath,

ku man ē cōl Rayāp.

Boath ē ye wun Obet,

ku man ē cōl Ruth,

ku Obet ē ye wun Jethe.

⁶ Ku Jethe ē wun Bēnyŋaknom Debit,

ku Debit ē ye wun Tholomon, ku man ēcī kaŋ aa tiŋ

Uria.

⁷ Tholomon ē ye wun Raboam,

ku Raboam ē ye wun Abija,

ku Abija ē ye wun Atha.

⁸ Atha ē ye wun Jocapat,

Jocapat ē ye wun Joram,

ku Joram ē ye wun Udhia.

⁹ Udhia ē ye wun Jotham,

Jotham ē ye wun Aŷath,

ku Aŷath ē ye wun Ÿedhekia.

¹⁰ Ÿedhekia ē ye wun Manathe,

Manathe ē ye wun Amon,

ku Amon ē ye wun Jothia.

¹¹ Jothia ē ye wun Jekonia, ku wāmāthakēn kōk, ku jōl ke peec ku Ÿēth ke Babilonia. †

¹² Wën cī ke γāth Babilonia aaci la dhiëth këlä, Jekonia aci Cealtiel la dhiëth.

Cealtiel ë ye wun Dherubabel.

¹³ Dherubabel ë ye wun Abiöt

ku Abiöt ë ye wun Eliakim.

Ku Eliakim ë ye wun Adhor.

¹⁴ Adhor ë ye wun Dhadok.

Dhadok ë ye wun Acim,

ku Acim ë ye wun Eliöt.

¹⁵ Eliöt ë ye wun Aliadhër

ku Aliadhër ë ye wun Mathan.

Ku Mathan ë ye wun Jakop.

¹⁶ Ku Jakop ë ye wun Jothep mony Maria,

ku ë yen aci Jethu cɔl Raan cī lɔc ku dɔc bën dhiëth.

¹⁷ Këya, kuat Jethu ë kith, ee ye yic thiäär ku nuan jɔɔk Abaram yeet Debit, ku ben yic aa thiäär ku nuan yeet tēwäär cī ke ρεεc Babilonia, ku ben yic aa thiäär ku nuan jɔɔk kɔc cī dhiëth Babilonia yet dhiënh Jethu raan cī lɔc ku dɔc.

Maria aci meth yök ke cīn moc

(Lk 2:1-7)

¹⁸ Dhiënh Jethu ë loi rot këlä. Maria ë wic Jothep bi thiaak. Tēwën këc ye gam, ke yök ke cī liëc ë manh yök tēnë Wëi Nhialic. ¹⁹ Jothep, raan awën wic ye bi thiaak ë ye raan path, ku akëc wic bi Maria yöör guöp, go wic bi puöl ke cīn raan piñ ye.

²⁰ Tēwën wic yen kënë bi looi, ka atuny Nhialic nyuth rot ye nyuöth yic ku lueel, "Jothep, manh Debit, duk riöc ba Maria cii thiak, rin ë riel Wëi Nhialic yen ayök yen manh tō yeyäc. ²¹ Yeen abi menh moc dhiëth, ku aba cäk ke cɔl Jethu rin yen ë raan bi kɔc wëër bei adumuömmken yiic." ††

²² Kënë aci rot looi këya, bi wët Nhialic cī raan käkke tiñ lueel yenhom tiëñ. Ku wët kënë ëcī lueel ëlä, ²³ "Nyan bim abi liëc, ku abi manh moc dhiëth ku abi cɔl Emanuel. Ku wëtde yic, Nhialic atō kek yook." ‡

²⁴ Këya, Jothep aci kë cī atuny Nhialic lëk ye gam, ku yëth Maria baai. ²⁵ Ku aa këc rëer cimën tik ke moc yet tē dhiëth Maria wënde, ku ciëk Jothep ke cɔl Jethu. ††

Jethu aci nyuöth kɔc thäi

2 Tēwën cī Jethu dhiëth gen Bethalem pan Judia, wäär ye Yërot Bëny. Ke bány kök njc käk Nhialic bö piny ciëen ku yëtkë Jeruthalem, ² ku thiëckë, "Tō Bënyñaknhom kɔc Itharel puɔc dhiëth tēno? Ciëërde acuk tiñ piny ciëen, yen abi yok buk bën door."

³ Nawën piñ Bëny Yërot ë wët kënë, ke jieth puöu, agut kɔcdit käk Nhialic Jeruthalem aya. ⁴ Go bánydit käk Nhialic, ku kɔc piöoc lööñ cɔl ëbën ku thiëc ke, "Ye tēnen bi Raan cī lɔc ku dɔc dhiëth thīn?"

⁵ Gokë lueel, "Abi dhiëth gen Bethalem pan Judia, cit wët cī raan käk Nhialic tiñ göt ëlä,

⁶ 'Yin Bethalem pan Judia,

na cɔk abn koor yin kam gëethdit pan Judia,

ke yin abi bëny mec

thändiën Itharel tuöl thīn.' " ††

⁷ Go Yërot bány wën bö ciëen cɔl ë röt, ku thiëc ke aköl tiñ kek ciëer panden. ⁸ Ku cɔl ke aa bër Bethalem ku thɔn ke ëlä, "Lak wiëckë meth apei ku na yökkë, ke we dhuk bäk bën lëk ya, ba la aya, ba la door."

⁹ Nawën cik wët Bëny Yërot piñ ë ke lööny dhöl, ku tiñkë ciëer wäär cik tiñ ciëen panden ke wat kenhiim, ku ler ku këc yöt nhom, yön tō meth thīn, ¹⁰ ku mitkë puöth apei. ¹¹ Ku lek yöt ku yökkë meth kek man, ku gutkë kenhiol piny ku dorkë, ku liepkë jɔɔɔken thook ku juërkë milöññthith, ku adöñ njir mit tuölde ku adöñ kec.

¹² Nawën ke nyuöth ku lëk ke bik cii dhuk tēnë Yërot, gokë dhuk panden dhël dët.

Meth aci riëñ Ijip

¹³ Wën cī kek jäl ka atuny ë Nhialic nyuth rot Jothep ku nyuëth ëlä, "Jot rot ku luɔc rot wei kek meth ku man ku lak Ijip, ku rëërkë thīn yet aköl bi yen we lëk bäk dhuk, rin Yërot awic meth bi nöc."

¹⁴ Go Jothep rot jot ku nyëei meth kek man ë wëër kënë, ku lek Ijip. ¹⁵ Ku rëërkë thīn yet aköl thou Yërot, rin bi wët raan käk Nhialic tiñ, cī lueel theer ëlä yenhom tiëñ, "Yen abi Wëndië cɔl Ijip." †††

¹⁶ Nawën tiñ Yërot lɔn cī bány ke bö ciëen ye ruëny, ke riäak puöu. Ku cɔl mith röör aa nek ëbën Bethalem, ku bëi kök thiäak kek ye, mith ye ruönken rou, ayi mith kök këc run karou dööt, cit tē ye tāk ye tēwäär piñ yen wët tēnë bány ciëen.

¹⁷ Ku käk ke cī Jeremia raan käk Nhialic tiñ lueel theer, aaci kenhiim tiëñ thīn. Ku ëcī lueel ëlä,

¹⁸ "Dhiëu ëcī piñ gen Rama,

dhiëu ku kiëu ë dit apei.

Kɔc Itharel aake dhur miëthken,

Ku aacii wëc ë puöu ye gam,

rin cī kek thou ëbën." †††

Meth aci dhuk

¹⁹ Nawën cī Yërot thou, ka atuny Nhialic ben rot nyuöth Jothep pan Ijip, ²⁰ ku lueel ëlä, "Jot rot, ku dhuök meth kek man pan Itharel, rin kɔc wäär wic ye bik nöc aaci thou." ²¹ Go Jothep rot jot, ku jiël kek meth ku man, ku dhuk pan Itharel.

²² Nawën piñ lɔn ye Arkelao bëny Judia nyin wun, go riöc bi la Judia, ku ben nyuääh, go muöl la Judia ku ler Galilia, ²³ ku ler ku rëer gen cɔl Nadharet. Këya, wël ke cī raan käk Nhialic tiñ lueel aaci kenhiim tiëñ thīn, "Lɔn bi Jethu aa raan Nadharet." §

† 1:11 2Brj 24:14-15; 2Lëk 36:10; Jer 27:20 † 1:18 Lk 1:27 †† 1:21 Lk 1:31 ‡ 1:23 Ith 7:14 †† 1:25 Lk 2:21

†† 2:6 Mai 5:2 ††† 2:15 Yoth 11:1 ††† 2:18 Jer 31:15 § 2:23 Mk 1:24; Lk 2:39; Jn 1:45

Piöoc Joon raan kɔc muɔɔc nhiim

(Mk 1:1-8; Lk 3:1-18; Jn 1:19-28)

3 Ye ninkä, Joon raan kɔc muɔɔc nhiim ëci piöccde jɔɔk pan Judia, roor tē cii ceŋ, ku lëk kɔc ëlä, ²“Pälkë luɔi kārāc rin Bääny Nhialic aci thiök.” †
³ Mony kënë, yen ëci Ithaya raan kāk Nhialic tiŋ jam rienke theer wäär lueel yen ye ëlä,
 “Raan kākkië tiŋ abī piŋ röl ke jam roor tē cii ceŋ,
 ‘Guiërkë dhël ë Bëny, luɔikë dhölke bik la cök.’” ††
⁴ Joon ë ye ceŋ alëth cī looi nhiem thöröl, ku ceŋ gɔɔk ye aŋum, ku miith ke ye cam, aa kɔryɔm ku kiëc. ⁵ Kɔc Jeruthalem ku kɔc juëc pan Judia, ku lɔŋ Jordan ëbën aaci wet tënë ye, ⁶ ku lekkë adumuömmken, ku jɔl Joon ke muɔɔc nhiim wär Jordan.

⁷ Wën tiŋ Joon kɔc juëc akut Parathī ku Thaduthī ke bö tënë ye bī ke bën muɔɔc nhiim, ke lëk ke, “Awek dhiënh kăpieny! Yerŋa lëk we bāk kat kërëec bö?”
^{††8} Luɔikë kāk ye nyooth lɔn cī wek muöl kārāc yakë ke looi. ⁹ Ku duökkë wepuöth tɔŋ ku luelkë yök aa mith Abaram. Alëk we, lɔn alëu Nhialic bī aleelkă cɔl aaye mith Abaram. ^{††10} Ku ëmën yëp aci ther bī ke tiim yep, rin na ye tim cie luɔk mith path, ka yep ku cuet ë mæec. ^{††11} Wek aa ya muɔɔc nhiim ë piu bāk luɔi kārāc puöl, ku raan bö ciëen yacök abī we muɔɔc nhiim ë Wëi Nhialic ku mac. Yeen adit apeī tënë ya, ku yën acii path na cɔk a warke ka cā lëu ba ke döc. ¹² Yeen acit raan muk lɔk ë kām, ye rap kööm bī rap tek thook ke miël. Ku wiiu rap ku tööu ke. Ku yɔcɔt miël many cie thou.”

Jethu aci muɔɔc nom

(Mk 1:9-11; Lk 3:21-22)

¹³ Nawën ke Jethu jiël Galilia bī la Jordan bī Joon la muɔɔc nom. ¹⁴ Go Joon them bī Jethu yenhom waar ku lëk ye, “Awiëc bī ya yin muɔc yanhom. Yenö bii yin tënë ya?”

¹⁵ Go Jethu dhuök ye, “Cɔl aloi rot këya. Ee tēde bī rot looi këlä rin bī yök kë wic Nhialic tiëŋ nom.” Go Joon gam.

¹⁶ Kaam wën cī Jethu muɔɔc nom, ke bö bei wiir ku tiŋ nhial ke liep rot, ku tiŋ Wëi Nhialic ke bö yenhom kecit kuur ë dit. ¹⁷ Ku piŋ röl Nhialic nhial ke lueel, “Kënë ë manhdiën nhiaar, yën amit puöu tënë ye.” ††

Jethu aci jɔŋrac them

(Mk 1:12-13; Lk 4:1-13)

4 Kaam wën ke Wëi Nhialic la Jethu guöp, ku yëth roor tē cii ceŋ bī jɔŋrac la them. ⁵² Ku jɔl miëth theek nin thiärŋuan, aköl ku wëër go cɔk nök. ³ Go jɔŋrac rot cuöt ye ku lueel, “Na ye Wën Nhialic, ke lëk aleelkă bik röt wel bik ya ayuöp.” ⁴ Go Jethu bëër, “Aci

göt theer ëlä, ‘Raan acie piŋ ayup ë rot, ee piŋ wël bën bei ëbën Nhialic thok.’” †

⁵ Go jɔŋrac yäth gendit ku tēëu luāŋ Nhialic nom, ⁶ ku lueel tënë ye,
 “Na ye wën Nhialic, ke yī cuet rot piny, rin ëci göt ëlä,
 ‘Nhialic abā atuöccke lëk bik yī muk kecin, ba yicök cii deeny alel.’” ††

⁷ Go Jethu lëk ye, “Aci göt ëlä aya, ‘Duk Nhialic Bánydu them ë path.’” †

⁸ Go jɔŋrac ben yäth gɔn bär apeī nom, ku nyuth bëëi pinyinhom ëbën ke diëekden. ⁹ Ku lueel tënë ye,
 “Käkkä ëbën aba yiëk yī tē cuet yin rot piny ku door ya.”

¹⁰ Go Jethu lëk ye, “Jälë, jɔŋ ater, rin aci göt ëlä, ‘Yin abī Nhialic Bánydu door ku loi wëtde yetök!’” ††

¹¹ Go jɔŋrac nyään piny, ku bö atuuc nhial ku konykë.

Jethu aci luɔide jɔɔk Galilia

(Mk 1:14-15; Lk 4:14-15)

¹² Nawën piŋ Jethu lɔn cī Joon döm, ke dhuk Galilia. ^{††13} Ku jiël Nadharet genden ku le rëer Kapernaum, gen thiääk kek wär Galilia, lɔŋ Dhebulun ku Naptalī.
^{††14} Kënë ëci rot looi, bī wët cī Ithaya raan kāk Nhialic tiŋ lueel yenhom tiëŋ,

¹⁵ “Piny ë Dhebulun ku piny Naptalī,
 tē la wiir, wär Jordan alɔŋtui,
 Galilia, wun thāi juëc kuc Nhialic!”

¹⁶ Kɔc ke rëer muööth yic aaci rueldit apeī tiŋ.
 Ku kɔc ciëŋ piiny muööth yic tën thou,
 ruel aci bën.” ††

¹⁷ Ku ë ninkä, Jethu aci piöccde jɔɔk, ku lëk kɔc ëlä,
 “Pälkë luɔi kārāc, rin Bääny Nhialic aci thiök.” ††

Jethu acä amëi kaŋuan cɔl

(Mk 1:16-20; Lk 5:1-11)

¹⁸ Tëwën kuëny Jethu wär Galilia yɔu, ke tiŋ amëi karou, Thaimon, ku ë cɔl Piter aya, kek Andria wämënh ke döm rec buci. ¹⁹ Go lëk ke, “Biathkë ya ku wek aaba piöcc bāk kɔc aa döm.” ²⁰ Gokë biaiken nyään piny nyin yic ku buöthkë Jethu.

²¹ Wën jiël yen ë tën, ke tiŋ Jemith ku Joon kek wunden Dhudedī riäi yic, ke guir biaiken. Go Jethu ke cɔl.
²² Gokë lööny dhöl nyin yic kek ye, ku nyiëŋkë wunden piny riäi yic.

Jethu ë piöoc ku kony kɔc tuany

(Lk 6:17-19)

²³ Ku jɔl Jethu pan Galilia kuany yic, ke ye piöoc yōn amat yiic, ku lëk kɔc Wët Puöth Yam ë Bääny Nhialic, ku kony kɔc kuat tuaany ëbën bik pial. †††24 Go lëcde thiëi piny pan Thiria ëbën, go kɔc ke tuany tueny juëc, kɔc ke rem gup apeī, ku kɔc cī jakrec döm, ku kɔc la gup

† 3:2 Mt 4:17; Mk 1:15 †† 3:3 Ith 40:3 † 3:4 2Brj 1:8 †† 3:7 Mt 12:34; 23:33 †† 3:9 Jn 8:33 ††† 3:10 Mt 7:19 ††† 3:17 Cäk 22:2; Wk 2:7; Ith 42:1; Mt 12:18; 17:5; Mk 1:11; Lk 9:35 § 4:1 yëb 2:18; 4:15

† 4:4 L.rou 8:3 †† 4:6 Wk 91:11-12 † 4:7 L.rou 6:16 †† 4:10 L.rou 6:13 † 4:12 Mt 14:3; Mk 6:17; Lk 3:19-20 † 4:13 Jn 2:12 †† 4:16 Ith 9:1-2 ††† 4:17 Mt 3:2 ††† 4:23 Mt 9:35; Mk 1:39

nok ku kɔc cī ruai, bēēi tēnē ye. Goke kony bik pial.
²⁵ Go kɔc juēc apei pan Galilia, ku gēeth kathiaār yiic, ku Jeruthalem ku Judia ku bēēi kɔk lɔŋ Jordan, bucoth.

Kēŋ miēt ē puūu cī Jethu piōc (Lk 6:20-23)

5 Wēn tiŋ Jethu kɔc juēc apei, go la tēthōny gɔt
 nhom. Ku nyuuc ku mēt kɔcken ye bucoth rōt ye,
² go jam ku piōc ke elä,
³ “Kɔc mit gup aa kɔc ē ləŋ kepuōth,
 rin ye Bääny pan Nhialic kēden!
⁴ Kɔc mit gup aa kɔc dhuōr rin bi
 Nhialic ke waac puōth! †
⁵ Kɔc mit gup aa kɔc lir puōth,
 rin bi kek kē cī Nhialic thɔn yök! ††
⁶ Kɔc mit gup aa kɔc nēk tuil puōn la cök,
 ku aabi kueth yeen! ‡
⁷ Kɔc mit gup aa kɔc abiökruel,
 rin bi keek kony aya!
⁸ Kɔc mit gup aa kɔc yer puōth,
 rin bi kek Nhialic tiŋ! ††
⁹ Kɔc mit gup aa kɔc ē kɔc dōr,
 rin bi keek aa cɔl mīth Nhialic!
¹⁰ Kɔc mit gup aa kɔc ye jōor rin wēt
 path, rin ye pan Nhialic kēden! ††
¹¹ “Wek aa mit gup tē lēēt we ku nāk we, ku tör kɔc
 kɔk wegup wēl lueth ē rienkiē. ††¹² Yakē puōth miēt ku
 dalkē wepuōth, rin bi ariōpdun dīt apei pan Nhialic. Yen
 ē tēwäär jōor kek kɔc kāk Nhialic tiŋ thīn aya. ††
¹³ “Wek aa cīt awai pinynhom. Ku na thōök kōu alēi,
 ke ben dhuōk thīn kēdē? Awan cīt kēnē acie bēn piath.
 Aye puōk wei bi ya dum kɔc cök. ¹⁴ Wek aa mermer
 pinynhom ebēn. Gen cī buth gɔt nhom acie thiaan.
¹⁵ Acīn raan mermer dēp ku kum nyin, aye tōōu tēn ē
 yen yōt mer yic thīn tēnē kɔc tō yōōt ebēn. ††¹⁶ Kēya,
 mermer athil tiŋ kɔc ebēn, rin na tiŋkē luōidun path la
 cök ka lec Wuurdun tō nhial. †††

Piōc Jethu rin ē lōŋ

¹⁷ “Yakē tak lɔn cī yēn bēn, ba lōŋ Mothith ayi kāk ye
 kɔc kāk Nhialic tiŋ piōc bēn rac? Acie tēde, yēn akēc
 bēn ba ke bēn rac, yēn acī bēn ba ke bēn thāap. ¹⁸ Alēk
 we alanden, agut tē bi nhial ku piny liu, acīn wēt koor
 ayi kēthiin tō lōŋ yic, bi kaŋ määŋ ke kēc guōt nhom.
¹⁹ Kēya, raan dhoŋ lōŋ tōk kōu, cɔk a lōŋ thin koor,
 ku piōc kɔc kɔk bik lōŋ dhoŋ kōu aya, acīn tēpeth bi yök
 pan Nhialic. Ku raan thek ke, ku ye ke piōc abi ya
 raandit apei pan Nhialic. ²⁰ Alēk we, na cī piathdun ku
 luōidun la cök, abi luōi kɔc piōc lōōŋ Nhialic ku luōi
 Parathī waan thok, ke wek aaci la pan Nhialic
 alanayɔn.

Lōŋ yam awär lōŋ theer

²¹ “Acäk piŋ lɔn cī ye lēk wärkuan dīt theer elä, ‘Duk
 raandä nāk, ku na ye raan nāk raan dēt ka bi luōk wei.’
²² Ku wek aa lēk wēt kēnē, raan la puōu agōth tēnē
 raandä, abi luōk wei aya. Ku na ye raan lat wämēnh,
 ‘Yin acīn nhom!’ Ka tēm thou, ku na ye raan lat raan
 dēt, ‘Yin acīn puōu,’ Ka bi yāth pan mac. ²³ Na lɔ juar ar-
 iäk nhom, ku lɔ tak lɔn cī wāmuuth puōu riāäk tēnē yī,
²⁴ ke yī nyiēēŋ kēdu ariäk lōōm ku lɔr bāk kaŋ la dōr
 wek wāmuuth, ku jɔl dhuk ba Nhialic la juēr.
²⁵ “Lɔc wēt waar yic ku dōrkē wek raan yēth yī luk yic.
 Na cī lɔc looi kēlä, ka yēth yī luk yic tēnē bēny. Ku bēny
 abi yī la thōn apuruuk, ku mac yī. ²⁶ Yin alēk yic, yin acīi
 bi kaŋ lony yet tē bi yin kēthiin kōny tēnē yī kaŋ cool.

Jethu ajai ē kōr

²⁷ “Acäk piŋ lɔn cī ye lueel theer elä, ‘Duk tiŋ raandä
 kɔr.’ ²⁸ Ku alēk we, raan dōt tik ku tuil ye, kacit raan cī
 tik kɔr aya rin tō yen yepuōu. ²⁹ Kēya, na ye nyindun
 cuēc yī cɔl aloi awuōc, ke ŋuēt bei ku cuat wei! Anuēēn
 ba cɔr nyien tōk, tēnē lɔn bi yī cuat pan mac ebēn.
³⁰ Ku na ye cindun cuēc yī cɔl aloi awuōc, ke tēem wei.
 Anuēēn ba la ciēen tōk, tēnē lɔn bi yin la pan mac. †††

Jethu ajai ē liōōi

(Mt 19:9; Mk 10:11-12; Lk 16:18)

³¹ “Acī lueel aya elä theer, ‘Raan päl tiēnde athil athör
 ē liōōi gōt tēnē tik.’ ³² Ku alēk we, na ye raan cī tiēnde
 liōōi ke kēc wic mony dēt, ka bi ye cɔl aloi adumuōōm,
 ku raan thiak tiŋ cī liōōi ka cā akɔr looi. †††

Jethu ajai ē kuēēŋ

³³ “Acäk piŋ aya lɔn cī ye lēk kɔckun theer elä, ‘Duk
 mēl kuēŋ ē lueth, muk kuēēndun ca looi tēnē Bēny.’
³⁴ Ku alēk we, duōkkē mēl kuēŋ, tēdē rin pan Nhialic
 tēdē rin ē Bäänyde, ³⁵ tēdē rin piny, rin yen ē tē mēc
 Nhialic ku duk kuēēŋ Jeruthalem rin ē gen Bēnydit.
³⁶ Duk kuēēŋ ē cōōkdu rin acie yin yī cak ye. ³⁷ Jamdu
 ē lɔn bi yin ye lueel amäāth ē path, ‘Ee kēya’ ku, ‘Acie
 kēya,’ Kē ye juak thīn, ee bēn tēnē jɔŋrac.

Jethu ajai ē guur

(Lk 6:29-30)

³⁸ “Acäk piŋ aya ke cī lueel elä, ‘Na yup raan yī nyin ke
 yup nyin aya, na dhoŋ yilēc ke dhoŋ lēc.’ ³⁹ Ku wek
 alēk kēnē, duk kērac col kēreac dēt. Na gut raan gēm-
 dun cuēc ke wēl gēm dēt aya. ⁴⁰ Na wic raan dēt bi kē-
 dun path tuōr nyin, ke māt kēdun dēt puōth nhir aya.
⁴¹ Na cɔl raan yī ba kēthiek muk tēnē ye, ke ruac ba

† 5:4 Ith 61:2 †† 5:5 Wk 37:11 ‡ 5:6 Ith 55:1-2 †† 5:8 Wk
 24:3-4 †† 5:10 1Pit 3:14 ††† 5:11 1Pit 4:14 ††† 5:12 2Lēk
 36:16; Lusi 7:52 § 5:14 Jn 8:12; 9:5 †† 5:15 Mk 4:21; Lk 8:16;
 11:33 ††† 5:16 1Pit 2:12 †† 5:18 Lk 16:17

§†† 5:21 B.bei 20:13; L.rou 5:17 †† 5:27 B.bei 20:14; L.rou 5:18
 §† 5:29 Mt 18:9; Mk 9:47 ††† 5:30 Mt 18:8; Mk 9:43 ††† 5:31
 L.rou 24:1-4; Mt 19:7; Mk 10:4 ††† 5:32 Mt 19:9; Mk 10:11-12; Lk
 16:18; 1Kor 7:10-11 18 5:33 Leb 19:12; Kn 30:2; L.rou 23:21 19
 5:34 Jem 5:12; Ith 66:1; Mt 23:22 20 5:35 Ith 66:1; Wk 48:2 21
 5:38 B.bei 21:24; Leb 24:20; L.rou 19:21

yäth tēmec. ⁴² Muɔc raan lim yi, ku na wic raan kēdān tēnē yi, ke gām ye.

Nhiar kɔc man yīin

(Lk 6:27-28, 32-36)

⁴³ “Acäk piŋ ke ci luelē älä, ‘Nhiar kɔc määh kek yi ku man kɔc ater.’ ^{†44} Ku alēk we, nhiarkē kɔc aterdun ku rōkkē rin kɔc jör we, ⁴⁵ rin bi wek jäl ciēt miŋ Wuurdun tō nhial, rin ē piny cɔl abak tēnē kɔc path ku kɔc rēc kedhie, ku cɔl deŋ atueny tēnē kɔc ē luui kăpath ku kɔc luui kărac aya. ⁴⁶ Na nhiar ke ē kɔc nhiar yi kepēc, ke ye rin nõ bi Nhialic yi kony? Cii kɔc kut ajuēr ye looi kälä aya? ⁴⁷ Na yeke muðth ē kɔc määh kek yi ē röt, ke la kēpeth ca looi wēr yin kɔc kök? Cii kɔc cie kɔc Itharel kēcīt kēnē ye looi aya? ⁴⁸ Yin adhil piath cimēn puoth Wuur tō nhial! ^{††}

Duk nhiam ē kuɔny ca gam

6 “Tietkē röt bāk kăpath cii ye looi ē kɔc nhiim rin bi we tiŋ. Na luɔikē këya, ka cīn ariöp bāk yök tēnē Wuurdun tō nhial. [‡]

² “Na le raan nõŋ ca kony, ke yi duk nhiam ba ya cath ke luel cimēn kɔc alueth, ye looi tēn amat ku dhöl yiic, rin bi ke leec. Detkē apath, kek ē kɔckä acīn ariöp dēt benkē yök. ³ Ku na gām raan nõŋ kēdān, ku cɔk a mähdu ke duk cɔl anjic. ⁴ Rin bi kēdun ci yin raandä kony cii njic. Na loi këya, ke yin abi Nhialic cuðt, raan yen kēriēc ebēn njic, agut kē ci moony.

Jethu anyuth ɔo tē bi ɔok ya rōök thīn

(Lk 11:2-4)

⁵ “Ku tē rōök yin, duk kɔc alueth kiit, anhiarkē bik rōök ke kääc tēn amat ku dhöl yöth, rin bi ke tiŋ. Ku alēk we, keek aacä ariöpden yök. ^{††}

⁶ “Tē rōök yin, ke yi la tēdu ē rot, ku rōök tēnē Wuur Nhialic cie tiŋ, rēēr ē tēnē, ku yen Wuur daai yi, yen abi cuðt.

⁷ “Ku tē rōök yin, duk wël ye ber yiic ē path cimēn kɔc kuc wēt Nhialic, kɔc ye tak ln na luelkē wël juēc, ke yen bi Nhialic rōökken piŋ? ⁸ Duk rot loi ba ciēt ke, rin Nhialic ē kē tō yipuðu guo njic ke kēc cak thiēc. ⁹ Këya, yin adhil rōök älä,

‘Wădan tō nhial, bi rienku aleec,

¹⁰ bi bäänydu bēn ɔoyiic,

bi wētdu alooi piiny cimēn nhial.

¹¹ Muɔc ɔook miēth yaköl.

¹² Päl wēt piny tēnē ɔook,

cimēn ye ɔok ye puðl tēnē kɔc rēc ɔook.

¹³ Ku duk ɔook cɔl athem kērac, ku ba ɔook lac waar kērac yic.’

¹⁴ “Rin na ye wēt päl piny tēnē kɔc kök, ke Nhialic abi wēt päl piny tēnē yi aya. ¹⁵ Ku na cii wēt ye päl piny tēnē kɔc kök, ke Nhialic acii wēt päl piny tēnē yi. ^{††}

† 5:43 Leb 19:18 †† 5:48 Leb 19:2; L.rou 18:13 ‡ 6:1 Mt 23:5
‡† 6:5 Lk 18:10-14 †† 6:15 Mk 11:25-26

Duk nyooth ln thēk yin

¹⁶ “Tē thēk yin, duk rēēr yi nõŋ nyin cimēn ye kɔc ruēeny ye looi. Aake nyin looi njarar bik nyuɔth ln thēk kek. Alēk we, keek aacä ariöpden yök. ¹⁷ Tē thēk yin, rēēr ē path ku duk nyooth ln nēk cɔk yi, ¹⁸ bi ciēn raan njic ye ln thēk yin, ku Nhialic Acieŋ yen kē ye njek looi ē rot njic, yen abi yiēk ariöpdu.

Jieek cie riäk atō pan Nhialic

(Lk 12:33-34)

¹⁹ “Duðkkē jak kāk tō pinyhom rin ye aruɔp ku keth ke rac, ku aaye cuēr kual aya. ^{††20} Këya, apath bi ya jieek pan Nhialic yen wic, yen acin kē bi ye rac. ²¹ Rin piändu abi ya rēēr akölaköl tē tō jaakdu thīn.

²² “Këya, puðn path acit nyin path, raan path nyin ee daai apath, acii thõŋ kek raan ci cɔr. Raan la puðn ɔer acit raan path nyin, ²³ ku raan ye njic kēde ē rot, ee raan col puðu cit cɔr cie piny ē tiŋ!

Nhialic ku jieek

(Lk 16:13; 12:22-31)

²⁴ “Acin raan bāny karou luði ē tōk, tēde ka man bāny tōk ku nhieer bēny dēētē, tēde ka thek raan tōk ku dhël raan dēt. Acii raan lēu bi Nhialic ku jieek nhiaar kedhie.

²⁵ “Këya, alēk we bāk cii ye dieer kē bāk cam, ku kē bāk dek, rin bi wek rēer we pir, tēde ke we dieer kāk bāk ceŋ. Wēi aŋuēēn tēnē miēth. Ku guðp raan cii ŋuēēn tēnē alēth? ²⁶ Daaikē diet ē pār nhial, aa cie pur, ku aa cīn miēth yekē ke tōðu, ee Wuur tō nhial yen ē dieer ē ke! Na week cāk ye kädit apei tēnē ke? ²⁷ Yeŋa kamkun na diir piērde, ke juak ruönke?

²⁸ “Ku yeŋo ye wek dieer kāk bāk ceŋ? Tiēŋkē ɔök peth ē cil roor, aa cie luui ku aa cie alēth ē kɔc ē rienken.

²⁹ Ku adhiel lēk we na cɔk a Bēnyŋaknhom Tholomon wäär ē jaakde yic, ee cii cit ke. ^{††30} Ku na ye Nhialic wel tō roor cɔl adhēŋ këya, wel tō thīn emēn, ku na nhiäk nin lik ke ril wei ku took ke mac, ke yeen cii we bi kuēēc nhiim? Ye gam thiin koor nõ be rēer kek we këya!

³¹ “Duðkkē ye dieer ku luelkē, ‘Yeŋo buk cam? Yeŋo buk dek? Buk kē ceŋku yök tēno?’ ³² (Aa kɔc kuc wēt Nhialic kek aa kepuðth yiēk ē kākä.) Ku anjic Wuurdun tō nhial ln wic wek kākä ebēn. ³³ Yakē wepuðth wël bäänyde kek kāk wic ke tēnē we, kajuēc wiēcckē ke aabi yiēk we. ³⁴ Këya duðkkē ye dieer ē nhiäk, nhiäk abi bēn kek kākke. Aköl ebēn ala yic kēraacde ē rot.

Kɔŋ kākku guiir ba raan dēt jäl wēt

(Lk 6:37-38, 41-42)

7 “Duk kɔc kök ye nyieeny kărac cik looi kāk ye ke looi aya, rin bi yi cii gut nyin, ² rin tē ye lučk kɔc kök, yen ē tē bi Nhialic yi lučk thīn aya. ³³ Yeŋo, ye yin

††† 6:19 Jem 5:2-3 ††† 6:29 1Bŋ 10:4-7; 2Lēk 9:3-6 § 7:2 Mk 4:24

kērɛɛ dīt ye looi kuc, ku ye tīj kērɛɛ koor ye wā-muuth looi? ⁴Ye kēdē bī yīn ke menhkui dōk kārāc ye looi, ku keek aaye looi aya? ⁵Awēēŋkui! Kaŋkē kārāc yakē ke looi puōl, yen abī wek ye lēu bāk miēthakun jāl wēēt.

⁶“Duk jōk gēm kēnē Nhialic, ku duk rot gōu ba wēt lēk kōc cīi ye bī gam, tēdē aabī kuc ku nākkē yīin.

Rōök yen wīc Nhialic
(Lk 11:9-13)

⁷“Thiēc, ku abī gām yī, wīc ku aba yōk, gut yōt thok ku abī ŋaany thok tēnē yī. ⁸Raan ē thiēc, aye gām kēdāŋ, ku raan wīc kēdāŋ, ee kē wīc yōk, ku raan yōt tōŋ thok aye ŋāny thok ye akōlakōl. ⁹Nadē le raan kamkun gēm manhde dōōt tē wīc yen miēth? ¹⁰Nadē, ke gēm kēpiny, tē cī yen ye thiēc ē rēc? ¹¹Na yakē ŋic wek kōc cīi path bāk miēthkun aa gām kāpath wīckē ke, ke Wuur tō nhial cīi kājuēc path bī gām kōc ye thiēc!

Lōŋ la cōk

¹²“Loi kāpath tēnē kōc kōk, cīmēn nhiɛɛr yīn ye bīk kāpath looi tēnē yī aya, kākkā kek aacī lueel thɛɛr athōr Nhialic yic. †

Kuany dhēl la pan Nhialic yic
(Lk 13:24)

¹³“Kuany dhēl ye kōc gum thīn yic, rin dhēl cīi kōc ye gum thīn, ee kōc yāth pan mac, ku ē yen aye kōc juēc mēr thīn.” ¹⁴Ku dhēl ye kōc gum thīn yen ē la pan Nhialic, ku aa kōc lik kek aaye kuany yic.

Tietkē rōt bī week cīi wēŋ
(Lk 6:43-44)

¹⁵“Tietkē rōt kōc piōōc wēl ē lueth, kōc bēn tēnē we ku luekē wēl puōth cī la lāilāi, ku kāk rēɛr keyāāc arāc apei. ¹⁶Aa bāk ŋic tēden ye kek luui thīn. Acīn mīth tim ye cam, ye bet tim dēt cie ye nhom. ¹⁷Kēya, tim ye miēthke cam ē luōk mīth path, ku tim rac cīi miēthke ye cam, acīn kē ye yōk tēnē ye. ¹⁸Tim peth ye miēthke cam acīi lēu bī dhiēth mīth rēc, ku tim cīi miēthke ye cam acie kaŋ luōk mīth ye cam. ¹⁹Ku kuat tim cīn kē ye kuany tēnē ye aye yep ku tok. ††²⁰Aben lēk we, kōc aa lueth, aa bāk ŋic tēden ye kek luui thīn. ‡

Wek aa kēc kaŋ ŋic
(Lk 13:25-27)

²¹“Acie kuat raan ya cōk, ‘Bēny, Bēny,’ Yen bī la pan Nhialic, aa kōc kē wīc Wā tō nhial looi kek aabī Bāāny Nhialic yōk. ²²Tē le akōl kēnē bēn, abī kōc juēc lueel tēnē ya, ‘Bēny, Bēny! Yōk aacī wēt Nhialic piōōc ē rienku. Ku yōk aacī jakrēc cuōp wei ē rienku, ku loiku kājuēc kōc gōi!’ ²³Ku aba lēk ke, ‘Wek aa kēc kaŋ ŋic. Jālkē yalōōm, kōc ē luui kārāc!’ ††

† 7:12 Lk 6:31 †† 7:19 Mt 3:10; Lk 3:9 ‡ 7:20 Mt 12:33

Kāāŋ rin kōc karou cī bēēi keer
(Lk 6:47-49)

²⁴“Kēya, kuat raan wēlkiēn kā piŋ, ku luui ē wēlkā, abī ciēt raan ŋic kāŋ cī paande looi tēthōny. ²⁵Go deŋ tueny ku bō aboor ku yomdīt apei. Ku paande akēc wīik rin cī ye buth tēthōny. ²⁶Ku kuat raan wēlkiēn kā piŋ ku cīi lui ē ke, abī ciēt raan abēēl cī paande looi tēthuth. ²⁷Go deŋ tueny apei ku bō aboor ku yomdīt, go baai wīik ēbēn abī ciēn yōn tōŋ dōŋ!”

Thān awēn tō thīn acī gāi

²⁸Wēn cī Jethu wēl ke wīc bī keek lueel thōl, go thān awēn tō thīn gāi tē cī yen ke piōōc thīn, ²⁹rin Jethu acīi cīt kōcken piōōc ē lōōŋ, rin acī piōōc ke la riel Nhialic. ††

Jethu acā atuet cōl apuōl
(Mk 1:40-45; Lk 5:12-16)

⁸Wēn cī yen bēn piny gōt nhom, ēcī kōc juēc apei buōth. ²Go raan cī tuet bēn tēnē ye ku gut yenhi-aal piny yenhom ku lueel, “Bēny, na wīc ke yīn cōl ē tuen kēnē adem.”

³Go Jethu yekōk riny ku gōt, ku lueel, “Ee yic awiēc, Piaalē!” Go tuet guō dēm nyin yic. ⁴Ku lēk Jethu ye, “Muk yīnhom apath duk kēnē lēk raan dēt, lōk ku nyuōth rot raan kāk Nhialic bī caath, ku juar kāŋ cīt tē ye lōŋ Mothith ye lueel thīn, bī kōc ēbēn ŋic lōn cī yīn pial.” †††

Jethu acī raan lui pan bēny apuruuk kony
(Lk 7:1-10)

⁵Wēn cī yen yet Kapernaum, ke bēny mec apuruuk juēc bō tēnē ye ku lēŋ, ⁶“Bēny, raan lui paandiē atō baai ke tuany, acīn tē ye yen rot cak jōt, adhēl apei.”

⁷Go Jethu lueel. “Yēn abī la ba kony bī pial.”

⁸Go bēny apuruuk bēɛr, “Bēny, duk rot nāk cāth, rin yēn acie raan path nadē ke yī bō atiēmdiē yic, toc wēt-du ē path ku yēen abī pial. ⁹Rin yēn aya, yēn arēɛr bānydīt cōk, ku yēn ala apuruuk rēɛr yacōk. Ku aya lēk ŋek. ‘Lōk!’ Ka la, ku lēk ŋek, ‘Bāär tēn!’ Ka bō. Ku lēk raan lui paandiē, ‘Loi kēnē!’ Ka looi.”

¹⁰Kaam wēn piŋ Jethu wēl raan kēnē ke gēi, ku lēk kōc awēn buōth ye, “Alēk we ayic, acīn raan tōŋ ca kaŋ yōk Itharel ke la gamdīt cīt kēnē. ¹¹Muōkkē kēnē nhom, kōc juēc aabī bēn pinynhom ēbēn ku nyuuckē ē tōk kek Abaram, ku Ithāk, ku Jakop yai yic bāāny yic pan Nhialic. †††¹²Ku kōc ke bī rēɛr bāāny yic aabī ciēc ayeer muōōth yic, tē bī kek rēɛr thīn ke dhiau bīk kethook aa kac, ke cī nhīim la cōt.” ¹³Ku wēl yethok bēny apuruuk ku lueel, “Lōk, dhuōk baai, yīn acī gam, ku kēnē abī looi tēnē yī.”

Ku raanden luoi acī guō pial ē tēn awēn.

†† 7:23 Wk 6:8 †† 7:29 Mk 1:22; Lk 4:32 ††† 8:4 Leb 14:1-32 ††† 8:11 Lk 13:29 § 8:12 Mt 22:13; 25:30; Lk 13:28

Jethu aci kɔc tuany kony

(Mk 1:29-34; Lk 4:38-41)

¹⁴ Tëwën le Jethu pan Piter, ke yök man tiŋ Piter piiny biöök yic ke cī juäi göök. ¹⁵ Go ɔɔɔt, go juäi jäl, ku jɔt rot ku looi miëth tënë ke.

¹⁶ Nayon thëëi, ke kɔc juëc la gup jakrɛc bii tënë ye. Go jakrɛc cuɔp wei kegup wët thok ë path, ku kony kɔc tuany bik pial. ¹⁷ Kënë aci rot looi rin bi wët cī Ithaya lueel theer yenhom tiɛɛŋ, "Aci kuat arɛɛm ku tuaany ëbën jat yeyeth." †

Raan buɔth Jethu adhil puɔu riel

(Lk 9:57-62)

¹⁸ Nawën tiŋ Jethu thändit apeɪ yelööm, ke lëk kacke bik teem wär alɔŋtui. ¹⁹ Go raan piöök löön bën tënë ye ku lueel, "Bänydië, yin aba biaath kuat tē ler yin thīn."

²⁰ Go Jethu bëër, "Luɔny roor aala yöötken yekë ke wu-ut, ku diet pār aala yöötken, ku Manh Raan acin nhom baai pinynhom tēn."

²¹ Go raan dēt kam kɔc ye buɔth lueel tënë ye, "Bëny, cɔl ɣa akɔŋ wä la thiök." ²² Go Jethu bëër, "Buɔth ɣa, ku päl kɔc cīt kɔc cī thou bik kacken thiök."

Jethu aci yom cɔl akääc

(Mk 4:35-41; Lk 8:22-25)

²³ Go Jethu la riäi yic, ku buɔth kɔcken ye buɔth. ²⁴ Kaam awën, ke yomdit ril apeɪ jɔt rot, ku loi atiaktiak rot bi riäi duër puk yic, ku Jethu ë nin. ²⁵ Go kɔcken ye buɔth la tënë ye ku puöckë ke dhiau, "Luäk ɣo, Bëny, ɣok aa diir!" ²⁶ Go lëk ke, "Wek kɔc koor gamdun, yeŋö ye wek riöcc këlä?" Ku jɔt rot ku rël yom ku atiaktiak, gokë la dil. ²⁷ Go kɔc awën gäi ku thiëckë röt, "Ye raan la guɔp nõ këne? Na cɔk a yom ku atiaktiak ë ke piŋ wëtde!"

Kɔc pan Gadara la gup jakrɛc

(Mk 5:1-20; Lk 8:26-29)

²⁸ Wën cī Jethu yet pan Gadara tō wär alɔŋtui, ke räm kek röör karou ke bö bei rëŋ nhiim. Ku röörkä aake la gup jakrɛc ë ke riir nhiim apeɪ, abi kɔc aa riöcc ke, abi ciën raan tēek ë dhël këne. ²⁹ Gokë duɔɔt looi wën tiŋ kek Jethu, "Yeŋö wic tënë ɣo Wën Nhialic? Ca bën ba ɣo bën tēm awuöc ke tēn awuöc noot?"

³⁰ Ku duut dir baai ë nyuäth tēthiök. ³¹ Go jakrɛc Jethu löŋ, "Na wic ba ɣo cuɔp wei ë röörkä gup, ke yi cop ɣo ë dirkä gup." ³² Go lëk ke, "Lak," Gokë bën bei ku lek ë dir gup, ku tēn awën, ke duut diëer riŋ agör yic ku thootkë wiir ku moukë ëbën. ³³ Go röör ke biöök dir kat ku riŋkë geeu, ku lek kë cī rot looi tënë dir ku tēn röör awën karou la gup jakrɛc tēt kɔc. ³⁴ Go kɔc juëc apeɪ geeu la bik röm kek Jethu. Nawën tiŋkë, ke läŋkë bi jäl panden.

† 8:17 Ith 53:4

Jethu aci raan cī ruai kony

(Mk 2:1-12; Lk 5:17-26)

⁹ Go Jethu dhuk riäi yic, ku teem wär, ku ler genden Kapernaum. ² Go kɔc kök mony cī ruai bëëi tënë ye ke ketkë, ke cī tōc biöök alom yic. Tëwën tiŋ Jethu gamdit tō ke ke, ke lueel tënë mony aduany, "Dɛɛt yiipuɔu manhdië! Adumuöömku aaci päl piny."

³ Tëwën piŋ kɔc piöök ë löön ë wët këne, gokë jam kamken ëlä, "Mony këne adhäl Nhialic!"

⁴ Go Jethu lëk ke wën njic yen kë yekë tak, "Yeŋö ye wek tak kārɛc cīt käckä?" ⁵ Ëmën ye kënen puɔl yic käckä yiic, ba lueel, 'Adumuöömku aaci päl piny,' Tëdë ke lueel, 'Jɔt rot ku cathë?' ⁶ Ku aba nyuöth we lon le Manh Raan riel pinynhom ba adumuööm päl piny." Ku lëk mony aduany, "Jɔt rot ku kuany biöŋdu ku lɔɔr baai!"

⁷ Go mony këne rot jɔt ku dhuk baai. ⁸ Go thän awën riöcc wën tiŋ kek mony këne, ku leckë Nhialic rin cī yen rieldiit cīt këne gäm raan ë path.

Jethu aci Matheo cɔɔl

(Mk 2:13-17; Lk 5:27-32)

⁹ Tëwën jiël Jethu tēn awën, ke tiŋ mony ajuër kut cɔl Matheo ke rëër tēden luci, go lëk ye, "Buɔth ɣa." Go Matheo rot jɔt ku buɔth.

¹⁰ Tëwën miŋh Jethu pan Matheo kek kɔcken ye buɔth, ke kɔc ajuër kut, ku kɔc kök la gup anyon, mët röt ke bik miŋh ë tōk. ¹¹ Nawën tiŋ Parathi ë këne, ke thiëc kɔcken ye buɔth, "Yeŋö ye raandun piöök miŋh kek kɔc ajuër kut ku kɔc kök la gup adumuööm?" ††

¹² Go Jethu wëlken piŋ ku bëër, "Aacie kɔc puɔl kek la tënë akiim, aa kɔc tuany. ¹³ Lak bäk wëlkä la deet yiic, kë wiëc ë ɣer puɔu, acä wic bi ɣa näk ɣök. ɣen akëc bën ba kɔc path bën cɔɔl, aa kɔc la gup adumuööm." ‡

Wët löŋ thëk ë miëth

(Mk 2:18-22; Lk 5:33-39)

¹⁴ Go kɔc Joon raan kɔc muɔɔc nhiim bën tënë Jethu ku thiëckë, "ɣook, ku kɔc Parathi ɣok aa thek buk cii miŋh, ku kɔckun yi buɔth aacie thek, yeŋö?"

¹⁵ Go Jethu löŋden bëër ëlä, "Yakë tak lon bi kɔc cī bën ruäi yic rëer ke cii miŋh, ku ɣen athiëek nhom ɣa rëër ke ke? Acie tēde! Aköl bi athiëek dɔm ku nyɛɛi keyiic, yen aköl bi kek thek.

¹⁶ "ɣen aci bën ba we bën lëk, lon nadë acin raan bi aban alanh rɛt wei alanh yam kōu bi la buööp ë dhiäth alath kōu. ¹⁷ Ku acin raan bi muŋn abiëc ë yam puök tōny theer yic, na looi këya, ke tōny abi yic pät ku puök mōu wei, ku riëkkë kedhie. Muŋn yam adhil puök tōny ë yam yic. Ku na ye muŋn abiëc ë yam, ka ye täau tōny ë yam yic, ku keek ëbën aaci bi riääk."

†† 9:11 Lk 15:1-2 ‡ 9:13 Mt 12:7; ɣoth 6:6

Jethu aci tik kony ku cɔl meth aben p̄ir

(Mk 5:21-43; Lk 8:40-56)

¹⁸ Tëwën lëk Jethu ke ë wëlkä, ke bëny tën amat kɔc Itharel b̄ō tənë ye ku gut yenhɔl piny yenhom ku lëŋ, "Nyaandië apuɔc thou ëmën thiin, bäär ba yicin la tääu yenhom bi ben p̄ir."

¹⁹ Go Jethu rot jɔt kek kɔcken ye buɔɔth ku buɔthkë.

²⁰ Nawën ke tiŋ tuany, cii thëkde k̄ou ye tɛem ruɔɔn thiäär ku rou, b̄ō Jethu k̄ou ciëen ku gɔɔt alanhde. ²¹ Rin ëci jam yepuɔu ëlä, "Na gaat alanhde ke ɣen ab̄i pial."

²² Go Jethu yenhom wel, ku tiŋ ku lueel tənë ye, "Dɛet ȳipuɔu nyaandië, gamdu aci cɔl apuɔl." Ku kaam awën ke riem kääc.

²³ Tëwën ci Jethu ɣet pan bëny tën amat kɔc Itharel, ke yök kɔc ke näk röt ke dhiau apeɪ, go lëk ke, ²⁴ "Jälkë tën! Nyanthiin kënë akëc thou, anin!" Gokë dɔl guɔp.

²⁵ Go la ɣöt wën ci kɔc la ayeer ëbën, ku dɔm nyanthiin cin. Go rot jɔt. ²⁶ Ku thiëi thoŋ kënë piny pan awën.

Jethu aci cöör karou kony bik daai

²⁷ Wën ci Jethu jäl pan mony awën ke ber tueŋ, go cöör karou buɔɔth cök ke dhiau. "Yin anɔthku, kony ɣo Wën Debit."

²⁸ Nawën le ɣet ɣöt, ke buɔɔthkë thiin, goke thiëc, "Yakë gam wepuɔth lɔn bi ɣen kënë looi?"

Gokë rek yic, "Bëny, ayeku gam!"

²⁹ Goke gɔɔt nyin ku lueel, "Ab̄i rot looi këya, cimën ci wek ye gam!"

³⁰ Gokë guɔ daai nyin yic, ku thɔn ke ëlä, "Duökkë ë kënë lëk raan dët!"

³¹ Nawën lek jäl tənë Jethu, ke la jam rienke baai yic ëbën.

Jethu aci mony cie jam kony bi jam

³² Kaam wën puɔc kɔc awën karou jäl, ke mony la guɔp jɔŋrac cie jam bi tənë ye. ³³ Ku kam thin ci Jethu jɔŋrac cuɔp wei yeguɔp, go guɔ jam, go kɔc gäi ëbën ku luelkë, "ɣok aa këc këcit kënë kaŋ tiŋ Itharel ë tën!"

³⁴ Go Parath̄i yöŋ yic ku luelkë, "Ee bëny jakrɛc yen ë ye yiëk riel bi ke aa cuɔp wei kɔc gup." †

Rap tem ajuëc ku kɔc tem ke aa lik

³⁵ Ku jɔl Jethu gɛeth ku baai kuany yiic ke ye piöoc tën amat kɔc Itharel. Ku lëk kɔc Wët Puɔth Yam rin bääny Nhialic, ku kony kɔc ë tueny yiic ëbën. ^{†36} Nawën tiŋ thändiit guëer tənë ye, ke ɳɛer yic tənë ke, rin aaci tiŋ ke cin raan piöoc ke, kecit amël pap cin nhiim abiöök. ^{‡37} Ku lueel tənë kɔcken ye buɔɔth, "Käk tem ajuëc ku kɔc luɔi aa lik. ³⁸ Këya, röökkë Bëny la nhom käk tem, bi kɔc luɔi cɔl ajuak röt." ††

Atuuc kathiäär ku rou

(Mk 3:13-19; Lk 6:12-16)

10 Go Jethu kɔcken ye buɔɔth kathiäär ku rou cɔɔl, ku yik ke riel bi kek jakrɛc aa cuɔp wei, ku konykë kɔc tuany bik pial. ² Rin kɔc ke ci kuany aa kik. Thaimon, ci Jethu bën cäk ke cɔl P̄iter. Ku wämënh Andria ku wëët Dhubedi, Jemith ku Joon. ³ Pilipo ku Bartholomeo. Thomath ku Matheo raan ajuër kut. Jemith Alpawuth, Thadawuth, ⁴ Thaimon (raan la puɔu ater) ku jɔl a Judath Ithkariöt raan wäär ci Jethu bën luɔm bi dɔm.

Luɔi Atuuc kathiäär ku rou

(Mk 6:7-13; Lk 9:1-6)

⁵ Keek kathiäär ku rou aake ci Jethu tooc ku yöök ke ëlä, "Duökkë bëëi kɔc cie kɔc Itharel këc yiic, ku duökkë la gɛeth Thamaría yiic. ⁶ Lakkë tənë kɔc Itharel kuc Wët Puɔth Yam Nhialic. ⁷ Të le wek ke lëkkë ke, 'Lɔn ci bääny Nhialic thiök!' ^{††8} Kuɔnykë kɔc tuany bik pial, ku calkë kɔc ci thou aa ben p̄ir, ku calkë kɔc la gup tuet aa dem, ku cuɔpkë jakrɛc wei kɔc gup. Duökkë röt cɔl aye riɔp tē looi wek kakkä, rin riel ye wek ke looi ë cäk ɣc.

⁹ Duökkë muk wëüu ku duökkë muk jɔkɔɔ ye wek lim miith dhël yic. ¹⁰ Muökkë alëth ku war cɛŋkë kepëc, ku wai tök ë path. Rin raan ë luɔi aye gam këden ci yen luui. ††

¹¹ "Kuat geu, ayi pan ye wek la thiin, yakë thiëc raan puɔth bi we lor, ku rëërkë kek ye ɣet aköl bi wek jäl.

¹² Të ye wek la bëëi yiic, yakë kɔc kaŋ tiŋ lɔn bi kek we lor ku nyuuckë we. ¹³ Ku na lor kɔc baai we, ke we rëër ku nyuöthkë ke Wët Puɔth Yam, ku na cik nyin la we, ka cin wët lëkkë ke. ¹⁴ Ku na cii kɔc baai, ayi kɔc geu we lor ku piŋkë wët cieth wek, ke we jiël ku tɛŋkë wecök.

††15 Ku wek aa lëk kënë! Aköl luŋd̄it, Nhialic ab̄i kɔc rɛc pan Thodom ku Gomora ŋuään tənë ë kɔckä! ⁵

Ac̄i Jethu lëk atuöccke lɔn bi kek gum

(Mk 13:9-13; Lk 21:12-17)

¹⁶ "Piŋkë kënë! Wek aa tuɔc bëëi yiic cimën amël la gal yiic. Këya, cökkë wepuɔth ku luɔikë röt bäk aa kɔc path ɳic kãŋ, ɳic luui. ^{††17} Ku alëk we aya bäk ɳic lɔn bi we aa dɔm ku ɣëth we luk yic, ku thatkë we tēden amat. ¹⁸ Ku wek aabi köc bány nhiim ë rienkië, bäk Wët Puɔth Yam lëk ke ku kɔc cie kɔc Itharel. ¹⁹ Ku tē ɣëth kek we luk yic, duökkë diɛer tē bi wek la jieem thiin, rin wët bäk lueel ab̄i guɔ bën wenhiim tē jieem wek. ²⁰ Rin wël bäk lueel aacie wëlkun, aabi bën tənë Wëi Nhialic yen bi jam wegup. ^{††}

²¹ "Raan kek wämënh aabi röt gaany bik röt cɔl aa näk, ku wärken miith aabi miëthken luɔm, ku miith aabi kɔc ke dhiëth ke luɔm bik ke cɔl aa näk. ^{††22} Kɔc ëbën

† 9:34 Mt 10:25; 12:24; Mk 3:22; Lk 11:15 †† 9:35 Mt 4:23; Mk 1:39; Lk 4:44 ‡ 9:36 Kn 27:17; 1Bŋ 22:17; 2Lëk 18:16; Edhe 34:5 †† 9:38 Lk 10:2

†† 10:7 Lk 10:4-12 ††† 10:10 1Kor 9:14; 1Tim 5:18 ††† 10:14 Luɔi 13:51 § 10:15 Mt 11:24; Cäk 19:24-28 †† 10:16 Lk 10:3 ††† 10:20 Mk 13:9-11; Lk 12:11-12; 21:12-15 †† 10:21 Mk 13:12; Lk 21:16

aabi we maan rienkië. Ku raan bi yepuöu dæet yet tē bi yen thou, abi pīr akōlriëc ebēn. ^{†23} Na wickē bik we nōk gen cī wek la thīn, ke we riḡ gen dēt. Ku na nākkē we ē gen kēnē aya, ke we riḡ gen dēētē. Alēk we ayic, wek aci lucidun bi thōl pan Itharel, ke Manh Raan kēc bēn.

²⁴ “Acin manh piöoc wār raan piöoc ye, ku acin alony dit tēnē bānyde. ^{†25} Kēya, apath bi raan biöth ciēt raanden ē piöoc, ku alony kecīt bānyde. Na ye wun baai cōl ke Beldhebul bēny jakrec, ke kacke bi cōl rin yindē! ‡

Duökkē riöc

(Lk 12:2-7)

²⁶ “Kēya, duökkē riöc ke. Rin kāk ye moony emēn aa ḡot ke bi ḡic aköldā, rin acin kē ye thiaan bi cī ḡic. ^{†27} Yakē kāk ya lēk we ē rōt lueel kōc nḡiim ebēn ke cīn riöc, ku luēkē kāk ye ḡāai weyīth, bi kōc kōk ke piḡ aya. ²⁸ Duökkē riöc kōc we nōk, wēikun aa liu kecin. Anḡeēn bāk riöc ē Nhialic, yen la riel we cōl apīr pinynhom ku kony wēiku ē pan mac aköldā. ²⁹ Acin kēthiin koor lēu bi mār ke kuc Wuur tō nhial. Na cōk aḡinh thin koor tō baai ka ḡic. ³⁰ Ku week aya, na cōk a kēthiin tō wegup cimēn nḡim tō wenḡiim, ka ḡic Wuur tō nhial. ³¹ Kēya, duökkē riöc, wek aa wār kākā ebēn!

³² “Na ye raan wētdiē piöc ku cī guöḡ riöc, ke ḡen acīi guöḡ riöc ye ē Wā nḡom nhial. ³³ Ku na ye raan jei ḡa kōc nḡiim lōn cīi yen ye raandiē, ka ba jai aya ē Wā nḡom nhial. ‡

³⁴ “Duökkē ye tak lōn cī ḡen bēn ba dōr bēn looi pinynhom. ḡen akēc bēn ba kāḡ bēn cōl aa puol yiic, ee gum bi raan ebēn gum. ³⁵ Rin ḡen aci bēn ba meth kek wun, ku nya kek man cōl aman rōt, ku man athiēek kek tiḡ wēnde aabi rōt maan aya, ³⁶ kōc bi raan aa maan aa kōcken rēer kek ye baai. ††

³⁷ “Raan ye nhiaar bi aa kōc ke dhiēth ye kek nḡiier apēi tēnē ḡa, ka cie raandiē, ku na ye raan miēthke nhiaar apēi tēnē ḡa, ka cie raandiē aya. ³⁸ Raan cie kārac ye gum wētdiē ku looi wētdiē acie raandiē. †††39 Raan ye wīc bi wēike ḡiēc muk pinynhom ē tēn, acīi pīr aköldā bi yōk, ku raan bi gum ē wētdiē, abi pīr akōlriëc ebēn yōk. §

⁴⁰ “Raan we lor ē ḡen aye lor, ku kōc ḡa lor, ee Wā raan toc ḡa yen ayekē lor. ⁴¹ Raan atuönydiē lor rin ḡic yen ye lōn ē yen atuönydiē, abi la abak ariöp bi yiēk atuuc yiic. ^{†42} Muökkē kēnē na ḡem raan piū col nyin ē path tēnē raan thiin koor kam kōc ḡa bucōth, rin ye yen raan ḡa bucōth, ka bā ariöpde dhiel yōk.”

† 10:22 Mt 24:9, 13; Mk 13:13; Lk 21:17 †† 10:24 Lk 6:40; Jn 13:16; 15:20 ‡ 10:25 Mt 9:34; 12:24; Mk 3:22; Lk 11:15 †† 10:26 Mk 4:22; Lk 8:17 †† 10:33 2Tim 2:12 ††† 10:36 Mai 7:6 ††† 10:38 Mt 16:24; Mk 8:34; Lk 9:23 § 10:39 Mt 16:25; Mk 8:35; Lk 9:24; 17:33; Jn 12:25 †† 10:41 Mk 9:37; Lk 9:48; 10:16; Jn 13:20

Joon aci kōc tuöc tēnē Jethu

(Lk 7:18-35)

11 Wēn cī Jethu wēlkā jal lēk kōcken ye bucōth kathiār ku rou, ke jiēl ē tēn bi la piöoc ku le kōc lēk ḡeeth Galilia yiic.

² Ee nīnkā, tēwēn tō Joon raan kōc muöc nḡiim ḡööt ke mac, ke piḡ kāk looi Jethu. Go kōc abēk, kōcken ye bucōth tuöc tēnē ye bik la thiēc wēt kēnē. ³ “Ye yin raan yi bi bēn, aye raan dēt yen buk tiit?”

⁴ Go Jethu bēer, “Dhuökkē ku lēkkē Joon, kāk cāk piḡ ku kāk cāk tiḡ. ⁵ Cōr aci bēn daai ku aduany aci ya cath. Ku kōc cī tuet aaci tuet jāl kegup. Ku miḡ aci ya piḡ ku kōc cī thou aaci rōt jōt. Ku Wēt Puōth Yam Nhialic alēk kōc ḡōḡ nyin. ^{††6} Raan mit guöḡ ē raan cie puöu ē rou wētdiē yic!”

⁷ Kaam wēn jiēl atuuc Joon, ke Jethu jam ku tēt kōc Joon, “Ye raan yindē yen cī wek la ror cīi ceḡ bāk la tiḡ? Ye raan puol yic ye wel nḡom ē path cimēn ye yom aruöör wel nḡom? Acie tēde, acie yen kēnē ler wek. ⁸ Ye raan yindē yen lak tiḡ? Ye mony ceḡ alēth path? Anḡot cie tēde, kōc ceḡ alēth dhēḡ aa kōc tō bēi bāny yiic!

⁹ Na cie kēya, ke yeḡō yen ler wek? Ye raan kāk Nhialic tiḡ? Ee yic, ku alēk we, yeen adīt tēnē raan kāk Nhialic tiḡ. ¹⁰ Yen Joon, yen ē raan cī wēl ḡōt ē rienke theer ēlā, ‘ḡen abā atuönydiē tuöc yinhom tuer, ku yeen abi dhēl la guīir tēnē yi.’ †

¹¹ “Ku wek aba lēk yiny kēnē, Joon raan kōc muöc nḡiim aril, acin raan kuat kōc cī dhiēth pinynhom dit tēnē Joon. Ku raan koor bāny Nhialic yic adīt tēnē ye.

¹² Tēwār piöoc Joon raan kōc muöc nḡiim agut cīt akölē, bāny Nhialic ala tuer, ku aye kōc rec kōk la riel them bik dhuök ciēn. ¹³ Rin lōḡ Mothith, ku kōc ke kāk Nhialic tiḡ ebēn agut tē ḡeēt yen Joon, aake ye jam rin bāny Nhialic, ^{††14} ku na tōu wepuōth bāk wētdiē gam, ke yen Joon yen ē Elija wār cī bēnde lēk thāi.

^{††15} Pierkē tē le wek yīth!

¹⁶ “Yeḡō ba thōḡ kek riēc akölē? Aa cīt mīth cī kenḡiim mat laar yic leḡ kegup, ye lueel ēlā,

¹⁷ ‘ḡok aaci waak peth ye keek ket tē looi ruāi ket, ku wek aa kēc dier!

Ku ḡok aaci kāk ye keek looi thuöc yic thōḡ, ku wek aa kēc dhiau!’

¹⁸ “Rin Joon aci tuöl ku ēcie bēi kuany yiic ke mīth ku dēk, go raan ebēn lueel, ‘Joon ala guöḡ jōḡrac!’

¹⁹ Nawēn bō Manh Raan ku ye mīth ke kōc ku dēk ke ke, gokē lueel, ‘Tiēḡkē mony kēnē! Yeen akok ku a dek māau, ku amāath kek kōc ajuer kut ku kōc la gup adumuööm!’ Ku luci puōth Nhialic ē rot nyucōth kāk ya looi yiic.”

††† 11:5 Ith 35:5-6; 61:1 †† 11:10 Mal 3:1 ††† 11:13 Lk 16:16 †† 11:14 Mal 4:5; Mt 17:10-13; Mk 9:11-13

Gæeth kéc luçi käreç puõl thîn

(Lk 10:13-15)

²⁰ Tëwën, go Jethu puõu dak ku nyieeny kóc gæeth cî yen kajuëc jän gõi looi thîn, rin kéc kek luçi käreç puõl. ²¹ “Wek kóc gen Koradhin! Ku Bethaida! Wek aa tiit kârac apei, rin kajuëc jän gõi cäk tiñ cî looi gæethkun yic, ku ke cî looi Tire ku Thidon gæeth wäär ceñ kóc rec, ñuõt kóc ë gæethkâ aaci kepuõth dhuõk ciëen theer ku pälkë luçi kârac! ²² Ku wek aa lëk kënë, aköl luñdît, Nhialic abi kóc Tire ku Thidon ñuään! ²³ Ku wek kóc gen Kapernaum! Yakë tak lön bî we jat nhial? Wek abi cuat pan mac. Rin käk jän gõi cî looi wenyin cäk ke tiñ, ku ke cî looi Thodom, ñuõt acin kë cie rac agut ëmën! ²⁴ Ku aben lëk we, käj aaci yic bî riel apei tënë ke aköl luñdît, cimën tē bî kek yic ril thîn tënë we!” †

Bäk tënë ya bäk bën lõñ

(Lk 10:21-22)

²⁵ Ku ë tən awën ke lueel Jethu, “Wä, Bëny nhial ku piny! Yin aleeç rin cî yin käk ca thiaan tënë kóc ñic käj cî piöç, nyuõth kóc kor kéc piöç. ²⁶ Ee yic Wä, yen ë kën yî yuum puõu.

²⁷ “Këriëc ëbën aci Wä gäm ya. Ku acin raan ñic Wënde, ee Wun ë rot, cimën cîn yen raan ñic Wun, ee Wënde ku kóc cî Wënde lóc bîk ñic. †

²⁸ “Bäk tënë ya ëbën, wek kóc cî jöt yiëth kätthiek bäk ke yäac, wek aba cöl alõñ. ²⁹ Gamkë piõçdië bäk yith ñic, rin yen acii la ruathruath, yen alir puõu, ku wek aabi wëikun pîr. ³⁰ Rin piõçdië acii ril, apuol yic.”

Jethu aci kuc lõñ aköl lõñ kóc Itharel

(Mk 2:23-28; Lk 6:1-5)

12 Nayçn akäl tók ë ninkä, Jethu ë cath kek kocken ye buçth, ke kuany dhël yic kam dum aköl lõñ. Ku kocken ye buçth aake nêk cök, gokë rap lek cam dhoñ. ¹ Nawën tiñ kóc akut Parathî, gokë Jethu thiëc, “Tiñ, kockun yî buçth aa loi kë cie looi aköl lõñ!” ² Go bëër ku lueel, “Këckë kë cî Debit looi theer kañ kueen, wäär nêk cök ye ke kocken cath kek ye? ³ Aci bën la luanñ Nhialic, ku ciem ayum yath cî tõu tënë Nhialic, kek kacke. Ayum kënë ëcî Debit lëu bî cam kek kacke, aa kóc käk Nhialic looi kek aake ye cam ë röt. ⁴ Dët aya, këckë kueen lõñ Mothith yic lön aköl lõñ thok ëbën, kóc käk Nhialic looi luanñ Nhialic aa lõñ aköl lõñ dhoñ kôu, ku aaci ke ye nyieeny? ⁵ Ku Manh Raan jam kek we, adit tënë luanñ Nhialic. ⁶ Na we cî wël cî göt theer deet yic, lön kë wïc Nhialic ë nhiër ye kóc röt nhi-aar, aacie yök ye näk ye, ñuõt wek aa kéc kóc cîn awuõc cik looi nyieeny, ⁷ rin Manh Raan adit tënë aköl lõñ.”

† 11:21 Ith 23:1-18; Edhe 26:1-28:26; Juel 3:4-8; Amo 1:9-10; Dhäk 9:2-4 †† 11:23 Ith 14:13-15; Cäk 19:24-28 † 11:24 Mt 10:15; Lk 10:12 †† 11:27 Jn 3:35; 1:18; 10:15 †† 11:29 Jer 6:16 ††† 12:1 L.rou 23:25 ††† 12:3 1Tha 21:1-6 § 12:4 Leb 24:9 §† 12:5 Kn 28:9-10 §†† 12:7 Mt 9:13; yoth 6:6

Jethu aci mony cî cin ruai kony

(Mk 3:1-6; Lk 6:6-11)

⁹ Nayçn aköl dët ke Jethu jiël tënë awën ku ler tən amat kóc Itharel, ¹⁰ ku mony cî cin ruai ë tõ thîn. Ku kóc kök ke wïc Jethu bik gaany kë cî wuõc, aake tõ tən amat aya, gokë Jethu thiëc. “Ye lõñda pëen bî raan kony aköl lõñ?”

¹¹ Go Jethu bëër, “Na la raan tók kamkun ë tən amäl tók, ku lööny yiith aköl lõñ, ke cii bî bei yiith? ¹² Raan adit apei tënë lëi! Këya, lõñda acie yo ye pëen buk raan cii kony aköl lõñ.” ¹³ Ku lëk mony wën cî cin ruai, “Nyoth yicin.” Go yecin nyooth, go cin piath abi ciët ciin kéc ruai. ¹⁴ Go Parathî jäl tən amat, ku lek mat tē bî kek Jethu näk thîn.

Jethu alony cî Nhialic lóc

¹⁵ Go Jethu kë loikë ñic, ku jiël tən awën, go kóc juëc buçth. Ku kony kóc tuany bîk pial, ¹⁶ ku thon ke apei bîk cii la lëk kóc kök, bî cii ñic. ¹⁷ Rin bî kë cî Ithaya lueel wäthëer ëlä ë rienke yenhom tiëñ,

¹⁸ “Yen akîn yen alonydiën ca lóc, raan tön yen nhiaar, mit yen puõu tënë yeen.

Yen abi Wëikië cöl alöony yeguõp, ku abi gam ë yic lëk thäi ëbën.

¹⁹ Acii bî ya göth ku rëëm kóc nhiim wël cie yith, acii bî ya piñ röl ë dhöl yic.

²⁰ Acin këthiin bî kañ tuõr nyin, cök ayiny kóc kor ka cii dhäl.

Acii bî kañ dhör yet tē bî yienyde ñic, ²¹ ku abi wuõc ëbën ñõth.” §†

Jethu aye yõk lön le yen guõp jnçrac

(Mk 3:20-30; Lk 11:14-23)

²² Nawën ke kóc kök bii mony cî cör tënë Jethu, ku ëcie jam aya rin tõ jnçrac yeguõp. Go Jethu kony, yet bî jam ku dëei. ²³ Go kóc awën tõ thîn gäi ëbën ku thiëckë röt. “Nadë ke bî ya Manh Debit?” ²⁴ Nawën piñ Parathî ë wët kënë, ke luelkë, “Yeen ë jakrëc cuçp wei kóc gup, rin ye bëny jakrëc, cöl Beldhebul ye yiëk riel.” §

²⁵ Go Jethu kë takkë ñic ku lueel, “Pan yeyic tek ku thär kóc ë kamken, ë lac riääk. Ku na tek gen tók yeyic, ayi dhiënh tók ku tuumkë kenhiiim ku thërkë, ka puõk.

²⁶ Na ye jnçrac jnçrëc dët cuçp wei, ka cî keyiic tek. Këya, lëu panden bî kõc kädë! ²⁷ Ku na ye riel Beldhebul yen ye yen jakrëc cuçp wei, ke ye riel ña yen ye kockun yakë buçth ke cuçp wei? Calkë ke aa lëk we yic. ²⁸ Ku na ye riel Wëi Nhialic yen ye yen jakrëc cuçp wei, ke ñieckë lön cî bäany Nhialic bën tënë we.

²⁹ “Acin raan lëu ye bî yon raan ril dhoñ ku nyëei kække, akonj raan ril kënë döm ku der, ku jol käk tõ baai nyaai.

§ 12:11 Lk 14:5 §†† 12:21 Ith 42:1-4 §† 12:24 Mt 9:34; 10:25

³⁰ "Raan këc rot mät ya acie raandië, ku raan cii ya kony bi kɔc lëk wët Nhialic, ee kɔc thiï. ^{†31} Këya, wek aa lëk yic lɔn nadë adumuðm ë kɔc, ku kãrac yekë ke lueel, aa lëu bi ke päl piny. Ku kuat raan kãrec lueel Wëi Nhialic guðp, acii bi päl piny tënë ye. ³² Ku na ye raan lueel wët rac Manh Raan guðp, ka pël piny. Ku raan ye lueel lɔn ye Wëi Nhialic jɔnrac, ka cii kɔn päl piny acin ëmën agut akölrïëc ëbën. ^{††}

³³ "Com tim tēpath bi miēthke piath. Tēdē ke com tērac bi miēthke rēc. Këya, tim aye njic miēthke. ³⁴ Wek mīth kãpieny, mīth kɔc cie yith ye gam, lëukë bāk kē-path lueel, ke we ye jakrɛc ëmëndun? Rin kë ye thok lueel ë bën bei raan puðu. ^{††35} Raan path ë luui kãpath, rin kãpuøth tē yepuðu. Ku raan rac ë luui kãrac rin kãrec tō yepuðu.

³⁶ "Alëk we, raan ëbën abi thiëc aköl luñdit ë wël rɛc ci lueel. ³⁷ Rin wëlku kek aabi yäth tēpath, ku aa kek aabi cɔl atēm awuðc aköl luñdit."

Jethu aci kuc bi kënë jän gji looi

(Mk 8:11-12; Lk 11:29-32)

³⁸ Go kɔc kɔk piöoc löön ku Parathi lueel tënë ye, "Raan piöoc awicku ba kënë jän gji looi buk tiñ." ^{†39} Go Jethu bëër, "Aa kɔc la gup anyon ku gam koor kek aa thiëc kãk tiñkë! Acin kën jän gji bi nyuøth we, ee këwäär ci rot looi tënë Jona, raan kãk Nhialic tiñ yen abi rot looi. ^{††40} Cimën wäär ci Jona rëer akööl kadiäk ku wër kadiäk rëcdit apeï yic, ke Manh Raan aya abi rëer nin kadiäk ë ran yic. ^{††41} Aköl luñdit kɔc gen Ninibe, aabi we gɔk rin ci kek kepuøth waar ku pälkë luçi kãrac wäär ci Jona ke lëk. Ku alëk we, yen jam kënë, yen adit tënë Jona! ⁵⁴² Tiñdit ë bëny wäär jiël pan Athia bi la Jeruthalem, abi we gɔk aköl luñdit rin ci yen jäl tēmec apeï bi wël puøth bënyñaknhom Tholomon la piñ, ku yen jam, yen adit tënë Tholomon! ^{5†}

⁴³ "Të ci jɔnrac jäl raan guðp, ee piny yöðp tēdēt bi yen löñ thïn. Na cii yök, ⁴⁴ ke lueel, 'Yen abi dhuk tēwäär jiël yen thïn.' Këya, ke dhuk ku yök tēn bi yen rëer thïn ke cïn raan tō thïn, ku aci guir. ⁴⁵ Ku dhuk, ku le bën kek jakrɛc apeï kɔk kadhorou wär ye, bik bën ceñ baai. Ku pïr ë raan kënë ë jäl rēc apeï tënë pirden tuerj. Yen ë tēn ben rot luçi thïn aya tënë kuat akölë."

Man Jethu ku wämäthakën aaci Jethu nyaai

(Mk 3:31-35; Lk 8:19-21)

⁴⁶ Jethu ee njot jam kek kɔc tēwën yëet man kek wämäthakën. Ku këcckë ayeer, ku thiëckë bik jam kek ye. ⁴⁷ Go raan tök kam kɔc awën lëk ye, "Moor ku wämäthakui aa kãac ayeer, ku awickë bik jam kek yi."

⁴⁸ Go Jethu bëër, "Yenja ë ma? Ku ye yïña paan ë ma?" ⁴⁹ Ku nyooth kɔcken ye bucoth ku lueel, "Kockä! Kek aa

ma ku wämäthakäi! ⁵⁰ Kuat raan ë wët Wä tō nhial looi yen ë wämäth, ku nyankäi, ku ma."

Kään dom path ku dom rac

(Mk 4:1-9; Lk 8:4-8)

13 Ku aköl tön awën, ke Jethu jiël baai ku ler wär Galilia yu ku nyuuc, ku piöoc. ² Ku gööm kɔc juëc apeï, go la riäi yic ku nyuuc thïn, ku kãac thän awën ë piu thook ayeer. ^{5†13} Ku jɔl Jethu këñ aa lueel bi yen kɔc piöoc kajuëc.

Ku lëk ke, "Raan puør ëci la dom bi la pur. ⁴ Tēwën yen rap wær dom, ke kōth abëk lööny dhël yic. Go diet bën ku tetkë ke. ⁵ Ku lööny kōth kōk alël nhom, tē koor tiñ thïn. Gokë guç cil rin tiñp ëcii dīt thïn. ⁶ Nawën la aköl ruel apeï ke rap awën yuøm, ku riëukë rin këc meiken yet piny. ⁷ Ku lööny kōth abëk tē ye yuøt lac dīt thïn, nawën la yuøt dīt ke näk rap. ⁸ Ku lööny kōth kōk ë tiøm path yic, ku lokkë apath, kōk ke dīt nhiim ku kōk ke thöön röt ku kōk ke thoi nhiim!"

⁹ Ku wit Jethu wëtde ëlä, "Piëñkë tē le wek yith!"

Wët thöøth ë kään

(Mk 4:10-12; Lk 8:9-10)

¹⁰ Nawën ke kɔcken ye bucoth bö tënë ye ku thiëckë, "Yenjö ye yin jam ë waal tënë ke?"

¹¹ Go dhuk nhom ku lueel, "Njïëc kãk bäany Nhialic aci gam we ku akëc gam ke. ¹² Rin raan la kädän abi bën muco bi kãkke juëc apeï, ku raan cïn kädän, ke këthiin ye tak lɔn tō yen tënë ye, abi nyaai aya. ^{5†13} Kënë ye yen jam waal tënë ke, rin keek aa daai ku acin kë yekë tiñ, aa piñ ku aa cïn kë yekë piñ, tēdē ke detkë yic. ¹⁴ Këya, wët ci Ithaya raan kãk Nhialic tiñ lueel wäthæer ë rienken ëlä atiiñ yenhom,

'Na cɔk alɔn ye kockä wët piñ ku benkë piñ, ka cik bi deet yic, na cɔk alɔn ye kockä daai, ku cockë keek ka cii kãñ bi tiñ, ¹⁵ rin ci kek kepuøth wel wei, ku aaci keyith cuøk bik cii ye piñ ku niinkë kenyin.

Na këckë looi këya, nuøt aa daai ku piñkë, ku detkë kãñ yiic, ku nuøt aaci röt thön Nhialic, ku kony keek.' ^{5††}

¹⁶ "Ku wekkä, wek aa mit gup, rin wek aa daai ku piëñkë. ¹⁷ Ku alëk we, aci kɔc juëc kãk Nhialic tiñ, ku kɔc path njic Nhialic wic bik tiñ kãk yakë tiñ, ku aa këckë tiñ, acik wic bik piñ kãk yakë piñ, ku aa këckë piñ." ^{5†}

Jethu aci kään raan ë puør teet yiic

(Mk 4:13-20; Lk 8:11-15)

¹⁸ Go Jethu lueel, "Emën piëñkë tē teet yen kään kënë yic thïn. ¹⁹ Kɔc ë wët bäany Nhialic piñ ku cik det yic, aa cit kōth ci lööny dhël yic. Jɔnrac ë bën ku nyëei wët

† 12:30 Mk 9:40 †† 12:32 Lk 12:10 † 12:33 Mt 7:20; Lk 6:44
 †† 12:34 Mt 3:7; 23:33; 15:18; Lk 3:7; 6:45 †† 12:38 Mt 16:1; Mk 8:11; Lk 11:16 ††† 12:39 Mt 16:4; Mk 8:12 ††† 12:40 Jona 1:17
 § 12:41 Jona 3:5 †† 12:42 1Bñ 10:1-10; 2Lëk 9:1-12

5†† 13:2 Lk 5:1-3 5† 13:12 Mt 25:29; Mk 4:25; Lk 8:18; 19:26
 5†† 13:15 Ith 6:9-10 5† 13:17 Lk 10:23-24

awën kepuõth. ²⁰ Kõth cì lööny alel nhom aa cõt kóc wët Nhialic gam nyin yic ku mitkë puõth. ²¹ Ku aacie kepuõth ye dæet, aa lõnj Nhialic guo wai wei tẽ looi al-iääp rot, ku tẽ nek ke rin wët Nhialic. ²² Kõth cì lööny tẽ ye yuõõt lac dõt thïn, aa cõt kóc ë wët Nhialic piñ, ku kãjuëc ke diir rin pïr pinynhom, ku nhiër jïëk aa bën thïn, ku reckë lõnj Nhialic kepuõth. ²³ Ku kõth cì puur tõm path yic, aa cõt kóc ë wët Nhialic piñ ku detkë yic apath, ku kãjuëc aye yök tënë ke, cïmën rap cì njec luok ke dõt nhïim, ku rap kók thöõnj kenhiim ku kók ke thoi nhïim."

Kääñ yuõõt cì cil dom yic

²⁴ Ku ben Jethu ke lëk kääñ dët, "Bääny Nhialic acit raan cì kõth path com duomde. ²⁵ Nawõn akõu ke raan ëbën nin, ke raan aterde bö ku weer abaar rap cök ku jiël. ²⁶ Nawën la rap cil ke abaar cil aya. ²⁷ Go raan lui dom yic bën tënë wun dom ku lueel, 'Bëny, wäär pur yin, cie rap path kek ca wëer dom yic? Na ye këya ka abaar kënë cil kädë dom yic?' ²⁸ Go bëër, 'Ee raan man ya yen aci kënë looi,' Go raan ë luoi lueel, 'Wic buk abaar nyuän wei dom yic?' ²⁹ Go wun dom bëër, acie tẽde, 'Rin tẽ nyuën yin abaar, ke yin amet rap wei ke ke. ³⁰ Cõl rap ku abaar aa dõt kedhie agut tẽ bi kek luok, ku aba lëk kóc tēm ëlä, kañkë abaar nyuön ku duõtkë ke bi ke yocot, ku jalkë rap tem ku täaukë ke kändië yic.' "

Kääñ kãu koor nyin ye tiemde dõt apei

(Mk 4:30-32; Lk 13:18-19)

³¹ Ku benke lëk kääñ dët ëlä, "Bääny Nhialic acit kãu koor nyin cì raan com duomde. ³² Yeen akoor nyin apei kam kõth ëbën. Ku na le dõt ka wär tiim ëbën, ee la nhial ke loi kerdõt apei abï diet yõõtken aa yik thïn."

³³ Ku ben lueel, "Bääny Nhialic acit luoi cì tik puor ayumdõt tet yic, na lä ke piäär ëbën." ³⁴ Këya, Jethu ë ye kënj lueel ku bi yen kóc lëk wëlke ëbën, acin kë ye lueel ke cii kääñ thõth. ³⁵ Ee ye looi këya rin bi wët cì raan kãk Nhialic tiñ lueel theer yenhom tiënj,

"Yen abï jam kënj tënë week,
bi yen ke kãk kuc tẽwäär ciek nhial ku piny teet yiic." †

Jethu aci kääñ yuõõt teet yic

³⁶ Go Jethu kóc nyään ayeer ku ler yõt, go kocken ye buoõth bën tënë ye ku luelkë, "Tët yo kääñ abaar yic."

³⁷ Go bëër, "Raan ë puor cì kõth path wëer dom, ee Manh Raan. ³⁸ Dom ë pinynhom, ku kõth path aa kóc njic Nhialic, ye bääny Nhialic këden, ku abaar aa kóc ë jakrec, ³⁹ ku raan cã abaar mat dom yic ë jõnjrac. Ku tẽmtëm ë thök ë piny, ku kóc tēm atuuc Nhialic.

⁴⁰ Këya, cïmën ye abaar nyuän wei dom yic ku yot, yen abï ya tẽde akõl thöök piny. ⁴¹ Manh Raan abã atuuc Nhialic tooc, ku aabi kóc rec ë kóc yãth kãrac yiic, ku kóc luui kãrec tët bei kóc path yiic, ⁴² ku cuet ke many dëp cì löklök apei, bi kek aa dhiau thïn ke njeny kelec

akõlriëc ëbën. ⁴³ Ku kóc path aabi ruel cïmën akõl bääny Wunden yic nhial."

Ku wit lõnjde ëlä, "Piënkë tẽ le wek yith!"

Kääñ ë jïëk cì thiaan dom yic

⁴⁴ Ku thõth Jethu kääñ dët ëlä, "Bääny Nhialic acit jïëk cì wec piny dom yic. Go raandã yök ku nyiëi ku ben thiaan ku jiël ke cì puõu miët apei, ku le kãkke yaac ëbën, ku yocot dom wën, rin nhiëer yen jïëk kënë apei."

⁴⁵ Ku ben Jethu lueel, "Bääny Nhialic acit raan yoc, wic kãpath apei, ⁴⁶ nawën yök këtõõnj path apei ke la kãkke yaac wei ëbën ku yocot kënë awën."

Kääñ buon ë rec dom ëbën

⁴⁷ "Bääny Nhialic aya, acit buon cì cuat wiir ku dom kuat ë rëc ëbën. ⁴⁸ Tẽ cì yen thiãnj, ke miit amëi agõr nhom ku nyuuckë bik rec kuany yiic, ku tẽëukë rec path gãc yic, ku cuetkë rec cii path wei. ⁴⁹ Kënë, yen ë tẽ bi yen rot luoi thïn akõldã thöök piny. Atuuc Nhialic aabi tuõl ku kuënykë kóc rec bei ë kóc yiic, ⁵⁰ ku cuetkë ke pan mac tẽ bi kek dhiau thïn ke njeny kelec akõlriëc ëbën."

Wët thöök wël

⁵¹ Ku thiëc Jethu ke, "Cãk wëlkä deet yiic apath?" Gokë gam. ⁵² Go lëk ke, "Na ye këya, ke raan piöoc ë löõnj cì piöoc kãk bääny Nhialic, acit raan baai kãkken yam ku kãthëer bëëi ayeer ëbën paande." ††

Kóc Nadharet aa këc Jethu gam

(Mk 6:1-6; Lk 4:16-30)

⁵³ Wën cì Jethu thök luel ë kënjkä, ke jiël, ⁵⁴ ku dhuk genden. Ku piöoc kóc tën amat, piöoc cì kóc ke tõ thïn bën göi ëbën ku luelkë, "Cì mony kënë kënj bën aa njic nen, ku yök riel ë yen kãk jãnj göi looi tënënj? ⁵⁵ Kënë, cie wën raan dhie ë guan? Ku man cie tiñ dhie cõl Maria, ku yeen cie mënh ë Jemith ku Jothep ku Thaimon ku Judath? ⁵⁶ Ku nyiërakën aya, cik tõu ë tën kek yo? Yök kãkkã ëbën tënënj?" ⁵⁷ Ku kueeckë ë ye.

Go Jethu lueel tënë ke, "Raan cì Nhialic lööny yeguõp aye baai ëbën theek, ka kóc genden ku kóc ruääi kek ye, kek aacie ye ye theek." ⁵⁸ Ku akëc kãjuëc jãnj göi looi tënë rin cïn kek gam.

Nääk ë Joon raan kóc muoc nhïim

(Mk 6:14-29; Lk 9:7-9)

14 Tëwën ke bënyñaknhom Antipãth Yërot, bëny Galilia ëcì wët cì Jethu njic apei piñ. ² Go lëk bãnyken luk, "Kënë ë Joon raan kóc muoc nhïim guõp, yen aci ben pïr. Ee yen le yen riel yen kãkkã looi."

³ Antipãth Yërot ëcì Joon cõl adõm ku rek ku mac, rin wët Yërodia tiñ Pilipo wãmënh cì rum bi ya tiënjde.

⁴ Rin cì Joon ye lëk ye ëlä, "Acii path ba tiñ wãmuuth rum ke pïr!" ⁵ Go Antipãth Yërot wic bi Joon nõk, ku ë

† 13:35 Wk 78:2

†† 13:52 Jn 4:44 † 14:3 Lk 3:19-20 †† 14:4 Leb 18:16; 20:21

riöc kóc Itharel, rin ñic kek Joon ke ye raan kák Nhialic tiñ.

⁶ Nawën aköl yan dhiëeth Antipäth Yërot, ke nyan Yërodia diër kóc nhiim, abí Antipäth Yërot puöu miät apeí, ⁷ ku kuëñ lón bī yen ye gām kuat kēden bī wíc!

⁸ Go lëk ye tē cīt tē cī man ye than thīn, “Yiëk ya nhom Joon emēn ke cī tāau aduök yic!”

⁹ Kēnē ēcī bēny rac puöu, ku rin cī yen kuëñ ē jööl nhiim, ací gam bī nhom Joon gām ye. ¹⁰ Ku cöl Joon ala tök yeth tēwēn mec yen thīn. ¹¹ Ku bīi nhom ke cī tāau aduök yic, ku gēm nya ku le gām man. ¹² Go kóc Joon bucöth bēn ku nyëikē guäpde, ku lek tööu, ku lek lëk Jethu.

Jethu ací miëth koor juak bī kóc juëc cam

(Mk 6:30-44; Lk 9:10-17; Jn 6:1-14)

¹³ Wēn piñ Jethu kē cī rot looi, go jäl ē riäi bī la tēde ē rot. Ku tēwēn piñ kóc ē kēnē, ke jiël gēethken yiic kecök ku bucöthkē. ¹⁴ Nawën keec Jethu piny ē riäi yic, ke tiñ kóc juëc apeí, go yic ñeër ē ke, ku kony kacken tuany.

¹⁵ Nawën col piny, ke kacken ye bucöth bö tēnē ye ku luelkē, “Piny ací cuöl, ku tēn ē ror cīn kē kuany thīn. Cöl kóc aa thiëi bik la bēëi yiic ku bik röt la yüc miëthden.”

¹⁶ Go Jethu bēër, “Acīn tē bī kek jäl, na le miëth ke gäm kē ke!”

¹⁷ Gokē bēër, “Käk mukku ebēn, aa ayuöp kadhiëc ku rec karou.”

¹⁸ Go Jethu lueel, “Bēëikē ke tēn tēnē ya.” ¹⁹ Ku yöök kóc bik nyuc ē noon nhom, ku lööm ayuöp awēn kadhiëc ku rec karou, ku döt nhial ku leec Nhialic. Ku bēny ayuöp yiic, ku gēm ke kacken ye bucöth bik ke tek agut rec, tēnē thān awēn. ²⁰ Ku miëthkē ebēn abí miëth ke göök, ku jol kacken ye bucöth awuthueei ayuöp ku rec cī döñ piny, kuany gäac kathiäär ku rou. ²¹ Kóc ke cī miëth ebēn, röör röt aake ye tiim kadhiëc.

Jethu acath piü nhiim

(Mk 6:45-52; Jn 6:15-21)

²² Ku kaam awēn ke Jethu yöök kacken ye bucöth bik la riäi yic, ku lek tuēñ yenhom agör alñtui, ku cöl thēi ajiël. ²³ Wēn cī yen kóc cöl athiëi, ke la gōt nhom ē rot bī la röök. Nawën la thēi bēn, ke Jethu ē rēër ē tēēn yetök, ²⁴ ku riäi ke cī yet tēmec, ke cīi cath apath rin lor yen yom nhom.

²⁵ Nawën bēëk piny ke Jethu bö tēnē ke ke cath piü nhiim. ²⁶ Nawën tiñ kacken ye bucöth ke cath piü nhiim gokē riöcc apeí, ku luelkē, “Atim raan cī thou,” ku dhiëukē rin cī kek riöcc.

²⁷ Ku kaam awēn ke lëk Jethu ke, “Dëetkē wepuöth, ee yēn Jethu, Duökkē riöcc!”

²⁸ Go Piter lueel, “Bēny, na ye yī ayic, ke yī yīk ya riel ba la tēnē yī, ya cath piü nhiim.”

²⁹ Go Jethu lueel, “Bäär!” Go Piter bēn bei riäi yic, ku ciëth piü nhiim ke la tēnē Jethu. ³⁰ Ku wēn tiñ yen yom ke biök apeí, go riöcc ku duër diir, go dhiau, “Luäk ya Bēny!”

³¹ Go Jethu döm nyin yic ku lueel, “Yin raan la gam koor, yēñö diiu yin?”

³² Ku wēn le kek riäi yic, ke yom kääc. ³³ Go atuuc ke tö riäi yic Jethu door ku luelkē, “Yin ē Manh Nhialic alanden.”

Jethu ací kóc tuany Jenetharet kony

(Mk 6:53-56)

³⁴ Gokē wär teem ku lek Jenetharet. ³⁵ Nawën ñic kóc Jenetharet Jethu, gokē kóc thiäak ke ke lëk, ku yēthkē kóc tuany ebēn tēnē ye. ³⁶ Ku länjkē bik gōt, cök alan-hde thok ē path, ku kuat raan cī ye gōt ebēn ee pial.

Jethu ací ciëñ kök wärkuan dīt dhöl yic

(Mk 7:1-13)

15 Go Parathī ku kóc piöcc ē ciëñ kóc Itharel bö Jeruthalem la tēnē Jethu ku thiëckē, ² “Yēñö ye kockun yī bucöth ciëñ thēer wärkuan dīt dhöl yic? Keek acie kecin ē löck tuēñ tē miëth kek!”

³ Go Jethu bēër, “Ku yēñö ye wek kuc lön ē Nhialic, ku yakē bucöth yic ē ciëñdun thēer? ⁴ Rin ací Nhialic lueel, ‘Thek wuur ku moor, ku raan wun ku man jääm guöp käreec ka dhil nöck bī thou.’ ⁵ Ku ayakē lueel aya lón na la raan kēn bī yen wun ku man kony, ku lueel, ‘Acīn tē kuöny we, rin kē muök kēnē ē kēn ē Nhialic,’ ⁶ ka kēc wun ku man theek. Yen ē tē ye wek wēt Nhialic dhäl yic thīn, ku ye ciëñdun thēer yen biathkē yic. ⁷ Awēñ kui, Ithaya ací yic lueel ē rienkun wäär lueel yen wēt älä!”

⁸ ‘Köckä, aa ya leec kethook ku aliu kepuöth.

⁹ Keek aa ya door ku acie duöör ē yic, rin keek aa kóc piöcc löön ciëñ raan ciët ke ye löñkië!” †

¹⁰ Go Jethu kóc juëc bēn cöl ku lëk ke, “Piëñkē wētdië wedhie ku dëtkē yic. ¹¹ Acie kē ye raan cam, yen ye cöl aye raan rac, aa kāk ye tak ku kāk ye lueel, ku kāk ye looi kek aaye cöl aye raan rac.”

¹² Nawën ke kacken ye bucöth bö tēnē ye ku luelkē, “Ñic lón cī Parathī puöth riäak wēn piñ kek kē ca lueel?”

¹³ Go bēër, “Kuat raan cīi wēt Wä tö nhial loi, acīi pīr akölrüëc ebēn bī yök. ¹⁴ Duökkē diëer ē ke! Aa cīt cöör thel röt, ku na thel cör, cör dët, ka lööny adhuöm yic kedhie.” ‡

¹⁵ Nawën cī löñde wit, ke thiëc Piter, “Tët yo kääñ kēnē yic.”

¹⁶ Go Jethu lëk ke, “Cäk käng ye deet yiic aya? ¹⁷ Cäk ye tiñ lón kē ye raan cam acie la yepuöu, ee la yeyäc ku le bēn bei? ¹⁸ Ku kāk ye raan lueel aa bēn bei yepuöu, ku aa kek raan cöl ala guöp adumuööm. †¹⁹ Rin puöu yen aye käreec ye raan looi bēn bei thīn, cīmēn bal ku näk raan ē path ku kör ē diäär, ku cuëer ku jam lueth.

²⁰ Käckä kek aa raan cöl aloi käreec. Ku miëth ye raan miëth ke kēc yecin löck acie adumuööm.”

† 15:4 B.bei 20:12; 21:17; L.rou 5:16; Leb 20:9 †† 15:9 Ith 29:13 ‡ 15:14 Lk 6:39 †† 15:18 Mt 12:34

Tiņ cī gam lɔn bī Jethu nyaande kony

(Mk 7:24-30)

²¹ Ku jɔl Jethu jāl ku ler wun dēt tēthiāk kek Tire ku Thidon. ²² Go tiņ wun Kanaan ciēņ ē tēnē bēn tēnē ye ku lēņ, “Bēny, wēn Debit, kony ɣa! Nyaandiē aci jɔņrac la yeguōp, ku yeen adhēl apei.”

²³ Go Jethu wētde cī bēer. Go atuōōcke bēn tēnē ye ku lāņkē, “Gām kē wic ku cɔl ajiēl! Abuoth ɣo ke rēēm yonhiim tēthēer awēn!”

²⁴ Go Jethu bēer, “Ŷen aci tuōōc tēnē kɔc Itharel kuc Nhialic kepēc.”

²⁵ Kaam wēn ke tik bō ku cuet rot piny yecōk ku lēņ, “Kony ɣa Bēny.”

²⁶ Go Jethu bēer, “Acī path bī miēth ē mīth gām jōk.”

²⁷ Go bēer, “Ee yic Bēny, ku jōk rēer tē mīth kɔc thīn awuthueei cī lōōny piny kuany aya.”

²⁸ Go Jethu lēk ye. “Ŷin ee tiņ la gam dīt apei. Kē wic abi looi tēnē yi.” Ku kaam thiin awēn ke nyaande pēl kēdāņ piny.

Jethu aci kɔc juēc tuany kony

²⁹ Go Jethu jāl ē tēnē ke kuany wār Galilia kōu. Nawēn ke la gɔt nhom ku nyuuc. ³⁰ Go kɔc juēc kɔcken tuany bēēi tēnē ye, kɔc cī ņɔl ku cōōr ku kɔc cī ruai ē rōc piiny, ku miņ cie jam ku kɔc juēc kōk. Ku nyuuckē ke yelōōm, goke kony bik pial. ³¹ Go thān awēn gāi wēn tiņ kek miņ ke jam, ku aduany ke cī la cōk, ku ņɔl ke cath path ku cɔr ke daai, ku leckē Nhialic Itharel.

Jethu aci raan tiim kaņuan cɔl aa kueth

(Mk 8:1-10)

³² Ku cɔl Jethu kɔcken ye bucɔth ku lueel, “Ŷen aci guōp ņɔņ, rin kɔckā aaci rēer kek Ŷen nīn kadiāk emēn, ku acīn kē camkē. Ku acā wic ba ke cɔl ajiēl ke nēk cɔk, tēdē ka la wiik dhēl yic.”

³³ Go kɔcken ye bucɔth lēk ye, “Ye tēnen bī ɣok miēth ɣok thīn roor ē tēn bī kɔc juēcā cam?” ³⁴ Go Jethu ke thiēc, “Lak ayuōp kadē?” Gokē lueel, “Aa dhorou ku rec thii lik.”

³⁵ Go lēk thān awēn bik nyuc piiny. ³⁶ Ku lōōm ayuōp awēn kadhorou ku rec thii awēn, ku rōōk Nhialic ku bēny keyiic, ku gēm ke kɔcken ye bucɔth bik ke tēk kɔc.

³⁷ Ku jɔlkē mīth ēbēn bik kueth. Ku kueny kɔc Jethu bucɔth awuthueei ayuōp cī dōņ piny gāac kadhorou.

³⁸ Kɔc ke cī mīth, rōōr ē rōt aake ye tiim kaņuan, ke diāār ku mīth kēc mat thīn. ³⁹ Ku jɔl Jethu kɔc cɔl ajiēl, ku ler riāi yic ku ler wun cɔl Magadan.

Jethu aci kuc bī kēnē jāņ gōi looi

(Mk 8:11-13; Lk 12:54-56)

16 Tēwēn ke Parathī ku Thaduthī bō tēnē Jethu, ku wickē bik deep ē wēt, ku yōōkkē bī kēnē jāņ gōi looi, bī nyuōth ke lɔn ye Nhialic wēlke gam. ¹² Go Jethu

† 16:1 Mt 12:38; Lk 11:16

bēer, “Ayakē lueel tē lōōny akōl piny. Abā aliir path bēēi, akōl aci nyaany looi.” ³ Ku na ye nhiāknhiāk ka luelkē, Abī tueny akōlē, rin aci piny dɔm bī la dīl ku looi luāāt. Wek aa kē bī rot looi ņic tē tiņ wek kakkā nhial, ku wek aacie kāk loi rōt emēn ye ņic! ⁴ Aa kɔc la gup anyon ku gam koor kek aa thiēc kē tiņkē. Acin kēn jāņ gōi bī nyuōth we, ee kēwāār cī rot looi tēnē Jona. Ku nyiēēņ ke piny ku jiēl. ††

Duōkkē ye tak cīmēn Parathī ku Thaduthī

(Mk 8:14-21)

⁵ Kaam wēn Ŷeet kek wār abɔņtui, ke tēk kɔcken ye bucɔth lɔn cī kek nhiim mār bik miēth cī muk. ⁶ Go Jethu lēk ke, “Tiēerkē nhiim, ku tietkē rōt bāk cī nhiam cīmēn Parathī ku Thaduthī, nhiaamden ke cɔl ago puōōr cīmēn ayum cī yiēk yic luɔu.” †

⁷ Gokē jam ē kamken, “Ee ɣo yōōk kēlā, rin cīn yen ayuōp cuk bēēi.”

⁸ Go Jethu kē takkē guo ņic ku lēk ke, “Wek kɔc koor gamdun! Ŷeņō ye wek dīer lɔn cīn wek miēth? ņot we cie kāņ ye deet? ⁹ Cāk lēu ku bāk tak yen tēwāār kueth ayuōp kadhiēc rōōr tiim kadhiēc, ku gāacdīt cī bēn thiāņ awuthueei cī dōņ piny? ¹⁰ Ku jɔl aa yuōp kadhorou wāār cī rōōr tiim kaņuan cam bik kueth, ku gāac thiāņ awuthueei cāk bēn kuany? ¹¹ Ŷeņō kēc wek ye deet yic, lɔn Ŷen a ɣa cīi jam tēnē we rin ayuōp? Kē ca lueel akīn, aben ber yic, tietkē rōt bāk cī nhiam cīmēn Parathī ku Thaduthī!”

¹² Go atuōōcke jāl deet yic, lɔn acīi Jethu lēk ke bik rōt tiit lɔn dhie ye tāāu ayup yic bī puōōr, ee lɔn bī kek rōt tiit piōōc rēec Parathī ku Thaduthī.

Pīter aci Jethu ņic

(Mk 8:27-30; Lk 9:18-21)

¹³ Wēn cī Jethu Ŷet Cetharia tō Pilipi, ke thiēc kɔcken ye bucɔth ēlā, “Ye jāņ tak ye Manh Raan ņa?”

¹⁴ Gokē bēer, “Ayekē lueel lɔn ye yen Joon raan kɔc muɔɔc nhiim, ku lueel kɔc kōk lɔn ye yen Elija, ku aye kɔc kōk lueel lɔn ye yen Jeremia, tēdē ke ye raan tōņ kam kɔc kāk Nhialic tiņ.” ††

¹⁵ Goke thiēc, “Na week, yakē tak lɔn ye Ŷen ņa?”

¹⁶ Go Pīter bēer, “Ŷin ē Raan cī lɔc ku dɔc, Manh Nhialic pīr.” †††

¹⁷ Go Jethu lueel, “Ŷin aci Nhialic dɔc wēn Jona, rin yic kēnē ēcīi tak ē rot, ee Wā tō nhial yen anyuth ye yī ba lueel kēya. ¹⁸ Ku alēk yī emēn. Ŷin acɔl Pīter, ku wētde yic, alēl, ku alēl kēnē nhom Ŷen bī luanđiē buth thīn, ku acīi riel ē jɔņrac bī lēu bī thuōr piny. ¹⁹ Ku yīn aba gām riel bāāny pan Nhialic, kē cīi bī pāl piny pinynhom acīi bī puōl nhial, ku kē ba puōl pinynhom abī puōl nhial aya.” †

²⁰ Ku yōōk kɔcken ye bucɔth bik cīi lēk raan dēt, lɔn ye yen Raan cī lɔc ku dɔc.

†† 16:4 Mt 12:39; Lk 11:29 † 16:6 Lk 12:1 †† 16:9 Mt 14:17-21 †† 16:10 Mt 15:34-38 ††† 16:14 Mt 14:1-2; Mk 6:14-15; Lk 9:7-8 ††† 16:16 Jn 6:68-69 † 16:19 Mt 18:18; Jn 20:23

Jethu ë jam Aræmde ku Thuonde

(Mk 8:31-9:1; Lk 9:22-27)

²¹ Ku jɔl Jethu wët agai yic tənë kocken ye buɔɔth, “Ÿen abī dhiel la Jeruthalem. Ku Ÿen abī gum apeī kɔcɔdī ē baai cin, ku kɔc kāk Nhialic, ku kɔc piöök löönj cin aya. Ku Ÿen abī nök ba thou, ku na ye aköl ye nīn diäk ke Ÿen abī ben pīr.”

²² Go Pīter miæet wei kɔc yiic, ku dɔk bī cīi ye jam kälä, ku lueel, “Bëny, aciī Nhialic bī puɔl bī rot looi. Kënë aciī rot bī dhiel looi tənë yī!”

²³ Go Jethu yenhom wel ku lëk Pīter, “Jäl Ÿalööm jɔɔrac! Wīc ba kē cī Nhialic guiir rienkië waar yic. Käk ye tak aacie kāk Nhialic aa wël raan ë path.”

²⁴ Ku jɔl Jethu lëk kocken ye buɔɔth, “Na ye raan wīc bā buɔɔth, ka dhil nhom määär kəpuɔth bī yök ë piërde yic pinynhom ë tən. Ku dhil puɔu riel ku buɔɔth Ÿa, cɔk abn wīc kɔc kök ye bik nök ë rienkië. ^{†25} Rin raan wīc ye bī wëike ë rot njec muk pinynhom ë tən, ka cīi pīr aköldä bī yök, ku na ye raan mär wëike ë rienkië, ku rin ë piööcdië ka bī wëike muk akölrīëc ëbën. ^{††26} Yenö bī raan yök thīn, tē jīæek yen apeī pinynhom ë tən ku mër wëike? Tëdë, ye kēpiath njö bī yök bī yen wëike waar? ²⁷ Rin aköl bī Manh Raan bën kek duaar ë Wun kek atuuc nhial, ke yeen abī raan ëbën yiëk ariöp thönj kek kēden cī looi. ^{‡28} Ku le tuej ku lueel, wek aa lëk yic, ala kɔc kök rëër ë tən aaciī bī thou agut tē bī kek Manh Raan tīj ke bö ke ye Bënyɔknhom.”

Jethu aci guäpde rot waan

(Mk 9:2-13; Lk 9:28-36)

17 Nawën nīn kadätem cök, ke Jethu cɔl Pīter ku Jemith kek wämënh Joon, ku lek gɔn bār apeī nhom kepëc. ² Tëwën rëër kek, ke Jethu waŋ rot, ku Ÿer nyin cīmën akɔl, ku jɔl aläthke Ÿer apeī bik la diardiar. ³ Kaam awën ke Mothith ku Elija tul, ku jīæmkë kek Jethu. ⁴ Go Pīter lëk Jethu, “Bëny, apath buk rëër ë tən. Na wīc ke Ÿen aloi duël kadiäk ë tən, tök kek yī, ku tök kek Mothith ku tönj dët kek Elija.” ^{††}

⁵ Kaam wën njot jīæem yen, ke kēcīt rur pat piny abī ciën tē yekë tīj, ku piŋkë Nhialic ke jam ëlä, “Kënë ë Wëndiën nhiaar, mit Ÿen puɔu tənë ye piŋkë wëtde.” ^{‡†}

⁶ Nawën piŋ kɔc Jethu buɔɔth wët kënë, gokë riöök apeī ku wīkkë. ⁷ Go Jethu bën tənë ke ku gɔɔt ke ku lueel, “Jatkë röt. Duökkë riöc.” ⁸ Nawën jɔtkë kenyīn, ke cīn raan dët tīj, ke ye Jethu ë rot.

⁹ Tëwën dhuk kek piny ë gɔt nhom, ke lëk Jethu ke, “Duökkë kāk cāk tīj lëk raan dët yet aköl bī Manh Raan jɔt raŋ yic.”

¹⁰ Go kocken ye buɔɔth thiëc, “Yenö ye kɔc piöök löönj kɔc Itharel ye lueel, lɔn ë yen Elija yen bī kaŋ bën tuej?” ^{‡††}

† 16:24 Mt 10:38; Lk 14:27 †† 16:25 Mt 10:39; Lk 17:33; Jn 12:25 ‡ 16:27 Mt 25:31; Wk 62:12; Rom 2:6 †† 17:4 2Pit 1:17-18 ‡† 17:5 Cäk 22:2; L.rou 18:15; Wk 2:7; Ith 42:1; Mt 3:17; 12:18; Mk 1:11; Lk 3:22 ‡†† 17:10 Mal 4:5

¹¹ Go bëër ëlä, “Ee yic Elija akɔŋ bën rin bī yen dhël bën guiir. ¹² Ku alëk we lɔn cī Elija bën thëer, ku akëc kɔckä bën njic ku luikë kēden nhiarkë. Cīt ëmën aya, Manh Raan abik cɔl arem apeī.” ^{‡††}

¹³ Go kocken ye buɔɔth deet yic lɔn nadë ka jam tənë ke rin Joon raan kɔc muɔɔc nhīim.

Jethu aci dhöŋ la guöp jɔɔrac kony

(Mk 9:14-29; Lk 9:37-43)

¹⁴ Nawën lek dhuk piny gɔt nhom, ke yök kɔc juëc ke tit ke. Go raan tök bën ku gut yenhilɔl piny Jethu nhom, ¹⁵ ku lueel, “Bëny, kony manhdië. Ala guöp nok ku aci ye göök apeī. Aye lac wiet mæec, tēdë ke le wiet wīir. ¹⁶ Ku ë ca bëëi tənë kɔckun yī buɔɔth ku akëckë lëu bī pial.”

¹⁷ Go Jethu lëk ke, “Wek kɔc cie lac gam, yakë tak ba rëër kek we yet nen? Bëëi dhöŋ kënë tənë Ÿa.” ¹⁸ Nawën lek bëëi, ke Jethu rël jɔɔrac, go jäl meth guöp, ku go pial nyin yic.

¹⁹ Nawën ke kɔc Jethu buɔɔth bö tənë ye ë rot ku thiëckë, “Yenö kēc Ÿok ye lëu buk jɔŋ kënë cuɔp wei?”

²⁰ Go lëk ke, “Ee rin koor gamdun,” Ku le tuej ku lueel, “Na we la gam cɔk kuur cīmën manh ŋaap koor nyin, ka lëkkë ë gɔn kënë, ‘Jälë ë tən!’ Ka lëu bī jäl. Acin kē dhal we bāk cīi loi.” Ku lëk ke, “Jɔŋ cīt kënë ë Ÿen alëu ye ba cuɔp wei, rin ye Ÿen cool ë röök!” [§]

Jethu aci ben jam ë Thuonde

(Mk 9:30-32; Lk 9:43-45)

²² Nayɔn akäl tök, wën njoot kek Galilia, ke lëk Jethu ke, “Manh Raan abī thön kɔc, ²³ ku abik nök, ku na aköl ye nīn diäk, ka bī jɔt raŋ yic.” Gokë puöth dak apeī.

Ajuër luaŋ Nhialic

²⁴ Nawën cī Jethu kek atuöccke yet Kapernaum, ke kɔc ë kut ajuër luaŋ Nhialic bö tənë Pīter ku thiëckë, “Ye raandun piöök ajuër luaŋ Nhialic tääu piny?” ^{§†}

²⁵ Go Pīter bëër, “Aye tääu piny.” Ku le yöt bī la lëk Jethu. Go Jethu guɔ kaŋ wei ku thiëc, “Ye tak kēdë Pīter? Yenä bäny pinynhom juër? Ye kocken baai aye kɔc thāi kök?”

²⁶ Go Pīter bëër, “Aa kɔc ë thāi.” Go Jethu lueel, “Na ye këya ke kɔc baai aacie ajuër ë tääu piny. ²⁷ Ku yen acuk wīc buk kɔckä rac puöth. Lɔr wīir ku cuat bīdho, ku mīit rëc ba dɔm tuej bei ku ŋam thok, ku yīn abī wëëu lëu ajuerdië ku ajuërdu yök thīn. Ÿäth ke tənë ke ke ya ajuërda yodhie.”

Kɔc Jethu buɔɔth aaci wët tæer

(Mk 9:33-37; Lk 9:46-48)

18 Kaam wën ke kɔc Jethu buɔɔth bö tənë ye ku thiëckë ëlä, “Yenä yen dīt apeī kam kɔc tō bääny pan Nhialic yic?” ^{§††}

‡†† 17:12 Mt 11:14 § 17:20-21 Mt 21:21; Mk 11:23; 1Kor 13:2 §† 17:24 B.bei 30:13; 38:26 §†† 18:1 Lk 22:24

² Go Jethu meth cɔɔl, ku cɔɔl akääc kenhiim, ³ ku lueel, "Wek alëk yic, na cäk röt war bäk ciët mith kor, ke wek aaciï bääny Nhialic bi kaŋ yök. ⁴ Këya raan rot dhuök piny bi ciët ë manh kënë yen adit apeï pan Nhialic. ⁵ Ku raan manh koor cit manh kënë lor rienkië, acä lor.

Ba raan dët thöc kërac yic

(Mk 9:42-48; Lk 17:1-2)

⁶ "Na ye raan wëŋ menh tök kam ë mithkä, ku bä maan ka ŋuëën tënë ë raan cit kënë diët ci ruök yeth aleldit tet, ku pik wiir bi mou. ⁷ Ye kërec yindë pinynhom ye kɔc kök kɔc wëŋ kërec yiic. Käkkä aabi röt dhiel aa looi akolaköl, ku bi yiën dë tënë kɔc käkkä looi!

⁸ "Ku na ye ciëndu ayi cöökdu yi cɔɔl aloi awuöc, ka tääm bei ku cuat ke wei. Rin aŋuëën ba pïr pïr path ke yi ye ŋɔɔl, tënë tã bi yin la cin karou ku cök karou ku cuet yi many dëp yic aköriëc ëbën. ⁹ Ku na ye nyien-du yi cɔɔl aloi adumuööm, ke ŋuët bei ku cuat wei. Rin aŋuëën ba pïr yök ke yi la nyien tök, tën tã bi yin la nyin karou, ku bi yi la cuat pan mac. †

Kääŋ amël ci määr

¹⁰ "Duökkë them bäk mith thiikä bui. Alëk we bäk ŋic lbn atuöccken nhial aa rëer Wä lööm akolaköl pan Nhialic. ¹¹ Ku ŋen Manh Raan ŋen aci bën ba kɔc ci määr bën gäm pïr. ††

¹² "Lëk ŋa yic. Na raan ala amääl bucɔt ku mär amäl tök ke ciï thiärdhoŋuan ku dhoŋuan nyiëŋ piny, ku le amäl kënë wic? ¹³ Ku na le yök ka mit puöu apeï, miet puöu wär miet puöu wäär tö amël kök thin. ¹⁴ Kälä aya, aciï Wuurdun tö nhial nhiar, bi menh tök kam ee mith thiikä määr.

Të looi wämuuth awuöc tënë yi

¹⁵ "Na loi wämuuth awuöc tënë yi, ke yi la tënë ye ku lëk kë ci wuöc tädun wepëc. Na piŋ wëtdu, ke wek aaci döör. †††¹⁶ Na ciï wëtdu piŋ, ke yi cɔɔl raan tök ayi kɔc karou ku dhuökkë tënë ye, 'Rin bi awuöc ci looi tënë yi ŋic kɔc karou ayi diäk.' †††¹⁷ Na ŋot kuc bi wëtten ciï piŋ, ke lëk akut, ku na kueec bi wët akut ciï piŋ aya, ke päl bi ciët raan thäi ku raan ajuër kut, kɔc kuc wët Nhialic.

¹⁸ "Ku wek aa lëk kënë, awuöc cäk bi päl piny pinynhom, aciï bi päl piny nhial, ku awuöc bäk päl piny ë tën abi päl piny nhial. †††

¹⁹ "Ku aben lëk we, na mät kɔc karou kamkun pinynhom ë tën, ku thiëckë kë wickë ka gëm Wä tö nhial ke. ²⁰ Rin tã ye kɔc karou ayi diäk kenhiim mat ë wëtidië ke ŋen abi rëer kamken."

Kääŋ aluaŋ cie wët ye päl piny

²¹ Nawën ke Pïter bö tënë Jethu ku thiëc, "Bëny, ya arak dë lëu bi ŋen wët päl piny tënë wämäath cä awuöc looi tënë ŋa? Ye arak dhorou?"

²² Go Jethu bëër, "Alëk yi, aca arak dhorou, ee thiärdhorou arak dhorou, ²³ rin bääny Nhialic aciï bënyŋaknhom wic ye bi kärke kuëën nyin kek aluakke. ²⁴ Kaam wën kuëën kek kãŋ nyin, ka aluaŋ tök ci wëu juëc apeidit muör bi tënë ye. ²⁵ Ku yen ë cin wëu cool yen wëu ci muör, go bänyde lueel bi ŋaac wei kek tieŋde ku miëthke ku kärke ëbën bi këny cool. ²⁶ Nawën piŋ ë wët kënë ke lãŋ bänyde apeï ku lueel ëlä, 'Päl ŋa kaam thin koor, ku ŋen abi kärke cool bëny.' ²⁷ Go bënyŋaknhom tã mæem yen thin tiŋ, ku pël kënyde tënë ye ku cɔɔl ajiël.

²⁸ "Kaam wën le aluaŋ kënë ayeer, ke räm kek aluaŋ dët rëer kek baai kööny wëu reen lik. Go pac yeth ku yök bi wëuke cool nyin yic. ²⁹ Go löŋ apeï ku lueel, 'Päl ŋa kaam ku ŋen abi wëuku cool!' ³⁰ Go ciï gam, ku cɔɔl amac yet tã bi yen wëuke cool. ³¹ Nawën tiŋ aluek kök kë ci rot looi, ke riäk puöth apeï ku lek tënë bänyden ku lëkkë këriëc ëbën ci rot looi. ³² Go bënyŋaknhom aluaŋ kënë cɔɔl ku lueel, 'Yin acin puöu, ŋen aci wëu juëc kääny ke tënë yi päl piny rin ci yin ŋa löŋ. ³³ Ciï lëu ba këny päl piny tënë raandun rëer wek, cimën këwäär ca luöi yi?' ³⁴ Ku wën ci yen puöu riäk apeï, ke cɔɔl amac yet tã bi yen këny cool ëbën." ³⁵ Ku wit Jethu wëtde ëlä, "Yen ë tã bi Wä tö nhial luöi we, tã ci wek awuöc ye päl piny kamkun puöu ëbën."

Jethu apiöc wët ë liöi

(Mk 10:1-12)

19 Wën ci Jethu wët wic bi lueel thöl, go jäl Galilia ku ler Judia ku teem wär Jordan. ² Go kɔc juëc apeï bucɔth, goke kony.

³ Go Parathi kök bën tënë ye, ku wickë bik deep ë wët ku thiëckë ëlä, "Ye löŋda raan puöl bi tieŋde liöi ë path?"

⁴ Go Jethu bëër, "Këckë kaŋ kuen athöör yic lbn wär ciek Aciëk kɔc wäthæer, aaci cak moc ku tik. ⁵†⁵ Ku lueel, 'Rin ë wët kënë yen abi raan wun ku man nyääŋ piny ku le ker kek tieŋde, ku keek karou aabi ya many tök.' ⁶††⁶ Këya, aaciï ŋot ke ben aa rou, ee tök. Ku këya, na ci Nhialic ke puöl bi ya moc ku tik, ka cin raan päl ŋek ë kamken."

⁷ Go Parathi ben thiëc, "Na ye këya, yeŋö pël Mothith ye bi raan athör liöi göt ku pël tik?" ††

⁸ Go Jethu bëër, "Mothith aci wärkuan dit puöl bik diäärken aa liöi rin aake cie yith ye lac gam. Ku ëcie këya wäthæer ciek kɔc. ⁹ Ku aba lëk we ëmën, na ye mony liöi tieŋde, ke këc wic mony dët, ka ci kërac looi." †††

† 18:3 Mk 10:15; Lk 18:17 †† 18:8 Mt 5:30 † 18:9 Mt 5:29
†† 18:11 Lk 19:10 ††† 18:15 Lk 17:3 ††† 18:16 L.rou 19:15
††† 18:18 Mt 16:19; Jn 20:23

§ 18:22 Lk 17:3-4; Cäk 4:24 †† 19:4 Cäk 1:27; 5:2 ††† 19:5
Cäk 2:24 †† 19:7 L.rou 24:1-4; Mt 5:31 ††† 19:9 Mt 5:32; 1Kor
7:10-11

¹⁰ Go kocken ye buccoth lëk ye ëlä, "Na ye yen tën ye kån röt luçi thün kam moc ku tik akan, ka njuëen bi raan cii thiëk."

¹¹ Go dhuök ke ku lueel, "Acie raan ëbën yen bi kē ca lueel gam, aa koc ye Nhialic kuony. ¹² Raan dēt aye dhiëeth ke ya aboi, na cök thiëek tē le yen dit ka cii dhiëth, ku koc kōk aaye roc bik cii dhiëth tē cök kek thiëek. Ku koc kōk aacie thiëek rin wic kek ye bik wēt Nhialic yāth tuen. Këya, na ye raan gam ë wēt kënë, ke gem ku piöoc." †

Jethu adoc mith

(Mk 10:13-16; Lk 18:15-17)

¹³ Koc kōk aake ci mith bëëi tënë Jethu bi ke bën dōc, go koc Jethu buccoth koc läät. ¹⁴ Go Jethu lueel tënë ke, "Calkë mith aabō tënë ya, duökkë ke pën. Raan wic ye bi la pan Nhialic adhil gam cimën ee mith thiikä."

¹⁵ Ku cōl mith yelööm ku tēü yecin kenhüim, ku dōc ke ku jiël.

Raan ajak

(Mk 10:17-31; Lk 18:18-30)

¹⁶ Go mony dēt kaan̄ nom ku thiëec ëlä, "Raan piöoc ye këpiath nõ ba looi ba pīr akölrüec ëbën yök?"

¹⁷ Go Jethu bëër, "Yenjö ye yin ya thiëec këpath ba looi? Ee Nhialic rot yen apath. Na wic ba pīr akölrüec ëbën yök, ke yi thek lööjke."

¹⁸ Go mony kënë Jethu ben thiëec ëlä, "Ye lööj nen?" Go Jethu bëër, "Duk raan näk, duk tin̄ raan dēt koc, duk cuëer, duk kuëen̄ wēt ë lueth. ¹⁹ Thek wuur ku moor, ku nhia raan dēt cimën nhiaer yin rot." ††

²⁰ Go riënythii awën dhuök ye ku lueel ëlä, "Lööjka aaca muk nhüim ëbën. Ye kē nen ba ben looi?"

²¹ Go Jethu bëër, "Na wic ba la cök tënë Nhialic, ke yi la ba kākku la yaac ëbën, ku gam wëü tënë koc nõj, yin abi jiaek la yök pan Nhialic, ku bäär buccoth ya."

²² Nawën piñ ë wëlkä ke mæen, ku jiël ke ci puçu dak rin ë la kajuëc apeï.

²³ Go Jethu yenhom wël kocken ye buccoth ku lëk ke, "Abi riel tënë raan ajak bi la pan Nhialic. ²⁴ Ku aben lëk we, apuol yic bi thörl bak with cök, tënë lon bi raan ajak la pan Nhialic."

²⁵ Nawën piñ kocken ye buccoth ë kënë, ke gëi apeï ku luelkë, "Na ye këya, ke yença bi la pan Nhialic." ²⁶ Go Jethu ke döt ku bëer, "Acii raan bi lëu ë rot, bi gam tē kēc Nhialic ye kony, rin Nhialic ë këriëc ëbën lëu, acin kē dhal ye."

²⁷ Go Pīter rot jyt ku lueel, "Na yook, yok koc ci kākku ëbën nyään̄ piny ku buccothku yi, yenjö bi ya këda?"

²⁸ Go Jethu bëër, "Wek alëk kënë, tē le kån röt waar, ke Manh Raan abi nyuc thönyde nom ë diik yic pan Nhialic, ku week wathiäär ku rou, wek aabi nyuc thöc nhüim aya bāk luñ kuat Itharel kathiäär ku rou looi. ²⁹ Ku kuat raan ci paande nyään̄ wei kek paan ë man

† 19:12 B.bei 20:13-16; L.rou 5:17-20 †† 19:19 B.bei 20:12; L.rou 5:16; Leb 19:18 †† 19:28 Mt 25:31; Lk 22:30

ku nyiërakën, ku wun ku man ku miëthke ku dum ë rienkië, abi kajuëc yök arak buccoth, ku abi pīr akölrüec ëbën yök aya. ³⁰ Ku koc juëc tō tuen̄ emën aabi dön ciëen, ku koc kōk juëc tō ciëen aabi la tuen̄." ††

Kään koc lui dom yic

20 Ku ben Jethu bäany Nhialic thöj ëlä, "Raan dom ëci rial bi la wic koc bi duomde bën tem.

² Ku ciëk ariöp bi ya gäm ke akäl tök, ku tooc ke dom.

³ Nawën tēcit lunyluny ë yök, ke la tē ye koc yōc thün, go koc kōk tin̄ thün ke kääc ke cün kē loikë, ⁴ go lëk ke ëlä, 'Lak dom yic aya bāk la tem, ku wek aaba yiëk ariöp thöj ke luçidun.' ⁵ Gokë la. Nawën aköl ciel yic, ku tään̄ aköl aya, ke la ayeer ku le bën ke koc kōk. ⁶ Nayōn thëi ke la ayeer ku yök koc kōk ke kääc ë path go lëk ke, 'Yenjö rëer wek tēwën aköl ke cün kē luçikë?' ⁷ Gokë lëk ye ëlä, 'Acin raan ci yō cōl buk la luui.' Go lëk ke bik la luui aya.

⁸ "Nayōn thëi ke wun dom cōl raanden koc dōm ku lueel, 'Cōl koc luçi, ba ke dōm wëüken, ku jyk koc ë ke bö ciëen, bi jäl la thök koc wën anhiäk jyk luçi ë rial.'

††† Go koc ke bö luçi yic ciëen bën ku gëm ke wëüken.

¹⁰ Nawën la koc ke jyk luçi ë rial bën bi ke bën riop, ke takkë lon bi ke gäm wëü juëc, ku keek aaci bën riop wëü cit wëü ci gäm koc ke lök bën luçi yic ciëen.

¹¹ "Gokë wëü dōm ke dak puöth, ku jiëmkë wun dom guöp ëlä, ¹² 'Koc ke lök bën ciëen, cün luçi diit cik looi, aaca thöj nhüim kek yō, yok koc ci luui aköl yic tēwën anhiäk agut tē col piny cit emën!'

¹³ "Go wēt raan tök bëër ëlä, 'Mäthdië, yin acä jör, ciët yō ci tē bi yen̄ yi riap thün akäl tök cäk. ¹⁴ Dōm ariöpdu ku jälë. Aca tak ba raan lök bën ciëen gäm ariöp cit ariöpdu. ¹⁵ Cä la yic ba wëükië gam tēcit tē wiëc ye? Yenjö ye tiel̄ yi dōm tē muccōc yen koc?' "

¹⁶ Ku wit Jethu wētde ëlä, "Këya, koc tō ciëen aabi tō tuen̄ ku koc tō tuen̄ aabi tō ciëen." †††

Jethu ajam ë Thuonde kën yic diäk

(Mk 10:32-34; Lk 18:31-34)

¹⁷ Nayōn aköl dēt ke Jethu cath kek kocken ye buccoth ke la Jeruthalem, ke cōl ke tēden ë röt ku lëk ke, ¹⁸ "Emën yok aala Jeruthalem, ku Manh Raan abi la dōm ku yëth koc kāk Nhialic nhüim, ku koc piöoc ë lööj. Ku abik tēm thou, ¹⁹ ku thönkë bäny koc cie koc Itharel bik läät ku thatkë ku piëtkë tim ci rüu köu. Ku na ye nin kadiäk cök ka bi pīr ku jöt bei ë ran̄ yic."

Man wëët Dhubedī aci Jethu thiëec këden wic

(Mk 10:35-45)

²⁰ Nawën ke man wëët Dhubedī bö tënë Jethu kek wätke, ku gut yenhiaal piny ku thiëec bi luçi kē wic.

²¹ Go Jethu thiëec, "Yenjö wic?" Go bëër ëlä, "Tē nyuuc yin thönydu nom bäany Nhialic yic aköldä, ke yi tōj

†† 19:30 Mt 20:16; Lk 13:30 ††† 20:8 Leb 19:13; L.rou 24:15 ††† 20:16 Mt 19:30; Mk 10:31; Lk 13:30

yīpuču lɔn bī yīn wētkiēn kē karou cɔl aa nyuc yīlōōm, raan tōk kōŋ cuēc ku raan dēt kōŋ ē cam.”²² Go Jethu dhuök ke ëlä, “Wek aakuc kē thiëckē, yēn abī baŋ apēi ē nīnkā ku yēn abī nōk. Lēukē bāk gum cimēndiē?” Gokē bēēr, “Alēuku.”

²³ Go Jethu lēk ke, “Na cōkkē we nōk ayic ka lēukē bāk gum, ku acie yēn la riel ba raan bī nyuc kōŋdiēn cuēc ku kōŋdiēn cam kuany. Thōckā aa kāk kōc cī Wā guiēr ke.”

²⁴ Nawēn le atuuc kōk kathiäär piŋ, ke riääk puōth tēnē wēt Dhubedi. ²⁵ Go Jethu ke cɔl ku lēk ke, “Anjēckē lɔn kōc cī gam bīk aa bāny kōc cie kōc Itharel aala riel kōc nhīm, ku acii path bāk ciēt ke. ²⁶ Ku kēnē acii rot bī looi kamkun. Raan wīc ye bī ya raandit kamkun, adhīl rot dhuök piny bī ya luui rin kōc kōk, ^{†27} ku na ye raan wīc ye bī ya bēny wenhīm, ka dhil ya aluanḡun. ^{††28} Cīmēn Manh Raan aya akēc bēn bī kōc bēn loony, acī bēn bī kōc bēn kony, ku gem wēike bī kōc juēc waar thou yic.”

Jethu akony cōör karou bīk daai

²⁹ Tēwēn jiēl Jethu Jeriko kek kōcken ye bucɔth, ke bucɔth kōc juēc apēi. ³⁰ Ku kōc cī cōr karou aake rēēr ē dhēl kēc. Nawēn piŋkē lɔn cī Jethu yēēt, ke cōt röldit, “Bēny, Wēn Debit, kony yō!” ³¹ Go kōc kōk ke rēl ku yōökkē ke bīk biet. Gokē ŋot ke kiu apēi, “Wēn Debit! Kony yō.” ³² Go Jethu kōc ku cɔl ke, ku thiëc ke, “Yējö wiëckē ba looi tēnē we?” ³³ Gokē lēk ye, “Bēny awīcku buk bēn daai.” ³⁴ Go Jethu gam, ku gɔt kenyin, gokē daai nyin yic ku bucɔthkē.

Jethu acī la Jeruthalem ke ciēm yai

(Mk 11:1-11; Lk 19:28-40; Jn 12:12-19)

21 Tēwēn cī kek thiök kek Jeruthalem, ke bö Bethpeec tēthiääk kek gɔn Olip, ke Jethu ēcī kōcken ye bucɔth karou tucc tuēŋ, ² ku lēk ke, “Lak bēēi tō tuēŋ yiic, ku wek aabā akaja yök ke mac ku manhde yelōōm. Luōnykē ke ku bēēikē ke tēnē ya. ³ Na le raan thiëc we ke luelkē, keek aa wīc Bēny ku aabī dhuk emēn.” ⁴ Kēnē acī rot looi kēya rin bī wēt cī luel elä theēr raan kāk Nhialic tiŋ yēnhom tiēŋ,

⁵ “Lēk kōc Itharel, emēn bēnyŋaknhom dun abō tēnē week! Alir puču ee cath akaja, manh akaja.” †

⁶ Go kōc Jethu bucɔth la ku loikē cimēn cī Jethu ye lēk ke, ⁷ ku bīikē akaja ke manhde ku kumkē kekōth alāthken, ku nyuc Jethu manh akaja kōu. ⁸ Kōc juēc aacā alāthken thieth dhēl yic, ku kōc kōk aacā ayōr tiim dhoŋ ku thiethkē ke dhēl yic aya.

⁹ Go kōc ke tō tuēŋ yēnhom ku kōc ke bucɔth ye, yai looi ku yekē wak ëlä,

“Lecku wēn Debit!

Bēny dōc raan bö rienku lecku Nhialic Madhɔl!” ††

† 20:26 Lk 22:25-26 †† 20:27 Mt 23:11; Mk 9:35; Lk 22:26 † 21:5 Dhāk 9:9 †† 21:9 Wk 118:25, 26

¹⁰ Nawēn yēet geeu Jeruthalem, ke kōc gēi apēi ku yekē thiëc ëlä, “Yēŋa kēnē?”

¹¹ Ke bēēr kōc ŋic ye ku luelkē, “Yēn ē raan kāk Nhialic tiŋ cɔl Jethu pan Nadharet, wun Galilia.”

Jethu acī la luanḡ Nhialic

(Mk 11:15-19; Lk 19:45-48; Jn 2:13-22)

¹² Nawēn lek yet Jeruthalem ke Jethu la luanḡ Nhialic, ku cop kōc kāŋ yaac ku kōc yōōc ayeer kal luanḡ Nhialic yic. Ku wel agen kōc wēēu waar yiic piny, ku thōc kōc yɔc wei ē kuōr. ¹³ Ku lēk ke,

“Acī gōt ëlä athōr theēr wēl Nhialic yiic, ‘Kal luanḡdiē acī looi bī ya tēn ye kōc wuōt ebēn rōök thīn,’

ku yēn acäk wel bī ya tēn cuēr.” ††

¹⁴ Kōc cī cōr ku kōc cī duany aake cī bēn tēnē ye kal yic luanḡ Nhialic, goke kony. ¹⁵ Kōc dīt kāk Nhialic ku kōc gēt löōŋ aake cī puōth dak tēwēn tiŋ kek kāpuōth cī Jethu looi, ku wēn ye mīth ket kal yic luanḡ Nhialic ëlä, “Lecku Wēn Debit.”

¹⁶ Ku luelkē tēnē Jethu, “Ye kē luel ē mīthkā piŋ?” Go bēēr, “Aya piŋ. Ku kēckē kēnē kaŋ kuen, ‘Yīn acī mīth agut mīth thii kor piōōc bīk lec la cōk aa luel.’” †††

¹⁷ Kaam wēn cī Jethu wēlkā luel, ke jiēl geeu ku ler Bethanī tē cī yēn bēn anin thīn.

Jethu acī tim wak bī riau

(Mk 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Nayōn nhiäk, tēwēn dhuk kek geeu, Jethu ē nēk cōk. ¹⁹ Nawēn tiŋ tim cīt ŋaap dhēl yōu, go la cɔl bī yök ke cī luok, go yök ke ayōr kepēc. Go Jethu luel, “Yīn acii mīth kōŋ bēn tiŋ athēr!” Ku nyin yic tēwēn ke tim riau.

²⁰ Tēwēn tiŋ kōcken ye bucɔth ē kēnē, ke gēi apēi, ku thiëckē rōt, “Yējö cī tim kēnē guo riau?”

²¹ Go Jethu bēēr, “Na gamkē ke cīn diu, ka cie kē ca looi tēnē ē tim kēnē yēn luōkē ē rot, na cōk a gɔn kēnē yēn yōōkkē ëlä, ‘Jōt rot ku cuat rot wīr,’ ka loi rot.

†††²² Ku na lak gam, ke kēriëc ebēn yakē ke thiëc tē rōök wek, aa yōkkē.”

Bāny Itharel aa riel Jethu yōōŋ yic

(Mk 11:27-33; Lk 20:1-8)

²³ Go Jethu bēn dhuk kal yic luanḡ Nhialic, ku tēwēn piōōc yēn, ke bānydit kāk Nhialic ku kōc baai bö tēnē ye ku thiëckē ëlä, “Ee yīn, ye riel ŋō tō yīguōp ye yīn luui kēlä? Ku yēŋa yīk yī ē riel kēnē?”

²⁴ Go Jethu bēēr, “Wek aba thiëc wēt tōk aya, na bēērke apath, ke wek aba lēk raan cā gām riel ye yēn kākā looi. ²⁵ Lēkkē ya, Joon yök riel yēn kōc gām lōkwēi tēnen, ye tēnē Nhialic aye rielde ē rot?”

Gokē guëk yic kamken ku luelkē, “Na luelku, ke yök tēnē Nhialic, ka thiëc, ‘Aye ŋō kēc wek wētde gam?’

†† 21:13 Ith 56:7; Jer 7:11 ††† 21:16 Wk 8:2 ††† 21:21 Mt 17:20; 1Kor 13:2

²⁶ Ku na luelku, 'Ke rielde ë rot,' ke ʏok aa jöny ke rin cī raan ëbën ye gam." ²⁷ Gokë dhučk Jethu, "Akucku."

Go Jethu lëk ke, "Na ye këya, ke wek aacä lëk riel ye ʏen kakkä looi."

Kääñ cī Jethu lueel rin mīth karou

²⁸ Ku ben Jethu ke thiëc, "ʏenö yakë tak wët kënë yic? Monytui ë la dhäk karou. Go la tënë wëndit ku lëk ye, 'Manhdië lbr lui dom yic ya aköl.' ²⁹ Go bëër, 'ʏen acii la,' nawën ke ben yenhom waar ku ler. ³⁰ Go ben la tënë wänden koor ku lëk wët awën cī kanj lëk wëndit. Go gam ku cii la. ³¹ ʏenja kamken karou cī kë wic wun looi?"

Gokë bëër, "Ee wëndit."

Go Jethu lëk ke, "Koc ajuër kut ku adëjök ë töt kek ku-at moc ë path, aa kek aabi röt kanj mat ë bääny Nhialic yic tënë we. ³² Rin Joon raan wäär koc mucc nhiiim ëci bën tënë we bi we nyuöth dhël ë yic, ku wek aa këc wëtde gam. Nawën ke ye koc ajuër kut ku adëjök kek gam ye. Ku na cok awën cī wek kakkä tiñ ke loi röt, ke wek aa këc wepuöth waar ku pälkë luçi käreç ku gamkë wëtde." †

Jethu aci jam ë waal bi rëc bäny nyuocch

(Mk 12:1-12; Lk 20:9-19)

³³ Ku ben Jethu jam waal ku lueel tënë koc man ye ëlä, "Monytui ëci dom looi ku cum yic tiim luçk ku røk. Ku wec tē ye mīth tiim guör thīn bik ya miök, ku looi kät. Ku jpl dom riöp yic koc kök, ku le keny wun dët. †³⁴ Nawën le tē cī tiim luçk thöñ, ke tooc aluocnyke tënë ke bik la gäm abäkke. ³⁵ Go koc awën cī riöp dom yic aloony döm, ku thatkë aluony tök, ku näkkë alony dët ku biöökkë alony ye kek diäk aleel. ³⁶ Go aloony juëc tënë aloony tueñ ben tooc, ku ʏot ke looikë ke tēwäär. ³⁷ Nawën ciëen ke wun dom jpl wände tooc, ku tæk lön bi kek ye theek. ³⁸ Go koc awën cī riöp dom yic lueel kamken wën tiñ kek ye, 'Kënë ee manh raan la dom, bi kanj lök thön aköldä. Bäk näkku ku kärke aabi döñ ke ʏo.' ³⁹ Gokë döm ku thelkë ayeer dom yic ku näkkë."

⁴⁰ Ku jpl Jethu ke thiëc, "Na bö raan la dom ke loi ʏö tënë ke?"

⁴¹ Gokë bëër, "Abi kockä nök, ku riöp dom yic wei tënë koc bi ye ayiëk abäkke tē cī kanj luçk."

⁴² Ku lëk Jethu ke, "Këckë wët cī göt athör theer wël Nhialic yic ëlä, kanj kueen?

'Mën wäär yen cī atëët kuc yen aci bën a mën ril apeï,

kënë ë ye luçi Bëny,

ayeku tiñ ke path ku dhëen ʏonyin!' " ‡

⁴³ Ku la Jethu tueñ ku lueel, "Këya alëk we, bääny Nhialic abi nyaai tënë we ku gëm koc wuöt kök bi wët-dië piñ ku loikë. ⁴⁴ Ku raan bi löny alal këne nhom, ka

† 21:32 Lk 3:12; 7:29-30 †† 21:33 Ith 5:1-2 ‡ 21:42 Wk 118:22-23

duocny bi ruöth, ku raan bi alal këne lööny yenhom ka niocch yic." ⁴⁵ Nawën piñ kocdit käk Nhialic ku koc gët lööñ ë jam këne, ke ʏickë lön jiiem Jethu rienken, ⁴⁶ ku na cok alon wic kek ye bik döm, ka ke cī riöcc koc juëc töt thīn ë Jethu tiñ ke ye raan käk Nhialic tiñ.

Jethu aci bääny Nhialic thöñ yan thiëc

(Lk 14:15-24)

22 Go Jethu ben jam tënë ke ë waal ku lueel.

² "Bääny Nhialic ë duër thöñ kek yan thiëc cī bënyñaknhom looi tënë wände. ³ Ku tooc aluocnyke bi koc cī cocl la lëk bik bën yai yic. Gokë kuc ku cik bö ʏeëi. ⁴ Go aloony juëc ben tooc ku thönke ëlä, 'Lak, lëkkë koc cī cocl lön mīth aaci thök ë guiër, muccr ku nyök cuai aaci nök, këriëc ëbën aci guir. Bäk yai yic!' ⁵ Ku keek aake liu puöth thīn, ku puökkë bi ʏek ala duocde, ku la raandä luçide yic. ⁶ Ku döm koc kök aloony bënyñaknhom, ku banjë ke ku näkkë ke. ⁷ Go bënyñaknhom puöu riäak apeï, ku tooc apuruöcckke ku lek koc awën näk aluocnyke nök, ku cuänykë genden. ⁸ Ku cocl aluocnyke ku lëk ke, 'Yai aci thök ë guiër, ku koc ke cī cocl aa këc aa koc path, aaci kuc ë bën. ⁹ Lak geeu ku calkë kuat koc bäk ʏök dhöl yiic bik bën yai yic.' ¹⁰ Go aloony la dhöl yiic ku colkë kuat raan cik ʏök ëbën, abi yai thiän apeï.

¹¹ "Nawën bö bënyñaknhom bi thän cī guëer ʏeëi bën tiñ, ke tiñ raan tök ke këc alëth yai ruök. ¹² Go bënyñaknhom lueel, 'Mäthdië, yi bö tēn këdë ke yi cii alëth yai ceñ?' Go mony awën biet ku cii wët bëër. ¹³ Go bënyñaknhom lëk aluocnyke, 'Derkë cin ku cok ku cu-atkë muöth yic ayeer, tē bi yen dhiau thīn ke ʏeny yelec.' " ††

¹⁴ Ku wit Jethu wëtde ëlä, "Rin koc juëc aaye cocl, ku aa koc lik kek aaye lbc."

Jethu awic bi wëen wët ajuër

(Mk 12:13-17; Lk 20:20-26)

¹⁵ Go Parathi la tēden ë röt bik tē bi kek Jethu dam thīn, wëtde bi lueel, la mat. ¹⁶ Ku toockë koccken abëk ke buocch tënë ye, ku koc Antipäth ʏërot bik la wëen bi wët rac luçel kegup bi ye döm. Ku bik ku luelkë ëlä, "Raan piöoc, anjcku yin ë raan la cok jam ë yith. Yin ë koc piöcc bik käk wic Nhialic looi dhël la cok, ke yi cii diëer käk ye koc kök tak. Ku yin acie diëtde ye kuëc nhom. ¹⁷ Lëk ʏo na ye täktäkdü, buk ajuër aa gam ʏok koc Itharel tënë Cithër Bënyñaknhom, tēdë ke cuk bi ya gäm ye?"

¹⁸ Ku Jethu ëci ruënyden ʏic, ku bëër, "ʏenö wic wek ye bäk ʏa deep wët? ¹⁹ Calkë ʏa atin wënh yakë tääu piny ajuër!" Gokë yiëk wëeth. ²⁰ Goke thiëc, "Ye nhom ʏa, ku ye rin ʏa kakkä cī giëet wëeth köu?"

²¹ Gokë bëër, "Aa käk Cithër Bënyñaknhom." Go Jethu lëk ke, "Na ʏieckë këya, gämkkë Cithër Bënyñaknhom këde, ku gämkkë Nhialic këde."

†† 22:13 Mt 8:12; 25:30; Lk 13:28

²² Gokë gäi, tē cī Jethu wēt bēēr thīn, ku nyiēēnkē piny ku jjiēlkē.

Nhialic abī kōc cī thou cōl aa ben pīr
(Mk 12:18-27; Lk 20:27-40)

²³ Akōl tōŋ awēn ke kōc kōk akut Thaduthī, akut cīi ye ye gam lōn bī Nhialic kōc cī thou ben cōl apīr, bō tēnē Jethu ku thiēckē ēlä, ^{†24} "Raan piōōc, aci Mothith lēk yō ēlä, Na thou raan ku nyiēēŋ tik piny ke cīn mīth, ke wāmēnh koor ala yōt tik bī mīth dhiēēth yōn mēnhē. ^{††25} Na thōōŋku lōn tō mīth tik thīn kadhorou, ku thiēk wēndīt ku thou ke cīn mīth, ku dōŋ tiēŋde ke wēmēnh buōth ye, ²⁶ ku thou aya ke cīn mīth cī dhiēēth. Ku looi rot kēya tēnē raan ye kek diāk, agut wāmēnh kun ye kek dhorou. ²⁷ Nawēn ke tik thou aya." ²⁸ Ku lek tuēŋ ku thiēckē, "Tē le kōc cī thou rōt jōt akōldā, bī ya tiŋ ŋa, rin cī yen rēer ke ke ēbēn kadhorou?"

²⁹ Go Jethu bēēr, "Wek aa kōc ril nhīim cīn kē ŋiēckē, rin cīi wek athōr thēer wēl Nhialic cī gōt ye gam. Ku acāk ye gam aya lōn bī Nhialic kē ye lueel ke bī looi, lēu bī looi. ³⁰ Rin tē le kōc cī thou rōt jōt, aacīi bī thiēēk ku aacīi bī thiaak, aabī rēer kecīt atuuc nhial. ³¹ Ku na ye rin wēt bī kōc cī thou rōt jōt, ke we kēc wēt cī Nhialic lēk we thēer kueen? Acī lueel, ³² 'Ÿen ē Nhialic Abaram ku Ithāk ku Jakop.' Kōc cī thou ke ŋic Nhialic, aa pīr alanden. Yeen ē Nhialic kōc pīr, ku kōc cī thou aya." [‡]

³³ Nawēn piŋ thān tō thīn wēt kēnē, ke gēi ē piōōcde.

Lōŋ ril lēu bī theek kam ē lōōŋ
(Mk 12:28-34; Lk 10:25-28)

³⁴ Nawēn piŋ Parathī lōn cī Jethu Thaduthī thōl nhīim, ke mat kenhiim bik Jethu thiēēc aya, ³⁵ ku jōl raan tōk kamken, ^{††36} raan piōōc lōōŋ, Jethu thiēēc, "Ye lōŋ nen yen ril kam ē lōōŋ?"

³⁷ Go Jethu bēēr, "Yīn adhīl Bānydu Nhialic nhiaar piāndu ēbēn, ku wēiku ēbēn, ku nhiamdu ēbēn." ^{††38} Kēnē, yen ē lōŋ ril tuēŋ. ³⁹ Lōŋ dēt ril ye kek rou thōŋ kek ē lōŋ kēnē akīn, yīn adhīl raan dēt nhiaar cīmēn nhīer yīn rot. ^{††40} Lōōŋkā karou kek aa ye lōōŋ Mothith ēbēn, ku lōōŋ ye kōc kāk Nhialic tiŋ piōōc, kēr bei thīn.

Jethu acī kōc piōōc lōn yen raan ē tooc Nhialic
(Mk 12:35-37; Lk 20:41-44)

⁴¹ Kaam wēn cī Parathī kenhiim kut Jethu lōōm ke thiēēc ke wēt kēnē, ⁴² "Yakē tak Raan cī lōc ku dōc yeŋa? Ye wēn ŋa?" Gokē lēk ye, "Ee wēn Debit?"

⁴³ Go dhuōk ke ku lueel, "Na ye kēya, yeŋō ye Wēi Nhialic Debit yōōk bī cōl Bānydiē. Rin ēcī Debit lueel ēlä,

⁴⁴ 'Acī Nhialic lueel tēnē Bānydiē, "Nyuc ē tēn kōŋdiēn cuēc, yet tē bī Ÿen kōc aterdu dhuōk ciēen yīcōk.'" ^{††}

† 22:23 Lujī 23:8 †† 22:24 L.rou 25:5 ‡ 22:32 B.bei 3:6 †† 22:35 Lk 10:25-28 †† 22:37 L.rou 6:5 ††† 22:39 Leb 19:18 ††† 22:44 Wk 110:1

⁴⁵ "Na ye Debit cōl, 'Bānydiē,' Ke lēu bī ya wēnde kēdē?" ⁴⁶ Go ciēn mēn raan tōŋ bēer wētde, ku wēn akōlē yet tuēŋ acīn raan tōŋ cīi yethok ben kuek bī thiēēc.

Duōkkē nhiam cīmēn Parathī ku Thaduthī
(Mk 12:38-39; Lk 11:43, 46; 20:45-46)

23 Ku jōl Jethu lueel tēnē kōc juēc awēn ku kōcken ye buōth. ² "Kōc piōōc lōōŋ ku Parathī kek aatō nyin Mothith. ³ Kēya, aa dhiēlkē ke theek ku luōikē kē yekē lēk we, ku piēŋkē kē yekē lēk we, ku duōkkē kākken yekē ke looi ye kiēēt, rin aacie kāk yekē lēk kōc kek yekē ke looi. ⁴ Aa kōc piōōc kārīl yiic bī ke looi, ku aa cie kōc ē kony bik ke looi. ⁵ Kēriēēc ēbēn yekē ke looi, ayekē ke looi rin bī kek kōc wēŋ. Aa cath ke muk athōr thēer wēl Nhialic. Ku rukkē alēth path, ku mukkē athōr kecin bik nyuōōth lōn ye kek kōc path thek lōŋ Mothith. ⁶ Ayekē nhiaar bik nyuc tuēŋ thōc kōc dīt tēnē amat, ku yōn path akōl yai. ⁷ Ayekē nhiaar bī ke aa muōōth athēēk yōn Ÿōc yiic, ku yeke cōl, 'Kōc piōōc.'

⁸ "Duōkkē rōt cōl aye cōl, 'Kōc piōōc,' Rin wek aa ŋek ke wāmēnhē, ku wek aa la raan piōōc tōk. ⁹ Ku acīn raan dhiēlkē cōl pinynhom tēn, 'Wā,' Rin ē Nhialic tō nhial yen ee Wuurdun yetōk. ¹⁰ Ku duōkkē rōt cōl aye cōl, 'Kōc piōōc,' Rin wek aa la raan piōōc tōk, 'Raan cī lōc ku dōc.' ¹¹ Raandīt apēi kamkun adhīl rot dhuōk piny bī luui rienkun. ^{††12} Kuat raan rot yāth tuēŋ ē rot abī dhuōk ciēen, ku raan lir puōu rot tōōu ciēen, abī yāth tuēŋ. ^{†††}

Jethu acī rēēc Parathī ku kōc gāt lōōŋ nyuōōth
(Mk 12:40; Lk 11:39-42, 44, 52; 20:47)

¹³ "Kōc piōōc lōōŋ ku wek Parathī, Awēēŋkui! Ee kērac apēi yen ayakē looi, rin ye wek kōc piōōc dhēl cīi kek bī met bāāny Nhialic yic. Rin wek aacīi bī met thīn aya. Na cōk kōc kōk wīc bik met thīn, ka yakē ke wel nhīim ē piōōcdun cīi la cōk! ¹⁴ Kōc piōōc lōōŋ ku wek Parathī, Awēēŋkui! Wek aa cath we rōōk apēi dhōl yiic bāk kōc wēŋ lōn ye wek kōc path, ku wek aa bēēi lēr tuōōr nyīn bik aa kākken. Wek aabī tēm awuōōdīt tet apēi rin kārēc yakē looikā!

¹⁵ "Kōc piōōc ku wek Parathī, Awēēŋkui! Wek aa piny kuany yic rin bī la raan tōŋ yōkkē bī piōōcdun gam. Na yōkkē, ke tē ye wek ye piōōc thīn, ee ye cōl aye raan pan mac, abī we duēr waan thook!

¹⁶ "Awēēŋkui, wek kōc ē kōc kōk wat nhīim ke we ye cōōr aya, ku lueel, raan mēl kuēēŋ rin luanŋ Nhialic, ke rot mac wētde. ¹⁷ Wek aa muōōl ku cōōr! Yeŋō dīt? Ye milāŋ thith aye luak? ¹⁸ Ku benkē lueel ēlä, raan mēl kuēēŋ rin yīk ka cīn wētde yic, ku na kuēēŋ mēl rin ajuēr cī tāāu yēnhom, ke rot mac wētde. ¹⁹ Wek kōc cī cōr wepuōōth! Yeŋō dīt? Ye ajuēr cī tāāu yīk nhom aye yīk guōp ē loi bī ajuēr cī tāāu yēnhom ya kēn ē Nhialic? ²⁰ Kēya, tē kuēēŋ raan yīk, ka kuēēŋ ye, ku kāk cī juaar

§ 23:5 Mt 6:1; Kn 15:38; L.rou 6:8 §† 23:11 Mt 20:26-27; Mk 9:35; 10:43-44; Lk 22:26 §†† 23:12 Lk 14:11; 18:14

yenhom. ²¹ Ku tē kuēēn raan luanj Nhialic ka kuēēn ye ku Nhialic yen rēēr thīn, ²² ku tē kuēēn raan pan Nhialic, ka kuēēn mäacde, ku yenhom guḡp. †

²³ “Kɔc piöoc löönj ku wek Parathī! Awēēnkui! Wek aa kälīk kakkun cäk puur yiic juēr Nhialic, ku wek aacie kārīl ye lönj lueel ye kuēēc nīīm, cīmēn bī raan dhiel la cök ku lir puḡu, ku kony kɔc kōk ku cīi kɔc ye ruēēny. Wek aa dhil kakkā muk nīīm, ke we cīi māl ē juēr kānj aya tēnē Nhialic. †²⁴ Kɔc mār kɔc, wek aacie kāk wīc Nhialic ye looi, ku aa kāk puḡl yiic kek aa yakē ke kuēēc nīīm.

²⁵ “Kɔc piöoc löönj ku wek Parathī! Awēēnkui! Wek aacīi puḡth la cök, wek aa cīt bīiny ku aduuk ye lɔk kōth, ku aa thiānj mīith ye rum riel ku mīith ye ke tuḡḡr nyīn. ²⁶ Wek kɔc Parathī cī cɔr wepuḡth! Kanjē bīiny ku aduuk lɔk yiic, yen aabī kek kōth la wīc aya!

²⁷ “Kɔc piöoc löönj ku wek Parathī! Awēēnkui! Wek aa thōnj kek rēnj cī buth, na tīnj kekōth ke dhēnj apei, ku keyiic abn̄thīn aacī thiānj yom kɔc cī thou ku kārēc kōk. †²⁸ Kēya, wek aa cīt rēnjā aya. Wek aaye raan ēbēn tīnj we path gup ayeer, ku piāthkun abn̄thīn aacī thiānj ruēēny ku kārēc kōk ēbēn.

²⁹ “Kɔc piöoc löönj ku wek Parathī! Awēēnkui! Wek aa rēnj buth tēnē kɔc kāk Nhialic tīnj. Ku giētkē rēnj kɔc path bīk dhēnj apei, ³⁰ ku luelkē ēlā, na ḡo tō thīn wäär nēk wārkuān dīt kɔc kāk Nhialic tīnj, ḡuḡt ḡok aa kēc rōt mat ē nāākden yic. ³¹ Kēya, ayakē gam ayic lɔn ye wek mīth kɔc wäär nāk kɔc kāk Nhialic tīnj! ³² Ku cīt mēnē ye wek kɔc ril nīīm, cīn kē yakē gam, kēriēēc ēbēn atō wecin, thāāpkē kārēc wäär cī wārkuḡn dīt jɔk! ³³ Mīth kāpieny! Yakē tak bāk poth la pan mac kēdē? †³⁴ Ku rin ē wēt kēnē yen acī Wā we tuḡc kɔc kāk Nhialic tīnj. Ku ē kōckā yiic, kɔc kōk aa bāk nōk, ku piātkē kɔc kōk tim cī rīiu kōu, ku thatkē kɔc kōk ḡnkuḡn amat yiic, ku yakē ke ḡḡp ḡēeth yiic ēbēn. ³⁵ Ku tēdun ye wek luui thīn kēnē, abī awuḡc bī teem rin kɔc cī nōk löönj weyiēth, jɔk nāāk wäär nēk Abel ḡet nāāk Dhākaria wēn Barakia wäär nākkē luanj Nhialic. †³⁶ Ku lēk Jethu ke, awuḡc bī gam rin ē kakkā ēbēn abī bēn ē riēēc kēnē yeth.

Jethu ee kɔc gen Jeruthalem lēk

(Lk 13:34-35)

³⁷ “Wek kɔc gen Jeruthalem, wek aa kɔc kāk Nhialic tīnj nōk, ku biḡḡkkē kɔc cī Nhialic tuḡc we aleel. Aca wīc arak juēc, ba we kony cīmēn dhie ye ajīth miēthke kuḡm piny yewuk bī ke kony bī ke cīi ḡḡp, ku wek aacī kuēc. ³⁸ Ēmēn abāk tīnj ke Nhialic cī yecin miēēt bei, ku nyiēnj pandun we. †³⁹ Ku ēmēn alēk we, ‘Wek acīi ḡa bī ben tīnj ḡet akōl bī wek rōt ḡuīr bāk ḡa lor tē ben ḡen dhuk.’ † † †

Luanj Nhialic Jeruthalem abī thuḡr piny

(Mk 13:1-2; Lk 21:5-6)

24 Tēwēn jiēl Jethu kal luanj Nhialic yic, ke kōcken ye buḡth bō tēnē ye ku luelkē, “Raan piöoc, tīnj, ye luanjdiit dhēēnj ḡō kēnē!” ² Go Jethu bēēr, “Alēk we, ḡōöt dīt yakē tīnjkā aabī thuḡr piny ēbēn ka cīn alel tōnj bī kōc alel dēt nhom.”

Acī Jethu lēk atuḡccke lɔn bī ke maan

(Mk 13:3-13; Lk 21:7-19)

³ Tēwēn rēer Jethu ḡn Olip nhom ē rot, ke kōcken ye buḡth bō tēnē ye ku thiēckē, “Lēk ḡo ye nen bī kakkā rōt looi, ku yeḡō bī tē bī yīn dhuk pinyhom ku thōk piny, nyuḡth?”

⁴ Go Jethu lēk ke, “Duḡkkē rōt cɔl aduḡnj. ⁵ Rin kɔc juēc aabī bēn rienkiē, ku ye ḡek lueel, ‘Ke ḡen Raan cī lɔc ku dɔc.’ Ku aabī kɔc juēc duḡnj. ⁶ Duḡkkē diēer tē tīnj wek tɔnj ke loi rōt, ku tē piḡ wek tɔnj kōk wuḡt mec yiic. Kakkā aa dhil rōt looi, ku acie yen bēn thōk ē piny. ⁷ Rin wuḡt aabī thōr kamken ku pan bēnyḡaknhom kek pan bēnyḡaknhom dēt aabī thōr aya. Cḡḡdīt apei abī tō thīn, ku ayiēēkyiēēk piny abī rot looi bēēi juēc yiic. ⁸ Kakkā kek aa kāk tueḡ.

⁹ “Ku dēt, wek aabī dɔm ku ḡēth we luk yic, ku wek aabī nōk. Ku wuḡt ēbēn aabī we maan rienkiē. ¹⁰ Ku ē tēēn, kɔc juēc cī wēt diē gam aabī rōt waar, ku kɔc kōk aabī ḡek raandā aluom ku man raandā ḡek. ¹¹ Ku awēnj juēc aabī tuḡl aya, ku aabī kɔc juēc rac nīīm. ¹² Ku luoi kārēc abī rot juak apei, kɔc juēc aabī gamden wai wei. ¹³ Ku raan bī yepuḡu dēet ḡet tē bī yen thou, abī pīr akōlriēēc ēbēn. †¹⁴ Ku Wēt Puḡth Yam kēnē rin bāāny Nhialic, abī kanj lēk kɔc ēbēn pinyhom bīk piḡ, ku jɔl thōk piny bēn.

Kēreec bī rot looi tēnē kɔc Jeruthalem

(Mk 13:14-23; Lk 21:20-24)

¹⁵ “Ala akōl bī wek kērac apei tīnj, kēwäär cī Daniel raan kāk Nhialic tīnj jam ē ye.” (Raan kuēn adhīl kēnē deet yic!) †¹⁶ “Kɔc rēēr Judia, ku tīnjkē ē kēnē, ka dhil rin gat nīīm roor bīk la thiaan. ¹⁷ Ku na rēēr raan ayeer, ka cīi ben la ḡōt bī la ḡuīk kē muk. ¹⁸ Ku na tō raan dom yic, ka cīi ben dhuk baai bā alanhde la lööm. †¹⁹ Diāār liēc ku diāār muk mīthkor aabī ḡum apeidit ye nīnkā. ²⁰ Rōḡkkē bī rot cīi loi wiir yic rut, tēdē akōl cīi kɔc ye luui. ²¹ Kɔc aabī ḡum apei ye nīnkā, ḡum kēckē kanj ḡōk tēwäär cīek Nhialic kɔc agut cīt ēmēn. Ku acīi rot bī ben looi. †²² Na kēc Nhialic looi bī nīnkā cɔl alik, ḡuḡt acīn raan cī pīr. Ku rin kōcken cī lɔc, acī nīn cɔl alik.

²³ “Wek aa lēk, na le raan ḡōök we, ‘Tiēnjkē Raan cī lɔc ku dɔc kīn, tēdē ke lueel, tiēnjkē yen akan!’ Ke duḡkkē gam. ²⁴ Rin kɔc juēc aabī bēn ku lueel ḡek, ee ḡen Raan cī lɔc ku dɔc, ku lueel raan dēt, ee ḡen raan kāk Nhialic tīnj, ku loikē kārīl kɔc ḡḡi, na lēukē, ke mār kɔc cī Nhialic

† 23:22 Ith 66:1; Mt 5:34 †† 23:23 Leb 27:30 † 23:27 Luoi 23:3 †† 23:33 Mt 3:7; 12:34; Lk 3:7 †† 23:35 Cāk 4:8; 2Lēk 24:20-21 ††† 23:38 Jer 22:5 ††† 23:39 Wk 118:26

§ 24:9 Mt 10:22 §† 24:13 Mt 10:22 §†† 24:15 Dan 9:27; 11:31; 12:11 §† 24:18 Lk 17:31 §†† 24:21 Dan 12:1; Ny 7:14

kuany. ²⁵ Tietkë röt, keriëec ebën alëk we emën bāk
nhiim tir kē bī bēn.

²⁶ "Këya, na le raan lëk yī elä, 'Yen akan atō roor tēēn!' Ke yī duk la, tēdē, 'Yen akīn aci thiaan tēn,' Ke duk gam. ²⁷ Rin tē dhuk Manh Raan ka guokë njic. Abāk tiŋ cīmēn bir den dhie yen nhial reet yic, ku tiŋ lōŋ ku lōŋjē. †

²⁸ "Dēt aya, abī ciēt mēn dhie na cī cuor kenhiim kut, ka la kē ŋuetkē. ††

Aköl bī Manh Raan bēn

(Mk 13:24-27; Lk 21:25-28)

²⁹ "Awiëc ku bāk njic aya, ye nīnkä, tē cī kōc jāl gum apeī, aköl abī kum nyin bī piny cuol, ku pēei aciī bī ruel. Ku kuel aabī röt yāak ku löonykē. ³⁰ Kē bī bēn Manh Raan col anjic abī tiŋ nhial, ku kōc ebēn pinynhom aabī yiic ŋeēr kākken rēc cīk looi. Ku keek aabī Manh Raan tiŋ ke bō pial yiic nhial ke diik ku rieldit apeī. ³¹ Ku abā atuōckce tooc bik kēcit löör yup yic, bī kek kōcken cī lōc kuōōt yiic pinynhom ebēn.

³² "Njiekē ē kēnē tim cit ŋaap, tē looi yen yōōk ku looi yīth, ke kēr aci thiōk. ³³ Këya, tē tiŋ wek kākka ke loi röt aya, ke njiekē lōn cī yen thiōk apeī. ³⁴ Alëk we, wek aaciī bī mää rē tē cōk kākka röt looi. ³⁵ Nhial ku piny aabī liu, ku wētidiē aciī bī kaŋ mää r.

Rēēr yī cī rot guiir

(Mk 13:32-37; Lk 17:26-30, 34-36)

³⁶ "Acīn raan njic aköl bī kākka röt looi. Na cōk atuuc nhial, ayī Wēnde, ka cīk njic. Ee Wä ē rot yen anjic ye. ³⁷ Bēn Manh Raan abī ciēt kēwäär loi rot wäär piir Noa. ³⁸ Ee nīnkä, aboordit nhom tuen, kōc aake rēēr ke mit puōth, ke ye luui ruēi ku yēi yet aköl le Noa riāi yic, ³⁹ ku ē cīn kēn njic yet tē biī aboor. Ku muou kōc ebēn. Yen abī ciēt bēn Manh Raan aya. ⁴⁰ Tēēn na cōk kōc karou luui dom yic, ke raan tōk yen abī nyaai ku nyiēēn raan dēt piny. ⁴¹ Ku diäär karou lui tētōk aabī ke tiēŋ tōk nyaai, ku nyiēēn tiŋ dēt piny.

⁴² "Këya, guierkē röt ku tiēēr kē nhiim, rin wek aa kuc aköl bī Bānydun bēn. ⁴³ Yen aciī kēn na raan la baai njic tē bī cuār bēn thīn wakōu, ka rēēr ke yiēn, ku cīi cuār pāl bī kākke nyaai. ⁴⁴ Ke week aya, wek aa dhil rēēr we tīt, rin acāk njic ye nen bī Manh Raan bēn. †††

Njic Bāny ku loi luide akōlaköl

(Lk 12:41-48)

⁴⁵ "Na ye këya, yeŋa alony path ku njic kaŋ apeī, bī bēny nyāāŋ paande, bī kacke aa gām miēth akōlaköl? ⁴⁶ Alony mit guōp, alony bī bēny yōk ke loi luide apath tē dhuk yen! ⁴⁷ Alëk we, abī alony kēnē tāau kākke yiic ebēn. ⁴⁸ Ku alony cīi luide bī njic looi, rin yen ye tak lōn cīi bānyde bī lac dhuk, ⁴⁹ ku kuc kōc pan bēny ciēēŋ, ku ye cool wiēet kek kōc dek ē māau, ⁵⁰ ke bānyde abī

† 24:27 Lk 17:23-24 †† 24:28 Lk 17:37 ‡ 24:29 Ith 13:10; 34:4; Edhe 32:7; Juel 2:10, 31; 3:15; Ny 6:12-13 †† 24:30 Dan 7:13; Dhāk 12:10-14; Ny 1:7 ††† 24:37 Cāk 6:5-8 †††† 24:39 Cāk 7:6-24 †††† 24:44 Lk 12:39-40

la luät yeguōp aköl cīi ye tak lōn yen aköl bī yen bēn.

⁵¹ Ku yeen abī bēny tēm awuōcdit, ku met tē rēēr kōc rēc thīn, ē tēēn kōc aa rēēr ke dhiau ke ŋeny kelec."

Kääŋ nyiir kathiäär

25 Ku ben Jethu kääŋ dēt thōōth, ku thōōŋ bāāny Nhialic elä, "Nyiir kathiäär aake cī kākken ye kek mer lööm ku lek yan thiēek yic. ⁵² Kam ē nyiirkä, nyiir kadhiëc aake pel nyin, ku nyiir kadhiëc aa cīi nyin pel. ³ Nyiir aa bēlkä aake cī mermerken lööm ku cīk miök dīt muk. ⁴ Ku nyiir njic kaŋ aake muk mermerken ku miök dīt tet aya. ⁵ Nawēn ka athiëek gāau bī cīi lōc bēn, gokē tōc bik nin.

⁶ "Nawēn wēēr ciel yic, ke piŋ duōt, 'Athiëek abō, bāk ayeer ku luōrkē!' ⁷ Go nyiir awēn kathiäär röt jōt kedhie ku dēepkē mermerken. ⁸ Go mermer nyiir aabēl cīi dēp apath rin cīn kek yiic miök. Gokē nyiir kōkkä lim, 'Miackē yo ē miök, mermerkua aaciī dēp.' ⁹ Gokē bēēr, 'Miök aciī yo thōŋ, lak tē ye miök yaac thīn bāk la yōc miōkdun.' ¹⁰ Go nyiir aabēl la bik la yōc miök, ku go athiëek guō lōk bēn kecōk. Go nyiir awēn cī röt guiir la kal yic kek athiëek tēwēn dieer yai thīn, ku thiōk kal thok.

¹¹ "Nawēn la nyiir awēn cī la yōc miök dhuk ke cōt, 'Bēny, Bēny, ŋāny yo kal thok!' ¹² Go athiëek bēēr, 'Ye wek yīŋa?' Wek aacā njic!" ††

¹³ Ku wit Jethu wētde elä, "Rēēr kē we cī röt guiir, rin wek aa kuc aköl bī ŋen bēn."

¹⁴ Ku ben Jethu kääŋ dēt ben thōōth ku lueel, "Bāāny Nhialic abī thōŋ ke mony la keny wun dēt, cā aluōnyke cōl ku gēm ke wēēu bī kek lōk luui. ¹⁵ Ku yīk aluōny tōk tim buōt. Ku gēm alony dēt tim thiārdhiëc, ku gēm alony ye kek diāk tim thiäär. Acī wēēu tek këya cit tē njic ŋek luui thīn, ku jiēl bī la keny. ¹⁶ Go alony cī yiēk tim buōt, wēēuke la luōi ku yōk tim buōt dēt. ¹⁷ Ku lui alony cī gām tim thiārdhiëc cīmēn alony wēn aya, ku yōk tim thiārdhiëc dēt. ¹⁸ Ku la alony cī gām tim thiäär wēēu bānyde la wuōōt piny ebēn.

¹⁹ "Nawēn ke bānyden jōl dhuk, ku cōl aluōnyke bī wēēuke bēn kuēēn nyin. ²⁰ Go alony wäär cī gām tim buōt bēn ku lueel, 'Bēny, wäär yīn acā gām tim buōt, ku emēn tiŋ, ŋen aciī tim buōt dēt juak thīn.' ²¹ Go bānyde leec luōiden peth cī looi ku lueel, 'Yīn aciī wēēu lik njic muk apath ku juak keyiic, këya emēn yīn aba tāau kajuëc yiic ba ke muk. Bäär rēērku yo mit puōth yodhie.'

²² "Ku ben alony cī gām tim thiārdhiëc bēn ku lueel, 'Bēny yīn acā yiēk tim thiārdhiëc wäär le yīn keny, ku ŋen aciī lōk luui ku juak tim thiārdhiëc dēt thīn.' ²³ Go bēny leec luōiden cī njic looi ku lueel, 'Yīn alony puōth kaŋ tiit apath. Yīn aciī kälīk tiit apath, ku emēn yīn abī tāau kajuëc nhiim, bäär miet puōu ē bāāny bāānydu yic.'

²⁴ "Go raan ci tim thiäär lööm bën ku lueel, 'Bëny, aca piŋ lɔn ye yin raan col puɔu rap kɛc puur tem, ku kuany kāk ke kɛc ke wɛɛr piny. ²⁵ Këya, ɣen aci riɔɔc ku la wëëuku wɛc piny. Nɔ! Wëëu wäär ca kuëi ɣa aa kīk.' ²⁶ Go bëny lɛk ye ëlä, 'Alony rac, ku ye adak rot aya. Na njic lɔn ye ɣen rap tem, rap kɛc puur, ku lɔn ye ɣen kǎŋ kuany, ku aa kɛc pok. ²⁷ Nuɔt yin aci wëëukië dhiel gǎm raan njic luɔi wëëu, na la dhuk ciëen, ke ɣa yök wëëukië ke ci keyiic juak. ²⁸ Nyaaikë wëëu tənë ye ku gǎmkë ke raan la tim buɔt. ²⁹ Rin raan kǎlik njic muk abī kākke juak yiic, ku raan cīi kǎŋ ye njic muk, abī këden tō thīn nyaai. ³⁰ Ku cuatkë alony rɛɛc kënë muɔɔth yic ayeer, ku tēen dhiëëu abī tō thīn, ke kac yelec.' ††

Luŋdīt

³¹ "Aköl bī Manh Raan bën ke duaar, ku atuuc nhial ëbën ke cath ke ye, abī nyuc thōnyde nhom ke duaar pan Nhialic, ³² ku thāi ëbën aabī guëer yenhom. Ku aabī tek yiic akuut karou, cimën raan la thök, yen amël ku apīyeem tek thook. ³³ Ku tēëu amël kōŋden cuëc ku apīyeem kōŋ cam. ³⁴ Ku Bëny abī kɔc kǎac lɔŋ cuëc lɛk, 'Bāk, kɔc cī Wä dɔc ku lōmkë bǎāny cī guir tənë we tēwäär ciëk piny. ³⁵ Wën cī cɔk ɣa nōk, wek aacā muɔc kɛcam. Ku wën cī rou ɣa nōk wek aacā muɔc kɛdek, ku wën ye ɣen jǎl, wek aacā lor pandun, ³⁶ ku wën cīn ɣen lubo wek aacā ruök kōu, ku wën tuëeny ɣa wek aacā la neem, ku wën cī ɣa mac, wek aacā bën tiŋ.'

³⁷ "Ku kɔc wën aabī wëtde dhuk nhom ëlä, 'Bëny, yī cuk tiŋ nen yī nɛk cɔk buk yī muɔc kɛcam? Ku nɛk rou yī buk yī muɔc kɛdek, ³⁸ ku cuk yī tiŋ nen ke yī bō keny yic buk yī lor? Ku yin acin lubo goku yī ruök kōu? ³⁹ Yī cuk tiŋ nen ke yī tuany, ke yī cī mac buk yī la neem? ⁴⁰ Ku abī Bënyŋaknhom lɛk ke, wët yic alɛk we, 'Këriëëc ëbën cāk luɔi raan tōk kam wāmāthkië thiikā, aa cāk luɔi ɣa aya.'

⁴¹ "Ku abī lɛk kɔc lɔŋ cam, 'Aa wek kɔc cī ciëen, jǎlkë ë tɛn bāk la many dɛp yic akölriëëc ëbën, many cī guir tənë jɔŋrac ku atuɔɔcke ëbën. ⁴² Rin wäär nɛk cɔk ɣa, wek aa kɛc ɣa muɔc kɛcam, ku nɛk rou ɣa ku wek aa kɛc ɣa muɔc kɛdek. ⁴³ Ku wäär ɣen ë jǎl ku wek aa kɛc ɣa gɔcŋ pandun, ku ɣen ɣa cīn kōu alath, wek aa kɛc ɣa ruök kōu, ku ɣen a ɣa cī tuaany, ku mac ɣa ku wek aa kɛc bën bāk ɣa neem.' ⁴⁴ Ku kɔckui aya aabī thiëc, 'Bëny, yī cuk tiŋ nen ke yī nɛk cɔk ku rou, ku ye nen yī bō keny yic, ku cīn alanh ceŋ, ku tuany yī ku mac yī ku yin akëcku kony?' ⁴⁵ Ku abī bëër, tənë ke, 'Wët yic alɛk we, këriëëc ëbën kɛckë luɔi wāmāthkië thiikā, ka kɛckë luɔi ɣen aya.' ⁴⁶ Ku keek aabī la tē bī ke reem thīn akölriëëc ëbën, ku kɔc path aabī la tē bī kek pīr thīn akölriëëc ëbën." ††

Amat nɛk Jethu

(Mk 14:1-2; Lk 22:1-2; Jn 11:45-53)

²⁶ Nawën cī Jethu thök jam kek kɔcken ye buɔth, ke lɛk ke, ² "Cimën njic wek ye, Yan Ayum cīn yic luɔu abī yecök jɔc nin karou bī bën. Ku Manh Raan abī luɔm tənë kɔc rɛc bīk piäat tim cī riū kōu." ††

³ Kaam awën ke kɔcdīt kāk Nhialic ku kɔcdīt baai Itharel, aake mët pan raandīt kāk Nhialic cɔl Kaipa, ⁴ ku guirkë tē bī kek Jethu dam thīn ke cīi njic ku nāk. ⁵ Ku luelkë, "Acuc dɔm aköl yai. ɣok aabī tiit bī kɔc kǎŋ jǎl, rin na dɔmku, ke kɔc ŋoot yai yic, tēdë ke kɔc juëc aa thār kek ɣo."

Maria aci tē theek yen Jethu thīn nyuɔth

(Mk 14:3-9; Jn 12:1-8)

⁶ Tëwën rëer Jethu Bethani pan raan atuet cɔl Thai-mon, ⁷ ke tik bō tēwën mīth yen, ke muk tōny koor cī cuëëc tim ril la yic miök njir ye ɣɔc wëëu juëc apei, ku kuem thok ku luuŋ miök Jethu nhom ëbën. ††⁸ Go kɔc Jethu buɔth puɔth dak wën tiŋ kek kënë, ku jīɛmkë kamken, "Yenō tuuk yen miök njir?" ⁹ "Miök njir kënë ŋuɔt aci ɣaac wëëu juëc ku gëm wëëu kɔc ŋōŋ."

¹⁰ Go Jethu kë luelkë njic, ku lueel tənë ke, "Pǎlkë, yenō nyieeny wek ye? Kë cī looi tənë ɣa yen tiŋ, ee kë-path apei. ¹¹ Kɔc ŋōŋ aabī rëer kamkun akölaköl, ku ɣen acīi bī rëer kek we akölaköl. ††¹² Wën luuŋ tiŋ kënë miök ɣaguɔp, ee looi këya bā tɔc bī guäpdīë guir bī jal thiik. ¹³ Wek alɛk yic, kuat tē bī Wët Puɔth Yam piɔc thīn pinyinhom, kë cī tiŋ kënë looi, abī ya lueel bī ye atak."

Judath aci Jethu ɣaac

(Mk 14:10-11; Lk 22:3-6)

¹⁴ Nawën ke raan tōk kam atuuc kathiäär ku rou, cɔl Judath Ithkariöt la tənë kɔcdīt kāk Nhialic ¹⁵ ku lueel, "Yenō bāk yiëk ɣa tē thōn ɣen we Jethu?" ¹⁶ Gokë gǎm wëëu juëc. Ku jɔl tē bī yen Jethu dɔm thīn wic. ⁵

Jethu aci miëth yai cam kek atuɔɔcke

(Mk 14:12-21; Lk 22:7-14, 21-23; Jn 13:21-30)

¹⁷ Nawën aköl tuerŋ Yandīt Ayum cīn yic luɔu, ke kɔc Jethu buɔth bō tənë ye, ku thiëckë, "Ye tēnen wic bī yok miëth yai guir thīn tənë yī?"

¹⁸ Go bëër, "Lak geeu tənë ŋekdīt ku lëkkë ye, 'Aye Bānyda lueel, aköl bī luɔidië thök aci bën. Ee paandu yen abī ɣen Yan Ayum cīn yic luɔu cam thīn kek kɔckiën ɣa buɔth.'" "

¹⁹ Go kɔc ë biööth kë cī Jethu lɛk ke looi, ku guirkë miëth yai.

²⁰ Nawën la thëi bën ke Jethu nyuc kek kɔcken ye buɔth kathiäär ku rou bīk mīth. ²¹ Tëwën mīth kek ke lueel Jethu, "Wek alɛk yic, raan tōk kamkun abā luɔm."

† 25:29 Mt 13:12; Mk 4:25; Lk 8:18 †† 25:30 Mt 8:12; 22:13; Lk 13:28 † 25:31 Mt 16:27; 19:28 †† 25:46 Dan 12:2

†† 26:2 B.bei 12:1-27 ††† 26:7 Lk 7:37-38 ††† 26:11 L.rou 15:11 § 26:16 Dhāk 11:12

²² Gokë puõth riääk apei ku gëikë, ku thiëckë tök-tök, "Makei! Ye yic? Ye ʒen Bëny?" ²³ Go Jethu bëër, "Ee raan tök kamkun lut yecin kek ʒa aduõk yic, yen ë raan bi ʒa gaany. ²⁴ Ee yic, Manh Raan abi nõk cit tã ci gät ye rienke athör theer yiic. Ku raan bi ye luõm abi gum apei! Ku aʒuëen tënë ye diët kéc kaʒ dhiëeth."

²⁵ Ku Judath aya, ëci Jethu thiëec, "Raan piöoc, ye ʒa?" Go Jethu bëër, "Ee yi."

Guirku röt apath buk guõp Bëny rõm

²⁶ Tëwën mith kek, ke Jethu lõm ayup ku dõc ku beny yic, ku gëm kocken ye buõth ku lueel, "Lõmkë kënë, ku camkë, kënë ee guäpdië."

²⁷ Ku lõom aduj ci thiãʒ muõn abiëc, ku leec Nhialic ku gëm ke ku lueel, "Dëkkë thïn ëbën." ²⁸ "Kënë ë riemdië, riem dõõr kek Nhialic, bi kuër rin bi adumuõm kõc ëbën päl piny. ²⁹ Alëk we, ʒen aci bi ben dek muõn abiëc pinyhom tën kek we, ʒet akõl bi ʒok ye dek ʒodhie pan Nhialic."

Jethu aci kë bi Piter ye jai lueel

(Mk 14:27-31; Lk 22:31-34; Jn 13:36-38)

³⁰ Nawën cik jäl thök ke ket waak ku lek ʒõn Olip cõk.

³¹ Ku lueel Jethu tënë ke, "Wek kackië, wek aabi kat ʒa ë wëër kënë cimën këwäär ci ʒõt athör theer wël Nhialic yic ëlä, 'ʒen abä abiöök cõl anak ku amël aabi wëer.'"

³² Ku tã ci ʒen rot ʒõt raʒ yic, ke ʒen abi kaʒ la Galilia ba we la tiit thïn." ³³

³³ Go Piter lueel tënë Jethu, "ʒen aci bi kat tã cõk kõc ëbën kat yi!" ³⁴ Go Jethu bëër, "Alëk yi, ee wëër kënë, ke thõn aʒith kéc kiu, yin abä jai arak diäk." ³⁵ Go Piter dhuõk ye, "Na cõk ʒa nõk kek yi, ke yin acä bi kaʒ jai." Ku lueel kocken kõk ye buõth ëbën këya.

Jethu arõck ke njic lõn bi ye nõk

(Mk 14:32-42; Lk 22:39-46)

³⁶ Kaam wën ke Jethu kek kocken ye buõth la tã cõl Jethemani, ku lueel tënë ke, "Nyuõckë tën, ku yiënkë, ʒen ala tãen ba la röök." ³⁷ Ku cõl Piter ku wëët Dhubedi karou, ku ʒõl rëër ke nëk atiëel, ku dhiëeu apei yepuõ. ³⁸ Ku lueel tënë ke, "ʒen adhiau puõ apei, ee thou guõp. Rëërkë tën ku yiënkë."

³⁹ Ku le tueʒ tãthin-nyõc, ku rëëny rot piny ke gut yenhom piny ku röök ëlä, "Wä, na lëu rot ke yi cõl këreec tit ʒa aci bõ. Ku acie wët piändië, ee wët piändu."

⁴⁰ Nawën ke dhuk tënë ke kadiäk ku yök ke ke nin. Go lueel tënë Piter, "Niënkë! Cäk yiën tãthin-nyõc? Yëʒõ ye wek nin këlä?" ⁴¹ Yiënkë ku rõckë bi we ci them jakreec. Puõ ë gam ku guõp aci riel."

⁴² Ku ben jäl ku le röök ëlä, "Wä, na ci këreec kënë jiël, ke wët piändu abi rot looi." ⁴³ Ku ben dhuk tënë ke, ku ben ke yök ke nin, rin ci nin ke göök apei.

† 26:23 Wk 41:9 † 26:28 B.bei 24:8; Jer 31:31-34 † 26:31 Dhäk 13:7 † 26:32 Mt 28:16

⁴⁴ Goke nyään piny ku ben jäl, ku ben la röök cimën awën, kën ye kek diäk. ⁴⁵ Ku dhuk tënë kocken ye buõth ku lueel, "Nõt we nin! Läänkë? Tën nin aci thök, tiënkë Manh Raan aci luõm kõc rec. Ëmën tã bi ʒa jal thõn kõc rec aci ʒëët. ⁴⁶ Raan cä luõm aci bën. Jatkë röt, lokku buk röm!"

Jethu aci dõm

(Mk 14:43-50; Lk 22:47-53; Jn 18:3-12)

⁴⁷ Tëwën nõt ʒiëem yen, ku Judath raan tõn kõc atuuc kathiäär ku rou ʒëët. Ku yeen ë cath kek kõc juëc muk paal ku atuel, ke ci kõcdit kãk Nhialic ku kõcdit baai tooc. ⁴⁸ Ku Judath aci kõc awën cath kek ye, lëk tã bi kek raan wickë bik bën dõm njic thïn, ëlä, "Raan ba muõth ku ciëem yen ë raan wiëckë. Damkë ku kuathkë."

⁴⁹ Kaam wën ʒëët Judath, ke la tënë Jethu nyin yic ku lueel, "Bëny," ku muõth ku ciim. ⁵⁰ Go Jethu bëër, "Mäthdië, loi kënë bi yin ë tën." Go kõc awën bën ku dõmkë Jethu ku derkë. ⁵¹ Go raan tök kam kõc awën rëër kek Jethu palde miëet bei, ku tök alony lui pan raandit kãk Nhialic yic, abi tãem yic wei. ⁵² Go Jethu lëk ye, "Dhuõk paldu tãden awën, kõc ye wic bik kõc nõk, aabi thou aya këya. ⁵³ Cäk ë tak lõn nadë, ka lëu ba Wä thiëc bi ʒa tuõc atuuc nhial juëc apei bik ʒa bën kony? ⁵⁴ Ku na ye këya, ke wël athör theer Nhialic bi röt tieeʒ, wël ye lueel ka dhil rot looi këlä?"

⁵⁵ Ku kaam wën ke lueel Jethu tënë ke ëlä, "Cäk bën we muk atuel ku paal bæk ʒa bën dõm, ciët ʒa ye raan kõc rum? ʒen ee rëër kek we akõlakõl ʒa piöoc kõc luõn Nhialic, ku wek aa kéc ʒa dõm. ⁵⁶ Ku kënë aci rot looi bi kë ci ʒõt athör theer wël Nhialic yiic yenhom tieeʒ." Ku ʒõl kocken ye buõth ëbën nyään piny ku ketkë.

Jethu aci ʒãth luʒ bãny Itharel yic

(Mk 14:53-65; Lk 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Ku ʒõl kõc awën ci Jethu dõm, Jethu ʒãth pan Kaipa luk yic, ci bãny kãk Nhialic Itharel, ku kõc piöoc lõõʒ kenhiim mat thïn. ⁵⁸ Ku Piter ë biõth, ke mec kõc cõk ciëen agut tã ʒëët yen pan bëny luk yic. Ku nyuuc kek kõc bëny tiit, ku ʒõl rëër bi kë lui Jethu tiʒ. ⁵⁹ Bãny luk ku kõcdit kãk Nhialic aake ci nyuc bik Jethu wic guõp awuõc ci looi, rin bi kek ye tãem thou. ⁶⁰ Ku aci awuõc ci bën yök, cõk lõn ye kõc juëc ye luõm lueth, ke wëlken akëc röm. Nawën ke kõc karou ʒõt röt, ⁶¹ ku luelkë, "Acuk piʒ ke lueel, ʒen abi luõn Nhialic kënë thuõr piny, ku na ye akõl ye nin diäk ke ʒen abi dët buth nyiende." ⁶²

⁶² Go Kaipa raandit kãk Nhialic rot ʒõt ku thiëc Jethu, "Cin wët dhuk nhom ë wël ci lueel yiguõpkä yiic?" ⁶³ Go Jethu biet. Go Kaipa ben lëk ye, "Yin athiëc rin Nhialic ba lëk ʒõ lõn ye yin Raan ci lõc ku dõc, Manh Nhialic."

⁶⁴ Go Jethu lëk ye, "Ee yic, cit tã ca luël ye. Ku aʒõt lëk we ëbën lõn ëmën ʒet tueʒ, wek aabi Manh Raan jäl

‡ 26:55 Lk 19:47; 21:37 ‡ 26:61 Jn 2:19

tij ke ci nyuc cueny Nhialic njic kanj looi ebën, ku bii puol nhiim nhial." †

⁶⁵ Go Kaipa aläthke ret yiic yeköu ku lueel, "Ací Nhialic tɔɔn guöp. Yejö not wicku kɔc kɔk bi ben jam käk ci looi emën? Ku wek aaci tē tɔɔn yen Nhialic thün piñ.

⁶⁶ Yejö yen wētdun?" Gokē bēēr, "Ala guöp awuöc, adhil nök." ††

⁶⁷ Ku jɔl kɔc kɔk aa nuööt nyin ku guutkē kecin. Ku lēk kɔc kɔk ye tēwën ye kek ye gut, ⁶⁸ "Raan ci lɔc ku dɔc, mæek raan yi gut?"

Piter ajei Jethu

(Mk 14:66-72; Lk 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Kaam wën not rēer Piter piiny kal yic pan bēny, ke nyen lui pan Kaipa bö tēnē ye ku lueel, "Yiin aya, yin yi rēer kek Jethu raan Galilia."

⁷⁰ Go jai kenhiiim ebën ku lueel elä, "Yen acii raandun ye lueel njic dien. Ku kē ye lueel acä cak deet yic aya."

⁷¹ Ku ler ayeer. Go nyen dēt alony bën ku lēk kɔc awën kääc thün, "Mony kēnē ē ye rēer kek Jethu raan Nadharet."

⁷² Go Piter ben jai ku kuēñj ku lueel, "Yen akuc mony kēnē."

⁷³ Ku kaam awën, ke lueel kɔc kääc thün tēnē Piter, "Ee yic, yin ē raanden rin yin ē raan Galilia, yin ē jam cimēnden."

⁷⁴ Go Piter rot ben kuēñj, "Nhialic abä nök tē cii yen yic lue! Yen akuc raan jiem wek rienke!" Nyin yic tēwën ke thɔn ajith kiu. ⁷⁵ Go Piter kēwäär ci Jethu lēk ye tak. "Tueñ ke thɔn ajith kēc kiu, ke yin abä jai arak diäk." Ku ler ayeer ke ci guöp yär ku dhiæu.

Kɔc Itharel aaci Jethu gaany tēnē Pilato

(Mk 15:1; Lk 23:1-2; Jn 18:28-32)

27 Nayɔn nhiäk rial yic, ke bānydit kāk Nhialic, ku kɔcdit baai mēt tē bik luji Jethu ku bik nök.

² Gokē rek ku kuæthkē tēnē bēnydit Pilato, raan Roma.

Judath aci thou

(Luci 1:18-19)

³ Nawën le Judath, raan wäär gɔɔny Jethu tij, lɔn ci Jethu tēm thou, ke riääk puöu apei ku dhuk wēüu ke ci ye riɔp ciēen tēnē bāny luk. ⁴ Ku lueel, "Yen ací këræc looi rin ci yen raan cín guöp awuöc luɔm ē lueth." Gokē bēēr, "Ee wētdu, acín kēda thün."

⁵ Go Judath wēüu cuat kal luanñ Nhialic yic, ku le rot nöök.

⁶ Go bāny kāk Nhialic wēüu kuany ku luelkē, "Acii path buk wēüukä mat wēüu ye juaar yiic yon Nhialic, rin ye kek wēüu ē riem." ⁷ Ku jɔlkē tē bi kek wēüu luɔci thün guëek yic. Nawën ke matkē yic bik piny ye ke tip wec thün kɔc cuëc ē tōny, ɔɔc ē wēüukä, ku bi ya tē ye kɔc thäi ci thou Jeruthalem thiök thün. ⁸ Ku ē yen kē ye dom kēnē cɔɔl, ke cɔɔl, "Tɔɔm Riem," agut ya akölē. †

† 26:64 Dan 7:13 †† 26:66 Leb 24:16 † 26:67 Ith 50:6 †† 27:8 Luci 1:18-19

⁹ Ku kēnē ci Jeremia, raan kāk Nhialic tij, lueel elä theer aci yenhom tiæñ,

"Aaci wēüu lööm, wēüu kek ke ci kɔc Itharel gam bi ya kek ɔɔc yeen,

¹⁰ ku ɔɔc kek piny raan cuëc ē tōny cimën ci Bēny ye lēk yen." †

Pilato aci Jethu thiëc

(Mk 15:2-5; Lk 23:3-5; Jn 18:33-38)

¹¹ Ku Jethu ē kääc Pilato nhom. Go Pilato thiëc, "Ye yin Bēnyñaknhom kɔc Itharel?"

Go Jethu bēēr, "Ee yen, cit tē ca luël ye." ¹² Ku acín wēt ci bēer wël juëc ke ye bāny Itharel luëel yeguöp. ¹³ Go Pilato thiëc, "Cii kajuëc ci yi gaanykä ye piñ?"

¹⁴ Go Jethu biet ke ci wēt Pilato bēer. Go Pilato gäi apei.

Jethu aci tēm thou

(Mk 15:6-15; Lk 23:13-25; Jn 18:39-19:16)

¹⁵ Ruöön ebën, aköl Yan Ayum cín yic luɔu, bēnyñaknhom ee raan tók kam kɔc ci mac lony, tē wíc kɔc baai ye bi lony. ¹⁶ Ku ē ruöön kēnē raan ci këræc apei looi cɔl Barabath ē mac. ¹⁷ Nawën ci kɔc kenhiiim kut, ke thiëc Pilato elä, "Yeña wiëckē ba lony tēnē we, ye Barabath aye Jethu, ye cɔl Raan ci lɔc ku dɔc?" ¹⁸ Rin ee njic Pilato lɔn ē yen tiæel yen ē thön kek Jethu ye.

¹⁹ Tēwën ci Pilato nyuc thönyde nhom luk yic, ke tuc tiæñde wēt, "Duk them ba yithok mat raan cín kē ci wuöc kēnē guöp, kēde ē bën yanhom kecit nyuöth wën aköu bä pën nün."

²⁰ Ku kɔc ater Jethu aake kɔc kuööt thook bik lēk Pilato bi ya Barabath yen lony, ku cɔl Jethu anak. ²¹ Nawën thiëc Pilato ke, "Yeña kamken karou wiëckē ba lony tēnē we?" Gokē lueel, "Ee Barabath."

²² Go Pilato ke thiëc, "Yejö ba looi tēnē Jethu raan ye lueel ka ci lɔc ku dɔc?"

Gokē rek yic ebën, "Apiëët tim ci riüu köu."

²³ Go Pilato ke ben thiëc, "Yejö? Ye awäc njö ci looi?" Gokē ben rek yic röldit apei, "Apiëët tim ci riüu köu."

²⁴ Nawën tij Pilato ke cii bi lēu, ku tij aya ka aliäap bi rot looi, ke cɔl piü ku lɔɔk yecin kenhiiim ke deei kek ebën ku lueel, "Thon ē raan kēnē aliu yacin! Arëer wecin." ††

²⁵ Gokē dhuök ye ebën ke ke ci puöth dak, "Riemde abi täu yocin ku miëthkua cin aya." ²⁶ Go Pilato Barabath lony. Ku wën ci yen apuruuk yöök bik that ku ñakkē nhom kuɔth, ke gēm ke bik la piäät tim ci riüu köu.

Apuruuk aaci Jethu bui

(Mk 15:16-20; Jn 19:2-3)

²⁷ Go apuruuk Pilato, Jethu kuaath pan bēnyñaknhom. Ku jɔl apuruuk ebën gööm piny. ²⁸ Ku dëkkē aläthke bei ku rukkē alanh thith lual yeköu. ²⁹ Ku

†† 27:10 Dhäk 11:12-13 ††† 27:24 L.rou 21:6-9

cuëckë kou ku ñek kek yenhom, ku tēëukë wai ciinden cuëc. Ku gutkë kenhial piny yenhom bik nyuocth ciët leckë ku buikë, "Mädho Bënyñaknhom, Bëny Itharel." ³⁰ Ku ñuutkë guöp ku yuupkë nhom wai. ³¹ Wën cī kek ye jal bui këlä, ke dëk alanh wën bei, ku dhukkë aläthke yeköu. Ku kuathkë bik la piäät tim cī rīiu köu.

Jethu aci piäät tim cī rīiu köu
(Mk 15:21-32; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

³² Tëwën le kek tē ye koc la nök thīn, ke rām kek mony cōl Thaimon raan pan Thirene, gokë dōm riel bī tim cī rīiu ket. ³³ Ku yeetkë tē cōl Golgotha. (Ku wëtde yic, gōn la guer-ñer cīt apen nhom raan.) ³⁴ Ku gëmkë Jethu muñn abiëc cī liäap wäl kec cōl gal bī dek, nawën thiëep ke kuc ye. †

³⁵ Gokë piäät tim cī rīiu köu, ku cuetkë gek bik aläthke tek kamken. †³⁶ Ku jōlkë rëer bik tiit. ³⁷ Ku jōlkë awuöc yekë tak ke cī Jethu looi göt yenhom nhial tim cī rīiu köu ëlä, " *KĒNĒ Ē JETHU BĒNYÑAKNHOM ITHAREL.*" ³⁸ Ku piëtkë cuër karou kek Jethu tiim cī rīiu kööth aya, raan tök lōñ cuëc ku raan tök lōñ cam.

³⁹ Ku jōl koc ke ye tēek tēwën, Jethu aa cuiit ku latkë ku luelkë, ⁴⁰ "Cie yīn wäär ye lueel lōn bī yīn luanñ Nhialic thuñr piny ku buth nīn kadiäk! Kony rot tē ye yīn Manh Nhialic! Bäär piny tim cī rīiu köu!" ††

⁴¹ Ku bui koc kāk Nhialic, ku koc gāt lööñ ku kocdit baai. ⁴² "Ee koc kōk kony ku cīi rot kony! Cie yen Bënyñaknhom Itharel? Cōl abō piny tim cī rīiu köu ëmën, ku abuk jāl gam! ⁴³ Yeen ë Nhialic ñöñth, cōl ajōl Nhialic kony ëmën tē wīc yen ye. Rin aye lueel ëlä, yeñ ë Manh Nhialic." ††

⁴⁴ Agut cuër awën cī piäät tiim kööth kek ye, ee yekë tōcn guöp aya.

Jethu aci thou ayic
(Mk 15:33-41; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

⁴⁵ Nawën akōl ciël yic ke muöñth loi rot yet täññ akōl pan awën. ⁴⁶ Nawën täññ akōl ke Jethu cōt röldit, "Eli, Eli, lama thabakthani?" Ku wëtde yic, "Nhialicdië, Nhialicdië, yeñö pël yīn ya wei." ††

⁴⁷ Nawën piñ koc kōk ke kääc ë tēnë, ke luelkë, "Mony kēnë acōl Elija." ⁴⁸ Go raan tök kat ku lut alath muñn wac yic, ku tēëu wai thok ku yōck Jethu thok. ††

⁴⁹ Ku lueel koc kōk, "Titku buk tiñ lōn bī Elija bēn bī bēn kony!"

⁵⁰ Ku jōl Jethu keñ apei ku thou.

⁵¹ Kaam wën ka alanh ye gëññ bī luanñ Nhialic tek yic alōñ thīn rëet yic rou, jōck nhial yeet piny. Ku loi ayiëkyiëk dīt rot ku yer piny yic. ⁵² Ku ñany rēñ kenhīim, ku gup koc juëc, koc path wäär cī thou aaci bēn pīr ku jōtkë rōt. ⁵³ Ku wën cī Jethu rot jōt, ke jiël rēñ nhīim ku lek Jeruthalem ku nyuthkë rōt koc juëc.

† 27:34 Wk 69:21 †† 27:35 Wk 22:18 ‡ 27:39 Wk 22:7; 109:25 †† 27:40 Mt 26:61; Jn 2:19 †† 27:43 Wk 22:8 ††† 27:46 Wk 22:1 ††† 27:48 Wk 69:21 § 27:51 B.bei 26:31-33

⁵⁴ Nawën tiñ bēny apuruuk ku apuruukken ke tit Jethu, ayiëkyiëk piny ku kāk cī rōt looi ëbën ke riöc apei, ku luelkë, "Yeen ë Manh Nhialic guöp alanden."

⁵⁵ Diäär juëc aake tō thīn, ku keek aake daai tēmec. Wäär rëer Jethu Galilia, ë ye diäärkä buocth bik miëth aa looi tēnë ye. ⁵⁶ Kam ë diäärkä, Maria Magdalena ku Maria man Jemith ku Jothep, ku jōl a man wëët Dhubedi aake tō thīn aya. ††

Jethu aci thiök
(Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42)

⁵⁷ Wën col piny, ke mony ajak gen Arimatheo cōl Jothep cī wët Jethu gam bö. ⁵⁸ Ku ler tēnë Pilato ku thiëc guöp Jethu bī la thiök. Go Pilato lëk apuruuk bik gām ye. ⁵⁹ Go Jothep guöp Jethu bëñi piny tim köu ku der alanh yer, ⁶⁰ ku tēëu rañ cī wec kuur yic. Ku lōcr ku-ur dīttet rañ thok ku jiël. ⁶¹ Maria Magdalena ku Maria dëëtë aake cī nyuc ke cī kenhīim wël rañ.

Koc tit rañ

⁶² Nawën akōl Dättem akōl bö akōl Dhiëc cök, ke kocdit kāk Nhialic ku koc akut Parathī la tēnë Pilato, ⁶³ ku luelkë, "Bëny, acuk tak, wäär pīr aluenh kēnë ëcī lueel ëlä, 'Yeñ abī ben pīr nīn kadiäk cök.' ††⁶⁴ Këya, lëk apuruuk bik rañ tiit apath yet akōl ye nīn diäk, rin bī kōcken ye buocth guäpde cīi kual ku törkë tēnë koc lōn cī ye jōt thou yic. Ku luenh ciëñ abī dīt apei tēnë luenh tuenñ."

⁶⁵ Go Pilato lëk ke, "Calkë apuruuk bik rañ la tiit apath cīt tē wīc wek ye thīn."

⁶⁶ Gokë la ku buthkë rañ thok ku thanykë thok ë kiëndēn ku tēëukë apuruuk rañ nhom bik tiit.

Jethu aci rot jōt rañ yic
(Mk 16:1-10; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

28 Nayōn nhiäk rial akōl Nhialic ke Maria Magdale-na ku Maria dëëtë, la bik rañ la neem. ² Ku kaam awën ka ayiëkyiëk piny dīt apei loi rot, ku bö atuny Nhialic ku lōcr alēl wei rañ thok, ku nyuuc yenhom, ³ ke ceñ alëth yet apei la toptop, ku dēp nyin cīt ye deñ bier. ⁴ Go apuruuk puöth jīeth ku riöckë apei abik ril wei ciët koc cī thou.

⁵ Go atuny Nhialic jam tēnë diäär ku lueel, "Duökkë riöc, anjiec wek aa wīc Jethu wäär cī piäät tim cī rīiu.

⁶ Aliu tēn, aci rot jōt cīt tēwäär cī luël ye. Bäk, tiëñkë tēwäär cī ye tääu thīn. ⁷ Lackë la bāk la lëk kōcken ye buocth, 'Lōn cī yen rot jōt rañ yic ku ala Galilia bik la rōm thīn.' Lak lëkkë ke këya."

⁸ Go diäär jāl rañ nhom ke ban keköñth ke cī riöc, ku keek ke mit puöth aya, bik thok riëñ tēnë kōcken ye buocth.

⁹ Kaam awën ke Jethu rām ke ke ku lueel, "Bī dōñr arëer kek we." Gokë bēn tēnë ye ku cuetkë rōt piny

§† 27:56 Lk 8:2-3 §†† 27:63 Mt 16:21; 17:23; 20:19; Mk 8:31; 9:31; 10:33-34; Lk 9:22; 18:31-33

yenhom ku dɔmkë cök ku dorkë. ¹⁰ Go Jethu lëk ke, “Duökkë riöc,” “Lak lëkkë wämäthkië bik lac la Galilia tē bi yok la röm thīn.”

Apuruuk aaci kē cī rot looi la lueel

¹¹ Tēwēn ŋoot diäär dhël yic ke la geeu, ka apuruuk abëk, apuruuk ke tit ran yiic, la geeu ku lek bāny lëk kāk cī röt looi ëbën. ¹² Go bāny Itharel amat cɔl. Nawēn cīk kē cī rot looi jāām yic, ke matkë yic bik apuruuk gām wēū juēc apēi, ¹³ ku bik lueel, “Lɔn ē niin kek nawēn ke kɔc Jethu buɔɔth bō wakōu ku kualkë guāpde ɣo nin. ¹⁴ Ku na piŋ Bēnyŋaknhom ē wēt kēnē, ke ɣok aabi jam ke ye bi ciēn kēreεc yök we.”

¹⁵ Go apuruuk wēū dɔm ku jɔlkë wēt awēn cī bāny ke kuööt thook aa lueel. Ku jɔl wētden thiēi kɔc Itharel yiith. Ku ē yen kē yekë lueel agut ya aköl.

Jethu aci rot nyuöth kacken ye buɔɔth

¹⁶ Nawēn ke kacken ye buɔɔth kathiäär ku tōk lööny dhöl bik la Galilia. Ku lek gɔt nhom tē cī Jethu lëk ke bi kek la röm thīn. ¹⁷ Tēwēn tiŋ kek ye ke dorkë, ku kɔc kök keyiic aake diu ciēt cie Jethu ayic. ¹⁸ Go Jethu rot cuöt ke ku lueel, “ɣen aci yiäk riel nhial ku piny. ¹⁹ Lak pinynhom ëbën ku lëkkë kɔc wēt diē. Ku miackë kenhiiim Rin Wun, ku Wēnde ku Wēi Nhialic, ^{†20} ku piöckë ke bik kajuēc ca lëk we gam. Ku muökkë wenhiim lɔn ɣen abi rēer kek we akölaköl ɣet thök ē piny.”

---

† 28:16 Mt 26:32; Mk 14:28 †† 28:19 Lusi 1:8

Marko

Wët nom

Wël path kɔc ɔl amit puõth, kek ye kɔc cī gam piõcc rin Jethu cī Marko gõt, aaye jɔk wët cī yen ye lueel ëlä, “Wët Puõth Yam rin Jethu raan cī lɔc ku dɔc, Wën Nhialic.” Jethu acī nyuɔɔth lɔn ye yen raan ë luui ku ala riël. Riëlde aye tiŋ piõccde yic, ku riëlden yen jakrec cuɔp wei kɔc gup, ku lɔn yen adumuõõm cī looi päl piny. Jethu ë ye jam riënke lɔn yen ke Manh Nhialic cī bën, ku bī rot gam bī nõk, bī kɔc poth la pan mac.

Marko acī wël Jethu gõt dhël la cök, cīn yic lueth. Ku acī kāk cī Jethu looi teet yiic apath, ku aacie wël cī lueel ku kāk cī piõcc kek cī gõt kepëc. Yeen aya, acī wël kök cīt maany kaŋ gõt rin Joon raan kɔc muɔɔc nhïim, ku lɔn cī Jethu them ë jɔŋrac. Ku gët kāk cī Jethu looi, cīmën piõcc ku kē ye yen kɔc tuany kony bik pial. Tëwën cī Jethu kɔc piõcc, ke kɔc cī wëtde gam, aake cī kāk ke ye looi ya deet yiic, ku kɔc ke man Jethu aaci puõth bën riääk apeï. Wël abëk cī Marko gõt athör yic ciëën, aa kãŋ karou cī röt looi tënë Jethu wäär pinyhom nin kadhorou thuɔnde nom tueŋ, kē cī kɔc man ye ye dɔm ku piëët tim cī riüu kōu bī thou, ku kē cī yen ben pīr ku jɔt rot raŋ yic. Ala kãŋ karou, wël Jethu cī Marko gõt thik kecök, aye tak kɔc juëc ciët ye raan dët yen met ke thīn.

Käk tō thīn

Jök cök Wël Puõth Yam 1:1-13

Piõcc ë Jethu Galilia 1:14–9:50

Jäl Jethu Galilia bī la Jeruthalem 10:1-52

Nīn ciëën kadhorou thuɔnde nom tueŋ 11:1–15:47

Jethu acī rot jɔt thou yic 16:1-8

Jethu acī rot nyuɔɔth ku jɔt nhial 16:9-20

Piõcc Joon raan kɔc muɔɔc nhïim

(Mt 3:1-12; Lk 3:1-18; Jn 1:19-28)

1 Wët kënë ë Wët Puõth Yam rin Jethu raan cī lɔc ku dɔc Wën Nhialic.

² Wäär kēc Jethu piõccde guɔ jɔk Joon raan kɔc muɔɔc nhïim ëcī piõccde jɔk roor tē cī ceŋ. Ku wëët kɔc ëlä, “Pälkë luɔi kãrec, ku calkë röt aa muɔc nhïim rin bī adumuõõmkun päl piny tënë we.”

Ku tueŋ ëcī Ithaya raan kāk Nhialic tiŋ gõt ku lueel ëlä,

“Të ler yīn, ŷen abī raan tōk kam kɔc kãkkië luëel ɔl alëk kɔc, bik yīn tiit.”

Ku ben Nhialic lueel aköl dët ëlä,

“Raan kãkkië tiŋ abī kē cīt

lōr gut yic bī yen kɔc caal tēde ë rot, ku lëk keek ëlä,

‘Guiërkë dhël ë Bëny, luɔikë dhölke bik la cök.’”

Tëën, go Joon kɔc aa piõcc tēde ë rot.

Nawën gamkë wëtde ke muɔc nhïim, ku ye lëk ke ëlä,

“Pälkë luɔi adumuõõm ku calkë röt aa muɔc nhïim, yen abī Nhialic adumuõõmkun päl piny.” †

⁵ Kɔc juëc pan Judia ku gen Jeruthalem aaci wet tënë ye, ku lekkë adumuõõmken, ku jɔl Joon ke muɔc nhïim wär Jordan.

⁶ Joon ë ye ceŋ alëth cī looi nhiëm thöröl, ku ceŋ gɔɔp yen aŋum, ku miith ke ye cam aa kɔryɔm ku kiëc. ††7 Ku ë ye lëk kɔc, “Raan bī bën ë nin thiõkkä adit ku aril tënë ŷa apeï. ŷen acī thōŋ kek ye, nadë ke ŷa ɔk guŋ ba warke dök. ⁸ Wek aaya muɔc nhïim piü, ku yeen abī we muɔc nhïim Wëi Nhialic.”

Jethu acī muɔc nom ku acī jɔŋrac them

(Mt 3:13–4:11; Lk 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Ye nīnkä yiic ke Jethu bö gen Nadharet tō pan Galilia tënë Joon, ku muɔc Joon nom wär Jordan. ¹⁰ Tëwën bī Jethu bei wiir, ke tiŋ nhial ke liep rot ku tiŋ Wëi Nhialic ke bö yenhom ke cīt kuur ë dit. ¹¹ Ku piŋ röl Nhialic nhial ke lueel, “Yīn ë manhdiën nhiaar, ŷen amit puõu ke yī.” †

¹² Kaam awën ke Wëi Nhialic la yeguɔp ku ŷëth roor tē cī ceŋ. ¹³ Ku jɔl Jethu rëer roor tē cī ceŋ nīn

† 1:2-4 Mal 3:1; Ith 40:3 †† 1:6 2Bŋ 1:8 ‡ 1:11 Cäk 22:2; Wk 2:7; Ith 42:1; Mt 3:17; 12:18; Mk 9:7; Lk 3:22

thiärnuan kek lääi, ku ë ye jŋrac them. Ku atuuc nhial aaci bën ku konykë.

Jethu acä amëi karuan כּוּל

(Mt 4:12-22; Lk 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Wën cī Joon dŋm, ke Jethu dhuk pan Galilia ku le kŋc piöcc Wët Puoth Yam. ¹⁵ Ke ye lueel, "Aköl la cök aci bën, bääny Nhialic athiök! Pälkë luci käreç ku gamkë Wët Puoth Yam." †

¹⁶ Tëwën kueny Jethu wär Galilia ycu, ke tiŋ amëi karou, Thaimon kek Andria wämënh ke dŋm rec buci. ¹⁷ Go Jethu lëk ke, "Biathkë ya ku wek aba piöcc bäk kŋc aa dŋm." ¹⁸ Gokë biaiken nyään piny nyin yic ku buothkë Jethu.

¹⁹ Wën le Jethu tuenj tēthin-nycc, ke tiŋ Jemith wën Dhubedi ku Joon wämënh ke tō riäi yic ke guir biaiken. ²⁰ Go Jethu ke cŋl bik jäl ke ye. Gokë wunden Dhubedi nyään piny riäi yic kek kŋc cik riçp, ku buothkë Jethu.

Jethu ala riel yen jŋrac cuçp wei

(Lk 4:31-37)

²¹ Gokë la Kapernaum. Nawën aköl cī kŋc Itharel ye luui, ke Jethu la tē ye kŋc Itharel kenhīim mat thīn ku piöcc. ²² Go kŋc gäi ë piöccde, rin aaci piöcc apath ke la riel Nhialic, cī thōŋ kek kŋcken piöcc ë lööŋ. ††

²³ Kaam thiin awën, ke raan tō kam kŋc tēn amat kŋc Itharel, ke la guçp jŋrac, jam ke cī yeröl jŋt apei ëlä, ²⁴ "Yeŋö wic tēnë yo Jethu raan gen Nadharet? Ca bën ba yo bën rac? Yin aŋiçc, yin ë raan puoth la cök bō tēnë Nhialic."

²⁵ Go Jethu jŋrac duöm thok piny, "Biet, ku bäär bei yeguçp!"

²⁶ Go jŋrac mony awën lath ku wit piny, ku bīi bei yeguçp ke dhiau. ²⁷ Go kŋc gäi apei ku thiëckë röt, "Yeŋö kēnë? Ye piöcc yam kek riel Nhialic. Mony kēnë ala riel ye yen jak yōck ku gamkë wētde aya!"

²⁸ Këya, lec ku piathde aaci guç thiëi piny pan Galilia ëbën.

Jethu aci kŋc tuany kony

(Mt 8:14-17; Lk 4:32-41)

²⁹ Kaam awën jiël kek tēn amat kŋc Itharel, ke Jethu ku Jemith ku Joon la pan yi Thaimon kek Andria.

³⁰ Nawën yeetkë baai ke yök man tiŋ Thaimon piiny ke cī tōc, ke cī juäi göök. Gokë lëk Jethu. ³¹ Go Jethu la tēnë ye ku dŋm cin ku dŋc ku kony bi rot jŋt. Go juäi guç päl piny, ku bīi mieth tēnë ke.

³² Wën cī aköl lööny piny, ke kŋc guëer tēnë Jethu kek kŋc tuany, ku kŋc la gup jakrëç. ³³ Ku jŋl kŋc juëc geeu kenhīim kut yōt thok. ³⁴ Go Jethu kŋc juëc awën la gup tueny juëc cī bëi tēnë ye kony bik pial. Ku cop jakrëç juëc wei kŋc gup. Ku cīi jakrëç päl bik jam rin ŋic kek ye.

Jethu ë kŋc Galilia lëk wët Nhialic

(Lk 4:42-44)

³⁵ Nayŋn nhiäk riel, akëc piny bak, ke Jethu jŋt rot ku jiël baai. Ku le tēde ë rot bi la rök. ³⁶ Go Thaimon kek kŋc kŋk Jethu buoçh bik la wic. ³⁷ Nawën lek yök, ke luelkë, "Raan ëbën awic yi."

³⁸ Go Jethu bëer, "Lokku bëi kŋk tō tuenj yiic, ku ba la piöcc thīn aya, yen ee kën bīi yen."

³⁹ Ku jŋl Jethu pan Galilia kuany yic ke piöcc yŋnken amat yiic, ku cop jakrëç wei. ‡

Jethu acä atuet cŋl apuol

(Mt 8:1-4; Lk 5:12-16)

⁴⁰ Tëwën kueny Jethu bëi yiic ke piöcc, ke raan cī tuet bō tēnë ye, ku gut yenhiçl piny ku lēŋ, "Aŋiçc alëu ba ya kony bëny, ba pial. Kony ya."

⁴¹ Go Jethu ŋään nyinde tiŋ ku wic bi kony. Ku jŋt yecin ku guç ku lueel, "Awiëc, pialë!" ⁴² Kaam thiin awën, ke tuet jiël. ⁴³ Ku jŋl Jethu cŋl abc jäl ku thŋn apei ëlä, ⁴⁴ "Duk kēnë la lëk raan dēt. Lŋçr ku nyuöth rot raan kāk Nhialic bi caath, ku juar kŋŋ cīt tē ye löŋ Mothith ye luçel thīn, bi kŋc ëbën ŋic lŋn cī yin pial." ††

⁴⁵ Go jäl ku ŋot la kē cī rot looi lëk raan ëbën. Ku thiëi wët piny abi Jethu cī ben la geeu ke ŋic. Ku ye rëer tēde ë rot tē cin yic kŋc ë rëer thīn. Go kŋc juëc ŋot ke ye bën tēnë ye baai yic ëbën.

Jethu aci raan cī ruai kony

(Mt 9:1-8; Lk 5:17-26)

2 Nin juëc cök, ke Jethu ben dhuk Kapernaum. Go guç piŋ lŋn cī yen dhuk baai. ² Go kŋc juëc wet tēnë ye abi ciën tē lääu, ye cök cak la piny yōot agut yōt thok ayeer. Ku Jethu ë piöcc kŋc Wël Puoth Yam ë Nhialic. ³ Tëwën ke raan aduany ke ket kŋc karuan bīi tēnë Jethu. ⁴ Nawën cin tē yēth kek ye tēnë Jethu, rin cī yōt thok thiän kŋc, gokë la ku ŋanykë yōt nhom lŋŋ awën rëer Jethu thīn. Ku luçeckë raan aduany piny yenhom. ⁵ Tëwën tiŋ Jethu gamdit tō ke ke, ke lueel tēnë mony aduany, "Manhdië, adumuçmku aaci päl piny."

⁶ Go kŋc piöcc lööŋ kŋc Itharel ke tō thīn, jäl tak ku luelkë kepuöth, ⁷ "Yeŋö ye mony kēnë jam kēlä. Adhāl Nhialic! Yeŋa adumuçm päl piny? Ciët ë Nhialic ë rot."

⁸ Go Jethu kāk yekë tak guç ŋic ku lueel, "Yeŋö ye wek ye tak lŋn lueel yen lueth? ⁹ Ye kēnen ril yic ë kakkä yiic ba lueel tēnë raan aduany, 'Adumuçmku aaci päl piny,' Tēdë ke luçel, 'Jŋt rot ku löm biŋŋdu ku cathë?'

¹⁰ Aba nyuöth we ëmën lŋn Manh Raan ala riel pinynhom ba adumuçm päl piny." Ku lueel tēnë mony aduany, ¹¹ "Alëk yi, jŋt rot ku kuany biŋŋdu ku lŋçr baai."

¹² Go rot jŋt ku kueny biŋŋde ke dëi kek ëbën. Kēnë aci raan ëbën gōi. Ku leckë Nhialic ku luelkë, "Yök aakëc kēcīt kēnë kaŋ tiŋ."

† 1:15 Mt 3:2†† 1:22 Mt 7:28-29

‡ 1:39 Mt 4:23; 9:35 †† 1:44 Leb 14:1-32

Jethu aci Lebī cōl
(Mt 9:9-13; Lk 5:27-32)

¹³ Nawēn ke Jethu ben dhuk wār Galilia you. Go kōc juēc apei bēn tēnē ye. Goke piöcc. ¹⁴ Wēn ben yen la tuej ke dhuk geeu, ke tiñ raan ajuēr kut cōl Lebī Al-pawuth ke rēēr tēden luci. Go Jethu lēk ye, “Buoth ya.” Go rot jōt ku buoth.

¹⁵ Tēwēn mīth Jethu pan Lebī, kek kōc juēc ajuēr kut, ku kōc kōk la gup anyon, ke kōcken ye buoth ku kōc juēc kōk ye buoth aya, aake mīth kek ye ē tōk. ¹⁶ Wēn tiñ kōc piöcc lööñ, kōc akut Parathī ye, ke mīth kek kōc la gup adumuööm ku kōc ajuēr kut, gokē kōcken ye buoth thiēc, “Yeñö ye bānydun mīth kek kōc ajuēr kut ku kōc kōk la gup adumuööm?”

¹⁷ Wēn piñ Jethu wēt kēnē, go lēk ke, “Acie kōc puol kek akiim wic, aa kōc tuany. Yen akēc bēn ba kōc path bēn cōl, aa kōc la gup adumuööm.”

Wēt löñ thēk ē miēth
(Mt 9:14-17; Lk 5:33-39)

¹⁸ Ye nīnkā, kōc Joon raan kōc muöcc nhīim buoth ku jōl aa Parathī, aake la nīn ye kek thek bīk cī mīth. Go kōc kōk bēn tēnē Jethu ku thiēcē, “Yok kōc abiöth Parathī ku abiöth Joon yok aa thek, ku yīin ku kacku wek aacie thek, yeñö?”

¹⁹ Go Jethu bēēr ku lueel, “Yakē wic bī kōc cī bēn ruääi yic rēer ke cī mīth? Acie tēde! Na rēēr raan thiēc ke ke, ka cik loi këya. ²⁰ Aköl bī athiēc dōm ku nyēi keyiic, yen aköl bī kek thek.

²¹ “Acin raan alanh thiin ē yam buöpp alanh theer kōu, rin alanh thiin yam abi rot rot ku abi abañ alanh theer rēt bei. ²² Ku acin raan muñn abiēc ē yam puök tōny theer yic, rin muñn abiēc abi tōny puöt yic, ku riääk muñn abiēc kek tōny kedhie. Ku acī bī ya këya, muñn abiēc ē yam adhīl puök tōny yam yic.”

Jethu aci kuc löñ aköl löñ kōc Itharel
(Mt 12:18; Lk 6:1-5)

²³ Nayōn aköl cī kōc Itharel ye luui, ke Jethu kek kōcken ye buoth aake cath ke kuany dhēl yic kam ē dum. Go kōc Jethu buoth rap lek cam dhoñ. ^{†24} Go Parathī ke cath ke ke Jethu thiēc, “Yeñö ye kacku luui aköl cī löñdan Itharel pēen bī kōc cī ye luui thiin?”

²⁵ Go Jethu bēēr, “Kēcē kē cī Debit looi wāthēer kañ kueen? Wäär nēk cōk ye kek kōcken ke cath ke ye, ku wickē miēth camkē, ^{‡26} go la lañ Nhialic ku ciem ayum ē yath cī tōöu tēnē Nhialic, kēnē aloi rot wäär ye Abi-athār raandīt kāk Nhialic. Ayum kēnē ee raan kāk Nhialic ē rot yen ē ye cam. Ku yeen aci Debit bēn cam, ku gem abak tēnē kōcken awēn cath kek ye. Kēya, acin kēreēc cī kackiē looi aya.” ^{‡†}

† Lebī acī Matheo aya. †† 2:23 L.rou 23:25 † 2:25 1Tha 21:1-6 †† 2:26 Leb 24:9

²⁷ Ku jōl Jethu lēk ke, “Aköl löñ aci looi ke ye aköl löñ path tēnē raan. Akēc looi bī kōc rōt aa bañ thiin. ²⁸ Kēya, Manh Raan ē bēny kēriēc ēbēn agut aköl ē löñ.”

Jethu aci mony cī cin ruai kony
(Mt 12:9-14; Lk 6:6-11)

3 Nayōn aköl dēt, aköl cī kōc Itharel ye luui, ke Jethu la tēn amat kōc Itharel, ku mony cī cin ruai ē tō thiin. ² Ku kōc kōk aake tō thiin, ku ē wickē bīk tiñ lon bī Jethu mony kēnē kony bīk la luom, rin cī yen ye kony aköl cī kōc ye luui. ³ Wēn ñic Jethu kē tō kepuöth, ke lēk mony awēn cī cin ruai, “Jōt rot ku bäär tuej tēn kōc nhīim.” ⁴ Ku lēk Jethu Parathī ēlä, “Wek kōc ñoot nhīim lööñ theer yic, ye kēnen yic lēu bī looi aköl cī kōc ye luui, ye kēpath aye kērac, bī raan kony bī pīr, kua pēl wei bī thou?”

Gokē biet ēbēn. ⁵ Go Jethu ke dōt ke cī puöu riääk apei, rin ñic kek yic ku cik luel. Ku lēk mony awēn cī cin ruai, “Nyoth yicin.” Go yecin nyooth. Go ciēnde piath. ⁶ Go Parathī, kōc wic ye bī Jethu nōk jāl tēn amat ku lek tēnē kōc Yērot. Ku lek mat ke ke tē bī kek Jethu nāk thiin.

Jethu ee jakreēc cuōp wei kōc gup

⁷ Go Jethu jāl kek kōcken ye buoth ku lek wār Galilia kōu. Go kōc juēc pan Galilia ke buoth. ⁸ Wēn piñ kek kajuēc ye Jethu looi, ke kōc juēc apei bō tēnē ye pan Judia, ku gen Jeruthalem ku Idumie, ku jōl aa bēēi tō wār Jordan kōu, ayī gen Tire ku Thidon. ⁹ Go Jethu lēk kōcken ye buoth bīk riäi guir tēnē ye bī yen la thiin, bīk cī ber piny, ¹⁰ rin Jethu ēcī kōc juēc tuany kony. Go kōc juēc kōk tuany wic bīk la tēnē ye bīk la gōcc. ¹¹ Na tiñ kōc la gup jakreēc ē ke cuet rōt piny yenhom ku dhiēukē, “Yin ee Manh Nhialic.” ^{‡†}

¹² Go Jethu jakreēc yōök bīk cī nyooth.

Jethu acā atuuc kathiäär ku rou kuany
(Mt 10:1-4; Lk 6:12-16)

¹³ Go Jethu kōcken wic cōl ku jīel ke ke, ku lek gat nhīim tē cī ceñ. Wēn cī kek yet tēn awēn, ¹⁴ ke kuēny raan thiäär ku rou bei kōc yīic. Ku ciēc ke ke cōl atuuc ku lēk ke, “Wek aca kuany bāk rēer ke ya. Ku wek aba ya tuöcc ayeer bāk wētdiē aa la piöcc. ¹⁵ Ku wek aabi la riēl bāk jakreēc aa cuōp wei kōc gup.”

¹⁶ Kōc ke cī Jethu kuany bīk ya atuöccke aayī, Thaimon (cī Jethu bēn cāk ke cōl Pīter.) ¹⁷ Jemith Dhubedī kek wāmēnh koor cōl Joon (kek aaci Jethu cāk ke cōl Boan-ergeth, ku wētde yic kōc ē mär deñ.) ^{‡†18} Ku Andria, Pilipo, Bartholomeo, Matheo, (cōl Lebī) Thomath, Jemith wēn Alpawuth, Thadawuth, Thaimon, ¹⁹ ku jōl a Judath Ithkariöt, raan wäär cī Jethu bēn luom bī dōm.

‡† 3:11 Mk 4:1; Lk 5:1-3 ‡†† Ee duēr thōñ kek tuöc puöu.

Jethu aye yöök lön le yen guöp jönrac

(Mt 12:22-32; Lk 11:14-23; 12:10)

²⁰ Nawën ke Jethu dhuk Kapernaum. Go kóc juéc apei ben bucoth abí ciën tē cök yen nhom lääu kek kacke bik mīth. ²¹ Nawën piñ kóc ruäái kek Jethu lön ye kóc rēēr kek ye ye lueel, lön cīi yen nhom path, gokē la nyaai.

²² Ku ēcī kóc kōk piöc löön Itharel bō Jeruthalem lueel, “Ala guöp riel Beldhebul. Ee yen bēny jakrēc, yen ye yiēk riel bī ke aa cuop wei.” †

²³ Go Jethu ke yöök, ku thöön wēt elä, “Ye jönrac jönrac rēc dēt cuop wei kēdē. ²⁴ Na tek kóc paan tōk keyiic ku thērke kamken, ke pan kēnē abí riääk. ²⁵ Na tuum dhiēnh tōk yenhom aya ku thērke kamken ē röt, ke dhiēnh kēnē abí wēr aya. ²⁶ Kēya, na tek jakrēc keyiic ku thērke kamken, ka thök.

²⁷ “Acīn raan lēu ye bī yōn raan ril dhoñ ku nyēi kākke, akōñ raan ril kēnē dom ku der, ku jol kāk tō baai nyaai.

²⁸ “Wek aa lēk yic lön nadē adumuööm, ku kārēc yekē ke looi, ku kāk yekē lueel, aa lēu bī ke pāl piny ebēn tēnē kóc. ²⁹ Ku na ye raan Wēi Nhialic yöök lön ye yen jönrac, ka adumuöömke aacīi kōñ pāl piny akōlriēc ebēn.” ††³⁰ Ee lueel Jethu kēlä ē rin cī kóc kōk ye lueel, “Ka la guöp jakrēc.”

Man Jethu ku wāmāthakēn aacī Jethu nyaai

(Mt 12:46-50; Lk 8:9-21)

³¹ Go man Jethu kek wāmāthakēn ē Jethu bēn ku kēēckē ayeer ku tockē raan bī Jethu la cōol. ³² Go kóc ke rēēr, ke cī ye gööm lēk ye, “Moor ku wāmāthakui aatō ayeer, ku aa wīc yi.”

³³ Go Jethu bēēr, “Yeña ē ma ku wāmāthakāi? ³⁴ Ku kē wiēc bāk ñic, kóc rēēr kek ya aa nhiaar, aa cīt paan ē ma. ³⁵ Kuat raan wēt Nhialic looi yen ē wāmāāth, ku nyankāi ku ma.”

Kääñ dom path ku dom rac

(Mt 13:1-9; Lk 8:4-8)

4 Go Jethu ben piöc wār Galilia yōu. Nawën le kóc juéc apei gööm, ke la riāi yic ē piū thook ku nyuuc thīn, ku jol kóc ebēn nyuc piiny ē piū thook ayeer. ² Ku jol Jethu kēñ aa lueel bī yen kóc piöc kājuēc, ku lēk ke.

³ “Pieñkē! Raan puör ēcī la dom bī la pur. ⁴ Ke wēn yen rap wēr dom yic, ke köth abēk lööny dhēl yic. Go diet bēn ku tetkē ke. ⁵ Ku lööny köth kōk alēl nhom tē koor tiop thīn. Gokē guo cil. ⁶ Nawën la akōl ruel apei ke rap awēn go yom, ku riēukē rin kēc meiken yet piny apath. ⁷ Ku lööny köth abēk tē ye tiim la kucoth cil thīn, na la tiim juäk ke dec rap ku cik lok apath. ⁸ Ku lööny köth kōk tiom path yic, ku ciilkē apath ku diitkē ku lokkē apath. Rap abēk aake cī luok ke thoi nhiim, ku kōk ke thöön röt, ku rap kōk ke diit nhiim.”

⁹ Ku wit Jethu löñde elä, “Pieñkē tē le wek yith.”

† 3:22 Mt 9:34; 10:25 †† 3:29 Lk 12:10 † 4:1 Lk 5:1-3

Wēt thööth ē kääñ

(Mt 13:10-17; Lk 8:9-10)

¹⁰ Nawën cī kóc juéc jāl, go atuöocke kathiäär ku rou, ku kóc ke cī döñ kek ye, thiēc bī kēñ teet yiic tēnē ke.

¹¹ Go lēk ke, “Wek aacī nyuöth kē cī rot moony ē bääny Nhialic yic, ku kóc kōk kēc gam aabī kāñ ñic tē lēk ke kēñ, ¹² kēya, rin na cök alon ye kockä daai, ka cīi kāñ bī tiñ. Ku na cök alon ye kek wēt piñ, ka cik bī deet yic. Na ke bī röt waar, ñuöt aa kāñ tiñ ku detkē keyiic. Ku ñuöt aacī röt thōn Nhialic, ku pēl wēt piny tēnē ke.” ††

Jethu acī kääñ raan puör teet yic

(Mt 13:18-23; Lk 8:11-15)

¹³ Go Jethu lēk ke, “Na kēckē kääñ kēnē deet yic ke wek aacīi kēñ kōk bī deet yiic. ¹⁴ Köth cī com aa cīt wēt-diēn ya piöc tēnē we. ¹⁵ Kóc kōk aa cīt köth cī lööny dhēl yic, ye diet ke tet. Tē piñ kek wēt Nhialic, ke jönrac bō ku nyēi wēt awēn kepuöth ku mērkē nhiim wēt ē Nhialic. ¹⁶ Kóc kōk aya aa cīt köth cī lööny alēl la nhom tiom koor ye rap guo yom thīn, rin kēc meiken yet piny. Ku kóc kōk aacīt köth cī com alēl nhom, aa löñ Nhialic gam nyin yic ke mit puöth. ¹⁷ Ku aacie kepuöth ye deet, aa wēt Nhialic guo wai wei tē looi aliäap rot, ku tē yōñ ke rin wēt Nhialic. ¹⁸ Kóc kōk aya aa cīt köth cī lööny tē ye tiim la kucoth cil thīn, keek aa wēt Nhialic piñ, ¹⁹ ku kājuēc ke diir, rin pīr pinynhom ē tēn, nhiēr jīeek, ku kājuēc yekē wīc aa bēn thīn, ku reckē löñ Nhialic kepuöth. ²⁰ Ku kóc kōk aa cīt köth cī puur tiom path yic, keek aa löñ Nhialic piñ ku gamkē apei, ku kājuēc path aaye yök tēnē ke, cimēn rap cī ñic luok ke thoi nhiim, ku rap kōk ke thöön kenhiim ku kōk ke diit nhiim.”

Kääñ mermer

(Lk 8:16-18)

²¹ Ku ben ke thiēc, “Le raan cī mermer kañ yāth yöt ku kum nyin, nadē ke tēēu agen tōc cök, cie tōōu yöt ciēl yic? ²² Kuat kē cī thiaan, añot bī rot nyucoth, ku wēt Nhialic añot bik piöc. ²³ Pieñkē, tē le wek yith!”

Kääñ tē ye kāñ thöñ thīn

²⁴ Ku ben lēk ke elä, “Tē ye wek kóc kōk lucoi thīn yen ē tē bī Nhialic we lucoi thīn aya. Detkē kāk yakē ke piñ! ²⁵ Rin raan la kēdāñ abí ben muco, ku na ye raan cīn kēdāñ, ke kēthiin ye tak lön tō yen tēnē ye, abí nyaai aya.” ⁵

Jethu acī kääñ lueel rin wēt Nhialic

²⁶ Ku la Jethu tuēñ ku lueel, “Bääny Nhialic ē duēr thōñ kek kēnē. Monytui ēcī köth wēr dom yic. ²⁷ Ee rēer akōlakōl ku köth awēn cī com aa la tuēñ ke cil ē röt, ke pīr ku diitkē ku akuc kēn ē ke looi kēya. ²⁸ Köth

†† 4:12 Ith 6:9-10 †† 4:21 Mt 5:15; Lk 11:33 ††† 4:22 Mt 10:26; Lk 12:2 ††† 4:24 Mt 7:2; Lk 6:38 § 4:25 Mt 13:12; 25:29; Lk 19:26

ëbën aa cil piiny tiņp yic. Käu ë kaņ lou ku bii yiëny tøk bei, ku jɔl la tuen ke dīt agut tē bī yen deer ku yeer ku lok. ²⁹ Ku tē cī kek luok aaye tem rin cī tēn tēmtēm bēn.”
†

Kääñ käu koor nyin ye tiemde dīt apeī

(Mt 13:31-32; Lk 13:18-19)

³⁰ Ku ben lueel, “Yeņö buk thōņ bääny Nhialic? Ye kääñ piath nõ buk thōņ ye? ³¹ Bääny ë Nhialic acit käu koor nyin cī raan com duomde. ³² Ku na le dīt ka la nhial ke loi kēr ku yith dīt apeī, abī diet yōōtken aa yik thīn.”

³³ Jethu aci Wēt Puoth Yam piöc tēnē kōc ë kēņ cīt kēņkä. Aake cī lēk kajuēc lēukē bik ke deet yiic. ³⁴ Ee ye kōc jāām ë kēņ tē piöc yen kōc, ku na ye yeen ë rot kek kōcken ye buoōth, ka ye tēt kēriēc ëbën yiic.

Jethu aci yom cɔl akääc

(Mt 8:23-27; Lk 8:22-25)

³⁵ Na aköl dēt yontheëi, ke lēk Jethu atuōōcke, “Lok teemku wār abn̄tui.” ³⁶ Gokē kōc kōk nyāāņ piny, ku lek riān awën rēer Jethu thīn yic, ku tēmkē agut Jethu. Ku riēth kōk ke tō thīn aaci tem aya. ³⁷ Kaam thiin awën ke yomdīt apeī jɔt rot, ku jɔt atiaktiak rot abī riāi duēr thiāņ ë piū. ³⁸ Tēwën looi kēnē rot, Jethu ë nin riāi yic ciēen, ke cī yenhom kan. Gokē puōōc ku luelkē, “Bāny-da! Yok aa muo, cīi diēer ë yo?”

³⁹ Go Jethu rot jɔt ku rēl yom, “Lō dīl!” Ku rēl atiaktiak, “Kääc!” Go yom kōōc ku le dīl. ⁴⁰ Ku thiēc ke, “Yeņö riōōc wek ciēt we bī mou? Cāk ŋic lōn bī yēn we kony?”

⁴¹ Gokē nhiim la cōt rieldit cīt kēnē ku jīemkē kamken, “Ye raan yīndē kēnē? Na cōk a yom ku atiaktiak ë ke piņ wētde!”

Jethu aci raan la guōp jakrēc kony

(Mt 8:28-34; Lk 8:26-39)

5 Gokē wār Galilia teem ku lek tē cɔl Jeratha. ² Kaam wën keec Jethu piny riāi yic, ke tiņ mony la guōp jakrēc, ke bō bei rēņ nhiim. ³ Mony kēnē ë ye rēer rēņ nhiim, ku acin raan ye lēu bī rēēk. ⁴ Ee ye rēēk cōk ku cin arak juēc, ku ŋot ke tueny, ku dhoņ luōņ kōth yecōk. Ee ril apeī, acin raan ye lēu bī rēēk. ⁵ Aköl ku wēer thok ëbën, ee ye cool ku ruu kat rēņ nhiim, ke looi duoōt ku ye rot deeny aleel bī rot nōk.

⁶ Wën tiņ yen Jethu tēmec, ke lor ku cuet rot piny yenhom, ⁷ ku lueel Jethu, “Jōņrac, bäär bei ë mony kēnē guōp.” Go kiēu looi apeī, “Jethu Wën Madhɔl, yeņö wic ba looi tēnē ya? Yīn alāņ ë rin Nhialic duk ya tēm awuōc.”

⁹ Go Jethu jāl thiēc, “Cɔl yī ŋa?” Go bēer, “Yēn aa kut rin yok ajuēc.” ¹⁰ Ku jɔl mony kēnē Jethu ya lōņ bī jakrēc cīi cop wei tēden rēer kek thīn.

¹¹ Ku duut dīr baai ë nyuāth gōt cōk ë tēn awën. ¹² Go jakrēc Jethu lōņ, “Tuōōc yo ë dīrkā gup, ku cɔl yo aa lur

keyiic.” ¹³ Goke puōl, ku jɔl jakrēc bēn bei mony awën guōp ku lek dīr gup. Go duut diēer, kecīt tiim karou riņ agōr yic, ku thootkē wīir ku moukē ëbën.

¹⁴ Go rōor ke biōōk dīr kat, ku lek kē cī rot looi lueel tēnē kōc rēer geeu, ku kōc tō bēēi yiic. Go kōc ëbën jal wet bik kē cī rot looi la tiņ. ¹⁵ Nawën lek yet tēnē Jethu, ke yök mony wäär la guōp jakrēc ke rēer, ke ceņ alath, ke la nhom cōk. Gokē riōōc. ¹⁶ Go kōc ke cī kēn cī rot looi tēnē mony awën ku dīr tiņ, la lēk kōc kōk. ¹⁷ Ku wën piņ kōc baai ë wēt kēnē ë ke riōōc, ku lek tēnē Jethu ku lāņkē bī jāl panden.

¹⁸ Tēwën le Jethu riāi yic, go mony wën cī Jethu jōņrac cɔl ajiēl yeguōp bēn tēnē Jethu, ku lēņ bī cath kek ye.

¹⁹ Go Jethu jai, ku lēk ye, “Lōōr baai tēnē kacku ku lēk ke kajuēc cī Bēny looi tēnē yī, ku tēpuoth cī luōi yī.”

²⁰ Go jāl ku le panden Dekapolith la yic geu thiäär. Ku kueny keyiic ëbën ke ye kōc lēk kāk cī Jethu looi tēnē ye. Go kōc gāi.

Jethu aci tik kony ku cɔl nya aben pīr

(Mt 9:18-26; Lk 8:40-56)

²¹ Wën cī Jethu ben tem riāi bī dhuk Kapernaum, ke kōc juēc apeī bō tēnē ye wār you. ²² Kaam wën ke raan cɔl Jariōth, bēny tēn amat kōc Itharel bō aya. Nawën tiņ Jethu, ke cuet rot piny yecōk. ²³ Ku lēņ, “Nyandiēn thīn koor aci dhal apeī, athou. Bäär ba yicin la tääu yenhom bī pial.”

²⁴ Go Jethu gam ku lööny dhöl kek ye. Ku buoth kōc juēc ke, ke cik kum apeī.

²⁵ Ku tiņ tuany, cīi thēkde kōu ye tēem ruōōn thiäär ku rou, ee tō kōc yiic, ²⁶ ku yeen ëcī wēu juēc gām akim rin bī tuaanyde ŋuēēn, ku tuaanyde akēc ŋuēēn, ëcī rot jal juak. ²⁷ Ku yeen ëcī kāk ye Jethu looi piņ. Go bēn Jethu kōu ku gōōt alanhde, ²⁸ rin ëcī jam ë rot yepuōu ëlä, “Na gaat alanhde, ke yēn abī pial.”

²⁹ Kaam thiin awën ke riem cīi ben kuēr, ku yök rot ke cī pial. ³⁰ Go Jethu yök lōn cīi riel jāl yeguōp. Go yenhom wel ku thiēc kōc, “Yeņa cā alanhdiē gōōt?”

³¹ Go kōcken ye buoōth lēk ye, “Yīn ë kōc juēc tiņ ke cī yī kum ku ye thiēc, Yeņa cā gōōt?”

³² Go Jethu ŋot dōt kōc bī tiņ yeņa cī ye looi. ³³ Wën ŋic tiņ awën tuany ye ke tuaany cī jāl yeguōp, go bēn tēnē Jethu ke cī riōōc, ke leth, ku gut yenhiaal piny Jethu nhom. Ku lēk ye lōn ë yen cī ye gōōt. ³⁴ Go Jethu lueel tēnē ye, “Nyaandiē, gamdu aci kony ba pial, lōōr, kek dōōr.”

³⁵ Kaam wën jīem Jethu, ke kōc riņ pan Jariōth ku lēkkē ye, “Nyaandu aci yet wei, duk raan piöc ben rääm nhom.”

³⁶ Ku Jethu ë kēc kē cik lueel kuēēc nhom, ku lēk ye, “Duk riōc, deet yipuōu ku gam wēt yic.” ³⁷ Ku ë cin kōc juēc cīi puōl bik cath kek ye, ee Pīter ku Jemith ku Joon kepēc. ³⁸ Tēwën yeet kek pan Jariōth ke Jethu yök kōc ke nāk rōt, ke dhiau apeī. ³⁹ Ku ler yōt ku lēk ke, “Yeņö nēk wek rōt? Ye dhiēndiit nõ kēnē? Meth akēc thou, anin.”

⁴⁰ Gokë dɔl guɔp. Go Jethu ke cɔl ala aʒeer, ku cɔl wun meth kek man meth ku kɔcken awən kadiäk, ku lek yöt tēwən cī meth täac thīn. ⁴¹ Ku dɔm cin ku lək ye, “Nyan thiin, alək yī, jɔt rot!”

⁴² Go rot jɔt nyin yic ku cieth. Go kɔc awən tō yōöt kek Jethu gāi apeī wən tiŋ kek kē cī rot looi (ē ye run thiäär ku rou.) ⁴³ Ku thɔn Jethu ke bik cī lək kɔc kɔk. Ku lək ke bik yiək mieth.

Kɔc Nadharet aa kēc Jethu gam

(Mt 13:53-58; Lk 4:16-30)

6 Go Jethu jāl tēden awən ku ler genden Nadharet, ku buɔth kɔcken ye buɔth. ² Nawən aköl ē lɔŋ, ke piöcc tēn amat. Ku kɔc juēc aake tō thīn. Nawən piŋkē piöccde ke gēi, ku luelkē, “Cī kəŋ bēn aa ŋic nen?” “Ku ye kakkä looi kēdē?” ³ Yen ē raan guəŋguəŋ tiim, ku ē wən Maria, ku ē mēnh ē Jemith, ku Jothep, ku Jut ku Thaimon. Ku cie nyiērakēn kə rēēr ē tēn kek ʒo?” Ku jɔlkē jai bik piöccde cī gam.

⁴ Go Jethu lək ke, “Raan cī Nhialic lööny yeguɔp aye baai ēbēn theek, ka kɔc genden ku kɔc ruääi kek ye, ku paan wun kek paan man kek aaci ye ye theek.” †

⁵ Ku akēc lēu bī kək jəŋ gōi looi, ka kɔc tuany lik kek aaci yen yecin tääu kenhīim, ku kony ke bik pial. Ee cī gāi apeī rin kēc kek ye gam.

Jethu acä atuöccke kathiäär ku rou tooc

(Mt 10:5-15; Lk 9:1-6)

Go Jethu jāl ku ler bēēi kɔk yiic ku le kɔc piöcc thīn. ⁷ Ku tuum atuöccke ku tooc ke wei, bī kɔc karou aa cath ē tōk bik aala piöcc Wēt Puɔth Yam ē Nhialic, ku yik ke riel bik kek kɔc aala kony. ⁸ Ku lək ke apeī. “Duökkē muk ē miith yakē cam dhəl yic, muökkē ke wei kepēc. ⁹ Cenjë war ku duökkē muk alēth kɔk.” ¹⁰ Ku lək ke aya, “Yakē rēer pan ye we lor thīn ʒet tē bī wek jāl. ††11 Ku na lak pan cī we lor thīn, ku pan cī wēlkun ye piŋ thīn, ke we jiël ku teŋkē wecök. Ku abī nyooth lɔn cī wek kuc ē ke!” ‡

¹² Ku jiëlkē ku lek kɔc piöcc bik luɔi adumuööm puöl.

¹³ Ku copkē jakrēc juēc wei, ku tɔckē kɔc juēc tuany nhīim. Ku röökkē bī ke kony bik pial. ††

Nääk ē Joon raan kɔc muɔc nhīim

(Mt 14:1-12; Lk 9:7-9)

¹⁴ Ku bēny Antipäth ʒerot ēci wēt piŋ rin cī ke Jethu ŋic apeī. Ku ē ye kɔc kɔk lueel, “Joon raan kɔc muɔc nhīim aci ben pir, ee yen ale yen riel yen kakkä looi.”

¹⁵ Ku lueel kɔc kɔk, “Mony kēnē adhil a Elija raan wäär kək Nhialic tiŋ.” Ku ben kɔc kɔk lueel, “Ee raan tōk kam kɔc theer, kɔc kək Nhialic tiŋ.” ††

¹⁶ Ku wən piŋ Antipäth ʒerot ē wēt kēnē go lueel, “Ee Joon raan kɔc muɔc nhīim wäär ca cɔl atök yeth yen aci jɔt thou yic.” ¹⁷ Antipäth ʒerot ēci Joon cɔl anäk kēlä, ee cī cɔl adɔm ku rek, ku cɔl amac rin wēt ʒerodia tiŋ

Pilipo wämēnh cī rum bī ya tiŋde, ¹⁸ rin cī Joon ye lueel tēnē ye elä, “Acī path ba tiŋ wāmuuth rum ke pir.” †††

¹⁹ Ku ʒerodia ēci puɔu mit tēnē Joon rin ē wēt kēnē. Ku wic diēt nək ku cī lēu, ²⁰ rin ʒerot ē riöc Joon, rin ye Joon raan puɔth wēt Nhialic, ku kony bī ciēn kē nək ye. Nawən piŋ ʒerot wēt Joon, ke gēi apeī ku ŋot nhieer bī wēt Joon aa piŋ.

²¹ Nawən ke ʒerodia jɔl tē bī yen Joon nək thīn yök, ku ē ye aköl looi Antipäth ʒerot yan akölden dhiēeth ye, tēnē kɔcken dīt mec kek baai, ku bāny apuruuk ku jɔl aa kɔcdit pan Galilia. ²² Ku nyan ʒerodia nhom guɔp, ee cī bēn yēi bī bēn dier. Go ʒerot kek jāälke puɔth miēt apeī tēnē ye. Go Antipäth ʒerot bēny lək ē nyan elä, “Na le ke wic, ke luel tēnē ʒa ku ba gām yī.” ²³ Ku kuēŋ tēnē ye jööl nhīim ku lueel, “Kuat kēdun ba thiēc tēnē ʒa aba dhiel yiək yī, cɔk alɔn ē yen abarj ē bānydiē.”

²⁴ Go nya la aʒeer ku lək man, “Yerjō ba thiēc?” Go man lueel, “Lək ye bī Joon raan kɔc muɔc nhīim tōk yeth, ku gēm yī nhiamde ba bēēi.”

²⁵ Go nya dhuk tēnē bēny nyin yic ku lueel, “Yin awiēc ba gām nhom Joon raan kɔc muɔc nhīim tēn emēn thiin, ke cī tääu aduök yic!”

²⁶ Kēnē aci bēny rac puɔu apeī, ku akēc kuc rin cī yen mēl kuēŋ ē jööl nhīim. ²⁷ Go bēny apuruökde tooc nyin yic, ku lək ye bī nhom Joon raan kɔc muɔc nhīim bēēi. Go apuruk la tēwən mec yen thīn ku tōk yeth. ²⁸ Ku bī nhom ke cī tääu aduök yic, ku yik nya, ku jɔl nya gām man. ²⁹ Nawən piŋ kɔc Joon buɔth lɔn cī ye nök, gokē la ku nyēikē guäpde ku thiäkkē.

Jethu aci mieth koor juak bī kɔc juēc cam

(Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Jn 6:1-14)

³⁰ Kɔc Jethu buɔth aake ye bēn yenhom ku lēkkē kək cik looi, ku kək cik piöcc ēbēn. ³¹ Kɔc juēc apeī aake ye wääc, kɔc jiël ku kɔc bō tēnē Jethu bī ke bēn kony, abī Jethu kek atuöccke cī lääu bik cak mieth. Go lək atuöccke, “Jiëlku buk la tē cīn yic kɔc buk la lɔŋ.” ³² Gokē jāl ē riäi ē röt bik la tē cī cenj, ku aake kēc kɔc lək tē ler kek thīn.

³³ Go kɔc juēc ke tiŋ, ku ŋickē ke. Gokē miööt geeth yiic ku riŋkē tuenj ke kuany wär kōu, ke la tēwən cī Jethu kek atuöccke kenhīim wel thīn. Ku ye kek kɔŋ ʒet tēwən. ³⁴ Wən keɛc Jethu piny riäi yic, ke tiŋ kɔc juēcä. Go wic bī ke kony rin aci tiŋ kecīt amēl pap cīn nhīim abiöök. Ku jɔlke piöcc kajuēc. †††35 Nawən col piny, ke kɔcken ye buɔth bō tēnē ye ku luelkē, “Piny aci cuɔl ku tēn ē ror cīn kē kuany thīn, ³⁶ cɔl kɔc aa jiël bik la bēēi yiic bik la ʒɔc mieth camkē.”

³⁷ Go bēer, “Miackē ke ē mieth.” Gokē lək ye, “Wic buk ayuɔp lēu ē kɔc kithkə ʒɔc tēnē ke bik ke cam? Aa wic wēüu juēc apeī.”

† 6:4 Jn 4:44 †† 6:10 Lk 10:4-11 ‡ 6:11 Luɔi 13:51 †† 6:13 Jem 5:14 †† 6:15 Mt 16:14; 8:28; Lk 9:19

††† 6:18 Lk 3:19-20 ††† 6:34 Kn 27:17; 1Bŋ 22:17; 2Lək 18:6; Edhe 34:5; Mt 9:36

³⁸ Go Jethu ke thiëc, "Ye ayuöp kadë tō thīn? Lak bāk ke la tiŋ." Gokë dhuk ku lëkkë ye, "Aa yuöp kadhiëc ku rec karou."

³⁹ Go lëk ke bik kōc cōl anyuc piiny akuut noon tōc nom. ⁴⁰ Gokë nyuc piiny akuut buot ku akuut thiärdhiëc. ⁴¹ Go ayuöp awën kadhiëc ku rec karou lööm, ku dōt nhial ku leec Nhialic. Ku bēny ayuöp yiic ku gēm ke kōcken ye buoath bik ke tek agut rec, tēnē kōc. ⁴² Ku mīthkë abī miëth ke göök. ⁴³ Ku jōl kōcken ye buoath awuthueei ayuöp ku rec cī dōŋ piny kuany gāac kathiäär ku rou. ⁴⁴ Kōc ke cī mīth ëbën, rōör rōt aake ye tiim kadhiëc.

Jethu aci cath piū nhīim

(Mt 14:22-33; Jn 6:15-21)

⁴⁵ Kaam thin awën, ke Jethu yōök kōcken ye buoath bik la riäi yic, ku lek tuen yenhom agör alōŋtui gen cōl Bethaida. Ku cōl thēi ajiël. ⁴⁶ Wën cī yen kōc tōŋ, ke jiël bi la gōt nom bi la rōök. ⁴⁷ Nawën la thēi bēn, ke atuōckce aake ŋoot ë riäi yic wär ciël yic, ku yeen ë rot agör nom. ⁴⁸ Goke tiŋ ke cī gök gēr ë riäi rin cī kek kenhiim wël yom. Nawën bāäk ë piny, ke bō tēnē ke ke cath piū nhīim, ku ë wic bi ke waan thook. ⁴⁹ Ku wën tiŋ kek ye ke cath wiir piū nhīim, ke tiŋkë kecīt atim raan cī thou, ku dhiëukë, ⁵⁰ rin ë cik tiŋ kedhie ku riōckë.

Go guc jam tēnē ke ku lueel, "Dëatkë wepuōth, ee ŋen Jethu, duōkkë riōc." ⁵¹ Ku met rot riäi yic tēnē ke. Go yom kōc. Gokë gāi apēi, ⁵² ë rin kēc kek kēnē ayuöp wāär cī gām rōör tiim kadhiëc deet yic, rin ril kek nhīim.

Jethu aci kōc tuany Jenetharet kony

(Mt 14:34-36)

⁵³ Nawën akōl dēt cī kek wär teem, ke yet Jenetharet tō agör nom ku dōmkë riäi. ⁵⁴ Nawën bikkë bei ë riäi yic, go Jethu guc ŋic kōc ëbën. ⁵⁵ Gokë kat ku riŋkë bëëi yiic ku lek kōc tuany kēt, ku yēthkë ke tē cī kek ye piēŋ thīn. ⁵⁶ Ku kuat tēn cī Jethu la thīn ëbën, bëëi yiic ku gēeth yiic, kōc juëc tuany aake ye täac tēnē ŋōc ku dhōl yiic, ku lāŋkë bik gōt, cōk alanhde thok ë path. Ku kuat raan cī ye gōt ëbën, ee ye pial.

Jethu aci ciēŋ kōk wärkuan dīt dhōl yiic

(Mt 15:1-9)

7 Wën cī Parathi kek kōc piōoc löōŋ kōc Itharel, ke cī bēn Jeruthalem Jethu gōm piny. ² Ke tiŋ kōc Jethu buoath ke mīth ke kēc kecin kōc apath, bik ajuëc nyaai kegup cīt tē ye kōc Itharel ye luōc thīn.

³ Kōckä aake cī kē cī atuuc Jethu looi rac puōth, rin kōc Itharel kek Parathi, aake cī ye mīth tē kēc kek kecin kaŋ kōc kecīt ciēŋ thēr kōcken dīt. ⁴ Ku na le mīth cik la bëëi geeu, ka cik cam ke kēckë kaŋ kōc kōth. Ku keek aake ye kāk cī kōcken dīt thēr lëk ke looi, cimēn lōk biiny ku tōny ku aduuk ë miëth.

⁵ Go Parathi ku kōc piōoc ë löōŋ Jethu thiëc, "Yenō cī kōckun yi buoath ye ceŋ ë ciēŋ wärkuan dīt, ku yekë mīth juääk ke kēc kecin kōc?"

⁶ Go Jethu bëër, "Ithaya aci yic lueel ë rienkun lōn ye wek awēŋ puōth rou, ku gēt ëlä,

'Kōckä aa ŋa leec kethook ku aliu kepuōth.

⁷ Keek aa ŋa door ku acie duōr ë yic,

rin keek aa kōc piōoc löōŋ ciēŋ wärkuan dīt ciēt ke ye löōŋkiël' †

⁸ "Ee yic, wek aacīt kōc ye Ithaya jam ë rienken. Wek aacī kuc löōŋ Nhialic ku ye löōŋ ciēŋdun kek yakë gam."

⁹ Ku lëk Jethu ke, "Ayakë tak lōn ë yen kēpath yen cāk looi ye wek kuc löōŋ Nhialic, ku muōkkë ciēŋdun thēr. ¹⁰ Rin aci Mothith lueel, 'Thek wuur kek moor, ku na ye raan wun kek man jāam gup kārēc, ka dhil nōk bi thou.' †¹¹ Ku ayakë lueel aya lōn ye yen yic, bi raan wun kek man jāi tē wic kek kēpiir kek tēnē ye, 'Acin tē kuōny we, rin ŋen aci Nhialic gām kēn ba yiëk we.' ¹² Ke wek aa kuc bi kākä cī loi tēnē wun ku man. ¹³ Kēya, tē ye wek kōc piōoc thīn aci thōŋ kek wël ye Nhialic lueel. Ku wek aa kārēc juëc kōc cīt kākä looi aya."

¹⁴ Go Jethu kōc juëc bēn cōl ku lëk ke, "Piēŋkë wēt dië wedhie ku dētkë yic. ¹⁵ Acie kē ye raan cam, yen ye cōl aye raan rac, aa kāk ye tak ku kāk ye lueel, ku kāk ye looi kek aaye cōl aye raan rac. [¹⁶ Piēŋkë tē le wek yiith.]

¹⁷ Wën cī yen kōc nyāāŋ piny ayeer ku ler yōt, ke thiëc kōcken ye buoath bi wēt awën cī lueel teet yic tēnē ke. ¹⁸ Go lëk ke, "Cāk kāŋ ye deet yiic aya? Acie miëth ye raan cam yen ye cōl ala guōp adumuōm, ¹⁹ rin acie la yepuōu, ee la yeyäc ku le bēn bei." Kēya, aci Jethu nyuōath lōn miëth ëbën apath.

²⁰ Ku ben lëk ke, "Aa kāk ye raan tak ku looi ke, kek aa rec. ²¹ Rin puōu yen aye kārēc ye looi bēn bei thīn, cimēn bal ku ruōm, ku nāak raan ë path, ku kōr diäär. ²² Ku kook ku wēŋ ku nhiam ku tiēl, ku yik yepuōu kēnē raandä, ku luōm ku kuat kārēc ëbën. ²³ Kākä ëbën aa bēn bei raan puōu, ku looi ke ku rēckë ye."

Tiŋ cī gam lōn bi Jethu nyaande kony

(Mt 15:21-28)

²⁴ Ku jōl Jethu jāl ku ler wundēt tēthiääk kek Tire ku Thidon, ku ler yōt. Ku cī wic bi la raan ŋic ye. Ku akēc lēu bi thiaan. ²⁵ Go tiŋ la nyanden koor ŋot kēc kuäc cī jōŋrac la yeguōp, Jethu piŋ. Go bēn tēnē ye ku gut yenhiaal piny Jethu nom. ²⁶ Tiŋ kēnē ë ye jam thoŋ Girik, ku ee nyan pan Ponicia. Go bēn ku lēŋ Jethu ëlä, "Bēny, cōk a lōn cī ŋen ye tiŋ pandun ke yi bō ba jōŋrac cuōp wei nyaandië guōp." †²⁷ Go Jethu lueel, "ŋen ŋa cī bō ba miëth mīth bēn gām jōk. Acie yic bi miëthden yiëk jōk, ke kēc kueth."

²⁸ Go bëër, "Ee yic Bēny, ku jōk rēër tē mīth kōc thīn awuthueei cī löōny piny kuany." ²⁹ Go Jethu lëk ye, "Rin

† 7:7 Ith 29:13 †† 7:10 B.bei 20:12; 21:17; Leb 20:9; L.rou 5:16

‡ Tiŋ kēnē ee cie nyan Itharel.

cī yīn ye ηיע bēēr këya, dhučk baai, yīn abī jŋrac yök ke cī jāl nyaandu guöp!”

³⁰ Go dhuk baai ku yök nyaande ke cī tōc biöök yic, ku jŋrac ke cī jāl yeguöp.

Jethu aci raan miŋ cie jam kony

³¹ Go Jethu jāl Tire ku dhuk wār Galilia ke kuany gæth kathiäär Dekapolith yiic ku Thidon. ³² Tēwēn ke kōc kōk bīi raan cī miŋ tēnē Jethu, ku lāŋkē bī gōt. ³³ Go Jethu nyaai kōc yiic ku yēth tēde ē rot, ku tēēu yecin yeyic, ku ηuut ku gōt liep.

³⁴ Ku dōt nhial ku wēēi apeī ku lēk ye, “Piēŋē!” ³⁵ Kaam thiin awēn, ke yör yīth ku jīem. ³⁶ Ku yōök Jethu kōc awēn tō thīn bīk cīi lēk raan dēt. Ku ηot lek lueel. ³⁷ Ku kōc cī ye piŋ aaci gāi apeidit ku luelkē, “Mony cōl Jethu kēnē aci kēriēec ēbēn lēu. Kōc cī miŋ aa piŋ ēmēn, ku kōc ke cie jam, aaci ya jam aya.”

Jethu aci raan tiim kaŋuan cōl akueth

(Mt 15:32-39)

8 Ye nīnkā, ke kōc juēc mat kenhīim. Nawēn cīn miēth ke Jethu cōl kōcken ye bucōth ku lueel, ² “Yen aci guöp ηōŋ, rin kōckā aaci rēēr kek ya nīn kadiäk ēmēn, ku acīn kē camkē. ³ Na cal ke aa dhuk bāāiken yiic, ke cīn kē cik cam, ka la wīik dhēl yic, rin kōc kōk aabō tēmec.”

⁴ Go kōcken ye bucōth lēk ye, “Ye tēnen roor ē tēn bī raan miēth yök thīn bī kōc juēcā cam?”

⁵ Go Jethu ke thiēec, “Lak ayuöp kadē?” Gokē lueel, “Aa dhorou.” ⁶ Go lēk thān awēn bīk nyuc piiny. Ku lööm ayuöp awēn kadhorou ku rec thīi lik ku rōök Nhialic, ku beny keyiic, ku gēm ke kōcken ye bucōth bīk ke tēk kōc. Gokē looi këya. ⁸ Ku jōl thān awēn, kecīt tiim kaŋuan mīth bīk kueth. Ku jōl kōc Jethu bucōth awuthueei ayuöp cī dōŋ kuany gāac kadhorou. Ku jōl Jethu kōc cōl ajiēl, ¹⁰ ku ler riāi yic kek kōcken ye bucōth, ku lek pan cōl Dalmanutha.

Jethu aci kuc bī kēnē jāŋ gōi looi

(Mt 16:1-4)

¹¹ Tēwēn ke Parathī kōk ben bēn tēnē Jethu ku teerkē wēt kek ye, ku wīckē bīk deep ē wēt, gokē yōök bī kēnē jāŋ gōi looi, bī nyuōth ke lōn ye Nhialic wēlke gam.

¹² Go Jethu keŋ apeī ku lueel, “Yenō ye riēec akōl thiēc kēnē jāŋ gōi. Wek alēk yic. Acīn kēcīt kēnē bī nyuōth ke.” ¹³ Ku nyiēēŋ ke piny, ku dhuk riāi yic, bī teem wār abŋtui.

Duökkē ye tak cimēn Parathī ku Antipāth Yērot

(Mt 16:5-12)

¹⁴ Kōc Jethu bucōth aake cī nhīim määŋ bīk ayuöp juēc cīi muk wēn ler kek riāi yic, ku mukkē ayuōm tōk giliŋ.

¹⁵ Go Jethu lēk ke, “Tiēerkē nhīim, ku tietkē rōt bāk cīi

† 8:11 Mt 12:38; Lk 11:16 †† 8:12 Mt 12:39; Lk 11:29

nhiam cimēn Parathī ku Antipāth Yērot, nhiaamden ke cōl ago puör cimēn ayum cī yiēk yic luou.” †

¹⁶ Gokē jam kamken elä, “Ee wēt kēnē lueel rin cīn yok ayup.”

¹⁷ Go Jethu kē luelkē guo ηic, ku thiēec ke, “Yenō ye wek ye tak wek acin ayup. Cāk kāŋ ye tak lōn bī yēn we mucc ayup. Cāk kāŋ ye tiŋ ku detkē keyiic, kua cāk puōth cōr? ¹⁸ Wek aala nyin, cāk ye daai? Ku wek aala yīth, cāk ye piŋ ku cāk ye tak? ¹⁹ Ye gāac awuthueei kadē cāk bēn kuany wāär beny yēn ayuöp kathiēc yiic tēnē rōör tiim kadhiēc?” Gokē bēēr, “Ee gāc thiäär ku rou.”

²⁰ “Na wāär beny yēn ayuöp kadhorou yiic tēnē raan tiim kaŋuan, ye gāac awuthueei ayuöp cī dōŋ piny kadē cāk bēn kuany?” Gokē lueel, “Aa dhorou.”

²¹ Go Jethu ke thiēec, “Ku këya ēmēn ηot cāk ye deet lōn le yēn riel ba miēth gām we?”

Jethu aci mony cōr pan Bethaida kony

²² Gokē bēn Bethaida. Go kōc kōk mony cī cōr thel tēnē Jethu, ku lāŋkē bī gōt. ²³ Go Jethu cōr dōm cin ku thel wei baai. Nawēn cī ηuōōt nyin, ke tēēu yecin yenyin ku thiēec, “Le kē ye tiŋ?” ²⁴ Go yenhom jōt ku lueel, “Yen acie daai apath, yēn ē kōc tiŋ kecīt tiim kek cath.”

²⁵ Go Jethu yecin ben tāau yenyin, go daai ku tiŋ kēriēec ēbēn apath. ²⁶ Go Jethu cōl adhuk paande ku thōn bī cīi la lēk kōc kōk.

Pīter aci Jethu ηic

(Mt 16:13-20; Lk 9:18-21)

²⁷ Go Jethu kek kōcken ye bucōth la Cetharia Pilipi. Tēwēn ciēth kek, ke thiēec Jethu, “Lēkkē ya, ye jāŋ tak ye yēn ē ŋa?” ²⁸ Gokē lueel, “Ayekē lueel lōn ye yīn Joon raan kōc mucc nhīim. Ku lueel kuat dēt lōn ye yīn Elija, ku kōc kōk ayekē lueel lōn ye yīn raan tōŋ kam kōc kāk Nhialic tiŋ.” ††

²⁹ Goke thiēec, “Na week yakē lueel lōn ye yēn ŋa?” Go Pīter bēēr, “Yīin nhom guöp, yīn ē Raan cī lōc ku dōc.” †††³⁰ “Kē ca lueel ē yic Pīter.” Ku lēk ke, “Duökkē lēk raan dēt.”

Jethu ē jam Aræmde ku Thuonde

(Mt 16:21-28; Lk 9:22-27)

³¹ Nawēn ke jōl Jethu piōc elä, “Manh Raan abī dhiel reem, ku yeen abī kōcdīt baai, ku bāny kāk Nhialic ku jōl aa kōc piōc löōŋ kōc Itharel jai, ku näkkē. Ku yeen abī nīn kadiäk nōk piiny ē raŋ yic, ku ben pīr ku jōt rot raŋ yic.” ³² Ku teet kēnē yic apath tēnē ke. Go Pīter miēt wei kōc yiic ku yōök bī cīi ye jam këya. ³³ Go Jethu yenhom wel ku tiŋ kōcken ye bucōth ku rēl Pīter ku lueel, “Jāl yalōm jŋrac. Wīc ba kāk cī Nhialic guiir waar yiic! Kāk ye tak aacie kāk Nhialic, aa wēl raan ē path.”

† 8:15 Lk 12:1 †† 8:18 Jer 5:21; Edhe 12:2; Mk 4:12 †† 8:28 Mk 6:14-15; Lk 9:7-8 ††† 8:29 Jn 6:68-69

³⁴ Ku jɔl Jethu kɔcken ye buɔɔth ɔɔɔl ku lɛk ke, “Na le raan wic bā buɔɔth, ka dhil nom mäǟr kápɔɔth bī yök piërde yic pinynhom è tèn. Ku dhil puɔu riel ku buɔɔth ɣa, ɔk alɔn wic kɔc kɔk ye bīk nɔk è rienkië. ^{†35} Rin raan wic ye bī wēike kony aabi muɔr, ku na ye raan mār wēike è rienkië ku rin piɔɔcdië, ka bī wēike muk aköl-riëc èbèn. ^{††36} Yenö bī raan kuany thin, bī jak apei pinynhom ku mēr wēike? ^{‡7} Pīr wēi akölrīëc apath, acin kē lēu bī ye waar. ³⁸ Na ye raan guɔp yār ɣa ku piɔɔcdië è riëc cī ye wic bī wēt Nhialic gam, ke Manh Raan abī guɔp yār ye aya, aköl dhuk yen kek diik Wun kek atuuc Nhialic.”

9 Ku le tuej ku lueel, “Wek alëk yic, ala kɔc kɔk rēer è tèn, aaci bī thou agut tē bī kek ɣa tīj kek riel ye nyuɔɔth lɔn ye ɣen bēny cī Nhialic lɔc.”

Jethu aci guäpde rot waan

(Mt 17:1-13; Lk 9:28-36)

² Nawën nin kadätem cök, ke Jethu ɔl Pīter ku Jemith ku jɔl a Joon, ku lek ɔn bār apei nom kepëc. Kaam wën rōök kek, ke tīj Jethu ke cī rot waan, ³ ku jɔl aläthke ɣer apei abik la diardiar. ⁴ Nawën è ke tīj Elija ku Mothith ke jam kek Jethu. ⁵ Wën cī kek rēer kaam thin-nyɔɔt, go Pīter lëk Jethu, “Raan piöc, apath buk rēer è tèn. ɣok abī duël kadiäk looi, tök tènè yī, ku tök kek Mothith, ku tōj dët kek Elija.” ⁶ Kënè jīem yen kēlä, ee rin kuc yen wēt peth bī lueel, rin kēpuɔth cik tīj cī ke nyōj nhīim wël. [‡]

⁷ Go kēcīt rur piny paat abī ciën tē yekē tīj, ku piŋkē Nhialic ke jam èlä, “Kënè è Wëndiën nhiaar, piŋkē wētde.” ^{††8} Nawën tīj kē piny kaam thiin awën, ke ye Jethu yen tīj kē yetök.

⁹ Tēwën dhuk kek piny ɔt nom, go Jethu lëk ke, “Duɔkkē kāk cāk tīj lëk raan dët ɣet aköl bī Manh Raan jɔt raŋ yic.”

¹⁰ Gokë wēt Jethu gam, ku jɔlkē röt aa thiëc èlä, “Yenö wic Jethu bī lueel wën ye yen jam jōn rot è raŋ yic?” ¹¹ Ku thiëckē Jethu, “Yenö ye kɔc piöc löōj ye lueel lɔn ye yen Elija yen bī kaŋ bën tuej, ku emën aci lōk bën yicök?” ^{††}

¹² Go bēer èlä, “Ee yic, Elija akɔj bën tuej, rin bī yen dhël bën guiir. Ku yenö gēt ye aya, lɔn Manh Raan abī kɔc Itharel jai, ku abik ɔl arem apei? ¹³ Alëk we lɔn cī Elija bën theer ku acik luɔɔi tēden nhiarkē, cīt tē cī ye gät thin theer rienke.”

Jethu aci dhōj la guɔp jɔŋrac kony

(Mt 17:14-21; Lk 9:39-43)

¹⁴ Nawën dhukkē tènè abiöth Jethu kɔk awën, ke yökkē ke ke cī kɔc juëc apei gööm, ku kɔc piöc löōj ye teer wël ke ke. ¹⁵ Tēwën tīj kek Jethu, gokë puɔth miët apei ku lorkē ku muɔthkē. ¹⁶ Nawën ɣēt Jethu tènè atuɔccke ke thiëc, “Yenö tēerkē wek ke?”

¹⁷ Go raan tōk thān awën yic wēt dët tēem thin ku lueel, “Raan piöc, ɣen aci manhdiën ca kaŋ bēi tènè kɔckun yī buɔɔth, ben bēi tènè yī, rin kēc kek jɔŋ tō yeguɔp lēu bīk cuɔp wei. Yeen aci jɔŋrac la yeguɔp ku ye pën jam. ¹⁸ Tē dɔm è jɔŋ kënè ye, aye wiet piny ku yik thok ayök, ku reem yelec ku riny. ɣen aci kɔckun yī buɔɔth thiëc bik jɔk cuɔp wei, ku akëckē lēu.”

¹⁹ Go Jethu lëk ke, “Wek kɔc cie lac gam, yakē tak ba rēer kek we ɣet nen, bāk jāl gam. Bēikē dhōj kënè tènè ɣen.” ²⁰ Gokë bēi tènè ye.

Kaam wën tīj jɔŋrac Jethu, ke leth dhök ku wit piny ku lɔr ku yik thok ayök. ²¹ Go Jethu wun thiëc, “Ye nen dɔm jɔŋ kënè ye?” Go bēer, “Tēwäär ye yen meth. ²² Aci jɔŋ kënè duër nōk, aye wiet mēec, ku le wiet wīir bī duër mou. Na lēu ke yī kony ɣo.”

²³ Go Jethu lëk ye, “Yenö ye yin ye lueel, lɔn na lēu! Ee yic, kēriëc èbèn apuɔl yic tènè raan cī gam.”

²⁴ Go wun meth dhiau, “ɣen ala gam ku akoor, kony ɣa bī gamdië rot juak.”

²⁵ Nawën tīj Jethu kɔc juëc ke bō tēthiäak kek ye, ke rël jɔŋrac ku lueel, “Ee yin jɔŋ miŋ cie jam. Yin ayöck, bäär bei dhök guɔp, ku duk ben dhuk yeguɔp.”

²⁶ Go jɔŋrac dhiau yeröl ku wit piny, ku leth, ku bīi bei. Ku jɔl dhök anaŋnaŋ piiny abī kɔc kɔk aa lueel, ka cī thou. ²⁷ Go Jethu dɔm cin ku kony bī rot jɔt. Go rot jɔt ku kēc.

²⁸ Tēwën rēer Jethu kek kɔcken ye buɔɔth è röt, ke thiëckē, “Yenö kēc ɣok ye lēu buk jɔŋ kënè cuɔp wei?”

²⁹ Go lëk ke, “Jɔŋ cīt kënè acäk lēu bāk cuɔp wei. Ee rōök è rot yen è ye alēu bī jak cīt kāk kē cuɔp wei.”

Jethu aci ben jam è Thuonde

(Mt 17:22-23; Lk 9:43-45)

³⁰ Go Jethu kek kɔcken ye buɔɔth jāl tēwën ke ke ret pan Galilia yic, ku cī wic bī la raan ŋic ye. ³¹ Rin è ninkä è piöc kɔcken ye buɔɔth kē bī rot luɔi ye, “Manh Raan abī thōn kɔc bī ye nōk, ku na aköl ye nin diäk ka bī rot jɔt raŋ yic.”

³² Ku aa kēc wētde bën deet yic, ku riöcckē bik thiëc.

Kɔc Jethu buɔɔth aaci wēt tēer

(Mt 18:1-5; Lk 9:46-48)

³³ Gokë ɣet Kapernaum. Nawën lek ɣet ɣöt, ke thiëc atuɔccke, “Yenö kënè tēerkē wën dhël yic?” ³⁴ Gokë gup riöcckē ku bitkē, rin wën cieth kek, aake teer wēt lɔn, yeŋa kamken yen dīt apei. ^{††35} Go nyuc ku ɔɔɔl atuɔccke kathiäar ku rou ku lëk ke, “Piŋkē, na ye raan wic ye bī tōu tuej, ka dhil dhuk ciën ku luui rin kɔc èbèn.” ^{††36} Ku dɔm meth ku ɔl akäac kenhiim ku tēu yecin yekët ku lëk ke, ³⁷ “Raan manh koor cīt manh kënè lor è rienkië, acä lor, ku raan ɣa lor, acie ɣen ye lor, ee Wä Aciën toc ɣa.” [§]

³⁸ Nawën aköl dët ke lëk Joon ye, “Raan piöc, ɣok aaci mony dët tīj keye jakrēc cuɔp wei kɔc gup è rienku

† 8:34 Mt 10:38; Lk 14:27 †† 8:35 Mt 10:39; Lk 17:33; Jn 12:25

‡ 9:6 2Pit 1:17-18 †† 9:7 Mt 3:17; Mk 1:11; Lk 3:22 †† 9:11 Mal 4:5; Mt 11:14

††† 9:34 Lk 22:24 ††† 9:35 Mt 20:26-27; 23:11; Mk 10:43-44; Lk 22:26 § 9:37 Mt 10:40; Lk 10:16; Jn 13:20

ku acuk pëen rin acie raanda." ³⁹ Go Jethu lueel, "Duökkë ye pëen rin raan kãnj looi rienkië, acii lëu bi rot guo wel ku lëk ya kërac. ⁴⁰ Rin raan cii yo man, ee raanda. ⁴¹ Wek alëk yic, raan we mucoo piu ë rin ye wek koc Raan ci bc ku dco, abä ariöpde yök." ††

Ba raan dët thöcc kërac yic

(Mt 18:6-9; Lk 17:1-2)

⁴² Na ye raan wënj menh tök kam ë mïthkã ku bã maan, ka nuëën tënë ë raan cit kënë, diët ci ruök yeth alal dît tet, ku pik wiir bi mou. [⁴³ tã cii kãmden ë thou thïn, ku mac acie thou akölrïëcc ëbën.] ⁴⁴ Ku na ye ciëndu yi cöl aloi awuöc, ke tæem wei, anuëën ba pïr pïr path kek ciëen tök, kek tã bi yïn la cin karou ku cuet yi pan many cie thou akölrïëcc ëbën. † [⁴⁵ tã cii kãmden ë thou thïn, ku mac acie thou akölrïëcc ëbën.] ⁴⁶ Ku na ye cöckdu yi yãth awuöc yic, ke tæem wei, rin anuëën ba pïr pïr path ke yi ye njl, kek tã bi yïn la cök karou ku cuet yi pan mac. ⁴⁷ Ku na ye nyiendu yi cöl aloi awuöc, ke nuët bei. Anuëën ba rot mat bääny Nhialic yic kek nyien tök, kek tã bi yïn la nyin karou ku cuet yi pan mac. ††⁴⁸ Ee tãen aræem yekë yök thïn acie thök, ë rin many pan mac acie many ye yor. ††

⁴⁹ Raan ëbën abi kock ë mac cimën ye ajuër kock awai.

⁵⁰ Awai apath. Ku na thöök köu alëi ke ben dhuök thïn kädë? Rëërkë kek awan määth kamkun ku lakkë döör kamkun. †††

Jethu apiöoc wët liöbi

(Mt 19:1-12; Lk 16:8)

10 Go Jethu jãl tãwën ku ler Judia ku teem wãr Jordan. Go koc juëc apëi ben guëer tënë ye. Goke piöcc cimënden thæer.

² Go Parathi kök bën tënë ye ku wickë bik deep wët ku thiëckë, "Na pãl raan tienjde ke cii path?"

³ Go Jethu bëër, "Yenjö ci Mothith lëk we wãthæer?"

⁴ Gokë lueel, "Acï Mothith puöl bi moc athör liöbi göt, ku pël tik." †††

⁵ Go Jethu dhuök ke, "Mothith acï lönj kënë gät we ë rin wãrkuan dît aake cie yith ye lac gam. ⁶ Ku wãär tuej cek Nhialic koc aaci cak moc ku tik. ⁷ 'Ku rin ë wët kënë raan abi wun ku man nyään piny, ku le ker kek tienjde, ⁸ ku keek karou aabi ya many tök.' ⁹ Këya aaci ben ya rou aa tök. ⁹ Këya, na ci Nhialic ke puöl bi ya moc ku tik, ka cin raan pãl njek kamken."

¹⁰ Ku wën ci kek dhuk baai, ke thiëcc kocken ye bucoth ë wët kënë. ¹¹ Go lëk ke, "Na ye raan liöb tienjde ku thieek tiñ dët, ka ci kërac looi tënë tinnden tuej. ¹² Ku na ye tiñ pãl muonyde ku le mony dët thiaak, ka ci akor looi." †††

† 9:40 Mt 12:30; Lk 11:23 †† 9:41 Mt 10:42 † 9:44 Mt 5:30 †† 9:47 Mt 5:29 †† 9:48 Ith 66:24 ††† 9:50 Mt 5:13; Lk 14:34-35 ††† 10:4 L.rou 24:1-4; Mt 5:31 § 10:6 Cäk 1:27; 5:2 §† 10:8 Cäk 2:24 §†† 10:12 Mt 5:32; 1Kor 7:10-11

Jethu adoc mith

¹³ Koc kök aake ye mïth bëëi tënë Jethu bi ke bën dcoo, go koc Jethu bucoth ke läät. ¹⁴ Nawën la Jethu kë looi atuöcke tiñ, ke dak puöu ku lueel tënë ke, "Calkë mïth aabö tënë ya, duökkë ke pën. Raan wïc ye bi la bääny Nhialic yic adhil gam cimën ë mïth thiikã. ¹⁵ Alëk we, raan wïc ye bi bääny Nhialic yök adhil wët Nhialic gam, cimën ye manh koor wët koc ke dhiëth ye gam." ††¹⁶ Ku cöcl mïth yelööm ku tãëu yecin kenhiim ku dcoo ke.

Raan ajak

(Mt 19:16-30; Lk 18:18-30)

¹⁷ Tãwën jiël Jethu geeu, ke raan riñ tënë ye ku gut yenhiaal piny ku lueel, "Raan piöcc path yenjö ba looi ba pïr akölrïëcc ëbën yök?"

¹⁸ Go Jethu thiëcc, "Yenjö yïn ye lueel lcn yen apath? Acin raan path, ee Nhialic ë rot yen apath. ¹⁹ Yin anjic lööñ Nhialic, 'Duk raan näk, duk tiñ raan dët koc, duk kuëñ wët lueth, duk cuëer, thek wuur ke moor.'" †††

²⁰ Go bëër, "Raan piöcc, löönkä aaya theek tãwãär koor yen agut cit ëmën." ²¹ Go Jethu döt apëi, ku nhieer ku lueel, "Ee tök yen akëc looi, koc yaac kãkku wei ëbën ku gam wëu tënë koc njñ, yïn abi jieek la yök pan Nhialic, ku bäär bucoth ya." ²² Wën piñ yen wët kënë, ke mæen ku jiël ke ci puöu dak, rin ë la kãjuëc apëi.

²³ Go Jethu yenhom wël kocken ye bucoth ku lëk ke, "Abi yic riël tënë ajieek bik la bääny Nhialic yic."

²⁴ Go kocken ye bucoth gäi ë wëlkã. Go Jethu ben ber yic tënë ke, "Miëthkië, yenjö ril yen këya bi raan la bääny Nhialic yic! ²⁵ Apuol yic bi thöröl bak with cök, tënë tã bi raan ajak la bääny Nhialic yic."

²⁶ Gokë njot ke gäi apëi, ku thiëckë, "Na ye këya, ke yena bi la pan Nhialic?"

²⁷ Go Jethu ke döt ku bëër, "Acii raan bi lëu ë rot, bi gam tã këc Nhialic ye kony, rin Nhialic ë këriëcc ëbën lëu, acin kë dhal ye."

²⁸ Go Pïter rot jct ku lueel, "Na yo, yok koc ci kãkkua ëbën nyään piny ku bucothku yi?"

²⁹ Go Jethu bëër, "Ee yic, ku alëk we, kuat raan ci panden nyään wei kek paan ë man ku nyiërakën, ku wun ku man ku miëthke ku kacke ëbën ë rienkië, ku rin wët Nhialic, ³⁰ cii kãjuëc bi yök pan Nhialic. Abi bëëi juëc ku wãmãthakën ku nyiërakën ku mãrakën juëc, ku mïth ku dum, ku kuöc ciëñ bi ye kuöc ciëñ aabi yök aya arak bucoth. Kãkkã aabi yök pinyhom ë tën, ku abi pïr akölrïëcc ëbën yök aköldã. ³¹ Ku koc juëc tã tuej ëmën aabi döñ ciëen, ku koc kök juëc tã ciëen aabi la tuej." ††

§† 10:15 Mt 18:3 §†† 10:19 B.bei 20:12-16; L.rou 5:16-20 §† 10:31 Mt 20:16; Lk 13:30

Jethu ajam ë Thuɔnde kën yic diäk

(Mt 20:17-19; Lk 18:31-34)

³² Nayɔn aköl dët Jethu kek kɔcken ye buɔɔth, ku kɔc kɔk aake kuany dhël yic, ke la Jeruthalem. Ku Jethu ë tuerɔ ku buɔɔth kɔcken ye buɔɔth ke cï nhïim mum. Ku kɔc awën biöth, ke cï riöc. Go Jethu atuöccke kathiäär ku rou ben caal tēden röt, ku lëk ke kē bī rot la looi tēnē ye. ³³ Ku lëk ke, “Ēmën, yok aala Jeruthalem tē bī Manh Raan la dɔm ku yēth bāny Itharel nhïim, ku kɔc piöc ë lööŋ. Ku abik tēm thou, ku thönkē bēnyɔkn-hom Roma mac baai bī la nök. ³⁴ Ku abik läät ku buikē, ku njuutkē ku thatkē, ku näkkē, ku na ye nin kadiäk cök, ka bī pīr ku jɔt rot raŋ yic.”

Käk wïc Jemith ku Joon

(Mt 20:2-28)

³⁵ Nayɔn thēei ke Jemith ku Joon wēēt Dhubedi bö tēnē Jethu, ku luelkē tēnē ye, “Raan piöc, awicku ba yo luŋi kē buk thiëc tēnē yī.”

³⁶ Go Jethu ke thiëc, “Yerjö wiëckē ba looi tēnē we?” ³⁷ Gokē dhuk ëlä, “Tē nyuc yin thönydu nom dieckdu yic nhial, ke yī cɔl yo aa nyuc kek yī, raan tök lɔŋ cuëc, ku raan dët lɔŋ cam.”

³⁸ Go Jethu lëk ke, “Wek aa kuc kē thiëckē, yen abi ban apei ë ninkä ku yen abi nök. Lëukē bāk gum cīmēndië?” †

³⁹ Gokē bēer, “Alëuku.” Go Jethu lëk ke, “Na cɔkkē we nök ayic, ka lëukē bāk gum, ⁴⁰ ku acie yen la riel ba raan nyuc kōŋdiën cuëc ku kōŋdiën cam kuany, ee Nhialic yen abi ke yiëk kɔcken cï guiër ke.”

⁴¹ Nawën le atuuc kök kathiäär piŋ, ke riääk puöth tēnē Jemith ku Joon. ⁴² Go Jethu ke cɔl ëbën ku luel, “Anjäckē lɔn kɔc cï gam bik aa bāny kɔc cie kɔc Itharel aala riel kɔc nhïim, ku acii path bāk ciët ke. ⁴³ Ku kēnē acii rot bī looi kamkun. Raan wïc ye bī ya raandit kamkun adhil rot dhuök piny bī ya luui rin kɔc kök.

†⁴⁴ Ku na ye raan wïc ye bī ya bēny kɔc nhïim, ka dhil ya aluaŋ kɔc ëbën. ⁴⁵ Cimën Manh Raan aya akēc bën bī kɔc bën loony, acī bën bī kɔc bën kony, ku gem wēike bī kɔc juëc waar thou yic.”

Jethu akony cɔɔr bī daai

(Mt 20:29-34; Lk 18:35-43)

⁴⁶ Go Jethu kek kɔcken ye buɔɔth, ku kɔc juëc kök yet gen Jeriko. Kaam wën jiël kek geeu, ke mony cɔɔr ë kɔc lim, cɔl Timawuth ë rēer dhël ycu ke lim. ⁴⁷ Nawën piŋ lɔn cï Jethu raan pan Nadharet yēet, ke cöt röl dīt, “Bēny Jethu yin anjāath apei. Yin ë wën Debit cï Nhialic tooc. Kony ya.”

⁴⁸ Go kɔc kök rël ku yöökkē bī biët, go ɔt kiu apei, “Wën Debit kony ya.”

⁴⁹ Go Jethu kōc ku luel, “Cölkē.” Gokē cɔl, “Jɔt rot, yin aye bēny cɔl.”

† 10:38 Lk 12:50 †† 10:43 Lk 22:25-26 ‡ 10:44 Mt 23:11; Mk 9:35; Lk 22:26

⁵⁰ Go rot puur abä alanhden acuat lööny wei yeköu ku riŋ tēnē Jethu.

⁵¹ Go Jethu thiëc, “Yerjö wïc ba looi tēnē yī?” Go cɔɔr luel, “Bānydië, awiëc ba ben daai.”

⁵² Go Jethu lëk ye, “Lɔɔr, gamdu acī cɔl apuɔl.” Go daai nyin yic, ku buɔɔth Jethu.

Jethu acī la Jeruthalem ke ciëm yai

(Mt 21:1-11; Lk 19:28-40; Jn 12:12-19)

11 Nawën nin kök cök ciëen, ke Jethu kek kɔcken ye buɔɔth la Jeruthalem. Ku tēwën cï kek thiök kek Bethpeec ku Bethani, tēthiääk kek gɔn Olip, ke Jethu tooc kɔcken ye buɔɔth karou tuerɔ, ² ku lëk ke, “Lak bēei tō tuerɔ yic ku tē yet wek, ke wek aabi akaja cīn raan cī kaŋ cath ye yök ke mac. Luɔnykē ku bēiikē. ³ Na le raan thiëc we, ke luelkē, awic Bānyda, ku abi dhuk ëmën thiin.”

⁴ Gokē la ku yökkē manh akaja ke mac yöt thok, dhël ycu. Tēwën lony kek ye, ⁵ go kɔc ke kääc tēthiök ke thiëc, “Yerjö luɔikē, lony wek manh akaja?” ⁶ Gokē lëk ke cīt tēwën cï Jethu ke than thīn. Go päl ke ku jiëlkē. ⁷ Gokē manh akaja yäth tēnē Jethu ku kumkē kōu aläthken, ku nyuc Jethu yeköu. ⁸ Kɔc juëc aacä aläthken thieth dhël yic, ku kɔc kök aacä ayör tiim dhoŋ dum yic, ku thiethkē ke dhël yic aya.

⁹ Go kɔc ke tō yenhom tuerɔ, ku kɔc ke buɔth Jethu, yai looi ku yekē wak ëlä,

“Lecku Nhialic! Bēny dɔc raan bö ë rienku,

¹⁰ Nhialic dɔc bāny wäda Debit bö! Lecku Nhialic!” ††

¹¹ Ku jɔl la Jeruthalem ku bek luaŋ Nhialic ku ciëth kēriëc ëbën. Nawën cï piny guɔ cuɔl, ke dhuk Bethani kek atuöccke kathiäär ku rou.

Jethu acī tim wak bī riau

(Mt 21:18-19)

¹² Nayɔn nhiäk, tēwën jiël kek Bethani, Jethu ë nök cök. ¹³ Nawën ke tiŋ tim cīt ɔaap ke cī nom thiän ayör, go la cɔl bī yök ke cī luɔk. Nawën le yet ke yök ke ayör kepëc, rin tēden ye yen luɔk aŋoot. ¹⁴ Go Jethu luel, “Acīn raan kɔŋ miëthku ben cam lanayɔn.” Ku wēt kēnē ëcī kɔcken ye buɔɔth piŋ.

Jethu acī la luaŋ Nhialic

(Mt 21:12-17; Lk 19:45-48; Jn 2:13-22)

¹⁵ Nawën lek yet Jeruthalem, ke Jethu la luaŋ Nhialic, ku cop kɔc kaŋ yaac ayeer kal luaŋ Nhialic yic. Ku wel agen kɔc war wēeu yic, ku thöc kɔc yɔcɔc wei ë kuör.

¹⁶ Ku cī kuat raan la kē muk päl bī ret luaŋ Nhialic lööm.

¹⁷ Ku jɔl kɔc piöc, “Acī göt ëlä athör theer wël Nhialic yic, ‘Luanjdië acī looi bī ya tēn ye kɔc wuöt ëbën rök thīn, ku yeen acäk wel bī ya luaŋ cuër.’” ††

†† 11:10 Wk 118:25-26 †† 11:17 Ith 56:7; Jer 7:11

¹⁸ Wēt kënë aci kɔc kāk Nhialic ku kɔc piöc lööŋ piŋ ku wickë dhël nêk kek ye. Ku keek aake cī riöc Jethu rin cī kɔc ebën puöth miët piöcde yic.

¹⁹ Nawën la thei bën, ke Jethu kek atuöccke jiël geeu.

Atuuc Jethu aaci tim wäär tiŋ ke cī riau

(Mt 21:20-22)

²⁰ Nayon nhiäk dëët, tēwën kueny kek dhël yic, ke ke tiŋ tim cīt ŋaap wäär cī Jethu wak ke cī riau. ²¹ Go Piter këwäär cī Jethu lueel tak ku lueel, "Raan piöc tiŋ tim wäär ca wak aci riau."

²² Go Jethu bëër, "Gamkë Nhialic. ²³ Wek alëk yic, na le raan yöök gɔn kënë, cuat rot wiir, ku cī diu ku gem lɔn bi kë cī lueel rot looi, ka tiŋ rot. ²⁴ Këya, alëk we, kuat kë thiëc tē röök yin, gam lɔn bi yin ye yök, ku kë wic aba yök. ²⁵ Ku tē röök yin, ke yī pël wēt piny tēnē raan dët, rin bi Nhialic adumuöcmku päl piny aya. [²⁶ Na cii wēt ye päl piny tēnē kɔc kɔk, ke Nhialic acii awäcdu pël piny." †]

Bäny Itharel aa riel Jethu yöŋ yic

(Mt 21:23-27; Lk 20:1-8)

²⁷ Gokë ben dhuk Jeruthalem, ku tēwën cieth Jethu kal luaf Nhialic yic, ke bānydit kāk Nhialic ku kɔc piöc è lööŋ ku jɔl aa kɔcdit baai, bö tēnē ye. ²⁸ Ku thiëckë ëlä, "Ee yin ye riel nõ tō yiguöp ye yin luui këlä? Ku yeŋa yik yī è riel kënë ba keek aa looi?"

²⁹ Go Jethu bëër tēnē ke, "Wek aba thiëc wēt kënë aya, na bëër kë, ke wek aba lëk raan cā yiëk riel ye yen kakkä looi." ³⁰ Lëkkë ya, "Joon raan kɔc muöc nhiiim, yök riel yen kɔc gäm lökwëi tēnē Nhialic, aye rielde è rot?"

³¹ Gokë guëek yic kamken ku luelkë, "Na luelku, 'Ke yök tēnē Nhialic,' Ka thiëc, 'Aye nõ këc wek wëtde gam?' ³² Ku na luelku, 'Ke rielde è rot,' ke yok aa jöny keek rin cī raan ebën ye gam." ³³ Gokë dhuök Jethu, "Akucku."

Go Jethu lëk ke, "Na ye këya, ke wek aacä lëk riel ye yen kakkä looi."

Jethu aci jam è waal bi rëc bāny nyuöc

(Mt 21:33-46; Lk 20:9-19)

12 Nawën ke Jethu jam waal tēnē kɔc man ye ëlä, "Monytui ëci dom looi ku cum yic tiim è luok ku rɔk. Ku looi tēn ye miŋh tim guör thin bik ya möu. Ku wec kät piny. Ku jɔl dom riöp yic kɔc kɔk, ku le keny wun dët. ² Nawën le tē cī tiim luok thöŋ, ke tooc aluonyde tēnē ke bik la gäm abäkke. ³ Gokë alony dɔm ku thatkë ku copkë ciën yecin. ⁴ Go raan la dom alony dët ben tooc, gokë yup nom, ku banjë apei. ⁵ Go alony dët ben tooc, gokë nök, ku jɔlkë aloony kɔk aa that ku näkkë aloony kɔk. ⁶ Ku è manhde yen ëci jal döŋ bi ben tooc. Go jäl tooc ku lueel, 'Anjic abik la theek,' ⁷ Go kɔc awën cī riöp dom yic lueel è kamken,

† 11:23 Mt 17:20; 1Kor 13:2 †† 11:26 Mt 6:14-15 † 12:1 Ith 5:1-2

'Kënë è manh raan la dom, bi käng lök thɔn aköldä. Bäk näkku ku kakkä aabi döŋ kek yo!' ⁸ Gokë dɔm ku näkkë ku cuetkë guäpde wei."

⁹ Ku jɔl Jethu ke thiëc, "Yeŋö bi raan la dom looi? Abi bën ku nêk kɔc awën cī riöp dom yic. Ku riöp dom yic kɔc kɔk. ¹⁰ Këckë wēt cī göt athör theer wël Nhialic yic kënë kaŋ kueen?

'Mën wäär yen cī atëët kuéc, yen aci bën a mën ril apei.

¹¹ Kënë è ye luçi Bëny,

ayeku tiŋ ke path ku dhëen yonyin!' " ††

¹² Go bāny Itharel puöth dak ku wickë bik dɔm, rin acik ŋic lɔn jiem Jethu è rienken. Ku rin riöc kek kɔc juëc tō thin, gokë puöl ku jiëlkë.

Jethu awic bi wëen wët ajuër

(Mt 22:15-22; Lk 20:20-26)

¹³ Go kɔc ke man Jethu, Parathi kɔk, ku kɔc Antipäth Yërot tuöc tēnē ye bik la wëen, bi wët rac lueel. ¹⁴ Ku bik ku luelkë tēnē ye, "Raan piöc, anjicku yin è jam yith. Yin acie diëer kāk ye kɔc kɔk tak. Ku yin acie diët-den ye kuëc nom. Ku yin è kɔc piöc bik kāk wic Nhialic looi dhël la cök. Lëk yo na ye täktäku, buk ajuër dhiel aa gam, yok kɔc Itharel tēnē Cithër Bënyŋaknom, kua cuk bi gäm ye?"

¹⁵ Ku Jethu ëci ruënyden ŋic, ku bëër, "Yeŋö wic wek ye bäk ya deep è wët? Bëiikë è wën kënë ba tiŋ."

¹⁶ Gokë jal yiëk wëeth. Goke thiëc, "Ye nom ŋa, ku ye rin ŋa kakkä cī giëet wëeth kōu?" Gokë bëër, "Aa kāk Cithër Bënyŋaknom." ¹⁷ Go Jethu lëk ke, "Gamkë Cithër Bënyŋaknom këde, ku gäm kënë Nhialic këde."

Gokë puöth dak rin cī Jethu ruënyden ŋic.

Nhialic abi kɔc cī thou cɔl aa ben pir

(Mt 22:23-33; Lk 20:27-40)

¹⁸ Nawën ke kɔc kɔk akut Thaduthi. Akut cii ye ye gam lɔn bi Nhialic kɔc cī thou ben cɔl apir, bö tēnē Jethu ku thiëckë ëlä, ¹⁹ "Raan piöc, Mothith aci löŋ göt ëlä tēnē yo, 'Na thou wämënh è raan, ku nyiëen tik piny ke cīn miŋh, ke wämënh koor ala yöt tik bi miŋh dhiëeth yon mënhë.' ²⁰ Na thöŋku lɔn tō miŋh tik thin kadhorou. Ku thiëc wën dit ku thou ke cīn miŋh.

²¹ Go wën buöth ye la yöt tik ku thou aya ke cīn miŋh cī dhiëeth. Ku loi kënë rot aya tēnē mënh ye kek diäk.

²² Ku looi rot këya tēnē wämäthakën kɔk, keek ebën kadhorou acin miŋh cik nyään piny. ²³ Ku lek tuen ku thiëckë, tē le kɔc cī thou röt jɔt aköldä, bi ya tiŋ ŋa rin cī yen rëer ke ke ebën kadhorou?"

²⁴ Go Jethu bëër, "Wek aa kɔc ril nhiiim cīn kë ŋieckë, rin cii wek wël cī göt athör theer wël Nhialic yic ye gam. Ku acäk ye gam aya lɔn bi Nhialic kë ye lueel ka bi looi, lëu bi looi. ²⁵ Rin tē le kɔc cī thou röt jɔt, aacii bi thiëc ku aacii bi thiaak, aabi rëer kecit atuuc nhial. ²⁶ Ku na ye rin wët bi kɔc cī thou röt jɔt, ke we këc athör cī

†† 12:11 Wk 118:22-23 †† 12:18 Lusi 23:8 ††† 12:19 L.rou 25:5

Mothith gõt kuen rin bun dëp, tēwäär cī Nhialic jam tēnē ye elä, 'Ÿen ē Nhialic Abaram, ku Ithäk ku Jakop.'^{†27} Koc cī thou ke njic Nhialic aa pīr alanden. Yeen ee Nhialic koc pīr, ku koc cī thou aya. Acäk wuöc!"

Lõj ril lēu bī theek kam ē löõj
(Mt 22:34-40; Lk 10:25-28)

²⁸ Raan piöoc löõj koc Itharel ē tō thīn tēwēn teer Jethu wēl kek Thaduthī. Na le tīj ke Jethu ye wēlken njic bēēr, go bēn tēnē ye ku thiēc, "Ye löj nen yen ril apeī kam löõj?"^{††}

²⁹ Go Jethu bēēr, löj ril akīn, "Pīenkē koc Itharel, Bānyda ē Nhialic ku ee tōk. ³⁰ Nhar Bēny, Nhialicdu puöu ebēn, ku wēiku ebēn, ku nhamdu ebēn, ku riēdu ebēn. ³¹ Löj dēt ril ye kek rou akīn, yīn adhil raan dēt nhaar cimēn nhaar yīn rot. Acīn löj dēt ril apeī wār ē löõjkā karou."^{†††}

³² Go raan piöoc ē löõj lueel tēnē Jethu, "Ee yic raan piöoc cīt tē ca luēl ye, acīn Nhialic dēt, Nhialic ē tōk. ³³ Ku raan adhil Nhialic nhaar piānde ebēn, ku nhamde ebēn, ku riēde ebēn. Ku adhil raan dēt nhaar cimēn nhaar yen rot. Löõjkā karou kek adhil ē theek, tēn tē bī Nhialic näk yōk ku dor ē yīk nhīim."^{†††}

³⁴ Wēn tīj Jethu ye ke cī bēēr apath, go lēk ye, "Yīn acī mec kek bāny Nhialic." Ku tēēn acīn raan kam koc man Jethu cie ben thiēc.

Jethu acī koc piöoc lōn yen raan ē tooc Nhialic
(Mt 22:41-46; Lk 20:41-44)

³⁵ Tēwēn piöoc Jethu luanj Nhialic, ke lueel, "Anjickē lōn ye koc piöoc ē löõj koc Itharel ye lueel lōn Raan cī lōc ku dōc, abī ya raan dhiēnh Debit? ³⁶ Debit guōp eci Wēi Nhialic yōk bī lueel elä,

'Acī Nhialic lueel tēnē Bānydiē, "Nyuc ē tēn kōjdiēn cuēc,

yēt tē bī Ÿen koc aterdu dhuōk ciēēn yīcōk."^{†††}

³⁷ "Ye kēdē ye Raan cī lōc ku dōc manh Debit, ku yeen aye Debit cōl 'Bānydiē?'"

Jethu alēk koc bik rōt tiit koc gēt löõj Itharel
(Mt 23:1-36; Lk 20:45-47)

Ku koc juēc awēn cī wēt Jethu piñ aaci puōth miēt. ³⁸ Tēwēn piöoc yen ke ke lueel, "Tietkē rōt, ku duōkkē koc piöoc löõj koc Itharel ye kiēēt. Koc cath kek alēthken dīt bār, rōt teem Ÿōn Ÿōc yīc bī ke aa muōōth athēk. ³⁹ Ayekē nhaar bik nyuc tuēj thōc kocdit tēn amat, ku Ÿōn path akōl yai, ⁴⁰ ku keek aa kāk lēer tuōōr nyīn, ku rōōkkē apeī bik koc wēj lōn puōth kek. Kōckā, aabi tēm awuōcdit tet apeī!"

Ajuēr lēer
(Lk 21:1-4)

⁴¹ Tēwēn cī Jethu nyuc tē ye wēu juaar thīn luanj Nhialic, ke dōt koc juēc wēu cuat kēnē ajuēr yic. Ku koc juēc ajieek aake cī wēu juēc ya tāau thīn. ⁴² Nawēn ke lēer anjān bō ku cuet wēu reen lik thīn. ⁴³ Go Jethu lueel tēnē kōcken ye buōōth elä, "Wek alēk yic, lēer kēnē acī Nhialic kēden cī juaar nhaar tēnē koc kōk ebēn. ⁴⁴ Rin keek aa cīk juaar wēuēken juēc yīc, ku yen anjānē, acī kēnē bī yen pīr dhuōl thīn ebēn."

Luanj Nhialic Jeruthalem abī thuōr piny
(Mt 24:1-2; Lk 21:5-6)

13 Tēwēn jiēl Jethu luanj Nhialic, ke lueel raanden tōj ye buōōth tēnē ye, "Raan piöoc, tīj, ye luandit dhēēn njō kēnē!"

² Go Jethu bēēr, "Ÿōōdīt dhēj ye tījkā, aabi thuōr piny ebēn, ka cīn alēl tōj bī kōōc alēl dēt nhom."

Acī Jethu lēk atuōōcke lōn bī ke maan
(Mt 24:3-14; Lk 21:7-19)

³ Tēwēn rēer Jethu gōn Olip nhom, ke cī yēnhom wēl luanj ē Nhialic, ke thiēc Pīter ku Jemith ku Joon ku Andria wēn rēer kek ē rōt. ⁴ "Lēk Ÿo, ye nen bī kēnē rot looi? Ku yējō bī ye nyuōōth lōn cī tēn bī kākā rōt looi thiōk?"

⁵ Go Jethu lēk ke, "Tiēerkē nhīim ku duōkkē rōt cōl aduōj. ⁶ Koc juēc aabi bēn ē rienkiē, ku ye njek lueel, 'Ke Ÿen Raan cī lōc ku dōc,' ku aabi koc juēc duōj. ⁷ Tē tīj wek tōj ke loi rōt akōldā, bī dhiēeth ayī koc wuōn tōk rōt nōk, ke duōkkē diēer, kākā adhil rōt looi. Ku kārēc kōk aabi rōt looi aya, ku acie lōn cī thōk ē piny bēn.

⁸ Rin koc paan tōk aabi kēnhīim tuōōm ku thērkē, ku wuōt aabi thōr kamken. Ayiēkyiēk piny juēc aabi rōt looi bēēi juēc yīc. Ku cōjdit apeī abī tōu thīn. Kākā kek aa kāk tuēj."

⁹ Ku lēk Jethu atuōōcke, "Wēt Nhialic abī kañ lēk koc ē pinyhom ebēn, ke thōk ē piny kēc bēn. Muōkkē wenhīim bāk puōth riel kārēc bī we yōk yīc. Wek aabi kōōc bāny nhīim ē rienkiē bāk ke lēk Wēt Puōth Yam. ¹¹ Ku tē dōm we ku Ÿēth we luk yic, duōkkē diēer tē bī wek la jīēm thīn. Lak tuēj ke we piöoc wētdiē pinyhom ebēn rin acie wek jam, ee Wēi Nhialic."^{§12} Ku ben Jethu lueel, "Raan kek wāmēnh aabi rōt aa gaany bik rōt cōl anāk. Ku wārken mīth aabi miēthken luōm, ku mīth aabi koc ke dhiēth ke luōm bī ke cōl aa näk aya. ¹³ Koc ebēn aabi we maan rienkiē. Ku raan bī ye puōu dēet agut tē bī yen thou, abī pīr akōlriēc ebēn."^{§†}

Kērēc bī rot looi tēnē koc Jeruthalem
(Mt 24:15-28; Lk 21:20-24)

¹⁴ Pīenkē alēk we aya, "Ala akōl bī wek kārēc apeī tīj. (Raan kuēn adhil wēt kēnē deet yic.) Na rēēr Judia ku

† 12:26 B.bei 3:6 †† 12:28 Lk 10:25-28 ‡ 12:30 L.rou 6:4-5
†† 12:31 Leb 19:18 ††† 12:32 L.rou 4:35 †††† 12:33 Ÿoth 6:6
†††† 12:36 Wk 110:1

§ 13:11 Mt 10:17-20; Lk 12:11-12 §† 13:13 Mt 10:22

tij̄ ë kënë, ke yin̄ adhil̄ rin̄ gat̄ nhiim̄ roor̄ ba la thiaan. †

¹⁵ "Ku raan̄ tō dom̄ yic̄ aciī ben̄ dhuk̄ baaī bā alan̄hde la lööm. Ku raan̄ rēēr̄ ayeer̄, aciī ben̄ la yōt̄ bī la guik̄ kē nyiēi. †¹⁷ Diäär̄ liēc̄ ku diäär̄ muk̄ mīthkor̄ aabī gum̄ apeidit̄ ye nīnkā. ¹⁸ Rōōkkē bī rōt̄ cīi loī wiir̄ yic̄ rut. ¹⁹ Kōc̄ aabī gum̄ apeī ye nīnkā, gum̄ kēc̄ kē kaŋ̄ yōk̄ tēwāār̄ cek̄ Nhialic̄ kōc̄ agut̄ cit̄ emēn. Ku aciī rot̄ bī ben̄ looi. ²⁰ Na kēc̄ Bēny looi bī nīnkā cōl̄ alik̄, ŋuōt̄ acin̄ raan̄ cī pīr. Ku rin̄ kōcken̄ cī kuany, aciī nin̄ cōl̄ alik̄.

²¹ "Wek̄ alēk̄ kënë, 'Na le raan̄ yōōk̄ we tiēŋkē Raan̄ cī lōc̄ ku dōc̄ kin̄,' tēdē ke lueel̄, 'Tiēŋkē yen̄ akan!' Ke duōkkē gam. ²² Rin̄ kōc̄ juēc̄ abī bēn̄ ku lueel̄ ŋek̄, ee yēn̄ Raan̄ cī lōc̄ ku dōc̄, ku lueel̄ raan̄ dēt̄ ē yēn̄ raan̄ kāk̄ Nhialic̄ tij̄, ku looī kārīl̄ apeī kōc̄ gōi. Ku mār̄kē kōc̄ kōk̄ cī Nhialic̄ kuany, tē lēu kek̄ ye. ²³ Tiet̄kē rōt̄, kēriēēc̄ ebēn̄ alēk̄ we emēn̄ bāk̄ wenhiim̄ tiit̄ kāk̄ bī bēn̄!

Akōl̄ bī Manh Raan̄ bēn̄

(Mt 24:29-31; Lk 21:25-28)

²⁴ "Awiēc̄ ku bāk̄ ŋic̄ aya, ye nīnkā, tē cī kōc̄ jal̄ gum̄ apeī, akōl̄ abī kum̄ nyin̄ bī pinȳ cuōl̄, ku pēeī aciī bī ruel. ²⁵ Kuēl̄ aabī rōt̄ yāāk̄ ku löōnykē. ²⁶ Ku Manh Raan̄ abī tij̄ ke bō pial̄ yiic̄ kek̄ diik̄ ku riēdīt̄ apeī. ²⁷ Ku yēen̄ abā atuuc̄ nhial̄ tooc̄ bīk̄ kōcken̄ cī lōc̄ kuōōt̄ yiic̄ pinyinhom̄ ebēn.

²⁸ "Ŋiēckē ē kënë tim̄ cit̄ ŋaap, tē looī yen̄ yōōk̄ ku looī yīth, ke kēr̄ aciī thiōk̄. ²⁹ Kēya, tē tij̄ wek̄ kāk̄kā ke loī rōt̄, ke ŋiēckē lōn̄ cī yen̄ thiōk̄ apeī. ³⁰ Alēk̄ we, wek̄ aaciī bī mār̄r̄ tē cōk̄ kāk̄kā rōt̄ looi. ³¹ Nhial̄ ku pinȳ aabī liu, ku wēt̄diē aciī bī kaŋ̄ mār̄r̄.

Rēēr̄ yī cī rot̄ guir̄

(Mt 24:36-44)

³² "Acin̄ raan̄ ŋic̄ akōl̄ bī kāk̄kā rōt̄ looi. Na cōk̄ atuuc̄ nhial̄, ayī Wēnde, ka cīk̄ ŋic̄, ē Wā rot̄ yen̄ aŋic̄ ye. ³³ Rēēr̄kē we cī rōt̄ guir̄ rin̄ wek̄ akuc̄ akōl̄ bī kënë rot̄ looi. ³⁴ Kënë, acit̄ kënë rot̄ looi tēnē raan̄ la keny, ku nyiēēŋ̄ aluōōnyke baaī, ŋek̄ ke luōide. Ku lēk̄ raan̄ cī nyiāāŋ̄ baaī thok̄ bī rēēr̄ ke tit̄ akōlakōl̄. ³⁵ Kēya, wek̄ adhil̄ rēēr̄ we tit̄ aya, rin̄ acāk̄ ŋic̄ yen̄ tē bī Bānydun̄ bēn̄ thīn, lōn̄ bī yen̄ bēn̄ thēēi, ku lōn̄ bī yen̄ bēn̄ wēēr̄ ciēl̄ yic̄, ku lōn̄ yen̄ dhiēn̄ thōn̄ aŋiōth, ku lōn̄ yen̄ nhiāk̄nhiāk̄ ē rial. ³⁶ Na guō bēn̄, ke we cā yōk̄ we nin̄. ³⁷ Kē ya lēk̄ we, alēk̄ kōc̄ ebēn. Rēēr̄kē we tit̄, ke we tīr̄ nhiim̄!"

Amat̄ nēk̄ Jethu

(Mt 26:1-5; Lk 22:1-2; Jn 11:45-53)

14 Nin̄ karoū Yan̄ Ayum̄ cīn̄ yic̄ luōū nhom̄ tuēŋ, kōcdit̄ kāk̄ Nhialic̄ ku kōc̄ piōōc̄ löōŋ̄ aake wīc̄ tē bī kek̄ Jethū dēep̄ thīn, bīk̄ dōm̄ ke kuc̄ ku nāk̄kē. †

† 13:14 Dan 9:27; 11:31; 12:11 †† 13:15-16 Lk 17:31 † 13:19 Dan 12:1; Ny 7:14 †† 13:24 Ith 13:10; Edhe 32:7; Juel 2:10, 31; 3:15; Ny 6:12 †† 13:25 Ith 34:4; Juel 2:10; Ny 6:13 ††† 13:26 Dan 7:13; Ny 1:7 ††† 13:32 Mt 24:36 † 13:34 Lk 12:36-38 †† 14:1 B.bei 12:1-27

² Ku luel̄kē, "Acuk̄ dōm̄ akōl̄ yai, yōk̄ aabī tiit̄ bī kōc̄ juēc̄ kaŋ̄ jāl, rin̄ na dōmkū ku nāk̄ku, ke kōc̄ ŋoot̄ yai yic̄, tēdē ke kōc̄ juēc̄ aa thār̄ kek̄ yō."

Maria aciī tē theek̄ yen̄ Jethū thīn̄ nyuōōth

(Mt 26:6-13; Jn 12:1-8)

³ Ku tēwēn̄ rēēr̄ Jethū Bethanī̄ pan̄ raan̄ atuet̄ cōl̄ Thaimon, tēwēn̄ mīth̄ yen, ke tik̄ bō kek̄ tōnȳ koor̄ cī cuēēc̄ ē tim̄ ril̄ la yic̄ miōk̄ ŋīr̄ cōl̄ naar, ye yōōc̄ wēēū juēc̄ apeī. Ku kuem̄ thok̄ ku luuŋ̄ miōk̄ Jethū nhom̄ ebēn. ⁴ Go kōc̄ kōk̄ ke rēēr̄ thīn̄ puōōth̄ dak̄ ku jīēemkē kamken. "Yeŋō̄ tuuk̄ yen̄ miōk̄ ŋīr̄? ⁵ Miōk̄ ŋīr̄ kënë ŋuōt̄ aciī yāac̄ wēēū juēc̄ wār̄ wēēū ye dōm̄ raan̄ ē ruōōn̄ tōk, ku yīk̄ wēēū kōc̄ ŋōŋ." Ku nyien̄ykē tik̄ apeī.

⁶ Go Jethū lueel̄, "Pāl̄kē, yeŋō̄ nyieenȳ wek̄ ye? Acī kē-path̄ looī tēnē ya. ⁷ Rin̄ kōc̄ ŋōŋ̄ aabī rēēr̄ kek̄ we akōlakōl̄. Ku na wiēckē bāk̄ ke konȳ ka luōikē. Ku yēn̄ aciī bī rēēr̄ kek̄ we akōlakōl̄. ⁸ Tij̄ kënë, aciī kē lēu bī looī tēnē ya looi. Acī bēn̄ bā bēn̄ tōc̄ bī guāpdīē̄ guir̄ bī jal̄ thiōk̄. ⁹ Wek̄ alēk̄ yic̄, kuat̄ tē bī Wēt̄ Puōōth̄ Yam̄ piōōc̄ thīn̄ pinyinhom̄, kē cī tij̄ kënë looi, abī ya lueel̄ bī ye a tak."

Judath̄ aciī Jethū yāac̄

(Mt 26:14-16; Lk 22:3-6)

¹⁰ Nawēn̄ ke Judath̄, raan̄ tōŋ̄ atuuc̄ kathiāār̄ ku rou, la tēnē kōcdit̄ kāk̄ Nhialic̄ bī Jethū la luōm̄ tēnē ke.

¹¹ Gokē puōōth̄ miēt̄ apeī wēn̄ piŋ̄ kek̄ wēt̄de, ku thōnkē lōn̄ bī kek̄ ye gām̄ wēēū juēc̄. Ku jōl̄ tē bī yen̄ Jethū dōm̄ thīn̄ wīc̄.

Jethū aciī miēth̄ yai cam̄ kek̄ atuōōckē

(Mt 26:17-25; Lk 22:7-14, 21-23; Jn 13:21-30)

¹² Nawēn̄ akōl̄ tuēŋ̄ Yandīt̄ Ayum̄ cīn̄ yic̄ luōu, nēk̄ amēl̄ rin̄ yai, ke Jethū thiēēc̄ kōcken̄ ye buōōth̄ elā, "Ye tēnen̄ wīc̄ yin̄ yō buk̄ miēth̄ yai la guir̄ thīn̄?"

¹³ Go Jethū kōcken̄ ye buōōth̄ tooc̄ karoū ku lēk̄ ke, "Lak̄ geeū Jeruthalem, ku wek̄ abī rōm̄ kek̄ raan̄ yēēc̄ tōōnȳ piū, biaathkē, ¹⁴ pan̄ le yen̄ thīn̄, ku lēkkē raan̄ la baai. Aye Raan̄ piōōc̄ lueel̄, 'Ye yōn̄ nen̄ bī yēn̄ miēth̄ yai cam̄ thīn̄ yōk̄ kōckiēn̄ ya buōōth̄?' ¹⁵ Ku abī we nyuōōth̄ yōn̄ nhial̄ lāāū yic̄ cī guir̄ yic̄. Guier̄kē miēth̄da ē tēēn."

¹⁶ Go kōc̄ ye buōōth̄ jāl̄ ku lek̄ geeū Jeruthalem, ku yōkkē kēriēēc̄ ebēn̄ cit̄ tēwēn̄ cī Jethū ye lēk̄ ke thīn. Ku jōlkē miēth̄ yai guir̄.

¹⁷ Nawēn̄ la thēi bēn̄, ke Jethū bō kek̄ atuōōckē thiāār̄ ku rou. ¹⁸ Tēwēn̄ mīth̄ kek̄, ke lueel̄ Jethu, "Wek̄ alēk̄ yic̄, raan̄ tōk̄ kamkun̄ abā luōm̄ ku ē raan̄ mīth̄ kek̄ ya." ††

¹⁹ Gokē puōōth̄ riāāk̄ ku jōlkē gāi ku thiēckē tōk-tōk, "Makei! Ye yic̄? Ye yēn̄?" Ku riēēkkē puōōth̄ apeī.

²⁰ Go Jethū bēēr̄, "Ee raan̄ tōk̄ kamkun̄ wathiāār̄ ku rou, raan̄ yecin̄ rek̄ aduōk̄ yic̄ kek̄ ya. ²¹ Ee yic̄, Manh Raan̄ abī nōk̄ cit̄ tē cī gāt̄ ye riēnke athōr̄ theēr̄ wēl̄

†† 14:3 Lk 7:37-38 †† 14:7 L.rou 15:11 ††† 14:18 Wk 41:9

Nhialic yiic. Ku raan bi ye luom abi gum ape. Ku anuëen tene ye diet kec cak dhiëeth."

Guirku rot apath buk guöp Bëny rom
(Mt 26:26-30; Lk 22:14-20; 1Kor 11:23-25)

²² Tëwën mith kek, ke Jethu lom ayup ku dacc, ku beny yic ku gem ke ku lueel, "Lömkë kënë, ku camkë, kënë ee guäpdië."

²³ Ku lööm aduñ ci thiän muñ abiëc, ku leec Nhialic ku gem ke, ku dëkkë thïn ëbën, ²⁴ ku lueel tene ke, "Kënë ë riemdië, riem ë döör kek Nhialic, bi kuër rin koc ëbën. ²⁵ Alëk we, yen acii bi ben dek muñ abiëc pinyinhom tén kek we, yet aköl bi yok ye dek yodhie pan Nhialic."

²⁶ Nawën cik jal thök ke ket waak, ku lek gon Olip cök.

Jethu aci kë bi Piter ye jai lueel
(Mt 26:51-35; Lk 22:31-34; Jn 13:36-38)

²⁷ Ku lueel Jethu tene ke, "Wek kackië, wek aabi kat ya cimën këwäär ci göt athör theer wël Nhialic yic ëlä, 'Yen abä abiöök col anak ku amël abi wëer.' ²⁸ Ku tã ci yen jät ran yic, ke yen abi kan la Galilia ba we la tiit thïn." †

²⁹ Go Piter lueel tene ye, "Yen acii bi kat tã cak koc ëbën kat!"

³⁰ Go Jethu lueel tene ye, "Alëk yi, ë wëër kënë, ke thon ajith kec kiu rou, yin abä jai arak diäk."

³¹ Go Piter dhuök ye, "Na cak ya nök kek yi, ke yin acä bi kan jai." Ku lueel atuuc kök ëbën këya.

Jethu aröök ke njic lon bi ye nök
(Mt 26:36-46; Lk 22:39-46)

³² Nawën ke Jethu kek kacken ye bucath la tã ye col Jethemani, ku lueel tene ke, "Nyuöckë tén ku yiënkë, yen ala röök." ³³ Ku col Piter ku Jemith ku Joon bik la kek ye. Ku jol rëer ke nek atiëel, ku dhiëu ape yepuö. ³⁴ Ku lueel tene ke, "Yen adhia puö ape, ee thou guöp. Rëërkë tén ku yiënkë."

³⁵ Ku le tueñ tethin-nyocot, ku rëëny rot piny ku röök ëlä, "Na lëu rot, ke këreec tit ya acii bö." ³⁶ Ku lueel, "Wä, yin ë këriëc ëbën lëu, nyaai ë këreec kënë tene ya. Ku acie wët piändië ë wët piändu."

³⁷ Nawën ke dhuk tene ke ku yökke ke nin.

Go lueel tene Piter, "Thaimon, niënkë? Cak yiën tethin-nyocot?" ³⁸ Ku lueel tene ke, "Yiënkë ku röökë bi we cii them jakreec. Puö ë gam ku guöp acin riël."

³⁹ Ku ben jäl ku le röök cimën awën. ⁴⁰ Go ben dhuk tene ke, ku ben ke yok ke nin, rin ci nin ke göök ape. Ku muumkë nhim kë bik lëk ye, rin ci kek gup riöcc.

⁴¹ Nawën dhuk tene ke kën ye kek diäk, ke thiëc ke, "Njot we nin! Läänkë? Njiekë lon ci tén nin thök, tiënkë Manh Raan aci luom koc rec. Emën, tã bi ye jäl thön koc rec aci yëët. ⁴² Raan cä luom aci bën. Jatkë röt, lokku buk röm."

Jethu aci dom

(Mt 26:47-56; Lk 22:47-53; Jn 18:3-12)

⁴³ Tëwën njot jiem yen, ke Judath raan ye kek thiäär ku rou bö ke cath kek koc juëc muk paal ku atuel, ke ci kocdit käk Nhialic, ku koc gät löön, ku kocdit baai tooc.

⁴⁴ Ku Judath ëci koc awën cath kek ye, lëk tã bi kek raan wickë bik bën dom njic thïn, ëlä, "Raan ba muöth ku ciëem yen ë raan wiëckë, damkë ku kuathkë ku tietkë röt ë kacke apath."

⁴⁵ Kaam wën yëët Judath, ke la tene Jethu nyin yic ku lueel, "Bëny." Ku muöth ke ciim. ⁴⁶ Gokë dom ku derkë.

⁴⁷ Go raan tök kam koc ye bucath wën kääc thïn palde miëët bei ku tök alony lui pan raandit käk Nhialic yic abi tëem wei ⁴⁸ Go Jethu ke thiëc, "Cäk bën we muk atuel ku paal bäk ya bën dom. Cäk tak lon ye yen raan koc rum? ⁴⁹ Yen ë rëer ke we akölaköl ya piöcc luon Nhialic, ku wek aa kec ya dom. Ku kënë aci rot looi ë rin bi kë ci göt athör theer wël Nhialic yic yenhom tiëñ." ††

⁵⁰ Ku jol kacken ye bucath nyään piny ku ketkë. ⁵¹ Ku riënythii dët ceñ alanh acuat ë bucath Jethu. Nawën wic koc awën kuath Jethu bik dom, ⁵² ke nyiëñ alath kecin ku ket kecin kë ceñ.

Jethu aci yäth luñ bany Itharel yic

(Mt 26:5-68; Lk 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24)

⁵³ Ku jolkë Jethu yäth pan Kaipa luk yic, ci bany käk Nhialic ku koc piöcc löön, ku kocdit baai kenhim mat thïn. ⁵⁴ Ku Piter ë biöth ke mec koc cök ciëen agut tã yeet yen luk yic. Ku nyuuc bi yoc aya tëwën yoc koc bany tiit thïn. ⁵⁵ Bany käk Nhialic aake ci nyuc bik Jethu wic guöp awuoc ci looi, rin bi kek ye tëm thou, ku acin awuoc cik yok. ⁵⁶ Koc juëc aake ci Jethu luom ë lueth ku wëlken akëc röm.

⁵⁷ Nawën ke koc kök jät röt, ku lueelkë luenh kënë Jethu guöp. ⁵⁸ Acuk piñ ke lueel, "Yen abi luon Nhialic ci raan looi kënë thuör piny, ku na ye aköl ye nin diäk, ke yen abi dët buth nyiende, ke cie kënë ë looi raan." †††

Agut ke aya aa kec wëlken röm.

⁶⁰ Go Kaipa rot jät kenhim ku thiëc Jethu, "Cin kë dhuk nhom wël ci lueel yiguöpkä yic?"

⁶¹ Go Jethu biet ku cii jam. Go Kaipa ben thiëc, "Ye yok yipuö ye yin Raan ci loc ku dacc, Manh Nhialic yeku door?"

⁶² Go Jethu bëër, "Ee yen, ku wek aabi Manh Raan tinj ke ci nyuc cuëny Nhialic njic kan looi ëbën, ku bii ke pial nhial." †††

⁶³ Go Kaipa aläthke ret yic yeköu ku lueel, "Yenjö njot wicku koc kök bi ben jam käk ci looi. ⁶⁴ Wek aci tã tön yen Nhialic thïn piñ. Yenjö yen wëtdun?" Gokë mat yic kedhie bi dhiel nök. ††

⁶⁵ Ku jol koc kök Jethu aa njööt. Ku derkë nyin ku gutkë kecin ku yöökkë, "Mëek raan yi gut." Ku dom apuruuk ku biëkkë.

† 14:24 B.bei 24:8; Jer 31:31-34 †† 14:27 Dhäk 13:7 †† 14:28 Mt 28:16

†† 14:49 Lk 19:47; 21:37 ††† 14:58 Jn 2:19 ††† 14:62 Dan 7:13 ††† 14:64 Leb 24:16

Piter ajei Jethu

(Mt 26:69-75; Lk 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Tëwën rëer Piter piiny ke yčc mac, ke nyan lui pan Kaipa bō. Ku tëwën tiņ yen Piter, ke döt apei ku lueel, "Yiin aya, yin yi rëer kek Jethu raan Nadharet."

⁶⁸ Go jai, ku lueel, "Yen acii raandun ye lueel njc dien. Ku kē ye lueel acā cak deet yic aya." Ku ler ayeer. Ku kaam thiin awën, ke thōn ajith kiu.

⁶⁹ Go nyan awën tiņ ku ben lëk kōc kääc thīn, "Mony kēnē ē raanden." ⁷⁰ Go Piter ben jai. Ku kaam awën, ke lueel kōc ke kääc thīn tēnē Piter, "Ee yic, yin ē raanden, rin yin ee raan Galilia."

⁷¹ Go Piter rot kuēē, "Nhialic abā nōk tē cii yēn yic luel. Yēn akuc raan jīēm wek ē rienke."

⁷² Nyin yic, tëwën ye dhiēn ajith yic rou bēēk piny, ke Piter tak kēwäär cī Jethu lēk ye, "Tueņ ke thōn ajith kēc kiu kēnē ye kek rou, ke yin abā jai arak diäk." Ku wel yenhom wei kōc yiic ke cī guōp yār ku dhīēu.

Kōc Itharel aaci Jethu gaany tēnē Pilato

(Mt 27:1-2, 11-14; Lk 23:1-5; Jn 18:28-38)

15 Naçon nhiäk rial yic, ke kōcdit kāk Nhialic, ku kōcdit baai ku kōc piōōc lōōņ mēt tē bik luōi Jethu. Gokē rek ku kuēethkē tēnē bēny Pilato.

² Kōc luk aake cī Jethu gaany lōn cī yen kārēc apei looi. Go Pilato thiēēc, "Ye yin bēnyaknhom kōc Itharel?" Go Jethu bēēr, "Ee yēn, cīt tē ca luēl ye." ⁴ Go Pilato ben thiēēc, "Cii kajuēc cī yi gaanykā ye bēēr, piņ kākkih yike kuēēn yiguōp."

⁵ Go Jethu biet ku cii wēt Pilato bēēr. Go Pilato gāi.

Jethu aci tēm thou

(Mt 27:15-26; Lk 23:13-25; Jn 18:39-19:16)

⁶ Ruōōn ēbēn, akōl Yan Ayum cīn yic luōu, bēnyaknhom ē raan tōk kam kōc cī mac lony, tē wic kōc baai ye bī lony. ⁷ Ke mony cōl Barabath ē mac, kek kōc cī kōc nōk ke thār kek kōc mac baai. ⁸ Go kōc juēc apei la tēnē Pilato, ku thiēckē bī ke luōi kē ye looi akōl yai. ⁹ Go Pilato ke thiēēc, "Wiēckē ba Jethu bēnyaknhom Itharel, lony tēnē we?" ¹⁰ Ee njc lōn yen tiēl ku mān mēēn kōc luk Jethu, yen aabi kek Jethu tēnē ye.

¹¹ Ku kōc ater Jethu aake ye kōc kuōōt thook, bik lēk Pilato bī ya Barabath yen lony. ¹² Go Pilato ke thiēēc, "Yeņō ba looi tēnē raan yakē cōl ke bēnyaknhom kōc Itharel?"

¹³ Gokē rek yic rōldit, "Apiēēt tim cī riūu kōu."

¹⁴ Go Pilato ke ben thiēēc, "Yeņō? Ye awāc nō cī looi?" Gokē ben rek yic rōldit apei, "Apiēēt tim cī riūu kōu."

¹⁵ Go Pilato Barabath lony rin wic yen kōc bik puōth miēt. Ku wēn cī yen apuruuk yōōk bik that ku njakkē nhom ē kuōōth, ke gēm ke bik la piāāt tim cī riūu kōu.

Apuuuk aaci Jethu bui

(Mt 27:27-31; Jn 19:2-3)

¹⁶ Go apuruuk Jethu kuaath ayeer pan bēny. Ku cōlkē apuruukken kōk bik rōt māt ke. ¹⁷ Ku rukkē alanh mathiāņ Jethu kōu. Ku jōlkē kēr la kuōōth riic yiic ku njek kek yenhom. ¹⁸ Ku jōlkē aa cōl, ku muōōthkē ku buikē, "Mādho bēnyaknhom Itharel." ¹⁹ Ku yuupkē nhom wai, ku nuutkē guōp, ku gutkē kenhiōl piny bik nyuōōth ciēt leckē. ²⁰ Wēn cī kek ye jal bui, ke ke bīi alanh mathiāņ awën bei, ku dhukkē alāthke yekōu, ku kuathkē bik la piāāt tim cī riūu kōu.

Jethu aci piāāt tim cī riūu kōu

(Mt 27:32-44; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

²¹ Tëwën cī tim cī riūu Jethu gōōk kētkēt, ke mony cōl Thaimon, raan pan Thirene, wun Alekdhändēr ku Ruputh, ē bō baai ke kuany dhēl yic ke la geeu. Go apuruuk dōm riel bī tim cī riūu ket. ²² Ku yeetkē tē cōl Golgotha, ku wētde yic, gōn la njeņ-ņeņ cīt apen nhom raan. ²³ Ku gēm kē Jethu muōn abiēc cī liāāp wāl kec cōl mir bī dek, go kuēc ye. ²⁴ Gokē jāl piāāt tim cī riūu kōu. Ku cuetkē gek bik alēth Jethu tek kamken.

²⁵ Ee ye tē cīt lunyluny yōōk yen ē piēēt kek ye tim cī riūu kōu. ²⁶ Ku jōlkē awuōc yekē tak ke cī Jethu looi, gōt nhial tim cī riūu kōu elā, "BENYAKNHOM ITHAREL." ²⁷ Ku piēēt kē cuēr karou kek Jethu tiim cī riūu kōōth aya, raan tōk lōņ cuēc ku raan tōk lōņ cam. †

²⁹ Ku jōl kōc ke ye tēēk tëwën Jethu aa cuiit ku latkē ku luelkē, "Cie yin wäär ye lueel lōn bī yin luāņ Nhialic thuōr piny ku buth nin kadiäk. †³⁰ Na ye kēya, yeņō cii yin rot kony ku bār piny tim cī riūu kōu!"

³¹ Kēya, ee ye kōcken ater bui ku luelkē kamken. "Ee kōc kōk kony ku cii rot kony. ³² Raan cī lōc ku dōc cī Nhialic nhiaar ku yik riel, cī rot looi bī ya bānyda, jōl bēn piny tim cī riūu kōu ēmēn, buk jāl tiņ ku gamku!" Ku aci kōc awën cī piāāt tiim kōōth cimēnde aa bui ku lēētkē aya.

Jethu aci thou ayic

(Mt 27:45-56; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

³³ Nawēn akōl ciel yic ke muōth loi rot yet tāāņ akōl pan awën, ³⁴ Nawēn tāāņ akōl, ke Jethu cōt rōl dīt, "Eloi, Eloi, lama thabakthani?" Ku wētde yic, "Nhialicdiē, Nhialicdiē, yeņō pēl yin ya wei?" †

³⁵ Nawēn piņ kōc kōk ke kääc thīn, ke luelkē, "Pieņkē acōl Elija." ³⁶ Go raan tōk kat ku lut alath muōn wac yic. Ku tēēu wai thok ku yōōk Jethu thok, ku lueel, "Titku buk tiņ lōn bī Elija bēn bī bēn bēēi bei tim cī riūu kōu!" ††

³⁷ Ku jōl Jethu keņ apei, ku thou.

³⁸ Ku kaam wēn ka alanh ye gēēņ, bī luāņ Nhialic tek yic alōnthiēn rēēt yic ē rou, jōk nhial yeet piny. ††³⁹ Go

† 15:21 Rom 16:13 †† 15:24 Wk 22:18 ‡ Athōr kōk theer wēl Nhialic aa 15:28 mat thīn elā, "Yeen aci nōk cimēn kōc kārēc looi." Aci yenhom tiēēņ. †† 15:29 Wk 22:7; 109:25; Mk 14:58; Jn 2:19 †† 15:34 Wk 22:1 ††† 15:36 Wk 69:21 ††† 15:38 B. bei 26:31-33

bëny apuruuk tō thīn lueel wën tiŋ yen tē cī Jethu thou thīn, “Mony kënë ē ye Manh Nhialic alanden!”

⁴⁰ Diäär aake tō thīn, ku keek aake daai tēmec. Wäär rëer Jethu Galilia, ee ye diäärkä bucc̄th bik miēth aa looi tēnē ye. Ku diäär juēc kōk ke cath kek ye, wäär le yen Jeruthalem aake tō thīn aya. Kam ē diäärkä Maria Magdalena, ku Thalome, ku Maria man Jemith thii kek Jothep aake tō thīn. †

Jethu acī thiök

(Mt 27:57-61; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42)

⁴² Wën col piny, bī aköl cīi kōc Itharel ye luui guc bën, ke Jothep raan gen Arimatheo bō. Ku ē ye raan kōc dīt luŋ Itharel, ku yeen aya ēcī Wēt Puoth Yam gam. Nawën le tiŋ lōn cī Jethu thou, ke riil yenyin ku ler tēnē Pilato, ku thiēc guōp Jethu bī la thiök. ⁴⁴ Go Pilato gāi lōn nadē ke Jethu cī guc thou. Ku cōl bëny apuruuk ku thiēc lōn cī Jethu guc thou ayic. ⁴⁵ Nawën piŋ tēnē bëny apuruuk lōn cī Jethu thou, go guāpde puōl bī Jothep nyaai. ⁴⁶ Go Jothep kōc tooc bik alanh ŷer la ŷōc, ku biī guōp Jethu piny tim kōu, ku der alanh awën. Ku tēū raŋ cī wec kuur yic. Ku lōr alel dīttet raŋ thok. ⁴⁷ Maria Magdalena ku Maria man Jothep aake daai, ku tiŋkē tē cī ye thiök thīn.

Jethu acī rot jōt raŋ yic

(Mt 28:1-8; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

16 Naŷon thēi aköl cīi kōc Itharel ye luui, ke Maria Magdalena ku Thalome ku Maria man Jemith la miök ŋiŋ ŷōc bī kek guōp Jethu la tōc.

² Naŷon nhiäk rial, aköl Nhialic, abō aköl nyin ke la raŋ nhom. ³ Wën ŋoot kek dhël yic, aake rōt thiēc, “Yeŋa ba aleldīt tō raŋ thok la laar wei?” ⁴ Nawën jōtkē kenyin ke tiŋ alel ke cī laar wei. ⁵ Gokē la raŋ yic, ku tiŋkē riēnythii ē kōŋ cuēc ke rëer ke ceŋ alanh ŷer. Gokē gāi apēi.

⁶ Go lueel, “Duōkkē gēi, aŋiēc wek awic Jethu raan gen Nadharet wäär cī piāat tim cī rīu kōu. Aliu ē tēn, acī rot jōt. Tiēŋkē tēwäär cī kek ye tāāu thīn. ⁷ Lakkē ku lēkkē kōcken ye bucc̄th ku Pīter, lōn yen Jethu acī la Galilia. Abāk la yōk thīn cimēn wäär cī yen ye lēk we.” ††

† 15:40-41 Lk 8:2-3 †† 16:7 Mt 26:32; Mk 14:28

⁸ Gokē la aŷeer raŋ yic ku ketkē, ke lēth, ke cī gāi. Acīn raan cik lēk wēt kënë dhël yic, rin cī kek riōōc.[

Jethu acī rot nyuōth Maria Magdalena

(Mt 28:9-10; Jn 20:11-18)

⁹ Wën cī Jethu rot jōt ē raŋ yic ŷon nhiäk rial aköl Nhialic, ke kōŋ rot nyuōth Maria Magdalena wäär cī yen jakrēc kadhrou cuōp wei yeguōp. ¹⁰ Go la ku lēk atuuc Jethu ke rëer thuōō yic ke dhiau, lōn cī Jethu rot jōt. ¹¹ Nawën piŋkē tēnē ye lōn cī Jethu ben pīr, ku acī tiŋ, gokē cīi gam.

Jethu acī rot nyuōth kōcken ye bucc̄th karou

(Lk 24:13-35)

¹² Nawën ke Jethu nyuth rot atuōōcke karou ke cī rot waan, tēwën kueny kek baai yic. Ku cik ŋic lōn ye yen Jethu. ¹³ Gokē dhuk Jeruthalem nyin yic bik kacken la lēk, ku akēc kacken gam.

Jethu acī rot nyuōth kōcken ye bucc̄th thiäär ku tōk

(Mt 28:16-20; Lk 24:36-49; Jn 20:19-23)

¹⁴ Nawën ke Jethu jōl rot nyuōth tēnē atuōōcke kathiäär ku tōk ke ke mīth. Ku nyieeny ke rin kēc kek gam, ku rin cī kek nhiim riel bik wēt kōc cī ye tiŋ ke cī pīr, cīi gam. ¹⁵ Naŷon aköl dēt ke lēk ke, “Lak pinynhom ku lēkkē kōc ēbēn Wēt Puoth Yam Nhialic. ¹⁶ Raan bī gam ku yōk lōkwēi, abī pīr akōlriēc ēbēn, ku raan bī jai acīi bī kony. ¹⁷ Kōc cī gam abī yiēk riel kënë, aabī jakrēc aa cuōp wei ē rienkiē, ku aabī jam thok kōk. ¹⁸ Aabī kecin aa tāāu kōc tuany nhiim, ku aabī pial. Na cōkkē kāpieny kuany, ku dekkē kāk ē kōc luaaŋ, kacīn kē nāk ke thīn.”

Jethu acī ŷāth pan Nhialic

(Lk 24:50-53; Lk 1:9-11)

¹⁹ Nawën cī Jethu nīn nōk ke ke, ke ŷēth pan Nhialic ku nyuuc kōŋ cuēc ē Nhialic. ²⁰ Ku jōl atuuc Jethu thiēi pinynhom ke ke lēk kōc. Ku jōl kākken jāŋ gōi yekē ke looi kenhīim aa tiēŋ, rin tō riel ē Nhialic ke ke.] ††

‡ 16:15 Luōi 1:8 †† 16:19 1:9-11 †† Athōr theer juēc la cōk ku kōc theer ŋic ke Marko 16:9-20 akēc mat thīn.

Luka

Wët nom

Wël Jethu cī Luka gōt, aa Jethu nyuōth lōn ē yen raan wäär cī Nhialic lueel ka bī tuōōc pinyhom, bī kōc Itharel ku kōc cie kōc Itharel bēn luōk. Acī Luka gōt lōn Jethu acī Wēi Nhialic cōl bī, “Wēt Puōth Yam bēn nyuōth kōc nōn nyīn.” Ku wēlkā, aa la yiic kāk wīc raan ēbēn. Kāk miēt puōu aa rēēr wël cī Luka gōt yiic aya, cīmēn bēn Jethu pinyhom, acī lueel thīn cōk tuēn yiic, ku tē thōōk wël thīn aya, ku wäär ler Jethu nhial. Anyīkōl la tuēn ē wēt kēnē, ku juēn bī gam kōc cī gam rot juak la nhial Jethu cōk, aacī raan tōn kēnē gōt aya athōr Luōi Atuuc Jethu yic.

Abaŋ 2 ku 6 (tīn kāk cī gōt athōōr yic bō ciēēn) aatō kajuēc yeke yōk athōr kēnē yic ē rot. Cīmēn anyīkōōl diēt atuuc nhial, ku kēwäär cī abiōk Jethu la neem wäär dhiēēth ye. Ku la Jethu luān Nhialic wäär ē yen dhōk. Ku wël waal raan path pan Thamaria ku manh cī mää. Ee wēlkā yiic, ee rōōk yen acī ber yic bī tēet kōc puōth. Ku Wēi Nhialic, ku kāk cī diäär looi ē luōi Jethu yic, ku pēl bī Nhialic adumuōōm pāl piny.

Kāk tō thīn

Wēt Nhom 1:1-4

Dhiēth ku mēeth Joon raan kōc muōōc nhīim ku jōl a Jethu 1:5–2:52

Luōi Joon raan kōc muōōc nhīim 3:1-20

Miōc ē nhom ku thēm Jethu 3:21–4:13

Luōi Jethu ēbēn pan Galilia 4:14–9:50

Jāl pan Galilia ku la Jeruthalem 9:51–19:27

Nīn ciēēn kadhorou thuōnde nhom tuēn 19:28–23:56

Jōn rot ku nyooth rot ku la nhial ē Bēny 24:1-53

¹ Tēnē Thiōpiluth, cit tē ye piēn ye, acī kōc juēc them bīk kāk cī rōt looi kamkua gōt. ² Aacī gēt kāk cī kōc cī ke tīn, ku kōc lui wēt Nhialic lēk ŋo tēwäär jōk kākā rōt. ³ Kēya, Bānydiē, wēn cī ŋen kāk cī rōt looi muk cōk tēwäär jōk kek rōt, aca tak ba ke gōt apath tēnē yī, ⁴ rin bī yīn kajuēc cī piōōc tēnē yī jāl nīc lōn cīi kek ye lueth.

Atuny Nhialic acī dhiēnh Joon lueel

⁵ Wäär ye ŋerōt bēnyŋaknhom pan Judia, raan kāk Nhialic cōl Dhākaria ē tō thīn, ku yēn ē ye raan akut kōc kāk Nhialic cōl Abija, ku yēn ē la tīnden cōl Elithabeth, nyen kuat Aron. ⁶ Dhākaria ku Elithabeth aake ye kōc path tēnē Nhialic, rin keek aake rēēr ke cīn gup awuōc ke thek lōōn Nhialic. ⁷ Ku keek aake cīn mīth rin Elithabeth ēcīi dhiēth, ku keek aake cī dhiōp kedhie aya.

⁸ Naŋōn akāl tōk, yen ke kuēēr kōc akut Dhākaria bīk luui luān Nhialic, ⁹ ke kōcken akut cuet gek, go lōōny tēnē ye bī ya yen la adōn nīr took ariāk nhom luān

Nhialic. Go la luēk. ¹⁰ Ku tēwēn took yen adōk luēk, ke kōc juēc awēn cī guēēr aake rōōk aŋeer.

¹¹ Kaam wēn, ka atuny Nhialic nyuth rot ye ke kāk lōn cuēc ariāk nhom tēwēn took yen adōn nīr thīn.

¹² Tēwēn tīn Dhākaria ye, go riōōc apei ku muum nhom.

¹³ Go atuny Nhialic lēk ye, “Dhākaria! Duk riōc, rōōkdu acī Nhialic piŋ, ku ēmēn tiēnđu Elithabeth abī manh moc yōk. Na la dhiēēth, ka bī cōl Joon. ¹⁴ Wek aabī puōth miēt wedhie wek tiēnđu tē le ye dhiēēth. Ku kōc juēc aabī puōth miēt ke we aya, ¹⁵ rin yēn abī ya raan tōn ril kam kōc kāk Nhialic tīn. Ku yēn acīi bī ya dek kuat muōn la yic luōu. Ku yēn abī Wēi Nhialic la yeguōp ke cōk ŋoot man yāc, ^{††16} ku yēn abī kōc Itharel cōl adhuk Nhialic Bānyden. ¹⁷ Abī kaŋ tuōl tēnē Bēny kek riel thōn cimēn riel Nhialic wäär tō tēnē Elija. Ku Joon abī wārken ē mīth cōl anhiar miēthken. Ku kōc ril nhīim ēmēn cie wēt Nhialic ye piŋ, aabī kenhiim waar. Ku kēya, yen ē tē cī Joon kōc cōl aa guiir rōt thīn rin bēn Bānyda.” †

† 1:5 1Lēk 24:10

†† 1:15 Kn 6:3 ‡ 1:17 Mal 4:5-6

¹⁸ Go Dhäkaria lueel tēnē atuny Nhialic ēlä, “Ba njic kēdē lōn bī kēnē rot looi? Үen aci dhiop ku tienđiē aci dhiop aya.”

¹⁹ Go atuny Nhialic dhuök ye, “Ee Үen Gabriel, rēēr Nhialic lööm ku Үen aci tooc ba yi bēn lēk wēt puoth kēnē. ²⁰ Rin kēc yin wēt ca lueel gam, yin abi rēēr yi cie jam, yet tē bī kēnē rot kaṅ looi akölden bī yen rot looi ke cit tēde.”

²¹ Tēn awēn, kōc aake tit Dhäkaria ke cī gāi kē rēēr yen luaj Nhialic apeī kēlä. ²² Nawēn le bēn bei ke cī jam, gokē njic lōn le yen kē cī rot nyuōth ye, tēwēn ye yen nyuuth yecin ku cī jam.

²³ Nawēn la nīn luui Dhäkaria luaj Nhialic thök, ke dhuk paande. ²⁴ Nawēn ke tienđe Elithabeth yök meth, ku jol rēēr baai pēi kadhiēc ke cie la aҮeer. ²⁵ Ku jol ya lueel, “Nhialic aci kēnē looi tēnē Үa bī piathde nyuōth Үa, ku aci kē ye Үa dhöl guöp rin cī Үen rol jal nyaai!”

Atuny Nhialic aci dhiēnh Jethu lueel

²⁶ Tēwēn ye pēi Elithabeth dātem, ke Nhialic tooc atuōnyde Gabriel gen Nadharet tō pan Galilia, ²⁷ tēnē nyan bīm cōl Maria, ku ē thieek mony cōl Jotheṗ, raan dhiēnh Bēnyṅaknhom Debit. ²⁸ Go atuny Nhialic bēn tēnē ye ku lueel ēlä, “Madho, yin athiāṅ dhēēṅ Nhialic. Bānyda atō ke yi!”

²⁹ Go Maria riōc ku muum nhom wēn piṅ yen wēlkä, ku thōōṅ yepuōu kāk tō ē wēt kēnē yic. ³⁰ Go atuny Nhialic lueel tēnē ye, “Duk riōc Maria, yin anhiēer Nhialic. ³¹ Yin abi meth yök, manh moc. Ku na la dhiēēth ka ba cāk ke cōl Jethu. ³² Abi ya raandit apeī Nhialic nhom. Ku abi cōl Wēn Nhialic Madhōl. Ku Nhialic Bānyda abi bāāny Debit wundit yiēk ye, ³³ ku abi ya bēny pan yi Jakob akōlriēc ēbēn, ku bāānyde aci bī thök alanden!” †

³⁴ Go Maria lueel tēnē atuny Nhialic, “Bī rot looi kēdē. Үen ē nyen bīm kēc thiaak?”

³⁵ Go atuny Nhialic bēn lēk ye, “Wēi Nhialic abi löōny yiguöp ku rielde abi bēn yīnhom. Manh thin dhēṅ ba dhiēēth abi cōl Wēn Nhialic. ³⁶ Ku dēt akīn aya, molēn Elithabeth cī dhiop aci meth jāl yök cōk a wāār ye ye tiṅ ke ciēt cī rol. Päike aa dātem emēn. ³⁷ Rin njic Nhialic kaṅ looi ēbēn. Acin kē gok ye.” †

³⁸ Go Maria lueel, “Үen alony Bānyda, abi looi tēnē Үa cimēn wētdu.” Go atuny Nhialic jāl.

Maria aci Elithabeth la neem

³⁹ Nawēn nīn lik cōk, ke Maria löōny dhöl ke cīn gāau bī la pan yi Dhäkaria rēēr tēthōny pan Judia. ⁴⁰ Ku ler pan Dhäkaria ku muōth Elithabeth. ⁴¹ Kaam wēn piṅ Elithabeth Maria ke muōth ye, ke manh liēc yen riāṅ yeyic. Ku go Wēi Nhialic gu löōny yeguöp. ⁴² Ku lueel röldit tēnē Maria, “Yin aye leec diāār yiic ēbēn, ku lec manh yānydu. ⁴³ Yeṅō thieek Үayic abi man Bānydiē Үa

bēn neem? ⁴⁴ Kaam wēn piṅ Үen yiröl yi muōth Үa, ke manh tō Үayic mit puōu ku le nyooṅ-nyooṅ. ⁴⁵ Yin amit guöp rin cī yin wēt Bānyda gam, lōn bī wēt cī lēk yi rot tiēṅ!”

Waak Maria

⁴⁶ Go Maria lueel,
“Yin Bānyda yin apiaany Үapuōu, ††
⁴⁷ ku Үen aci puōu miēt
tēnē Nhialic piṅ Үen,
⁴⁸ rin cī yen aluōnyden cie kuēēc nhom lieec.
Ku akölē le tuēṅ,
riēc ēbēn abā leec rin cī Nhialic Үen dōc, †††
⁴⁹ rin cī Nhialic Madhōl
kādīt looi tēnē Үen.
Yen aril ku adhēṅ.
⁵⁰ Ku yeen alir puōu tēnē kuat raan ēbēn,
kuat riōc ē yeen.

⁵¹ Nhialic aci kōc bāṅ nhiam
thiāi pinyinhom kōṅden ril.

⁵² Ku aci bāny ril piēk piny thōcken nhiim,
ku jōt kōc cī nhiam cie kuēēc nhiim nhial. §

⁵³ Ku ee kōc ṅōṅ wic kāṅ,
yiēk kajuēc ku nyiēṅ ajiēek.

⁵⁴ Ku aci wētden cī thōn wārkuan dīt tiēṅ nhom
ku kony aluōnyke, kōc Itharel.

⁵⁵ Cimēn wāār cī yen ye lēk wārkuan dīt,
Abaram ku mith cī lōk dhiēēth!” ††

⁵⁶ Ku jol Maria rēēr kek Elithabeth tēcit pēi kadiäk ku dhuk panden.

Joon aci dhiēēth

⁵⁷ Nawēn ke pēi Elithabeth thök, ku dhiēēth manh moc. ⁵⁸ Nawēn piṅ kōc akeu nhom ku kōc ruāai ke ye lōn cī Nhialic ye lieec, ke mit puōth apeī.

⁵⁹ Nawēn aköl ye nīn bēt, ke kōc bō bī meth bēn ṅoot. Ku wickē bīk cāk rin wun Dhäkaria. †††⁶⁰ Go man kuc ku lueel, “Acōl Joon.” ⁶¹ Gokē lueel tēnē ye, “Acin raan ruāai ke we cī cāk ē rinkä.” ⁶² Ku nieukē wun nyin, ku thiēckē tē bī yen meth cāk thin.

⁶³ Go Dhäkaria agen gētḡēt cōl ku gēt, “Acōl Joon.” Gokē gāi ēbēn. ⁶⁴ Ku kaam thiin awēn ke go njiec jam ku leec Nhialic. ⁶⁵ Go kōc thiāäk ke ke gāi, ku thiēi wēlkä pan Judia yic, ku ye kōc ēbēn jam ē ke. ⁶⁶ Ku kuat raan cī wēlkä piṅ ē gāi ku lueel, “Manhē, bī jāl yiēndē aköldä?” Rin ē yic, riel Bānyda arēēr kek ye.

Waak Dhäkaria

⁶⁷ Go Wēi Nhialic löōny Dhäkaria guöp, ku lueel maany cī Nhialic nyuōth ye ēlä,

⁶⁸ “Lecku Bēny, Nhialic Itharel! Rin cī yen bēn bī kacke bēn luök.

⁶⁹ Ku cōl raan piṅ Үo atul Үon Debit aluōnyde.

† 1:19 Dan 8:16; 9:21 †† 1:27 Mt 1:18 † 1:31 Mt 1:21 ††
1:33 2Tha 7:12, 13, 16; Ith 9:7 †† 1:37 Cāk 18:14

††† 1:46 1Tha 2:1-10 ††† 1:48 1Tha 1:11 § 1:52 Jop 5:11;
12:19 †† 1:55 Cāk 17:7 ††† 1:59 Leb 12:3

⁷⁰ Wētde aci kɔc kärke tiŋ lueel theer,
⁷¹ lɔn bi yen ɣo kony aleikua ku kɔc man ɣo.
⁷² Aci Nhialic lueel lɔn bi yen warkuan dit lieec,
ku muk lõŋ è döör ci yen mäath dɔm ke ke nom.
⁷³ Cimèn ci yen mël kuëŋ tènè Abaram wäditda,
ku thɔn lɔn bi yen ɣo kony aleikua,
yok aabi kède ya looi ke cin diëer,
⁷⁵ tē ɣer yok puŋth ku lok cök yenhom akolaköl tē piir
yok.
⁷⁶ Ku yin manhdië, yin abi ya raan kāk Nhialic tiŋ,
yin abi la tueŋ yenhom ba dhöl la guiir tènè yeen. †
⁷⁷ Ba lëk kɔc tē bi kek piir akölrüëc ebën yök thïn,
tē pël adumuŋmken piny.
⁷⁸ Nhialic alir puŋu,
ku yen abi raan cit ruel cɔl abö pinyinhom.
⁷⁹ Ku yeen abi ruel tènè kɔc tō muŋth yic,
rëër thou yic, bik dhöl ye kɔc döör ke Nhialic jäl yök.” ††
⁸⁰ Ku Joon aci jäl dit ku yik Wëi Nhialic riel dit. Ku piir
roor tē cii ceŋ è rot ɣet aköl tul yen Itharel nom.

Jethu aci dhiëeth

(Mk 1:18-25)

2 Bënyaknhom cɔl Cithër ëci wët lueel bi kɔc bëëi
méc ke kuen. ² Ku kën yen è tē jɔk kuën è kɔc rot
tëwäär ye Kuirino bëny pan Thiria. ³ Go raan ebën la bi
la göt rin, ñek pan wundit ku ñek pan wundit.
⁴ Go Jothep jäl Nadharet tō Galilia bi la gen
Bënyaknhom Debit, tō pan Judia cɔl Bethalem, rin ye
yen raan dhiënh Debit. ⁵ Aci la bik rienken la göt kek
Maria wic kacken bik gäm ye, ku è liac. ⁶ Tëwën rëer
kek Bethalem, ke nin bi Maria dhiëth thök. ⁷ Ku
dhiëeth wënde, ku der kōu alath ku tēëu diaany yic
wën liiu tènè aniin yon jōl.
⁸ Ku kɔc biöök aake rëër pan wën, ku aake ruu tiët è
thäkken. ⁹ Kaam wën ka atuny Nhialic tul kelöm ku ruel
ɣer Nhialic kekōth bi ke riaal. Gokë riöc apei. ¹⁰ Go
atuny Nhialic lëk ke, “Duŋkkë riöc, ee wët path yen alëk
we, wët bi thäi ebën puŋth miët thïn. ¹¹ Rin akölë, gen
Debit tën, Bëny Pïr kɔc aci dhiëeth, ku yen è Raan ci
Nhialic lɔc ku dɔc. ¹² Ku abäk ñic këlä, wek aabi meth
yök, manh ci der kōu alath, ku aci tōŋu gɔl cök.”
¹³ Kaam awën ka atuuc juëc kök met röt thïn ku leckë
Nhialic ku luelkë,
¹⁴ “Yeku Nhialic door, Aciëŋ tō nhial,
ku döör pinyinhom tènè kɔc nhiëer.”
¹⁵ Nawën ci atuuc juëckä dhuk nhial, go kɔc awën
lueel kamken, “Lok Bethalem buk kāk ci lëk ɣo la tiŋ, ku
kāk ci Bányda nyuŋth ɣo.” ¹⁶ Gokë la ke ban kekōth, ku
yökkë Jothep kek Maria ku Meth ke ci tääu gɔl cök.
¹⁷ Nawën tiŋ abiök meth, ke lëk kɔc ebën kãwën ci
atuny Nhialic lueel è rienke. ¹⁸ Go kɔc ci wël kɔc abiök
piŋ gäi apei. ¹⁹ Go Maria wëlkä ebën piŋ apath, ku muk
ke yepuŋu. ²⁰ Go kɔc abiök awën dhuk ke lec Nhialic,

† 1:76 Mal 3:1 †† 1:79 Ith 9:2

rin kāk cik piŋ ku tiŋkë ke, kecit tēwäär ci atuny Nhialic
lëk ke.

Jethu aci cäk

²¹ Nawën aköl ye nin bët, aköl yen bi ye ñoot, go cäk
ke cɔl Jethu, rin wäär kek ci atuny Nhialic lueel wäär
ñot këc Maria liëc è ye. ‡

Jethu aci ɣäth luaj Nhialic

²² Nawën ci nin thiärñuan thök cit lõŋ Mothith, ke
Jothep kek Maria la luaj Nhialic Jeruthalem bik meth la
nyuŋth, ††23 cimèn lõŋ ci Mothith nyooth theer ëlä,
“Manh moc, ku ye kaai abi juër Nhialic.” ††24 Ku keek
aya aaci kuër karou juaar cimèn lõŋ Bëny.

²⁵ Ku mony cɔl Thaimon è ciëŋ Jeruthalem, ku è raan
path apei ku è riöc Nhialic. Ku è tit Raan Pïr kɔc Itharel,
ku Wëi Nhialic è tō yeguöp. ²⁶ Ku ëci Wëi Nhialic lëk ye
lɔn cii yen bi kaŋ thou, tē këc yen Raan ci Nhialic lɔc ku
dɔc kaŋ tiŋ. ²⁷ Nawën ɣëth Maria ku Jothep Jethu luaj
Nhialic, bik kë ye lõŋ Mothith lueel la looi, ke tēëu Wëi
Nhialic Thaimon puŋu bi la luaj Nhialic aya. ²⁸ Go Thai-
mon Jethu jɔt ku leec Nhialic ku lueel,

²⁹ “Ee yin Bëny, yin aci wëtdu tiëŋ nom,
jɔl aluŋnydu puŋl bi jäl, ke ci la lõŋ.

³⁰ Tē bi yin kacku kuŋny thïn aca tiŋ nyiënkië,
³¹ ku aca guiir thëi nom

³² ku ee piny mer bi kɔc cie kɔc Itharel kãŋ tiŋ
ku bi Itharel thändu aleec thïn.” †††

³³ Kaam wën këëc Jothep kek Maria ke ci gäi wël lueel
Thaimon rin meth Jethu, ³⁴ go Thaimon ke dɔc ku
lueel tènè Maria, “Yen manh kënë aci Nhialic lɔc bi kɔc
juëc Itharel muër ku piir kɔc kök. Ku yeen abi ya raan bi
wët Nhialic nyuŋth, ku abi kɔc juëc wël rec aa lueel
yeguöp. ³⁵ Ku yin Maria, yin abi reem puŋu ciët yi ci gut
pal, bi wët tō kɔc juëc puŋth jäl ñic thïn.”

³⁶ Ku tiŋ kāk Nhialic tiŋ cɔl Ana è tō thïn, ku è ye nyan
mony cɔl Panuel, raan dhiënh cɔl Acer kuat Itharel yic.
Ana ëci dhiöp apei, ku ëci thiaak ku rëer kek muŋnyde
run kadhorou ku thou muŋnyde. ³⁷ Ku jɔl Ana lõk rëer
ke ye lëer ruŋn thiärbët ku ñuan. Écie jäl luaj Nhialic,
è ye cool ku ruu ke loi kāk Nhialic, ku rök ku theek
miëth. ³⁸ Ku akölë guöp aci rot mät kɔc wën, ku leec
Nhialic ku lueel wëtde rin meth, tènè kɔc ye tiit lɔn bi
Nhialic thänden Itharel wëër bei.

Jethu aci dhuök Nadharet

³⁹ Nawën cik këriëc ebën jäl looi cimèn lõŋ Nhialic,
ke Maria ku Jothep dhuk Galilia Nadharet panden.
†††40 Ku jɔl Jethu dit ku ril apei, ku ñic kãŋ ku dɔc Nhial-
ic.

‡ 2:21 Leb 12:3; Lk 1:31 †† 2:22 Leb 12:6-8 †† 2:23 B.bei
13:2, 12 ††† 2:32 Ith 42:6; 49:6; 52:10 ††† 2:39 Mt 2:23

Jethu ë tō luaj Nhialic

⁴¹ Ruḏḏn ebën Jotheb kek Maria aake ye la Jeruthalem rin Yandit Ayum cīn yic luḏu. ⁴² Ναῦρον cī run Jethu jāl aa thiäär ku rou, ke cath ke ke bik la yai yic Jeruthalem. ⁴³ Nawën cī yai thök ke dhuk ciëen, ku kuckë lön cī Jethu döng geeu, ⁴⁴ ë cīk tak lön cieth yen ke kōc kōk, ku ciethkë yet thei. Nawën ke wickë kam kōc ruääi ke ke ku kōc ḡickë. ⁴⁵ Nawën cīk yök, gokë dhuk Jeruthalem bik ben la wic thīn. ⁴⁶ Na aköl ye nīn diäk, ke jolkë yök luaj Nhialic Jeruthalem, ke cī nyuc kam kōc piöoc löön Nhialic ke piḡ wëlken, ku yeke thiëec. ⁴⁷ Go kōc ebën gāi wën piḡ kek ye ke jam cimën raan ḡic kāḡ apei, ku tē bēer yen wëlken aya. ⁴⁸ Nawën tiḡkë manhden ke gēi ku lueel man, “Yeḡo manhdië looi yīn kēnë tēnë ḡo? Yīn acuk wic apei ḡok wuur.”

⁴⁹ Go lëk ke, “Yeḡo wiëckë ḡa? Kuḡckë lön dhil ḡen kāk ë Wä looi?” ⁵⁰ Ku aa kēc wēt cī lueel deet yic.

⁵¹ Go Jethu jāl ke ke ku dhukkë Nadharet, ku jolkë ceḡ ke ye wëlken piḡ, ku jol man kākka muk yepuḏu. ⁵² Ku jol Jethu dīt ku ḡic kāḡ apei. Ku Nhialic ë mit puḏu tēnë ye, ku yen lön kōc aya. ^{††}

Piöoc ë Joon raan kōc muḡc nhīim

(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Jn 1:19-28)

3 ḡon yen ruḏḏn thiäär ku dhiëc ke Tiberiöth ye bëny, ku Pilato ke ye bënydit mac Judia, Antipäth ḡerot ë ye bëny Galilia ku Pilipo wämēnh ë mac Ituria kek Trakonitith, ku Lithaniath ë ye bëny Abilene, ² ku Anath kek Kaipa aake ye bānydit kāk Nhialic. Tēñē, ke Nhialic lëk wēt Joon wën Dhākaria tō roor. ³ Go Joon bëi tō wār Jordan ḡou kueny yiic ke wēt kōc, “Pälkë luḏi käreec, ku calkë röt aa muḡc nhīim, rin bī adu-muḡmkun päl piny tēnë we.” ⁴ Cimën cī ye ḡöt athör Ithaya yic raan kāk Nhialic tiḡ elä, “Raan kākkië tiḡ abī kēcit löör gut yic bī yen kōc caal tēde ë rot,

ku lëk keek elä,
‘Guierkë dhël ë Bëny, luḡikë dhölke bik la cök.

⁵ Thönykë ḡon la tiām piny
ku dhuḡkkë ḡon thöny nhīim piny,
ku cōkkë dhël cie yic neer,
ku thöḡkë dhöl la yiic ḡony nhīim.

⁶ Ku raan ebën, abī tē ye Nhialic ḡook luäk thīn tiḡ!” [‡]

⁷ Ku lëk kōc juëc bö tēnë ye bī ke bën muḡc nhīim, “Awëk dhiēnh kāpieny! Yeḡa lëk we bāk kat käreec bö? ^{†††} Luḡikë kāk ye nyooth lön cī wek muöl käreec yakë ke looi. Ku duḡkkë wepuḏth tḡḡ ku luëlkë ḡok aa mīth Abaram. Alëk we lön alëu Nhialic bī aleelkă cöl aaye mīth Abaram. ^{††††} Ku emën yep aci ther bī ke tiim yep, rin na ye tim cie luḡk, ka yep ku cuet ë mēec.” ^{†††}

† 2:41 B.bei 12:1-27; L.rou 16:1-8 †† 2:52 1Tha 2:26; Kēḡ 3:4
‡ 3:6 Ith 40:3-5 †† 3:7 Mt 12:34; 23:33 †† 3:8 Jn 8:33 ††† 3:9
Mt 7:19

¹⁰ Go thän awën Joon thiëec elä, “Na ye këya, buk ḡo looi?” ¹¹ Go Joon bëer, “Raan la alëth karou, adhīl tōk yiëk raan cīn alath, ku raan la miëth adhīl looi këya.”

¹² Go kōc ajuër kut bën tēnë ye aya bī ke bën muḡc nhīim, ku thiëckë, “Raan piöoc buk ḡo looi?” ^{†††13} Go lëk ke, “Duḡkkë wēu ye lööm ë ruëeny tēnë kōc.” ¹⁴ Go apuruuk bën ku thiëckë elä, “Na ḡook, buk ḡo looi?” Go lëk ke, “Duḡkkë kōc ye rum, ku duḡkkë kōc ye gaany wēt ë lueth, ku yakë puḏth la yum ariḡpdun yic.”

¹⁵ Go ḡäthden jāl dīt, ku yekë tak lön nadë ke mony abī dhiel a Raan cī Nhialic lōc ku dōc. ¹⁶ Go Joon lëk ke ebën elä, “Wek aa ya muḡc nhīim piḡ ë path, ku raan dīt ku ril apei tēnë ḡa abö, raan na cōk aa warke ka cā lëu ba ke dōk. Ku ë yic ḡen aci path ba lëu, ba ya aluḡnyde. Ku yeen abī kōc kōk weyiic muḡc nhīim Wēi Nhialic, ku muḡc kōc kōk nhīim ë mac. ¹⁷ Yeen aci raan muk lōk kām ye rap kōm, bī rap tek thook kek miël. Ku wiiu rap ku tōu ke. Ku ḡcōt miël many cie thou.”

¹⁸ Wël kōk cīt kākka aaci Joon lëk kōc apei bī yen Wēt Puḡth Yam piḡc thīn.

Joon raan kōc muḡc nhīim aci mac

¹⁹ Ku Joon ëci Antipäth ḡerot, bëny Galilia jāam ḡuḡp käreec apei, rin cī yen ḡerodia tiḡ wämēnh rum bī ya tiḡde, ku looi kajuëc rēc kōk aya. ²⁰ Go Antipäth ḡerot Joon mac, ku kēnë ë käreec dēt cī mat kāracken cī looi yiic. [§]

Jethu aci muḡc nom

(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)

²¹ Nawën cī thän awën muḡc nom ebën, ku Jethu ke cī muḡc nom aya. Kaam wën röök yen ke nhial liep rot. ²² Ku bö Wēi Nhialic yenhom kecit kuur ë dit. Ku piḡ röl Nhialic nhial ke lueel, “Yīn ë manhdiēn nhi-aar. ḡen amit puḏu kek yī.” ^{§†}

Kuat Jethu

(Mt 1:1-17)

²³ Wäär jōc Jethu piḡcde cök, ke ruḡnke aake ye thiärdiäk.

Ku ë ye raan ebën tak lön ë yen wën Jotheb, wäär wën ḡeli,

²⁴ wën Mathat, wën Lebī, wën Melki, wën Janai, wën Jotheb,

²⁵ wën Matathia, wën Amoth, wën Naḡum, wën Ethli, wën Nagai,

²⁶ wën Manth, wën Matathia, wën Themein, wën Jotheb, wën Joda,

²⁷ wën Joanan, wën Retha, wën Dherubabel, wën Cealtiel, wën Neri,

²⁸ wën Melki, wën Adi, wën Kotham, wën Elmadam, wën Er,

††† 3:12 Lk 7:29 § 3:20 Mt 14:3-4; Mk 6:17-18 §† 3:22 Cāk 22:2; Wk 2:7; Ith 42:1; Mt 3:17; Mk 1:11; Lk 9:35

²⁹ wën Jocua, wën Eliedher, wën Jorim, wën Mathat, wën Lebī,
³⁰ wën Thaimon, wën Juda, wën Jothep, wën Jonam, wën Eliakim,
³¹ wën Meliea, wën Mena, wën Matatha, wën Nathan, wën Debit,
³² wën Jethe, wën Obet, wën Boath, wën Thalmon, wën Nacon,
³³ wën Aminadap, wën Admin, wën Arni, wën Yedhron, wën Peredh, wën Juda,
³⁴ wën Jakop, wën Ithäk, wën Abaram, wën Tera, wën Nayör,
³⁵ wën Theruk, wën Reu, wën Pelek, wën Eber, wën Cela,
³⁶ wën Kainan, wën Arpakcat, wën Cem, wën Noa, wën Lamek,
³⁷ wën Methuthela, wën Enok, wën Jaret, wën Malaleel, wën Kenan,
³⁸ wën Enok, wën Theth, wën Adam wën Nhialic.

Jethu aci jnḡrac them

(Mt 4:1-11)

4 Go Jethu jäl wär Jordan ke cī Wëi Nhialic la yeguḡp, ku yēth roor tē cīi ceḡ, ² tē cī jnḡrac ye bēn la them thīn nīn thiārḡuan. Ku ēcie mīth ē nīnkā yiic ēbēn, nawēn cīk thōk ke jḡl cōk nōk.

³ Go jnḡrac rot cuḡt ye ku lueel, "Na ye Wēn Nhialic ke lēk alel kēnē bī ya ayup." ⁴ Go Jethu bēēr, "Acī gōt theēr ēlä, 'Raan acie pīr ayup ē rot.'" [†]

⁵ Go jnḡrac yāth tēthōny, ku nyuth bēēi pīnyhom ēbēn nyin yic. ⁶ Ku lueel tēnē ye, "Kākkā ēbēn aaci gām ya, ku alēu ba ke gām raan ca tak. ⁷ Kēya, na dor ya ka bī ya kākku ēbēn." ⁸ Go Jethu bēēr tēnē ye, "Acī gōt ēlä, 'Yīn abī Nhialic Bānydu door ku loi wētde yetōk!'" ^{††}

⁹ Go jnḡrac yāth Jeruthalem, ku tēēu luanḡ Nhialic nom ku lueel, "Na ye Wēn Nhialic ke yī cuet rot piny tēmec kēnē, ¹⁰ rin ēcī gōt ēlä Nhialic abā atuḡḡcke lēk bīk yī tiit, ¹¹ ku mukē yī kecin, ba yīcōk cīi cōk deeny alel." ^{††}

¹² Go Jethu bēēr, "Acī lueel theēr ēlä, 'Duk Nhialic Bānydu them ē path.'" ^{††}

¹³ Nawēn cī jnḡrac Jethu jäl them ē dhōlkā yiic ēbēn, ke nyiēḡ piny ku pēl kaam koor.

Jethu aci luscide jōk Galilia

(Mt 4:12-17; Mk 1:14-15)

¹⁴ Go Jethu ke tō Wëi Nhialic yeguḡp, dhuk Galilia. Go guo piḡ Galilia ēbēn, ¹⁵ rin piḡḡcde tē ye kōc Itharel kenhiim mat thīn, ee ye leec raan ēbēn.

Kōc Nadharet aa kēc Jethu gam

(Mt 13:53-58; Mk 6:1-6)

¹⁶ Go Jethu jäl tēden awēn ku ler genden Nadharet tēwāār muk ye thīn. Nawēn akōl lōḡ, ke la tēn amat kōc

Itharel cīt tē ye luḡi ye akōlakōl. Nawēn jōt rot bī wēt Nhialic kueen, ¹⁷ ke gēm athōr Ithaya, raan kāk Nhialic tiḡ. Go athōr pet yic ku yōk tē cī ye gōt thīn kēlä,

¹⁸ "Wëi Nhialic atō ke yēn rin acā lōc, ba Wēt Puḡth Yam lēk kōc ḡḡḡ. Bēny acā tooc ba lēk kōc cī loony ku kōc mac, ku kōc rēēr win jnḡrac yic,

lōn bī keek lony, ku lōn bī kōc cī cōḡr bēn daai, ku ba lāäu nom tēnē kōc gum, bēn lēk keek.

¹⁹ Ku ba ruḡḡn bī Nhialic kōc bō tēnē yēn dōc, bēn lēk keek." ^{††}

²⁰ Ku mat Jethu athōr yic ku gem ku nyuuc. Go kōc ke tō amat yic kenyīn wēl ye ēbēn. ²¹ Go Jethu lēk ke, "Wēt cāk piḡ ca kueen athōr theēr wēl Nhialic yic acie nom tiēḡ ya akōl."

²² Go kōc ke tō thīn gāi ēbēn ku leckē rin wēl puḡth cī lueel. Ku yekē rōt thiēc ēlä, "Kēnē, lēu bī rot looi kēdē, yēn cie wēn Jothep?"

²³ Go Jethu bēēr, "Ee yic, wek aaba lēk kāḡḡ ye lueel ēlä, 'Akīim kōḡ rot cōl apuol,' Ku abāk lēk ya ba kāk cāk piḡ ke ca looi Kapernaum, looi aya gēnda ē tēn. ²⁴ Ku le tuēḡ ku lueel, 'Acīn kōc kāk Nhialic tiḡ ye wēl yekē lueel gam panden.' ^{†††25} Ku cimēn ḡc wek ye lōn cī Elija, raan kāk Nhialic tiḡ, tiḡ lēēr cōl Dharepath kony. ²⁶ Ku Dharepath ē ye tiḡ wundēt cōl Thidon. Ku diār lēr Itharel aake wīc kuḡḡny wāār nēk cōk kōc, rin kēc deḡ tueny run kadiāk ku abak bī cōk dīt apeī pan Itharel. Ku Elija akēc bēn tuōc ke. ²⁷ Ku dēt aya, wāār ye Elica raan kāk Nhialic tiḡ, kōc juēc cī tuet aake tō pan Itharel, ku acīn atuen tōḡ cī Elica bēn kony, acī bēn la kony Naman raan pan Thiria." ^{†††}

²⁸ Go kōc ke tō tēn amat puḡth riāāk ēbēn wēn piḡ kek wēlkā, ²⁹ ku jōtkē rōt ku gōōmkē piny. Ku yēthkē ayeer geeu ke yekē pīk bīk yēet gōt nom tē cī geu buth thīn, ku yēthkē agala nom rin wīc kek ye bīk la piēk wīir. ³⁰ Go bak keciel yiic ku jīel.

Jethu ala riel ē yen jnḡrac cuḡp wei

(Mk 1:21-28)

³¹ Go Jethu la Kapernaum gen tō Galilia, tē ye yen kōc piḡḡc thīn akōl cīi kōc Itharel ye luui. ³² Ku piḡḡcde ēcī kōc gōi ē tēn aya, rin kāk ye lueel aa wēl yith ye nyuḡḡth lōn le yen riel Nhialic. ³³ Nayḡn akāl tōk tēwēn piḡḡc yen, ke raan tō kam kōc tēn amat, ke la guḡp jnḡrac jam ke cī yerōl jōt apeī ēlä, ³⁴ "Yēḡo wīc tēnē yō Jethu raan gen Nadharet? Ca bēn ba yō bēn rac? Yīn aḡiēc, yīn ē raan puḡth la cōk bō tēnē Nhialic." ³⁵ Go Jethu jnḡrac duḡm thok piny, "Bietē, ku bāār bei yeguḡp." Go jnḡrac mony awēn wiet piny kenhiim ku bīi bei yeguḡp ke cīn tētōk cī yiēk ye.

³⁶ Go kōc gāi apeī ku thiēckē rōt, "Yēḡo kēnē? Ye piḡḡc yam kek riel Nhialic. Mony kēnē ala riel ye yen jak yōḡk ku gamkē wētde aya." ³⁷ Go lēc ku piathde guo thiēi baai yic ēbēn.

† 4:4 L.rou 8:3 †† 4:8 L.rou 6:13 †† 4:10 Wk 91:11 †† 4:11 Wk 91:12 †† 4:12 L.rou 6:16

††† 4:19 Ith 61:1-2 ††† 4:24 Jn 4:44 § 4:25 1Bḡ 17:1 §† 4:26 1Bḡ 17:8-16 §†† 4:27 2Bḡ 5:1-14 §† 4:32 Mt 7:28-29

Jethu aci kɔc tuany kony

(Mt 8:14-17; Mk 1:29-34)

³⁸ Kaam awën jiël yen tënë amat kɔc Itharel ke la pan yi Thaimon. Go man tiŋ Thaimon yök ke ci juäi göök, gokë lëk Jethu. ³⁹ Go la ku këcc yelööm tēwën ci yen töc thīn ku yöök juäi bī jāl. Go juäi guɔ päl piny ku looi miëth tënë ke.

⁴⁰ Ye thën kënë, wën cī aköl lööny piny, ke kɔc guëer kek kɔcken tuany tënë Jethu, ku tēëu yecin kenhiim, gokë pial ëbën. ⁴¹ Ku bö jakrec bei kɔc juëc gup ke dhi-au ëlä, “Yīn ë Wën Nhialic.” Go Jethu ke yöök bik cī jam, rin ŋic kek ye lɔn ye yen Raan cī lɔc ku dɔc.

Jethu ë kɔc Galilia lëk wët Nhialic

(Mk 1:35-39)

⁴² Nayɔn nhiäk riel, akëc piny bak ke Jethu jiël baai ku le tēde ë rot. Go kɔc juëc la wïc. Nawën lek yök, gokë löŋ bī rëer Kapernaum ku cī ke nyiëŋ piny. ⁴³ Go bëër, “Ÿen adhil Wët Puɔth Yam rin bääny Nhialic la piöcc bëëi kɔk yiic aya, yen ë kën tuuc ya ba bën looi.” ⁴⁴ Go pan Galilia kuany yic ke piöcc kɔc tēn amat.

Kɔc cī Jethu kaŋ buɔɔth

(Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)

5 Ÿɔn akäl tök tēwën piöcc Jethu wär cɔl Jenetharet yɔu, ke kɔc juëc apeɪ wët bik wët Nhialic bën piŋ.

² Go riäth karou tiŋ agör yɔu ke cī amëi nyäaŋ piny ku jiëlkë bik biaiken la thuak. ³ Go Jethu thuëet riän tök yic, ku ë ye riän mony cɔl Thaimon, ku lëk ye bī piëk wiir tēthīn-nyɔɔt. Ku jɔl nyuc riäi yic ku piöcc kɔc. †

⁴ Nawën cī thök ë jam, ke lëk Thaimon, “Gæerkë riäthkun tēthiäŋ ku cuatkë biaikun bæk rec dɔm.”

⁵ Go Thaimon bëër, “Bëny, yök aaci ruu mäi wën aköu ku acin kë cuk dɔm. Ku na ca lueel, ka buk cuat.” †⁶ Ku cuatkë buɔi. Gokë rec juëc apeɪ dɔm abi buɔi yiic duër ræet. ⁷ Gokë amëiken kɔk tö riän dët yic cɔl bik ke bën kony. Gokë bën, ku tekkë rec riäth karou yiic ku thiëŋkë kedhie abik duër diir.

⁸ Nawën tiŋ Thaimon kë cī rot looi, ke gut yenhiol piny Jethu nhom ku lueel, “Bëny, jāl tënë ya, Ÿen ë raan la guɔp adumuööm.” ⁹ Rin yen Thaimon, ku kɔc awën mëi kek ye aake cī gäi rec juëc cik dɔm. ¹⁰ Ku kɔcken cath kek ye Jemith ku Joon, wëët Dhubedi, aake cī gäi aya. Go Jethu lëk Thaimon, “Duk riöc, ëmën le tueŋ aa kɔc kek aaba ya dɔm.” ¹¹ Gokë riäth yöc wär thok ayeer, ku nyiëŋkë këriëcc ëbën piny ku buɔthkë Jethu.

Jethu acä atuet cɔl apuɔl

(Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)

¹² Ÿɔn akäl tök Jethu ëci la keny gen dët, ku raan cī tuet ë tö thīn. Nawën tiŋ Jethu ke gut yenhiol piny ku lëŋ, “Bëny anjic alëu ba ya kony ba pial, kony ya.”

¹³ Go Jethu njäaŋ nyinde tiŋ ku wïc bī kony. Ku jɔt yecin ku guɔt ku lueel, “Awiëc, piaalë!” Kaam thiin awën ke tuet jiël. ¹⁴ Ku cɔl Jethu ajiël ku thɔn apeɪ, “Duk kënë la lëk raan dët. Lɔɔr ku nyuöth rot raan kæk Nhialic, ku bī caath, ku juar kãŋ cit tē ye löŋ Mothith ye luëel thīn, bī raan ëbën ŋic lɔn cī yin pial.” †

¹⁵ Ku tēwën cī Jethu ye cak thɔn këya, ke wët go thiëi piny abi kɔc juëc aa guëer tënë Jethu bik piöccde bën piŋ, ku kony ke bik pial. ¹⁶ Ku ye la tēde ë rot tē cīn yic kɔc ë rëer thīn bī la röök.

Jethu aci raan cī ruai kony

(Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)

¹⁷ Nayɔn akäl tök, ke kɔc kɔk akut Parathi, ku kɔc piöcc lööŋ nyuc bik piŋ tē piöcc Jethu kɔc thīn. Ku aake bö bëëi yiic Galilia ku Judia ku Jeruthalem. Ku Nhialic ëci Jethu yiëk riel bī kɔc tuany kony. ¹⁸ Kaam wën ke kɔc bö ke ket raan aduany alom. Ku wïc kɔc awën ket ye bik yäth yöt tënë Jethu. ¹⁹ Nawën cīn tē yëth kek ye tënë Jethu rin cī yöt thiäŋ kɔc, gokë la nhial ku ŋanykë yöt nhom löŋ awën rëer Jethu thīn. Ku luëckë raan aduany piny kek biŋŋde yenhom.

²⁰ Ku wën tiŋ yen gamdit tö ke ke, ke lueel, “Mäthdië, adumuöömku aaci päl piny.”

²¹ Go kɔc piöcc lööŋ kɔc Itharel ku kɔc akut Parathi wën rëer thīn, jāl tak ku luelkë kepuöth, “Yeŋa kënë Nhialic jāam guɔp këlä? Yeŋa adumuööm päl piny, ee Nhialic ë rot.”

²² Go Jethu kæk yekë tak guɔ ŋic ku lueel, “Yeŋö ye wek ye tak lɔn lueel Ÿen lueth? ²³ Ye kënen puɔl yic kækä yiic ba lueel, ‘Adumuöömku aaci päl piny’ tēde ke luëel, ‘Jɔt rot ku cathë?’ ²⁴ Ku aba nyuöth we ëmën lɔn le Manh Raan riel pinynhom bä adumuööm päl piny.” Ku lëk raan aduany, “Alëk yi, jɔt rot ku kuany biŋŋdu ku lɔɔr baai.”

²⁵ Go rot jɔt nyin yic kenhiim ke dëei kek ëbën, ku kuany biŋŋden awën cī ye täac thīn, ku ler baai ke lec Nhialic. ²⁶ Ku jɔl kuat raan tö thīn ëbën gäi ku riöckë. Ku leckë Nhialic ku luelkë, “Yök aaci këdiit jāŋ göi tiŋ ya aköl.”

Jethu aci Lebī cɔl

(Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)

²⁷ Nawën ke Jethu jiël geeu, ku tēwën ciëth yen ke tiŋ raan ajuër kut cɔl Lebī ke rëer tēden ë luɔɔi. Go Jethu lëk ye, “Buɔth ya.” ²⁸ Go Lebī luɔide puɔl ku buɔɔth.

²⁹ Nawën ke Lebī loi miëth paande bī yen Jethu guɔŋ. Go kɔc juëc bën, kɔc ajuër kut ku kɔc kɔk, ku nyuuckë ke ke bik miith. ³⁰ Go kɔc akut Parathi ku kɔcken piöcc lööŋ la ŋoomŋoom ku luelkë tënë kɔc Jethu buɔɔth, “Yeŋö ye wek miith ku dëkkë kek kɔc ajuër kut, ku kɔc la gup adumuööm?” †

³¹ Kaam wën piŋ Jethu ë wët kënë, ke lëk ke, “Acie kɔc puɔl kek akiim wïc, aa kɔc tuany. ³² Ÿen akëc bën ba kɔc

† 5:3 Mt 13:1-2; Mk 3:9-10; 4:1 †† 5:5 Jn 21:3 † 5:6 Jn 21:6

†† 5:14 Leb 14:1-32 †† 5:30 Lk 15:1-2

ye tak lon puoth kek bën kony. Yen acı bën bī kōc rēc la gup adumuōm kepuōth dhuōk ciēen.”

Wēt lōŋ thēk ē miēth

(Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)

³³ Gokē ben lueel tēnē ye, “Kōc Joon buōth aa lac thek ē miēth ku rōōkkē. Ku aye kōc akut Parathī buōth looi aya, ku kōckun yī buōth aa mīth ku dēkkē.”

³⁴ Go Jethu bēer ku lueel, “Yakē wīc bī kōc cī bēn ruāāi yic rēer ke cī mīth? Acie tēde! Na rēer raan thiēk ke ke, ka cīk loi kēya. ³⁵ Akōl bī athiēek dōm ku nyiēi keyiic, yen akōl bī kek thek.”

³⁶ Ku ben Jethu kān dēt ben thōōth aya tēnē ke, “Acin raan bī aban alath rēt wei alanh yam kōu bī la buōp ē dhiāth alath kōu. ³⁷ Ku acin raan bī muōn abiēc ē yam puōk tōny thēer yic. Na looi kēya, ke muōn abiēc yam abī tōny puōt yic, ku muōn abiēc abī luuŋ wei ku tōny abī kuem. ³⁸ Acie kēya, muōn abiēc yam adhil puōk ē tōny yam yic. ³⁹ Ku acin raan wīc bī muōn abiēc yam dek tē cī yen muōn abiēc cī ceŋ kaŋ dek, abī lueel, ‘Muōn abiēc cī cieŋ aŋuēēn.’”

Jethu acı kuc lōŋ akōl lōŋ kōc Itharel

(Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)

6 Naŋon akōl cī kōc Itharel ye luui, Jethu kek kōcken ye buōth aake cath ke kuany dhēl yic kam dum. Go kōcken ye buōth rap thoŋ ku koikē ke kecin, ku camkē ke. ¹² Go kōc akut Parathī kōk lueel, “Yenō ye wek luui akōl cī lōŋdan Itharel pēen bī kōc cī ye luui thīn?”

³ Go Jethu bēer, “Kēckē kē cī Debit looi wāthēer kaŋ kueen? Wāar nēk cōk ye kek kacke, ^{††4} go la luuŋ Nhialic ku lōom ayum yaath cī tōō tēnē Nhialic ku ciem, ku gēm kacke aya bik cam. Ku ayum kēnē ēcī lōŋda pēen bī kuat raan ē path cī cam. Ee raan kāk Nhialic yen ē ye cam ē rot.” ^{†5} Ku wit Jethu wētde ēlā, “Manh Raan ē bēny kēriēec ēbēn agut akōl lōŋ.”

Jethu acı mony cī cin ruai kony

(Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)

⁶ Naŋon akōl dēt, akōl cī kōc ye luui ke Jethu la tēn amat kōc Itharel ku piōōc. Ku mony cī cin cuēc ruai ē tō thīn. ⁷ Go kōc kōk piōōc lōōŋ Mothith, ku kōc kōc akut Parathī ke tō thīn wīc bik tiŋ, lon bī Jethu mony kēnē kony bik la luōm, rin cī yen ye kony akōl cī kōc ye luui. ⁸ Ku Jethu ē ŋic kē tō kepuōth, go lēk mony awēn cī cin ruai, “Jōt rot ku bāar tuenŋ tēn kōc nhīim.” Go bēn ku kēēc. ⁹ Go Jethu ke thiēec, “Yenō ye lōŋda pāl ŋo buk looi akōl cī kōc ye luui? Ye kēpath aye kērac, bī raan kony bī pīr, kua pēl wei bī thou?” ¹⁰ Ku dōt ke ēbēn ku lēk mony awēn cī cin ruai, “Nyoth yīcin.” Go yecin nyooth. Go ciēende piath. ¹¹ Tēēnē, go kōc ater Jethu puōth riāak apsi, ku matkē kē bik looi tēnē ye.

Jethu acı atuuc kathiāar ku rou kuany

(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)

¹² Naŋon akāl tōk ē nīnkā yīic, ke Jethu la gōt nhom tē cī ceŋ bī la rōōk, ku jōl ruu rōōk tēnē Nhialic. ¹³ Nawēn bak piny ke cōl kōcken ye buōth, ku kuany raan thiāar ku rou keyiic ku ciēk ke ke cōl atuuc. ¹⁴ Kōc ke cī kuany ayī, Thaimon (cī Jethu bēn cāk ke cōl Pīter), Andria (mēnh koor ē Thaimon), Jemith, Joon, Pilipo, Bartholomeo, Lebī, Thomath, Jemith wēn Alpawuth, ku Thaimon (raan la puōu ater), Juda wēn Jemith ku jōl a Juda Ithkariōt, raan wāar cī Jethu bēn luōm bī dōm.

Kōc juēc aa Jethu buōth

(Mt 4:23-25)

¹⁷ Go Jethu bēn piny ku kēēc tēthōŋ nhom gōt cōk kek kōcken ye buōth, ku kōc juēc kōk ke bō Judia ku Jeruthalem. Ku kōc bēēi kōk tō wārōu cimēn Tire ku Thidon, aake cī bēn bik bēn piŋ piōōc Jethu, ku bī ke bēn kony tueny tō kegup. Ku kōc ke la gup jakrēc aake cī bēn aya go Jethu ke kony. ¹⁹ Ee wīc kuat raan ēbēn bī gōt, rin riel yen kōc kony bik pial ē ye yōk yeguōp ē path tō cī ye gōt.

Kēŋ miēt ē puōu ku rēēc ē puōu

(Mt 5:1-12)

²⁰ Go Jethu yenhom wēl kōcken ye buōth ku lueel, “Wek aa mit gup wek kōc ŋōŋ, rin ye bāāny Nhialic kē-dun!

²¹ Wek aa mit gup wek kōc nēk cōk emēn, rin wek aabi kueth akōldā!

Wek aa mit gup wek kōc dhiau emēn, rin wek aabi dōl.

²² Wek aa mit gup tō mēen week, ku cop week wei ku lat week,

ku yekē kuc week ciēt yakē jakrēc rin ye wek kackiē yen Manh Raan! ^{††}

²³ “Wāthēer wārken dīt aake cī kāk cīt kākā looi tēnē kōc kāk Nhialic tiŋ. Kēya, tē looi kākā rōt tēnē week, ke we mit puōth rin wek aabā ariōpdīt yōk tēnē Nhialic. ^{††}

²⁴ Tē rēc yen thīn tēnē week, wek kōc cī jak emēn, rin cī wek pīr path yōk thīn.

²⁵ Tē rēc yen thīn tēnē week, wek kōc cī kueth emēn, rin wek aabi cōk nōk.

Ku tē rēc yen thīn tēnē week, wek kōc dal emēn, wek aabi tōu tiŋ nhom ku dhiaukē!

²⁶ Ku tē rēc yen thīn tēnē we tē bī kōc ēbēn jam kā-path ē rienkun, rin wārken dīt aake ye jam kēlā, wāthēer tēnē kōc aa lueth rōt cōl aye kōc kāk Nhialic tiŋ.

† 6:1 L.rou 23:25 †† 6:3 1Tha 21:1-6 †† 6:4 Leb 24:9

†† 6:22 1Pit 4:14 †† 6:23 2Lēk 36:16; Lusi 7:52

Nhiar kɔc man yi

(Mt 5:38-48; 7:12)

²⁷ “Ku wek alëk kënë wek kɔc piŋ wëlkië, Nhiarkë kɔc aterdun, ku yakë käpath looi tënë kɔc man we. ²⁸ Thiëc Nhialic bi kɔc ye wïc diët yi yök kërac dɔcɔc, ku rɔcɔc rin kɔc yi bui. ²⁹ Të maŋ raan yigëm, ke wël gëm dët aya. Këya cimën ë kënë, na wïc raan alath tënë yi ke duk pën alanh dët aya. ³⁰ Na wïc raan këdän tënë yi ke gäm ye, ku duk raan ci këdu nyaai thiëc bi cool tënë yi. ³¹ Loi këpath tënë kɔc kɔc cimën nhieer yin këpath bi looi tënë yi aya. †

³² “Na ye ke nhiaar kɔc nhiaar yi kepëc, ke yi yök læc Nhialic? Ayi kɔc kërec looi aa nhiaar kɔc nhiaar ke aya. ³³ Ku na ye käpath looi tënë kɔc käpath looi tënë yi kepëc, ke yi yök læc Nhialic? Ayi kɔc kërec looi aa käpath looi tënë kɔc nhiaar ke. ³⁴ Ku na ye këdu gam tënë raan ye njöth ciët bi cuööt aköldä, ke Nhialic mit puöu tënë yi? Agut kɔc kërec looi aa kækken gäm kɔc rec kɔc cit ke, rin ye kek ye tak ciët kækken bi dhuök ke ebën aköldä. ³⁵ Na ye këya, nhiaar kɔc aterdu, ku loi käpath tënë ke. Yakë kakkun gam ë path ku duökkë ye njöth lon bi we cuööt. Wek abä acutdit apeï yök. Ku wek aabi ya mith Nhialic Madhɔl, rin alir puöu tënë kɔc ebën, agut kɔc na cɔk këpath looi tënë ke, ke ciï ke tiŋ puöth, ku kɔc rac aya. ³⁶ Lierkë puöth cimën ye Wuurdun puöu lier.

Duökkë kɔc ye luök wei

(Mt 7:1-5)

³⁷ “Duökkë kɔc ye luök wei bi Nhialic we ciï ye luök wei. Duökkë kɔc kɔc ye tëm awuöc bi Nhialic we ciï ye tëm awuöc. Pälkë wët piny tënë kɔc kɔc bi Nhialic wët päl piny tënë we. ³⁸ Na ye kɔc kɔc muɔcɔc ke Nhialic abi muɔcɔc aya. Abä athëmdit ciï cienku lëu bik muk yiëk yi, rin kæk ye looi tënë kɔc kɔc, kek aabi Nhialic looi tënë yi.”

³⁹ Ku lëk Jethu ke käänj ëlä, “Lëu raan ci cɔcɔc bi cɔcɔc dët thel? Cik lëu bik lööny adhuöm yic kedhie? †⁴⁰ Acin manh piöoc dit tënë raanden piöoc. Ku manh piöoc na le piöocde thöl ka cit raanden piöoc. †⁴¹ Yenjö ye yin kërec dit ye looi kuc, ku ye tiŋ kërec ci wämuuth looi? ⁴² Acii lëu ba wämuuth wëët bi kërec thii ye looi puöl, të ciï yin rot kɔŋ wëët ba kërec ye looi puöl. Awëenku! Kanjë kërec yakë ke looi puöl, ku abäk lëu bæk wämäthkun jäl wëët bik kërec thii yekë ke looi puöl.”

⁴³ Ku la Jethu tuenŋ ku lueel ëlä, “Tim ci cil tēpath acie luök mith rec, ku tim ci cil tērac acie luök mith path. ⁴⁴ Këya, tim aye njic ë miëthke. Acii lëu ba mith tim dët la kuany tim dët cök. †⁴⁵ Raan path ë luui käpath, rin käpuöth tö yepuöu. Ku raan rac ë luui kërec, rin kërec tö yepuöu. Wël ye ke lueel, aa kæk tö yipuöu nyuöc. †

Käänj rin kɔc karou ci bëëi keer

(Mt 7:24-27)

⁴⁶ “Yenjö ye wek ya cɔcɔl, ‘Bëny, Bëny’ ku wek aa cie kë ca lueel ye looi? ⁴⁷ Kwat raan ë bën ku piŋ wëtidië ku theek ya ku looi, ⁴⁸ acit raan ci yönde njic buth tēthöny. Nawën la aboor bën, ku cɔk piü yöt gööl piny, ku yöt ciï yic cɔk päk rin ci ye njic buth. ⁴⁹ Ku raan wëlkië piŋ ku ciï ya thek bi ke looi, acit raan yöt buth tö ye aboor tēk. Na la aboor bën ke wit yöt!”

Jethu aci raan lui pan bëny apuruuk kony

(Mt 8:5-13)

7 Tëwën ci Jethu kënë wïc bi lëk kɔc thöl, ke la Kapernaum.

² Ee gen kënë raan lui pan bëny apuruuk ë tuany, ka tiit piny. Ku bëny ë nhiaar raanden luci apeï. ³ Nawën piŋ Jethu, ke toc kɔcɔdit Itharel bik Jethu la thiëc bi bën bä aluonyde bën kony. ⁴ Gokë la tënë Jethu ku läŋkë ku luelkë ëlä, “Apath ba bëny apuruuk kënë kony. ⁵ Anhiar kackua, ku ë yen buth tēdan ye yok mat thïn.”

⁶ Go Jethu la ke ke. Ku kaam wën bi yen baai dööt, ke bëny apuruuk toc mäthke bik la lëk ye ëlä, “Bëny, duk rot näk cäth rin yen acie raan path nadë ke yi bö atiëmdië yic. ⁷ Ku yen akëc la tënë yi rin njic yen ye lon ye yen raan rac. Luel wët ë path ku aluonydië abi pial. ⁸ Rin yen aya, yen arëer bënydit cök, ku yen ala apuruuk rëer yacök. Aya lëk njek, ‘Lɔcɔr!’ Ka la, ku lëk njek, ‘Bäär tën,’ Ka bö, ku aya lëk aluonydië, ‘Loi kënë!’ Ka looi.”

⁹ Go Jethu gai wën piŋ yen wëlkä, ku wël yenhom thän awën buöth ye ku lueel, “Acin raan ca kaŋ yök kam kɔc Itharel la gam cit gam ë mony kënë.”

¹⁰ Nawën dhuk kɔc awën ci tooc baai, ke yök alony bëny ke ci pial.

Wën lëer gen Nain ci thou aci piir

¹¹ Nawën ke Jethu la gen Nain, ku ë cath kek kɔcken ye buöcɔth ku kɔc juëc kɔc. ¹² Nawën dötkë geu ke räm kek kɔc ket raan ci thou. Ku raan ci thou ë ye wän töŋ. Ku kɔc juëc aake cath kek tiŋ lëer kënë. ¹³ Nawën tiŋ Jethu tiŋ kënë, ke njëer yic ku lëk ye ëlä, “Duk dhiau.”

¹⁴ Ku lëk kɔc bik kɔcɔc ku gɔcɔc biöŋ awën ci raan kuöm piny, ku lueel, “Riënythii, jɔt rot.” ¹⁵ Go riënythii awën ci thou rot jɔt ku jiiëm ku cɔl Jethu ajiël kek man.

¹⁶ Go raan ebën riöc ku leckë Nhialic ku luelkë, “Raan kæk Nhialic tiŋ ril apeï aci tuöl ë kamkua. Ku Nhialic aci bën bi kacke bën luök.”

¹⁷ Ku jɔl kë ci Jethu looi piŋ raan ebën pan Judia, ku wuöt kɔc thiäak ke ye.

Joon aci kacke tuöc Jethu

(Mt 11:2-19)

¹⁸ Go kɔc Joon buöcɔth kækkiŋ ye lueel rin Jethu lëk Joon. Go kɔc karou kamken tuöc tënë Jethu bik la

† 6:31 Mt 7:12 †† 6:39 Mt 15:14 † 6:40 Mt 10:24-25; Jn 13:16; 15:20 †† 6:44 Mt 12:33 †† 6:45 Mt 12:34

thiëc ëlä, ¹⁹ "Ye yin raan bi bën aye raan dët yen buk tiit?"

²⁰ Nawën yëetkë tënë Jethu ke luelkë, "Joon raan kɔc muɔɔc nhiiim aci ɔo tooc buk yi bën thiëc, ee yin raan bi bën aye raan dët yen buk tiit?"

²¹ Ku kaam awën thiëc kek, Jethu ë kony kɔc juëc tu-any apeï, ku kɔc ci jakɾec dɔm. Ku kɔc ci ɔɔɾ. ²² Go wët-den bëër ku lueel, "Lak ku lëkkë Joon kæk cæk tiŋ ku kæk cæk piŋ, ɔɔɾ aci ben daai ëmën, ku aduany aci ya cath ku kɔc ci tuet aci tuet jal kegup, ku miŋ aci ya piŋ, ku kɔc ci thou aaci röt jɔt. Ku Wët Puɔth Yam alëk kɔc nŋ nyin. ²³ Ku raan mit guɔp ë raan cie puɔu ë rou wët-dië yic."

²⁴ Nawën ci kɔc Joon jäl, ke Jethu jam ku tët kɔc Joon, "Ye raan yindë yen ci wek la ror ci ceŋ bæk la tiŋ? Ye raan puɔl yic ye wel nom ë path cimën ye yom aruɔɔr wel nom? ²⁵ Ye raan yindë yen cæk la tiŋ? Ye raan ceŋ alëth path apeï? Kɔc ciëŋ alëth dhëŋ ku yekë miith path cam akölaköl aa kɔc pan bënydit. ²⁶ Lëkkë ɣa, yeŋö cæk la tiŋ? Ye raan kæk Nhialic tiŋ. Ee yic. Ku alëk we, yeen adit tënë raan kæk Nhialic tiŋ. ²⁷ Rin Joon yen aye athör thëer wël Nhialic jam rienke ëlä,

'Ŷen abi raan tök kam kɔc kækkië luëel, ɔl alëk kɔc bi dhël la guiir tënë yiin.' " †

²⁸ Ku ben Jethu lëk ke ëlä, "Acin raan kuat kɔc ci dhiëth pinyhom dit tënë Joon. Ku yeen aŋot wër raan koor tö bëäny Nhialic yic."

²⁹ Kuat kɔc ci wëtde piŋ, agut kɔc ajuër kut aaci këpuɔth looi Nhialic njic, ku ɔlkë röt aa muɔɔc Joon nhiiim. ³⁰ Ku kɔc akut Parathi ku kɔc piöc lööŋ Mothith, aaci jai kë wic Nhialic bi guiir tënë ke, rin ci kek kuc bi Joon ke ci muɔɔc nhiiim. ‡

³¹ Ku ben Jethu thiëc, "Yeŋö ba thöŋ kek riëc akölë? Thöŋkë kek nŋ? ³² Keek aa cit mith ci kenhiim mat laar yic leŋ kegup, ye lueel ëlä,

'Ŷok aaci waak peth ye keek ket tã looi ruäai ket, ku wek aa këc dier!

'Ŷok aaci kæk ye looi thuɔɔu yic thöŋ, ku wek aakëc dhiau!'

³³ "Rin Joon raan kɔc muɔɔc nhiiim ëcie bëëi kuany yiic ke mith ku dëk ë mɔu, ku ayakë lueel, 'Lon le yen guɔp jŋɾac!' ³⁴ Ku Manh Raan aci bën ku ye mith kek kɔc ku dëk ke ke, ku ayakë lueel, 'Jethu akok, ku a dëk mäü. Ku amäath kek kɔc ajuër kut ku kɔc la gup adumuɔm!' ³⁵ Ku luɔi puɔth Nhialic ë rot nyuɔɔth kæk ye kɔc ke buɔɔth yiic looi."

Tiŋ rac ci jäl piath

³⁶ Nayɔn akäl tök ke raan tök kɔc akut Parathi ɔl Jethu bik la mith. Go Jethu la pan raan akut Parathi ku nyuuc bi mith. ³⁷ Nawën piŋ tiŋ adëjööc, njic geu yic ëbën, lon ci raan akut parathi Jethu caal paande, ke bö kek töny koor ci cuëc tim ril apeï, la yic miök njir ye

† 7:22 Ith 35:5-6; 61:1 †† 7:27 Mal 3:1 ‡ 7:30 Mt 21:32; Lk 3:12

ɣɔɔc wëü juëc apeï. ³⁸ Ku le ɣöt, ku nyuuc Jethu lööm, ku dhiëu ke cie nom guɔt Jethu cök. Go piu awën dhiëu yen Jethu luak cök. Goke weec nhimken nom. Ku ciim cök ku tɔc cök miök njir awën muk. †³⁹ Nawën tiŋ raan akut Parathi wën ci Jethu ɣɔɔŋ ë kënë, ke jam yetök ëlä, "Na mony kënë ye raan kæk Nhialic tiŋ, njuɔt aci tiŋ ye ɣɔɔt njic, ye tiŋ yindë, rin adëjööc."

⁴⁰ Go Jethu wët Thaimon guɔ njic ku lueel tënë ye, "Thaimon! Ala kë wiëc ba lëk yi. Päl yiyc piny." Go bëër, "Ye kënë nŋ, Raan ë piöc?"

⁴¹ Go Jethu lëk anyiköl kënë, "Monytui ë këny kɔc karou. Raan tök kek wëü ye döm raan ruɔɔn tök, ku raan dët kek wëü ë pen tök. ⁴² Ku akëckë lëu kedhie bik wëü cool. Go wëü puɔl, ku ci ke ben këny. Na ye yi, yeŋa kamken bi mony kënë nhiaar apeï?" ⁴³ Go Thaimon bëër, "Aya tak ë raan ci wëü juëc päl piny tënë ye." Go Jethu bëër, "Këdu ë yic!"

⁴⁴ Ku wël yenhom tik ku lëk Thaimon, "Ca kë looi ë tiŋ tënë ɣa tiŋ? Ŷen aci bën paandu ku yin akëc ɣa yiëc piu ba cök kɔk. Ku yen tiŋë acä kɔk cök piuken nyin, ku wuuny ke nhimken nom. ⁴⁵ Yin akëc ɣa ciim wën bi ɣen cit tã ye miäth kɔc ë ciëŋda yic. Ku yeen ë ɣa ciim cök ëmën ku ëmën, tãwën rëer ɣen ë tën. ⁴⁶ Yin akëc ɣa cak lor apath ba tɔc nom, ku yeen acä tɔc cök miök njir. ⁴⁷ Ku alëk yi lon nhiërdit ci nyuɔɔth thïn aye nyooth aya lon ci adumuɔmken juëc päl piny. Rin raan ci kæklik päl piny tënë ye, ee nhiër koor nyuɔɔth."

⁴⁸ Ku lëk tik, "Adumuɔmku aaci päl piny." ⁴⁹ Go kɔc awën mith kek ye aa jieem wei ku yekë lueel ëlä, "Yeŋa kënë jam lon ë yen adumuɔm päl piny?"

⁵⁰ Ku ben Jethu lëk tik, "Gamdu aci kony. Lɔɾ ke döŋr Nhialic."

Diäär ke ye cath kek Jethu

8 Nawën ke jiël, ku kueny geeth yiic ku bëëi ke piöc Wët Puɔth Yam rin bëäny Nhialic. Ku atuɔccke kathiäär ku rou aake cath kek ye. ² Diäär juëc aake cath kek ye aya. Diäär kök kamken aake ci Jethu kony jakɾec ku tuaany, Maria Magdalena ci jakɾec kadhrou jäl yeguɔp. ³ Ku Joanan tiŋ mony ɔl Kudha raan kæk pan bëny Antipäth ɶerot tiit, ku Thuthana ku diäär juëc kök ë Jethu kek kɔcken ye buɔɔth kony wëëuken. †

Käŋ dom path ku dom rac

(Mt 13:1-9; Mk 4:1-8)

⁴ Go kɔc juëc aa guëer tënë Jethu geeth yiic, go ke lëk käŋ kënë, ⁵ "Raan puɔr ëci la dom bi la pur. Ke wën ye yen rap wëer dom yic ke köth abëk lööny dhöl yic tã ye kɔc tëek thïn, ku tet diet ke aya. ⁶ Ku lööny köth kök alël nom tã koor tiɔp thïn. Nawën ciilkë, ke ke go guɔ riau rin këc meiken ɣet piny apath. ⁷ Ku lööny köth abëk tã ye tiim la kuɔɔth cil thïn, na la tiim juäk ke ke dec rap

†† 7:38 Mt 26:7; Mk 14:3; Jn 12:3 †† 8:3 Mt 27:55-56; Mk 15:40-41; Lk 23:49

ku cik lok apath. ⁸ Ku lööny köth kök tiom path yic, ku ciilkë ku lokkë apath ke dit nhiim apeï.”

Ku wit Jethu lõnde ëlä, “Pieŋkë tē le wek yith.”

Wēt thöth ë kääŋ

(Mt 13:10-17; Mk 4:10-12)

⁹ Go kacken ye bucoth thiëc, “Kääŋ kënë wētde yic yenö?” ¹⁰ Go Jethu bëër, “Wek anyuth Nhialic bäanyden cäk njic theer. Ku koc kök aabi kãŋ njic ë këŋ ya lëk ke yic, rin na cok abn ye kek daai, ka cii kãŋ bi tiŋ. Ku na cok abn ye kek wēt piŋ, ka cik bi deet yiic.” †

Jethu aci kääŋ raan puör teet yic

(Mt 13:18-23; Mk 4:13-20)

¹¹ Ku lëk Jethu ke, “Kääŋ kënë wētde yic akün. Köth ci com aa cit wētdiën ya piöc tēne we. ¹² Koc kök aa cit köth ci lööny dhël yic, ye diet ke tet. Tē piŋ kek lõŋ Nhialic, ke jŋrac bö ku nyiei lõŋ awën kepuöth bik wēt Nhialic cii piŋ, ku bi ke kony bik pür. ¹³ Koc kök aa cit köth ci com alél nom, aa lõŋ Nhialic gam nyin yic ke mit puöth. Ku aacie kepuöth ë deet, aa lõŋ Nhialic guo wai wei tē nek ke rin wēt Nhialic. ¹⁴ Koc kök aya aa cit köth ci lööny tē ye tiim la kucoth cil thün, keek aa lõŋ Nhialic piŋ. Ku käjuëc ke diir rin pür pinyhom ë tēn, nhiër jisek ku käpuöth yekë wic kepuöth aa bën thün, ku rëckë lõŋ Nhialic kepuöth. ¹⁵ Ku koc kök aa cit köth ci puur tiom path yic. Keek aa lõŋ Nhialic piŋ ku gamkë apeï, ku käjuëc path aaye yök tēne ke rin ye kek kepuöth deet.”

Kääŋ ë mermer

(Mk 4:21-25)

¹⁶ Ku ben lëk ke, “Acin raan ci mermer kaŋ yäth yöt ku kum nyin, tēdë ke tēëu agen töc cök. Aye tööu yöt ciël yic rin bi yöt amer yic tēne koc bö yöt. ††17 Këriëc ëbën ci thiaan abi bëëi bei koc nhiim, ku këriëc ëbën ci kum nom, abi yëth ayeer ruël yic. †18 Pieŋkë ku detkë apath tē ye wek wël piŋ, rin raan la këdãŋ abi ben muco, ku na ye raan cin këdãŋ, ke këthiin ye tak lön tö yen tēne ye, abi nyaai aya.” ††

Man Jethu ku wämãthakën aaci Jethu nyaai

(Mt 12:46-50; Mk 3:31-35)

¹⁹ Go man Jethu kek wämãthakën bën tēne ye, ku cin tē le kek tēne ye rin juëc koc yööt apeï. ²⁰ Go raan tök lëk Jethu, “Moor ku wämãthakui aa käac ayeer, ku aa wic yi.” ²¹ Go Jethu lueel tēne ke, “Ma ku wämãthkië aa koc wēt Nhialic piŋ ku loikë.”

Jethu aci yom col akääc

(Mt 8:23-27; Mk 4:35-41)

²² Nayŋn akäl tök, ke Jethu la riäi yic kek kacken ye bucoth ku lëk ke, “Lok teemku wär abŋtui.” Gokë riäi

geer wiir. ²³ Tëwën gër kek, ke Jethu go nin. Kaam awën niin yen ke yomdit apeï jöt rot, ku loi atiaktiak rot abi riäi duër thiãŋ piü, ku duërkë diir. ²⁴ Gokë puöc ku luelkë, “Bãnyda, Bãnyda! Yok aa muco.” Go Jethu rot jöt ku rël yom ku atiaktiak. Gokë köc ku la wär dil. ²⁵ Ku thiëc ke, “Tē gamdun tēnen?” Gokë nhiim la cöt ku riöckë riëdit cit kënë, ku jieemkë kamken, “Ye raan yindë kënë, na cok a yom ku atiaktiak ë ke piŋ wētde?”

Jethu aci raan la guöp jakrec kony

(Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)

²⁶ Gokë wär Galilia teem ku lek tö col Jeratha tö wär Galilia abŋtui. ††27 Tëwën keec Jethu piny riäi yic, ke mony ë gen kënë la guöp jakrec bö tēne ye. Mony kënë ëcie ceŋ alëth ku ëcie rëer baai, ee ye rëer rëŋ nhiim.

²⁸ Nawën tiŋ Jethu ke lor nom ke loi wuoco, ku cuet rot piny yehom ku looi kieeu apeï, “Jethu, wën Nhialic Madhöl yenö wic ba looi tēne ya? Yin alãŋ duk ya tēm awuoc.” ²⁹ Ee jam këlä rin ci Jethu jŋrac yök bi jal yeguöp. Ee ye jŋŋ kënë dom arak juëc, na cok der piny bi rek cin ku cok ku tit, ke njot ke tueny ku dhon luŋŋ köth yecök. Ku yëth jök roor tē cii ceŋ.

³⁰ Go Jethu jãl thiëc, “Col yi ŋa?” Go bëër, “Yok aa kut.” Ee lueel këya rin ci jak juëc la yeguöp. ³¹ Go jakrec jam ku lëŋkë Jethu bi ke cii cop tēthuth dit yic, ye koc rec yäth thün. †††

³² Ku duut diir baai ë nyuãth güt cök ë tēn awën. Go jakrec Jethu lõŋ bi ke col aa la diir gup. Goke puöl. ³³ Go jakrec bën bei yeguöp ku lek diir baai gup, ku riŋkë agör yic, ku thootkë wiir ku moukë ëbën.

³⁴ Nawën tiŋ röör ke biöök diir kë ci rot looi, ke kat bik wēt la lëk koc rëer geeu ku koc tö bëëi yiic. ³⁵ Go koc ëbën jal wet bik kë ci rot looi la tiŋ. Nawën lek yet tēne Jethu, ke yök mony wäär la guöp jakrec ke ci nyuc Jethu cök, ke ceŋ alëth, ke la nom cök. Gokë riöc. ³⁶ Ku koc ke ci kënë tiŋ, aaci tē ci mony la guöp jakrec kuony thün la lëk koc kök. ³⁷ Go koc Jeratha ëbën riöc, ku lëkkë Jethu bi jãl panden. Go Jethu la riäi yic ku dhuk.

³⁸ Go mony wën ci Jethu jakrec col ajiël yeguöp, Jethu thiëc bi cath kek ye. Go Jethu jai ku lëk ye, ³⁹ “Locr baai tēne kacku ku lëk ke käjuëc ci Nhialic looi tēne yi.” Go mony kënë jãl ke kuany geu yic, ke ye koc lëk kãk ci Jethu looi tēne ye.

Jethu aci tik kony ku col nya aben pür

(Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)

⁴⁰ Wën ci Jethu tem ku dhuk wär abŋtui, ke lor koc juëc apeï, koc ke tit ye. ⁴¹ Tëwën ke mony col Jariöth, bëny tēne amat koc Itharel bö aya. Nawën tiŋ Jethu, ke cuet rot piny yecök ku lëŋ bi la paande, ⁴² rin nyanden töŋ ye ruönke thiãr ku rou ëci dhal apeï. Go Jethu gam ku lööny dhöl. Ku bucoth koc juëc ke cik kum apeï.

⁴³ Ku tiŋ tuany këc thëkde köu kaŋ tēem ruöŋn thiãr ku rou ë tö koc yiic. Ku yeen ëci wëüu juëc gãm akim,

† 8:10 Ith 6:9-10 †† 8:16 Mt 5:15; Lk 11:33 † 8:17 Mt 10:26; Lk 12:2 †† 8:18 Mt 25:29; Lk 19:26

†† Jeratha acol Gadara aya, tiŋ Mt 8:28 ††† Eye tak lön jakrec aaye mac piiny tēthuth bi ke jal tēm awuoc.

ku acin akim tönj cī tuaanyde cɔl anuëën. ⁴⁴ Go bën Jethu kōu ku gɔɔt alanhde thok. Go riem kōc nyin yic. ⁴⁵ Go Jethu thiëc, “Yeŋa cā gɔɔt?” Nawën cīn raan gëm ye rot, go Pīter lueel, “Bëny aa kɔc juëc cī kum kek aa yī pik.”

⁴⁶ Go Jethu ben lueel, “Ala raan cā gɔɔt rin aca njic lɔn le yen raan ca kony?” ⁴⁷ Nawën tiŋ tiŋ awën lɔn cī ye njic, go bën tēnē Jethu ke cī riöc, ke leth ku cuet rot piny yecök. Ku lëk Jethu, kɔc nhiim ëbën yen kēnē gɔɔt yen ye, ku tē cī tuaanyde guɔ nuëën thīn ë kaam thiin awën. ⁴⁸ Go Jethu lueel tēnē ye, “Nyaandië gamdu aci kony. Lɔɔr, ke dōr Nhialic.”

⁴⁹ Kaam wën jīem Jethu, ke raan rīŋ pan Jariöth ku lëk ye, “Nyaandu aci yet wei, duk raan piöc ben rāam nhom.” ⁵⁰ Ku Jethu ëcī wēt ë mony piŋ, go lëk Jariöth, “Duk riöc, dëet yīpuöu ku gam wēt yic. Nyaandu abi pial.” ⁵¹ Wën yeet yen baai, ee cīn kɔc cī puöl bik la yöt kek ye, ee Pīter ku Joon ku Jemith, ku jɔl aa wun ku man meth kepëc. ⁵² Tëwën le Jethu yöt, ke yök kɔc ke näk röt, ke dhiau. Go lëk ke, “Duökkë dhiau. Meth akëc thou, anin.”

⁵³ Gokë dɔl guöp rin njic kek ye lɔn cī yen thou. ⁵⁴ Go meth dɔm cin ku lëk ye, “Manhdië jɔt rot.”

⁵⁵ Go wëike dhuk ku jɔt rot nyin yic. Ku lëk Jethu ke bik yiëk miëth. ⁵⁶ Go kɔc ke dhiëth meth gäi apeī, ku thɔn Jethu ke bik kē cī rot looi cī lëk kɔc kök.

Jethu acā atuöccke kathiäär ku rou tooc

(Mt 10:5-15; Mk 6:7-13)

9 Ku cɔl Jethu kɔc ye bucɔth kathiäär ku rou, ku yīk ke riel bī kek jakrec aa la cuöp wei, ku riel bī kek kɔc cɔl aaye pial aya, ² ku tooc ke bik aa la piöc wēt bääny Nhialic ku konykë kɔc tuany. ³ Ku lëk ke, “Duökkë muk kāk la keny, cimën wai ku jɔkɔɔ ku miith yakë cam dhöl yic, ku wëu ku duökkë muk alëth kök. ⁴ Yakë rëer pan ye we lor thīn yet tē bī wek jäl. ⁵ Ku na ye pan cī we lor thīn, ke we jiël ku tanjë wecök, bī nyooth lɔn cī wek kuc ë ke.” †

⁶ Go atuuc jäl, ku kuenykë bëëi yiic ke piöc Wēt Puoth Yam ku konykë kɔc bik pial kuat pan cī kek la thīn.

Antipäth Yërot aci diëer

(Mt 14:1-12; Mk 6:14-29)

⁷ Antipäth Yërot, bënydīt pan Galilia, ee cī käjuëc loi röt piŋ ëbën. Go diëer rin ë ye kɔc kök lueel lɔn Joon raan wäär kɔc muɔc nhiim aci ben pīr. ⁸ Ku lueel kɔc kök ë Elija yen aci ben tuöl, ku kɔc kök ë yekë lueel, lɔn ë yen raan tök kam kɔc kāk Nhialic tiŋ yen aci ben pīr. ^{††9} Go Antipäth Yërot lueel, “Yen aci Joon cɔl atëem nhom bei! Yeŋa kēnē ye yen wëike piŋ ë bak?” Ku ë wic bī röm kek ye.

Jethu aci miëth koor juak bī kɔc juëc cam

(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Jn 6:1-14)

¹⁰ Go atuuc Jethu dhuk ku lëkkë kāk cik looi ëbën. Ku jiëlkë ë röt ku lek gen cɔl Bethaida. ¹¹ Nawën piŋ kɔc juëc tē cī yen la thīn, ke buothkë. Go Jethu ke lor ku jīem tēnē ke rin wēt bääny Nhialic, ku kony kɔc cī ye thiëc, bik pial.

¹² Nawën la piny cuɔl, ka atuöccke kathiäär ku rou bö tēnē ye ku luelkë, “Cɔl kɔc aa jiël bik la bëëi yiic bik la wic tē niin kek thīn, ku lek yɔcɔc miëth camkë, rin tē rëer yok thīn ë ror cī ceŋ cīn kē kuany thīn.”

¹³ Go Jethu bëër, “Miackë ke miëth.” Gokë lëk ye, “Kāk mukku aa yuöp kadhiëc ku rec karou. Wic buk miëth yɔcɔc tēnē ë kɔc juëckä?” ¹⁴ Kɔc ke tō thīn aake rōr tiim kadhiëc. Go lëk kɔcken ye bucɔth, “Calkë kɔc aa nyuc, thiär dhiëc akuöt tök yic.” ¹⁵ Go kɔc ye bucɔth kɔc cɔl anyuc piiny këya. ¹⁶ Go ayuöp awën kadhiëc ku rec karou lööm ku döt nhial ku leec Nhialic. Ku beny ayuöp yiic, ku gëm ke kɔcken ye bucɔth bik ke tek agut rec tēnē kɔc. ¹⁷ Ku miithkë abi miëth ke göök, ku jɔl kɔcken ye bucɔth awuthueei ayuöp ku rec cī döŋ kuany gäacdīt kathiäär ku rou.

Pīter aci Jethu njic

(Mt 16:13-19; Mk 8:27-29)

¹⁸ Nayɔn akäl tök, tēwën rōök Jethu ë rot, ke kɔc ye bucɔth bö tēnē ye. Go Jethu ke thiëc, “Lëkkë ya, ye jän tak, ye yen ë ŋa?”

¹⁹ Gokë lueel, “Ayekë lueel lɔn ye yīn Joon raan kɔc muɔc nhiim. Ku lueel kuat dët lɔn ye yīn Elija. Ku kɔc kök ayekë lueel, lɔn ye yīn raan kam kɔc kāk Nhialic tiŋ thëer cī ben pīr.” ‡

²⁰ Goke thiëc, “Na week yakë lueel lɔn ye yen ŋa?” Go Pīter bëër, “Yīn nhom guöp, yīn ë raan cī Nhialic lɔc ku dɔcɔc.” ‡²¹ Kë ca lueel ë yic Pīter. Ku thɔn ke apeī ëlä, “Duökkë lëk raan dët.”

Jethu ee jam Arëemde ku Thuönde

(Mt 16:20-28; Mk 8:30-9:1)

²² Nawën ke lëk Jethu ke ëlä, “Manh Raan abi dhiel reem, ku abi kɔcdīt baai ku bäny kāk Nhialic, ku jɔl aa kɔc piöc löŋ kɔc Itharel jai, ku abik nöc, ku yeen abi nīn kadiäk nöc piiny raŋ yic ku ben jɔt bī pīr.” ²³ Ku lueel tēnē ke ëbën, “Na ye raan wic bä bucɔth, ka dhil nhom määŋ kəpuoth bī yök piërde yic pinynhom ë tēn. Ku dhil puöu riel ku bucɔth ya akölaköl, cɔk alɔn wic kɔc kök ye bik nöc ë rienkië. ^{‡24} Rin raan wic ye bī wëike kony abi muör. Ku na ye raan mär wëike ë rienkië, ka bī wëike muk akölrüëc ëbën. ^{‡25} Yeŋö bī raan kuany thīn bī jak apeī pinynhom ku mër wëike? ²⁶ Na ye raan guöp yär ë ya ku piöcdië, ke Manh Raan abi guöp yär ye aya, aköl dhuk yen diëckde yic ku diik Wun yic, ku diik atuuc Nhialic. ²⁷ Ku le tueŋ ku lueel, wek alëk yic ala kɔc kök

† 9:5 Lk 10:4-11; Luj 13:51 †† 9:8 Mt 16:14; Mk 8:28; Lk 9:19

‡ 9:19 Mt 14:1-2; Mk 6:14-15; Lk 9:7-8 †† 9:20 Jn 6:68-69 †† 9:23 Mt 10:38; Lk 14:27 ††† 9:24 Mt 10:39; Lk 17:33; Jn 12:25

rëer ë tën, aaciï bi thou agut tã bi kek ya tñj, kek riel ye nyuawth lön ye yën bënny cï Nhialic lóc."

Jethu aci guäpde rot waan

(Mt 17:1-8; Mk 9:2-8)

²⁸ Nawën nin kabët cök cï yen kakkä lueel, ke Jethu cöl Piter ku Jemith ku jöl a Joon, ku lek güt nhom bik la röök. ²⁹ Tëwën röök yen ke wañ yenyin, ku yer aläthke apeï bik la diardiar. ³⁰ Kaam thiin awën ke röör tul ku jiemkë kek ye. Ku keek aake ye yi Mothith ku Elija. ³¹ Keek aaci bën ke la gup dhëñ Nhialic ku jiemkë tënë Jethu tã bi yen la thou thïn Jeruthalem, rin bi yen kë wïc Nhialic jäl thöl. ³² Ku Piter kek kóc awën cath ke ye, aake ye nin muör puöth. Nawën liepkë kenyin ke tñj léc Jethu, ku röör karou ke kääc yelööm. ³³ Nawën jiël ë röörkä, ke lueel Piter tënë Jethu, "Bëny, apath buk rëer ë tën. Yok aabi duël kadiäk looi tök tënë yi, ku tök kek Mothith ku tñj dët kek Elija."

(Kënë jiem yen këya, ee kuc kënë bi lueel.)

³⁴ Kaam wën not jiem yen, go kecit rur piny paat abi ciën tã yekë tñj. Gokë riöcc wën kum rur ke piny. ³⁵ Ku pinjë Nhialic ke jam luäät yic ëlä, "Kënë ë Wëndië, yen aca lóc, piënkë wëtde." ³⁶ Nawën cik röl ben pinj, ke ye Jethu yen tñjkë ë rot. Go kóc Jethu buawth kakkä muk kepuöth ku cik ke lëk raan dët.

Jethu aci dhöñ la guöp jñrac kony

(Mt 17:14-18; Mk 9:14-27)

³⁷ Nawën dhukkë piny güt nhom aköl dëëtë, ke lor kóc juëc apeï. ³⁸ Kaam awën ke raan tök thän awën yic, cöt ke cie röl jüt ku lueel, "Raan piöcc, yin aläj bä manhdie tñj, yen ë mänh tñj tã yanhom. ³⁹ Të döm ë jñj ye, ka dhiau nyin yic, ku wit piny ku leth ku yik thok ayök. Jñj kënë aaci ye lac päl piny, ku aye cöl anak rot apeï. ⁴⁰ Yën aci kockun yi buawth löñ bik cuöp wei yeguöp, ku akëckë lëu."

⁴¹ Go Jethu lëk ke, "Wek kóc cie lac gam, ba rëer ke we, ke ya cii guöp la cut wëlkun?" Ku lëk wun meth, "Bëi manhdu tën."

⁴² Kaam wën le dhök tënë Jethu, ke wit jök piny ku leth. Go Jethu jök yöck bi jäl yeguöp, ku kony dhök bi pi-al. Ku lëk wun bi jäl kek ye. ⁴³ Ku jöl raan ëbën gäi riel Nhialic.

Jethu aci ben jam ë Thuunde

(Mt 17:22-23; Mk 9:30-32)

Tëwën not rëer kóc ke cï gäi käjuëc cï looi, ke lueel tënë atuöckce, ⁴⁴ "Piënkë wëlkä apath ku calkë ke aa lööny wepuöth, rin Manh Raan abi thön kóc bi ye nök."

⁴⁵ Ku kocken ye buawth aake këc wët kënë deet yic, wët ëci moony tënë ke rin bik cii det yic. Ku keek aake cï riöcc bik thiëc kë cï lueel.

Kóc Jethu buawth aaci wët tær

(Mt 18:1-3; Mk 9:33-37)

⁴⁶ Nawën ke kóc ye buawth teer wët lön yerja kamken yen dit apeï. ⁴⁷ Ku Jethu ë njic kë tã kepuöth. Ku döm meth ku cöl akääc yelööm. ⁴⁸ Ku lëk ke, "Raan manh koor cit manh kënë lor ë rienkië, acä lor. Ku raan ya lor, acie yën ye lor, ee Wä Aciëñ ë toc ya. Rin raan koor kamkun ëbën, yen ë raandit." ⁴⁹

Raan cii yo man ë raanda

(Mk 9:38-40)

⁴⁹ Nawën ka atuny cöl Joon bö tënë Jethu ku lëk ye, "Bëny, yok aaci mony dët tñj keye jakrec cuöp wei kóc gup ë rienku, ku acuk pëen rin acie raanda." ⁵⁰ Go Jethu lëk ye kek atuuç kök aya, "Duökkë ye pëen, rin raan cii we man ë raandun."

Jethu akëc kóc Thamaria lor

⁵¹ Nawën cï nin bi Jethu yäth nhial thiök, go tak bi dhie l la Jeruthalem. ⁵² Ku tooc kóc yenhom tuenj bik tã bi kek la nyuc thïn la guir pan tã wun Thamaria. ⁵³ Go kóc pan awën kuc rin njic kek ye lön Jethu ala Jeruthalem. ⁵⁴ Nawën le kóc Jethu buawth, Jemith ku Joon, njic lön cï kóc baai kuc bik Jethu lor ke luelkë, "Bëny, cuk mac cöl abö piny nhial bi pan kënë rac?" ⁵⁵ Go Jethu ke duöm thook piny, ⁵⁶ ku berkë pan dët tã tuenj.

Raan buawth Jethu adhil puöu riel

(Mt 8:19-22)

⁵⁷ Tëwën kueny kek dhël yic, ke räm kek mony dët cï ye bën lëk Jethu ëlä, "Yin aba biaath kuat tã ler yin thïn." ⁵⁸ Go Jethu bëer, "Luony aa la yöötken yekë ke wuut, ku diet pär aa la yöötken aya. Ku yën Manh Raan yën acin baai pinyhom tën."

⁵⁹ Ku lueel Jethu tënë mony dët, "Buawth ya." Go bëer, "Bëny, cöl yën akonj wä la thiök." ⁶⁰ Go Jethu bëer, "Cöl kóc cit kóc cï thou aa thiäk kacken, ku yiin bäär ba Wët Puöth Yam bën la piöcc."

⁶¹ Ku lueel mony dët, "Yin aba buawth Bëny, ku cöl yën akonj kackië la töñj." ⁶² Go Jethu lëk ye, "Yin acit raan dhie pur, na tñj raan dët cath, ke cuet pur piny ku keeñ nhom ku ruëc. Këya, raan ye käk kök nyaai luçi ca guier ye yic, acin këpuöth lëu bi looi rin bääny Nhialic."

Luçi kóc thiärdhorou ku rou

10 Nawën ë kënë cök, ke Jethu kuany kóc kök kathiärdhorou ku rou kam kóc ye buawth, ku tooc ke tuenj bi kóc karou aa cath, bik la geeth ku bëi ke bi yen la thïn yiic. ² Ku lëk ke, "Käk tem ajuëc ku kóc luçi aa lik. Röökkë Bëny la nhom käk tem bi kóc luçi cöl

† 9:28 2Pit 1:17-18 †† 9:35 Ith 42:1; Mt 3:17; 12:18; Mk 1:11; Lk 3:22

‡ 9:46 Lk 22:24 †† 9:48 Mt 10:40; Lk 10:16; Jn 13:20 †† Koc Itharel la luaj Nhialic Jeruthalem, aake cii kóc Thamaria ye lor rin meen kek röt. ††† 9:54 2Bñ 1:9-16 ††† 9:61 1Bñ 19:20

aa juak röt. ¹³ Lak! Ku njieckë, wek atuɔɔc cīmēn amēl ē kam gal. ¹⁴ Duɔkkë wēu ku jɔkɔɔ ku war kɔk muk. Ku duɔkkë ye kɔɔc dhɔl yiic bāk kɔc aa muɔɔth. ¹⁵ Tē yeet wek baai ke kaŋkë lueel, 'Kɔc baai yakē dɔɔr.' ¹⁶ Ku na ye kɔc rēer ē pan kɔc nhar dɔɔr, ke rɔɔkkun aabi ke dɔɔc. Ku na yekē kɔc man dɔɔr, ke rɔɔkkun aacii ke bi kony. ¹⁷ Ku yakē rēer ē pan ku miēthkë ku dëkkë kāk yekē yiēk we, rin apath bi raan lui ariɔpde yök. ¹⁸ Duɔkkë ye jāl pan ku lak pan. ¹⁹ Na lor kɔc gen cī wek la thīn we, ke we cam kuat miēth cīk gām we. ²⁰ Ku kuɔnykë kɔc tuany ku lëkkë ke, 'Bääny Nhialic aci thiök ke we.' ²¹ Ku na lak gen cii we ye lor thīn, ke we jiēl ku luēlkë, ²² 'Yök aabi tɔr gendun tɔr wei yocök bi dōŋ kek we.' Ku dhielkë deet apath, bääny Nhialic aci thiök. ²³ Awuɔc bi Nhialic tēm kɔc Thidon aköl luŋdīt abi kuur tēnē awuɔc bi tēm kɔc ē gen. ²⁴

Gæth kéc luɔi käreɔc puɔl thin

(Mt 11:20-24)

¹³ "Wek kɔc gen Koradhin ku Bethaida, wek aa tiit käreɔc apeɔ, rin kajuēc jāŋ gōi cāk tiŋ cī ke looi gæthkun yiic, ku ke cī looi Tire ku Thidon, gæth wäär ceŋ kɔc rac, ŋuɔt kɔc ē gæthkã aaci kepuɔth dhuɔk ciēn theer, ku pälkë luɔi käreɔc. ¹⁴ Ku Nhialic abi we tēm awuɔc dīt Aköl luŋdīt, awuɔc bi dīt apeɔ tēnē awuɔc bi tēm kɔc Tire ku Thidon. ¹⁵ Ku wek kɔc Kapernaum yakē tak lon bi we jat nhial? Wek aabi cuat pan mac." ¹⁶

¹⁶ Ku lueel Jethu tēnē kɔc wēn cī tooc, "Raan piŋ wēt-dun ē wēt-diē piŋ, ku raan we dhɔl gup acã dhɔl guɔp, ku raan dhäl yaguɔp ē raan toc ya dhɔl guɔp." ¹⁷

Kɔc wēn cī tooc aaci dhuk

¹⁷ Go kɔc thiärdhorou ku rou wēn dhuk ke cī puɔth miēt ku luelkë, "Bēny agut jakrɔc aya aaci wēt-da piŋ ē rienku." ¹⁸ Go Jethu lëk ke, "Riel jɔŋrac aci riääk ku tiēŋ ke lööny piny cīmēn many nhial. ¹⁹ Wek aca yiēk riel bi wek aa cath kãpieny ku kith nhiiim ē path. Ku wek aca yiēk riel wēr wek aleikun ku kɔc man we. Ku acin kē kɔŋ we nök. ²⁰ Ku duɔkkë puɔth jɔl miēt rin cī jakrɔc wēt-dun piŋ, miētkë puɔth rin cī rienkun gōt pan Nhialic."

Jethu amit puɔu

(Mt 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Nawēn ke Wēi Nhialic cɔl Jethu amit puɔu ku lueel, "Wã, Bēny nhial ku piny! Yin alɛɛc rin cī yin kāk cī thi-aan tēnē kɔc njic kãŋ cī piöc, nyuɔth kɔc kor kéc piöc. Ee tēde, Wã, yen ē kēn yi yuum puɔu. ²² Kēriēc ebēn aaci Wã gām ya. Acin raan njic Wēnde ē Wun ē rot, ku acin raan njic Wun ē Wēnde ku kɔc cī Wēnde lɔc bi nyuɔth ke." ²³

† 10:2 Mt 9:37-38 †† 10:3 Mt 10:16 † 10:4 Ith 10:7-14; Mk 6:8-11; Lk 9:3-5 †† 10:7 1Kor 9:14; 1Tim 5:18 †† 10:11 Luɔi 13:51 ††† 10:12 Cäk 19:24-28; Mt 11:24; 10:15 ††† 10:13 Ith 23:1-18; Edhe 26:1-28:26; Juel 3:4-8; Amo 1:9-10; Dhäk 9:2-4 § 10:15 Ith 14:13-15 §† 10:16 Mt 10:40; Mk 9:37; Lk 9:48; Jn 13:20 §†† 10:19 Wk 91:13 §† 10:22 Jn 3:35; 10:15

²³ Tēwēn rēer Jethu kek kɔcken ye buɔɔth ē röt, ke wēl yenhom ke ku lueel, "Wek aala gup duaar bāk kāk tiēŋkë tiŋ. ²⁴ Ku alëk we, ēci kɔc juēc kāk Nhialic tiŋ ku bānydīt wic bik kāk yakē tiŋkã tiŋ, ku aa kēckë ke tiŋ. Ku ē cik wic aya bik kāk yakē piŋ, piŋ, ku aa kēckë ke piŋ."

Kään raan path pan Thamaría

²⁵ Raan piöc ē löŋ kɔc Itharel, ēci bēn ku wic bi Jethu deep ē wēt ku thiēc, "Raan piöc, yeŋö ba looi ba pīr akölrīēc ebēn pan Nhialic?" ²⁶ Go Jethu bēer, "Ye Löŋ Mothith lueel kēdē ē wēt kēnē? Yeŋö ye deet yic thīn?"

²⁷ Go bēer, "Yin adhil Nhialic Bānydu nhaar yipuɔu ebēn, ku wēiku ebēn, ku yinhom ebēn, ku nhar raan dēt cīmēn nhīer yin rot." ²⁸

²⁸ Go Jethu lueel, "Aca njic bēer. Loi kākã, ku pīr pan Nhialic akölrīēc ebēn aba yök." ²⁹

²⁹ Go monytui wic bi wēt deet apath rin wic yen ye bi rot kony, ku ben Jethu thiēc, "Raandiēn ba nhaar yeŋa?"

³⁰ Go Jethu bēer ku lueel, "Monytui, ke ye raan Itharel, ēci jāl Jeruthalem bi la Jeriko. Go rōm ke cuēr dhël yic ku rumkë aläthke ku wēuke ebēn, ku näkkë ku jɔlkë nyääŋ piny ke duēr thou. ³¹ Nawēn ke raan kāk Nhialic, ke ye raan Itharel, bō ke kuany dhël kēnē yic, go monytui tiŋ ku wēen thok piiny. ³² Nawēn ke raan dhiēn Lebī ben bēn, go mony kēnē tiŋ ku bēer. ³³ Go raan pan Thamaría bēn ke kuany ē dhël kēnē yic. Nawēn tiŋ mony kēnē piiny ke njier yic. ³⁴ Go rot cuɔt ye, ku muɔc yōntöök yiic miök ku muɔn abiēc ku der keyiic, ku jɔt akaja kōu ku yēth pan jōl, ku rēer yelōm ē wēer wēn. ³⁵ Nayɔn nhīäk, ke gem wēu tēnē raan lui pan jōl ku lëk ye, 'Lök mony kēn töök apath, na la dhuk ku le wēu ca lök muɔr ē rienke tē lik wēukiē, ka ba bēn cool.'" ³⁶

³⁶ Ku wit Jethu wētde ku lueel ëlä, "Na ye yi, ke raan cī cuēr baŋ, yeŋa kam kɔc awēn kadiäk ē raande?" ³⁷ Go lueel, "Raan cī ye kony yen ē raande." Go Jethu lueel, "Lɔɔr, ku ye luui këya."

Martha kek Maria

³⁸ Tēwēn cieth Jethu kek atuɔccke ke la Jeruthalem, gokë nyuc gen thiin tō dhël yic. Go tiŋ cɔl Martha ke yäth baai. ³⁹ Ku Martha a la nyankēn cɔl Maria, cī bēn nyuc Jethu löm bi piöcde piŋ. ⁴⁰ Go Martha puɔu riääk rin kéc Maria ye kony luɔi miēth tēnē jōl. Go bēn tēnē Jethu ku lueel, "Bēny, ye kēpath yen looi nyankäi cī yen ya päl luoi ē rot tēthēer awēn? Lëk ye bã bēn kony."

⁴¹ Go Bānyda bēer ku lueel, "Yin Martha, yin adīer rin awic ba kajuēc tō yipuɔu looi ebēn, ⁴² ku ē tōk yen aril, Maria acã aban ŋuēn kuēny bei, ku acii bi nyaai tēnē ye."

§†† 10:25 Mt 22:35-40; Mk 12:28-34 §† 10:27 Leb 19:18; L.rou 6:5 §† 10:28 Leb 18:5 §†† 10:34 2Lëk 28:15 §†† 10:39 Jn 11:1

Jethu anyuth ɣo tē bī ɣok aa rōök thīn

(Mt 6:9-13; 7:7-11)

11 ɣɔn akāl tōk Jethu ē rōök, nawēn cī rōökde jal thök, ke lueel raan tōk kam kɔcken ye buɔɔth tēnē ye, “Bēny, piōōc ɣo tē bī ɣok aa rōök thīn, cimēn wäär cī Joon raan kɔc muɔɔc nɦīm kɔcken ye buɔɔth piōōc.” ² Go Jethu lēk ke, “Yakē lueel kēlā tē rōök wek, ‘Wādan tō nɦial, bī rienku aleec.

Bī bāānydu bēn ɣoyiic.

³ Muɔc ɣook miēth akōlakōl.

⁴ Ku pāl adumuōōmkua piny tēnē ɣook, rin ye ɣok wēt puōl tēnē kɔc rɛc ɣook.

Ku duk ɣook ɔl athem kērac.’”

⁵ Ku ben Jethu lēk kɔcken ye buɔɔth, “Tēdē, na yīn ala mähthu ku lbr tēnē ye wakōu wēēr ciel yic ku luel tēnē ye, ‘Mähthiē gām ɣa ayuōp kadiāk. Rin mähthiēn cī la keny aci bēn paandiē, ku ɣen acīn miēth gām ye.’ ⁷ Ku bēer ɣōöt alɔŋ thīn ku lueel, ‘Duk ɣa rēēm nɦom. ɣōt aci gur thok, ku ɣok aaci tōc ɣok miēthkiē. ɣen acīi rot ben jɔt ba yī gām ayuōp.’ ⁸ Ku la Jethu tuēŋ ku lueel, na ɔk alɔn cīi monyē rot jɔt bī gām ayuōp rin yen mähthu, ka ɔot bī rot jɔt bī gām kuat kē wīc, rin yīn acīi guōp bī riōōc ē ye, ku lɔr tuēŋ ke thiēc. ⁹ Kēya alēk we, thiēc, ku abī Nɦialic gām yī, na wīc kēdāŋ tēnē Nɦialic ka yök. Ku ē tēde aya, na gut ɣōt thok, ka ɣany thok tēnē yī. ¹⁰ Raan thiēc aye gām ke wīc, ku raan la kē wīc aye yök. Ku ɣōt aye ɣaany thok tēnē raan wīc ye. ¹¹ Yeŋa kamkun na le meth, ku thiēc manhde miēth ke gēm kēpiiny tē wīc yen rēc. ¹² Ku na wīc tuɔŋ ajiŋth, ke ɔm kiēth ku gēm ye. ¹³ Na ɣieckē wek kɔc ē luui käreç bāk miēthkun aa gām kāpath, ke ɔk lēu bāk ɣic lɔn bī Wu-urduŋ tō nɦial ye ɣic apeī bī Wēi Nɦialic tuōc kɔc thiēc ye.”

Jethu aye yōōk lɔn le yen guōp jɔŋrac

(Mt 12:22-30; Mk 3:20-27)

¹⁴ Nayɔn akāl tōk ke Jethu ē cop jɔŋrac wei raan guōp, ku ēcie jam. Nawēn cī jɔŋē jāl yeguōp ke mony awēn jam. Go thān awēn tō thīn gāi apeī, ¹⁵ ku lueel kɔc kōk, “Ee Beldhebul bēny jakrɛc yen ē ye yiēk riel bī ke aa cuɔp wei.” ¹⁶ Ku ē wīc kɔc kōk bīk deep wēt, ku thiēc kē bī kēnē jāŋ gōi looi, bī nyuōth ke lɔn ye Nɦialic kākke gam. ¹⁷ Ku Jethu ē ɣic kē yekē tak, go lēk ke, “Na tek kɔc paan tōk keyiic ku thēr kē ē kamken, ke pan kēnē abī riāäk. Ku na tuum dhiēnh tōk yenhom aya ku thēr kē kamken ē röt, ke dhiēnh kēnē abī wēer aya. ¹⁸ Kēya, na tek jakrɛc keyiic ku thēr kē ē kamken ke cīi thök? Ayakē lueel lɔn ye ɣen jakrɛc cuɔp wei riel ye Beldhebul gām ɣa. ¹⁹ Ku na ye riel Beldhebul yen ye ɣen jakrɛc cuɔp wei, ke ye riel ɣa yen ye kɔckun yakē buɔɔth ke cuɔp wei? Calkē ke aa lēk we yic. ²⁰ Ku na ye riel Nɦialic yen ye ɣen jakrɛc cuɔp wei, ke ɣieckē lɔn cī bāāny Nɦialic bēn tēnē we.

† 11:15 Mt 9:34; 10:25 †† 11:16 Mt 12:38; 16:1; Mk 8:11

²¹ “Na tit raan ril paande thok ē tɔŋ ku kōt, ke kākke aaci nyiēci. ²² Ku na mēt raan dēt ril, ka wer ye. Ku jɔl kāk muk bī yen rot tiit nyaai ēbēn, ku tek kāk cī rum.

²³ “Raan kēc rot māt ɣa acie raandiē, ku raan cīi ɣa kony bī kɔc lēk wēt Nɦialic, ee kɔc thiōi. †

²⁴ “Tē cī jɔŋrac jāl raan guōp, ee piny yōōp tēdēt bī yen lōŋ thīn. Na cīn tē yök, ka lueel, ‘ɣen abī dhuk tēnē raan wäär jiēl ɣen thīn.’ ²⁵ Ku dhuk ku yök raan wäär, ke cīt yōn cī guir yic apath, ²⁶ ku dhuk ku le bēn kek jakrɛc apeī kōk kadhorou wār ye, ku lek yeguōp. Ku pīr ē raan kēnē ē jāl rēc apeī tēnē pirden tuēŋ.”

²⁷ Kaam wēn jiēem yen kēlā, ke tik jam rödit kɔc yiic ku lēk ye, “Tiŋ ē dhiēth yī ku muk yī amit guōp apeī.”

²⁸ Go Jethu bēēr ku lueel, “Ee yic, ku kɔc mit gup alandēn aa kɔc wēt Nɦialic piŋ ku loikē.”

Jethu akuēc bī kēnē jāŋ gōi looi

(Mt 12:38-42)

²⁹ Tēwēn cī kɔc juēc kenɦīm kut Jethu lōōm, ke lueel, “Yeŋō be riēc akölē rēc kēlā? Ee riēc ye wīc bī kēnē jāŋ gōi tiŋ. Ku acīn kē bī nyuōth ke. Ee kēnē jāŋ gōi wäär cī rot looi tēnē Jona yen abik tiŋ. ³⁰ Cimēn wäär cī Jona raan kāk Nɦialic tiŋ jāl a kit tēnē kɔc Ninibe, kēya Manh Raan abī jāl a kit tēnē kɔc akölē ēbēn. ³¹ Tiŋ bēny wäär jiēl pan Athia abī rot jɔt aköl luŋdit ku gēk riēc akölē, rin cī yen jāl tēmec apeī bī wēl puōth bēnyŋaknɦom Tholomon la piŋ, ku ɣen jam kēn, ɣen adit tēnē Tholomon. ³² Aköl luŋdit kɔc gen Ninibe aabi we gōk rin cī kek kepuōth waar, ku pälkē luçi käreç wäär cī Jona ke lēk. Ku alēk we, ɣen jam kēnē, ɣen adit tēnē Jona. †††

Kɔc cī gam aaci awai ku mermer

(Mt 5:10; 6:22-28)

³³ “Acīn raan cī mermer kaŋ ɣāth ɣōt ku kum nyin. Aye tōōu tēn ye yen ɣōt mer yic thīn, bī piny amer tēnē raan la ɣōt. ³⁴ Puōn path acit nyin path. Raan path nyin ē daai apath, acīi thōŋ kek raan cī ɔɔr cie daai apath. ³⁵ Kēya, luçikē röt bāk puōth la ɔök, ku duōkkē puōth ɔɔr. ³⁶ Na yīn aŋer puōu, ke yīn acit raan kēc ɔɔr ē daai apath cimēn dhie ye mac piny riaal.”

Jethu ē kɔc piōōc lōōŋ ku Parathī lēk lɔn nɦieem kek

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

³⁷ Nawēn cī Jethu thök ē jam, ke ɔɔl raan tōŋ akut Parathī paande bīk la mīth, go la ku nyuuc ku mīth ke kēc yecin ku yecök lɔk cimēn ciēŋ kɔc Itharel. ³⁸ Kēnē, aci raan akut Parathī wēn la baai bēn gōi apeī. ³⁹ Go Jethu lueel tēnē ye, “Wek kɔc akut Parathī, aa wegup aŋeer kek yakē lɔk, ku piāthkun aaci thiāŋ käreç apeī. ⁴⁰ Kɔc cīn kē ɣieckē! Kēc Nɦialic yen cak guōp, puōu alɔŋthīn cak aya? ⁴¹ Biökruēel aye nyuɔɔth puōn ɣer tē

‡ 11:23 Mk 9:40 †† 11:29 Mt 16:4; Mk 8:12 ††† 11:30 Jona 3:4 †††† 11:31 1Bŋ 10:1-10; 2Lēk 9:1-12 ††††† 11:32 Jona 3:5 § 11:33 Mt 5:15; Mk 4:21; Lk 8:16

muɔɔc yin kɔc, ku acie miɔc ye yin biɔkrueɛl nyuɔɔth ɛ path.

⁴² "Tɛ rɛɛc yen thɪn tɛnɛ we, kɔc akut Parathɪ. Wek aa Nhialic juɛr kɔlik, kɔk cɪt tɔk ɛ thiaär yic kɔkkun yakɛ ke puur ɛ dum yiic, ku kuat wɛl kɔk ɛbɛn. Ku wɛt la cɔk ku nhiɛr Nhialic akuɔckɛ looi. Kɔkkä aa dhiɛlkɛ looi, ku luɔikɛ kɔkkä aya. †

⁴³ "Tɛ rɛɛc yen thɪn tɛnɛ we, kɔc akut Parathɪ. Ayakɛ nhiaar bɔk aa nyuc tuɛŋ thɔc kɔcdɪt nhiim tɛn amat, ku ye we muɔɔth athɛɛk yɔn ɛ yɔɔc yiic. ⁴⁴ Tɛ rɛɛc yen thɪn tɛnɛ we, wek aa thɔŋ kek rɛŋ cɪn kɛ ye ke ŋic, ye kɔc cath kenhiim ɛ path, ku kɔrɛc cɪk thiaan keyiic piiny aaci ŋic."

⁴⁵ Nawɛn, ke raan tɔk kɔc piɔɔc ɛ lööŋ jɔt rot ku lueel tɛnɛ ye, "Bɛny, tɛ jɛɛm yin kɛlä, ke yin ɛ yɔ lat aya."

⁴⁶ Go Jethu bɛɛr, "Wek kɔc piɔɔc ɛ lööŋ, kɔrɛc aa tit we aya. Wek aa kɔc piɔɔc kɔril apɛi cie lɛu bi ke looi. Ku wek aacie kɔc kony aya ɛ luɔiden. ⁴⁷ Tɛ rɛɛc yen thɪn tɛnɛ we. Awɛɛŋkui, wek aa rɛŋ path buth tɛnɛ kɔc kɔk Nhialic tiŋ, kɔc wäär nɛk wɔrkun dɪt. ⁴⁸ Acɔk gam lɔn kɛwäär cɪ wɔrkun dɪt looi apath, ku na we tɔ thɪn ŋuɔt wek cɪ nɔk aya. Rin aaci kɔc kɔk Nhialic tiŋ nɔk ku buɔthkɛ rɔŋken. ⁴⁹ Ku rin ɛ wɛt kɛnɛ yen aci Nhialic ye lɛk we ɛlä, 'Wek aaba tuɔc kɔc kɔkkiɛ tiŋ ku atuuc. Ku wek aabi kɔc kɔk nɔk ku cuɔpkɛ kɔc kɔk wei.' ⁵⁰ Riɛc akölɛ abi tɛm awuɔc rin cɪ yen kɔc kɔk Nhialic tiŋ nɔk tɛwäär cɛk piny yɛt ɛmɛn, ⁵¹ jɔk ɛ nɔk Abel yet nɔk Dhakaria wäär nɔk luɔŋ Nhialic. Ku ben Jethu lɛk ke, riɛc akölɛ abi tɛm awuɔc rin ɛ kɔkkä ɛbɛn! ††

⁵² "Tɛ rɛɛc yen thɪn tɛnɛ we, wek aa yic moony tɛnɛ kɔc ku acɔk ye gam kek week ɛ rɔt. Ku wek aa kɔc kɔk wɪc yic bik gam gɛl!"

⁵³ Nawɛn wɪc Jethu bi jɔl, ke jɛɛm kɔc akut Parathɪ ku kɔc piɔɔc lööŋ guɔp apɛi, ku thiɛckɛ wɛl juɛc ku wɪckɛ bi ke dhiɛl dhuk nhiim, ⁵⁴ rin wɪc kek ye bik deep wɛt bik dɔm, tɛ le yen wɛt rɛɛc lueel.

Duk riɔc luel yic

(Mt 10:26-27)

12 Wɛn cɪ kɔkkä rɔt looi, ke kɔc juɛc apɛidɪt aake cɪ kenhiim kut Jethu lööŋ abi ciɛn tɛ ye cɔk cak la piny. Tɛwɛn ke Jethu kɔŋ jam tɛnɛ kɔcken ye buɔɔth ku lɛk ke, "Tɛtkɛ rɔt, ku duɔkkɛ ye luui cɪmɛn kɔc akut Parathɪ, kɔc ɛ kɔc ruɛny. ⁴² Acɪn kɛ ye moony arɛk abi cɪ tiɛc. Tɛdɛ ke lɛu bi kɛdɔŋ thiaan abi cɪ ŋic. ⁴³ Na cɔk a wɛt luel wakɔu ka ŋot piŋ nhiɔk aköl. Ku kɛriɛc ɛbɛn cɔk ŋäai wɛyith yɔɔt alɔŋthɪn ke yɔt cɪ thiɔk thok ŋot ye kɔc kɔk piŋ.

⁴⁴ "Ku alɛk we wek mɔthkiɛ, duɔkkɛ riɔc kɔc guɔpkun nɔk ɛ path. Aa we nɔk ku na lä ka cɪn kɛdɛt ben kɛ looi. ⁵ Ee Nhialic yen adhɪl kɔc riɔc, rin na cɪ nɔk ka la riɛl aya bi cuat pan mac. Alɛk we, ee Nhialic ɛ rot yen adhɪl kɔc riɔc. ⁶ Diɛt thii kor kadhiɛc cɪt amuɔr, cɪ ke ye yɔɔc wɛu lik? Ku acɪn tɔk ɛ kamken cɪ Nhialic kaŋ muɔr

† 11:42 Leb 27:30 †† 11:51 Cɔk 4:8; 2Lɛk 24:20-21 † 12:1 Mt 16:6; Mk 8:15 †† 12:2 Mk 4:22; Lk 8:17

nhom, ⁷ agut nhiimkun tɔ yinhom aŋic Nhialic akuɛnden. Duɔkkɛ riɔc, wek aa awär amuɔr juɛc.

⁸ "Alɛk we, raan ye gam kɔc nhiim lɔn ye yen raan Manh Raan, aba gam aya lɔn ye yen raandiɛ atuuc Nhialic nhiim. ⁹ Ku raan jɛi kɔc nhiim lɔn cɪi yen ye raandiɛ, abi Manh Raan kuc aya atuuc Nhialic nhiim."

¹⁰ Ku ben Jethu lɛk ke, "Kuat raan wɛt rac luɛɛl Manh Raan guɔp abi pɔl piny tɛnɛ ye, ku raan lueel kɛrac Wɛi Nhialic guɔp, aci bi kaŋ pɔl piny tɛnɛ ye. †

¹¹ "Tɛ yɛth yi tɛn amat luk yic, bɔny dɪt ku bɔny kor nhiim, duk diɛr tɛ bi yin rot kuɔny thɪn ku wɛt ba lueel, ¹² rin Wɛi Nhialic abi cɔl aŋic kɛ ba lueel." ††

Raan ajak kuc kɔŋ

¹³ Go mony dɛt rot jɔt kɔc yiic ku lueel, "Bɛny lɛk wamääth bɔ yɛk abɔkkiɛ kɔk cɪ wɔ nyɔŋ yɔ yiic." ¹⁴ Go Jethu bɛɛr, "Mɔthdiɛ, yeŋa cɔ kuany ba ya bɛny, ba kɔŋ tɛk we?" ¹⁵ Ku lɛk kɔc awɛn tɔ thɪn, "Tɛtkɛ rɔt, duɔkkɛ jɛɛk cɔl arum wɛpuɔth. Acɪn raan rɛɛr piɛrde yecin cɔk alɔn le yen kɔjuɛc."

¹⁶ Ku lɛk ke kɔŋ kɛnɛ, "Thɛr raan ajak ɛ tɔ thɪn, ku duɔmde ɛcɪ luɔk rap juɛc apɛi. ¹⁷ Go jal jam ku lueel, 'Yeŋɔ ba jal looi? Yɛn acɪn duɛl läu yic bi yɛn ke tɔɔu thɪn.' ¹⁸ Nawɛn ke tek ku lueel, 'Kɛ ba looi akɪn. Duɛl kɛnɛ aba ŋaany, ku ben duɛldɪt apɛi looi bi yɛn rap ku kɔk kɔk baai täu thɪn. ¹⁹ Ku jal lɛk rot yatɔk. Mony mit guɔp, yin ala miith juɛc apɛi bi run juɛc nɔk, jɔl piɔ apath, miɛthɛ ku dɛkkɛ, ku jɔl puɔu miɛt!' ²⁰ Go Nhialic lɛk ye, 'Raan kuc kɔŋ! Ee wɛr kɛnɛ, yin abi thou ku kɔjuɛc ca täu rot kɛ, bik lök aa kɔk ɛ ŋa?' "

²¹ Ku wit Jethu wɛtde ɛlä, "Kɛnɛ, yen ɛ rot looi tɛnɛ kɔc kɔjuɛc tɔɔu ɛ riɛnken, ku acɪn jɛɛk Nhialic tɔ kepuɔth."

Raan adhɪl Nhialic ŋɔɔth

(Mt 6:26-34)

²² Ku wɛl Jethu yenhom kɔcken ye buɔɔth ku lueel, "Kɛya alɛk we, bɔk rɔt cɪi cɔl anɛk diɛr kɛ bɔk cam bɔk piɔ. Ku diɛr kɛ aya kɔk bɔk ceŋ. ²³ Wɛi aŋuɛɛn tɛnɛ miɛth, ku guɔp raan aŋuɛɛn tɛnɛ alɛth. ²⁴ Daai kɛ diɛt pɔr nhial, aacie pur rap ku temkɛ ke, ku tɛɛukɛ ke atuɔk yic, ku aa ŋot ke piɔ rin ye Nhialic ke yɛk miɛth. Ku wek aa ŋuɛɛn apɛi tɛnɛ ke. ²⁵ Yeŋa kamkun na diir ɛ wɛike ke juak ruɔnke? ²⁶ Na cɔk kɔk thiikɛ ye lɛu, yeŋɔ ye wek diɛr kɔk kɔk? ²⁷ Tiɛŋkɛ yɔk cil tɛ dhɛɛŋ kek thɪn, aacie luui ku aacie luui alɛth. Ku alɛk we na cɔk a bɛnyŋaknhom Tholomon cɪmɛnden wäär ɛ bäänyde yic, ɛcɪi la alɛth la kit dhɛŋ cɪmɛn yɔŋ tɔk ɛ yɔkkɛ yiic. ²⁸ Ku na ye Nhialic wɛl cil ɛ path cɔl adhɛŋ kɛlä, wɛl tɔ thɪn akölɛ ku na nhiɔk nin lik ke ril wei ku took ke mac, ke Nhialic cɪi we bi kuɛc nhiim, wek aa kɔc la gam thin koor.

†† 12:10 Mt 12:32; Mk 3:29 ††† 12:12 Mt 10:19-20; Mk 13:11; Lk 21:14-15 ††† 12:27 1Bŋ 10:4-7; 2Lɛk 9:3-6

²⁹ “Duõkkë wenhiim ye yiëk kë båk cam ku kë dekkë akölaköl. ³⁰ Aa kóc kuc wët Nhialic pinyhom ë tën kek aa kepuõth yiëk kakkä. Ku Nhialic Wuurdun anjic lön wic wek kakkä. ³¹ Na ye këya, yakë ke wic käk bäany Nhialic, ku aabi yiëk we aya.

Jiëek cie rop atõ pan Nhialic (Mt 6:19-21)

³² “Duõkkë riõc wek kóc buõth ya rin Wuurdun amit puõu bi we yiëk ë bäanyë. ³³ Yaackë kakkun ku gämke wëu kóc nõj. Kënë abi jaakdu juak yic pan Nhialic. Ku jiëek pan Nhialic acie thök, ku acie riääk cimën jiëek pinyhom, rin acin cuër tõ thün. Ku acii aruõp ye rac. ³⁴ Ku piändu abi ya rëer akölaköl tã tõu jaakdu thün.

Rëer yi ci rot guir

³⁵ “Rëer yi ci rot guir akölaköl, ku rëer yi muk mermer rin kuat kë bi rot looi bi yök wakõu, ¹³⁶ cimën alony lui baai tit bänyden ci la yan thiëek yic ke bi dhuk baai. Na bi ke go yõt guõ rjaany thok tënë ye. ¹³⁷ Aloony mit gup aa loony ye bänyden yök ke tit tã dhuk yen baai. Alëk we alanden, bëny abä alanhden luõ ruõk, ku cõl ke aa nyuc bik mith ku luui tënë ke. ³⁸ Tëdë, ke bëny abi dhuk baai wëer ciel yic, tãdë ke dhuk bëek ë piny. Ku aloony mit gup aa loony bi bäny yök ke tit. ³⁹ Wek aa lëu kënë båk deet yic ë röt. Na raan ye wëer alõj bi cuär bën njic, ka rëer ke yiën bi cuär kärke cii kual. ⁴⁰ Ke week aya rëerkë we tit, rin wek aa kuc aköl bi Manh Raan bën.” †

⁴¹ Go Piter lueel, “Bëny, ye yok lëk ë kääj kënë aye kóc ëbën?” ⁴² Go Bëny dhuk nhom ku lueel, “Na ye këya, yeja alony path ku njic kãj apej? Yeen alony bi bëny nyääj kärke yiic paande, bi kacke ya gãm miëth akölaköl. ⁴³ Alony mit guõp alony bi bëny yök ke loi luõide apath tã dhuk yen. ⁴⁴ Alëk we, abi alony kënë tääu kärke yiic ëbën. ⁴⁵ Ku na ye alony ye tak lön cii bënyde bi lac dhuk. Ku ye rëer ke näk aloony kök, röör ku diäär. Ku ye cool ke mith ku dëk abi wieset. ⁴⁶ Ke bënyde abi la luät yeguõp aköl cii ye tak lön yen aköl bi yen bën. Ku yeen abi bëny tëm awuõcdit ku met tã rëer kóc rëc thün.

⁴⁷ “Ku aluan njic kë wic bënyde bi looi, ku rëer ke cii rot guir bi kë wic bëny looi, ka bi tëm awuõcdit apej. ⁴⁸ Ku aluan kuc kë wic bënyde ku looi awuõc bi yen that thün, ka bi ya awuõc koor. Kājuëc aa wic tënë raan ci gãm kājuëc, ku raan ci gãm kājuëc apej awic kājuëc apej tënë ye. ⁴⁹ Yen aci bën ba piny bën cuõny. Ku anhi-aar diët ci dëp theer. ⁵⁰ Yen atit kërãc apej, yen abi gum ku rem ya apej yet aköl bi kënë thök. ⁵¹ Yakë tak lön cii yen bën ba döör bën looi pinyhom? Alëk we acie ye. Ee lön bi kóc keyiic tek. ⁵² Many la yic kóc kadhiëc abi yeyic tek. Kóc kadiäk aabä nhiaar ku man rou ya. Tëdë, kóc karou aabä nhiaar ku man kóc kadiäk ya. ⁵³ Mith röör

kek wärken aabi kenhiiim tuõõm ë rienkië. Ku yen ë lön nyiir kek märken. Ku man athiëek kek tiñ wënde aabi röt maan aya.” ††

⁵⁴ Ku ben Jethu lëk thän awën tõ thün, “Na tiëjke luät nhial, ka guõkë lueel lön deñ abi tueny, ku tueny ayic. ⁵⁵ Ku na döõm bi la dil, ku ruel aköl apej, ka luëlkë lön bi piny tuõc, ku tuc ayic. ⁵⁶ Yeja wiëckë båk ruëeny! Awëenjku? Wek aa kë bi rot looi njic tã tiñ wek kakkä nhial. Ku cäk kë loi rot ëmën njic ayic?

⁵⁷ “Yenõ cii wek yic båk looi ye njic? ⁵⁸ Cimën na yëth raan yi luk yic, ke yi lbc wët waar yic, ku döörkë ke këc yi guõ yãth luk yic. Na cii lbc looi këlã, ka yëth yi luk yic tënë bëny, ku bëny abi la thön apuruuk, ku mac yi. ⁵⁹ Alëk yi, yin acii bi kan lony, yet tã bi yin këthiin kõny tënë yi kan cool.”

Na cii luõi käreõc päl ke yin acii pir

13 Nawën ke kóc bö tënë Jethu, ku lëkkë ye lön cii bënydit Pilato kóc Galilia cõl anäk, kóc ke ci käk juërkë Nhialic la nõk luan Nhialic Jeruthalem. ² Go Jethu bëer. “Yakë tak lön kóc Galilia ci nõk ëmën aa käreõc apej wër kek kóc Galilia kök looi? ³ Acie yic! Ku cäk njic lön wek aabi thou aya cimënden, tã cii wek käreõc yakë looi päl, ku wëlkë wepuõth Nhialic? ⁴ Ku na kóc wäär kathiäär ku bët wik yõn bäär apej kenhiiim Thiloam bik thou ëbën, ye kek kóc käreõc looi Jeruthalem kepëc? ⁵ Aacie ke! Ku alëk we, na cäk luõi käreõc päl, ke wek aabi thou ëbën cimënden.”

Kääj tim cie luõk

⁶ Go Jethu ke lëk kääj kënë, “Monytui ëci tim luõk com duõmde. Nawën thöõj tã ci yen luõk, ke bö bi bën bet. Go ciën mith yok yenhom. ⁷ Go puõu riääk apej, ku lëk raan lui dom yic bi yep wei, ku lëk ye, ‘Aca tiit run kadiäk ku acin manh tõj ca yok yenhom. Yenõ pël ye bi dom rooc ë path ke cie luõk?’ ⁸ Go raan ë luõi bëer, ‘Bëny, päl ë ruõõn tõj kënë ë path, aba guir ku tääu dhiääp yecök. ⁹ Na lok ruõõntui ka path, ku na cii lok, ka jõl cõl ayep.’”

Jethu aci tiñ tuany kony aköl cii kóc ye luui

¹⁰ Tëwën aköl cii kóc ye luui ke Jethu piõõc tën amat kóc Itharel, ¹¹ ke tik ë tõ thün ke la guõp jõnjrac ci ye dhoj kõu, bi yekõu cii ye jõt ruõõn thiäär ku bët.

¹² Nawën tiñ Jethu ke cõl ku lëk ye, “Tik, yin aci kony.”

¹³ Ku tãõu yecin yekõu. Ku kaam thiin awën ke la kõu cök. Go Nhialic leec.

¹⁴ Ku raandit tën amat ëci puõu dak apej rin ci Jethu ye kony aköl cii kóc ye luui. Ku lëk kóc awën tõ thün, “Yok aa la nin kadãtem ye kóc luui. Ke raan alëu bi bën akäl tõk kam ë ninkã yiic bi bën kony, ku acie aköl cii kóc ye luui.” †††

¹⁵ Go Bëny bëer ke tõõn guõp, “Aa wek kóc la gup ruëeny! Le raan tõk ë kamkun cie yãkke ye lony aköl cii

† 12:35 Mt 25:1-13 †† 12:36 Mk 13:34-36 †† 12:40 Mt 24:43-44 ††† 12:50 Mk 10:38

†† 12:53 Mai 7:6 ††† 13:14 B.bei 20:9-10; L.rou 5:13-14

kɔc ye luui bi ke la więc wal ku piu? ¹⁶ Ku tiŋ kënë, nyan many Abaram ci bëny jak dhoŋ kɔu, bi ya rëer ke duɔl ë runkä kathiäär ku bët, ci path bi kony aköl ci kɔc ye luui bi la cök?" ¹⁷ Tëwën lueel yen ye këlä, ke kɔc awën man ye yär gup, ku mit thän diit awën tɔ thän puõth kæk kɔc göi ci Jethu looi.

Kääŋ käu koor nyin ye tiemde diit apeɪ

(Mt 13:31-32; Mk 4:30-32)

¹⁸ Ku la Jethu tuer ke jam ku lueel, "Bääny Nhialic ciit nõ? Yenõ ba thõŋ ke ye? ¹⁹ Aba thõŋ manh tim koor nyin ci raan com duõmde. Go diit abi ya tim diitet ye diet yõõtken yik kerke kõth."

²⁰ Ku ben lueel, "Yenõ ba ben thõŋ bääny Nhialic? ²¹ Acit lon ci tik pur ayumdit tet yic, na lä ke piäär ëbën."

Kuany dhël la pan Nhialic yic

(Mt 7:13-14, 21-23)

²² Ku bër Jethu ke kuany gæth ku bëëi yiic ke la Jeruthalem. ²³ Go raan tõk thiëc, "Bëny! Le kɔc lik bi poth bik la pan Nhialic?"

Go Jethu bëër, ²⁴ "Thamkë bæk bak dhël ye kɔc gum thän yic, rin alëk we lon wic kɔc juęc ye bik la abõthän, ku acik bi lëu. ²⁵ Të jõt wun baai rot ku riit yõt thok, wek aabi kõõc ayeer ku jalkë yõt tɔŋ thok ku luelkë, 'Bëny, nyany yõt thok tënë yo,' ku abi bëër tënë we, 'Akuõc tã bi wëk thän.' ²⁶ Ku abäk lëk ye, 'Yok aaci mith ku dëkku kek yi, ku yin aci piõõc ë gæthkua yiic!' ²⁷ Ku abi dhuk nhom ku lueel, 'Alëk we bæk piŋ, wek aaci bõ yõt rin wek aacä nyic. Jalkë, kɔc luui ë käre!' ²⁸ Ku tã ci yi cuõp wei, ke yin ariääk puõu ku dhiau aba yithok a kac tã tiŋ yin Abaram, ku Ithäk ku Jakop ku kɔc kæk Nhialic tiŋ, ke rëer bääny Nhialic yic pan Nhialic, ku gël yi wei thän! ²⁹ Ku kɔc aabi bën pinynhom ëbën ku camkë yan bääny Nhialic. ³⁰ Ku kɔc tɔ ciëen ëmën aabi tɔ tuer. Ku kɔc tɔ tuer aabi dhuk ciëen." †

Jethu ku Antipäth Yërot

(Mt 23:37-39)

³¹ Tëën, ke kɔc akut Parathi bõ tënë Jethu ku lëkkë ye, "Jäl ë tən rin bëny Antipäth Yërot awic bi yi nõk."

³² Go Jethu lueel, "Lak ku lëkkë raan la guõp awandit lon yen abi la tuer akölë ayi nhiäk ya cop jakrec wei kɔc gup, ku luõi kæk jän göi ye yen kɔc kony. Ku na ye nin diäk ke yen abi lucidië thöl pinynhom. ³³ Ku akölë ku nhiäk ku aköl dëëtë, yen ala tuer ya lui rin aci path bi raan kæk Nhialic tiŋ nõk tädët cie Jeruthalem.

³⁴ "Kɔc Jeruthalem! Kɔc Jeruthalem! Kɔc ë kɔc kæk Nhialic tiŋ nõk, ku biõkkë kɔc ci tuõc we aleel. Ye arakdë ci yen ye wic ba we kuõõt yiic, ku kuõny we cimën adhie ye ajith miëthke kuõm piny yewuõk, ku wek aaci kuec.

† 13:27 Wk 6:8 †† 13:28 Mt 22:13; 25:30 † 13:29 Mt 8:11-12 †† 13:30 Mt 19:30; 20:16; Mk 10:31

³⁵ Nhialic abi we nyän pandun. Ku athön we bæk nyic, wek aaci ya bi ben tiŋ yet aköl bi wek röt guiir, ku luõrkë ya yai ke yakë lueel, 'Lecku raan bõ rin Bännya.' †

Jethu aci raan tuany kony

14 Nawën ke Jethu la pan raan akut Parathi aköl ci kɔc ye luui bi la mith. Ku kɔc ke tɔ thän aake dõt Jethu apeɪ.

² Go raan ci but yõõm ku køk ëbën bën tënë ye. ³ Go Jethu jam ku thiëc kɔc piõõc ë löõŋ ku kɔc akut Parathi, "Ci lõŋ pëen bi raan tuany kony aköl ci kɔc ye luui tädë ke kony?" ⁴ Gokë ci bëër. Go Jethu mony awën cɔl ku kony ku cɔl ajiël. ⁵ Ku jɔl lëk ke, "Yenja kamkun ë tən, na ci manhde, ayi wenje löõny yiith aköl ci kɔc ye luui, ke pël yiith ku ci bi bei nyin yic?" ⁶ Ku wët kënë aci ke nyõŋ nhiim kë bëër kek ye.

⁷ Wën ci yen ye tiŋ aya ke jõl awën ci cɔl aaye nyek täden nyuuc yen thän lɔc, ke luel kääŋ kënë, ⁸ "Tã ci yi cɔl yai yic, duk la ku nyuc tən kɔc diit, tädë ke raan ben diit tënë yi aci cɔl aya. ⁹ Na bi, ke raan awën cɔl we wedhie abi yõõk ba rot jɔt ba thõõc päl ye. Ku yin abi jäl dhuk thõc tɔ ciëen yiic ke yi ci guõp yär. ¹⁰ Tã ci yi cɔl, ke yi la ku nyuc thõc tɔ ciëen yiic rin na la raan la baai bën, ka bõ tënë yi ku lueel, 'Jɔt rot, bäär tuer tən mätthdië.' Kënë abi cɔl athiek yic jõl nhiim ëbën. ¹¹ Këya, kuat raan diit puõu rot yäth tuer ë rot abi Nhialic dhuõk ciëen, ku raan lir puõu ë rot dhuõk ciëen abi Nhialic yäth tuer." †

¹² Ku lueel Jethu tënë mony awën ci ye gɔŋ, "Na loi miëth bi yin kɔc gɔŋ, ke duk ke cɔl mätthku ku paan moor, ku kɔc ruääi kek yi ku kɔc ajieæk thiëc bääikun, rin aabi ben cɔl. Ku na looi rot këya, ke këwäär ca luõi ke yen acolke tënë yi. ¹³ Na loi miëth cɔl yin kɔc, ke cɔl ke kɔc nõŋ, ku kɔc ci duany, ku kɔc ci nõl ku cõõr, ¹⁴ rin na la kɔc röt jɔt thou yic aköldä, ke yin abi Nhialic cuõõt rin wäär ci yin ke cɔl kɔc ci ye lëu bik miëthku cool."

Jethu aci bääny Nhialic thõŋ yan thiëc

(Mt 22:1-10)

¹⁵ Go mony dët mith kek kɔc lueel tënë Jethu wën piŋ yen kënë, "Kɔc mit gup aa kɔc bi cɔl yai yic, bääny Nhialic yic."

¹⁶ Go Jethu lëk ye, "Monytui ëci yandit apeɪ looi ku cɔl kɔc juęc. ¹⁷ Nawën ci miith yai guiir, ke toc aluõnyde bi kɔc wic ke yai yic la cɔl, 'Bæk, këriëc ëbën aci thõk ë guiër.' ¹⁸ Gokë wël juęc lueel kedhie bi kek kenhiiim kɔl. Ku lueel raan wën ci alony kaŋ yök ëlä, 'Yen aci piny yɔc, ku yen adhil la ba la tiŋ. Lɔc ku lëk bëny lon acin kë maan yen ci yen la yai yic.' ¹⁹ Ku lueel raandët, 'Yen aci miõõr kathiäär ye kɔc pur yɔc, yen ala ba ke la them, lɔc lëk bëny lon acin kë maan tënë ye.' ²⁰ Ku

‡ 13:35 Wk 118:26; Jer 22:5 ‡† 14:5 Mt 12:11 ‡† 14:10 Kën 25:6-7 § 14:11 Mt 23:12; Lk 18:14

lueel raan ye kɔc diäk, 'Ÿen aci piac döm nya, acä lëu ba la yai yic.'

²¹ "Go alony dhuk baai ku le wëlkä lëk bännyde. Go bännyde puðu riääk ku lëk aluɔnyde, 'Lɔɔr dhɔl yiic ku kam bëëi geeu, ku cɔl kɔc lim dhɔl yiic ku kɔc ci duany, ku kɔc ci ɲɔl ku cöör bik bën.' ²² Go alony lueel, 'Bëny, kë ca lëk ya aca looi ku piny aɲot lääu.' ²³ Go bëny ben lëk aluɔnyde, 'Lɔɔr kuany baai yic ku dhɔl yiic geeu, ku lëk kɔc ëbën bik dhiel bën bi paandië thiän. ²⁴ Alëk yi, kɔc wäär ca kaɲ cɔl acin mieth yai bik ben yök paandië!'"

Kë dhil raan looi bi ya raan buɔth Jethu

(Mt 10:37-38)

²⁵ Kɔc juëc aake cath kek Jethu. Nawën ke wël yen-hom kɔc ku lueel, ²⁶ "Na ye raan bö tënë ya, ku cii wun ku man ku tieɲde ku miethke, ku wämäthakën ku ny-iërakën, ku wëike man, ka cie raan buɔth ya. ²⁷ Ku raan cie gum ku buɔth ya, acii lëu bi ya raan buɔth ya. ²⁸ Na wic raan bi yöndit bäär apei buɔth, yeɲö bi kaɲ looi? Nadë ke cii wëëu muk bi kaɲ kuëën nyin bi ɲic lɔn le yen wëëu juëc bi yen yöt buɔth bi thöl? ²⁹ Na jɔɔk cök ku le ciën wëëu juëc bi yen ye thöl, ka bi kɔc yöt tiɲ ke këc thök aa bui, ku yekë lueel, ³⁰ 'Mony këne aci yöt jɔɔk bi buɔth ku akëc thääp.'

³¹ "Na jɔt bënyɲaknhom tɔɲ ke la apuruk tim thiäär bi la thör kek bënyɲaknhom dët la apuruk tim thiär-rou, ke cii bi kaɲ tak lɔn bi yen tɔɲ lëu kek ë bëny këne?

³² Na yök ke cii tɔɲ bi lëu, ka toc kɔc ke bënyɲaknhom tui ɲot mec kek apuruökkke bik döör looi." ³³ Këlä aya, acin raan kamkun lëu ye bi ya raan buɔth ya agut tã bi yen kärke kaɲ puɔl.

³⁴ "Awai, apath. Ku na thöök köu alëi ke ben dhuök thin këdë? ³⁵ Awan cit këne acie ben piath. Aye puök wei. Piëɲkë tã le wek yith."

Kääɲ amël cï määɲ

(Mt 18:12-14)

15 Kɔc ajuër kut ku kɔc käreɔc looi aake cï bën tënë Jethu bik piöccde bën piɲ. Ku këne, ee këc kɔc akut Parathï ku kɔc piöcc lööɲ nhiaar, rin ye Jethu kɔc rëc mɛɛn jãɲ lor, ku mieth ke ke aya. ³³ Goke lëk kääɲ këne.

⁴ "Na la raan tök kamkun amääl buɔt, ku mär amäl tök, ke cii thiärdhoɲuan ku dhoɲuan nyiëëɲ piny roor, ku le amäl tɔɲ cï määɲ kaɲ wic yet tã bi yen ye yök?

⁵ Ku na yök ka mit puðu apei ku jɔt yekët. ⁶ Ku na le yet baai ka cɔl mäthke ku kocken akeu nhom ku lëk ke, 'Ÿen aci puðu miet rin cï Ÿen amäldiën wäär cï määɲ yök. Loiku yai.' ⁷ Këlä aya, miet puðu dit abi tã pan Nhialic, rin raan tɔɲ këräc looi cï yepuðu dhuök ciëen rin adumuömkë. Ku miet puðu kɔc tã pan Nhialic, rin ë raan tɔɲ, acii bi thöɲ kek miet puðu rin kɔc path

† 14:26 Mt 10:37 †† 14:27 Mt 10:38; 16:24; Mk 8:34; Lk 9:23
‡ 15:1-2 Lk 5:29-30

kathiärdhoɲuan ku dhoɲuan cin awuöc cïk looi, bi kek kepuöth dhuök ciëen."

⁸ "Tëdë, tik ala wëëth thiäär milãɲ Ÿer, ku mär wënh tök. Yeɲö bi looi? Abi mac dëëp ku wic apei arëk bi yöt a weec yic agut tã bi yen ye yök. ⁹ Të cï yen ye yök ka cɔl mäthke ku kɔc akeu ëbën ku lëk ke, 'Ÿen amit puðu apei, wëëukiën wäär cï määɲ aaca yök. Loiku yai.'

¹⁰ Këlä aya, atuuc Nhialic aa puöth miet rin raan tɔɲ käreɔc looi cï yepuðu waar ku dhuk Nhialic."

Kääɲ manh cï määɲ

¹¹ Ku la Jethu tueɲ ku lueel, "Monytui ë tã thin ku ë la wät karou. ¹² Go wën koor lëk wun, 'Gäm ya kãk ba tãk ya aköldä?' Go wun kaɲ tek tënë ke. ¹³ Nawën nin lik cök ke wën koor ɲɔɔc kärke ëbën, ku jiël bi la wun dët, wun cï yen wëëuke bën la thöl thin dëɲ ë mäü ku wicwic adëjök. ¹⁴ Wën cï yen wëëu thöl ke cɔɲdit apei loi rot ye pan awën, ku jɔl rëer ke nëk cɔk apei.

¹⁵ Nawën le kärke dhal ke luëk rot pan raan tök ë kɔc pan awën. Go raan la baai cɔl aye dir baai biöök. Ku gëm ke kë camkë. ¹⁶ Ku ë ye wic diët cɔk yeyäc thiöɲɲ kë ye dir cam, ku acin raan cii ye gäm ye. ¹⁷ Nawën jɔl këreɔc cï looi tak yic yepuðu ke lueel, 'Ye kɔc luɔi kadë tã tënë wä ë kueth abi mieth döɲ piny, ku Ÿen akïn duër thou ë tënë rin cɔk! ¹⁸ Ÿen abi dhuk tënë wä ku lëk ye, wä Ÿen acä awuöc looi tënë Nhialic ku tënë yi. ¹⁹ Ÿen acii ben a cɔl yi, loi ya ke ya cit alony ye riɔp.' ²⁰ Ku jɔl jãl pan awën ku dhuk tënë wun.

"Tëwën ɲoot yen tëmec ke baai, ke tiɲ wun ke bö. Go puðu la yum ku riɲ tënë ye ku pëet yic ku cim gëm.

²¹ Go wënde lueel, 'Wä Ÿen aci këräc looi tënë Nhialic ku tënë yi. Ÿen acii ben piath nadë ke ya cöl ë yi.' ²² Go wun aluɔnyke cɔl ku lueel, 'Riëɲkë! Bëëikë alanh path ku tääukë yeköu. Ku cuöthkë cin joth milãɲ tɔc ku tääukë war yecök. ²³ Ku bëëikë muɔɔr thiin cuai apei ku näkkë bi yök yai looi, ²⁴ rin manhdiën këne ë cit mänh cï thou ku aci ben pïr. Yeen ëcï määɲ ku aci yök.' Ku jɔlkë yai cam.

²⁵ "Tëwën looi kãkkä röt, wëndit ëcï la luui dom yic. Nawën dhuk ku jɔl bi baai dööt, ke piɲ löör yic ku diër.

²⁶ Go aluɔny tök cɔl ku thiëc kë diër kɔc baai. ²⁷ Go alony awën lëk ye, 'Wämuuth aci bën, ku wuur aci muɔɔr wäär cuk muk apei bi cuai nök bi yai looi rin cï yen dhuk ke puɔl guöp.'

²⁸ "Go wëndit puðu riääk apei ku kueec bi cii la baai. Go wun bën tënë ye ku lëɲ bi la baai. ²⁹ Go lëk wun, 'Ÿen aci luui apei ë runkä ëbën tënë yi, ku acin tɔɲ ca lëk ya ba looi cï Ÿen kaɲ kuec ba cii loi. Ku ë runkä ëbën acin mën manh ë thök ca kaɲ yiëk ya bi Ÿen luui yai yök mäthkië. ³⁰ Ku wën dhuk wëndu ke cï wëëuku la muör adëjök köth, ke yi loi yai ku näk muɔɔr tɔɲ yen cuai apei yäkkua yiic.' ³¹ Go wun bëëɲ, 'Manhdië, yin arëër kek ya akölaköl, ku kãk muök ëbën aa kãkku. ³² Ku ë yic buk yai looi rin wämuuth ë cit manh cï thou, ku ëmën aci piir, ee cï määɲ ku ëmën aci yök.'"

Kääñ raan luci kony rot ruëny

16 Ku ben Jethu lueel tēnē kacken ye buɔɔth elä, "Wäthæer raan ajak ē tō thīn, ku yeen ē la raan kākke guir baai, ku raan kēnē ēcī luom tēnē ye rin cī yen wēëuke muɔr. ² Go cɔɔl ku lueel, 'Yeñō kē ya piñ keye lueel ē rienku? Nyoth wēëu ca dom ku wēëu cī määñ thook ēbēn, rin yīn aciī bī ben ñot yī lui tēnē ya.' ³ Go mony wēn lueel yepuɔu elä, 'Ba ñō looi tē cop bēny ya luɔidiē yic? Yen akuc puɔr ē dom ku yen abi guɔp yār tē ye yen lim. ⁴ Ēmēn, kē ba looi aca jāl ñic, kē bī yen cɔl ala kɔc juēc määth ke ya, bik ya aa lor bääiken tē cop ya wei luɔidiē yic.'

⁵ "Go kɔc la gup kāny bānyde cɔɔl ku lueel tēnē raan cī kan bēn, 'Kāk bēny kōny tēnē yī yekē dē?' ⁶ Go lueel, 'Yen akōny tōnydit miök bian tōk.' Go raan kāñ guir baai lēk ye, 'Kēnē aci ya akuëndu, nyuc ku gāt thiärdhiēc.' ⁷ Ku thiēc raan dēt, 'Na yīn, kēny tō yīguɔp ye dē?' Go lueel, 'Ee gāny rap tiem tōk.' Go lēk raan wēn, 'Gāt buɔt kabēt.'

⁸ "Go wun baai raanden la guɔp awan leec wēn cī yen rot kony. Rin tē ye riēc akölē kākken luɔcī thīn kamken añuēñ tēnē mīth bääny Nhialic." ⁹ Go Jethu la tuel ku jīem, "Kēya alēk we, luɔikē jīeek pinynhom bī wek ke la mēth, rin na la jaakdun thök ke wek aabi lor pīr akölrīeēc ēbēn yic. ¹⁰ Raan ñic kälík muk apath ē kajuēc ñieec muk aya, ku raan kuc kälík muk, acie kajuēc ē ñieec muk. ¹¹ Na yīn acie kāk ciēñ pinynhom ē tēñ ñieec muk, ke yī bī deet puɔu kēdē bī yī gām jīeek tō pan Nhialic? ¹² Na yīn acie ñōɔth puɔu lon bī yīn kēn raandā ñieec muk, ke yeña bī gām kē cɔk a kēdu?"

¹³ "Acīn alony lēu ye bī luui tēnē bāny karou, ka man raan tuel ku ñhiær raan ye kɔc rou. Tēdē ka thek raan tuel ku dhēl raan dēt guɔp. Acī raan lēu bī Nhialic ku jīeek ñhiar kedhie." †

¹⁴ Go kɔc akut Parathī, kɔc ñhiar wēëu, kākka piñ ēbēn ku dɔlkē Jethu guɔp. ¹⁵ Go Jethu lēk ke, "Wek aa röt nyuɔɔth kɔc ñhiim ciēt wek kɔc path ku Nhialic añic kē tō wepuɔth. Rin kāk ye kɔc juēc yīeek kepuɔth apeī ciēt kek ril, aaye Nhialic tiñ ke kor.

¹⁶ "Wäthæer agut tēwäär tul Joon, kɔc aake ye löñ Mothith ku wēl cī kɔc kāk Nhialic tiñ gōt, theek. Ku ēmēn, Wēt Puɔth Yam rin bääny Nhialic alēk kɔc, ku awic kuat raan ēbēn bī rot riēny thīn. ††¹⁷ Ee kēya, apuɔl yic bī kāk tō ñhial ku pinynhom riääk, tēn tē bī wēt thiin koor tō Löñ yic cuat wei. ‡

¹⁸ "Raan liñi tienje ku thiēek tiñ dēt, ka cā akɔr looi. Ku mony thiak tiñ cī muɔnyde liññi, ka cī akɔr looi aya." ††

Raan cī jak kok miēth ku Ladhāro

¹⁹ Go Jethu kääñ bēn thōɔth ku lueel, "Raan tōk ē tō thīn ku ēcī jak apeī, ku ē ceñ alēth dhēñ ku ē ye yai looi paande akölaköl. ²⁰ Ku raan laañ cɔl Ladhāro la guɔp

† 16:13 Mt 6:24 †† 16:16 Mt 11:12-13 ‡ 16:17 Mt 5:18 †† 16:18 Mt 5:32; 1Kor 7:10-11

tētōök juēc apeī ē tō thīn aya. Ku ē ye nyuc yōn raan ajak thok, ²¹ bī lim awuthueei ē lööny piny. Ku jök aake ye bēn aya ku nyankē tētōök yīc.

²² "Nawēn ke laañ kēnē thou, go atuuc Nhialic wēike tääu Abaram yu ñhial pan kɔc path cī thou. Nawēn ke mony ajak lök thou aya ku thiäk, ²³ ku tēëu wēike pan mac, ku rem thīn apeī. Nawēn ñēer yenyin ñhial ke tiñ Abaram tēmec, ku Ladhāro ke tō yeyu. ²⁴ Go dhiau ku lueel, 'Wä Abaram liec ya, ku toc Ladhāro bī ciēñ tōk luɔt thok piñ yīc, ku gɔɔt yaliep bī liemdiē lier, rin yen arem apeī ē tēñ!'

²⁵ "Go Abaram bēer, 'Manhdiē, tak lon cī yīn kápath yök wäär piir yīn ku yök Ladhāro käreec. Ku yeen awac puɔu ēmēn ku yīn arem apeī. ²⁶ Ku dēt aya, tēthuth mec yic apeī atō kamkua bī ciēñ raandan la lon tui, ku cīn raandun bō tēnē ya ē tēñ.' ²⁷ Go mony ajak wēn lueel, 'Wä Abaram yīn alañ ba Ladhāro tuɔɔc panda, ²⁸ tēnē mīth wä kadhiēc bī ke la wēēt bik cī bō ē tēñ bī ke reem aya.'

²⁹ "Go Abaram lēk ye, 'Mothith ku kɔc kāk Nhialic tiñ aa tō thīn, cɔl ke aa piñ wēlken.' ³⁰ Go mony ajak ben lueel, 'Kēnē aci ye lēu, Wä Abaram! Ku na jɔt raan rot kɔc cī thou yīc ku le tēnē ke, ka päl käreec yekē ke looi.' ³¹ Go Abaram lueel, 'Na cik wēl Mothith ku wēl kɔc kāk Nhialic tiñ piñ, ka cī wēt raan cī thou ku ben pīr piñ aya.' "

Ba raandēt thōc kērac yic

(Mt 18:6-7, 21-22; Mk 9:42)

17 Nañon akäl tōk ke lueel Jethu tēnē kacken ye buɔɔth, "Kāk kɔc cɔl aloi adumuɔm aa röt dhieel looi akölaköl. Ku raan kākka cɔl aloi röt abi kērac apeī yök. ² Ee ñuēñ tēnē ye diēt cī ruök yeth aleldit tet, ku pik wiir bī mou, bī kɔc thiikā cī cɔl aloi adumuɔm. ³ Tietkē röt!

"Na loi menhkui adumuɔm, ke nyieny, ku na dhuk yepuɔu ciēñ kēreec cī looi, ke yī pēl wēt piny tēnē ye. ††⁴ Ku na looi kērac tēnē yī arak dhorou akäl tōk, ku bī tēnē yī arak dhorou aya, ku thiēc yī ba wēt päl piny, ke yī pēl wēt piny tēnē ye."

⁵ Nañon aköl dēt ke lueel atuuc tēnē Bēny Jethu, "Yök aa wic gamdit, lēk yo tē bī yok ye yök thīn." ⁶ Go Bēny bēer, "Na gamdun cɔk kuur bī ciēt manh ñaap, ka lēukē bāk tim diit tui yōk elä, 'Nyuen rot bei piiny agut mei, ku lon pith rot wiir!' Ke wētdun aloi rot.

⁷ "Na thōñku lon raan tōk kamkun ala alony cī la pur, tēdē ke cī la biōök amēl. Na le dhuk dom yic, ye lēk ye, 'Lɔc bēn ba bēn mīth?' ⁸ Acī bī lēk ye kēya! Tēdē aba lueel tēnē ye, 'Guir miēth tēnē ya, ku tit ba kan mīth ku dēk, na lä ciēñ ke yīn abi jāl mīth ku dēk.' ⁹ Ku aloony aa cie leec tē looi kek luɔiden. ¹⁰ Athōñ kek we aya, na luɔikē kē ca lēk we bāk looi, ka luēkē, 'Yök aa loony ē path, ee luɔida yen acuk looi ku aciñ dēt.' "

†† 17:3 Mt 18:5

Atuet thiäär aci kony

¹¹ Nawën la Jethu Jeruthalem, ke tøk kam Thamaria ku Galilia. ¹² Nawën yeet gen thiin tö dhël yic ke räm kek atuet thiäär. Gokë köcc tēmec, ¹³ ku luelkë, "Jethu Bëny, liec yo." ¹⁴ Nawën tiŋ ke ke lueel, "Lak ku nyuöthkë röt kcc käk Nhialic." †

Tëwën nroot kek dhël yic, ke tuet jiël kegup. ¹⁵ Go raan tök dhuk tēnë Jethu wën ci yen ye tiŋ ke tuet ci jäl yeguö, ku leec Nhialic apei röldit, ¹⁶ ku cuet rot piny Jethu nhom ku leec. Ku mony kënë ë raan Thamaria. ¹⁷ Kënë aci Jethu cöl athiëc ku lueel, "Cie raan thiäär yen ci kony bi tuet jäl kegup? Kcc kök kadhonuan aako? ¹⁸ Yenö yen raan wun dët yen dhuk bi Nhialic bën leec?" ¹⁹ Ku lëk ye, "Jot rot ku jäl. Gamdu aci piir."

Bääny Nhialic

(Mt 24:23-38, 37-41)

²⁰ Nayon akäl tök ke kcc akut Parathi thiëc Jethu, "Bi bääny Nhialic yecök jock nen?" Go Jethu bëer ku lueel, "Bääny Nhialic acie kënë na bi ke tiŋ kcc nyin?" ²¹ Ku acin raan lëu ye bi lueel, 'Daai tēn, yen akin, tēdë ke lueel, yen akan.' Rin bääny Nhialic atö wepuöth."

²² Ku lueel Jethu tēnë kccen ye buccoth, "Të bi wek ya, yen Manh Raan nhiaar diët ya cök rëer ke we akäl tök abö. Ku yen acii bi rëer tēn. ²³ Abi kcc kök lëk we lon ci yen dhuk yen atö tēn, ke duökkë gam, ku duökkë ya cök wic. ²⁴ Rin tē dhuk Manh Raan, ka gup kē njic. Abäk tiŋ cimën bir deŋ dhie yen nhial reet yic, ku tiŋ lon ku lon. ²⁵ Ku yen abi kaŋ gum apei, ku riëcc akölë acii wëtdië bi gam. ²⁶ Të le Manh Raan bën, ke kē bi rot looi abi ciët kēwäär loi rot wäär piir Noa. ^{†27} Ee ninkä kcc aake rëer ke mit puöth, keye mith ku dëkkë ku loikë ruëi yet aköl le Noa riäi yic, ku bö aboor ku moukë ebën. ^{†28} Ku bëndië abi thön aya kek kēwäär loi rot wäär piir mony cöl Lot. Ee ninkä kcc aake ye mith ku dëkkë, ku yockë käng ku yockë ke wei, ku purkë ku loikë yööt. ²⁹ Ku aköl wën jiël Lot Thodom, ke Nhialic cöl deŋ atueny ë mac ku nek kcc ebën, ^{†30} yen abi ciët aköl bi Manh Raan dhuk.

³¹ "Të le akölë bën, ke raan rëer ayeer acii ben la yöt bi la guik kē muk. Ku raan tö dom yic aci dhuk baai aya. ^{†32} Takkë kēwäär ci rot looi tēnë tiŋ Lot. ^{†33} Raan wic ye bi wëike kony aabi muö, ku na ye raan mär wëike ë rienkië ka bi wëike muk akölrüëc ebën. ^{†34} Waköu ë ninkä kcc karou aabi tö yööt ke nin. Raan tök kamken abi lc ku nyëi ku döŋ raan tök. ³⁵ Kälä aya, diäär karou aabi luui ë tök luçiden baai, tiŋ tök abi yäth nhial ku nyiëen tiŋ tök piny. ³⁶ Ku abi rot looi

† Rin bi kcc käk Nhialic ke tiŋ lon ci kek pial bik aa rëer ke kcc. (Leb 14:1-32) †† 17:26 Cäk 6:5-8 † 17:27 Cäk 7:6-24 †† 17:29 Cäk 18:20-19:25 †† 17:31 Mt 24:17-18; Mk 13:15-16 ††† Tiŋ Lot yon ci yenhom wel bi riän Thodom tiŋ, nawën ke yuom abi ciët nēnh awai. (Cäk 19:26) ††† 17:33 Mt 10:39; 16:25; Mk 8:35; Lk 9:24; Jn 12:25

kälä aya tēnë kcc lui dom yic. Raan dët abi yäth nhial ku nyiëen raan dët piny."

³⁷ Go kccen ye buccoth thiëc, "Bëny, bi ke yäth tēnen?" Go Jethu bëer, "Të rëer guö, kē ci thou thiin, aye cor yenhom mat thiin."

Lëer ku bëny luök

18 Nayon aköl dët ke Jethu lëk kccen ye buccoth kääŋ bi ke piöcc bik dhiel aa röök akölaköl ku cik dhör. ² Ku lueel, "Wäthëer bëny luök ë tö thiin gen tök. Ku ëcie riöcc Nhialic ku ë dhäl kcc gup ebën. ³ Ku tiŋ lëer ë tö ë gen kënë aya. Ku ë ye lac bën tēnë bëny, ku lëŋ bi luök yic tēnë mony luk kek. ⁴ Go bëny wëtde cii kuëcc nhom. Nawën le tak ke lueel, 'Na cök alon cii yen ye riöcc ë Nhialic, ku cä kcc thek, ke rin ë tiŋ kënë ya rääm nhom ë bak, aba tiŋ ba dhiel luök yic, na cä loi kälä, ka bi ya cool ë bën ku cut yaguö.'"

⁶ Ku jöl Jethu lëk ke, "Pieŋkë tē ye bëny kuc luk jüem thiin. ⁷ Cii Nhialic lëu bi luk njic looi tēnë kccen ci lc, kcc ye röök aköl ku wëer? Bi ke cöl ke mec tēnë ye? ⁸ Alëk we, abi luk njic looi tēnë ke. Ku na la dhuk, yen Manh Raan, ye kcc kadë ba yök ke la gam pinyhom?"

Kääŋ raan akut Parathi ku raan ajuer kut

⁹ Ku lueel Jethu kääŋ kënë aya tēnë kcc röt yök ciët kek path kepëc, ku dhälkë raan ebën guö. ¹⁰ "Kcc karou aake ci la luaj Nhialic bik la röök, raan akut Parathi nhiam apei ku raan ë kut ajuer kcc tuöör nyin. ¹¹ Go mony nhiam akut Parathi bën ku këcc ku röök ë rot ëlä, 'Yin alëc Nhialic, yen acii thön kek kcc kök, kcc käk kcc kök tuöör nyin, kcc ë luui kärecc ë diäär kcc kök kcc. Yin alëc rin yen acii thön kek raan ajuer kut kënë. ¹² Yen ë thek ba cii mith, arak rou nin kadhrou yic, ku yin aya juer tök thiäär yic käkkiën ya yök luçi yic ebën.'

¹³ "Ku raan ajuer kut aci bën ku këcc tēmec ku cii yenyin njëer nhial wën röök yen, ku gut yepuö amääth bi nyuccoth lon ë yen kärecc looi ku lueel, 'Nhialic liec ya, yen ë raan la guö adumuööm.'" ¹⁴ Ku jöl Jethu lëk ke, "Mony kënë, ku acie raan akut Parathi, aci dhuk baai ka adumuöömke ci päl piny tēnë ye. Rin raan nhiam rot yäth tuen abi dhuök ciëen, ku raan lir puöu rot tööu ciëen abi yäth tuen." §

Jethu adoc mith

(Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)

¹⁵ Kcc kök aake mith bëi tēnë Jethu bi ke bën dccc. Go kcc Jethu buccoth ke läät. ¹⁶ Go Jethu mith caal yelööm ku lueel, "Calkë mith aa bö tēnë ya, duökkë ke pën. Rin raan wic ye bi la bääny Nhialic yic adhil gam cimën ë mith thiikä. ¹⁷ Alëk we, raan wic ye bi bääny Nhialic yök adhil wët Nhialic gam, cimën ye manh koor wët kcc ke dhieth ye gam."

§ 18:14 Mt 23:12; Lk 14:11

Raan ajak

(Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)

¹⁸ Go raandit kɔc Itharel Jethu thiëc, "Raan piöc path, yenjö ba looi ba pîr akölrîëc ëbën yök?" ¹⁹ Go Jethu lëk ye, "Yenjö ye yîn ya cɔɔl raan path? Acin raan path, ee Nhialic ë rot.

²⁰ "Ku na bëër wëtdu, ke yîn anjic kæk ye lööŋ Nhialic lueel,

'Duk tiŋ raandä kɔr, duk raan näk, duk cuëer, duk kuëëŋ wët lueth.

Thek wuur ku moor.'" †

²¹ Go mony wën bëër, "Löönkä aaca muk nhîim ëbën tēwäär koor yen agut ëmën." ²² Nawën piŋ Jethu kënë, ke lueel tēnē ye, "Ala löŋ ŋot këc ë looi. Yaac kækku ëbën ku gam wëëu tēnē kɔc ŋöŋ, yîn abî jîëk la yök pan Nhialic ku bäär buɔth ya." ²³ Nawën piŋ mony kënë ë wëlkä, ke mæen rin ë jak apeî.

²⁴ Go Jethu tiŋ ke cî puɔu dak ku lueel, "Abî yic riel tēnē kɔc ajîëk bik la bääny Nhialic yic." ²⁵ Alëk we alanden, apuɔl yic bî thörɔl bak with cök, tēn tē bî raan ajak la bääny Nhialic yic." ²⁶ Go kɔc awën piŋ ë wëlkä Jethu thiëc, "Na ye këya, yenja bî la pan Nhialic?" ²⁷ Go Jethu bëër, "Käk cî raan ke lëu aaye Nhialic looi."

²⁸ Go Pîter lueel, "Na yook, yok aaci kækku nyään wei ku buɔthku yî!" ²⁹ Go Jethu lëk ke, "Wek alëk yic, raan nyiëŋ panden wei, ku tiŋde ku wämäthakën ku kɔc ke dhiëth ye, ayî miëthke rin bääny Nhialic, ³⁰ abî kajuëc yök ë riëc kënë yic, ku pîr akölrîëc ëbën bî bën aköldä yic."

Jethu ajam ë Thuɔnde kën yic diäk

(Mt 20:17-19; Mk 10:32-34)

³¹ Nawën ke Jethu cɔɔl kɔcken ye buɔth kathiäär ku rou tēden röt ku lëk ke, "Ëmën yok aa la Jeruthalem, tē bî käwäär cî kɔc kæk Nhialic tiŋ göt rin Manh Raan ken-hîim la tiëŋ thîn." ³² Abî la thön kɔc cie kɔc Itharel bik bui ku lëëtkë, ku ŋuutkë nyin, ³³ ku abîk that ku näkkë, ku na ye aköl ye nîn diäk, ke yeen abî piir ku jɔt rot ran yic." ³⁴ Ku kɔc ye buɔth aake këc kækka deet yiic. Wëtde yic aci thiaan tēnē ke, ku keek aaci kën jîëem Jethu kuc.

Jethu aci cɔɔr kony bî daai

³⁵ Nawën dötkë Jeriko, ke mony cî cɔɔr ë rëër dhël yuɔu ke lim. ³⁶ Nawën piŋ kɔc cath röt, ke thiëc, "Yenjö loi rot?" ³⁷ Go lëk ye lon ë Jethu raan Nadharet yen atëk dhël yic. ³⁸ Go cööt, "Jethu, wën Debit liec ya."

³⁹ Go kɔc ke tō tuëŋ läät ku lëkkë ye bî biët. Go ŋot kiu apeî, "Wën Debit kony ya."

⁴⁰ Go Jethu köc ku lëk kɔc bik mony kënë thël tēnē ye. Nawën cî yëët tēthiök, ke thiëc Jethu, ⁴¹ "Yenjö wic ba looi tēnē yî?" Go bëër, "Bëny awiëc ba ben daai."

⁴² Go Jethu lëk ye, "Daaië! Gamdu aci kony." ⁴³ Go guɔ

daai nyin yic, ku buɔth Jethu ke lec Nhialic. Nawën tiŋ kɔc juëc ke tō thîn kë cî rot looi, ke lec Nhialic ëbën.

Jethu ku Dhäkeo

¹⁹ Nawën cî Jethu yet Jeriko ku ber yic. ² Ke raan ajak cɔɔl Dhäkeo ë tō thîn ke ye raandit kam kɔc ajuër kut, ³ ku yeen ë wïc bî Jethu tiŋ ku ë ciek apeî. Go ciën tē tiŋ yen Jethu rin kɔc aake juëc. ⁴ Go riŋ tuëŋ ku ler ŋaap nom, ŋam bî Jethu tēëk yecök. ⁵ Nawën yëët Jethu ŋam awën cök ke tiŋ Dhäkeo nhial, go cɔɔl ku lueel, "Dhäkeo, lɔc bën piny, yaköl yen abî cool paandu."

⁶ Go Dhäkeo bën piny ku lor Jethu ke cî puɔu miët apeî. ⁷ Nawën tiŋ kɔc ke tō thîn ë kënë, ke la ŋoomŋoom ku luelkë, "Mony kënë aci la cool pan raan rac." ⁸ Go Dhäkeo wëlken cî kuëëc nhîim ku jɔt rot ku lëk Bányda, "Bëny, ëmën thiin yen abä abëk ë wëëukië yiëk kɔc ŋöŋ, ku na ca kën raandä cam ruëëny, ka ba dhuk arak ŋuan."

⁹ Go Jethu lëk Dhäkeo, "Yaköl, yîin ku kacku wek aaci pîr akölrîëc ëbën yök, rin yîin aya yîn ë manh Abaram, ¹⁰ rin Manh Raan aci bën bî kɔc cî mää wïc, ku kony ke." ††

Kään aloony kathiäär

¹¹ Tēwën piŋ kɔc ë wëlkä, ke Jethu thöth kään rin ëcî thiök ke Jeruthalem. Ku ë yekë tak lon bî bääny Nhialic rot guɔ la jɔc thîn. ¹² Ku jɔl lueel, "Monytui, ke ye raan gɔl bëny, ëcî la wun dët mec apeî bî la ruök bî ya bënyŋaknhom. Ku jɔl dhuk wuɔnden. ¹³ Ku wën këc yen guɔ jäl, ke cɔɔl aluɔnyke kathiäär, ku ye ŋek gäm wëëu ku lëk ke, 'Lökkë luui ë wëëukä yet aköl bî yen dhuk.'

¹⁴ Ku yeen ë mæen kocken mec, gokë kɔc tuɔc yecök bik la lueel, 'Mony kënë acuk wïc bî ya bënyŋaknhom.'

¹⁵ "Cɔk awën cî kacke ye wïc ka ŋot cî ya bënyŋaknhom, ku dhuk ku cɔɔl aloonyken wäär cî gäm wëëu, bî bën ŋic ye wëëu kadë cî raan tök ya juak wëëu wäär cî yiëk ye yiic. ¹⁶ Go alony tuëŋ bën ku lueel, 'Bëny, wëëu wäär ca gäm ya, yen aci wëëu juëc tēnē ke arak thiäär yök thîn.' ¹⁷ Go bëny lëk ye, 'Aca ŋiëc looi, yîn alony path, ku rin cî yîn kälîk ŋiëc muk apath, yîn abî ya bëny gëeth kathiäär.' ¹⁸ Go alony ye kek rou bën ku lueel, 'Bëny, yen aci wëëu juëc arak dhiëc yök tēn wëëu wäär ca gäm ya.' ¹⁹ Go bëny lëk alony kënë aya, 'Yîn abî ya bëny gëeth kadhiëc.'

²⁰ "Ku ben alony dët bën ku lueel, 'Bëny, wëenkun wäär aa kîk. Aake ca der yiic alanthiin ye kɔc kenyin wuuny ku tääu ke. ²¹ Yen ya cî riöc yî, rin ye yîn raan cie këdu puɔl. Yîn ë kë cie këdu lööm, ku yîn ë tem rap këc ë puur.' ²² Go bëny lëk ye, 'Yîn alony rac, dak rot. Wëlkun ca lueel kek aabi luök wei. Anjic lon ye yen kë cie këdië lööm, ku yen ë rap tem rap këc puur. ²³ Yenjö këc yîn wëëukië gäm kɔc ŋic luui wëëu rin na la dhuk aköldä ke yök ke cî keyiic juak? "

† 18:20 B.bei 20:12-16; L.rou 5:16-20

†† 19:10 Mt 18:11 † 19:11 Mt 13:12; Mk 4:25; Lk 8:18

²⁴ “Ku yöök bëny kɔc wën kääc thïn, ‘Nyaaikë wëeu tënë ye ku gamkë ke tënë raan la wëeu juëc.’ ²⁵ Gokë lëk ye, ‘Bëny yeen ala wëeu juëc apeï.’ ²⁶ Go bëny lëk ke, ‘Raan la kãñ abï gãm kãjuëc kők, ku raan cïn kãñ, abï këthiin tō tënë ye nyaai aya. ¹²⁷ Ku kɔc man ɣen kã, kɔc cïi ɣen wïc ba ya bãnyden, bëëikë ke ɣanhom tën ku nãkkë ke ɣa daai ë ke.’”

Jethu aci la Jeruthalem ke ciëm yai

(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Jn 12:12-19)

²⁸ Wën cï Jethu kãkkã lueel, ke jiël bï la Jeruthalem ke wat atuöcke nhïim. ²⁹ Tëwën cï kek thiök ke Bethpeec ku Bethani, tëthiääk kek ɣn Olip, ke tooc kɔc ye buɔth karou tuer ³⁰ ku lëk ke, “Lak bëëi tō tuer yiic. Të yeet wek, wek aabi manh akaja cïn raan cï kan cath ye yök ke mac. Luɔnykë ku bëëikë tën. ³¹ Na le raan thiëc we, yeñö lony wek ye? Ke lëkkë ye, awïc Bãnyda.” ³² Gokë la ku yökkë manh akaja cit tëwën cï Jethu ke than thïn. ³³ Tëwën lony kek manh akaja, ke lëk raan la akaja ke, “Yeñö lony wek manh akaja?” ³⁴ Gokë bëër, “Awïc Bãnyda.”

³⁵ Gokë manh akaja ɣãth tënë Jethu ku kumkë kōu alãthken, ku nyuc Jethu yekōu. ³⁶ Tëwën löony yen dhöl, ke kɔc juëc thieth alãthken dhël yic. ³⁷ Ku wën kɔc yen piny ɣn Olip nhom, go kɔcken ye buɔth puöth miet ëbën, ku leckë Nhialic rin kãjuëcdit jãñ gōi cik tiñ ku wekkë apeï ëlä,

³⁸ “Bï Nhialic bënyɣaknhom cï bën rin Bãnyda dɔc. Döör pan nhial ku lec tënë Nhialic.” ††

³⁹ Go kɔc akut Parathï kök ke tō kɔc yiic lueel tënë Jethu, “Bëny cɔl kɔckun yi buɔth aa bit.” ⁴⁰ Go Jethu bëër, “Alëk we, na cɔk kë biet, ka aleel ë röt, aa loi wuɔcu.”

⁴¹ Nawën lek Jeruthalem dööt, ke dhiau wën tiñ yen ɣeu nhom, ⁴² ku lueel, “Döör akölrïëc ëbën ëcï we dööt kɔc Jeruthalem, ku wek aaci jai ë ye. Ku ëmën acäk bï bën tiñ. ⁴³ Ala aköl bï kɔc aterdun bën ku golkë we abï ciën tÿyör bakkë. ⁴⁴ Aabi we nök ëbën agut mith rëër ke we. Ku gen Jeruthalem abï thuör piny ëbën, abï ciën alel kääc alel dët nhom, rin këc wek aköl cï Nhialic bën bï we kony njic.”

Jethu aci la luaj Nhialic

(Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; Jn 2:13-22)

⁴⁵ Nawën lek ɣet Jeruthalem ke Jethu la luaj Nhialic. Ku cop kɔc kãñ ɣaac ayeer kal luaj Nhialic yic. ⁴⁶ Ku lëk ke, “Aci göt athör thëer wël Nhialic yic lɔn cï Nhialic ye lueel ëlä, ‘Luajdië aci looi bï ya tën ye kɔc ëbën rök thïn.’ Ku yeen acäk wel bï ya luaj cuër.” †

⁴⁷ Ku jɔl a piöoc luaj Nhialic akölaköl. Go kɔc kãk Nhialic ku kɔc gët löön ku kɔcdit baai wïc bik nök. ††⁴⁸ Ku acïn dhël cik lëu bik yök bï kek ye looi, rin ye kɔc ëbën rëer yelööm ke piñ wëlke, ku wickë bï ciën tön cik piñ.

† 19:26 Mt 13:12; Mk 4:25; Lk 8:18 †† 19:38 Wk 118:26 †
19:46 Ith 56:7; Jer 7:11 †† 19:47 Lk 21:37

Bãny Itharel aa riel Jethu yöñ yic

(Mt 23:27; Mk 4:27-33)

²⁰ Naɣn akäl tök, tëwën piöoc Jethu kɔc ë Wët Puöth Yam luaj Nhialic, ke bënydit kãk Nhialic, ku kɔc gät löön ku kɔcdit baai bō tënë ye. ² Ku thiëckë, “Ee yïn, lëk ɣo ye riel nõ tō yïguöp ye yïn luui këlã? Ku yeña yik yi ë riel kënë?”

³ Go Jethu bëër tënë ke, “Wek aba thiëc aya, lëkkë ɣa, ⁴ riel ye Joon kɔc gãm lökwëi yök tënë Nhialic aye rielde ë rot?” ⁵ Gokë kan guëek yic kamken ë röt ku luelkë, “Na luelku ka yök tënë Nhialic, ka lueel ëlä, yeñö këc wek wëtde gam? ⁶ Ku na luelku ke rielde ë rot, ke ɣok aa nãk, rin cï raan ëbën ye gam lɔn Joon ë ye raan kãk Nhialic tiñ.” ⁷ Gokë dhuök Jethu, “ɣok aa kuc tã yök yen rielde thïn.”

⁸ Go Jethu lëk ke, “Na ye këya, ke wek aacã lëk riel ye ɣen kãkkã looi.”

Jethu ajam ë waal bï rëëc bãny nyuɔth

(Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)

⁹ Ku ben Jethu jam ë waal tënë kɔc ku lueel, “Monytui ëcï dom looi ku cum yic tiim ë luok, ku riöp yic kɔc kök. Ku keny wun dët, ku le pëi juëc nök wei. ††¹⁰ Nawën le tã cï tiim luok thöñ, ke tooc aluɔnyde tënë kɔc wäär cï riöp dom yic bik la gãm abãkke. Gokë alony dom ku thatkë ku copkë ciën yecin. ¹¹ Go alony dët ben tooc, gokë ben dom ku thatkë ku banjë apeï. Ku toockë ciën ke cïn kë cik gãm ye. ¹² Go alony dët ye kek diäk ben tooc, gokë yiëk tëtök aya ku copkë wei. ¹³ Go wun dom lueel, ‘Yeñö ba looi? ɣen abï manhdiën nhiaar tooc, tädë ka bik la theek.’ ¹⁴ Nawën tiñ kɔc cï riöp dom yic manhde, ke luelkë, ‘Kënë ë manh raan yen la dom, ku ë yen abï kãñ lök thɔn aköldã. Bãk nãkku ku kãkkã aabi döñ ke ɣo.’ ¹⁵ Ku thelkë ayeer dom yic ku nãkkë.” Ku jɔl Jethu ke thiëc, “Yeñö bï raan la dom looi tënë ke?” ¹⁶ “Abï bën ku nök kɔc awën cï riöp dom yic, ku riöp dom yic kɔc kök.” Nawën piñkë ë wët kënë ke luelkë, “Diët cïi rot loi!”

¹⁷ Go Jethu ke dot apeï ku thiëc ke, “Yeñö ye wët kënë cï göt këlã thëer teet yic, ‘Mën wäär yen cï atëët kuc, yen aci bën a mën ril.’” †††

¹⁸ Ku lëk Jethu ke, “Na deeny raan yecök mën ka duɔny bï ruöth. Ku na wik raan nhom ka niɔcu yic.”

Jethu awïc bï wëëñ wët ajuër

(Mt 22:15-22; Mk 12:13-17)

¹⁹ Go kɔc piöoc löön ku bãny kãk Nhialic wïc bik Jethu dom nyin yic, rin cï kek ye njic lɔn aa kek ke jiëem Jethu gup ë waal. Ku keek aaci riöc kɔc awën tō thïn. ²⁰ Gokë kɔc kök riöp thook bik röt looi ciët ke ye kɔc path tënë Jethu, bik aa la thiëc bik deep rin na le wët rëc lueel, ke domkë ku ɣëthkë tënë bãnydit mac baai. ²¹ Ku bik

†† 20:9 Ith 5:1 ††† 20:17 Wk 118:22

tënë Jethu ku thiëckë ëlä, "Raan piöoc, anjicku lön wët ye lueel ku kë ye piöoc ee yic. Yin acie dît raan ye kuëcc nom. Ku yin ë kóc piöoc bik kë wic Nhialic looi dhël la cök. ²² Lëk yo, na ye täktäku buk ajuër dhieel aa gam, yok kóc Itharel tënë bënyjaknom Cithër kua cuk bi gäm ye."

²³ Ku Jethu ëci ruënyden njic, ku bëer, ²⁴ "Nyuöthkë ya wëu, ku thiëc ke, ye nom na ku ye rin na kakkä ci giæc ë wëeth kôu?" Gokë bëer, "Aa käk Cithër bënyjaknom."

²⁵ Go Jethu lëk ke, "Na njieckë këya, gämke Cithër bënyjaknom këde ku gämke Nhialic këde."

²⁶ Ku acin wët ræc ci Jethu lueel kóc nhim lëu bi ya awuoc bi kek ye döm. Ku wët ci lueel ëci ke göi ku bitkë.

Nhialic abï kóc ci thou cöl aa ben pïr

(Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)

²⁷ Go kóc kök akut Thaduthi. Akut cii yeen ye gam lön bi Nhialic kóc ci thou ben cöl apir, bën tënë Jethu ku thiëckë ëlä, ^{†28} "Raan piöoc, Mothith aci löng göt ëlä tënë yo, 'Na thou wämënh ë raan ku nyiënh tik piny ke cin mith, ke wämënh koor ala yöt tik bi mith dhiëth yon mënhë.' ^{††29} Na thöönku lön tö mith tik thin kadhorou, ku thiëc wën dît, ku thou ke cin mith. ³⁰ Go wämënh buuth ye la yöt tik, ku thou aya ke cin mith ci dhiëth. ³¹ Ku looi rot këya tënë mënhë ye kek diäk. Ku këya tënë ke ëbën kadhorou, aaci thou ke cin mith cik nyäänj piny. ³² Nawën ke tik thou aya. ³³ Ku lek tuen ku thiëckë, tē le kóc ci thou röt jät aköldä, bi ya tin na, rin ci yen rëer ke ke ëbën kadhorou?"

³⁴ Go Jethu bëer, "Thiënj ye kóc röt thiaak ë kën pinyhom tën. ³⁵ Ku kóc path bi röt jät thou yic, kóc ye pan Nhialic këden, aacie thiëc ku aacie ë thiaak, ³⁶ ku aaci bi ben thou rin aa thöng kek atuuc Nhialic. Ku aa mith Nhialic rin ci kek röt jät thou yic. ³⁷ Ku Mothith guöp ë jam lön ye kóc ci thou ben pïr, wäär gët yen tē ci Nhialic rot nyuöth ye ë bun dëp yic, ku jiem rin Bëny ëlä, 'Ee Nhialic Abaram, ee Nhialic Ithäk ku ee Nhialic Jakop.' ^{‡38} Wëtde yic ë lön ye yen Nhialic ë kóc pïr, ku acie Nhialic kóc ci thou, rin kóc ëbën aa pïr tënë ye." ³⁹ Go kóc piöoc lööng ke kääc thin jam ku luelkë, "Aca njic dhuk nom raan piöoc." ⁴⁰ Ku thök jamden rin ë cik wic bik ben thiëc.

Jethu aci kóc piöoc lön yen raan ë tooc Nhialic

(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)

⁴¹ Ku lueel Jethu tënë ke, "Yenö ë ye lueel lön raan ci lóc ku dyc ya raan dhiënh Debit? ⁴² Rin aye Debit guöp luel athör waak yic ëlä,

'Aci Nhialic lueel tënë Bánydië, "Nyuc ë tën könjien cuëc,

⁴³ yet tē bi yen kóc aterdu dhuök ciëen yicök." ' [‡]

⁴⁴ "Ye këdë ye yen manh Debit, ku yeen aye Debit cöl, 'Bánydië?' "

Jethu alëk kóc röt tiit kóc gät lööng Itharel

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

⁴⁵ Tëwën piñ kóc ëbën wëtde, ke Jethu wël yehom kocken ye buuth ku lueel, ⁴⁶ "Tietkë röt ku duökkë kóc piöoc lööng Itharel ye kiëc. Kóc cath kek alëthken dît bär, röt teem yön yoc yic bi ke aa muöth athëc. Ayekë nhiaar bik nyuc tuen thoc kocdit tën amat, ku yön path aköl yai. ⁴⁷ Ku keek aa käk lëer tuöör nyin, ku röökkë apeï bik kóc wën lön puuth kek. Kockä aabi tēm awuoc ril apeï."

Ajuër lëer

(Mk 12:41-44)

21 Kaam wën ke Jethu ci nyuc tē ye wëu juaar thin luang Nhialic, ku dot kóc wëu cuat kën ajuër yic.

Ke kóc juëc ajieek aake ci wëu aa täau thin.

² Nawën ke tin lëer anään bö ku cuat wëu reen lik thin aya. ³ Go Jethu lueel, "Wek alëk yic, lëer këne aci Nhialic këden ci juaar nhiaar tënë kóc kök ëbën. ⁴ Rin aa cik juaar wëuken juëc yic, ku yen anänj, aci këne bi yen pïr dhuol thin ëbën."

Luang Nhialic Jeruthalem abï thuör piny

(Mt 24:1-2; Mk 13:1-2)

⁵ Tëwën jiël kek luang Nhialic, ka atuuc kök jam tē dhënj luang Nhialic thin ku aleel peth ci ye buuth, ku kadhënj ci gäm Nhialic bi ye door. Go Jethu bëer, ⁶ "Käkith yakë tin emën, ala aköl bi ke thuör piny ëbën, ka cin alel tön bi köc alel dët nom."

Aci Jethu lëk atuöcke lön bi ke maan

(Mt 24:3-14; Mk 13:3-13)

⁷ Go kë thiëc, "Raan piöoc, ye nen bi këne rot looi, ku yenö bi ye nyuöth lön tē bi këne rot looi aci thiök?"

⁸ Go Jethu lëk ke, "Tiëerkë nhim ku duökkë röt cöl aduöng. Rin kóc juëc aabi bën ë rienkië ku ye njic lueel, 'Ke yen raan ci lóc ku dyc, aköl bi yen bën akïn.' Duökkë ke buuth. ⁹ Ku duökkë riöc aköldä tē tin wek tön, ku al-iaap baai ke loi röt. Kakkä abï röt kan dhieel looi tuen, ku acie lön cii thök piny guo thiök."

¹⁰ Ku ben Jethu lueel ëlä tënë ke, "Wuöt aabi kenhim tuöm ku thërkë, ku bëei mec bánydit abï thör kamken.

¹¹ Ayiëkyiëk piny dît juëc aabi röt looi, ku tuaany ku cönjät apeï aabi röt looi yön juëc yic. Ku karec kök aabi röt looi, ku kadit kóc cöl ariöc aabi tin nhial. ¹² Ku tuen bi kakkä röt looi, wek aabi gum apeï, ku wek aabi yäth tën amat ku mec we. Ku wek aabi yäth luk yic bány nhim ë rienkië. ¹³ Ku ë yen tën bi wek kóc ëbën lëk Wët Puuth Yam thin. ¹⁴ Ku duökkë diëer tē bi wek röt kuony thin, ¹⁵ rin wek aba kony ba we cöl anjic wël puuth bäk lueel, käk cii kóc aterdun we bi jöny, tädë ke dhäl kakkun yakë lueel. ^{‡16} Wek aabi kóc ke dhiëth we, ku wämäthakun, ku kóc ruäi ke we ku mäthkun gaany.

† 20:27 Luci 23:8 †† 20:28 L.rou 25:5 ‡ 20:37 B.bei 3:6 †† 20:43 Wk 110:1

‡ 21:15 Lk 12:11-12

Ku kɔc kɔk kamkun aabī nɔk. ¹⁷ Ku raan ebēn abī we maan ē rienkiē, ¹⁸ Ku wek aabī kony na cɔk a nhiēm tōŋ nhom ka cīi bī mää. ¹⁹ Deet bī wek wepuōth dēet abī we cɔl apīr.

Jethu ajam wēt riāŋ Jeruthalem

(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)

²⁰ "Aköl tīŋ wek Jeruthalem ke cī apuruuk wuōt kɔk gool, ke njeckē lɔn tē bī ye rac acī bēn. ²¹ Ke kɔc rēēr Judia aa dhil riŋ gat nhiēm, ku kɔc rēēr geeu Jeruthalem aa dhil jāl, ku kɔc tō bēēi yiic ayeer aacīi la geeu. ²² Rin tēnē, kek aa nīn bī kɔc tēm awuōc bī kē cī gōt athör thēer wēl Nhialic yic yenhom tiēŋ. ²³ Diäär liēc ku diäär muk mīth kor aabī gum apeidit ē nīnkā. Kɔc ē wunē, aabī gum apei ku aabī Nhialic tēm awuōc. ²⁴ Kɔc kɔk aabī nɔk tōŋ yic, ku kɔc kɔk aabī dɔm ku la ke mac wuōt kɔk yiic. Ku Jeruthalem abī wuōt kɔk dɔm ku ræckē apei, ku mackē yet aköl bī bäänyden thök.

Aköl bī Manh Raan bēn

(Mt 24:29-31; Mk 13:24-27)

²⁵ "Käk kēc kaŋ tīŋ aabī röt looi tēnē aköl ku pēei ku kuēl. Ku kɔc wuōt pinynhom ebēn aabī puōth jīeth, ku riōōckē atiaktiak dīt loi rot wēr yiic. ^{†26} Ku kɔc aabī riōōc apei rin kāk loi röt pinynhom. Käk tō nhial ebēn, aköl ku pēei ku kuēl aabī röt yääk. ²⁷ Ku Manh Raan abī tīŋ ke bō nhial pial yiic kek diik ku riēldit apei. ^{‡28} Tē looi kākā röt, ke we deet wepuōth ku rēērē ē cök rin tē bī we luōk käreēc yiic acī yēēt."

²⁹ Ku ben Jethu ke lēk kääŋ kēnē, "Tē tīŋ wek tim cīt ŋaap ayī tiim kɔk ke loi yīth yam, ka njeckē lɔn cī kēr thiök. ³¹ Kēya, na tiēŋkē kākā ke loi röt, ke njeckē lɔn cī bääny Nhialic thiök. ³² Alēk we, wek aacīi bī mää tē cɔk kākā röt looi. ³³ Nhial ku piny aabī liu, ku wētidiē acīi bī kaŋ mää.

Rēērē we cī röt guir

³⁴ "Guierkē röt, ku rēērē we tīr nhiēm. Duōkkē aköl bī ŋen bēn cɔl ayök we ke we kēc röt guir. Duōkkē röt cɔl ayök we pīr pīr rac, bāk aa rēer we cī wīēet ē mōu akölaköl, ku yakē rēer we tēk kāk pīr pinynhom. Aköl kēnē abī la ciel wegup ke cāk ŋic, ³⁵ cimēn lān adhie wēi adēp. Ku kēnē abī bēn tēnē kuat raan pīr pinynhom ebēn. ³⁶ Rēērē we tīt ku rōōkkē akölaköl bāk la riēl bī wek kē bī rot looi gōōk, bāk kōōc ŋanhom ŋen Manh Raan we cīi diēer."

³⁷ Ku jɔl Jethu ē nīnkā nɔk ke ye piōōc luāŋ Nhialic, na bō thēi ke jiēl bī la nin gɔn Olip nhom. ^{‡38} Ku kɔc aake ye guēr luāŋ Nhialic rial bīk piōōcde bēn piŋ.

Amat nēk Jethu

(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Jn 11:45-53)

22 Nawēn la tē bī Yan Ayum cīn yic luōu looi thiök. ^{#2} Ke kɔcdit kāk Nhialic ku kɔc piōōc lōōŋ wic dhēl path bī kek Jethu nɔk, rin riōōc kek ciēt la aliām bī rot looi.

³ Ku raan tōk kam kɔc ye buōōth kathiäär ku rou cɔl Juda Ithkariōt, ēci bēny jōŋrac la yepuōu. ⁴ Go la tēnē kɔcdit kāk Nhialic ku bāny apuruuk luāŋ Nhialic tiit, bī tē bī yen ke kuōny thīn, bīk Jethu dɔm la guēēk yic. ⁵ Gokē puōth miēt wēn piŋ kek ye lɔn bī yen ke kony, ku thōnkē lɔn bī kek ye riōp. ⁶ Go gam, ku wic tēpeth bī yen Jethu dɔm thīn ke cīn kɔc ŋic ye.

Jethu acī miēth thēi cī guir rin yai cam

(Mt 26:17-25; Mk 12:21; Jn 13:21-30)

⁷ Aköl bī Yan Ayum cīn yic luōu looi ēci bēn, aköl ye amēl nɔk rin yai. ⁸ Go Jethu Pīter ku Joon tooc ku lēk ke, "Lak bāk miēth yai la guir tēnē ŋo."

⁹ Gokē thiēēc, "Ye tēnen wic yīn ŋo buk miēth yai la guir thīn?"

¹⁰ Go Jethu bēēr, "Tē le wek geeu Jeruthalem, ke wek aabī rōm kek mony yēēc tōny ē piū. Biaathkē pan le yen thīn. ¹¹ Ku lēkkē raan la baai, aye Raan piōōc lueel, 'Ye ŋōn nen bī ŋen miēth yai cam thīn ŋok kōckīēn ŋa buōōth?' ¹² Ku abī we nyuōth ŋōn nhial lāau yic cī guir yic. Guierkē miēth ē tēēn."

¹³ Gokē la ku yōkkē kēriēēc ebēn cīt tēwēn cī Jethu ye lēk ke thīn. Ku jɔlkē miēth yai guir.

Guirku röt apath buk guōp Bēny rɔm

(Mt 26:26-30; Mk 14:22-26; 1Kor 11:23-25)

¹⁴ Tēwēn bī kek jāl mīth ke Jethu nyuc tēde ku nyuc atuōōcke aya, ¹⁵ ku lēk ke, "Aca wic apei ba miēth Yan Ayum cīn yic luōu kēnē cam kek we ku ba jāl gum.

¹⁶ Alēk we lɔn acā bī ben cam yet tē bī wēt tō yeyic yōk bääny Nhialic yic."

¹⁷ Ku lōōm aduŋ cī thiāŋ muōn abiēc, ku leec Nhialic ku lueel, "Lōmkē kēnē ku tekkē ē kamkun. ¹⁸ Alēk we lɔn ŋen acīn muōn abiēc dēt ba ben dek yet aköl bī bääny Nhialic bēn."

¹⁹ Nawēn ke lōm ayup ku leec Nhialic, ku bēny yic ku gēm ke ku lueel, "Kēnē ē guāpdīē cī juaar rienkun. Yakē looi kēlā bāk ŋa ya tak." ²⁰ Nawēn miēth cök ke ben aduŋ la yic muōn abiēc lōōm aya ku lueel, "Kēnē ē dōōr yam ke Nhialic cī thany ē riēmdiē bī kuēr ē rienkun." ^{‡‡}

²¹ "Ku yen kīn, raan bā luōm arēēr tēn, ku amīth kek ŋa! ^{‡‡22} Ku ē tēde, Manh Raan adhil thou cīt tē cī Nhialic guier ye. Ku raan bā luōm abī gum apeil!"

²³ Gokē röt thiēēc tōk, tōk, yeŋa kamkua lēu bī ya yen loi kēnē.

† 21:22 ŋoth 9:7†† 21:25 Ith 13:10; Edhe 32:7; Juēl 2:31; Ny 6:12-13 ‡ 21:27 Dan 7:13; Ny 1:7†† 21:37 Lk 19:47

‡‡ 22:1 B.bei 12:1-27 ‡‡‡ 22:20 Jer 31:31-34 ‡‡‡ 22:21 Wk 41:9

Atuuc aaci wēt teer raan dīt kamken

²⁴ Kaam wën aya ke kɔc ye buɔɔth teer wēt lɔn nadë, "Yeŋa kamken yen bi ya raan dīt apeɪ." ^{†25} Go Jethu lëk ke, "Pinyinhom tën bány kɔc cie kɔc Itharel aa la riel tënë kɔcken meckë, ku kɔc mac baai aa röt ɔɔɔ, 'Kɔc määh ke kɔc baai.' ^{††26} Ku acie tēde tënë we, rin raandit kamkun adhil rot dhuɔk piny bi ciēt raan koor. Ku raan tō tueŋ adhil rot dhuɔk ciēn bi luui tënë kɔc kɔk." ^{‡27} Ku thiēc ke, "Yeŋa yen dīt, ye raan ye luɔɔi aye raan ē luui? Cie raan ye luɔɔi? Ku ŋen kamkun ŋen acit raan ē luui." †

²⁸ "Wek aaci kōc ke ya kārɪl cā yök yiic, ²⁹ ku cit mēnē cī Wä ŋa looi ba ya bēny, wek aba yiēk ē bāny kēnē aya. ³⁰ Wek aabi mīth ku dēkkē kek ŋa bānydiē yic, ku nyuɔɔckē thōc nhīm bāk luŋ thān Itharel yic thiäär ku rou looi." †

Jethu aci kē bi Pīter ye jai lueel

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Jn 13:36-38)

³¹ Ku ben Jethu lueel, "Thaimon, Thaimon piŋ wēt-diēnē, bēny jakrɛc aci thiēc bi gām riel bi we them ēbēn, bi kɔc path tek thook tënë kɔc rɛc, cimēn dhie ye rap kōm bi miel tek thok rap yiic. ³² Ku ŋen aci rōök rienku yin Thaimon bi gamdu dhiel riel. Ku na ca jal dhuk tënë ŋa, ke yi kony wāmāthakui kōk."

³³ Go Pīter bēēr, "Bēny acin kē bā gēl bi ŋa cii mec kek yi, ku thucɔc kek yi aya."

³⁴ Go Jethu lueel tënë ye, "Alëk yi Pīter, nhiäk bēäk piny ke thɔn ajith kēc kiu, yin abā jai arak diäk lɔn kuc yin ŋa."

³⁵ Nawēn ke Jethu thiēc kɔcken ye buɔɔth, "Tē tooc ŋen we bāk Wēt Puɔth Yam la lëk kɔc, ku wek aacin wēu ku jɔkɔɔ la keny ayi war, yakē yök lɔn le yen kē liu tënë we?" Gokē bēēr, "Acin kēdärŋ." ^{†††36} Go Jethu lueel, "Emēn, na la raan wēu ke muk ke, ku muk jɔkɔg aya. Ku na yin acin pal, ke yi ŋɔc alēth abēk wei ku ŋɔc. ³⁷ Lucikē ē kēnē rin aye wēl cī gōt thēr ē rienkiē lueel, lɔn ye ŋen raan tōk kam kɔc kārɛc looi. Ku wēt kēnē abi yenhom tiēŋ emēn." ††

³⁸ Go kɔc ye buɔɔth lueel, "Bēny, paal karou aa kik." Go bēēr, "Aa juēc."

Jethu arōök ke njic lɔn bi ye nōk

(Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)

³⁹ Nawēn ke Jethu jiēl ku ruɛc kɔcken ye buɔɔth, ku ler gɔn Olip nhom cimēnden yen ye looi akōlakōl.

⁴⁰ Nawēn lek yet tēden adhie, ke lëk ke, "Rōök kē Nhialic bi we cii them jakrɛc."

⁴¹ Ku nyiēnke piny ku le tueŋ tēthin-nyɔɔt, ku gut yenhɪl piny ku rōök, ⁴² ku lueel, "Wä, na lēu rot ke kērɛc tit ŋa acii bō. Ku acie wētdiē ē wētdu." ⁴³ Go

† 22:24 Mt 18:1; Mk 9:34; Lk 9:46 †† 22:25 Mt 20:25-27; Mk 10:42-44 † 22:26 Mt 23:11; Mk 9:35 †† 22:27 Jn 13:12-15 †† 22:30 Mt 19:28 ††† 22:35 Mt 10:9-10; Mk 6:8-9; Lk 9:3; 10:4 ††† 22:37 Ith 53:12

atuny nhial rot nyuɔth ye ku deet puɔu, ⁴⁴ rin ē dhiau apeɪ yepuɔu. Ku ben rōök apeɪ abi tuc kuēr yeguɔp cimēn riem.

⁴⁵ Ku jɔt rot tēwēn rōök yen thīn ku dhuk tēnē kɔc ye buɔɔth, ku yök ke ke nin rin cī riääk ē puɔu ke ɔɔɔ agök. ⁴⁶ Go lueel tēnē ke, "Yeŋo niin wek? Jatkē röt ku rōök kē bi we cii them jakrɛc."

Jethu aci dɔm

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Jn 18:3-11)

⁴⁷ Jethu ē ɔt jam tēwēn bi kɔc juēc ke wēt Juda nhīm, raan tōk kam kɔc ye buɔɔth kathiäär ku rou. Ku ler tēnē Jethu ku muɔth ke ciim. ⁴⁸ Go Jethu lueel, "Juda ca ŋa ciim ba Manh Raan nyuɔth kɔc dɔm ye?"

⁴⁹ Nawēn tiŋ kɔc ye buɔɔth ke rēēr kek ye kē bi rot looi, ke luelkē, "Bēny, cuk thär? Ÿok aa muk paalkua." ⁵⁰ Go raan tōk kamken palde miēt bei, ku tōk alony lui pan raandit kāk Nhialic ku teem yinyden cuēc wei. ⁵¹ Go Jethu lueel, "Acie kēya." Ku gɔɔt mony awēn yic tēwēn cī tōk pal, ku kony bi dem.

⁵² Ku jɔl Jethu jam tēnē raandit kāk Nhialic ku bāny apuruuk luŋ Nhialic tiit, ku kɔcdit baai cī bēn bik ye dɔm, ku lueel, "Cäk bēn we muk paal ku atuel ciēt ŋa ye raan kɔc rum? ⁵³ Ÿen ē rēēr kek we luŋ Nhialic akōlakōl, ku akēckē kaŋ them bāk ŋa dɔm. Ku emēn wek aaci puɔl bāk kē tō wepuɔth looi. Ku tēnē jɔŋrac abi la riel bi kērɛc wic looi." §

Pīter ajei Jethu

(Mt 26:57-58, 69-75; Mk 14:53-54, 66-72; Jn 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Gokē Jethu dɔm ku ŋēthkē pan raandit kāk Nhialic. Ku Pīter ē biōth ke mec kɔc cök ciēn. ⁵⁵ Ku apuruuk aake cī many Ÿockē took kal yic. Go Pīter rot māt ke ku nyuuc bi Ÿc. ⁵⁶ Nawēn tiŋ nyan lui pan bēny Pīter ke nyuc mac lōm, ke dōt apeɪ ku lueel, "Mony kēnē ē ye rēēr kek Jethu aya."

⁵⁷ Go Pīter jai ku lueel, "Mony kēnē acā ɔk njic yin nyenē!" ⁵⁸ Ku kaam thiin awēn ke mony dēt tiŋ Pīter ku lueel, "Yin ē raanden aya." Go Pīter bēēr, "Acie ŋen mätthdiē."

⁵⁹ Ku kaam awēn, ke wēt yen raan Jethu, ben mony dēt muök yeguɔp apeɪ ku lueel, "Acin diu lɔn ye mony kēnē rēēr kek Jethu, rin ē raan Galilia."

⁶⁰ Go Pīter bēēr! "Mätthdiē, kē ye lueel acā cak deet yic." Ku kaam wën ɔt jiem yen ke thɔn ajith kiu. ⁶¹ Go Jethu yenhom wel ku dōt Pīter. Go Pīter kēwäär cī Bēny Jethu lëk ye älä, "Tueŋ ke thɔn ajith kēc kiu ya akōl, aba lueel arak diäk lɔn kuc yin ŋa." ⁶² Ku ler aŋeer ke cī guɔp yär ku dhieɪu apeɪ.

§ 22:53 Lk 19:47; 21:37

Jethu aci bui ku that

(Mt 26:67-68; Mk 14:65)

⁶³ Tën awën ke kɔc ke tit Jethu, ee yekë bui ku thatkë, ⁶⁴ ku derkë nyin ku guutkë kecin ku yöökkë, "Mæekë! Yeŋa yi gut?" ⁶⁵ Ku lueelkë käreɔc apeɪ yeguɔp.

Jethu aci yäth luŋ bäny Itharel yic

(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Jn 18:19-24)

⁶⁶ Nawën bak piny, ke kɔcdit Itharel ku kɔcdit kæk Nhialic, ku kɔc piöoc lööŋ mat kenhiim. Ku bii Jethu luŋnden yic. ⁶⁷ Ku lëkkë ye, "Na ye Raan ci lɔc ku dɔc, ke lëk ɔo." Go Jethu bëër, "Na lëk we ke wek aaci wëtdië bi gam, ⁶⁸ ku na thiëc we, ka cäk bi bëër. ⁶⁹ Ku emën ler tueŋ, Manh Raan abi nyuc lɔŋ cuëc Nhialic Madhɔl."

⁷⁰ Gokë rek yic ebën, "Na ye këya, ye Wën Nhialic?" Go Jethu bëër, "Ee ɔen, cit tã cäk luël ye." ⁷¹ Gokë lueel, "Acin dët wicku kɔc kɔk bi bën jam kæk ci looi. ɔok aaci wël ci lueel ë thuɔŋde piŋ."

Kɔc Itharel aaci Jethu gaany tënë Pilato

(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Jn 18:28-38)

23 Go kɔc luk röt jɔt ebën ku yëthkë Jethu Pilato nhom raan Roma. ² Ku gɔɔnykë ku lueelkë, "ɔok aaci mony kënë yök ke rɔc kackua nhiim, ke ye lëk ke bik ajuër cii ye täau piny tënë bënyɔaknhom Roma. Ku aye lueel aya lɔn ye yen Raan ci lɔc ku dɔc, bënyɔaknhom."

³ Go Pilato thiëc, "Ye yin bënyɔaknhom kɔc Itharel?" Go Jethu bëër, "Ee ɔa, cit tã ca luël ye."

⁴ Go Pilato yenhom wël kɔcdit kæk Nhialic ku thän awën ku lueel, "Acin awuɔc ca yök ee raan kënë guɔp."

⁵ Gokë ɔot ke jam apeɪ ku lueelkë, "Tëden yen kɔc piɔɔc thän ajɔk aliäap Judia yic ebën. Aci jɔk Galilia ku yen kin ci bën Jeruthalem emën."

Jethu aci yäth Antipäth ɔërot nhom

⁶ Nawën piŋ Pilato ë wëlkä ke thiëc lɔn yen raan Galilia. ⁷ Nawën le ɔic lɔn ye Jethu raan wun mɔc Antipäth ɔërot, ku yeen ë rëër Jeruthalem ë ninkä, ke cɔl Jethu ayëth yenhom. ⁸ Go Antipäth ɔërot puɔu miet wën tiŋ yen Jethu, rin ëci kajuëc piŋ ë rienke. Ku ëci ɔërot wic apeɪ bi Jethu tiŋ, ku ɔjɔth aya bi kæk ye Jethu ke looi tiŋ. ⁹ Go Jethu jal thiëc wël juëc, go Jethu biet kecin wët tɔŋ dhuk nhom. ¹⁰ Go kɔcdit kæk Nhialic ku kɔc piöoc lööŋ röt cust tueŋ, ku lueelkë wël rɔc apeɪ Jethu guɔp. ¹¹ Go Antipäth ɔërot kek apuruɔkkë Jethu bui ku lëëtkë. Ku rukkë alanh dhëŋ apeɪ cit alanh bëny yekɔu, ku toockë ciëen tënë Pilato. ¹² Ku jɔl Antipäth ɔërot kek Pilato, wäär man röt jal mäath akölë.

Jethu aci tëm thou

(Mt 27:15-26; Mk 15:6-15; Jn 18:39-19:16)

¹³ Go Pilato kɔcdit kæk Nhialic ku kɔcdit baai, ku kɔc kɔk cɔl ebën, ¹⁴ ku lëk ke, "Wek aaci mony kënë bëëi

yanhom, ku lueelkë lɔn ë yen raan rɔc kɔc nhiim bik aliäap looi. Ku emën ɔen aci wët wic yic wenhiim, ku akëc yök ke la guɔp awuɔc cɔk alɔn ci wek ye gaany kajuëc apeɪ. ¹⁵ Na cɔk a Antipäth ɔërot ka këc yök ke la guɔp awuɔc, yen ale yen ye cɔl adhuk yanhom. Acin awuɔc ci mony kënë looi lëu bi ye nök. ¹⁶ Aba cɔl athat ku luɔny." ¹⁷ Ruɔñn ebën aköl Yan Ayum cin yic luɔu, Pilato ë raan tøk kam kɔc ci mac lony tã wic kɔc baai ye bi lony. ¹⁸ Go thän awën tã thän wuɔu looi, "Näk! Ku lony Barabath tënë ɔo." ¹⁹ Barabath ëci mac rin aliäm ci rot looi geeu, ku rin ci yen raan nök.

²⁰ E wic Pilato bi Jethu lony, ku ben jam tënë ke.

²¹ Gokë ben kiu apeɪ, "Apiëët tim ci riü kɔu."

²² Go Pilato ben jam tënë ke, kënë yen yic diäk ku lueel, "Yeŋö? Ye awäc ɔö ci looi? Acin awuɔc ca yök ke ci looi lëu bi ye nök! Aba cɔl athat ku cal ajiël." ²³ Gokë ɔot ke kiu apeɪ röldit, lɔn dhil Jethu piäät tim ci riü kɔu. Ku këden wën yekë lueel aci yenhom bën guɔt.

²⁴ Go Pilato wëtden gam ku tëm Jethu awuɔc wën wickë. ²⁵ Ku lony Barabath, raan wäär ci mac rin aliäap, ku rin ci yen raan nök. Ku yik ke Jethu bik la luɔu tãden wickë kepuɔth.

Jethu aci piäät tim ci riü kɔu

(Mt 22:32-44; Mk 15:21-32; Jn 19:17-27)

²⁶ Gokë Jethu kuaath ayëer. Ku wën kuëth kek ye, ke mony cɔl Thaimon raan pan Thirene bö baai, nawën ci tim ci riü Jethu göök, gokë dɔm ku cɔlkë aket tim ke buɔth Jethu cök. ²⁷ Ku buɔth kɔc juëc apeɪ ku diäär dhiau rienke aya. ²⁸ Go Jethu yenhom wël ke ku lueel, "Diäär Jeruthalem, duëkkë dhiau ë rienkië, dhiaukë ë rienkun ku rin miëthkun. ²⁹ Rin nin bi ye lueel ëlä aaci thiik, 'Diäär mit gup aa diäär këc mith kaŋ thuëët!' ³⁰ Ku ë yen tën bi ye aa luël thän aya ëlä, 'Aŋuëën buk ciët kɔc ci thou, kɔc ci wiëk nhiim, kɔc ci kë ci wiik kenhiim kuɔm piny.' ³¹ Na ye këcit kënë rot looi ke tim tɔc, ke yeŋö yakë tak ke bi rot looi tã le yen riël." ^{††}

³² Ku kuath apuruuk kɔc karou aya, kɔc la gup awuɔcdit tet bik ke la nök kek Jethu. ³³ Nawën lek tã cɔl Ithkal dööt, ke piëët Jethu tim ci riü kɔu ku kɔc awën karou, raan tøk lɔŋ cuëc ku raan dët lɔŋ cam. ³⁴ Go Jethu lueel, "Wä, päl piny tënë ke, keek aa kuc kë loikë."

Ku cuët apuruuk gëk bik alëth Jethu tek kamken. ^{†35} Ku jɔl kɔc juëc kɔc ë tãen ke daai ye. Ku tën awën ë ye kɔcdit Itharel bui ku lueelkë, "Ee kɔc kɔk kony, cɔl akony rot tã ye yen Raan ci Nhialic lɔc ku dɔc." ^{††}

³⁶ Ku bui apuruuk aya. Ku bik tënë ye ku gëmkë muñn abiëc ci wac, ^{††37} ku lueelkë, "Na ye bëny kɔc Itharel ke yi kony rot." ³⁸ Ku piëëtkë tim ci ye göt thän

† 23:30 ɔoth 10:8; Ny 6:16 †† Wëtdë yic ee duër a këlä, "Na ye kë cit kënë rot looi tënë raan cin awuɔc ci looi, ke ye tak yeŋö bi rot looi tënë raan la guɔp awuɔc." † Tën kënë ee ye cɔl këlä rin thiëk yen kek gɔndit la guëŋ-ŋeŋ cit apen nhom raan. †† 23:34 Wk 22:18 †† 23:35 Wk 22:7 ††† 23:36 Wk 69:21

kälä nhial tim Jethu nom, " *KĒNĒ Ē BENYNAKNHOM ITHAREL.*"

³⁹ Go raan tök kam kɔc awën cī piäät kek ye lat ku lueel, "Cīi ye Raan cī Nhialic lɔc ku dɔc? Kony rot ku kony ɣo aya." ⁴⁰ Go raan dĕētĕ puŕu riäk ku nyieeny, "Cīi ye cak riöc Nhialic agut tĕ thou yin aya? ɣok aaci tĕm thou cimĕnde. ⁴¹ Ku awäcda adhilk u jɔt rin ɣok aa col kĕ cuk looi, ku mony kĕnĕ acin kĕrĕc cī looi." ⁴² Ku lueel tĕnĕ Jethu, "Tak ya tĕ yeet yin Bäanydu yic." ⁴³ Go Jethu lĕk ye, "Yin alĕk yic, yaköl yin abi rĕer kek ɣa pan Nhialic."

Jethu aci thou ayic

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Jn 19:28-30)

⁴⁴ Nawĕn tĕcĭt aköl ciel yic ke muöth loi rot pan awĕn, ku cīi aköl ruel ɣet tääj aköl. ⁴⁵ Ku tĕwĕn ka alanh ye gĕĕng bĭ luan Nhialic tek yic abŕj thĭn rĕet yic rou. ⁴⁶ Ku cöt Jethu röldit ku lueel, "Wä, wĕikiĕ aaca than yicin." Acĭ wĕlkä lueel ku thou. ††

⁴⁷ Nawĕn tiŕj bäny apuruuk kĕ cī rot looi, ke lec Nhialic ku lueel, "Mony kĕnĕ ĕ ye raan path alanden."

⁴⁸ Nawĕn tiŕj kɔc ke cī kenhĭim kut tĕĕn bik daai kĕ cī rot looi, gokĕ dhuk baai ke gut kepuöth. ⁴⁹ Kɔc ke njĕc kek Jethu ĕbĕn, agut diäär ke buŕth ye wäär jĭel yen Galilia, aake daai ĕ kăkkä ĕbĕn. ‡

Jethu aci thiök

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Jn 19:38-42)

⁵⁰ Mony cɔl Jothep ĕ tĕ thĭn. Ku yeen ĕ raan gen Arimatheo, pan Judia. Jothep ĕ ye raan path la cök, ku yeen ĕ njöth bĕn bäany Nhialic. Ku yeen ĕ ye raan akut luk kɔc Itharel.

⁵² Nawĕn le tiŕj lɔn cī Jethu thou, ke la tĕnĕ Pilato ku thiĕc guöp Jethu. ⁵³ Ku bĭi piny tim kŕu ku der alath, ku tĕĕu raŕj cĭ wec kuur yic, raŕj cĭn raan cĭ kaŕj thiök thĭn. ⁵⁴ Ee ya aköl nin dhiĕc, aköl ye kɔc röt guir rin aköl cĭi kɔc ye luui, ee bĭ guɔ bĕn.

⁵⁵ Nawĕn cĭ guöp Jethu bĕĕi piny tim kŕu, ke diäär wäär bö kek Jethu Galilia, buŕth Jothep ku tiŕjkĕ tĕ cĭ guöp Jethu tääu thĭn raŕj yic, ⁵⁶ ku dhukkĕ baai ku lek miök njĭr guir bĭ kek guöp Jethu bĕn tɔc. Nawĕn aköl cĭi kɔc ye luui, ke ke löŕj cĭt tĕ ye löŕj Mothith luĕl ye. ††

Jethu aci rot jɔt raŕj yic

(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Jn 20:1-10)

24 Nayɔn nhiäk rial aköl Nhialic, ke diäär la raŕj nom kek miök njĭr cĭk guir. ² Ku yökkĕ alĕl cĭ raŕj kum nom ke cĭ laar wei. ³ Nawĕn lek raŕj yic ke cĭi guöp Jethu yök thĭn. ⁴ Tĕwĕn kĕĕc kek ke cĭ gäi, ke röör karou ceŕj alĕth ɣer apeĭ cĭ la toptop bö, ku kĕĕckĕ kelöŕ. ⁵ Go diäär riöc ku gutkĕ kenhĭim piny. Go röör wĕn lueel tĕnĕ ke, "Yeŕjĕ ye wek raan pĭr bĕn wĭc tĕn kɔc cĭ thou? ⁶ Acĭi tĕ tĕnĕ, aci rot jɔt. Takkĕ kĕwäär cĭ lĕk we ĕlä wäär njoot yen Galilia, ⁷ lɔn Manh Raan abi thĭn

† 23:45 B.bei 26:31-33 †† 23:46 Wk 31:5 ‡ 23:49 Lk 8:2-3 †† 23:56 B.bei 20:10; L.rou 5:14

kɔc rĕc bik piäät tim cĭ riĭu kŕu, ku abi ben pĭr aköl ye nin diäk." †† Go diäär wĕl wäär cĭ Jethu lĕk ke tak.

⁹ Maria Magdalena, ku Joanan, ku Maria man Jemith ku diäär kök, kek aake cĭ la raŕj nom. Nawĕn dhukkĕ ke la kɔc Jethu buŕth kathiäär ku tök ku atuuc kök, lĕk kĕ cĭ rot looi. ¹¹ Go atuuc tak lɔn ĕ yen wĕt lueth, ku cĭk gam. ¹² Go Pĭter rot jɔt ku riŕj raŕj nom bĭ la tiŕj. Nawĕn guŕj yekŕu piny ku tiŕj raŕj yic, ke tiŕj alĕth wäär cĭ guöp Jethu der kepĕc. Go dhuk baai ke cĭ gäi aya kĕ cĭ rot looi.

Jethu aci rot nyuöth kɔcken ye buŕth karou

(Mk 16:12-13)

¹³ Ya aköl töŕj awĕn, ke kɔc Jethu buŕth karou jɔt röt bik la pan cɔl Emauth, ku ĕ mec kek Jeruthalem tĕ cĭt kilomĭter thiäär ku tök. ¹⁴ Tĕwĕn ciĕth kek ke jam ku takkĕ kăk cĭ röt looi, ¹⁵ ke Jethu bö ku ciĕth ke kuany keyöth. ¹⁶ Ku mär kĕdäŕj kepuöth bik cĭi njĕ. ¹⁷ Go Jethu ke thiĕc, "Yeŕjĕ bakĕ lueel tĕthĕer awĕn ciĕth wek?" Gokĕ kŕc ku dötkĕ piny ke cĭ kenyĭn wel. ¹⁸ Go raan tök kamken cɔl Kliöpath wĕtde bĕĕr, "Adhil a yin raan töŕj rĕĕr Jeruthalem kuc kăk cĭ röt looi thĭn ye nĭnkä yiic."

¹⁹ Go Jethu thiĕc, "Ye kănjö?" Gokĕ bĕĕr, "Aa kăk cĭ röt looi tĕnĕ mony cɔl Jethu, raan Nadharet. Kăk cĭ looi ku wĕl cĭ lueel aye nyuŕth lɔn ye yen raan ril kăk Nhialic tiŕj. Ku aci Nhialic ku kɔc ĕbĕn gam lɔn ril yen kĕriĕc ĕbĕn yic ye lueel ku looi. ²⁰ Acĭ kɔckuan dĭt kăk Nhialic ku kɔc piöc lööŕj dɔm ku gĕmkĕ bäny mac baai bĭ tĕm thou, ku piĕĕtkĕ tim cĭ riĭu kŕu. ²¹ Ku ĕ yeku njöth lɔn ye yen raan bĭ kɔc Itharel waar kărĕc yiic. Ku ĕ nin kadiäk ĕmĕn tĕn looi kăkkä röt. ²² Diäär kök akuötda yic, aake cĭ riĕel raŕj nom wĕn anhiäk, ku lek dhuk ke wĕt cĭ ɣook bĕn cɔl agĕi lɔn liiu guäpde raŕj yic. Ku lɔn cĭ kek atuuc Nhialic cie lĕk ke lɔn piir Jethu tiŕj. ²⁴ Go kɔc kök kamkua riŕj bik la tiŕj. Ku yökkĕ ayic lɔn liiu guöp Jethu raŕj yic, cĭt tĕ cĭ diäär ye luĕl thĭn."

²⁵ Go Jethu lĕk ke, "Wek aa kɔc cĭn kĕ njĕckĕ! Wek aacie kăk cĭ kɔc kăk Nhialic tiŕj lĕk we ye lac gam! ²⁶ Kĕc kɔc kăk Nhialic lueel wäär, lɔn bĭ Raan cĭ lɔc ku dɔc kăjuĕckä kaŕj guum bĭ jal la Bäanyde yic." ²⁷ Ku tĕt Jethu ke kăk cĭ lueel rienke wĕl thĕer Nhialic yiic, jɔck athör Mothith agut kăk cĭ kɔc kăk Nhialic tiŕj göt.

²⁸ Nawĕn cĭk thiök kek pan awĕn le kek thĭn, ke Jethu loi rot ke cĭt raan ber tueŕj. ²⁹ Gokĕ pĕĕn ku luelkĕ, "Rĕĕr ke ɣo, aköl aci cuɔl." Go la baai ke ke. ³⁰ Tĕwĕn cĭ kek nyuc bik mĭth, ke Jethu löm ayup ku dɔc ku beny yic, ku gĕm ke. ³¹ Nyin yic tĕwĕn ke njĕckĕ ku mĕr bik cĭi ben tiŕj. ³² Gokĕ röt thiĕc ĕ röt, "ɣo kĕc puöth ayum tĕwĕn jĭĕem yen kek ɣo, ku teet wĕl cĭ göt thĕer tĕnĕ ɣo."

³³ Ku jɔtkĕ röt nyin yic ku dhukkĕ Jeruthalem. Ku yökkĕ kɔc Jethu buŕth kathiäär ku tök ku kɔc kök ke cĭ kenhĭim mat, ku lĕkkĕ ke, ³⁴ "Bĕny aci rot jɔt ayic, ka cĭ

†† 24:7 Mt 16:21; 17:22-23; 20:18-19; Mk 8:31; 10:33-34; Lk 9:22; 18:31-33

rot nyuõth Piter.”³⁵ Ku jol kɔc wɛn bõ Emauth karou kɛ cĩ rot looi dhɛl yic teet, tɛ cĩ kek bɛny njɛc thĩn wɛn bɛny yen ayup yic.

Jethu aci rot nyuõth atuõcke

(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Jn 20:19-20; Luci 1:6-8)

³⁶ Wɛn njot jɛɛm kek, ke Bɛny bõ ku kɛɛc kamken ku lueel, “Bĩ dõõr arɛɛr ke we.”

³⁷ Gokɛ pɛk wei ku riõõckɛ ɛbɛn ku takkɛ lɔn yen atiɛp yen yekɛ tĩj. ³⁸ Gokɛ thiɛɛc, “Yɛnjõ riõõc wek? Yɛnjõ ye wek diu lɔn cĩ yen ye ya? ³⁹ Tiɛnjɛkɛ yacin! Ku tiɛnjɛkɛ yacõk, ee yɛn ayic. Gatkɛ ya, ku abãk tĩj rin atiɛp acie la adiõõj ku yom cimɛn ye wek ke tĩj kek ya.” ⁴⁰ Ku wɛn lueel yen kɛnɛ, ke nyuth yecin ku yecõk ke. ⁴¹ Ku njot cik gam, rin miɛt diit cĩ kek puõth miɛt ku gãi diit cĩ kek gãi. Go Jethu ke thiɛɛc, “Le miɛth camkɛ tõ thĩn?” ⁴² Gokɛ gãm rɛc cĩ tuak ⁴³ ku cuet ke dɛɛi kek ɛbɛn.

⁴⁴ Ku jol lɛk ke, “Kãkkã gup aa kãk ca lɛk we wãar njot rɛɛr yɛn ke we, lɔn bĩ kɛriɛɛc ɛbɛn cĩ gõt Lõnj Mothith

yic, ku athõr kɔc kãk Nhialic tĩj ku diɛt Nhialic yic aya ɛ rienkiɛ, aa dhil rõt tiɛɛj tɛden.” ⁴⁵ Ku kony ke bĩk wɛl thɛɛr Nhialic deet yiic, ⁴⁶ ku lɛk ke, “Ayakɛ tĩj tɛ cĩ ye gãt thĩn lɔn Raan cĩ lɔc ku dɔc, ɛ bĩ gum ku jɔt rot ran yic akõl ye nĩn diãk. ⁴⁷ Ku aci wɛl cĩ gõt lueel aya lɔn dhil kɔc pinynom ɛbɛn, jɔk Jeruthalem lɛk bĩk kepuõth wɛl Nhialic, bĩ kãracken pãl piny. ⁴⁸ Wek aaci kãkkã tĩj ke cĩ kɛnhĩim tiɛɛj. ⁴⁹ Ku wek abĩ tuõc Wɛi Nhialic wãar cĩ Wã lueel. Rɛɛrkɛ geeu yet akõl bĩ riel nhial kɛnɛ bɛn tɛnɛ we.”

Jethu aci yãth pan Nhialic

(Mt 16:19-20; Luci 1:9-11)

⁵⁰ Nawɛn ke Jethu jiɛl ke ke ku lek Bethani. Ku jɔt yecin nhial ku dɔc ke. ⁵¹ Tɛwɛn dɔc yen ke, ke jiɛl tɛnɛ ke ku jɔt ɛ nhial. ⁵² Gokɛ door ku dhukkɛ Jeruthalem ke cĩ puõth miɛt. ⁵³ Ku keek aake ye lac rɛɛr Luaj Nhialic ke lec Nhialic.

Joon

Wët nom

Wël cī Joon gōt aa Jethu nyuɔɔth ke ye Wët theer Nhialic tō thīn ē lɔnɔɔn ku emēn, ku abī tō thīn ē lanɔɔn ku emēn, ku abī tō thīn atheer, “Ku Wët aci bēn a raan ku ciēn kek ɔo.” Cīmēn ye athōor nom guɔp ye lueel, Joon ē gāt wēlkā rin bī kɔc kuen ye njic lɔn nadē ke Jethu yen Aluēēk, Wēn Nhialic wāār cī lēk kɔc. Ku kɔc bī wētde gam aabi pīr. (20:31)

Jethu aye nyuɔɔth aban tuer yic, lɔn ē yen Wët Nhialic. Ku wël kōk bō ciēn ē kēnē cōk, aa kāk juēc jān gōi cī Jethu looi. Ku kākā aa Jethu nyuɔɔth aya lɔn ē yen Wēn Nhialic, ku ē yen Aluān wāār cī lueel. Kākā cōk, kāk jān gōi cī rōt tiēn aaci teet yiic. Aban athōr kēnē ē ɔo lēk tē cī kɔc kōk wēt Jethu gam thīn ku buɔthkē. Ku dhāl kɔc kōk wēlke ku cik wētde gam.

Jɔk cōkdīt 13 yet 17 ala yic tē cī Jethu kek kɔcken ye buɔth rēer thīn ē tōk wēer akōl wāār dɔm ye. Ku ēcī jam tēnē kɔcken ye buɔth nāakde nom tuer tē bī kek rōt guēer thīn, ku deet kepuɔth. Cōk ciēn aa ɔo lēk dōmdōm Jethu, ku luōnde ku piēt cī ye piāt tim cī rīiu kōu, ku jōn rotde. Ku jɔl a nyooth cī yen rot nyuɔɔth tēnē kɔcken ye buɔth jōn rotde cōk ciēn. Anyikōl tiŋ cī kɔc ye yōk cōkdīt 8 yic, jɔk cōk koor 1 yet 11 aci nyāān wei kāk cī gōt theer yiic. Ku akēc kɔc tuer kek ke war gētget wēl Jethu yiic gōt. Ku aye kɔc kōk gōt aya tēdēt.

Joon ē miɔc pīr akōlriēc ēbēn bī gām kɔc tē gem wēt Raan cī lɔc ku dɔc, deet kɔc puɔth. Ku ē miɔc bī rot jɔk emēn ke bī gām kɔc bī Jethu gam, lɔn ye yen dhēl ku yic ku pīr.

Kāk tō thīn

Kāk cī gōt tuer 1:1-18

Joon raan kɔc muɔc nīim ku kɔc cī Jethu kan buɔth 1:19-51

Piōoc ē Jethu 2:1-12:50

Nīn ciēn kadhorou thuɔnde nom tuer 13:1-19:42

Jōn rot ku nyooth rot Bēny 20:1-31

Kāk cī gōt ciēn nyooth rot dēt Galilia 21:1-25

Wët Pīr

1 Wātheer kēc nhial ku piny cak, Wēt ē tō thīn, ee rēer kek Nhialic, ku Wēt ē ye Nhialic. ² Wēt ē rēer kek Nhialic wāār cek kān. ³ Kājuēc rēer nhial ku piny ēbēn aake cak ē ye. Ku acīn kāk tō thīn kēc ke cak ke yeen liu thīn. ⁴ Kuat kāk tō thīn ēbēn aa pīr yōk tēnē ye. Ku piērde aci ruel gām raan ēbēn. ⁵ Piērde yen ē ruel dēp apeī muɔɔth yic, ku akēc lēu bī kuōm nyin piny.

⁶ Nhialic ēcī atuōnyde tooc, raan cɔl Joon. ⁷ Aci bēn bī kɔc bēn lēk bīk ruel njic. Aci bēn bī lēk ke bī raan ēbēn wēt piŋ ku gem. ⁸ Yeen ēcie yen ruel, aci bēn bī kɔc bēn lēk ruel. ⁹ Ku Wēt yen ē ye ruel ayic, ruel cī bēn pinynhom tēnē raan ēbēn.

¹⁰ Wēt ē tō pinynhom, ku Nhialic ē cak piny ē ye, ku akēc kɔc pinynhom njic. ¹¹ Yeen aci bēn tēnē kāk ke cī cak, ku akēc kɔcken cī cak lor. ¹² Ku aci kɔc abēk bēn lor

ku gamkē wētde, goke gām riel bīk aa mīth Nhialic.

¹³ Keek aacie mīth Nhialic cīt tē ye kɔc dhiēth thīn, cīmēn ye mīth la wun dhiēth ke. Ee Nhialic guɔp yen ē Wunden.

¹⁴ Wēt aci bēn a raan ku ciēn ke ɔo. Ku diekde acuk tiŋ, diik Wēn tōn Nhialic. Ku ē yen bīi yic, ku lier puɔu Nhialic tēnē ɔo.

¹⁵ Ku Joon aci tuɔl ku lēk kɔc ē rienke elā, “Kēnē yen ē raan wāār ye ɔen jam ē rienke, raan wāār ya lueel elā, ‘Yen abī lōk bēn ɔacōk, ku adīt tēnē ɔa. Yeen ē rēer thīn wāār ke ɔa kēc cak dhiēth.’ ”

¹⁶ Rin kāpuɔth ē yen Wēn Nhialic, yen aci ɔo dɔc ēbēn, dɔc tōk ē dɔc dēt cōk. ¹⁷ Wātheer lōn ēcī Nhialic gām kɔc ē Mothith, ku emēn Nhialic aci yic ku lier piānde gām kɔc ē Jethu raan cī lɔc ku dɔc. ¹⁸ Acīn raan cī Nhialic kan tiŋ tēɔon. Ee Wēn tōn thōn kek Nhialic, rēer Wun lōm yen aci ɔo cɔl anjic Nhialic.

† Wēt yen aci bēn aa pīr †† 1:6 Mt 3:1; Mk 1:4; Lk 3:1-2

Athön Joon raan kɔc muɔɔc nhiiim

(Mt 21:12-13; Mk 1:1-8; Lk 3:1-18)

¹⁹ Kɔcɔdit Itharel Jeruthalem aake cī kɔc kāk Nhialic ku kɔc kuat Lebī tuɔɔc tēnē Joon, bik la thiēec ēlā, “Ye yin ŋa?”

²⁰ Ku Joon akēc bēn jai bī wētden dhuk nhom. Acī bēn bēēr ē cōk ku lueel ēlā, “Acie ŋen Raan cī lɔc ku dɔc.”

²¹ Gokē thiēec, “Aye yin ŋa? Ee yin Elija?” Go bēēr, “Acie ŋa.” Gokē ben thiēec, “Ye yin raandit kāk Nhialic tiŋ bī bēn?” † Go dhuɔk ke, “Ųei! Acie ŋa.” ²² Gokē lueel, “Lēk ŋo, ee yin ŋa? Ųok aa dhil wēt dhuɔk kɔc ke toc ŋo. Ye rot yök ē yin ŋa?” ²³ Go Joon bēēr, “Ųen ē jam apei roor tē cī cen, ‘Guierkē dhēl Bēny bī la cōk cīmēn wäär cī Ithaya raan kāk Nhialic tiŋ ye lueel.’” ††

²⁴ Rōörkā aake tooc kɔc akut Parathī, ²⁵ ku jɔlkē Joon bēn thiēec ēlā, “Yerjō ē yin kɔc muɔɔc nhiiim tē cī yin ye Raan cī lɔc ku dɔc, ku yin acie Elija ku cī ye raandit kāk Nhialic tiŋ?” ²⁶ Go Joon dhuɔk ke, “Ųen ē kɔc muɔɔc nhiiim piū ē path, ku raan arēēr kamkun ē tēn ku acāk ŋic, ²⁷ raan yen lōk bēn ŋacōk ciēen, ku acā lēu ba warke dōk.” ²⁸ Kēn ē loi rot pan cɔl Bethani, wār Jordan kōu tēwäär ye Joon kɔc muɔɔc nhiiim thīn.

Amälthiin Nhialic

²⁹ Naŋɔn aköl dēt ke Joon tiŋ Jethu ke bō tēnē ye, go lueel, “Tiēŋkē Amälthiin Nhialic yen bā adumuɔɔm kɔc pinyhom nyaai, kan abō. ³⁰ Yen ē raan ye ŋen jam ē rienke wäär ē ŋen ye lueel ēlā, ‘Yen abi lōk bēn ŋacōk, ku adit tēnē ŋa. Yeen ē rēēr thīn wäär ke ŋa kēc cak dhiēeth.’ ³¹ Aacā ŋic bī ya yen ŋa, ku ŋen acī bēn ku ya kɔc muɔɔc nhiiim piū rin bī ŋen ye cɔl aŋic kɔc Itharel.”

³² Ku ēcī Joon lueel aya ēlā, “Ųen acī Wēi Nhialic tiŋ ke bō kecīt kuur ē dit, ku nyuuc yenhom. ³³ Ku ē ŋot kēc ŋic, ku ēcī Nhialic raan toc ŋa ba kɔc aa muɔɔc nhiiim piū, lēk ŋa ēlā, ‘Raan bī yin Wēi Nhialic tiŋ ke bō ku nyuuc yenhom yen ē raan bī kɔc muɔɔc nhiiim Wēi Nhialic.’ ³⁴ Ee yic, aca tiŋ ku alēu ba lueel, wenhiiim lɔn ē yen Wēn Nhialic.”

Kɔc cī Jethu kaŋ buɔɔth

³⁵ Ųɔn aköl dēt, Joon ē kääc kek kɔcken ye buɔɔth karou tēwäär aköl. ³⁶ Nawēn tiŋ Jethu ke tēk tēthiök ke ke, go Joon dōt apei ku lueel, “Tiēŋkē, yen akan yen Amäl Nhialic.” ³⁷ Ku jɔl piŋ kɔc ye buɔɔth awēn karou kēya, gokē Jethu buɔɔth. ³⁸ Nawēn wel Jethu yenhom, ke tiŋ ke ke buɔɔth ye, go ke thiēec, “Yerjō wiēckē?” Gokē lueel, “Rabi, rēēr tēnen?” (Ku wētde yic, “Raan Piöc.”)

³⁹ Go lēk ke, “Bäk, bäk bēn tiŋ.” Gokē la ku tiŋkē tē rēēr yen thīn. Ku ē ye tāāŋ aköl, ku jɔlkē rēēr kek ye abi piny cuɔl.

† Raan kāk Nhialic tiŋ bī tuɔl, bī bēn Raan cī lɔc ku dɔc bēn lueel. Tiŋ L.rou 18:15, 18; Mt 4:5 †† 1:23 Ith 40:3

⁴⁰ Raan tōk kam kɔc wēn karou cī wēt Joon piŋ ku buɔɔth Jethu, ee ye Andria wāmēnh Thaimon Piter.

⁴¹ Naŋɔn nhiäk rial, ke Andria rām ke mēnhē, go lēk ye, “Ųok aaci Methaya yök.” (Ku wētde yic Raan cī lɔc ku dɔc.) ⁴² Ku ŋēth Thaimon tēnē Jethu. Go Jethu dōt apei ku lueel, “Yin ē Thaimon wēn Joon, yin abi cɔl Kepa.” (Ku yen Piter wētde yic ee kuur.)

Jethu acī Pilipo ku Nathaniel cɔl

⁴³ Nawēn aköl dēt ke Jethu la Galilia, ke rām kek Pilipo, go lēk ye, “Buɔɔth ŋa.” ⁴⁴ Ku Pilipo ē raan Bethaida, ku ē gen yī Andria ku Piter aya. ⁴⁵ Go Pilipo Nathaniel yök ku lēk ye, “Ųok aaci raan wäär cī Mothith gāt ē rienke athör lööŋ yic, raan yen cī kɔc kāk Nhialic tiŋ gāt ē rienke aya, acuk yök. Yen ē Jethu wēn Jothepe raan Nadharet.”

⁴⁶ Go Nathaniel lueel, “Ye kēpiath ŋō lēu bī tuɔl Nadharet?” Go Pilipo bēēr, “Bäär ba tiŋ.”

⁴⁷ Nawēn tiŋ Jethu Nathaniel ke bō, ke jam rin Nathaniel ku lueel, “Raan kēnē ē raan Itharel ayic guɔp, kecīn guɔp ruēeny.”

⁴⁸ Go Nathaniel lueel, “Ca ŋic kēdē?” Go Jethu bēēr, “Yin guɔ ŋic wēn rēēr yin ŋaap cōk, tēwēn kēc Pilipo la bī yī la cɔl.”

⁴⁹ Go Nathaniel bēēr ku lueel, “Raan piöc, yin ē Wēn Nhialic, yin ē Bēny Itharel.”

⁵⁰ Go Jethu bēēr, “Ca jāl gam rin cī ŋen ye lēk yī lɔn cī ŋen yī tiŋ wēn rēēr yin ŋaap cōk? Yin abi kädit kōk wār ē kākā tiŋ!” ⁵¹ Ku ben mat thīn, “Wēt yic alēk we, wek aabi nhial tiŋ ke liep rot, ku atuuc Nhialic aa bāk tiŋ ke bō piny tēnē Manh Raan ku lek nhial.” ‡

Yan thiēek pan Kana

2 Nin kadiäk cōk ciēen, ke ruäi loi gen Kana pan Galilia. Ku man Jethu ē tō thīn, ² ku Jethu ēcī cɔl yai yic aya kek kɔcken ye buɔɔth. ³ Nawēn la mōu thök, ke lēk man ye, “Mōu acī liu tēnē ke.” ⁴ Go Jethu lueel, “Tiŋē, yin acī kē luɔɔi dhil lēk ŋa. Akälidiē aŋot kēc yēēt.” ⁵ Go man lēk kɔc luɔi, “Luɔikē kāk bī lēk we ēbēn.”

⁶ Ku tōnydit kadātem aake cāp kɔc löm. Tōnykē aake ye ke piū tāāu thīn bī kɔc kecōk aa lɔk, cit tē ye löŋ ciēŋ kɔc Itharel ye nyuɔɔth thīn. Ku tōny tōk ē jɔt tē cit tēn aduɔk thiār-rou, tēdē aduɔk thiārđiäk. ⁷ Go Jethu lēk kɔc luɔi, “Thiäŋkē tōnykē piū.” Gokē tōny thiöŋ abik thook alic. ⁸ Ku jɔl Jethu lēk ke, “Gēmke ye tōnykē yiic, ku gämke ke raan yen wun ruäi.” Gokē looi kēya, ⁹ ku jɔl raandit kɔc athiēk awēn piū thiēep, piū cī waar bī ya mōu. Ku akuc tē bī mōu thīn, aa kɔc luɔi wēn thiŋ tōny kek aa ŋic ye. Go raandit kɔc athiēk wun nya cɔl, ¹⁰ ku lēk ye, “Raan ēbēn ē muɔn path kaŋ gam tuen, ku na cī kɔc jāl kueth ke muɔn lir aɔl lōk gam. Ku yin cī muɔn path waan ciēen agut emēn.” ¹¹ Kēnē yen ē kēdit jän gōi cī Jethu kaŋ looi gen Kana pan Galilia. Ku

‡ 1:51 Cäk 28:12

yen aci diëtde nyuocth, ku aaci koccken ye buocth jäl gam.

¹² Nawën ë kënë cök, ke Jethu la Kapernaum kek man ku wëët wun ku koccken ye buocth, ku rëerkë thïn ë tëën nïn lik. †

Jethu aci la luaj Nhialic

(Mt 21:12-13; Mk 11:15-17; Lk 19:45-46)

¹³ Ƴon ci Yan Ayum cïn yic luju jäl thiök, ke Jethu la Jeruthalem. †¹⁴ Ku jäl ler kal luaj Nhialic yic, ke yök koc ke Ƴoc wei thïn ë Ƴök ku amël ku jäl aa kuör. Ku koc wëëu waar yiic aake ci nyuc thïn aya. ¹⁵ Go waat nai ë wiën, ku cop koc wei kal luaj Nhialic yic kek Ƴäkken ku thäkken ku weer wëëu wei, ku wel agenken yiic. ¹⁶ Ku lëk koc kuör Ƴaac wei, "Nyaaikë kakkä ë tën, ku duökkë Ƴön Wä col aye Ƴön Ƴoc." ¹⁷ Go koccken ye buocth wël ci göt athör theer wël Nhialic yic tak. Wël ye lueel ëlä, "Yïn Nhialic, nhiër Ƴöndu adëp Ƴapuöu cïmën mac." ‡

¹⁸ Go kocdit Itharel bën ku thiëckë, "Ye kedit jän göi yindë ba looi ba nyuöth Ƴo, lön le yïn yic ba këcit kënë looi?"

¹⁹ Go Jethu bëër ku lëk ke, "Rackë luaj Nhialic kënë, ku aba ben looi nïn kadiäk." †²⁰ Gokë lueel, "Aci ruöñ thiärñuan ku dätem nöck bi jäl thök, ku luel ka ba looi nïn kadiäk yiic?" ²¹ Ku luaj Nhialic jïem Jethu ë guäpde. ²² Ku na wäär la jät ran yic, ke koccken ye buocth tak këwäär ci lueel. Ku gamkë wël theer Nhialic ci göt, ku wël ci Jethu lëk koc. ²³ Tëwäär rëer yen Jeruthalem yai yic, ke koc juëc gam wëtde wën tiñ kek kækken jän göi ci looi. ²⁴ Ku aake njic Jethu ëbën ku yen akëc rot nyuöth ke. ²⁵ Ku acin këñ nadë ke wïc raan dët bi ye nyuöth koc, rin anjic käk tö raan puöu.

Jethu ku Nikodemo

3 Raan akut Parathï col Nikodemo, ku ë ye raandit koc Itharel ë tö thïn, ² nayon aköu wëër tök ke la tënë Jethu ku lueel, "Raan piöoc, anjicku yïn ë raan piöoc ci Nhialic tooc. Rin acin raan loi käk jän göi cïmën yïn, tã liu Nhialic kek ye."

³ Go Jethu bëër, "Yïn alëk yic, acin raan bi bääny Nhialic tiñ, tã cii ye ben dhiëeth dhiën dët."

⁴ Go Nikodemo lueel, "Bi raan ben dhiëeth këdë? Lëu bi dhuk man Ƴac bi jäl ben dhiëeth?"

⁵ Go Jethu bëër, "Wët yic alëk yi, raan këc ben dhiëeth ë piü ku Wëi Nhialic, aci bääny Nhialic bi yök. ⁶ Raan aye dhiëeth koc ë path, ku Wëi Nhialic ë pir yam ye Nhialic gäm koc. ⁷ Duk ye gäi tã lëk Ƴen yi, lön dhil we ben dhiëeth. ⁸ Wëi Nhialic acit mën dhie ye raan yom piñ ke wuu, ku cii tã bi yën thïn ku tã le yën thïn njic. Yen ë tën koc bi ben dhiëeth Wëi Nhialic." ⁹ Go Nikodemo thiëc, "Bi këñ rot lëu këdë?"

¹⁰ Go Jethu lëk ye, "Yïn ë raan piöoc koc pan Itharel ku kuc këñ! ¹¹ Wët yic alëk yi, Ƴok aa jam käk njicku ku

luelku käk cuk tiñ. Ku not we jei bäk wëtde cii gam.

¹² Na cäk wëtde gam tã jïem Ƴen käk pinynhom, ke we bi wëtde gam këdë tã jïem Ƴen tënë we käk Nhialic?

¹³ Acin raan cii kan la nhial bi käk Nhialic bëëi, ee raan bö nhial Manh Raan bö piny nhial."

¹⁴ Cïmën wäär ci Mothith luñ wëeth cit këpiiny jat nhial roor bi yen koc ci këpiiny cam aa döc, ke Manh Raan adhil Ƴäth nhial, †¹⁵ rin bi raan gam wëtde ëbën pir akölrïëc ëbën yök. ¹⁶ Nhialic anhiar koc pinynhom apei. Yen agem yen Wënden juöl, bi raan ëbën wëtde gam cii mär, ku piirkë akölrïëc ëbën. ¹⁷ Ku Nhialic akëc Wënde tuöc piny bi koc bën luök wei, ee rin bi thäi pinynhom pir ë rienke.

¹⁸ Raan gam wëtde aci bi luök wei, ku raan ci jai bi wët cii gam aci luök wei, rin këc yen wët Wën tööñ ë Nhialic gam. ¹⁹ Ku këñ bi ke luök wei akin, ruel aci bën pinynhom ku koc aa nhia muöth tën ruel rin aa luui kërec.

²⁰ Raan ëbën kërec looi ë ruel maan ku cii la Ƴer yic, rin cii yen kërec ye looi wïc bi ke njic. ²¹ Ku raan luui këpath ë bën Ƴer yic bi luide nyuocth, rin ci ke luöi Nhialic.

Joon aci ben jam rin Jethu

²² Nawën ke Jethu kek koccken ye buocth la pan Judia, ku rëer thïn ke ke, ku muoc koc nhiim piü. ²³ Ku Joon ë ye koc muoc nhiim aya tã col Aenon thiäak kek Thalim la yic piü juëc. Ku koc aake ye la bi ke la muoc nhiim.

²⁴ (Ku Joon ë not këc guo mac.) ††

²⁵ Nawën ke koc Joon buocth köc jäl teer kek raan Itharel rin lök ye koc kegup lön, ²⁶ gokë la tënë Joon ku luelkë, "Raan piöoc, lëu ba mony wäär rëer kek yi wär Jordan alonjui tak, raan ye yïn jam ë rienke? Yen amuc koc nhiim ëmën, ku koc juëc aala tënë ye!"

²⁷ Go Joon bëër, "Acin tã bi raan këdän yök tã këc Nhialic ye gäm ye. ²⁸ Week wepëc acäk piñ ke lëk we ëlä, 'Ƴen acie Raan ci lön ku döc, ku Ƴen aci tuöc tuen ë path yenhom.' ††²⁹ Raan thiëc yen ë raan bi gäm nya, ku mäthde ë köc ku ë puöu miet tã piñ yen röldë. Yen ë miet piändië aya ëmën. ³⁰ Yen abi dhiel dit apei ku Ƴen abi kuur."

³¹ Raan bö nhial adit tënë koc ëbën, ku raan piiny ë këñ piny. Raan bö nhial atö koc nhiim tuen ëbën. ³² Ee koc lëk käk ci tiñ ku käk ci piñ, ku acin raan wëtde gam. ³³ Ku raan ci gam, aci gam lön ye Nhialic yic lueel.

³⁴ Raan ci Nhialic tooc yen ë jam wël Nhialic, rin aye Nhialic gäm riel Wëike ëbën. ³⁵ Wun ë Wënde nhiaar ku tãëu këriëc ëbën yecin. ³⁶ Raan gam wët Wën ë Nhialic abi pir akölrïëc ëbën, ku raan cii wët Wën Nhialic bi gam aci pir akölrïëc ëbën bi yök, rin acin kë bi riäk puöu ë Nhialic nyaai tënë ye.

† 2:12 Mt 4:13 †† 2:13 B.bei 12:1-27 ‡ 2:17 Wk 69:9 †† 2:19 Mt 26:61; 27:40; Mk 14:58; 15:29

‡ 3:14 Kn 21:9 ††† 3:24 Mt 14:3; Mk 6:17; Lk 3:19-20 ††† 3:28 Jn 1:20 § 3:35 Mt 11:27; Lk 10:22

Jethu ku tiŋ pan Thamaria

4 Nawën ke ɲic Jethu ln cī kɔc akut Parathī ye piŋ, ln nadë ke kɔc aa bën tënë ye bī ke bën muɔɔc nhīim, ku ln cī yen la kɔc juëc ye buɔɔth wār kɔc Joon buɔɔth. ² (Ku acie yen ye kɔc muɔɔc nhīim, aa kɔcken ye buɔɔth.) ³ Nawën piŋ wēt ye lueel, go jāl pan Judia ku dhuk Galilia. ⁴ Ku ë bī dhiel yet pan Thamaria rin yen ë dhël tēek yen thīn.

⁵ Go yet pan Thamaria cɔl Thikar thiääk ke piny wäär cī Jakop gām wēnde Jotheop. ⁶ Ku yinh cī Jakop cɔl awec ë tō thīn. Nawën cī Jethu dak ë cāth, go nyuc yith lōm. Ku ë ye akōl ciel yic.

⁷ Go tiŋ pan Thamaria bën yiith bī bën gem piū, go Jethu lëk ye, “Muɔɔc ɣen piū ba dek.” ⁸ (Ku kɔcken ye buɔɔth aake cī la geeu bīk la ɣɔɔc miëth.)

⁹ Go tiŋ pan Thamaria lëk ye, “Këdë wën? Yin ë raan Itharel ku thiëc ɣa, ɣen raan Thamaria ba yī muɔɔc ë piū?” (Kɔc Itharel aake cie dek kek kɔc Thamaria.) ††

¹⁰ Go Jethu bëër, “Na yī ɲic mišc Nhialic ku raan thiëc yī piū ɲušt aca thiëc, ku ɲušt aci muɔɔc piū pīr.”

¹¹ Go tik lueel, “Bëny, yīn acīn kë gem yīn piū, ku yith amec yic, ba piū pīr yök tēnen? ¹² Ye yīn dīt tënë wādīt Jakop raan cī ɣo gām yinh këne, ku dëk thīn yen ye nhom kek miëthke ku ɣäkke?”

¹³ Go Jethu bëër, “Kuat raan dek piūkä abī rou ben nök, ¹⁴ ku raan bī dek piū ba yiëk ye acī rou bī ben nök, ku piū bī yiëk ye aabi ya dhama yeyic ye piū pīr kuër thīn, ku yīk ye pīr alanden.”

¹⁵ Go tik lëk ye, “Bëny, yiëk ɣen piūkä bī rou ɣa cī ben nök, ba cī ben bën tēn ba bën gem piū.” ¹⁶ Go Jethu lëk ye, “Lɔɔr cɔl muɔnydu bāk bën tēn.”

¹⁷ Go tik lueel, “ɣen acīn moc.” Go Jethu bëër, “Këdu ë yic, ln cīn yīn moc. ¹⁸ Yin aci kaŋ rēer kek rōor kadhiëc, ku mony rēer kek yī ëmën acie muɔnydu. Yin aci yic lueel.”

¹⁹ Go tik lueel, “Bëny aca ɲic, yīn ë raan kāk Nhialic tiŋ. ²⁰ Wārkuan theer pan Thamaria aake ye Nhialic door ë gɔn këne nhom, ku ayakë lueel wek kɔc Itharel ln dhil ɣok Nhialic la door Jeruthalem.”

²¹ Go Jethu lueel, “Gam wētdië, yīn tiŋë tē bī wek Wä door aci thiök, ku acie gɔn këne nhom ku acie Jeruthalem. ²² Wek kɔc Thamaria wek kuc raan yakë door, ku ɣok kɔc Itharel ɣok aa ɲic raan yeku door rin pīr abō tënë Itharel. ²³ Ku akōl ajɔl bën, ku aci guɔ bën ëmën guɔp, tē bī riel Wëi Nhialic kɔc cɔl aa dor Wä cimënde, kek aa kɔc wīc Wä bīk ye door. ²⁴ Nhialic ë Wëi, ku rin riel Wëike yen alëu ye bī door cimënde.”

²⁵ Go tik ben lëk ye, “Anjiec ln bī Raan cī lɔc ku dɔc bën. Na le bën ka bī ɣo nyušt këriëc ëbën.”

²⁶ Go Jethu bëër, “Yen ë ɣen, raan jam kek yī.”

²⁷ Ku kaamthiin wën jīem kek, ke kɔcken ye buɔɔth bō ku gëikë apeī rin jīem yen kek tik. Ku acīn raan tōk

kamken cī tik thiëc, “Yenö wīc, ku yenö jīem yen kek ye?”

²⁸ Go tik tōnyden piū nyään piny, ku ket ke dhuk geeu ku lëk kɔc.

²⁹ “Bāk tiëŋkë mony cā lëk këriëc ëbën ca looi. Nadë ke ye Raan cī lɔc ku dɔc?” ³⁰ Gokë bën bei geeu bīk la tënë Jethu.

³¹ Ku kaamthiin wën, ke lëk kɔcken ye buɔɔth ye, “Raan piöoc, jɔl mīth.”

³² Go bëër, “ɣen ala miëth, cīn kë ɲieckë thīn.”

³³ Go kɔcken ye buɔɔth röt jal aa thiëc kamken, “Tëdë le raan cī miëth bëëi tënë ye?”

³⁴ Go Jethu lëk ke, “Miëthdië ee ln ba wēt raan toc ɣen looi, ku thäap luɔi cī gām ɣa. ³⁵ Cāk kääŋ ye lueel dhie ëlä, ‘Pëi kaŋuan aŋoot ku rap abī tem.’ Ku alëk we, jatkä wenyīn bāk dum tiŋ, yemën rap aaci luɔk ku apath bī ke tem! ³⁶ Raan rap tem aye riɔp ku ë köth pīr tem alanden, këya raan cumcum ku raan tēmtēm aabi pušt miët kedhie. ³⁷ Kääŋ aci ya yic. ‘Raan tōk ë com ku tēm raan dët.’ ³⁸ Wek tuɔɔc bāk rap la tem dom yic ku ë dom këc wek luui thīn. Kɔc kōk aaci luui thīn ku wek aa röt kony luciden.”

³⁹ Go kɔc juëc Thamaria ë gen wën yic wēt Jethu gam, rin cī tik wēt lueel ëlä, “Këriëc ëbën ca looi aci lëk ɣa.”

⁴⁰ Nawën bō kɔc Thamaria tënë ye ke länjë bī rēer ke ke. Go Jethu nīn karou nök thīn tēen.

⁴¹ Go kɔc kōk juëc wētde jāl gam rin wël ye lëk ke, ⁴² ku lëkkë tik, “Ëmën, ɣok aaci wēt jāl gam, ku akëcku gam rin wëlkun ca lueel, ku ë rin cī ɣok wētde piŋ ku ɲicku ln ë yen Aluäŋ kɔc pinyhom ëbën alanden.”

Jethu aci manh bëny kony

⁴³ Nawën cī nīn karou nök thīn tēen, ke Jethu jɔl jāl ku ler ln Galilia. ⁴⁴ Rin yen Jethu guɔp ëcī lueel ln, “Raan kāk Nhialic tiŋ acie theek wuɔnden.” ⁴⁵ Nawën yeet Galilia ke lor apeī, rin wäär cī kek kāk cī Jethu looi yai yic tiŋ, wäär cī kek la Yan Ayum cīn yic luɔu yic Jeruthalem. ††

⁴⁶ Go Jethu ben dhuk gen Kana tō Galilia, tēwäär cī yen piū waar thīn bī ya muɔn abiëc. Ku raandīt kam kɔc mac baai cī manhde tuaany Kapernaum ë tō thīn.

⁴⁷ Nawën piŋ ln cī Jethu jāl Judia ku ben dhuk Galilia, ke la tënë ye ku lëŋ bī la Kapernaum bī manhden cī thiök ke thou kony bī pial. ⁴⁸ Go Jethu lëk ye, “Acīn raan bī ye gam kamkun tē këc wek kit ku kädīt jänj göi tiŋ.”

⁴⁹ Go raandīt awën bëër ku lueel, “Bëny, bäär lokku ba manhdië dööt.” ⁵⁰ Go Jethu lëk ye, “Lɔɔr, manhdu abī pīr.” Go mony wën wēt Jethu gam ku jiël. ⁵¹ Wën cieth yen dhël yic, ke rām kek kɔcken luɔi ku luelkë, “Manhdu aci ɣōr.”

⁵² Go ke thiëc akōl abŋ jɔl manhde ɲuëën. Gokë lueel, “Wäraköl täänj akōl yen ë jiël juäi yeguɔp.” ⁵³ Go wun ɲic ln ë yen akōl abŋ wäär cī Jethu ye lëk ye ëlä,

† 4:5 Cäk 33:19; Joc 24:32 †† 4:9 Edha 4:1-5; Nem 4:1-2

‡ 4:44 Mt 13:57; Mk 6:4; Lk 4:24 †† 4:45 Jn 2:23 †† 4:46 Jn 2:1-11

“Manhdu abī pīr.” Ku jɔl wēt Jethu gam kek kacke ebēn.
⁵⁴ Kēnē, yen aye kādīt jāŋ gōi cī Jethu looi rou, wāar le yen dhuk Judia ku ler Galilia.

Raan tuany ruōōn 38 acī kony

5 Nawēn ke yan kɔc Itharel ē tō thīn, go Jethu la Jeruthalem yai yic. ² Ku tēthiāāk kek tē cɔl Kal Amēl Thok, pul ē tō thīn, pul cɔl Bethaida thoŋ kɔc Itharel.

³ Ku kɔc juēc tuany aake ye tōc thīn, kɔc cī cɔcɔr ku kɔc cī ŋɔl ku kɔc cī duany. Ku keek aake ye pīu tiit bīk la tiaktiak, ⁴ rin atuny Nhialic ē ye bēn pul yic, ku cɔl pīu ala tiaktiak, ku raan cī kaŋ la wīir tē cī pīu rōt tiak, ke kony kuat tueny tō yeguōp. ⁵ Ku raan tuany ruōōn thiārdiāk ku bēt ē tō thīn. ⁶ Nawēn tiŋ Jethu puok yic ke cī tōc, ku aŋic lɔn cī ye tuany run juēc, go thiēc, “Wīc ba pial?”

⁷ Go raan tuany bēēr, “Bēny, acīn raandiēn tō tēn bī ya yāth wīir tē tiak pīu rōt thīn, rin na them ba la thīn, ke raan dēt ē kaŋ wēr thīn.”

⁸ Go Jethu lēk ye, “Jɔt rot ku lōm biōŋdu ku cathē.”

⁹ Go raan wēn guo pial ku kueny biōŋde ku cieth. Ku akōl looi kēn rot ē ye akōl cīi kɔc Itharel ye luui, ¹⁰ go kɔc Itharel lēk mony cī kony, “Yakōl, akōl cīi kɔc ye luui, ku akēc puōl tēnē yī ba biōŋdu ket.” †

¹¹ Go bēēr, “Acī raan cā kony ba pial lēk ya ēlā, ‘Lōm biōŋdu ku cathē.’ ”

¹² Gokē thiēc, “Yēŋa yen raan cī lēk, ‘Lōm biōŋdu ku cathē?’ ”

¹³ Ku raan cī kony ē kuc raan kony ye, rin kɔc juēc aake tō ē tēwēn ku Jethu ēcī la lieplāŋ wei.

¹⁴ Nawēn ke yōk Jethu luāŋ Nhialic, go lēk ye, “Tiŋ yīn acī pial ēmēn, pāl adumuōōm, tēdēt ke kēdēt rac apeī abī rōt ben luōi yī.”

¹⁵ Go mony wēn jāl ku le lēk bāny Itharel lɔn ē Jethu yen acī ye kony bī pial. ¹⁶ Gokē jɔcɔk bīk Jethu aa jōōr rin cī yen raan kony akōl cīi kɔc ye luui. ¹⁷ Go Jethu bēēr tēnē ke ēlā, “Wā ē luui akōlakōl, ku ŋen adhil luui aya.”

¹⁸ Ku jam kēnē acī bāny Itharel rac puōth apeī, ku wīckē bīk nōk, ku acie rin cī yen lōŋ akōl cīi kɔc ye luui thoŋ rot, ee rin cī yen ye lueel lɔn ye Nhialic Wun, ku kēya acī rot looi bī thoŋ kek Nhialic.

¹⁹ Go Jethu jal bēēr, “Wēt yic alēk we, acīn kē ye Wāt looi piānde ē rot, kē ye looi ē tōk, ee kē cī tiŋ kē ye Wun looi. Ku kē ye Wun looi aye Wēnde looi aya. ²⁰ Rin Wun ē Wēnde nhiaar, ku nyuth kēriēc ye looi. Ku kādīt tēnē kēwēn aabī nyuōth ye, ku wek aabī jal gāi ebēn. ²¹ Cīmēn ye Wun kɔc cī thou jɔt ku yīk ke pīr, ke Wēnde aya ē pīr yiēc kɔc wīc ye. ²² Wun guōp acīn raan ye luōk wei. Ku acī Wēnde yiēc riel bī looi tēnē ke ebēn. ²³ Rin bī kɔc ebēn Wēnde theek cīmēn ye kek Wun theek. Kuat raan cie Wēnde ye theek, acie Wun ye theek raan toc ye.

²⁴ “Wēt yic alēk we, raan piŋ wētdiē, ku gem wēt raan toc ya pīr akōlriēc ebēn atō tēnē ye. Acī bī luōk wei, yeen acī jāl thou yic ku yōk pīr. ²⁵ Wek aa lēk yic, akōl bī

bēn, ku acī guo bēn tē bī kɔc cī thou rōl Wēn Nhialic piŋ, ku kɔc bī ye piŋ aabī pīr. ²⁶ Cīmēn ye pīr bēn bei tēnē Wun, kēya, yeen acī Wēnde looi bī ya tē ye pīr bēn bei thīn aya. ²⁷ Ku yeen acī Wēnde yiēc riel bī luk looi tēnē kɔc, rin ye yen Manh Raan. ²⁸ Duōkkē gēi ē wēt kēnē, akōl bī kɔc cī thou rōlde piŋ rēŋ yiic abō, ²⁹ ku keek aabī bēn bei rāŋken yiic, kɔc cī ŋiēc luui apath aabī rōt jɔt ku aabī pīr, ku kɔc cī luui kārec aabī rōt jɔt ku aabī luōk wei. ††

³⁰ “Acīn kē lēu ba looi piāndiē ē rot, ŋen ē wēt teem kecīt kē cī Nhialic lēk ya, kēya wēt ca teem ala cōk rin acie wēt piāndiē yen wiēc ba looi, ee wēt wīc raan toc ya ē rot.

³¹ “Na jaam ē rienkiē ke kē lueel acie gam ciēt ye yic.

³² Ku raan dēt jam ē rienkiē atō thīn, ku aŋiēc lɔn kē ye lueel rienkiē ē yic. ³³ Atuc aa cāk tuōc tēnē Joon ku yeen acī wēt yic lueel. ³⁴ Acie lɔn bī ŋen la raan jam ē rienkiē, aya lueel yen kēnē rin bī wek pīr. ³⁵ Joon ē ye kēcīt mermer dēp ku mer piny, ku week ē yakē wīc kaam thin-nyōt bāk puōth miēt thīn ruelde. ³⁶ Ku raan jam ē rienkiē atō thīn, ku wētde aril tēnē wēt cī Joon lueel ē rienkiē luoi ya ke looi, luoi cī Wā yiēc ya ba ke looi, keek aa jam ē rienkiē ku nyoothkē lɔn cī Wā ya tooc. ³⁷ Ku Wā aya, raan toc ya, yen ajam ē rienkiē aya. Wek aa kēc rōlde kaŋ piŋ ku akēcēkē kaŋ tiŋ, ³⁸ ku wēt cī lueel acāk ye muk wepuōth, rin cīi wek wēt raan cī tooc ye gam.

³⁹ “Athōr Nhialic ayakē kueen, rin ye wek ye tak lɔn bāk pīr akōlriēc yōk thīn. Ku keek aya aa jam ē rienkiē! ⁴⁰ Ku ŋot cāk wīc bāk bēn tēnē ya bāk pīr yōk thīn.

⁴¹ “Acā wīc bī kɔc ya leec. ⁴² Ku wek ŋiēc, ku aŋiēc lɔn tōu nhiēr Nhialic wepuōth. ⁴³ ŋen acī bēn kek riel ē Wā, ku kuēcēkē bāk ya lor, ku na bō raan dēt kek rielde ē rot ke yen abāk lor. ⁴⁴ Anhiarkē bāk lec yōk tēnē raan dēt, ku acāk ye them bāk lec yōk tēnē Nhialic, ye kēdē yen bī wek ya gam? ⁴⁵ Ku ēmēn duōkkē tak lɔn bī ŋen we luōm tēnē Wā. Mothith guōp yen abī we luōm, ku ē Mothith yen acāk ŋōōth wepuōth. ⁴⁶ Na we cī Mothith gam alanden, ke wek ŋot we gam ya aya, rin cī yen wēl gōt ē rienkiē. ⁴⁷ Ku rin ye wek kuēc gām wēl cī gōt, ke lēukē kēdē bāk wēl ca lēk we gam?”

Jethu acī miēth koor juak bī kɔc juēc cam

(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Lk 9:10-17)

6 Ye tēēn ke Jethu tem wār Galilia cɔl Tiberia aya.

² Go kɔc juēc buōōth rin cī kek kādīt jāŋ gōi, cī yen kɔc tuany kony tiŋ. ³ Go Jethu la gɔt nhom ku nyuuc kek kocken ye buōōth. ⁴ Ku yan kɔc Itharel, Yan Ayum cīn yic luuo ēcī thiōk. ⁵ Nawēn ciēth Jethu piny ke tiŋ kɔc juēc ke bō tēnē ye, go Pilipo thiēc, “Ye tēno bī ŋok miēth kueth kɔc ebēn ŋɔc thīn?” ⁶ Acī kēnē lueel ku bī Pilipo them, rin ŋic yen kē bī looi.

⁷ Go Pilipo bēēr, “Rin bī raan tōk ayum thin-nyōt yōk, ka wīc wēū juēc apeī bī ayuōp ŋɔc.” ⁸ Go Andria,

† 5:10 Nem 13:19; Jer 17:21

†† 5:29 Dan 12:2 ‡ 5:33 Jn 1:19-27; 3:27-30 †† 5:37 Mt 3:17; Mk 1:11; Lk 3:22

mēnh Thaimon Pīter, ku ē ye raan tōk kam kōcken ye buoꝥh lueel, ⁹“Dhōk atō thīn tēn ke muk ayuōp kadhiēc ku rec karou, ku aaci kōckā ēbēn bī lēu.”

¹⁰ Go Jethu lēk ke, “Calkē kōc anyuc piiny.” (Ku noon ē dīt thīn ē tēēn. Go kōc nyuc ēbēn piiny.) Ku rōōr kepēc aake ye tēcīt tēn tiim kadhiēc. ¹¹ Go Jethu ayuōp lōōm ku leec Nhialic, ku tek ke tēnē kōc wēn cī nyuc ēbēn. Ku ben looi kēya kek rec, bī raan ēbēn kuēth cīt tē wic. ¹² Wēn cī kek kuēth ēbēn, ke lēk kōcken ye buoꝥh, “Kuanykē abēk cī dōᅇ piny, bī ciēn kē riāāk.” ¹³ Gokē ke kuany ēbēn, ku thiōᅇkē gāc thiāār ku rou abēk ayuōp cī dōᅇ piny, tēnē ayuōp kadhiēc wēn cī ke tēk kōc bīk cam.

¹⁴ Nawēn tiᅇ kōc wēn luoi ril cī Jethu looi ke luelkē, “Kēnē ē raan kāk Nhialic tiᅇ yen bī dhiel bēn pinynhom.” ¹⁵ Go Jethu jāl ᅇc lōn bī kek bēn bīk ye bēn dōm riel, ku loikē bī ya bēnyᅇaknhom, go ben dhuk gat nhiim ē rot.

Jethu aci cath piᅇ nhiim

(Mt 14:22-33; Mk 6:45-52)

¹⁶ Nawēn cī piny cuol, ke kōcken ye buoꝥh la piny wār thok, ¹⁷ ku lek riāi yic, ku dhukkē ciēēn wār alᅇtui lōᅇ Kapernaum. Nawēn ke wēēr jol yic dīt ke Jethu ᅇot kēc bēn tēnē ke. ¹⁸ Kaam wēn ke yomdīt jᅇ rot ku loi atiaktiak rot apeī. ¹⁹ Ku kōcken ye buoꝥh, aake ye tēcīt meel kadiāk ayī ᅇuan wēn tiᅇ kek Jethu ke cath piᅇ nhiim, ke bō tēthiōk kek riāi, gokē riōōc apeī, ²⁰ Go Jethu lēk ke, “Duōkkē riōc, ee ᅇen.” ²¹ Gokē jat riāi yic, ku go riāi guoᅇ yet wār thok tēwēn le kek thīn.

Kōc aa wic Jethu

²² Nayōn nhiāk ke tiᅇ kōc ke cī dōᅇ wār alᅇtui, lōn ē yen riān tōkaliᅇ yen aci dōᅇ. Ku aᅇckē lōn kēc Jethu la riāi yic kek kōcken ye buoꝥh, ku aake cī jāl ē rōt. ²³ Go riēth kōk ke bō Tiberia bēn wār thok tēthiāāk ke tēwāār ciem kōc juēc ayup thīn, wēn cī Bēny lēc gam. ²⁴ Nawēn tiᅇkē lōn liu Jethu thīn, ku liu kōcken ye buoꝥh aya, gokē kēc riāth yiic ku lek Kapernaum bīk Jethu la wic.

Jethu ayum ē pīr

²⁵ Nawēn lek Jethu yōk wār alᅇtui ke lēkkē ye, “Raan piōōc, ye nen bī yīn ē tēn?” ²⁶ Go Jethu bēēr, “Wēt yic alēk we, wek aa wic ᅇa rin cī wek ayup cam tēcīt tē wiēcckē, ku acie rin cī wek luikiēn ril deet yiic. ²⁷ Duōkkē lui rin miēth riāāk, luōōikē rin miēth rēer rin pīr akōlriēc ēbēn. Miēth kēnē abī Manh Raan yiēc we rin Wun, Nhialic aci rielde gām ye ku tooc.”

²⁸ Gokē thiēc, “Buk ᅇō looi buk luoi wic Nhialic looi?”

²⁹ Go Jethu bēēr, “Luoi wic Nhialic bāk looi akīn, ē lōn bāk wēt raan cī tuōōc gam.”

³⁰ Gokē lueel, “Ye kīn riel ᅇō ba looi buk tiᅇ ku buk wētdu gam? Yeᅇō ba looi?” ³¹ Wārkuan thēer aacā ayum lōny nhial cam roor, cīmēn cī ye gōt athōr thēer wēl Nhialic yiic ēlā, ‘Ayum nhial aci yiēc ke bīk cam.’ ” †

³² Go Jethu lueel, “Wēt yic alēk we, kē cī Mothith yiēc we acie ayum pan nhial, ee Wā yen ē we yiēc ayum yic bō pan nhial. ³³ Rin ayum ye Nhialic gam ē yen raan bō piny pan nhial, ku yīk thāi pinynhom pīr.”

³⁴ Gokē thiēc, “Bēny, muoᅇ ᅇō ayum kēnē akōlakōl.”

³⁵ Go Jethu lēk ke, “ᅇen ayum ē pīr,” Ku raan bō tēnē ᅇa aci cōk bi kaᅇ nōk, “Ku raan gam wēt diē aci rou bī nōk. ³⁶ Eᅇn, aca lēk we lōn cī wek ᅇa tiᅇ, ku aᅇot kēcckē gam. ³⁷ Raan ēbēn cī Wā yiēc ᅇa, yen abī bēn tēnē ᅇa. Ku raan bī bēn tēnē ᅇa acā bī cuoᅇ wei, ³⁸ rin cī ᅇen bēn pan nhial ba wēt raan toc ᅇa bēn looi, ku acie wēt piāndiē. ³⁹ Kē wic raan toc ᅇa ba looi akīn, bī ciēn kē mār kam kāk cī yiēc ᅇa, ku ba ke jᅇt ēbēn akōl ciēēn.

⁴⁰ Rin kē wic Wā akīn, lōn raan ēbēn tiᅇ Wēnde ku gēm wētde, abī pīr akōlriēc ēbēn yōk thīn, ku keek aaba jᅇt bīk pīr ēbēn akōl ciēēn.”

⁴¹ Go kōc Itharel luōōp guōp rin cī yen ye lueel ēlā, “ᅇen ayum cī bēn piny pan nhial.” ⁴² Ku luelkē, “Monyē cie Jethu wēn Jothep? Wun ku man aa ᅇcku. Ku yeᅇō ye yen ye lueel lōn cī yen bēn piny pan nhial?”

⁴³ Go Jethu bēēr, “Duōkkē lum kamkun. ⁴⁴ Acin raan lēu ye bī bēn tēnē ᅇa tē kēc Wā ē toc ᅇa ye thēl ᅇen, ku aba jᅇt bī pīr akōl ciēēn. ⁴⁵ Aci kōc kāk Nhialic tiᅇ gōt ēlā, ‘Kōc ēbēn aabī Nhialic ke piōōc.’ Raan ēbēn piᅇ wēt Wā ku piōōc tēnē ye ē bēn tēnē ᅇa. ⁴⁶ Ku acie rin nadē yen raan cī Wā kaᅇ tiᅇ, raan bō tēnē Nhialic, yeēn ē rot, yen ē raan cī Wā kaᅇ tiᅇ. ⁴⁷ Wēt yic alēk we, raan gam wēt ala pīr alanden. ⁴⁸ ᅇen ayum ē pīr. ⁴⁹ Wārkuan thēer aacā ayum lōny nhial cam roor ku aaci thou. ⁵⁰ Ku ayum bō piny pan nhial, yen aci kēn na ciem raan ka cie ben thou. ⁵¹ ᅇen ayum ē pīr cī bēn piny pan nhial. Raan cam ayum kēnē, ka pīr akōlriēc ēbēn. Ayum yen ba yiēc ye ē riēᅇdiē ᅇa gam bī kōc ēbēn pīr.”

⁵² Go kōc Itharel teer apeī kamken, ku thiēcckē, “Lēu mony kēnē kēdē, bī riēᅇde yiēc ᅇō buk cuet?”

⁵³ Go Jethu bēēr, “Wēt yic alēk we, tē cī wek Manh Raan cuet ku dēkkē riemdiē ka cīn pīr bāk yōk wēikun yiic. ⁵⁴ Raan cuet riēᅇdiē ku dek riemdiē ala pīr alanden, ku abī jᅇt akōl ciēēn bī pīr. ⁵⁵ Rin riēᅇdiē ē miēth alanden, ku riemdiē ē kēdek alanden. ⁵⁶ Raan cuet riēᅇdiē ku dek riemdiē abī pīr ᅇayic, ku ᅇen abī pīr yeic. ⁵⁷ Wā pīr acā tooc, ku ē rin riēnke yen abī ᅇen aya, ku kēya raan cuet ᅇen abī pīr ē riēnkiē. ⁵⁸ Ku yen kīn ayum bō piny pan nhial, aci thōᅇ kek ayum cī wārkuan thēer cam ku lōkkē thou. Raan cam ayum kēnē abī pīr akōlriēc ēbēn.”

⁵⁹ Wēlkā aaci Jethu lueel wāār piōōc yen kōc tēn amat Kapernaum.

Wēl pīr akōlriēc

⁶⁰ Nawēn piᅇ kōc juēc ye buoꝥh wēlkā, ke luelkē, “Piōōc kēnē aril apeī. Yeᅇa lēu bī ke piᅇ?” ⁶¹ Go Jethu ᅇc lōn jīēm kek wēl wēn, ku lēk ke, “Wiēcckē bāk jāl rin ē wēlkā?” ⁶² Yeᅇō bāk looi tē tiᅇ wek Manh Raan ke

† 6:31 B.bei 16:4, 15; Wk 78:24 †† 6:45 Ith 54:13

dhuk nhial tēwēn rēer yen thīn? ⁶³ Ee Wēi Nhialic yen ē pīr gam, ku riel raan acīn kē ye kony. Wēl ca lēk we aa wēi ku aa pīr. ⁶⁴ Ku kēya acīi kōc kōk kamkun ye gam.” (Rin ēcī Jethu guo njic tuerj lōn ye yīŋa cīi bī gam, ku yeŋa bī ye gaany.) ⁶⁵ Ku ben lueel, “Ee rin wēt kēnē guōp yen alēk ŋen ye we, lōn acīn raan lēu ye bī bēn tēnē ŋa, tē kēc Wā ye looi bī yic pial tēnē ye.”

⁶⁶ Ku rin ē wēlkā, ke kōc juēc kam kōc ye buōth dhuk ciēen, ku cik ben cath kek ye. ⁶⁷ Go Jethu atuōōcke thiāār ku rou thiēec, “Na week, wiēcckē bāk jāl aya?”

⁶⁸ Go Thaimon Pīter bēer tēnē ye, “Bēny, buk la tēnē ŋa? Yīn ala wēl pīr alanden. ⁶⁹ Ku ēmēn acuk gam ku acuk njic lōn ē yīn raan dhēŋ bō tēnē Nhialic.” †

⁷⁰ Go Jethu bēer, “Cie ŋen ŋa kuany we wathiāār ku rou? Ku raan tōk kamkun aŋot ye jōŋrac.” ⁷¹ Yeen ē jam rin Judath, wēn Thaimon Ithkariōt. Rin Judath, na cōk alōn ē yen raan tōk kam atuōōcke kathiāār ku rou, ka wīc bī ye luōm.

Jethu ku wāmāthakēn

7 Wēn ē wēlkā cōk ciēen, ke Jethu kueny bēēi Galilia yiic, ku ē kēc wīc bī la keny Judia, rin wīc bāny Itharel tō Judia ye bīk nōk. ² Ku yan kōc Itharel cōl Yan Duēl ēcī thiōk. ††³ Go wāmāthakēn lēk ye, “Jāl ē tēn ku lōc Judia bī kōckun yī buōth luōdun ye looi tiŋ. ⁴ Acīn raan kē looi thiaan tē wīc yen ye bī njic apath. Rin ye yīn kākka looi, ke yī cōl kōc pinynhom aa njic yī.” ⁵ Agut wāmāthakēn aakēc wētde gam, yen aa lueel kek ye kēya.

⁶ Go Jethu lēk ke, “Akāldiē guōp aŋot kēc ŋēet. Ku na ye we, ke kuat akōl ēbēn apath. ⁷ Acīn tē bī kōc pinynhom we maan, ku keek aa man ŋa rin aya lueel, lōn rēec luōiken. ⁸ Lak yai yic, ku ŋen acīi la ē yan kēnē yic, rin akōldiēn bī ŋen la akēc guo bēn.” ⁹ Yeen acī jam kēya ku jōl rēer pan Galilia.

Jethu ala Yan Duēl yic

¹⁰ Nawēn cī wāmāthakēn la yai yic, ke Jethu lōk la aya, ku akēc la ke njic, yeen acī la ke mony rot.

¹¹ Ku bāny Itharel aake wīc Jethu yai yic, ku thiēcckē, “Tō monyē tēnen?”

¹² Ku aluōp ē dīt apeī ē rienke. Aye kōc kōk lueel, “Yeen ē raan path.” Ku lueel kōc kōk, “Acie kēya, yeen ē raan kōc duōōŋ.” ¹³ Ku acīn raan ye jam ē rienke kōc nhīim, rin riōōc kek bāny Itharel.

¹⁴ Wēn cī nīn abēk yai thōk, ke Jethu la kal luōŋ Nhialic yic ku jōl kōc piōōc. ¹⁵ Go bāny Itharel gāi apeī ku luelkē, “Ye raan kēnē kāŋ njic kēdē ku akēc kāŋ piōōc.”

¹⁶ Go Jethu bēer, “Wēl ya piōōc acie wēlkiē aa wēl bō bei tēnē Nhialic, Acieŋ cī ŋa tooc. ¹⁷ Raan wīc ye bī kē wīc Nhialic looi, abī njic lōn nadē kē ya piōōc abō tēnē Nhialic, ku acie riēldiē ē rot. ¹⁸ Raan jam riēlde ē rot ē lēc yen aye wīc, ku raan wīc lēc tēnē raan toc ye, yen ē raan path, ku acīn ruēeny tō yepuōu. ¹⁹ Kēc Mothith lōŋ

Nhialic nyuōth we? Ku acīn raan lōŋ theek kamkun. Yeŋō ye wek ye wīc bāk ŋa nōk?”

²⁰ Go kōc juēc wēn bēer, “Yīn ala guōp jōŋrac, yeŋa wīc ye bī yī nōk?”

²¹ Go Jethu bēer, “Kēdit jāŋ gōi tōk aca looi guōkē gāi wedhie. ²² Mothith acī we thōn bāk miēthkun aa ŋoot, ku acie Mothith guōp yen cī wēt kēnē jōk, aa wārkun thēer, ku kēya wek a dhōk ŋoot akōl cīi kōc ye luui.

†²³ Ku ēmēn na ŋot dhōk akōl cīi kōc ye luui rin bī lōŋ Mothith cīi dhāl yic, yeŋō ye wek puōth riāāk tēnē ŋa, rin cī ŋen raan tōk kony bī pial akōl cīi kōc ye luui?

††²⁴ Duōōckē raan ye guo tēm awuōc wēt kōu aŋeer, yakē raan tēm awuōc wēt ē yic.”

Ye Jethu raan cī lōc ku dōc?

²⁵ Go kōc kōk Jeruthalem lueel ēlā, “Cie raan kēnē yen wīckē bīk nōk. ²⁶ Tiēŋkē! Yen kīn jam kōc nhīim, ku acīn kē luelkē ē rienke. Tēdē, cīi bāny njic lōn ē yen Raan cī lōc ku dōc? ²⁷ Na la Raan cī lōc ku dōc bēn, ka cīn raan bī ye njic tē bī yen thīn, ku aŋicku ēbēn yen tē bīi mony kēnē thīn.”

²⁸ Nawēn piōōc Jethu luōŋ Nhialic ke lueel rōldīt, “Ee tēdē, wek aa njic ŋa ku aŋieckē yen tē bī ŋen thīn. Ku ŋen akēc bēn wētdiē ē rot, ku yeen raan toc ŋa ala yic ku yeen akuōckē, ²⁹ Ku yeen aŋieac rin bī ŋen tēnē ye, ku yen acā tooc.”

³⁰ Gokē wīc bīk dōm, ku acīn raan cī yecin tāāu yeguōp rin kēc akāldē guo bēn. ³¹ Go kōc juēc thān wēn yic wētde gam ku luelkē, “Tē bī Raan cī lōc ku dōc bī kādit jāŋ gōi looi cimēn ē raan kēnē?”

Apuruuk aacī tooc bīk Jethu la dōm

³² Nawēn piŋ kōc akut Parathī lōn ye kōc juēc wēn wēlkā loop kamken rin Jethu, ke keek ku bāny kāk Nhialic toc apuruuk luōŋ Nhialic tiit bīk Jethu la dōm. ³³ Go Jethu lueel, “ŋen abī rēer kamkun tēthin-nyōc, ku ŋen abī la tēnē raan yen cā tooc. ³⁴ Wek abā wīc, ku wek aacīi ŋa bī yōk, rin acīn tē bī wek la tē rēer ŋen thīn.”

³⁵ Go bāny Itharel lueel kamken, “Bī la dā buk cīi ben yōk? Cī bī la gēeth Gīrik yiic tē ciēŋ kōc Itharel thīn, ku bī kōc Gīrik piōōc? ³⁶ Aye lueel, wek abā wīc ku wek aacīi ŋen bī yōk, ku wek aacīi bī la tē rēer ŋen thīn, yeŋō wīc bī lueel?”

Kuēer piū ē pīr

³⁷ Akōl ciēen yen akōl dīt nīn yai. Akōlē, Jethu acī rot jōt ku lueel rōldīt, “Kuat raan nēk rou abī bēn tēnē ŋa ku bī dek. ††³⁸ Cimēn cī ye gōt athōr thēer wēl Nhialic yic ēlā, ‘Raan gam wētdiē, kuēer piū ē pīr abī rēer yepuōu.’” †††³⁹ Kēnē acī Jethu lueel rin Wēi Nhialic, bī kōc gam wētde lōk yōk. Ku tēnē, Wēi Nhialic a kēc guo gam tēnē kōc, rin kēc Jethu guo la diēckde yic.

† 6:69 Mt 16:16; Mk 8:29; Lk 9:20 †† 7:2 Leb 23:34; L.rou 16:13

‡ 7:22 Cāk 17:10; Leb 12:3 †† 7:23 Jn 5:9 †† 7:37 Leb 23:36 ††† 7:38 Ith 44:3; Edhe 47:1; Dhāk 14:8

Koc aaci keyiic tek

⁴⁰ Koc kök kam koc wën aaci kënë piñ ku luelkë, "Raan kënë ë raan käk Nhialic tiñ alanden!" ⁴¹ Go koc kök lueel, "Yen ë Raan cī lōc ku dōc!" Ku lueel koc kök, "Raan cī lōc ku dōc aaci bī bēn pan Galilia!" ⁴² Aci gōt athör thæer wël Nhialic yic lōn Raan cī lōc ku dōc abī ya raan dhiēnh Debit, ku abī dhiēēth Bethalem, gen wäär ciēñ Debit thīn." †

⁴³ Go koc wën keyiic tek ë rienke. ⁴⁴ Ku wickë bik dōm, ku acin raan cī yecin tāāu yeguōp. ⁴⁵ Nawēn dhuk apuruuk ciēñ tēnē bāny kāk Nhialic ku koc akut Parathī, gokë ke thiēec, "Yenjö kēc wek ye bēēi?" ⁴⁶ Go apuruuk bēēr, "Acin raan cī kañ jam cimēn ë mony kënë!" ⁴⁷ Go koc akut Parathī ke thiēec, "Cī we duōñ aya?" ⁴⁸ Le raan tōk kam bāny, ayi kam koc akut Parathī cī wētde gam cāk kañ piñ? ⁴⁹ Kōckā aa kuc lōñ Mothith, ku aa koc cī Nhialic lām kērac." ⁵⁰ Go raan tōk kam koc akut Parathī, raan cī kañ la bī Jethu la tiñ, cōl Nikodemo lēk ke, ††⁵¹ "Na ye lōñ ciēñ panda, ka cīn tē bī yōk raan luōk wei ke kēcku kañ piñ thok tueñ, ku njicku kē cī looi."

⁵² Gokë bēēr, "Yiin aya, ye raan Galilia? Kuen athör thæer wël Nhialic, ku aba njic lōn acin raan kāk Nhialic bēn Galilia."

[⁵³ Nawēn cī raan ēbēn dhuk paande,

Tiñ cī käl piny ke kōr

8 ke Jethu la gōn Olip nhom. ² Nayōn nhiäk dur yic ke dhuk luañ Nhialic. Go koc ēbēn guēer yelōm, ku nyuuc piiny ku jōck piōoc cōk tēnē ke. ³ Go koc piōoc löōñ ku koc akut Parathī tik bēēi, ku ë tiñ cī käl piny ke kōr. Ku cōlkë akāac koc nhiim ēbēn, ⁴ ku luelkë tēnē Jethu, "Raan piōoc, tiñ kënë aci käl piny ke kōr. ⁵ Mothith aci lōñ lēk yo athör yic lōn kuat tiñ loi kēcit kënë, adhil biōck aleel bī thou. Na yiin emēn, ye lueel kēdē?" ⁶ Keek aake jam kēlā bik Jethu deep bik wēt yōk bik la luōm. Go Jethu guñ ku gēt piny yecin.

⁷ Nawēn ñot ke kāac ku yekë thiēec, ke jōt yekōu ku lēk ke, "Na le raan kamkun cīn adumuōm cīi kañ looi, ke biōk alel tueñ yeguōp." ⁸ Ku ben guñ ku gēt piny yecin. ⁹ Nawēn cīk wēt kënë piñ, ke jiēl ēbēn ke wath rōt, ku kōñ kōcđit jāl tueñ, agut tē dōñ Jethu ë rot, ku tiñ wën ke ñot kāac yenhom. ¹⁰ Go yekōu jōt ku lēk ye, "Tōkë tēno? Cīn raan cīi dōñ bī yī luōk wei?"

¹¹ Go bēēr, "Acin raan Bēny." Go Jethu lueel, "Apath, ke yiin acā bī luōk wei aya. Lōcōr ku duk adumuōm ben looi." ††

Jethu ee mermer pinyinhom

¹² Go Jethu ben jam tēnē koc ku lueel, "Yen ë ruēl pinyinhom, kuat raan buōth ya abī ruēl pīr yōk, ku acīi

† 7:42 2Tha 7:12; Mai 5:2 †† 7:50 Jn 3:1-2 † 8:5 Leb 20:10; L.rou 22:22-24 †† Athör thæer juēc aacie (7:53-8:11) ye mat thīn. Ku athör kök ee bēn Jn 21:24 cōk, ku kök ë Lk 21:38. Ku athör tōk ee lōk bēn Jn 7:36 cōk.

bī kañ cath muōōth yic." ††¹³ Go koc akut Parathī lēk ye, "Emēn, yin ajam ë rienku, ku wēt ca lueel acin kē ye nyuōōth." †††

¹⁴ Go Jethu bēēr, "Acie kēya, na cōk alōn jiēm yen ë rienkiē, ke wēt lueel ë yic, rin yen anjic tē bīi yen thīn. Ku wek aa kuc tē bīi yen thīn ayi tē ler yen thīn. ¹⁵ Wek aa wēt teem cimēn wēt raan, ku yen acin raan ya gām awuōc. ¹⁶ Ku tē bī yen wēt teem, ke wēt ba teem abī jāl a yic, rin acie yen tem wēt, Wā ë toc yen arēēr ke ya. ¹⁷ Wēt aci gōt lōñdun yic lōn tē lueel koc karou wēt tōk luk yic, ke wētdeñ ë ya yic. ¹⁸ Yen ajam ë rienkiē, ku Wā cā tooc ajam ë rienkiē aya."

¹⁹ Gokë thiēec, "Tō Wuur tēno?" Go Jethu bēēr, "Wek aaci ya njic, ku wek aaci Wā njic. Na we njic ya, ñuōt wek aa njic Wā aya."

²⁰ Wēlkā ēbēn aaci Jethu lueel wäär piōoc yen luañ Nhialic, yōn cī kākken ajuēr tōu thīn. Ku acin raan cie dōm rin kēc akälde guō bēn.

Wek aaci la tēdiēn ler yen thīn

²¹ Go Jethu ben lēk ke, "Yen abī jāl ku wek abā wic, ku wek aabi thou awāckun yiic. Tē le yen thīn, acie yen tē bī wek la thīn."

²² Tēwēn, ke lueel bāny Itharel, "Aye lueel lōn cīi yōk bī la tē le yen thīn. Ye ciēt bī rot nōk?"

²³ Go Jethu bēēr, "Wek aa koc piny tēn, ku yen ee raan bō nhial. Wek aa koc piny kënë nhom, ku yen acie raan pinyinhom tēn. ²⁴ Ee rin kënë yen aci yen ye lueel lōn bī wek thou adumuōmkun yiic. Ku wek aabi thou adumuōmkun yiic tē kēc wek ye gam, lōn ë Yen tō thīn, yen ë Yen."

²⁵ Gokë thiēec, "Ye yin ña?" Go Jethu bēēr, "Wēt aca lēk we tēwēn jōck yen wēt cōk. †††²⁶ Yen ala wēl juēc ba ke lueel ë rienkun, ku wēl juēc bī yen ke we luōk wei. Ku raan cā tooc guōp ala yic, ku yen ë koc lēk kuat kē ca piñ tēnē ye."

²⁷ Gokë kēc deet lōn jiēm Jethu wēt Wun. ²⁸ Go Jethu ben lueel tēnē ke, "Akōl bī wek Manh Raan jat nhial, ka bāk jāl njic lōn, 'Yen tō thīn Yen ë Yen.' Ku abāk deet yic aya lōn acin kē ya looi ruōtdiē, ku aa ya ke lueel wēl cī Wā piōoc tēnē ya. ²⁹ Ku raan cā tooc arēēr ke ya, ku akēc ya nyāññ piny yatōk, rin ye yen wēt nhieer looi akōlakōl."

³⁰ Go koc juēc cī Jethu piñ ke jam ë wēlkā wētde jāl gam.

Koc lāau nhiim ku koc aloony

³¹ Go Jethu lēk koc Itharel cī wētde gam, "Na piēñkē wēl ca piōoc, ke wek aa kōckien buōth ya ayic, ³² ku wek aabi yic njic, ku yic abī we wēēr bei."

³³ Gokë bēēr, "Yōk aa koc dhiēnh Abaram, ku acin koc kök cīi yo kañ loony. Ku na luel, 'Wek aabi wēēr bei,' ke yenjö wic ba lueel?" §

†† 8:12 Mt 5:14; Jn 9:5 ††† 8:13 Jn 5:31 ††† Yenjö ben yen jam tēnē we. § 8:33 Mt 3:9; Lk 3:8

³⁴ Go Jethu lëk ke, "Yic alëk we, raan ebën cä adumuõm looi yen alony adumuõm. ³⁵ Alony acie raan mac thok alanden, ku Wät yen ee raan thün lanayon. ³⁶ Na ci Wät we wëer bei, ke wek aabi rëer ke cün loony alanden.

³⁷ "Anjic lön ye wek dhiën Abaram. Ku anot wiëckë bäk ya nõk, rin piõcidië acäk ye gam. ³⁸ Kë ci Wä nyuõth ya yen aya lueel, ku wek aa loi kë ci wärkun lëk we."

³⁹ Gokë bëer tënë ye, "Abaram yen ë wäda." Go Jethu wët dhuk nhom ku lueel, "Na we mith Abaram alanden, nuõt wek aa loi këcit kë ci Abaram looi. ⁴⁰ Këriëc ebën ca looi ë rin ba we lëk yiny ca piñ tënë Wä, ku anot wiëckë bäk ya nõk. Abaram acin kë ci looi cit kënë! ⁴¹ Wek aa loi kë ci wärkun looi." Gokë lueel, "Nhialic yetök yen ë Wäda, ku yok aa miëthke guõp."

⁴² Go Jethu bëer tënë ke, "Të ye Nhialic wuurdun guõp, nuõt wek nhiaar ya, rin ci yen bën tënë Nhialic, ku emën yen atõ tën. Yen akëc bën wëtdië ë rot, ee yen acä tooc. ⁴³ Yenõ cii wek kë ya lueel ye deet yic? Ee rin cii wek ye lëu bäk wëtdië piñ. ⁴⁴ Ee jnrac yen ë wuurdun, ku ayakë nhiaar bi ya kën wuurdun yen yakë looi. Yen ë raan ë tir tëtser yon, ku akëc yic kan lueel rin ye yen alueeth, ku ye wun lueth ebën. ⁴⁵ Yen aluel yic, ku rin ë kënë yen akëc wek ya gam. ⁴⁶ Yenja kamkun lëu ye bi awuõc nyooth yaguõp rin adumuõm ca looi? Na lueel yic, ke ye rin nõ cii wek ya ye gam? ⁴⁷ Raan bõ tënë Nhialic ë wët Nhialic piñ, wek aacii bõ tënë Nhialic, ku yen ë kë cii wek wët bi piñ."

Jethu ku Abaram

⁴⁸ Go koc Itharel bëer tënë Jethu, "Këcku wët yic lueel wën lön ë yin raan pan Thamaria, ku jnrac atõ yiguõp?"

⁴⁹ Go Jethu bëer, "Acin jnrac tõ yaguõp, yen ë Wä theek ku wek aa ya dhöl guõp, ⁵⁰ Yen acii lecdië wic. Raan wic ye atõ thün, ku ë wët teem bā kony. ⁵¹ Wët yic alëk we, raan piñ wëtdië acii bi thou akölrüëc ebën."

⁵² Go koc Itharel lëk yen. "Emën, anjicku alanden lön tõ jnrac yiguõp. Abaram aci thou, ku koc kāk Nhialic tiñ aaci thou aya ku not ye lueel, 'Raan piñ wëtdië acii bi thou akölrüëc ebën.' ⁵³ Abaram wäda aci thou, nadë ye lueel lön diit yin tënë Abaram? Ku koc kāk Nhialic tiñ aaci thou aya. Ye tak ye yin ë ña?"

⁵⁴ Go Jethu bëer, "Na ya ci rot leec, nuõt leec kënë acie leec acin. Ee Wä yen ë raan ya leec, ku yeen guõp ayakë lueel ke Nhialicdun. ⁵⁵ Yeen akëckë kan njic, ku yeen anjic. Na lueel lön kuc yen ye, ke yen abi ya alueeth cimëndun, ku yeen anjic, ku yen ë wëtde looi puõu ebën. ⁵⁶ Wuurdun Abaram aci puõu miet apeil lön bi yen aköl bëndië tiñ, aci tiñ ku aci puõu la yum." ⁵⁷ Go koc Itharel lëk ye, "Yin anot yi këc ruõn thiärdhiëc dööt, ku yin ca Abaram tiñ?" ⁵⁸ Go Jethu bëer, "Wët yic alëk we, wäär këc Abaram guõ dhiëeth, 'Ke Yen atõ thün.'"

⁵⁹ Gokë aleel kuany bi kek ye biõk, go Jethu rot thiaan ku jiël yon Nhialic.

Jethu aci raan ci dhiëeth ke ci cõr kony

⁹ Tëwën cieth Jethu, ke tiñ raan ci dhiëeth ke ci cõr. Go kocken ye buõth thiëc, ² "Raan piõc, ye adumuõm ci ña looi cõl ye adhiëth ke ci cõr? Ye adumuõmde aye adumuõm koc ke dhiëth ye?"

³ Go Jethu bëer, "Kë ci yen cõr acie rin adumuõm ci looi, ayi rin adumuõm ci koc ke dhiëth ye looi, yeen aci cõr bi riel luõi Nhialic tiñ yeguõp. ⁴ Yok aa dhil la tuen yo lui luõi raan cä tooc yet tã not ruel aköl, wakõu abõ, ku acin raan bi ye lëu bi luui. ⁵ Yet aköl not yen pinynhom, ke yen ë ruel tënë koc." †

⁶ Tëwën ci yen jam kälä, ke nuut piny ku nueen tiop luëth, ku cõth tiop mony wën nyin, ⁷ ku lëk ye, "Lõr lã yinyin wär Thiloam." (Ku wëtde yic, "Ci tooc.") Go mony wën la ku lãk yenyin, ku le dhuk ke ye piny tiñ. ⁸ Go koc akeu nhom ku koc ci ye kan tiñ ke lim thiëc, "Cie mony dhie cool nyuc piiny ke lim kënë?"

⁹ Go koc kók lueel, "Ee yeen guõp." Ku lueel koc kók, "Acie ye ë raan thõñ kek ye." Go mony wën nhom lueel, "Ee yen raan wën guõp."

¹⁰ Gokë thiëc, "Ci rot lëu kädë ba ben daai?"

¹¹ Go bëer, "Mony cõl Jethu aci tiop nueen ku cõth yanyin ku lëk ya, 'Lõr wär Thiloam ku lãk yinyin.' Guõ la, ku kaam wën lãk yen yanyin, ke ya tiñ piny nyin yic."

¹² Gokë thiëc, "Yen ako?" Go bëer, "Akuõc."

Akut Parathi awic wët tã ci cõr kuony thün

¹³ Gokë mony wën ci cõr thel tënë koc akut Parathi. ¹⁴ Aköl nueen Jethu tiop ku cõth raan nyin bi daai, ee ya aköl cii koc ye luui. ¹⁵ Go koc akut Parathi mony wën ben thiëc tã ci ye liep nyin thün. Go lëk ke, "Yeen aci tiop tääu yanyin, ku laak yanyin, ku emën alëu ba piny tiñ."

¹⁶ Go koc kók akut Parathi lueel, "Raan ci kënë looi acii lëu bi bën tënë Nhialic, rin aci lõñ cii koc ye luui thek."

Go koc kók lueel, "Lëu kädë bi raan la guõp adumuõm kädit jän göi, cit käkã, looi?" Gokë keyiic tek kamken.

¹⁷ Go koc akut Parathi mony wën ben thiëc, "Yiin ye lueel lön ci yen yi liep nyin apath, ku yiin ye lueel ye yen ña?" Go bëer, "Ee raan kāk Nhialic tiñ."

¹⁸ Ee këc bany Itharel gam lön ci yen cõr ku ben nyin kuek, agut tã bi kek koc ke dhiëth ye cõl, ¹⁹ ku thiëckë ke, "Ye manhduen kënë? Ayakë lueel lön ci ye dhiëeth ke ye cõr, lëu kädë, bi piny tiñ?"

²⁰ Go wun ku man bëer, "Anjicku lön ye yen manhda, ku lön ci ye dhiëeth ke ye cõr. ²¹ Ku akucku tã ci yen piny jäl tiñ thün, yok aa kuc raan ci ye liep nyin aya. Thiëckë, yeen aci dit ku alëu bi kädë bëer ë rot." ²² Wun ku man aaci jam kälä rin riõc kek bany Itharel, rin ci kek ye mat lön kuat raan gam Jethu lön ë yen Raan ci lãc ku dõc, ka dhil cuõp wei tën amat koc Itharel. ²³ Rin

† 9:5 Mt 5:14; Jn 8:12

kënë, yen ë lueel wun ku man ye ëlä, "Yeen aci dît, thiëckë!"

²⁴ Gokë mony wën cî dhiëeth ke cî cɔɔɔ ben cɔɔɔ arak dët, ku lëkkë ye, "Kuëëñ ë Nhialic nhom lɔn bî yîn yic lueel. Anjicku lɔn mony këñë ë raan adumuɔɔm."

²⁵ Go mony wën bëër, "Akuɔc lɔn ye yen raan la guɔp adumuɔɔm, wët yen njec, yen a ya ye cɔɔɔ ku ëmën yen ë piny tiñ."

²⁶ Gokë thiëc, "Yenjö cî looi tënë yîn? Cî nyiëñku kuek këdë?"

²⁷ Go bëër, "Aca lëk we wënthëer, ku acäk ye piñ. Ye rin nõ wïc wek wët bäk ben piñ? Tëdët wiëckë aya bäk ya kɔcken ye buɔɔth?"

²⁸ Gokë lat ku luelkë, "Yîn aci ya raanden ye buɔɔth, yok aa kɔc Mothith. ²⁹ Anjicku lɔn cî Nhialic jam tënë Mothith, ku na ye monytui, ka cɔkku kuc aya tã bîi yen thîn!"

³⁰ Go mony wën bëër, "Kë gëi kɔc akîn! Akuɔckë tã bîi yen thîn, ku yeen guɔp aci nyiëñkië liep! ³¹ Anjicku lɔn cî Nhialic wët kɔc adumuɔɔm ye piñ, ku yeen ë wët kɔc thek ye ku loikë luciden cî lëk ke piñ. ³² Yontheer cek pinyñhom akëc kañ piñ lɔn le yen raan cî dhiëeth ke ye cɔɔɔ cî kuek nyin. ³³ Na cie lɔn bîi raan këñë tënë Nhialic, ka cîi lëu bîi këcît këñë looi."

³⁴ Gokë bëër, "Yîn aci dhiëeth ku muk yî adumuɔɔm yic, ku wïc ba yo piɔɔc?" Ku copkë wei tënë amat.

Cöör ë puɔu

³⁵ Go Jethu piñ lɔn cî kek ye cuɔp wei. Nawën yok ke lueel, "Ye wët Manh Raan gam?"

³⁶ Go mony wën bëër, "Bëny, lëk ya ye ña, rin ba lëu ba gam."

³⁷ Go Jethu lëk ye, "Yeen aca tiñ, ku yen ë raan jam kek yî ëmën."

³⁸ Go mony wën lueel, "Bëny aca gam." Ku gut yenhiɔl piny Jethu nhom.

³⁹ Go Jethu lueel, "Yen aci bën pinyñhom tën ba wët teem, rin bî cɔɔɔ piny tiñ, ku bî kɔc piny tiñ jäl cɔɔɔ."

⁴⁰ Go kɔc kɔk akut Parathî rëër kek ye wël cî lueel piñ ku thiëckë, "Ee ciët wïc ba lueel lɔn ye yok cöör aya?"

⁴¹ Go Jethu bëër, "Na we ye cöör ke wek aa cîn gup awuɔc, ku rin ye wek ye lueel lɔn ye wek piny tiñ, ke wët këñë aye nyooth lɔn le wek gup awuɔc."

Käñ abiöök

10 Go Jethu lueel, "Wët yic alëk we, raan cie tëek kal amël thok, ku lîr nhom tãdët, yeen ë cuär, ku ë raan rum kãñ. ² Ku raan tãk kal thok yen abiöñ amël. ³ Raan tit kal abi kal ñaany thok tënë ye, ku piñ amël rölde tã cɔɔɔ yen amälke ë rienken, ku thel ke ayeer. ⁴ Ku tã cî ke yãth ayeer, ka cath tuen kenhiim ku buɔɔth amël cök rin njic kek rölde. ⁵ Aacii raan dët bî buɔɔth cök, aabi kat ye rin kuc kek rölde."

⁶ Käñ këñë aci Jethu thãth ke, ku wët lueel tënë ke akëckë deet yic.

Jethu abiöñ path

⁷ Go Jethu ben lueel, "Wët yic alëk we, yen ee kal thok tënë amël. ⁸ Kɔc kɔk ëbën cî kañ bën yanhom tuen, aa cuär ku aa kɔc rum kãñ, ku rölden akëc amël piñ. ⁹ Yen ë kal thok. Raan bõ thîn thuonjdië abi luɔk, yeen abi bën alonjthîn ku ler ayeer, ku yok wel path. ¹⁰ Cuär ë bën rin bî cuëer, ku nëk kãñ ku rëc ke. Yen aci bën bîk pîr yok, pîrdit alanden.

¹¹ "Yen abiöñ path. Abiöñ path aye wïc bî thou rin amälke. ¹² Raan lui ariöp ku cie raan abiöök ku cie wun amël, ku tiñ gɔl ke bö, ka päl amël ku ket, bî gɔl thuet amël yiic ku thiëi ke roor. ¹³ Raan lui ariöp ë kat rin ë raan lui ariöp ë path, ku aliu puɔu kegup.

¹⁴ "Yen abiöñ path. Cîmën njic Wä yen ku njec Wä, këya yen anjic amälkië ku amälkië aa njic ya. Ku awiëc ba thou ë rienken. ¹⁵ Amël kɔk aa tõ thîn ku aa kãkkië ku aa liu thîn kal këñë yic. Keek aaba bëëi aya, ku aabi röldië piñ, ku keek aabi ya luɔny tókaliñ kek raan tññ biöök ke.

¹⁷ "Wä anhiar ya rin awiëc ba piërdië puɔl rin bî yen ye ben yok. ¹⁸ Acin raan bî piërdië nyaai tënë ya. Yeen aya puɔl wët piändië ë rot. Yen ala riel ba päl wei, ku yen ala riel ba ben lööm."

¹⁹ Go kɔc Itharel keyiic ben tek kamken rin ë wëlkä.

²⁰ Kɔc juëc kamken aa yekë lueel, "Yeen ala guɔp jñrac! Yeen amuɔl! Yenjö ye wek wëlke piñ?"

²¹ Go kɔc kɔk lueel, "Lëu raan la guɔp jñrac bî jam cîmën yen! Lëu jñrac këdë bî cɔɔɔ cɔl akuek yenyin?"

Kɔc Itharel aa kuec Jethu

²² Aköl looi Yan Döc luanj Nhialic Jeruthalem aci bën, ku piny ë ye mëi. ²³ Ku Jethu ë cath puɔk yic, cɔl puɔk Tholomon tõ luanj Nhialic. ²⁴ Go kɔc Itharel guëer yelööm ku luelkë, "Yen nen bî yîn yo cɔl arëër yo diu puɔth? Lëk yo yic la gei, ye yîn Raan cî lɔc ku dɔc?"

²⁵ Go Jethu bëër, "Wët aca lëk we ku wek aacie wëtdië ye gam. Lucikiën ya looi ë riel Wä, kek ajam ë rienkië.

²⁶ Ku wek aacie wëtdië ye gam rin cîi wek ye amälkië.

²⁷ Amälkië aa röldië piñ ku keek anjic ku keek aa ya buɔɔth cök. ²⁸ Pîr akölrîëc ëbën aya yiëk ke, ku keek aacii bî kañ thou atheer, ku acin raan lëu ye bî ke rum tënë ya. ²⁹ Kë cî Wä yiëk yen awär këriëc ëbën, ku acin raan lëu ye bî ke rum Wä cin. ³⁰ Wä ku yen yok aa tök."

³¹ Go kɔc Itharel aleel ben kuany bîk biöök. ³² Go Jethu lëk ke, "Luci puɔth juëc cî Wä yiëk yen ba ke looi, aa ca looi wenhiim, ye luci tññ nen kamken yen wïc wek ye bäk ya biöök aleel?"

³³ Go kɔc Itharel bëër, "Yîn acuk wïc buk yî biöök aleel rin luci path, ku ë rin ye yîn Nhialic dɔl guɔp. Yîn ë raan ë path, ku wïc ba rot looi ba ya Nhialic!" ††

³⁴ Go Jethu bëër, "Aci göt löñdun yic guɔp lɔn cî Nhialic ye lueel, 'Wek aa Nhialic.' ³⁵ Anjicku lɔn wët cî göt athör

† 10:14-15 Mt 11:27; Lk 10:22 †† 10:33 Leb 24:16 † 10:34 Wk 82:6

wël theer Nhialic yic è yic alanden, ku kockä acī Nhialic cɔl, 'Nhialic,' kɔc cī Nhialic thōn wētde. ³⁶ Ku na ɣen, ke Wä cä cɔl ku tuuc ɣa pinynhom, ku ye kädē ye wek ye lueel lɔn cī ɣen Nhialic dɔl, ye rin cī ɣen ye lueel lɔn ye ɣen Wën Nhialic? ³⁷ Duökkē wētidiē gam tē cīi ɣen luoi Wä loi. ³⁸ Ku na ya ke looi, ku cɔk alɔn cīi wek wētidiē gam, ke we dhil luikiē gam, bāk nɔc alanden lɔn Wä arēēr kek ɣa ku ɣen atō Wä yic."

³⁹ Gokē wīc bīk dɔm, go ke käl nyin.

⁴⁰ Go Jethu bēn dhuk ciēen wār Jordan alɔntui tēwäär ye Joon kɔc muɔɔc nhīim thīn, ku rēer thīn tēēn. ⁴¹ Go kɔc juēc bēn tēnē ye ku luelkē, "Joon akēc kārīl looi, ku kēriēec ēbēn cī lueel rin è mony kēnē aaci ya yith."

⁴² Ku gam kɔc juēc wētde è tēnē.

Thon Ladhäro

11 Raan cɔl Ladhäro, ku è rēer Bethanī, ēcī tuaany. Bethanī è gen rēer Maria thīn kek nyankēn cɔl Martha. ¹² Maria kēnē yen è nyan wäär cī Bānyda tɔc cök miök nīr, ku wuuny ke nhiēmke. Ku è mēnhē Ladhäro yen ēcī tuaany. ¹³ Go nyiērakēn wēt tuōc Jethu, "Bēny, mähthdun nhar acī tuaany."

⁴ Nawēn piŋ Jethu ke lueel, "Tuēny kēnē acī Ladhäro bī nōk, kēnē acī rot looi bī Nhialic leec thīn. Ku yen è tē bī Wën Nhialic lēc yök thīn."

⁵ Ku Jethu è nhar Martha kek nyankēn ku Ladhäro.

⁶ Nawēn cɔk piŋ lɔn cī Ladhäro tuaany, ke nāk nīn karou tēwēn rēer yen thīn. ⁷ Ku jɔl lēk kɔc ye buɔɔth, "Benku dhuk ciēen pan Judia."

⁸ Go kɔc ye buɔɔth lueel, "Raan piöoc, wäär emēn thiōk, ee wīc kɔc Itharel bīk yī biōk aleel, ku ye wīc emēn ba bēn dhuk thīn?"

⁹ Go Jethu bēer, "Akäl tōk cī yic la aköl ku wakōu? Tē cieth raan ke ruel dīt ke yeen acie kōth, rin ala ruel yen piny tiŋ. ¹⁰ Ku na cieth wakōu ka kōth, rin liu ruel tēnē ye." ¹¹ Jethu acī wēlkä lueel ku met dēt thīn, "Mähthda Ladhäro acī nīn wit, ku ɣen ala ba la puōc."

¹² Go kɔc ye buɔɔth lueel, "Bēny, na cī nīn ka bī nuēēn."

¹³ Ku wēt wīc Jethu bī lēk ke è lɔn cī Ladhäro thou. Gokē tak lɔn jīem yen wēt nīn è path. ¹⁴ Go Jethu gai yic tēnē ke, "Ladhäro acī thou, ¹⁵ ku ɣen acī puōu miēt è rienkun ba kēc rēer kek ye, rin bāk gam. Jɔlku la tēnē ye." ¹⁶ Go Thomath, cɔl Acueek, lēk atuuc, "Lokku ɣodhie kek Raan piöoc, rin buk la thou kek ye."

Jōn rot ku pīr aabō tēnē Jethu

¹⁷ Nawēn yet Jethu ke yök lɔn cī Ladhäro thiōk ka la nīn kanuan raŋ yic. ¹⁸ Bethanī amec kek Jeruthalem tēcīt tēn meel karou, ¹⁹ ku kɔc juēc Itharel aake cī bēn bīk Martha kek Maria bēn dēet puōth, rin wāmēnhden cī thou.

²⁰ Nawēn piŋ Martha lɔn bīi Jethu, ke la ayeer bī la rōm kek ye, ku dōŋ Maria bei. ²¹ Go Martha lēk Jethu,

† 10:40 Jn 1:28 †† 11:1 Lk 10:38-39 † 11:2 Jn 12:3

"Bēny, na yī tō thīn, njuōt wāmääth akēc thou. ²² Ku anjeec lɔn na cɔk amēn ke Nhialic abī kēriēec ēbēn ba thiēec ye, gām yī."

²³ Go Jethu lēk ye, "Wāmuuth abī rot jɔt bī pīr."

²⁴ Go Martha bēer, "Anjeec lɔn bī yen rot jɔt bī pīr aköl ciēen."

²⁵ Go Jethu lēk ye, "ɣen è jōn rot ku pīr. Raan gam wētidiē, na cɔk alɔn thou yen ka bī pīr. ²⁶ Ku kuat raan pīr ku gem wētidiē acīi bī kan thou. Ca kēnē gam?"

²⁷ Go lueel, "Ee kēya, Bēny. Aca gam lɔn ye yīn Raan cī lɔc ku dɔc, Wën Nhialic, bī dhiel bēn pinynhom."

Jethu adhiu

²⁸ Nawēn cī Martha wēlkä lueel, ke dhuk ciēen ku cɔl nyanakēn Maria amääth ku lueel, "Raan piöoc atō tēn ku awīc yī." ²⁹ Nawēn piŋ Maria wēt kēnē, ke jɔt rot ku lɔc la ayeer bī la rōm kek ye. ³⁰ Ku Jethu è nɔt kēc yet baai, a nɔt rēer tēwēn rēm yen thīn kek Martha. ³¹ Go kɔc Itharel wēn rēer ɣōöt kek Maria rin bīk dēet puōu, buɔɔth cök, wēn tiŋ kek ye ke cī rot jɔt ku bēn yekōu ayeer. Ee cik tak lɔn ler yen raŋ nhom bī la dhiau thīn.

³² Wën yeet Maria tēwēn rēer Jethu thīn, ke cuet rot piny yecök ku lueel, "Bēny, na yī tō thīn tēn njuōt wāmääth akēc thou."

³³ Nawēn tiŋ Jethu ke dhiau, ku kɔc Itharel awēn ruēc ye ke dhiau aya, go keŋ yepuōu ku njeer yic apei. ³⁴ Go ke thiēec, "Cäk thiōk tēno?" Gokē lueel, "Bēny, bäär ba tiŋ."

³⁵ Go Jethu dhiau. ³⁶ Go kɔc Itharel lueel, "Tiēŋkē tē nhiēer yen ye thīn."

³⁷ Go kɔc kōk kamken lueel, "Acī raan cī cɔɔr liep nyin, kēc looi? Ku yeŋō kēc yen Ladhäro kuōny bei thou yic?"

Ladhäro acī bēn pīr

³⁸ Go Jethu yic bēn njeer apei ku ler raŋ nhom, ku raŋ ēcī wec kuur yic, ku kuurdīt acī tääu yethok. ³⁹ Go Jethu ke yōk, "Nyaaikē kuur."

Go Martha, nyanakēn raan cī thou bēer, "Bēny, acī nhiany. Nīn cī ye thiōk aa nuan."

⁴⁰ Go Jethu lēk ye, "Kēc lēk yī lɔn bī yīn lēc Nhialic tiŋ tē gēm yīn?" ⁴¹ Gokē kuur laar wei. Go Jethu yenyin njaar nhial ku lueel, "Wä yīn alēc rin ye yīn ɣa piŋ, ⁴² ku anjeec lɔn ye yīn ɣa piŋ akölaköl, ku aluēel rin bī kɔc tō thīn tēn ye gam, lɔn cī yīn ɣa tooc."

⁴³ Kaam wēn cī yen wēlkä lueel ke cōt röldīt, "Ladhäro, bäär ayeer." ⁴⁴ Go bēn ayeer ke cī duut cök ku cin alanh thiēkthiēk, ku acī der nyin alath. Go Jethu lēk ke, "Däkkē ku calkē acath."

Amat nēk Jethu

(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lk 22:1-2)

⁴⁵ Go kɔc juēc Itharel cī bēn bīk Maria bēn neem, kē cī Jethu looi tiŋ, ku gamkē wētde. ⁴⁶ Ku dhuk kɔc kōk ciēen kamken tēnē kɔc akut Parathī, bīk kāk cī Jethu looi la lēk ke.

⁴⁷ Go kɔc akut Parathī ku kɔc kāk Nhialic mat kek bēny luk, ku luelkē, “Buk n̄o looi? Mony kēnē ee luɔi ril apeɪ looi!” ⁴⁸ Na pālku bī la tueŋ kēlā, ke kɔc ēbēn abī wētde gam, ku bāny Roma aabī bēn bik luəŋ Nhialic thuŋr piny ku rēckē panda.”

⁴⁹ Go Kaipa yen ye raandit kɔc kāk Nhialic ē ruŋn kēnē lueel, “Wēt tōk akuŋckē! ⁵⁰ Cāk ye tiŋ lɔn aŋuēēn tēnē we bī raan tōk thou rin kɔc, tēn tē bī wuŋnda riāk ēbēn?” ⁵¹ Ku akēc wēt kēnē lueel piānde ē rot, ku ē rin ye yen raandit kɔc kāk Nhialic ē ruŋn kēnē. Ku ē luel kāk tueŋ bī rōt looi lɔn bī Jethu thou rin thān Itharel, ⁵² Ku acie rienken kepēc, abī thou aya bī mīth Nhialic cī thiēi pinyhom kuŋt yiic bik aa tōk.

⁵³ Jɔk akōl kēnē ke bāny aake guir bik Jethu nōk. ⁵⁴ Kēya, go Jethu kēc ben acath ē path kam kɔc pan Judia, ku jiēl bī la gen cɔl Epraim tēthiōk ke ror, ku rēer thīn kek kɔc ye buɔth.

⁵⁵ Ku Yan Ayum cīn yic luɔi kɔc Itharel ēcī thiōk, go kɔc juēc jāl bāāiken yiic bik la Jeruthalem, bik kōc wuuny kek kegup yandit nhom tueŋ la looi. ⁵⁶ Gokē Jethu wic, ku thiēckē rōt kamken wēn cī kek guēer luəŋ Nhialic, “Yenō yakē tak? Bī bēn yai yic, kua cīi bī bēn?” ⁵⁷ Ku kɔc kāk Nhialic ku kɔc akut Parathī aake cī wēt lueel, lɔn raan ŋic tē rēer Jethu thīn adhīl wēt lēk ke, ku bī dɔm.

Maria acī tē theek yen Jethu thīn nyuɔth

(Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

12 Nīn kadātem Yan Ayum cīn yic luɔi nhom tueŋ, ke Jethu la Bethanī, pan ciēŋ Ladhāro thīn, raan wāar cī jīt bei thou yic. ² Gokē miēth guir tēnē ye, miēth cī Martha bēn luui thīn apeɪ. Ku Ladhāro atō kam kɔc ke rēer thīn aya. ³ Go Maria karjac cī thiāŋ miōk ŋir cɔl naar, ye ŋɔc wēu juēc lōom, ku puk Jethu cōk ku wuuny nhimken nhom. Go aŋir miōk yōt rum yic ēbēn. ⁴ Go raan tōk kam kɔc Jethu buɔth, cɔl Judath Ithkar-iōt, raan bī ye luɔm lueel, ⁵ “Yenō kēc miōk ŋir kēnē yaac wēu juēc wār wēu ye dōm raan tōk, ku yīk ke kɔc ŋōŋ?” ⁶ Ku ēcie rin nhiēr kɔc ŋōŋ yen lueel yen kēnē, ee rin ye yen cuār, ee ye wēu akut muk, ku ē ye rot kony thīn.

⁷ Go Jethu lueel, “Pālke, calkē amuk miōk rin akōl bī ya thiōk. ⁸ Kɔc ŋōŋ aabī rēer thīn akōlakōl kek we, ku ŋen acīi bī rēer kek we akōlakōl.” †

⁹ Go kɔc juēc Itharel jāl ŋic lɔn tō Jethu Bethanī, gokē la thīn, ku acie rin Jethu yetōk, ee rin bik Ladhāro la tiŋ aya, raan wāar cī Jethu jōt kam kɔc cī thou. ¹⁰ Go kɔc kāk Nhialic wēt mat yic bik Ladhāro nōk aya, ¹¹ rin wēt Ladhāro yen aye kɔc juēc Itharel bānyken puɔl ku gamkē wēt Jethu.

Jethu acī la Jeruthalem ke ciēm yai

(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Lk 19:28-40)

¹² Nayɔn nhiāak dēt ke akutdit kɔc cī bēn Yan Ayum cīn yic luɔi yic, piŋ wēt lɔn bīi Jethu Jeruthalem. ¹³ Gokē ayōr agēp lōom, ku lek bik la lor, ku ketkē ēlā, “Lec tēnē Nhialic!

Nhialic dɔc raan bō rin Bēny!

Nhialic dɔc Bēny Itharel!” ‡

¹⁴ Go Jethu akaja yōk ku nyuuc yekōu, cīt tē cī gāt ye athōr theer wēl Nhialic yic,

¹⁵ “Duōkkē riōc kɔc Itharel! Yen kīn, Bānydun abō, ke cī nyuc akaja kōu.” ††

¹⁶ Ku kākā aake kēc kɔcken ye buɔth deet yiic, nawēn cī Jethu rot jōt ke lec, ke jōlkē ŋic lɔn cī kākā gōt athōr theer wēl Nhialic yic, ku lɔn cī kek kākā looi tēnē ye.

¹⁷ Ku kɔc juēc ke rēer thīn wāar cī Jethu Ladhāro caal ayeer raŋ yic, ku jōt kam kɔc cī thou, aake kē cik tiŋ tēt kɔc. ¹⁸ Ku rin wēt kēnē aya yen aa lor kɔc juēc ye, rin cī kek luɔidit jāŋ gōi cī looi piŋ. ¹⁹ Go kɔc akut Parathī lueel kamken, “Cāk ye tiŋ lɔn cīn yen kē yōkku thīn. Tiēŋkē, aye thēi ēbēn buɔth cōk.”

Kɔc Girik kōk aa wic Jethu bik tiŋ

²⁰ Kɔc Girik kōk aake tō kam kɔc cī la Jeruthalem bik Nhialic la door thīn. ²¹ Gokē bēn tēnē Pilipo, raan Galilia pan Bethaida ku luelkē, “Bēny, ŋok aa wic Jethu buk tiŋ.”

²² Go Pilipo wēt lēk Andria, ku lekkē karou tēnē Jethu bik la lēk ye. ²³ Go Jethu bēer, “Ēmēn, akōl bī Manh Raan ya leec apeɪ acī guɔ ŋēet. ²⁴ Wēt yic alēk we, nyin rap ē rēer ke ye tōk ē path, tē kēc ye tāau tiɔp yic bī ciēt kē cī thou. Na le yic pāt bī ciēt kē cī thou, ka jōl luɔk mīth juēc. ²⁵ Raan nhīar piērde, abī muōr ku raan man piērde pinyhom tēn abī muk tēnē pīr akōlriēc ēbēn. ††²⁶ Kuat raan wic ye bī ŋen luŋŋi ka dhil ya buɔth cōk, rin tē rēer ŋen thīn, aluɔnydiē abī rēer thīn aya, ku Wā abī kuat raan luui ya leec.

Jethu ajam wēt Thuɔnde

²⁷ “Piāndiē arem ēmēn, ku ba n̄o lueel? Ba lueel, ‘Wā, duk kēreɛc tit ŋa cɔl abō?’ Ku kēnē ē yen cī ŋen bēn thīn, rin ba arēem akōl kēnē thōl. ²⁸ Wā, cɔl rienku alec!”

Go rōl jam nhial ku lueel, “Aca cɔl alec ku aba ben cɔl alec.”

²⁹ Go kɔc ke kāac thīn tēēn rōl piŋ ku luelkē, “Deŋ acī mār.” Go kɔc kōk lueel, “Atuny Nhialic acī jam tēnē ye.”

³⁰ Tēēnē, go Jethu lēk ke, “Ee cie tēnē ŋa yen jīem rōl kēnē, ee rienkun. ³¹ Ēmēn, ē tē bī luk teem tēnē kɔc tō pinyhom, ku bēny jakrec abī cuɔp wei. ³² Tē cī ŋa jat nhial, ke ŋen abī kɔc ēbēn miēet tēnē ŋa.” ³³ Ku wēn

† 12:3 Lk 7:37-38 †† 12:8 L.rou 15:11

‡ 12:13 Wk 118:25, 26 †† 12:15 Dhāk 9:9 †† 12:25 Mt 10:39; 16:25; Mk 8:35; Lk 9:24; 17:33

lueel yen kënë, ke wïc bî nyuoc̃th yen tē bî yen thou thîn.

³⁴ Go akut bēer tēnē ye, “Wēt cī gōt athōr yic ē yok lēk lōn bî Raan cī lōc ku dōc, pīr akōlriēc ēbēn. Na yīn lēu kēdē ba lueel lōn bî Manh Raan jat nhial? Ku yeŋa yen Manh Raan?” †

³⁵ Go Jethu bēer, “Aŋoot tēthin nyoc̃t bî ruel rēer kamkun. Lakkē tueŋ dhōldun yic ēmēn tōu ruel tēnē we bî muōōth we cīi dōt, rin raan cath muōōth yic akuc tē ler yen thîn. ³⁶ Gamkē ruel ēmēn ŋoot yen kek we, rin bāk aa kōc ruel.” Tēwēn cī Jethu wēlkā lueel ke la ayeer ku thiēen rot tēnē ke.

Kōc Itharel aa kuc ē gam

³⁷ Na cōk amēn cī yen luōi rilkā ēbēn looi kenhīim guōp, ke keek aa kēc wētde gam, ³⁸ bî wēt cī Ithaya, raan kāk Nhialic tīŋ kaŋ lueel theer yenhom tiēeŋ, wēt-den wāär lueel ēlä,

“Bēny, yeŋa cī wēt cuk lēk kōc gam?

Yeŋa cī Bēny nyuōōth riēl?” ††

³⁹ Ku rin ē kēnē acīn tē bî kek gam, rin wēt kēnē aya, aci Ithaya lueel ēlä,

⁴⁰ “Aaci Nhialic dhōny nyīn, ku mēr kepuōth.

Bīk kāŋ cīi tīŋ kenyīn, ku cik wēt det kepuōth.

Bīk rōt wēl ŋen ku ba keek kony.” ‡

⁴¹ Ithaya aci kēnē lueel rin cī yen lēc Jethu tīŋ ku jīeem rienke.

⁴² Ku ēmēn aya, ke bāny kōc Itharel aake cī wēt Jethu gam, ku akēckē lueel kōc nhīim, rin riōc kek kōc akut Parathī bik ke cīi cop wei tēn amat. ⁴³ Aake lēc kōc nhi-aar tēnē lēc Nhialic.

Jethu abī luk looi tēnē kōc ēbēn

⁴⁴ Go Jethu lueel rōldit kōc nhīim, “Raan gam wēt-diē acie wēt-diē rot yen ye gam, ee wēt raan toc ŋa gam aya. ⁴⁵ Ku raan tīŋ ŋa, ka tīŋ raan cā tooc aya. ⁴⁶ ŋen aci bēn cīmēn ruel pinynhom, bî raan ēbēn gam wēt-diē cīi ben rēer muōōth yic. ⁴⁷ Raan piŋ wēt-diē ku cīi lōk looi, ke ŋen acīn wēt ba tēm ye, rin kēc ŋen bēn ba kōc pinynhom bēn luk, ŋen aci bēn ba ke bēn piir. ⁴⁸ Raan kuc ē ŋa ku cīi wēt-diē gam, raan bī ye tēm awuōc abī tō thîn, ku wēt-diēn ca lēk kōc abī ye luk akōl ciēēn. ⁴⁹ Ku ē kēya, rin kēc ŋen jam wēt piāndiē rot, ku ē Wā Aciēŋ toc ŋa, yen aci ŋa thōn kē ba dhiel lueel ku jaam ē yic. ⁵⁰ Ku aŋiēc lōn ye wētde pīr akōlriēc ēbēn bēēi. Kāk ya lueel aa kāk cī Wā nyuōōth ŋa ba ke lueel.”

Jethu aci kōcken ye buoc̃th lōk cōk

13 Ee ye akōl Yan Ayum cīn yic luōu nhom tueŋ. Go Jethu ŋic lōn cī akōl jīēl yen pinynhom tēn jāl bēn, ku bī la tēnē Wun. Yeen aci kōcken rēer pinynhom nhi-aar alanden, ku nhīeer ke yet tē bî wēt thōk.

² Jethu ku kōcken ye buoc̃th aake cī nyuc bīk miēth thēi cam. Ku jōŋrac ēcī wēt tāau Judath, wēn Thaimon Ithkariōt puōu, bî Jethu gaany. ³ Go Jethu ŋic lōn cī Wun riel ēbēn tāau yecin, ku ē ŋic lōn cī yen bēn tēnē Nhialic, ku ē ben dhuk tēnē ye. ⁴ Go rot cust wei tēwēn mīth kek thīn ku dēk alanh kōu, ku ruk alanh wuōny ye aŋum. ⁵ Ku jōl piū puōk aduōk yic ku lōk kōcken ye buoc̃th cōk, ku wuony ke alanh wuōny wēn cī ruōk ye aŋum. ⁶ Ku jōl bēn tēnē Thaimon Pīter, go Pīter lēk ye, “Ye yīn bā lōk cōk, Bēny?”

⁷ Go Jethu bēer tēnē ye, “Ke luōi aci ye deet yic ēmēn, ku aba lōk deet yic.”

⁸ Go Pīter lueel, “Yīn aci ŋa bī kaŋ lōk cōk acīn.” Go Jethu bēer, “Na cā yī lōk cōk, ke yīn acīn tē bī yīn ben a raandiē.”

⁹ Go Thaimon Pīter lueel, “Bēny, na ye kēya ke yī duk ŋa lōk cōk ē rot, lōk ŋacin ku ŋanhom aya.”

¹⁰ Go Jethu lueel, “Raan cī laak acīn guōp acuōl, ku abī yecōk lōk rot. Wek aa ŋer ēbēn, ke raan tōk kamkun yen aci ŋer.” ¹¹ Jethu ē ŋic raan bī ye gaany, yen ē lueel yen ye ēlä, “Wek aa ŋer wedhie, ke raan tōk yen aci ŋer.”

¹² Nawēn cī Jethu ke lōk cōk, ke ben alanhde ruōk ku nyuuc tēden wēn rēer yen thīn, ku thiēc ke, “Cāk kāk ca looi tēnē we ēmēn deet yiic? ††¹³ Wek aa ŋa cōl raan piōc ku Bēny, ku yeen apath bāk looi kēya, rin ē ŋa.

¹⁴ ŋen ē Bēny ku Raan piōc tēnē we, ku ŋot we laak cōk. Ke week aya, wek aabi wecōk lōk kamkun, ŋek kek ŋek. ¹⁵ Wēt path aca nyuōth we, bāk looi cīmēn cī ŋen ye looi tēnē we. ¹⁶ Wēt yic alēk we, acīn alony dīt tēnē bānyde, ku acīn atuny dīt tēnē raan toc ye.

††¹⁷ Emēn ŋic wek wēt yic kēnē, tē looi wek ye, ke miēt puōu dīt abāk yōk thīn.

¹⁸ “ŋen aci jam ē rienkun ēbēn, ŋen aŋic kōc ca kuēny bei. Ku wēt cī gōt athōr theer wēl Nhialic yic ēlä, ‘Raan mīth yok aduāŋ tōk yic acie nhom wēl ŋa,’ adhil yenhom tiēeŋ. ††¹⁹ Wek aa lēk wēt kēnē emēn ke kēc rot guō looi, rin akōl bī yen rot looi ka bāk jāl gam lōn, ‘Ye ŋen Yeen.’ ²⁰ Wēt yic alēk we, raan lor raan ca tooc, acā lor aya, ku raan lor ŋen ka lor raan toc ŋen aya.” †††

Kē cīn Judath puōu aci lueel

(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lk 22:21-23)

²¹ Nawēn cī Jethu wēlkā lueel, ke ŋeer yic ku lueel, “Wēt yic alēk we, raan tōk kamkun abī ŋa gaany.”

²² Go kōc ye buoc̃th kenyīn liāāth kamken ke cī nhīim la dīl apei wēt ye lueel. ²³ Ku raan tōŋ nhīeer Jethu kam kōc ye buoc̃th, ēcī nyuc Jethu lōm, ²⁴ go Pīter niēu nyīn ku lueel, “Thiēc, ye raan nen yen jīeem yen rienke.”

²⁵ Go atuny kēnē rot cuōt Jethu ku thiēc, “Bēny, ye yen ē ŋa?”

²⁶ Go Jethu bēer, “Ee raan bī ŋen ayup luōt kada yic ku yiēk ye.” Ku lōm ayum ku lut kada yic ku yīk Judath, wēn Thaimon Ithkariōt. ²⁷ Tēwēn lōm Judath ayup, ke

† 12:34 Wk 110:4; Ith 9:7; Edhe 37:25; Dan 7:14 †† 12:38 Ith 53:1 ‡ 12:40 Ith 6:10

†† 13:12 Lk 22:27 ††† 13:16 Mt 10:24; Lk 6:40; Jn 15:20 ††† 13:18 Wk 41:9 †††† 13:20 Mt 10:40; Mk 9:37; Lk 9:48; 10:16

jonrac go la yeguöp. Go Jethu lëk ye, "Kë wïc ba looi, lóc looi." ²⁸ Ku acin raan kam kóc ke mïth kek ye cï wët deet yic, ye rin nõ yen jiem Jethu këya tënë ye. ²⁹ Ku rin yen Judath yen wëëuken muk, ke cï kocken kók tak lón cï Jethu ye lëk ye bï la yoc kä wickë rin yai, tädë ke cï lueel bï kóc nõj mucc.

³⁰ Ku kaam wën lööm Judath ayup, ke la ayeer. Ku ë ye waköu.

Lõj Yam

³¹ Wën cï Judath jäl, ke lueel Jethu, "Ëmën læc Manh Raan acï nyuõth kóc, ku læc Nhialic acï nyuõth kóc ë ye.

³² Ku tã cï læc Nhialic nyuõth kóc ë ye, ke Nhialic abï læc Manh Raan nyuõth yeguöp, ku abï lac looi nyin yic.

³³ Miëthkië, yen acii bï rëer kek we apeï. Wek abä wïc, ku alëk we ëmën yen wët ca lëk kóc Itharel, 'Acin tã bï wek la tã ler yen thïn.' ³⁴ Lõj yam ayiëk we, nhiarkë röt kamkun, cimën cï yen we nhiaar, këya, ke wek aa dhil röt nhiaar kamkun. ³⁵ Na nhiarkë röt kamkun ka bï njic kóc ëbën lón ye wek kockiën ya buccth."

Pïter ajei Jethu

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lk 22:31-34)

³⁶ Go Thaimon Pïter thiëc, "Na yiin lördë Bëny?" Go Jethu bëer, "Të ler yen thïn acin tã buccth yin yacök ëmën, ku yin abä buccth aköldä."

³⁷ Go Pïter thiëc, "Bëny, yenõ cii yen ye lëu ba yi buccth ëmën? Atöu yapuöu ba thou ë rienku."

³⁸ Go Jethu bëer, "Lëu ba thou alanden ë rienkië? Wët yic alëk yi. Të nõt këc thön ajith kiu, aba lueel arak diäk lón kuc yin ya."

Jethu ee dhël la tënë Wun

14 Go Jethu lëk ke, "Duökkë diëer ku rëerkë we rac puõth. Gamkë Nhialic ku gamkë ya aya. ² Pan Wä ala yic yööt juëc, ku yen ala ba piny la guir tënë we. Na cie yic wët këne, nõjt akëc lëk we. ³ Ku tã cï yen la ba piny la guir tënë we, ke yen abï dhuk ba we mat tãdië rin bäk rëer tã tõu yen thïn. ⁴ Ku dhël bï wek yet tã le yen thïn anjäckë."

⁵ Go Thomath lëk ye, "Bëny, yok aa kuc tã le yin thïn, ku buk dhël bï yok yet tã tõ yin thïn njic këdë?"

⁶ Go Jethu bëer tënë ye, "Yen ee dhël ku yic ku pïr, acin raan la tënë Wä tã cii yen rienkië." ⁷ Ku lëk ke, "Ëmën cï wek ya njic, ke wek aabi Wä njic aya, ku ëmën yet tuej, anjäckë ku acäk tiñ."

⁸ Go Pilipo lueel, "Bëny, nyuõth yo Wuur, yen ee kë wicku yetök."

⁹ Go Jethu bëer, "Yen acï cej apeï kek we, ku yin nõt yï këc ya njic, Pilipo? Raan cã tiñ, acï Wä tiñ aya. Yenõ ë yin ye lueel, 'Nyuõth yo Wuur?' ¹⁰ Këc gam yin Pilipo, lón rëer yen Wä yic ku Wä yayic?" Ku jol Jethu lëk kocken ye buccth, "Wël ca lëk we aacie wël bö bei tënë ya. Wä rëer yayic, yen ë lucide looi. ¹¹ Gamkë wëtdië lón rëer yen

Wä yic ku lón tã Wä yayic. Na liu gam ke gamkë rin lucikië. ¹² Wët yic alëk we, raan gam wëtdië abï luoi ya looi a looi, ku tädët abï lucidit tënë lucidië a looi, rin ler yen tënë Wä. ¹³ Ku këriëc ëbën bäk thiëc ë rienkië aba looi, rin bï læc Wun nyuõth rin Wënde. ¹⁴ Të thiëc wek këdän ë rienkië, ka ba looi.

Athön bï Wëi Nhialic bën

¹⁵ "Na nhiarkë ya, ke we piñ lõjkië. ¹⁶ Yen abï Wä thiëc ku abï we yiëk raan dët kóc kony, ku ye Wëi ë yic bï rëer kek we akölrëc ëbën. ¹⁷ Acin tã bï kóc pinyhom ye gam, rin acik lëu bik tiñ ku cik lëu bik njic. Ku yeen anjäckë rin yen adõj kek we ku aciëj kek we.

¹⁸ "Wek aacä bï puöl wepëc, yen abï dhuk tënë we.

¹⁹ Anõot tëthin-nyuõth ku kóc pinyhom aacii ya bï ben tiñ ku wek aabä tiñ, ku rin piir yen, ke wek aabi pïr aya.

²⁰ Të ler aköltui bën ka bäk njic lón tã yen Wä yic ku lón rëer yen weyiic.

²¹ "Raan gam lõjkië ku looi ke, yen ë raan nhiaar ya. Ku raan nhiaar ya abï Wä nhiaar, ku yeen aba nhiaar aya, ku yen abï rot nyuõth ye."

²² Go Judath lueel, ku yeen acie Judath Ithkariöt, "Bëny, bï rot lëu këdë ba rot nyuõth yo ku cii rot nyuth kóc pinyhom?"

²³ Go Jethu bëer tënë ye, "Raan nhiaar ya, ka piñ wëtdië ku yeen abï Wä nhiaar, ku yok aabi bën tënë ye yok Wä buk pïr kek ye. ²⁴ Raan cii ya nhiaar acie wëtdië ye piñ. Wët cäk piñ tënë ya acie wëtdië, ee wët bö tënë Wä raan toc ya.

²⁵ "Wëlkä aaca lëk we ëmën nõt yen kek we. ²⁶ Ku raan kóc kony, Wëi Nhialic bï Wä tuöc ë rienkië yen abï we piöc këriëc ëbën ca lëk we.

²⁷ "Döör aya nyään piny ke we, ku döördië guöp ayiëk we. Acä ye gäm we cimën ye kóc piny ye yiëk kóc. Duökkë yiic nejër ku duökkë riëc. ²⁸ Acäk piñ ke lueel tënë we ëlä, 'Yen ajiël ku yen abï la dhuk tënë we.' Na nhiarkë ya ke wek aabi puõth miët rin ler yen tënë Wä, rin adit tënë ya. ²⁹ Kënë aca lëk we ëmën ke nõt këc rot guo looi, na le rot looi ke bäk gam. ³⁰ Acä lëu ba jam apeï kek we ëmën, rin jon pinyhom abö. Ku yeen acin riel tënë ya. ³¹ Ku adhil kóc pinyhom njic lón nhiaar yen Wä, yen ë rin ye yen këriëc ëbën ye thön ya looi.

"Bäk, jiëlku tën.

Jethu yen abiëny yic

15 "Yen abiëny yic ku Wä ë raan dom, ² yen ee kuat kër cie luok tã yaköu teem wei, ku teem kuat kër luok nhom, rin bï nyac bï njic luok apeï. ³ Wek aaci jäl piath rin piöc ca yiëk we. ⁴ Rëerkë akut yic kek ya, ku yen abï rëer akut yic kek we. Kër acie luok ë rot, alëu bï looi tã rëer yen abiëc yic. Këya, acäk lëu bäk luok tã cii wek rëer yayic.

⁵ "Yen abiëc ku wek aa kër. Raan rëer yayic ku yen yeyic abï luok apeï, rin week acin kë lëukë bäk looi tã liu yen tënë we. ⁶ Raan cie rëer yayic ka ya cuat wei cimën

kër tim ku bī riel, ku kuaat kërka aabī kuḡḡt yiic ku cuet ke mæc tē bī kek dēp thīn. ⁷ Na rēērkē ḡayic, ku rēē wēlkiē wepuḡth ke kēriēc ēbēn bāk thiēc ku wiēckē, ka bāk yōk. ⁸ Læc Wā aye nyuḡḡth tē lok wek apei, ku kēya, ke wek aabī ya kōckiēn ḡa buḡḡth. ⁹ Wek aa nhi-aar cimēn nhiēer Wā ḡen, rēērkē nhiērdiē yic. ¹⁰ Na thekkē lōḡḡkiē ke wek aabī rēēr nhiērdiē yic cimēn cī ḡen lōōḡ Wā buḡḡth yiic, ku rēēr nhiērde yic.

¹¹ “Kēnē aca lēk we, bī miēt puḡu tō tēnē ḡa tāu wepuḡth aya, ku bī miēt piāndu thāāp ē dīt. ¹² Ku lōḡḡdiē akīn, nhiarkē rōt cimēn cī ḡen we nhiaar. ¹³ Nhiērdīt tet lēu raan bī yiēk māthke, ee ḡem wēike ē rienken. ¹⁴ Ku wek aa māthkiē tē looi wek kāk ca lēk we. ¹⁵ Wek aacā bī ben cḡḡ aloony, rin alony akuc kāk ye wun baai looi. Ku wek aaya cḡḡ māthkiē, rin cī ḡen kēriēc ēbēn ca piḡ tēnē Wā nyuḡḡth we. ¹⁶ Aacie wek cā lōc, ee ḡen aci we lōc, ku wek aaca tooc bāk la bāk la luui apei, luci bī dōḡ athæer. Ku Wā abī kēriēc ēbēn cāk thiēc ē rienkiē yiēk we, ¹⁷ kē thōn we akīn, nhiarkē rōt kamkun.

Mān kōc pinynhom

¹⁸ “Na man kōc pinynhom we, ke dhiēlkē tak lōn cī kek ḡa kaḡ maan. ¹⁹ Na we kōc pinynhom, ke kōc pinynhom aabī we nhiaar rin ye wek kacken, ku wēn cī ḡen we kuēny bei pinynhom, ke wek aacie kōc pinynhom, ku rin ē wēt kēnē, kōc pinynhom aa man we. ²⁰ Muḡkkē wēt ca lēk we nhom, ‘Acīn alony dīt tēnē bānyde.’ Na jōrkē ḡa, ke keek aabī we jōōr aya, na piḡkē wētḡdiē, ke keek aabī wētḡdun piḡ aya. ^{††21} Ku keek aabī kākā looi ēbēn tēnē we rin ye wek kackiē, rin kuc kek raan cā tooc. ²² Na ḡa kēc bēn ku cā jam tēnē we, ḡuḡt aa kēc ḡup la adumuḡḡm, ku cit ēmēn kēlā, acīn tē bī ke ben puḡl rin adumuḡḡmken. ²³ Raan man ḡa, ee Wā maan. ²⁴ Na ḡa kēc luḡikā kaḡ looi kamken, kāk cīn raan cī ke kaḡ looi, ḡuḡt aa cīn ḡup adumuḡḡm, cit ēmēn kēlā, aaci kāk ca looi tiḡ, ku keek aa ḡot ke man ḡa ku Wā aya. ²⁵ Ku kēnē adhil rot looi kēya bī wēt cī ḡḡt lōḡḡden yic rot tiēḡ, ‘Keek aa man ḡa ē path ke cīn wēt yic.’ [‡]

²⁶ “Raan kuḡḡny abī bēn, Wēi Nhialic abī yiny Nhialic nyooth, ku yeen abō tēnē Wā. Yeen aba tuḡc we tēnē Wā, ku yeen abī jam ē rienkiē. ²⁷ Ku week aya wek aabī jam ē rienkiē rin cī wek rēēr ke ḡa thæer.

16 “Kēnē aca lēk we bāk ḡamdun cīi pāl. ² Wek aabī cuḡp wei tēn amat. Ku kaam abī bēn, tē bī kuaat raan nāk we ye tak lōn na looi kēnē, ke yeen aluui Nhialic. ³ Keek aabī kākā looi tēnē we, rin kuc kek Wā ku kuckē ḡa. ⁴ Kākā aaca lēk we, rin akōl bī kek kākā looi, ka jālkē tak lōn cī ḡen ye kaḡ lēk we.

Luci Wēi Nhialic

“Wēlkā aa kēc lēk we wāār tuēḡ rin rēēr ḡen kek we. ⁵ Ku ēmēn ḡen ala tēnē raan cā tooc, ku aḡot cīn raan kamkun ḡa thiēc, ‘Na yīn lōr dē?’ ⁶ Ku ēmēn cī ḡen ye

† 15:12 Jn 13:34; 15:17; 1Jn 3:23; 2Jn 5 †† 15:20 Mt 10:24; Lk 6:40; Jn 13:16 ‡ 15:25 Wk 35:19; 69:4

lēk we, wek aaci puḡth jieth. ⁷ Wēt yic alēk we, aḡuēēn tēnē we lōn jiēl ḡen, rin na cā jiēl ke raan kōc kony acīi bī bēn tēnē we. Ku na jāl ke yen aba la tuḡc we. ⁸ Ku na bīi, ka bī nyuḡḡth kōc pinynhom lōn ræc kek rin wēt adumuḡḡm, ku rin wēt ciēḡ path ku wēt luḡ Nhialic. ⁹ Keek aa ræc rin wēt adumuḡḡm, rin kēc kek ḡa gam, ¹⁰ rin wēt ciēḡ path cī ladiē tēnē Wā nyuḡḡth, ku kē cīi wek ḡen bī ben tiḡ. ¹¹ Ku keek aa ræc rin luk, rin cī bēny pinynhom tēn luḡk wei.

¹² “ḡen ala kājuēc kōk ba lēk we, ku ēmēn aril yic bāk ke muk wenhīim. ¹³ Ku na bō Wēi Nhialic yen ē yic, ka bī we nyuḡḡth wēl yith ēbēn. Yeen acīi bī jam wēlke ē rot, ku kāk ye piḡ aabī lēk we. ¹⁴ Yeen aba leec, rin bī yen kēdiēn ba lueel lōōm ku nyuth we. ¹⁵ Kāk Wā ēbēn aa kākkiē, ku ē yen aci ḡen ye lueel lōn bī Wēi kāk ba yiēk ye lōōm, ku jḡl ke lēk we.

Rēēc puḡu ku miēt puḡu

¹⁶ “Aḡoot kaam thin nyḡḡt, ku wek aaci ḡa bī tiḡ, ku na ben a kaam thin nyḡḡt ke we abī ḡen ben tiḡ.”

¹⁷ Go kōc kōk kam kōcken ye buḡḡth lueel, “Kēnē wētde yic yeḡō? Aye lēk ḡo, kaam thin-nyḡḡt ke week aaci ḡa bī ben tiḡ, ku ben a kaam thin-nyḡḡt ku wek aabī ḡa tiḡ? Ku lueel aya, ‘Ee rin ler ḡen tēnē Wā.’”

¹⁸ Gokē thiēc, “Kam thin-nyḡḡt kēnē wētde yic ako? Kē wīc bī lueel akuckul!”

¹⁹ Go Jethu ḡic lōn wīc kek ye bik thiēc, ku lēk ke, “Aca lueel, ‘Kam thin nyḡḡt ke wek aaci ḡa bī tiḡ, ku na ben a kaam dēt ke wek aabī ḡa tiḡ.’ Ye wēt kēnē yen yakē thiēc kamkun? ²⁰ Wēt yic alēk we, wek aabī dhiau ku dhuḡḡrkē apei, ku kōc pinynhom aabī puḡth miēt, ku wek aabī puḡth rēēc, ku rēēc piāndun abī wel tēnē we bī ḡa miēt puḡu. ²¹ Na thiḡk tik kek dhiēth ka rac puḡu rin cī akōl reem ye ḡēēt, ku na cī meth jāl dhiēth ka aræm wēn acīi ben tak rin cī yen puḡu miēt, rin cī yen meth dhiēth pinynhom. ²² Ku acīi kēnē tēnē we aya, wek aa ræc puḡth ēmēn, ku wek aabā ben tiḡ, ku wek aabī kueth miēt ē puḡu, kuaat miēt puḡu cīn raan bī ye ben nyaai tēnē we.

²³ “Na la akōl kēnē bēn ke wek aaci ḡa bī ben thiēc kēdāḡ. Wēt yic alēk we, kēriēc ēbēn bāk thiēc ē rienkiē abī Wā yiēk we. ²⁴ ḡet yakōl acīn kē cāk thiēc ē rienkiē, thiēckē ku abāk yōk, bī miēt puḡu dīt tēnē we.

²⁵ “Kākā aake ḡa lēk we waal, ku tē cīi ḡen bī ben jam waal aci thiḡk, ku ḡen abī ḡa jam tēnē we wēl la ḡei rin Wā. ²⁶ Tē le akōl kēnē bēn, ke wek aabī Wā thiēc ē rienkiē. Ku acā bī lēk we lōn bī ḡen ḡa rōōk ē rienkun tēnē Wā, ²⁷ rin Wā anhiar we rin nhiēer wek ḡa, ku rin cī wek ye gam lōn ḡen a ḡa bō tēnē Nhialic. ²⁸ ḡen abō tēnē Wā ba bēn pinynhom, ku pinynhom aba puḡl ku dhuḡk tēnē Wā.”

²⁹ Go kōcken ye buḡḡth lēk ye, “Tiḡ, yīn aḡam ḡei ēmēn ke yī cīi ben jam waal. ³⁰ Acuc ḡic ēmēn lōn ḡic yīn kēriēc ēbēn, ku yīn aaci tīt bī yī thiēc, rin wēt kēnē acuc ḡic lōn bīi yīn tēnē Nhialic.”

³¹ Go Jethu bēer tēnē ke, “Cäk jäl gam emēn? ³² Piengkē tēdān abī bēn, ku aci thiök ayic, tē bī wek wēer bī nhek ala panden, ku wek aabā nyāān piny yatök. Ku acie yen yatök rot, rin Wä arēer kek ya. ³³ Wek aaca lēk kēnē rin bāk aa tōk kek yen, bāk dōr yök. Kōc pinyhom aabi we jōor, ku dætkē wepuōth yen acii käreç pinyhom lēu!”

Jethu arōök rin kōcken ye buōth

17 Nawēn cī Jethu wēlkā thōl luēl, ke nēer yenyin nhial ku lueel, “Wä, akōl aci yēēt. Yiēk lēc Wēndu ku bī Wēndu yī yiēk lēc. ² Rin yin aci bāāny yiēk ye kōc nhiim ēbēn, bī pīr akōlriēc ca gām ye yiēk kōc ēbēn. ³ Ku pīr akōlriēc akīn, bī kōc yī njic lōn yin ē Nhialic la cōk, ku njickē Jethu raan cī lōc ku dōc wāār ca tuōc pinyhom. ⁴ Yen aci lēcdu nyuōth pinyhom, ku luci ca yiēk ya ba looi aca thāāp. ⁵ Wä, gām ya lēcdu yinhom tēn emēn, lēc wāār rēer kamkua yōk yī, wāthēer ke piny kēc cak.

⁶ “Yin aca nyuōth tēnē kōc ca yiēk ya pinyhom. Keek aake ye kaku, ku ē yin aci ke gām ya, ku keek aaci wētdu gam. ⁷ Ke emēn anjickē lōn kēriēc ēbēn ca yiēk ya abō tēnē yī. ⁸ Wä yen aci wēt ca lēk ya lēk ke, gokē gam, ku anjickē ayic yen lōn bīi yen tēnē yī, ku acik gam lōn cī yin ya tooc.

⁹ “Yen ē rōök ē rienken. Yen acie rōök rin kōc tō pinyhom, ee rin kōc ca yiēk ya rin ye kek kaku. ¹⁰ Kākkiē ēbēn aa kākku, ku lēcdiē aye nyuōth keyiic. ¹¹ Ku emēn yen abō tēnē yī, yen acii ben a raan rēer pinyhom, ku keek aatō pinyhom. Wä dhēn, tit ke riel ē rienku, rin wāār ca yiēk ya, bik aa tōk cimēn yōk yō yī. ¹² Wāār rēer yen ke ke, aaca muk riel ē rienku, keek aaca ke tiit ku acin tōn cīi mār kamken. Arēk ke raan wāār yen bī dhiel mār ē rot, rin bī wēt cī gōt athōr thēer wēl Nhialic yenhom tiēn. ¹³ Ku emēn yen abō tēnē yī, ku kākka aa ya lueel ya nōot pinyhom bī miēt piāndiē rēer kepuōth ke dit alanden. ¹⁴ Yen aci wēt lēk ke, go kōc pinyhom ke maan, rin cīi kek ye kōc pinyhom tēn. Cimēn cīi yen ye raan pinyhom tēn aya. ¹⁵ Yin acā bī thiēc ba ke nyaai pinyhom, ku yin aya thiēc ba ke tiit jōnrac. ¹⁶ Keek aacie kōc piiny tēn cimēn cīi yen raan piny tēn. ¹⁷ Mac ke wēt yic, rin wētdu ē yic. ¹⁸ Keek aca ke tuōc pinyhom cimēn cī yin ya tuōc pinyhom. ¹⁹ Yen ē rot mac ē rienku, ku bik rōt mac aya wēt yic.

²⁰ “Yen acii rōök rienken rōt, yen arōök aya rin kōc bī gam rin piōcēden. ²¹ Yen arōök rin bī kek aa tōk. Wä, cōl ke aaye tōk yoyiic cimēn tō yin kek ya ku yen kek yī. Cōl ke aaye tōk rin bī kōc pinyhom ye gam lōn cī yin ya tooc. ²² Yen aci lēc ca yiēk ya, aca yiēk ke bik aa tōk cimēn ye yōk tōk. ²³ Yen arēer keyiic cimēn rēer yin yayic bik aa tōk ēbēn, bī kōc pinyhom njic lōn cī yin ya tooc, ku lōn nhiēer yin ke cimēn nhiēer yin ya.

²⁴ “Wä, keek aaca yiēk ya, ku awiēc bik rēer tē rēer yen thīn, bik lēcdiē tiēn, lēc ca yiēk ya, rin nhiēer yin ya

† 17:12 Wk 41:9; Jn 13:18

wāār kēc piny guō cak. ²⁵ Wä raan la cōk, kōc pinyhom aa kuc yī, ku yin anjēc, ku kōckā anjickē lōn cī yin ya tooc. ²⁶ Yin aca nyuōth tēnē ke, ku aba nōt luōōi kēya, rin bī nhiērdū tēnē ya tō keyiic, ku ba tōu keyiic aya.”

Jethu aci dōm

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lk 22:47-53)

18 Tēwēn cī Jethu rōök kēya, ke jiēl kek kōcken ye buōth ku teem wār cōl Kidron. Ku gōr ē tō thīn tēnē, go Jethu la thīn kek kōcken ye buōth. ² Ku Judath raan gōony ye ē njic tē cī yen la thīn, rin cī Jethu kañ rōm thīn kek kōcken ye buōth arak juēc. ³ Go Judath la gōr yic kek akut apuruuk, ku kōc kōk luān Nhialic tiit, cī kōc kāk Nhialic ku kōc akut Parathī tuōc thīn. Keek aake muk tōn ku mermer, ⁴ ku Jethu ē njic kēriēc ēbēn bī rot looi tēnē ye, go ke lor nhiim ku thiēc ke, “Yēnā wiēckē?”

⁵ Gokē bēer, “Ee Jethu raan Nadharet.” Go lueel, “Ee yen.” Ku Judath, raan gōony ye ē tō thīn ke ke. ⁶ Kaam wēn lēk Jethu ye ke, “Ee yen,” Ke riñ ciēen kekōth ku wiikkē piny. ⁷ Go Jethu ke ben thiēc, “Yēnā wiēckē?” Gokē lueel, “Ee Jethu raan Nadharet.”

⁸ Go Jethu lueel, “Aca lēk we wēnthēer lōn ye yen ya. Na wiēckē ya, ke we pāl kōckā bik jāl.” ⁹ Yeen aci jam kēlā bī wēt cī kañ lueel ēlā rot tiēn tēdē, “Wä, na cōk a raan tōkaliñ kam kōc ca yiēk ya, ka kēc muōr.”

¹⁰ Ku Thaimon Pīter ē muk pal. Go miēt bei ku tōk alony raandit kāk Nhialic ku teem yinyden cuēc wei. Ku alony ē cōl Malko. ¹¹ Go Jethu lēk Pīter, “Dhuōk paldu jōkgōde yic. Ye tak lōn cī yen arēem cī Wä yiēk ya bī gum.” ††

Jethu aci yāth Anath nhom

¹² Go akut apuruuk kek bānyden ku kōc Itharel ke tit, Jethu dōm ku derkē, ¹³ ku kōnkē yāth tēnē Anath. Ku Anath ē ye wun tiñ Kaipa, raandit kāk Nhialic ye ruōōn kēnē. ¹⁴ Ee Kaipa yen ēcī ye kañ lēk kōc Itharel lōn nūēen yen bī raan tōk thou rin kōc. ‡

Pīter ajei Jethu

(Mt 26:69-70; Mk 14:66-68; Lk 22:55-57)

¹⁵ Go Thaimon Pīter kek raan dēt Jethu buōth, ku raan Jethu buōth kēnē ē njic raandit kāk Nhialic guōp apei, go la kal pan raandit kāk Nhialic yic kek Jethu. ¹⁶ Ku dōn Pīter ayeer kal thok. Go atuny wēn njēc kek raandit kāk Nhialic dhuk ayeer, ku jīem kek nyen tit kal thok, ku bīi Pīter alōnthīn. ¹⁷ Go nyen tit kal thok Pīter thiēc, “Cīi ye raan tōk kam kōc mony kēnē buōth?” Go Pīter bēer, “Yei, yen acie raande.” ¹⁸ Ku wiir ē tō thīn, go aloony ku kōc tit many cool took, ku kēēckē many wēn lōōm bik yōc. Go Pīter la ku kēēc ke ke bī yōc aya.

†† 18:11 Mt 26:39; Mk 14:36; Lk 22:42 ‡ 18:14 Jn 11:49-50

Jethu aluk raandit k k Nhalic nhom

(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Lk 22:66-71)

¹⁹ Go raandit k k Nhalic Jethu thi c rin w t k cken ye bu oth, ku rin w t pi ccde. ²⁰ Go Jethu b  r, "Yen   cool jam ak lak l t n  raan  b n k c nhiim, ku pi ccdi   b n aya looi t n amat ku lu n Nhalic t  ye k c Itharel gu  r th n. Ku yen acin k  ca ka  lueel ke mu ony. ²¹ Ku yen  thi c yin ya? Thi c k c c  w lki  pi . Thi c ke w l ca l k ke, rin aa  c w l ca lueel."

²² T w n c  Jethu jam k l , go raan t k kam k c tit ke k c th n bu k nyin ku lueel, "C  ri c ba jam k l  t n  raandit k k Nhalic?"

²³ Go Jethu b  r t n  ye, "Na ca ku c jam, ke l k k c t  c  yen ku c j em th n. Ku na ye yic yen ca lueel, ke yen  m n yin ya?"

²⁴ Go Anath tu c t n  Kaipa raandit k k Nhalic, ke  ot der cin.

P ter aci Jethu ben jai

(Mt 26:71-75; Mk 14:69-72; Lk 22:58-62)

²⁵ P ter    ot k c t w n ke y c mac. Go k c k k lueel t n  ye, "C  ye raan t k kam abi th   mony k n ?" Go P ter jai ku lueel, "Yei, yen acie raande." ²⁶ Go mu ny t k kam aloony raandit k k Nhalic, ru ai kek raan w n c  P ter t k yic wei, jam ku thi c, "K c y  t n  kek ye g r yic?" ²⁷ Go P ter ben jai, ku kiu th n aj th nyin yic.

K c Itharel aaci Jethu gaany t n  Pilato

(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Lk 23:1-5)

²⁸ Gok  Jethu th l wei pan Kaipa ku y thk  pan b nydit Roma, Pilato. Ku piny   ye nhi knhi k dur yic. Go k c Itharel c  la al nth n pan b nydit, ku bik r t tiit aju c rin c  yai thi k, ku bik mi th Yan Ayum cin yic lu u cam. ²⁹ Go Pilato la a eer t n  ke ku thi c ke, "Ye aw c    c k y k ye mony k n  gu p?"

³⁰ Gok  b  r, "Na cin awu c c  looi  u t ak cku b  i t n  y ."

³¹ Go Pilato l k ke, "Week gup l mk  ku lu ik  luk k  cit l n ci en pandun."

Go k c Itharel b  r, "Ak c pu l t n   o buk raan t m thou." ³² K n  aci rot looi b  w t c  Jethu lueel rot ti en t de, w n lueel yen kuat thon b  yen thou. †

³³ Go Pilato dhuk kal yic ku c l Jethu ku thi c, "Ye yin B nyaknhom k c Itharel?"

³⁴ Go Jethu b  r, "W t k n  ye w tdu aye k c k k kek c  ye l k y    ri ki ?"

³⁵ Go Pilato b  r, "Ye tak l n ye yen raan Itharel? Aa kacku gu p kek k cken dit k k Nhalic, kek aa b  y  t n   . Yen  ca looi?"

³⁶ Go Jethu b  r, "B anyi  acie b any pinyhom. Na b anyi  ye k n pinyhom,  u t kacki  aaci th r b  yen c  t  u k c Itharel cin. Acie k ya, b anyi  acie k n pinyhom t n."

† 18:32 Jn 3:14; 12:32

³⁷ Go Pilato ben thi c, "Yiin, ye b nyaknhom?" Go Jethu b  r, "Aye lueel l n ye yen b nyaknhom. Yen aci dhi th ku yen aci b n pinyhom rin w t t n k n , ba jam w t yic. Ku kuat raan c  yic  c   w tdi  pi ."

³⁸ Go Pilato thi c, "Ku yic ye k n   ?" Ku ben dhuk a eer t n  k c Itharel ku l k ke, "Acin awu c ca l u ba y k yegu p bi ye lu k wei. ³⁹ Ku yeen   w t pi ndun ba raan t n c  mac lony rin Yan Ayum cin yic lu u. Wi ck  ba B nyaknhom k c Itharel lu ny we?"

⁴⁰ Gok  dhu k ye ke loi ki eu, "Acie k ya! Acie yen w cku. Barabath yen aw cku." Ku Barabath   ye cu r k c rum.

Jethu aci t m thou

(Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lk 23:13-25)

19 Go Pilato Jethu d m ku c l athat. ² Ku j l apu-ruuk k r thii tim la ku oth riic yiic ku  ek kek yenhom, ku t  uk  alanh mathi n yek u, ³ ku bikk  t n  ye ku luelk , "Madho, B nyaknhom, B ny k c Itharel," ku mank  nyin.

⁴ Go Pilato ben dhuk a eer ku l k k c w n c  kenhiim kut, "Yeen aba th l a eer t n  we t n , ku b k tin l n cin yen t  bi yen awu c y k yegu p ba lu k wei." ⁵ K ya, go Jethu b n a eer ke ce   ak ak c  looi ku oth ku alanh mathi n yek u. Ku lueel Pilato t n  ke, "Yen kin, yen raan!"

⁶ Naw n tinj , ke k c k k Nhalic ku k c tit kiu ku luelk , "Pi at tim c  ri u k u." Go Pilato l k ke, "Damkë kek we b k pi at tim c  ri u k u, yen ak c awu c y k yegu p."

⁷ Gok  w t dhuk, "Yok aa la l n ci en da ye lueel l n dhil ye n k, rin aci lueel l n ye yen W n Nhalic."

⁸ Naw n pi  Pilato w t k n , ke ri c apei. ⁹ Ku dhuk kal yic ku thi c Jethu, "Yiin b ar t en?" Go Jethu biet ku c  b er thok acin. ¹⁰ Go Pilato l k ye, "C  wic ba jam kek ya? Tak yinhom l n nad  ke yen ala riel ba y  pu l, ku yen ala riel aya ba y  c l api  t tim c  ri u k u."

¹¹ Go Jethu b  r, "Yin ala riel t n   a rin c  Nhalic ye y k y , ku   yen ale raan c  t  u yicin gu p awu c rac apei."

¹² Naw n pi  Pilato w lk , ke wic apei b  dh l y k b  yen Jethu pu l. Go k c Itharel kiu t n  ye ku luelk , "T  lony yin ye ka ye nyooth l n c  yin m ath kek B nyaknhom. Kuat raan rot looi b  ya b nyaknhom, ee raan ater B nydan  aknhom."

¹³ Naw n pi  Pilato   w lk , ke th l Jethu a eer ku nyuuc th ny luk t  laar c l, "Piny c  guii ku r," Ku   c l Gabata th n k c Itharel. ¹⁴ Ku ak l k n  yen ak l guii k c r t rin Yan Ayum cin yic lu u. Naw n t cit ak l ci l yic, ke l k Pilato k c Itharel, "B nydun  aknhom akin!"

¹⁵ Gok  kiu t n  ye, "N k! N k! Pi at tim c  ri u k u!" Go Pilato ke thi c, "Wi ck  ba B nydun  aknhom pi at tim c  ri u k u?"

Go k c k k Nhalic b  r, "B nyda   t k, ee b nyaknhom Roma!"

¹⁶ Go Pilato ke y k Jethu bik la pi at tim c  ri u k u.

Jethu aci piäät tim ci riüu köu
(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lk 23:26-43)

Gokë Jethu döm. ¹⁷ Ku ler ayeer ke ket timden ci riüu, ke jiël geeu bi la tē cɔl Golgotha. (Ku wētde yic, gɔn la guen-ŋen cit apen nom raan.) ¹⁸ Ku jɔlkë piäät tim ci riüu köu. Ku piëtkë kɔc karou aya tiim ci riüu kööth, raan tök lɔŋ cuëc ku raan dēt lɔŋ cam. Ku Jethu ciël kamken. ¹⁹ Go Pilato awuɔc göt bi tääu tim ci riüu nom. Ku kën ci göt akïn, "JETHU RAAN NADHARET, BENYŊAKNHOM ITHAREL." ²⁰ Ku kɔc juëc aake ci kënë kueen, rin tēn ci Jethu piäät tim ci riüu köu thïn, aci mec ke geu. Ku wēt ëci göt thoŋ kɔc Itharel ku thoŋ kɔc Roma ku thoŋ Girik. ²¹ Go kɔcɔdīt kāk Nhialic Itharel lëk Pilato, "Duk ye göt, 'Bënyaknhom kɔc Itharel,' aŋuëën ba göt, 'Aci mo-ny kënë lueel, ɣen ë bënyaknhom kɔc Itharel.'"

²² Go Pilato bëër, "Kë ca göt arëër ke ca göt."

²³ Nawën ci apuruuk Jethu piäät tim ci riüu köu, ke löm aläthke ku tekkë keyiic ŋuan, abarj tök tēnë apu-ruük tök. Ku lömkë alanh köu aya ci kɔc kediët tök, jɔcɔk yeyeth yet piny. ²⁴ Ku luelkë kamken, "Dukku tem köu, cuetku gek buk tiŋ bi lööny tēnë ŋa." Kënë aci rot looi bi wēt ci göt athör theer wël Nhialic yic rot tieŋ tēde,

"Keek aaci aläthkië tek kamken, ku cuetkë gek rin alanhdien köu." †

Kënë yen aci apuruuk looi ayic.

²⁵ Ku tēthiök kek tim ci riüu Jethu, diäär aake kääc thïn, man ku nyankën ë man, Maria tiŋ Klopach ku Maria Magdalena. ²⁶ Nawën tiŋ Jethu man ku raan ye buɔcɔth nhiëer ke kääc aya ë tēën, ke lëk man, "Tik man-hdu akïn."

²⁷ Ku ben lëk raan ye buɔcɔth wën, "Moor akïn." Ku yaköl guöp ke wic raan ye buɔcɔth awën piny paande.

Jethu aci thou ayic

²⁸ Nawën ŋic Jethu lɔn ci keriëc ëbën thääp, ke lueel bi wēt ci göt athör theer wël Nhialic yic rot tieŋ, "ɣen anëk rou." ††

²⁹ Ku töny ci thiän muön wac ë tō thïn, gokë alath luöt möu yic, ku tēëukë wai thok, ku ɣɔcɔkkë yethok.

³⁰ Nawën ci Jethu muön wac jooc ke lueel, "Wēt aci thääp." Ku gut yenhom piny ku thou.

Jethu aci gut puöu

³¹ Go kɔc Itharel Pilato thiëc bi ke puöl bik kɔc ci piäät tiim ci riüu köth dhoŋ kuöl, ku nyëikë guäpken tiim ci riüu köth. Ku ë loikë këlä rin ye yen aköl niën Dhiëc, ku acik ye wic bi guäpken rëer tiim ci riüu köth aköl niën Dättem, rin yen aköl yandit apeï. ³² Go apu-ruuk la ku dhoŋkë kuöl raan tök ku kuöl raan dēt, ë kɔc ci piäät tiim ci riüu köth kek Jethu. ³³ Nawën bikkë tēnë Jethu, ke tiŋkë lɔn ci yen thou ku cik ben dhoŋ kuöl.

³⁴ Go apuruŋ tök Jethu gut puöu tɔŋ, go riem ku piü

† 19:24 Wk 22:18 †† 19:28 Wk 69:21; 22:15

kuër nyin yic. ³⁵ Ku raan ci kënë tiŋ aci lueel rin bi wek ye gam aya. Wēt ci lueel ë yic, ku yeen aŋic lɔn ye yen wēt yic yen lueel. ³⁶ Kënë aci rot looi bi wēt ci göt athör theer wël Nhialic yic rot tieŋ, "Aciŋ yuɔcɔmden bi dhoŋ." ³⁷ Ku ben lueel tēdēt athör yic ëlä, "Ku aabi daai raan yen cik gut." ††

Jethu aci thiök

³⁸ Nawën ë kënë cök ciëen, ke Jothep raan gen Ari-matheo bö tēnë Pilato ku thiëc bi guöp Jethu nyaai. (Jothep ë ye raan Jethu buɔcɔth ci gam, ku aye moony rin riöc yen bäny Itharel.) Go Pilato lëk ye lɔn ci guöp puöl tēnë ye. Go Jothep la ku le nyaai. ³⁹ Go Nikodemo, raan wäär ci kaŋ la tēnë Jethu waköu, rot mät Jothep ku ë muk miök ŋir cɔl mira ci liäap wäl dēt cɔl aloe. ⁴⁰ Go röör wën karou guöp Jethu lööm ku derkë köu alath ke ci wäl ŋir tääu thïn, rin kënë yen ë tē ye kɔc Itharel guiër guöp raan ci thou bi jäl thiök. ⁴¹ Ku tēwën ci Jethu nök thïn gör ë tō thïn, ku raŋ yam ë tō gör yic, ku ë cïn raan ci kaŋ thiök thïn. ⁴² Ku rin bi yen aköl yan kɔc Itharel nhiäk, ku rin thiök raŋ aya, gokë guöp Jethu tööu thïn.

Raŋ aci yic lääu

20 Riel yic aköl Nhialic ke piny ŋot la durdur, ke Maria Magdalena la raŋ nom, go alël tiŋ ke ci nyaai raŋ thok. ² Go riŋ tēnë Thaimon Piëter, ku tēnë raan dēt Jethu buɔcɔth nhiëer Jethu, ku lëk ke, "Kɔc aaci Bëny nyaai raŋ yic ku akucku tē ci kek ye tääu thïn."

³ Go Piëter ku raan Jethu buɔcɔth dēt wën lööny dhöl, ku lekkë raŋ nom. ⁴ Ku keek aake la ke kat kedhie, go raan Jethu buɔcɔth dēt wën kat apeï tēnë Piëter, ku ye yen kɔŋ yet raŋ nom. ⁵ Go guŋ ku tiŋ alanh wäär ci Jethu der, ku akëc la alɔŋthïn. ⁶ Go Thaimon Piëter guo bën ku ler raŋ yic. Go alëth tiŋ ke rëër piiny, ⁷ ku alanh ci Jethu kum nom ëci rëër kek alëth kök, ëci mat yic tēde rot. ⁸ Go raan Jethu buɔcɔth dēt wën ci kaŋ yet raŋ nom jäl la alɔŋthïn, ku gem. ⁹ (Ku keek aake ŋot ke këc wēt athör theer wël Nhialic deet yic, athör ye lueel lɔn bi yen rot dhiël jɔt thou yic.) ¹⁰ Go kɔc ye buɔcɔth jal dhuk bei.

Jethu aci rot nyuöth Maria Magdalena

¹¹ Kaam wën Maria ë kääc ayeer tēthiäak kek raŋ ke dhiau. Ku tēwën ŋot dhiëu yen ke guöŋ ku luit raŋ yic, ¹² Ku tiŋ atuuc nhial ci ruk alëth ɣer karou, ke rëër tēwäär ci guöp Jethu tööu thïn, tök tē la yenhom ku dēt tē la yecök. ¹³ Gokë thiëc, "Tik, ye rin nö dhiëu yin?" Go lueel, "Keek aaci Bänydië nyaai, ku akuöc tē ci kek ye tääu thïn."

¹⁴ Kaam wën lueel yen kënë, ku jɔl wel yenyin ke tiŋ Jethu ke kääc yelööm, ku akëc ŋic lɔn ë yen Jethu. ¹⁵ Go Jethu thiëc, "Tik, ye rin nö dhiëu yin? Yeŋa wic?" Go

‡ 19:36 B.bei 12:46; Kn 9:12; Wk 34:20 †† 19:37 Dhäk 12:10; Ny 1:7 †† 19:39 Jn 3:1-2

tak lbn ë yen raan lui dom yic, ku lëk ye, "Bëny, na ye yin ci ye nyaai, ke lëk ya tē ci yin ye tōōu thīn, ku yen abi la ba la lööm."

¹⁶ Go Jethu lëk ye, "Maria." Go yenhom wël ye ku lueel thoŋ kɔc Itharel, "Rabuni," ku wëtde yic, "Raan piöc."

¹⁷ Go Jethu lëk ye, "Duk ya gɔt rin yen ɲot ya kēc yet nhial tēnē Wä. Ku yīin lɔɔr tēnē wämāthkië ku lëk ke, 'Yen adhuk ciēen tēnē ye, yen ë Wä, ku ye Wuurdun, Nhialicdië ku ye Nhialicdun.'" "

¹⁸ Go Maria Magdalena jäl ku le lëk kɔc ye buɔɔth lbn ci yen Bëny tiŋ, ku lëk ke wël ci Jethu lëk ye.

Jethu aci rot nyuõth kɔcken ye buɔɔth

¹⁹ Nayɔn thëei ya aköl Nhialic wën, ke kɔc ye buɔɔth aake ci röt mat yön ci riit thok, rin riöc kek bāny Itharel. Go Jethu bën ku kēc kamken ku lueel, "Bi döör rēer kek we." ²⁰ Wën ci yen jam kälä, ke nyuth ke yecin ku yelöm. Go kɔc ye buɔɔth puõth miet apeï wën tiŋ kek Bëny. ²¹ Ku ben Jethu lëk ke, "Bi döör rēer kek we, cimën ci Wä ya tooc, ke wek aa ba tooc aya." ²² Wën ci yen jam kälä, ke jɔl wëei kenhīim ku lueel, "Lömkë Wëi Nhialic. ²³ Na pälkë adumuõm kɔc piny, ka pël piny, na cäk ke pël piny, ka cii pël piny." †

Jethu ku Thomath

²⁴ Ku Thomath, cɔl Acueek, raan tök kam kɔc kathiäär ku rou ye buɔɔth, ee liu thīn wën bii Jethu. ²⁵ Go abiõth kök lëk ye, "Bānyda acuk tiŋ."

Go Thomath lëk ke, "Na cie tētöök wäär ci ye piäät kek tiŋ yecin, ku tääu yacin ë tētöökkä yiic, ku tääu yacin yeyɔu aya, ka cä kɔŋ gam."

²⁶ Nawën nin kabët cök, ka abiõth aake ci röt ben mat yöt ku Thomath ë rēer thīn ke ke, ku yöt ëci riit thok. Go Jethu ben köc kamken ku lueel, "Bi döör rēer kek we." ²⁷ Ku jɔl lëk Thomath, "Tääu yicin tēn, ku tiŋ cienkië ku jɔt yikök ba yicin tääu yayɔu. Päl kënë yin kän dhöl yiic, ku gam!" ²⁸ Go Thomath bëer, "Bānydië ku Nhialicdië."

²⁹ Go Jethu lëk ye, "Ca gam rin ci yin ya tiŋ? Ye këpuoth bi yiëndē tēnē kɔc bi gam ke kēc ya tiŋ!"

Wët wic athör kënë bi nyuõth kɔc

³⁰ Jethu aci kädit jän göi looi kɔcken ye buɔɔth nhīim, ku keek aa kēc gõt athör kënë yic.

³¹ Ku kakkä aaci gõt rin bāk gam lbn ye Jethu Wën Nhialic ci lɔc, ku bāk pir yök ë rienke tē ci wek gam.

Jethu aci rot nyuõth kɔc ye buɔɔth kadhorou

21 Nawën ë kakkä cök ciēen ke Jethu ben rot nyuõth kɔcken ye buɔɔth wär Tiberia yɔu. Ku tē ci luõi ye akīn. ² Thaimon Piter kek Thomath (cɔl Acueek), ku Nathaniel (raan Kana pan Galilia), ku wëët Dhubedi,

† 20:23 Mt 16:19; 18:18

ku kɔc kök karou Jethu buɔɔth, aake rēer tētök ëbën.

³ Go Thaimon Piter lëk kɔc wën, "Yen ala mei."

Gokë lëk ye, "Yok aabi cath kek yi." Gokë la ku lek riäi yic, ku acin kë cik dɔm ë wëer kënë yic ëbën. ††

⁴ Tëwën bii aköl nyin, ke Jethu ë kääc wär yɔu, ku akēc kɔcken ye buɔɔth ɲic lbn ë yen Jethu. ⁵ Go lëk ke, "Riënythii, cin kë cäk dɔm?" Goke bëer, "Acin kädänj."

⁶ Go lëk ke, "Cuatkë buci lɔŋ cuëny riäi, ku kän aa bāk dɔm thīn." Gokë buci cuat ku göök ke bik miit rin juëc rec apeï. ‡

⁷ Go raan Jethu buɔɔth nhieer Jethu lëk Piter, "Kën ë Bëny." Nawën piŋ Thaimon Piter lbn ye yen Bëny, ke ruk alanhde yeköu (rin ci yen aläthke däk bei ëbën) ku thueet wiir. ⁸ Go abiõth kök lök bën ke cath riäi, ke thel buci ke ci thiän rec. Ku keek aake cii mec apeï kek agör, aake cit akäath bian tök. ⁹ Nawën keeckë piny ke tiŋ many ë miim ke dëp ku rec ke ci tääu mæec kek ayup.

¹⁰ Go Jethu lëk ke, "Bëiikë rec abëk rec awën cäk dɔm."

¹¹ Go Thaimon Piter la riäi yic ku miit buci wär thok ke ci thiän rec dit, ku rec ëbën aa buɔɔt ku thiärdhiëc ku diäk. Tëwën cök rec juëc kälä, buci akēc yic ræet. ¹² Go Jethu lëk ke, "Bäk, miëthkë." Ku acin raan tök kam kɔc ye buɔɔth ci ye cak thiëc, "Ye yin ɲa?" Rin ɲic kek ye lbn ye yen Bëny. ¹³ Go Jethu rot cuat ku lööm ayup ku yiik ke ku ben looi këya kek rec.

¹⁴ Kälä, Jethu aci rot nyuõth kɔc ye buɔɔth kënë yen yic diäk, tëwën ci yen rot jɔt kam kɔc ci thou.

Jethu ku Piter

¹⁵ Wën ci kek mith ke lëk Jethu Piter, "Thaimon wën Joon, nhiar ya apeï tēn tē nhieer kɔckä ya?"

Go bëer, "Ee këya Bëny, anɲic lbn nhieer yen yi."

Go Jethu lëk ye, "Biöök amälkië apath." ¹⁶ Ku ben Jethu lëk ye, "Thaimon, wën Joon nhiar ya apeï?"

Go bëer, "Ee këya Bëny anɲic lbn nhieer yen yi."

Go Jethu lëk ye, "Biöök amälkië apath." ¹⁷ Ku ben Jethu thiëc arak dët ye kek diäk, "Thaimon, wën Joon nhiar ya?"

Go Piter puõu dak rin ci Jethu ye thiëc arak dët ye kek diäk, "Nhiar ya?" Ku lëk ye, "Bëny, yin anɲic këriëc ëbën, ku yin anɲic lbn nhieer yen yi."

Go Jethu lëk ye, "Biöök amälkië apath, ¹⁸ Wët yic alëk yi, wäär ɲot ye yin riënythii ke yin ye rot guiir ku lɔɔr tē wic piändu, ku tē bi yin dhiɔp ke yin abi yicin yaak tuen, ku raan dët abi der ku thel yi tē cii wic ba la thīn."

¹⁹ Kakkä aaci Jethu lueel bi nyuõth Piter tē bi yen thou thīn, ku bi kɔc cɔl aaye Nhialic leec thīn. Ku jɔl Jethu lëk ye, "Buoth ya."

Jethu ku raan dët ye buɔɔth

²⁰ Go Piter yenhom wel ku tiŋ raan dët ye buɔɔth nhieer Jethu ke buoth ke, raan wäär thiäak kek Jethu wäär mith kek, ci Jethu bën thiëc ëlä, "Bëny, yena bi yi

†† 21:3 Lk 5:5 ‡ 21:6 Lk 5:6

la gaany?" †²¹ Wën tiŋ Piter ye, ke lëk Jethu, "Bëny, na raan dëtë, bi yiëndë?"

²² Go Jethu bëër, tënë ye, "Na wiéc bi pîr yet aköl bi yen bën, ke yenö tënë yi? Yiin ëmën buoth ya."

²³ Go wët thiëi piny kam kɔc buoth Jethu lɔn raan Jethu buoath kënë acii bi thou. Ku akëc Jethu lueel lɔn

† 21:20 Jn 13:25

cii yen bi thou. Acii lueel, "Na wiéc bi pîr yet aköl bi yen bën ke yenö tënë yi?"

²⁴ Raan kënë yen ë raan Jethu buoath jam käk ci tiŋ, ku yen ë gët ke aya, ku aŋic lɔn wët ci lueel ë wët yic.

²⁵ Ëmën käjuéc kök aatö thîn, käk ci Jethu looi. Na ke ci gät piny ëbën, tök ku tök, ke yen aya thöŋ lɔn piny ëbën acii lëu bi athör gät jɔt.

Luci Atuuc

Wët nom

Luci Atuuc Jethu, athör buoth athör Wël Jethu cī Luka göt. Wët ril yen gët Luka athör kënë, ee lön bī nyuocth tē cī Wëi Nhialic kōc ke kōŋ Jethu buocth kuony thīn, ku bīk Wët Puoth Yam rienke thiāi piny Jeruthalem ku Judia yic ēbēn, ku Thamaria ku jol a pinyhom ēbēn aya. (1-8) Yeen, anyikōl ē cāth kōc cī gam, cīmēn wāār jōck yen rot kam kōc Itharel agut tē bī yen jāl a gam tēnē kōc pinyhom ēbēn. Ee wīc raan gāt athör bī kōc ye kueen ŋic ku detkē yic aya, lön kōc cī gam aacie kōc ke man kōc Roma mac baai, ku lön nadē, gam kōc cī gam ē tē ye kōc Itharel yanhdēn theek thīn yen ē jol thāāp.

Alēu bī luci Atuuc Jethu tek yic ē diāk, ku bī nyooth tē cī Wët Puoth Yam ye lueel rin Jethu thiēi piny thīn, ku jōk akuut kōc cī gam kecōk. Luci Atuuc acī tek yic kēlā, (1) Cāth kōc cī gam, jōck Jeruthalem la nhial Jethu cōk ciēēn, (2) Wët Puoth Yam acī yet wuōt kōk yiic pan Palethtinia, (3) Ku ler tuēŋ aya lōŋ wārdit Adēkdiēet agut bī yet Roma.

Kēdiit cī tic Luci Atuuc Jethu yic, ee luci Wëi Nhialic cī bēn kek riel kōc cī gam gup Jeruthalem akōl Yan Ayum cīn yic luou, ku ler tuēŋ ke tiit ke. Ku yīk akut kōc cī gam kek kōcken dīt riel, kājuēc cī rōt looi yiic cī lueel athör yic. Wët kōc cī gam tuēŋ acī göt kāk cī lēk kōc yiic, ku kāk cī rōt looi cī göt athör Luci Atuuc Jethu yic, aa riel ē wët kënë nyuocth pīr kōc cī gam yic, ku jol amēt ē rot akut kōc cī gam yic aya.

Kāk tō thīn

Guiēr kōc ŋic kāk cī rōt looi 1:1-26
 Lōŋ cī Jethu lueel ciēēn ku athōnde 1:1-14
 Raan cī kuany nyin Judath 1:15-26
 Kē cī nyooth Jeruthalem 2:1-8:3
 Kē cī nyooth Judia ku Thamaria 8:4-12:25
 Luci Paulo 13:1-28:31
 Atuc tuēŋ 13:1-14:28
 Amat nom gen Jeruthalem 15:1-35
 Atuc ē rou 15:36-18:22
 Atuc ē diāk 18:23-21:16
 Paulo acī mac Jeruthalem ku Cetharia ku Roma 21:17-28:31

1 Tēnē Thiōpiluth athōrdiēn tuēŋ yic, ŋen acī gēt kāk cī Jethu looi, ku kāk cī piōc tēwāār jōck yen luocidē cōk, agut akōl jōt ye nhial. Tēwēn kēc Jethu guō yāth nhial, ēcī wēt than piny ē riel cī Wëi Nhialic yiēk ye, tēnē kōc cī lōc bīk atuōccke. ^{†3} Nīn thiārŋuan thuocde cōk ciēēn, Jethu ēcī rot nyuocth arak juēc tēnē atuōccke, ku bīk ŋic, ke cīn diu, lön nadē ke yeen aŋot pīr. Yeen ēcī atuōccke tiŋ ku jīēm ke ke kāk bāāny Nhialic. ⁴ Ku nawēn cā atuōccke kenhīim mat tētōk, ke thōn ēlā, “Duōkkē jīēl Jeruthalem. Tietkē Wëi Nhialic cī Wā thōn bī tuōc we, wāār ca lēk we. ^{†5} Joon acī kōc muocōc nhīim ē pīu, ku nīn lik, Wëi Nhialic bī we muocōc nhīim abī tuōc we.” [†]

Jethu acī yāth nhial

⁶ Nawēn cī Jethu rōm kek atuōccke, ke thiēcckē, “Bēny, ba kōc Itharel cōl aa ben mac ēmēn?”

⁷ Go Jethu bēēr ēlā, “Akōl le yen kē bī looi, ku kāk bī looi, aaye Wā guir rielde, ku acīn kēdun thīn bāk ŋic ye nen bī kek rōt looi. ⁸ Ku na la Wëi Nhialic bēn, ka bī we yiēk riel, ku wek aabī jam rienkiē Jeruthalem ku Judia, ku Thamaria, ku jol a pinyhom ēbēn.” ^{†9} Wēn cī yen jam kēya, ke jōt nhial, ku ē dēei kek, ku kum luāt bīk cī ben tiŋ. ^{††}

[†] 1:1-2 Lk 1:1-4 ^{††} 1:4 Lk 24:49 [†] 1:5 Mt 3:11; Mk 1:8; Lk 3:16; Jn 1:33

^{††} 1:8 Mt 28:19; Mk 16:15; Lk 24:47-48 ^{††} 1:9 Mk 16:19; Lk 24:50-51

¹⁰ Ku jalkë liith ke döt nhial, ku Jethu ke jiël. Tëën nyin yic ke röör karou cī ruk alēth yer bö, ku kēčkë atuuc lõm, ¹¹ ku luelkë, “Koc Galilia, yerjö ye wek köc ke we döt nhial? Yen Jethu, cī nyaai tēnē we ku yēth nhial, abi la dhuk tēcīt tē cī wek ye tiēn thīn ke la nhial.”

Mathayo acī kuany nyin Judath

¹² Kaam wēn, ka atuuc Jethu jiël gōn Olip nom thiäak kek geu ke cīt kilomīter tōk, ku dhukkë geeu Jeruthalem. ¹³ Keek aaci jāl yet geeu ku lek yōn yen ciēn kek thīn. Atuuc Jethu, aake yī Pīter ku Joon, ku Jemith ku Andria, ku Pilipo, ku Thomath, ku Bartholomeo, ku Matheo, ku Jemith wēn Alpawuth, ku Thaimon, raan man koc thāi bik panden mac, ku jpl a Judath wēn Jemith. ¹⁴ Keek aake ye lac rōm ku rōökkë ke ya akut, kek diäär kök ku Maria man Jethu ku wämāthakēn.

¹⁵ Nīn lik cōk, ke koc cī gam cīt raan buccōt ku thiārrou ebēn, aake cī kenhiim mat. Go Pīter rot jpt ku jjeem, ¹⁶ “Wämāthkiē, wēt cī gōt athōr Wēl Nhialic yic abī rot dhiel tiēn. Wēi Nhialic ēcī wēt lēk Debit kē bī rot looi aköldä tēnē Judath, raan bī Jethu nyuōth koc dōm ye. ¹⁷ Judath ē ye raan akuōtda, ku yeen ēcī Jethu kuany bī la aban lusi bī looi lusiye yic.”

¹⁸ (Wēū cī Judath ricp lusi rēc cī looi, aaci yen ke dom ycc, dom yen reet yen yeyic thīn ku thou. Kēnē, aaci koc ke ciēn Jeruthalem piñ ebēn, ku jalkë dom kēnē aa cōl thucōden, rin cōl Akeldama, ku wētde yic “Ee Dom Riem.” ††)

²⁰ “Ku aci gōt athōr Waak Nhialic yic elä, ‘Bī yōnde yic ciēn kē tō thīn, ku cīn raan ciēn thīn.’

“Ku ēcī gōt aya kēlä,

‘Bī raan dēt nyiende löök yic lusi yic.’ †

²¹ “Kēya, raan adhil rot māt yō, ku bī njic cimēnda lōn cī Jethu Bānyda rot jpt ran yic. Raan buk māt yoyiic adhil a raan tōn akuōtda. Ku ē raan njic kān tēyon jcc Joon lusiiden miōc nom cōk, ku jpl a tēwäär ye yok cath kek Jethu agut aköl jiël yen tēnē yō bī yāth nhial.” ††

²³ Ku jalkë koc karou gut rin, Jothep ku ē njic aya ke cōl Barthabath (ē cōl Juthtuth aya), ku Mathayo. ²⁴ Ku rōökkë elä, “Bēny, yin anjic kē tō raan ebēn puōu, kēya, nyuōth yō raan tōn nhār kamken karou, ²⁵ ku bī luui ke ya atuuc nyin Judath wäär cī nyäär piny, ku ler tēnē yen ye tēde.” ²⁶ Ku jalkë cuet gek, ku bik raan tōk kuany kam ē kocā karou. Ku raan yen cik bēn lōc ē ye Mathayo, ku jpl met akut atuuc kathiäär ku tōk yic.

Bēn Wēi Nhialic

2 Na la aköl Yan Ayum cīn yic lusu bēn, ka atuuc Jethu kuut kenhiim yōn tōk. †† Kam wēn ke pēk wei arōl dēt piñkë nhial, ku yen arōl kēnē ē cīt arōl

† 1:13 Mt 10:2-4; Mk 3:16-19; Lk 6:14-16 †† 1:18-19 Mt 27:3-8 ‡ 1:20 Wk 69:25; 109:8 †† 1:21-22 Mt 3:16; Mk 1:9; 16:19; Lk 3:21; 24:51 †† 2:1 Leb 23:15-21; L.rou 16:9-11

yomdīt ril. Ku jpl arōl yōn awēn rēer kek thīn thiōn yic. ³ Ku tiñkë lõk mac cīt liep ke tek rot piny, ku raan tōk kamken ē ye kē cīt liem mac nyuc yenhom. ⁴ Keek ebēn, aake cī Wēi Nhialic löony kegup ku jjeemkë thok kök, rin cī Wēi Nhialic ke yiēk riel ku bik jam thok kök cie thuckken.

⁵ Koc juēc Itharel ke ciēn wuōt kök yiic pinyhom, koc ke ye Nhialic door aake rēer Jeruthalem ē nīnkä. ⁶ Wēn cī kek arōl piñ, go koc juēc rōt kuōt. Koc ke cī rōt kuōt aake cī gāi, kē ye atuuc Jethu jam thuckken. ⁷ Wēn cī kek gāi apeidit gokë jam ke cī kerōt jpt apeī, “Keek koc jam kēlä aa koc Galilia! ⁸ Ye kēdē, bik aa jam thuckkua? ⁹ Yook ebēn yok aa koc wuōt kök cimēn Parthia, Mede ku Elam, ku jpl aa Methopotamia, Judia, ku Kapadokia, ku Pontuth ku Athia. ¹⁰ Ku jpl aa Prigia ku Pampilia. Ku jpl a Ijip ku bēi kök pan Libia thiäak kek Thirene. Ku koc kök yoyiic aa koc wun cōl Roma. ¹¹ Koc kök aa kuat Itharel. Ku koc cie koc Itharel cī yāthken waar bik yanh Itharel gam. Ku koc kök yoyiic aa koc pan Kret ku pan Arab. Ku ē yen njot ye yok ke piñ ke jam thuckkua, ke luel kädīt cī Nhialic looi.” ¹² Aake cī gāi, ku muumkë nhiim kē bik lueel, gokë rōt aa thiēc kamken, “Yerjö ye nyuōth yen kēnē?”

¹³ Go koc kök atuuc Jethu bui, ku luelkë elä, “Kockä aaci wiēt mōu!”

Jam Pīter tēnē koc Itharel

¹⁴ Tēnē, ke Pīter kam atuuc Jethu kathiäär ku tōk jpt rot, ku kēc ku jpl jam ke cī yerōl jpt tēnē koc Itharel awēn cī rōt kuōt, “Wek wärkiē, wämāthkiē Itharel, ku jpl aa wek koc ciēn gen Jeruthalem, piñkë wētdiē apath, ku ba we lēk kē cī rot looi. ¹⁵ Koc yakë lueel ka cī muōl mōu, aa kēc wiēt, tēcīt tē ye wek ye tak thīn, aköl akēc tōn, anjot ye riel. ¹⁶ Ku wēt cī Juel raan kāk Nhialic tiñ lueel wäär akīn,

¹⁷ ‘Acī Nhialic lueel, lōn kē bī looi aköl le nīn thōk akīn, yēn abī Wēikiē tuōc koc ebēn.

Wätkun ku nyiērkun aabi kē bī rot looi aköldä lēk koc. Riēnythii kun aabi nyuōōth, ku rōörkun dīt aabi nyuääth arak juēc aya.

¹⁸ Ee yeen, agut aluakkiē rōör ku diäär, nīnkui bī bēn. Yēn abī wēikiē tuōc koc ē nīnkä, ku keek aabi kāk bī rōt looi aa lēk koc.

¹⁹ Yēn abī kädīt jān gōi looi nhial, ku kajuēc jān gōi aaba looi pinyhom.

Pinyhom abī thiān riem, ku mac, ku jpl a tol dittet.

²⁰ Aköl abī nīp nyin, ku pēi abī thieth cimēn riem ee kaam kēc aköldīt puōth bēn Bānyda guō yēēt.

²¹ Ku raan bī Nhialic rōök ku bī ye kony abī poth bī cī la pan mac.’ ††

²² “Piñkë wēlkä, wek wämāthkiēn cōl Itharel! Jethu raan pan Nadharet ē ye raan cī riel Bānyda nyuōōth ke cīn diu kākken dīt jān gōi cī Nhialic looi riēnke. Ee kē njieckë kek we, rin aaci rōt looi kamkun. ²³ Cīt tē cī

†† 2:21 Juel 2:28-32

Nhialic ye guier thïn, Jethu ë bi thön we, ku bäk nöc cïmën cï wek ye puöl ku bi kóc rëc la gup adumuööm nöc, ku piëtkë tim cï rïiu köu. ^{†24} Ku yeen aci Nhialic cöl aben pïr thou yic, wën cï yen Jethu nyaai rielde thou yic, rin ëcïi rot köñ lëu yen lön bi Jethu teem thou yic. ^{††}

²⁵ “Anjicku lön ëcïi rot bi lëu rin ëcï Debit lueel ëlä, ‘ÿen ee Nhialic tiñ ÿanhom akölrïëc ëbën, ku yen athïök kek ÿen, ku ÿen acin kë bā diir.

²⁶ Rin ee wët kënë, ÿen amit puöu.

Ku wël ya lueel aa wël raan mit puöu.

Ku cök amën bi ÿen thou, ke ÿen abi thiök ke ÿa nõtth kë bi Nhialic luöi ÿen,

²⁷ rin Nhialic acïi guäpdië bi puöl bi rëer kam kóc cï thou,

ku Nhialic acïi ÿa bi puöl ba dhiäth ran yic ÿen raande.

²⁸ Yin Nhialic, yin acä nyuöth dhël pïir akölrïëc ëbën, ku jöl aa rëerdu kek ÿen, abä cöl amit puöu.’ [†]

²⁹ “Wämäthkië, wek aaba dhiel lëk kë njec rin wādan dīt cī wëlkā lueel. Yen Debit aci thou ku thiäk, ku ranje kin aa dëei yok, agut cī ya aköl. ³⁰ Yen Bënyñaknhom wäär pïir yen ë ye raan kån tiñ, kāk bi röt looi aköldā, ku lëk ke kóc, ku ë njic kë cī Nhialic lueel ke bi luöi ye. Nhialic ëcï yepuöu tōñ lön nadë ke bi raan tök kuantde yic, looi keye bëny cïmënde. ^{††31} Debit ëcï kë bi Nhialic looi tiñ, go jäl jam lön bi Raan cī lōc ku dōc rot jōt ran yic wën cī yen ye lueel ëlä, ‘Yen ë këc nyään kam kóc cī thou, guäpde ë këc dhiäth ran yic.’

³² “Nhialic ëcï Jethu jōt bei ran yic bi ben pïr, ku ÿen ku atuuc kōk Jethu acuk tiñ yen yiny cī rot looi. ³³ Jethu aci jat nhial ku nyuuc kōñ cuëc Wun, ku ë yen aci yok tuöc Wëi Nhialic, cīt tēwäär cī Nhialic ye lueel thïn. Ku kë cāk tiñ ku piënkë emën ë ye kën cī Nhialic lueel ka bi tuöc yen aci lööny yogup. ³⁴ Acie Debit yen cī la nhial, ee cī lueel,

‘Ee cī Nhialic lëk Bānydië, “Nyuc ë tēn kōñdiën cuëc,

³⁵ agut aköl bi ÿen kóc man yïin cöl aloi nhïim, ku bik yicök.”’ ^{††}

³⁶ “Wek kóc pan Itharel ëbën, dhielkë njic alanden lön nadë ke Jethu yen cāk piäät tim cī rïiu köu, yen aci Nhialic looi bi ya yen Bëny, ku ye Raan cī lōc ku dōc.”

³⁷ Wën cī kóc cī röt kuööt wët Pïter piñ, gokë ya tak yic ke diëer kë bik looi, ku thiëckë Pïter ku atuuc kōk Jethu, “Buk nõ looi wämäthakua?”

³⁸ Go Pïter bëer, “Dhuökkë wepuöth ciëen adumuöömku yic, ku calkë röt aa muoc nhïim bäk aa kóc Jethu Kritho, ku bi Nhialic adumuöömku päl piny, ku wek aabi Nhialic muoc wëike, ku bi lööny wegup.

³⁹ Kënë yen cī Nhialic yepuöu tōñ, ka bi yiëk we ku miëthkun, ku kóc bëei kōk mec, ku kóc ëbën ye Bānyda Nhialic cōl bik aa kacke.”

⁴⁰ Pïter aci kóc lëk ku jiëem kenhïim ëlä, “Kuonykë röt ku bäk liu awuöc yic, awuöc yen bi tēm kóc rëc akölè!”

⁴¹ Kóc juëc ë kóc awën yic aaci kë cī Pïter lëk ke gam, ku

cōlkë röt amuoc nhïim, ku ë cīt tēnë raan tiim kadiäk kek aaci bën muoc nhïim aköl kënë, ku metkë akuötden yic.

⁴² Keek aaci rëer bi atuuc Jethu ke piöc, ku yekë atuuc Jethu kony kāk yekë looi yic ku mithkë tëtök, ku yekë röm ku röökkë tëtök.

Të cī kóc cī wët Jethu gam pïir thïn kamken

⁴³ Käjuëc jån göi aaci Nhialic cöl aa looi atuuc Jethu, ku yen aci kóc juëc cöl ariöc. ⁴⁴ Kóc cī gam ëbën aaci rëer bik ceñ tëtök, ku yekë röt kony kedhie bik kån aa wëer kamken. ^{††45} Aaci kāk tō ke ke bëei yic aa yaac wei, ku yekë wëu tēk röt, ku raan tök ë ye yiëk wëu bi kākken wic lëu. ⁴⁶ Kek kóc cī wët Jethu gam aake ye röm akölaköl luëk Nhialic kóc Itharel yic, ku yekë röm bääiken yic ku mithkë ke cī mïith bëth ku rëerkë ke mit puöth, ⁴⁷ ku yekë Nhialic leec ku lec kóc kōk ke aya. Ku ye Nhialic akuötden juak yic akölaköl kóc kek cī Nhialic cöl aa poth kërac yic.

Raan aduany aci kony

3 ÿon akäl tök, tään aköl, tē ye kóc röök, Pïter ku jöl a Joon aake cī la kal luañ Nhialic ye kóc Itharel röök thïn bik la röök. ² Wën cī kek yet kal cöl Kal Dhëñ thok, ke yök mony cī dhiëeth ke ye aduany. Yen mony kënë ë ye cool tē jōt ye kal thok, ku bi kóc la kal luañ Nhialic ya lim wëu. ³ Nawën tiñ Pïter ku Joon ke la kal yic goke lim. ⁴ Gokë döt nyin ku lëk Pïter ye, “Daai ë yook!” ⁵ Gokë döt, ku ye yök yepuöu ciët la kë bi yök tēnë ke.

⁶ Go Pïter lëk ye, “ÿen acin wëu ba yiëk yï, ku yin aba yiëk kë tō kek ÿa, ‘Yin aya yöök, rin Jethu raan Nadharet, jōt rot ku ba cath!’” ⁷ Ku dōm kōñ cuëc, ku kony bi rot jōt. Kaam wën ke cök ku kuiëc monytui go gu riel, ⁸ ku puur rot nhial ku këc cökke ku cieth. Ku ler kal luañ Nhialic ke keek ke cath ke thuet nhial, ke lec Nhialic. ⁹ Ku kóc tō luañ Nhialic ëbën ë cīk tiñ ke cath, ke lec Nhialic, ¹⁰ ku wën cī kek ye njic ke mony dhie nyuc kal cöl Kal Dhëñ thok ku lim, gokë gāi apeidit ku nyamkë kethook, ku yekë röt thiëc kë cī rot looi tēnë ye.

Jam Pïter luañ Nhialic

¹¹ Wën cī mony aduany Pïter ku Joon kuak yiëth, go kóc ke tō kal luañ Nhialic yic gāi ëbën, ku riñkë tēwën rëer kek thïn kāt cök, Kān Tholomon kal luañ Nhialic yic. ¹² Nawën tiñ Pïter kóc, ke lueel, “Wek kóc Itharel, yenjō ye wek gāi kë cī rot looi, ku yakë liith yo? Yakë tak lön nadë ke ye rielda ku piathda yopëc yen kony yok mony kënë bi cath?” ¹³ Nhialic wärkuan dīt Abaram, ku Ithäk, ku Jakob yen aci riel yiëk aluonyde Jethu. Ku yen aa cāk gam tēnë kóc kek ke mac baai, ku wek aaci jai bi Pilato cīi lony cök alon wic yen ye bi lony. ^{††14} Yen Jethu ë ye raan Nhialic ku ë ye raan path, ku wek aaci kuc

† 2:23 Mt 27:35; Mk 15:24; Lk 23:33; Jn 19:18 †† 2:24 Mt 28:5-6; Mk 16:6; Lk 24:5 † 2:28 Wk 16:8-11 †† 2:30 Wk 132:11; 2Tha 7:12-13 †† 2:35 Wk 110:1

††† 2:44 Lusi 4:32-35 ††† 3:13 B.bei 3:15

ye, ku lëkkë Pilato bi wëtdun gam bi raan yen ci koc nõk lony, ku ye Jethu yen nek. ¹⁵ Ku ë këya, wek aaci raan nõk raan yen dhël pïr nyooth, ku yeen aci Nhialic jot ran yic bi pïr ku acuk tiñ ke ci rot looi. ¹⁶ Ee rielde yen Jethu, yen aci mony aduany col acath. Kë cäk tiñ, ku njieckë ë loi ku wët ci yok Jethu gam, ee wët ci yok wët Jethu gam yen aci ye col apuol, agut tã cieth yen wenhiim cit emën.

¹⁷ "Ku emën wek wämäthkië, anjieckë yen kë cäk looi kek we ku bänykun ci wek Jethu nõk, ee luçikë ke kuçkë. ¹⁸ Eci Nhialic lëk koc käk Nhialic tiñ theer lon bi raan luäk koc gum, ku yen aci rot dhieel thïn ke ye yic këya. ¹⁹ Ke yeen, pälkë luci käreç, ku ye wët Nhialic yen gamkë, ku bi Nhialic adumuçm cäk looi päl piny, ²⁰ ku na luçikë këya, ka aköldä ke Nhialic abi we yiëk riel Wëike, ku abi we tuç Jethu yen ci lɔc tënë we ku bi we kony. ²¹ Jethu abi reer pan Nhialic agut aköl bi käh ebën ben waar piiny bik aa yam, cit tã ci Nhialic ye lueel thïn theer wäär tënë kocken kärke tiñ.

²² "Yeen eci Mothith lueel ëlä, 'Nhialicdun abi we tuç raan käh tiñ, cimën ci yen ya tuç we, ku yeen abi ya raan kuatdun. ²³ Ku wek aadhil keriëec ebën bi lëk we gam. Ku raan ci wël raan käh tiñ bi gam, aci bi mat koc Nhialic yiic.' ²⁴ Ku koc käh tiñ, la kë cik lueel agut ci Thamel, ku koc ci lɔk bën yecök aaci kë loi rot ë ninkä lueel. ²⁵ Käk ci Nhialic lueel ka bi luçi we, käk ci koc käh tiñ lëk we aa kakkun. Ku week dhiekkë röt mat thïn, ku bäk kë ci Nhialic lëk wärkun dit ka bi yiëk ke tek wedhie. Cimën çon ci yen ye lëk Abaram ëlä, 'Ku kuatdu yic yen abi çen koc pinyhom dɔc.' ²⁶ Ke yen Nhialic aci raan bi këde bën looi lɔc, col Jethu ku tuuc tuen, ku bi we dɔc, ku bi we col awel wepuõth wei luci käreç yiic."

Piter ku Joon aaci yäth luk yic

4 Tëwën jjeem Piter tënë koc ku Joon ke kää yelçm, ke koc kök käk Nhialic, ku bëny apuruuk çon Nhialic tiit, ku jɔl aa kocdit kök, koc akut Thaduthi bö. ² Keek aake ci puõth mit wët ye Piter ku Joon koc piçc lon nadë ke Jethu aci rot jot kam koc ci thou. Kënë aye nyuõth lon nadë raan ci thou alëu bi ben pïr. ³ Gokë ke dɔm ku lek ke mac agut çon nhiäk, rin ci aköl cuol. ⁴ Ku koc juëc ci wët Piter piñ aaci gam, ku juakkë röt bik ciët tiim kadhiëc.

⁵ Nawën aköl dëëtë ke bëny Itharel ku kocdit baai, ku jɔl aa koc piçc löön, kuut kenhiim Jeruthalem. ⁶ Keek aacä amat jäl looi kek raandit käk Nhialic col Anath, ku jɔl aa Kaipa, ku Joon, ku Alekdhandër, ku koc kök many Anath thok. ⁷ Keek aaci Piter ku Joon col aabi kenhiim, ku jɔlkë ke thiëc, "Ee luçikë këde ku bi raan aduany cath? Ye riel nõ yen tã kek we ku ye rin ña yen looi wek ye?"

⁸ Go Piter ke ci guõp thiän riel Wëi Nhialic, dhuçk ke, "Wek bëny ku kocdit baai. ⁹ Na yakë ço thiëc yaköl

këpuõth ci looi tënë raan aduany ku tã ci ye kuony thïn, ¹⁰ ka dhiekkë njic, ku adhil koc Itharel njic ebën, lon raan kääc wenhiim ke ci pial, ee riel Jethu raan Nadharet wäär cäk piäat tim ci riüu kçu, ku jot Nhialic ran yic. ¹¹ Jethu ë yen raan ci wëtde gõt athör theer wël Nhialic yic ëlä, 'Mën yen ci wek kuc wek atëet loi çot, yen aci bën yok ke ye mën ril apeidit.' ¹² "Ee yen Jethu yen abi koc col apoth la pan mac, ee yen raan töön yen ci Nhialic yiëk riel pinyhom ku bi yo kony."

¹³ Go bëny luk jäl gäi wën ci kek Piter ku Joon tiñ tã ci kek puõth ril thïn, ku keek aake ye koc ë path këc piçc. Yeen acik njic lon nadë ke keek aake ye cath kek Jethu. ¹⁴ Ku acin kë cik lueel, rin ci kek raan aduany wën ci kony tiñ ke kääc kek Piter ku Joon. ¹⁵ Go bëny Piter ku Joon çöck bik la ayeer çööt ku lökkë jääm yic keç. ¹⁶ Ku jɔlkë röt jäl thiëc kamken, "Ye kën nõ buk luçi ë kocçä? Raan ebën Jeruthalem anç kë ci rot looi, këdit jäh çöi cit ë kën cik looi, ku aci lëu buk jai. ¹⁷ Ku rin buk ci päl, bi kë ci rot looi thiëi baai yic, ke keek abuk çöck bik ci ben jam tënë raan dët rin Jethu."

¹⁸ Ku jɔlkë Piter ku Joon caal çot ku lëkkë ke, çok alon ben nõ yiëndë, ke duçkkë ben jam, duçkkë koc ben piçc rin Jethu. ¹⁹ Go Piter ku Joon dhuçk ke, "Week nhim alëukë bäk guç luk tã ye Nhialic tiñ ye lon bi ya wëtdun yen buk gam, ku lon ye yen wët Nhialic. ²⁰ Çook acuk lëu buk kçc, buk ci ben jam rin Jethu, rin ci yok kakkën ci looi tiñ, ku piñku wël ci lueel." ²¹ Go bëny luk ke thön apei bik ci ben jam rin Jethu, ku lonykë ke bik jäl. Ee ci bëny luk tiñ lon ril yen yic, bik ke tëm awuç, rin koc aake tã kelçm ku aake ye kiu, ku aake lec Nhialic wët këpuõth ci rot looi.

²² Mony aduany yen cik col apuol ë ye raandit, ruönke aake ye thiärñuan ku tã kac.

Koc ci gam aaci röök bik ci riçc

²³ Nyin yic tëwën ci ke lony, ke Piter ku Joon dhuk tënë koc akuõtden, ku lëkkë ke kä ci kocdit käk Nhialic ku kocdit baai lëk ke. ²⁴ Nawën piñkë ë wëlkä, ke röök Nhialic puçu ebën ëlä, "Bëny, yin Aciëñ nhial ku piny ku wër ku käk pïr thïn ebën! ²⁵ Yin aci Wëiku tooc bi Wädan dit theer Debit, raan ye aluonydu wëtdu lëk koc, ku eci lueel ëlä,

'Yeñõ ci koc cie koc Itharel puõth riäak apei këlä, yeñõ ci koc kekõth wel bik käreç aa looi tënë Nhialic?'

²⁶ Bänydit ë pinyhom aake ci röt guiir, ku mat koc ke mec bëi kenhiim, bik kërac luçi Nhialic ku jɔl a Raan ci lɔc ku dɔc, raan bi Nhialic tuçc piny.' ²⁷ "Ku yeen ë ye yic, Antipäth Çerot ku Pilato aake ci mat kedhie Jeruthalem ë tën kek koc cie koc Itharel, ku jɔl aa koc Itharel rin Jethu aluançun cin guõp acuol, ku yeen ë yen ca looi ke ye Raan ci lɔc ku dɔc. ²⁸ Keek

† 3:14 Mt 27:15-23; Mk 15:6-14; Lk 23:13-23; Jn 19:12-15 †† 3:22 L.rou 18:15, 18 † 3:23 L.rou 18:19 †† 3:25 Cäk 22:18

‡ 4:11 Wk 118:22 ‡† 4:24 B.bei 20:11; Nem 9:6; Wk 146:6 ‡†† 4:26 Wk 2:1-2 § 4:27 Mt 27:1-2; Mk 15:1; Lk 23:1, 7-11; Jn 18:28-29

aake cī kenhiim mat, ku bik kakkun ke ca tak rieltu thær, ka bi röt looi, bik ke looi. ²⁹ Ku yeen emen benö, tij ke aaci yok cuæk thook, kony yok, yok aluakku, ku buk wëtdu aa læk koc ke cin riöc. ³⁰ Kony yo, tar yicin riel kõndu, buk koc aa kony ku yiæk yo riel buk kädit koc göi aa looi rin aluanđun cin guöp acual Jethu.”

³¹ Wën cī kek jäl thök rööc, ke la kē yiëk tēn awēn mēt kek thīn. Keek aake cī Wēi Nhialic bēn kegup, ku jlkē guo jock bik wēt Nhialic piöc tēnē koc ke cin riöc.

³² Akut koc cī gam eci mat ē tōk. Ee cin raan töñ ye luel kamken lon nadē kāk tō kek ye aa kärke yetök, ku aake kāk rēer ke ke rom. ^{†33} Atuuc Jethu aake cī Nhialic yiæk riöldit, ku bik aa luel ke cī riöc lon cī Jethu Bānyda rot jot rañ yic. Ku keek aya, aake cī Nhialic dōc apeidit.

³⁴ E cin raan tōñ ññ akuötten yic. Koc ke la dum kamken ku yōöt aake cik yaac, ku biikē wēu cik kek kññ yaac, ku yekē ke gām atuuc Jethu. Ku wēu aake yekē tēk röt cit kēwic raan tōk kamken.

³⁶ Ku këya, Jothep raan dhiēnh Lebī, dhiēth pan Thaipruth, ku yeen ē ye atuuc Jethu cōl, ke cōl Barnaba (ku wētde yic “Ee raan koc riæl puöth”) eci dumde yaac wei aya, ku bi wēu ebēn ku gēm ke atuuc Jethu.

Anyiköl Ananiath kek Thapira

5 Mony cōl Ananiath ē tō thīn ku jōl a tieñde Thapira. Keek aake cī abek kākken baai yaac wei. ² Ku yen Ananiath eci wēt mat yic kek tieñde ku bik wēu abek thiaan, ku yikkē atuuc Jethu abek. ³ Go Piter Ananiath jäl thiëc elä, “Yin Ananiath, ē rin ñö cōl yin rot alēu jñrac, ku ba Wēi Nhialic bēn læk lueth, ku yin amuk abek wēu kek cī yin ke kākku yaac wei? ⁴ Tēwäär kēc yin kāk paandu yaac, aake ye kākku, ku wēu cī yin ke yaac aa kākku aya. Ye rin ñö tek yin kē cit kēnē ba looi? Yīn aacie yok ca wēñ, ee Nhialic yen aca wēñ!” ⁵ Kaam wën piñ Ananiath ye, ke wiëk piny ku thou. Ku koc ke cī ye piñ aaci bēn riöc. ⁶ Go riēnythii ke rēer yōöt guäpde kuöth ku jtkē, ku lek thiök.

⁷ Kaam wën looi kēnē rot, ke tij Ananiath bō yōn wën tō Piter thīn, ku ē kuc kē cī rot looi. ⁸ Go Piter thiëc elä, “Læk ya yic, ye kākka kek wēu ebēn cī wek kññ yaac wek mucnydu?” Go Thapira bēer, “Ee tēden, aa kek wēu ebēn.”

⁹ Go Piter læk Thapira elä, “Yeñö tek wek ye wek mucnydu bāk Wēi Nhialic them? Yeñö looi wek kēcit kēnē, ca koc bō kā piñ cök? Aa koc ke cī mucnydu la thiök, ku emen aya aabi jōt bik yi la thiök.” ¹⁰ Kaam wën, ke Thapira wiëk piny ku thou nyin yic. Go riēnythii bēn yōt, ku tijkē ke cī thou, gokē jōt ku lek thiök mucnyde löm. ¹¹ Koc ke tō yōn Nhialic ku koc cök cī kē cī rot looi piñ, aaci bēn riöc apeidit.

Käkdit jāñ göi cī röt looi

¹² Käkdit jāñ göi apei aake cī atuuc Jethu aa looi kam koc. Koc ke cī wēt Jethu gam aake ye mat ke ya akut

† 4:32 Lusi 2:44-45

Kän Tholomon cök. ¹³ Ee cin raan tōk kam koc cie koc akuötten cī ye tak bi met keyiic, cök aa lon ye koc juéc ke leec. ¹⁴ Ku koc juéc apeidit, yōm rōör ku diäär ke cī wēt Jethu gam, aake ye röt mat akuötten yic. ¹⁵ Wēt kápuc̄th ye koc Jethu looi, aake cī koc tuany cōl aaye koc ruäi ke ke jat dhöl yiic, ke cī tääc biök yiic, ku bi Piter ke dōc tē cieth yen. Na cie këya, ku koc a atiēnde ke kum ke piny ku bik pial. ¹⁶ Ku koc juéc bēi thiäk kek Jeruthalem yiic, aaci kocken tuany ku kocken cök la gup jakrec bēn aa bēi, ku aaci ke bēn aa kony.

Atuuc Jethu aaci gum

¹⁷ Tēwën, ke raandit kāk Nhialic, ku kocken rēer ke ye, ku jōl aa koc ye buc̄th tō akut Thaduthi yic, aake cī puöth mit tēnē atuuc Jethu. Gokē tak ku bik kērac looi tēnē ke. ¹⁸ Ku dōmkē atuuc Jethu ku riitkē ke yōn ye koc mac thīn. ¹⁹ Ku ē wēer kēnē, ka atuny Nhialic bō ku tuerkē ke bei yōöt, ku wēt kenhiim ayeer, ku læk ke elä, ²⁰ “Lakkē luañ Nhialic, ku bāk koc la piöc wēt pīr yam cī Jethu læk we.” ²¹ Go atuuc Jethu wēt cī læk ke piñ, ku lek luañ Nhialic durdur yic, ku jkkē piöc wēt Nhialic. Go raandit kāk Nhialic kek kacke, kocdit baai Itharel cōl ku bik bēn luk yic, ku bik mat. Ku jlkē thok tuöc tēnē apuruuk tit yōn mēc, ku bik atuuc Jethu kuëth luk yic. ²² Tēwën yeet koc wën cī tooc, ke keek akēc atuuc Jethu la yök yōt, gokē dhuk ku lek thok læk bāny luk elä, ²³ “Wën yeet yok, yok aaci yōt yök ke riæt thook ku koc tit ke kääc yethok. Nawën ñanyku thok ka cin raan töñ cuk yök alñthīn.” ²⁴ Nawën piñ benö apuruuk luañ Nhialic tiit ku jōl aa kocdit kāk Nhialic, gokē gāi kē cī rot luöi atuuc Jethu. ²⁵ Kaam wën, ke raan bō yōt ku læk ke elä, “Piñkē kēdiēñ, koc kek ke cāk riæt yōt, aa rēer luañ Nhialic emen, ku aa piöc koc wēt Jethu!” ²⁶ Tēñ, go benö apuruuk la kek apuruuk bik ke diēc, ku biikē ke luk yic. Keek akēc atuuc Jethu kuaath, wēt riöc kek ciēt ke bi koc ke nhār atuuc Jethu biöc aleel.

²⁷ Tēwën cī apuruuk atuuc Jethu jäl bēi luk yic, go raandit kāk Nhialic ke thiëc elä, ²⁸ “Wek aa we cī thōn apeidit ku bāk koc cī ben piöc wēt Jethu. Tiñkē kē cāk looi! Cī wek koc piöc ebēn Jeruthalem, ku week awiäckē ku bi aa yok ye gök lon nadē ka yok aa cōl Jethu anak.” ††

²⁹ Go Piter kek atuuc Jethu wēt raandit kāk Nhialic dhuk nhom elä, “Yook, ee Nhialic yetök yen alēuku buk theek, ku aacie koc ē path. ³⁰ Wek aaci Jethu nök, ku piätkē tim cī riü kō, ku yeen aci Nhialic wärkuan dit jōt thou yic. ³¹ Jethu aci Nhialic jōt bei rañ yic, ku le nyüöc kõñden cuēc ku looi ye benö, ku ē raan bi koc kuöny bei käreç yiic. Ku yeen abi koc Itharel päl kaam, ku bik kenhiim waar bik cī ben luui käreç, ku bi Nhialic adumuömkēn päl piny. ³² Yok aaci kāk cī Nhialic looi tij, ku Wēi Nhialic aya, yen cī Nhialic tuöc kocken wētde gam, ee kāk cī Nhialic looi nyüöth koc.”

†† 5:28 Mt 27:25

³³ Tëwën piŋ bāny luk wēt cī atuuc Jethu lëk ke, gokë puõth riääk apeidit, ku wickë bik ke nõk. ³⁴ Go raan tøk kam bāny, Gamaliel, raan akut Parathī. Ku yeen ë ye raan piöc lööŋ. Ku ë ye raan theek kɔc Itharel apeidit, rot jɔt luk yic ku lëk apuruuk ku bik atuuc Jethu kuaath ayeer luk yic. ³⁵ Ku jɔl bāny luk lõk jääm nhiim ëlä, “Wek kɔc wuõnda Itharel, takkë wenhiim apath kē wiëckë bāk luži ë kɔckä. ³⁶ Wäär ë run thiõkkä yiic raan cɔl Theudath ëci tuõl, ku nyooth rot ke ya aciëŋ dit ril tör, abī raan buot kaŋuan röt mät ye. Yen Theudath aci bën nõk, ku kɔc ke cī wëtde gam aaci bën thiäi, ku ë yen thök wëtde. ³⁷ Raan cɔl Judath ku ë ye raan wun cɔl Galilia, ëci bën tuõl aya ruõõn ɣon kueen kɔc, ku yeen ëci kɔc rac nhiim agut bī raan tēdit wëtde gam, ku yekë buoõth cök. Yeen aya aci bën nõk, ku wɛer kɔcken wäär ye buoõth. ³⁸ Ku ëmën alëk we, anjuëën bī ciën kërɛɛc luõikë tēnë ke. Anjuëën bāk ke puõl! Na yekë loikë, kē cī raan tak bī looi, ka ŋuot bī guo yäi. ³⁹ Ku na ye Nhialic yen cī ke yiëk riel, ka cäk bī lëu. Rin wek aabī röt yök ke ye Nhialic yen thär kek we. Go bāny luk wēt Gamaliel gam.”

⁴⁰ Ku cõõlkë atuuc Jethu ɣõt, ku tēmkë ke awuõc bī ke that, ku thõnkë kenhiim bik cīi bën jam rin Jethu. Ku jɔlkë ke lony. ⁴¹ Tëën atuuc Jethu aaci jal jāl luk yic ke cī puõth la yum wēt cī Nhialic ke cɔl agum, rin cī ke that wēt Jethu. ⁴² Ku yekë kɔc piõc wēt Puõth Yam Jethu Kritho akõlakõl luanŋ Nhialic kɔc Itharel, ku bääiken yiic aya.

Kɔc kadhrou ë kɔc kony lusi aaci kuany

6 Tëwën cī akuën kɔc biõth rot juak, akëëk ëci rot looi kamken, kɔc Itharel kek ke ciëŋ Jeruthalem, ku kɔc Itharel jam thoŋ Girik. Kɔc Itharel jam thoŋ Girik ë yekë lueel lɔn nadë ke lëërken aake cie kuëëc nhiim, rin cī ke ye muõc tē tek wëu ye tēk lëer akõlakõl. ² Go atuuc Jethu kathiäär ku rou kɔc cī gam ëbën cɔl ku lëkkë ke ëlä, “Yeen acie yic tēnë ɣo buk lusi piöc wēt Nhialic puõl ku ye wëu kek yeku tek. ³ Ke yen, wek wämäthkua, kuanykë kɔc kadhrou weyiic, kɔc path la gup riel Wëi Nhialic ŋic kãŋ. Ku keek abuk cɔl aaye wëu muk, ku yekë ke tek. ⁴ Ku ɣok aabī ɣonhiim yiëk röök ku jɔl a piöc wēt Nhialic.”

⁵ Kɔc ke cī gam aake cī puõth miet wēt cī atuuc Jethu lëk ke, ku kuanykë kɔc. Kɔc ke cik kuany aake yī Ithipin, raan la gam la guõp Wëi Nhialic, ku jɔl aa Pilipo, ku Prokoruth, ku Nikanora, ku Timon, ku Parmena, ku Nikola, ku yeen ëcie raan Itharel, ee ye raan pan cɔl Antiök cī yanhde puõl ku gem yanh kɔc Itharel. ⁶ Ku jɔl kɔc cī kuany ɣäth tēnë atuuc Jethu, gokë röök rienken ku tēëukë kecin kenhiim bik ke dɔc.

⁷ Ku piöc wēt Nhialic ëci la tuenŋ ke juak rot. Akuën kɔc biõth Jeruthalem ë yic juak akõlakõl, ku akuëndit apeidit kɔc kāk Nhialic aci bën gam.

Bāny Itharel aaci Ithipin dɔm

⁸ Ithipin ëci Nhialic dɔc bī cɔl aril apeidit, go kãkdit jãŋ ɣõi apeidit looi kam kɔc. ⁹ Ku kɔc abëk akut amat tēn kɔc Itharel aake cie wëtde ye gam, ku keek aake ŋic lɔn ye ke cɔl kɔc lãäu nhiim, wët ye kek kɔc aa loony cī puõl. Ku yen akut kēnë, ee la yic kɔc wun cɔl Thirene ku Alekdhändria ku Cilicia ku Athia, ee cik jɔc bik aa teer kek Ithipin. ¹⁰ Ku yen Ithipin ëci Wëi Nhialic yiëk riel ŋic yen ke wël apeidit, na lueel wët, ka cīn raan lëu ye bī wëtde dhõl yic. ¹¹ Gokë kɔc kök riõp, ku bik aa lëk kɔc Itharel ëlä, “ɣok aaci Ithipin piŋ ke jiëëm Mothith ku Nhialic gup!” ¹² Tëwën cī kɔc cī riõp aa jam këya, tēën ke keek aaci kɔc Itharel, ku kɔcken dit, ku jɔl aa kɔc piöc lööŋ rac nhiim. Ku dɔm kɔc Itharel Ithipin ku ɣëthkë luk yic. ¹³ Ku bīikë kɔc kök bik Ithipin bën cäk thok ku luelkë ëlä, “Mony kēnë, cɔl Ithipin ë luanŋdan Itharel ku lööŋkuan Mothith dhõl yiic. ¹⁴ Acuk piŋ ke ye lueel lɔn nadë ke Jethu raan pan Nadharet abī luanŋdan Itharel thuõr piny, ku wɛer ciëŋdan theer Mothith yic.” ¹⁵ Go kɔc ke cī nyuc luk yic ëbën Ithipin jāl dõt apeidit, ku tiŋkë ke cit nyin atuny Nhialic.

Jam Ithipin

7 Ku jɔl raandit kāk Nhialic Ithipin thiëc ëlä, “Yekë yith kek kāk cī kɔckä yī gaany?” ² Go Ithipin dhuk ku lueel, “Wek wärkië ku wämäthkië, piëŋkë wëtidië! Nhialic Madhɔl yen ye leec raan ëbën, ëci rot nyuõth wädan dit Abaram ɣon ŋot ciëŋ yen pan Methopotamia, wäär këc yen guo kök bī la ceŋ pan ɣaran. ³ Ku yen Abaram ëci Nhialic ɣõk ëlä, ‘Nyään paandu ku kacku piny ku lɔr piny ba nyooth tēnë yī.’ ⁴ Go Abaram wuõnden nyään piny ku ler bī la ceŋ gen ɣaran. Na wäär cī wun Abaram thou, go Nhialic Abaram ɣõk bī bën ceŋ ë wun yen ciëŋ wek thin ëmën. ⁵ Acin abanŋ piny cīi Nhialic yiëk Abaram, ku ëci thɔn lɔn bī yen Abaram gãm ë piny kēnë bī ya pienyde kek mīthken bī lõk dhiëëth akõldä. Tëwäär yen lëk Nhialic Abaram ë wët kēnë, ke Abaram ë cīn mīth cī dhiëëth. ⁶ Nhialic ë cä Abaram ɣõk ëlä, ‘Miëthku aabī ceŋ wun thäi kök run buot kaŋuan. Ku keek aabī ya aloony kɔc ë wun bī kek ceŋ thin, ku aabī ya jöör apeidit. ⁷ Ku ɣen abī kɔc kek bik aa luõõi mac, ku na la run juëc thök, ke keek aabī jāl ye wun kēnë. Ku aabī bën bik ɣen bën door ë tēn.’ ⁸ Ku ë tēën aci Nhialic lëk Abaram bī miëthke aa ŋoot, ku yen ë kin ye nyuõth lɔn cī kek dõr. Ku Abaram aci wënden Ithäk bën ŋoot nīn kadhrou cök ciëen wäär dhiëëth ye. Ku ŋot Ithäk Jakop, ku ŋot Jakop wätke kathiäär ku rou. Aa kek wärken dit kuat Itharel ëmën.” ⁹ Wëët Jakop aake man mēnnden cɔl Jothep. Gokë yaac ku bī a lony pan Ijip. Ku Nhialic ë nhiaŋ Jothep.

† 7:2 Cäk 12:1 †† 7:4 Cäk 11:31; 12:4 † 7:5 Cäk 12:7; 13:15; 15:18; 17:8 †† 7:6 Cäk 15:13-14 †† 7:7 B.bei 3:12 ††† 7:8 Cäk 17:10-14; 21:2-4; 25:26; 29:31-35:18

¹⁰ Go Jothep kony bi puut bei käreç yiic. Na la Jothep yäth bënyḡaknhom Ijip nhom, ke yik Nhialic riel bi kân ḡic ku ye raan path. Go bënyḡaknhom ruök bi ya yen bëny pan Ijip. Ku looi aya bi a yen tō tuerḡ kâk paande yiic. ¹¹ Ku cök eci tuöl pan Ijip ebën ku jol a Kanaan. Ku yen cōḡ kënë eci kōc baḡ apei. Ee ril yic ku bi wärkuan dīt mieth yök. ¹² Nawën le Jakop piḡ lōn tō rap Ijip, go wätke kek wärkuan dīt emën tooc ku bik la. ¹³ Na ben wärkuan dīt ben dhuk cäth yic rou, go Jothep rot tēt ke lōn è yen mēnhden ku jol bënyḡaknhom Ijip manyde ḡic aya. ¹⁴ Ku tuc thok wun Jakop, ku bi lēk wun kek manyden ebën kathiärthorou ku dhiēc bik bën Ijip. ¹⁵ Go Jakop jäl la, ku è yen tē ci Jakop ku wärkuan dīt bën la thou thīn. ¹⁶ Gup wärkuan dīt aake ci bën la thiök tē cōl Cikem, ku tē ci ke thiök thīn, ee ye piny ḡōc Abaram wēu tēnē thāi cōl ḡamor. ¹⁷

¹⁷ "Na la nīn thiök, nīn kek ke ci Nhialic ke Abaram yōök lōn nadē ka la kēpuōth bi luōi ye, ke akuēn kōckuan ke tō Ijip eci ye yic juak apei. ¹⁸ Ku eci rot looi bi bëny dēt kuc Jothep pan Ijip mac. ¹⁹ Ku yen bëny kënë è ye wärkuan dīt wēḡḡ ku kuc ke ciēḡḡ. Ku ye ke cōl acuet miethken roor ku bi mīth thou. ²⁰ Ku tēḡḡ è yen è dhiēeth Mothith, ku yen è ye manh adhēḡ tēnē Nhialic, ku muk baai pēi kadiäk. ²¹ Ku nawën la cuat wīir, go nyen bënyḡaknhom la kuany ku muk ku looi ye manhde. ²² Mothith aci piōōc tēcit tē ḡic kōc Ijip kân thīn, agut abi ya raandīt tet ku ye raan ḡic kân apeidīt jam yith, ku jol a lusi aya.

²³ "Na la run Mothith yet thiärḡuan, go yenhom tak ku bi wämāthakēn Itharel la tiḡ tē ciēḡ kek thīn. ²⁴ Tēwën ci yen wämāthakēn la tiḡ, go raan tōk keyiic yök ke nēk raan Ijip, go mēnhden nāk kony, ku guur raande agut tē nēk yen raan awën thär kek raande. ²⁵ (Ee ci Mothith tak lōn nadē ka bi kacke deet yic, lōn bi Nhialic ye looi bi ke wēḡḡ bei loony yic. Ku akēckē deet.) ²⁶ Nayōn nhiäk ke yök kōc Itharel karou ke thär, go la ku dōk ke. Ku jol ke yōök elä, 'Piḡḡkē kēdiē wek rōörkä. Wek aa kōc ruääi. Yeḡō kuc wek ceḡ kamkun?'

²⁷ "Go raan tōḡ wën ci raan tiaam Mothith piēk wei, ku thiēēc elä, 'Yeḡa ci looi ba ya bānyda. Ku ye bëny dēt lēu ba luōḡda luk? ²⁸ Wīc ba ḡa nōk cimēn wärakōl nēk yīn ke raan Ijip? ²⁹ Tēwën piḡ Mothith è wēt kënë, go kat ku le ceḡ Midian. Ku aci bën la dhiēth dhäk karou è tēḡḡ. ³⁰

³⁰ "Wën ci Mothith ceḡ ruōōn thiärḡuan Midian, go atuny Nhialic rot nyuōth ye. Ku atuny nhial eci Mothith tiḡ kecīt bun dēp roor liēet tēthiääk kek ḡōn Thīnai.

³¹ Go Mothith gāi kē ci tiḡ, ku cot rot but löōm ku bi tiḡ apath. Go rōl Nhialic piḡ ke ye lueel, ³² 'Ee ḡen Nhialic ye wärkuōn dīt door. Nhialic Abaram, ku Ithäk, ku Jakop.' Go Mothith riōōc arēk bi lath ku cīi kēwën ben

döt. ³³ Go Nhialic Mothith yōök, 'Dēk war bei, rin tē kēēc yīn thīn, ee tē thek. ³⁴ ḡen aci tēreēc guum kackiē thīn pan Ijip tiḡ. ḡen aci dhiēnden piḡ. Ku ḡen aci bën ku ba ke bën kony. Bäär emēn, ba yī tuōc Ijip.' ³⁵

³⁵ Ithipin aci la tuerḡ ke jam luk yic elä, "Mothith eci kōc Itharel kuc bik wētde cīi piḡ. Ee cik thiēēc elä, 'Yeḡa looi yī ba ya bānyda ku ye luōkkua luk? Yen Mothith è yen ci Nhialic tooc ku bi ya bëny, ku ye raan kony Itharel. Ku yen abi atuny Nhialic ci rot nyuōth ye bun dēp yic, kony lucide yic. ³⁶ Yen Mothith aci kōc Itharel wēt nhīim bei Ijip ke loi kāk jāḡ ḡōi pan Ijip, ku wäär teem wär aruōōr, ku jol a wäär rēer kek ror liēet run kathiärḡuan. ³⁷ Mothith eci kōc Itharel yōök, 'Nhialic abi we tuōc raan bi we bën piōōc wētde, raan kāk Nhialic tiḡ cimēn ci yen ḡa tuōc we. Ku yen raan bi tuōc we abi ya raan kuatdun.' ³⁸ Mothith è yen rēer kek kōc Itharel ke ciēḡ ror liēet. Ee rēer kek wärkuan dīt. Ku jol a atuny nhial yen ci jam tēnē ye ḡōn Thīnai nhom. Ee yen ye Nhialic yōök ku bi wētden pīr akōriēēc ebën bën lēk kōc. ¹⁸

³⁹ "Ku wärkuan dīt aake ci kuc ku bik wēt Mothith cīi piḡ, keek aakēc luui wētde. Ku wīckē bik dhuk Ijip. ⁴⁰ Gokē Aron yōök, 'Thäth ḡo jak bi ke aa ket tuerḡ kōc wat yonhīim tē cieth yök. Akucku yen kē ci rot looi tēnē Mothith yen wäär wēt ḡo bei Ijip.' ⁴¹ Keek aaci milāḡ thōōth ke ye jōḡ cīt manh weḡ, ku loikē yai bi kek yanhdēn cik looi aa door. Ku yekē jal nāk. ⁴² Tēḡḡ Nhialic aci yekōu bën wēl ke. Ku pēl ke bik aa kuēl tō nhial kek yekē door, cimēn ci ye ḡōt athōr kōc kāk Nhialic tiḡ yic elä,

'Wek kōc Itharel! Ee cie ḡen, ḡen yakē nāk ḡōk. ḡōn tō wek ror liēet run kathiärḡuan.

⁴³ Ee ye duēl jōḡdun cōl Molok yakē ket.

Ku jol atim ciēer, jōḡdun cōl Repan cāk guaḡ.

Aa kek ke jakkun cāk ke looi, bāk keek aa door.

Ke wek aaba tuōc wei, bāk yet Babilon kōu ciēḡḡ.' ²¹

⁴⁴ "Wärkuan dīt aake la Duēl yen ye nyuōth lōn nadē ke Nhialic arēer ke ke ror liēet. Duēl aci yik tēcit tē ci Nhialic ye lēk Mothith thīn, ci looi tēcit tē ci ye nyuōth Mothith thīn. ²²⁴⁵ Ku yen duēl kënë eci wärkuan dīt aa thōn miēthken wäthēer, agut tē bi Jocua ye è piny cuk bën rum tēnē kōc ke la ye. Wäär ye Nhialic ke cuōp wei tē bi yök. Ku jol duēl rēer agut wäär ye Debit bënyḡaknhom. ²³⁴⁶ Debit è nhiēer Nhialic. Ku eci Nhialic thiēēc ku bi puōl bi luak yik, luaḡ bi Nhialic Wundīt Jakop ceḡ thīn. ²⁴⁴⁷ Ku è Tholomon yen aci luak bën buth. ²⁵

⁴⁸ "Ku yen Nhialic Madhōl acie ceḡ ḡōōt yiic ḡōōt ke yik. Cimēn ye kōc kāk Nhialic tiḡ ye luel elä,

⁴⁹ 'Aci Nhialic luel, ke nhial yen tō thōnydiē thīn, ku piny yen aye ḡen ḡacōk tāau thīn.

† 7:9 Cäk 37:11, 28; 39:2, 21 †† 7:10 Cäk 41:39-41 ‡ 7:11 Cäk 42:1-2 †† 7:13 Cäk 45:1, 16 †† 7:14 Cäk 45:9-10, 17-18; 46:27 ††† 7:15 Cäk 46:1-7; 49:33 ††† 7:16 Cäk 23:3-16; 33:19; 50:7-13; Joc 24:32 § 7:18 B.bei 1:7-8 §† 7:19 B.bei 1:10-11, 22 §†† 7:20 B.bei 2:2 §† 7:21 B.bei 2:3-10 §†† 7:23 B.bei 2:11-15 §† 7:29 B.bei 18:3-4

§† 7:34 B.bei 3:1-10 §†† 7:35 B.bei 2:14 §†† 7:36 B.bei 7:5; 14:21; Kn 14:33 §§§ 7:37 L.rou 8:15, 18 18 7:38 B.bei 19:1-20:17; L.rou 5:1-33 19 7:40 B.bei 32:1 20 7:41 B.bei 32:2-6 21 7:43 Amo 5:25-27 22 7:44 B.bei 25:9, 40 23 7:45 Joc 3:14-17 24 7:46 2Tha 7:1-16; 1Lēk 17:1-14 25 7:47 1Bḡ 6:1-38; 2Lēk 3:1-17

Ye yōn yīndē yen bāk yīk tēnē yen?

Ye tēnen yen lēu bī yen lōṅ thīn!

⁵⁰ Cie yen ya looi kākā ebēn! †

⁵¹ “Tēril wek nīīm thīn! Wek aaci kuc bāk wēt Nhalic cī piṅ, rin thōṅ wek puōth kek kōc kēc Nhalic gam cimēn wārkun dīt thēr. Wek aaci kuc bāk wēt cī Wēi Nhalic lēk we cī gam. ††

⁵² “Le raan kāk Nhalic tiṅ cī wārkuōn dīt puōl ke kēckē nōk? Wārkuōn dīt aaci kōc cī Nhalic tooc nōk, kōc ke cie ya lueel lōn raan bī kē wīc Nhalic bī looi, abī bēn. Ku ēmēn yen acāk gaany ku acāk cōl anāk. ⁵³ Aa wek cī lōōṅ Nhalic thōn, lōōṅ kek ke cī atuny nhal thōn wārkuōn dīt. Ku keek aa kēckē ke gam!”

Ithipin aci biōck aleel

⁵⁴ Tēwēn piṅ bāny luk wēl Ithipin, gokē puōth riāk apei dīt ku kackē kethook tēnē ye. ⁵⁵ Ku yen Ithipin ēcī Wēi Nhalic thōṅ guōp, go yenyin wēl nhal ku dēei, ku tiṅ riel dīit Nhalic, ku tiṅ Jethu aya ke kāac Nhalic lōōm kōṅ cuēc.

⁵⁶ Go Ithipin bāny luk yōck jalkē tiṅ, “Yen aci nhal tiṅ ke liep yethok, ku yen aci Manh Raan tiṅ ke kāac Nhalic lōōm kōṅ cuēc.”

⁵⁷ Go bāny luk keyīth kum ku reelkē apei. Ku riṅkē Ithipin guōp, ⁵⁸ Ku yēthkē ayeer geeu ku lek biōck aleel agut tē thou yen. Kōc kek ke nāk ye aake cā alēthken nyāṅ riēnythii cōl Thawul ku bī ke lōk tiit. ⁵⁹ Keek aaci Ithipin jāl biōck aleel, ku Ithipin ē ye Nhalic cōl, “Bāny diē Jethu, lor wēikiē!” ⁶⁰ Ithipin ēcī yenhiol guōt piny ku lueel ke cie rōl jōt apei dīt, “Nhalic! Duk ke gāk kēreec cik luōi ya!” Wēt kēnē aci lueel, ku thou nyin yic. Nāak cī Ithipin nōk ēcī raan cōl Thawul gam. Ku mony cōl Thawul ē tō thīn. Ku yeen ēcī lōn nēk Ithipin gam.

Thawul aci kōc cī gam cōl agum

8 Akōl nēk Ithipin, yen akōl jōk yen rot bī kōc ke cī wēt Jethu gam Jeruthalem gum apei dīt. Kōc ke cī wēt Jethu gam aake cī kat bīk rōt thiāi wuōt kōk yiic, wuōt Judia ku Thamaria, ku atuuc Jethu kek aake cī dōṅ Jeruthalem kepēc. ² Kōc ke cī wēt Nhalic gam piānden ebēn, aa kek cī Ithipin bēn la thiōk, ku jōlkē dhiau apei rienke.

³ Ku ēcī Thawul them bī kōc cī wēt Jethu gam cōl agum, rin yeen ē ye la panē ku panē, ke kuany bēēi yiic ebēn, ku ē ye kōc cī wēt Jethu gam yōc bei yōōt yiic, rōōr ku diāār, ku kuēth ke bī ke la mac. ‡

Wēt Puōth Yam aci piōcc Thamaria

⁴ Kōc ke cī wēt Jethu gam, cī thiēi wuōt kōk yiic aake cī la cath wuōt yiic ebēn, ku piōockē kōc wēt Nhalic.

⁵ Pilipo ēcī cath bī la gen Thamaria ku le kōc piōcc thīn wēt Jethu Kritho. ⁶ Kōc ke cī kenhīim aa kuōōt, aake cī kepuōth aa tāau piny ku bīk kē lueel Pilipo aa piṅ apath. Keek aaci wēt Pilipo aa piṅ ku tiṅkē kāk jāṅ gōi cī

aa looi. ⁷ Kōc juēc aaci jakreec aa bēn bei kegup ke dhiau apei, ku kōc cī ruai, ku kōc kōk cī ṅol aaci Pilipo cōl aa puōl. ⁸ Kēya, kōc Thamaria aaci puōth bēn miet apei dīt.

⁹ Ku mony cōl Thaimon ē ciēṅ gen Thamaria, ku yeen ēcī kōc cōl agēi kākken ye looi. Yeen ēcī rot looi ke ye raandit apei, ku kuat kōc ke ciēṅ geeu ebēn aake cī kepuōth tāau piny ku piṅkē wētde. Ku ē cik aa lueel elā, “Jōṅ cōl Rieldit yen aci bēn piny cimēn Thaimon.” ¹¹ Ku ē yic, Thaimon ēcī kōc Thamaria cōl agēi tēwāār yen kākken kē looi jōṅ tō yeguōp, ku kōc aake ye wētde buōth yic ku detkē yic. ¹² Nawēn la kōc Thamaria wēt Pilipo gam, wēt piōcc yen kōc Wēt Puōth Yam rin bāny Nhalic, ku rin Jethu Kritho, go rōōr ku diāār gam bīk rōt cōl aa mucc nīīm. ¹³ Yen Thaimon aya ēcī wēt Nhalic gam, ku cōl rot amucc nhom, ku jōlkē rēer tōk kek Pilipo, ku yeen ēcī bēn gāi tēwēn tiṅ yen kāk dīt jāṅ gōi ye Pilipo looi.

¹⁴ Go atuuc Jethu ke tō Jeruthalem piṅ lōn nadē ke kōc Thamaria aake cī wēt Nhalic yet tēnē ke. Gokē Pīter ku Joon tooc bīk la tēnē ke. ¹⁵ Nawēn cī Pīter ku Joon yet Thamaria, gokē rōōk ku bī Wēi Nhalic lōōny kōc Thamaria gup. ¹⁶ Kōc Thamaria aake cī mucc nīīm rin Jethu Kritho ku Wēi Nhalic ē ṅuot kēc lōōny kegup. ¹⁷ Go Pīter ku Joon kecin tāau kenhīim go Wēi Nhalic lōōny kegup.

¹⁸ Tēwēn cī Thaimon ye tiṅ ke Wēi Nhalic cī lōōny kegup, wēn cī Pīter ku Joon, atuuc Jethu, keek dōc, go wīc bī Pīter ku Joon gām wēū, ¹⁹ ku jōl ke yōck, “Yiēkkē ya riel kēnē aya, rin na le raan daac, ke Wēi Nhalic lōōny yeguōp.”

²⁰ Go Pīter wēt Thaimon dhuk nhom ku lueel, “Aṅuēēn diēt yī ku wēūku cuet pan mac ebēn, rin ē yīn ye tak diēt yī yōc miōc Nhalic wēū. ²¹ Yīn acie raan akuōtda ku acīn kēn yī mat ke yō, rin piāndu aci la cōk tēnē Nhalic. ²² Dhūck yīpuōu ciēēn, ku pāl luoi kāreec, ku rōck Nhalic ku bī kāreec ye tak cimēn ē kēnē pāl piny. ²³ Yen aye tiṅ yīguōp lōn til yīn yō apei dīt, ku yīin aci kāreec ye ke looi muōr.”

²⁴ Go Thaimon Pīter ku Joon yōck. “Rōckkē tēnē Nhalic rienkiē, ku bī ciēn kēreec loi rot tēnē ya kāk cā lueel yiic.”

²⁵ Tēwēn cī Pīter ku Joon kōc Thamaria lēk lōn ye wēt Nhalic ye lēk ke yic, gokē dhuk Jeruthalem. Ku tēwēn dhuk kek, aake ye kōc piōcc Wēt Puōth Yam Nhalic ē bēēi juēc cik tēek yiic pan Thamaria.

Pilipo ku bēny wēū Ithiōpia

²⁶ Atuny Nhalic ēcī Pilipo lēk elā, “Guir rot ku kuany dhōl yic, dhōl jiēl Jeruthalem bī la Gadha.” (Dhōl kēn acie ben tēek ēmēn. †) ²⁷ Go Pilipo rot guiir ku lōōny dhōl. Ku tēēn, ke yōk raan Ithiōpia, raan cī la Jeruthalem bī Nhalic la door. Ku yen mony kēnē ēcī roc. Ku ē ye bēny wēū muk wēū tiṅ cōl Kandake, tiṅ ye bēny Ithiōpia, ²⁸ ku yen ē dhuk Ithiōpia riān thel

† 7:50 Ith 66:1-2 †† 7:51 Ith 63:10 ‡ 8:3 Lusi 22:4-5; 26:9-11

†† Dhōl kēnē acie ben tēek ēmēn rin dīit liest thīn.

mathiän. Tëwën cieth yen dhöl yic, ee kuen athör Ithaya raan käk Nhialic tiñ. ²⁹ Ku ëci Wëi Nhialic lëk Pilipo, “Lɔɔɔ ku cath keyi thiäk rot riän thel mathiän.” ³⁰ Go Pilipo jäl riñ tēthiääk kek ye ku piñ ke kuën athör Ithaya yic. Go jal thiëc, “Ye deet yic yen kē kuen?”

³¹ Go bëny tōöu wëü dhuk nhom, “Ba jal deet yic kädë, ke cīn raan cie tēt yic ya?” Ku yōök Pilipo bi la nhial riäi yic, bi cath kek ye. ³² Kënë yen kueen athör theer wël Nhialic yic akin,

“Yen ee cīt amäl thel ku bi la teem röl,
acīt manh amääl cie dhiau tē teem nhiëmde wei, ee cīn wēt ye lueel.

³³ Yeen ee cī rac guöp, ku kɔc aake cīi kuc bīk yienyde cīi gam.

Acīn raan mīthken bi döñ bi lōk lueel,
bi käreç riëc akölë lōk a lueel, rin cīi piërde pinyhom guɔ cɔl athök.” †

³⁴ Ku jɔl bëny tōöu wëü Pilipo yōök, “Lëk ya, Ithaya jīeem rin ŋa, jīeem rienke aye rin raandä?” ³⁵ Go Pilipo jal jam, ku jɔk jamde këthiōök awën cī bëny tōöu wëü kueen athör theer wël Nhialic yic. Ku jɔl lëk Wël Puɔth Yam rin Jethu. ³⁶ Tëwën cieth kek dhöl yic, ke yet tē tōu piü thin, go bëny tōöu wëü Pilipo jal thiëc, “Piü akik, yeñö bā pëen ke ya cī muçc nhom?”

³⁷ Bëny tōöu wëü pan Ithiöpia acī raan kuath riäi yōök bi riäi cɔl akääc, ku jɔl Pilipo ku bëny wëü la piny ku lek piü yiic, ku muçc Pilipo bëny wëü Ithiöpia nhom. ³⁹ Nawën cīk jäl bën bei piü yiic, go Wëi Nhialic Pilipo diër piny. Ku bëny tōöu wëü akëc Pilipo ben tiñ, go lööny dhöl ke dhuk panden, ku yeen ë mit puöu apei. ⁴⁰ Pilipo acī rot yök ke cī yet gen cɔl Adhotuth, ku ler ku piöoc kɔc Wël Puɔth Nhialic geeth yiic ëbën, gut tē yet yen gen cɔl Cetharia.

Thawul acī wēt Jethu gam

(Lusi 22:6-16; 26:12-18)

9 Thawul acī la tuen ke riëc ye yen kɔc buɔth Bëny riääc lɔn nēk yen ke. Ee cī la tēnē raandit kāk Nhialic, ku bi ye la yiëk athöör tēnē bāny akut yanh Itharel rëer gen Damathkuth, ku aye athörkäl lëk kɔc Itharel tō Damathkuth, lɔn na la Thawul kɔc cī wēt Jethu gam yök, diäär ku rōör, ke bi dɔm, ku kuæth ke Jeruthalem.

³ Tëwën cieth Thawul dhöl yic ke la Damathkuth, ku wën cī yen jal thiök kek geu, ke kam thiin wën ke tiñ mac la biliny nhial, ku yer piny ëbën yelööm. ⁴ Ku wiik piny ku piñ raan röl ke jam ku lëk ye, “Thawul, Thawul! Ye rin nõ cɔl yin ya agum?”

⁵ Go Thawul thiëc ëlä, “Ee yin ŋa Bëny?” Go röl wën cī piñ dhuök ye, “Ee yen Jethu, yen raan jör. ⁶ Ku yiin jɔt rot ëmën ku lɔɔr geeu, ku yin abi lëk kē ba dhiel looi.”

⁷ Rōör ke cath kek Thawul aake cī kōc, ke bit, ku keek ë cīn raan cīk tiñ, ku aake cī röl raan jam piñ. ⁸ Go Thawul rot jɔt, nawën liep yenyin, ke cie piny ye tiñ. Go

kɔc ke cath kek ye dɔm cin ku thelkë, ke la Damathkuth. ⁹ Ku jɔl rëer nin kadiäk ke cie daai, ku yeen ë nīnkä yiic kadiäk ëcie dek piü ku ëcie mith.

¹⁰ Raan cɔl Ananiath cī wēt Nhialic gam ë rëer Damathkuth. Ku ë la kën cī rot nyuöth ye, ku ë ye tēn cī Nhialic ye cɔl thin, “Ananiath.” Go Ananiath gam ku bëer, “Yen akin Bëny.”

¹¹ Go Bëny lëk ye, “Jɔt rot, ba la dhöl cɔl, ‘Dhöl la cök,’ ku na yet pan raan cɔl Judath ke yi thiëc raan cɔl Thawul, raan wun Tarthuth. Yen Thawul arōök, ku yeen ala kē cī rot nyuöth ye lɔn cī yen ke raan kāk Nhialic cɔl Ananiath tiñ ke bō yöt, bi ye bën dɔc, rin bi yen ke piny ben tiñ.”

¹³ Go Ananiath bëer, “Bëny, kɔc juëc aacä lëk käreç apei ye raan kënë luöi kɔc cī wētdu gam tō Jeruthalem.

¹⁴ Ku yeen acī bën Damathkuth tēnē, ke cī raandit kāk Nhialic yiëk riel, ku bi kɔc yi door bën dɔm.”

¹⁵ Go Nhialic lëk Ananiath, “Lɔɔɔ yen aca lɔc, ku bi ya aluanđië. Yen abi ya cɔl anjic kɔc cie kɔc Itharel, ku jɔl aa bānydit pinyhom ëbën, ku jɔl aa kɔc Itharel. ¹⁶ Ku aba nyuöth ye, yen yen, yen tē bi yen guum thin wētđië.”

¹⁷ Go Ananiath lööny dhöl ku ler yōn wën rëer Thawul thin, ku jɔl dɔc. Ku yōök Ananiath ëlä, “Yin wāmääth Thawul, Jethu yen Wën Nhialic nhom, yen cī rot nyuöth yi dhöl yic wäär bi yin acä tooc. Acä tooc, ku ba yi bën dɔc ku ba ben daai, ku bi Wëi Nhialic lööny yiguöp.” ¹⁸ Kaam wën, ke kacit kuc rëc lööny piny Thawul nyin ku ben piny tiñ. Ku jɔt rot bi kōc ku cɔl rot amuçc nhom, ¹⁹ nawën cī jäl mīth, ke ben riel yök. Thawul acī jäl rëer nin lik Damathkuth kek kɔc cī gam.

Thawul acī kɔc piöoc Damathkuth

²⁰ Nawën ke la tēn amat kɔc Itharel ku jīeem rin Jethu. Ee cī kɔc aa lëk ëlä, “Jethu ë ye Wën Nhialic.”

²¹ Kɔc ke cī wēt lueel Thawul piñ aacī bën gäi, ku yekë röt thiëc kamken, “Cie yen mony kënë wäär tō Jeruthalem, yen kɔc cī wēt Jethu gam nõk? Ku cie yen bi yen tēnē ëmën, bi kɔc cī wēt Jethu gam bën dɔm ku kuæth ke tēnē raandit kāk Nhialic?”

²² Ku yen Thawul ëci riel piöoc yic apeidit, rin kāk ke ye lueel, aaye nyuöth lɔn nadë ke Jethu yen ë raan bi Nhialic tooc bi kɔc bën luök, aake ye yith kɔc rac nhiim, ku ë cīn kën ye kɔc Itharel tō Damathkuth ben bëer.

²³ Nawën cī nin juëc thök, ke kɔc Itharel kuut kenhiiim ku jɔlkë tē bi kek Thawul näk thin cät. ²⁴ Ku yen Thawul ëci bën lëk kē cī kɔc Itharel mat yic, kē bīk luöi ye. Aake cī dhöl la ayeer kal geeu yic bën aa tiit thook aköl ku wëer, rin na tēek thin ke näk. ²⁵ Nayɔn akäl tōk ke tēü kɔcken ye buɔth alom yic, ku luëñkë tēyör pāny kōu, ku jɔlkë luaac piny ë wiën. ††

† 8:33 Ith 53:7-8

†† 9:25 2Kor 11:32-33

Thawul aci dhuk Jeruthalem

²⁶ Thawul aci bën dhuk Jeruthalem ku them bi rot mat akut yic, akut abiöth. Ku akëc koc ke ci wët Jethu gam, gam lon ci Thawul rot wel ku bi ya raanden, ku keek aake ye riöc è ye. ²⁷ Go Barnaba döm cin ku yëth tënë atuuc Jethu. Ku jol tët yic atuuc Jethu yen tē ci Thawul Jethu tiëñ thïn dhöl yic ke la Damathkuth, ku lon ci Jethu jam tënë ye. Ku yeen aya ëci tët yic atuuc Jethu, yen tē ci Thawul koc piöc thïn ke cii riöc Damathkuth rin Jethu. ²⁸ Ku këya Thawul aci bën rëer ke ke. Ku jol a cath gen Jeruthalem yic ke piöc koc rin Jethu ke cie nyin ye riöc. ²⁹ Yeen aya aci ya jam ku teer wël kek koc Itharel jam thoñ Girik, ku ëci kocckä duër bën nöc. ³⁰ Nawën le koc akuötde yök lon wic ye bi nöc, gokë nyaai ku yëthkë tē cöl Cetharia ku jolkë la tucc Tarthuth.

³¹ Ku tēën, yen è tē ci koc ci wët Nhialic gam nhïim bën lääu, ku rëerkë ke cin riöc gæeth yiic ëbën, Judia, ku Galilia ku jol a Thamaria. Akut koc ke ci wët Nhialic gam ëci yeyic juak, ku ëci dit rin ye Wëi Nhialic ke kony, rin è kek rëer ke thek bëny Jethu.

Pïter aci la Lida ku Jopa

³² Pïter aci bëëi juëc tēek yiic, na ye yon akäl tök ke la koc ci wët Nhialic gam ciëñ pan cöl Lida neem. ³³ Go Pïter mony cöl Ainieth yök Lida, ku yen mony kënë akëc cath run kabët rin ci yen ruai. ³⁴ Go Pïter lëk Ainieth ëlä, "Ainieth, Jethu Kritho aci cöl apuol. Jot rot ku löm biöñ-du." Go Ainieth rot jot nyin yic. ³⁵ Go koc ke ciëñ Lida ku Caron Ainieth tiñ ke cath, gokë wët bëny Jethu gam.

³⁶ Ku tiñ cöl Tabitha ci gam è ciëñ Jopa. (Ku rienke yen tiñ kën thoñ Girik è cöl Dorkath, ku wëtde yic, "Ee löc.") Ku è ye käpath looi ku kony koc njoñ. ³⁷ Ke tēën ëci tu-any nawën ke thou. Go guäpde löc ku töu yon nhial. ³⁸ Pan cöl Jopa ëci mec apeï ke Lida. Nawën piñ koc akut ci wët Jethu gam lon rëer Pïter Lida, gokë koc karou tooc bik la lëk ye ëlä, "Lac bën tënë yo." ³⁹ Go Pïter rot jal guir ku lööny dhöl kek röör awën karou. Nawën le Jopa, ke yëth yon nhial. Ku guöp ëci diäär lëer göm piny ke dhiau. Ku yekë alëth ci koc yen Tabitha yon piir yen jäl aa nyuöth Pïter. ⁴⁰ Go Pïter koc cöl ala ayeer yööt, ku jol yenhiol guöt piny bi röök, ku wël yenhom guöp raan ku lueel, "Tabitha, jot rot!" Go Tabitha ye nyin jäl liep. Nawën tiñ Pïter go yeköu jot piiny. ⁴¹ Go Pïter döm kök ku kony bi rot jot. Ku jol Pïter koc akut ci wët Jethu gam cöl, ku jol aa diäär lëer, ku jol ke nyuöth Tabitha ke ci piir. ⁴² Thoñ ci Pïter Tabitha cöl aben piir aci jäl thiëi Jopa yic ëbën. Ku tēën koc juëc aaci wët bëny Jethu bën gam. ⁴³ Ku jol Pïter ceñ nin juëc pan raan biök duny cöl Thaimon.

Kornelio aci Pïter caal paande

10 Mony cöl Kornelio è tö gen Cetharia. Ku yen è ye bëny mac apuruk bucc, "Ke ye cöl apuruuk

Italia." ² Ku yeen è ye raan path riöc Nhialic. Yeen ku kacke aake ye Nhialic door. Ee ye koc Itharel njoñ nyin kony, ku è ye lac röök tënë Nhialic.

³ Nayon akäl tök, töñ aköl, ke kädän bö këcit nyuöth, ku tiñ atuny nhial ke bö ku lueel tënë ye, "Kornelio!"

⁴ Go Kornelio atuny nhial dot ke ci riöc ku lueel, "Ye kënë njo Bëny?" Go atuny nhial dhuök ye, "Nhialic aci röökku piñ, ku aci kuccny ye looi tënë koc njoñ nyin tiñ aya. Ku awic bi ke dhuk nhïim. ⁵ Tucc koc Jopa ëmën bik mony cöl Thaimon Pïter la cöl. ⁶ Yeen arëer pan raan duny biök cöl Thaimon, wär nhom." ⁷ Tëwën ci atuny nhial awën luel è wëlkä jäl, ke Kornelio cöl koc karou ken lui baai, ku cöl apurukden tiit baai è Nhialic door, ⁸ ku lëk ke wët ci atuny nhial lueel, ku tooc ke Jopa.

⁹ Nayon aköl dëët, ke röör awën njoth dhöl yic, ke ci thiök kek Jopa, ke Pïter la yon nhial thok tēcit aköl ciel yic bi la röök. ¹⁰ Ku jol coc nöc, ku wic bi mith. Tëwën guir miëth ke këcit nyuöth loi rot tënë ye, ¹¹ ku tiñ nhial ke ci rot liep, ku luëc kädän rot piny, këdiit la tēyëi, la guök kanuan, ¹² la yic kuat lääi ëbën, ku käk wuc keyöth piiny ku diet pär nhial. ¹³ Ku piñ röl ke lëk ye, "Jot rot Pïter, näk lëi ku cuet."

¹⁴ Go Pïter lueel, "Acie tēde Bëny! Yen akëc kan mith käk cie cam cit kakkä."

¹⁵ Go röl ben jam tënë ye, "Duk tak lon le yen ke cii path bi cam tē ci Nhialic ye lueel ka path." ¹⁶ Kënë aci röl awën ber yic arak diäk, nawën ke wiën mit, ku dhuk nhial.

¹⁷ Ku gëi Pïter kë wic Nhialic bi lëk ye è nyuöth kënë yic. Ku è kaam awën ke koc ci Kornelio tooc aaci tē rëer pan Thaimon thïn njic, ka käac yal thok. ¹⁸ Ku cöotkë ku thiëckë, "Le jäl tö baai tën cöl Thaimon Pïter?"

¹⁹ Tëwën njoth wic Pïter ye bi nyuöth deet yic, ke lëk Wëi Nhialic ye, "Pïter, piëñ yiyic, ala koc kadiäk ci bën wic yi. ²⁰ Guir rot ku löc piny, ku duk wët ciëth kek yöñ yic ba cii la ke ke, ee yen acöl ke aabö." ²¹ Go Pïter la piny ku lëk ke, "Ee yen raan wiëckë. Yenjö bii wek?"

²² Gokë bëer, "Yök aaci bëny apuruuk Kornelio tooc. Yeen è raan path Nhialic door, ku yeen atheek koc Itharel ëbën. Aci atuny Nhialic lëk ye bi yi caal paande, rin bi yen wët ba la lëk ye piñ." ²³ Go Pïter ke cöl, "Bäk nienkë è wëer kënë."

Nawën bak piny ke Pïter jiël ke ke, ku cath koc kök ci gam Jopa kek ye aya. ²⁴ Na aköl dëët ke yet Cetharia tē tiit Kornelio ye thïn, kek kacke ku mëthken ci cöl.

²⁵ Tëwën dööt Pïter baai, ke lor Kornelio ku gut yenhi-aal piny yenhom. ²⁶ Go Pïter cöl ajot rot bi köc ku lueel, "Yen guöp, yen è raan è path." ²⁷ Ku jol Pïter jam kek Kornelio agut tē yeet kek yöt, ku yök koc juëc ke ci kenhiim mat, ²⁸ ku lueel tënë ke, "Anjickë lon löndan Itharel è raan pëen bi cii la bëëi kuat dët yiic, ku cii mët ke ke. Ku aci Nhialic nyuöth ya lon acin raan luëel ka la guöp käreëc. ²⁹ Këya, wën ci yin ya tuöc, yen aci bën ke cin diu, ku awiëc ba njic aya, yenjö tuc yin ya."

³⁰ Go Kornelio lueel, "Wäär nin kadiäk cök yen ya röck yööt ë tën, tēcit mēnē tāān akōl, kaam wēn ke raan ceŋ alēth yer apeī bō ku kēēc ŷanhom, ³¹ ku lueel, 'Kornelio! Nhialic aci rōckku piŋ, ku aci kuwony ye looi tēnē kōc ŋōŋ nyin tiŋ. ³² Tuwōc raan Jopa bi mony cōl Thaimon Pīter la cōl. Yeen arēēr pan raan duny biök cōl Thaimon tō wār nhom.' ³³ Guo yi tuōc nyin yic. Ku yin aci kē-path looi ba bēn. Ēmēn, ŷok aa rēēr tēn ēbēn ŷo dēei Nhialic, buk kē cī Nhialic lēk yi ba lueel, piŋ."

Lōŋ Pīter

³⁴ Go Pīter jāl jam elä, "Aca deet yic ēmēn lōn ē yic, Nhialic acie kōc ē poc yiic. ^{†35} Kwat raan ye door ku looi kāpath, aye gam. Acin kēde kek kwat. ³⁶ Yin anjic wēt cī lēk kōc Itharel, Wēt Puoth Yam cī Jethu Bēny mac kōc ēbēn bēēi bi kōc dōōr ke Nhialic. ³⁷ Yin anjic kākdiit cī rōt looi pan Itharel ēbēn, jōk wun Galilia, lōk wēi wäär ye Joon lēk kōc cök ciēēn. ³⁸ Yin anjic Jethu raan Nadharet, raan cī Nhialic lōc ku cōl Wēike abō tēnē ye ku gēm riel. Jethu ē ye la ŷōn juēc yiic, ku looi kāpath tēnē kōc. Ku kony kōc la gup jakrēc. ³⁹ ŷok aaci kājuēc cī looi gen Jeruthalem ku pan Itharel ēbēn tiŋ, ayi kē cī ye piāāt tim cī riūu kōu bi nōk. ⁴⁰ Ku ben Nhialic cōl apir ku jōt bei piiny raŋ yic akōl ye nin diäk, ku cōl anyuth rot ŷo. ⁴¹ Ku acie kōc ēbēn aa ŷook kōc ŷok cī Nhialic lōc buk ŋic. ŷok aaci mīth ku dēkku kek ye wäär jōn rotde cök ciēēn. ⁴² Ku lēk ŷo buk wētde lēk kōc, ku luelku lōn ē yen aci Nhialic lōc bi luk looi tēnē raan ēbēn, kōc pīr ku kōc cī thou. ⁴³ Kōc ēbēn, kōc kāk Nhialic tiŋ aaci jam rienke, ku luelkē na gam raan wēt Jethu, ke Nhialic apēl kāracke piny rienke."

Kōc cie kōc Itharel aaci Wēi Nhialic lööny kegup

⁴⁴ Tēwēn ŋot jīēm Pīter, ke Wēi Nhialic lööny kōc awēn piŋ gup. ⁴⁵ Ku kōc Itharel wäär bō Jopa kek Pīter aake cī gāi, rin cī kek Nhialic tiŋ ke cī miōcde gām kōc kwat dēt cie kōc Itharel aya. ⁴⁶ Rin aa cik tiŋ ke jam thok kōk, ku luelkē, "Nhialic adit." Go Pīter jam, ⁴⁷ "Kōckā aaci Wēi Nhialic bēn tēnē ke cimēnda aya. Nadē, le raan bi ke pēēn bi ke cī muōc nhīim?" ⁴⁸ Ku cōl ke aa muōc nhīim rin Jethu Krītho. Ku lēk Kornelio Pīter bi rēēr ke ke nin lik.

Pīter acā akut Jeruthalem lēk kē cī looi

11 Atuuc Jethu ku kōc kōk cī gam pan Judia yic ēbēn, ee cik piŋ lōn nadē ke kōc cie kōc Itharel aake cī wēt Nhialic yet tēnē ke. ² Tēwēn cī Pīter yet Jeruthalem, go kōc ke wic ye ku bi kōc cie kwat Itharel aa ŋoot ye jāām guōp elä, ³ "Yin yi ye jāl pan kōc cie ŋoot, ku yin yi ye rōm ke ke!" ⁴ Go Pīter ke tēt kēriēēc ēbēn cī rot looi, ⁵ "Wäär ē la kēn ca tiŋ ke ŷa rōck gen Jopa. Ee la kēdiit la tēŷēi, la guōk kaŋuan, ca tiŋ ke luēc piny nhial, ku tēēu piny ŷalōōm. ⁶ Ku jāl luiit yic, guo lāāi baai ku lāāi roor ku jōl aa lāāi wuc keyiic, ku

diēt roor tiŋ thīn. ⁷ Ku piēŋ rōl ke ye lēk ŷa, 'Jōt rot Pīter, nāk lāāi ku cuet!' ⁸ Guo lueel, 'Acie yic, Bēny! Acin mīth rēc ca kaŋ cam cīt kākā.' ⁹ Guo rōl ben piŋ nhial. 'Duk tak lōn le yen kē cī path bi cam tē cī Nhialic ye lueel ka path.' ¹⁰ Kēnē aci rot looi arak diäk, ku jōl kēdiit la tēŷēi la guōk kaŋuan awēn tō lāāi thīn, miit ku dhuk nhial.

¹¹ Kaam thiin awēn ke rōōr kadiäk cī tuōc ŷa tē cōl Cetharia ŷēēt pan awēn rēēr ŷen thīn. ¹² Ku ēci Wēi Nhialic lēk ŷa, ba nhom cī thiek ba cath ke ke. Ku jōl kōckā kadātem akutdan kōc cī gam yic ŷa ruac, jāl Jopa agut Cetharia, ku lok pan Kornelio. ¹³ Ku lēk Kornelio ŷo lōn cī yen atuny nhial tiŋ ke kāēc yenhom ŷōnde ku lēk ye, 'Tuwōc raan Jopa tēnē mony cōl Thaimon Pīter bi bēn. ¹⁴ Yen abi lēk wēl bi yin ku miēthku cōl apoth kērac yic.' ¹⁵ Nawēn jaam, ke Wēi Nhialic lööny kegup cimēn ŷon tuēŋ kōŋ yen lööny ŷogup. ¹⁶ Ku jal kēnē cī Bēny Jethu lueel ŷon tak, 'Joon ē ye kōc muōc nhīim ē piū, ku wek aabi muōc nhīim Wēi Nhialic.' ^{†17} Acie kē lēu bi baai dhōl lōn cī Nhialic kēnē yen cī yiēk ŷo, yiēk kōc cie kōc Itharel aya, ku ē yiŋ ŷo wēt cī ŷok wēt Bēny Jethu gam, ke ŷen ya ŋa, ba them ba Nhialic gēl nhom!"

¹⁸ Nawēn piŋkē wēl cī Pīter lueel, gokē cī ben jāām guōp ku leckē Nhialic elä, "Kēn yen ē wic Nhialic aya, ku bi kōc cie kōc Itharel kārēc yekē looi puōl, ku bik met pīr akōlriēēc ēbēn yic!"

Kōc cī gam pan cōl Antiök

¹⁹ Kōc ke cī gam aake cī wēer rin cī kek riōōc lōn nēk ke cimēn wäär cī Ithipin nōk. Kōc kōk ke yiic aaci yet pan cōl Ponicia ku Thaipruth ku Antiök. Ku keek aake ye kōc Itharel kepēc kek aake ye lēk wēt yam Jethu. ²⁰ Ku kōc kōk ke cī gam, ku aake ye kōc pan Thaipruth ku Thirene, aake cī la Antiök ku lek Wēt Puoth Yam lēk kōc cie kōc Itharel aya. Aa cik aa lēk thoŋ puoth yam rin Bēny Jethu. ²¹ Aake cī Nhialic yiēk riel. Go kōc juēc gam ku yekē Nhialic door.

²² Thoŋ cī kōc cie kōc Itharel gam Antiök aci yet tēnē kōc cī gam Jeruthalem. Gokē Barnaba tuwōc Antiök. ²³ Wēn cī yen yet ku tiŋ tē cī Nhialic kōc Antiök daac thīn, ke jōl puōu miēt ku jīēm kenhiim ku bik aa kōc path yer puōth, nhiar Nhialic piānden ēbēn. ²⁴ Barnaba ē ye raan path cī Nhialic gam piānde ēbēn, ku ē la guōp Wēi Nhialic. Kōc juēc aaci wēt Bēny bēn gam.

²⁵ Ku jōl Barnaba jāl ku ler pan cōl Tarthuth ku bi Thawul la wic. ²⁶ Nawēn le yōk, gokē bēn Antiök. Ku jōlkē rēēr Antiök ē ruōōn, ku keek aake ye rōm kek kōc cī gam, ku aaci akut dīt apeī bēn piōōc. Antiök yen ē tēn kōŋ kōc cī gam aa cōl thīn ka Krīthiaan.

Barnaba ku Thawul aaci tuwōc Jeruthalem

²⁷ Ruōōn yen rēēr Barnaba kek Thawul Antiök, yen ē tēn jīel kōc kōk kāk Nhialic tiŋ Jeruthalem ku lek Antiök. ²⁸ Raan tōk ke yiic cōl Agabuth ēci Wēi Nhialic yiēk riel, ku bi lēk kōc lōn le yen cōŋdiit bi bēn pinyinhom ēbēn.

† 10:34 L.rou 10:17

†† 11:16 Lusi 1:5 ‡ 11:19 Lusi 8:1-4

(Cɔŋ kënë aci bën bën ɣɔn ye Klaudiöth bēnyɔaknhom. †) ²⁹ Ku abiöth aaci raan tök keyiic ebën la kënë ci ya tuɔc wämāthaken ci gam ciēŋ wun Judia. ³⁰ Ku keek aaci wēu kuɔt yiic, ku jɔlkē Barnaba ku Thawul tooc bik ke ɣāth tēnē kɔcɔit akut kɔc ci gam.

Kɔc ci gam aaci ŋuɔt ke gum apei

12 Ē runkā cɔk ēci baai kōöl agut Judia, go bēny Judia cɔl Ƴerot Agrīpa kɔc abēk kɔc ci gam yiic cɔl abarj. ² Yeen aci mēnh Joon cɔl Jemith cɔl atök yeth pal. ³ Na le tiŋ ke kɔc Itharel mit puɔth kē ci looi, go Pīter cɔl adɔm ku mac, (yen kënë ē loi rot ɣɔn ciem Yan Ayum cīn yic luɔu.) ⁴ Nawēn ci Pīter dɔm ku mac, ke thōn akuut apuruuk kaŋuan bik aa tiit. Ku akuɔt tök ē la yic kɔc kaŋuan. Ee ci Ƴerot Agrīpa tak ku bi Pīter ɣāth luk yic akōl Yan Ayum cīn yic luɔu cök ciēn. †⁵ Ku Pīter aci jāl rēer mēc yic. Ku kɔc ci gam aake ye rōök rienke apei tēnē Nhialic.

Atuny Nhialic aci Pīter luŋny bei ɣōn mēc

⁶ Wēer yen bi Ƴerot Agrīpa ye cɔl abii luk yic rial, Pīter ē nin kam apuruuk karou ke tit ye. Ee ci rek cīn arēk karou, ku ɣōn mēc ē tit thok apuruuk kek ke lui akōlē. ⁷ Tēwēn nyin yic ka atuny Nhialic bō ku kēec ɣōt thok ku mer ɣōt yic. Ku mēŋ Pīter kēt ku puɔc bi rot jɔt ku lēk ye, “Lɔc rot jɔt! Ku ban yikōu!” Nyin yic, ke luŋ awēn ci ye rek lōōny wei yecin. ⁸ Ku lueel atuny nhial, “Dut yiic ku ruök warku.” Go Pīter yeyic duut ku ruk war, ku lēk atuny nhial ye, “Paat alanhdu yikōu ku busth ɣa.” ⁹ Go Pīter jāl biaath cök aɣeer, Pīter ē kēc kēn loi rot deet yic, lɔn nadē ke kē looi atuny nhial ē yic. Ēci tak ciēt ye nyuɔth. ¹⁰ Keek aaci jal tēek akuɔt tök lōōm, akut apuruuk ke tit, ku benkē rēet akut dēt ye kek rou lōōm ku jɔlkē ɣet kal thok, kal ye gur thok wēeth ci yethok wēl geeu. Go kal yethok ŋaany ē rot ku lek aɣeer. Keek aaci jāl la ke cath dhēl yic, nawēn ka atuny nhial mār.

¹¹ Ku jɔl Pīter kē lui rot ye deet yic ku lueel, “Ēmēn aca jal ŋic lɔn ye yen yic kënë awēn ya tiŋ kēcit nyuɔth! Nhialic acā tuɔc atuŋnyde bā bēn kuŋny bei Ƴerot Agrīpa cīn, ku jɔl aa kāk ke ye kɔc Itharel tiŋ ke bik luŋi ɣa.”

¹² Nawēn ŋic lɔn rēer yen tērac, go la pan Maria man Joon Marko. Ku kɔc juēc aake ci kenhīim kut thīn ē ke rōök. ¹³ Ku jɔl Pīter ɣōt tɔŋ thok aɣeer, go nyan aluaak lui baai cɔl Roda la bi raan ɣōt gut thok la tiŋ. ¹⁴ Ku ēci Pīter ŋic rōl, go puɔu miēt apei, ku go guɔ kat ke kēc ɣōt liep thok, ku le lēk kɔc lɔn yen ke Pīter yen akāac aɣeer. ¹⁵ Go kɔc awēn rēer ɣōt lēk ye, “Yīn aci muŋ!” Go lēk ke lɔn ē yic yen aci lēk ke. Gokē lueel, “Ka atiēmde yen aci bēn.”

¹⁶ Ku la Pīter tueŋ ke tɔŋ ɣōt thok, gokē ɣōt ŋaany thok. Gokē tiŋ ku gēikē. ¹⁷ Go Pīter lēk ke bik biēt, ku jɔl tēt yic ke yen tē ci Nhialic ye bēi bei thīn ɣōt ē mēc yic ku lēk ke, “Lēkkē Jemith ku wämāthkuan kōk yen kē ci rot looi.” Ku jiēl bi la tēdēt. ¹⁸ Na la piny bak, go apu-

ruuk ke tit nhīim la cōt, ku yekē rōt thiēc kamken, “Yeŋō ci rot looi tēnē Pīter?” ¹⁹ Go Ƴerot Agrīpa apuruuk ɣōk bik ɣōp. Ku akēc kē bēn yōk. Go apuruuk cɔl adet thook, ku lēk kɔc kɔc nōk bi ke nōk. Tēwēn ci ē kënë rot looi go Ƴerot Agrīpa jāl Judia, ku ben la ceŋ Cetharia.

Antipāth Ƴerot aci thou

²⁰ Nawēn ci Ƴerot Agrīpa puɔu riāak tēnē bāny Tire ku Thidon, gokē la ke ya akut bik la tiŋ. Ku ē cik kaŋ lēk Blatuth raan kāk pan bēny tiit bi wētden gam. Ku jɔlkē la tēnē Ƴerot Agrīpa ku thiēc kē bi dōr ke ke, rin keek aake ye miith yōk wun yen mēc Ƴerot Agrīpa.

²¹ Nayɔn akōl yen ci Ƴerot Agrīpa lueel bi yen mat ke ke, go ruk alēthken bāny ku nyuuc thōnyde nhom ku jīem ke kɔc. ²² Ku jɔl kɔc duɔt aa looi ēlā, “Acie raan yen jam, Aciēk.” ²³ Ee tēen, Ƴerot Agrīpa aci atuny Nhialic bēn cɔl atuany, rin ci yen rot looi bi a yen ye door ku cie Nhialic yen ye door. Nawēn ke cuet kām tō yeyāc yic, ku thou.

²⁴ Wēt Nhialic aci bēn la tueŋ ku kɔc juēc aaci bēn gam.

²⁵ Ku Barnaba kek Thawul aaci luɔiden bēn thōl, ku dhukkē Jeruthalem ke cath kek Joon Marko.

Barnaba ku Thawul aaci bc ku toc ke

13 Kɔc ke ci gam Antiök aake la yiic kɔc ke ye kāk Nhialic tiŋ, ku jɔl aa kɔc ē kɔc ci gam piɔc, ku keek aake ye yi Barnaba ku Thaimon. (Raan col) ku Lukiöth (raan pan Thirene) ku Maneen (ku yen ē ye mēthē bēny cɔl Antipāth Ƴerot) ku Thawul. ² Tēwēn ye kek rōök thīn tēnē Bānyda, ku yekē miith theek ke ye dhēl dēt dōr kek Nhialic, go Wēi Nhialic lēk ke ēlā, “Pālkē Barnaba ku Thawul ku bik luɔi ca lōc ke aa looi.”

³ Ku jɔl kɔc ci gam mieth aa theek ku rōökkē ku jɔlkē Barnaba ku Thawul dɔc ku jɔlkē ke cɔl ajiēl bik luɔi ci Nhialic lōc ke la luŋi Nhialic.

Barnaba ku Thawul aaci keny Thaipruth

⁴ Barnaba ku Thawul aake ci Wēi Nhialic tooc bik la gen cɔl Theleukia ku lek teem kōu riāi ku lek gen tō gool nhom wār ciel yic cɔl Thaipruth. ⁵ Na lek ɣet gen dēt cɔl Thalamith, gokē kɔc aa piɔc wēt Nhialic tēn amat kɔc Itharel. Ku Joon Marko ē cath ke ke rin bi keek aa kony luɔi.

⁶ Keek aaci cath ku temkē Thaipruth kōu, ku lek gen Papoth yen le kek raan dēt tiēt cɔl Bar-Jethu ke ye raan Itharel, yōk thīn. Ku ēci rot a nyuɔth ciēt ye raan kɔc lēk wēt Nhialic. ⁷ Yen Bar-Jethu ē ye mēthē bēnydit cɔl Therjiuth Pauluth, bēny wun tō gool nhom wār ciel yic. Ku yeen ē ye raan pel nyin apei. Bēny ēci Barnaba kek Thawul tuɔc ku bik bēn tēnē ye, rin ē wic bi piɔc wēt Nhialic. ⁸ Ku yen luɔiden bi kek bēny piɔc ēci tiēt Eli-math (aa kek rienke thoŋ Girik) duēr rac, rin ci yen ye them bi bēny rac nhom bi wēt Nhialic cii gam. ⁹ Ke

Thawul, ku anjic aya lɔn cɔl ye Paulo, ěci Wĕi Nhialic la yeguɔp, go tiĕt tiŋ ku dɔt apeɪ, ¹⁰ ku lĕk ye, “Yin mǎnh jɔŋrac. Yin raan la ater kek kǎpath ěbĕn. Yin athiǎŋ guɔp kǎrec, ku aye them akɔlakɔl ba yith Nhialic wel bĭk aa lueth! ¹¹ Yin abĭi Nhialic jak guɔp ěmĕn. Yin abĭ cɔɔr ku yin abĭ nĭn nɔk ke yĭ cĭi piny ben tiŋ.” Nyin yic Elimath, ěci kĕn macǎr guɔ paat nyin piny, ku jɔl cath ke wĭc raan bĭ ye dɔm cin bĭ thel. ¹² Nawĕn tiŋ bĕnydĭt kĕ cĭ rot looi, go wĕt Nhialic gam rin yĕen ěci gǎi apeɪdĭt kǎk cĭ ke ye piɔɔc wĕt Nhialic.

Barnaba ku Paulo aaci la Antiok tɔ Pithidia

¹³ Paulo ku jɔl aa kɔcken cath kek ye aaci wǎr teem riǎi ke jiĕl Papoth ku lek Perga, wun cɔl Pampilia. Tĕwĕn, Joon Marko aci bĕn puɔk ke ke ku dhuk Jeruthalem. ¹⁴ Ku ben kĕ jǎl Perga ku yeetkĕ Antiok tɔ wun cɔl Pithidia. Nawĕn akɔl lɔŋ, akɔl cĭi kɔc ě luui, go Barnaba ku Paulo la tĕn amat ku nyuuckĕ thĭn. ¹⁵ Nawĕn cĭ lɔɔŋ Mothith, ku jɔl aa wĕl kɔc kǎk Nhialic tiŋ kuen, go bǎny tĕn amat wĕt lĕk Barnaba ku Paulo ělǎ, “Wǎmǎthakua wek aa wĭcku bǎk kɔc jǎam nhĭim, tĕ le yen wĕt bĭ ke riĕel puɔth bǎk lĕk ke.” ¹⁶ Go Paulo rot jɔt, ku nyooth yecin bĭ kɔc biĕt. Ku jɔl jam ělǎ, “Wek mĕthkiĕ pan Itharel, ku jɔl aa kɔc cie kɔc Itharel Nhialic door, piǎŋkĕ wĕtdiĕ. ¹⁷ Nhialic kɔc Itharel ěci wǎrkuan dĭt lɔc ku looi ke ke ye kuatdĭt ril tɔr tĕwǎar ciĕŋ kek ke ye alĕi wun cɔl Ijip. Keek aake cĭ Nhialic bĕĕi bei Ijip rielde. ¹⁸ Ku aci kǎrec yekĕ luɔi ye guum roor ruɔɔn thiǎrŋuan. ¹⁹ Ku Nhialic aci wuɔt kadhorou cuɔp wei pan Kanaan. Ku looi kacke bĭ aa kek la piny, ²⁰ tĕcĭt run buɔt kaŋuan ku thiǎrdhiĕc.

“Wĕn cĭ kĕn rot looi, go Nhialic ke yiĕk kɔc mac ke agut tĕ tul raan kǎk Nhialic tiŋ cɔl Thamel. ²¹ Nawĕn thiĕckĕ Nhialic bĭ ke yiĕk bĕnyŋaknhom, go Nhialic ke yiĕk Thawul raan many Kĭc, kuat Benjamin yic, ku bĭ ya bĕny ruɔɔn thiǎrŋuan. ²² “Nawĕn cĭ Thawul nyaai bǎany yic, go Nhialic Debit looi ke ye bĕnyŋaknhomden. Ku kĕn cĭ Nhialic lueel rienke akĭn, ‘Aca yɔk lɔn Debit, wĕn Jethe yen ě raan yen wiĕc. Ku ě yen raan bĭ kǎk wiĕckĕ bĭk rɔt looi, aa looi.’ ²³ “Ĕ ye Jethu raan kuat Debit, yen cĭ Nhialic looi ke ye raan bĭ kɔc Itharel luɔk, tĕcĭt tĕ cĭ yen ye luĕel thĭn wǎar. ²⁴ Wǎar kĕc Jethu luɔide jɔk, ke Joon ěci kɔc Itharel kaŋ lĕk wĕt Nhialic. Ku ye ke yɔɔk bĭk muɔl luɔi kǎrec, ku cɔlkĕ rɔt aa muɔc nhĭim piŋ. ²⁵ Na wǎar cĭ luɔi Joon thiɔk kek thɔk, go kɔc thiĕc ělǎ, ‘Yakĕ tak ya ŋa? Acie ŋen raan tietkĕ. Raan tietkĕ abĭ lɔk bĕn ŋacɔk. Ku acie ŋen raan lĕu ye ba warke dǎk bei yecɔk.’ ²⁶ “Wek wǎmǎthkiĕ Itharel, mĭth Abaram, ku jɔl aa wek kɔc cie kɔc Itharel rĕĕr tĕn Nhialic door. Wĕt bĭ kɔc kony bĭ kɔc cĭi la pan mac aci lĕk ŋo. ²⁷ Ku yĕen akĕc kɔc

† 13:17 B.bei 1:7; 12:51 †† 13:18 Kn 14:34; L.rou 1:31 † 13:19 L.rou 7:1; Joc 14:1 †† 13:20 Bǎny 2:16; 1Tha 3:21 †† 13:21 1Tha 8:5; 10:21 ††† 13:22 1Tha 13:14; 16:12; Wk 89:20 ††† 13:24 Mk 1:4; Lk 3:3 † 13:25 Mt 3:11; Mk 1:7; Lk 3:16; Jn 1:20, 27

ke ciĕŋ Jeruthalem ku bǎnyken ŋic, lɔn nadĕ ke yen raan bĭ kɔc bĕn kony. Ku keek akĕc wĕl deet yiĕc aya, wĕl ke ye kɔc kǎk Nhialic tiŋ lĕk ke wǎar ye kuen akɔlakɔl, akɔl lɔŋ. Ku keek aaci wĕl kɔc kǎk Nhialic tiŋ cɔl aa tiŋ kenhiim, rin cĭ kek Jethu cɔl anǎk. ²⁸ Cɔk alɔn cin yen yiny cik yɔk bĭ ke ye tĕm thou, gokĕ ŋuɔt ke thiĕc Pilato bĭ dhiel nɔk. ²⁹ Ku wĕn cĭ kek kĕriĕc ěbĕn looi, kǎk ke cĭ gɔt athɔr thĕer wĕl Nhialic yic rienke, gokĕ jat piny tim cĭ riŋu kɔu ku lek thiɔk raŋ yic. ³⁰ Ku yĕen aci Nhialic cɔl aben piŋ. ³¹ Ku aaci rot nyuɔth kɔc ke ye cath kek ye kam Galilia ku Jeruthalem nĭn juĕc yiĕc. Kek kɔckǎ, kek aaci kǎk cĭ rɔt looi tiŋ, ku lĕkkĕ ke kɔc Itharel. ³² “Ku ŋok aaci bĕn buk we bĕn lĕk thoŋ path cĭ Nhialic yepuɔu tɔŋ ke bĭ luɔi wǎrkuan dĭt. Aci luɔi ŋo ěmĕn ŋok miĕthken, rin cĭ yen Jethu cɔl aben piŋ ke cĭ thou. Cĭmĕn cĭ ye gɔt ělǎ waak rou athɔr thĕer wĕl Nhialic yic,

‘Yin ee wĕndiĕ, ŋen aci ya Wuur akɔlĕ.’ ³³ “Ku yen kĕnĕ yen ě kĕ cĭ Nhialic lueel, lɔn bĭ yen ye cɔl aben rot jɔt thou yic, ku bĭ cĭi kɔŋ dhiǎth raŋ yic, ‘Yin aba yiĕk yath, ku yin aba dɔc cĭt tĕwǎar, cĭ ŋen ŋapuɔu taŋ thĭn tĕnĕ Debit.’ ³⁴ “Ku ě yic alanden, ěci lueel kĕlǎ wĕt dĕt cĭ gɔt yic, ‘Yin acǎ aluɔnydu bĭ puɔl bĭ dhiǎth raŋ yic.’ ³⁵ “Ku yen Debit ě ye kǎk Nhialic looi wǎar piŋ yen, ku jɔl thou ku thiǎk tĕ cĭ wǎrken dĭt thiɔk thĭn. Ku guǎpde aci bĕn dhiǎth raŋ yic. ³⁷ Ku kĕn akĕc rot looi tĕnĕ raan cĭ Nhialic jɔt bei raŋ yic.

³⁸ “Awiĕc bǎk ŋic wek wǎmǎthkiĕ Itharel, lɔn nadĕ ke rin Jethu yen abĭ kǎrec pǎl piny tĕnĕ kɔc. Raan bĭ wĕtde gam abĭ adumuɔmke pǎl piny tĕnĕ ye. Ku kĕnĕ ě kĕc lɔŋ Mothith looi wǎar tĕnĕ we. ⁴⁰ Tǎaukĕ wenyin piny apath bĭ kĕ cĭ kɔc kǎk Nhialic tiŋ, cik lĕk kɔc ělǎ rot cĭi lui we,

⁴¹ ‘Tiŋŋkĕ wek kɔc kɔc dɔl gup! Gǎikĕ ku wek aabi liu, rin kĕ luɔci akɔlĕ!

Acie kĕ bǎk gam, cɔk alɔn bĭ raandǎ ye teet yic tĕnĕ we!’ ⁴² Wĕn jiĕl Paulo ku Barnaba tĕn amat, goke yɔɔk ku bĭk ben bĕn akɔl dĕĕt amat bĭk wĕt lɔŋ Nhialic bĕn ber yic. ⁴³ Wĕn cĭ kɔc jǎl amat yic, ke Paulo ku Barnaba ruĕc kɔc juĕc Itharel, ku kɔc juĕc cie kɔc Itharel cĭ ciĕŋ kɔc Itharel gam. Ku jɔl Paulo kek Barnaba lĕk ke bĭk kepuɔth dĕet, ku bĭk piŋ ke ŋɔth piath Nhialic.

⁴⁴ Nawĕn akɔl dĕt amat, ke kɔc juĕc apeɪ bɔ amat yic aabi ciĕt kɔc ěbĕn geeu kek cĭ guĕer bĭk bĕn piŋ wĕt Nhialic. ⁴⁵ Nawĕn tiŋ kɔc Itharel akut dĭit kĕnĕ ke dɔm tietl ke. Ku yekĕ wĕt lueel Paulo dhɔl yic ku yekĕ lat. ⁴⁶ Ku Paulo kek Barnaba aaci bĕn jam apeɪ kĕlǎ ke cĭi riɔc, “Kĕn yen bĭ rot kaŋ looi tuen, ee lɔn bĭ we lĕk wĕt Nhialic. Ku na cǎk kuc bǎk wĕt Nhialic cĭi gam, ku

† 13:28 Mt 27:22-23; Mk 15:13-14; Lk 23:21-23; Jn 19:15 †† 13:29 Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42 †† 13:31 Lusi 1:3 ††† 13:32-33 Wk 2:7 †† 13:34 Ith 55:3 †† 13:35 Wk 16:10 ††† 13:41 Yab 1:5

yakë röt yök ke we cie kɔc wïc pïr akölrïëc ëbën, ke wek aa buk nyään piny ku lok tënë kɔc kök cie kɔc Itharel. ⁴⁷ Rin yök aaci Nhialic yöök ëlä, "Wek aaca looi ke we cit mermer tënë kɔc cie kɔc Itharel, rin bi raan ëbën pinyhom poth la pan mac." †

⁴⁸ Nawën piñ kɔc cie kɔc Itharel wët kënë, gokë puöth miät ku leckë wët Nhialic cik piñ. Ku kɔc ke ci lɔc bik aa kɔc pïr akölrïëc ëbën aake ci bën gam.

⁴⁹ Wët Nhialic aci bën yet bëëikë yiic ëbën. ⁵⁰ Go kɔc Itharel, kɔcdit baai geu yic ëbën ben rac nhiim agut diäär kɔcdit cie kɔc Itharel Nhialic door. Ku aaci Paulo ku Barnaba bën cuop wei panden. ⁵¹ Go atuuc Jethu mël kuëñ ku tenjë kecök rin ci kek puöth riääk tënë ke. Ku jïlëkë ku lek pan cɔl Ikonìa. †⁵² Kɔc ke ci gam Antiök aake ci Wëi Nhialic la kegup, ku keek aake mit puöth apeï.

Paulo ku Barnaba aa kɔc Ikonìa lëk Wët Puöth Yam

14 Këcit këwäär ci rot looi tënë Paulo ku Barnaba Antiök acie yic ben ber aya tënë ke Ikonìa. Paulo ku Barnaba aake ci la yön ye kɔc Itharel mat thïn, ku jïemkë arëk bi kɔc juëc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel wët Jethu gam. ² Ku kɔc kök Itharel ci kuc bik wët cii gam, aaci kɔc Ikonìa luöm thook bik kenhiiim wël Paulo ku Barnaba. ³ Ku Paulo kek Barnaba aaci rëer Ikonìa nin juëc. Ku jïemkë apeï rin Jethu ke cii riç, ku wët yekë lueel ëbën ë yic, rin ci Jethu ke yiëk riel bik kâk jän göi aa looi. ⁴ Ku kɔc juëc tō geuu aake ci keyiic tek, kɔc kök aake wël kɔc Itharel piñ ku gam kɔc kök wët atuuc Jethu.

⁵ Nawën ke met kɔc Itharel yic kek kacken dīt ku kɔc Konya bik agaac jɔk, ku wickë bik ke nök. ⁶ Nawën la kɔc piöoc wët ci mat yök cök, gokë riñ tē cɔl Likonìa tō geeth Lithtra ku Derbe thïn. ⁷ Ku piöockë Wët Puöth Yam Bän y Jethu ë geethkâ yiic.

Paulo aci duër nök Lithtra

⁸ Mony ci ruai, cie cath, yecök yoc piiny tēwäär dhiëeth ye ë tō gen Lithtra. ⁹ Ku ë ye wël Paulo piñ. Go Paulo tiñ ke ci gam ku peth bi kony. Go döt, ¹⁰ ku lueel, "jɔt rot ba köçc!" Go rot wuöl nhial ku cieth.

¹¹ Nawën tiñ kɔc juëc kë ci Paulo looi, gokë jam apeï thonjen Likonìa, "Aciëek cit kɔc aaci bën piny nhial tënë yo!" ¹² Ku ciëkkë Barnaba ke cɔl Deuth ku ciëkkë Paulo ke cɔl Yërmith rin ë yen raan ye wëlken lueel. ¹³ Go raandit jɔñ cɔl Deuth door, jɔñ rëer yiëñde kal thok miöör la yiëth adir ci cuëc yöök bëëi. Ku wïc kek kacken juëc rëer ke ye bik atuuc door ë ke.

¹⁴ Nawën piñ Barnaba ku Paulo ke wickë bik looi, gokë aläthken ret yiic keköth bik nyuocth lɔn cii kek këcit kënë wïc, ku riñkë ciel thän awën yic ku lueelkë, ¹⁵ "Yeñö looi wek kënë? Yök aa kɔc ë path cimëndun. Yök aaci bën buk Wët Puöth Yam Jethu bën lueel, ku

buk we nyaai kâk yakë doorkâ yiic rin cïn kek wëtten yic, ku bäk aa door Nhialic tönj pïr, ci nhial ku piny ku wër kek kâkkith tō thïn ëbën cak. †¹⁶ Wäthëer Nhialic ëci kɔc puöl bik kâkken cik tak aa door. ¹⁷ Ku Nhialic ë rot nyuocth akölaköl kâpuöth ye looi yiic tënë kɔc. Ee derj cɔl atueny ku lok kâñ ëbën cit tēden ye kek lusk, ku mitkë puöth." ¹⁸ Cɔk awën këc kockâ wëlken lac gam, ka cik bën lëu bik kɔc dɔk bik miöör cii näk.

¹⁹ Nawën ke kɔc Itharel kök bö Antiök gen tō Pithidia, ku bö kɔc kök Ikonìa, ku reckë kɔc nhiim ku biöökkë Paulo ku yöckë ayeer geuu, ku takkë lɔn ci yen thou.

²⁰ Nawën la kɔc ci gam kenhiiim kut yelööm, ke jɔt rot ku dhuk geuu. Nayɔn nhiäk ke la Derbe kek Barnaba.

Paulo ku Barnaba aaci dhuk gen Antiök tō Thiria

²¹ Paulo ku Barnaba aaci Wët Puöth Yam lëk kɔc Derbe ku gam kɔc juëc wët Jethu. Nawën ke dhuk Lithtra. Ku lek Ikonìa ku jɔl a Antiök tō Pithidia. ²² Ku lëkkë kɔc ci gam bik gamden muk apath, ku lek tuenj ke nhial Jethu. Ku lëkkë ke piöocden yic ëlä, "Kɔc ci gam ëbën aa dhil gum ë pïr kënë yic rin bi kek met bäany Nhialic yic aköldä." ²³ Ku kuanykë kɔcdit akuut kɔc ci gam yiic ëbën, ke ci kâñ rök tënë Nhialic. Ku thekkë miëth rin bi kek Nhialic kâñ door. Ku jɔlkë ke than Bëny Jethu cin, raan ci kek wëlke gam.

²⁴ Tëwën kueny kek Pithidia yic, gokë bën Pampilia. ²⁵ Ku piöockë Wët Puöth Yam tënë kɔc gen Perga ku lek Atalìa. ²⁶ Ku tēen ke gër, ku dhukkë Antiök, tēwäär ci kɔc ci gam ke thön Nhialic thïn rin luiden cik thöl.

²⁷ Wën ci kek yëet Antiök, ke kuut kɔc ci gam nhiim ku lëkkë ke kâjuëc cik looi riel Nhialic, ku nyooth Nhialic lɔn alëu bi kɔc cie kɔc Itharel gam aya. ²⁸ Ku rëerke Antiök pëi juëc kek kɔc ci gam.

Lön Mothith

15 Kɔc kök pan Judia aaci bën Antiök, ku piöockë kɔc ci gam ëlä, "Wek aaci Nhialic bi kony tē cii we dhil ɲoot, cit tē ci lön Mothith luël ye." †² Go Paulo kek Barnaba jam apeï rin ë wët kënë kek kɔc awën bö Judia. Nawën ke mat yic, bi Paulo ku Barnaba ku kɔc kök Antiök la Jeruthalem bik wët kënë la jääm yic kek atuuc Jethu ku kɔcdit kök.

³ Go akut kɔc ci gam ke jal tooc, ku wën tēek kek Ponicia ku Thamaria, ee cik lëk kɔc lɔn ci kɔc kök cie kɔc Itharel wët Nhialic gam. Wët kënë aci kɔc ci gam ëbën cɔl amit puöth.

⁴ Nawën yëetkë Jeruthalem ë ke lor akut kɔc ci gam, ku atuuc Jethu ku kɔcdit, kɔc cik bën lëk kâjuëc ci Nhialic ke kony bik ke looi. ⁵ Go kɔc kök akut Parathi ci gam röt jat nhial ku luelkë, "Keek aa dhil ɲoot ku lëk ke bik lön Mothith dhiel theek."

⁶ Go atuuc Jethu ku kɔcdit kenhiiim mat bik wët kënë tak yic. ⁷ Wën ci kek wët jääm yic apeï, ke Piter jɔt rot ku lueel, "Wek kackië anjäckë lɔn yen aci Nhialic lɔc wäär

† 13:47 Ith 42:6; 49:6 †† 13:51 Mt 10:14; Mk 6:11; Lk 9:5; 10:11
‡ Aa rin jakken.

†† 14:15 B.bei 20:11; Wk 146:6 †† 15:1 Leb 12:3

kamkun, ba Wēt Puoth Yam lëk kɔc cie kuat Itharel, rin bi kek wēt Bēny piŋ ku gamkë. ¹⁸ Ku Nhialic anjic kē tō raan ebēn puōu, aci nyuōth lɔn yeen alēu kɔc kōk cie kɔc Itharel bik gam aya cimēn cī yen Wēike cɔl abō tēnē ke, cimēn wāār cī yen ye luōi ŋo aya. ¹⁹ Aci nyuōth lɔn ŋok kɔc Itharel ku thāi kōk, ŋok aa thōŋ ebēn, ku nyēei kārɛc kepuōth rin cī kek gam.

¹⁰ “Na ye kēya, ke yeŋō looi wek kē cī Nhialic nyuōth we bāk cīi loi, rin wic wek ye ē path bāk tē bi yen puōu riēek thīn tiŋ. Tē jōt ŋok kɔc cī gam nhīim kēril kēc wārkuan dīt ku ŋo aya, kaŋ lēu buk yāāc? ¹¹ Aci tēde! Ayeku gam lɔn bi ŋo kony rin piath Bēny Jethu, ku abī ya tēde aya tēnē ke.”

¹² Go akut ebēn biēt ku piŋkē kāk jāŋ gōi cī Nhialic cɔl aa looi Barnaba ku Paulo ke, kam kɔc kōk cie kɔc Itharel. ¹³ Wēn cī kek thōk jam, ke Jemith jōt rot ku bēer ēlā, “Piēŋkē wētdiē wek kɔc akuōtda! ¹⁴ Aci Thaimon tēt ŋo tē cī Nhialic ye nyuōth thīn lɔn ye kɔc cie kuat Itharel kacke aya, rin cī yen kɔc kōk nyaai keyiic bik aa kacke. ¹⁵ Ku wēl kɔc kāk Nhialic tiŋ aaci rōm kek ē wēlkā alanden. Cimēn cī ye gōt athōr thēer wēl Nhialic yic ēlā,

¹⁶ “Ku lueel Bēny, ŋen abī dhuk, ku ŋen abī many Debit cī riāāk ben jōt nom. Ku ben kākken cī riāāk cōk piny bik riel.

¹⁷ Ku kēya, kɔc ebēn aabī Bēny wic, kɔc cie kɔc Itharel ca cɔl bik aa kackiē.

¹⁸ Yen ee wēt cī Bēny lueel akan, Bēny yen cī wēt kēnē cɔl anjic thēer.’ †

¹⁹ “Ku la Jemith tueŋ ku lueel, na ye ŋen, ke ŋok aaci kɔc cie kɔc Itharel cī Nhialic dhuōk rēēm nhīim.

²⁰ Anjuēēn buk ke gāt athōr ku lēkku ke, bik cīi mīth ku-at miēth cī ke jakrɛc door, ku titkē rōt bik gup cīi la akɔr. Ku cik riem cam ku cik cuēt riŋ lān kēc teem rōl bi riem kuēr. ²¹ Rin lōŋ Mothith aci kuen run juēc yiic, ŋōn ye kɔc Itharel mat thīn akōōl cīi kek ē luui yiic, ku wēlkā aaye piōōc gēeth yiic ebēn.”

Athōr cī gāt kɔc cie kɔc Itharel cī gam

²² Nawēn ke atuuc Jethu, ku kɔcdīt kek kɔc akut kɔc cī gam ebēn, mat wēt yic bik rōōr abēk akut yic kuany, ku bik ke tuōc Antiōk kek Paulo ku Barnaba. Gokē Judath cɔl Barthabath aya, ku Thilath kɔc theek akut rin luu- den, kuany. ²³ Ku gēmkē ke athōr kēnē tēnē kɔc cī gam Antiōk,

“ŋok atuuc Jethu ku kɔcdīt, miēthakun, ŋok aaci miāthda tuōc miēthakua cie kuat Itharel ciēŋ gen Antiōk, ku pan Thiria ku Cilicia. ²⁴ Acuk piŋ lɔn cī kɔc kōk akuōtda yic la ku rečkē wepuōth kāk yekē lueel, ku keek aa kēcku ke tooc bik kākā aala lueel.

²⁵ Kēya, ŋok aaci ŋonhīim mat ku gamku buk kɔc kuany ku tucku ke we. Ku aabi la kek wāmāthkuan nhiarku Barnaba ku Paulo, ²⁶ cī wēiken gam bik luui

rin Jethu Krītho. ²⁷ Wek aa tucku Judath ku Thilath, bik we lēk wēl cī gōt athōr kēn yic aya. ²⁸ Aci Wēi Nhialic tāau ŋopuōth bi ciēn lōŋ ril dēt metku ē lōōŋ cī gāt we kā yiic. ²⁹ Ku wek aa cīi kākā dhil loi, duōkkē ye mīth miēth yeke jakrɛc door, duōkkē riem cam, duōkkē cuēt riŋ lān kēc teem rōl bi riem kuēr, ku tietkē rōt bāk gup cīi la akɔr. Na luikē kākā cīt ēmēn cī ŋok ke lēk we, ke luuidun abī piath. Yenakan.”

³⁰ Ku toočkē atuuc Antiōk. Nawēn cik yet, ke mat kɔc cī gam ebēn nhīim ku gēmkē ke athōōr. ³¹ Wēn cī kek athōōr kuen ē ke mit puōth rin cī wēl cī gōt athōōr yic ke dēet puōth. ³² Judath ku Thilath, kɔc ke jam nyin Nhialic aya, aaci jam apeī kek kɔc cī gam bik ke dēet puōth ku rilē puōth. ³³ Tēwēn cī kek nīn nōk ke ke lony wāmāthakua dhōl bik dhuk ke puōl gup tēnē kɔc ke toc ke. [³⁴ Ku Thilath acie nom bēn waar ku dōŋ.] ³⁵ Paulo ku Barnaba aake cī pēi nōk Antiōk, ke piōōc wēt Bēny kek kɔc juēc kōk tēnē kɔc Antiōk.

Paulo ku Barnaba aaci puōk

³⁶ Nawēn cik pēi nōk Antiōk, ke Paulo yōōk Barnaba, “Dhukku ciēn gēeth wāār yiic cī ŋok Wēt Puoth Yam piōōc thīn, buk wāmāthakua la neem, ku buk tiŋ lɔn le kek tueŋ apath kek gamden.” ³⁷ Ku ē wic Barnaba bi Joon Marko cath ke ke, ³⁸ ku akēc Paulo tak lɔn puoth yen bi cath ke ke rin aci bēn dhuk Pampilia, ku cīi rēēr ke ke bik luuiden thāāp kedhie. ³⁹ Wēt kēnē acik tēer apeī nawēn ke puōk. Ku jiēl Barnaba kek Joon Marko ku geerkē Thaipruth. ⁴⁰ Ku cɔl Paulo Thilath bi cath kek ye, ku pēl miēthakēn ke dhōl bi Nhialic ke cɔl aa cath ke puōl gup. ⁴¹ Ku jōlkē la Thiria ku Cilicia kek Thilath, ke deet kɔc cī gam puōth bik gamden muk apath.

Timothī aci cath kek Paulo ku Thilath

16 Paulo aci cath bi la Derbe ku Lithtra tē ciēŋ Krīthian cɔl Timothī thīn. Man Timothī ēci gam aya, ku yeen ē ye nyan kuat Itharel, ku wun ē ye Gīrīk. ² Kɔc le ŋok gam tōk ebēn Lithtra ku Ikonia, aake ye njeēc jam rin Timothī. ³ Go Paulo Timothī cɔl anjot rin wic yen ye bik cath. Ee looi kēya rin anjic kɔc Itharel ke ciēŋ Derbe ku Lithtra ebēn lɔn ye wun Timothī Gīrīk, kuat cie ŋoot. ⁴ Tēwēn ye kek jāl gen ku lek gen, aake lōōŋ cī atuuc Jethu ku kɔcdīt tō Jeruthalem guiir tēt kɔc cī gam, ku lēkkē ke bik aa luui cīt tē wic atuuc Jethu ku kɔcdīt tō Jeruthalem ye thīn. ⁵ Kēya, kɔc akut kɔc cī gam aaci cōk puōth bik gamden cīi war, ku kɔc cī gam aaci rōt aa juak akōlakōl.

Paulo ku Thilath aaci la Troath

⁶ Paulo ku Thilath aaci Prigia ku Galatia bar yic, rin cī Wēi Nhialic ye nyuōth ke bik Wēt Puoth Yam cīi piōōc ē bēēi Athia kā yiic. ⁷ Tēwēn cī kek aken Mithia dōōt, ke wickē bik la pan cɔl Bithinia, ku keek aaci Wēi Nhialic

† 15:7 Lusi 10:1-43 †† 15:8 Lusi 2:4; 10:44 ‡ 15:18 Amo 9:11-12 †† 15:20 B.bei 34:15-17; Leb 17:10-16; 18:6-23

‡‡ 15:38 Lusi 13:13

nyuääth bik cii tēk thīn. ⁸ Gokē Mithia bar yic ku lek Troath. ⁹ Ku ē wēēr kēnē Paulo aci kēdān tīn kēcit raan Mathedonia ke kääc yenhom ku lēn. “Bäär yīn Paulo Mathedonia ba ʒo bēn kony.” ¹⁰ Wēn cī Paulo nyuōth ē kēnē, goku rōt guir buk la Mathedonia, rin acuk n̄ic lbn cī Nhialic ʒo cōl buk Wēt Puōth Yam la piōc tēnē kōc Mathedonia.

Paulo ku Thilath aaci la Pilipi

¹¹ Goku jāl Troath ē riāi ku gērku buk teem Thamodraki, n̄ayon nhiäk dēēt ʒo la Nipolith. ¹² Ku jiēlku Nipolith ku lok Pilipi gen tuen̄ ye kan̄ thiook tē le kōc Mathedonia, ku yen ē ye gen rēer kōc Roma thīn. Ku nākku nīn juēc geeu. ¹³ Nawēn akōl cii kōc Itharel ē luui ke ʒo jiēl geeu, ku lok wārycu tē yeku tak lbn ye kōc Itharel kenhīim mat thīn bik rōök. Ku nyuucku piiny ku jīemku tēnē diäär ke cī kenhīim mat thīn aya. ¹⁴ Kam kōc cī wēlkua piñ ē kōc ke tō thīn yiic, ee tīn gen Thiatira cōl Lidia, ku ē ye ʒōc wei alēth mīthiōōn̄ ril ʒōnyden yic apeī. Lidia ē ye Nhialic door, ku ēcī Nhialic cōk puōu bī wēt lueel Paulo piñ. ¹⁵ Wēn cī ye gām lōkwēi kek kōc ciēn̄ baai kek ye, ke cōl ʒo ku lēk ʒo, “Bāk, rēērke paandiē, tē cī wek ye gam lbn cī ʒen gam ayic.” Ku lēn ʒo buk la baai.

Paulo ku Thilath aaci mac Pilipi

¹⁶ N̄ayon akāl tōk, tēwēn le ʒok tē ye kōc la rōök thīn, ke ʒo rām kek nyan alony la guōp jn̄ ye cōl alēk kōc kē bī rot looi. Ku yeen ēcī wēū juēc apeī bēēi tēnē kōcken cī ye loony. ¹⁷ Nawēn ke buōth Paulo ku ʒo ēbēn ke loi duōt, “Kōckā aa lui rin Nhialic Madhōl. Aa yīn lēk tē bī Nhialic yī kuōny thīn.” ¹⁸ Ku looi kēya nīn juēc, agut bī Paulo puōu riääk, ku wel yenhom ku lēk jn̄ tō nya guōp, “Rin Jethu Kritho bäär bei ē nya guōp!” Ee kaam wēn, ke jn̄rac jiēl yeguōp. ¹⁹ Nawēn le kōc cī yeen loony tīn, ke nyan alony cīn wēū ye ben bēēi tēnē ke, gokē Paulo dōm ku Thilath ku thelkē ke luk yic. ²⁰ Ku ʒēthkē ke bāny nhiim ku luelkē, “Rōörkā aa kōc Itharel, ku keek aa loi aliäap genda. ²¹ Aa ʒook piōc buk kāk liu ciēn̄da ku lōōn̄kua yiic, aa looi. ʒok aa kuat Roma. Kēya, ʒok aaci dhil luui kāk yekē lēk ʒo buk ke looi.”

²² Ku met thān awēn kääc luk kōu wētden yic ku biēkkē ke, ku ret bāny alēth Paulo ku Thilath yiic kekōth, ku cōlkē ke aa that. ²³ Wēn cī apuruuk Paulo ku Thilath that ku biēkkē ke apeī, ku riitkē ke ʒōn mēc, ku yōök bēny apuruuk ē tiit kōc cī mac, bī ke der rin bī kek cii kat. ²⁴ Nawēn piñ apuruuk ē wēt kēnē, ke riitkē ʒōn tō ciēn̄ ku rekkē kecōk, ku mēckē ke gurgurdit thiek kōu.

²⁵ Nawēn tēcit wēēr ciel yic, ke Paulo ku Thilath aake rōök ku ketkē waak door kek Nhialic, ku kōc kōk ke cī mac kek keek aake piñ. ²⁶ Kaam awēn ke piny yiēk rot apeī, ku yiēk tēwēn cī ʒōn mēc buh thīn aya. Nyin yic tēwēn ke ʒōt n̄any kethook, ku dāk luōn̄ werwer kecōk.

²⁷ Go bēny apuruuk wēn tit ʒōt thok rot puur ku tīn ʒōt ke n̄any thook, ku tek lbn cī kōc cī mac rōt kual, go palde miēt bei, ku wic bī rot nōk. ²⁸ Go Paulo rēl apeī, “Duk rot nāk! ʒok aatō tēn ēbēn!”

²⁹ Go bēny apuruuk mac cōl, ku rin ʒōt ku wiik Paulo ku Thilath cōk ke lēth. ³⁰ Nawēn ke wet nhiim ayeer ku thiēc ke, “Wek bāny, yeñō ba looi bī ʒa kony?”

³¹ Gokē lueel, “Gam wēt Bēny Jethu, ke yīn akony wek kacku.” ³² Nawēn ke jn̄l wēt Bēny Jethu piōc tēnē ye ku tēnē kōc kōk tō paande ēbēn. ³³ Ku ē wēēr kēnē, ke Paulo ku Thilath nyēi bēny apuruuk wēn ke bī tētōkken la lōk yiic ku dēr keyiic, ku muōc n̄hom nyin yic kek kacke ēbēn. ³⁴ Ku ʒēth Paulo ku Thilath paande ku gēm ke miēth. Ku jn̄l puōu miēt kek kacke rin cī yen wēt Nhialic jal gam.

³⁵ N̄ayon nhiäk ke bāny geeu toc bāny apuruuk, “Lak, lēkkē bēny apuruuk tit ʒōn mēc bī Paulo ku Thilath lony.”

³⁶ Go bēny apuruuk tit lēk Paulo, “Bāny aaci wēt tooc rienkun bī we lony. Kēya, wek aaci puōl bāk jāl ke cīn awuōc yik we.”

³⁷ Go Paulo lueel tēnē bēny apuruuk, “ʒok aa kēc ʒāth luk yic, ku ʒok aaci bāny cōl at that thēi n̄hom ku mac ʒo, ku ʒok aa kōc Roma! Ku emēn, awickē buk jāl ʒo cii n̄ic? Acie tēde! Kek bāny nhiim, aa dhil bēn tēn bik ʒo bēn luōny bei.”

³⁸ Go bāny apuruuk wēt cī Paulo ku Thilath lēk ke la kuany yic tēnē bāny geeu. Nawēn piñkē lbn ye Paulo ku Thilath kōc Roma, gokē riōc. ³⁹ Ku lek bik ke la lōn̄, bik wēt pāl piny tēnē ke, ku biikē ke bei ʒōn mēc ku lēkkē ke bik jāl geeu. ⁴⁰ Go Paulo ku Thilath jāl ku lek pan Lidia. Ku matkē kenhīim thīn kek kōc cī gam, ku jīemkē tēnē ke wēl deet kek kepuōth ku jiēlkē.

Kōc Thethalonika aaci wēt Paulo maan

17 Paulo ku Thilath aaci tēek gēth karou yiic, gen Ampipoli ku Apolonia, ku jn̄lkē bēn Thethalonika tē rēer tēn ye kōc Itharel kenhīim mat thīn bik rōök.

² Go Paulo, cimēnden thēer, la tē ye kōc Itharel kenhīim mat thīn, ku akōöl yiic kadiäk, akōöl cii kōc Itharel ye luui, ke Paulo jn̄l kāk cī gōt athōr thēer wēl Nhialic yic aa tēer kek kōc. ³ Ku nyuth ke kē cī gōt athōr thēer wēl Nhialic yic, ee lbn bī Jethu Kritho raan cī Nhialic tooc abi dhiel gum, ku jn̄t rot thou yic. Ku lueel Paulo elā, “Jethu jīem ʒen rienke tēnē we emēn, yen aci Nhialic lbc ku dōc.” ⁴ Go kōc kōk kāk cī Paulo lueel yōk ke ye yith, ku mētkē rōt Paulo ku Thilath, ku yen lan kōc juēc Girik Nhialic door aya, ku diäär kōk kōcdit.

⁵ Ku kōc Itharel aake cī tiel dōm rin cī kōc juēc wēt Paulo gam, ku kuutkē kōc aliäap dhōl yiic, ku matkē keyiic ku loikē duōt, ku mekkē pan Jathon ku wickē Paulo ku Thilath ʒōt yiic bik ke bēēi ayeer tēnē kōc. ⁶ Nawēn cik ke yōk, gokē Jathon ku kōc kōk cī gam thel tēnē kōcdit geeu ke loi duōt elā, “Rōörkā aaci liäap looi gēth juēc yiic, ku emēn aaci bēn genda. ⁷ Ku aaci

Jathon nyuöc paande. Keek aaci löönj bënyḡaknhom Roma dhöl yiic, ku luelkë ka la bënyḡaknhom dët yam cɔl Jethu.”⁸ Ku wëlken kâ, aaci thändit geu ku bány liäp nḡiim.⁹ Ku jɔl bány Jathon ku wämäth kök awën cɔl aa tēü wēü piny bik röt waar, ku pälkë ke bik jäl.

Paulo ku Thilath aaci la Beria

¹⁰ Tēwën cī piny cuɔl, ke kɔc cī gam cɔl Paulo ku Thilath aa la Beria. Nawën cik yet, ke la tē ye kɔc Itharel mat thīn.¹¹ Aye kɔc Itharel tō Beria nhaar bik wēt Paulo piḡ tēnē kɔc Thethalonika. Ku aake wël Nhialic kueen akōlaköl, bik tiḡ lɔn ye kāk ye Paulo lueel yith.¹² Kɔc juēc aaci wēt Jethu ye Paulo lēk kɔc bën gam. Ku diäär juēc kɔcdit Girik, ku rōör juēc Girik aaci wēt ye Paulo lueel bën gam aya.

¹³ Nawën le kɔc Itharel tō Thethalonika piḡ lɔn cī Paulo wēt Nhialic la piöc Beria aya, gokë bën ku koutkë kɔc thook bik aliäp looi.¹⁴ Tēwën nyin yic, ke kɔc cī gam cɔl Paulo ajiël kek kɔc kök bik la wath thok, ku döḡ Thilath ku Timothī Beria.¹⁵ Ku kɔc awën ruēc Paulo aaci bën ger kek ye, bik yet Athen. Ku dhukkë Beria kek athön Paulo tēnē Thilath ku Timothī, bik röt lac mät ye.

Paulo aci la Athen

¹⁶ Tēwën tiit Paulo Thilath ku Timothī Athen, ee kēc puö la yum wën tiḡ yen geu ke cī thiän yīk ye kek jakken door thīn.¹⁷ Go jäl a teer kek kɔc Itharel, ku kɔc wuöt kök Nhialic door tē ye kɔc Itharel mat thīn kek thän dët guēr tē ye kɔc kenḡiim mat thīn geeu, bik wëlkä bën piḡ.¹⁸ Go kɔc kök piöc Epikuria ku Ithtək jam kek ye aya. Ku lueel kɔc kök, “Yenö wic raan kënë kēc piöc, bi lueel?” Ku ben kɔc kök lueel, “Yen è ciēt jam rin jak kucku.” Ee luelkë këya rin Paulo è piöc rin Jethu, ku lɔn ye kɔc röt jɔt thou yic.¹⁹ Gokë Paulo cɔl amat yic, amat è röm gɔn cɔl Ariöpakuth nom ku luelkë, “Awicku buk piöcdun yam ye lueel kënë njic.²⁰ Kök yeku piḡ ke ye lueel, aaci thōḡ kek kāk cuk kaḡ piḡ, ku awicku buk wētden yic, njic.”²¹ (Rin anhiær kɔc ke dhiēth Athen, ku thāi kök la rēer thīn, bik kɔc aa lēk wël yam cik piḡ, ku piḡkë kāk yam tēnē kɔc kök aya.)

²² Go Paulo rot jɔt ku kēēc amat Ariöpakuth nom ku lueel. “Kɔc Athen! Aya tiḡ kajuēc yiic lɔn ye wek jak juēc theek.²³ Rin tē cieth yen gendun yic, ku daai kakkun yakë door, yen è yīk yök aya ke cī gōt nom kēlä, ‘Tēnē Nhialic kuc.’ Yen kë yakë door kënë, yen è kënë ya lēk we, ku acäk ye njic.²⁴ Nhialic cī piny cak ku kāk tō thīn ebën, yen è Bëny nhial ku piny. Ku acie ceḡ luäk cī buth yiic bi ye aa door thīn.²⁵ Ku yeen aya, acie wic kök bi luöi ye, rin è yen atō piir yecin, ku è yen keriēc ebën wic raan, gam raan.^{††26} Nhialic aci raan tök kaḡ cak tuenḡ, ku raan tōḡ kënë yen abii thāi bei thīn ebën, ku jɔl ke aa thiēi pinyhom ebën bi kek ceḡ thīn. Ku tuenḡ

† Aa kɔc akut è kēḡ lueel pan Girik. †† 17:25 1Bḡ 8:27; Ith 42:5; Lusi 7:48

kēc yen ke cak, ècī guiir, ye nen, ku ye tēnen bi kek cien thīn.²⁷ Aci cak rin bi kek ye wic bik njic, tēdē abik yök tē wic kek ye. Ku è yic Nhialic aci mec kek yo.²⁸ Cimën cī raan dët ye lueel èlä thær, ‘Yen acɔl yo aa piir, ku ciḡku cimën kënë!’ Ku aci kɔckun wak lueel aya èlä, ‘Yök aa miēthke aya.’

²⁹ “Cimën ye yok mith Nhialic, acuk dhil tak lɔn Nhialic aci milän, ayi al el cī atēt guaḡ bi thōḡ Nhialic.³⁰ Akēc Nhialic kuēc nom, bi kɔc tēm awuöc wäär kēc ye njic, ku emën è kɔc lēk pinyhom ebën, bik käreç yekë looi puö.³¹ Rin aci guiir bi la aköl tōḡ bi raan cī lɔc luk looi tēnē kuat raan ebën pinyhom. Ku yen aci nyuöth raan ebën lɔn bi yen kënë looi, jōn cī yen raan bi luk looi jɔt raḡ yic!”

³² Tēwën piḡ kek Paulo ke jam jōn rot thou yic, ke bui kɔc kök, ku lueel kɔc kök èlä, “Awicku, ba kënë ben ber yic, buk piḡ.”³³ Go Paulo jäl amat yic.³⁴ Ku mēt rōör kök röt ye, ku gamkë wēt cī lueel, kam è rōörkä è ye raan kɔc amat cɔl Diönithiöth, ku tiḡ cɔl Damarith, ku kɔc kök ke cī gam aake tō thīn aya.

Paulo aci la Korinth

18 Wën cī Paulo jam amat yic, ke jiël Athen ku ler Korinth.² Ku rēm thīn kek mony Itharel cɔl Akuila, dhiēth Pontuth, ke puöc bën Italia kek Prithkila tieḡde, rin cī Klaudiöth, Bënyḡaknhom kɔc Itharel cup wei Roma. Go Paulo la bi ke la neem.³ Ku rēer ku luui ke ke, wën cī yen ke yök ke ye cuēc alēth dhil ye guöt piny cit duël, ku yockkë ke cimën yen aya.⁴ Ku è ye jam apē tē ye kɔc Itharel mat thīn akööl cī kɔc ye luui yiic, bi ke lēk yith, rin bi kɔc Itharel ku kɔc Girik wēt Nhialic gam aya.

⁵ Nawën la Thilath ku Timothī bën Mathedonia, ke Paulo päl kākken ke ye looi ku yīk yehom piöc wēt Jethu, ku tēt kɔc Itharel lɔn Jethu yen aluaḡ bi Nhialic tuöc pinyhom.⁶ Nawën ke jōnykë ku luelkë käreç rienke, go yecök teḡ ku lēk ke, “Na cāk mää bāk Nhialic kuc, ka wek aabi röt gök è röt! Acin raan bāk gök. Emën wek aba puö ku la wēt Jethu piöc tēnē kɔc cie kɔc Itharel.”⁷ Goke jal nyään piny, ku ler pan raan cie raan Itharel Nhialic door cɔl Titiöth Juthtuth bi la rēer thīn. Ku pan Titiöth è thiäak kek tēn amat kɔc Itharel.⁸ Raandit tēn amat cɔl Krithputh ècī wēt Nhialic gam, yeen ku kacke ebën ku kɔc kök Korinth aake cī wēt Jethu piḡ ku gamkë, ku muöc Paulo kenḡiim.

⁹ Naḡon wēer tök, ke Paulo tiḡ kēdän kēcit nyuöth, ku lēk Nhialic ye èlä, “Duk riöc è kockä, lɔr tuenḡ yī jam tēnē ke, ku duk dhör kë loi yic,¹⁰ rin yen arēer kek yī. Acin raan bi ye lēu bi yiäk tētök, rin kɔc juēc rēer è tēn aa kackiē.”¹¹ Go Paulo rēer geeu ruöön tök ku abak, ke piöc kɔc wēt bö tēnē Nhialic.

¹² Nawën cī Galio bënyḡaknhom Roma, jal looi bi ye bënydit pan Girik, ke kɔc Itharel mat keyiic ku dömkë Paulo ku yēthkë luk yic tēnē Galio.¹³ Ku luelkë tēnē ye,

“Mony kënë, awic koc bik Nhialic aa door dhöl cii thääny kek lõnda.”

¹⁴ Tëwën wic Paulo ye bi jam, ke luel Galio tënë koc Itharel ëlä, “Na ye awuoc yen ci looi, nuot yen acä yic päl piny ku pier wëtdun. ¹⁵ Ku emën nek ater we ë path wët rin ku wël ku lõnkun, wek aa dhil këdun lueel wepëc. Yen acie bëny käk cit kakkä.” ¹⁶ Ku cöl ke aa nyëi luk yic. ¹⁷ Gokë Thotheneth, raandit tën amat döm ku biëkkë luk yic. Ku kënë akëc Galio kuëc nom.

Paulo aci dhuk Antiök

¹⁸ Paulo ëci nin juëc nõk Korinth kek koc ci gam, nawën ë ke töng ke, ku ler riäi yic kek Prithkila ku Akuila, riän la Thiria. Ku wën këc kek guo la wiir bik ger, ee ci kuënj Kankëria tënë Nhialic, ku cöl rot amut nom. ¹⁹ Nawën ë ke yet Epethuth, tã ci Paulo Prithkila ku Akuila bën nyään thïn. Ku ler tën amat koc Itharel, ku jiem apeï ke ke. ²⁰ Ku pëen koc amat bi lõk rëer kek ke, go cii gam. ²¹ Ku lëk ke ëlä wën jiël yen, “Na ye yen kë wic Nhialic, ke yen abi dhuk tënë we.” Ku ler riäi yic ku jiëlkë Epethuth.

²² Wën le yen yëet Cetharia, ke la Jeruthalem ku muõth akut koc ci gam, ku jöl la Antiök. ²³ Nawën ci nin nõk Antiök ke jiël ku ler wuõth Galatia ku Prigia ku deet koc ci gam thïn ëbën puõth.

Apolo ë koc Epethuth ku Korinth piõc

²⁴ Go raan Itharel cöl Apolo, dhiëth Alekdhändria pan Ijip, bën Epethuth. Yen ë njic wël thëer ci göt athör thëer wël Nhialic yic, ku ë njic jam apeï. ²⁵ Ku ëci piõc dhël Bëny ku nhiëer ke ku jiem ku piõc koc yith rin Jethu. Ku kakkä aake pëk thook miõc nom wäär ye Joon looi. ²⁶ Ee ye këriëc ëbën njic teet yic apath tën amat ke cii riõc. Tëwën piñ Prithkila ku Akuila wëlkä, gokë yäth panden ku tëtke dhöl ci Nhialic nyooth tënë koc.

²⁷ Ku jöl Apolo tak bi la pan Girik, go koc ci gam Epethuth kony ku gëtkë athöör tënë koc ci gam tö pan Girik, ku lëkkë ke bik njic lor apath tã yeet yen. Ku yeen aci bën aa raan ci koc ci Nhialic kucny dhënjde bik gam, bën kony apeï wën yeet yen. ²⁸ Rin wëlken ril ci lueel aaci yen koc Itharel thöl nhiiim amat yic, ku nyuth ke yith wël thëer Nhialic ci göt yic lõn Jethu yen ë raan ci lõc ku dõc.

Paulo aci la Epethuth

19 Tëwën rëer Apolo Korinth, ke Paulo jöl cath bi wuõth kuany yic ku yeet Epethuth. Tëën, aci koc kök abiõth yök thïn ² ku thiëc ke, “Ci Wëi Nhialic lööny wegup wën ci wek gam?” Gokë dhuõk ye, “Akëcku cak piñ lõn tö Wëi Nhialic thïn.”

³ Go Paulo ke thiëc, “Na ye këya, ye miõc nom njö cak yök?” Gokë bëer, “Ee miõc nom ye Joon gam koc.”

⁴ Go Paulo lëk ke, “Miõc ye Joon koc muoc nhiiim aye looi tënë koc ci kepuõth wel wei kërec yic. Ku lëk koc

Itharel wek aa dhil Jethu raan bi lõk bën yacök gam.” ^{††}

⁵ Wën piñ kek ë wët kënë, ke muoc nhiiim bik jäl aa koc buõth Jethu. ⁶ Ku tëëu Paulo yecin kenhiiim, ku bö Wëi Nhialic kegup, ku jiemkë thok kök, ku jölkë wët ci bën tënë Nhialic aa luëel. ⁷ Ku rööor aake cit thiäar ku rou ëbën.

⁸ Ku tën pëi kadiäk, Paulo ë ye la tã ye koc Itharel mat thïn, ku jiem ke ke apeï lõn ye wët ye lueel rin bëäny Nhialic yic. ⁹ Go koc kök nhiiim riel keyiic ku cik gëm, ku luelkë kërec apeï koc nhiiim rin dhël piir ci Bëny nyooth. Go Paulo ke nyään piny ku jiël kek koc ci gam, ku jölkë wët aa jaam yic akölaköl, yöndit ye mony cöl Tiranuth jam thïn tënë koc juëc. ¹⁰ Ku la Paulo tuenj run karou ke loi kënë, abi koc ke rëer wun Athia, koc Itharel ku koc cie koc Itharel, wët Bëny piñ.

Aye wëet Ithkiba them bik jakrec cuop wei

¹¹ Nhialic ëci Paulo cöl aloi käk koc göi këc röt kan looi. ¹² Alanh yen tuc wuuny, ku alanh ye ceñ tën lusi, aake ye yäth tënë koc tuany. Ku tã ci ke yäth, aa tuaany cöl ajiël ku jiël jakrec kegup aya. ¹³ Eci koc kök Itharel këc gam baai kuany yic ke ye jakrec cuop wei koc gup, aa them aya bik rin Bëny Jethu aa lueel, ku yekë jam tënë jakrec ëlä, “Yin ayõck rin Jethu, ye Paulo jam rienke.” ¹⁴ Wëet raandit käk Nhialic cöl Ithkiba kadhorou kek aake ye kënë looi.

¹⁵ Go jönrac lueel tënë ke, “Yen anjic Jethu, ku yen aci wët Paulo piñ ku week yakë tak ye wek yi ña?”

¹⁶ Go raan tö jönrac yeguop thueet kegup ku yik ke tëtöök, ku ret aläthken yic kekõth. Nawën ke kat paande kecin köth alëth, ke kuër gup aya. ¹⁷ Koc Itharel ëbën ku koc cie koc Itharel ke ciënj Epethuth, aake ci kë ci raan la guõp jönrac looi piñ, gokë riõc apeï, ku jöl rin Bëny Jethu aa leec apeï. ¹⁸ Go koc juëc ci gam bën ku lekkë kækken rec cik looi koc nhiiim.

¹⁹ Go acör juëc luui ë kakkä athörken bëi ku cuänykë ke ke dëei raan ëbën. Ku matkë wëeu ke yoc athör yic gokë aa wëeu juëc apeï. ²⁰ Käjuëc ril ci röt looiakä aaci koc cök puõth apeï, ku jöl wët Bëny la tuenj ke thiëi piny, ku gëm koc juëc.

Koc Epethuth aacä aliäap looi

²¹ Wën ci kakkä röt looi, ke bö Paulo puõu bi la Jeruthalem ke tøk Mathedonia ku Girik, ku lueel, “Të ci yen la ë bëikä yic ke yen abi dhiel la Roma aya.” ²² Go Timothü ku Eratuth kocken ye kony tuoc Mathedonia, ku lõk rëer Athia.

²³ Tëwën rëer yen Athia yen ëci aliäm düt rot looi Epethuth rin dhël piir ci Bëny nyooth. ²⁴ Mony thõth milõnj cöl Demetriõth ë tö thïn. Ku yeen ë ye kan thõth milän këcit luëk kor ye ke jöñ tik cöl Artemith door thïn. Ku kocken lusi aake wëeu juëc yök ë luciden kënë yic. ²⁵ Go kocken lusi cöl ëbën, ku cöl koc kök milõnj thõth këcit luëk Artemith cimenden aya, ku lëk

† 18:18 Kn 6:18

†† 19:4 Mt 3:11; Mk 1:4, 7-8; Lk 3:4, 16; Jn 1:26-27

ke, "Week, anjäckë lɔn ye ʒok wëëukuan piir ʒok yök ë lusi kënë yic. ²⁶ Ayakë piŋ ku tiëŋkë yen kē looi raan cɔl Paulo. Aye lueel lɔn kāk ye thöðth acie Nhialic acin, ku yeen aci kɔc juëc wel nhiiim Epethuth ë tēn, ku jɔl a Athia ëbën. ²⁷ Këräc abī rot looi rin kɔc aaci bī njeç aa jam ë lucidan kënë. Ku acie këya rot, acin kɔc bī ye ben aa tak lɔn ye luaŋ jɔŋdan cɔl Artemith kē thiek yic. Ku acin kɔc bī jɔŋdan cɔl Artemith ben aa theek, jɔŋdan ye raan ëbën Athia ku pinyinhom, door!"

²⁸ Wën piŋ thän awën cī kenhiim mat kē cī Demetriöth lueel, ke tuuc kegup ku riëkkë puðth apeī, ku loikë wuɔɔ ku yekë lueel ëlä, "Artemith Epethuth adit apeī alanden!" ²⁹ Ku jɔl kɔc juëc geu yic ëbën, duɔɔt looi. Ku dɔm thän awën Gaiöth ku Arithtarkuth, kɔc pan Mathedonia ke cath kek Paulo, ku riinjë ke tē ye kɔc geeu kenhiim mat thīn. ³⁰ Go Paulo wic bī la jam kek kɔc wën cī kenhiim mat. Go kɔc cī gam pëen bī cī la. ³¹ Ku kɔc kɔk njeç kek ye kɔcdit geeu yiic aake cī wët tooc aya bik lëk, bī cī bō bī bën jam kɔc nhiiim. ³² Tëwën kɔc ke cī bën amat yic aake loi duɔɔt. Ku ye kɔc kɔk jam wël cī thöŋ kek wël kɔc kɔk, rin kɔc juëc keyiic aake cɔk kënë met kɔc kenhiim kuc. ³³ Go kɔc kɔk tak lɔn ë yen Alekdhändër yen cī kënë looi, rin cī kɔc Itharel ye cɔl ala kɔc nhiiim tueŋ. Go Alekdhändër yecin jɔt bī kɔc cɔl abit, ku bī tët ke lɔn cī kek cök tō ë wët kënë yic.

³⁴ Nawën lek Alekdhändër njic lɔn ë yen raan Itharel, ë ke nɔt ke loi duɔɔt ku njuɔt yekë kiit yic, "Artemith Epethuth aril apeī alanden."

³⁵ Nawën ke jɔl raandit bëny geeu lëu bī kɔc duɔm thook piny ku lueel, "Kɔc Epethuth anjic raan ëbën, lɔn yen gen Epethuth yen ala riel bī luaŋ Artemith tiit, ku jɔl a kuɔr yath cī löny nhial. ³⁶ Acin raan dhäl ë kakkä. Këya, pälkë röt piny, ku duökkë lui lusi mīth. ³⁷ Wek aaci röörkä bëëi ë tēn, cɔk alɔn cin yen kē yaath cī nyaai luεεk, ku lɔn cin yen käreç cīk luεεl jaŋda guɔp aya. ³⁸ Na la Dimitriöth kek kɔcken lusi raan yekë gaany, ka akööl ye kɔc luk aatō thīn ku bāny aa rëer thīn, alëukë bik raan wickë la gaany akölë. ³⁹ Ku na le kädëët njuɔt wiëckë, ka bī luk amatdit yic. ⁴⁰ Rin alëu bāny Roma kuan mac ʒo bik lueel lɔn cī ʒok aliäap looi rin kē cī rot looi akölë, rin acin raan lëu ye bī lueel, lɔn ala wët puðth looi aliäap, ku acin wët yic lëuku buk lueel aya rin aliäm kënë." ⁴¹ Wën cī yen wët kënë lueel, ke dāk amat nom.

Paulo aci la keny Mathedonia ku pan Girik

20 Tëwën cī kɔc ke wic Paulo bik nök röt päl piny, go Paulo kɔc cī gam cɔl ku mët ke ke, ku lëk ke wël deet yen kepuðth ku jɔl ke tōŋ, ku jiël bī la Mathedonia. ² Ku jɔl cath wuɔt juëc yiic ku lëk kɔc cī gam wël juëc deet yen kepuðth bëëi cī ke tëek yiic. Ku jɔl la wun Girik. ³ Ku rëer thīn pëi kadiäk. Tëwën guiir yen rot bī la Thiria, go njic lɔn cī kɔc Itharel ye thiën dhël yic bik nök. Go tak ku dhuk ciëen bī la tëek Mathedonia bī jäl la Thiria. ⁴ Kɔc cī yen bën ruac aayi Thopater, wën Piruth,

raan pan Beria, ku Arithtarkuth, ku Thekunduth kɔc Thethalonika, ku Gaiöth, raan Derbe, ku Tikikuth ku Tropimuth, kɔc wun Athia, ku jɔl aa Timothy. ⁵ Keek aaci la tueŋ ku lek ʒa tiit ʒok kɔc kɔk ke cath kek ʒa Troath. ⁶ Ku ʒok aaci cath riäi jäl Pilipi ke ʒo cī Yan Ayum cin yic lusu kaŋ cam. Nawën nin kadhiëc cök, goku ke jal la dööt Troath, ku ë yen tē cī ʒok nin kadhorou bën nök thīn.

Paulo aci dhuk Troath

⁷ Nayɔn thëëi aköl nin dätëm, ke ʒok aa ʒo cī ʒonhiim kut ku buk ayup bany yic ku camku ʒok kɔc cī gam. Ku jɔl Paulo jam, ku le tueŋ ke jiëem kɔc nhiiim ʒet wëer ciel yic, rin ë bī jäl ʒon nhiäk. ⁸ Ku mëc juëc aake dëp ʒön nhial tēwën mët ʒok thīn. ⁹ Ku mony riënythii cɔl Eyutikuth ëcī nyuc aluüit nyin. Nawën cī jam Paulo kōu bër apeī, go nin nök abī nin, ku lööny piny aluüit nyin ayeer. Ku ʒöt ëcī buth ke cöoc nom arak diäk. Nawën lek jɔt ke yökkë ke cī thou. ¹⁰ Go Paulo bën ku cuet rot yekōu ku pëet yic. Ku lëk kɔc, "Duökkë riöç, anɔt piir!" ¹¹ Ku dhuk nhial, ku le röök ku banykë ayup ku camkë. Nawën cī jam ke ke apeī agut bī piny bak, ke jiël. ¹² Ku ʒëthkë riënythii wën baai ke piir, ke cī puðth miet apeī.

Paulo aci jäl Troath ku ler Miletuth

¹³ ʒok aaci la tueŋ buk la riäi yic, ku ger ʒo buk la Athoth tēn yen bī Paulo la met riäi yic thīn. Ku ëcī lëk ʒo ku buk looi këya, rin ë wic bī la Athoth yecök. ¹⁴ Nawën le röm ke ʒo Athoth, go cath kek ʒo riäi ku lokku Mitilene. ¹⁵ Ku tēmku ë riäi ku ʒeetku Kayoth ʒon nhiäk dët. Na aköl dëët ke ʒo la Thamothe, nawën ben bak goku ʒet Miletuth. ¹⁶ Ku ëcī Paulo tak ku bī Epethuth waan thok, rin cī yen ye wic bī gāau wun Athia. Ku ë ban yekōu rin ë wic bī them apeī bī ʒet Jeruthalem aköl looi Yan Ayum cin yic lusu.

Paulo aci kɔcdit Epethuth tōŋ

¹⁷ Tëwën cī Paulo ʒet Miletuth go thok tuɔɔc tēnë kɔc Epethuth, ku bī kɔcdit kek bāny kɔc cī gam röm kek ye. ¹⁸ Tëwën cī kek ʒëet go lëk ke, "Wek aa njic lucidië, ku tē cī ʒen cien thīn kek we aköl tōŋ ʒon ʒëet ʒen wun Athia. ¹⁹ ʒen akëc rot looi ke ʒa ye raan nhiam. Ku ʒen ʒa loi lusi ʒa ya aluaŋ Nhialic. Ku ʒen ʒa ye rëer ke ʒa dhiau puðu wët pīr ril yic ye kɔc Itharel ye wic bik ʒen nök. ²⁰ ʒen acin kē ca muŋny we, kën yen bī we kony tēwäär ye ʒen kɔc lëk, ku ya kɔc piöç wët Nhialic agut bāaikun yiic. ²¹ Kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel, aa ca ke aa lëk alanden ku bik kepuðth dhuök ciëen ku gamkë wët Bānyda Jethu. ²² Ku ëmën, rin theek ʒen wët cī Wëi Nhialic lëk ʒa, ke ʒen adhuk Jeruthalem, ku akuöç yeŋö bī rot la looi tēnë ʒa tëtui. ²³ Kën yen njic ë kē cī Wëi Nhialic thön ʒen gëeth ca tëek yiic ë lɔn bī ʒa mac, ku käreç bī luöi ʒa gëeth yiic ëbën aatit ʒa. ²⁴ Ku piërdië acä ye kuëç nom lɔn ye yen këpath tēnë ʒen, ku ë rin wic ʒen ye ku ba lusi yen cī Bëny Jethu yiëk ʒa

ba thöl, yen lön bi ʒen ye aa lëk kɔc, yen thon path tēn-
hiɛɛr Nhialic kɔc thīn. †

²⁵ ʒen aci cath kamkun, ke ʒa jam wēt bääny Nhialic.
Ku anjɛc emēn lön cīn yen raan dēt kamkun bā ben tīn.
²⁶ Kēn yen alëk we ku bāk muk wenhiim akölē, tē le yen
raan bi dhël ca nyooth lōk puöl bi mää, ka cīi ʒen bi
gök. ²⁷ Rin acīn kēdēt ca moonny kēc lëk we ye kē wic
Nhialic ebēn ku bi looi. ²⁸ Tietkē röt apath ku tietkē kɔc
cī Wēi Nhialic we looi bāk aa kɔc mɛc ke. Calkē röt aaye
abiök kɔc cī wēt Nhialic gam, kɔc cī looi bik aa kacke
thon Wēnde. ²⁹ Anjɛc na la jāl ke kɔc ater Nhialic, cīt gal
cī wāth aabi bēn kamkun, ku keek acīn raan tōk kam
kɔc cī gam bik puöl. ³⁰ Nīnkui bi bēn kɔc kōk akuōtdun
yic aabi lueth aa lueel na lēukē ka wēn kɔc cī gam.
³¹ Tietkē wenhiim, ku duōkkē nhīim mār, anjɛc wek aca
piōōc piū nyin aköl ku wēɛr tēn run kadiāk.

³² "Ku emēn wek aca pāl Nhialic bi we tiit dhēenjen
nhieɛr yen we. Yen ala riel bi we dɔc bāk kāpath yök,
kāpuoth kek ye yiëk kɔcken cī bc. ³³ Acīn kāpuoth raan
dēt cimēn luŋ thith, ku milān tōc, ku alēth ca tuōōr nyīn.
³⁴ Anjɛckē wepēc lön ke lusi ca looi, cī ʒen ke wēu juëc
yök thīn aa kek cī ʒen kākkië ku kāk kɔc rēɛr kek ʒen
ʒɔc. ³⁵ Aca nyuōth we kajuëc yiic ebēn, lön nadē raan
luui apeī yen ē kɔc nɔp kony, ku wël cī Bēny Jethu lueel
aake muōk ʒanhom ʒon cī yen ye lueel ëlä, 'Raan kɔc
muɔc ē yen puū miët apeī tēn lön bi raan dēt ye
muɔc!' "

³⁶ Tēwēn cī Paulo thök jam, gokē kenhiol guōt piny ku
rōōkkē Nhialic. ³⁷ Keek aaci dhiau tēwēn ye kek Paulo
paat yic, ku yekē ciem ke tōŋkē. ³⁸ Keek aake rɛc puōth
wēt cī yen ye lueel ëlä, wek aaci ʒa bi ben tīn. Ku jɔlkē
ruac riäi yic.

Paulo aci la Jeruthalem

21 ʒok aaci kɔc cī gam ke bō Epethuth tōōŋ ku
jiëlku. Tēwēn cī ʒok wār teem riäi, goku ʒet tē cɔl
Koth. Nayon aköl dēētē ke ʒo ʒet pan cɔl Rodeth, ku
jiëlku thīn ku lokku tē cɔl Patara. ² Ee tēēn ʒok aaci riän
la Ponicia bēn yök thīn, goku keɛc thīn ku ger ʒo. ³ ʒok
aaci bēn ʒet tē ye ʒok Thaipruth tīn thīn, ku jɔl riäi cath
ke Thaipruth tō kōŋ cam ke ʒo la Thiria. ʒok aaci bēn la
piny riäi yic Tire, ku ē yen tēn bi kāk ke tō riäi yic la jat
piny thīn. ⁴ ʒok aaci kɔc kōk cī gam bēn yök Tire, goku
rēɛr ke ke nin kadhrou. Keek kɔc Tire aake cī Wēi
Nhialic yōōk ku bik Paulo lëk ku bi cīi la Jeruthalem.
⁵ Na la nīnkuan ke buk nōk ke ke Tire thök, goku jāl.
Keek ebēn agut diäär ku miëthken aaci ʒo bēn ruac.
Nawēn ʒeetku wath thok ke ʒo gut ʒonhiol piny agōr
thok ku rōōkku Nhialic. ⁶ Ku tōŋku ke ku lok riäi yic ku
dhukkē baai.

⁷ ʒok aaci ger jāl Tire agut Ptolimiath, tē yen cī ʒok
kɔckuan cī gam bēn la muōōth thīn ku rēɛrku ke ke
niën tōk. ⁸ Na aköl dēētē ke ʒo jiël ku ʒeetku Cetharia.
Tēēnē, ʒok aaci bēn la pan Pilipo raan kɔc piōōc Wēt

† 20:24 2Tim 4:7

Puoth Yam Nhialic, ku rēɛrku kek ye. Yeen ē ye raan
tōŋ kɔc kadhrou ke cī kuany Jeruthalem. ††9 Yeen ē la
nyīir kaŋuan kēc thiaak ku keek aake cīt kɔc kāk Nhialic
tīn. ¹⁰ Tēwēn cī ʒok nin nōk paande ke raan kāk Nhialic
tīn cɔl Agabuth bō wun Judia, ††11 bi ʒo bēn tīn. Ku lööm
gɔm ye Paulo yeyic duut, ku duut yecök ku yecin ku
lueel, kē cī Wēi Nhialic lëk ʒa akīn, raan la gɔm kēnē
abi kɔc Itharel la der Jeruthalem cīt emēn cī ʒen ye
nyuōōth, ku abik thōn kɔc cie kɔc Itharel.

¹² Tēwēn piŋ ʒok ē wēt kēnē, ʒook ku jɔl aa kɔc ē pan
wēn, goku Paulo löŋ bi cīi la Jeruthalem. ¹³ Go dhuōk ʒo
ëlä, "Yeŋö lusi kē emēn dhiëu wek kēlä, bāk ʒa cɔl akōc
puū? Acie lön bi ʒen la der Jeruthalem yetök yen ca
gam, awiëc aya ku ba la thou thīn rin Bēny Jethu."

¹⁴ Ee kēcku lēu buk dɔk, goku puöl, ku jɔlku lueel,
"Pëlku Nhialic ku bi kē cī tak looi."

¹⁵ Tēwēn cī ʒok nin ē tēēn, ke ʒo jɔl röt guiir ku jiëlku
buk la Jeruthalem. ¹⁶ Kɔc kōk kam abiōth Cetharia aaci
ʒo bēn ruac, ku ʒēthkē ʒo pan raan bi ʒok la rēɛr thīn
cɔl Menthon, raan Thaipruth, ku ē ye raan tōōŋ kam
kɔc tuen ke kōŋ wēt Jethu gam.

Paulo aci Jemith la tīn

¹⁷ Nawēn ʒeetku Jeruthalem go kɔc cī gam ʒo lor ke
mit puōth. ¹⁸ Na la aköl dēētē bēn, goku la ʒok Paulo
buk la jam kek Jemith, ku kɔcdit kāk Nhialic aake tō
thīn. ¹⁹ Keek aaci Paulo jāl muōōth ku jɔlke kuēny yic
kāk cī looi ebēn tēnē kɔc cie kɔc Itharel riel cī Nhialic
yiëk ye. ²⁰ Nawēn cik kāk cī Paulo kuany yiic piŋ, gokē
Nhialic leec. Ku jɔlkē lëk ye, "Alēu ba tīn emēn yīn
wāmääthda. Kɔc juëc apeidit ke ye kɔc Itharel aaci
gam, ku keek aa thek löŋ Mothith apeidit. ²¹ Ku acik piŋ
lön ye yīn kɔc Itharel tō wuōt kōk yiic piōōc ku bik löŋ
Mothith puöl. Ku aca aa lëk ke bik miëthken cīi ye ɲoot
ku pälkē tēcīt tē ye kɔc Itharel cien thīn. ²² Abik dhiel
piŋ yen lön cī yīn ʒēēt. Yeŋö buk looi emēn? ²³ Anjūēn
ba kē buk lëk yī looi. Ala kɔc kaŋuan ē tēn cī kuēŋ.
²⁴ Cath ke ke, ku māt rot kɔc bi kegup wuōōny wei, bāk
röt kōc ē tōk ku tāau wēūken piny, wēū kāk kek bi
kek röt kōc, ku keek aabi kenhiim muut. Kēya, abik jal
ɲic ebēn lön wël cī lëk ke rienku aa lueth, ku yīnhom
yīn adhil ceŋ tēcīt tē ye löŋ Mothith ye lueel thīn. ††25 Ku
kɔc cie kɔc Itharel cī gam, aa cuk tuōc athōōr buk lëk ke
bik miith cī ke jakrec door cīi ben ya cam, ku jɔl aa riem
ku län dēt cī dec, ku titkē röt bik gup cīi la akor." ††

²⁶ Go Paulo rot māt rōōr wēn, nayon nhiäk ke kōc rot
ke ke. Ku jɔl la luāŋ Nhialic, ku lëk kɔc tē bi nin kōc
thök, tēn yen bi kōc jāl a looi tēnē raan tōk keyiic ebēn.

Paulo aci thel ayeer luāŋ Nhialic

²⁷ Nawēn cī nin kadhrou thiök ke thök, go kɔc kōk
Itharel ke bō wun Athia Paulo tīn luāŋ Nhialic. Gokē kɔc
rac nhīim ebēn ku dɔmkē Paulo. ²⁸ Ku luelkē ke cī keröt

†† 21:8 Lusi 6:5; 8:5 † 21:10 Lusi 11:28 †† 21:24 Kn 6:13-21
‡† 21:25 Lusi 15:29

jɔt, “Kɔc Itharel! Kuɔnykë ʒo! Yen raan kën, ee yen piny kuany yic ke piöc kɔc ku ye lueel kɔc Itharel aa kɔc rɛc, ku ë lõŋ Mothith, ku jɔl a luaj Nhialic kënë yöŋ yic. Ku emën aci kɔc cie kɔc Itharel bëi luaj Nhialic aya, ku bik bën yiëk yic buɔl yen tën athëk Nhialic!”²⁹ (Ee luelkë yen kën, wët ci kek Tropimuth raan Epethuth tiŋ ke cath kek Paulo geeu, gokë tak lɔn ci Paulo bën kek ye luaj Nhialic. †)

³⁰ Go aliäp thiëi kal yic ëbën, ku jɔl kɔc kat ku lek Paulo dɔm, ku thelkë ayeer luaj Nhialic. Ku thiökkë kal thok nyin yic. ³¹ Tëwën wic kek ye bik Paulo nɔk, ke thok ëci tuɔc tënë bëny apuruuk Roma lɔn nadë ke kɔc ëbën Jeruthalem aa loi ariëer. ³² Go bëny apuruuk lööny dhöl nyin yic kek bëny kɔk apuruuk ku apuruuk, ku riŋkë tën tō yöŋm thïn. Nawën tiŋ thän awën wic Paulo bik nɔk apuruuk, gokë puɔl.

³³ Go bëny apuruuk la tënë Paulo ku dɔmkë, ku yöökkë apuruuk bik der cïn arëk karou. Ku jɔlkë thiëc, “Yeŋa yen monyë, ku yeŋö ci looi?” ³⁴ Go kɔc ke tō yöŋm yic wël cii thöŋ aa lueel. Ku jɔl aliäp rot looi agut bi bëny apuruuk ciën kë detkë, kë ci rot looi yic. Gokë apuruuk yöök bik Paulo kuaath tēden rēer kek thin. ³⁵ Nawën cik jəl cath ku rēetkë tēthöny, ke yöŋm juak rot apei, go apuruuk Paulo jɔt. ³⁶ Gokë buɔth ku yekë kiu ëlä, “Bäk, dhilku nɔk.”

Paulo aci rot kony

³⁷ Tëwën dööt kek tē ye apuruuk rēer thin, go Paulo lëk bëny apuruuk, “Ci ʒa päl ku ba yi lëk wët diëñe?”

Go bëny apuruuk jəl thiëc, “Ye jam thoŋ Girik?” ³⁸ Ku yin, cii ye raan Ijip wäär ci raan tim kanuan muk dhëŋ wat nhim roor, ku wic ba thör kek kɔc mac baai?”

³⁹ Go Paulo dhuk nhom, “ʒen ë raan Itharel, dhiëth pan cɔl Tarthuth wun Cilicia, ʒen ë raan gen diit njic. Päl ʒa ku ba jam tënë kɔc.” ⁴⁰ Ke yeen aci bëny apuruuk bën puɔl ku bi kɔc jääm nhim, ku jɔl Paulo keec nhial tēthöny ku nyooth yecin bi kɔc biët. Nawën cik biët, go Paulo jam tënë ke thuɔŋden.

22 “Kɔckiën diit ku wek wämäthkië ku wek wärkua, piëŋkë apath ʒen acin këreec ca looi nëk ʒa.”

² Nawën piŋkë ke jam thuɔŋden, gokë biët, abi piny la diil ku jɔl Paulo la tueŋ ke jam, ³ “ʒen ë raan Itharel, dhiëth Tarthuth wun Cilicia, ku ʒen ʒa diit Jeruthalem tën ku ë Gamaliel yen acä piöc. ʒen aci piöc tē bi ʒen lööŋ wärkuan diit theek thïn, cimëndun wek kɔc tō tën akölë. †† ʒen aci kɔc ke buɔth dhël kën yic cɔl agum. ʒen aci röör ku diäär cɔl amac. ⁵ Raandit käk Nhialic ku kɔc akut luk ëbën alëukë ku bik lueel lɔn nadë ke yic yen kë ʒa lueel. Keek aacä yiëk athör ku ba ke la yiëk kɔckuan Itharel tō Damathkuth. Ke ʒen aci kɔc ci gam bën la dɔm ku rek kecin, ku kuëth ke ciëen Jeruthalem rin bi ke bën tēm awuöc.” ‡

† 21:29 Lusi 20:4 †† 22:3 Lusi 5:34-39 ‡ 22:5 Lusi 8:3; 26:9-11

Paulo aci tē ci yen a raan ci gam teet yic

⁶ “ʒon aköl ciel yic ke ʒa cath, ʒa ci thiök kek Damathkuth, ke këcit mac la biliny nhial ku go ʒa guɔ gööl piny. ⁷ Ku wiëk piny ku piëŋ röl raan ke jam ku lëk ʒa, ‘Thawul! Thawul! È rin nõ cɔl yin ʒa agum?’ ⁸ Guɔ thiëc, ‘Ye yin ʒa Bëny?’ Go lëk ʒa, ‘Ee ʒen Jethu raan Nadharet, ë rin nõ cɔl yin ʒa agum.’ ⁹ Kɔc ke cath kek ʒa aake ci mac tiŋ, ku aa këc röl jam tënë ʒa piŋ. ¹⁰ Guɔ thiëc, ‘Yeŋö ba looi, Bëny?’ Ku aci Bëny bën lëk ʒa, ‘Jɔt rot ku lɔr Damathkuth, ku yin abi la lëk këriëc ëbën yen ci Nhialic tak ku ba looi tënë ye.’ ¹¹ ʒen ʒa ci many cä bir nyin cɔr, go kɔc ke cath kek ʒen ʒa thel ku ʒëthkë ʒa Damathkuth.

¹² “Ku mony cɔl Ananiath ë tō Damathkuth, ku ë ye raan Nhialic door ku ë thek lõŋ kɔc Itharel, ku yeen ë thekkë apei. ¹³ Yeen ëci bën tënë ʒa, ku këc ʒalöŋm ku lueel, ‘Wämääth Paulo, ba pial ba ben daai! Nyin yic nyiendië aci rot bën liep ku tiëŋ piny. ¹⁴ Ku lueel, ‘Nhialic ye wärkuan diit door aci lɔc ku ba kë wic ba looi tënë ye njic, ku tiŋ Aluandeen puɔth kakkä looi, ku piŋ röldë ke jam. ¹⁵ Ku yin abi ʒa raan njic ë wët kënë, ku ba raan ëbën lëk kë ca tiŋ ku käk ca piŋ. ¹⁶ Ku emën, yeŋö ŋuöt tit? Jɔt rot ku bi yi muɔc nhom, ku cɔl adumuöŋmku aa lɔc wei, ku ba Nhialic ʒa röök.’

Nhialic aci Paulo yöök bi kɔc cie kɔc Itharel piöc

¹⁷ “Ku jal dhuk Jeruthalem, ku wën ci ʒen la ba la röök luaj Nhialic, ke ʒa tiŋ kecit nyuöth, ¹⁸ ku tiëŋ Jethu ke lëk ʒa, ‘Jäl emën Jeruthalem ku ban yiköu, rin kɔc tō tën, aaci wëlkun ba ʒa lueel rienkië bi gam.’ ¹⁹ Guɔ dhuk nhom, ‘Bëny, aŋickë apath lɔn ci ʒen a la yon amat Itharel yiic, ku dam kɔc ci gam ku cal ke aa that. ²⁰ Ku ë ca gam wäär ku bi Ithipin nɔk raan ye kɔc piöc wëtdu, ku ë ʒen ʒa cä alëth kɔc ke nëk ye lök tiit.’ ††† Go Jethu lëk ʒa, ‘Lɔr, rin yin aba tuɔc tēmec tënë kɔc cie kɔc Itharel.’”

²² Go kɔc wën wël Paulo piŋ, agut lɔn lueel yen wët bi ye tuɔc tënë kɔc cie kɔc Itharel. Gokë duɔt ben looi, “Nyaaikë raan cit kën ë pinynhom! Näkkë! Acie raan path bi piri!” ²³ Ku jɔlkë aa kiu, ke ʒa alëthken piëer nhial ku yekë liët weer nhial. ²⁴ Go bëny apuruuk Roma apuruuk yöök bik Paulo ʒäth yöt tē ye apuruuk tiit thïn, ku lëkkë ke ku bik that, rin bi Paulo wët ye kɔc Itharel ye jääm guöŋ lek. ²⁵ Ku wën ci kek ye der ku bik that, go Paulo lëk bëny apuruuk wën kääc kelöm ëlä, “Ye lõŋ lueel lɔn nadë ke raan Roma that ë path ke këc ʒäth luk yic, bi la awuöc yök yeguöŋ?”

²⁶ Nawën piŋ bëny apuruuk wët ci Paulo lëk ye, go la tënë bënydiit apuruuk ku thiëc, “Yeŋö loi? Yen monyë ë raan kɔc pan Roma.”

²⁷ Go bënydiit apuruuk la tënë Paulo ku thiëc, “Lëk ʒa, ye raan Roma?” Go Paulo bëer, “Ee yic.”

†† 22:20 Lusi 7:58

²⁸ Go bënydit apuruuk lueel, "Ÿen ë raan kɔc pan Roma rin cī Ÿen wëu juëc täau piny tënë kɔc mac baai." Go Paulo bëër, "Ÿen ë raan pan Roma rin ye kɔc ke dhiëth Ÿa kɔc pan Roma."

²⁹ Go kɔc kɔk ke bī Paulo bën thiëc, dhuk ciëen ku nyiënkë thīn, ku bënydit apuruuk ëci riöc wën cī yen ye njic lɔn ye Paulo raan kɔc Roma, ku rin cī yen ye cɔl ader aya.

Paulo aci Ÿäth luk yic

³⁰ Na aköl dëët, wën wic bëny apuruuk Roma ye bī awuöc ye kɔc Itharel Paulo gaany njic, go Paulo cɔl adëc apuruuk cin, tëwën cī ye rek ku yöök kɔcdit kāk Nhialic ku kɔc amat ëbën bīk röm. Ku bīi Paulo kenhīim.

23 Go Paulo kɔc amat döt ku lueel, "Kackië, acin kāk tō Ÿapuöu, ba ke thiëc rin piërdië, Ÿa dëei Nhialic agut cīt akölë." ² Ee tëën, ke raandit kāk Nhialic cɔl Ananiath yöök kɔc wën kääc tēthiök kek Paulo bīk buöök thok. ³ Go Paulo lëk ye, "Nhialic abī dhiel buöök aya, yīn kē cie guöp ye yār! Yīn aci nyuc ba luk looi tënë Ÿa cīt tē ye löŋ ye luëel thīn, ku yīn aŋot yī cī löŋ dhoŋ kōu rin cī yīn kɔc yöök bīk Ÿa biäk!" †

⁴ Go kɔc thiäak kek Paulo lëk ye, "Yīn alat raandit kāk Nhialic!"

⁵ Go Paulo bëër, "Acä njic, kackië lɔn ye yen raandit kāk Nhialic. Aye athör thëer wël Nhialic lueel, 'Yīn aci kërac dhil luëel bëny mac kacku guöp.'" ††

⁶ Nawën tīŋ Paulo, ke kɔc kɔk aa kɔc akut Thaduthī ku kɔc kɔk ke ye kɔc akut Parathī, ke jam apei röldit tënë kɔc luk, "Kackië! Ÿen ë raan akut Parathī, kɔc ke dhiëth Ÿa aake kɔc akut Parathī. Ÿen aci bëëi luk yic rin ye Ÿen ye njöth lɔn bī kɔc cī thou röt jɔt aköldä!" ‡

⁷ Nyin yic tëwën lueel yen wët kënë, ka agöth la nhial kam Parathī ku Thaduthī ku tekkë keyiic. ⁸ Rin aye Thaduthī lueel lɔn cī kɔc röt bī jɔt thou yic, ku acin atuuc nhial ayī atīip kɔc cī thou. Ku Parathī aa kākä gam ëbën kadiäk. ††† Ku juak jam rot apei kam Parathī ku Thaduthī. Go kɔc kɔk piöoc lööŋ, ke ye kɔc akut Parathī, röt jɔt ke cī puöth riäak apei ku luelkë, "Acin kërëc cī yök ke cī looi! Tëdë, ke atuny nhial, yen aci diët jam tënë ye!"

¹⁰ Ku la agöth nhial apei, nawën ke bëny apuruuk riöc ciët ke bī Paulo cak nök. Go apuruökke tooc bīk Paulo la nyaai luk yic, ku Ÿëthkë tēden ye kek rëer thīn.

¹¹ Nayɔn aköu ke Bëny kääc Paulo lööm ku lueel, "Dëet yīpuöu! Aca nyuöth Jeruthalem, lɔn ë yīn raandië, ku yīn adhil këcīt ë kënë looi Roma aya."

Ee wic kɔc Itharel bīk Paulo nök

¹² Nayɔn nhiäk ke kɔc kɔk Itharel mat kenhīim, ku kuënkë lɔn cīi kek kuat miëth bī kaŋ cam ku dëkkë tē këc kek Paulo kaŋ nök. ¹³ Kɔc ke mat kënë yic, aake thiärŋuan ku tē kac. ¹⁴ Ku lek tënë kɔc kāk Nhialic ku

† 23:3 Mt 23:27-28 †† 23:5 B.bei 22:28 ‡ 23:6 Luci 26:5; Pili 3:5 †† 23:8 Mt 22:23; Mk 12:18; Lk 20:27

kɔcdit baai ku luelkë, "Ÿok aaci kuëŋ apei Ÿodhie buk cīi mīth, Ÿet tē bī Ÿok Paulo kaŋ nök. ¹⁵ Ku ëmën, week ku kɔc kɔk akut, tuöckë wët tënë bënydit apuruuk raan Roma bī Paulo bëëi tënë we, ku luelkë lɔn wic wek ye bäk kē cī looi bën deet, ku Ÿok aabi röt guuir buk nök kē këc Ÿëet wenhīim."

¹⁶ Ku wën nyankën ë Paulo ëci wët nëk nër piŋ, go riŋ tē rëer apuruuk thīn ku le wët lëk Paulo. ¹⁷ Go Paulo raan tök kam bëny apuruuk cɔl ku lëk ye, "Ÿäth riënythii kënë tënë bënydit apuruuk, ala wët wic bī lëk ye." ¹⁸ Go bëny apuruuk riënythii wën Ÿäth tënë bënydit apuruuk ku lueel, "Ÿen aci Paulo, raan mac, cɔl ku lëk Ÿa ba riënythii kënë bëëi tënë yī, rin ala wët bī bën lëk yī."

¹⁹ Go bënydit apuruuk döm cin ku Ÿëth tēden röt ku thiëc, "Yenjö wic ba lëk Ÿa?"

²⁰ Go lueel, "Acī kɔcdit Itharel mat yic bīk yī thiëc bī Paulo Ÿäth luk yic nhiäk, rin wic kɔc luk ye bīk kāk juëc cī Paulo looi la deet. ²¹ Ku duk wëtten piŋ, rin abī la raan thiärŋuan ku tē kac bī ye thiën bīk nök. Aaci kuëŋ bīk cīi mīth ku dëkkë Ÿet tē bī kek ye nök. Ku ëmën aaci röt guuir bīk looi, ku aa tit wëtdu bīk piŋ."

²² Go bënydit apuruuk lëk ye, "Duk ben lëk raan dët lɔn cī yīn Ÿa lëk wët kënë." Ku cɔl riënythii ajiël.

Paulo aci Ÿäth tënë bënydit Pelik

²³ Nawën ke bënydit apuruuk cɔl bënyken apuruuk karou ku lueel, "Kuanykë apuruuk buot karou ku jɔl aa raan thiärthorou cath mathiärŋ, ku raan buot karou ke muk tɔŋ bīk la Cetharia, ku rëerkë ke cī röt guuir bīk lööny dhöl ëmën akäu. ²⁴ Ku wiëckë mīthiöŋ bī Paulo ke cath, ku Ÿäthkë tënë bënydit Pelik ke cīn kërëc yök ye dhël yic." ²⁵ Ku jɔl bënydit apuruuk athör göt ëlä,

²⁶ "Ÿen, Klaudiöth Lithiath Ÿen agët athör kënë tënë yī bënydit Pelik path apei. Yīn aca muöth. ²⁷ Kɔc Itharel aake cī mony kënë döm ku duërkë nök. Ku aca piŋ lɔn ye yen raan Roma, guɔ la kek apuruökkië bīk la kony. ²⁸ E wiëc ba awuöc ye kek ye gaany njic, guɔ Ÿäth amat yic tënë ke. ²⁹ Aca yök lɔn acin awuöc cī looi bī Ÿok ye nök, nadë ke macku. Aye kënë gaany kāk la thiäak kek lööŋken. ³⁰ Nawën la lëk Ÿa lɔn cī kɔc kɔk Itharel wët mat yic bīk mony kënë nök, guɔ tak ba tuöc tënë yī. Ku lëk kɔc awën gɔcny ye, week lak tënë Bënydan dīt bäk awuöc cī monyë looi la lueel yenhom."

³¹ Go apuruuk këwën cī lëk ke looi. Ku nyëikë Paulo ë wëer kën bīk Ÿëet Antipatrith. ³² Nawën bak piny, ka apuruuk ke cath kecök dhuk Jeruthalem, ku nyiënkë Paulo apuruuk cath mīthiöŋ bīk la kek ye. ³³ Ku Ÿëthkë Cetharia, ku gemkë athöör tënë bëny Pelik ku thönkë Paulo. ³⁴ Nawën cī bënydit Pelik athöör kueen, ke thiëc Paulo, "Ye raan wun nen?" Nawën yök lɔn ë yen raan wun Cilicia ³⁵ ke lueel, "Ÿen abī wëtdu piŋ tē le kɔc gɔcny yī Ÿëet." Ku yöök apuruuk bīk Paulo la muk ku titkë pan wäär buth Antipäth Ÿërot.

Kɔc Itharel aaci Paulo gaany

24 Nawën nïn kadhiëc cök ciëen, ka Ananiath raandit kâk Nhialic la Cetharia kek kɔcdit kök ë baai, ku jɔl a raan bi wëdden njec la kuany yic luk yic cɔl Tertuluth. Ku lek bënydit Pelik nom ku lëkkë wëlken gɔɔny kek Paulo. ² Go Tertuluth cɔl ku jɔl Paulo gaany ëlä, "Yin bënydit! Wët ye yin raan njic kɔc mac ë yen aci yok rëer run juëc döör yic ke cïn aliäap. Ku kajuëc peth ca looi kek aaci wuönda yäth tuerj. ³ Käpuothkâ aa nhiarku ke ëbën aköläköl. Ku yin acuk leec yopuöth apei. ⁴ Acä wic ku ba jam apei, ku yin alänj ba wël kuënkü yi piñ. ⁵ Yok aaci mony kënë yök ke ye raan rac. Yen acä aliäap a looi kam kɔc Itharel pinyhom ëbën. Ku yeen ë bëny kɔc akut Nadharet. ⁶ Yeen awic bi luaj Nhialic yiëk yic buööl. Ku yeen acuk däm. Acuk them buk tëm awuöc təcit tē ye löön panda ye lueel thïn. ⁷ Ke yeen aci bënydit apuruuk Lithiath bën däm bei yocin riël ku nyiëi. ⁸ Ku yöök kɔc ci Paulo gaany ku bik bën luk yic yinhom. Tē thiëc yin ye, ka ba guc njic kek kâk ci yok ye gaany." ⁹ Ku met kɔc Itharel thïn aya ku luelkë lön kâk ci Paulo gaany aa yith.

Paulo aci rot kony Pelik nom

¹⁰ Go bënydit baai Paulo jâl yöök bi jam, ku jɔl Paulo lueel ëlä, "Anjiec lön ye yin raan ci luk luök run juëc ë wundaan. Ke yen amit puöu ku ba rot kony yinhom. ¹¹ Tē lëu yin ye ba yic njic, ke wäär təcit nïn kathiäär ku rou ëmën, yen ë le yen Jeruthalem ba la röök thïn. ¹² Ku kɔc Itharel acin raan cik yök ke göth ke yen luaj Nhialic. Ku keek aakëc ya yök ke ya ye kɔc rac nhiim tēn amat Itharel. Ku jɔl aa yön kök yiic aya. ¹³ Ku keek acik bi lëu bik yi lëk kën ye nyuöcöth lön ye kâk cik kuëen yaguöp yith. ¹⁴ Wët lëu ba gam akin. Yen ë Nhialic ye wärkuan dit door, door aya dhël yen yekë lueel ka cie yic. Ku yen ë keriëc ëbën ci göt löön Mothith ku athör kɔc kâk Nhialic tiñ yiic gam. ¹⁵ Yen ala njöth cit njäthden aya tēnë Nhialic lön bi kɔc ëbën, kɔc path ku kɔc rac röt jɔt thou yic aköldä. ¹⁶ Ke yeen aya them ku ba kē la cök looi tēnë Nhialic ku kɔc ëbën. ¹⁷ "Yen aci run nök wei Jeruthalem, ke yen ya ci la wëü ba yäth tēnë kackië ku la rot kɔc. ¹⁸ Ee wën looi yen ë kënë yen ë yök kek ya luaj Nhialic ke ya cä guöp wuöcny wei käreç. Ee cïn yööm rëer kek ya, ku ë cïn aliäm ci rot looi. ¹⁹ Ku kɔc Itharel ke bö wun Athia aake rëer thïn. Ku keek nhiim, njüt aaci dhiei bën yinhom ku bik kē ca wuöc bën lueel. ²⁰ Na cie këya, ke ë röör rëer ë tēn, ka luel awuöc cik yök ca looi wäär ci ya yäth luk yic. ²¹ Kē njec ë kē töñ ca lueel ëlä ke ya kääc kenhiim, 'Yen aci bëni luk yic aköl wët ci yen ye gam lön nadë ke kɔc ci thou aabi röt jɔt bik pir.' " †

²² Ku ë njic Pelik apath yen tē ye dhël pir kɔc Itharel theek thïn. Go luk puöl ku lëk ke ëlä, "Na la bënydit apuruuk Lithiath yëet ke luöñdun aba tiñ." ²³ Ku lëk

bëny apuruuk rëer apuruuk Paulo tiit nhiim ku bi Paulo ci tiit apil yic, ku yekë kɔc mäath kek ye puöl bik kâkken wic aa bëni tēnë ye.

Paulo aci jam tēnë Pelik ku Druthila

²⁴ Na la nïn lik thök, ke Pelik bö kek tiñde Druthila, ku ë nyan kɔc Itharel. Ku tuc Paulo bi bëni bi wët ye Paulo gam rin Jethu Kritho bën piñ. ²⁵ Nawën la Paulo tuerj ke jam wët path ku lön bi raan rot tiit käreç, ku jɔl a bën aköl luñdit, go Pelik riöc ku lueel, "Yiin alëu ba jâl ëmën. Yin aba ben cɔl tē ci yen nom ben läü." ²⁶ Ku ye njöth lön bi Paulo ye riöp wëü. Ku rin ë wët kënë aci bën a tuöc aköläköl ku jiëem kek ye.

²⁷ Na la run karou thök, ke Porkiöth Pethtuth wëer nyin bënydit Pelik ke ye bëny. Pelik ë wic ku bi kɔc Itharel nhiaar, go Paulo nyäänj mëc yic.

Paulo aci thiëc ku bi tuöc tēnë Bënyñaknom

25 Nin kadiäk cök ciëen wën ci Pethtuth yëet Cetharia, ke jiël thïn bi la Jeruthalem. ² Tëwën ke kɔcdit kâk Nhialic ku jɔl aa bëny Itharel ke gɔɔny Paulo la tēnë ye, ku lëkkë wëdden. Ku länjkë Pethtuth, ³ ku bi ke luöi kē wickë kepuöth ku bi Paulo bëni Jeruthalem, rin ë cik mat yic ku bik Paulo nök dhël yic. ⁴ Go Pethtuth bëer, "Paulo abi rëer ke mac Cetharia, rin yen adhuk ë ninkä. ⁵ Calkë bënykun aa la Cetharia kek ya, ku bik jâl la kuën guöp tē le yen awuöc ci looi."

⁶ Go Pethtuth nïn kabët aduërkë aa thiäär kañ nök ke ke, ku jɔl la Cetharia. Na aköl dëëtë ke la luk yic, ku jɔl apuruuk yöök ku bik Paulo kuëth yenhom. ⁷ Na la Paulo yëet, go kɔc Itharel ke bö Jeruthalem ke kääc, ke cik gööm piny, jɔk bik käreç apei lueel yeguöp, ku acin kē cie nyuöcöth lön ye kâkkä yith. ⁸ Go Paulo rot kony ëlä, "Yen acin kē ca wuöc löön kɔc Itharel yiic, ku acin aliäm ca looi luaj Nhialic, agut Bënyñaknom Roma acin wët rëç ca lueel yeguöp."

⁹ Ku wën wic Pethtuth ye bi nyuöth kɔc Itharel lön nhiëer yen ke, go Paulo thiëc, "Ci lëu ba la Jeruthalem ku ba luöñdu la luk thïn lön ye kâk ci kuëen yiguöp yith?"

¹⁰ Go Paulo lueel, "Tē këc yen thïn ë luñ bëny yic, ku ë yen tē lëu ye bi luöñdië tiñ thïn. Acin kërëç ca looi tēnë kɔc Itharel, cimën njic yin ye apath. ¹¹ Na ca löñ dhoñ köu, ku le kërëç ca looi lëu bi ya tëm awuöc bi ya nök, ka cä lëu ku ba thiëc bi yen puöl. Ku na cïn yiny tö thïn kâk ci kuëen yaguöp, ka cïn raan lëu ye bā thön ke bik ya nök. Ke yeen awiëc ku bi ya bëny yen bi luöñdië la luk."

¹² Go Pethtuth wët ci Paulo lueel kañ guëk yic kek kɔc akutden luk, ku jɔl dhuk nom, "Wët ci yin ye lueel ke Bëny Agripa yen abi luöñdu luk, ke yin abuk tuöc ye."

Pethtuth aci luŋ Paulo tēt yic Bēny Agrīpa

¹³ Nin lik cök ciēen ke Bēny Agrīpa kek Bernike bō Cetharia bik Pethtuth kēny, bik la lēk ye lōn mit kek puōth wēt cī yen yēēt. ¹⁴ Tēwēn cī kek rēer nīn juēc, ke Pethtuth jł wēt Paulo kuēny yic bēny, “Ala raan rēer ē tēn cī Pelik nyāān piny ke mac. ¹⁵ Na wāar lar Jeruthalem, go raandit kāk Nhialic kōc Itharel ku bānyken, gaany tēnē Ƴa ku wickē ba tēm awuōc. ¹⁶ Guō lēk ke lōn nadē kōc pan Roma aacie raan cī gaany ye gam, wēt kēreec cī looi ke kēc kaŋ tuōōm nhom kek kōc cī ye gaany, ku bī rot kony awuōc cī ye gaany. ¹⁷ Na wāar ca bēn ē tēn, ke Ƴen akēc bēn gāau. Ƴen aci bēn la luk yic akōl bī niēnkiē aa rou ē tēn, ku yōōk apuruuk ku bik ē mony kēnē bēēi ba luōŋde tiŋ. ¹⁸ Kōc aterde aaci rōt bēn jōt, ku acin kēreec dīt cīk bēn kuēen yeguōp tēcīt tēn ye Ƴen ye tiēŋ thīn. ¹⁹ Kē ca bēn yōk ē lōn ye kek teer kek ye tē ye yen Nhialic duōōr thīn, ku jł aa mony dēēt cōl Jethu cī thou, ku yen ē mony kēnē aye Paulo lueel ka pīr. ²⁰ Ee cā dhal ba yic yōk rin ē wēlkā, guō Paulo thiēec bī la Jeruthalem ku ba luōŋde la looi thīn. ²¹ Go Paulo lueel ka wic bī puōl ke tiit apuruuk agut tē bī bēnyŋaknhom luōŋde tiŋ. Guō apuruuk yōōk ku bik tiit agut tē bī Ƴen ye tuōōc tēnē bēnyŋaknhom.”

²² Go Agrīpa lēk Pethtuth, “Luŋ ē mony kēnē aba luk yen Ƴa nhom.” Go Pethtuth dhuk nhom ēlā, “Abī bēēi yīnhom nhiāk.”

²³ Nawēn bak piny ke Agrīpa ku Bernike bō ku lor ke yai, ku luēŋkē yōn luk kek bānydit apuruuk ku jł aa bāny ē gu. Ku yōōk Pethtuth apuruuk bik Paulo kuēth luk yic abŋ thīn. ²⁴ Ku lueel, “Yīn bēny Agrīpa, ku jł aa wek kōc rēer tēn kek Ƴo. Mony yen dēei wek kēnē ē yen raan cī kōc Itharel rēer ē tēn ku jł aa Jeruthalem gaany tēnē Ƴa. Ayekē lueel ke loi duōōt lōn nadē ka cīi pāl ke pīr. ²⁵ Ku yeen acin awuōc ca yōk cī looi lēu bī ye tēm awuōc bī nōk. Ku yeen nhom aci wic bī ya bēny yen luk luōŋde, guō gam ku ba tuōōc tēnē ye. ²⁶ Ku Ƴen acin yiny puōth ca yōk ba gōt ē rienke tēnē bēny. Ke yeen aca bēēi yīnhom, ku ē yīn bēny Agrīpa, rin ba wētde wic yic, rin ku bī la kē jāl gōt. ²⁷ Aya tiŋ lōn cīi yen path ku bī raan cī mac tooc ke cīn kēn wēn cī rot deet ye nyuōōth, kek kāk cī ye gaany.”

Paulo aci rot kony Agrīpa nhom

26 Go Agrīpa Paulo yōōk, “Yīn aca puōl ku ba jam ba rot kony.” Go Paulo yecin nyuōōth bī kōc biēt ku jł jam ēlā bī rot kony.

² “Bēny Agrīpa! Ƴen ē rot yōk akōl kēnē ke Ƴa mit guōp rin bī Ƴen rot kony yīnhom kāk cī kōc Itharel Ƴa gaany ēbēn. ³ Kēnē adhīl a yic alanden rin yīin anjic apath, yen tē ye kōc Itharel cien thīn, ku kāk ye kek wāac thīn. Yīn aba lōŋ emēn ku ba yīguōp pāl piny ku ba wēlkiē piŋ.

⁴ “Kōc Itharel ēbēn anjickē yen tēn pīir Ƴen thīn tēƳon koor Ƴen. Anjickē tē cī Ƴen piērdiē jaak thīn Ƴon tuēŋ

panda ku jł a Jeruthalem. ⁵ Anjickē akōlakōl, ku acik bī dhōl lōn nadē ke Ƴen aci kaŋ cien ke Ƴa ye raan akut Parathi kōc ke muk lōōŋ Nhialic cök apei. ¹⁶ Ku emēn Ƴen a kāac luk yic ē tēn rin ye Ƴen wēt cī Nhialic lēk wārkuan dīt nōōth, ⁷ kēn yen ye kuat kackua kathiāar ku rou nōōth ka bik yōk, tē ye kek Nhialic door akōl ku wēer. Ku ē rin nōōth kēnē, yīn Bēnydit, yen aci kōc Itharel Ƴa gaany! ⁸ Yeŋō ye wek ye yōk wek kōc Itharel ke ril yic bāk gam lōn ye Nhialic raan cī thou jōt bei thou yic?

⁹ “Aca them yen Ƴen ku ba kēriēec ēbēn looi, kāk bī rin Jethu raan Nadharet rac guōp. ¹⁰ Yen ē kēn aca looi Jeruthalem. Ƴen Ƴa ye bēnydit kāk Nhialic yiēk riel ku ba kōc juēc cī wēt Jethu gam aa dōm ku mac ke. Ku aca ya gam aya, yen lōn nēk kōc cī tēm awuōc bī ke tēm thou. ¹¹ Aca cōl aaye tēm awuōc arak juēc Ƴōn amat kōc Itharel yiic, ku aca them ba ke cōl aban bik wēt Jethu puōl, ku riāak puōu apei tēnē ke, agut ba ke aa luōōp wuōt kōk yiic ku cal ke agum apei. ^{††}

Paulo aci tē cī yen a raan cī gam teet yic

(Lusi 9:1-19; 22:6-16)

¹² “Ee rin ē wēt kēnē yen ē ler Ƴen Damathkuth ke Ƴa cī raandit kāk Nhialic yiēk riel. ¹³ Nawēn akōl ciel yic, Bēnydit, ke Ƴa ŋoot dhēl yic, ke Ƴa tiŋ many Ƴer apei, wār akōl, ke ruel nhial ke cā gōōm piny kek kōc ke cath kek Ƴa. ¹⁴ Ku wiīkku piny ēbēn, ku piēŋ rōl ke ye lēk Ƴa thuoŋdiē, ‘Thawul, Thawul! Yeŋō cōl yīn Ƴa agum? Yīn aci rot ban, rin ye yīn ye wic ku ba kēcīt kēdhie ye akaja looi, kē ye yen wai ye raan la ye ye yup ke kuēeth, wec ciēen.’ ¹⁵ Guō thiēec, ‘Ye yīn ŋa Bēny?’ Go Bēny lueel, ‘Ee Ƴen Jethu, raan ca cōl agum. ¹⁶ Ke yeen jōt rot ku kāac cōkku. Ƴen aci rot nyuōōth yī, rin yīn aca lōc ku ba ya alu-anjdiē, yīn abī kōc kōk lēk kē ca tiŋ tēnē Ƴa akōlē, ku kē ba nyuōōth yī akōldā. ¹⁷ Yīn aba tiit bī ciēn kēreec yī yōk kōc Itharel ku kōc cie kōc Itharel cin, kōc bī Ƴen yī tuōōc thīn. ¹⁸ Keek aaba piōōc bik kaŋ ŋic, ku bik lusi käreec puōl, ku jiēlkē riel jōŋrac yic ku lek tēnē Nhialic, rin gām bī kek wētdiē gam, yen aabī käreec cik looi pāl piny ku tēēu ke kam kōc cī Nhialic lōc.’

Paulo aci tē cī yen kōc piōōc thīn teet yic

¹⁹ “Kēya, Bēny Agrīpa, Ƴen akēc wēt kē ca tiŋ nhial cīt nyuōōth dhōl yic. ²⁰ Wāar tuēŋ Damathkuth ku Jeruthalem, ku jł aa wuōt kōc Itharel yiic ēbēn, ku kam kōc cie kōc Itharel, aake ya lēk lōn bik lusi käreec puōl ku dhukkē Nhialic, ku yekē luui kāpath ye nyooth lōn cī kek muōl käreec. ²¹ Ee rin ē wēt kēnē, yen aa dōm kōc Itharel Ƴa ke Ƴa tō kal luāŋ Nhialic, ku wickē bik Ƴa nōk. ²² Ku agut cī akōl kēnē Nhialic acā kony, ku ē wēt kēn, yen akēec Ƴen ē tēn ku ba kē ŋiec lēk raan ēbēn, kōckor ku kōcdit. Kāk ya lueel ka bī rōt looi aa thōŋ kek kāk ye kōc kāk Nhialic tiŋ ku Mothith lueel, ²³ lōn nadē Raan cī lōc ku dōc abī gum, ku ē yen bī rot kaŋ jōt thou yic, ku ē

† 26:5 Lusi 23:6; Pili 3:5 †† 26:11 Lusi 8:3; 22:4-5 ‡ 26:20 Lusi 9:20, 28-29

yen abī kōc Itharel ku kōc cie kōc Itharel lēk wēt bī kōc kuōny bei kārec yiic.” †

²⁴ Tēwēn jīeem Paulo ke kony rot ē wēlkā, go Peth-tuth rēl, “Paulo! Yin aci muōl. Piōc cī yin piōc aci cōl amuōl!”

²⁵ Go Paulo bēēr, “Bēnydīt! Ÿen akēc muōl. Wēl ya lueel aa yith cīn yic muōl. ²⁶ Bēny Agrīpa! Alēu ku ba jam tēnē yī ke Ÿa cīi riōc, rin yin aņic kākā ēbēn. Anjiec alanden lōn nadē ke keek aaca lēk yī ēbēn rin kēnē acie kē cīi thiaan, aa kāk ŋic jāņ ēbēn. ²⁷ Bēny Agrīpa! Cī wēl kōc kāk Nhialic tiņ ye gam? Anjiec lōn ye yin ke gam!”

²⁸ Go Agrīpa lēk Paulo, “Ye yōk yīpuōu ē kaam thīn lōn bī yin Ÿa wel ba ya Krīthian?”

²⁹ Go Paulo bēēr, “Na cōk aa kaamkoor ku kaamdīt, rōōkdiē tēnē Nhialic ē lōn bī yin ku kōc kōk piņ kāk lueel ke akōl rōt wel bīk ciēt Ÿa, ku acie rin bī ke mac.”

³⁰ Go bēny ku Pethtuth ku Bernike, ku kōc kōk ke cī nyuc luk yic rōt jōt, ³¹ ku wēn cī kek jāl aaci jal aa jam kamken, ēlā, “Acin kē cī ē mony kēnē looi, kē lēu bī ye cōl anāk ku mac aya.” ³² Ku jōl Agrīpa lēk Pethtuth, “Yen ē mony kēnē ŋuōt aci lony, ke rin cī yen ye wīc ku bī ya Bēnyņaknhom yen bī luōņde la tiņ.”

Paulo aŸēth Roma

27 Tēwēn cī ye mat ku buk cath riāi buk la Italia, gokē Paulo ku jōl aa kōc kōk cī mac thōn Juliōth, bēny akut apuruuk Roma, akut cōl, “Akut Bēnyņaknhom.” ² Ku lok riān bō Adramitiōm, riān cī guiri bī jāl wath thok wun Athia. Arithtarkuth raan pan Mathedonia wun cōl Thethalonika ē cath kek Ÿo. ³ Na akōl dēētē ke Ÿo yet Thidon. Juliōth ē ye raan path, ee cī Paulo puōl ku bī kōc māāth kek ye la tiņ, rin bik la yiēk kāk wīc.

⁴ Ÿok aci bar, ku rin cī Ÿok Ÿonhīim wēl yom, goku riāi geer tē bī yen cath thīn apath, ku ē ye alōņ ye akōl bēn thīn rial pan tō gool nhom wār ciel yic cōl Thaipruth.

⁵ Ku jōlku wār teem buk la Cilicia ku Pampilia ku lok Mira pan tō wun cōl Likia. ⁶ Tēnē, ke bēny apuruuk yōk riān jāl Alekdhāndria ke la Italia, go Ÿo Ÿāth thīn.

⁷ Ku riāi ē cath amāāth rin yom ē dīt apei. Ku Ÿok aaci nīn juēc bēn nōk dhēl yic buk jāl yet gen cōl Kniduth. Yom ē kēc Ÿo puōl ku buk la dhēldan yen buthku yic, goku ret wanh cōl Thalmone tēn yen bī pan thiin tō gool nhom cōl Kret Ÿook kōl ē yom. ⁸ Ku ciethku ke Ÿo göök yom ke Ÿo kuany agōr Ÿou, ku Ÿok aaci bēn yet tē cōl Wanh Path ē riel, ku ē tēn cīi mec kek gen cōl Lathia.

⁹ Ku ciēņku thīn nīn juēc, ku ril yic buk la tuēņ Ÿo cath wīir, rin ē nīnkā akōl Yan lōk kōc kegup wīir ēci bar, tēn yen ye yom rut rot jōt apei. Go Paulo ke lēk ēlā,

¹⁰ “Kackiē, aya tiņ lōn cāthda jāl ē tēn abī yic riel, riāi abī riāāk ku kāk tō thīn aabi puk wīir, ku kōc aabi mou aya.”

¹¹ Ku bēny apuruuk ē wēt raan kuath riāi ku raan la riāi yen aye piņ, ku kueec wēt cī Paulo lueel. ¹² Ku wath thok tē ye riāi mac thīn ēci path bī kōc māi thīn. Go kōc

† 26:23 Ith 42:6; 49:6; 1Kor 15:20

juēc keyiic wīc ku bīk la tuēņ bīk yet Ponik tē lēu yen rot. Yen ē wanh tō Kret, ku ēcie yethok wel lōņ bēr tē ye akōl lōōny piny thīn.

Yomdīt aci rot jōt wīir

¹³ Yom thōōņ rot ēci jōt ke bō ciēem tē cī raan yenhom wel tē ye akōl lōōny piny thīn, go kōc ke cath riāi tak lōn nadē ka lēukē bīk la tuēņ ke cath, gokē riāi lony ku gerke ke kuēnykē agōr Kret Ÿou. ¹⁴ Ku kaam thiin awēn ke yomdīt ril apei bō cuēēc tē cī raan yenhom wel tē ler akōl thīn, ben bēn ke ye piū apei. ¹⁵ Ku yiēk riāi bī la bēēņbēēņ, ku ril yic apei bī geer tuēņ tē bī yom thīn, goku puōl buk cōl akuēeth yom. ¹⁶ Ÿok aaci bēn lōņ wēn tēek Ÿok lōņ ye yom rut yenhom wel thīn, pan thiin tō gool nhom cōl Kauda. Tēēn, acuk bēn lēu buk riān koor duōōt riāndīt cōk. ¹⁷ Ku rin dīit yom apei, gokē duōōt riāndīt kōu rin bī yom tiim cī ke riāi looi cī piir wei, ku jōlku duōōt piny wīin. Keek aake riōc ciēt riānden bī la dōt liēet yic wanh Libia thok, gokē alēth ye yom ke riāi kuaath dāk bei, ku cōlkē riāi ajōl yom kuaath. ¹⁸ Yomdīt ril awēn aci la tuēņ ke piū apei, nawēn akōl dēētē ke jōkkē bīk kāk tō riāi yic cuat wīir. ¹⁹ Nawēn akōl ye nīn diāk ke cuet abēk kāk gēr wīir cienken. ²⁰ Ku cuk akōl ku kuēl tiņ nīn juēc, ku yom aci la tuēņ ke piū apei. Akēcku ben bēn ŋōōth lōn bī Ÿok piir.

²¹ Nawēn cī kōc nīn juēc nōk ke cīn miēth cik cam, go Paulo rot jōt ku kēēc kenhiim ku lueel, “Kackiē, na we cī wētdiē piņ wāār bāk riāi cīi geer wei Kret ŋuōt Ÿok aa kēc mam kēlā. ²² Ku ē mēnē wek aa lāņ, dēetkē wepuōth! Acin raan tōņ bī thou weyiic, ē riāi yetōk yen abī riāāk. ²³ Ku wēn akōu atuny Nhialic yen ye Ÿen raande, ku yen ya door aci bēn tēnē Ÿa, ²⁴ ku lueel, ‘Duk riōc, Paulo! Yin abī yet Bēnyņaknhom nhom, ku rin ē wēt kēnē Nhialic acīi yī pēl wei, ku kōc cath kek yī riāi yic aabi piir.’ ²⁵ Kēya, kackiē, dēetkē wepuōth! Nhialic aca deet puōu, abī kēpath looi tēcit tē cī ye lēk Ÿa thīn wēnakōu. ²⁶ Ku yom abī riāi kuaath bī cōl ala gool nhom cōk alōn bī yen la riāāk thīn.”

²⁷ Ku nīn aake cī ya thiāār ku ŋuan, ku yomdīt apei ē kuath riānda wārdīt Adēkdiēet yic. Na ye tēcit wēēr ciel yic, ke ye kōc ger riāi yōk kepuōth ciēt Ÿo cī thiōk buk yet agōr thok. ²⁸ Gokē wīn cī duōt thok kēthiek luaac piny piū yiic, ku wēn ye kek ye luaac piny ēmēn ku mēn, ke yōkkē lōn thiōk wār yic. ²⁹ Gokē riōc ciēt riāi bī rot dēeny kuōr tō piū yiic, gokē wīn cī duōt thook aleeldīt ye riāi dōm luaac piny riāi thar ciēēn, ku jōlkē bak piny ŋōōth. ³⁰ Ēci agēr kōk them ku bīk rōt kuēl bei riāi yic. Ku jōtkē riān thiin koor tō riāndīt yic bei, ku tēēukē wīir ke ye kōc ciēt ke la wīin cī duōt thook aleel luaac piny riāi nhom tuēņ. ³¹ Go Paulo lēk bēny apuruuk kek apuruōōkke, “Na cā agēr rēēr riāi yic, ke kōc tō riāi yic aaci bī piir.” ³² Go apuruuk wīin cī riāi mac piny teem kōōth ku cōlkē ke aa buk kuēer.

³³ Nawēn bak piny, go Paulo ke lōņ bīk mīth ku lēk ke, “Wek aaci tiit nīn thiāār ku ŋuan ēmēn, ku keek ē nīnkā

yiic acin kë cäk cam. ³⁴Wek ya lõŋ, ku bäk la miëth camkë, wek aa wïc miëth rin ku bäk piir. Acin raan tök weyiic la kë bi ye ɔɔɔt.” ³⁵Tëwën ci yen wët kënë lueel, go Paulo ayup lööm, ku röök ke lec Nhialic kenhiim ëbën, ku beny ayup yic, ku ɔɔɔt ɔɔɔt bi mïth. ³⁶Keek aaci kepuõth bën dæet, ku mïthkë ëbën. ³⁷Yok kɔc ɔc tɔ riäi yic, yok aa ɔc ye buɔt karou ku thiãrdhorou ku dätëm. ³⁸Nawën ci raan ëbën mïth, gokë rap ke tɔ riäi yic dhëëth wiir rin bi riäi pial.

Riäi aci atiaktiak rac

³⁹Nawën ci piny bak, ke kɔc ger riäi aake këc tã ci kek yëët thïn ɲic, keek aaci tã ci wãr yekõu tot thïn, la yic liëet tiŋ, gokë tak bik riäi gëer thïn bik la mac. ⁴⁰Gokë wiin yeke riäi mac piny tæem wei bik diir piny, ku dãkkë wiin ci ke alau duõɔt piny. Ku jɔtkë alëth nhial ku bi yom riäi kuaath tuen, bi la agõr thok. ⁴¹Ku riäi aci bën la tã cãal ku dööt liëet yic bi ciën tã ben yen rot nyooŋ, ku ci aban ciëen dhoŋ atiaktiak abi döŋ ke ya apet.

⁴²Eci apuruuk tak bik kɔc ci mac ëbën nõk, bi ciën raan töõŋ kuëeŋ ayeer bi kat. ⁴³Ku ë wïc bënny apuruuk bi Paulo kony bi ciï näk, go apuruuk yõõk bik ciën kë loikë tënë kɔc mac. Ku yõök kɔc ɲic kuaŋ bik kan thuëet wiir tuen ku bik kuëeŋ ayeer, ⁴⁴ku kɔc kɔk aake bi jal lõk kuaŋ, ke ci tiim riäi ci duɔɔny kuõk bik ke yãth ayeer. Ku ë yen tã ci yok bën kuëeŋ ayeer thïn akan ke ɔc puol gup.

Kë ci rot looi tënë Paulo Malta

28 Wën ci yok yet wãr abɔŋtui ɔc puol gup, ke jɔlku ɲic lõn ɔl pan tɔ gool nhom Malta ²ku kɔc ke ciën thïn aaci ɔc lor, ku nyuuckë ɔc apath. Tëwën ke deŋ tueny ku lir piny apeï, gokë mac took ku ɔl kã ye buk ɔc. ³Go Paulo tiim kuar piiny ku tãëu ke mæec, tãwën ke këpiiny bõ bei tiim yiic, ku këc cin abi nuet thïn. ⁴Ku tiŋ kɔc awën tɔ thïn këpiiny ke ci nuet Paulo cin, ku jïemkë kamken, “Mony këne ala cin rim. Ku këne aciï yen bi piir, ɔk alon ci yen poth wiir ke këc mou.” ⁵Ku tã awën ke Paulo yir këpiiny mæec, ke cin këreec ciï rot looi tënë ye acin. ⁶Ku ë titkë bik tiŋ ke ci but cin, nadë ke wiëëk piny nyin yic ke ci thou. Ku tãwën ci kek tiit apeï ku cin kë tiŋkë ke ci rot looi tënë Paulo, ke war kenhiim ku luelkë, “Yeen ala guõp jɔŋril apeï.”

⁷Dum raandit baai ɔl Publiõth, aake ci mec kek tãwën looi këne rot thïn tënë Paulo. Ku yeen aci ɔc ɲic lor aya, ku rëerku ɔc ye jãalke nin kadiäk. ⁸Wun Publiõth ë rëer biõök yic ke ci juäi dõm ku yiäny riem. Go Paulo la ɔc tënë ye, ku röök ku dɔɔc, go pial. ⁹Wën ci këne rot looi, go kɔc juëc ke tuany bën, go Paulo ke dɔɔc bik pial. ¹⁰Ku gëm kã ye kãjuëc, ku wën jiël yok, gokë kãk bi yok dhël tãëk tãäu riäi yic.

Paulo aci jãl Malta bi la Roma

¹¹Nawën pëi kadiäk cök, ke ɔc jiël riän ɔl, “Jak Acuek,” bõ wanh ɔl Alekdhãndria ku yen aci pëi bën nõk ke kãac Malta rin yom ë dit apeï. ¹²Ku yëetku gen ɔl Thirakuthe, ku näkku nin kadiäk thïn. ¹³Ku jiëlku thïn, ku lok gen ɔl Regium. Nawën bak piny ke wel yom nhom, ku yëetku gen ɔl Putõli nin karou cök. ¹⁴Ku yõkku kɔc ci gam thïn, ku thiëckë ɔc buk rëer ke ke nin kadhrou. Ku jɔlku jãl tãen ku lok Roma ɔc cök. ¹⁵Wãmãthkuan tɔ Roma aake ci ɔc piŋ lõn biï yok, go kɔc kɔk bën gen ɔc Apiõth ye jõõl nin thin bik ɔc lor. Wën tiŋ Paulo ke, ke lec Nhialic, ku riil këne puõ.

Paulo aci yëët Roma

¹⁶Wën ci yok yëët Roma, Paulo aci bënny mac Roma puõl bi rëer ë rot kek apuruk tõŋ tit ye. ¹⁷Nawën nin kadiäk cök, ke Paulo ɔl kɔc dit Itharel rëer Roma bik rõm kek ye. Nawën cik kenhiim mat, ke lueel tënë ke, “Wãmãthkië! Wën ɔk yen ciën këreec ca looi tënë kackua, ayi lõn këc yen ciëeŋ wãrkuandit dhõl yic, yen aci mac Jeruthalem ku thõn ya apuruuk Roma. ¹⁸Gokë yen thiëc awuõc ca looi, ku wickë bik ya lony, rin acik yök ke cin kë ca looi lëu ye bi ya nõk. ¹⁹Nawën la kɔc Itharel kuc wët bi ya lony, guo luõŋdië ɔl ayëth tënë bënnyaknhom Roma mac wuõnda aya, ɔk a lõn cin yen kë gɔɔny yen ë kackua. ²⁰Yen ë kë wïc yen we buk rõm, ku jaam kek we, rin yen acath ya mac rin wët raan yen ɲõõth kɔc Itharel.”

²¹Gokë lueel tënë ye, “Acin athõr ci yëët tënë ɔc Judia rienku, ku acin wãmãthdan ci bën kek wët, lõn le yen këreec ca looi. ²²Anhiarku buk wëlku piŋ rin anjicku lõn ye kɔc juëc akut tɔ yin thïn, jãam guõp.”

²³Këya, gokë akõl bi kek rõm kek Paulo mat yic, ku kɔc juëc aaci bën akõl këne tã rëer Paulo thïn. Ku jɔl Paulo wët bãäny Nhialic teet yic tënë ke, jɔk riel yet thëi. Eci them bi nyooth tënë ke lõn kë ye lueel rin Jethu ë yic, ku nyooth lõn thõŋ lõŋ Mothith ku kãk kɔk ci gõt kɔc kãk Nhialic tiŋ, kek wët ye lueel. ²⁴Go kɔc kɔk wët ye lueel gam, ku kuc kɔc kɔk. ²⁵Gokë jãl ke tæer kamken, wën ci Paulo ye lëk ke ëlä, “Ee yic apeï, yen tã ci Wëi Nhialic raan kãk Nhialic tiŋ ɔl Ithaya lëk thïn bi lueel ëlä tënë wãrkuan dit. ²⁶Rin aci lueel ëlä, ‘Lɔɔr luel tënë kɔc Itharel,

Wek aabi weyith diël piny apeï ku acäk bi deet, wek aabi wenyin pãl piny apath, ku acäk bi tiŋ.

²⁷Rin kɔckã aa ril nhiim, keek aaci keyith cuök, ku keek aaci kenyin niëen. Nuõt keek aa daai, ku nuõt keek aa piŋ, ku detkë kãŋ yiic, ku lueel Nhialic.

Na ci rot looi këya, nuõt aaci kepuõth wël yen ku kuɔny ke.’” ††

²⁸ Ku wit Paulo wētde älä, “Alëukë bäk dhiel ñic, lɔn wēt bī kɔc kony bī kɔc pīr, bɔ tēnē Nhialic, aci lëk kɔc cie kɔc Itharel. Ku abik piŋ.”

[²⁹ Wēn cī Paulo ē wēt kēnē lueel, ke kɔc Itharel jiël ke tɛɛr apɛidit kamken.]

³⁰ Ku jɔl Paulo rëer run karou pan ye riɔp yic, ku ē ye kɔc bēn bīk ye bēn tīŋ lor ku nyuuc ke. ³¹ Ee ye piöc wēt bääny Nhialic, rin Bēny Jethu Kritho, ku jjeem tēnē kuaat raan ēbēn ke cīi riöc, ku acin kēnē ye gël bī cīi ye piöc.

Kɔc pan Roma

Wēt nom

Athör Paulo tēnē kɔc Roma ē gēt rin bī ke lēk lɔn cī yen ye guir bī akut kɔc cī gam Roma la neem. Ee cī Paulo guir bī lōk la rēer bī luui kam kɔc cī gam tētui, ku bīk jāl kuony dhöl bī la Ithpania. Acī gōt bī kɔc cī gam Roma tēt kē njc rin gam, ku tē ye gam pīr kɔc cī gam luɔɔi thīn. Athör kēnē ala yic wēt ril yen gēt Paulo athöör rin Wēt Puoth Yam.

Wēn cī yen akuut kɔc cī gam Roma muōth ku lēk ke lɔn ē yen rōök rienken, ku jɔl göc wēt lēk ke elä, “Wēt Puoth Yam aye nyuɔɔth tē ye Nhialic kɔc kuony thīn bīk la cök yenhom.” Ku kēnē aye Nhialic jɔk ku rēer thīn këya rin gam ē raan, cimēn ye athör thēer wēl Nhialic ye lueel elä, “Ku raan la cök Nhialic nom abī pīr ē gam.” (1:17) Ku jɔl Paulo ē göc kēnē teet. Raan ebēn, kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel, aa dhil la cök tēnē Nhialic rin keek ebēn aatō adumuōm yic. Kɔc aa la cök tēnē Nhialic tē gam kek Jethu Krītho. Ku ben Paulo män rot kek Jethu raan cī lɔc ku dɔc, yen pīr ē yam teet, lɔn raan cī gam ala dōör ke Nhialic. Ku aye Wēi Nhialic bēēi bei riel adumuōm yic ku thou. Cökdit ē 5 yet 8; Paulo acī jam aya rin lōj Nhialic, ku riel Wēi Nhialic rot nyuɔɔth pīr raan cī gam yic. Ku gēt Paulo lɔn ye kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel nhīm thōj kē cī Nhialic guir tēnē raan ebēn yic. Ku wit wētde lɔn kuc cī kɔc Itharel kuc Jethu ē luɔi Nhialic, rin yen ē tē bī raan ebēn cɔl ayök dhēēj Nhialic dhēl Jethu raan cī lɔc ku dɔc. Ku aye Paulo njc lɔn cī kɔc Itharel bī la tuej ke kuc Jethu akōlaköl. Ku jɔl Paulo gōt ciēn tē dhil raan cī gam pīr thīn, ku nhiēr bī raan kɔc kōk nhiaar. Paulo acī kārīl gōt ke ye luɔide tēnē Nhialic, ku luɔi raan cī gam tēnē baai ku tēnē raan dēt, ku puōn la cök njc kēpath ku kērac. Ku thīk athör cī gōt cök muōth ku wēl lɔc tēnē Nhialic.

Käk tō thīn

Wēt nom ku göc 1:1-17

Kē wīc raan bī pīr 1:18-3:20

Dhēl Nhialic rin pīr 3:21-4:25

Pīr yam rin Raan cī lɔc ku dɔc 5:1-8:39

Kɔc Itharel ē guir Nhialic yic 9:1-11:36

Njic ciēēj raan cī gam 12:1-15:13

Thök ē wēt ku muōth 15:14-16:27

¹ Ee ŷen Paulo alony Jethu Krītho. ŷen raan cī Nhialic cɔɔl ba ya atuuc ba Wēt Puoth Yam luēl.

² Wēt Puoth Yam, ee wēt cī Nhialic thōn thēer, ku ēcī kɔc kākke tīj lueel tēcīt tē cī gāt ye wēl thēer Nhialic yic.

³ Wēt yam kēnē ē wēt Wēn Nhialic cī bēn a raan kuat Bēnyaknom Debit. ⁴ Ku Jethu acī nyuɔɔth ē Wēi Nhialic ke ye Bānyda, Wēn ril Nhialic, wäär jōt ye bei ran yic. ⁵ Ku ē rienke yen acī Nhialic ŷen yiek dhēējde ku cɔl ŷen aye atuny Jethu, ku ba kɔc pinynhom ebēn cie kɔc Itharel cɔɔl bīk gam ku thekkē Nhialic. ⁶ Ku wek kɔc cī gam tō Roma aya, wek aacī Nhialic cɔɔl bāk aa kɔc Jethu raan cī lɔc ku dɔc.

⁷ Kēya, ŷen agēt tēnē we ebēn, wek kɔc nhiēr Nhialic, cī ke cɔɔl bāk aa kacke, Bī Nhialic Wāda ku Bēny Jethu we tuōc dhēēj ku dōör.

Anōōth Paulo lɔn bī yen la Roma

⁸ Tuej, ŷen alec Nhialicdiē rin Jethu raan cī lɔc ku dɔc ē rienkun, rin kɔc ebēn pinynhom aacī gamdun njc ebēn. ⁹ Nhialic yen luōōi piāndiē ye ŷen kɔc lēk Wēt Puoth Yam cī Wēnde lēk kɔc, anjic tē ye ŷen we ¹⁰ tak thīn akōlaköl ē rōōkkiē yiic. ŷen ē rōök lɔn bī Nhialic ŷa puōl tē wīc yen ye ba we la neem. ¹¹ Rin awiēc apeidīt ba we la tīj ku ba we gām athiēi Wēi Nhialic bāk riel ē gamdun yic. ¹² Ku kē luēl akīn, rin bī gamda we ku ŷen ŷo deet puōth ŷodhie. ¹³ Awiēc bāk njc miēthakāi lɔn ē ca guir arak juēc ba la tēnē we, ku ala kēn ye ŷen gēl ba cī la. Ee wiēc ba la tēnē we ba kɔc kōk lēk bīk gam kamkun aya, cimēn le ŷen kɔc kōk pinynhom cī gam cie kɔc Itharel. †

¹⁴ Rin ala kē cī yiēk ya ba dhiel looi tēnē kɔc ēbēn, kɔc peth ciēnj ku kɔc rēc ciēnjden, ku tēnē kɔc cī piōc ku kɔc kēc piōc. ¹⁵ Ku ē wēt kēnē yen awic yēn ye apeī ba we dhiel lēk Wēt Puoth Yam wek kɔc rēēr Roma aya.

Riel Wēt Puoth Yam

¹⁶ Yēn acie guōp ē yār Wēt Puoth Yam, rin ē yēn riel Nhialic kɔc cī ye gam kony, kɔc Itharel ku kɔc pinyn-hom cie kɔc kōk Itharel aya. ¹⁷ Ku Wēt Puoth Yam aye nyuōth tē ye Nhialic kɔc kuōny thīn bīk la cōk yēnhom. Ku kēnē aye Nhialic jōk ku rēēr thīn kēya rin gam ē raan, cimēn ye athōr thēer wēl Nhialic ye lueel ēlā, “Ku raan la cōk Nhialic nhom abī pīr ē gam.” ^{††}

Awuōc ē raan

¹⁸ Rēēc puōu ē Nhialic ē rot nyuōth pan Nhialic tēnē kɔc man Nhialic. Ku kārēc yekē ke looi aa yic gēl bī cī cōl anjic. ¹⁹ Nhialic ē puōu rēēc tēnē ke rin kē lēu raan bī njic rin Nhialic ala geī apeī, aci Nhialic tāau raan ēbēn puōu bī njic. ²⁰ Tēthēer yōn cek Nhialic nhial ku piny, alēu raan ēbēn bī njic ē gai lōn riel Nhialic ē rēēr thīn akōlriēc ēbēn, ku yēn ē Nhialic alanden. Kājuēckā acie tīnj ku aaye njic rin kājuēc cī Nhialic cak. Kēya, acin kē kōnj kek rōt kony. ²¹ Keek aake njic Nhialic ku njot ke kuc bīk cī dor. Ku kueeckē bīk cī gēm alēcnden ē yēn Nhialic. Ku jōl kākken yekē tak ciēnkē konykē ku la piāthken bīth. ²² Na cōk alōn ye kek ye lueel lōn njic kek kānj, ku acin kē njickē. ²³ Ku lōn bī kek ye aa door ē Nhialic pīr akōlriēc ēbēn, ka yekē ke door kāk cī pīr ku raan ē thou. Ku kōk cī kiēēt ke cit diēt ku lāāi. Ku kākōk wuc piiny keyōth cimēn kāpieny. ^{††}

²⁴ Ku rin ē kēnē, aaci Nhialic ke puōl bīk aa luui kārēc wic piāthken, kāk la bīth. Ku wicwic ē diāār ku kākōk yekē ke looi kamken kāk kɔc cōl ayār gup. ²⁵ Ku lōn bī kek kēn yic njickē rin Nhialic gam, ka yekē gam ē lueth ku yekē ke door kāk ke cek Nhialic, ku kueeckē Aciēnj yēn cak kākā yēn dhil ya door akōlriēc ēbēn. Yenakan.

²⁶ Ku ē yēn aci Nhialic ke puōl bīk aa luui kārēc kɔc yōōr gup. Ayī diāārken aya aaci tē cī kɔc cak thīn puōl, ku aa rōt lōōm ē rōt. ²⁷ Kēlā aya, rōōr aaci tōc ye kek tōc kek diāār, cit tē cī kɔc cak thīn puōl, ku rum bal kepuōth bīk ke aa lōōm rōōr kōk cit ke. Rōōr tuil rōōr kōk, ku yekē kārēc cit kākā looi, aaye tēm awuōc thōnj kek kārēc yekē ke looi. Kāk kēc puōl bī ke aa looi kēya.

²⁸ Ku yēn aya rin cī kek kuc bīk yiny Nhialic cī njic, aaci Nhialic puōl aya bīk aa tak kārēc ku yekē luui kārēc cī ke lēu bī raan ke looi. ²⁹ Ku aaci puōth thiānj kuat kārēc apeī, adumuōōm, kook ku kōr. Ku aaci puōth thiānj aya ē tiēl, nāāk, thōr, ruēeny ku kuith, ku aa lum. ³⁰ Ku aa kegup tōr lueth ku aa man Nhialic. Aa kɔc nhiam, kɔc dhāl kɔc gup cīn gup athēēk. Kɔc tak dhāl juēc bī kek kārēc looi. Kɔc cie kɔc ke dhiēth ke ē theek.

† 1:13 Lujī 19:21 † 1:16 Mk 8:38 †† 1:17 Yab 2:4 ‡ 1:21 Epe 4:17-18 †† 1:23 L.rou 4:16-18

³¹ Kɔc cīn gup nhīm, kɔc kēdānj gam ku cīk loi. Kɔc cīn puōth cie yiic ē njēer raandā. ³² Cōk alōn njic kek ye lōn kārēc yekē ke looi, alēu ke bī Nhialic ke tēm thou, ke keek acie kākā ē looi kepēc, aa kɔc kōk ke looi lēc nhīm aya.

Luņ Nhialic

2 Yin acin tē bī yin rot kony tē luk yin kɔc kōk wei. Rin tē ye yin kɔc kōk luōk wei, ku loi kāwēn yekē ke looi aya, ke yin ē rot dōm ē rot. ^{††}

² Ku emēn anjicku lōn Nhialic ala yic tē luk yēn kɔc wei, kɔc kākā looi. ³ Ku na ye kɔc luōk wei, yin raan ē path, ku njot yī loi ē kākā, ke ye tak lōn bī yin luņ Nhialic ban? ⁴ Tēdēt aya, yin ē kājuēc rēēr piath Nhialic yiic cimēn piathden dīt, gum, ku lāāu ē puōu yōōnj yiic, rin akuc lōn aye piath Nhialic nyooth ba yīpuōu dhuōk ciēn. ⁵ Ku riel ē nhom, ku rin cī yin kuc ba yīpuōu cī dhuk ciēn abā awācdu juak yic akōl bī riāāk puōu Nhialic, ku tē bī yēn njic luk thīn abī rot nyuōth. ⁶ Rin Nhialic abī njek a gām kē thōnj kek tē cī yēn luui thīn. ^{†††} Kɔc bī kepuōth deēt ku luuikē kāpath ku wickē du-aar, lēc ku pīr akōlakōl, aabī Nhialic gām pīr akōlriēc ēbēn. ⁸ Ku kɔc ke looi kāk wic piāthken ku kueckē yic ku buōthkē kārēc jōnjrac, aabī Nhialic puōu riāāk tēnē ke. ⁹ Kɔc ēbēn ē luui kārēc aaba arēm ku gum rac apeī yōk. Ku abī rot kōnj looi tēnē kɔc Itharel, ku tēnē kɔc cie kɔc Itharel aya. ¹⁰ Ku Nhialic abī duaar ku lēc ku dōōr gām kɔc luui kāpath, tuēnj tēnē kɔc Itharel ku jōl aa kɔc kōk cie kɔc Itharel, ¹¹ rin Nhialic ē luk njic looi tēnē kɔc ēbēn. ^{†††}

¹² Ku kɔc cie kɔc Itharel kuc lōnj Mothith, ku aa kārēc looi luk abī looi tēnē ke cōk alōn kuc kek lōnj. Ku kɔc Itharel aa njic lōnj Mothith, aa kārēc looi ku luk aye looi tēnē ke tēcīt tē ye lōnj ye lueel thīn. ¹³ Rin acie piņ ē lōnj yēn kɔc cōl aye kɔc path tēnē Nhialic, aa kɔc ye looi kē ye lōnj lueel kek aabī ya kɔc la cōk Nhialic nhom. ¹⁴ Ku ē yic, kɔc kōk cie kɔc Itharel cīn lōnj, tē looi kek kēdānj tēcīt tē ye lōnj tō kepuōth ē path ye lueel thīn, ke keek aa cit kɔc la lōnj cōk alōn cīn kek lōnj Mothith. ¹⁵ Tē ye kek luui thīn aye nyuōth lōn kāk wic lōnj aaci gōt kepuōth, aa kāpath ku kārēc yekē ke looi njic rin aaye piāthken nyuōth ke. ¹⁶ Ku kēlā aya, cimēn Wēt Puoth Yam ya lēk we, yēn ē kē bī rot looi akōl luk tē bī Jethu Kritho luk looi rin Nhialic tēnē kɔc ēbēn, njek kek kēden cī thiaan yeyic.

Kɔc Itharel acie lōnj ye theek

¹⁷ Ku yīn emēn, yin ē rot cōl aye raan Itharel, ku yin ē rot cōl aye raan muk lōnj, ku ye jam nhiaam lōn ye yin raan Nhialic. ¹⁸ Yin anjic kē wic Nhialic ba looi ku yin anjic yic rin cī lōnj ye lēk yī. ¹⁹ Aca gam lōn yin awat kɔc cī cōr nhīm, ku yin ē ruel tēnē kɔc tō muōōth yic, ²⁰ ku yin ē kɔc piōōc, kɔc kuc kānj, ku yin ē raan piōōc mīth.

†† 2:1 Mt 7:1; Lk 6:37 ††† 2:6 Wk 62:12; Kēnj 24:12 ††† 2:11 L.rou 10:17

Ku rin le yin lön aye tak lön njic yin kån ebën. ²¹ Yin ë kɔc kɔk piöcc yenjö cii yin rot ye piöcc? Yin ë kɔc wëët ëlä, "Duökkë ye cuëër." Ku yin cii ë cuär ë yienhdu? ²² Aye lueel, "Duökkë ye köör." Cii akɔr ye looi? Yin aman jak ci kiëët, cii kãpuwth tã yïik jak ci kiëët yic ye rum? ²³ Yin ë jam nhiaam lön njic yin lön Nhialic, cii Nhialic ye dhäl guöp tã cii yin lönje loi? ²⁴ Aye athör thëer wël Nhialic lueel ëlä, "Kɔc cie kɔc Itharel aa kãrec lueel Nhialic guöp ë rienkun." †

²⁵ Ciiëη kɔc Itharel ye ke ηoot ë piath tã theek kek lön, ku na cii lön thek ke yin acit raan këc ηoot. ²⁶ Na raan cie raan Itharel këc ηoot, raan cii kë wïc lön ë dhäl yic, cii bi ciët kɔc ci ηoot? ²⁷ Ke wek kɔc Itharel wek aabi kɔc këc ë ηoot, ku aa lön theek ya yöök lön acin raan bæk gök, tã le we tēm awuöc rin wek acie lön ye theek, cɔk aln njic wek kë ci göt ku ηot we.

²⁸ Yenja yen raan Itharel ayic, yen ci ηoot? Acie raan yeke ηuöt tin yeguöp ë path yen ya raan Itharel.

²⁹ Raan Itharel guöp, ee ya raan yepuöu alnñthin ci piände ηoot Wëi Nhialic, ku acie lön ci göt. Ku raan këne acie lec yök tënë kɔc, aye yök tënë Nhialic. ††

Nhialic acie athönde ye waar yic

3 Ye këpuwth nen wër kɔc Itharel kɔc cie kɔc Itharel? Tëdët ye këpiath nõ ye yök ηuöt yic? ² Kãjuëc aaye yök ayic! Tuen, kɔc Itharel aaci Nhialic thön wëtde bik muk apath.

³ Ku yenjö bi yiëndë tã cin kɔc kɔk Itharel gam? Bi kë cin kek gam Nhialic cɔl awar athönde yic?

⁴ Acii bi waar yic! Yiny Nhialic adhil tã thin akölaköl cɔk aln ye kɔc alueth. Cimën ye athör thëer wël Nhialic ye lueel ëlä,

"Këya, bi njic lön le yin yic, wël ye lueel yic, ku luk yin yic." ‡

⁵ Ku na kãrec yeku ke looi ye Nhialic nyuöcñthin lön le yen cök alanden, ke yenjö buk lueel? Buk lueel Nhialic acin yic tã tēm yen yo awuöc? (Ee tã ye kɔc jiem thin yen aluëel.) ⁶ Acie tãde! Na Nhialic cii la cök ke lëu bi luk looi tënë kɔc pinyñhom?

⁷ Alëu raan dët bi lueel ëlä, "Na ye lueth ya ke lueel yic Nhialic nyuöcñthin alanden ku juek duarde yic, ke yenjö ηot ye ya cɔl aye raan ci kërac looi ku tēm ya awuöc?" ⁸ Yenjö cii ye lueel, cimën ye kɔc kɔk ya cäk thok ku luelkë lön ci yen ye lueel ëlä, "Loiku kërac bi këpath bën." Ee yic bi kockä tēm awuöc.

Acin raan la cök

⁹ Këya, ye yok ηuëën tënë kɔc cie kɔc ë kuatda yok kɔc Itharel?

Acie yic! Aca nyooth wenthëer lön yok kɔc Itharel ku kɔc cie kuatda yok arëër adumuööm yic yodhie,

¹⁰ cimën ye athör thëer wël Nhialic ye lueel ëlä, "Acin raan tönj la cök,

¹¹ acin raan kån deet yic, acin raan wïc yeen bi Nhialic njic.

¹² Kɔc aaci keköth wël Nhialic, keek aaci rëëc ebën ka ci la biñh,

acin raan këpath looi, acin mën raan tök." ††

¹³ "Wël yekë keek lueel aa nhiany, aa cit ranj ci njaany ñhom,

liëpken aaci luel lueth njic."

"Wël yekë keek lueel aa cit wäl këpiiny kɔc luañ." ††

¹⁴ "Aa wël ye kɔc lam ku wël rem apeï kek aatö kethook." †††

¹⁵ "Aa kɔc lac nöc path,

¹⁶ riääk ku mam aa döñ tã ci kek tëek thin,

¹⁷ ku keek aaci dhël döör njic." †††

¹⁸ "Ku riöcc, riöcc kek Nhialic aliu kãk yekë looi yic." §

¹⁹ Ku anjicku kuat kë ye lön lueel, aye lueel tënë kɔc la ye rin bi ciën raan la kë kony yen rot, ku bi raan ebën köcc Nhialic ñhom. ²⁰ Këya, acin raan bi la cök Nhialic ñhom tã cɔk yen ye them bi kë wïc lön looi. Kë ye lön looi ë lön bi nyuöth raan lön ci yen kërac looi. §†

Të ye Nhialic kɔc cök thin

²¹ Ku ëmën tã ye Nhialic kɔc cök thin yenhom aci nyooth. Acï lön ku kɔc kãk Nhialic tin lueel thëer.

†††²² Nhialic ë kɔc cök tã le kek gam tënë Jethu Kritho.

Ee këne looi tënë kuat raan ebën ci Raan ci lɔc ku döc gam, kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel aa thön ebën.

²³ Ku rin ci kek ebën kãrec looi, ee keek cɔl amec tënë duar Nhialic. ²⁴ Ku keek aaci Nhialic muöc dhëñde piände ebën bik la cök tënë ye. Ku dhëñ ye yök tënë Raan ci lɔc ku döc Jethu yen ë kɔc kony bik kãrec cii loi.

²⁵ Jethu aci Nhialic gam rin bi thuönde a kë ye adumuööm päl piny tã le raan gam tënë ye. Kënë aci Nhialic looi bi nyuöcñthin lön le yen cök. Ku wäthëer Nhialic ë lir puöu, ëcie kɔc ye tēm awuöc rin kãrec cik looi. ²⁶ Ku ëmën aci adumuööm ci looi ebën päl piny bi nyuöcñthin lön le yen cök. Nhialic aci këne looi rin le yen cök. Ku tã looi yen këne ë raan ebën ci Jethu gam cɔl ala cök.

²⁷ Na ye këya, yenjö ye yok jam nhiaam ë path? Acin këdån! Ku ye wët nen ye yok nhiam? Ye rin ci yok lön theek? Acie tãde, ee tã ci yok gam. ²⁸ Rin anjicku raan ë la cök tënë Nhialic rin gam ku acie thëk lön ë rot. ²⁹ Ye Nhialic, Nhialic kɔc Itharel kepëc? Yeen cii ye Nhialic kɔc cie kɔc Itharel aya? Ee yic ë Nhialic kɔc cie kɔc Itharel aya, ³⁰ rin yen Nhialic tönj bi kɔc Itharel cɔl ala cök ë gamden, ku cɔl kɔc cie kɔc Itharel aala cök rin gamden aya. §†³¹ Yeku lön dhäl yic tã le yok gam këne? Acie tãde acin, yok aa lön juak bi riel.

Gam Abaram

4 Yenjö buk jäl lueel rin Abaram wundit thëer kɔc Itharel? Yenjö ci rot looi tënë ye? ² Na Abaram la

†† 3:12 Wk 14:1-3; 53:1-3 ††† 3:13 Wk 5:9; 140:3 †††† 3:14 Wk 10:7 ††††† 3:17 Ith 59:7-8 § 3:18 Wk 36:1 §† 3:20 Wk 143:2; Gal 2:16 §†† 3:21 Gal 2:16 §† 3:30 L.rou 6:4; Gal 3:20

kënë cī looi bī yen la cök tēnē Nhialic, njuōt ala kēnē ye yen nhiam. Ku aci looi kēlā tēnē Nhialic. ³ Cimēn ye wēl cī gōt athōr theer wēl Nhialic yic ye lueel ēlā, “Abaram aci Nhialic gam ku rin gamde aci Nhialic cōl ala cök tēnē ye.” †

⁴ Raan luui aye riop, ku wēū ye ye riop aacie miōc, ariōpden cī yen luui. ⁵ Ku raan cie luui la gam tēnē Nhialic, Nhialic yen koc cī kārēc looi cōl aala cök, ke gamde yen ē ye cōl ala cök tēnē Nhialic. ⁶ Ku Debit aci wēt thōj kek ē wēt kēnē lueel wāār yen jam rin raan mit puōu cī Nhialic gam ke la cök tēnē ye, ke cie luoi puōth ye looi,

⁷ “Koc mit puōth aa koc cī Nhialic awācken pāl piny, ku wuuny adumuōōmken wei.

⁸ Raan mit puōu ee raan cī Bēny bī kuēn guōp kārēc cī looi.” ††

⁹ Ye miēt puōu cī Debit jam kēn koc Itharel ē rōt? Aacie kēden kepēc. Ee kēn koc cie koc Itharel aya, ku wek aa we yeku lēk kē cuk yōk athōr wēl Nhialic yic, rin aci wēt cī gōt theer lueel lōn, “Abaram aci Nhialic gam, ku gamde aci yen a raan la cök tēnē Nhialic.” ¹⁰ Ye nen yen looi kēnē rōt? Loi rōt tuej wāār kēc Abaram njoōt aye wāār cī ye njoōt? Ee tuej, aacie njuōt cök ciēn. ¹¹ Ku njuōtden jōl ye lōk njoōt ciēn, aye nyuōōth lōn gam Abaram aci Nhialic ye gam ke ye raan la cök tēnē ye tuej wāār kēc ye cak njoōt. Ku kēlā, Abaram ē wundit koc cī Nhialic gam, ku aaye gam ke ye koc la cök tēnē ye cōk alōn kēc ke njoōt. ¹² Ku yen ē wundit koc cī njoōt aya. Ku aacie rin cī ke njoōt, ee rin cī kek dhēl pīr gam thōj ke pīr wāda Abaram buōōth yic wāār kēc ye cak njoōt.

Athōn ku lōj

¹³ Nhialic acā Abaram thōn ku mīth bī lōk dhiēēth lōn bī pinynhom a kēden. Nhialic akēc athōn kēnē looi rin theek Abaram lōj, ee rin cī yen gam, ku gam yen aci yen a raan la cök tēnē Nhialic. ¹⁴ Rin na ye kē ye Nhialic thōn koc gām koc lōj theek, ke gam acin wētde yic, ku cīn kēpuōth tō athōn Nhialic yic. ¹⁵ Lōj ē rēēc puōu Nhialic bēēi, ku tē cīn yic lōj, acin lōj ye dhōl yic.

¹⁶ Nhialic ē looi athōnde rin gam ku rin dhēējnde, bī athōnde a kēn yic tēnē mīth bī lōk dhiēēth tēnē Abaram ēbēn. Ku aacie tēnē koc la lōj ē rōt, ee tēnē koc cī gam aya cimēn Abaram. Rin Abaram yen ē wādan wēikua yodhie, ¹⁷ cimēn cī ye gōt athōr theer wēl Nhialic yiic ēlā, “Yin aca looi ba ya wun koc wuōt juēc.” Abaram aci ya Wāda Nhialic nhom, Nhialic cī gam, Nhialic yen koc cī thou cōl aben pīr, ku wēt ye lueel ke liu thīn cōl aloi rōt. ¹⁸

¹⁸ Abaram aci gam ku njeēth kē cīn kē nōth thīn, ku yen aci yen bēn a wun koc wuōt juēc cimēn cī Nhialic ye lēk ye ēlā, “Kōckun bī lōk dhiēēth aabī juēc ka bī ciēt kuēl.” ¹⁹ Wēn cī Abaram cak dhiop ē ruōnke aa cīt

† 4:3 Cāk 15:6; Gal 3:6 †† 4:8 Wk 32:1-2 ‡ 4:11 Cāk 17:10

†† 4:13 Cāk 17:4-6; 22:17-18; Gal 3:29 ‡‡ 4:14 Gal 3:18 †††

4:16 Gal 3:7 ‡‡‡ 4:17 Cāk 17:5 § 4:18 Cāk 15:5

buōōt, ku njic lōn tiejnde Thara ke cī dhiop ke kēc dhiēth, ke njot kēc dhōr gamde yic. ²⁰ Ku rēer ke nōth ku cīi diu athōn Nhialic, ku gamde aci ye bēn yiēk riel ku leec Nhialic. ²¹ Ee njic, ke cīn diu lōn bī Nhialic la riel bī kē cī thōn dhiel looi. ²² Ku ē yen aci Nhialic Abaram gam ke ye raan la cök tēnē ye. ²³ Ku wēlkā, “Yen aci gam ke ye raan la cök,” aa kēc gōt rienke ē rōt. ²⁴ Aake gēt rienkua yok koc bī Nhialic gam aya ke yo la cök, yok koc ye gam lōn yen Nhialic yen cī Jethu Bānyda jōt thou yic. ²⁵ Yen aci cōl athou rin adumuōōmkua, ku jōt bī pīr bī yo cōl aala cök tēnē Nhialic. ²⁶

Gam yen abī yo luōk

5 Kēya rin gamda Nhialic aci yo cōl ala cök tēnē ye, ku yok aala dōōr kek ye rin Bānyda Jethu raan cī lōc ku dōc. ² Yok aaci gamda cōl abīi Jethu dhēēj Nhialic yic, dhēēj yen rēer yok thīn ēmēn. Ku ayeku njoōth yo mit puōth lōn yok aa duaar Nhialic rōm kek ye. ³ Ku aacie kēlā rōt, yok aa puōth miēt aya tē guum yok, rin gum ē deet puōu bēēi, ⁴ ku gum ku deet ē puōu aye Nhialic gam. Ku gem ye Nhialic ye gam yen ē nōth bēēi. ⁵ Ku nōth aacie yo cōl ayār gup rin cī Nhialic nhiēnde cōl athiōj yopuōth, Wēiken cī gām yo.

⁶ Rin wāār njot cīn yen tē ye yok rōt kuony thīn, ke Raan cī lōc ku dōc thou rin koc kuc Nhialic akōl cī Nhialic lōc. ⁷ Aril yic bī raan thou rin raan la cök, cōk alōn lēu yen rōt bī raan dēt thou rin raan path. ⁸ Ku Nhialic aci nhiēr nhiēer yen yo nyuōōth ē kēnē yic, rin tēwāār njot ye yok koc la gup adumuōōm, Raan cī lōc ku dōc aci thou rienkua. ⁹ Ku ēmēn thūōnde aci yo cōl ala cök tēnē Nhialic. Ku na cī kēnē looi, ke cīi yo bī wēer bei ayic riān puōu Nhialic yic akōl ciēn? ¹⁰ Ku wāār ye yok koc ater tēnē Nhialic, yok aaci thon Wēnde cōl aben dōōr kek ye. Ku na ye kēya, ke pīr Raan cī lōc ku dōc cīi yo bī kony?

¹¹ Ku aacie kēnē ē rōt, yok amit puōth aya tēnē Nhialic rin Bānyda Jethu raan cī lōc ku dōc aci yo dōōr ke Nhialic.

Adam ku Jethu

¹² Adumuōōm aci bēn pinynhom rin raan tōk, ku adumuōōm cī looi yen aci bēn ke thou. Ku kēlā, thou aci bēn tēnē raan ēbēn rin cī kek adumuōōm looi ēbēn. ¹³ Adumuōōm ē tō pinynhom wāār kēc lōj Mothith gām koc, ku tē cīn yic lōj tō thīn, adumuōōm aacie kuēc nhom. ¹⁴ Ku jōk Adam bī bēn Mothith, thou ē njot ye tēm koc agut koc kēc lōj Nhialic dhōl yic, cimēn wāār cī Adam wēt cī Nhialic lēk ye dhōl yic.

Adam yen ē ye kīn raan yen bī bēn. ¹⁵ Ku keek karou aaci thōj, rin miōc Nhialic cī gām koc ē path aci thōj kek adumuōōm Adam. Raan tōk, Adam, acā adumuōōm looi, ku aci thou bēēi tēnē koc juēc. Ku kēdit apei aya, raan tōk, Jethu raan cī lōc ku dōc aci miōcdit dhēēj Nhialic bēēi tēnē koc juēc. ¹⁶ Ku miōc Nhialic aci thōj kek adumuōōm ē raan kēnē. Ku adumuōōm tōj

§† 4:19 Cāk 17:17 §†† 4:25 Ith 53:4-5 §‡ 5:12 Cāk 3:6

kënë cök kɔc juëc aaci tēm awuɔc, ku adumuɔɔm juëckä cök, miɔc tönj Raan ci lɔc ku dɔc Nhialic aci bën ku cɔl kɔc aa ben la cök yenhom. ¹⁷ Rin adumuɔɔm raan tök thou aci bën pinyinhom. Ku kēdit apei kɔc ci miɔcdit Nhialic yök ci jäl la cök, aabi mac ku piirkē akölriëc rin Raan ci lɔc ku dɔc.

¹⁸ Këya, cimën ye adumuɔɔm tök kɔc cɔl aa tēm awuɔc ëbën, ke kälä aya, luci tönj la cök ë kɔc ëbën cɔl aala cök Nhialic nhom, ku bii pïr akölriëc tënë raan ëbën. ¹⁹ Ku cimën ci raan tök wët Nhialic dhöl yic, ku bi kɔc juëc cɔl aala gup adumuɔɔm, ke kälä aya, rin ci raan tök wët Nhialic theek, kɔc juëc aabi la cök. ²⁰ Lönj ë gem ë rin bi luci käreç rot juak, ku tē ye käreç röt juak thïn, dhëej Nhialic ë rot jäl juak apei. ²¹ Ku cit lɔn ye adumuɔɔm kɔc mac ku bii thou tënë raan ëbën, ke yeen aya awic Nhialic bi dhëejde kɔc mac ku looi ke bik la cök tënë ye. Ku gem ke pïr akölriëc ëbën rin Jethu raan ci lɔc ku dɔc, Bányda.

Pïr rin Jethu

6 Yenjö buk lueel ëmën? Buk la tuej ke yo loi adumuɔɔm rin bi dhëej Nhialic yeyic juak? ² Acie tēde! Acit kē ci thou tënë yo, aaci yo bi ben mac. Ye kēde bi yok la tuej yo pïr kälä? ³ Rin anjäckë ayic lɔn riel adumuɔɔm aci dhoj kōu wäär muɔɔc yonhiim buk aa kɔc Jethu raan ci lɔc ku dɔc, ku yok aaci muɔɔc nhiim ë thuɔnde. ⁴ Ku yeen aya, wäär muɔɔc yonhiim, yok aa yo cit kɔc ci la rañ tök yic kek ye thuɔnde yic. Ku cimën wäär ci Raan ci lɔc ku dɔc jɔt thou yic duaar Wun, ke yok aabi pïr ë pïr yam aya. †

⁵ Na cuk röt mat kek ye thuɔnde yic, ke yok aabi röt dhiel jɔt thou yic kek ye aya. ⁶ Rin yok aa yo ye kɔc adumuɔɔm, pirdan theer ëci thou tim ci riiu kōu kek Raan ci lɔc ku dɔc, bi tē ye yok kɔc adumuɔɔm ciën kē ben lëu tënë yo. Ku buk ci ben aa kɔc tō adumuɔɔm yic, ⁷ rin raan ci thou aci ben rëer riel adumuɔɔm yic. ⁸ Na yo ci thou kek Raan ci lɔc ku dɔc, ka yeku gam aya lɔn bi yok pïr kek ye. ⁹ Rin anjicku lɔn na ci Raan ci lɔc ku dɔc jɔt thou yic, ka ci ben thou, rin thou aci ben la riel tënë ye. ¹⁰ Acit thou arak tök rin kɔc ëbën bi riel adumuɔɔm nyaai, ku piërde ëmën ë pïr mit Nhialic puɔu tënë ye. ¹¹ Kälä aya, yakē röt cɔl aacit kɔc ci thou tënë adumuɔɔm, ku wek aaci pïr tënë Nhialic rin Raan ci lɔc ku dɔc Jethu.

¹² Duɔkkë adumuɔɔm cɔl amec piërdun bāk ke aa theek käreç wic guäpkun. ¹³ Ku duɔkkë guäpkun pël adumuɔɔm bi ya käreç kek yakē ke looi. Wek aa dhil röt thïn Nhialic, ciët we kɔc ci thou ci ben pïr. Wek aa dhil guäpkun thïn Nhialic ku bāk aa kocken ye looi kē la cök. ¹⁴ Adumuɔɔm aci we dhil mac rin wek aaci njoth lönj theer yic, wek aatō dhëej Nhialic yic.

¹⁵ Ye kē pïr yok ë dhëej Nhialic ke cie lönj, yook puɔl buk adumuɔɔm aa looi ë path? Acie tēde! ¹⁶ Anjäckë alanden lɔn na thönkē röt raan dēt ku yakē theek we

† 6:4 Kol 2:12

cit aloony, ke wek aa loony ë raan kënë cök ben adumuɔɔm we yäth thou yic, ku këya, thekkë Nhialic bāk la cök tënë ye. ¹⁷ Lecku Nhialic, rin wek aa we ye aloony adumuɔɔm, ke wek aaci yith yakē yök kāk ye piɔɔc tënë we yiic, gam piäthkun ëbën. ¹⁸ Wek aaci wëer bei adumuɔɔm yic, ku wek aaci ya aloony luci kāk la cök. ¹⁹ Yen ajam kälä ë path cimën tēdun ye wek jicem thïn, rin bi wek kē luël deet yic. Cimën wek aa we ye guäpkun ëbën thïn luci käreç rin ci luciden we rum puɔth. Ëmën, wek aa dhil röt cɔl aaye aloony kāk la cök rin luci kēpath.

²⁰ Wäär ye wek aloony adumuɔɔm, wek aa we cie dieer luci la cök. ²¹ Yenjö kën cāk yök luci ë kākka yiic, kāk ye wek gup yär thïn ëmën? Kākka, ee thou yen ë yakē yök thïn. ²² Ku ëmën, wek aaci wëer bei adumuɔɔm yic, ku wek aaci ya aloony Nhialic. Ku piërdun ëbën ë kēde, ku kē yakē yök thïn ë pïr akölriëc ëbën. ²³ Rin kē ye yok luci adumuɔɔm yic, ee thou. Ku miɔc Nhialic ë pïr akölriëc ëbën rin Raan ci lɔc ku dɔc, Jethu Bányda.

7 Anjäck, wek aa kē luël deet yic miëthakäi ci gam rin wek aa njic lönj. Lönj ë la riel bi raan dɔm tē njoth pïr yen. ² Tē thöönj yok ye, ke tij ci thiaak aci lönj ye puɔl bi wic mony dēt. Ku na thou muɔnyde ka cïn lönj ben ye gël. ³ Na wic mony dēt ke muɔnyde pïr, ka ci ya tij ci kɔɔr. Ku na ci moc thou, ke lönj gël yeen aliu. Na thieek mony dēt ka cïn akɔr.

⁴ Ku ë yen tēde aya tënë we miëthakäi ci gam. Tē thönj yok ye lönj, ke wek aa cit kɔc ci thou tënë lönj rin wek abañ guäp Raan ci lɔc ku dɔc. Ku ëmën wek aa kacke yen raan ci jɔt thou yic, rin bi wek aa kɔc puɔth loi wët Nhialic. ⁵ Wäär njoth pïr yok ciëjdan theer ci yo cak thïn, käreç ke ci lönj tääu yopuɔth aake lui apei yogup. Ku aa kāk thou kek aake yeku ke looi ëbën. ⁶ Ku ëmën yok aaci bën bei lönj theer yic rin ci yok thou tënë lönj wäär yen mec yo. Ku yok aa jɔl luui dhël yam Wëi Nhialic, ku acie lönj theer ci göt.

Lönj ku adumuɔɔm

⁷ Yenjö buk jäl lueel ëmën? Ye lönj yen adumuɔɔm? Acie tēde! Na ye këya ayic, njoth yen akëc adumuɔɔm njic tēn ci yen ye lönj. Rin njoth akëc njic yen käreç winy kënë raandä yipuɔu tēn kēc lönj ye lëk yen ëlä, "Duk kën raandä wic yapuɔu." ††⁸ Ku adumuɔɔm aci lönj wel bi yen yen a duɔñj ba puɔu ayiëk kākko. Ku na cie lönj njoth acin adumuɔɔm. ⁹ Wäthëer, yen a ya ciëj ke ya kuc kē ye lönj lueel. Ku wäär le yen lönj njic, aca bën yok yapuɔu lɔn ci yen lönj dhoj kōu ku ya raan ë thou. ¹⁰ Aca bën yok lɔn lönj puɔth wën njic ke yen bi pïr bëi, aci bën a kën thou bëi. ¹¹ Ku adumuɔɔm aci lönj wel bi yen ke yen a duɔñj, ku rin lönj, yen aci adumuɔɔm cɔl athou. ‡

¹² Ku ë cïn käreç tō lönj yic, ee ye lönj Nhialic la cök ku peth. ¹³ Ye kälä, lɔn nadē ke kēpath yen aci thou bëi

†† 7:7 B.bei 20:17; L.rou 5:21 ‡ 7:11 Cäk 3:13

tënë ya? Acie këya! Adumuɔɔm yen ë looi ye. Acī kë-path lööm bī yen thou bëëi tënë ya rin bī tērɛɛc yen thin, yen adumuɔɔm tiɔ. Ku këlā, rin ë lõn, adumuɔɔm aye nyuɔɔth ke ye kërɛc apɛidit. ¹⁴ Anjicku lõn ë bën tënë Wëi Nhialic, ku yen ë raan ë path, alony adumuɔɔm. ¹⁵ Yen acie kë ya looi ye deet yic, rin yen acie kë wiɛc ba looi ye looi, ku aya looi ë kë maan ba looi. ¹⁶ Ku na luɔɔi kë cā wic ba looi, ka ya gam lõn lõn apath. ¹⁷ Këya, acie yen ë kënë looi ayic, ku adumuɔɔm rëër ke ya. ¹⁸ Anjɛc, acin këpuɔth rëër ke ya, rin cit tē cī ya cak thīn kek adumuɔɔm. Rin na cɔk alɔn wic yen ye ba këpath looi, ka cā ë lëu ba looi. ¹⁹ Rin kë ya looi acie këpuɔth ya wic ba looi, ku këya kë cī path cā ë wic ba looi, yen aya looi. ²⁰ Ëmën na ya looi kë cā wic ba looi, ka cie yen ye looi, adumuɔɔm rëër ke yen yen ë ye looi.

²¹ Këya, aya yök lõn luui lõn kënë. Tē wic yen ye ba kë-path looi, ke kë cī path yen ë rot tēëm thīn. ²² Ku piändië guɔp anhiar lõn Nhialic, ²³ ku yen ë lõn dēt tiŋ ke lui yaguɔp, lõn cie la piny kek lõn cī piändië gam. Ku yen ë ya cɔl aye alony adumuɔɔm yen lõn lui yaguɔp kënë. ²⁴ Yenjö be kërɛc ya yök këlā! Yenja bā kony guɔp ya yäth thou yic? ²⁵ Lecku Nhialic rin cī yen Bānyda Jethu raan cī lɔc ku dɔc, cɔl akony ya.

Këya, kënë yen ë tēdië, yen nhom piändië yic alony lõn Nhialic, ku cit tē cī ya cak thīn alony adumuɔɔm.

Pir Wëi Nhialic yic

8 Ku këya, acin awuɔc ye tēm kɔc cī ya tøk kek Raan cī lɔc ku dɔc Jethu, ² rin lõn yam, Wëi Nhialic ë pir bëëi rin Jethu raan cī lɔc ku dɔc, acā wëër bei lõn adumuɔɔm yic, lõn thou. ³ Kën këc lõn lëu bī looi rin tē cī yo cak thīn ke yo cī ril rin adumuɔɔm, acī Nhialic looi ë tuuc cī yen Wënde nhom tuɔɔc ke ye raan cimënda, ku bī nök bā adumuɔɔm nyaai. Ku tē looi yen kënë, acā adumuɔɔm tō kɔc gup cɔl acin riɛl. ⁴ Kënë acī Nhialic looi rin bī luɔi wic lõn dhiel la cök yogup yok kɔc pir Wëi Nhialic, ku acie tē cī yo cak thīn. ⁵ Kɔc pir cit tē cī ke cak thīn kek adumuɔɔm, aake nhiim yiék kāk ye tē cī cāk ke wic, ku kɔc pir cit tē wic lõn Wëi, aake nhiim tääu kāk wic lõn Wëi yiic. ⁶ Tē yik raan yenhom luɔi kāk adumuɔɔm, ka thou. Ku na yik raan yenhom kë wic lõn Wëi, ka yök pir ku döör. ⁷ Ku raan ë la ater kek Nhialic tē yik yen yenhom kāk luɔi adumuɔɔm rin acie lõn Nhialic ye theek, ku acī lëu bī lõn Nhialic theek. ⁸ Ku kɔc ye theek tē cī yo cak thīn aacie Nhialic cɔl amit puɔu.

⁹ Ku këya wek aaci ciëŋ cit tē cī we cak thīn, wek aa ciëŋ cit tënë lõn Wëi tē rëër Wëi Nhialic ke we ayic. Ku na ye raan cī rëër kek Wëi Jethu raan cī lɔc ku dɔc, ka cie raande. ¹⁰ Ku na rëër Raan cī lɔc ku dɔc kek we, ke guäpkun aaci thou rin adumuɔɔm ku wëikun anot ke pir rin cī ke looi bīk la cök tënë Nhialic. ¹¹ Na Wëi Nhialic yen jɔt Jethu thou yic rëër kek we, ke raan jɔt Raan cī lɔc ku dɔc thou yic, ka bī guäpkun thou cɔl aa pir rin rëër Wëike wegup. ††

† 7:14 Gal 5:17 †† 8:11 1Kor 3:16

¹² Këya, miëthakäi yok aala kë dhilku looi, ku acie lõn bī yok rëër pirdan theer cī yo cak thīn yic. ¹³ Rin na piërkë cit tē cī we cak thīn, ke wek aabi thou, ku na pälkë kërɛc yakë ke looi rin Wëi Nhialic, ke wek aabi pir yök.

¹⁴ Kɔc ye Wëi Nhialic nyuɔɔth, aa mīth Nhialic. ¹⁵ Rin Wëi cī Nhialic gām we acie we cɔl aye bën ya aloony adumuɔɔm, ku looi we bāk riɔɔc. Ku Wëi Nhialic ë yo cɔl aye mīth Nhialic, ku wek aaci Wëi Nhialic cī we looi bāk aa miëthke yök. Ku Wëi acī yo cɔl aye Nhialic lõn, “Wä! Wä!” ¹⁶ Aye Wëi Nhialic guɔp kek wëikua lueel lõn ye yok mīth Nhialic. ¹⁷ Ëmën ye yok miëthke, yok aabi kākken muk tënë kacke thɔn. Ku këpuɔth muk rin Raan cī lɔc ku dɔc aya rin tē guum yok cimënde, ke duarde abi ya këda aya. ††

Duaar aköldä

¹⁸ Aya tak lõn kāk yeku guum piërda yic ëmën, aaci kɔŋ thöŋŋ kek duaar bī Nhialic nyuɔth yo, duaar bī rëër kek yo aköldä. ¹⁹ Kāk cī Nhialic cak pinyhom ëbën aa rëër ke nǝth apɛi, ke tit aköl bī Nhialic miëthke nyuɔth. ²⁰ Ku kāk cī cak, kɔc pinyhom aake bī rëër ke cī puɔth mum, ku aacie kek ke cī yen tak, ee Nhialic yen loi ye këya. Ku nǝth kënë ë nǝt tō thīn. ††²¹ Ku kāk cī cak aabi waar aköldä rin bīk cī riääk, ku bīk lääu nhomdit mīth Nhialic rɔm ke ke.

²² Rin anjicku agut cit ëmën, kāk cī cak aa rëër ke dhi-au ke rem, arɛem cit arɛem tiŋ röp. ²³ Ku aacie kāk cī cak ë röt, yok kɔc cī Wëi yök ke ye miɔc tueŋ ë Nhialic, yok aa rëër yo dhiau yo rem puɔth aya, ke yo tit apɛi tē bī Nhialic yo luɔɔi thīn buk aa miëthke, ku cɔl guäpkua aa waar röt bīk aa yam. ††²⁴ Rin ë nǝth yen ë cɔl yo apoth, ku na yeku kë nǝthku tiŋ, ka cie nǝth acin. Rin ye ŋa kë tō kek ye nǝth? ²⁵ Ku na yeku nǝth kë cī tō ke yo, ka yeku tiit ke yo lir puɔth.

²⁶ Ku cit mën aya, Wëi Nhialic ë bën aya ku kony yo rin ye yok cī ril, rin kuc yok tē dhil yok Nhialic rök thīn, ke yeen ë Nhialic lõn rienkua, ku lëŋ ke dhiau dhiën cīn wël ye teet. ²⁷ Ku Nhialic yen kë rëër raan puɔu tiŋ, anjic kë lueel Wëike, rin Wëike ë rök rin kacke cit tē wic Nhialic ye thīn. ²⁸ Ku anjicku këriëc ëbën yic, Nhialic ë luui këpath rin kɔc nhiar ye, kɔc cī cɔl bīk këden wic looi. ²⁹ Kɔc kek cī Nhialic lɔc theer, aaci looi aya bīk ciët Wënde, ku bī Wënde a kaai wämäthakën juéc yiic. ³⁰ Këya, Nhialic acī kɔc cī lɔc cɔl ku looi ke bīk la cök tënë ye, ku kɔc cī cɔl aala cök tënë ye aaci la duarde aya.

³¹ Këya, yenjö buk lueel rin ë kënë? Na Nhialic akääc kek yo, ke yenja bī yo maan? ³² Na Nhialic akëc Wënde nhom guɔp ŋuään wäär ku cɔl athou rienkua ëbën. Na cī yo gām Wënde, ke cī yo bī gām kǝŋ ëbën ë path aya? ³³ Yenja bī la wët bī lueel kɔc cī Nhialic lɔc gup? Ee Nhialic nhom guɔp yen acī ye lueel lõn le kek cök tënë

† 8:15 Mk 14:36; Gal 4:6 †† 8:17 Gal 4:5-7 †† 8:20 Cäk 3:17-19 ††† 8:23 2Kor 5:2-4

ye. ³⁴ Le raan dēt lēu ye bī ke tēm awuɔc? Acīn raan agut Jethu aya raan cī lɔc ku dɔc cī thou, ku jɔt raŋ yic bī ben pīr, ku arēēr kōŋ cuēc Nhalic, ee Nhalic lōŋ rienkua. ³⁵ Yeŋa bī ɣo tēk bei nhiēr Raan cī lɔc ku dɔc yic? Lēu aliäap, tēdē ba gum rin ye yīn raan cī gam, ayī ŋɔŋŋ, ayī riɔɔc rin käreç, ayī lɔn bī yī nɔk ba thou? ³⁶ Cīmēn cī ye gɔt athör theer wël Nhalic yic ëlä, “Rin wētdu ɣok aa rēēr kāk nāk ɣook yiic aköl thok ëbēn, ɣok aaye looi cīmēn amël la teem röt.” †
³⁷ Acie tēde, kākka yiic ëbēn ɣok aala riel dīt ye ɣok kãŋ tiaam rin raan yen nhiar ɣo. ³⁸ Rin anjēc alanden lɔn acīn ke tēk ɣo bei nhiērde yic. Cɔk athou ayi pīr, cɔk atuuc nhal ayi jakrēc, cɔk aa kāk loi röt emēn, ayi kāk bī röt looi aköldä, ayi kākɔk ril. ³⁹ Ayi nhal, tēdēt wērdit cök piiny, acīn kē lēu ye kuat kākka yiic ëbēn bī ɣo tēk bei nhiēr Nhalic yic, yeen ë kēda rin Raan cī lɔc ku dɔc, Jethu Bányda.

Nhalic ku kacke

9 Kē ya lueel ë yic. Ʉen acie jam lueth rin Ʉen ë raan, Raan cī lɔc ku dɔc. Aye puñdiēn mec Wēi Nhalic lēk ɣa apei lɔn Ʉen acīi lueth luel. ² Rin dak piändiē adit apei, ku tē reem piändiē thīn rin kackiē acie yop. Ʉen ajam rin kɔc kuatdiē, kɔc Itharel. ³ Ku na lēu rot ba ke kony, ŋuɔt awiēc bī Nhalic ɣa tēm awuɔc ku cä ben a raan Raan cī lɔc ku dɔc. ⁴ Keek aa kɔc cī Nhalic lɔc ku cɔl ke aaye kacke, ku nyuth ke duarde ku looi dōr ke ke ku gēm ke lōŋ. Ku nyuth ke tē bī kek ye aa duɔɔr thīn apath. Ku yökkē kāk cī Nhalic thōn ke. ††⁵ Keek aa ke ye kuat kɔc ŋic theer. Ku Raan cī lɔc ku dɔc, wäär cī yen jäl a raan cīmēnda ë ye raan kuatden. Raan ëbēn adhīl Nhalic yen mec kãŋ ëbēn a leec aköl-riēc ëbēn. Yenakan.

⁶ Acä ye lueel lɔn kē cī Nhalic thōn akēc rot looi. Kē cī Nhalic thōn acī rot dhiel looi, rin acie kɔc Itharel kek ke cī Nhalic lɔc ëbēn. ⁷ Acī Nhalic lueel tēnē Abaram, “Aacie mīth ëbēn bī dhiēeth tēnē yī kek bī ya mīth Nhalic, aa mīth bī dhiēeth many Itharel kek aabī ya miēthku kek ca thōn yī.” ††⁸ Kēya, aye kēnē nyooth lɔn aacie mīth bī dhiēeth Abaram ëbēn kek ke bī ya mīth Nhalic, aa mīth ke cī Nhalic thōn ye kek aake bī ya miēthke. ⁹ Kēnē cī Nhalic lueel akin wäär thōn yen wēt tēnē Abaram, “Tē le akälde bēn, ke Ʉen abī dhuk ku Thara abī manh moc yök.” ††

¹⁰ Kē cit ë wēt kēnē aya, mīth Rabeka karou, wunden ë ye tōk, wäditda Ithäk.

¹¹ Acī Nhalic lueel tēnē Rabeka, “Wēndun dīt yen abī ya luui tēnē wēndun koor.” Acī kēnē lueel rin bī nyooth lɔn kē cī yen raan tōk lɔc keyiic ku pël raan dēt, ee wīc piände ë rot bī looi kēya. Nhalic ë luel wēt kēnē tēnē Rabeka, ke Rabeka kēc mīth cak dhiēeth, ke cīn kēpath ku käreç cī ŋek looi. Kēnē cī rot looi ë kē cī Nhalic

† 8:36 Wk 44:22 †† 9:4 B.bei 9:4 † 9:7 Cäk 21:12 †† 9:9 Cäk 18:10

raan tōk cɔl ku pël raan dēt. Ku acie kēnē cī ŋek looi kamken. ††¹³ Cīmēn ye athör theer wël Nhalic ye lueel ëlä, “Jakop aca lɔc ku kuεεc Ethau.” †††

¹⁴ Abī kɔc kɔk aa lueel lɔn Nhalic acīn yic, ku acie tēde. ¹⁵ Rin acī Nhalic lueel tēnē Mothith ëlä, “Na wiēc ba raan dēt ŋuään, ka luɔɔi, na wiēc ba puɔu löny tēnē raan dēt, ka luɔɔi aya.” †††¹⁶ Kēya, acie kē wīc raan, tēde kē ye looi, ee lier puɔu ë Nhalic. ¹⁷ Rin acī Nhalic lueel wël theer cī gɔt yiic tēnē bēny Ijip ëlä, “Yīn aca looi ba ya bēny rin bī rieldiē yī nyuɔɔth, rin bī kɔc pinynhom ëbēn ɣa piŋ.” ††¹⁸ Kēya, na wīc Nhalic bī raan ŋuään, ka looi. Ku na wīc raan dēt bī cɔl aril nhom, ka looi aya.

Nhalic ë kɔc ŋuään ku tēm kɔc awuɔc

¹⁹ Tēdēt Ʉen abī raan dēt thiēc ëlä, “Na ye yen tē ye Nhalic luui thīn akan, ke yeŋo ye yen raan tēm awuɔc? Ku yeŋa lēu ye ku bī kē wīc Nhalic jōŋny?” ²⁰ Ye tak ye yīn ë ŋa ba yīnhom jāām kē cī Nhalic looi? Tōny acie tiŋ cuēc ye ye thiēc, “Yeŋo cuēc yīn ɣa kēlä?” ††²¹ Tiŋ cuēc tōny ala yic bī tiɔp cuēc tēden wīc yepuɔu, ee tōny karou cuēc ë tiɔm tōŋ yic, amuc yen jōŋl muɔc ku tōony ye yen luui baai ë path.

²² Kē cī Nhalic looi athōŋ kek ë kēnē. Awīc bī riääk piände nyuɔɔth ku cɔl rielde anjic. Ku ŋot pël yepuɔu piny tēnē kɔc rēc yen puɔu thīn, kɔc rēēr ke bī tēm awuɔcdit apei. ²³ Ku ee wīc aya bī duarden dīt nyuɔth ɣo, duarden dīt cī yen ɣo mat thīn ɣok kɔcken cī ŋuään. Ʉok kɔcken cī guiir theer buk duarde yök. ²⁴ Ku ɣok kɔc cī cɔl ɣok aa ɣo la yiic kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel aya. ²⁵ Ku kēnē cī Nhalic lueel akin, kē cī gɔt athör Ʉocia yic raan kāk Nhalic tiŋ,

“Aba cɔl kackiē,
tē jīεem Ʉen kɔc cie kackiē ayic.
Aba cɔl kɔckiēn nhiaar,
tē jīεem Ʉen rin kɔc cä ke nhiar.” †††

²⁶ Ku tēnē yen acī Nhalic ye lueel thīn ëlä,
“Wek aacie kackiē,
tēēn aabī cɔl ka wēt Nhalic tō pīr yecin.” †††

²⁷ Ku Ithaya raan kāk Nhalic tiŋ acī jam apei theer rin kɔc Itharel ëlä,
“Na cɔk kɔc Itharel juēc abīk ciēt liεet agör,
ka kɔc lik keyiic kek aabī poth,
rin Nhalic abī luk lac looi luŋ cīi yeyic dhuk tēnē kɔc pinynhom ëbēn.” †††

²⁹ Acīt wēt cī Ithaya raan kāk Nhalic tiŋ lueel wäthēer ëlä,
“Na Nhalic Madhɔl kēc ɣook nyãŋ kɔc ë kuatda yic,
ŋuɔt ɣok aacī ciēt kɔc gen Thodom ku Gomora.” ††

†† 9:11-12 Cäk 25:23 ††† 9:13 Mal 1:2-3 ††† 9:15 B.bei 33:19
§ 9:17 B.bei 9:16 †† 9:20 Ith 29:16; 45:9 ††† 9:25 Ʉoth 2:23
§† 9:26 Ʉoth 1:10 ††† 9:27-28 Ith 10:22-23 †† Kɔc Thodom ku
Gomora aake cī Nhalic cɔl aa nyuɔp bik thou ëbēn rin käreç yekē
looi, tiŋ Ith 1:9

Wët Puoth Yam ee luel tēnē koc Itharel aya

³⁰ Kēnē yen ē luēl, “Ee kēc koc cie koc Itharel them bik la cōk tēnē Nhialic. Ku aaci Nhialic bēn cōl aa la cōk rin cī kek ye gam. ³¹ Ku ēcī koc Itharel them bik la cōk Nhialic nom rin thēk ē lōŋ, ku acin kē cik bēn yōk.”
³² Ku raan dēt abī thiēc ēlā, “Yeŋō cīn yen kē cik yōk?” Acin kē cik yōk rin acik them bik looi ē rōt ku cik Nhialic gam. Kēya, aa cīt koc cī kecōk dēeny alēl, ³³ alēl yen ye athōr thēer wēl Nhialic jam ye ēlā,
 “Pieŋkē apath, ŷen abā alēl bī koc cōl aaye kecōk dēeny.

Tōōu Jeruthalem, alēl bī koc cōl awiēk.

Ku raan bī wētde gam acī bī rac puōu.” †

10 Miēthakāi, kē wic piāndiē ku rōōkkiē tēnē Nhialic rienken, ee lōn bī kocciēn Itharel ŋic tē bī Nhialic ke kuony thīn. ² Alēu ba ya raan ŋic ye lōn awickē bik lu- ui apeī bik Nhialic cōl amit puōu tēnē ke. Ku dhēl ye kek ye wic bik Nhialic cōl amit puōu, acik ye deet yic apath. ³ Ku rin kēc kek dhēl ye Nhialic koc cōl aala cōk tēnē ye deet, acik them bik dhēl yōk ē rōt, dhēl bī ke cōl aala cōk tēnē Nhialic. Ku aa kēc dhēl ye Nhialic koc cōl aala cōk tēnē ye gam. ⁴ Ku Raan cī lōc ku dōc yen aye lōŋ thōk thīn. Ku kēya, Nhialic ē kuat raan cī gam ēbēn cōl ala cōk tēnē ye.

Acin raan cī Nhialic ye kony

⁵ Mothith acī tē ye koc la cōk thīn tēnē Nhialic tē theek ē lōŋ gōt ēlā, “Na loi raan kē ye lōŋ lueel, ke yeen abī lōŋ cōl apīr.” ^{†6} Kē ye wēl Nhialic cī gōt thēer lueel rin bī raan la cōk tēnē Nhialic rin gam akīn, “Duk rot ye thiēc, yeŋa bī la pan Nhialic.” Rin bī yen Raan cī lōc ku dōc la thiēc bī bēn piny tēnē ŷo. ⁷ “Duk rot ye thiēc aya, yeŋa bī la piny.” Ku wētde yic bī Raan cī lōc ku dōc la bēēi bei kam koc cī thou. ⁸ Kē ye wēl Nhialic cī gōt thēer lueel akīn, “Wēt Nhialic athiōk kek yī, arēer yithok ku yīpuōu.” Ku kēnē yen ē wēt tōŋ yeku lēk we. ⁹ Na ye lueel koc nhīim ēlā, “Jethu ē Bēny ku gam yīpuōu lōn cī Nhialic ye jōt thou yic, ke Nhialic abī kony. ¹⁰ Gam ē bēn bei ŷopuōth ku cōl ŷo aala cōk tēnē Nhialic, ku luēl ye ŷok gam lueel ŷothook koc nhīim aye Nhialic ŷo kony.”
¹¹ Cīmēn cī ye gōt athōr thēer wēl Nhialic yic ēlā, “Ku raan bī wētde gam acī bī rac puōu.” ^{†12} Kēnē atō raan ēbēn thīn, rin Nhialic Bēny athōŋ tēnē koc ēbēn, koc Itharel ku cie koc Itharel aya. Ku ē koc rōōk tēnē ye ēbēn gām kājuēc path apeī. ¹³ Cīmēn ye wēl Nhialic cī gōt thēer ye lueel ēlā, “Na le raan Bēny cōl ke yen akony Bēny.” †

¹⁴ Ku yeen acik bī cōl ayic tē kēc kek gam. Ku keek aaci bī gam tē kēc kek wēt piŋ. Ku wēt acik bī piŋ tē kēc ye lēk ke. ¹⁵ Ku bik wēt piŋ kēdē tē cīn yen raan cī tuōc ke. Cīmēn cī ye gōt athōr thēer wēl Nhialic yic ēlā, “Ee kēpath apeī, koc bī wēt puoth yam aa bō.” ^{†16} Ku acie

† 9:33 Ith 28:16 †† 10:5 Leb 18:5 † 10:8 L.rou 30:12-14 ††
 10:11 Ith 28:16 †† 10:13 Juēl 2:32 ††† 10:15 Ith 52:7

raan ēbēn yen cī Wēt Puoth Yam gam. Acī Ithaya nom guōp lueel ēlā, “Bēny yeŋa cī wētde gam?” ^{††17} Kēya, keek aa wēt kaŋ piŋ tueŋ ku jōlkē gam. Ku wēt kēnē aye piŋ tē piōōc koc rin Raan cī lōc ku dōc.

¹⁸ Ku ē yic alanden, keek aaci wēt piŋ. Cīmēn cī ye gōt athōr thēer wēl Nhialic yic ēlā,
 “Wēl cik lueel apeī aaci thiēi piny.

Wēl thuōŋden aaci ŷet pinyinhom ēbēn.” ⁵

¹⁹ Ku koc Itharel guōp ē ŋickē. Mothith nom ke jam nyin Nhialic, yen abī ye kaŋ lueel,
 “Wek wundiēn Itharel, wek aaba cōl adōm tiēl. Rin koc cī cōk a wut, wek aaba cōl ariāāk puōth rin koc wun cīn kē cik deet.” ^{††}

²⁰ Ku jam Ithaya nyin Nhialic, ku gei yic ēlā,

“ŷen acī koc ke cī ŷen wic yōk.

ŷen acī rot nyuōth koc ke cie ŷen ē thiēc.” ^{†††}

²¹ Ku acī lēk ŷo lōn cī Nhialic ye lueel rin koc Itharel ēlā,

“ŷen acā cin taar akōl thok ēbēn tēnē koc dhēl ŷen, koc cie wētde ye piŋ.” ^{††}

Nhialic ē ŋuāānde nyuōth koc Itharel

11 Kē thiēc, cī Nhialic kuc kacke? Acie tēde. ŷen nom guōp, ŷen ē raan Itharel, ŷen ē raan kuat Abaram, raan many Benjamin. ^{††2} Nhialic akēc kuc kacke, koc yen lōc ke thēer. Wek aa ŋic kāk cī gōt athōr thēer wēl Nhialic yic, kāwāār ye Elija Nhialic cōl rin kāre cī koc Itharel looi, ³ “Bēny, keek aaci koc kākku tiŋ nōk ku thurkē ariākku piny, ee ŷen raan tōŋ kākku tiŋ cī dōŋ, ku keek awickē bik ŷa nōk.” ^{††4} Ku tē cī Nhialic ye bēer thīn tēnē ye akīn, “Ku ŷen acī rōōr tiim kadhorou cōl arēer kek ŷa, rōōr kēc jōŋ cōl Baal ye koc kōk cōl aye Nhialicden kaŋ door.” ^{††5} Ēmēn kē thōŋ kek ē kēnē acī rot looi, Nhialic acī koc lik lōc rin dhēēŋde. ⁶ Nhialic acie koc ē lōc rin kāk cik looi. Rin na Nhialic ē koc lōc rin kāk cik ke looi, ke ŋuōt acī dhēēŋde ye nyuōth acin.

⁷ Ku ē yic koc Itharel aa kēc kēnē yen wickē apeī yōk, ku aa koc ke cī Nhialic lōc kek aaci ye yōk. Ku Nhialic acī koc kōk looi bik kē ye lueel cī piŋ. ⁸ Cīmēn cī ye gōt athōr thēer wēl Nhialic yic ēlā,

“Keek aaci Nhialic looi bik kaŋ cī ye deet yiic agut cīt akōlē,

aacit koc cie piŋ ku cōrkē.” ^{†††}

⁹ Ku aye Debit lueel,

“ŷen ee rōōk tēnē Nhialic

lōn bī yen ke deep ku dōm keek yāiken yiic.

Bik wīik bī keek tēm awuōc.

¹⁰ Ku cōl Nhialic keek aa la nyin dum bik ciēn kē yekē tiŋ.

Bī kākken rēc yekē keek looi ciēt kāthiek kekōth.” ^{†††}

¹¹ Aluēl piāndiē ēbēn lōn na cōk alōn cī koc Itharel kecōk dēeny bik wīik, ke keek aa kēc gēēk piny. Ku rin cī

††† 10:16 Ith 53:1 † 10:18 Wk 19:4 †† 10:19 L.rou 32:21
 ††† 10:20 Ith 65:1 †† 10:21 Ith 65:2 ††† 11:1 Pili 3:5 †† 11:3
 1Bŋ 19:10, 14 †† 11:4 1Bŋ 19:18 ††† 11:8 L.rou 29:4; Ith 29:10
 ††† 11:10 Wk 69:22-23

kek adumuɔ̄m looi, ke kuɔɔny Nhialic aci bēn tēnē kɔc cie kɔc Itharel. Kēnē aci rot looi rin bī tiēl kɔc Itharel nōk ē rienken. ¹² Ku rin cī kɔc Itharel adumuɔ̄m looi, ke kɔc kōk pinynhom aaci dɔɔc. Ku rin kēc kɔc Itharel kepuɔ̄th yiēk dhēl pīr, dōcdit aci gam tēnē kɔc cie kɔc Itharel. Ku bī dōc jāl dīt kēdē tē jɔl kɔc Itharel met thīn.

Kɔc cie kɔc Itharel aabī kony

¹³ Kē luēl emēn ē kē lēk kɔc cie kɔc Itharel. Cīmēn ye ɣen atuny kɔc cie kɔc Itharel, ɣen abī nhiam luoi cī Nhialic yiēk ɣa ba looi. ¹⁴ Tēdē, ke ɣen abī kɔc kuatdiē cɔl adɔm tiēl, ku rin luɔidiēn ca looi, Nhialic abī kɔc kōk kony keyiic. ¹⁵ Tēwēn cī Nhialic kuc ke, go kɔc kōk pinynhom cɔl aala dō̄r kek ye. Ku tē le kɔc Itharel gam aya, ka bī ciēt kɔc cī thou cī ben pīr. ¹⁶ Na gēm raan abaɣ ayup tēnē Nhialic, ka ayup ēbēn ē kēnē Nhialic aya. Ku na ye mei tim kāk Nhialic ke kēr aa kākke aya. †

¹⁷ Kēr kōk tim ye com cɔl Olip aaci yep wei, ku nuet kēr Olip cil roor ē rot tēden wēn, ku jɔl dīt apēi abī ciēt Olip ye com baai, ye njec muk apath. Kēya, wek kɔc cie kɔc Itharel kōk bēn tēnē kɔc Itharel, wek aa kāpath yōk thīn aya cīmēn ye kēr Olip piērden yōk tēnē Olip dēt cī ye nuet yekōu. ††¹⁸ Kēya, duōkkē kɔc cī Nhialic yep wei cīmēn kēr tim ye bui. Acin kēnē yī cɔl anhiam, acie yīn mee looi bī riēl, ee mee yen ē yī looi ba riēl. ¹⁹ Abī raan dēt kamkun lueel ēlā, “Kēr aaci yep wei rin bī ɣo nuet nyiēnken yiic.” ²⁰ Kēnē ē yic. Aaci yep wei rin kēc kek gam, ku dō̄jkē nyiēnken yiic alanden rin cī wek gam. Ku duōkkē nhiam ē kēnē, riāckē kē bī bēn. ²¹ Na kēc Nhialic kɔc Itharel puɔ̄l bī ke cī tēm awuɔ̄c, kɔc cīt kēr tim cī com baai ka cīi we bī puɔ̄l aya.

²² Ayeku tiŋ emēn yen tē pēth Nhialic thīn, ku tē yen kɔc tēm awuɔ̄c thīn. Ee kɔc ca adumuɔ̄m looi tēm awuɔ̄c. Ku ē piath tēnē yī tē ye yīn rēer ke yī njōth piathde ku looi kāk ye cɔl apath puɔ̄u tēnē yī. Ku na cīi kēnē loi, ke Nhialic abī yī yep wei aya. ²³ Ku na dhuk kɔc Itharel kepuɔ̄th ciēn ku gamkē wēt Nhialic, ka dhuk tēden thēer wāar yep ke wei thīn, rin alēu Nhialic bī ke ben dhuōk thīn. ²⁴ Kēya, wek kɔc cie kɔc Itharel wek aa cīt kēr tim Olip cī yēp bei Olip cil roor kōu, ku nuēt ke kek tim Olip ye com. Kɔc Itharel aa cīt tim cī com kēnē, ku abī yic pial tēnē Nhialic bī kēr cī yep wei ben nuēt kek tim yēp ke bei thīn.

Kɔc Itharel ēbēn aabī kony

²⁵ Ala yic kēckē kaŋ njic wāmāthkiē wiēc ku bāk njic. Na njieckē ē yiny kēnē, ka cāk bī ya tak piāthkun ku luēlkē, “Yok aa njic kār.” Ku yiny kēnē akin. Wēt cī kɔc kōk Itharel kuc bik cīi gēm acii bī tō thīn akōlakōl, abī rēer thīn ɣet akōl bī akuēn kɔc cie kɔc Itharel wic Nhialic bēn bāanyde yic tēnē ye. ²⁶ Ku ē yen tē bī Nhialic kɔc

† Paulo aluel kēnē bī nyuɔ̄th lɔn kɔc Itharel aa njot ke ye kɔc Nhialic, cɔk alɔn cī kuɔɔny gām kɔc cie kɔc Itharel emēn. †† Kɔc cie kɔc Itharel aa kāpath yōk tēnē kɔc Itharel cīmēn ye kuēl ayi acieek piērden yōk tēnē tim cī yen cil yekōu.

Itharel ēbēn kuɔny thīn, cīmēn ye athōr thēer wēl Nhialic ye lueel ēlā,

“Raan luāk kɔc abī bēn Jeruthalem ku nyēi adumuɔ̄m kɔc Itharel gup. ‡

²⁷ Ku lueel Nhialic, ɣen abī dō̄r kēnē looi ke keek, tē le ɣen adumuɔ̄mken nyaai.” ††

²⁸ Rin cī kek kuc Wēt Puɔ̄th Yam, aaci ya kɔc ater tēnē Nhialic, ku kēnē aci rot wel ke ye kuɔɔny tēnē we, wek kɔc cie kɔc Itharel. Ku rin cī Nhialic ke lɔc, aci wārken dīt thɔn lɔn kuatden aabī ya mātke akōlakōl. ²⁹ Rin Nhialic acie yenhom ē waar tēnē kɔc cī lɔc ku dɔɔc ke. ³⁰ Ku wek kɔc cie kɔc Itharel, wek aa we cī kuc Nhialic wāthēer, ku emēn wek aaci Nhialic nūān rin cī kɔc Itharel Nhialic dhōl. ³¹ Kēlā aya, rin nūēn cāk yōk, ke kɔc Itharel aa dhāl Nhialic emēn, rin bī kek nūēn yōk emēn aya. ³² Nhialic aci kɔc ēbēn cɔl aa cīt kɔc cī mac rin cī kek ye dhōl guōp, ku bī nūānde nyuōth ke ēbēn.

Yok aa dhil Nhialic leec

³³ Kāpuɔ̄th Nhialic aa juēc apēi. Ku yeen acin kēnē ye wuɔ̄ŋ, aŋic kār ēbēn. Yenja lēu ye bī tē yen tek thīn teet yic? Acin raan lēu ye bī tē yen kākke luɔɔi thīn deet yic. ‡‡³⁴ Cīmēn ye athōr thēer wēl Nhialic ye lueel ēlā, “Acin raan njic tē ye Bēny tek thīn, acin raan lēu yeen bī Bēny wēt?” †††

³⁵ “Acin raan lēu yeen bī Nhialic gām kēdār, rin bī Nhialic yeen kō̄ny.” †††

³⁶ Rin ē Nhialic yen ē cak kēriēc ēbēn, ku ē yen amuk kēriēc ēbēn, ku kārriēc ēbēn aa tō thīn ē rienke. Yok aa dhil Nhialic leec akōlriēc ēbēn! Yenakan. §

Yok aa pīr rin bī yok Nhialic luō̄i

12 Kēya miēthakāi, rin cī Nhialic ɣo nyuōth lier ē piānde, alēk we piāndiē ēbēn, tē juēr wek rōt Nhialic bāk ciēt kē nek ye, ku week ke we piir, ke we loi ē kēnē bāk aa kākke alanden. Kēnē yen ē dhēl dhil wek Nhialic door wepuōth. ² Duōkkē tē ye kɔc pinynhom ē tēn luui thīn ye buɔ̄th yic, calkē Nhialic awar wepuōth papot, bī we gām nhom yam ku bāk kē wic Nhialic njic, ku kē wic Nhialic ē kēpēth ye cɔl amit puɔ̄u, ku le cōk.

³ Ku rin dhēn puɔ̄th cī Nhialic yiēk ɣa, alēk we ēbēn. Duōkkē ye tak lɔn ye wek kōcdit wēr kɔc kōk njiny kār, tēn tē rēer wek thīn emēn wek kɔc ē path, ku ye njek rot tō̄u tēden thōŋ kek gam cī Nhialic yiēk ye. ⁴ Yok aa le njek ke guōp, ku guōp ala kajuēc, ku kākka aa ye tōk la kēden ye looi. ⁵ Kēlā aya, yok aa juēc, ku yok aa cīt guāp tōk rin yok aa tōk kek Raan cī lɔc ku dɔc, yok aaci mat ē tōk cīmēn kāk cīi thōŋ tō guāp tōk yic. ††⁶ Kēya, njek kamkua adhil kē cī gām ye luɔɔi tēcīt tē cī Nhialic ye gām ye bī looi. Na ye kē cī Nhialic gām ɣo lɔn bī yok wētde lēk kɔc, ka dhilku looi tēcīt tē dīt gamdan cī

‡ 11:26 Ith 59:20 †† 11:27 Jer 31:33-34 ††† 11:33 Ith 55:8 †††† 11:34 Ith 40:13 †††† 11:35 Jop 41:11 § 11:36 1Kor 8:6 §† 12:5 1Kor 12:12

Nhialic yiək ɣo thīn. ⁷ Na cī Nhialic ɣo cɔl aye kɔc luɔ̄i, ka dhilku kony. Na cī ɣo cɔl aye piöc, ke ɣok aa piöc. ^{†8} Na cī ɣo looi buk kɔc kɔk aa dɛt puθh, ka dhil looi këya. Raan kë t̄u kek ye tek kek kɔc kɔk, adhil looi puθn biökruεl. Raan cī Nhialic yiək riel bī yen kɔc mac adhil looi puθu ëbën, ku raan lier puθu nyuɔɔth tənë kɔc kɔk, adhil looi ke dal, ke mit puθu.

⁹ Duökkë röt ye nyuɔɔth ciët we nhiaar kɔc, dhielkë kɔc nhiaar puθu ëbën. Mankë kërac ku muökkë këpath riel. ¹⁰ Nhiarkë röt piäthkun ëbën cīmën ɳek ke wämën, ku nyuɔɔth tē ye yīn raan dēt theek thīn, ku duk tē bī yī theek thīn yīk yīnholm. ¹¹ Duökkë röt dak, luöökë apei. Luöökë Bëny piän tōk. ¹² Rëërkë we mit puθh tē cɔk kɔc kɔk we jöör rin le wek ɳöth, ku röökë Nhialic akölaköl. ¹³ Gämkë kɔc cī gam kë wickë muökkë liu tənë ke. Ku luɔrkë jööl bō bäaikun yiic.

¹⁴ Röökë Nhialic rin bī yen kɔc jör we dɔc, ku duökkë röök tənë ye rin bī yen ke tēm awuöc. ^{††15} Miet puθu kek kɔc kɔk mit puθh, ku dhiaaukë kek kɔc dhiau. ¹⁶ Calkë ɣer piändun athöŋ tənë kɔc ëbën. Duökkë nhiam, dhuökkë röt piny ku luöökë tənë kɔc kor tənë we. Ku duökkë ye tak lɔn ë wek ɳic kãŋ. ‡

¹⁷ Na loo raan dēt kërac tənë we, ke duökkë col kërec dēt. Loi kë ye raan ëbën tak ke path. ¹⁸ Luɔikë käpuθh lëukë ke bāk ke looi rin bī wek ɳiec ceŋ kek kɔc.

¹⁹ Duökkë këdãŋ guur mäthkië, calkë aguur Nhialic. Rin aye Bëny lueel athör wël theer yic ëlä, “ɣen abī kërec cī kɔc kɔk looi guöör.” ^{‡20} Duökkë kënë kɔŋ looi, luɔikë kë ye athör theer wël Nhialic lueel, “Na raan aterdu anëk cɔk, ke gãm miëth, na nëk rou, ke gãm kë dek, rin tē looi yīn kãkkä ka ba cɔl ayär guöp.” ^{‡21} Duökkë kërac cɔl arum wepuθh, luɔikë këpath bī wek kërec gël wei.

Raan adhil kɔc mac baai theek

13 Week ëbën wek aa dhil bány mɛc baai theek rin acīn raan kɔc mac tē këc Nhialic ye gam bī kɔc mac. Ee Nhialic yen ë kɔc yiək bääny. ² Këya, raan cie wët bëny mɛc baai ë gam, ee bääny cī Nhialic gam dhöl yic, ku raan loo kë cīt kënë abī tēm awuöc. ³ Rin bány aaci kɔc käpath looi ye riöc, aa kɔc kërec looi kek aa riöc ke. Ye looi këpath yen abī bëny yī aleec. ⁴ Rin yen aluui Nhialic käpath kony yen yī, ku na loo kërec, ke yī riöc ye rin riel tō kek ye acī muk ë path. Rin bëny ë Nhialic luöi ku nyooth riäk puθu Nhialic, ku tēm kɔc kërec looi awuöc. Ee kɔc awuöc looi cɔl agum. ⁵ Këya, wek aa dhil bány theek ku acie rin ë wët kënë rot, ku yeen aya aŋieckë wepuθh lɔn ë kë dhielkë looi. ⁶ Kënyë yen ë wët dhil wek ajuër tãau piny aya, rin bány aa luui tənë Nhialic tē looi kek luɔiden ë cök bīk kɔc mac. ⁷ Tãau ajuër piny ajuër yen ba juaar tənë ke, ku nyuɔɔthkë athëëkdun ëbën tənë bány. ^{‡‡}

† 12:7 1Kor 12:4-11 †† 12:14 Mt 5:44; Lk 6:28 ‡ 12:16 Këŋ 3:7 †† 12:19 L.rou 32:35 ‡‡ 12:20 Këŋ 25:21-22 ‡‡† 13:7 Mt 22:21; Mk 12:17; Lk 20:25

Kɔc aa dhil röt nhiaar ë kamken

⁸ Duökkë röt cɔl aköŋny raan dēt, kë tō thīn ë tōk yen adhil looi, ku ë kë bī wek röt nhiaar kamkun, ku raan nhiaar kɔc ëbën ë kë wïc löŋ yen aye looi. ⁹ Lööŋkä, “Duk akɔr loo, duk raan näk, duk cuëer, duk kënyë raandä wïc yīpuθu,” lööŋkä ku lööŋ kɔk aa met löŋ löŋ ye lueel ëlä, “Yīn adhil kɔc ëbën nhiaar cīmën nhieer yīn rot.” ^{‡‡10} Raan nhiaar raan dēt ka cīn kërec ye raan kënyë looi tənë ye. Këya raan nhiaar kɔc kɔk, ee kë wïc löŋ yen aye looi.

¹¹ Wek aa dhil kënyë looi rin aŋieckë lɔn aköl dhil wek nhīm tir acī bën. Rin aköl bī Nhialic ɣo kony acī thiök ëmën tən tēwäär tueŋ gem ɣok wët. ¹² Acit lɔn nadë ke waköu athök ku aköl abö, pälku kërec yeke looi muöth yic waköu, ku këya lömkë kãk bī ɣo cɔl apir apath aköl bī Jethu dhuk. ¹³ ɣok aa dhil röt mac apath cīmën kɔc ë rëer ɣer yic aköl cīn kë yekë thiaan. Wek aaci röt met akut luui kërec yic, kërec cīmën wiet ë mäau ku wīny ë diäär. Ku duökkë ater ye looi ku tielkë röt kamkun. ¹⁴ Lömkë Bëny Jethu Kritho, bī thiäk ke we. Duökkë wepuθh ye yiək kãk we cɔl aloi adumuööm, bāk kënyë yen wïc piändun looi.

Duk kɔc kɔk cī gam luk wei

14 Gamkë raan koor gamde bī rëer ke we, ku duökkë ye teer ke ke kãk yekë tak, kãk cīi ril. ² Gam raan dēt, ee ye cɔl acam kuat miëth ë path, ku raan koor gamde acīn kuat riŋ ye cuet. ³ Ku raan cīn kënyë ye yen ke kuc bī cam, acī raan kuc miith kɔk dhäl guöp. Ku raan kuc miith kɔk acī raan cīn kënyë ye yen kuc bī cam ye yöök lɔn ë yen kërac looi, rin kë ye raan cīn kënyë ye yen kuc looi acī Nhialic gam. ⁴ Ye yīn ë ŋa, ba kë cī alony raan dēt looi, lueel ke yic, tädë ke cie yic? Ee wun alony yen alëu ye bī lueel lɔn le alonyde cök ku lɔn cīi yen la cök. Ku yen abī la cök rin abī Bëny cɔl ala cök.

⁵ Aye kɔc kɔk tak lɔn ala aköl dīt tənë aakööl kɔk, ku aye kɔc kɔk tak lɔn akööl aa thöŋ ëbën. ɳek adhil kë ye yen ye tak këya ɳic apath. ⁶ Raan kënyë looi aye looi rin wïc yen Bëny bī theek. Ku raan cīn kënyë ë yen ke kuc bī cam, aye looi rin wïc yen ye bī athëëk nyuɔɔth tənë Bëny, rin ë Nhialic leec rin miëth. Ku raan kuc bī miith kɔk cīi cam aye looi këya rin athëëk tənë Bëny, ku athëëk gãm Nhialic. [§]

⁷ Acīn raan tōk kamkua pīr rienke ë rot, ku na thou raan acie thou rienke ë rot. ⁸ Na pīrku ke rin Bëny, ku na thouku, ke rin Bëny aya. Tē pīr ɣok ayi tē thou ɣok, ke ɣok aa kɔc ë Bëny. ⁹ Rin Raan cī lɔc ku dɔc acī thou ku jɔt rot bī pīr rin bī yen a Bëny kɔc pīr ku kɔc cī thou. ¹⁰ Ku këya, yeŋö ye wek miëthakun luök wei, tädë ke dhälkë gup, rin ɣook ɣodhie ɣok aabi köc Nhialic

‡‡‡ 13:9 B.bei 20:13-15, 17; L.rou 5:17-19, 21; Leb 19:18 § 14:6 Kol 2:16

nhom luk yic aköldä. ¹¹ Cīmēn ye athör theer wël Bēny cī gōt ye lueel älä,

“Cīmēn piir ŷen ayic, aluēel alanden lɔn raan ēbēn abā door.

Ku abī raan ēbēn lueel lɔn ye ŷen Nhialic.” ††

¹² Kēya, ŋek ŷoyiic abī Nhialic ya tēt kēden cī looi, ku ye rin ŋō yen looi yen ye.

Duk kɔc cī gam thōoc adumuōōm yic

¹³ ŷok aaci rōt dhil tēm awuōc kamkua, ku duk kē bī raan dēt cɔl aloi awuōc loi. ¹⁴ Ku rin ye ŷen raan buōth Bēny Jethu anjēc alanden lɔn acin miēth rēēc yetök ē rot. Ku na gēm raan lɔn miēth arac, ka rac tēnē ye.

¹⁵ Na cɔl wāmuuth arac puōu rin ciem yin miēth ye tak lɔn rēc yen, ka ye kē loi nyuōth lɔn yeen aci nhar. Ku duk wāmuuth cī Raan cī lɔc ku dɔc thou rienke rēc miēth ye cam. ¹⁶ Duk tē ye yin kākku path luōi thīn cɔl aye kɔc kōk tak lɔn rēc yen. ¹⁷ Rin bāāny Nhialic acie cām ku dēk, ee la cōk ku dōōr ku miēt puōu ye Wēi Nhialic gam. ¹⁸ Ku kuat raan, Raan cī lɔc ku dɔc luōōi kēlä ē Nhialic cɔl amit puōu, ku cɔl raan ēbēn agam kēden ye looi.

¹⁹ Kēya, adhilku them buk kāk kɔc kēēk nyaai ku loiku kāk kɔc kōk kony bīk riel gamden yic. ²⁰ Na ye kēya, duk kē cī Nhialic looi rēc rin miēth, mīith aa path ēbēn. Ku na ye raan dēt cɔl aloi adumuōōm rin kē ye cam, ka cī path. ²¹ Kēpath akīn, duk riŋ cuet ku duk mōu dek, ku duk kuat kē bī wāmuuth cɔl aloi adumuōōm loi. ²² Kēya, kē ye tak ke path ē kākā, muk kamkun wek Nhialic. Na cī raan ye lueel lɔn kē cī looi awuōc, tē looi yen kē ye tak ke ye yic, ke yeen amit puōu. ²³ Ku na ye raan puōu rou tē cem yen kuat mīith kōk, ka ye Nhialic cɔl aye kērac yen looi tē cem yen ye, rin acie gam yen cɔl ye aloi ē kēnē. Ku na yeku kēdāŋ looi ēbēn ke cīn gam, ke yeen adumuōōm.

15 ŷok kɔc ril ē gamda yic, ŷok aadhil kɔc cī ril kony bīk la tuēŋ kek gamden apath, ku acie kēnē ŷo cɔl amit puōth yen dhilku aa looi. ² Ŋek ŷoyiic adhil wāmāthdan cī gam luōi kēpath, kē bī yeen cɔl amit puōu. ŷok aa dhil kēnē looi rin bī ŷok gamde cɔl adhil riel. ³ Rin Raan cī lɔc ku dɔc akēc kē cī looi looi rin bī yen ke puōu miēt, cīmēn ye athör theer wël Nhialic ye lueel älä, “Wāär let yi, lēēt aaci bēn aa kākkiē.”

⁴ Kēriēēc ēbēn cī gōt athör theer wël Nhialic yic ē ŷo piōōc, rin wël theer Nhialic aa ŷo cɔl anōth, ku aa ŷo dēet puōth. ⁵ Bī Nhialic yen kɔc cɔl agum, ku deet kepuōth we yiēk dōōr kamkun, cīmēn ye wek kɔc buōth Raan cī lɔc ku dɔc Jethu. ⁶ Rin week ēbēn bāk Nhialic wun Bānyda Jethu Krītho aa leec.

Wēt Puōth Yam aci lēk kɔc cie kɔc Itharel

⁷ Nhariē rōt kamkun rin bī kɔc ēbēn Nhialic leec, luōikē kēnē cīmēn tē cī Jethu we nhaar thīn. ⁸ Rin alēk we lɔn cī Raan cī lɔc ku dɔc a raan luui kɔc Itharel, ku

nyuth ke lɔn kē cī Nhialic lueel ē yic, rin bī kāk cī thōn wārkuan dīt aa yith. ⁹ Ku dēt aya, bī kɔc cie kɔc Itharel cɔl aa lec Nhialic rin lier piānde, cīmēn cī ye gōt athör theer wël Nhialic yic älä, aci Bēny Debit lueel, “Kēya, tē rēer ŷen kam kɔc cie kɔc Itharel ke wek ba gām lec.

Ku waak alēc aba ket tēnē yīin.” ††

¹⁰ Ku ben athör theer wël Nhialic lueel älä, “Miēt kē puōth wek kɔc cie kɔc Itharel kek kɔc cī Nhialic lɔc.” ††

¹¹ Ku ben athör theer wël Nhialic lueel aya,

“Wuōt ēbēn aa dhil Bēny leec, ku kɔc ēbēn aa dhil ye leec apei.” †††

¹² Ku ben Ithaya lueel athör theer wël Nhialic yic älä, “Ala raan many Jethe wun Debit bī bēn.

Abī Nhialic looi bī ya Bēny kɔc cie kɔc Itharel.

Ku ŋāthden abī tō tēnē yeen.” †††

¹³ Bī Nhialic ŋōth bēēi ku cɔl we athiāŋ miēt puōu dīt apei ku dōōr, cīmēn ye wek ye gam bī Wēi Nhialic we cɔl aala ŋōth dīt apei.

Luoi Paulo kam kɔc cie kɔc Itharel

¹⁴ Wāmāthkiēn cī gam, ŷen nhom, anjēc alanden lɔn week nīim wek aa path apei, wek aa ŋic kē bāk dhil looi ku alēukē bāk rōt piōōc kamkun. ¹⁵ Wek aca gāt athōōr puōu ēbēn ke cīn kē muōony rin kāk wiēc ba ke ben lēk we, rin dhēer cī Nhialic gām ŷa, ¹⁶ ba ya raan luui Jethu Krītho, ba luui rin kɔc cie kɔc Itharel. ŷen ē luoi kāk raan Nhialic looi tē lēk ŷen kɔc Wēt Puōth Yam. Rin bī kɔc cie kɔc Itharel ciēt kē cī Nhialic door, kē cī Nhialic gam apei. Ku bī Wēi Nhialic ke cɔl aye kacke.

¹⁷ ŷen anhiam luōidiēn ya luōi Nhialic, rin cī ŷen mat kek Raan cī lɔc ku dɔc Jethu. ¹⁸ ŷen abī jam kāk cī Raan cī lɔc ku dɔc cɔl aluōōi ē rōt, kāk ya lueel ku kāk ya looi aaci kɔc cie kɔc Itharel cɔl athek Nhialic, ¹⁹ rin kārīl ku kāk kɔc gōi, cī Wēi looi dhil ril. Kēya, ŷōn ca ke tēēk ēbēn jāl Jeruthalem ku wun cɔl Dalmatia, ŷen aci kɔc lēk Wēt Puōth Yam rin Raan cī lɔc ku dɔc. ²⁰ Kēn yen tō ŷapuōu ē tōk ē path, ee lɔn ku ba kɔc lēk Wēt Puōth Yam tē kēc rin Raan cī lɔc ku dɔc kaŋ piŋ thīn, rin bī ye cī luel lɔn ye yen luoi cī kɔc kōk jɔk yen luōi.

²¹ Cīmēn cī ye gōt athör theer wël Nhialic yic älä,

“Kɔc kēc kaŋ lēk wētde abik tiŋ.

Ku kɔc kēc ye piŋ abik deet yic.” §

Awic Paulo bī la keny Roma

²² Ku rin ē wēt kēnē, aca them ku ŷen aci pēen arak juēc ba la tēnē we. ^{§23} Ku ēmēn cī ŷen kē luōi thōl tē rēer ŷen thīn tēn, ku tēŷon wic ŷen ye run juēc ba we la tiŋ, ²⁴ anāāth ba jāl looi ēmēn. Ku ēmēn le ŷen Ithpeen, wek aa bar ba we tiŋ. Ku awiēc bāk ŷa kony ba ŷet thīn, tē cī ŷen kaŋ rēer ke we tēthin-nyōōt. ²⁵ Ēmēn thiin ŷen

†† 15:9 2Tha 22:50; Wk 18:49 †† 15:10 L.rou 32:43 ††† 15:11 Wk 117:1 ††† 15:12 Ith 11:10 § 15:21 Ith 52:15 §† 15:22 Rom 1:13

ala Jeruthalem ba kuɔɔny la gam tənə kɔc Nhialic rëër thïn. ²⁶ Ku akuut kɔc cī gam tō Mathedonia ku Gīrik aaci puōth miət, ku matkē bik wëu juaar tənə kɔc n̄ɔn kam kɔc Nhialic tō Jeruthalem. ²⁷ Kek aa mat yeyic ē rōt bik looi kēya, ku ē yic keek aa dhil kɔc n̄ɔnkā kony. Kɔc Itharel aa kăpuoth yekē yök tənə Nhialic rin wëiken rɔm kek kɔc cie kɔc Itharel. Kēya, kɔc cie kɔc Itharel cī gam aa dhil kɔc Itharel cī gam kony bik ke yiək kāk yekē wic akōlakōl rin piërden. ²⁸ Tē cī ɣen kənə thōl, ba ke gām wëu ke cī kuōt yiic rienken, ke ɣen abī la Ithpeen, ku wek aaba kaŋ neem ba jāl la Ithpeen. ²⁹ Tē ɣeet ɣen tənə we, anjic ɣen abī dōcdit Raan cī lɔc ku dɔc la rɔm ke we.

³⁰ Rin gamda tənə Bēny Jethu raan cī kɔc ku dɔc, ku rin nhiër cī Wēi Nhialic gām ɣo, wek aa lān mātke rōt ɣen aterdiē yic bāk rōök kek ɣen apeī tənə Nhialic rienkiē. ³¹ ɣen arōök bī kɔc Judia kēc wēt Jethu Krītho gam ɣen cīi baŋ, ku bī kɔc Nhialic tō Jeruthalem puōth miət bik kē ca looi bī ɣen ke kony gam. ³² Ku kēya, na wic Nhialic, ke ɣen abī bēn tənə we ke miət puōu, ku mitku puōth nēm bī ɣo ben puōc. ³³ ɣen arōök bī Nhialic yen ye ɣok dōr yök thïn, rëër kek we ebən. Yenakan.

Paulo ē kɔc Roma muōth

16 Awiēc ba lēk we, lɔn nyankäida Pobī luui akut kɔc cī gam Kankeria ē raan path. ² Luorkē cimēn raan Bānyda, ku cit tē ye kɔc Nhialic rōt luor thïn kamken, ku yiēkkē kuat kuɔɔny bī thiēc tənə we. Yeen ē path tənə kɔc juēc, ayi ɣen aya.

³ ɣen ē Prithkila ku Akuila, kɔc cī rōt māt ɣa buk luui rin Jethu raan cī lɔc ku dɔc, muōth apeī, ⁴ kɔc kēc diēr kē bī ke nōk rienkiē. ɣen amit puōu tənə ke apeī. Ku acie ɣen ē rot, akuut kɔc cie kɔc Itharel cī gam aa mit puōth aya. ⁵ ɣen akut kɔc cī gam, yenhom mat panden, muōth aya.

ɣen ē mātthiē Epanetuth, raan cī Raan cī lɔc ku dɔc kaŋ gam wun Athia, ⁶ ku Maria raan cī luui apeī rienkun, aaca muōth aya. ⁷ Andronikuth ku Junieth, kɔc Itharel cimēndiē, wäär cī mac ke ɣa aaca muōth aya. Keek aa njic apeī rin ye kek atuuc aya, ku kek aake kɔn gam tənə ɣa. ⁸ Miātthiē tənə Ampliatuth, yeen ē mātthiē apeī, ku yeen aci rot māt Bēny. ⁹ Muōth tənə Urbano, raandan lui rin Raan cī lɔc ku dɔc. Ku muōth aya tənə mātthiē apeī, Ithakith. ¹⁰ Muōth tənə Apeleth, raan cī tē kēc yen thïn kek Raan cī lɔc ku dɔc nyuōth kārīl yiic. Ku muōth tənə kɔc many Arithtobuluth.

¹¹ Muōth tənə ɣerodiōn raandan Itharel ku wämāthakua, kɔc cī gam many Narkithuth.

¹² Miātthiē tənə Tripina ku Tripotha, diäär cī luui rin Bēny ku tənə mātthiē apeī Perthith raan cī luuidit looi rin Bēny. ¹³ ɣen ē muōth tuōc Ruputh raan njic luicide apeī rin Bēny ku tənə man, raan ɣen kony akōlakōl ciēt ɣa ye manhde. ¹⁴ Miātthiē tənə Athinkrituth, Plegon, ɣermath, Patrobath, ɣermath ku wämāthakua ebən cī gam rëër ke ke. ¹⁵ Muōth tənə Pilologuth ku Julia ku tənə Nerioth kek nyankēn, ku tənə Olimbath ku tənə kɔc cī gam rëër kek ē tōk. ¹⁶ Miātthkē rōt kamkun puōu ebən. Akuut kɔc cī gam ebən aa we tuōc miātthden wek akut kɔc cī gam Roma.

Paulo ē kɔc tō Roma lēk kē dhilkē looi

¹⁷ Wek aa lēk apeī wämāthkiē bāk nhiim tir kɔc ē kɔc tek yiic, ku rēckē kɔc nhiim bik gamden cīi muk apath, kɔc cīi piōcden ē thōn kek tē cī we piōc thïn, duōkkē rōt ye thiäk ke. ¹⁸ Rin kɔc kākā looi aacie luui rin Raan cī lɔc ku dɔc Bānyda, aa lui rienken ē rōt. Aa wël mit apeī lueel, ku aa kɔc cīn kārēc yekē ke looi wēen. ¹⁹ Aci raan ebən piŋ yen tē muk wek wēt yam cāk gam thïn. Kēya wek aa ɣa cɔl amit puōu apeī. Awiēc bāk kăpath ku kārēc kaŋ njic, ku bāk kăpath aa njic ku duōkkē rōt cɔl aaye tōu luoi kārēc yic. ²⁰ Ku Nhialic yen ye ɣok dōr yök thïn abī riel jɔnrac rac, ku cɔl adhuk wecök ciēen.

ɣen arōök bī Bānyda Jethu raan cī lɔc ku dɔc la tuen ke nyuth we dhēen. ²¹ Timothī, raandiēn luui ɣok ē tōk, ee we tuōc miātthde, ku yen lan Lukiōth, Jathon ku Thothipater kōckiēn Itharel. ²² ɣen Tertiatth, ɣen raan ɣa gāt wël cī Paulo lueel athör kēnē yic, wek aa ɣa tuōc miātthiē ke ɣa ye raan cī gam aya.

²³ Gaiōth, raan rëër ɣen paande, ku yen ye akut kɔc cī gam rōm thïn, ee we tuōc miātthde. Eratuth, raan wëu mir (akuma) mec geu muk ku wämāthda Kuartuth, aa week tuōc miātthden. ²⁴

[²⁴ Bī dhēen Bānyda Jethu raan cī lɔc ku dɔc rëër kek week ebən. Yenakan.]

Paulo ē lɔc gam tənə Nhialic

²⁵ Lecku Nhialic bī we looi bī gamdun riel. Yen ē kē ya lueel tē lēk ɣen kɔc Wēt Yam rin Jethu raan cī lɔc ku dɔc, ku ē yen aci yic cī moony run juēc apeī nyuōth. ²⁶ Ku emēn kāk cī kɔc kāk Nhialic tiŋ gōt aaci yiny kēnē cɔl anjic kɔc juēc, aci Nhialic tō thïn tēɣon ku abī rëër thïn athēr lueel bī wuōt pinyhom ebən yic kēnē dhil njic. Kēya, rin bī kɔc ebən Nhialic gam ku thekkē.

²⁷ Tənə Nhialic tōk, Nhialic keriēc ebən yic, yen njic kār, aa leec. Kēnē adhil rot looi akōlriēc ebən rin kē cī Jethu raan cī lɔc ku dɔc looi. Yenakan.

† 15:26 1Kor 16:1-4 †† 15:27 1Kor 9:11 † 16:3 Luci 18:2

†† 16:13 Mk 15:21 †† 16:21 Luci 16:1 ††† 16:23 Luci 19:29; 1Kor 1:14; 2Tim 4:20

1 Korinth

Wët nom

Athör tueṅ cī Paulo gät tēnē kōc cī gam gen Korinth, ee gēt rin aliām cī rot lōk jat nhial, cī pīr ku gam lōk wāac apeī akut kōc cī gam yic, akut wāār cī Paulo jōc cōk gen Korinth.

Pan Gīrīk yen tō gen Korinth thīn ē mēc bēnydīt kōc Roma. Ku Korinth, tēwāār gēt Paulo athör ē ye gendīt wun cōl Akaya, ku ē ciēṅ kōc juēc thīn. Gen kēnē ēcī ṅic apeī ē wēt ṅōc ye looi thīn, ku ciēṅ ē nhiaam ku luoi kārēc cīmēn luoi kāk ē bal ku thēk yiēth juēc.

Kē cī akut kōc cī gam yeyic tek, ku wīny ē diāār ku ciēṅ rēc tō kam rōör ku diāār, ku wēt ē thiēek, ku wēt ciēṅ path, ku tēpēth ye Nhialic duōr thīn, ku miōc ē Wēi Nhialic ku jōn ē rot thou yic. Kākkā ēbēn, kek aa wēl ril kek gēt Paulo athōör tēnē kōc cī gam Korinth. Acī them piānde yic ēbēn bī nyuōth yen kē ye Wēt Puōth Yam lēk kōc rin ē kākkā ēbēn.

Kāk tō thīn

Muōth tueṅ 1:1-9

Tē cī kōc cī gam keyiic tek thīn akuut 1:10-4:21

Wīny ē diāār ku pīr baai 5:1-7:40

Kōc cī gam rēēr kam kōc kēc gam 8:1-11:1

Tē dhil kōc aa rōök thīn ēbēn 11:2-14:40

Jōn e rot Jethu ku kōc cī gam 15:1-58

Ajuēr tēnē kōc cī gam Jeruthalem 16:1-4

Wēl ciēen ē Paulo 16:5-24

1 Athör kēnē abō tēnē Paulo, raan cī cōl ē wēt Nhialic bī ya atuny Jethu Krītho, ku tēnē wāmāath-dan cī gam Thothēneth.

² Ṽen agēt tēnē Krīthiaan rēēr gen Korinth, kōc cī Nhialic cōl bīk aa kacke, rin cī kek mat kek Jethu Krītho, cīmēn kōc kōk cī gam, kōc ē Jethu door, Bānyden ku Bānyda aya. †

³ Bī Nhialic Wāda ku Bēny Jethu Krītho, we yiēk dhēēṅ ku dōr.

Nhialic acī ṅo dōc rin Jethu

⁴ Ṽen ē Nhialic ya door leec ē riēnkun akōlakōl, rin kē cī looi tēnē we. Acī we nyuōth piathde, ku gēm we kājuēc yakē yōk rin Jethu Krītho. ⁵ Rin rēēr wek ke we ye tōk kek Raan cī lōc ku dōc, Nhialic acī we muōc bāk kājuēc ṅiēc aa looi cīmēn ye wek kōc lēk wētde, ku ṅiēckē kājuēc.

⁶ Nhialic acī wēt Raan cī lōc ku dōc cōl awēi wepuōth apeī, ⁷ ku kēya acīn miōc tōṅ Nhialic liu tēnē we ēmēn rēēr wek ke we tīt akōl bī Nhialic Bānyda Jethu Krītho cōl aben dhuk. ⁸ Ku Jethu abī we kony bī gamdun riel bī

† 1:2 *Luci* 18:1

Nhialic we tiṅ ke we cīn gup awuōc akōl le Bānyda Jethu Krītho dhuk. ⁹ Ṽiēckē kecīn diu, lōn Nhialic akōlakōl ē kē cī thōn ke bī looi, looi. Ee yen acī we cōl bāk aa tōk kek Wēnde Jethu Krītho Bānyda.

Kōc cī gam Korinth aacī keyiic tek

¹⁰ Wek aa lāṅ wāmāthakua rin riel Jethu Krītho, bī ya wēt tōk yen yakē lueel, ku bāk weyiic cī ye tek. Matkē rōt ēbēn ku calkē tāktākdun aye tōk. ¹¹ Acī kōc kōk ē many Kulowi lēk ya lōn wek aa gōth ē kamkun.

¹² Kē wiēc ba lueel akīn, aye kōc kōk ē kamkun lueel ēlā, “Ṽok buōth Paulo.” Ku lueel kōc kōk, “Ṽok aa buōth Apolo.” Ku lueel kōc kōk, “Ṽok aa buōth Pīter.” Ku kōc kōk, “Ṽok aa buōth Raan cī lōc ku dōc.” ††¹³ Ye tēde bī Raan cī lōc ku dōc ya tek yic akuut? Ye ṅen Paulo ṅen cī thou tim cī rīiu kōu ē riēnkun? Nadē le raan cī we muōc nhīim rin bī wek aa kōc buōth ṅen Paulo?

¹⁴ Ṽen alec Nhialic rin acīn raan ca muōc nom ē kamkun, ee Krīthputh ku Gaiōth kepēc. ¹⁵ Kēya, acī raan luel ye lōn cī we muōc nhīim bāk aa kōc buōth ya. ¹⁶ (Aca ben tak, ṅen acī Ithipanath kek kacke muōc

†† 1:12 *Luci* 18:24 ‡ 1:14 *Luci* 18:8; 19:29; *Rom* 16:23

nhiiim. Ku acä ye tak lbn le yen raan dët ca muccom nom. †) 17 Raan ci lbc ku dxc akëc ya tooc ba kxc aa muccom nhiiim. Acä tooc ba kxc aa lëk Wët Puoth ë Yam. Ku lëk ke ë cök ke cie wël raan njic kãnj ë path, rin ba nyuocoth lbn thon ci Kritho thou tim ci riïu kôu, ala riieldit apeï.

Jethu ë njiny kãnj ku riel Nhialic nyuocoth

18 Aye kxc mär, kxc kuc tẽ bi ke kucny thin tak lbn thon ci Raan ci lbc ku dxc thou tim ci riïu kôu, acin kë ye kony tënë ke. Ku yook, kxc ci luök thon ci Raan ci lbc ku dxc thou tim ci riïu kôu, ee Nhialic nyuocoth tẽ ril yen thin.

19 Ku yeen aci göt athör theer wël Nhialic yiic ëlä, “Ûen abi kãnj gël bik röt cii loi tënë kxc njic kãnj ku kxc ci piöc apeï.” ††20 Na ye këlä, yeñö buk lueel rin kxc njic kãnj ku kxc ci piöc apeï, ku kxc njic teer wël ë riëc aköl yic? Acï Nhialic nyuocoth lbn njiny ë kãnj ë kockä acin wëtde yic! ††21 Rin njieëc ë kãnj töu kek Nhialic, akëc kxc pinyhom ye lëu ku bik ye njic cök albn njic kek kãnj. Ku Nhialic aci wët yeku lëk kxc, wët yen ye yöñj yic, looi bi yen kxc ye gam kony. 22 Ku awic kxc Itharel bik käril ë kxc göi tinj, kãk bi ye nyuocoth lbn Nhialic alui. Ku kxc cie kxc Itharel ë wickë bik kãnj aa njic. 23 Ku yook wët yeku luëel, ee Raan ci lbc ku dxc ci thou tim ci riïu kôu cii kxc Itharel ye lëu bik gam. Ku yöñj kxc cie kxc Itharel yic lbn cin yen wëtde yic. 24 Ku tënë kxc ci Nhialic cöc, kxc Itharel ku kxc cie kxc Itharel, wët ci Raan ci lbc ku dxc thou, ee riel Nhialic ku njieëc kãnj Nhialic nyuocoth. 25 Rin kë ye tinj ciët Nhialic cin kë njic, anjic kãnj apeï ka wär raan njic kãnj. Ku kë ye tinj ciët Nhialic cii ril, aril apeï ka wär riel ë raan.

26 Takkë ëmën miëthakäi, we ye kxc yindë wäär këc Nhialic we cöc bæk aa kxc buoth Jethu. Cit tẽ ci raan cak thin, aa kxc lik ë kamkun kek aake njic kãnj, tẽdë ke kek la riel, tẽdë ke ye kxc ke dhiëëth kxc ci jak. 27 Nhialic aci kxc ye tinj kecin këpeth tö ke ke lbc, rin bi yen kxc röt cöc ka kxc njic kãnj cöl ayär gup. Ku lbc kxc ye yök ciët ke nöp, rin bi yen kxc röt yök ke ril cöl ayär gup. 28 Ku Nhialic aci kxc cii ke ye kuëëc nhiiim lbc, rin bi yen riel kxc röt yök ke kek ye kxc ril rac. 29 Ku aye këne nyuocoth lbn acin raan lëu ye bi nhiam Nhialic nom. 30 Ku ë rin Nhialic yen aci wek ya kxc Jethu Kritho. Ku njieëc ë kãnj töu kek Nhialic, ayeku yök tënë Jethu. Ee rienke yen aye yok la cök tënë Nhialic ku yeku kocken path, ku wëer yo bei adumuömkua yiic. 31 Këya, aci göt athör theer wël Nhialic yic ëlä, “Na ye raan wic ye bi nhiam rin kë ci ye cöl amit puöu, ka dhil nhiam rin kë ci Bëny looi.” ††

Tẽ ci Paulo kxc Korinth lëk thin

2 Wäär ci Ûen bën tënë we miëthakäi, ba we bën lëk wët ë Nhialic ci moony, wek aa këc bën aa jääm

† 1:16 1Kor 16:15 †† 1:19 Ith 29:14 † 1:20 Jop 12:17; Ith 19:12; 33:18; 44:25 †† 1:31 Jer 9:24

wël ril ye nyooth ciët ya ye raan ci piöc apeï tënë we. 2 Rin wäär rëer Ûen kek we, aca bën tak bi ciën dët lëk we, ee wët rin Jethu Kritho, wët ci yen thou tim ci riïu kôu. 3 Këya, wäär bii Ûen tënë we, Ûen ë ya bö ke ya ci riöc rin cii Ûen ril. Ûen ë ya ye lath. ††4 Ku Ûen akëc piöc ku lëk kxc Wët Puoth ë Yam wël puoth njic. Ee Nhialic yen aci ye looi bi piöc dië ku tẽ ye Ûen kxc lëk thin la cök ë riel Wëi Nhialic. 5 Këya, acie wël puoth yakë ke pinj kek cöl we aa gam Raan ci lbc ku dxc, ee riel Nhialic.

Njiny ë kãnj bö tënë Wëi Nhialic

6 Kë ya piöc ë wët njieëc tënë kxc dit ci gam. Ku acie njieëc töu kek kxc pinyhom. Tëdë ke njieëc ë kãnj töu kek kxc mëc ëmën, kxc la riel bi rielden guo liukä. 7 Njieëc ë kãnj ya lueel, ee njieëc töu kek Nhialic këc cöl albc tic tënë kxc. Ku aci Nhialic guir theer këc piny cak lbn njieëc ë kãnj këne yen abi duaar bëëi tënë yo. 8 Ku njieëc kãk Nhialic këne ë këc kxc mëc ëmën njic. Na cik njic nuöt aa këc Bëny rom duaar kek Nhialic piäat tim ci riïu kôu.

9 Ku ë yen kë ye athör theer wël Nhialic lueel ëlä, “Acin raan ci ye kãnj tinj, acin raan ci ye kãnj pinj, lbn bi yen rot looi, yen kë ci Nhialic guir tënë kxc nhia ye.” ††10 Ku aa yok aci Nhialic bën cöl anjic kãkken këc cöl albc tic riel ë Wëike. Wëi Nhialic anjic këriëc ëbën agut kãk ci Nhialic moony. 11 Ee puön raan rot yen ë kãk ye raan tak njic. Këlä aya, ee Wëi Nhialic yen anjic tẽtëk ë Nhialic ëbën. 12 Yok kxc ci gam, yok aacie kãnj ye tak tẽcit tẽ ye kxc pinyhom, kxc cie kxc ci gam ke tak thin. Yok aci Wëi ci Nhialic tuöc yo yök. Ku aci yok kony buk kãk ci Nhialic yiëk yo ya deet yiic apath.

13 Këya, tẽ jieem yok, yok aacie jam wël ci yo piöc tẽcit tẽ njic kãnj thin pinyhom. Yok aa jam ë wël ye gam yo ë Wëi Nhialic, tẽ jieem yok kãk Nhialic tënë kxc rëer Wëi Nhialic ke ke. 14 Raan liu Wëi Nhialic tënë ye, acie kãk ye Wëi Nhialic piöc ye gam, aa cin wëtde yic tënë ye. Ku aaci ke ye deet yiic, rin alëu raan bi piath ë kãkã njic tẽ rëer Wëi Nhialic kek ye. 15 Raan rëer Wëi Nhialic kek ye, alëu bi kërac ku këpath deet yic, ku acin raan lëu bi ye jöñny.

16 Cimën ci ye göt athör theer wël Nhialic yic ëlä, “Yeña njic kë tek Bëny? Yeña lëu bi yeen wëët?”

Ku yok aa tak cimën Raan ci lbc ku dxc. ††

Yok aa lui rin Nhialic

3 Miëthakäi le yok gam tök, akëc lëu ba jam tënë we tẽcit tënë bi Ûen jieem thin tënë kxc rëer Wëi Nhialic ke ke. Ûen a ya ye jam tënë we ciët ye kãk pinyhom kek yakë ke tak këpëc. Ku ciët we ye kxc cit mith ë tẽdun ye wek piöc kxc ci gam deet yic thin.

2 Wek aa we cã gam kãk bæk ke dek ku acie miëth ril kôu, rin wek aa we këc guo cam miëth ril kôu. Agut cit ëmën, acäk lëu bæk liek, ††3 rin wek anjot we ciën cimën

†† 2:3 Luc 18:9 ††† 2:9 Ith 64:4 ††† 2:16 Ith 40:13

kɔc pinynhom kepuõth yiëk kãk ye piãthken wïc. Të rëer tiëel ë kamkun, ku yakë rëer ke ñek göth ke ñek cii ye nyuõõth lɔn ciëñ wek cimën kɔc pinynhom? ⁴ Æen añic ë kënë të ye ñek kamkun ye lueel, “Æen abuwth Paulo.” Ku raan dët. “Æen abuwth Apolo,” Ke wek aa tak cimën kɔc këc gam. †

⁵ Yerjö Apolo ku Paulo cɔl aaye kɔc ril apeï? Nhialic aci ʒo luõõi buk we kony bãk gam. Ñek ë kamkua ë luçi cï Bëny tæk ye looi. ⁶ Æen aci kãu com ku yor Apolo, ku ë Nhialic yen acɔl ye acil. ††7 Raan cï kädãñ com ku raan cï ye yor aacie kek ril. Ee Nhialic yen aril apeï, rin ë yen aci kãu cɔl acil. ⁸ Raan cï kãu com ku raan cï ye yor aa thõñ rin ʒok aa loi luçi tõk ʒodhie rin ë Nhialic. Ku Nhialic abi ñek ya gãm ariõp thõñ kek luciden cï looi. ⁹ Rin ʒok aa cit dom luui Nhialic thïn. Wek aa cit ʒõn buth Nhialic. ¹⁰ Æen aci Nhialic gãm tëet ye ʒen ñiec buth. Ku ë yen aye ʒen atën kãk buth ñiec ʒɔk cõk, kãk ye raan dët buth thïn aya. Ku ñek adhil yenhom tãau piny apath të buth yen thïn. ¹¹ Rin Nhialic aci Jethu Kritho yetõk looi bi a yen ë ʒk ë cõk. Këya, acin raan dët ben ʒk ë cõk dët ben yam. ¹² Kɔc aabi aleel ril apeï lööm ku bi kek kë cï ʒɔk cõk buth, ku kɔc kõk aabi luui ë tiim ku bel. ¹³ Ku kɔc aabi kë yen puõth luçi ë ñek tiñ akõl le Raan cï lɔc ku dɔc dhuk. Rin akõl kënë, mac abi luçi cï looikã them ëbën, ku luçi bi mac göök abi tiñ. ¹⁴ Nhialic abi raan buth kë cï ʒɔk cõk ë kãk cii mac ye rac, yiëk ariõp.

¹⁵ Ku na le raan rɛc mac lucide, ka cïn ariõp ʒõk. Ku yeen nhom abi poth cimën raan ʒõõt rot bei mac yic. ¹⁶ Cãk ñic lɔn wek aa cit luañ ë Nhialic, ku Wëi arëer kek we? †17 Na ye raan loi luañ ë Nhialic bi yic la buõõl, ke raan kënë arec Nhialic. Rin luañ Nhialic ë këde ë rot. Ku aa wek aa ye ñek ke luañ ë Nhialic.

¹⁸ Acin raan meth rot. Na ye raan ye tak ka wãr we ñiny ë kãñ, ka dhil rot cɔl acit raan cii kãñ ñic ë riëc akõlë yic, rin bi yen a raan ñic kãñ.

¹⁹ Kë ye kɔc akõlë pinynhom tën tak kepuõth ciët ke ñic kãñ, acin ñiny ë kãñ tõu thïn cit të ye Nhialic tiëñ ye. Cimën cï ye gõt athõr theer wël Nhialic yic ëlä, “Nhialic ë kɔc deep ñinyden ë kãñ yic.” ††20 Ku aci gõt alɔñ dët yic ëlä, “Añic Bëny lɔn tãktæk kɔc ñic kãñ acin këpuõth tõ thïn.” †

²¹ Duõkkë ye nhiam lɔn buõõth wek ñek ku ñek. Kãk piõõc ëbën aa kãkkun. ²² Paulo, Apolo ku Piter, këriëc ëbën pinynhom, pïr ku thou, kãk tõu thïn ëmën ku kãk akõldã, kãkkã ëbën, aa kãkkun bi wek kãpath ʒõk thïn. ²³ Ku week ku ʒook aatõ Raan cï lɔc ku dɔc cõk. Ku Raan cï lɔc ku dɔc atõ Nhialic cõk.

ʒok atuuc Raan cï lɔc ku dɔc

4 Wek aadhil ʒo ya tiñ ke ʒok kɔc lui rin Raan cï lɔc ku dɔc, kɔc cï Nhialic looi buk yithken cï moony luëel. ² Kë tõñ ye wïc tënë raan lui, ee lɔn bi kãk wïc

§ 3:2 ʒëb 5:12-13 † 3:4 1Kor 1:12 †† 3:6 Luc 18:4-11, 24-28 † 3:16 1Kor 6:19; 2Kor 6:16 †† 3:19 ʒop 5:13 †† 3:20 Wk 94:11

bãnyde ëbën bi ke looi, looi. ³ Æen acie diëer rin acie wek la yic pinynhom tën, të looi wek luk tënë ʒen tädë ke ye kɔc kõk ku bãk ñic lɔn puõth lucidië tädë ke rac. Ku ʒen acie rot ye luõk yic ë rot. ⁴ Acin kë ya tak ke ca kuõc looi. Ku kënë acie ʒen cɔl acin guõp awuõc. Ee Bëny ë rot yen abi luk looi tënë ʒa. ⁵ Këya, duk raan dët luk wei ke të bi ye luõk wei këc bën. Luñ ciëen adhil Bëny tiit bi dhuk, yen abi kãrɛc ye thiaan cɔl atiëc ku nyooth kãrɛc ye puõñ ñek tak. Ku tënë, ñek abi lɛc a ʒõk tënë Nhialic rin kãpuõth cï looi.

⁶ Æmën miëthakãi, kãk ca ke lueel ëbën, ee ciët ʒa jam rienkië ku Apolo, rin bi wek kãk cï gõt ëlä deet yiic, “Duk kãk cï gõt theer lir nhiim yiipuõu.” Acin raan kamkun loi rot bi nhiam rin ë yen raan buõth ñek ku dhël raan cii buõth guõp. ⁷ Yerña cɔl yi aye raan ñic kãñ tënë kɔc kõk? Cie Nhialic yen gãm yi këriëc ëbën tõ kek yi? Na ye këya, yerjö yi cɔl anhiam ciët kãk tõ ke yi cie kãk ke gãm yi. ⁸ Cãk kãjuëc wiëckë ke ʒõk ëbën? Cï Wëi Nhialic we yiëk miõc wiëckë ke ëbën? Cãk aa bãny mac kɔc, cɔk alɔn cii ʒok mëc? Ee tädë, aya wïc bãk aa bãny mëc ayic, rin ku buk aa bãny ʒodhie ke we. ⁹ Aya ʒõk ʒapuõu lɔn cï Nhialic ʒo tõõu ciëen ʒok atuuc, cimën kɔc cï tëm awuõc bi ʒo nõk bi kãk cï cak ëbën, kɔc ku atuuc nhial aa daai ë ʒo. ¹⁰ Rin ye ʒok kɔc Raan cï lɔc ku dɔc, ʒok aa cïn kë ñicku, ku wek aa ñic kãñ të ye wek tõk kek Raan cï lɔc ku dɔc. ʒok aaci ril ku wek aa ril! ʒok aaye bui ku wek aaye leec. ¹¹ Agut cit akõlë, ʒok aa rëer ke ʒo næk cɔk ku ʒok aa rëer ke ʒo næk rou. ʒok aa ciëñ alëth cï riãäk cï la ueryuer, ʒok aa ye biäk, ʒok aa cïn nhiim të ceñku, ʒok aa rëer ʒo kuany baai yic. ¹² ʒok aa luui apeï ʒocin. Të wëi kɔc ʒo kãrɛc, ʒok aa Nhialic thiëc bi ke dɔc. Të beñ ʒo ka yeku guum, ††13 të bui ʒo, ʒok aa kɔc jãam ë wël path. ʒok aa cit kãdhie cïn këpuõth tõu kegup ye cuat wei.

¹⁴ Æen acii kãkkã gët rin bi ʒen we cɔl ayãr gup, ë rin bi ʒen we læk cimën mithkiën nhiaar. ¹⁵ Rin na cɔk alɔn le wek kɔc juëc apeï kony we pirdun kɔc cï gam yic, ke wek aa cïn wurkun juëc. Rin pirdun ye wek tõk kek Raan cï lɔc ku dɔc, Jethu, ʒen acit wuurdun rin cï ʒen Wët Puõth Yam bëei tënë we. ¹⁶ Wek aa ʒõk bãk ʒa aa kiëët. ††17 Ku rin ë wët kënë yen atooc ʒen Timothï tënë we. Rin ë manhdië apeï, ku aca deet puõu. Abi we cɔl aa tak yith rin të pïr ʒen thïn, ke ʒa ye tõk kek Raan cï lɔc ku dɔc, Jethu. Yithkã, kek aa ya piõõc tënë akuut kɔc cï gam ʒõn juëc yiic.

¹⁸ Kɔc kõk kamkun aa tak lɔn cii ʒen we bi la neem, ku këya, aaci nhiam. ¹⁹ Na wïc Bëny, ke ʒen abi lac la ba we la neem, ku ba riel cï kockã nhiam la ʒõk, ke cie wët yekë lueel ë path. ²⁰ Nhialic ë mãacde nyuõõth të ye kɔc luui thïn ë piërden yic, ku acie të ye kek ʒiëm thïn ²¹ Yerjö wiëckë ba looi të le ʒen ba we la neem, bi dhiel a yic ba we tëm awuõc, kua ba nhiërdië nyuõõth we ku ñiec we aa jãam.

††† 4:12 Luc 18:3 ††† 4:16 1Kor 11:1; Pili 3:17

Cuopkë raan kâk bal looi akut yic

5 Ēmën, yic acī kōc kōk lēk ŷen lōn raan tōk akuōtdun yic, aloi adumuōōm rac apēi, rin ē yen tōc kek tiŋ ruēēi kek. Na cōk aa kōc cie Nhialic la cōk ē door, ka cīi adumuōōm cīt kēnē nhīar. ^{†2} Yenō ye wek nhīam? Kēnē adhiēlkē maan, ku wek aa dhil raan adumuōōm cīt kēnē looi cuop wei akuōtdun yic. ^{‡3} Na cōk alōn cīi ŷen rēēr kek we ke piāndiē arēēr ke we, ku ŷen acī raan cī kēnē looi tēm awuōc ciēt ŷa rēēr ke we. ^{‡4} Tē rēm wek rin Bānyda Jethu ke piāndiē arēēr kek we, ku riel Bānyda Jethu arēēr thīn. ^{‡5} Cuopkë raan kēnē wei bī la rēēr jōŋrac cin, na cōk alōn rēc yen guāpde, ke wēike abī kony akōl bī Bānyda dhuk.

^{‡6} Acīi rot lēu bāk nhīam. Wek aaci kē cī lueel ēlā thēer piŋ, “Lon thīn koor ayup cōl apiāār ēbēn.” ^{††7} Kēya, nyaaikē adumuōōm cīt luōu ku bāk ben aa kōc ē gam. Ku wek aabi jāl ciēt ayum ē yam cīn yic luōu, cīmēn ŋic ŷen ye lōn wek aa cīt kēnē alanden. Rin Raan cī lōc ku dōc, amiōcdan Yan ayum cīn yic luōu acī nōk. [‡]

^{‡8} Tē cēm ŷok ayumdan Yan ayum cīn yic luōu, ka cuk cam ke ŷo la puōth luōi kārēc ku adumuōōm, kāk cīt ayum kēc yiēk yic luōu. Apath buk ciēn ruēēny ku loiku yic, kāk cīt ayum kēc yiēk yic luōu. ^{††9} Aca lēk we athōr wāār ca gāt we yic bāk ciēn buro kek kōc ē rēēr ke wīc diāār. ^{††10} Ku aacie kōc cīi Nhialic la cōk ye door, ayī kōc dīt puōth nhīar kājuēc ku cuēr, kek luēel. Na ye kat tēnē kōc cīt ē kōckā, ke yīn acīi cīt raan pinynhom tēn ceŋ. ^{††11} Kēn yen luēel ē lōn bāk ciēn buro kek wāmuuth cī gam wīc ē diāār, ku nhīer kajuēc ku ye jak cī kiēt door, ku ye kōc jāām gup ē lueth, ku ye wīēet ē māāu ku ye cuār. Duk cōk mīth ke wāmuuth cīt ē kēnē.

^{††12} Yic akīn, acie luōidiē ba luk looi tēnē kōc kēc gam. Ee Nhialic yen abī luk looi tēnē ke. Ku cīi ye luōidun bāk luk looi tēnē kōckun cī gam? Cīmēn cī ye gōt athōr thēer yic ēlā, “Nyaaikē raan rac akuōtdun yic.” ^{‡‡}

Kōc cī gam aa kōcken kōk ŷāth luk yic

6 Na cī raan gōth ē kamkun kek wāmēnhē dēt cī gam, ke ye yīc ŋō tō kek ye bī yen raan la gaany tēnē kōc cie Nhialic la cōk ē door, ku cīi ŷēth tēnē kōc cī gam bīk luk looi? ^{‡2} Cāk ŋic lōn bī kōc cī gam la riel bī kek luk looi tēnē kōc ē pinynhom? Ku na luōikē luk tēnē kōc pinynhom, ke cāk lēu bāk kāthīi tō kamkun luk? ^{‡3} Cāk ŋic lōn bī ŷok luk looi tēnē atuuc jōŋrac? Na ye kēya, alēuku aya buk kāk rōt looi piērda yic akōlē aa luk. ^{‡4} Na yakē la luōk cīt kākā, ke yenō ye wek ke ŷāth tēnē kōc kēc gam bī ya kek luōkkun la looi? ^{‡5} Calkē rōt aa thiēc lōŋ bī we rac gup. Cīn raan ŋic kār tō weyiic bī kāk cī wāac kam kōc cī gam ya luk? ^{‡6} Ku Krīthian ē wāmēnh dēt ē Krīthian ŷāth tēnē kōc kēc gam, bī ya kek la luk looi.

† 5:1 L.rou 22:30 †† 5:6 Gal 5:9 ‡ 5:7 B.bei 12:5 †† ŷok aa dhil ciēt ayum kēc yiēk yic luōu, B.bei 13:7; L.rou 16:3 ‡† 5:12-13 L.rou 13:5; 17:7

^{‡7} Ku rin ye wek rōt ŷāth luk yic ē rōt bāk kāk we kēēk la luk, aye nyooth lōn cī ciēŋ path we gōōk. Ee bī ŋuēēn tēnē we bāk kērēc cī luōi we ya guum. Ku ē bī ŋuēēn tēnē we bāk kōc kōk cōl aa lōm kākku. ^{‡8} Alēuku buk ŋic aya lōn ye ŷok kārēc looi tēnē kōc kōk, agut tēnē miēthakāi kuan cī gam. ^{‡9} Aya dhiel tak lōn ŋic wek ye lōn Nhialic acīi kōc rēc bī puōl bik bāānyde rōm kek ye. Wek aa dhil ē kēnē ŋic. Kōc luui kāk bal, tēdē kōc diāār kōc, tēdē kōc jak cī kiēt door, ku kōc lōōm rōōr kōk cīt ke. ^{††10} Cuēr ku kōc kepuōth yiēk kājuēc. Kōc wīēet ē māāu, ku kōc kōc kōk jāām gup ku kōc kār tuōōr nīn. Kōckā ēbēn aaciī Nhialic bī puōl bik bāānyde rōm ke ye. ^{††11} Kōc kōk ē kamkun aake cīt ē kōckā. Bēny Jethu Krītho ku Wēi Nhialic acā adumuōōm nyaai wegup, ku wek aaci jāl aa kōc ē Nhialic, ku cōl we aala cōk kek Nhialic.

Luōi kāk bal

^{††12} Abī raan dēt lueel ēlā, “Acīn lōŋ ŷa gēl ba kē wīēc cīi loi.” Ee tēde, ku kēriēēc ēbēn acīi path tēnē yī. Alēu ba lueel lōn cī ŷa puōl ba kuat kē wīēc looi, ku ŷen acīi rot loi ba ya alony kāk ya ke looi. ^{†††13} Abī raan dēt lueel, “Miēth ē kēn ŷac ku ŷac ē kēn miēth.” Ee tēde, ku keek aabi Nhialic rac kedhie. Guōp acie luōōi wēt bal ē path, aye luōōi kē wīc Bēny rin guōp ē kēde. ^{††14} Nhialic acī Bēny jōt thou yic ē rielde, ku abī ŷook jōt aya ē rielde.

^{††15} Anjēckē lōn ye guāpkun tōk kek Raan cī lōc ku dōc. Lēu ba guōp abarŋ Raan cī lōc ku dōc looi bī ya guōp abarŋ a dējōk? Acīi rot lēu. ^{††16} Cāk lēu bāk ŋic, mony guāpde cōl aye kēn adējōk lōn guāpken aabi ya tōk? Acī gōt athōr thēer wēl Nhialic yic ēlā, “Ku keek karou aabi ya guāp tōk.” ^{†††17} Ku raan rot mat kek Bēny, ee ya tōk kek ye wēike yiic.

^{††18} Nyaai yīpuōu kāk bal yiic. Adumuōōm kōc ye raan ke looi aaciī guāpde ye rac, ku raan yepuōu yiēk bal, adumuōōm guāpde rac yen aye looi. ^{††19} Anjēc lōn ye ŋek ye ŋic lōn guōp acīt luarŋ ye Wēi Nhialic rēēr thīn. Acie wek we cak rōt wēpēc. Wek aa kāk Nhialic. ^{††20} Nhialic acā ariōp dīt apēi tōōu piiny bī yen yī ŷōc. Kēya, calkē guāpkun aaye wek Nhialic leec.

Thiēk

7 Ēmën, ŷen abī jāl jam wēl wāār cī wek ŷa gāt athōōr. Ee yic, apath bī raan cīi thiēk. ^{‡2} Ku rin bī ciēŋ rēc kāk bal puōl, apath bī moc ala tiēnde ku ye tik la muōnyde. ^{‡3} Moc ku tik aa dhil rēēr apath ē rēēr moc kek tiēnde ku rēēr ē tik kek muōnyde, ke cīn raan kuc ē ŋek. ^{‡4} Guōp rēēr ke tik acie kēde ē rot, ee kēnē muōnyde. Ku guōp rēēr ke moc acie kēde ē rot, ee kēnē tiēnde aya. ^{‡5} Cīi ŋek kuc bī cīi tōc ke ŋek. Apath bāk karŋ mat lōn bī ŋek atōc ē rot, rin bāk la nīn lik bī wek ke rōōk. Karŋkē mat yic ku gamkē wedhie. Na la nīnkā thōk ke we rōm biōōk cīmēndun thēer. Tē looi wek ye kēlā, ke jōŋrac acīi we bī piēk adumuōōm yic. Rin acāk

††† 6:12 1Kor 10:23 ††† 6:16 Cāk 2:24 § 6:19 1Kor 3:16; 2Kor 6:16

bī lëu bāk bal göök. ⁶Wek aa cā yöök bāk rëer ë röt këlä, wek aa päl bāk looi cit tē wic wek ye thīn. ⁷Ee ba nhaar apeī tēcit wek ya. Ku ŋek ë la këden cī Nhialic gām ye. Raan ë la miöcde ë rot ku raan dēt kek miöcde ë rot.

⁸Ēmën, awiëc ba lëk rōor këc thiëek ku diäär cī rōorken thou rëer ë röt, lōn apath bik rëer ke cī ben thiaak, ku cī rōor thiëk aya cimën ŋen. ⁹Ku na cāk lëu bāk rëer ë röt, ke we thiëk ku thiak diäär rin aŋuëen bak thiëek tēn tē bī wek aa tuil akōlakōl. ¹⁰Alëk kōc cī röt thiaak ë riel bānyda ku acie riöldië, tik aciī muonyde päl. ¹¹Ku na pël moc, ka dhil rëer ke cī mony dēt wic, tēdë ke dhuk tēnë muonyde. Ku moc aciī tienđe liöi. †

¹²Ŋen acie Bëny, ku ŋen aluel wēt kënë ke ya ye raan ë path. Na le wāmääth cī gam la tiŋ këc gam, ku wic tik kënë bī rëer ke ye, ka cī tik dhil liöi. ¹³Ku na cī tiŋ cī gam thiaak ë mony këc gam, ku wic mony kënë bī rëer ke ye, ke tik aciī moc päl. ¹⁴Rin Nhialic ë mony kënë gam rin cī yen tiŋ cī gam thiaak. Ku yeen ë tiŋ këc gam cōl aye raande rin cī ye thiaak mony cī gam. Na cī cit kënë, ŋuöt miëthken aa cit mīth kōc cie Nhialic la cök ë door. Ku rin cit yen kënë, mīth aaye Nhialic mat ë kacke yiic.

¹⁵Ku na wic raan këc gam bī raan cī gam rëer kek puöl, ka dhil raan kënë looi këya. Acin kënë ŋek duut ë kamken kedhie, moc ku tik, bī rëer ke ŋek. Rin yok aaci Nhialic puöl buk rëer apath. ¹⁶Tiŋ cī gam, ye ŋic këdë lōn cī yin muonydu bī kony bī gam? Ku yin mony cī gam, ye ŋic këdë lōn cī yin tienđu bī kony bī gam?

¹⁷Wēt ya lëk akuut kōc cī gam, ee lōn bī raan a pīr dhël cī Bëny nyuöth ye. Ku ŋek adhīl pīr tēcit tēwäär pīir yen thīn ŋon cōl Nhialic ye bī wētde gam. ¹⁸Kë luëel akīn, na raan cī ŋoot cī cōt Nhialic gam, ka cī ŋuöt man, ku ye wic diët këc ë ŋoot. Na raan këc ë ŋoot cī cōt Nhialic gam, ka cī rot cōl aŋot. ¹⁹Athōŋ ëbën tēnë Nhialic tē cī raan ŋoot ayi tē këc ye ŋoot. Kën yen ril ë lōn bī yin löŋŋke gam. ²⁰Raan ëbën adhīl rëer cit tēden wäär rëer yen thīn ŋon cōl Nhialic ye. ²¹Na yī alony wäär cōl Nhialic yī, ke yī duk ye diëer. Ku na le kë kony yī ba nhom lääu, ke loi. ²²Raan alony cī Bëny cōl bī ya tök kek Raan cī lōc ku dōc, ke ye alony cī Raan cī lōc ku dōc looi bī nhom lääu. Ku yeen aya, raan cī Nhialic cōl bī ya tök kek Raan cī lōc ku dōc, ee ya alony Raan cī lōc ku dōc. ²³Nhialic acā ariöpdīt tääu piny ë rienkun. Duökkë röt loi bāk ya alony ë kōc. ²⁴Miëthakāi cī gam, ŋon cōl Nhialic we, ŋek ë la tēden ciëŋ yen thīn. Cimën wäär ciëŋ wek ŋon cōl Nhialic we. Rëërkë këya we ŋic Nhialic. Ciëŋkë këya.

²⁵Awiëc ba wēt cāk thiëec ë ŋen rin kōc këc thiëek dhuk nhom. Bëny akëc ya lëk kë ba looi. Ku wek aa ba lëk wēt ë piändië, ke ya cit raan cī Nhialic ŋööt puöu bī la këden luöi. ²⁶Tē tiŋ yok kārīl bī röt looi, ka ŋuëen bī raan rëer ë rot ke cī thiëk. ²⁷Na yin ala tik, ke duk liöi. Na këc thiëek, ke yī duk thiëk. ²⁸Na wic bī yī thiaak, ka

cīn adumuööm tō thīn. Ku kōc cī thiëek aabi gum apeī piërden yic, ku awiëc bāk cīi gum.

²⁹Kë luëel akīn miëthakāi cī gam, tē cī döŋ piërda yic aciek. Ku ěmën le tueŋ rōor cī thiëek aa dhil ciëŋ ciët ke këc thiëek. ³⁰Kōc dhiau ku yekë nyuöcōth ciët ke cīi dhiau. Kōc dal ku yekë nyuöcōth ciët ke cīi puöth mit, kōc ë ŋōc, ku yekë nyuöcōth ciët kāk cik ke ŋōc cie kākken. ³¹Ku kōc kāk pinynhom luöi, apath bik cīi ye diëer apeī ciët cīn kaam dīt cik nōk ke lui. Piny kënë kek kākken tō thīn ëbën, aciī bī ciëŋ apeī.

³²Anhaar bāk rëer ke we cie diëer. Kam kōc cī gam, raan këc thiëek ë yenhom yiëk luöi kāk Bëny, rin bī yen Bëny cōl amit puöu. ³³Ku raan cī thiëek ë yepuöu yiëk kāk pinynhom, rin bī yen tienđe cōl amit puöu. ³⁴Ku këya, piände ë nhom rou. Ku tiŋ këc ben thiaak, tēdë nyan këc kaŋ thiaak, ee yepuöu yiëk luöi kāk Bëny, bī guäpde ku wëike aa kāk Bëny kedhie. Ku tiŋ la moc ë yenhom yiëk kāk pinynhom, rin bī yen muonyde cōl amit puöu.

³⁵Käkkä ëbën aa ca lëk we rin wic ŋen ye ba we kony, ku cā we gël bāk kāk wiëckë ke cīi ye looi. Awiëc bāk kën yic aa looi ku piëërkë dhël la cök, ku bāk Bëny luöi puöu ëbën.

³⁶Na ye moc tak, lōn kë cī yen thiëek gööu tēnë nyan cī meek aciī path, ku yeen ala puöu thiëek, ka thiëek tēcit tē wic yen ye thīn. Acin adumuööm tō thīn. ³⁷Ku mony cī ye guiir piände ë rot, ke cīn kōc thōöc ye thīn, ku ŋic aya apeī lōn bī yen ye lëu bī rëer apath ke cīi thiëek, ke këpath yen alooi bī nya cīi thiak. ³⁸Këya, mony thiak nya ë këpath looi, ku mony cīi nya thiak ë kë ŋuëen apeī looi.

³⁹Acīi path bī tik mony dēt wic ke muonyde pīr, ku na cī moc thou, ka lëu bī mony dēt nhiëer thiaak, ku yeen adhīl a raan cī gem. ⁴⁰Ku na ye wēt dië, ke yeen abi puöu miet tē rëer yen ke cī ben thiaak. Aya tak lōn ye Wëi Nhialic ya kony täktäkdīë yic aya.

Miith ye gām jak cī kiëët

8 Ēmën ŋen abi jāl jam miith ye ke gām jak. Ee yic, yok aŋic kajuëc rin ë wēt kënë. Ku ŋiëëc kajuëc ë raan cōl anhiam, ku nhiër ë raan juak bī riel. ²Na ye raan tak lōn cī yen kāŋ ŋic, ka ŋot këc tē bī yen kāŋ jāl ŋic dööt. ³Ku raan nhar Nhialic aye Nhialic ŋic.

⁴Ku dēt rin ye ke miith cī gām jakrec cam, aŋicku lōn nhialic ye kiëët ë kāŋ, aciī tō thīn. Acin Nhialic dēt, Nhialic ë tök. ⁵Ee yic, kōc aa jam lōn tō jak cit kākä thīn nhial ku piny. Ku na cōk alōn tō jak juëc cit kākä thīn, ⁶ke tēnë yo ë Nhialic tök yen atō thīn. Yen aci këriëëc ëbën cak, ku ë rienke yen aye yok pīr. Ku Bëny ë tök, Jethu Krītho, ku ë rienke yen aci këriëëc ëbën cak, ku ë yen pīir yok.

⁷Ku acie raan ëbën yen ŋic ë yic kënë. Kōc kōk aa ŋoot nhiim kāk cī kiëët yiic, na camkë miith cī gām jak cī kiëët, ka yekë tak ciët ke cī miith cik cam yiëk gup ajuëëc. ⁸Miëth yeku cam acie yo ë looi buk la cök tēnë

† 7:11 Mt 5:32; 19:9; Mk 10:11-12; Lk 16:18

Nhialic. Acin kë ye nyaai tē cem yok ye, ku acin kë ye juak thīn tē cem yok ye aya.

⁹Wek kōc cī gam, duōkkē kë cīn yen mīith ya ke theek loi bī wek kōc koor gamden muōr, bīk tak lōn ē yen adumuōōm yen cīk looi cem kek ē mīithkā, tē cī kek we tīn ke camkē ke. ¹⁰Na tīn raan koor gamde yī raan nīc kān, yī mīth kāk yai cī gām jak cī kiēt, ke cī kēnē bī riēel nyin abī miēth cī gām jak cī kiēt cam? ¹¹Kēya raan koor gamde, wāmuuth cī gam cī Raan cī lōc ku dōc thou ē rienke, abī tēdun nīc yīn kān thīn rac. ¹²Tē looi yīn adumuōōm tēnē wāmāthkun cī gam, ba gamden koor rac kēlā, ke yīn adumuōōm looi tēnē Raan cī lōc ku dōc alanden. ¹³Kēya, na ye miēth ya cam wāmāāth cī gam cōl aloi adumuōōm, ke yen acī miēth kēnē ben cam rin ba wāmāāth cī cōl aloi adumuōōm.

Yic ku luoi atuuc

9 Yen ala yic ba kāk piērdiē wīc. Yen acī Jethu Bānyda tīn ku yen atuōnyde. Ee gamdun yen ē luoi ca looi tēnē Bēny. ²Na cōk alōn cī kōc kōk ye ye gam lōn ye yen atuuc, ka nīec lōn nīc wek ye lōn ye yen atuuc, rin aye kë piir wek, ke we ye tōk kek Bēny nyuōōth lōn ye yen atuuc.

³Yen ē tē ye yen rot kuōny thīn tē jōōny kōc kōk yen. ⁴Yen ala yic bī yen yiēk miēth ku kë dek rin luōidiē, ⁵cīmēn ye atuuc kōk ku wāmāthakēn ē Bēny, ku Pīter la keny kek diāārken, cā la yic ba thiēek tīn cī gam ba ya keny kek ye? ⁶Nadē ke ye Barnaba ku yen yōpēc, yok aa tuuc dhil luui yōcin rin piērda? ⁷Apuruk acie rot riōp ē rot. Raan tim ē luōk com aye nōōth lōn bī yen mīth abēk cam. Aye abiōōk nōōth lōn bī yen dek cek ye yōk tēnē amālke.

⁸Acie kāk yakē tīn ke loi rōt akōlakōl kek luēel kepēc, rin kā cīt kākkā aacī gōt lōn Mothith yic.

⁹Acī gōt lōn Mothith yic ēlā, “Duk muōr der thok tē luui yīn ye bī rap kōōm. Ye miōōr kek ye Nhialic yiēk yenhom?” ¹⁰Cie yok ye lueel yen wēt kēnē? Ee gāt rienkua, rin raan pur ku raan tēm ayekē nōōth rin le yen kë bīk yōk rap cīk looi yiic. ¹¹Yok aacī luui buk kāk wēi tiēn wepuōōth, ke yakē tak lōn cī yok puōōth dīt tē nēēth yok ye lōn le yen ariōp bāk gām yō? ¹²Ku na le kōc kōk la yic bīk kākkā yōk tēnē we, ke yō cī la yic wār yiēnyden? Ku akēcku kan them buk la kë yōkku, tē cōk alōn ē yen ke yiēnyda. Ku kēriēec ēbēn acuk guum rin buk kōc cōl aa gam Wēt Puōth Yam rin Raan cī lōc ku dōc. ¹³Anīec lōn nīc wek ye lōn rōōr ē luui luān Nhialic aa miēthden yōk ē luoi luān Nhialic yic. Ku kōc kāk cī bēēi luān Nhialic juaar ariāk nhom aa bēk lōōm kāk cī juaar yiic. ¹⁴Kēlā aya, acī Bēny looi bī kōc ē kōc lēk Wēt Puōth Yam, kë piir kek aa yōk thīn. ¹⁵Yen akēc luui ē yithkā. Ku yen acī athōr kēnē gāt ēmēn rin bī yen ē yithkā wīc ē rienkiē. Anūēēn ba thou tēn tē looi yen ē kēnē. Acin raan bī wētdiēn nhīem yen kēnē nyaai tēnē

† Aliu ciēn ē Jiēēn yic, L.rou 25:4; 1Tim 5:18 †† 9:11 Rom 15:27 ‡ 9:13 L.rou 18:1 †† 9:14 Mt 10:10; Lk 10:7

ya. ¹⁶Acie rin ye yen kōc lēk Wēt Puōth Yam yen ya cōl anhiam. Ku yic ē rin cī Nhialic ya yōōk ba kōc lēk, ku abī rēec apei akōldā tēnē ya tē cī yen kōc ē lēk Wēt Puōth Yam. ¹⁷Na luōi ē luoi kēnē tē cī yen ye tak ba looi, ke yen adhīl ariōp wīc. Ku na cie yen tak ye, ku ye Nhialic yen lēk ye ya ba looi, ke ya bā ariōp wīc kēdē? ¹⁸Yen jō yen ariōpdiē? Ariōpdiē ē kë bī yen kōc lēk Wēt Puōth Yam ke ya cī thiēc ariōp, ku cā yinydiēn bī akut kōc cī gam yiēk ya wīc.

¹⁹Yen raan ē rot. Yen acie alony raan dēt. Ku ēmēn yen ē rot cōl aye alony raan ēbēn, rin bī yen kōc juēc lēu bīk gam. ²⁰Tē luui yen kek kōc Itharel, yen ē ciēn cīmēn raan Itharel rin bī yen ke lēu, cōk alōn cī yen ē kēdīt tēnē ya ba ciēn ciēnēden. Yen ē ciēn cīmēn raan wīc ye bī lōōn cī Mothith gōt theek, tē luui yen kek kōc ē lōōnkā, rin ba ke lēu bīk aa buōōth Raan cī lōc ku dōc. ²¹Kēlā aya, tē luui yen kek kōc cie kōc Itharel, yen ē ciēn cīmēnden ke ya cī lōōn kōc Itharel thek. Kēnē aya looi rin bī yen kōc cie kōc Itharel cōl aa buōōth Raan cī lōc ku dōc. Ku acie lōn ciēn yen ke ya kuc lōn Nhialic, yen abuōōth lōn Raan cī lōc ku dōc yic. ²²Tē rēer yen kek kōc ē gam, yen ē ciēt raan tōk kamken, rin bī yen ke lēu. Kēya, yen ē rot looi ba thōn ke kōc ēbēn rin ba kōc kōk kony keyiic bīk gam, kuat dhēl bī yen ye lēu thīn. ²³Yen ē kākkā looi ēbēn rin bī yen Wēt Puōth Yam ē rin Jethu yāth tuēn. Ku rin bī yen dōc ye yōk tē yēth Wēt Puōth Yam tuēn yōk aya.

²⁴Anīeckē, tē wēer kōc, ee raan tōn cī kōc wuōr yen ē kēn wēer kōc nyaai. Wek aa dhil kat cīmēn kōc wēer bāk ē kēnē lōōm. ²⁵Raan tuk, ee lōōn ē tuk dhiel theek apei, rin bī yen kë ye gām raan tō tuēn, kēn bēn yāi akōldā, nyaai. ²⁶Yen ē kēnē ye yen kat ke ya cōk yan-hom ba tē riēn kōc thīn thap thok piny. Ku yen acie pēer ē gut yic ē path. ²⁷Yen ē rot looi ba riēl, ba Jethu buōōth, rin na ca kōc juēc piōōc ke Nhialic cī ya reec akōldā.

Paulo ē kōc cī gam piōōc rin jak ye kiēt

10 Miēthakāi cī gam, awiēc bāk kēwāār cī rot looi tēnē wārkuān dīt wāār buōōth Mothith ror liēet tak. Keek aake tiit luēt, nawēn ke tem Wār Lual ē path. ¹Tēwāār buōōth kek luēt, ku wāār teem kek wār, keek aake cīt kōc cī muōōc nhiim bīk aa kōc buōōth Mothith. ²Keek ēbēn aacī miēth tōn thōn cam, miēth yīk Nhialic ke ē riēlde, ³ku dēkkē ē piū ke looi Nhialic bīk kuēr kuur yic, kuur cath ke ke. Kuur ē ye Raan cī lōc ku dōc guōp. ⁴Cōk alōn cī kāpuōōthkā rōt looi ēbēn, ke Nhialic ēcī puōō mit kek wārkuān dīt juēc. Go Nhialic ke nōk ku weer guāpken roor tē cī ciēn. ⁵

⁶ēmēn, Nhialic acī wārkuān dīt wāār cī yen puōō mit tēnē ke tēm awuōc, bī yō wēt buk yōpuōōth cī ye yiēk kārēc cīmēn wāār cī kek ye looi, ⁷tēdē ke yō dor jak cī kiēt cīmēn cī kōc kōk keyiic ye looi yōn. Rin acī gōt

‡‡ 10:1 B.bei 13:21-22; 14:22-29 ††† 10:3 B.bei 16:35 ‡‡‡ 10:4 B.bei 17:6; Kn 20:11 § 10:5 Kn 14:29-30 †† 10:6 Kn 11:4

athör theer wël Nhialic yic ëlä, "Koc aaci nyuc bik mith ku dekkë ku jolkë dier." ^{†8} Dukku yopuõth ye yiëk bal cimën wäär ci koc kök keyiic ye looi, nawën ke raan tim thiär-rou ku nuan thou akäl tök. ^{††9} Acuk lëu buk Bëny them cimën yon ci koc kök keyiic ye looi, nawën ke thöõj kapieny ke. ^{††10} Duökkë ye rëer we jiëem wenhiim cimën wäär ye koc kök keyiic ye looi, ku aaci Nhialic bën tuõc atuõnyde bi ke nõk. ^{†††11} Käkkä ëbën aaci röt looi tënë koc Itharel bi ke yo lëk. Ku käkkä aaci gät piny rin bi yo lëk thïn aya. Rin yok aa pïr tã bi thök piny guo bën thïn.

¹² Raan ci gam ye tak lon atit gamde, adhil yenhom tãau piny bi ciën kërec ye. ¹³ Na them yi ba adumuõm looi ke njic lon ci koc kök kanj them këlã aya. Nhialic ë kã ci thon dhiel looi. Acin raan bi Nhialic puõl bi them arëk aba athëmde cii gök. Ku tã them yi ka la dhël kony Nhialic yi ba athëm göök.

¹⁴ Këya, miëthakãi nhiaar, duökkë jak ci kiëët kã door acin. ¹⁵ Yën ajam tënë we rin anjic lon ye wek koc ci nhiim bak, takkë wët luëel kënë yic wepuõth ë röt. ¹⁶ Tã dëk yok biny ye yok dek muõn abiëc miëth Bëny yic ye yok Nhialic leec thïn, ke yok aa rom riem Raan ci lbc ku dõc. Ku tã biny yok ayup ku camku, ke yok aa rom guõp Raan ci lbc ku dõc. ^{†††17} Rin ayuõm tök yen atõ thïn, ke yo ëbën cõk alon juëc yok, yok aa guãp tök rin yok ayuõm tök rom.

¹⁸ Takkë koc Itharel tã ciem kek kãk ci juër Nhialic, ke keek aa ya tök kek Nhialic. ^{†††19} Yenõ wiëc ba lueel tã jiëem yën këlã? Ye nadë ke jak ci kiëët, ayi miëth ci juër ke aa la wëtten yic? ²⁰ Acie këya! Kë luëel ë lon kãk ye koc cin gam la cõk juaar, ee tënë jakrec acie tënë Nhialic. Ku acã wic bãk röt aa mat kãk jakrec yiic. ^{†††21} Yin acii dëk biny muõn abiëc ë Bëny, ku bën dek biny kãk jakrec. Yin acii rom kek Bëny ku bën rom kek jakrec. ²² Na loiku ë kënë, ke rin wic yok ye buk Bëny rac puõu. Yeku tak lon ril yok apeï buk Bëny dhõl ku cii yo tëm awuõc? [§]

²³ "Ayeku lueel yok aaci puõl buk kãk wicku ke looi." Ee yic, ku acie këriëc ëbën yen path. "Këriëc ëbën aci puõl buk looi." Ku acie këriëc ëbën yen yo kony. ^{†††24} Yin adhil luui kãk koc kök cõl amit puõth, tën lon ye yin luui kãk yi cõl amit puõu ë rot.

²⁵ Apath tënë yi ba kuat riñ ye ke yaac tã ye riñ yõc thïn cuet, ke yi cii puõu diu. ²⁶ Rin aci gõt athör theer wël Nhialic yic ëlä, "Piny ku këriëc ëbën tã thïn aa kãk ë Bëny." ^{†††}

²⁷ Na ci yi cõl ba la mith pan raan cin gam ku ca gam ba la, ke yi cam kuat miëth ci bëëi tënë yi ke yi cii thiëc. ²⁸ Ku na lëk raan dët yi, "Miëth kënë aci juër jak ci kiëët," Ke yi duk ë miëth kënë cam, ku acie rin diu tã yipuõu, ee rin wët rëer raan ci ye lëk yi puõu. ²⁹ Këya, acie kã tã piãndu yic, ë kã tã puõn raan dët yic. Raan

dët abï thiëc ëlä, "Yenõ ye kã rëer puõn raan dët yic ya gël ba këdiën tã yapuõu cii loi? ³⁰ Na leec Nhialic rin miëth, ke yenõ bi raan dët ya nyieeny miëth ci yën Nhialic leec?"

³¹ Këya, kuat kã loi, tã mith yin ayi tã dëk yin, loi ke ëbën dhël ye ke Nhialic leec thïn. ³² Duk kã ye koc kök yök ke rac loi cimën koc Judia, tãdë koc cie koc Judia, ayi koc akut koc ci gam. ³³ Luõkikë cimëndië, aya looi ba raan ëbën cõl amit puõu kãk ya ke looi yiic, ke cã loi kë-path tënë yën ë rot, ke ye kãpath tënë koc ëbën rin bi raan ëbën luõk.

Dhël puõth ë röök

11 Luõkikë cimëndië, cimën ye yën luui cimën Raan ci lbc ku dõc. [§]

² Wek aa ya leec rin ye wek luõdië ku kãk ya piõcc muk nhiim akõlakõl. Ku wek aa kãk ci piõcc tënë koc ci gam, kãk ca ke njic tënë koc kök ku nyuõth ke we, buõcth yiic. ³ Ku awiëc bãk njic lon Raan ci lbc ku dõc atõ moc nom ku moc atõ tik nom, ku Nhialic atõ Raan ci lbc ku dõc nom. ⁴ Këya, mony ë röök, tãdë ke lëk koc wët Nhialic ke ci yenhom kum, ee Raan ci lbc ku dõc rac guõp. ⁵ Ku tinj ë röök tãdë ke lëk koc wët Nhialic ke këc yenhom kum ë muõnyde rac guõp, athõj ke tinj ci muut nom bi rac guõp. ⁶ Na cii tik yenhom ye kum, tã röök koc, ke ye rac guõp cimën tinj ci muut nom. Këya, adhil yenhom kum. ⁷ Moc acii yenhom kum rin aci Nhialic looi bi ciët ye, ku gëm kënë ye cõl athõj kek ye. Ku athëk tik tënë moc aye nyuõcth lon ci ye looi ke cit moc. ^{†††8} Rin acin kã cii Nhialic lööm tënë tik bi yen moc cak, ee tik yen aci cak kã ci lööm tënë moc. ⁹ Ku moc akëc cak rin ë tik, ë tik yen ë cak rin ë moc. ^{†††10} Këya, rin ë wët kënë ku rin atuuc nhial, tik adhil yenhom kum bi nyuõcth lon tã yen moc cõk. ¹¹ Ku cit lon ye yok koc ci mat kek Bëny, tik acie kã puõl yic tënë moc cimën ye moc kã cii yic puõl tënë tik. ¹² Ee yic, ee lõm ë moc yen aci lööm bi ke tik cak ku ë yic aya, lon ë tik yen ë moc dhiëth ku keek kedhie aabõ tënë Nhialic raan ci këriëc ëbën cak.

¹³ Takkë yic, kek we ë röt lon puõth yen bi tik röök tënë Nhialic ke këc yenhom kum tã röök koc juëc thïn. ¹⁴ Aye ciëñ nyooth lon bër nhiim nom apeï aacii path ke moc. ¹⁵ Ku tën tik ë kën dhëer. Nhiem bäär aci Nhialic gãm ye bi ya kën yen yenhom kum. ¹⁶ Ku na le raan ye tak lon wët luëel acie yic, ke yën ku akuut koc ci wët Nhialic gam, yok aa cin tãdët ye yok Nhialic duõc thïn.

Guirku röt apath buk guõp Bëny rom

¹⁷ Wek aa cã bi leec wël lëk we kã yiic, rin tã rëm wek bãk Nhialic door, kãrec yakë ke looi kek aa juëc tën kãpuõth yakë ke looi. ¹⁸ Tuej, aci koc kök lëk ya lon tã rëm wek, wek aa weyiic tek. Ku acie wët tök yen yakë

† 10:7 B.bei 32:6 †† 10:8 Kn 25:1-18 † 10:9 Kn 21:5-6 †
10:10 Kn 16:41-49 †† 10:16 Mt 26:26-28; Mk 14:22-24; Lk 22:19-20
††† 10:18 Leb 7:6 ††† 10:20 L.rou 32:17 § 10:22 L.rou 32:21
§† 10:23 1Kor 6:12 §†† 10:26 Wk 24:1

§† 11:1 1Kor 4:16; Pili 3:17 §†† 11:7 Cãk 1:26-27 §† 11:9 Cãk 2:18-23

lueel. Ku kënë alëu bī ya yic. ¹⁹ Ee tēde, alëukë bāk weyiic tek ë kamkun rin bī kɔc luel yic njic. ²⁰ Tē rēm wek ëbën ke we ye akut, ku cɔk alɔn ye wek ye tak lɔn ë yen kē cī Bēny dōōr looi kam kɔc yen camkë, ka cie yic. ²¹ Rin tē mīth wek, wek aye njek mīth ë rot ke we cī rōt tit. Kɔc kɔk aa rēer ke nēk cɔk ku wīet kɔc kɔk.

²² Ciēnkë nhiim bēēi ye wek mīth thīn ku dēkkë thīn? Aye akut kɔc cī gam yen yakë bēn rac guōp, ku guōtkë kɔc cīn kajuēc nyīn? Yakë tak yeñō ba lueel tēnē we rin luɔi cīt kēnē? Ba we leec? Acā kɔŋ looi acīn.

²³ Rin ŋen acī piōōc yōk tēnē Bēny. Ku ë yen aca bēn gām we aya, lɔn Bēny Jethu, ee wēēr wār bī ye luɔm, ee cā ayup lööm, ²⁴ nawēn cī Nhialic leec, ke bēny ayup yic ku lueel, “Kēnē ë guāpdīē cī looi rienkun. Camkë ayum kēnē bī wek ŋen aa tak.” ²⁵ Kēlā aya, wēn cī miēth thōk ke löm aduŋ cī thiāŋ muōn abiēc ku lueel, “Aduŋ muōn abiēc kēnē ë dōōr yam kek Nhialic cī thany riemdiē. Tē dek wek ye, luɔikë këya bī wek ŋen aa tak.” †

²⁶ Wek aa thon ë Bēny lueel, ŋet akōl bī yen ben dhuk tē cem wek ayum kēnē ku dēkkë muōn abiēc aduōk yic.

²⁷ Kēya, na cam raan ayum Bēny ku dēk aduŋ muōn abiēc yic, dhël yen ye dhël guōp, ke yeen ala guōp awuōc, rin cī yen adumuōōm looi tēnē guōp ku riem ë Bēny. ²⁸ Raan adhīl yepuōu kaŋ caath käreç cī ke looi bī jāl mīth ayup ku dēk aduōk yic. ²⁹ Na cam raan ayup ku dēk aduōk yic, ku cī tēden ye kek tōk thīn kek guōp ë Bēny yīk yenhom bī njic, ka bī Nhialic tēm awuōc tē cem yen ayup ku dēk aduōk yic. ³⁰ Yen ë kē cī kɔc juēc weyiic gup riaam ku tuany ke ku thou kɔc juēc. ³¹ Na kɔŋku ŋopuōth wīc käreç cuk ke looi, ka cīn kē tēm Bēny ŋo awuōc. ³² Ku luk aye Bēny looi ku tēm ŋo awuōc, rin na nhiäk la piny thōk ke Nhialic cī ŋo tēm awuōc kek kɔc pinyhom ëbën.

³³ Kēya, miēthakāi cī gam, tē met wek wenhiim bāk mīth, ke we ye rōt tiit. ³⁴ Ku na le raan nēk cɔk, ka dhil mīth baai rin bī Nhialic we cī tēm awuōc, rin cī wek rōt ye tiit tē rōm wek. Ku wël kɔk aa ba la lueel tē ŋeet ŋen tēnē we.

Miōc Wēi Nhialic

12 Ēmën, awiēc ba jam miōc ye yōk tēnē Wēi Nhialic. Awiēc bāk yith njic rin ë kākā miēthakāi cī gam. ² Anjēckë, wār ye wek kɔc cie Nhialic ë door, wek aa we cī muōr dhël juēc bāk ke aa door jak cī kiēt.

³ Awiēc bāk njic lɔn acīn raan ye Wēi Nhialic cōk puōu, lēu ye bī Jethu lēk guōp wël rēç. Ku acīn raan la riel bī lueel lɔn ye Jethu Bēny tē kēc Wēi Nhialic ye tāau yepuōu.

⁴ Miōc juēc cī thōŋ aatō thīn, ku ee Wēi Nhialic tōŋē yen ë ke gam. ⁵ Kɔc aa luui dhël juēc, ku ë Bāny tōk yen aye kē luōōi. ⁶ Miōc juēc cī thōŋ ye kɔc luui aatō thīn, ku ë Nhialic tōŋ yen ë ke gām raan ëbën rin luɔiden wīc.

⁷ Nhialic ë raan gām kē ye raan ye njic lɔn rēer Wēi Nhialic kek ye, ku bī luōōi bī yen akut kɔc cī gam kony.

⁸ Wēi Nhialic ë raan tōk gām njēēc kāŋ. Ku Wēi Nhialic tōŋ kēnē, ee raan dēt looi bī kɔc aa lēk kajuēc njic bō tēnē Nhialic. ⁹ Wēi Nhialic tōŋē, ee raan yiēc riel bī yen Raan cī lɔc ku dɔc gam apei. Ku yīk raan dēt riel ë yen kɔc tuany kony. ¹⁰ Wēi Nhialic ë raan gām riel bī yen kāk jāŋ gōi aa looi. Ku gēm raan dēt riel ë yen wēt Nhialic lēk kɔc. Ku raan dēt ke riel ë yen miōc bō tēnē Wēi Nhialic, ku kɔk cie bēn tēnē ye tek thook. Ee raan yiēc riel bī jam thok kōk, ku gēm raan dēt riel bī kāk cī lueel thok kōk teet yiic. ¹¹ Ku ë Wēi Nhialic tōŋ kēnē yen ë kākā gam ëbën tēçit tē wīc yen ye thīn. Ee njek gām miōc cī thōŋ kek miōc ë njek. ††

Guōp ala yic kajuēc

¹² Guōp Raan cī lɔc ku dɔc ë guāp tōk la yic kajuēc, cīmën guōp raan la yic kajuēc. ^{†13} Kēlā aya, ŋook ëbën ke ŋo ye kɔc Judeo, tēdē ke ŋo ye kɔc cie kɔc Judeo. Tēdē ke ŋo ye kɔc lāau nhiim, tēdē ke ŋo ye aloony. Wēi Nhialic acī njek kamkua a muōc nhom ku arēēr kek ŋo, ku acī ŋo looi buk aa baŋ guōp Raan cī lɔc ku dɔc.

¹⁴ Ku guōp acie abaŋ tōk, ala yic abēk juēc. ¹⁵ Tēdē na lueel cōk ëlā, “Rin cī ŋen ye cin, ŋen acie abaŋ ë guōp.” Ka cī kēnē ye looi, bī cī ye abaŋ ë guōp. ¹⁶ Tēdē ke lueel yīc ëlā, “Rin cī ŋen ye nyin, ŋen acie abaŋ ë guōp.” Ka cī kēnē ye looi aya bī cī ye abaŋ ë guōp. ¹⁷ Na guōp ëbën ye nyin, ke ye piŋ kēdē? Ku na guōp ye yic yetōk, ke ye njōr kēdē? ¹⁸ Ku yic akīn, Nhialic acī abēk cī thōŋ tāau guāp tōk yic tēçit tē wīc yen ye thīn. ¹⁹ Na ye abaŋ tōk yen tō thīn ë rot, ŋuōt acīn guōp. ²⁰ Ku yic akīn, abēk juēc aatō thīn ku guōp ee tōk.

²¹ Kēya, acī nyin lēu bī lueel tēnē cin ëlā, “Yīn acā wīc.” Ku acī nhom luel tēnē cōk, “Wek aacā wīc!” ²² Ku yic akīn, abēk guōp ye tak ciēt ke cī ril, aacī dhil liu thīn. ²³ Ku abēk guōp ye yōk ke cīn luɔi ye ke kuēēc nhiim, kek aa yeku njec muk apath. Ku guōp alɔŋ cie nyuōth ë path, aye njec kum. ²⁴ Ku guōp alɔŋ cie thi-aan, acie kum. Ku Nhialic acā abēk ë guōp cī ke looi bīk aa guāp tōk ëbën, ku acā abēk ë guōp cī ke ë kuēēc nhiim looi bī ya kek kādīt apei. ²⁵ Kēya, guōp ë tōk acī yeyic ë tek, ku abēkken cī thōŋ aa rōt kuony kamken. ²⁶ Na rem guōp abaŋ tōk, ka abēk kōk ë guōp aacī la lēŋ aya. Na lec abaŋ tōk, ka abēk kōk aa mit puōth kek ye ë tōk.

²⁷ Week ëbën wek aa guōp Raan cī lɔc ku dɔc, ku njek kamkun abaŋ guāpde. ²⁸ Akut kɔc cī gam yic, Nhialic acā atuuc tōōu tueŋ. Ku bō kɔc wël Nhialic lueel kecōk. Ku bō kɔc ë piōōc. Ku kɔc la riel ë luui kāk jāŋ gōi. Ku bō kɔc la riel ye kek kɔc tuany kony bīk pial. Ku kɔc ë kɔc kony, ku kɔc mac kɔc, ku kɔc jam thok kōk. ^{†29} Keek acie atuuc ëbën, ku aacie kɔc lēk wēt Nhialic ëbën, ku aacie kɔc ë piōōc ëbën. Acie raan ëbën yen la riel ë yen luui kāk kɔc gōi, ³⁰ tēdē acie raan ëbën yen la riel ye yen kɔc tuany kony bīk ben pial, tēdē acie raan ëbën yen jam thok kōk, tēdē acie raan ëbën yen la riel bī kāk cī

† 11:25 B.bei 24:6-8; Jer 31:31-34

†† 12:11 Rom 12:6-8 ‡ 12:12 Rom 12:4-5 †† 12:28 Epe 4:11

lueel thok kōk teet yiic. ³¹ Wēlkē wepuōth miōc kek dīt apei. Ku miōc path kamken ēbēn akīn.

Nhiër

13 Alēu ba jam thok kōk, ayī thok ye atuuc nhial jam, ku na liu nhiër tēnē ya, ke yen acīt raan loi duōt, tēdē ke yen athōj kek lōnh guōt ē path. ² Na ba la riel ye yen kōc njic lēk wēt Nhialic. Ayī njieēc ye yen kāk ye moony deet yiic. Ayī lōn ba la gam ril apei tēnē Nhialic, lēu yen ye ba gat yōōk bīk rōt nyoōj tē rēer kek thīn. Ku na ciēn nhiër ke yen ē raan cīn kē ya lēu acīn. ^{†3} Na gam ba kāk tō ke yen ēbēn tek tēnē kōc njōj, ku gam rot bī yen cuat mēec, ku na ciēn nhiër ka cīn kē kony tēnē ya.

⁴ Nhiër ē lōn bī raan kērac guum ku lir puōu, acie tiēel ku nhiaam. ⁵ Nhiër acie kuōōc ē wēl ku acie cōōk ku acie thōōk ē puōu. Raan la nhiër acie kēreec cī luōi ye ē muk nom. ⁶ Kōc la nhiër cīt nhiër kōc cī gam, aacī puōth dhil miēt tē looi kārēc, ku aa ye yic cōl aa mit puōth. ⁷ Nhiër ē yo cōl agum kēriēēc ēbēn, ku ē yo cōl amuk gamda kuat kāk loi rōt yiic, ku cōl yo aņōth Nhialic ku cuk yit.

⁸ Nhiër ē rēer thīn akōlakōl, ku miōc kōk cīmēn luēl wēt Nhialic, ku jam thok kōk ku njieēc ē kāj, kākā ēbēn aa rēer ku bīk liu. ⁹ Rin miōcdan ye yok kāj njic arēer ke ye abak, ku riel ye yok wēt Nhialic luēel a bak aya. ¹⁰ Ku na la kē cie abak bēn, ke kēnē abak acī ben wīc.

¹¹ Ŷon ye yen meth, yen a ya ye jam cīmēn meth ku tāk cīmēn meth, ku ēmēn ye yen raandit, yen acie ben luui cīmēn meth. ¹² Kē yeku tīj ēmēn acīt mēn dhie ye raan rot tīj macar la nyin durdur yic. Ku akōl dēt yok aabi kēriēēc ēbēn tīj apath. Ku ēmēn yen acī kēriēēc ēbēn njic, ku aa ba njic ēbēn cīmēn tē njic Nhialic ya thīn.

¹³ Ku ēmēn gam ku njōth ku nhiër aatō thīn, ku kēdit ke ēbēn ē nhiër.

Wēl juēc rin miōc Wēi Nhialic

14 Ee nhiër yen adhielkē yiēk wepuōth apei, ku tāāukē wepuōth miōc ye yōk tēnē Wēi Nhialic, cīmēn miōcdīt kōc yiēk riel bīk wēt Nhialic luēel. ² Raan jam thoņ cīi kōc kōk njic ē Nhialic yen aye yen jam tēnē ye, acie kōc kōk rin acīn raan wētde deet yic. Ee riel Nhialic yen aye yen jam yith cīi ke njic. ³ Ku raan wēt Nhialic luēel ē jam tēnē kōc, ku wēlke aa kōc kony ku deetkē kōc puōth bīk rēer apath. ⁴ Raan jam thok cīn kōc ke piņ ē yen rot kony yetōk. Ku raan wēt Nhialic luēel, akut kōc cī gam kony ēbēn.

⁵ Alēu ba nhiaar tē ye wek ēbēn jam thok cīn kōc njic ke. Ku anhiaar apei bāk la miōc ye wek wēt bō tēnē Nhialic luēel. Rin raan wēt ē Nhialic luēel aloi kēpath apei tēnē raan ē jam thok cīn kōc njic ke, na cie kēya, ka dhil la raan tet wēl ye lueel yiic rin bī akut kōc cī gam kony. ⁶ Kēya, tē le yen bēn tēnē we miēthakāi cī gam,

† 13:2 Mt 17:20; 21:21; Mk 11:23

yenō ba kuōny we tē ye yen jam thok cīi ke ye piņ? Acīn kēdāņ. Ku ē bī piath tē lēk yen we wēt cī Nhialic nyuōth ya, ku tē piōōc yen njieēc ē kāj cī Nhialic gam ya. ⁷ Ku kēlā aya, kāk cīn yiic wēl ye ke piņ tē gut ke cīmēn lōōr ku thom, na cīi raan ke gut tēcīt tē wīc bī rōlden ny-ooth, ke kōc piņ bī kēn yen wīc bī looi njic kēdē? ⁸ Ku na cīi raan lōōr ē thoņ gut tēcīt tē ye njieēc ye, ke kōc bī rōt guir kēdē bik la thoņ? ⁹ Ku kēlā aya, bī raan dēt wēt lēk kōc ē thok kōk deet yic kēdē tē cīi yen la gei? Yin abi ciēt raan jam alir yic ē path. ¹⁰ Thok juēc cīi thoņ aatō pinynhom, ku acīn thoņ thoņ cīi kēde ye deet yic. ¹¹ Ku na cā thoņ jīem raan ye deet yic, ke raan jam ē thoņ kēnē ē raan kuat dēt tēnē yen, ku yen ē raan kuat dēt tēnē ye. ¹² Ku cīt lōn wīc wek ye apei bāk riel ye Wēi Nhialic gām kōc yōk, dhielkē them kam kākōk yiic ēbēn bāk riel ye ke kōc cī gam kony, kuany.

¹³ Kēya, raan jam thoņ cīi kōc kōk ye deet yic, adhil rōōk bī la riel teet yen wēl ye lueel yiic. ¹⁴ Rin na rōōk kēlā aya thoņ cā njic, ke Wēi Nhialic arōōk aya yapuōu, ku nhiamdiē acīn kēpuōth looi. ¹⁵ Na ye tēde kan, ke yenō ba dhiel looi? Ŷen abi rōōk ku wak yapuōu ku nhiamdiē kedhie. ¹⁶ Tē leec yin Nhialic yīpuōu ē rot, thoņ kuc raan dēt bī rōōk ya gam kēdē, “Yenakan.” Rin kuc yen kē ye lueel? ¹⁷ Na cōk lecdun tēnē Nhialic piath apei, ke yin acie raan dēt ē kony acīn.

¹⁸ Ŷen alec Nhialic rin ye yen jam thok juēc cīi njic wār yen we ēbēn. ¹⁹ Ku tēn amat kōc cī gam, aya wīc apei ba jam wēl lik lēu bī ke deet yiic rin bī yen kōc kōk piōōc, tēn tē bī yen jam wēl juēc cīn kōc ē ke piņ.

²⁰ Miēthakāi, kōc cī gam, pālke kē ye wek tak cīmēn mīth. Yakē tak cīmēn kōc cī nhiim bak ku bāk gup ciēn awuōc cīmēn mīthkor cīn awuōc yekē looi. ²¹ Acī gōt athōr theer wēl Nhialic yic ēlā,

“Ŷen abi kōc ē jam thok cīn kōc njic keek
cōl ajam tēnē kackiē,
ku na cōkkē looi kēya,
ke keek aa ņot ke cīi wētdiē bī piņ.” ††
Acī Bēny lueel.

²² Kēya, miōc ye kōc jam thok kōk, acie kīn kōc cī gam, ee kīn riel Nhialic nyuōth tēnē kōc kēc gam. Ku miōc ye wēt Nhialic luēel, ee kē ye kōc cī gam kony, acie kē ye kōc kēc gam kony. ²³ Na mat kōc cī gam kēnhīim ēbēn ku rekkē jam yic thok cīi thoņ, ku bō kōc kēc kāj deet ku kōc kēc gam, ke cīk bī lueel lōn cī jōņrac ke dōm? ²⁴ Ku na bō kōc kēc kāj deet ku kōc kēc gam, tē lēk wek kōc wēt Nhialic, ka bī raan yōk ē rot lōn le yen guōp adumuōōm tē piņ yen ē wēlkā. Abi wēl cī piņ cōl anjic kē cī wuōōc. ²⁵ Ku wēt Nhialic abi kākken ye tak yepuōu cōl anjic kōc kōk. Ku abi yēnhom guōt piny ku door Nhialic ku lueel, “Nhialic arēer kek we ayic!”

Kāpuōth ye looi tē rōōk kōc

²⁶ Yenō ba jāl lueel miēthakāi cī gam? Tē met wek wenhīim bāk Nhialic door, raan tōk ee waak ket ku

†† 14:21 Ith 28:11-12

piöc ñek. Ku luel raan dët käk cī nyuöth ye, ku war raan dët wët cī lueel ë thoñ dët yic. Käkka aaye looi ëbën bik akut kóc cī gam kony. ²⁷ Kóc jam weyiic ë thok kök cī ñic tē met wek wenhiim, aciï kóc karou ayi kóc kadiäk wan thook. Wek aa dhil ñek ajam ë ñek cök, ku raan war wëtdun lëkkë kóc yic, adhil tō thiin. ²⁸ Ku na liu raan war thok yic, ke raan jam thoñ cie piñ kóc kök abit ku jiaem yepuöu ë rot tēnë Nhialic. ²⁹ Calkë kóc karou, tēdë kóc kadiäk cī Nhialic gām wëtde, aa lëk kóc. Ku kóc kök akut, kóc cī gam aa bit bik kē luel döt yic kepuöth. ³⁰ Ku na bii Nhialic wët raan cī nyuc amat yic puöu, ke raan jam akäac. ³¹ Calkë raan tók aye jam ku ben ñek la yecök, rin bī raan ëbën piöc ku deet ë puöu. ³² Raan jam, lëk kóc wët Nhialic adhil ñic yenhom bī köc ku ben raan dët päl jam, ³³ rin awic Nhialic buk aa jam ke ñek ë ñek cök, ku cuk ye tēer ë kamkua.

Tē met akut kóc cī gam yenhom tēden ye kek röök thiin, ³⁴ ke diäar aaciï päl bik jam. Keek aa dhil biët ku piñkë. Aa dhil tō rööc cök cit tē yeku yök ye ke cī göt löñ kóc Judeo yic. ³⁵ Na le kē wickë bik deet yic, ka dhil rööcken thiëc tē cī kek dhuk baai. Rin aciï path bī tik jam amat akut kóc cī gam yic.

³⁶ Nadë ke ye wek we bii wët ë Nhialic thiin? Nadë ke ye we wepëc yen bii yen? ³⁷ Na ye raan tak lön ye yen raan käk Nhialic tiñ, tēdë ke ye Wëi Nhialic nyuöth, ka dhil ñic lön käk gät ke aa käk bō tēnë Bëny. ³⁸ Na ye käkka dhöl yiic, ke duökkë ye kuëc nom.

³⁹ Këya, miëthakäi cī gam, täaukë wepuöth käk bī Nhialic nyuöth we yiic bäk ke aa lëk kóc, ku duökkë kóc kök cī gam jam thok kök, ye gël bik cī jam. ⁴⁰ Wek aa dhil këriëc ëbën looi dhël la cök.

Jethu aci jpt ran yic

15 Ëmën miëthakäi cī gam, wek aa ba ben lëk rin Wët Puöth Yam ya lëk we, wët cäk yök ku yen cäk gam wepuöth ëbën. ² Wët ya lëk we, ku yen bī we luök aya tē muk wek ye cit tē cī ñen ye lëk we thiin, ka bī ciën wët puöth cäk gam, tē cī yen ye yic.

³ ñen aci wët thiek yic apeï yök ku lëk we. Wët cī Raan cī lbc ku ddc thou rin adumuömkua. Cit tē cī gät ye athör theer wël Nhialic yic. ⁴ Acik thiök ku yeen aci Nhialic jpt thou yic nin kadiäk cök bī ben pīr, cit tē cī gät ye athör theer wël Nhialic yic. ⁵ Ku nyuth rot Piter ku jpl atuuc kathiäar ku rou. ⁶ Ku ben rot nyuöth tēnë kóc juëc wär kóc buot kadhiëc, kacken ye buöth cök, kóc ñot ke piir kóc juëc, cök alon cī kóc kök thou. ⁷ Ku ben rot nyuöth Jemith ku jpl rot ben nyuöth atuuc ëbën.

⁸ Ku jpl rot nyuöth ñen ciën cimën raan lök dhiëth ciën. ⁹ Rin ë ñen akoor tēnë atuuc ëbën, aya yök aciï path bī ñen a cöl ñen atuuc rin ñen aci kóc akut, kóc cī gam jöör, ku cal ke aa gum apeï. ¹⁰ Ku dhëñ ë Nhialic acä cöl aciï kënë akölë. Ku dhëñ cī gām ñen akëc nom dëer piny. ñen aci luui apeï luoi wär ñen atuuc

† 15:3 Ith 53:5-12 †† 15:4 Wk 16:8-10; Mt 12:40; Luci 2:24-32

‡ 15:5 Mt 28:16-17; Mk 16:14; Lk 24:34, 36; Jn 20:19 ††† 15:8 Luci 9:3-6 ††† 15:9 Luci 8:3

kök, ku acie riëldië ë rot, ee miöc cī Nhialic gām ya yen alëu ñen ë luoi kënë. ¹¹ Këya, na ye wët kënë yen ya lëk kóc, tēdë ke ye yen lëk atuuc kök kóc aya, ke yen ë wët tōñ le yok tueñ ke lëkku kóc, ku ë yen acäk gam.

Kóc cī gam aabi röt jpt rēñ yiic

¹² Na ye lëk kóc lön cī Nhialic Raan cī lbc ku ddc jpt thou yic, ke yenjö ye kóc kök ë kamkun ye lueel lön cī kóc cī thou bī jpt bik ben pīr? ¹³ Na ye wët yekë lueel yic, lön cīn yen raan cī jpt ë thou yic, ke Nhialic akëc Raan cī lbc ku ddc jpt ë thou yic aya. ¹⁴ Ku na Raan cī lbc ku ddc këc jpt ran yic, ke wët yeku lëk kóc ku gamdun tēnë Raan cī lbc ku ddc aciïn wëtde yic. ¹⁵ Ku dët aya abi nyooth lön lueel yok lueth rin Nhialic, rin acuk lueel lön cī yen Raan cī lbc ku ddc jpt thou yic. Ku na ye yic lön këc kóc cī thou jpt bik ben pīr, ke Nhialic akëc Raan cī lbc ku ddc jpt thou yic. ¹⁶ Rin na këc kóc cī thou jpt, ke Raan cī lbc ku ddc akëc jpt aya. ¹⁷ Na Nhialic këc Raan cī lbc ku ddc jpt thou yic, ka cīn kē kuny gamdun we tēnë Raan cī lbc ku ddc, ku adumuömkun aa ñot ke këc päl piny. ¹⁸ Na Raan cī lbc ku ddc këc jpt thou yic, ke wëtde yic aya, abi ciët lön cī kóc cī gam ku aaciï thou, aa kóc ñot ke rëer adumuömm yic. ¹⁹ Na yeku ñöth lön bī Raan cī lbc ku ddc yo kony pīr akölë yic ë rot, ku acie pīr akölriëc ëbën, ke yok aabi kuat raan tō pinyhom ëbën yic ñeer ë rienkua.

²⁰ Ku yic ë kē cī Nhialic Raan cī lbc ku ddc jpt thou yic bī nyuöth lön bī yen kóc cī thou jpt aya. ²¹ Cimën ye kóc thou rin këwäär cī raan tók looi, ke kóc aabi röt jpt thou yic aya rin kē cī raan dët looi. ²² Cimën wäthëer ye kóc thou rin ye kóc tók kek Adam, ke yeen aya kóc aabi jpt bik pīr rin cī kek mat kek Raan cī lbc ku ddc. ²³ Ku ñek abi la akölden bī ye jpt thou yic. Raan cī lbc ku ddc yen aci kan jpt thou yic, ku kacke aabi jpt aköl le yen dhuk. ²⁴ Ku thök ë piny abi jäl bën, ku Raan cī lbc ku ddc, abi jak ril pinyhom kek kacken rac ëbën, ku gem Bäany tēnë Wun Nhialic. ²⁵ Rin Raan cī lbc ku ddc adhil mac yet aköl bī Nhialic kóc ater ëbën göök ku bii ke yecök. ²⁶ Raan ater bī jäl göök ciën ee thou.

²⁷ Aci göt athör theer wël Nhialic yic ëlä, "Nhialic aci këriëc ëbën täau yecök." Alëu bī deet yic lön, këriëc ëbën, ye lueelkä, Nhialic guöp aliu ë käkka yiic rin ee yen Raan cī lbc ku ddc looi bī kan mac ëbën. ²⁸ Ku na cī këriëc ëbën täau Raan cī lbc ku ddc cök, ke yeen nom yen Raan cī lbc ku ddc abi rot täau Nhialic cök, yen raan këriëc ëbën looi bik tō yecök, ku Nhialic yen abi këriëc ëbën jäl mac.

²⁹ Takku ëmën kóc ye muöc nhiiim rin kóc cī thou. Yenjö yakë ñöth? Ye këpiath ñö ye kóc ye muöc nhiiim rin kóc cī thou looi tē cī Nhialic kóc cī thou ë jpt bik ben pīr? ³⁰ Na cī kóc cī thou röt ë ben jpt, ke yenjö ye yok yonhiim räam akölaköl kē ye yok thou yök thiin.

³¹ Miëthakäi cī gam, thou ë ya tiëet piny akölaköl. ñen akuëñ, ñen aluel yic rin ee kënë ë nhiaamdië ë

rienkun, lɔn cī ʏok röt mat kek Raan cī lɔc ku dɔc Jethu Kritho Bányda, ee piërda yic. ³² Yerjö ca yök thīn wäär thēr ʏen kek kɔc cīt lääi Epethuth? Na kɔc cī thou cie jɔt bīk ben pīr, ke ʏo mīthku ku dēkku, nhiäk ʏok aabī thou. ¹³³ Duk rot cɔl amär, “Na ye cath ke kɔc rɛc, ka rɛc yī ba ciët ke.” ³⁴ Yakë ñiëc tak ku pälkë dhölkun adumuööm. Ee yär guöp rin kɔc kɔk weyiic aa kuc Nhialic.

Guöp cī rot jɔt raŋ yic

³⁵ Raan dēt abī thiëc ëlä, “Bī Nhialic kɔc cī thou jɔt kädë bīk ben pīr? Ye guöp yīndë bī tō ke ke?” ³⁶ Yerjö thiëc wek kälä! Të com yīn käu, ku cīi yic kɔŋ pät bī ciët kē cī thou ka cīi cil. ³⁷ Ku kē ye com ë käu ë path cimën käu ë rap ku kāk kōk, acie kool rap yen ye com bī ben dīt. ³⁸ Nhialic ë käu gām guöp cī löc ye. Ee kuat käu gām guöpden path ke ye.

³⁹ Gup kāk pīr ëbën aaciī thōŋ. Kɔc aa la guäpden ë röt, lääi aa la guäpden ë röt, diët aa la guäpden ë röt, ku rec aa la guäpden ë röt aya.

⁴⁰ Ala gup tō nhial ku gup tō pinynhom, ku dhëen rëër kek gup tō nhial aciī rëër ke gup tō pinynhom. ⁴¹ Aköl ala dhëen de ë rot, pëci ala dhëen de ë rot ku kuël aa la dhëen den ë röt. Ku kam ë kuël, kuël kōk aa la dhëen den ë röt aya.

⁴² Abī ciët ë kënë tē le Nhialic kɔc cī thou jɔt bīk pīr. Të cī guöp thiök ka dhiäth bī ya tiɔp, ku tē jɔt ye, ka cīi ben thou ku cīi ben dhiäth. ⁴³ Të cī guöp thiök, ka cī riääk ku cīn dhëen ku riel. Të jɔt Nhialic ye, ka bī dhëen ku ril.

⁴⁴ Të cī ye thiök, ke ye guöp pinynhom tēn, tē jɔt ye, ka bī ya guöp ye Wëi Nhialic gām pīr. Cīt lɔn tō guöp pinynhom thīn, guöp pan Nhialic atō thīn aya. ⁴⁵ Rin aci gōt athör thëer wël Nhialic yic ëlä, “Raan tuen Adam ëci cak ku bī pīr, ku Adam ciëen ë pīr wëi gam.” ^{††46} Acie guöp pan Nhialic yen kɔŋ bën ë guöp pinynhom.

⁴⁷ Adam tuen ë cak ë tiɔp, ku Adam dëëtë ë bō nhial.

⁴⁸ Kɔc pinynhom aa thōŋ kek raan wäär cak tiɔp, ku kɔc ë kɔc nhial aa thōŋ kek raan bō nhial. ⁴⁹ Ëmën ʏok aa thōŋ kek raan cī looi ë tiɔp, ku aköldä ʏok aabī thōŋ kek raan bō nhial.

⁵⁰ Miëthakäi cī gam, awiëc bāk ñic lɔn gupkuan la yiic adiöŋ ku riem aabī riääk piiny raŋ yic. Aaciī röt bī mat ë bääny Nhialic yic, bääny rëër thīn aköliëc. ⁵¹ Wek aa ba lëk kē cak ñic thëer ku bāk deet yic ëmën. Acie ʏo ëbën ʏok bī thou, ʏook ëbën ʏok aabī yiëk guöp ë yam. ⁵² Abī rot looi kaam thīn koor ë path. Të piŋ këcīt kaŋ yic aköldä thöök piny, Nhialic abī kɔc cī thou jɔt bīk pīr. ʏok aabī waar ëbën buk cīi ben thou. ^{†53} Gupkuan cī thou ku riëëkkë ë raŋ yic, aabī waar gup cie thou, gup cie riääk raŋ yic. Ku ʏok kɔc pīr ʏok aabī gām gup cie thou. ⁵⁴ Të le kënë rot looi, gupkuan ë thou ku riëëkkë aabī waar bīk cīi ben aa thou, ke wël Nhialic cī gōt thëer aabī kenhīim jäl tiëen,

“Riel ë thou aciī liu, thou aci göök papot!” ^{††}

† 15:32 Ith 22:13 †† 15:45 Cäk 2:7 † 15:52 1The 4:15-17
†† 15:54 Ith 25:8

⁵⁵ “Yīn thou, riëdu ako? Yīn thou, riëdun yīn ʏo göök ë yīn kɔc nök ako?” ^{††}

⁵⁶ Thou ee riëden yen kɔc nök ʏok tēnë adumuööm, ku adumuööm ee riëde ʏok tēnë löŋ. ⁵⁷ ʏok aa dhil Nhialic leec, rin cī yen ʏo cɔl ayök riel ye ʏok adumuööm ku thuɔɔu tiaam, rin kē cī Bányda Jethu Kritho looi.

⁵⁸ Këya, miëthakäi cī gam, muökkë gamdun apath guööm kē. Yakë luui akölaköl rin Bëny, rin anjäckë aciŋ kuat luui yakë looi rin Bëny bī nhom kaŋ deer piny ë path.

Wëu ye juaar rin kɔc cī gam Judia

16 Awiëc ba jam rin wëu wiëckë bāk ke juaar rin bī wek kɔc cī gam Judia kony. Wek aa dhil kē ca lëk akuut kɔc cī gam Galatia looi. ^{††2} Ñek ë kamkun adhil wëu atōu tēcīt tēn akuënden bī lëu aköl Nhialic thok ëbën, rin bī ciën wëu ben kuööt yiic aköl bī ʏen bën. ³ Na la bën ke ʏen abä athöör gām kɔckun cak kuany, ku lëk kɔc Jeruthalem lɔn kɔckä aa kɔc ʏëth wëu cīk juaar tēnë we. ⁴ Na peth tēnë ʏa ba la Jeruthalem, ke kek aabī cath ke ʏa.

Të cī Paulo guiër kenyde

⁵ ʏen abī jäl bën tēnë we tē cī ʏen kaŋ tēek Mathedonia, rin aca guiir ba tēek thīn. ^{††6} Aya ʏok ʏen abī lök ʏa la rëer kek we, tädë ʏen abī rut thöl, ku wek aa bā kuony la kenydië yic kuat tē le ʏen thīn. ⁷ Acä wīc ba we tiŋ ë path ëmën ku bar tuen. Aya ñöth ciët ʏa bī rëer apeī kek we tē pël Bëny ye bī rot looi.

⁸ ʏen abī rëer Epethuth ë tēn ʏet aköl Yan Ayup cīn yic luɔu, ⁹ rin ʏen ala kē luɔɔi ke dīt tēn apeī, cɔk alɔn cīi kɔc juëc kē luɔɔi wīc. ^{††}

¹⁰ Na bō Timothī, ke nyuöthkë ye lɔn aciŋ kē bī ye cɔl ariöc tē rëer yen kek we, rin alui rin Bëny cimën luui ʏen rin Bëny aya. ^{†††11} Acīn raan ë kamkun ʏöŋ Timothī guöp. Kuonykë bī dhöldë tēek apath bī dhuk tēnë ʏa ke puɔl guöp, rin anjääth bī dhuk kek miëthakäi cī gam luui ʏok ke ë tök.

¹² Ëmën, rin wämääth Apolo, aca ʏa ʏöck bī la tēnë we kek miëthakäi kōk cī gam. Ku aciī wīc bī la tēnë we ëmën, anɔt bī la tē lëu yen rot.

Wël ciëen

¹³ Tiëerkë nhīim, kääckë ë cök gamdun yic, duökkë riöc, riëlkë puöth. ¹⁴ Wek aa dhil këriëc ëbën looi kek nhiër wepuöth. ¹⁵ Wek aa ñic Ithipanath kek kacke, kek aa kɔc ke kɔŋ wët Nhialic gam pandun Akaya ku yekë luui apeī rin kɔc ë Nhialic. Wek aa läŋ, miëthakäi, ^{††16} bāk kɔc cīt käckä theek ku raan dēt rot mat thīn bī luui kek ke.

†† 15:55 ʏoth 13:14 ††† 16:1 Rom 15:25-26 ††† 16:5 Lusi 19:21 § 16:8 Leb 23:15-21; Lrou 16:9-11 §† 16:9 Lusi 19:8-10
§†† 16:10 1Kor 4:17 §† 16:15 1Kor 1:16

¹⁷ Ƴen amit puɔu rin cī Ithipanath ku Portunato ku Akaikuth bēn, keek aaci bēn luui nyiendun wäär liiu wek. ¹⁸ Rin aacä ben cök puɔu ku we aya. Dhielkē wēt ye kockä lueel piŋ.

Muõth ciēen

¹⁹ Akuut kɔc cī gam wun Athia aa we tuõc miäthden, Akuila ku Prithkila ku akuut kɔc cī gam mat panden, aa we tuõc miäthden apeɪ rin Bēny. ^{†20} Miēthakäi cī gam tō

ē tēn aa we muõõth. Miäthkē röt ē kamkun muõth kɔc cī gam.

²¹ Ee Ƴen Paulo Ƴen agät ē muõth kēnē ē ciēendiē.

²² Kuat raan cī Bēny nhar abī kērac yök. Bānyda, bäär!

²³ Bi dhēēŋ Bānyda Jethu rēer ke we.

²⁴ Nhiērdiē arēēr kek we ēbēn rin Jethu Krītho.

---

† 16:19 *Luci* 18:2

2 Korinth

Wët nom

Athör ë rou tēnē kɔc cī gam gen Korinth, ee gēt Paulo wäär cī wël wääc kam akut kɔc cī gam kek ye. Kɔc kɔk kam akut kɔc cī gam yic aake ye Paulo lëk guöp wël rɛc apɛi. Ku acī Paulo nyuöth ke lɔn wïc yen ye bī ben döör ke ke, ku acī puöu miet apɛi wën cī yen rot looi.

Abaŋ tuenŋ athöör yic, Paulo ë jam ciɛnŋde kek akut kɔc cī gam gen Korinth. Ku tēt ke kën gēt yen athöör wäär ke tuc puöu apɛi. Ku lëk ke miet ë piände rin pël ë wët piny, ku döör kamken cī wël cī lëk ke athör kënë yic cɔl aloi rot. Ku jɔl lëk akut kɔc cī gam bīk kɔc ŋöŋ cī gam pan Judia aa kony ë puöu ëbën. Ku wën jɔl wël wicke bī ke lueel thök, Paulo acī rot bën kony tēnē kɔc kɔk Korinth ye lueel lɔn kek atuuc ayic, ku lɔn cī Paulo ye atuny la cök.

Käk tō thīn

Wët Nhom 1:1-11

Paulo ku akuut kɔc cī gam gen Korinth 1:12–7:16

Kuɔɔny rin kɔc cī gam Judia 8:1–9:15

Paulo ë rot kony lɔn ë yen atuuc ayic 10:1–13:10

Thök ë wël 13:11-13

¹ Athör kënë abö tēnē Paulo, atuny Jethu Krītho ë wët wïc Nhialic, ku wämäähda Timothī ku tēnē akut kɔc cī gam gen Korinth, ku tēnē kɔc kɔk ë Nhialic ëbën rëer pan Akaya. †

² Bī Nhialic Wäda ku Bëny Jethu Krītho we yiëk dhëenŋ ku döör.

Paulo ee Nhialic leec

³ Lecku Nhialic Wun Bänyda Jethu Krītho. Yen ë Wädan līr puöu tēnē yo ku yen ë yo dɛet puöth käreç yiic akölaköl. ⁴ Ee yo dɛet puöth käreç yo yök yiic, rin buk lëu aya buk kɔc kɔk aa dɛet puöth kāracken yiic. Aayeku ke dɛet puöth cīt tē ye Nhialic yo dɛet puöth thīn. ⁵ Ku cīt lɔn ye yok gum aya rin wët Raan cī lɔc ku dɔc, yen ë tēde aya, Nhialic ë yo dɛet puöth kajuëc ril yiic apɛi akölaköl. ⁶ Na guumku, ke rin bī we dɛet puöth ku luäk we, na deet yopuöth ke rin bī we dɛet puöth, ku gëm we riel ye wek gum cimën tē ye yok kãŋ guööm thīn aya. ⁷ Wek aa ŋöthku apɛi, rin anjicku lɔn guum wek cimënda, këya yok aabī deet puöu rɔm yodhie.

⁸ Miëthakäi, awicku bäk käreç cī yo yök wäär rëer yok pan Athia ŋic. Käreç ke cuk yök aake dīt apɛi ciët ke cuk bī lëu buk ke guum, yok aa yo cī yonhiim ŋic wei ë piërda. †⁹ Acuk yök lɔn cīt yok kɔc cī tēm thou. Ku kënë acī rot looi bī nyuöth yo lɔn acie rielda yen ŋöthku, ee riel Nhialic raan kɔc cī thou jɔt. ¹⁰ Acī yo puööt bei käk

† 1:1 Lusi 18:1 †† 1:8 1Kor 15:32

ke duer yo nöck yiic, ku abī yo kony. Ku anöthku lɔn bī yen yo ben kuöny bei, ¹¹ cimën cī wek yo kony ë röökkun. Këya, röök juëc bī looi ë rienkua aabī Nhialic dhuk nhiim ku dɔc yo, ku kɔc juëc aabī Nhialic leec rin këpuöth cī looi tēnē yo.

Paulo acī kenyde waar yic

¹² Anjicku yopuöth kuat käk yeku ke looi pinynhom ë tēn aa yeku ke looi puön yer cī Nhialic gãm yo. Ku ë yen kënë yo cɔl anjic rëer kek we. Ku yen aloiku dhëenŋ ë Nhialic, acie ŋjëc kaŋ tō ke raan. ¹³ Wek aa ya gät käk lëukë bäk ke kueen ku dɛtkë keyiic. Ku na cɔk amën cīi wek wëlkä ye deet ëbën, ka ya ŋjöth lɔn ŋot bī wek ke deet yiic ëbën, rin na ye aköl le Bänyda Jethu dhuk ke wek aabī nhiam rienkua cimën bī yok nhiam ë we.

¹⁵ Rin ŋic yen ye lɔn bī wek wëlkië deet, aca guiir tuenŋ ba la tēnē we bäk dët ben yök. ¹⁶ Rin ë ca guiir ba tēek tēnē we tē le yen Mathedonia, ku tē le yen dhuk aya, ku bäk ya cɔl ala Judia. ¹⁷ Wäär guiir yen kenydië këya, ye nyooth lɔn cīi yen ye wïc ba dhiel looi? Tē guiir yen kë wiëc ba looi cä ye yiëk yanhom? Tēdë ya ke guiir cimën kɔc pinynhom ë tēn, kɔc ye lueel, “Yëë,” Ku gokë lueel, “Yei, yei,” Nyin yic kedhie? ¹⁸ Cimën ŋic yok ye alanden lɔn Nhialic ë wëtde tiɛnŋ nom, kë ca thōn we ëcie “Yëë,” tēdë ke ye “Yei.” ¹⁹ Rin Wën Nhialic Jethu Krītho ye yok wëtde lëk we yok Thilath ku Timothī, ë këc bën

‡ 1:16 Lusi 19:21

ke ye pušu rou, ěci bĕn ke ye pušu tk. ^{†20} Na ck la kjuĕc cĭ Nhialic thn ka tk rin Raan cĭ lc ku dc, rin yen ě kk cĭ Nhialic ke thn tiĕĕr nhiim. Ku ayeku lueel ě rienke, "Yenakan," tĕ leec yok Nhialic. ²¹ Ee Nhialic yen ě yo looi yodhie buk aa tk kek Raan cĭ lc ku dc. Acĭ yo dc, ²² ku yik yo kinden ye yok kacke, ku tĕu Wĕike yoputh bĭ nyooth ln ye yok kacken bĭ kök cĭ tu yok.

²³ Na ye lueth yen lueel, ke Nhialic ab tĕm awuc. Wĕt kĕc yen ben la Korinth ě rin cĭi yen ye wĭc ba we cl aben gum. ²⁴ Acuk wĭc buk we mc kĕ bk gam. Anjicku ln wek aa ril ě gamdun yic. Wek aa konyku ke rin miĕt ě pindun.

2 Kĕya, aca ben tak ba cĭi b tĕnĕ we rin bĭ ciĕn kĕrĕc dĕt ben rot looi. ² Rin na cal we aa rik puth, ka cĭn raan dĕt cĭ dr bĭ yen cl amit puu, rin aa wek aca rac puth. ³ Ku cĭt ln yen tĕnĕ cĭ yen we gt athr thĭn, yen acĭi bĭ bĕn, rin aya yk ke ya bĭ rik ě puu yk, tĕ ya tak ke ya bĭ kĕ cl ya amit puu yk thĭn. Ee njĕc alanden, kĕ b cl amit puu abĭ we cl amit puth aya. ⁴ Wr gĕt yen we athr, yen a ya rem puu apeĭ aba ya dhiau, ku kĕn luu acĭe ln bĭ yen we rac puth, ee rin bk tĕ nhiĕr yen we thĭn apeĭ njĕc.

Pĕl wĕt piny tĕnĕ raan c awuc looi

⁵ Na cĭ raan awuc looi tĕnĕ raan dĕt, ka kĕc looi tĕnĕ yen ě rot, ee tĕnĕ we rin acĭt kĕ cĭ looi tĕnĕ we ck cĭi ye we ěbĕn. (Alueel kĕl rin ac wĭc ba jam ě wĕt kĕnĕ yic apeĭ.) ⁶ Ee tĕde yen tĕ cĭ kc juĕc kamkun raan kĕnĕ wĕt thĭn. ⁷ Ęmĕn kĕya, wek aa dhil wĕt pl piny tĕnĕ ye ku dĕtkĕ puu rin bĭ puu cĭi pĕk wei bĭ jl ě gam yic. ⁸ Kĕya, wek aa yk bk cl anjĕc ln nhiĕr wek ye. ⁹ Wek aaca gt athr kĕnĕ rin ě wiĕc ba njĕc ln ye wek wĕlkiĕn ca lĕk we gam ěbĕn. ¹⁰ Na le raan tr pĕl wek wĕt piny tĕnĕ ye, ke yen apĕl wĕt piny tĕnĕ ye aya, tĕ le yen awuc cĭ looi dhiĕl pl piny tĕnĕ ye ayic. Aya looi ě rienkun ke Raan cĭ lc ku dc daai kĕ t yapuu. ¹¹ Yen ě kĕnĕ looi rin bĭ Bĕny jakrĕc riel cĭi yk bĭ luida rac, rin tĕden yen luui thĭn anjicku apeĭ.

Diĕr ě Paulo gen Troath

¹² Wr yĕt yen gen Troath ba Wĕt Puth Yam ě Raan cĭ lc ku dc bĕn lĕk kc, ke yk ln cĭ Bĕny Jethu dhĕl ě lui njaany thok. ¹³ Ku yen ě ya cĭ diĕr apeĭ rin kĕc yen wmth Tito yk. Gu kc tr ku bar Mathe-donia. ^{††}

Riel ye yk tĕnĕ Raan cĭ lc ku dc

¹⁴ Lecku Nhialic! Ee yok wat nhiim aklakl buk tiam rin Raan cĭ lc ku dc. Nhialic ě yo lui bĭ njĕĕc rin Raan cĭ lc ku dc piny thr yic ěbĕn cimĕn mik njĕr apeĭ. ¹⁵ Rin yok aa cĭt adr njĕr mit ye Raan cĭ lc ku dc gm Nhialic, adr njĕr ě thiĕi piny kam kc luĕk Nhialic, ku kc mr. ¹⁶ Tĕnĕ kc kk ě njaĕ rĕc ě thou bĕĕi, ku

tĕnĕ kc kk ě njaĕ mit ě pĭr bĕĕi. Yenja lĕk ye bĭ kĕnĕ looi? ¹⁷ Yok aacĭi cĭt kc juĕc kk wĕt ě Nhialic looi bĭ kek aa la lim. Yok aa wĕt ě yic lueel ě Nhialic nhom, rin yok aa kc Raan cĭ lc ku dc, ku ě Nhialic yen acĭ yo tooc.

Kc lui ě Dr Yam

3 Yakĕ tak ln yok aa ben rt lĕk we? Acĭe tĕde. Kc kk athr lm tĕnĕ we bĭ kek rt la nyuth kc kk, ku kc kk aa athr bĕĕi tĕnĕ kc kk bĭ kek rt bĕn nyuth we. Ku yok acĭe wĭc athr cĭt kkk. ² Aa wek athrdan yeku muk, cĭ gt yoputh bĭ raan ěbĕn njĕc ku kuen. ³ Wek aa cĭt athr b tĕnĕ Raan cĭ lc ku dc. Akĕc Raan cĭ lc ku dc gt galam, acĭ gt Wĕi ě Nhialic pĭr. Akĕc gt aleel pat yiic kth, acĭ gt yopuöth. [†]

⁴ Alĕuku buk kkk lueel ke yo njĕc Raan cĭ lc ku dc ě Nhialic nhom. ⁵ Ac lĕu ba lueel ln yok aa la rĕlda ě rt ye yok Nhialic lui. Riel ye yok ye lui ayeku yk tĕnĕ ye. ⁶ Yen acĭ yo yiĕk riel ye yok kc lui rin dr ě yam kek ye, dr ě Wĕi cĭi cĭt lr cĭ gt. Lr cĭ gt ee thou bĕĕi tĕnĕ kc, ku Wĕi ě pĭr bĕĕi. ^{††}

⁷ Lr ěcĭ gt aleel pat yiic kth, ku diik Nhialic ěcĭ rot nyuöth wr gem ye. Na ck a wr cĭ ruel Nhialic yen cĭ Mothith paat piny bĕn jl amth, ke njot ril apeĭ bĭ kc Itharel cĭi lĕu bĭk Mothith dt. Kĕya, na ye lr thou bĕĕi, tĕnĕ kc yen luui kc yen bĕn kek diikdĭt cĭt kĕnĕ, ^{†††} ke diik lui Wĕi cĭi bĭ dĭt apeĭ! ⁹ Na ye lr dr theer kc cl atĕm awuc la diik, ke ye diikdĭt yĭndĕ bĭ lr dr yam kc cl aala ck tĕnĕ Nhialic bĕĕi! ¹⁰ Ee yic, lr dr theer acĭn kĕputh bĭ ye thr kek lr dr yam. ¹¹ Na ye lr dr theer cĭ gu bĕn liu la diik, ke ye diikdĭt yĭndĕ bĭ dr yam cĭi bĭ kaŕ liu bĕĕi!

¹² Yok aa cie ric tĕ jĕem yok rin le yok njth lr dr yam la diikdĭt aklriĕc ěbĕn ¹³ Yok aacĭi cĭt Mothith wr yenyin kum bĭ kc Itharel diik Nhialic cĭi njĕc tĕ jĕl yen thĭn amth. ^{††††} Keek aake cĭ mur puth. Agut cĭt ěmĕn kĕn ke cl aacĭi kaŕ njĕc anjt tĕ kuen kek athr lr theer, kĕn ke mur puth anjt t thĭn. Ku aye nyaai tĕ mĕt raan rot Raan cĭ lc ku dc. ¹⁵ Agut cĭt ěmĕn gĕt yen athr, tĕ kuen kek lr Mothith, kĕn ke mur puth bĭk kaŕ cĭi njĕc anjt thĭn. ¹⁶ Ku kĕnĕ aye nyaai tĕ mĕt raan rot Bĕny. ^{†††††} Ku Bĕny ye lueel ě wĕlk yiic ě Wĕi. Ku tĕ rĕr Wĕi Bĕny thĭn, lu nhom ě t thĭn.

¹⁸ Diik Nhialic ayeku nyuth rin cĭn yen kĕn yo mur puth. Ku Wĕi Bĕny ě yo looi ěbĕn buk ciĕt ye, ku diĕkde ě rot juak, kĕnĕ ě lui Wĕi ě Bĕny.

Riel Nhialic gupkuan cĭt tny cĭ cuĕc tĭp

4 Kĕya, yok aacie dhr ě lui kĕnĕ rin ě Nhialic yen agĕm ye yo ě lier pinde. ² Yok aacĭi kuec buk kk ye moony ku kök kc rac gup cĭi ye lueel. Ee yic yen ayeku lueel kc nhiim. Ku yen aye kek ye njĕc kepuöth ěbĕn, yeku kc yĭndĕ ě Nhialic nhom. ³ Na cĭi kc kök

† 1:19 Lui 18:5 †† 2:13 Lui 20:1

† 3:3 B.bei 24:12; Jer 31:33; Edhe 11:19; 36:26 †† 3:6 Jer 31:31
†† 3:7 B.bei 34:29 ††† 3:13 B.bei 34:33 †††† 3:16 B.bei 34:34

Wët Puoth Yam yeku lëk kɔc ye deet yic, ka kɔc cī puōth mäǟr kek aacie ye ye deet yic. ⁴Jɔ̄rac mac kɔc piny kënë ya aköl aci kɔc kēc gam muōr puōth, ku bīk ruel ë bën tēnē Wët Puoth Yam cīi ye tīj, wët yam diik Raan cī lɔc ku dɔc yen cīt Nhialic guōp. ⁵Ƴok aacīi kɔc ye lëk rin bī Ƴok röt luɛel, Ƴok aa kɔc lëk rin Jethu Kritho ke ye Bēny. Ku Ƴook ke Ƴo ye aloony tēnē we rin Jethu.

⁶Nhialic yen luel ye athör thǣr yic ëlä, “Cɔl ruel aruel muōth yic.” Yen ë Nhialic töōj cɔl ruel një̄c kañ aruel Ƴopuōth bī Ƴo nyuōth diik Nhialic ë ruel Raan cī lɔc ku dɔc nyin. †

⁷Ku Ƴok kɔc la këpuōth dīit kënë, Ƴok aa cīt töōny cī cuëc ë tiɔp. Ku ë rot looi këya bī nyuōth lɔn riöldit apēi ë bën tēnē Nhialic, acie Ƴo. ⁸Ƴok aa kāk jör Ƴo yök ku aacie Ƴo ye rac. Na cɔkku kë loiku kuc, ke Ƴok aacie dhör. ⁹Ƴok aaye cɔl agum, ku Ƴok aa kēc Nhialic päl wei. Ƴok aacī nök buk la nañ piiny, ku Ƴok aa kēc thou. ¹⁰Kuat tē yeku tēek ëbën Ƴok aa ciët kɔc bī nök cīmën Jethu. Këya alëu kɔc kök bīk pīr Jethu tīj Ƴogup. ¹¹Rin Ƴok kɔc pīr, Ƴok aa rëer akölaköl Ƴo cīt kɔc bī thou rin Jethu, rin bī piërde tīj guōpdan bī thou yic. ¹²Këya, Ƴok thou rin bī wek pīr.

¹³Acī gōt athör thǣr wël Nhialic yic ëlä, “Ƴen ë jam rin cī Ƴen gam.” Ku rin le Ƴok gam tōj thōj, Ƴok aa jam aya rin cī Ƴok gam. ††¹⁴Rin anjicku Nhialic yen jōt Bēny Jethu bī ben pīr, abī Ƴo jōt kek Jethu aya, ku nyǣi Ƴo ku we bī Ƴo Ƴāth tē rëer yen thīn. ¹⁵Kënë aloi rot ëbën ë rienkun. Aloï rot rin bī dhë̄j ë Nhialic yet tēnē kɔc juëc, rin bī kɔc juëcä piath ë Nhialic njic, ku bīk aa leec ku dorkë.

Pīr rin ë gam

¹⁶Ku rin ë wët kënë Ƴok aacie puōth ë bath cɔk alɔn thōök riēda amäǟth-amäǟth, ke piäthkua aa ber piny akölaköl. ¹⁷Aterthii yeku ke yök ëmën, aa guir Ƴook rin pīr akölrīëc bī aterthii kuankä looi bīk cīi ye kañ acīn. ¹⁸Rin Ƴok aacie Ƴopuōth ë tääu kāk ye tīj yiic, Ƴok aa Ƴopuōth tääu kāk cīi ke ye tīj yiic. Rin kāk ye tīj aa guō jäl, ku kāk cīi ke ye tīj aa rëer thīn athǣr.

5 Rin anjicku lɔn guäpkua pinyhom ë tēn aa cīt duël ye Ƴok rëer thīn kaam koor. Ku na la duël kënë riääk ke Nhialic abī Ƴo yiëk Ƴot tēden rëer yen thīn, Ƴön kēc raan looi yecin. Ƴön ë looi Nhialic nhom guōp, cīi bī kañ riääk. ²Cīt ëmën rëer Ƴok Ƴo dhiau, ayeku wīc lɔn bī Nhialic Ƴo gām gupkuan yam bö nhial. ³Ku rin cīi Ƴok bī njōj ë guōp, Ƴok aabī gām guōp yam. ⁴Gupkuan rëer ke Ƴo pinyhom aacīi bī rëer thīn athǣr. Ƴok aa dhiau rin kajuëc buk guum. Ku acie lɔn wīc Ƴok ye buk thou ayic, kë wīcku ë lɔn bī Nhialic Ƴo waar bī Ƴo gām guōp ë yam bī pīr akölrīëc ëbën. Këya, Ƴok aa wīc gupkuan pinyhom bī ke waar guōp bī rëer thīn athǣr. ⁵Ee Nhialic yen acī Ƴo guir rin awër kënë. Ku gēm Ƴo Wëike buk njic lɔn bī yen ye looi.

⁶Këya, Ƴok aa rëer Ƴo deet Ƴopuōth akölaköl. Ku anjicku tē rëer Ƴok ë guōpdan kënë yic ë pinyhom tēn, Ƴok aa rëer ke Ƴo mec kek tēn bī Ƴok rëer thīn kek Bēny. ⁷Ƴok aa pīr ë gam, acie kë yeku tīj. ⁸Ƴok aa rëer Ƴo deet Ƴopuōth ku guirku röt apēi buk guōpdan pinyhom puōl rin bī Ƴok la tē rëer Bēny thīn. ⁹Adhilku looi buk Bēny cɔl amit puōu piërda yic pinyhom ë tēn, ku pīrdan aköldä aya. ¹⁰Rin Ƴok aabi dhīel kōc Raan cī lɔc ku dɔc nhom aköl ë luk, bī njek atēm awuōc, tēdë ke dɔc rin kākken cī looi wäär pīr yen pinyhom. ‡

Nhialic ë kɔc cɔl amäǟth kek ye rin Jethu

¹¹Cīt lɔn njic Ƴok ye apēi yen tē dhil Ƴok riōc thīn ë Bēny, yen aye Ƴok kɔc kök lëk bīk kepuōth wël Bēny. Bēny anjic Ƴo apēi, ku aya njōth lɔn piäthkun yiic wek aa njic Ƴo aya. ¹²Acie lɔn wīc Ƴok ye buk röt ben lëk we, wek aa wīcku buk we nyuōth kë bī wek aa nhiam ë Ƴo, tē rëer wek kek kɔc nhiam kāk ye tīj ku aa liu kepuōth. ¹³Na ye kɔc kök Ƴo tīj ke Ƴo cī nhīim liäap, ke këda ë röt kek Nhialic, na lok nhīim cök, ke këpiathdun. ¹⁴Kāk yeku ke looi, aa yeku looi rin nhiër Raan cī lɔc ku dɔc. Ku ëmën anjicku lɔn cī raan tōk thou rin kɔc ëbën. Ku këya, kɔc ëbën aa rɔm thuōnde. ¹⁵Acī thou rin kɔc ëbën. Këya, kɔc pīr aacīi dhil pīr rin bī kek puōth miët ë röt, ku aabī pīr rienke yen raan cī thou ku ben jōt pīr ë rienken.

¹⁶Ku ëmën le tuej Ƴok aacīi raan lëu buk njic cīt tē ye tiēj ye. Ku na le kɔc ke njic Raan cī lɔc ku dɔc ke ye raan wäär rëer pinyhom, ka cie tēde këya ëmën. ¹⁷Tē cī raan rot mēt Raan cī lɔc ku dɔc, ke yeen aci ya raan cī ben cak. Këthǣr aci jäl ku kën yam aci bën. ¹⁸Kënë ee Nhialic yen aloi ye ëbën. Acī Ƴo dōr kek ye rin Raan cī lɔc ku dɔc. Ku yīk Ƴo luɔi buk kɔc kök dōr kek ye. ¹⁹Kë yeku lëk kɔc, ee lɔn looi Nhialic kɔc ëbën bīk dōr kek ye rin Raan cī lɔc ku dɔc. Nhialic akēc awuōc yekë ke looi kuëc nhīim, ku aci Ƴo gām luɔi ye lueel tē bī Ƴok kɔc ya dōr thīn.

²⁰Këya, Ƴok aa tuc jam nyin Raan cī lɔc ku dɔc. Acīt Nhialic guōp yen luel wëtde ë thuōjda. Ƴok aa jam rin Raan cī lɔc ku dɔc, ku Ƴok aa thiëc raan ëbën. “Dōrkë kek Nhialic.” ²¹Raan cī lɔc ku dɔc ë cīn guōp adumuōm. Ku aci Nhialic looi bī Jethu thou rin adumuōmkua, rin tē met Ƴok röt kek ye, ke Ƴok aabi ya kɔc la cök ë Nhialic.

6 Luɔida yic Ƴodhie ke Nhialic, wek aa yōökku, wek kɔc cī dhë̄j Nhialic yök bāk cīi cɔl adǣr nhom piny ë path.

²Rin aci Nhialic lueel, “Aköl wäär wīc Ƴen ye ba we kony, Ƴen aci rōkkun bën piñ. Ku aköl wäär wīc Ƴen ye ba we luök, wek aaca bën kony.” Piñkë, kënë yen aköl bī wek kuōny Nhialic yök, aköl yen aköl bī we luök. ††

³Acuk wīc bī la raan luiku kë jör ye këriëc ëbën yic, rin bī ciën raan luel ye lɔn cīi luɔida path. ⁴Këya, ayeku nyuōth këriëc ëbën yeku looi yic lɔn ye Ƴok kɔc lui rin

† 4:6 Cäk 1:3 †† 4:13 Wk 116:10

‡ 5:10 Rom 14:10 †† 6:2 Ith 49:8

ë Nhialic, rin ye yok kärec ku käril yo jöör guum ë path ke yo cii gup tuc. ⁵Yok aaci that, yok aaci mac ku jct koc juéc man lucida aliäap nhial, ku yok aa yo ye luui apeï ku cuk nin wakou ku nëk cok yo. ¹⁶Ku yok aaci rëer ke yo cin gup ajuëéc yo lir gup, ke yo yer puöth, ku de-tku kãnj yiic. Ku Wëi Nhialic aci rëer kek yo ku nhiërda acin tē diu thïn, ⁷ee wēt yic yen ayeku lëk koc ë riël Nhialic. Ku kē le yok cök Nhialic nhom yen ë tɔŋ ye yok thör ku kony yok röt. ⁸Koc koc aa yo leec ku koc koc aa yo bui. Koc aa yo jãam gup ku koc koc aa yo njëc jãam. Yok aaye yöök lɔn ye yo alueth ku ë yic yen ayeku lueel akölaköl. ⁹Yok aaye ciëñ ciët yo cii njic ku yok aa njic apeï, ayekë lueel lɔn thou yok, ku tiëñkë, yok aa njot yo pîr. Aa yo banj apeï ku aacie yo ye yett wei, ¹⁰Yok aa rëer ke yo mit puöth akölaköl agut aköl guum yok thïn. Na cok alɔn njöñ yok ke yok aa koc juéc looi bik jak, na cok alɔn cin yok kãnj, ke yok aa njot yo la käriëéc ëbën.

¹¹Mäthkien gen Korinth! Wek aa cuk lëk alanden yo lääu puöth. ¹²Nhiërda tēnē we akëc yit, aa wek aaci nhiërdun tēnē yo yit. ¹³Cit ëmën lëëu yok puöth tēnē we, wek ayöök ciët we ye miëthkië, bäk puöth lääu aya.

Duk mët kek koc kuc Nhialic

¹⁴Duökkë röt mat kek koc këc wēt Jethu gam. Yenö koc la cök Nhialic nhom kek koc cii la cök mat? Yenö ruel ku muöth cɔl aaye tök? ¹⁵Le mänh tō kam Raan ci lɔc ku dɔc kek jɔŋrac? Yenö rɔm koc Krithiaan kek koc cie Krithiaan? ¹⁶Yenö luaj rëer Nhialic thïn cɔl aräm kek luaj koc ye ke jak ci kiët door thïn? Yok aa luaj rëer Nhialic thïn. Cimën ci Nhialic ye lueel ëlä,

“Yen abi paandië looi ke kackië
ku rëer ke keek

yen abi ya Nhialicden
ku wek aabi ya kackië.” ††

¹⁷Ku lueel Bëny aya,
“Wek aa dhil jäl kam koc këc gam
ku tekkë we thook tēnē keek.

Duökkë kē la guöp acuɔl rin adumuööm ye gɔɔt,
ku wek aaba gam.” ‡

¹⁸“Yen abi ya wuurdun, ku wek aabi ya wätkië ku ny-iërkië,” lueel Bëny Madhɔl. ††

7 Mäthkië, Nhialic aci kakkä thɔn ëbën. Këya wuun-yku yogup wei kärec yeku looi, bi guäpkua ku wëikua yiic ciën ajuëéc. Yok aa dhil Nhialic theek ku themku buk pîr ë pîr la cök Nhialic nhom.

Akut koc ci gam ee Paulo cɔl amit puöu

²Lääu kē puöth tēnē yo. Acin raan tɔŋ cuk luöi awuöc, acin raan tɔŋ cuk kum thok, ku acin raan tɔŋ ci yok këde nyaai dhël ruëeny. ³Tē jïem yen këlä ka cie wek nyiëeny, rin aca lueel wäthëer lɔn nhiërda tēnē we aacie yit yopuöth. Alëuku buk pîr ku thouku kek we. ⁴Aya yök alëu ba jam tēnē we kecin kē muɔɔny, yen anhiam

† 6:5 Lusi 16:23 †† 6:16 Leb 26:12; Edhe 37:27; 1Kor 3:16; 6:19
‡ 6:17 Ith 52:11 †† 6:18 2Tha 7:14; 1Lëk 17:13; Ith 43:6; Jer 31:9

ë we, wek aa yen dëet puöu apeï, cok alɔn le yen kärec ya yök, ke yen amit puöu apeidit.

⁵Agut wäär cok yok yëët Mathedonia yok këc gup kaŋ la läñ. Yok aa yo ci rɔm kek ater juéc ku agöth ke koc koc, ku riöc yopuöth. ††6 Ku Nhialic yen koc ci puöth mum dëet puöth, aci yo bën dëet puöth rin ci yen Tito bën cɔl abö tēnē yo. ⁷Acie bēnde yen ci yo bën cɔl amit puöth ë rot, tē ci wek ye dëet puöu thïn aci yo yuum puöth aya. Aci lëk yen lɔn wïc wek ye apeï ba we la neem, ku tē ci wek puöth riëék thïn rin kāk ci röt looi tēnē ya, ku lɔn wïc wek ye apeï bāk ya kony. Këya, ëmën yen aci puöu miët apeidit.

⁸Yen aci rot gäk cok alɔn ci athör wäär ca gät we we cɔl arem puöth, yen aa ya ci rot gök tuen, rin ci athördië we reem puöth, rin anjiec rëm ë puöu rin athör ca göt aci guɔ bën jäl wepuöth. ⁹Ku ëmën yen amit puöu, ku acie rin ci yen we cɔl arem puöth, ee rin ci arëem ë puöu we cɔl adhuk wepuöth ciëñ. Arem ë puöu aci rot looi ke cit kē wïc Nhialic. Ku këya, acin kërec cuk looi tēnē we. ¹⁰Rin arëem puöu ye Nhialic bëi tēnē we, ee we cɔl adhuk wepuöth ciëñ bi we luök, ku acin agääk rot ë tēñ. Ku na ye we reem puöth rin wïc wek ye bāk ke ya looi kāk pinynhom, ke arëem puöu kēnē ë we cɔl aloi adumuööm ku mër wëikun. ¹¹Tiëñkë kēnē wïc Nhialic arëem ë piändun yic. Wek aci puöth tir. Acäk wïc bāk kãnj cök piny. Wek aaci puöth riääk rin kërec ci kuöc looi. Wek aaci ya riöc ë Nhialic ku yakë wïc apeï ba la tēnē we. Ku dhiël kē looi bāk raan ci këriëéc ëbën looi tēm awuöc. Acäk nyuɔɔth lɔn kēnē cäk looi këriëéc ëbën yic ë ye tēde.

¹²Këya, na cok a wäär ci yen ke athör kēnē göt, ka cie rin raan wäär cä awuöc looi ku acie rin akut ci luöi kërac, ee rin bāk tē ye wek diir thïn ë yen nyuɔɔth Nhialic nhom. ¹³Kēnē, yen acɔl yo adeet yopuöth.

Ku dët aya, deet ë piända, yok aaci puöth bën miët apeï wäär piñ yok tē ci Tito puöu mit thïn, ku tē ci wek ëbën ye bën dhuök puöu piny thïn. ¹⁴Wek aa we ca leec tēnē ye, ku wek aa këc yen cɔl ayär guöp. Wek aa yeku lëk yith akölaköl, ku yen amit puöu rin lec wäär yen we leec aci ya yic. ¹⁵Këya, nhiërdun nhiëer yen we, ee rot juak apeï tē tek yen we tē ye wek ye theek thïn ku piëñkë wëtde, ku tē ci wek ye luɔr thïn abi we aa lath. ¹⁶Yen amit puöu rin njöth yen we.

Ajuër rin akut koc ci gam Judia

8 Miëthakäi, awicku bāk tē ci Nhialic dhëññde nyuɔɔth thïn tēnē akuut koc ci gam Mathedonia njic. ²Cok alɔn ci kärec apeï ke yök, ku wën cok kek aa koc njñj aya, aake ye puöth miët apeï tē miöc kek. ³Alëu ba lëk we ayic lɔn kek aake ye miöc bik kākken lik mukkë aa dhuɔl wei. Ku ayekë looi piänden ë röt. ⁴Ku keek aake ye yo lac thiëc lɔn anhiarkë aya bik la kāk yekë ke gam tēnē koc ë Nhialic Judia. ††15 Aaci röt kaŋ gäm Bëny Jethu tuen, ku jɔl Nhialic ke cɔl aa gëm

†† 7:5 2Kor 2:13 ††† 8:4 Rom 15:26

röt yo tēcīt tē wīc ye. Ee cuk ye tak lɔn bī kek kāk cīt kākā gam. ⁶ Kēya, ku jɔlku Tito raan wäär jɔk ē luɔi kēnē thiēc bī la tuen kek ye, ku kony we bāk luɔidun path kēnē thääp. ⁷ Wek aa la gamdīt. Anjiekē apath yen tē ye wek ye lēk kɔc thīn. Wek aa la njēēcdīt cī wek röt gam pušu ēbēn, ku nhiarkē ɣo. Wek aa kəriēc ēbēn njec looi apath. Ku kēya, wek aa wīcku bāk miōc-dun muk thīn.

⁸ Acā ye lueel lɔn dhil wek ye looi, ku awiēc ba nyooth tē nhiēer kɔc kōk ye thīn bīk kony. Kēya, awiēc ba njic tē ye nhiērdun yic thīn. ⁹ Wek aa njic dhēēn Bānyda Jethu Krītho cɔk alɔn yen ajak, ka cī bēn a raan njō ē rienkun, ku bī njāānde ya kē yōk wek jīeek.

¹⁰ Wētdiē, apath bāk kēwäär cāk jɔk runwäär thääp. Aa wek kɔc tuen cī luɔi kēnē jɔk, ku acie jōk ē rot ē tō wepuōth bāk luui kēya. ¹¹ Ēmēn, thääpkē luɔi wäär cāk jɔk. Luɔikē kē nhiarkē wepuōth cīt tēwäär cāk guiēr ye kāk muōkkē ke ēmēn. ¹² Na wīc ba miōc, ke Nhialic agam kēdun ba gam kēdun tō thīn yic wīc ba gam, ku acie kē liu thīn.

¹³ Acā ye lueel lɔn ye we jōt yiēth kathiēk rin bī kɔc kōk kəpuɔl muk. ¹⁴ Kē luēel ē lɔn na lak kajuēc ēmēn, ke we kony kɔc cīn kəj rin na lek kajuēc akōldā, ke ke kony we aya. Kēlā, ke wek aabī röt kony wedhie ēbēn. ¹⁵ Cīmēn ye athör thēer wēl Nhialic ye lueel ēlā rin miēth cī Nhialic gām kɔc Itharel wäär ror liēet, “Raan cī kajuēc kuany acīn kāk cī ben dōj piny, ku raan cī kāklik kuany acī ben la kāk wīc.” †

Tito ku kɔc kōk aaci tuɔɔ Korinth

¹⁶ ɣen alec Nhialic rin cī yen Tito cɔl anhiar we bī we kony, nhiēr thōj ke nhiēr nhiēer ɣen we. ¹⁷ Rin ɣok aaci Tito thiēc bī la tēnē we, go gam. Ku ē wīc bī cak la aya ē rot. ¹⁸ Ku ɣok aa toc wāmāāth cī gam kek ye, raan theek akuut kɔc cī gam ēbēn, rin ē yen Wēt Puōth Yam lēk kɔc. ¹⁹ Ku yeen aya ē raan cī akuut kɔc cī gam kuany bī cath kek ɣo tē ɣēth ɣok kuɔnydan yeku looi bī Bēny nhom guōp leec, ku nyoothku tē nhiērku luɔi buk aa kony. ²⁰ Acuk wīc bī la kɔc jīēēm ɣogup tē ye ɣok kāk cī juaarkē njec luɔi thīn. ²¹ Awīcku bī ya kē la cōk yen yeku looi, ku acie Bēny nhom ē rot ee raan nhom ēbēn. ††

²² Kēya, ɣok aa toc wāmāāth dēt ke ke, wāmāāth cuk them arak juēc dhōl juēc ku acuk yōk ke ye raan nhar kuɔny. Ku cīt ēmēn njic yen we apeī, anhiēer bī we kony aya apeī. ²³ Tito ē raan ye ɣok rɔm ku alui kek ɣen bī we kony, ku miēthakāi cath ke ye, aa kɔc tō nyīn akuut kōk, ku aa lec Raan cī lɔc ku dɔc. ²⁴ Nyuōthkē ke nhiērdun rin bī akuut kɔc cī gam tīj ku njickē, kē ye ɣok nhiam ē we.

Guiēr kuɔny tēnē kɔc cī gam Judia

9 Acā wīc ba gēt tēnē we rin kuɔny bāk looi tēnē kɔc cī gam Judia. ² Rin anjiec atō wepuōth bāk kony,

† 8:15 B.bei 16:18 †† 8:21 Kēj 3:4

ku wek aaca leec tēnē kɔc Mathedonia. “Aca lēk ke, Miēthakāi cī gam pan Akaya ē wīckē bīk kuɔny guɔ jɔk runwäär.” Ku luɔidun nhiēer wek ye bāk kony, aci kɔc juēc apeī kamken wēl puōth thīn bīk kony aya. ³ Ēmēn ɣen atoc miēthakāi cī gamkā rin bī lecdan ye ɣok we leec cī ye lueth. Ku cīt lɔn cī ɣen ye lueel, wek aabī yōk ke we cī kuɔnydun guir. ⁴ Rin na le kɔc Mathedonia la kek ɣen Korinth, ku yōkkē we ke we kēc röt guir, ke ɣok aabī gup yār apeī tē yōk kek kē ye ɣok we leec ke kēc rot looi, ku pāl yār ē guōpdun njic ɣok we apeī. ⁵ Kēya, aca tak lɔn puōth yen ba wāmāthakua cɔl aala tēnē we ɣanhom tuen, bīk wēēu cāk lueel kəj kuōōt yiic. Na jāl la ke yōk keek ke cāk mat yiic, ku abī rot nyooth lɔn ē wiēckē bāk looi piāthkun ke cī lēk we.

⁶ Anjiekē apeī lɔn raan pur domdīt ē rap juēc tem, ku raan pur domkoor acīn rap juēc ye tem. ⁷ Njek adhil kēden bī gam cī guir yepuōu ēbēn gam, ke cī nhom thiek tēdē ke mēc ye, rin Nhialic anhiar raan kēde gam puōu ēbēn. ⁸ Ku alēu Nhialic bī gām kajuēc apeī, ku yīn abī la kajuēc path ye yīn kɔc kony akōlakōl.

⁹ Cīmēn ye athör thēer wēl Nhialic ye lueel ēlā, “Acī kɔc njōj kony puōu ēbēn, ku yeen abī rēer ke la cōk akōlriēc.” ‡

¹⁰ Ku Nhialic ē kōth cɔl alok bīk ya miēth ye cam abī kākku juak yiic, ku abī we cɔl aala cōk apeī, bāk kajuēc ya gam tēnē kɔc wīc kuɔny. ††† Abī Nhialic looi bāk jak apeī kəriēc ēbēn bāk aa abiōkruēel akōlakōl. Ku kɔc juēc aabī Nhialic leec tē le ɣok kuɔnydun cāk wīc puōu ēbēn gām ke. ¹² Tē luui wek kēlā, ka cie kāk wīc kɔc cī gam kek yakē ke lēu ē röt, wek aa kɔc juēc cɔl alec Nhialic. ¹³ Ku rin luɔidun puōth cī wek röt nyuōth, kɔc juēc aabī Nhialic leec rin looi wek kā wīc Wēt Puōth Yam Raan cī lɔc ku dɔc wäär cāk gam, ku ramkē ke ke ku raan ēbēn. ¹⁴ Ku rōkken yiic ē rienkun aabī kepuōth wēl rin dhēēndīt cī Nhialic gām we. ¹⁵ Lecku Nhialic rin miōcdiit cīn kē thōj kek cī gām ɣo.

Paulo ē luɔide kony lɔn puōth yen

10 Wek alāj ē puōu ēbēn ɣen Paulo rin lier puōu Raan cī lɔc ku dɔc, cɔk alɔn ye kɔc kōk kamkun ye lueel lɔn ye ɣen riōc tē rēm ɣen ke we, ku ya wēl tuc lueel tē mec ɣen. ² Wek alāj na la bēn tēnē we ke ɣen acī bī ben jam wēl tuc apeī tēnē kɔc kōk kamkun, cīt tē ya tāk ye lɔn dhil yen ya tēde, rin ye kɔc kōk ye lueel lɔn pīr ɣok pīr pinyhom tēn. ³ Ee yic ɣok aa kɔc pīr pinyhom tēn, ku ɣok aacie thōr cīt tē ye kɔc ē pinyhom thōr thīn. ⁴ Riel ye ɣok thōr acie riēdan pinyhom, ee riēdīt ye Nhialic yiēk ɣo yen aye ɣok kāk bāāny Nhialic gēl nhom gōōk. ɣok aa luethken yekē ke lueel rac ēbēn. ⁵ ɣok aa tēktēk kanhiaam cī wēt Nhialic thany piny rac. Ku dɔmku kuat tēktēk kēnē cīmēn raan ater dhie ye dɔm tɔj yic, ku loiku bī Raan cī lɔc ku dɔc theek. ⁶ Ku tē tīj ɣok ye ka athēēkdun cīn yic diu, ke

‡ 9:9 Wk 112:9 †† 9:10 Ith 55:10

yok aabi kuat raan yeku yök ke dhäl wët Nhialic ë yic tēm awuöc.

⁷Wek aa kanj tñj köth ayeer. Na le raan ye gam alanden lön ë yen raan ë Raan cì lbc ku dñc, ke cöl atak kē looi yic apath, rin yok aa koc Raan cì lbc ku dñc aya cimēnde. ⁸Yen aci guöp ye yär tē cök yen jiem kanhiaam riel cì Bēny gām yo. Riel cì gām yo ee riel bi yok gam cök piny ku cii we rēc. ⁹Awiēc bāk cii tak lön wic yen ye ba we riääc athör ya gät we. ¹⁰Aye raan dēt lueel, "Athör Paulo aaye göt ke thiek yiic, ku tē rēer yen ke yo ë kōc ku wēlke aacie riel!" ¹¹Adhil raan kēnē deet yic lön acin kē wāac athör ya ke göt tē mec yen, kek kē ba looi tē ben yen dhuk tēnē we.

¹²Acuk wic buk röt thöñj kek koc röt leec kamken ë röt. Acin kē njickē. Keek aa lēcden thöñj kamken ë röt ke cie lēc Nhialic. ¹³Kēya, yok aacii bi nhiam ku jiemku kāk liu luci cì gām yo yic buk looi. Nhiaamda abi nhom pēk luci cì Nhialic yiēk yo yic. Ku ala yic lucida yen loiku kamkun. ¹⁴Yok aacii bi nhiam apei cit tēn bi yen ke rot luöc thün tēn kēc yok bēn tēnē we, rin cì yok Wēt Puöth Yam rin Raan cì lbc ku dñc bēi tēnē we. ¹⁵Ku yok aacie nhiam luci cì koc kōk looi. Kē yeku nōöth ë lön bi gamdun rot juak rin bi lucida ë kamkun rot juak apei ku thiēi piny. ¹⁶Ku buk lēu buk Wēt Puöth Yam la lēk koc bēi mec ke we, rin acuk wic buk nhiam luci cì Nhialic gām koc kōk bik looi bēi kōk yiic.

¹⁷Ku cit lön ye wēl cì göt athör theer wēl Nhialic yic ye lueel ëlä, "Raan wic ye bi nhiam adhil nhiam rin Bēny." ¹⁸Rin raan rot leec ë rot acie yen ye gam, ee raan ye Bēny leec.

Paulo ku koc röt cöl aaye atuuc

11 Awiēc bāk kē ca wuöc guum, tē cì yen kanj duēr kuc. Wek aa läñ bāk looi kēya. ²Yen aye tiēel dñm tē tñj yen koc kōk ke wickē bik we muör, ku ë yen lön ë Nhialic aya. Wek aa cit nyen bim ca löc mucny tök bi thiaak, yen Raan cì lbc ku dñc. ³Wek aa njic anyiköl wäär duöñj kēpiiny Eba ë pel nyinde. Yen ariöc lön bi wek ciēt kēnē. Wek aabi duöñj ku pälkē nhiērdun nhiēer wek Raan cì lbc ku dñc. ⁴Ayakē guo nhiaar ku gamkē tē bii raan dēt bi we bēn lēk Jethu dēt cie yen Jethu cuk lēk we. Ku wek aa puöth miet ku täaukē wenhiim piny ku gamkē wēi ku wēt, kāk cie Wēi ku Wēt Puöth Yam wäär cuk lēk we.

⁵Aya tak lön kockä yakē ke tñj ciēt kek aa tuucdīt, aacii dīt tēnē ya acin, ku acä ye tak lön aa tuuckun kē aa loi luci path wēr kek ya. ⁶Tēdē, yen akēc piöc ba njic ajam apath koc nhiiim, ku yen anjic kanj. Kēnē aca nyuöth we kajuēc yiic ë dhöl juēc yiic.

⁷Wek aa kēc kanj thiēc bāk ya riop wäär lēk yen we Wēt Puöth Yam ë Nhialic. Yen aci rot dhuök piny ku luöc i path rin bi wek aa kocdīt. Ye kērac yen ca looi? ⁸Tēwäär luui yen ë kamkun, yen a ya ye koc akuut koc kōk cì gam riop. Aake ya rum bi yen we bēn kony. ⁹Ku

† 10:17 Jer 9:24 †† 11:3 Cäk 3:1-5, 13

wäär rēer yen kek we, acin raan ca räam nhom bi ya kony. Miēthakäi cì gam wäär bö Mathedonia aaci kēriēc ëbēn wiēc ke bēi tēnē ya. Acin kē ca kanj thiēc tēnē we, ku yen acii rot bi kanj der weyiēth acin. ¹⁰Ku cit emēn rēer yiny Raan cì lbc ku dñc kek ya, acin raan pan Akaya bā pēen ba cii jam kanhiaam kēlä. ¹¹Tē lueel yen ye lön yen acii rot bi kanj der weyiēth, ke ye rin cii yen we nhiar? Anjic Nhialic lön nhiēer yen we!

¹²Yen abi la tueñj ke ya loi kē luöc emēn, rin bi kockä ciēn kē ye kek nhiam, lön ye kek luui cimēnda aya. ¹³Kockä aacie atuuc acin. Aa koc wēñj luciden yic, ku loikē röt ciēt ke ya atuuc Raan cì lbc ku dñc. ¹⁴Acin kē gēi koc thün! Na cök a Bēny jakrēc ka loi rot bi ciēt atuny nhial ë yer bēi. ¹⁵Kēya, acin kēril tö thün tē ye atuöccke röt cöl aaye atuuc luci la cök. Ku keek aabi awuöc thöñj kek kākken loikē ke yok aköldä.

Tē cì Paulo guum thün ke ye atuuc

¹⁶Aca lueel wäär ku aben ber yic, acä wic bi la raan ye tak lön cün yen kē njic. Ku na yakē tak lön cün yen nhom, ke we päl ya ba nhiam kākkiēn ya lēk we. ¹⁷Tē ye yen rot leec kēlä, ke yen ajam cimēn raan cii kanj njic. Ku acie tē wic Bēny ye thün. ¹⁸Ku emēn ye koc kōk jam ë nhiam cit tē ye koc pinyhom jiem thün, aba looi kēlä aya. ¹⁹Wek aa njic kanj apei ku anjot nhiarkē bāk wēl koc kuc kanj buöc thün. ²⁰Wek aa wēl raan we loony gam, raan kākku cam, raan rot cöl aril ë we, raan nhiam rot täau tueñj raan na cök we nuööt nyin, ka njot cün kē mankē thün. ²¹Yen aci guöp yär ba gam lön yen akēc kākka looi.

Kē ye raan dēt wic bi yenhom lēc ye, ke yen alec yanhom ye aya. Yen ajam emēn ciēt ya kuc kanj. ²²Na yekē kuat Ibru, ke yen ë Ibru. Na yekē koc Itharel, ke yen ë raan Itharel. Ku na yekē dhiēnh Abaram, ke yen ë raan Abaram aya. ²³Ye kē koc lui rin Raan cì lbc ku dñc? Yen ajam jam raan cì muöl, ku yen ë raan ë luci nuēēn tēnē ke! Yen aci luui lucidit apei tēnē ke. Ku yen aci mac arak juēc tēnē ke. Ku yen aci that thändit apei tēnē ke, ku duēr thou arak juēc. ²⁴Yen aci that waat thiärdiäk ku dhoñuan arak dhiēc koc Judeo. ²⁵Ku koc Roma aaci ya that arak diäk atuel. Ku biöök ya aleel arak tök. Ku riäi ëci riääk wiir arak diäk ke ya wēer thün. Ku arak tök, yen aca aköl ku wēer thöl wiir. ²⁶Ku akööl kōk cäthdiē yic, yen aci röm kek kākjuēc koc nöc. Ku duēr mou wēr yiic, ku duēr cuēr ya rum. Ku duēr kockiēn Judeo ya nöc. Ku duēr koc cie kackiē ya nöc. Ku yök kāk koc nöc geeth ku bēi yiic ku Adēkdiet yic. Ku tēnē koc röt looi ke cit koc cì gam. ²⁷Yen ë ya ye luui apei ba guöp thiai ku cä ye nin aköldēt, yen ya ye cök nöc ku rou. Ku yen ë lac rēer ke cün miēth ku tē niin yen thün. Ku yen ya ye rēer ya nēk wiir rin cün yen alēth juēc ya kony ë wiir. ²⁸Ku kajuēc kōk acä luel, yen ë rēer ya tēk akölaköl rin akuut koc cì gam ëbēn. ²⁹Tē nuöc raan gam yic, ke yen ë rot

‡ 11:9 Pili 4:15-18 †† 11:23 Luci 16:23 †† 11:24 L.rou 25:3
 ††† 11:25 Luci 16:22; 14:19 ††† 11:26 Luci 9:23; 14:15

yök ya nɔp aya. Ku tē cɔl raan raan dēt aloi adumuōm, ke ɣen ē rēer ɣa rem puōu apei.

³⁰ Na le kē cɔl ɣen ajam ē nhiaam, ka kāk ye nyooth lɔn ɣen aciī ril. ³¹ Anjic Nhialic, Wun Bēny Jethu lɔn cīi yen lueth yen luēel. Bī rienke aleec athēr. ³² Wäär tō ɣen Damathkuth, bēny rēer ē Bēnyraknom Aretath cōk ē cā apuruuk ē geu tiit tōōu kal thok bik ɣa dōm. ³³ Ku ɣen aci bēn tāau alom yic, ku luēer ɣen tēyōr pāny kōu ku kual rot. †

Paulo acie nhiam kāk cī nyuōth ye

12 ɣen abī dhiel la tueŋ ɣa jam ē nhiaam cōk alɔn cīn yen kēpuōth ye yök thīn. Ku emēn ɣen abī jam kāk ca tiŋ cī nyuōth ē Bēny. ² Anjic ruōn thiäär ku nuan cī bar, raan cī gam ēci jɔt ku ɣēth tēmec apei pan Nhialic. Acā njic ayic lɔn ē yen guāpde ku lɔn ye kek wēike kek cī la nhial, ee Nhialic yen anjic ye. ³ Cīmēn awēn cī ɣen ye lueel, anjic yen raan kēnē aci jat pan Nhialic. Ku aber yic, acā njic lɔn ē yen guōp ēbēn, tēdē ke ya aban guōp yen cī ɣāth pan Nhialic, ee Nhialic yen anjic ye. Ku tēen aci kāk cīi raan lēu bī ke kuany yiic yethok piŋ, kāk cīi pēen bī ke cīi luel. ⁵ Alēu ba jam ē nhiaam rin raan cīt kēnē, ku ɣen aciī nhiam ē rienkiē, rin na luōi kēya, ke pial yic diē. ⁶ Na wiēc ba nhiam kēlā, ka cie lɔn kuc ɣen kāŋ rin ē yic yen aba lueel. Ku ɣen aciī bī nhiam rin acā wīc bī la raan ye tak lɔn njic ɣen kēriēc ēbēn, ke cie kē cāk tiŋ ke luōi tēdē ke luēel.

⁷ ɣen aci nyuōth kajuēc, kēya yen aci ɣen kēril ɣa tuom cīt kou bēn yök. Acit lɔn cī atuny Bēny jakrēc bēn bā bēn that ku gēl ɣen ba cīi nhiam. ⁸ ɣen aci Bēny lōŋ arak diäk bī kē ban ɣen nyaai. ⁹ Ku aci bēn bēer, “Ee dhēerndiē yen awiēc, rin riēdiē aye jal gam apei tē njic raan ye lɔn cīi yen ril.” Kēya ɣen amit puōu ba nhiam wēt cī ɣen ril rin bī ɣen riel Raan cī lɔc ku dɔc ɣa tiit löōny ɣaguōp. ¹⁰ ɣen ē puōu miet tē cīi ɣen ril, ku tē lēēt ɣen, ku tē le yen kērēc cā yök, ku tē guum ɣen, ku yök kārīl kōk rin Raan cī lɔc ku dɔc. Rin tē nɔp ɣen ke yen ē riēdiē.

Paulo ē diēr kōc cī gam gen Korinth

¹¹ ɣen ē ɣa cīt raan cīn kē njic wäär ē ɣen ɣanhom lēc. Ku aa wek cā cɔl alui cīmēn raan cīn kē njic. Ku njuōt aa wek aa cā lēc ke. Cōk alɔn ye ɣen raan cie kuēēc nom, ke ɣen aciī tō ciēn tēnē atuuckun yakē yök ciēt kek njic kaŋ. ¹² Kāk raan nyuōth lɔn ē yen atuuc cīmēn kāk kōc gōi, ku kāk riel Nhialic nyuōth, aciī rōt looi ē kamkun amāāth-amāāth. ¹³ Yenō ca looi rin akuut kōk kōc cī gam kēc looi ē rienkun, cie kē kēc ɣen kuōny wīc tēnē we? Pālkē awuōc ca looi piny tēnē ɣa.

¹⁴ Kēnē yen abī nēmdiē yic a diäk tēnē we ku acin kē ba wīc bī wek ɣa kony. Aa we nhīim wek aa wiēc ke, aa cie wēēukun. Aacie mīth kek dhil kōc ke dhiēth ke muōc, aa kōc ke dhiēth kek aadhil mīth muōc. ¹⁵ ɣen

abī puōu miet ba we gām kāŋ ēbēn ayī piērdiē. Na nhi-aar we apeidit kēlā, ke nhiērdun tēnē ɣa bī kuur?

¹⁶ Abāk gam lɔn kēc ɣen rot tāau weyiēth. Ku abī raan dēt lueel lɔn cī ɣen wēt puōk kōu piny ku dēep we ē lueth. ¹⁷ Ye kēdē, le raan ca tuōc we, le raan cī we la ruēeny ē rienkiē? ¹⁸ ɣen aci Tito lōŋ bī la, ku cal wāmāāth dēt cī gam ala kek ye. Cī Tito we ruēeny. Cīi Tito ku ɣen kē tō ɣopuōth ye looi ē dhēl tōŋ thōŋ?

¹⁹ Tēdē ayakē tak tēthēr wäär lɔn wīc ɣok ye ku buk rōt kony wenhīim. Acie tēde! ɣok aa jam cīt tē wīc Raan cī lɔc ku dɔc ye buk jēem thīn ke ɣo dēei Nhialic. Ku kāk yeku ke looi ēbēn māthkuan nhiarku ke, aaye looi rin bī we kony. ²⁰ ɣen ariōc puōu ciēt ba yök ke tē ye wek ke luui thīn cīi ɣen bī yuum puōu tē le ɣen bēn, ku tē ye ɣen ke luui thīn aciī we bī yuum puōth aya. ɣen ē diēr ciēt ye agōth, ku tuōc ē puōu, ku nhiēr ē rot ku tiēel ku lēēt ku luōm ku nhiaam ku aliāap kek ba yök. ²¹ ɣen ē puōu riōc ciēt Nhialic ya luōi bā cɔl ayār guōp tē ben ɣen we la neem. Ku ɣen abī puōu löny rin kōc juēc aa ŋot ke kēc adumuōmken thēr puōl, kāk bal cīi path.

Lēk ciēn

13 Kēnē, yen abī nēmdiē yic ya diäk tēnē we, “Ku kuat awuōc ye luēel raan guōp adhil a kēn cī kōc karou, tēde ke ye kōc juēc kaŋ tiŋ.” Cīt tē ye wēl cī gōt athōr thēr wēl Nhialic ye luēel thīn. †² Wäär le ɣen we neem kēn ye nēm yic rou, ɣen aci kōc kārēc looi ku kuat raan dēt lēk bik cīi ben la tueŋ ke loi kākā. Ku wek aa ben lēk emēn mec ɣen ke we. Tē ben ɣen la ka cīn raan kārēc looi ba puōl ke cā tēm awuōc. ³ Abī kēnē dhiel nyooth tēnē we lɔn ɣen ē jam rin Raan cī lɔc ku dɔc. Tē cōk yen we ka cīi bī nɔp, abī riel apei. ⁴ Ee yic, ee cīn riel wäär piēt ye tim cī riū kōu, ku emēn apir riel Nhialic yic. ɣok aa cīn riel ē rōt cīmēn wäär cīn Raan cī lɔc ku dɔc riel. Ku emēn cī ɣok ya tōk kek Raan cī lɔc ku dɔc, ɣok aabi la riel Nhialic tē luui ɣok kek we.

⁵ Wiēc kē bāk ɣen them, dhielkē rōt them ē rōt ku abāk yök lɔn Raan cī lɔc ku dɔc arēer kek we. Na cie kēya, ke wek aaci mār. ⁶ Ku abāk yök aya lɔn acie kārēc yen cuk looi wäär bīi ɣok Wēt Puōth Yam tēnē we. ⁷ ɣok aa rōok rin cīn yen kērēc bāk looi, ku acie lɔn wīc ɣok ye buk rōt nyuōth ke ɣo ye atuuc path, ɣok aa rōok bī ya kēpath yen yakē looi cōk alɔn ye ɣo tiŋ ke ɣo cī kuōc luui. ⁸ ɣok aa kēc Nhialic yiēk riel bī ɣok wēt ē yic rac, ɣok aaci yiēk riel bī ɣok yic ɣāth tueŋ. ⁹ Cōk alɔn kōc ɣok, ke ɣok aa puōth miet tē ril wek, ku ɣok aa rōok lɔn bī wek rōt ben cōk. ¹⁰ Kēya, ɣen agēt athōr kēnē ke ɣa mec tēnē we, rin na la ɣet ke ɣa cīi ben jam wēl rēc tēnē we ē riel cī Bēny gām ɣa, riel bī ɣen we cɔl aala cōk gamdun yic, acie riel rēc ɣen we.

Muōth ciēn

¹¹ Ku emēn miēthakāi, miētkē puōth. Yiēkkē wenhīim luoi la cōk, piēŋkē wēlkiē, yakē rōt piēŋ wēl ku rēerke ke

† 11:33 Lusi 9:23-25

†† 13:1 L.rou 17:6; 19:15

döör ë kamkun. Ku Nhialic ë nhiër ku döör gam abï rëër ke we.

¹² Miäthkë röt ë kamkun muöth kɔc cï gam. Kɔc Nhialic ëbën rëër ë tën aa we muöth.

¹³ Bï dhëen Bänyda Jethu Kritho ku nhiër Nhialic ku Wëike rëër ke we ëbën.

Galatia

Wët nom

Tëwën cī ke wët puoth yam ye kɔc jam wët Jethu jɔk bī piöc, aci kɔc cie kɔc Itharel bën nhiaar. Ku wët yen cī bën bën nhial ë lɔn nadë ke lõŋ Mothith yen bī dhiel theek rin bī raan jal a Krithian. Ku ë yen kë cī Paulo bën a jam wët cī yen ë yic, rin wët tõŋ ë yic, ee pīr la yic gam Jethu, yen bī kɔc rëer thīn ëbën ke Nhialic. Ku kam kɔc cī gam pan Galatia, pan mɛc kɔc Roma Athia cök ciëen, kɔc kök ke cī bën thīn aaci Paulo bën aa jöŋny. Ku yekë lueel lɔn dhil raan lõŋ Mothith theek bī jal a raan path ke Nhialic.

Paulo aca athör kënë gõt bī gam la cök dhuök ciëen bī kɔc cī wel nhīim cī piöc ë lueth cɔl aloi yic. Acī kaŋ nyuöth ke lɔn le yen yic, bī ya cɔl atuny Jethu Kritho. Acī dët yic ke lɔn wët ye yen cɔl atuuc abö tënë Nhialic, acie riel ë raan, ku luɔnde tënë kɔc cie kɔc Itharel ë röt. Tëëen, yen aci yen wëtde dɛet yic, lɔn ee gam ë rot yen ë kɔc cɔl aala cök tënë Nhialic. Acī nyuɔth wëlke cök ciëen, lɔn ciɛŋ path kɔc cī gam ë cäth bī kɔc cath athëer kek nhiër, ku gam bën bei tënë Raan cī lɔc ku dɔc.

Käk tö thīn

Muöth tueŋ 1:1-10

Riel Paulo ye yen ke atuuc 1:11-2:21

Athör dhëen ë Nhialic 3:1-4:31

Lääu nom ku luɔi kɔc cī gam 5:1-6:10

Thök ë wël 6:11-18

1 Ÿen Paulo, wäär kueny Jethu kek Nhialic ba ya atuny Jethu wäär cī Wun Nhialic jöt bei raŋ yic. Acie raan ë path yen kuany ya ba ya atuny Jethu. ² Ÿen yok miëthakäi cī gam rëer kek ya ë tën, yok aa gët we athör kënë buk wek akuut kɔc cī gam pan Galatia muöth ëbën.

³ Bī Nhialic Wäda kek Bányda Jethu Kritho we gäm döŋr ku athiëiden.

⁴ Rin bī yen yo luŋny bei læŋ kënë yic, Raan cī lɔc ku dɔc aci thou rin adumuömkua rin theek yen Wäda Nhialic. ⁵ Bī Nhialic aleec akölrüëc ëbën. Yenakan.

Wët Puoth Yam

⁶ Kë cäk looi acä göi apeidit. Kam thiin yen cī wek guo jäl raan wäär cɔl we aa ril cök, Bányda Jethu. Ku yakë gam piöc dët yakë cɔl aye Wët Puoth Yam wël athör kök. ⁷ Ku yeen acie Wët Puoth Yam acin. Ku wët lueel yen ye këlä, ë rin ala kɔc kök wic ye bik kɔc la liäap nhīim, ku wickë bik athör wël Jethu waar yiic. ⁸ Na cök atuny Nhialic, nadë ke ye yo, yok piöc kë cī thõŋ kek athör wël Jethu wäär cuk piöc tënë we, ke diët Nhialic näk raan kë cit kënë looi ku cuet mɛec. ⁹ Acuk kaŋ lueel, ku abuk bën ber yic ëmën, na le raan piöc we

† Rin diik Raan cī lɔc ku dɔc.

wël cī thõŋ kek wël cäk gam theer, ke diët Nhialic cɔl anak raan kënë ku cuet mɛec.

¹⁰ Ye ciët alɛc ë raan yen wiëc ëmën? Acie ye, kë wiëc alɛc Nhialic. Ye lɔn bī ya piŋ raan ëbën? Na ya ŋoot ke ya them ba looi këya, ŋuöt Ÿen acie alony ë Jethu.

Paulo aci Nhialic cɔl

¹¹ Calkë alëk we miëthakäi cī gam, wët Jethu ya piöc tënë we acie wët raan ë path. ¹² Acä yök tënë raan ë path, ku acie raan ë path yen piöc Ÿen ë wëlkä. Ee Jethu nom yen aa nyuth ke ya.

¹³ Acī lëk we yen tē ciŋŋ yen thīn wäär rëer Ÿen kam kɔc Itharel ë lõŋden yic, ku tē ye Ÿen kɔc cī wët Jethu gam näk thīn. Ku aca them ba akut kɔc cī gam rac.

^{††14} Acin raan wär ya thëk lõŋ Mothith, lõŋ kɔc Itharel, ee kɔc riëc kek ya yiic ëbën. Lõŋ wärkuan dīt athëk apeidit. [‡]

¹⁵ Nhialic ë dhëenŋde yic, yen ago Ÿen guo kuany ke ya këc cak dhiëeth, ku cɔl Ÿen ba ya aluɔnyde, ¹⁶ bī Wënde cɔl anyuth rot ya, ku ba wëtde la piöc tënë kɔc cie kɔc Itharel. Acin raan cī Ÿen la tënë ye bī ya la wëët, ^{††17} nadë ke ya cī la Jeruthalem ba atuuc wäär kek kɔŋ

†† 1:13 Lusi 8:3; 22:4-5; 26:9-11 ‡ 1:14 Lusi 22:3 †† 1:16 Lusi 9:3-6; 22:6-10; 26:13-18

la wēt Nhialic yic tēnē ya, la tiŋ bik yen la lēk kē luɔɔi. Yen aci la Arebia nyin yic, ku dhuɔk Damathkuth. ¹⁸ Yen aci run kadiäk bēn la thöl, ku jal dhuk Jeruthalem ba wēl la deet tēnē Pīter. Ku la rēer kek Pīter tēcīt tēn nīn kathiäär ku ŋuan. ¹⁹ Acin atuuc kōk juēc ca bēn yōk, ee Jemith mēnh ē Bānyda Jethu ē rot yen aca bēn yōk.

²⁰ Kē gāt we ē yic. Aŋic Nhialic acie lueth yen luēl.

²¹ Nawēn ke yen aci bēn la bēēi kōk yiic pan Thiria ku pan Cilicia. ²² Ye nīnkā kōc akut kōc cī gam pan Judia aake kuc ya. ²³ Kēnē ŋickē ē kēnē ye kōc kōk lueel ēlā, “Mony wäär yo nōk yok kōc cī gam, yen apiōōc wēt wäär wic bī rac emēn.” ²⁴ Ku yen aci kek Nhialic bēn leec rin cī yen ya wel pušu ba ya raande.

Paulo ku atuuc kōk

2 Na la ruōōn thiäär ku ŋuan thōk ke ya ben la Jeruthalem yok Barnaba, ku luath Tito kek ya. ^{††2} Yen a ya la Jeruthalem rin cī Nhialic ye nyuōth ya ba dhiel la. Na la rōm ē rot kek kōc wat akut ē kōc cī gam nhom Jeruthalem, ke jal lēk ke yen Wēt Puoth Yam Jethu ya piōōc tēnē kōc cie kōc Itharel. Rin acā wic bī kē ca looi thēer ku kē luɔɔi ya akōl ciēn kēpuōth yōk thin. ³ Raandiēn wēn cath kek ya cōl Tito, tēwēn cōk yen a raan pan Gīrik acin raan cie mac thīn bī cōl aŋot, ⁴ cōk a wäär wic kōc kōk ye bik looi kēya. Kōc kōk aake ye rōt looi bik aa kōc cī gam, ku keek aake ye rōt kuēl akut yic ke ye luum, aa wickē bik ŋic ye nhom lāäu ŋō yen rēer kek yok, kōc cī mat kek Jethu. E wickē bī ya lōŋ Mothith yen yeku theek. ⁵ Ku rin wic yok ye buk Wēt Puoth Yam ŋiēc muk tēnē we bāk yic ŋic, wētden akēcku bēn gam. ⁶ Ku kōc wäär kek ye ke cōl kōc wat akut nhom, kēnē a luēl rin acin kē ye waar tēnē ya, ye kek yīŋa. Nhialic acin raan ye luōk wēi, aci kōc ye tek yiic, kōc rōt cōl kek wat akut nhom, acin kōk yam cik nyuōth ya. ^{†7} Acie kēya, acik tiŋ lōn ē Nhialic yen acā gām ē luɔi kēnē, ba Wēt Puoth Yam nyuōth kōc cie kōc Itharel, cimēn wäär cī Pīter kuany bī Wēt Puoth Yam la nyuōth kōc Itharel. ⁸ Ee riel Nhialic yen aci ya looi ba ya atuuc rin kōc cie kōc Itharel, cimēn wäär cī Pīter looi ke ya atuuc tēnē kōc Itharel. ⁹ Jemith, ke Pīter ku Joon wäär cit kek kōc wat akut nhom, acik bēn ŋic lōn ē Nhialic yen aci ya gām luɔi kēnē. Aaci yo bēn dōm cin yen ku Barnaba, ku bī nyooth lōn yok aa loi tōk ke ke. Ku jōlku gam lōn yen ku Barnaba, yok aabi luui kek kōc cie kōc Itharel, ku keek aabi aluui kek kōc Itharel. ¹⁰ Kē cik bēn thiēc tēnē yo ē lōn buk kōc ŋōŋ nyin akuōtden yic aa kony, ku kēnē yen ē kē nhiaar ba looi.

Paulo aci kē looi Pīter maan

¹¹ Tēwēn rēet Pīter Antiök, yen aci bēn jai wētde kōc nīim ebēn rin cī yen awuōc looi awuōc dēei kōc ebēn. ¹² Wäär kēc kōc cī Jemith ke tooc guɔ yēēt, Pīter aye mīth kek wāmāthakua ke ye kōc cie kōc Itharel, na la kōckā yēēt, ke Pīter tem yethok bī cī bēn mīth ke ke,

† 1:18 Luɔi 9:26-30 †† 2:1 Luɔi 11:30; 15:2 ‡ 2:6 L.rou 10:17

rin cī yen guōp riōōc kōc ye lueel lōn kōc cie kōc Itharel aadhil ŋoot. ¹³ Kōc Itharel wäär rēer thīn aaci bēn met Pīter cōk agut cī Barnaba aci met thīn aya, ee luɔi kar-iōōc kēnē yic. ¹⁴ Na wäär la tiŋ lōn keek aaci cath dhēl la cōk dhēl Wēt Puoth Yam yic, guɔ lēk Pīter kōc nīim ebēn, “Yin ē raan Itharel ku yin rēer kek kōc cie kōc Itharel ke yī cit ke, yeŋō ye yin kōc cie kōc Itharel lēk bik pīr, pīr kōc Itharel?”

Kōc Itharel ku kōc cie kōc Itharel aaye gam kony ebēn

¹⁵ Ee yic, yok aci dhiēeth yo ye kōc Itharel, ku yok acie kōc thāi kōc la gup adumuōōm, cit tē ye ke caal thīn. ¹⁶ Ee kēya, aŋicku lōn ē ŋōth Jethu, yen ē raan cōl ala cōk Nhialic nhom, gam cī raan wēt Jethu gam yen ē raan cōl apir Nhialic nhom. Ku acie thēk lōŋ thēer yen kōc cōk piny Nhialic nhom. Yook aya, acuk gam yen wēt Jethu, ku bī Nhialic yo kony buk la cōk yenhom. Ku acie thēk lōŋ thēer yen bī yo kony, rin acin raan la cōk Nhialic nhom rin ye yen ke lōŋ thēer theek. ^{††17} Na yeku them buk la cōk Nhialic nhom rin cī yok mat kek Jethu, ku yeku gup la adumuōōm cimēn kōc cie kōc Itharel, ye kēnē nyuōth lōn ye Jethu ye nhiaar bī raan adumuōōm looi? Acie yic. ¹⁸ Na wiēc ba lōŋ ca rac bēn cōk, ka ye nyuōth lōn yen ē lōōŋ dhoŋ kōth. ¹⁹ Yen a ya pīr aya wāthēer tēcīt tē wic lōŋ ye thīn. Ku wäär cī yen wēer bei ē lōŋ kēnē yic, aci rot bēn lēu ba pīr tēnē Nhialic, ciēt ya cī nōk kek Jethu tim cī rīiu kōu. ²⁰ Rin acie yen, yen ben wēikiē muk. Ee Jethu yen ajōl pīr yaguōp. Pīr pīr yen emēn, yen apir, pīr rin gam cī yen wēt Jethu gam, raan nhiaar yen arēk abi wēike gam rienkiē. ²¹ Yen aci jēi dhēēŋ ē Nhialic. Ku na raan ye la cōk Nhialic nhom rin lōŋ thēer, ka nyooth lōn Raan cī lōc ku dōc aci thou ē path.

Lōŋ, tēdē ke ye gam

3 Kōc cin puōth pan Galatia! Yeŋa cī we wel puōth? Ku thon Jethu Krītho tim cī rīiu kōu acāk piŋ. ² Lēkkē ya tōōŋ kēnē, we yōk Wēi Nhialic rin cī wek lōŋ thēer theek, aye rin cī wek Wēt Puoth Yam gam? ³ Yeŋō jōl wek ciēn puōth kēlā, bāk jōk Wēi Nhialic, wiēc kē emēn bāk thōl nhom riēdun ē rōt? ⁴ Cin kē cī kuat kārīl cāk ke yōk waar wegup? Ee yic aala kē cī dhiel looi. ⁵ Ye Nhialic kē dīt kōc gōi looi kamkun, ku gēm we wēike rin theek lōŋ Mothith, ku aye rin cī wek ke Wēt Puoth Yam piŋ ku gamkē? ⁶ Tiēŋkē wādīt Abaram, aci lueel athōr thēer wēl Nhialic yic, “Lōn cī yen Nhialic gam, ku rin cī yen wēt Nhialic gam aci Nhialic bēn looi bī la cōk yenhom.” ^{††7} Alēukē bāk deet yic lōn mīth Abaram ayic, aa kōc cī wēt Nhialic gam cimēn wäär cī Abaram ye gam. ^{††8} Acī gōt athōr thēer wēl Nhialic yic lōn Nhialic abi kōc cie kōc Itharel looi bik la cōk yenhom, rin gam cī kek wētde gam. Ke yen athōr thēer aci Wēt Puoth Yam nyuōth

†† 2:16 Wk 143:2; Rom 3:20, 22 †† 3:6 Cāk 15:6; Rom 4:3 ††† 3:7 Rom 4:16

Abaram ëlä, "Rienku, Nhialic abî raan wut ëbën dɔɔc." ^{†9} Abaram acî wët Nhialic gam, go Nhialic dɔɔc. Ku yen tède ëbën, kuat raan cî Nhialic gam aye dɔɔc cîmën Abaram.

¹⁰ Kɔc lui lõj theer, aciëen rac anjoot panden. Rin aci lueel athör theer wël Nhialic yic ëlä, "Kuat raan cie kè cî lueel lõj yic theek ëbën, atò aciëen rac yic." ^{††11} Ëmën acî rot nyuɔɔth lõn acin raan bî la cök Nhialic nom rin lõj theer, rin aci athör theer wël Nhialic lueel ëlä, "Ee raan cî Nhialic gam ë rot yen abî pîr la cök yök Nhialic nom." ^{††12} Ku lõj theer acin yic gam, təcît təcî athör theer wël Nhialic ye lueel thîn ëlä, "Raan ye looi kè cî lõj lueel ëbën yen abî pîr." ^{††}

¹³ Rin cî Jethu thou rienkua, aci yok wëër bei thou yic, thon yen ye lõj lueel, rin aye athör theer wël Nhialic lueel, "Raan cî nõk ku nõk tim nom ë raan cî Nhialic tëm awuɔc." ^{††14} Acî Jethu looi këya, ku bî dɔc Nhialic wäär cî lueel ka bî gäm Abaram, bî gäm kɔc cie kɔc Itharel aya rin Jethu. Ku rin gamda yen abî yo cɔl aa yok Wëi Nhialic wäär cî thɔn yen Nhialic.

Lõj ku wët cî thɔn

¹⁵ Miëthakäi cî gam, ee kën rot looi akölaköl yen aba thöñ, təcî kɔc karou nyuc ku gamkè wët tøk ku gätkè athör ku thenykè yic, ka cîn raan ben kè wën dhoñ kôu, nadè ke juék thok dèt kéc ë mat. ¹⁶ Nhialic acî athönde lëk Abaram ku tènè manhde. Acîi athör theer wël Nhialic ye lueel, "Ka miëthke," Ku wëtde yic kɔc juéc, aye lueel, "Manh tøk," Ku manh kënë yen ë Raan cî lõc ku dɔc. ^{††17} Kè wiéc ba lueel ë kënë yic, ee lõn nadè ke Nhialic acî mat kek Abaram, ku yeen acî bën muk nom apath. Lõj wäär gem ruññ buɔt kanjuan ku thiärdiäk cök, acîi kè cî Nhialic gam kek Abaram bî bën dhoñ kôu. ^{††18} Na miñc Nhialic ye gam rin lõj, ka cîi ben a kè cî thɔn yen lui. Këya, ee rin wët wäär cî Nhialic thɔn wädit Abaram yen agem Nhialic kënë tènè ye. [§]

¹⁹ Ke yeen, yenjö kè looi lõj? Lõj aa met Nhialic thîn, rin bî käreç röt looi aa nyuɔɔth. Ku bî rëër thîn yet təcî bî manh bî lõk dhiëeth kuat Abaram yic bën, raan wäär cî Nhialic wët thɔn Abaram ë rienke. Lõj atuuc ë Nhialic kek aake bîi ye piny, ku gëmkè raan cî jäl bën. ²⁰ Ku na ye akut tøk, ke raan tō kam kɔc acîi ben wïc, Nhialic ë tøk.

Wët looi ë lõj

²¹ Cî lõj kæk cî Nhialic thɔn dhöl yiic? Acie këya rin na kɔc pinyhom cî lõj yok, lõj bî pîr akölrîëc ëbën bëëi, diët raan ëbën acî la cök Nhialic nom rin theek yen lõj kënë. ²² Ku aci gýt athör theer wël Nhialic yic lõn pinyhom ëbën arëër riel jɔnrac yic, ke yen wët wäär cî Nhialic lueel ka bî gäm kɔc rin Jethu, aci gäm kɔc cî wët Jethu raan cî lõc ku dɔc, gam.

† 3:8 Cäk 12:3†† 3:10 L.rou 27:26† 3:11 Yab 2:4†† 3:12 Leb 18:5†† 3:13 L.rou 21:23††† 3:16 Cäk 12:7††† 3:17 B.bei 12:40§ 3:18 Rom 4:14

²³ Ke gam kënë kéc yëët, lõj aci yo looi buk ciët kɔc cî mac, yet tëwäär jɔl wët puɔth yam rin gam war kɔc nyuɔɔth. ²⁴ Ku ë lõj yen ë muk kɔc yet təcî bî Raan cî lõc ku dɔc bën bî yo bën cök piny Nhialic nom, rin cî yok wëtde gam. ²⁵ Ëmën cî wët Jethu bën ku gamku, lõj acie yen ben yo mac.

²⁶ Ee gam yen ë we cɔl aaye mîth Nhialic ë tøk kek Jethu raan cî lõc ku dɔc. ²⁷ Wek cî muɔɔc nhîim bæk aa tøk kek Jethu. Wek aa cieñ alanh pîr kek Jethu guöp. ²⁸ Këya kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel, alony ku raan cie alony, tik ku moc aa thöñ ëbën, week ëbën wek aa tøk, wek cî mat kek Jethu raan cî lõc ku dɔc. ²⁹ Na yakè kɔc Raan cî lõc ku dɔc, ke wek aa mîth Abaram, ku wek aabî këwäär cî Nhialic thɔn Abaram yok. ^{§†}

4 Kè lueel akîn, manh koor yen bî kæk wun lõk thɔn aye jöör cîmën alony cök lõn ë yen ala kån ëbën. ² Təcî not koor yen ala kɔc kök ye muk, ku loikè bî kè cîk lueel dhiel apiñ, yet aköl bî wun ye lueel meth aci dît alëu bî kække jal thɔn. ³ Ee këya, wäär aya yok aa yo ye aloony jak la riel pinyhom, wäär kéc yok yic guɔñ. ⁴ Na wäär la nîn thök, go Nhialic Wënde tuñc pinyhom. Acî bën kecît raan bî dhiëeth tik ë path. Ku muk lõj kɔc Itharel, ⁵ bî kɔc bën kuñny bei lõj kënë yic, ku bî nadè ke yo ye mîth Nhialic.

⁶ Rin ye wek mîth Nhialic, Nhialic acî wëi Wënde tuñc yopuɔth, ku wëi ë yo cɔl adhiâu ëlä, "Wä, Wädië." ⁷ Këya yîn aci ben alony, yîn ë manhde. Rin ye yîn manh Nhialic, Nhialic abî yî gäm kæk ke cî tâu miëthke. ^{§††}

Paulo anhiar kɔc pan Galatia

⁸ Theer wek aa we kuc Nhialic, ku këya wek aa we ye loony jakreç cie Nhialic. ⁹ Ku ëmën ñic wek Nhialic tède alëu ba lueel aya lõn Nhialic anjic we, ye kède wïc wek ye bæk dhuk tènè jakreç nɔp wäär mac piny? Yenjö wïc wek ye bæk ben aa loony cîmën theer wäär? ¹⁰ Bî ya nîn kök kek yakè ke muk nhîim, ke pëi ku run aya. ¹¹ Yën aci yic ñeer we! Lëu bî ya luñi ëbën ca looi tènè we yen cîn wëtde yic?

¹² Wek aa liem miëthakäi cî gam, calkè röt aa cît ya. Ee yic yën aya, yën acît we. Acin käreç cäk luñi ya. ¹³ Adhiëlkè muk wenhîim lõn wäär piöoc yën wët Jethu tènè we tuen, ee rin wäär tuëeny ya. ¹⁴ Ku na cök a wäär cî tuaanydië we jɔt puɔth, wek aa kéc ya bën jai ku cuɔp-kè ya wei. Ee këya, wek aaci yën bën lor cît ya atuny nhial bö pan Nhialic, wek cä bën lor, lur bî wek Jethu raan cî lõc ku dɔc lor. ¹⁵ Wek aa we cî puɔth miët! Yenjö cî rot looi? Alëu ba lueel lõn lëu wek ye bæk nyiënkun ñuët bei, ku gäm kè ke ya, təcî lëu yen rot. ¹⁶ Ca ya raan aterdun ëmën rin cî yën we lëk yic?

¹⁷ Kek kɔc kökkä röt nyuɔɔth bîk aa kɔc nhîar we, acie këpath, ee ku bîk yën tek yic kek we, ku bæk ke nhîar cîmën nhîer kek ya. ¹⁸ Ëmën apath akölaköl bæk la nhîer path ke ye yen nhîer la cök, ku kënë ë yic, ku acie təcî rëër yën ke we ë röt. ¹⁹ Miëthkië, kɔc cî gam, aben lëk

§† 3:29 Rom 4:13§†† 4:7 Rom 8:15-17

we, kē dēt cimēn tiŋ rem yic dhiēth, aya yök yen ē tē rēm ya, yet tē bī wēt Jethu la cök wepuōth. ²⁰ Anhiaar ba rēer ke we emēn, ku ba tē ye ŷen tək thin ē rienkun waar yic. ŷen aci yic ŋeer wētdun apei.

ŷagär ku Thara

²¹ Calkē röt athiēc emēn, wek kōc wic ye bī ya lōŋ yen yakē theek, kē ye lōŋ lueel cäk ye piŋ? ²² Aye lueel Abaram aa la dhäk karou, dhänj tōk aye manh tiŋ alony, ku tōk ke ye manh tiŋden cī thiaak cie alony tēnē ye. ²³ Dhōŋ tiŋden alony ēcī dhiēth ē path. Ku dhänje kek tiŋden cī thiaak cie alony, ee Nhialic yen aci ye lueel këya. ²⁴ Käkkä aa lēu bī ke deet kecīt kē thōŋ kek dēt ril, diäär karou aatō nyin lōŋ döör karou yiic. Kē tuenj aci lōŋ cī Nhialic looi gōn Thinai nom, ku keek aa mīth tiŋ alony yen cōl ŷagär. ²⁵ Tiŋ cōl ŷagär yen arēer nyin gōn Thinai pan Arabia. Alēu bī thōŋ aya kek gen Jeruthalem ya akōl, ku kōc rēer thin aa cīt aloony rin lōŋ. ²⁶ Gen Jeruthalem rēer pan Nhialic yen ē gen path la duk ku aci mada. ²⁷ Aye athōr theer wēl Nhialic lueel elä,

“Miet puōu, yin tiŋ cīn meth!

Loi lala ku loi kieeu miet ē puōu, yin raan kēc arēem rōm ē dhiēth kaŋ yök!

Rin tiŋ cī moc puōl yen abī mīth juēc dhiēth tēnē tiŋ rēer kek moc.” ^{††}

²⁸ Emēn, ke wek miēthakāi kōc cī gam, wek aa mīth Nhialic tēcīt tē wäär cī ye luēl thin cimēn Ithäk wäär. ²⁹ ŷōn theer manh wäär dhiēth ē path aci manh wäär dhiēth riel Nhialic bēn baŋ, ke yeen athōŋ kek ya akōl. ³⁰ Ye athōr theer wēl Nhialic lueel kēdē? Aye lueel, “Cuōp tiŋ alony wei kek wēnde, rin manh tiŋ alony aci kāk wun bī rōm kek manh tiŋ cie alony.” ^{†††1} Ee këya miēthakāi cī gam, ŷok aacie mīth tiŋ alony, ŷok aa mīth tiŋ cie alony.

Muōkkē lääu nomdun apath

5 Nom lääu yen ē kēda. Ee Jethu raan cī lōc ku dōc yen aci ŷo gām nom lääu! Kääckē apath ke we ye kōc lääu nhīim, duōkkē röt cōl aben aa loony ē lōŋ cimēn theer.

² Piēŋkē! Ee ŷen Paulo, alēk we na calkē röt aŋot, ke wētde yic ē lōn tēnē we kē cī Jethu looi, aciŋ kē cī kuōny we. ³ Wek aa ben lēk wēt dēt, aciŋ raan cōl rot aŋot rin theek yen lōŋ ebēn. ⁴ Kōc kōk tō kamkun ye them bik la cök Nhialic nom rin theek kek lōŋ, aa röt tēem wei tēnē Raan cī lōc ku dōc. Aaliu dhēer Nhialic yic. ⁵ Rin ŷook kē ŋōthku ē lōn bī Nhialic ŷo cōl aala cök tēnē ye, ku ē yen kē tiit ŷok riel Wēi Nhialic lui gamda yic. ⁶ Rin tē cī ŷok mat kek Raan cī lōc ku dōc Jethu, ka cie ŋuōt, nadē ke ŷo kēc ŋoot yen kony ŷo, kē ril ē gam ye nhier bēi.

† 4:22 Cäk 16:15; 21:2 †† 4:27 Ith 54:1 † 4:29 Cäk 21:9 †† 4:30 Cäk 21:10

⁷ Wek aa we lui apath! Yeŋa cī we ben pēn thēk ē yic? Cī we rac nhīim kēdē? ⁸ Acie Nhialic raan cī we cōl yen lui këya. ⁹ “Ee lon koor yen ayumdīt cōl apiäär,” tēcīt tē ye ye luēl thin. ¹⁰ Ee këya wek ŋot we ŋäath apei. Wēt piērda ke ŷo cī röt mat kek Bēny, ee we cōl aŋäath ŷapuōu lōn wek aci wenhiim bī waar. Ku yeen, raan yen rēc wenhiim, tē cōk yen a raan yindē ka ŋot bī Nhialic gām awuōc.

¹¹ Ku tēnē ŷen, miēthakāi cī gam, na la tuenj ke ya lueel ŋuōt apath, ke yeŋō yen ben nāk ŷen? Na ye yic, diēt kē ya piōōc rin tim cī riū Raan cī lōc ku dōc, diēt akēc ŷa maan. ¹² Awiēc bī kōc we liäp nhīim, röt rac ē röt.

¹³ Ku tēnē we miēthakāi cī gam, wek aa we cōl bei bāk cī ben ciēt aloony lōŋ theer yic. Ku duōkkē këwäär cī wek wēer bei lōŋ theer yic, cōl amār we bāk aa luui kārēc. Calkē aye nhier kamkun yen mac we. ¹⁴ Rin lōōŋ theer ebēn aaci ke mat tōk yic elä, “Nhiar raan dēt cimēn nhier yin rot.” ¹⁵ Ku na yakē luui cimēn lääu rēer roor, bāk röt aa nōk kamkun ē röt, ke ŋieckē wenhiim wek aabi röt thōl ē röt.

Wēi Nhialic ē kōc cök puōth

¹⁶ Aye lueel, calkē aye Wēi Nhialic yen we cök nhīim. Ku acie kē wic guōp yen bāk aa looi. ¹⁷ Rin kē wic guōp raan acie yen kē wic Wēi Nhialic, ku kē wic Wēi Nhialic acie yen ke wic guōp raan. Käkkä karou aman röt kamken, ku wētde yic ē lōn kē wic ba looi yipuōu aci lēu ba looi. ¹⁸ Na ye Wēi Nhialic yen thel yi, ke yin aci lōŋ theer ben mac.

¹⁹ Kē ye raan liu Wēi Nhialic yepuōu looi aye tiŋ gei. Ee rot nyuōoth ke rac apei, ku aciŋ yic athēk, ²⁰ tē ye lōŋ cī kiēt door ku tit, kōc aa röt maan ku aa thōr, aa röt til ku diitkē puōth. Aake yiic tēk akuut. ²¹ Kōc aa röt maan, ku aa wiēt määu ku bal, kuat kārēckä aayekē ke looi. Wek alēk emēn, cimēn wäär cī ŷen we kaŋ lēk, kōc kāk cīt käkkä looi aaci bī kaŋ la bäny Nhialic yic.

²² Ku Wēi Nhialic ē kōc gām nhier ku miet puōu, ku döör ku pēl röt piny, ku lier puōu ku piath ku gam, ²³ ku athēk, ku duut puōu. Aciŋ lōŋ man kāk cīt käkkä.

²⁴ Kōc ē Raan cī lōc ku dōc Jethu, aaci kārēc ye guōpken wic, ku kārēc yekē ke nhiaar kepuōth puōl ebēn bik liu kegup. ²⁵ Wēi Nhialic aci ŷo gām pīr akōlriēc ebēn, ku adhil wēikua tiit aya. ²⁶ ŷok aci dhil nhiam nadē ke ŷo man röt kamkua, tēdē ke ŷo til röt.

Kony raan dēt kērac yic

6 Mīth ma cī gam, na le raan yök kamkun ke loi kērac, ke kōc la gam ril kamkun la thin bik cök puōu piny, ku adhil looi ē dhēl path. Ku tietkē röt apath bāk cī mēr dhēlde yic aya. ² Yakē röt kony kamkun, na luōikē këya, ke wek cī lōŋ Raan cī lōc ku dōc theek. ³ Na le raan ye tak kamkun lōn yen adiŋ kōc ebēn, ke yen rot math yetōk. ⁴ Raan ebēn adhil rot jōny ē rot. Na ye kē-

†† 5:9 1Kor 5:6 ††† 5:14 Leb 19:18 ††† 5:17 Rom 7:15-23

path yen cī looi ke jɔl many ye, ku cīi thöönj kek kē cī raan dēt kaŋ looi theer. ⁵ Raan ebën abī ya thiëc këden cī looi.

⁶ Kwat raan ye piöc wēt Jethu adhil käpuoth tō kek ye rom kek raan piöc ye. ⁷ Duökkē röt ye math ē röt. Duk ye tak lɔn cīi Nhialic yī bī tēm awuöc tē kuc yin ye. Käpath ku kärec ye raan ke looi aa ye atiit tueŋ. ⁸ Na ye raan luui kërac, ke thou yen ayök, ku na looi kē wic Nhialic, ke Wēi Nhialic abī pīr akölrüëc ebën gām ye. ⁹ Kēya, dukku go dhör luöi käpath, rin na cuk go dhör, ka aköl albŋ käpath aci thiök, buk käpath yök thīn. ¹⁰ Ku kälä tē lēu yok ye, ke yok aadhil käpath looi tēnē kōc ebën, ku jɔl aa kōc rēer yok ke gam tök yic apēi.

Muöth ciëen

¹¹ Tiënkē kit dīt nyin ya ke göt tē gät yen we athör ē ciëendië. ¹² Kōc ye wic riel bik we cɔl aŋot, kek aa kōc ye wic bik röt aa nyuöcŋ ku yekē nhiam kāk ye tiŋ guöp

yic ē path. Ayekē looi kēya rin cīi ke bī nök, rin ye kek ye piöc lɔn thon Jethu tim cī rīiu kōu yen abī kōc kony ē rot. ¹³ Ayī kōc ye cak ŋoot aaci lōŋ ye theek, awickē bik we ŋoot bik nyuöcŋ lɔn wek aaci wētden gam. ¹⁴ Ku na ye yen, ke thon Bānyda Jethu Krītho tim cī rīiu kōu yen aye yen nhiam ē rot. Ku rin cī Jethu thou rienkië tim cī rīiu kōu, acā ben wic ba kāk ye looi pinynhom buöcŋ yiic, ku kōc ē luui kāk pinynhom aaci ya nhia. ¹⁵ Acin kē ye looi tē cī raan ŋoot nadē ke këc ŋoot, kēn rot looi ē lɔn nadē ke yin aci cak cāŋ ē yam. ¹⁶ Ku rin kōc pīr wēt Jethu bī döör Nhialic ku pēl wēt piny rēer ke ke, ku kōc Nhialic ebën aya.

¹⁷ Thök ē wēl, cīn raan ben yen luöi aliäap, rin piär rēer yaguöp ebën, aa piër ye nyuöcŋ lɔn yen alony Jethu.

¹⁸ Bī dhëen Bānyda Jethu raan cī lɔc ku döc rēer ke week ebën, miëthakāi cī gam.

Epethuth

Wët nom

Wët tuen kam keriëc ebën yen gët Paulo athör kënë tēnē kɔc Epethuth ē wët kënë, “Kē cī Nhialic guir, ke bī jal thöl akölden cī tak. Ee lɔn bī yen kāk cī cak ebën nhial ku piny mat yiic, ku tēēu Raan cī lɔc ku dɔc kenhīim tuen.” (1:10) Kɔc cī gam aya awic ke bīk deet yic, ku bīk ya pīr kēdiit cī Nhialic guir kënë yic. Ku bī kɔc aa tōk ebën kek Jethu Krītho.

Abaŋ athöör yic tuen, acī Paulo nyuɔɔth tē bī kɔc keyiic mat thīn, ke lēk kɔc dhël cī Nhialic kacke kuany thīn. Ku ye kēdē cī ke adumuɔɔm pāl piny thīn, ku yīk kɔc lāau nom ē Wēnde Jethu Krītho. Ku aye Wēi Nhialic nyuɔɔth ɣo lɔn bī athön Nhialic yenhom tiēŋ. Paulo ē kɔc ba athöör kuen lēk abaŋ ē rou yic, lɔn nadē ke kɔc bī ya tōk kek Raan cī lɔc ku dɔc adhil ayic ē piērden yic kedhie. Acī jam ē waal juēc tē bī kɔc ē Nhialic luɔi tōk aa nyuɔɔth thīn, ke cī rōt mat kek Raan cī lɔc ku dɔc. Akut kɔc cī gam acit guɔp, ku ye Raan cī lɔc ku dɔc yen nom, tēdē ke cit luak ku ye Raan cī lɔc ku dɔc mēen, tēdē ke ye tik, ku ye Raan cī lɔc ku dɔc muɔnyde. Athör kënë ē jam wël thiek yic apēi, rin raan ē gāt ye agēt ē guier cī dhēēŋ Nhialic rēer kek Raan cī lɔc ku dɔc bēēi yenhom ku yepuɔu. Ku kuat keriëc ebën aye tiŋ nhiēr Raan cī lɔc ku dɔc yic, nāk, ku pēl piny adumuɔɔm, ku dhēēŋ la cōk.

Kāk tō thīn

Muɔth tuen 1:1-2

Raan cī lɔc ku dɔc ku luaf ē Nhialic 1:3–3:21

Pir ē yam rēer ke Jethu 4:1–6:20

Muɔth ciēen 6:21-24

1 Ee ɣen Paulo cī Nhialic kuany ba ya atuny Jethu Krītho. Tēnē kɔc Nhialic rēer Epethuth, kɔc cī Jethu Krītho gam piērden yic. †

² Bī Nhialic Wāda kek Bānyda Jethu Krītho we gām dōr ku athiēi.

Raan cī lɔc ku dɔc ē dɔc wēi bēēi

³ Lecku Nhialic Wun Bānyda Jethu Krītho! Rin cī ɣok rōt mat kek Jethu Krītho, acī yen ɣo yiēk dɔc wēi ē riel nhial. ⁴ Thēer ke piny kēc cak, Nhialic acī ɣo kuēny bei buk aa miēthke, wēt cī ɣok mat kek Jethu, acī ɣo cɔl aye kacke, kɔc cīn gup awuɔc.

⁵ Rin nhiēr yen ɣo, acī Nhialic looi thēer lɔn bī Jethu Krītho ɣo cɔl aye miēthke, ku kënë yen ē miet puɔu Nhialic yen wic. ⁶ Lecku Nhialic rin kəpuɔth juēc apēi cī gām ɣo ē path, rin cī yen Wēnden nhiēr juaar riēnkua.

⁷ Rin thon Raan cī lɔc ku dɔc acī ɣok jāl riel jɔŋrac yic, rin cī adumuɔɔmkua pāl piny. Ku kēya, aye Nhialic nyuɔɔth ɣo lɔn diit dhēēŋde apēi. ††⁸ Dhēēŋ cī gām ɣo ke diit apēi, rin niēc ku dēt yic kəŋ. ⁹ Acī Nhialic nyuɔɔth ɣo yen kēden cī guir bī looi, ku acuk yōk tēnē Raan cī lɔc ku dɔc, cɔk a lɔn wāer cī yen ye thiaan. ¹⁰ Kē cī Nhialic

guir ke bī jal thöl akölden cī tak, ee lɔn bī yen kāk cī cak ebën nhial ku piny mat yiic, ku tēēu Raan cī lɔc ku dɔc kenhīim tuen.

¹¹ Ee riēnke yen aye ɣo cɔl aye mith Nhialic. Keriëc ebën acī Nhialic guir kēya wāthēer, ku ē yen ke biɔk tēcit tē wic ye. ¹² Kēya lecku Nhialic ɣok kɔc tuen wāer cī la nōth tēnē Raan cī lɔc ku dɔc.

¹³ Ku emēn aya, wek acī yic piŋ, yiny yen wēt puɔth yam ye Nhialic we luɔk. Ku wāer cī wek Raan cī lɔc ku dɔc gam, acī yen we yiēk Wēi Nhialic wāer cī thɔn ka bī yiēk kacke. Wēi yen ē ye nyuɔɔth lɔn ye wek kacke.

¹⁴ Ku Wēi Nhialic yen ē ye nyuɔɔth lɔn bī ɣok kəwāer cī Nhialic thɔn ka bī yiēk ɣo yōk. Ku aye kënë nyooth lɔn cī Nhialic ɣo wēer bei riel jɔŋrac yic buk aa kacke. Kēya, buk Nhialic aa leec akōlakōl.

Rōök ē Paulo

¹⁵ Ku wēt kënë, tēɣon piŋ ɣen gām cī wek wēt Bēny Jethu gam, ku nhiēr nhiēr wek kacke, ¹⁶ yen akēc ɣen nom kaŋ mār ba we atak, tē rōök ɣen Nhialic aya leec riēnkun. ¹⁷ ɣen ē rēer ɣa thiēc Nhialic Wādan la diik, ku yen Wun Jethu Krītho, bī we gām Wēike bī we cɔl anjic kəŋ, ku nyuth we Nhialic bāk njic apath. ¹⁸ ɣen ē

† 1:1 *Luɔi* 18:19-21; 19:1 †† 1:7 *Kol* 1:14

röök aya bäk yic njic. Këya bäk njic lön ë yen yic lön bi wek käjuëc puoth ci tössu tènë we yök, rin ci yen we cöl. Ku abäk njic aya lön käjuëc puoth ci thön bi ke gäm kacke aa thiek yiic apëi. ¹⁹ Ku këya, abäk njic aya lön rielde adit kärj ëbën. Ku yeen alui yogup rin ci yok wëtde gam. Riel lui yogup kënë athönj ke rieldit, ²⁰ wäär jöt yen Raan ci lbc ku ddc bei ranj yic, kam koc ci thou ku jöt nhial, ku nyuuc könj cuëc Nhialic. ²¹ Raan ci lbc ku ddc amac wëi ril tö nhial ëbën, cök abn le kek rieldit. Rienke aa thiek yiic tènë rin bänydit mëc. Ku aacie bäny mëc ëmën ë röt, aabi yiic thiek tènë rin bäny bi mac aköldä. ²² Ku Nhialic aci keriëëc ëbën täau yecök, ku looi bi a yen wat akut koc ci gam pinynhom. ²³ Ku akut koc ci gam yen ë guöp Raan ci lbc ku ddc, yen thiänj wëi Raan ci lbc ku ddc. Ku ë yen pir gäm keriëëc ëbën tériëëc ëbën. †

Thon ci ya pir

2 Thëer, Nhialic aci we tëm thou rin awuöcdit rëër wegup. ² Wäthëer wek aa we ye jnjrac, jnj yen mac jakrëc ëbën buöth cök, jnj yen ye koc ci Nhialic thek wëtde gam ëmën. ³ Yok aa yo thönj ke ke, ke yo pir pir rac. Ayeku looi kuat käk wic guäpkua ku piäthkua. Ku pirdan rac aye Nhialic yo tëm awuöc cimën koc kök ë luui kärëc.

⁴ Nhialic ayer puöu, ku nhiër nhiëer yen yo adit apëi. ⁵ Nawën cök atiëëpkua thou rin adumuööm juëc rëër yogup, yok aaci Nhialic cöl aben pir kek Raan ci lbc ku ddc. Ku ee dhëenj Nhialic yen aci yo luök. ⁶ Ku rin ci yok aa tök kek Raan ci lbc ku ddc Jethu, Nhialic aci yo jöt ë thou yic ku buk rëër bänyde yic nhial kek Jethu Kritho. ⁷ Ee looi Nhialic këya rin bi koc aköldä piathden cin kë thönj kek tinj, rin nhiëer yen yo, rin Raan ci lbc ku ddc Jethu. ⁸ Rin ë piath Nhialic yen aci we kony bäk pir rin ci wek wët Jethu gam. Ee miöc Nhialic yen acöl we agam Jethu. ⁹ Pir cuk yök acie rin ë lucida ë röt nadë ke yo nhiam ye. ¹⁰ Ee Nhialic guöp yen aci ye looi këya. Ku rin ye yok tök kek Raan ci lbc ku ddc Jethu, aci yo cak buk këpath aa looi, ku ë yen kë ci guuir buk aa looi.

Yok aa tök kek Raan ci lbc ku ddc

¹¹ Këya, wek aa we cie koc Itharel. Ku këya, wek aa we ye koc Itharel cöl wäthëer koc këc njoot. Ku koc Itharel aake ye röt cöl aaye koc ci njoot. Ku njütten ye ke njoot, ee yekë ye looi kegup ë path. ¹² Ku wäär wek aa we cie koc Raan ci lbc ku ddc. Wek aa we ye thäi, wek aa we cie koc Itharel, koc ci Nhialic lbc. Wek aa we liu lönj döör Nhialic yic, lönj koc ke tit bën Jethu Bänyda. Wek aa we rëër we kuc Nhialic. ¹³ Ëmën, rin ci wek aa tök kek Jethu Kritho, wek wäär cök mëc wek aaci bëëi tethiök rin thon Raan ci lbc ku ddc.

¹⁴ Rin Raan ci lbc ku ddc aci döör looi kam koc Itharel ku koc cie koc Itharel rin ci yok aa kac tök. Riemde aci

† 1:20 Wk 110:1 †† 1:22 Wk 8:6 † 1:23 Kol 1:18 †† 2:5 Kol 2:13

këwäär ke tek yiic, ku cöl ke aaye koc man röt nyaai.

¹⁵ Aci lönj koc Itharel teem köu ë thuonde, rin bi yen koc Itharel ku koc cie koc Itharel cöl aaye kac tök rin ci kek röt mat kek ye, ku këlä, aci döör bëëi. ¹⁶ Ku thon ci Raan ci lbc ku ddc thou tim ci riüu köu, acä kuëeth rëer kamkun nyaai. Ku thuonde aci yen ke cöl aaye koc Nhialic kedhie. ¹⁷ Këya, Raan ci lbc ku ddc aci bën ku lëc koc Wët Puoth Yam ë döör bëëi tènë koc ëbën, wek koc cie koc Itharel wäär mec ke Nhialic ku koc Itharel wäär thiök ke ye. ¹⁸ Ku ë rin Raan ci lbc ku ddc yen ë yo ëbën, koc Itharel ku koc cie koc Itharel cöl aala të rëer Nhialic thin ë Wëi Nhialic töönj.

¹⁹ Këya, wek koc cie koc Itharel, wek aaci ben aa læi ëmën, wek aa tök kek koc ci Nhialic lbc. Wek aa many tönj ë Nhialic. ²⁰ Ku week aya, wek aaci yon ci atuuc ku koc käk Nhialic tinj jöck cök, ku Jethu Kritho yen ë mën. ²¹ Raan ci lbc ku ddc yen ë kë ci buth cöl akäac ke ye tök ku bi ya yon Bëny. ²² Ku rin ye wek tök kek ye, week aya wek koc kök, wek aaci kë buth bi Nhialic a rëer thin ë Wëike.

Luoi Paulo rin koc cie koc Itharel

3 Rin ci Nhialic ye looi bi koc Itharel ku koc cie koc Itharel mat bik aa tök, rin dhëenjde tènë koc cie koc Itharel ke yen Paulo, raan ci mac rin wët Jethu Kritho ë rienkun, yen ë röök tènë Nhialic.

² Acäk piñ lön ci Nhialic ya lbc ë dhëenjde ba luoi kënë looi. ³ Nhialic acä nyuöth këden ci guuir, cin raan njic ye thëer, athör wäär ca göt ke ciek. ⁴ Ku na kuënkë käk ca göt, ke wek aabi käk njic ke rin Raan ci lbc ku ddc deet yiic. ⁵ Käk cin raan njic ke thëer, cimën ci Wëi Nhialic ye nyuöth atuuc ku koc käk Nhialic tinj ëmën.

⁶ Këya, kë ci moony akün, rin wët puoth yam, koc cie koc Itharel aabi döc Nhialic yök kek koc Itharel ci gam. Keek aabi ya kac tök ku römke kë ci Nhialic thön koc Itharel rin Raan ci lbc ku ddc. ⁵

⁷ Kënë, yen ë Wët Puoth Yam ya lëc koc. Nhialic acä gäm luoi ye yen Wët Puoth Yam luëel riel ë dhëenjde. ⁸ Yen atö ciëen koc ë Nhialic cök ëbën, ku Nhialic anot cä yiëc ë luoi kënë, ba koc cie koc Itharel lëc käpuoth juëc cin thook akeu ye Raan ci lbc ku ddc gam. Käpuothkä aa dit tènë käk ye deet yiic. ⁹ Acä yiëc luoi ba tët koc ëbën të bi yen këden ci guuir ci njic, thäap thin. Ku Nhialic yen cak keriëëc ëbën, ëci kënë moony tènë koc thëer wäär.

¹⁰ Aci looi këlä ëmën dhël akut koc ci gam nyuöth atuuc nhial, kek bänyken la riel nhial, bik njieëc kändje ci nyuöth rin kë ci looi tènë ke njic. ¹¹ Aci Nhialic tak ku looi këya thëer këc yen piny ku nhial cak. Ku ë looi ë rin Jethu Kritho Bänyda. ¹² Rin ci yok ye gam ku yok aa tök ke ye, aabi yok la tènë Nhialic yo ci riöc. ¹³ Këya, wek aa lëc bäk puoth ci bath cök amën guum yen ë rienkun, guömdië yen abi ya riöldun.

‡‡ 2:15 Kol 2:14 ‡‡‡ 2:16 Kol 1:20 ‡‡‡ 2:17 Ith 57:19 § 3:6 Kol 1:26-27

Nhiër Raan cī lɔc ku dɔc

¹⁴ Rin ẽ wět kënë, ɣen ẽ ɣanhiɔl guõt piny Nhialic Wäda nom ku rōök ẽ rienkun. ¹⁵ Kɔcken tō nhial ku kɔc tō piiny aa mac thok rin yen ẽ Wäda ɣodhie. ¹⁶ Yen ala riel ku dɔc juęc ye gäm kacke. Këya, aya thiëc bī we yiěk riel ẽ Wëike bäk puõth cīi kɔc. ¹⁷ Ku ɣen ẽ rōök bī Raan cī lɔc ku dɔc rëer wepuõth atheer rin cī wek ye gam. ɣen ẽ rōök aya bī tẽ nhiëer wek Nhialic thīn, ku tẽ nhiëer wek röt thīn ẽ kamkun we cɔl aril. Na luɔikë këlã ke wek aa cīt tim cī meike ɣet piny, ku ɣon buth cī njec jɔk cök. ¹⁸ Ku dhël kënë, week ku kɔc ẽ Nhialic abäk jãl njic yen tẽ nhiëer Raan cī lɔc ku dɔc we thīn. Anhiar ɣo apeĩ nhiër cīn thok akeu. ¹⁹ Na cɔk ciën raan njic ye ayic yen tẽ nhiëer Raan cī lɔc ku dɔc ɣo thīn, ɣen ẽ Nhialic thiëc bäk njic. Ku bī tẽ ye wek luui thīn ciët tẽ ye Nhialic luui thīn.

²⁰ Nhialic ala riel yen kãnj looi wãr kãk yeku ke thiëc ku kãk yeku ke tak, ku aaye ke looi rielden lui ɣopuõth. ²¹ Lecku Nhialic rin kãpuõth cī looi rin akut kɔc cī gam ku rin Jethu Krītho. Lecku akölrīëc ebën! Yenakan.

Mën yic kɔc cī gam tënë guõp Jethu

4 Rin kē wīc Nhialic bī looi, ɣen raan cī mac rin looi ɣen wět Bëny, wek alãnj bäk njec luui dhël path, dhël yen cī Nhialic we cɔl. ² Yakë kãk yakë ke looi ebën looi dhël athëäk ku lier ẽ puõu, ku yakë kɔc njec ciëñ. Nhiarkë röt ku yakë kãrec pãl piny ẽ kamkun. ¹³ Wëi Nhialic aci we mat yiic, themkë bäk la dõr ẽ kamkun bäk aa kac tøk. ⁴ ɣook ebën, ɣok aa thõnj kek kãk tō guõp tøk yic, ku ɣok aa la Wëi Nhialic thõnj ciëñ ke ɣo. ɣok aa njõth dɔc cī Nhialic thɔn ke bī gãm kacke, rin Nhialic aci ɣo cɔl ebën buk aa kacke. ⁵ ɣok aa la Bãny tøk ku gam tøk, ku ɣok aaci lök ẽ wëi tøk yök ebën. ⁶ ɣook ebën ɣok aa Nhialic töõnj door, ku yen ẽ Wäda ɣodhie. Yen amec ɣo ku ẽ luui ɣopuõth ebën, ku aciëñ kek ɣo ebën.

⁷ Raan cī lɔc ku dɔc aci raan ebën ẽ kamkua yiěk rielden bī yen aluui. Njek aci yiěk rielde cīt tẽ cī Raan cī lɔc ku dɔc ke tek thīn. ⁸ Aci gõt athör theer wël Nhialic yic ëlä,

“Aci la nhial, ku looi jakrec bīk yeen buɔth cök, cīmën raan cī dɔm ẽ tɔnj yic, ku tek kãpath tënë kuat raan ebën.” ††

⁹ Tẽ lueel ye ëlä, “Aci la nhial.” Wëtde yic yenõ? Wëtde yic aye lueel lɔn cī Raan cī lɔc ku dɔc kañ bën pinynhom ẽ tën. ¹⁰ Raan cī bën pinynhom ẽ tën yen ee raan töõnj cī ben dhuk nhial, pan Nhialic, ku bī rëer kek keriëc ebën pinynhom. ¹¹ Ee yen Raan cī lɔc ku dɔc yen ẽ gem miõc tënë kɔc. Aci kɔc kök looi bīk aa tuõccke, ku kɔc kök aaci looi bik aa kɔc kãk Nhialic tiñ, ku ye kɔc kök wël ẽ Nhialic lëk kɔc, ku ye kɔc kök abiök kɔc cī gam ku piöockë ke. ¹² Aci kënë looi rin bī kɔckã, kɔc ẽ Nhialic, guiir bik luui tënë ye ku bīk aakuut kɔc cī gam, yen

† 4:2 Kol 3:12-13 †† 4:8 Wk 68:18

guõp Raan cī lɔc ku dɔc la tuen ke ril. ¹³ Ku këlã, ɣok aabi mat yiic buk aa tøk ẽ gam bī ɣok Nhialic ku Wënde njic. Ku jɔlku aa kɔc cī gam cī nhiim bak, ku ɣok aabi jãl la cök cīmën Raan cī lɔc ku dɔc. ¹⁴ Ku ɣok aacie kɔc bī ben ciët mīth. Ku ɣok aaci kɔc kãk lueth piõc bī ben duõnj buk luethken gam, ɣok aaci bī ya wel nhiim cīmën riãl, wël lueth ẽ path. ¹⁵ ɣok aa dhil yic aa lueel ke ɣo la nhiër. Ku këlã ɣok aabi la tuen ke ɣo cīt Raan cī lɔc ku dɔc yen wat akut kɔc cī gam nom. ¹⁶ Raan cī lɔc ku dɔc, ee kacke mat yiic cīmën ye rël yom thook guõp ẽ raan nuëët yic bī ya tøk. Na loi guõp abak luɔide cīt tẽ dhil yen luui thīn, ke guõp ebën ala tuen ke cil ke ril. Yen ẽ tën akut kɔc cī gam. Na nhiar kɔc akut röt ku loikë luɔiden, ka akut ala tuen apath ẽ riel Raan cī lɔc ku dɔc. ‡

ɣok aa dhil piërda waar yic

¹⁷ Rin ẽ wět kënë, alëk we rin Bëny duõkkë ben aa luui cīmën kɔc kuc Nhialic. Kãk yekë ke looi aacie kãk ke kony. ¹⁸ Aacie yic ye deet. Acīn pīr yam ye Nhialic gãm kɔc, rin keek aa ril nhiim, ku këya aa kuc dhël ẽ Nhialic. ¹⁹ Aacie gup ẽ yãr tẽ cɔk kek kãrec looi, rin aa kepuõth yiěk kãk wīc guãpken. Kãk yekë ke looi ebën aa kãk ẽ bal ku aacie kõc luɔi ẽ kãkkã yiic.

²⁰ Yen ẽ tẽ wiëc bī wek cīi la thīn, rin acie yen tẽwäär cī we piõc thīn rin Raan cī lɔc ku dɔc. ²¹ Ee yic, wek aaci wëtde piñ, ku wek aa we cī piõc rienke, tẽ cīt tën yiny rëer kek Jethu. ²² Wek aaci piõc bak tẽdun ye wek luui thīn theer puõl. Kãkkun ke yakë ke looi aake cī we muõr ku reckë we. ††²³ Ëmën, calkë röt aa wëer Nhialic puõth ku bäk ya tak tẽnj ẽ yam. ²⁴ Nhialic aci we gãm ciëñ ẽ yam cīt këde. Këya, yakë ciëñ ẽ ciëñ kënë. Ciëñ kënë ala cök cīt tẽ ye yic rin Nhialic piõc thīn. ‡

²⁵ Këya, duõkkë lueth ben aa lueel. Njek adhil yic alëk mãthden cī gam, rin ɣok aa cīt kãk cīi thõnj rëer ẽ guãp tøk yic. ††²⁶ Na cɔk alɔn cī yīn puõu riãäk, ke yī duk adumuõm loi. Duk rëer kek riãäk ẽ puõu abã akõl löõny piny. ††²⁷ Rin bī jɔnjrac yī cīi thel adumuõm yic. ²⁸ Na le raan ye cuãr theer kamkun ka cīi ben cuëer, adhil luui ẽ kõñde bī rot muk ku kony kɔc njõnj aya. ²⁹ Pãlkë kuõc jam. Yakë ke lueel wël kɔc cɔl aril puõth gamden yic. Yakë ke lueel wël nhiar ke bī ke piñ, rin bī yīn kɔc la kë lëk ke, kony. ³⁰ Muk yīn hom bī ciën kë lueel bī Wëi Nhialic cɔl arem puõu, Wëi cī Nhialic gãm yī. Nhialic aci gãm Wëi ye nyooth lɔn ẽ yīn këde, ku Wëi Nhialic abī rëer kek yī ɣet akõl luñdit bī Nhialic yī kony tënë jɔnjrac. ³¹ Duõkkë kɔc kök ye maan ku duõkkë puõth ye riãäk. Duõkkë ye gõt ku lãätkë kɔc, tẽdë ke we loi kãk cīi path. ³² Rëërkë apath ẽ kamkun. Ku yakë kãrec pãl piny tënë kɔc kök cīmën ye Nhialic ke pãl piny tënë we rin Raan cī lɔc ku dɔc. §

‡ 4:16 Kol 2:19 †† 4:22 Kol 3:9 †† 4:24 Cãk 1:26; Kol 3:10
††† 4:25 Dhãk 8:16 ††† 4:26 Wk 4:4 § 4:32 Kol 3:13

Pir rëer ruel yic

5 Këya, wek aa dhil luui cimën Nhialic rin ye wek mïthken nhiëer apeï. ² Nhiarkë kɔc kɔk cimën nhiëer Raan cī lɔc ku dɔc ɣo. Cimën cī Jethu ye nyuɔɔth lɔn nhiëer yen ɣo, rin cī yen thou bī ɣo luɔk. Kë cī looi, acī Nhialic cɔl amit puɔu rin cī yen rot juër Nhialic. ³ Wët ye wek kɔc ë Nhialic acī path bī wïc wïc ë diäär, ku kāk kɔc cɔl ayār gup, ayī kook aa piëŋ wegup. †
⁴ Jam la bïth ku buro rac aaci path. Anuëën bāk Nhialic aleec rin kāk ye ke looi tënë we.

⁵ Dhielkë njic lɔn acin raan wïc ë diäär ayī raan ë luui kāk kɔc cɔl ayār gup, ku raan dët kok lëu ye bī la bääny Raan cī lɔc ku dɔc kek Nhialic ë yic, ku yök kãpuɔth cī Nhialic thɔn kɔc. Raan kok acit raan ë jak cī kiëët door.

⁶ Duɔkkë röt cɔl ameth ë nyin wël cī path ye kɔc kɔk lueel. Nhialic abī kɔc cī wëtde ye piŋ, kɔc luui ë käreckä tēm awuɔc. ⁷ Këya duk ye mat kek kɔc luui ë käreckä.

⁸ Rin wek aa we rëer ë muɔth yic. Ku ëmën wek aaci röt mat kek Bëny, wek aaci la ë ruel yic. Këya, yekë luui cimën kɔc tɔ ë ruel yic. ⁹ Ɂen aluel kënë rin kɔc tɔ ruel yic, kɔc njic Nhialic, aaye ruel cɔl alir puɔth ku loikë kën ë yic. ¹⁰ Themkë bāk kāk Bëny cɔl amit puɔu njic ku luɔikë ke. ¹¹ Duɔkkë ye luui kāk ye kɔc tɔ muɔth yic looi, kɔc kuc Nhialic. Nyuɔthkë ke lɔn kakkä aaci path. ¹² Kāk ye ke looi ke cie tiŋ, aa rɛc apeï ka ye jamden kɔc rac gup ¹³ Të bīi kãŋ tēyer, ke kɔc aa tiŋ tē rɛc kakkä thīn, ¹⁴ rin ë ruel yen ë kəriëec ëbën cɔl atiŋ. Yen aci ye lueel ëlä, “Pääckë nin yic, jatkë röt rëŋ yiic ku Raan cī lɔc ku dɔc abī ruel wegup.”

¹⁵ Tiëŋkë piërdun apath. Duɔkkë pir ë pir kɔc kuc Nhialic, calkë röt aaye kɔc njic kãŋ. ¹⁶ Kwat tē bī yin ye yök ba këpath looi thīn, ke loi, rin kɔc aa loi kāk cī path ëmën. ††¹⁷ Duɔkkë lui ë luɔi kɔc cīnkë njickë, njieckë kë wïc Bëny ku yen luɔikë. ¹⁸ Duɔkkë ye dek ë mɔu, mɔu ë kɔc rac. Calkë Wëi Nhialic piërdun yic akölaköl. ¹⁹ Ketkë waak ë Nhialic cī göt athör waak yic ë kamkun. Ketkë wak wëi bāk Bëny leec ë piäthkun ëbën. ²⁰ Yeku Nhialic Wäda leec akölaköl rin Bányda Jethu Kritho, kwat kãjuëc yeku ke looi yiic. ‡

²¹ Yakë röt theek ë kamkun rin riöcc wek Raan cī lɔc ku dɔc.

Diäär ku Röör

²² Wek diäär, thekkë röörkun cit tē ye wek Bëny theek thīn. ††²³ Rin moc yen ë tik wat nhom, cimën ye Raan cī lɔc ku dɔc akut kɔc cī gam wat nhom. Raan cī lɔc ku dɔc yen aluãŋ akut kɔc cī gam, yen guäpde aya. ²⁴ Këya, diäär aa dhil röörken theek cimën ye akut kɔc cī gam Raan cī lɔc ku dɔc theek.

²⁵ Wek röör wek aa dhil diäärkun nhiaar cimën nhiëer Raan cī lɔc ku dɔc akut kɔc cī gam arëk abī thou rienke. ††²⁶ Acī thou rin akut kɔc cī gam bī rëer ke dhëëŋ Nhial-

† 5:3 B.bei 29:18; Wk 40:6 †† 5:16 Kol 4:5 ‡ 5:20 Kol 3:16-17 †† 5:22 Kol 3:18; 1Pit 3:1 †† 5:25 Kol 3:19; 1Pit 3:7

ic. Ku lɔc kɔc kegup piü ë Nhialic piü ë lɔk wëi ku wëtde. ²⁷ Acī kënë looi rin bī yen kacke kɔc cī gam, wuɔny gup wei käreç ku bī ke yelööm. Ku akëc wïc bik gup la adumuɔöm. ²⁸ Cit ë kënë aya, röör aa dhil diäärken nhiaar cimën nhiëer kek röt. Na nhiaar moc tiëŋde, ka thöŋ kek lɔn nhiëer yen rot. ²⁹ Acin raan man guäpde, raan ë mïth ku tiit guäpde, cimën ye Raan cī lɔc ku dɔc akut kɔc cī gam tiit, ³⁰ rin ɣok akut kɔc cī gam, ɣok aa guäpde. ³¹ Cimën cī ye göt athör theer wël Nhialic yic ëlä, “Moc abī wun ku man nyääŋ piny ku met rot kek tiëŋde, ku keek karou aabi ya tök.” ††³² Wëlkä aa la yiic yinydit apeï, ku aa jam tē ye Raan cī lɔc ku dɔc tök thīn kek akut kɔc cī gam. ³³ Ku wëlkä aa jam rienkun aya, moc adhil tiëŋde nhiaar cimën nhiëer yen rot, ku tik aya adhil muɔnyde theek.

Mïth ku kɔc ke dhiëth ke

6 Wek mïth, wek aadhil kɔc ke dhiëth we theek, rin yen ë këpath lëu bī raan looi rin Bëny. ††² “Thek wuur ku moor,” Kënë yen ë löŋ tuëŋ cī bën kek athön, ³ athön akīn, “Na loi kënë, ke yin abī kãjuëc path ya yök, ku thiei yī ba nin juëc nök pinyhom.” ⁴ Kɔc ke dhiëth duɔkkë miëthkun ye luɔi kāk bī ke rac puɔth. Muɔkkë ke ke piöckë ke dhël cī Bëny gam. ††

Aloony ku Bány

⁵ Aloony, thekkë bánykun muk we pinyhom ë tën, riääckë ë ke ku thekkë ke piändun ëbën ciët we luui Raan cī lɔc ku dɔc. ⁶ Yakë luui ë puɔn Ɂer tē cɔk kek cī daai we. Loi luɔidu puɔu ëbën cit tē wïc Nhialic ye thīn, rin yin alony Raan cī lɔc ku dɔc. ⁷ Na cɔk alɔn ye yin alony, lui puɔn Ɂer bī ciët Nhialic yen luɔi. ⁸ Njic yinhom lɔn bī Nhialic raan ëbën yiëk këde, alony ku raan cie alony, rin kãpuɔth ye looi pinyhom. ††⁹ Wek kɔc mac aloony, wek aadhil luui ë dhël tööŋ yic, ku duɔkkë ke ye riääc ë nääk, muɔkkë wenhiim lɔn week ëbën, aloony ku week, bënydun ë tök nhial, raan bī luk looi kamkun ëbën ke cīn raan nuëën. ††

Tɔŋ tënë Jɔŋrac

¹⁰ Wët jäl lëk we ciëen akīn, lömkë riel tënë Bëny bāk riel ë ye, rin rielde adit apeï. ¹¹ Lömkë kāk cī Nhialic gãm we bī wek röt kony, bāk kãjuëc ye jɔŋrac we ruëëny göök. ¹² Rin ɣok aaci thär kek kɔc cit ɣo, ɣok aa thär kek jakrɛc rëer ë muɔth yic kek bányken, ku riel ë jɔŋrac tɔ nhial. ¹³ Këya, rin ë wët kënë lömkë kāk cī Nhialic gãm we bī wek tɔŋ thör. Na aköl le jɔŋrac bën, ke we tit röt ye akölrïëc ëbën. Ku na cäk tɔŋ jɔŋrac göök kəriëec ëbën yic, ke wek aabi döŋ we ril. ¹⁴ Lömkë yic bī wek röt guiri ë tɔŋ. Ku luɔikë kë la cök ke cit alanh dhie ye raan yeyic duut tē le ye tɔŋ. ††¹⁵ Rëërkë ke we ye kɔc lëk Wët Puɔth Yam ë döör bëëi tënë kɔc. Ku yen abī ciët

††† 5:31 Cäk 2:24 ††† 6:1 Kol 3:20 † 6:3 B.bei 20:12; L.rou 5:16 †† 6:4 Kol 3:21 ††† 6:8 Kol 3:22-25 †† 6:9 L.rou 10:17; Kol 3:25; 4:1 ††† 6:14 Ith 11:5; 59:17

lon cieŋ wek war ril apsi wecök. †16 Dět akīn, gamkē Jethu Krītho. Gamdun abī ciēt kōn ye wek wieth dēp ye jɔŋrac we moc jōc yiic. †17 Njēckē alanden lon cī Nhialic we luök, acit lon dhie cieŋ raan akuāma yenhom tɔŋ yic, bī cīi yup nhom. Lōmkē wēt ē Nhialic ē bēn tēnē Wēi ke cit tɔŋ ye muk. †18 Yakē lac rōök cit tē ye Wēi Nhialic we cök puōth thīn. Ku thiēckē Nhialic bī we kony kēriēc ēbēn yiic. Yakē wepuōth cök tē rōök wek ku duōkkē thōr. Yakē rōök akōlakōl rin kɔc ē Nhialic.

†19 Rōōkkē ē rienkiē, ku lon bī Nhialic ɣa gām wēl la cök ba lueel tē le ɣen wēt ē Nhialic lēk kɔc ke ɣa cīi riōc.

†20 Jethu Krītho acā lɔc ba ya atuōnyde ba kɔc lēk Wēt Puōth ē Yam, ku ē yen wēt cī ɣa mac. Kēya, rōōkkē ku

thiēckē Nhialic bā gām riel ba wētde lēk kɔc ke cit yiny dhiel looi ke cīn riōc.

Muōth ciēn

†21 Tikuth, wāmāāthdan cī gam nhiarku, ku yeenalui apath rin Bēny, abī we lēk wēl ē yam rienkiē ku bāk kē luōci njic. †22 Yen atuōc we ku bī we la lēk kē loi rot tēnē ɣo, ku deet wepuōth aya. †

†23 Bī Nhialic Wāda ku Bānyda Jethu Krītho we yiēk dōōr, wek kɔc cī gam. Ku bīk we cɔl anhiar rōt ē kamkun ku muōkkē gamdun. †24 Bī Nhialic dhēēŋde nyuōth kɔc nhiar Bānyda Jethu Krītho kek nhiērden cīn thok akeu.

† 6:15 Ith 52:7 †† 6:17 Ith 59:17

‡ 6:21 Luci 20:4; 2Tim 4:12 †† 6:22 Kol 4:7-8

Pilipi

Wët nom

Athör cī Paulo gät kɔc gen Pilipi è gët kɔc cī gam pan mec kɔc pan Roma cɔl Mathedonia. Ee gët ʒɔn ɲot mec yen. Ku è rem puʒu piöc è lueth kɔc kɔk cī gam gen Pilipi. Athör kënë è gam ril è Paulo tënë Jethu raan ci lɔc ku dɔc nyuɔɔth.

Kënë yen gët athöör è wët bī yen kɔc cī gam gen Pilipi leec kækken cīk tuɔc ye ʒɔn cī kække yiic riɛl. Aake gët keek athöör aya bī ben lëk ke bīk puɔth riɛl, ku thɔɔn kepuɔth kuart aliämde yic, ku aliäm cī ke yök aya. Ku yöök ke bīk röt aa dhuök piny bīk ciët Jethu, tən lɔn bī nhiaam ku nhiër rot ke thel wei. Acī lëk ke lɔn pīr è tök kek Raan cī lɔc ku dɔc, ee dhëñ cī Nhialic yiëk kɔc è dhöl gam, acie dhöl athëëk löñ kɔc Itharel. Acī gët rin miɛt puʒu ku döör ye Nhialic yiëk kɔc cī röt mat kek Raan cī lɔc ku dɔc.

Athör kënë, ee miɛt ku thön è puʒu ku ɲiɛc rëer, ku bī gam ku pīr tō kek kɔc cī gam muk nom. Ku è nhiër nhiɛr Paulo kɔc cī gam tō gen Pilipi nyuɔɔth aya.

Käk tō thīn

Muõth tueñ 1:1-11

Käk cī röt looi tënë Paulo 1:12-26

Pīr rëer ke Jethu 1:27–2:18

Käk cī guiir tënë Timothī ku Epaprodituth 2:19-30

Lëk rin käreɔc ku kɔc ater 3:1–4:9

Paulo ku mähke gen Pilipi 4:10-20

Muõth ciëen 4:21-23

1 ʒen Paulo ku Timothī yok kɔc lui rin Jethu raan cī lɔc ku dɔc, ʒen agät we athöör, wek kɔc è tök kek Jethu gen Pilipi, ku kɔcɔt akut ku kuart kɔc ke kony rëer thīn èbën. †

² Bī Nhialic Wäda kek Bëny Jethu raan cī lɔc ku dɔc we gäm athiɛi ku döör.

Röök Paulo rin kɔc kuen athörde

³ ʒen è Nhialic wäda leec tē tak ʒen we akölaköl. ⁴ ʒen è puʒu miɛt apei rɔkdië yic rienkun èbën, ⁵ rin cī wek ʒen kony bāk Wët Puɔth Yam nyuõth kɔc ya aköl tōñ wäär ɲic wek ye agut èmën. ⁶ Anjɛc ʒapuʒu lɔn Nhialic, raan wäär loi è kënë tënë we, abī dhiel muök thīn këya yet aköl bī Raan cī lɔc ku dɔc Jethu dhuk pinyhom.

⁷ Wek aa kɔckiën nhiaar apei, wek aaya tak akölaköl. Ku è yic, ba we aa tak wët nhiɛr ʒen we. Rin wek aa lui ku kuɔnykë ʒen è luɔi ril cī Nhialic yiëk ʒen èmën. Ku èmën mec ʒen ku wäär këc ʒen mac, ʒen acī bën ɲiɛc la jam rin Wët Puɔth Yam, ku acī bën riɛl apei yet tē cī ye gam kɔc juëc apei. ⁸ Anjɛc Nhialic lɔn kë luɛɛl è yic lɔn nhiërdië tënë we acīt nhiër Bänyda Jethu nhiɛr yen ʒo.

† 1:1 *Lusi* 16:12

⁹ ʒen è röök bī nhiërdun rot ajuak akölaköl, ku bāk yic ɲic, ku yakë ke looi kāk la cök Nhialic nom, ¹⁰ bī we kony bāk aa looi këpath. Këya, ke wek aabi gup ciën awuɔc aköl le Raan cī lɔc ku dɔc dhuk pinyhom.

¹¹ Piërdun abī yic thiän këpath è Jethu yen ye ke yök thīn, rin bī Nhialic aleec ku dor.

Raan cī lɔc ku dɔc yen ee pīr

¹² Awiëc bāk ɲic miëthakäi cī gam, lɔn kuart kāk cī röt luɔi ʒen aaci Wët Puɔth Yam cɔl ala tueñ. ¹³ Kuart raan rëer tən èbën agut kɔc tit pan bënydīt thok, anjickë lɔn cī ʒen dɔm rin ye ʒen raan lui rin Jethu. ††¹⁴ Ku rin cī ʒen mac, acī miëthakäi cī gam cɔl aa ril puɔth bīk Wët Puɔth Yam aa lëk kɔc ke cīn riöc.

¹⁵ Ee yic, kɔc kɔk aa wët Raan cī lɔc ku dɔc piöc è tiɛɛl ku rin cī kek luɔidië nhiar. Ku kɔc kɔk ayekë piöc piänden èbën. ¹⁶ Aye kɔckä looi rin nhiër ku rin ɲic kek ye aya lɔn cī Nhialic ʒa luõi ba wëtde tiit bī cī riääk. ¹⁷ Kɔc kɔk kamken aya, aacie piöc è cök, aa piöc rin nhi-aam è path, ku yekë tak lɔn bī kek ʒa luõi aliäap tē ɲot mec ʒa. ¹⁸ Acīn kë ye looi, ʒen amit puʒu tē ɲot ye wët

†† 1:13 *Lusi* 28:30

Raan cī lɔc ku dɔc piöc kuaat dhël cī yök, cɔk alɔn le yen kē tō kepuöth. Ÿen abī rēer Ƴa mit puöu.

¹⁹ Rin anƳec lɔn röckkun ku kuɔɔny bō tēnē Wēi ē Jethu raan cī lɔc ku dɔc, aa bā cɔl alony. ²⁰ Aya nǔöth Ƴapuöu lɔn bī yen a kēpath yen luɔci akölaköl agut emēn thiin, Ƴen abī la riel ē puöu kek guäpdiē ebēn, bī ya kēpath yen luɔci rin bī Ƴen lac bēēi tēnē Jethu tē pīr Ƴen, tēdē ke Ƴa thou. ²¹ Pīr ē wēt Raan cī lɔc ku dɔc juak tuer, ku na thuɔɔu rin wētde ka path aya tēnē Ƴa. ²² Ku na ye kē bī Ƴen Ƴot Ƴa pīr yen bī Ƴen luɔci juēc path looi, ka cā njic yeŋö ba kuany. ²³ Aköl dēt aya nhiaar ba cīi thou, ku aköl dēt awiēc ba thou rin anhiaar ba la rēer kek Raan cī lɔc ku dɔc, ku kēnē yen aya yök ke path. ²⁴ Ku rienkun, apath apeī ba pīr ē tēn pinynhom. ²⁵ Kēnē anƳec apeī, kē yen njic Ƴen abī rēer. Ÿen abī rēer ē tēn kek we ebēn ba miēt puöu gamdun juak yic. ²⁶ Kēya, tē ben Ƴen la dhuk ba rēer kek we, ke wek aabī nhiam rienkiē piērdun yic, ke we ye tōk kek Jethu Raan cī lɔc ku dɔc.

²⁷ Kuaat kē bī rot looi tēnē Ƴa, muökkē wenhiim lɔn dhil wek pīr, pīr kɔc cī gam, cɔk alɔn cīi Ƴen week bī ben tiŋ aköldä. Aba ya piŋ lɔn wek aa ril wēt Nhialic yic, ku week aa lui tōk apeī rin Wēt Puöth Yam. ²⁸ Duökkē ye riöc kɔc aterkun, yen abī ye nyuöth keek lɔn cīi kek we bī lēu, rin yeen Nhialic yen we gām riel bī wek ke göök. ²⁹ Rin wek aaci gām yic bāk Raan cī lɔc ku dɔc aa luöcī ku acie gam ē rot, ee ku bāk gum cimēnde aya. ³⁰ Emēn alēukē bāk Ƴen kony ye luɔci kēnē. Yen luɔci tōŋ wäär cāk tiŋ theer ke luɔci, ku cīt tē yakē piēŋ ye, Ƴen anƳot Ƴa lui apeī. †

Jethu ē rot dhuök piny cɔk alɔn ril yen apeī

2 Piērdun ke we ye kɔc Raan cī lɔc ku dɔc, ee we cɔl aril ku nhiērde ē we liēr puöth. Wek aa rēer ke Wēi Nhialic, wek aa la piath ku nhiēr nhiēer wek röt kamkun. ² Matkē weyiic bāk aa looi ē tōk, ku nhiarkē röt, yen abī miēt ē puöu bēēi tēnē Ƴa. ³ Duökkē puöth ē dit bāk kǎŋ aa wic ē rienkiē ku yakē nhiam, yakē röt dhuök piny kɔc kōk nhiim. Yakē kɔc kōk tiŋ ciēt kek path tēnē we. ⁴ Acīn raan ben a lui kēnē nhiamde, yakē jal looi kē kony we ebēn.

⁵ Wek aadhil thōŋ kek Jethu raan cī lɔc ku dɔc ē tāk-täkdun yic.

⁶ Wēn cɔk Bānyda Jethu aa Nhialic guöp akēc rot thöcöŋ ke Nhialic.

⁷ Ku acī tēden dīit yen thiin puöl, ku cɔl rot aye alony cimēn raan ē path.

⁸ Acī rot bēn dhuök piny, ku gem bī gum ku thou, cimēn raan la guöp awuöc, arēk abī piäät ē tim cī riü kōu.

⁹ Rin ē wēt kēnē yen acī Nhialic ye bēn jōt bei raŋ yic kam kɔc cī thou, ku Ƴēth nhial ku ler ku yik riel kēriēc ebēn nhom.

¹⁰ Ku kēya rin athēk rin Jethu, kāk nhial ku pinynhom,

ku piny tēn kɔc cī thou aa dhil kenhiol guöt piny.

¹¹ Ku keek ebēn abik lueel lɔn ye Jethu raan cī lɔc ku dɔc Bēny, rin duaar ē Nhialic Wun. ††

Piērdun ē Jethu nyuöcöth

¹² Kēya, wäär rēer Ƴen kek we miēthakāi cī gam, wek aa we Ƴa theek, ku emēn awiēc bāk Ƴot we thek Ƴen ke Ƴa cīi rēer kek we. Lak tuer ke we thek Nhialic rin cī we wēer bei. ¹³ Rin Nhialic alui weyiic, ee we kony bī we cök puöth ku bāk kē wic looi.

¹⁴ Luɔci kē kēriēc ke cīn ater kamkun ku agöth, ¹⁵ rin bī wek aa mith Nhialic cīn gup awuöc ē piny cī thiän kɔc rēc la gup adumuöc. Calkē röt aa la gei kamken cimēn pēi nhial, ¹⁶ cimēn ye wek ke lēk wēt pīr. Na luɔci kē kēya, ke Ƴen abī nhiam rienkun aköl le Raan cī lɔc ku dɔc dhuk pinynhom, rin bī ye nyuöcöth lɔn kēc luɔciēn ca looi nhom dēer piny ē path.

¹⁷ Na cɔk aa lɔn guum Ƴen rin bī gamdun riel tēnē Nhialic, ke Ƴen abī puöu miēt apeidit ke we ebēn. ¹⁸ Ku kēlä aya, wek aabī puöth miēt kek Ƴa.

Timothī ku Epaprodituth

¹⁹ Na wic Bēny ke wek aba tuöc Timothī ē nīnkā, rin bī tē luui wek thiin Ƴa dēet puöu. ²⁰ Ee yen raan tōŋ ē tak cimēndiē, kē tō Ƴapuöu looi, ku acīn raan nhiaar we apeī cimēnde. ²¹ Raan ebēn ē yenhom yiēk kēden looi, ku cīi yepuöu yik kē wic Jethu raan cī lɔc ku dɔc. ²² Ku anƳeckē kek we ē röt yen tē cī Timothī rot nyuöcöth thiin cimēn meth ke wun. Ÿok aaci luui ē tōk rin Wēt Puöth Yam. ²³ Kēya aba tuöc we, tē le Ƴen ye njic yeŋö bī rot looi tēnē Ƴen emēn cī Ƴa mac. ²⁴ Ku Ƴen anƳöth Bēny lɔn bī yen rot lēu ba bēn tēnē we ē nīnkā.

²⁵ Aca tak ba wāmāäth cī gam, Epaprodituth cɔl ad-huk. Yeen ē raan ē luɔci apeī buöth Bēny cimēndiē. Ee cāk tuöc Ƴen bā bēn a kony, ²⁶ ku emēn awic apeī bī we tiŋ. Adiēer rin cī wek ye piŋ lɔn cī ye tuaany. ²⁷ Ee cī tu-aany abī duēr thou. Ku yeen acī Nhialic bēn cɔl apuöl, ku acie yen ē rot, pial guöpde acī kēnē bī Ƴen cɔl anƳer yic bēn wel yic aya. ²⁸ Awiēc aya ba cɔl adhuk tēnē we rin tē ben wek ye tiŋ ke wek aabī puöth miēt, ku acīn dēt bī Ƴen ben diēer. ²⁹ Luɔrkē ē puön path apeī ke cīt menhkui Jethu nhom. Nyuöthkē kuaat raan cīt ye ebēn athēk, ³⁰ rin ēcī duēr thou rin luɔci tēnē Raan cī lɔc ku dɔc, ku akēc diēer ē wēike ku gem Ƴa kuɔɔny cīn tē bāk lēu ye.

Yiny la cök

3 Ku wēt dēt ba lēk we miēthakāi cī gam ē ku bāk puöth miēt rin cī wek mat kek Bēny. Acīi rac ba kāk ca gät we theer ben dhuök yiic, ku ē yen abī we kuɔny tē looi Ƴen ye kēya.

² Tietkē röt kɔc rēc, kɔc luui cimēn jōk. Acie njuöt ē rot yen wickē, wek aa wic kajuēc kōk bāk ke looi. ³ Aa Ƴook,

† 1:30 Luɔci 16:19-40

†† 2:11 Ith 45:23 ‡ 2:15 L.rou 32:5

aacie kek cī ɲuɔt yic yök, rin yök aa Nhialic door riel ë Wëike. Ku yök aa mit puɔth piërda yic rin cī yök aa kɔc Raan cī lɔc ku dɔc Jethu. Acie kāk ye raan ë path looi ye tīŋ kek yeku ke ɲɔɔth. ⁴ Na le raan ye tak lɔn bī yen pīr Nhialic nhom rin kāk ye looi kɔc gup, ka cīn raan wār yēn mukmuk nhom lōŋ theēr. Na ye kɔc piir, ɲuɔt yēn aci pīr. ⁵ Yēn a ya ɲot ke ya la nīn kadhorou tēn dhiēeth ya. Yēn ë raan Itharel, raan dhiēnh Benjamin, kuat Itharel ë gei. Rin muŋ lōŋ nhom, yēn ë raan akut Parathī. ¹⁶ Rin ye yēn raan akut Parathī yen aye yēn kɔc cī gam cɔl aa nēk, ku rin ye raan la cök tē theek yen lōŋ, ke yēn a ya cīn guɔp awuɔc. ††

⁷ Kuat kāvāār ya ɲɔɔth kecīt kāpath, aaci bēn cī ye kāpath. ⁸ Acīn kēpuɔth wār ɲīny bī yēn Bānydiē Raan cī lɔc ku dɔc Jethu ɲic. Yēn aci kēriēec ēbēn puɔl rin bī yēn a raande, ⁹ ku ba ya tōk ke ye. Rin aci lēu ba la cök ë Nhialic nhom tē theek yēn lōŋ. Ku yēn aci jal la cök rin cī yēn Jethu gam, la cök tēnē Nhialic rin ë gam. ¹⁰ Kē wiēc ë lɔn ba Raan cī lɔc ku dɔc, ku riel wāār jɔt ye kam kɔc cī thou ɲic. Awiēc ba ya tōk ke ye ë gum ku thɔunde yic. ¹¹ Ku ɲāāth lɔn bī yēn jɔt thou yic ba pīr.

¹² Acā ye lueel lɔn cī yēn jal a raan la cök, aɲot wiēc apeī ba ya raan la cök cīt tē wīc Jethu raan cī lɔc ku dɔc ye thīn. ¹³ Wēt lēk we akīn miēthakāi cī gam, aci ɲic lɔn le yēn kē ca lēu, yēn acie dēei ciēēn, yēn ë daai tuēŋ bī ya wēt aköldā yen thuuth yēn ku pāl kāthēer. ¹⁴ Yēn abuɔth dhēl yic apath rin bī yēn ariōp yök. Ee yen ariōp bī Nhialic gām ya rin kē cī Raan cī lɔc ku dɔc looi.

¹⁵ Yök kɔc la gam ril yök aa dhil luui ë dhēl kēnē. Ku na le kɔc kōk kamkun cī lui ë dhēl kēnē, ke Nhialic yen abī ye dēt yic we. ¹⁶ Lokku tuēŋ kek lōŋ Nhialic cīmēn wāār ɲic yök ye.

¹⁷ Miēthakāi cī gam biathkē yacök, ku piɔckē tēnē kɔc kāvāār ca piɔɔc tēnē ke buɔth yīc. ¹⁸ Wek aaca lēk ë kēnē arak juēc, ku emēn abēn ber yic piū ë nyin guɔp, kɔc kōk aacie thon Jethu tim cī riū kōu rin bī yen ke waar adumuɔmken yīc ë gam. ¹⁹ Aabi la pan mac rin ye kek kepuɔth yīk kāk wīc guāpken. Aa nhiam kāk ke bī ke cɔl ayār gup, ku aa kāk pinyinhom kek aa yekē tak kepēc. ²⁰ Ku yook pan Nhialic yen kēda. Yök aa tit Aluāŋdan bī bēn nhial, Bēny Jethu Raan cī lɔc ku dɔc, ²¹ yen la riel ë yen kēriēec ēbēn cɔl aa bō yecök, abī gupkuan cī thiāŋ adumuɔm looi bīk yēr cīmēn guāpde.

Läk

4 Miēthakāi cī gam wek aa nhiaar apeī, dēetkē wepuɔth ku thekkē Bāny. Wek aaca dak, wek aa yēn cɔl amit puɔu, wek aa yēn cɔl anhiām.

² Yīn Yuodia ku yīn Thintike wek lāŋ, dōrkē, wek aa kɔc tōŋ ë Bēny. ³ Ku tēnē yī raandiēn nhiaar lui kek ya,

† 3:5 Lusi 23:6; 26:5; Rom 11:1 †† 3:6 Lusi 8:3; 22:4; 26:9-11 † 3:17 1Kor 4:16; 11:1

awiēc ba diäärkä kony rin aaci luui kek yēn apeī buk Wēt Puɔth Yam tek piny, keek ēbēn kek raan cɔl Klemēn ku kɔckuan kōk lui ke yo tō rienken athör Nhialic yic, athör pīr.

⁴ Yakē puɔth miēt rin ye wek tōk ke Bēny. Aber yic, yakē puɔth miēt. ⁵ Yakē röt piēŋ wēl ë kamkun. Bēny aci thiɔk. ⁶ Acīn kē riɔɔc wek, ku yakē Nhialic thiēec rōck-dun yic kāk wiēc kē, yakē thiēc ë puɔn path akōlaköl. ⁷ Ku dōr Nhialic cie deet yic raan ë path, abī we kony bāk cī ye diēer ku cāk riɔc kārīl we yök yīc, ke we ë tōk kek Raan cī lɔc ku dɔc Jethu.

⁸ Wēt cī jal dōŋ ba lueel miēthakāi, yakē ke tak kā-path, kāk ye raan ēbēn nhiaar, kāk ye we leec thīn, kāk yith thiek yīc, kāk la cök ku lek gei, kāk nhiaar ke raan ēbēn. ⁹ Wek aa ɲic kāvāār ca piɔɔc tēnē we, ku kāk cāk piŋ ke ya lueel ku tiēŋkē yēn ke luɔɔ ke. Kēya, biathkē lucidiē yic, ku Nhialic yen dōr gam abī rēer ke we.

Paulo aci aleec gam rin kāk cī gām ye

¹⁰ Piērdiē yic kek Bēny, yēn aci puɔu miēt rin tēdiit cāk nōk ku benkē yēn ben nyuɔth tēduun muk wek ya thīn. Ku acie rin cī wek kōɔc we cī wenhiim yīk yēn, ee rin cīn wek riel. ¹¹ Yēn aaci kēnē luel rin cī wek ya pāl wei, aa kāk rēer kek yēn kek aaca ɲiēc rot. ¹² Alēu ba pīr ë path tē cɔk yēn la kälīk, kueth ku cɔk aa thōŋ tēnē ya, jīeek ku ɲōŋ aya, aa thōŋ. ¹³ Kuat kē ya looi ēbēn, aya looi riel ye Raan cī lɔc ku dɔc gām yēn.

¹⁴ Ku apath apeī yen wēt cī wek ya kony aterkiē yīc. ¹⁵ Wek kɔc gen Pilipi aŋieckē apath, lɔn wāār jiēl yēn Mathedonia nīn tuēŋ wāār piōoc Wēt Puɔth Yam, wek aa we kɔc cī gam ya kony. Wek aa we ye kōɔc kek yēn kāpiathkiē ku kārackiē yīc. ¹⁶ Agut cī wāār cɔk yēn rēer Thethalonika wek aaci kuɔɔnydun bēn aa tuɔc yēn emēn ku emēn. ¹⁷ Acie ku bāk ya muɔɔc yen wiēc, ee dɔc ye yök tē muɔɔc raan kɔc yen awiēc ba juak yic. ¹⁸ Kāk wiēc aaca yök, ku aa juēc apeī. Kuat kāk wiēc ēbēn aaci Epaprodituth bēi tēnē ya. Aa cīt tol adōŋ ɲīr ye took luanj ë Nhialic, ajuēr cī Nhialic gam ku cɔl ye amit puɔu. ¹⁹ Ku Nhialic abī we gām kāk wiēc kē ë kākken juēc yīc, kāk ye ke yök rin Raan cī lɔc ku dɔc Jethu. ²⁰ Bī Nhialic Wāda aleec akōlaköl! Yenakan.

Muɔth ciēn

²¹ Miäthkē kɔc cī gam, kɔc Raan cī lɔc ku dɔc Jethu. Miēthakāi rēer kek yēn aa we muɔɔth. ²² Kɔc cī gam ēbēn ë tēnē agut kɔc lui pan Bēnyŋaknhom Cithēr aa we muɔɔth aya.

²³ Athiēi ë Bānyda Jethu raan cī lɔc ku dɔc, abī ya rēer kek we ēbēn.

†† 4:15 2Kor 11:9 †† 4:16 Lusi 17:1 ††† 4:18 B.bei 29:18

Kolothia

Wët nom

Athör Paulo cī gät kɔc gen Kolothia, agēt akut kɔc cī gam pan Athia tō ciēen gen Epethuth. Akut kɔc cī gam kënë acie Paulo yen loi ye, ku aye yök yepuðu ke ye luɔɔi dhil looi aya, cīt lɔn cī yen kacke tuɔɔc gen Epethuth aya, yen gendit yen rēer raandit bēny apuruuk pan Athia thīn. Ēcī Paulo piŋ lɔn ala kɔc ě piöoc kōk kɔc cī gam gen Kolothia piöoc bīk dhēl la cōk puɔl. Ku yekē lueel lɔn raan adhil jak kōk atheek, nadē ke bī jal luök ě kuat kē cīt ŋuot, thēk löŋ ku miēth ye cam.

Paulo agāt athör kënë bī jai piöoc ræckä, ku ye piöoc dhēl peth ě yic Wēt Puoth Yam, yen gam. Kē tō thīn, ee lɔn nadē ke Jethu Kritho alēu bī kɔc luök ě rot, ku kuat kāk cīt kākä aa kɔc thel wei Jethu lööm. Rin Jethu Kritho Nhialic acī nhial ku piny ku kāk tō thīn cak. Ku rienke aya yen awic yen ye bī kɔc dhuök yeyɔu. Ee mēt bī kɔc röt mat kek Jethu Kritho yen ě ŋjth bī kɔc luök ě rot pinyhom. Acī Paulo lēk kɔc aya lɔn piöoc kënë ě kɔc cī gam cɔl aa pīr pīr path.

Dēt lēu bī ŋic ě lɔn nadē ke raan cɔl Tikikuth yen yēth athör gen Kolothia rin Paulo aa cath kek raan cɔl Onethimuth, alony yen cī Paulo athör gōt rienke tēnē Pilemon.

Kāk tō thīn

Muōth tueŋ 1:1-14

Dīt ě Raan cī lɔc ku dɔc 1:15-23

Luɔi Paulo ke cīt alony tēnē akut kɔc cī gam 1:24-2:5

Pīr yam Raan cī lɔc ku dɔc yic 2:6-4:6

Muōth ciēen 4:7-18

¹ Ee yēn Paulo cī Nhialic looi ba ya atuny Jethu raan cī lɔc ku dɔc, yēn agāt athör kënë yōk wāmāath cī gam Timothi.

² Tēnē wek kɔc cī Nhialic gam gen Kolothia, kɔc buoth Raan cī lɔc ku dɔc. Bī Nhialic we gām athiēi ku dōr.

³ Nhialic Wun Bānyda Jethu raan cī lɔc ku dɔc, ayeku leec akōlakōl tē rōök yōk rienkun. ⁴ Rin gamdun tēnē Raan cī lɔc ku dɔc Jethu, ku nhiērdun tēnē kɔc ě Nhialic aa cuk piŋ. ⁵ Wäär bīi Wēt Puoth Yam tēnē we tueŋ, wek aa we cī kēn la yic ŋjth piŋ Ku ě yen atō gam ku nhiērdun thīn, kāk ŋāthkē ke aaci tōōu apath tēnē we pan Nhialic. ⁶ Wēt Puoth Yam athiēi bēēi akōlakōl ku athiēi pinyhom ēbēn, cīmēn wäär looi yen rot kēya kamkun tēwäär piŋ wek dhēēŋ ě Nhialic ku dētkē yic tō thīn. ⁷ Wek aaci dhēēŋ Nhialic piŋ tēnē Epaprath raandan nhiarku lui ě puðu ēbēn tēnē Raan cī lɔc ku dɔc, ee rienkua. ⁸ Acī yō lēk nhiēr cī Wēi Nhialic gām we.

⁹ Wēt kënë yen aye yōk ke rōök rienkun tēwäär piŋ yōk we. Nhialic ayeku löŋ bī we cɔl anjic ye, ku ŋiēēc ě kāj ēbēn wic Nhialic ku dēt ě wēl aya ye Wēi Nhialic ke gām kɔc. ¹⁰ Ee kēya, ke week abāk lēu bāk pīr ě pīr yen

wic Bānyda, ku kënë ye cɔl amit puðu yen abāk aa looi akōlakōl. Piērdun abi ya kāpath kek ye bēēi, ku ŋiēēc ŋic wek Nhialic abi rot juak. ¹¹ Bī Nhialic we looi bāk riēl, riēl bēn dhēēŋ ě Nhialic, ku bāk lēu bāk kajuēc aa gōök ke we duut wepuōth. Ku yakē Wāda leec ke we mit puōth, yen cī we gām riēl bāk la aban kāk Nhialic wäär cī tāu kacke ruēl Bānyde yic tēyer. ¹³ Acī yō luāk bei riēl jŋrac yic, ku bīi yō ě bāāny Wēnden nhiēer yic, ¹⁴ yen cī yō wēēr bei, ku pēl adumuōmkua piny. ^{††}

Dīt ě Raan cī lɔc ku dɔc

¹⁵ Raan cī lɔc ku dɔc yen ye tiŋ ke thōŋ ke Nhialic cie tiŋ. Yen ě kaaide, ku yen atō tueŋ kāk cī cak ēbēn nhīim. ¹⁶ Rin ě yen acī Nhialic kārīēc ēbēn cak, kāk nhial ku piny, kāk ye tiŋ ku kāk cie tiŋ, acā atuuc nhial ku kārīl kōk cie tiŋ la riēldīt cak. Nhialic acī nhial ku piny cak ě yēen ku kāk tō thīn ēbēn aa kākke. ¹⁷ Raan cī lɔc ku dɔc a rēēr thīn ke kāj ēbēn kēc cak, ku ě rienke yen aye kārīēc ēbēn rēēr nyiēnde. ¹⁸ Yen ě bēny kɔc cī gam. Yen aye kek piērdun yōk thīn. Yen ě Wēndīt tueŋ wäär cī jōt bei ran yic rin bī a yen tō tueŋ kārīēc ēbēn.

† 1:7 Kol 4:12; Pil 23

†† 1:14 Epe 1:7

¹⁹ Rin ë Nhalic yen aci ye tak ë rot bi Wënde ciët yen Nhalic guöp alanden. ²⁰ Rin Wënde yen aci Nhalic looi bi käk tö nhal ku piny aa döör kek ye. Thon Wënde tim ci riü kōu yen aci yo cōl adöör kek Nhalic Wun. ††

²¹ Thëer wek aa we mec ke Nhalic, ku wek aa we koc aterde rin tēktēk rac ku kārēc ke yakē ke looi ku takkē ke. ²² Ku emēn, rin ci Wēnden wäär ci ya raan cimēnda thou rienkua ebēn, Nhalic aci we cōl aaye mähke bi we bēēi bāk aa koc la cōk cīn gup awuōc yenhom. ²³ Wek aa dhil la cōk ku muōkkē rōt ë dīl yenhom. Ku duōkkē rōt cōl aben thēl wei ë nōthdun cāk yōk Wēt Puōth Yam yic wäär cāk piñ. Ee rin ë Wēt Puōth Yam kēnē yen aci yen ya alony, Wēt Puōth Yam kēnē ci ya lēk raan ebēn pinyhom.

Luci Paulo ke cit alony tēnē akut koc ci gam

²⁴ Ku emēn yen aci puōu miēt rin ci piōōcdiēn cā cōl agum we kony. Gumdiēn mec yen kēnē, ee rin ba dhōl ci Raan ci lōc ku dōc guum thīn, kuōny bi thāāp ë rin akut koc ci gam ebēn cit guöp Jethu. ²⁵ Ku ë Nhalic yen acā looi ba ya alony akut koc ci gam. Yen acā gām luci ril kēnē, ba looi rin piathdun. Yen ë luci wētde ebēn nyuōwth. ²⁶ Ku yen ë kē ci moony tēthëer yon tēnē raan ebēn, ku emēn aci jāl nyuōth kacke. ²⁷ Kē ci Nhalic guir ë lōn bi kē ci moony nyuōth tēnē kacke, kāpiathke ku dhēēnden ci moony muk rin koc ebēn. Ku kē ci moony ë lōn nadē ke Raan ci lōc ku dōc arēēr wegup, ku wētde yic wek aabi duaar Nhalic rōm kek ye. ²⁸ Kēya, Raan ci lōc ku dōc ayeku lēk raan ebēn. Yōk aa koc lēk ku nyuthku ke kuat kēriēēc ebēn njicku ë rin buk raan ebēn bēēi Nhalic nhom, ke cit raan la cōk ci mat kek Raan ci lōc ku dōc. ²⁹ Rin bi kēnē rot jal dhiel looi kēya, yen a ya ci buōc apei ë riel wäär ci Raan ci lōc ku dōc gām ya, riel yen lui yaguōp.

2 Awiēc ku bāk njic yen buōcdit buōc yen ba luui apei rienkun, ku koc gen Lodikia ku koc kōk ebēn kuc ya. ² Yen a ya lui kēlā rin ba ke dēet puōth, ku bik rōt nhiaar kamken ku rēērēkē ë tōk. Kēya, ka bi rōt aa deet ku njickē kēn ciēē path bēēi kamken. Ku ë dhēlē, yen abi kek kē ci Nhalic muōny ke njic, ku yen ë Raan ci lōc ku dōc guöp. ³ Ee yen ë rot, yen ë yo kony buk wēt ril kēnē deet yic, wēt ci Nhalic jal cōl anjic emēn.

⁴ Wek alēk kēnē, duōkkē rōt cōl ameth nyin wēl bi we thēl wei bāk la kērac yic, tē cōk ke aa piñ ke cit yith.

⁵ Na cōk amēn cii yen rēēr ke we, ke piāndiē arēēr ke we, yen ë puōu miēt tē piñ yen we ke we kāac ë cōk gamdun yic tēnē Raan ci lōc ku dōc.

Pir la cōk Raan ci lōc ku dōc nhom

⁶ Cit lōn ci wek ye gam lōn ye Raan ci lōc ku dōc Jethu Bēny, rēērēkē ke we ci weyiic mat kek ye. ⁷ Calkē aye yen ë mēēidun ku piērdun, bāk riel apei ë gamdun yic cimēn wäär ci we piōōc. Ku bāk la lēcdit apei.

⁸ Tiēērēkē nūim lōn nadē ke cīn raan ben we thēl lēēn yic ë kāk lueth ye raan lueel yenhom ë path, wēl jak pinyhom ku ciēēn thëer ku aacie kāk Raan ci lōc ku dōc. ⁹ Yeen nhom ë Nhalic alanden agut wäär rēer yen pinyhom, ku yeen ë raan aya. ¹⁰ Ku week aaci gām pīr alanden rin ci wek mat kek ye, rin ë yen bēny mac atuuc nhal ku jak kōk la riel.

¹¹ Wäär ci wek mat kek Raan ci lōc ku dōc, aci we nōot ku acie nūōt dhie ye looi koc gup, ee nūōt Raan ci lōc ku dōc yen ye looi wēi yiic, nūōt ë koc wēēr bei adumuōōm yic, adumuōōm ye raan looi rin tē ci ye cak thīn. ¹² Rin wäär ci we muōōc nūim, wek aa we cit koc ci thōk rañ yic kek Raan ci lōc ku dōc. Ku miōc nhom aci we bēn gām pīr ë yam cit koc ci jōt bei rañ yic kek Jethu. Rin ci wek riel ci Nhalic Jethu jōt bei rañ yic gam. ¹³ Yōn thëer wēikun aake ci thou rin adumuōōmkun, rin wek aa we ye koc cie koc Itharel, alēi kuc Nhalic ku lōōnke. Ku Nhalic emēn aci we bēēi pīr path yic kek Raan ci lōc ku dōc. Nhalic acā adumuōōmkua yodhie pāl piny. ¹⁴ Aci kajuēc cuk wuōōc ci gōt rienkua, kek lōōn juēc la yiic kāk cii ke lēu bi ke muk nūim wuōōny wei. Acit lōn ci Nhalic ke piāat tim ci riü kōu kek Jethu. ¹⁵ Ku ë tim ci riü kēnē kōu yen aci Raan ci lōc ku dōc lāau nhom yōk tēnē jak la riel, aaci ke cōl abuōth yecōk bi raan ebēn ke tij cimēn raan ril ci koc ater dōm tōñ yic. Ku jal yai cam rin ci yen riel.

¹⁶ Kēya, duōkkē raan dēt cōl aye yen we lēk miēth yakē cam, tēdē kē yakē dek ku lōñ wil ë pēēi, ku lōñ akōl cii koc Itharel ë luui, ku akōōl kōk. ¹⁷ Kek lōōnkā acin kē yekē nyuōwth, aake jam kē bi rot looi kēn yen ë yic ë Raan ci lōc ku dōc. ¹⁸ Duōkkē raan dēt pāl bi we muōr bāk ariōpdun cii yōk tēnē Jethu. Raan ye lueel ke yen apath tēnē koc kōk. Raan rot yōk ciēt yen ye Nhalic nyuōth kāñ. Koc rōt nyuōwth ciēt ke ye koc path ku keek aaci path acin. Koc ye lueel bā atuuc nhal aa door.

¹⁹ Raan cit kēnē aci rot mēēc wei tēnē Raan ci lōc ku dōc yen mac akut koc ci gam. Akut koc ci gam acit guöp Raan ci lōc ku dōc. Yeen amac akut ku ë diēer ë ye. Ku ë kāk tö thīn cōl alui ë tōk rin bi akut riel, ku le tuēñ dhōl yen wīc Nhalic. †††

Thuōōu ku pīr kek Raan ci lōc ku dōc

²⁰ Wek aaci thou kek Raan ci lōc ku dōc, ku wek ci wēēr bei tēnē jōñrac pinyhom. Yenō kē dēēt ye wek pīr abāk ciēt koc pinyhom ë tēn? Yenō ye wek lōōnkā theek? ²¹ "Duōkkē kēnē ye muk," "Duōkkē kēnē ye bil," "Duōkkē dēēt ye gōōt?" ²² Lōōnkā ebēn aacin kē yōk thīn rin aa jam kāk guō thōk, aa lōōn raan ë path kek piōōcden. ²³ Anjic raan ebēn lōn koc ke loi lōōnkā aacit koc njic kāñ. Ku ë lueth ë path. Ee dhēl ye kek koc mac thīn, bi kek kāk cie Nhalic aa door. Ku yekē rōt cōl aaye koc path. Ku lōōnken aa la yiic kākjuēc ril. Ku kārilkā aacie raan ë kony bi raan kē wīc guāpde lēu bi duut.

† 1:18 Epe 1:22-23 †† 1:20 Epe 2:16

‡ 2:12 Rom 6:4 †† 2:13 Epe 2:1-5 †† 2:14 Epe 2:15 ††† 2:16 Rom 14:1-6 ††† 2:19 Epe 4:16

3 Rin cī Nhialic Raan cī lɔc ku dɔc jɔt thou yic, yen ɛ landun aya, acī we gām pīr ɛ yam. Kēya, yakē ke wīc kāk cī tāu we pan Nhialic, tē cī Raan cī lɔc ku dɔc nyuc thīn ɛ kōŋ cuēc ɛ Nhialic. ¹² Lak tuerŋ ke we tak kākā yīc ke cie kāk pinynhom ɛ tēn. ³ Ku wek cī thou ke Jethu ku wek aa pīr ke ye ɛ Nhialic yic. ⁴ Pīr ɛ yic ɛ lɔn bāk aa tōk kek Raan cī lɔc ku dɔc, rin tē ben yen la bēn ke week aya wek aabī duarde rɔm kek ye.

Pīr Thēer ku Pīr ɛ Yam

⁵ Pālkē kuat kāreɔc ye guōp raan wīc pinynhom cīmēn wīc wīc ɛ diäär. Ku luoi rɛɛc kōk, ku tuil tiŋ raan dēt, ku kāk kɔc cɔl ayār gup, ku dīt ɛ puōu. (Rin dīt puōu acīt lɔn ye raan jak door.) ⁶ Rin ɛ kākā, riāŋ puōu ɛ Nhialic abī bēn tēnē kɔc cī yen ɛ theek. ⁷ Wek aa we ɛ luui ɛ kāreɔcā wāār kuc wek Nhialic, ku piērdun ɛcī luoi ɛ kākā rum.

⁸ Ku ɛmēn wek aa dhil luoi kākā puōl, riäär ɛ puōu, ku kuith ku lumlum aa dhil ke puōl. ⁹ Duōkkē rōt ɛ jāam ɛ lueth, rin cī wek ciɛŋ thēer puōl, ¹⁰ ku ŋɛk ɛ kamkun ɛmēn acī ya raan ɛ yam. Ku Nhialic aloi we bāk aa ciēt yeen raan ɛ cak we, ku abāk jāl ŋic apath. ¹¹ Ku ɛ kēya, Raan cī lɔc ku dɔc ɛ kɔc ɛbēn nhiaar kɔc cie kɔc Itharel ku kɔc Itharel. Kɔc cī ŋoot ku kɔc kēc ɛ ŋoot, kek kɔc ye ŋoot, kɔc cī kajuēc ŋic, raan kuat nhiaar tɔŋ. Aloony ku kɔc cie aloony, rin Raan cī lɔc ku dɔc yen ɛ kēriēc ɛbēn, ku arēer kāŋ yīc ɛbēn.

¹² Wek aa kɔc kam kɔc akut nhiaer Nhialic, ku acī wek kuēny bei bāk aa kacke, wek aa dhil rōt nyuɔth we ye kɔc path la puōth, ŋerkē puōth ku lierkē puōth ku yakē gum. ¹³ Yakē ŋic rēer ku yakē rōt pāl piny tē le yen raan cī luōi kērac, tēdē ke menhkui yen cī luōi awuōc. Yakē rōt pāl piny kamkun cīmēn ye Bēny kārackun pāl piny. ¹⁴ Ku kāk puōthkā ɛbēn, matkē nhiēr thīn, nhiēr yen kāŋ mat yīc ku cōk ke piny. ¹⁵ Dōōr yen ye Raan cī lɔc ku dɔc gām we, yen ɛ we cōk nhiim tāktākdun yic, rin dōōr yen acī Nhialic we caal akut kɔc cī gam yic ɛbēn rin bāk aa leec. ¹⁶ Wēt Raan cī lɔc ku dɔc adhīl rēer wepuōth apath, tetkē wēt kēnē yic tēnē kɔc ɛbēn, ku tetkē yic apath kamkun aya dhēl la cōk. Ketkē waak puōth Nhialic, waak alɛɛc ye ke Nhialic door. Kietkē waak tēnē Nhialic kek alɛɛc Nhialic wepuōth. ¹⁷ Kuat kāk yakē ke looi ɛbēn, ku luēlkē ke, aa dhīelkē ke looi kēya rin Bānyda Jethu, yen aye wek alɛɛc yīek Nhialic Wāda ɛ dhōlde. ¹⁸

Bī raan rot muk kēdē Pīr Yam yic

¹⁸ Wek diäär piēŋkē wēl ye rōōrkun lēk we, ku dhīelkē looi kēya rin ye wek kɔc ɛ Bēny. ¹⁹

¹⁹ Wek rōōr aya, wek aa dhil diäärkun nhiaar ku duōkkē ke ye kuōc ciēŋ. ⁵

²⁰ Wek mīth, wek aa dhil kɔc ke dhiēth we aa theek akōlakōl, rin yen ɛ Nhialic cɔl amit puōu. ²¹

²¹ Wek kɔc we dhiēth mīth, duōkkē ke ye nyieeny ɛ path, tēdē ka bī dhōr ɛ we. ²²

²² Wek aloony, wek aa dhil kɔckun muk we theek ɛ kuat kajuēc yīc ɛbēn. Ku acie nadē ke daai ɛ we, ke we lui tēnē ke ku bāk alɛɛc yōk thīn, acie kēya, yakē luui puōn cīn yic tiēl rin theek wek Nhialic. ²³ Kuat kāk yakē ke looi ɛbēn, luōikē ke piāndun ɛbēn, cīt ke luōikē ke Nhialic, ku acie raan yen luōikē ke. ²⁴ Dhīelkē muk wenhīim lɔn Nhialic abī week gām kēpuōth cī tāu kacke, rin Raan cī lɔc ku dɔc yen ɛ raan yakē luōōi.

²⁵ Kuat raan cī kērac looi abī tēm awuōc rin kāreɛc ye looi, rin Nhialic ɛ raan gām awuōc thōŋ kek kē cī looi, tēdē ye kēpath aye kērac. ²⁶

4 Wek kɔc ye luōōi, dhīelkē la cōk apath tēnē aluɔonykun. Muōkkē wenhīim lɔn wek aa la Bēny-dun mac we pan Nhialic aya. ²⁷

Lēk

² Yakē dhīel rōōk akōlakōl, dhīelkē wepuōth aa tāau thīn ke we lec Nhialic. ³ Yakē rōōk ɛ rienkua aya rin bī Nhialic cɔl apuōl yic, ba Wēt Puōth Yam rin Raan cī lɔc ku dɔc ɛ kuc thēer a piōōc. Rin wēt kēnē yen amɛc ŋen. ⁴ Rōōkkē, ba ya jam apeī dhēl bī wēt kēnē cɔl adet yic apath.

⁵ Njiekē kāŋ aa looi tēnē kɔc kuc wēt Nhialic, ku lēkkē ke apath, kuat tē cī wek rōm thīn ke ke. ⁶ Kāk yakē luel aa dhil aa kāk ye kɔc kepuōth tāau thīn, ku nhiarkē ke bīk ke piŋ. Ku kēya abāk ŋic yen tē bī wek wēl aa dhuōk nhiim thīn tēnē kuat raan we thiēc.

Muōth Ciēn

⁷ Wāmāath nhiaar cɔl Tikikuth, raan la cōk lui ke ŋo rin Bānyda, abī we lēk kuat kāk cī rōt looi tēnē ŋa ɛbēn. ⁸ Ku yen ɛ wēt tuc ŋen ye we, rin bī we la dɛɛt puōth, ku lēk we kuat kāk loi rōt tēnē ŋo aya. ⁹ Yeen ala kek Onethimuth, wāmāathdan la cōk, ku yen ɛ raan akuōt-dun. Ku keek aabī we lēk tē ciēŋ yōk thīn ɛ tēn. ¹⁰

¹⁰ Arithtarkuth cī mac ke ŋen ɛ tēn ɛ we muōōth aya, ku Marko wēn mēnh ɛ Barnaba. (Wek aca lēk thēer bāk Marko lor tē le yen yet tēnē we. ¹⁸) ¹¹ Jocua, ku aye cɔl Juthtuth aya, ee we muōōth. Keek kadiāk aa kek kɔc Itharel cī gam kēpēc lui kek ŋen rin wēt bāāny Nhialic, ku keek aacā kuony apeidīt.

¹² Epaprath ɛ we muōōth ku yen ɛ raan akuōtdun, ku ye raan lui tēnē Raan cī lɔc ku dɔc Jethu. Yeen ɛ rōōk rienkun akōlakōl ɛ piānde ɛbēn, ke thiēc Nhialic bī we cɔl aril puōth gamdun yic ke we ŋic kē wīc Nhialic. ¹³ Alēu ba lēk we apeī yen tē cī yen luui thīn rienkun bī Nhialic we kony, ku kɔc gen Lodikia ku ŋerapolith aya.

† 3:20 Epe 6:1 †† 3:21 Epe 6:4 † 3:22 Epe 6:5-8 †† 3:25 L.rou 10:17; Epe 6:9 †† 4:1 Epe 6:9 † 4:5 Epe 5:16 †† 4:7 Luci 20:4; 2Tim 4:12 †† 4:8 Epe 6:21-22 †† 4:9 Pil 10-12 18 4:10 Luci 19:29; 27:2; Pil 24; Luci 12:12, 25; 13:13; 15:37-39 19 4:12 Kol 1:7; Pil 23

† 3:1 Wk 110:1 †† 3:9 Epe 4:22 † 3:10 Cāk 1:26; Epe 4:24 †† 3:12 Epe 4:2 †† 3:13 Epe 4:32 ††† 3:17 Epe 5:19-20 ††† 3:18 Epe 5:22; 1Pit 3:1 † 3:19 Epe 5:25; 1Pit 3:7

¹⁴ Luka, akimdan nhiarku apei ku Demath aa we tuɔc miäthden aya. †

¹⁵ Lëkkë miëthakäi rëër Lodikia ku Nimpa ku akut kɔc cï gam ë mat paande lɔn aa yake muɔɔth apeiðit. ¹⁶ Të cï wek athör kënë kueen, ke dhielkë kuën akut kɔc cï gam rëër Lodikia. Ku wek aa dhil athör ca tuɔc

† 4:14 2Tim 4:10, 11; Pil 24

miëthakäi rëër Lodikia kueen aya. ¹⁷ Ku lëkkë Arkiputh ëlä, "Dhiel njic ba luɔi ë Bëny wäär cï gäm yi ba looi, dhiel thöl." ††¹⁸ Ee ciendië ayic yen agät yen muɔth kënë tënë we, duɔkkë nhïim mär wët rëër yen löc. Bi dhëenj ë Nhialic rëër ke we.

†† 4:17 Pil 2

1 Thethalonika

Wët nom

Thethalonika ë ye gendit pan Mathedonia mec koc Roma. Ee yen ci Paulo akut koc ci gam looi thin wäär ci yen ke jäl Pilipi. Kaam thin wäär ci ke akut looi, ke koc Itharel go tiel dom ku kueeckë, rin ci kek ye tij ke koc cie koc Itharel wäär thek yanhden ci yanhden puöl, ku piŋkë wët ye Paulo piöc ku buothkë yic. Këya, aaci Paulo bën cop bi jäl Thethalonika ku le tuej gen Beria. Wäär ci Paulo dhuk pan Girik gen Korinth, go Timothï wäär ci keny Thethalonika, lëk ye tē rëer koc ci gam Thethalonika thin.

Ku jol Paulo athor tuej kënë göt bi yen koc ci gam deet puöth. Ku leec Nhialic rin ci yen ke piŋ ke rëer gamden yic ku nhiarkë röt kamken, ku bi ke col aa tak tēwäär cieng kek thin ke ke, ku bi thiëcnden cik bëëi nhial dhuk nom wët bi Raan ci lbc ku ddc ben la dhuk pinyhom. Yenö bi rot looi tēnë koc ci gam ci thou ë kaam kënë tē le Jethu dhuk? Ku ye nen yen bi Raan ci lbc ku ddc ben dhuk? Ku lëk Paulo ke bik la tuej ke lui apath ke tit bën Raan ci lbc ku ddc.

Käk tö thin

Muöth tuej 1:1

Alëc 1:2-3:13

Lëk ë ciëŋ koc ci gam 4:1-12

Lëk wët bën Raan ci lbc ku ddc 4:13-5:11

Lëk ciëen 5:12-22

Thök ë wël ku muöth ciëen 5:23-28

1 Athor kënë aa yok yi Paulo ku Thilath ku jol a Timothï aa yok ci ye tuöc we, wek akut koc ci gam gen Thethalonika, ku yakë koc Nhialic Wäda, ku jol a Bänйда Jethu raan ci lbc ku ddc. Bi dhëen ku döör rëer ke we. †

Pir ku gam koc Thethalonika

2 Yok aa Nhialic leec rienkun ëbën akölaköl tē rök yok. **3** Wek aa yeku tak akölaköl tē rök yok Nhialic Wäda rin lucidun bën gam yic, ku week aaci luui apei rin nhieer wek Jethu Kritho, ku rielkë puöth rin njöth wek ye. **4** Anjicku miëthakua lon nhieer Nhialic we, ku aci we lbc ku bak aa kacke. **5** Rin yok aaci Wët Puöth Yam bëëi tēnë we, acie wët ë path, ee cath kek riel ku Wëi Nhialic ye nyuöth lon ë yen yic alanden athëer. Anjickë yen tē ci yok cieng thin wäär rëer yok ke we, ee rin ku buk we kony. **6** Wek aaci röt thöŋ yo ku Bänйда, rin na col alon ci wek gum apei, ke wek aaci wët piŋ ke miet ë puöb bō tēnë Wëi ë Nhialic. ††7 Ku këya, tē ci wek cieng thin yen aci koc ci gam Mathedonia ku Akaya tij. **8** Ku acie rin ci wek wët Bänйда Jethu piöc tēnë koc Mathedonia ku Akaya ë rot, gamdun tēnë Nhialic aci koc pinyhom njic

† 1:1 Luci 17:1 †† 1:6 Luci 17:5-9

ëbën. Ku acin kë lëuku buk ben lueel. **9** Rin aa jam lon ci wek yo njic nyuöc wäär ci yok keny tēnë we, ku kë ci wek muöl thin bak jak ci ben aa theek, ku ye Nhialic ë yic pir yetök yen yakë door. **10** Ku bak Wënde yen bi bën pan Nhialic tiit, Wënde Jethu yen ci jyt thou yic, ku ë yen abi yo luök tē luk Nhialic luk rin ci yen ke puöb riäak apei rin adumuömkua.

Käk ci Paulo looi Thethalonika

2 Miëthakua, anjickë kek week lon kenyda tēnë we akëc nom tæc piny. **2** Anjickë yen tē ci yo läät thin, ku jör yo Pilipi ke yo këc yet tēnë we. Ku na col alon wäär ci koc juëc ye wic, ke Nhialic aci yo bën deet puöth buk we lëk Wët Puöth Yam bō tēnë ye. †3 Wäär ye yok we lëk Wët Puöth Yam, wek aa we cuk ë lëk lueth, tēdë ke yo ye jam rin le yen kë buk yök thin, ku acin raan cuk wic ku buk ruëeny. **4** Këya, aa yeku them buk aa jam tēcit tē wic Nhialic ye thin rin ci yen yo lbc, ku thön yo luci bi yok Wët Puöth Yam aa piöc. Aa këcku them ku buk aa looi kë koc miëët puöth, ee kë wic Nhialic raan kë tö koc puöth njic. **5** Anjickë apath lon yok aa këc bën buk we bën wel nhiiim wël puöth yeku ke

‡ 2:2 Luci 16:19-24; 17:1-9

lueel, ku aa këcku ke lueel buk röt kum ë ke, bī la kë yök tēnē we. Nhialic anjic kë tō yopuōth. ⁶ Akëcku wīc ku bī la raan lec yō ë kamkun ku kōc kōk, ⁷ ku cīt lōn ye yōk atuuc Raan cī lōc ku dōc, ee la kēn buk aa wīc tēnē we. Wek aa we nhiarku, ku rēērku ke we cīmēn ye man mīth miēthke muk. ⁸ Rin nhiēer yōk we apeī acie Wēt Puōth Yam yen wīcku buk lēk we ë rot, aa cuk gam buk thou rienkun aya. Wek aa we nhiarku apeīdit. ⁹ Yeen adhielkē muk wenhīim wek miēthakua tē cī yōk luui thīn apeī. Yōk aacī luui akōl ku wēēr, rin ku bī ciēn kë yeku thiēēc tēnē we tēwāār ye yōk we piōōc Wēt Puōth Yam ë Nhialic. ¹⁰ Wek aa njic kāk cuk looi, agut Nhialic anjic aya lōn yōk aacī njic ceŋ kek wek kōc cī gam, ku week aa cuk ciēēŋ ë dhēl dhēēŋ la cōk cīn yic agāāk. ¹¹ Anjickē yen tē cī yōk we ciēēŋ thīn, acīt tē ye raan ë dhiēth miēthke ciēēŋ thīn. ¹² Wek aa cuk cōl aril puōth, ku wek aa cuk nyuōōc puōth, ku lok tueŋ ke lēcku we ku bāk pīr dhēl yen Nhialic cōl amit puōu, Nhialic yen we cōl ku bāk rōt mat bāānyde ku duaarde yic.

¹³ Ku ala wēt dēt ye yōk Nhialic leec akōlakōl. Wāār bīi yōk wēt Nhialic tēnē we, aa cāk piŋ ku gamkē, ke ye wēt bō tēnē Nhialic, acie kë bō tēnē raan. Ku wēt Nhialic alui wepuōth ke war piērdun yic wek kōc cī gam. ¹⁴ Miēthakua, kāk cī rōt looi tēnē we aa cīt kāk cī rōt looi tēnē akut kōc cī wēt Jethu Krītho gam Judia. Wek aacī kārēc yōk tēnē kackun cīmēn wāār cī kōc cī gam Judia kārēc yōk tēnē kōc Itharel, ¹⁵ cī kōc kōk keyiic kōc kāk Nhialic tiŋ nōk, ku ben kōc kōk keyiic Bēny Jethu nōk. Ku kōcken kōk aacī yō cōl agum. Keek aacī Nhialic rac puōu apeī. Keek aa kōc ater tēnē kōc ēbēn. ¹⁶ Acīk them bīk yō aa gēl buk kōc cie kōc Itharel lēk wēt bī ke luōk. Kēya, keek aacā adumuōōm yekē ke looi akōlakōl thōl thook. Ku emēn Nhialic acī puōu riāāk tēnē ke ku aabī tēm awuōc.

Awīc Paulo bī kōc Thethalonika bēn la neem

¹⁷ Ku yōok miēthakāi, tēwāār cī yō puōk yīic ë kaam koor, aa guāpkua kek aake cī jāl, ku wek aa we yeku tak tē cī yōk we dak thīn, ku acuk them apeī ku buk we ben tiŋ. ¹⁸ Acuk wīc ku buk dhuk tēnē we. Yēn nom aca them arak juēc ku ba dhuk, ku jōŋ ater ë Nhialic akēc yō puōl ku buk dhuk. ¹⁹ Cie week ë rōt wek ë njōth, ku miet ë puōu. Ku cie wek ajōmdan bī yōk nhiam Bānyda Jethu nom tē le yen dhuk? ²⁰ Wek aa diik ku miet ë piānda.

Timothī acī la Thethalonika

3 Acuk jāl yōk lōn nadē, ke kë cīi yōk we bī ben tiŋ, acuk ben guum. Ke yeen acuk tak buk dōŋ Athen warou, ² ku Timothī acuk tooc bī la tēnē we, ku ë wāmāāthdan lui kek yō ë tōk tēnē Nhialic yōk kōc kōc lēk Wēt Puōth Yam, rin Raan cī lōc ku dōc. Yen acuk tooc ku bī we la cōl aril puōth ku bī we kony gamdun yic,

† 2:14 *Luci* 17:5 †† 2:15 *Luci* 9:23, 29; 13:45, 50; 14:2, 5, 19; 17:5, 13; 18:12 ‡ 3:1 *Luci* 17:15

³ rin ku bī ciēn raan tōk ë kamkun bī yēnhom bēn waar wēt guum wek. Week nhīim anjickē lōn guōm ë kë tōōŋ tō kam kāk cī Nhialic guīir tēnē yō. ⁴ Cīmēn wāār njot rēēr yōk ke we, acuk lēk we tueŋ lōn yōok yodhie yōk aabī gum, ku yeen anjickē apeī, yen ë kë cī rot looi alanden. ⁵ Ku ë yen kë tooc yēn Timothī. Yen acā lēu ku ba guum acīn, ke yen acī yēn ye tooc bī gamdun la tiŋ. Aduēr ayic alanden lōn nadē ke jōŋrac acī we lōk ruēēny, ku lucidan cuk looi acī riāāk.

⁶ Emēn Timothī acī dhuk ciēēn, ku yeen acī thoŋ path cī yō miēēt puōth bēēi lōn wek anjot we muk gamdun ku nhiarkē rōt. Acī lēk yō lōn ye wek yō tak akōlakōl, ku awiēckē bāk yō bēn tiŋ cīmēn wīc yōk ye buk we la tiŋ. ⁷ Kēya, kārēc gumku ke yīic, yōk aacī gamdun dēet puōth miēthakua, ⁸ rin cī yōk ye piŋ emēn lōn kēēc wek ë cōk gam yic, gam yō gām pīr yam. ⁹ Buk Nhialic leec apeī kēdē rienkun, rin miet puōu rēēr ke yō Nhialic nom ë wētdund? ¹⁰ Akōl ku wēēr, Nhialic ayeku thiēēc yopuōth ēbēn ku buk we la tiŋ ku nyuthku we kë njot kēckē njic gamdun yic.

¹¹ Bī Nhialic yen Wāda nom ku Bēnydan dīt Jethu dhēl guīir tēnē yō ku buk la tēnē we. ¹² Bī Bānyda nhiēr juak kamkun ku kōc kōk aya apeī, cīmēn nhiēer yōk we. ¹³ Bī we cōl aril puōth, ku wek aabī ya kōc cīn gup adumuōōm Nhialic Wāda nom, tē le Bānyda Jethu bēn kek kōc ë kacke ēbēn.

Pīr Nhialic cōl amit puōu

4 Kēya miēthakua, wek aa cuk lēk tē bī wek njic ciēŋ thīn bī Nhialic puōu miet. Ku ë yen tē piīr wek thīn alanden. Ku emēn wek aa yeku lōŋ ku yōōkku we rin Bānyda Jethu, bāk ciēēŋ kēnē cuŋt tueŋ. ² Wek aa njic kë cuk lēk we ë riel cuk yōk tēnē Bēny Jethu. ³ Wek aa wīc Nhialic bāk dhiel aa kōc path, ku cāk wepuōth ye yiēk kāk ë bal. ⁴ Njēk adhil yeguōp tiit bī ciēŋ dhēl puōth Nhialic kek athēēk, ⁵ ku cīi yepuōu yīk kāk ë bal cīmēn raan cīn gam tēnē Nhialic. ⁶ Ku ë kēnē yic, acīn raan loi kārēc tēnē mēnhē dēt cī gam. Wek acuk lēk ë wēt kēnē, ku acuk tēt we aya lōn bī Nhialic kōc kārēckā looi tēm awuōc. ⁷ Acīi Nhialic wīc buk yopuōth aa yiēk kāk ë bal. Awīc buk ciēŋ yō cīn gup adumuōōm. ⁸ Kēya, raan kuc bī wēl cuk lēk weekkā cīi piŋ, acie wētda yen cīi piŋ, ee wēt Nhialic, Nhialic we yiēk wēi.

⁹ Acīn kēn nadē ke benku lueel athōr kēnē yic bāk kōc kōc cī wēt Jethu gam nhiaar. Rin Nhialic guōp acī we piōōc tē bī wek rōt aa nhiaar thīn kamkun. ¹⁰ Ku ë yic, wek aa nhiaar miēthakun Mathedonia yic ēbēn. Ku anjot lēcku we, bāk nhiērdun juak yic. ¹¹ Tāāukē wenhīim ku bāk ciēŋ apath, bāk cīi ë ciēŋ guēnyguēny, ku raan ë rot muk apath kam kōc ë kōŋde cīmēn wāār cī yōk ye lēk we. ¹² Na lucikē ë kēnē ke wek aabī kōc kōc kēc wēt Jethu gam nhiaar ku thekkē we. Lucikē rōt bī ciēn kë yakē wīc tēnē kōc kōk.

†† 3:6 *Luci* 18:5

Aköl bën ë Bëny

¹³ Miëthakua, awicku bāk yic njc rin kōc cī thou ë kamkun, ku bāk cī dhiau wepuōth cīmēn kōc kōk cīnkē yekē njōth. ¹⁴ Ayeku gam lōn cī Jethu thou ku acī ben pīr. Kēya, yook aya, ayeku gam lōn Nhialic abī kōc ke cī wēt Jethu gam ku thoukē, cōl aa ben pīr ku dhukkē kek ye.

¹⁵ Kēn yen lēkku we ëmēn, ee kē cī Bëny piōcc tēnē yok kōc bī njot yo pīr. Aköl bī Bëny bën, yok aacī bī la tuej tēnē kōc cī kaŋ thou. ¹⁶ Kōc ëbēn aabī rōl atunydit Nhialic piŋ, ke koth kaŋ ë Nhialic lēk kōc, ku Bëny guōp abī bën piny nhial. Ku kōc cī thou ke cī wēt Raan cī lōc ku dōc gam, kek aabī kaŋ pīr. ¹⁷ Ku yok kōc bī njot yo pīr aköl kēnē, yok aabī kuōt yiic ke ke, ku yēth yo luāt yiic buk rōm kek Bëny aliir yic nhial, ku yok aabī rēer ke Jethu akōlakōl. ¹⁸ Kēya, dēatkē wepuōth ë wēlkā.

Guierkē rōt ë rin bën Bëny

5 Acīn kēn nadē ke benku lueel athōr kēnē yic buk aköl bī kākā rōt looi lēk we. ² Anjēckē kek we lōn Bëny abī bën ke cī njc, cīmēn dhie ye cuār bën wakōu ke cī njc. ^{†3} Tē lueel ye ëlā, “Kēriēec ëbēn apath acīn kērac,” ke kēreec bī kōc gum thīn abī dhiel bën ke cīn raan ye tak lōn bī yen rot looi cīmēn tiŋ dhie rōp rem apēi. Ku acīn kōc bī poth ë kēreec kēnē yic. ⁴ Ku wek miëthakāi, wek aacī cīt kōc rēer muōth yic, rin wek aa njc Nhialic. Kēya, aköl kēnē acī bī la ciel wegup cīmēn cuār ke kuōckē. ⁵ Week ëbēn, wek aa rēer ruel yic rin njc wek Jethu. Yok aacī cīt kōc rēer muōth yic kuc Nhialic. ⁶ Na ye kēya, ke yok aacī nin cīmēn kōc kōk, yok aa dhil nhīim tīr ku dukku ye wiēt māäu. ⁷ Ee wakōu yen aye kōc nin, ku yen dēk kek thīn māäu apēi. ⁸ Ku yok aa kōc ruel. Kēya, tiirku nhīim ku titku rōt ë gamda ku nhiērda bī jōŋrac yo cī duōŋ. Ku cōlku njōth rēer ke yo

† 4:17 1Kor 15:51-52 †† 5:2 Mt 24:43; Lk 12:39; 2Pit 3:10

lōn bī Jethu yo luōk, aye kōt. ⁹ Rin Nhialic akēc yo lōc ë tēn rin bī yen yo tēm awuōc aköl luŋdit, acī looi kēya, bī yo luōk dhēl Bānyda Jethu Krītho. ¹⁰ Acī thou rienkua rin bī yok pīr yodhie kek ye akōldā, tē piir yok ayī tē cī yok thou. ¹¹ Yakē wepuōth dēet, ku kuōnykē rōt kamkun, cīmēn looi wek ye ëmēn.

Lēk ciēn ku muōth

¹² Wek aa lēŋku miëthakua ku bāk kōcdit wat wen-hīim gam Bānyda yic, kōc luikā apēi kamkun theek, kōc we nyuōth kē bāk looi pīr kōc cī gam yic. ¹³ Njēckē kōc ciēn apēidit ku nhiarkē ke rin kāpuōth yekē ke looi. Ku njēckē ceŋ kamkun.

¹⁴ Week aa yōokku miëthakua, bāk kōc aa dak rōot cie luui lēk, ku riēlkē kōc riōc gup nyin, ku kuōnykē kōc wic kuōny, ku yakē raan ëbēn jāām ke we cī wepuōth pāl piny. ¹⁵ Dhielkē njc lōn acīn raan guur kērac kēreec dēt, ku yakē wic wepuōth bī ya kēpath yen yakē looi kamkun ku kōc ëbēn akōlakōl.

¹⁶ Yakē rēer we mit puōth akōlakōl, ¹⁷ ku yakē rēer we rōk, ¹⁸ yakē Nhialic leec, kuat kēriēec rot looi tēnē we. Kēnē, yen awic Nhialic tēnē we piērdun yic, ke we ye kōc cī mat kek Raan cī lōc ku dōc, Jethu. ¹⁹ Duk Wēi Nhialic gēl nhom. ²⁰ Ku duk wēl kōc ye lueel lōn ye kek kāk Nhialic tiŋ, ye yōōŋ yiic. ²¹ Kaŋkē deet yic, muōkkē wenhīim kēpath, ²² ku duōkkē rōt ye thiäk kuat kērac.

²³ Bī Nhialic ë yo yiēk dōōr, we looi bāk aa kōc path kēriēec ëbēn yic, ku muk wēikun ku guāpkun ke cīn yic ajuēec aköl bī Bānyda Jethu Krītho. ²⁴ Ku yen raan we cōl ala gam ku abī looi.

²⁵ Rōōkkē aya rienkua miëthakua. ²⁶ Miāthkē kōc cī gam puōu ëbēn. ²⁷ Wek aa yōōk rin Bānyda, bāk athōr kēnē kueen tēnē kōc cī gam ëbēn.

²⁸ Bī dhēēŋ Bānyda Jethu Krītho rēer ke we.

‡ 5:8 Ith 59:17; Epe 6:13-17

2 Thethalonika

Wët nom

Athör tueŋ yic tēnē akut kɔc cī gam Thethalonika, ēcī Paulo gōt lɔn Raan cī lɔc ku dɔc abī bēn dhuk pinyhom. Kēnē ēcī kɔc kōk liäap nhīim Thethalonika. Ku athörden yic tēnē kɔc Thethalonika aya, Paulo ē jam lɔn aköl bī Bēny bēn acī thiōk. Rin ē wēt kēnē, kɔc kōk aake cī kōcc ē luɔi, ku rēerkē ē path ke tit bēn Jethu raan cī lɔc ku dɔc. Ku Paulo ē wēt kēnē cōk piny ku nyooth, lɔn tueŋ ke Raan cī lɔc ku dɔc kēc dhuk, ke raan cɔl “Raan Rac” apeī abī tuōl ku yeen abī yet nhial apeī luɔi käreɔ.

Ku Paulo atuny Jethu, ee kɔc cī gam leec rin gamden looi kek luɔi pīr akōlriēc ēbēn, cɔk alɔn rēer kek ke gum ke liēp kenhiim emēn. Aaye dæet puōth bīk kōcc ē cōk ku buōthkē tēden yen luui thīn yic, ku lek tueŋ ke loi kã-path.

Käk tō thīn

Muōth tueŋ 1:1-2

Paulo adeet kɔc cī gam puōth 1:3-12

Käk bī rōt dhiel looi ke Jethu kēc dhuk 2:1-12

Kɔc cī gam aa dhil kōcc ē cōk 2:13-17

Rōkkē rienkua 3:1-5

Kɔc aa dhil luui 3:6-15

Muōth ciēn 3:16-18

1 Үен Paulo ku Thilath ku jɔl a Timothī aa Үok cī we tuōc athör wek akut kɔc cī gam gen Thethalonika, ku yakē kɔc Nhialic Wāda ku Bānyda Jethu Krītho. †

² Bī Nhialic Wāda ku jɔl a Bānyda Jethu Krītho we yiēk dhēeŋ ku dōr.

Paulo adeet kɔc cī gam puōth

³ Miēthakāi Үok aa Nhialic dhiel leec akōlaköl ē rienkun. Ku ē yic buk looi kēya, rin gamdun ē rot juak akōlaköl ku nhiēr kamkun ē rot juak aya. ⁴ Ku ē yen rin ye Үok jam ke Үo nhiam ē rienkun akuut kɔc cī gam nhīim. Үok aa nhiam wēt rēer wek ke we gum ku gamkē wēt Nhialic, cɔk alɔn ye wek rēer ke we jör.

⁵ Ku Nhialic acī jōr kēnē looi bī yen tē le yen cōk thīn nyuōth. Rin abī we looi bāk aa kɔc bī mat bānyde yic, rin bānyde yen aguum wek. ⁶ Ku Nhialic abī kē la cōk looi, rin abī kɔc kek we jōr cɔl aa gum aya. ⁷ Ku yen abī kāk gumku nyaai tēnē Үo ku wek kɔc gum emēn, ku lok tēn lōŋ yodhie. Kēnē abī rot looi tē le Bēny Jethu bēn piny nhial kek riēdīt apeī kek atuucken nhial. ⁸ Tē bī Jethu, mac abī dēp, ku kɔc cī jai wēt Nhialic abī tēm awuōc, kek kɔc cī jai bīk cīi pīr Wēt Puōth Yam ē Jethu Bānyda. ⁹ Keek aabi tēm awuōc bī kek gum akōlriēc

† 1:1 Luɔi 17:1

ēbēn, ku keek aabi gēl wei tēnē Bānyda Jethu, ku kākken dīt puōth bī ya kāk kɔc gōi, yiic. ††¹⁰ Tē bī yen akōldā, ke yeen abī gam alæccdit apeī rin kē cī looi rin kacke. Ku kɔc cī gam aabi gāi ku dorkē rin riel tō kek ye.

¹¹ Ku ē yen kē ye Үok rōok akōlaköl rienkun. Үok aa Nhialicda thiēc bī we bēi pīr cī yen we caal thīn yic, ku bī we tīŋ ke lēukē bāk met ē pīr kēnē yic. Nhialic abī we yiēk riel ku bāk kãpuōth wiēc kē bāk ke looi, aa looi. Ku bāk kāk wiēc bāk ke looi aa looi dhēl la cōk rin cī wek Jethu gam. ¹² Tē looi wek ē kēnē ke wek abī Bānyda Jethu cɔl aye leec, ku abī we cɔl aye theek. Kēnē abī rot looi rin dhēeŋ Nhialicda ku Bānyda Jethu Krītho.

Käk bī rot dhiel looi ke Jethu kēc dhuk

2 Miēthakāi, calkē rōt aa benku lēk bēn Bānyda Jethu Krītho, ku tē bī Үok Үonhiim mat thīn ku rēerku kek ye. ² Duōkkē rōt cɔl aa liēp nhīim ku riākkē puōth wēl ye ke lueel lɔn cī Bānyda Jethu bēn. Tēdē alēukē bīk lueel lɔn cī Wēi Nhialic Үo nyuōth ē kēnē, tēdē ayekē lueel lɔn cī Үok kēnē piōc tēnē kɔc, tēdē lɔn cī Үok ye gōt ku tucku ke. ³ Duōkkē rōt cɔl awēŋ nyīn kuat dhōl yiic ēbēn, rin aköl bī Bānyda bēn

†† 1:9 Ith 2:10 † 2:1 1The 4:15-17

anoot, yet aköl bi kɔc juëc keyiic jäl mat ku kueeckë wët Nhialic, ku Raan Rac, raan lööŋ dhöl yiic emën abi tïc, raan ye pan mac këde. ⁴Yeen abi jai kuat kë ye door ebën, ku yeen abi rot täau tueŋ këriëëc ebën nhom ke ye door ke cit Nhialic. Abi rot yäth tueŋ ku dhël Nhialic ku rɛc käk ye Nhialic door ebën. Ku yëth rot nhial ku tëëu rot ciel luaf Nhialic. †

⁵Cäk kakkä ye tak lɔn ci yen ke lëk we wäär rëer yen ke we? ⁶Ku emën anjäckë alanden yen kë gël Raan Rac, raan lööŋ dhöl yiic bi cii bö. Ku yeen abi nyuɔɔth tē le tēde bēn. ⁷Ku rielden ye kek kuc lööŋ ebën alui piiny, ku yeen abi luui piiny këya yet tē bi raan ye gël nyaai. ⁸Tëën ke Raan Rac, raan lööŋ dhöl yiic ebën abi tïc. Ku tē le Jethu Bányda bēn ka bi nök aliir thok ē path ku mēr piny ē ruelde. ^{†9}Raan lööŋ dhöl yiic abi bēn ke riel jɔŋrac. Ku abi käk cie yith ya looi, käk ruëeny ye tē ye luŋi ke kɔc göi. ^{†10}Ku looi kuat käk ye ke kɔc ruëeny ebën tēnë kɔc bi mää. Keek aabi mää rin ci kek kuc bik yic cii nhia rin bi ke luök. ¹¹Ku aabi Nhialic looi bi ke ruëeny apeidit bi ya kë cie yic yen yekë gam ē rot. ¹²Ku kë bi rot looi akiin, kuat raan këc yic gam ku ye puu miet luci adumuɔm yic, abi luök wei.

Kɔc ci gam aa dhil kɔc ē cök

¹³Miëthakäi, wek aa kɔc nhieer Bëny. Yok aabi Nhialic aa leec ē rienkun akölaköl rin wek aaci Nhialic lɔc bäk tō kam kɔc tueŋ bi kaŋ luök yiic. Wek aaye luök dhël Wëi Nhialic we looi bäk aa kɔc path, ku rin ye wek wët yic gam. ¹⁴Nhialic aci we cɔl ē dhël Wët Puɔth Yam yen yeku lëk we. Yeen aci we cɔl ku bäk diik Bányda Jethu Kritho rɔm kek ye. ¹⁵Këya, miëthakäi duökkë wenhiiim war, lak tueŋ ke we muk yic cuk piöc tēnë we wäär rëer yok ke we, tēdē ke cuk göt athör cuk tuɔc we yic.

¹⁶Nhialic Wäda anhiar yo, ku ē yo nyuɔth lier piände. Ku ē yen cii yen ye kɔc deet yen yo deet puɔth, ku cɔl anjicku lɔn bi yok la pan Nhialic. Yok aa röök bi Nhialic kek Bányda nhom, Jethu Kritho, ¹⁷week deet puɔth ku gëm we riel bi wek aa luui käpath. Ku lëukë bäk käpath aa lueel akölaköl.

Röökkë rienkua

3 Emën, tē jɔl wëtdië wiik, wek aa yöc miëthakäi bäk röök rienkua, rin bi wët Bányda lac thiëi piny

† 2:4 Dan 11:36; Edhe 28:2 †† 2:8 Ith 11:4 † 2:9 Mt 24:24

ke dieckde cimën ci yen rot looi këya kamkun. ²Röökkë aya bi Nhialic yo kony tēnë kɔc rɛc, rin acie raan ebën yen wët gam. ³Ku Bëny ē kë ye lueel tiëŋ nhom, ku abi we deet puɔth ku abi jɔŋrac gël bi ciën këreec lui we. ⁴Ku Bëny yen ē ye cɔl anjicku alanden lɔn looi wek kë yeku lëk we, ku lɔn bi wek la tueŋ ke lucikë këya. ⁵Yen ē röök bi Bëny we cɔl anjicku nhieer Nhialic apeidit. Ku yik we riel puu cimën riel piände yen Kritho.

Kɔc aa dhil luui

⁶Miëthakäi, wek aa lëkku riel ci Bányda Jethu Kritho gäm yo bäk röt mæec wei tēnë miëthakäi aa dak röt cie luui, cie käk cuk lëk ke ye looi. ⁷Week anjäckë yen tē dhil wek yo kiëet thin, rin yok aa yo cie röt ē dak wäär rëer yok ke ē tök. ⁸Acin kënë raan cuk kaŋ lööm ke këcku yɔc, yok aa yo ye luui aköl ku wëer, ee rin bi ciën raan kamkun tēëu këde piny bi yen yo kony. ⁹Kënë acuk looi, ku acie lɔn cin yok yic buk we thiëc ē miëth. Yok aaci luui, rin bäk yo kiëet bäk pir cimënda aya. ¹⁰Acuk lëk we wäär rëer yok ke ē tök, “Na ye raan kuc bi cii lui ke duökkë gëm këcam.”

¹¹Yok aa gät athör kënë rin ayeku piŋ emën lɔn rëer kɔc aa dak röt cie luui kamkun, kɔc cie kækken ye looi, kɔc rëer ke ciik röt käk kɔc kök yiic. ¹²Yok aa lëk kɔcä riel Bányda Jethu Kritho bik pir pir path, ku yekë luui bik röt muk kækken. ¹³Ku week, miëthakäi duökkë dhör luci këpath.

¹⁴Na le raan kuc bi wët ca göt athör kënë yic cii gam, ke muökkë nhom ku yakë gör, ee rin bi njic lɔn yen kërac yen looi. ¹⁵Ku duökkë ye ciëŋ cimën raan la ater ke we, lucikë cimën menhkuu dun wiëckë bi kaŋ njic.

Muɔth ciëŋ

¹⁶Bi Bëny nhom guɔp, raan yo gäm döör we yiëk döör, kuat këriëëc ebën yic akölaköl. Ku rëer ke we ebën.

¹⁷Yen Paulo, yen agät ē muɔth kënë ē ciëndië, kënë yen ē tē ye yen rienkië gät thin athör ya göt ebën cök, kënë yen ē tē ye yen ye gät thin.

¹⁸Bi dhëŋ Bányda Jethu Kritho rëer kek we.

1 Timothî

Wët nom

Timothî ë ye riénythii cî gam pan yen Turkia ëmën, wun ë raan Girîk ku man ke ye nyan Itharel. Ee ye cath kek Paulo ku kony ë piöoc. Athör kënë cî Paulo gät Timothî ë jam wël kadiäk. Athör acî jock yöök piöoc lueth tënë akut kóc cî gam, cî liäap nom kek piöoc kóc Itharel ku kóc cie kóc Itharel. Piöoc kënë aye lueel lon käk pinyhom aa rec. Ku alëu raan bi kuony yök ë njiny käh cî moony ë rot, ku luci ye ke miith kök theek ku cîi thiëk. Ku dët ye kek rou tō athöör yic aya, ee piöoc mäac akut kóc cî gam ku duör Nhialic kek tē bi bäny kóc cî gam ku jol aa kóc ke kuony aa rëer thîn. Ku kë ye kek diäk, Paulo ë Timothî wëët athör cök ciëen tē bi yen ya alony Jethu Kritho thîn, ku jol a luci muk ke löh akuut juëc kóc cî gam.

Käk tō thîn

Muñth tueñ 1:1-2

Piöoc rin akut kóc cî gam ku kóc mac ke 1:3–3:16

Piöoc tënë Timothî rin lucide 4:1–6:21

1 Ee yen Paulo atuny ë Jethu Kritho cî Nhialic yen yo luök, ku Jethu Kritho yen njäthda lëk ba ya atuuc.
² Ee yen tuc athöör manh cîi manhdië ayic cî wët Nhialic gam cöl Timothî. Bi Nhialic Wäda ku Jethu Kritho Bänyda yin a nuään ku yik yi dhëej ku döör. †

Paulo acî Timothî lëk bi yenhom tiit piöoc ë lueth

³ Wäär cieth yen ya la Mathedonia, yin aca yöök ku ba rëer Epethuth, rin ba kóc kóc piöoc ë lueth yöök ku bik cîi la tueñ ke piöoc wël lueth. ⁴ Lëk ke bik köc anyikööl yekë ke lueel akölaköl. Ku jol aa rin juëc wärkendit kóc, ee rin ye kóc rëer ke teer röt ë path, acin kë yekë juak käk cî Nhialic guir yiic. Rin wët Nhialic aye njic tē cî raan gam. ⁵ Wët lëk yi ë rin nhiër bën ke njic puñ path, ku gam ë yic. ⁶ Kóc kök aa cî kenhiiim wel roor ku yekë jam wël cîn kë kony kóc thîn. ⁷ Awickë ku bik kóc piöoc lööñ Nhialic, ku keek acie wëlken yekë lueel ë deet yiic, wël yekë ke lueel ke cî kepuñth tōñ.

⁸ Anjicku yen lon puñth löñ tē njic ye muk nom apath. ⁹ Anjicku aya, lon löñ acie looi rin kóc path. Aye bëëi bei rin kóc rec. Ku aa kóc löñ dhöl yic, ku kóc cî wët Nhialic dhöl yic. Ku kóc käreec looi, ku kóc cie Nhialic ye röök ku cîk thek. Ku rin kóc ë kóc ke dhiëth ke nök. Ku rin kóc kóc nök. ¹⁰ Ku tënë kóc la gup akör ku kóc kök ke lööm röör kök cîi ke. Ku kóc kóc yaac, ku alueth, ku kóc ë lueth lueel cök aa lon kuëej ke, ku jol a këriëc ëbën cîi thääny kek yith ye piöoc. ¹¹ Ku piöoc puñth kënë athöñ

kek Wët Puñth Yam path apeï bö tënë Nhialic la döc, ku ë yen acî thön ya ba piöoc.

Dhëej Bäny tënë Paulo

¹² Jethu Kritho Bänyda aba leec rin cî yen ya yiëk riel. Ku njöth yapuñu ku looi ya ba lucide looi. ¹³ Cök alon cî yen ke kuöc aa jam wäthëer rin Jethu, ku ca kóc cöl agum. Ku ya käk kök looi, ke yen acî Nhialic nyuñth lier piände, rin yen acî luui ke cîn kën ë njic. Ku yen a ya këc wët Nhialic gam. ¹⁴ Ku Bänyda acä yiëk dhëejden dît apeï kek nhiër, ku gam käk tō ë tök kek Jethu Kritho.

¹⁵ Wët yic yen lëu ba lueel, ku alëu bi gam akîn, Jethu Kritho acî bën pinyhom ku bi kóc käreec looi bën luök. Ku yen, ee yen raan wat kóc rec nhiim. ¹⁶ Ku Nhialic alir puñ tënë ya, ku ë rin ë wët kënë yen acî Jethu Kritho ya nyuñth lier piände dît apeï, rin bi ya yen ye ke raan käreec looi apeidit nyuñth thîn. Ku bi ya thöñ kóc bi wëtde gam aköldä ku yökkë pir akölrüëc ëbën. ¹⁷ Tënë Nhialic Madhöl Bäny mëc akölrüëc cie tiñ, Nhialic tök ye theek ku lec akölrüëc ëbën. Yenakan.

Paulo acî Timothî yöök ku bi yepuñu deet

¹⁸ Timothî, wëndië, yin aba thön kënë ku bi wël cî lueel riëku thëer röt tiëej, rin na buñth keyiic ke yin abi lucidu njic looi, ¹⁹ tē muk yin gamdu apath ke njic puñ path. Kóc kök aa këc wël cî thön ke muk nhiim ku aacî gamden rac. ²⁰ Kam ë köckä aa yi Yëminaiith ku jol

† 1:2 Luci 16:1

†† 1:13 Luci 8:3; 9:4-5

aa Alekdhändĕr, kɔc kek ca thön jɔŋrac ku bĭ ke piöc bik Nhialic cĭ ben dhöl.

Tĕ bĭ kɔc aa röök thĭn

2 Tuenj, yĭn ayöök bāk aa röök ku yakĕ Nhialic thiĕc. Ku yakĕ röök rin kɔc kök ku lĕckĕ rin raan ĕbĕn, ² cĭmĕn bānyŋaknhĭim, ku kɔc kök tō riel kecin. Ku buk pĭr ke ʒo döör ke cĭn akĕĕk kam kɔc. Ku yeku kac tōk kek Nhialic ku cĭnku gup acuɔl. ³ Kĕnĕ ĕ kĕpath ku ĕ Nhialic cɔl amit pušu, ⁴ yen wĭc raan ĕbĕn bĭ poth kĕrac yic ku bik wĕt yic njic. ⁵ Nhialic ĕ tōk ku jɔl aa raan tōŋ döör kɔc ke Nhialic, Jethu Krĭtho, ⁶ yen cĭ rot gam bĭ nök bĭ kɔc ĕbĕn waar, ku wĕt kĕnĕ acĭ nyuɔɔth aköl cĭ lɔc. ⁷ Ku rin ĕ wĕt kĕnĕ yen acĭ ʒa kuany, ke ʒa atuuc ku ya raan piöc tĕnĕ kɔc cie kɔc Itharel, ku ba gam ĕ yic luɛɛl. ʒen acĭ lueth luel, ee yic yen aluɛɛl. †

⁸ ʒen awĭc röör wuööt thok ĕbĕn, ku bik kecin taar nhial ke röök tĕnĕ Nhialic, ke cĭn riääk ĕ pušu, ku agöth.

⁹ ʒen awĭc diäär bik aa cienj alĕth path. Ku cĭkkĕ ken-hĭim ye nai dhöl tuut kek kɔc. Ku cĭk ye cienj mĭlāŋ tōc ku alĕth ku guĕt kök ye ʒɔc wĕu juĕc apĕi. ††¹⁰ Ku keek aa dhil röt cɔl adhĕŋ kăpuɔth yekĕ ke looi, kāk ye diäär cĭ gam looi bik Nhialic aa door.

¹¹ Tik adhĭl piöc lier guöp ku ye wĕt cĭ lĕk ye gam.

¹² Tik acā ye puöl ku bĭ ya piöc tĕdĕ ke la riel tĕnĕ röör, aadhil rĕer ke lir gup. ¹³ Rin Adam yen ĕ kɔŋ cak, ku jɔl Eba ben cak. ††¹⁴ Ee cie Adam yen cĭ wĕŋ nyin ĕ ye tik yen ĕcĭ wet nyin, ku cĭi lōŋ Nhialic thek. ††¹⁵ Ku diäär aabi kony ku luäk keek dhiĕnh mĭth yiic, tĕ le kek tuenj keye kɔc cĭ gam, ku nhiĕr kepuöth, ku yekĕ kɔc ĕ luui kăpath dhĕl athĕĕk.

Bāny akut kɔc cĭ gam

3 Ku wĕt yic cĭn yic lueth akin, na le raan wĭc ye ku bĭ ya bĕny kɔc cĭ gam, ke luɔi path nhiaar. ² Bĕny adhĭl a raan cĭn kĕrĕc ye looi. Yeen adhĭl la tienj tōk, cĭ gam pušu ĕbĕn. Ku alir guöp ku cĭi kăŋ ye bāth ku athek yeguöp. Ku ĕ kɔc bĕn tĕnĕ ye njic lor. Ku alĕu ku bĭ kɔc piöc. ³ Yeen acĭe raan ĕ wĭɛt ĕ mäu, tĕdĕ keye raan ĕ tɔŋ. Adhĭl a raan njic cienj ke kɔc. Ku acĭe raan nhĭar wĕu apĕi. ⁴ Adhĭl paande njic mac apath bĭ miĕthke cɔl athek ye, ku yekĕ wĕtde piŋ. ⁵ Na kuc raan paande mac, ke lĕu kĕdĕ ku bĭ kɔc cĭ Nhialic gam njic aa guiiir? ⁶ Yen adhĭl a raan cĭ nhom bak ĕ gam yic rin ku bĭ cĭi nhĭam bĭ luök wei aya cĭmĕn jɔŋrac. ⁷ Ku yeen adhĭl a raan ye kɔc kĕc gam njic jam rienke, rin bĭ cĭi wāi wĭn jɔŋrac bĭ guöp yār. ††

Kɔc kɔc kony luɔi kāk Nhialic

⁸ Kɔc kɔc kony luɔi kāk Nhialic aa dhil aa kɔc path thek cĭn kĕ yekĕ moony. Keek aacie kɔc dek mōu apĕi, tĕdĕ keye kɔc kok wĕu. ⁹ Keek aa dhil gam cĭ nyuöth

† 2:7 2Tim 1:11 †† 2:9 1Pit 3:3 † 2:13 Cāk 2:7, 21-22 †† 2:14 Cāk 3:1-6 †† 3:7 Tit 1:6-9

ke muk kepuöth, ku mukkĕ puön ʒer. ¹⁰ Keek aa dhil them tuenj, ku na cĭk njic luui, ka jɔl puöl bik kɔc aa kony luɔi. ¹¹ Diäärken aya aa dhil gup la athĕĕk ku cĭk ĕ luum kɔc tōŋ gup, keek aa dhil aa kɔc lir gup, ku aacie kɔc ye ruĕeny kĕriĕc ĕbĕn yic. ¹² Raan kɔc kony luɔi kāk Nhialic adhĭl la tienj tōŋ cĭ gam pušu ĕbĕn, ku adhĭl miĕthke ku paande njic mac apath. ¹³ Kɔc kek kɔc kony luɔi, ku aa luɔiden njic looi, aaye theek, ku alĕukĕ bik aa jam kɔc nhĭim ke cĭn riöc guöp. Ku piirkĕ gamden yic tĕnĕ Jethu Krĭtho.

Kĕril nyuɔɔth

¹⁴ Cĭmĕn gĕt ʒen athör kĕnĕ tĕnĕ we, aya njöth wek aba la tienj. ¹⁵ Ku na le kĕ gōu ʒa, ke athör kĕnĕ abĭ we cɔl anjic tĕ lĕu bĭ wek kāk akut cĭ gam aa luɔi thĭn, ku yen akut kɔc cĭ gam ĕ Nhialic pĭr, yen ĕ mĕn yen yic kuony.

¹⁶ Acĭn raan lĕu bĭ kĕ cĭ nyuɔɔth, kĕdan thekku ĕ yic, jai.

Yeen acĭ nyuɔɔth ke ye raan.

Acĭ Wĕi Nhialic nyuɔɔth lɔn ee yen raan la cök.

Ku acĭ atuuc nhial tienj,

ku lĕk wuööt ĕbĕn.

Ku kɔc pinynhom aaci bĕn la gam tĕnĕ yeen,

ku acĭ ʒāth nhial pan Nhialic.

Kɔc piöc aa wĕŋ

4 Aye Wĕi Nhialic lueel ĕ gĕi lɔn kɔc kök aabi gamden cĭ ben aa theek aköldä. Keek aabi kāk bĭ jakrĕc ke aa wĕŋ nyĭn aa gam, ku buothkĕ piöc jakrĕc yic. ² Piöc cĭt ĕ kĕnĕ aye thiäi piny kɔc aa lueth kɔc wĕŋ, kɔc cĭn kĕ njic piäthken. ³ Kɔc cĭt kākĕ, aa kɔc ʒöök ka awuöc ku bĭ raan thiĕĕk, ku ciem mĭith kök yekĕ tak ka rĕc. Ku yen Nhialic acĭ mĭithkă cak ku bĭ kɔc cĭ gam njic yic keek aa cam tĕ cĭ kek kaŋ röök. ⁴ Kuat kĕriĕc ĕbĕn cĭ Nhialic cak apath, acĭn kĕ lĕu bĭ kɔc kuɛc, ku yen kĕriĕc ĕbĕn aye cam ku röök kɔc bĭ Nhialic leec, ⁵ rin wĕt Nhialic ku röök ĕ miĕth cɔl apath.

Aluanj Jethu Krĭtho

⁶ Tĕ piöc yĭn wĕlkă tĕnĕ miĕthakua, ke yĭn abĭ ya raan luɔi path ĕ Jethu Krĭtho cĭ njic muk ĕ dhöl gam yĭth ku piöc path ca buɔɔth yic. ⁷ Ku mĕc rot wei anyĭkööl cie yĭth ĕ Nhialic, anyĭkööl cĭn wĕtde yic cĭi path bĭ ke aa lĕk kɔc. Lui apĕi ba rot piöc ba pĭr cĭt tĕ wĭc Nhialic ye thĭn. ⁸ Luɔi ye raan looi ĕ guöp muk bĭ riel apath, ku luɔi ye yĭn rot piöc ba pĭr cĭt tĕ wĭc Nhialic ye thĭn anjĕĕn apĕi, rin ala kĕ ye njöth thĭn piir ĕmĕn yic, ku pĭr pan Nhialic aköldä. ⁹ Ku yic yen lĕu ba lueel bĭ gam akin. ¹⁰ ʒok aabi buöc ku luuiku apĕi, rin yok aa njöth Nhialic pĭr, yen raan ĕbĕn kony, ku tuenj aa kɔc cĭ wĕtde gam.

¹¹ Yakĕ kɔc ʒöök ku piöcĕkĕ ke ĕ kākĕ. ¹² Duökkĕ kɔc cɔl aaye we dhöl gup rin koor wek. Ku luɔikĕ röt bĭ kɔc cĭ gam röt aa thōŋ we ĕ jamdun yic, ku piĕrdun ku

nhiërdun ku gamdun ku lɔn cīn wek gup ajuëëc. ¹³ Agut tē bī yen bēn, yakē wēl cī gōt athōr Nhialic yic kuēn kɔc. Ku yakē kɔc lēk ku piōōckē ke. ¹⁴ Duk yīpuōu wel wei kē cī yiēk yī yic ē rot, kēwāār ca yōk dhēl cī Nhialic lēk kɔc ē rienku wāār tēēu kɔcdit akut, kɔc cī gam kecin yīn-hom.

¹⁵ Tāāu yīpuōu piny apath ba kāk Nhialic njec looi, ku bī raan ēbēn luōidu tiŋ tē le yen tuenŋ thīn. ¹⁶ Tiŋ piērdū cōk ku kāk ye piōōc apath. Dēet wētdu yic apath, rin na loi kēya ka bī yī luōk ku kɔc wēlku piŋ aya.

Kāk loi tēnē kɔc cī gam

5 Duōkkē raandit ye kuōc jāām, yakē jāām dhēl athēēk cimēn wuurdun. Yakē riēnythii njec jāām apath cimēn miēthakun, ² ku yakē diāardit jāām kecit märkun, ku diāārkor kecit nyiērakun ke we cīn puōth akuēeth.

³ Thekkē lēēr cīn nhīim kɔc ke kony. ⁴ Ku na la lēēr mīth, tēdē ke ye mīth miēthke, ke keek aa dhilkē kaŋ nyuōoth lɔn cī kek gam ē dhōl muk kek kɔc manyden thok thīn. Ku kēya aabī kɔc ke dhiēth ke, wārken dīt ku märken dīt riōp rin wāār muk kek ke. Ku kēnē yen ē Nhialic cɔl amit puōu. ⁵ Lēēr rēēr ē rot ke cīn raan muk ye ayic ē Nhialic njōōth, ku ye rōök wēēr ku akōl, ke ye Nhialic thiēēc ku bī ye kony. ⁶ Ku lēēr ye yiēk yepuōu miēt puōu ē rot, acit raan cī thou cɔk alɔn ŋuōt piīr yen. ⁷ Lēkkē kɔckun cī gam ē wēlkā aya, rin ku bī ciēn raan gāk ke. ⁸ Ku na le raan cīi kɔc ruāāi kek ye muk, nadē ke ye manyde thok, ka cī kuc ē gam, ku raan cīn gam aŋuēēn tēnē ye.

⁹ Acīn lēr mēt akut lēēr yic tē kēc ruōnke thiārdātem waan thok. Ku ē ye tiŋ path tēnē muōnyde. ¹⁰ Ku aye njic rin wēt kăpuōth ye looi, cimēn lɔn njic yen mīth muk, ku ē kɔc gɔcŋ apath, ku ē kɔc cī Nhialic gam luōi kăpath, ku ye kɔc la kē jōr ke kony, ku ye cool luōi kuat kēriēēc ēbēn path.

¹¹ Duōkkē lēēr kor ye mat akut lēēr yiic, rin na lek rōōr tak, ka cɔl rōt athiak, ku cīk kepuōth ben yiēk wēt Raan cī lɔc ku dɔc. ¹² Ku kēya, ka cā awuōc looi ē rin cī kek athōn wāār bik aa looi thoŋ kōu. ¹³ Keek aya aabī piōc rēēr piiny ē path ku yekē bēēi kuany yiic, ku dēt rac aya, keek aabī aa kɔc alop jɔt ku yekē luup wēl cīi path. ¹⁴ Ke yeen aya tak lɔn puōth yen bī lēēr kor aa thi-aak, ku bik la mīth, ku mackē bāāiken apath, rin bī raan aterda dhēl cīi yōk bī ke aa jāām wēl rec kegup. ¹⁵ Lēēr kōk ēmēn aaci jai wēt Jethu ku keek aaci jŋrac buōoth cōk.

¹⁶ Ku na le tiŋ cī gam tō lēēr manyden thok, ka dhilke muk apath, ku cīi ke pēl akut kɔc cī gam bī ya yen muk ke, rin bī akut kɔc cī gam yēnhom yiēk muōōk lēēr cīn nhīim kɔc muk ke.

¹⁷ Bāny luōi akut kɔc cī gam looi apath aaye theek ku riōp ke, rin ye kek kɔc ē luui apeī, kɔc kek kɔc lēk wēt Nhialic ku yekē kɔc piōōc. ¹⁸ Aye athōr theer wēl Nhialic

lueel, “Duk muōōr der thok tē luui yīn ye bī rap kōōm.” Ku kēya, “Raan ē luōi adhīl yiēk ariōpde.” †

¹⁹ Duōkkē wēt gɔcny raandit ye gam tē cī yen kɔc karou ku diāk kek gɔcny yen. ^{†20} Tē le yen kɔc cī kērac looi ka dhil nyieeny kɔc nhīim, rin ku bī kɔc kōk kēcit ē kēnē cīi ben looi.

²¹ Wek ayōōk Nhialic nhom, ku Jethu Krītho ku jɔl atu-uc cī Nhialic lɔc, thekkē wēlkā ke we cīi kɔc ye tek yiic bī la raan dēt yakē ŋuāān kuat kē luōikē yic.

²² Duōkkē ye lɔc yen lɔn kuēny wek raan bī Nhialic luōi. Duōkkē rōt mat luōi kārēc yiic, rēērē ke we lip gup.

²³ Duōkkē piū ye dek kepēc, yakē muōn thin-nyōt dek, ku bī we kony bī thiōōr we cīi ye lac piāār yiic.

²⁴ Kārēc ye kɔc kōk looi aa la gei kɔc nyīn, ku aake wat nhīim ē luk yic, ku kɔc kōk aaye kāracken cīk thiaan jāl njic ciēn. ²⁵ Ku ē dhōl tōōŋ kēnē, kăpuōth ye raan looi aa cie muōcny, ku kăpuōth kōk cī thiaan aabī njic akōldā.

6 Aloony ēbēn aa dhil luui apeī, ku yekē bānyken theek apeī, rin bī ciēn raan kuc jam rin Nhialic, ku jɔl aa piōōc ye yōk kɔc piōōc. ² Aloony kɔc cī gam acīk lēu ku bik kɔcken cī ke loony dhōl gup, rin keek aa wāmāthakēn. Kē lēukē bik looi ē lɔn bik luōiden aa looi apath, rin kɔc la kē yekē yōk luōi yic, aa kɔc cī gam nhiarkē ke. Aa kek kāk lēukē bāk ke piōōc tēnē kɔc, ku yakē ke dēet puōth bik ke theek.

Piōōc ē yic ku piōōc ē lueth

³ Raan piōōc wēt dēt cie kēn ē Nhialic ku acīi thōŋ kek wēl Bānyda Jethu Krītho ku jɔl aa piōōcda rin Nhialic, ⁴ ke yeen anēk nhiam wei ku acīn kē njic. Yeen ala kē wīc cie thōk yepuōu bī rot aa tēer ku gōth ke kɔc wēl cie yith, ku kēnē ē tiēl bēēi ku kēēk kɔc, ku lēēt kɔc rōt, ku bīi diu rac kam kɔc, ⁵ ku kɔc cīn nhīim aa rōt cool ē teer ku acīn yiny tō ke ke. Ayekē tak lɔn yath ē dhēl kɔc cɔl ajak.

⁶ Ee kēya, yanh la cōk ē raan cɔl ajak apeī, tē cī yen kāk tō ke ye gam piānde ēbēn. ⁷ Rin yōok acīn kē cuk bēēi pinyhom, ku ka cīn dēt lēuku buk nyaai thīn. ⁸ Na lok kē camku ku kē cenju ka cīn dēt yīkku yōpuōth. ⁹ Kɔc ye wīc bik jak, aaye piāthken thel kārēc yiic, ku keek aa wēi kāk kuckē ku kārēc ye piāthken nhiaar, kāk ke thel riāāk yic ku rec ke. ¹⁰ Rin ku bī raan jīēk nhiaar, ee kɔc miēet kuat kākjuēc rec yiic. Kɔc kōk aaci kepuōth yiēk jīēk apeī agut bik nhīim mār ē gam, ku keek aaci kăjuēc njōōŋ ē nyin bēēi kepuōth.

Timothī aci nyuōth luōide

¹¹ Ku yīn raan Nhialic mēec rot wei luōi kārēc yiic, ku ye dhōl la cōk yen muk cōk. Ku ye luui kāk Nhialic ke yī njōth Jethu ku ye kɔc nhiaar, ku ye gum, ku ye raan njic ciēŋ ke kɔc. ¹² Thār kē yeku gam apath, ku muk piīr

† L.rou 25:4; Mt 10:10; Lk 10:7 (aliu ciēnŋ jīēnŋ yic) †† 5:19 L.rou 17:6; 19:15

akölrĭëc yen ë cɔɔl Nhialic yĭ apath aya, këwäär ca gam ba lueel thuɔŋdu kɔc juëc nhĭim. ¹³ Nhialic nhom, yen wëi yiëk këriëc ëbën, ku Jethu Krĭtho, yen cĭ ye lueel gai wäär Pilato nhom, yĭn aya yöök, ¹⁴ muk lööŋkă nhĭim apath ke cĭn kë wääc yet aköl bĭ Bănyda Jethu Krĭtho bën bën. ¹⁵ Lɔn bĭ yen bën bën abĭ rot looi aköl cĭ Nhialic tak yen raan cĭ dɔcɔc, ku yen Bënyŋaknhom yetök, yen Bënyŋaknhom tɔ tuenŋ bănyŋaknhĭim, ku ye Bëny băny. ¹⁶ Ee yeen yetök yen acie thou, ku yen aciënŋ ruel yic, ruel cĭn raan rot thiäk ye. Acĭn raan cĭi ye kaŋ tiŋ, ku acĭn raan lëu ku bĭ ye tiŋ. Yen aaye theek, ku ala riëldĭt tet akölrĭëc ëbën. Yenakan.

---

† 6:13 Jn 18:37

¹⁷ Yöök kɔc cĭ jak kăk piĭr pinynhom bĭk cĭi nhiam, ku cĭk ŋäthden tĕëu kăk cie yith yiic cĭmën jĭëk, ku ye Nhialic yen ŋöthkë, Nhialic cĭ ɔo yiëk këriëc ëbën ë biökruaalde ku buk puöth miet. ¹⁸ Yöök ke bĭk kăpath aa looi, bĭk aa abiökruuel, ku dhilkë kăkken aa rɔm kek kɔc kök. ¹⁹ Këya, keek abĭ jĭëk la cök tɔöu ë rienken pan Nhialic. Ku ë yen abĭ ya kërĭl dĭit bĭ ke cök piny aköldă. Ku yen abĭ kek piĭr la cök yök. ²⁰ Yĭn Timothĭ muk kë cĭ kuëi yĭ apath. Mëec rot wei ë jam rac cĭi thiäak ke Nhialic yic, ku ater cĭn yic kë kuany ye kɔc kök yĭin jööny ë lueth ku luelkë ke ŋĭëc ë kăŋ. ²¹ Rin aye kɔc kök lueel lɔn ŋic kek kăŋ, ku ë tĕënë, keek acĭ mër wei dhöl gam yic.

Dhëenŋ Nhialic abĭ rëer ke we ëbën.

2 Timothî

Wët nom

Athör ë rou cî Paulo gät Timothî ala yic wël wëët juëc. Rin cît Timothî manh koor ku ye raan ye kony ë luji. Wët-dît athör yic, ee gum. Timothî aye yöök bî yepuöu dëet ke la tuen̄ ke nyooth wët Jethu Kritho ke cî gam. Ku muk piöoc ë yic Wët Puoth Yam ku athör thæer wël Nhialic. Ku ye luui kecît raan ë piöoc ku ye raan koc lëk wët ë Nhialic, ke cî riöc koc bî ye luc ku jëikë wët lueel.

Paulo acî Timothî lëk athöör yic apeï ku bî rot cî met jam kanyiaap yic ku teer wël kuc nhiim. Wëlkä koc ke piñ, aa kërac yök thîn.

Ku këne ëbën, Timothî acî bën lëk pîr raan ë gët athöör, wët gamde, lier puöu, nhiër, riel ë puöu ku gum.

Käk tō thîn

Muöth tuen̄ 1:1-2

Lec ku lëk 1:3-2:13

Wëët ku lëk 2:14-4:5

Pir Paulo 4:6-18

Thök ë wël 4:19-22

1 Ee ÷en Paulo atuny Jethu Kritho cî tooc ba koc bën lëk piir cî thön rëër ke Jethu Kritho.

² Tënë Timothî, manhdiën nhiaar, bî Nhialic Wäda ku Jethu Kritho Bányda yî nuaän ku yik yî dhëen̄ ku döör. †

Timothî acî dëet puöu bî gamde muk

³ Nhialic yen ya door puön cîn yic diu, aya leec cimën wärkuan dît. Aya leec tē tek ÷en we tē röök ÷en aköl ku wëër. ⁴ ÷on cî wek dhiau rin cî yok puök aya tak, ku awiëc ku ba we ben tiñ, rin ba puöu miët. ⁵ Lon ye wek koc cî gam ë yic amuök nom, ku athön̄ kek tēcît tē cî mo-ordit Loith ku jol aa moor Yunith gem thîn aya. Aya yök yapuöu lon cî yin gam aya. †† Ee rin ë wët këne yen aye ÷en yî lëk ba miöc wäär cî Nhialic yiëk yî, wäär tēëu ÷en yacín yinhom ba yî döc cöl arëër ke dëp yipuöu. ⁷ Wëi cî Nhialic yiëk yo acie yo cöl ariöc. Wëi Nhialic ë yo yiëk riel, ku nhiarku röt, ku ye raan rot muk apath bî kërac cî loi.

⁸ Duk rot ye yök ciët yî bî guöp yär tē lëk yin koc wët Bányda, ku yeen aya, duk rot yök ke yî bî guöp yär rin cî ya mac wëtde. Mät rot ya ba gum rin Wët Puoth Yam, ku Nhialic abî yiëk riel ba luui rin wëtde. ⁹ Yeen acî yo kony ku acî yo loc buk aa kacke, ku acie rin këpuoth cuk looi, ee rin këden wic. Ku acî Nhialic guiir këya rin piathde. Ku tēwäär këc piny guo cak, Nhialic ëcî Jethu Kritho guiir bî yo nyuöth piathde. ¹⁰ Ku ëmën Jethu

Kritho acî loc ku döc, aluän̄da acî riel thou tiaam, ku bîi Wët Puoth Yam la gei cît ruel. Ku yik yo pîr akölrüëc ëbën.

¹¹ Nhialic acî ya kuany ba ya atuuc ku ya raan piöoc ba Wët Puoth Yam lëk koc. †† Ee wët këne yen aguum ÷en kakkä ëmën. ÷en not ya këc puöu pëk wei, rin ÷en anjic raan cî ÷en wëtde gam, ku anjic alanden lon yeen ala riel, ku abi kë cî thön tiit apath agut cît aköl bî yen ben la dhuk. ¹³ Muk wël puoth yith ca piöoc tënë yî nhiim apath, ke cît käk ba buöth cök piërdu yic. Ku rëër ë gam ku nhiër yic, käk ye yök rin ye wek tök kek Jethu Kritho. ¹⁴ Muk këpuoth cî thön yî apath ë riel Wëi Nhialic rëër kek yo.

¹⁵ Yiin anjic lon cî koc ke rëër kek ÷en ëbën pan Athia, agut Pigeluth ku Yermojinith, kuc piöocdië ku jiëlkë.

¹⁶ Bî Nhialic paan Onethiporuth döc rin acî ÷en kony bî ÷en a muöc miëth, ku cîi guöp riöc wët cî ya mac.

¹⁷ Ku nawën la yëët Roma akëc bën gäau, acî tē tō ÷en thîn bën yööp apeï agut tē yök yen ya. ¹⁸ Yeen abî Bëny Jethu cöl ayök këpath aköl bî yen ben la dhuk. Ku yiin anjic apath yen tē cî yen ya kuony thîn pan Epethuth.

Apuruk path tënë Jethu Kritho

2 Ku tënë yî, yin wëndië, cöl rot aril puöu riel yen ba yök wët puoth Jethu Kritho, rin ye yok tök kek Jethu Kritho. ² Muk wël ÷on ca lueel nhiim ke koc juëc tō

† 1:2 *Luci* 16:1 †† 1:5 *Luci* 16:1

‡ 1:11 *1Tim* 2:7

thīn. Ku lēk ke kōc ca deet puōth bīk ke muk nhīim, ku aa kōc lēu ku bīk kōc kōk piōōc aya. ³ Gum kek ŷo cīt ye apuruk path tēnē Jethu Krītho. ⁴ Apuruk tō luoi yic aye wīc ku bī bānyde cōl amit puōu, ku acie rot la lāāp wēl cie kāk apuruuk yiic bī pīr cimēnden. ⁵ Raan wēēr kek kōc ē kat yic, acie ariōp cī yen kōc wuōr ē yōk tē kēc yen lōōj buōōth yiic apath. ⁶ Raan ē pur apei, adhīl duōmde kaŋ tem. ⁷ Tak yic apath yen kē lēk yī, rin Bēny abī yī cōl adet kāŋ yiic ēbēn.

⁸ Muk yīn hom Jethu Krītho, yen cī jōt bei ē raŋ yic, yeen ee raan many Debit, cīt tē cī ye lueel thīn ē Wēt Puōth Yam ya piōōc. ⁹ Rin ye ŷen Wēt Puōth Yam piōōc ē yen ye ŷen gum, ku ye ŷa rek ciēt ŷa ye raan cā awuōcdīt apei looi. Ku Wēt Puōth Yam akēc rek bī cī la tuerj. ¹⁰ Ku ē wēt kēnē, yen aye ŷen kēriēēc ēbēn guum, rin kōc cī Nhialic lōc ku bī ke luōk rin Jethu Krītho, ku bīk la duaar akōlriēēc ēbēn.

¹¹ Kākkā aa wēl yith,

“Tē cī ŷok thou kek yeen,
ke ŷok aabī pīir kek yeen.

¹² Ku na lok tuerj ke ŷo gum,
ke ŷok aa mēc kōc kek yeen.

Na jēiku, ka bī ŷook jai aya. †

¹³ Ku na cuk ye kōc kē ye lueel loi,
ke yeen ee kē cī lueel looi,
rin acī lēu ku bī rot jai ē rot.”

Raan luoi cī Nhialic gam

¹⁴ Ben kacku tāk kēnē, ku jāi ke apath Nhialic nom bīk cī ye gōth kamken wēl yekē lueel. Acīn kēpuōth ye yōk thīn, ku ē kōc ke piŋ rac. ¹⁵ Them apeidīt ku ba rot nyuōōth tēnē Nhialic lōn ye yīn raan luoi cī gam, raan luoi cie guōp ē riōōc, ku ē wēt Nhialic ē yic yen aye piōōc apath. ¹⁶ Ye rot cōl amec tē ye kōc jam thīn wēl cie wēl ē Nhialic, rin wēlkā aa kōc thel wei. ¹⁷ Kāk bīk aa piōōc aa wēl cīt tētōk cie dem. Kam ē kōckā aayī ŷēmīnaith ku Piletuth. ¹⁸ Keek aacī wēt yic dhōŋ, ku keek aa rēc kōc kōk cī gam nhīim, rin ye kek ye lueel lōn jōn bī kōc rōt jōt thou yic acī rot looi theēr. ¹⁹ Ku yiny ril Nhialic cīt kuur cie nyoōŋ cī thany kōu wēlkā, “Nhialic aŋic kōc kek kacke,” Ku, “Na le raan ye lueel ke raan ē Jethu ka dhil luoi kārēc puōl.” ††

²⁰ Pandīt lāāu yic ē yic la aduuk ku tōny, cī kōk looi milāŋ tōc ku kōk milāŋ thith, ku kōk aacī cuēēc ē tōp. Aduuk kōk ku tōny kōk aaye bēēi bei ē tōōu yic, bī kōc ke luoi nīn cimē ke yai, ku aduuk kōk ē kuōōt ku tōny kōk tōp aaye kōc luoi ē path akōlakōl. ²¹ Kēya, tē le raan guōp wīc bī kārēc cī ye looi, ka bī thōŋ kek aduuk ye kōc ke luoi akōl yai, rin cī yen yepuōu tāāu luoi ē Bēny yic, ku rēēr ke cī rot guīir bī kuat luoi path ya looi.

²² Duōkkē wēpuōth ye yiēk kāk ē bal ku kāk kōk cimēn riēnythīi, wēlkē tuerj ē gam ku luoi la cōk, ku nhiēr ku dōōr wedhie wēk kōc ŷer puōth bāk Jethu aa cōl ē kuōōny. ²³ Ku calkē rōt amec tē ye kōc rōt tēer thīn wēl

cīn wēt den yic ku wēl kōc kuc kāŋ, rin aŋieckē lōn ye teer tōŋ bēēi. ²⁴ Aluarj Bēny acī lēu ku bī thōr. Yeen adhīl a raan path tēnē kōc ēbēn, raan piōōc path līr puōu, ²⁵ raan cie kōc aterde ye thaarj gup tē cōk yen kēnhīim piny, tēdē aabī Nhialic lēu bīk kēnhīim waar luoi kārēc yiic ku ŋickē yic. ²⁶ Ku dhāŋkē dēp cī jōŋrac ke deep, ku looi ke bīk kākke aa looi.

Kārēc bī rōt looi nīn ciēen yiic

3 Muk ē kēnē nom! Tē le tēn bī Jethu dhuk piny nom thiōk, ka bī yic riel tēnē ŷo Krīthiaan buk pīr tēcīt tē wīc Nhialic ye thīn. ² Rin kōc ēbēn aabī rōt aa nhiaar ē rōt. Ku aabī wēēu nhiaar apei. Ku aabī kēnhīim aa lēc, aabī nhiam, aabī kōc aa lāāt. Ku aacī wēēt bī kōc ke dhiēth ke aa wēēt ya gam. Aacī puōth bī ya mīet kāpuōth ye luōi ke. Ku aacī Nhialic bī ya theek.

³ Acīn raan yekē nhiaar. Acīn kē bīk aa pāl piny. Aabī ya luum. Ku aabī ya kōc cie rōt ye duut kuat luoi kērac. Ku aabī rēēc apeidīt, ku aabī kēpath ye looi aa maan.

⁴ Keek aabī kōc ya luōm. Aabī ya kōc kuith. Ku aabī nhiam ciēt kek path ē rōt. Keek aabī kāk mīet ē puōu aa nhiaar tēnē lōn nhiēer kek Nhialic. ⁵ Kōckā aabī rōt ya nyuōōth ciēt yekē kōc Nhialic. Ku kēnē yic aa kuc riel Nhialic lēu ye bī piērden waar yic. Cōl rot amec tēnē ē kōckā.

⁶ Kōc kōk keyiic aala bēēi yiic ciēt ke ye kōc path, ku kē tō kepuōth ē lōn bīk diāar ye lac wel nhīim lēu, bīk kē wīckē ya looi. Diāar aa adumuōōm looi arak juēc, ku dōōr aliu kepuōth. Aa kāk wīc piāthken kek aa yekē ke looi. ⁷ Diāar ye them akōlakōl bīk piōc ku acīkkē lēu bīk yic ŋic. ⁸ Cimēn Janeth ku Jambrith aake cie wēt Mothith ye gam, ku kōckā aake cie yic ye gam, keek aa kōc cī nhīim kōōc ku aacī Nhialic jai rin liiu kek ē gam yic.

⁹ Ku kē loikē acī bī la tuerj apei, rin raan ēbēn abī ke tīŋ tē kuc kek kāŋ thīn, cīt mēn cī yen rot looi tēnē Janeth ku Jambrith.

Lēk ciēen tēnē Timothī

¹⁰ Yīn aŋic kāk ca piōōc ēbēn tēnē yī. Ku tē cī ŷen pīir thīn. Ku kēn yen wiēc ku ba looi ē piērdiē yic. Aca deet yen yī, yen tē ye ŷen raan cī gam thīn. Ku lōn cī ŷen ye raan tuc guōp. Ku ŷen anhiar kōc, ku lōn ye ŷen kāŋ guum. ¹¹ ŷen acī luc arak juēc. Ku ŷen acī gum apei. Yīn aŋic kājuēc cī rōt looi tēnē ŷa Antiōk Ikonia, ku Lithtra. Luny cī ŷa luc apei aca guum. Ku Bēny acī ŷa kuōny bei kecin ēbēn. ††¹² Kōc wīc ye ku bīk pīir dhēl Nhialic akuōt tōk yic kek Jethu Krītho, aabī dhiel gum. ¹³ Ku kōc luoi kārēc ku yekē rōt nyuōōth ciēt keye kōc path aabī la tuerj ke loi kārēc apei, ku aa kōc tuōōr nyīn ku tuur ke nyīn aya.

¹⁴ Ku tēnē yī, lōr tuerj ke yī loi yic yen cī piōōc tēnē yī, ku aca gam piāndu ēbēn, rin yīn aŋic kōc kek ke piōōc yī. ¹⁵ Ku tēwāar ye yīn meth, yīn aŋic wēl cī gōt athōr Nhialic yic, lēu ku bīk yīn cōl aye raan ŋic kāŋ apath. Ku

† 2:12 Mt 10:33; Lk 12:9 †† 2:19 Kn 16:5

‡ 3:8 B.bei 7:11 †† 3:11 Luoi 13:14-52; 14:1-7, 8-20

ņiny kāņ yen abī cōl aluāk dhēl gam Jethu Krītho.

¹⁶ Athōr wēl Nhialic ēbēn aa wēl ye Nhialic lēk kōc kākke tīņ bīk ke gōt, ku ē kōc kony bī kōc piōc ē yic, ee jai awuōc. Ku ee kāreç ye looi cōk piny, ku ee kōc nyuōth dhēl la cōk. ¹⁷ Rin bī raan ē luui tēnē Nhialic, ye lēu apei ku guiir rot bī kuat luçi path ēbēn ya looi.

4 Yin adhiel lēk Nhialic nhom ku Jethu Krītho yen bī luņ kōc ēbēn luk akōldā, kōc pir ku kōc cī thou rin bī yen bēn kek bāānyde. ² Piōc kōc Wēt Puōth Yam, ku dēet ē kenhiim apath bīk piņ tēdē ke cīk piņ. Ku cōk kenhiim ku lēk ke bīk kepuōth dēet ke piōc ke, ke yī cī rot pāl piny. ³ Ala akōl bī bēn akōl cī kōc bī ben piņ ē yic, ku aabī kākken nhiarkē aa buōth cōk. Ku keek aabī kōc piōc juēc aa mat nhiim, bīk ke aa lēk kāk kek nhiarkē bīk ke aa piņ. ⁴ Keek aabī kuc bīk wēt ē yic cī ye piņ, ku aa anyikōol kek yekē nhiaar. ⁵ Ku ye rot duut kēriēc yic ēbēn ku ye kāreç guum, loi kē ye raan Wēt Puōth Yam ē Nhialic piōc, ku ye luçidu looi ēbēn ke yī aluaņ Nhialic.

⁶ Wēikiē acit ajuēr cī juēr Nhialic. Acī looi bī ke ye luōi. Ku emēn, akōl bī yen thou acī yēēt. ⁷ Yen acī luçidiē looi apath, yen acī luçidiē looi ēbēn, cimēn raan kēēc cie dhuk ciēn tōņ yic, yen acī luçi cī Jethu yiēk yen thāāp cimēn raan cī kōc wuōr, yen acī rēēr alanden ke ya ye raan cī gam. ⁸ Emēn, ariōp bī yiēk yen ke ya ye raan ye Nhialic piērdiē tīņ ke la cōk, ariōp yen ye Jethu, yen Bēny kōc tēk yith, abī yiēk yen akōl luņdīt, ku acie yen yatōk, abī yiēk kōc tit ye aya ke nhiar akōl bī yen bēn bēn.

Athōn Paulo

⁹ Them apei emēn ku ba bēn tēnē ya. ¹⁰ Demath acī pīr pinyhom nhiaar, ke yeen acī kat tēnē ya, yeen acī

la Thethalonika. Krīthkīnth acī la Galatia ku Tito acī la Dalmatia. ^{†11} Ee Luka yetōk yen arēēr kek yen. Cōl Marko ku bākkē tēnē ya, rin yeen alēu ku bī ya kony ē luçi. ^{††12} Tikikuth aca tuōc Epethuth. ^{††13} Tē bī yīn, ke yī luēth alanhdiēn wiir ca nyāāņ Troath tēnē Karputh, bēēi athōr aya, athōr cī looi ē biōōk. ^{††}

¹⁴ Raan thōth cōl Alekdhāndēr acī yen luçi kērac apei, yeen abī Nhialic luçi kē thōņ kek kē cī looi. ^{††15} Ba rot ti-it ye apath, rin acī kuc wēt yeku lueel ku ye wīc bī thōr.

¹⁶ Acīn raan tōk cī kōc kek yen akōl tuēņ yen yēth yen luk yic, raan ēbēn ēcī jāl yakōu. Acā wīc ku bī Nhialic kuēn kekōth. ¹⁷ Ku Nhialic acī yen bēn kony ku yīk ya riel, agut tē bī yen wēt Nhialic lēk kōc cie kōc Itharel ēbēn ku bīk piņ. Ku yen acī bēn poth bī yen cī tēm ē nōōk. ¹⁸ Ku Nhialic abī yen kuōny bei kāreç jōņrac yiic ēbēn. Ku abī yen nyaai ke ya puōl guōp, bī ya yāth paande ē bāānyde yic. Yeen abī ya theek akōlriēc ēbēn! Yenakan.

Muōth Ciēn

¹⁹ Prithkila ku Akuila aa ya muōth, ku jōl aa mīth Onethiporuth. ^{††20} Eratuth arēēr Korinth, ku Tropimuth aca nyāāņ Miletuth rin ē tuany. ^{††21} Them apei ku ba bēn ke rut kēc yēēt. Week acī Ebuluth, Pudenth, Linuth, ku Klaudia muōth, ku jōl aa wāmāthkuan kōk cī gam.

²² Bī Bēny Nhialic rēēr ke wēikun. Dhēēņ Nhialic abī rēēr ke we ēbēn.

† 4:10 Kol 4:14; Pil 24; 2Kor 8:23; Gal 2:3; Tit 1:4 †† 4:11 Kol 4:14; Pil 24; Luçi 12:12, 25; 13:13; 15:37-39; Kol 4:10 † 4:12 Luçi 20:4; Epe 6:21-22; Kol 4:7-8 †† 4:13 Luçi 20:6 †† 4:14 1Tim 1:20; Wk 62:12; Rom 2:6 ††† 4:19 Luçi 18:2; 2Tim 1:16-17 ††† 4:20 Luçi 19:22; Rom 16:23; Luçi 20:4; 21:29

Tito

Wët nom

Athör kënë aci Paulo gät Tito riénythii tö Kret raan ye ye kony, yen cī Paulo nyään piny bī akut kōc cī gam lōk biöök. Athör ē jam wël kadiäk ril apeī.

Wët tueŋ, Tito a lēk bī tē ye kōc cī Nhialic gam luui thīn bī buoōth yic, rin kōc juēc pan Kret aci path. Wët dēt, ee wēt Tito tē bī yen kōc juēc cī gam pan Kret ya piöc thīn, röördit ku diäardit, ku riénythii ku aloony aya. Ku jol diäardit diäarkor ya piöc. Wët ciēen, Paulo ē Tito lēk tē bī kōc cī gam cien thīn, bik rēer ke mēt ku döör ke cīn agōth, ku cīn tiel bī kōc cī gam rēer keye tök.

Käk tö thīn

Muōth tueŋ 1:1-4

Luoi Tito pan Kret 1:5-16

Luoi akut kōc cī gam 2:1-15

Ciēen peth Krīthiaan 3:1-11

Muōth ciēen 3:12-15

1 Athör Paulo aluan Nhialic ku ye atuny Jethu Krītho cī tuōc Tito. Ÿen ēci kuany ku toc Ÿa ba kōc cī Nhialic kuany bēēi gam yic bik pīr akōlriēc ēbēn yōk, ku ŋickē yic kōc Ÿāth tēnē Nhialic, ² yen tö ŋōth ē pīir akōlriēc thīn. Nhialic cīi lueth ye lueel, aci Ÿo thōn ē pīir kēnē wāthēer ke piny kēc cak. ³ Lōŋ ē pīr aci Nhialic nyooth ku tuuc Ÿen ē rielde kek Aluāŋda Jethu ba bēn lēk we.

⁴ Yin agāt athör Tito manhdiē Nhialic nom, cuk gam yodhie. Bī döör ku dhēen Nhialic Wāda kek Wēnde Jethu Krītho Aluāŋda rēer kek yī. †

Luoi Tito pan Kret

⁵ Yin aca nyiään pan Kret, ba kāk kēc rōt cōk wäär lōk cōk. Ku kuany kōcdit bik akuut kōc cī gam wat nhīim ē gēeth pan Kret yiic ēbēn cit tē cī Ÿen ye lēk yī thīn.

⁶ Raandit wat akut nom adhil a raan luoi akut kōc cī gam looi apath, ku aci thiēek tien tök. Ku miēthke aadhil aa kōc cī gam ku lek gup athēek ku cik nhīim ril.

⁷ Kēya, raan wat akut kōc cī gam nom yen ē raan luoi kāk ē Nhialic, adhil a raan path cīi nom ril, cīi puōu lac dak ku cīi ye wiēt ē māau ku cīn guōp akōök, ku cīi ye bath wēu. ⁸ Adhil aa biōkrual ku nhiēer luoi kēpath, adhil a raan ē rot duut, la cōk ē Nhialic nom ku peth. ⁹ Ee raan dhil wēt Nhialic muk piānde ēbēn cit tē cī ye piöc thīn. Kēya, abī kōc kōk riel puoth wēt Nhialic cie

lueth yic, ku nyuth kōc kuc ē wēt kēnē lōn ye piöcde yic. ††

¹⁰ Rin kōc juēc aake cī kuc, ku alanden kōc Itharel cī gam bik bēn Jethu cōk, aa kōc bēn liäap nhīim ē lueth ye kek kōc wēŋ nyin. ¹¹ Anuēen bī ke yōök bik kōc ē jam, rin liēep kek kōc nhīim bēēi yiic piöcden rēc kēnē wēt wic kek wēu ē path tēnē kōc yekē ke piöc. ¹² Raan tök pan Kret ē kam kōcken kāk Nhialic tin aci yic lueel ēlä, “Kōckuan pan Kret aa lueth, aa läai, aa dak rōot cie luui, aa kōör ē miith.” ¹³ Rin wēt kēnē adhil wek ke aa miēk nyin thīn apeī, bik kepuōth waar bik wēt Nhialic gam kepuōth ēbēn. ¹⁴ Ku cikē ben aa luui wël kōc Itharel, wël cit anyikōol, löōŋ kōc cī kuc ē wēt yic. ¹⁵ Tēnē kōc Ÿer puōth ēbēn aa cīn yiic ajuēc, ku tēnē kōc col puōth kēŋ ēbēn aa la yiic ajuēc rin aci wel nhīim ku piāthken aci yith kuc. ¹⁶ Ku ayekē lueel lōn ŋic kek Nhialic, ku aye kāk yekē ke looi nyooth lōn cīi kek ye ŋic. Acin kē ye kek piath thīn, aa cīn gup athēek ku acin kēpeth yekē looi.

Kē la cōk dhil piöc

2 Yin adhil kōc piöc wēt Nhialic ē yic. ² Lēk kōcdit bik kegup aa theek ku yekē rōt tiit, ku gamkē Nhialic ē puōu ēbēn, ku nhiarkē rōt ku dhilkē gum aya. ³ Lēk diäardit aya bik aa diäär thek Nhialic. Ku cik wël ye dhēeth, tēdē ke yik rōt māau. Ku yekē diäarkor nyuōth kēpath. ⁴ Ku nyuuthkē diäarkor bik rōrken ku

† 1:4 2Kor 8:23; Gal 2:3; 2Tim 4:10

†† 1:9 1Tim 3:2-7

miëthken nhiaar. ⁵ Ku bik röt muk apath bi ciën käreç ye luæel kegup. Ku thekkë rörken gup, bi ciën raan rac dhäl wët Nhialic yic rienken.

⁶ Këya, yin adhil riénythii aa dæet puõth aya bik röt aa muk apath. ⁷ Yiin aya, adhil nyooth ln ye yin raan athëek path ye kiëët ku njic piöoc. ⁸ Ye jam wël la cök rin bi ciën raan dhäl yiguõp, bi kçc aterdu ciën nyin yökkë bi kek yo aa jääm gup.

⁹ Piöcc aloony bik bänyken aa miëët puõth kuat käk yekë ke looi akölaköl, ku cik wëlken ye jöõny, ¹⁰ ku cik ye cuëer aya. Ku bik nyooth ln ye kek kçc path akölaköl cïn kë ye ke diëu thïn, ku bik nyooth aya ln peth piöoc rin Nhialic Aluãnda kuat käk yekë ke looi yic.

¹¹ Rin Nhialic aci tã puõth yen thïn nyuõth, rin ci yen bën bi raan ëbën ben luök pïr. ¹² Dhëënde ë yo lëk buk pïr rac ku käk pinynhom puõl. Ku buõthku pïr path yic, pïr lõnj Nhialic pinynhom ë tën, ¹³ ke yo tit aköl ci dçcçc yen nãthda, tã bi diik Nhialic ril apeï ku Jethu Kritho Aluãnda rot nyuõth. ¹⁴ Bänyda Jethu aci rot gam bi nõk rin bi yook kony kuat käreç ye raan ke looi yiic, ku cõl yo aaye kçc ci kegup wuõõny wei, ku yeku kacke yetök ku yeku nhiaar diët yeku looi këpath. †

¹⁵ Piöcc kakkä riëldun tã ke yi. Ku ye ke dæet puõth ku miëk kçc piöoc ke nyin thïn. Ku duk raan tök ë path päl bi yi dhõl guõp.

Ciënj peth Krithiaan

3 Lëk kçc bik njic ln ë luçiden bik bäny baai ku löõnj mæc baai theek ku loikë käpath. ² Lëk ke bik kçc kçk cii ye lom ku yekë kçc ë kçc dççr, ku mëëthkë kamken ku yekë röt nyuõth akölaköl ln ye kek kçc

† 2:14 Wk 130:8; B.bei 19:5; L.rou 4:20; 7:6; 14:2; 1Pit 2:9

path tënë raan ëbën. ³ Yook theer yok aa yo ye luui käreç, acin kënë njicku, yok aa yo cïn gup athëek, ku yeku aloony käreç ye piãthkua wic ëbën. Yok aa yo la gup kuith ku tiæl ye ke yo maan kçc kçk ku manku ke aya.

⁴ Nawën ci piath ku nhiër Nhialic yen yo kony rot nyuõth, ⁵ ke kony yo. Ku acie rin käpath cuk looi, ee rin yer yen puõu. Aci yo kony ë lökwëi ci yo ben dhiëeth riël Nhialic ë yic, ku ben yo cõl aaye yam dhëenj Wëi Nhialic, ⁶ ci gãm yo ë path rin Jethu Kritho Aluãnda. ⁷ Ku bi dhëënde yo cök piny Nhialic nhom, ku buk pïr akölrinëc ëbën yeku njõth yök. ⁸ Kënë yen ë wët yic, detkë yic apath, rin bi kçc rëer ke ci Nhialic gam, aa rëer ke loi käpath ë raan ëbën kony.

⁹ Pälkë jam cïn kë ye kuõny kçc rin wärkuan dît theer. Ku ater ku agõth rin lõnj, rin kakkä ëbën aa cïn kë ye yök thïn. ¹⁰ Wëët raan rac kën yic tök ku rou, ku päl tã cii yen ye gam. ¹¹ Njic ln ye raan cit kënë raan rac, ku aye kækken ræc ye looi guõ nyuõth.

Muõth ciëen

¹² Të le Artemath ku Tikikuth yet tënë yi, ke yi lçc bën tënë ya gen Nikapolith rin awiëc ba pëi rut thöl ë tãënë. ††¹³ Luõõi apath ba Dhenath raan löõnj ku Apolo kony kényden yic, yiëk ke kuat kë wickë ë cãth yic. ††¹⁴ Adhil kackua njëëc bik cii ye rëer ke cii lui, aa dhil aa luui käpath wic piërden, acik lëu bik pïr pïr rac.

¹⁵ Kçc rëer ke yen ëbën aa we muõõth. Muõth kçc nhiar yo miëthakua le yok gam tök. Dhëenj Nhialic abi rëer kek we ëbën.

†† 3:12 Lusi 20:4; Epe 6:21-22; Kol 4:7-8; 2Tim 4:12 † 3:13 Lusi 18:24; 1Kor 16:12

Pilemon

Wët nom

Pilemon aye raan ë lɔc kam kɔc cī gam gen Kolothia, ku ë ye raan akut kɔc cī gam, ku ë la alony cɔl Onethimuth. Alony kënë ëcī kat tənë ye. Nawën ke la rōm kek Paulo ɣon ë mëc ku wel Paulo nom bī ya raan cī gam. Athör Paulo cī gät Pilemon ë tuc ye rin bī Pilemon döör kek aluɔnyde Onethimuth, ku lor ke cie wët ye yen alony cī dhuk tənë ye, ku ë wët cī Onethimuth ya wämënh cī gam aya.

Käk tō thīn

Muöth tuej 1-3

Alɛc tənë Pilemon 4-7

Bī Pilemon kë cī Onethimuth wuöc päl piny 8-22

Muöth ciëen 23-25

1 Paulo raan cī mac ë wët Jethu raan cī lɔc ku dɔc, yen agät athör tənë wämääth ë gam yic Timothī ku mäthda Pilemon raan luui ɣok, ² ku nyanakäida Apia ku mäthdan dët lui apeī cimënda cɔl Arkiputh ku tənë kɔc cī gam ë rōm paandu. ^{†3} Bī döör ku dhënj Nhialic ku Bëny Jethu raan cī lɔc ku dɔc, aa rëer kek we.

Alɛc tənë Pilemon

⁴ Wämääth cī gam Pilemon, na rök akölaköl ke yīn aya tak rökdië yic ku lɛc Nhialic rienku. ⁵ Rin ɣen ë nhiërdun nhiëer yīn kɔc ë Nhialic, ku gamdu tənë Bëny Jethu, piŋ. ⁶ Rökkië ë lɔn bī piath bëëi kamkua buk athiëi cuk yök piërda yic tənë Raan cī lɔc ku dɔc aa deet yic. ⁷ Nhiërdu acä cɔl amit puöu apeī ku deet ɣa-puöu rin cī yīn kɔc cī Nhialic gam nyuöth apath.

Paulo awic Onethimuth bī kony

⁸ Käya, rin wët kënë, alëu ba yī yök ke ɣa cīt wä-muuth rin Raan cī lɔc ku dɔc, kë wiëc ba looi, ⁹ ku rin nhiër nhiaar ɣen yī yen abī ɣen yī thiëc. Kënë aya looi rin ë ɣen Paulo tit nyin Jethu raan cī lɔc ku dɔc yic, cī mac ëmën wëtde. ¹⁰ Yīn aläj rin Onethimuth cī jäl a manhdië rin Raan cī lɔc ku dɔc, rin cī ɣen bën ya wun wëike wäär mëc ɣa. ^{††1} Wäär tuej acin kën ye kony tənë yī, ku ëmën ala kë lëu bī kony tənë ɣo ɣodhie, yīin ku ɣen. ¹² Yeen atuɔc ciëen tənë yī, cɔk alɔn cī piändië ye wic.

¹³ Ee nhiaar bī lök rëer ke ɣen tēthin-nyɔc, bī ɣen kony nyiendu mënë lök mëc ɣen rin piöc ë wët Nhialic.

† 1:2 Kol 4:17 †† 1:10 Kol 4:9

¹⁴ Acä wic ba yī näk kuɔnydië, awiëc ba këdu tak ë rot. Acin kë luɔc ke këc ë gam.

¹⁵ Tëdë, wët jiel Onethimuth tənë yī ë rin bī yen ben dhuk bäk la rëer ke we cī ben puök rin cī gamdun a tök. ¹⁶ Yeen adhuk tənë yī rin ë yen aluɔnydu, ku njic lɔn ye yen wämuuth aya rin cī yen gam. Yeen anhiaar apeī ku aba nhiaar apeidit aya ke cīt aluɔnydu, ku ye wä-muuth rin Bänya.

¹⁷ Na luuiku ë tök, ke yī lor Onethimuth cīt lɔn bī yīn ɣa lor. ¹⁸ Na le këɛc cī luöi yī, tädë ke kõny ë wëeu, ku wic ke ke nyaai ke käkkië yic. ¹⁹ Ee ɣen Paulo ɣen agät kënë ë ciëndië. Yīin aba cuööt. Ku duk nom mär yīn acī pīr akölrüëc ëbën yök ë rienkië. ²⁰ Ke yīn manh ma, loi kënë apath rin Bänya. Ku ë wët ca lim tənë yī ke ɣo cīt mīth ë tik rin Raan cī lɔc ku dɔc, dëet ɣapuöu.

²¹ Anjic lɔn bī yīn kë ca thiëc tənë yī looi ku käjuëc kök.

²² Ku dët aya, guir tēn aniin tənë ɣa, tɛk ke Nhialic abī rökkuŋ piŋ ku abä cɔl adhuk tənë we.

Muöth ciëen

²³ Epaprath raan cī mac kek ɣen rin wët Jethu raan cī lɔc ku dɔc, ee we muöth. ^{†24} Ku kɔc lui kek ɣa, Marko ku Aritharkuth ku Demath ku Luka, aa week muöth aya. ^{††}

²⁵ Bī dhënj Bänya Jethu raan cī lɔc ku dɔc rëer ke we ëbën.

‡ 1:23 Kol 1:7; 4:12 †† 1:24 Lusi 12:12, 25; 13:13; 15:37-39; 19:29; 27:2; Kol 4:10, 14; 2Tim 4:10, 11

Athör cī gät kɔc Itharel cī gam

Wēt nom

Athör cī gät kɔc Itharel, ee gēt tēnē akut kɔc cī gam wäär duēr gamden wai wei, ku dhukkē gamden thēer yic, rin cī kɔc juēc kē loikē nhar ku yekē ke kuɔc ciēēj. Ku keek aake ye raan gät athöör ke dæet puõth ē gamden yic. Ku nyuth ke lɔn Jethu Kritho yen ē yic la cök, ku ē yen aci Nhialic rot nyuɔɔth thīn. Wäär gēt yen athöör ē wīc bī yith kadiäk dæet kepuõth apei. (1) Jethu yen ē Wēn Nhialic akölriēc ēbēn, ku yeen aci bēn gum bī tē yen Wun Nhialic thēek thīn njic. Rin ye yen Wēn Nhialic, Jethu adīt tēnē kɔc kāk Nhialic tīj cī gōt athör thēer wēl Nhialic yic. Ku adīt tēnē atuuc nhial ku tēnē Mothith aya. (2) Jethu aci Nhialic nyuɔɔth bī ya yen raandīt kāk Nhialic akölriēc ēbēn, ku diīt tēnē kɔc kāk Nhialic tō athör thēer wēl Nhialic yic. (3) Ku Jethu yen ē raandīt kāk Nhialic. Ku ē yen pīr ē yic bēēi tēnē ɔo. Ku lāāi wäär ye kɔc Itharel ke nōk, ku tēwäär ye kek yanhden duɔɔr thīn duēl yic, aa ye kiīt yen aye kek pīr bī Jethu bēēi aköldä kiēēt.

Ku cōkdīt 11 yic, raan gēt athöör ē kajuēc rin gam kɔc thēer cī gōt athör thēer wēl Nhialic yic lēk kɔc bā athöör kueen, bik kepuõth dæet gamden yic. Ku cōkdīt 12 aaye lēk bik la tuēj ke gam yet tē thou raan ku cik kekōth wēl Jethu. Ku gumkē kuat kārɔc lui rōt ke, ku nāäk bī bēn tēnē ke aya.

Wēl juēc tō athör thēer wēl Nhialic yic, aaye raan ē gät athör kēnē tēnē kɔc Itharel cī gam, lac mat thīn. Kek wēlkā aabi raan kuen athöör ya yōk ciel kit njāny ku kit ē thiōk yiic (" ") Athöör ē thōk ē wēet ku lēk.

Kāk tō thīn

Wēt Nhialic aci Wēnde lēk kɔc 1:1-3
 Jethu adīt ku aril tēnē atuuc nhial 1:4-14
 Buothku Jethu bī ɔo luōk la pan mac 2:1-4
 Jethu aci bēn bī ɔo luōk 2:5-18
 Jethu adīt apei tēnē Mothith 3:1-6
 Gamku wēt Jethu buk rēer ē duk 3:7-4:13
 Jethu yen ē Raandan dīt apei kāk Nhialic 4:14-6:12
 Athōn Nhialic ē yic 6:13-20
 Melkidhedek 7:1-14
 Raan dēt kāk Nhialic cīt Melkidhedek 7:15-28
 Jethu yen ē Raandan dīt kāk Nhialic 8:1-15
 Tē ye Nhialic duɔɔr thīn wāthēer 9:1-10:18
 Bāk lok tēthiäk ke Nhialic 10:19-39
 Gam 11:1-12:29
 Tē ye Nhialic miēet puõu thīn 13:1-16
 Thek kɔckun dīt wēl Nhialic 13:17-19
 Rōök ciēen 13:20-21
 Wēl ciēen 13:22-25

Wēt Nhialic aci Wēnde lēk kɔc

¹ Wāthēer Nhialic aci jam tēnē kɔc kākke tīj bik wētde lēk wārkuan dīt arak juēc dhōl juēc. ² Ku emēn, ee Wēnde yen ē kākā lēk kɔc. Yen aci Nhialic thōn kārīēc ēbēn pinyhom, ku ē riel Wēnde yen ē looi yen kārīēc ēbēn tō thīn. ³ Wēn Nhialic yen ē

dhēēnde nyuɔɔth. Ku yen aye Nhialic tic yeguõp ayic. Ee riel wēt yen ē kāk tō nhial ku piny cɔl alui cīt tē cī yen ke cak thīn. Ee yen aci thou ba adumuõmkua laak wei ɔogup, ku ler ku nyuuc Bāānyde yic nhial cuēny Wun Madhɔl.

Jethu adit ku aril tēnē atuuc nhial

⁴ Kēya, Jethu adit ku aril apei tēnē atuuc nhial, cimēn rin cī Nhialic gām ye bī ye a 𐌸𐌹𐌸 ke, “Wēn Nhialic,” ye nyuoc̥th. Rinkā awār rin atuuc.

⁵ Rin acin atuny cī Nhialic kaŋ lēk yeen ēlä, “Yin ee Wēndiē, akölē, ɣen aci ya Wuur.”

Ku acin atuny cī Nhialic kaŋ lēk yeen aya ēlä, “ɣen abī ya Wuur, ku yin abī ya wēndiē.” †

⁶ Ku wäär tuuc Nhialic Wēnden bī thōn kākke piny-nhom aci lueel aya ēlä,

“Yen adhil atuuc nhial door.” ††

⁷ Ku kē cī Nhialic lueel rin atuuc nhial akin, “Acā atuuc nhial cak ke puol gup cimēn yom.

Ku cimēn bir deŋ bik yeen lac aa luōōi.” ‡

⁸ Ku lueel Nhialic tēnē Jethu ēlä,

“Bäänydu abī cieŋ akölrīēēc ēbēn, ku yin abī ŋiec mac apath.

⁹ Yin ee kōc luui kăpath nhiaar, ku yin ee kōc luui käreēc lac tēm awuōc.

Ku ee yen kē cī Nhialic, yen Nhialicdu, yī tāau tueŋ kōc nhīm rin cī yen yīn lōc ku gēm yīn miet puōu ēbēn.” ††

¹⁰ Ku wēl theer Nhialic cī gōt aa jam ēlä rin ē Jethu, “Bēny wäär tueŋ cək kăŋ yin aci piny cak, ku nhial aya ee yin aci yeen cak.

¹¹ Kākka ēbēn aabi liu aköldä, ku yin abī tō thīn athēer. Aabi dhiop ku riēēkkē cimēn alath.

¹² Aaba ya mat yiic cimēn alanh cī riāak ku cuet wei. Ku war keek aya cimēn alēth.

Ku yin guōp, yin aci rot bī kaŋ waar, ku yin aci bī dhiop.” ††

¹³ Acin atuny cī Nhialic kaŋ lēk yeen ēlä,

“Nyuc kōŋdiēn cuēc ku ɣen abī kōc aterdu guiir ku dhuōk keek ciēn yiōc.” †††

¹⁴ Na ye kēya, ya atuuc nhial kăŋō? Atuuc aa jak Nhialic luōōi ē path. Aaye tooc bik kōc bī pīr akölrīēēc ēbēn yōk, aa kony.

Buthku Jethu bī yo luōk la pan mac

2 Kēya, ɣok aadhil ɣopuōth tāau piny apei ku piŋku wēt Jethu apath, buk cīi mēr wei dhēl la pan Nhialic yic. ² Wēt Nhialic wäär cī yen atuōōcke tooc bik lōŋ lēk Mothith, rin bī Mothith ye lēk wārkuān dīt. Kōc cī bēn kucēc bik wēt kēnē cīi piŋ aaci bēn tēm awuōc.

³ Kēya, yeŋō bī ɣo gēl bī ɣo cīi tēm awuōc aya, tē cīi ɣok wēt bī ɣo kony ye Jethu lēk kōc rin pīr akölrīēēc ēbēn ye piŋ? Ee Jethu yen ē kōŋ wēt pīr lueel. Ku yen aci kōc cī ye piŋ lēk ɣo lōn ye yen yic. ⁴ Ku aye Nhialic nyuoc̥th akölaköl lōn ye kākka yith ē kākka yith jăŋ gōi rōt looi yiic. Ku miōc juēc riel ye Wēi Nhialic yiēk kōc cī kākka gam tēcīt tē wic yen ye thīn.

† 1:5 Wk 2:7; 2Tha 7:4; 1Lēk 17:13 †† 1:6 L.rou 32:43 ‡ 1:7 Wk 104:4 †† 1:9 Wk 45:6-7 ††† 1:12 Wk 102:25-27 ††† 1:13 Wk 110:1

Jethu aci bēn bī yo bēn luōk

⁵ Nhialic aci atuuc nhial bī looi bī ya kek la riel piny yen wic bī ben guiir, piny yen jīēm ɣok ēmēn. ⁶ Acie ke, rin aci Debit lueel tēnē Nhialic ēlä theer athör waak yiic,

“Raan yeŋō, ku manh raan yeŋō, ye yin yinhom yiēk ye apei kēlä?”

⁷ Wäär aca cōl atōu nhom ciēn kaam thin-nyoc̥t tēnē atuuc nhial,

ku aŋot ca bēn yiēk bääny ku tāau keriēēc ēbēn yecōk.

⁸ Ku wēn cī yin keriēēc ēbēn tāau yecōk.” †††

Acin kēnē cī nyāāŋ wei. Ku ēmēn acuk tiŋ lōn tō keriēēc ēbēn yecōk. ⁹ Ku ɣok aa Jethu wäär ca tōōu nhom ciēn tēnē atuuc nhial tiŋ ēmēn ke ye yen cī yiēk bääny. ɣok aa Jethu tiŋ ke cī ya bēny rin cī yen thou, bī raan ēbēn luōk ē piath Nhialic.

¹⁰ Ku ē yic bī Nhialic yen cī keriēēc ēbēn cak, ku cōl ke aa ciēŋ cīt tē cī yen ke cak thīn, Jethu cōl agum, rin wic yen ye bī kōc juēc kony ku ɣēth ke bäänyde yic pan Nhialic. ¹¹ Raan kōc cōl ala cōk, ku kōc ye looi bik la cōk aala Wunden. Ku yen aci Jethu guōp ye yār bī ke aa cōl wāmāthakēn. ¹² Aci lueel tēnē Nhialic ēlä, “ɣen abī wāmāthkiē lēk kē ca looi, yin aba leec amat-den yic.” †

¹³ Ku lueel aya,

“ɣen abī Nhialic ŋōōth.”

Ku ben lueel tēnē Nhialic,

“ɣen akin, ɣok miŋ ca gām ɣen.” ††

¹⁴ Jethu aci ya raan cimēnda. Rin na le thou, ke gōk jōŋrac la riel ē thou. ¹⁵ Ku Jethu aci bēn aya, bī kōc ke cīt aloony piērdēn yic akölaköl bēn wēēr bei rin riōōc kek ē thou. ¹⁶ Kēya, adhilkū tāau ɣonhīm lōn Jethu akēc bēn bā atuuc nhial bēn kony. Aci bēn bī ɣo bēn luōk, ɣok kōc cī gam cimēn Abaram. ¹⁷ Ku rin ē wēt kēnē yen aci yen ciēt ɣo, ɣok wāmāthakēn. Rin bī yen a Raan kāk Nhialic ɣer puōu luoi kāk Nhialic yiic. Ku rin bī ye juaar tēnē Nhialic ba adumuōōm pāl piny. ¹⁸ Aŋicku lōn bī yen ɣo kony tē thōōc jōŋrac ɣo awuōc yic, rin yeen aya, ēcī jōŋrac them ku guum apei.

Jethu adit apei tēnē Mothith

3 Wek miēthakāi cī gam, wek kōc cī Nhialic 𐌸𐌹𐌸 aya cimēndiē, awiēc bāk Jethu raan cī Nhialic tuōōc piny-nhom ke ye Raandan dīt apei kāk Nhialic, bī ɣo bēn piōōc kăpuōth wic Nhialic ke buk ke gam, tak apath. ² Jethu ēcī wēt Nhialic yen tooc ye gam, ku looi piānde ēbēn cimēn wäär cī Mothith wēt Nhialic gam, ku looi wäär cī Nhialic ye tāau kōcken Itharel nhīm. ††† Raan mac cak nhom aye leec apei tēnē kōc ē manyē. Ku kēya, Jethu aye leec apei tēnē Mothith. ⁴ Mac ayī dhiēth ala raan ye cak nhom. Ku Nhialic yen ē cak kəriēēc

††† 2:8 Wk 8:4-6 † 2:12 Wk 22:22 †† 2:13 Ith 8:17, 18 ††† 3:2 Kn 12:7

ëbën. ⁵ Anjicku ëbën lɔn cī Mothith wēt Nhialic gam ku looi apath wäär ye yen alony Nhialic, wäär cī Nhialic ye tääu kɔc Itharel nhïim. Ku lëk ke kāk bī röt looi aköldä. ⁶ Ku Raan cī lɔc ku dɔc acī wēt Nhialic gam ku mɛc manyde apath rin ye yen Wënde. Ku ʒook kɔc cī gam ʒok aa many Nhialic. ʒok aa manyde tē le ʒok tueŋ ʒo deet ʒopuõth, ku nhïemku n̄thdan bī ʒo luõk aköldä.

Gamku wēt Jethu buk rëer ë duk

⁷ Këya, Wëi Nhialic ë ʒook ʒöök, "Tääukë wenhïim piny ku piɛŋkë wëtde ya aköl. Ku duõkkë wepuõth wel wei tënë yeen, cimën wäär cī kɔc Itharel kepuõth wel wei tënë Nhialic wäär them yen keek ror liɛt, wäär jiël kek pan Ijip.

⁹ Keek, aake cī kāk jāŋ ɡōi cī Nhialic looi rin bī yen ke kony tiŋ, ku ŋot ke cīi wēt Nhialic gam tēn ruõõn thiärŋuan, bik ciët kɔc ke them Nhialic, ku bik tē lir yen puõu thīn tiŋ.

¹⁰ Nawën ke riääk puõu tënë keek ku kuëŋ ku lueel, 'Kɔckä aacīi wëtidië ben piŋ, ku aacä bī puõl bik tē ca guiër ke bī kek la rëer thīn ë duk, dööt.' " †

¹² Miëthakäi, tietkë röt bī ciën raan tak kërac kamkun bī wēt dhöl yic, ku wel yepuõu wei tënë Nhialic yen tōu këriëc ëbën yecin. ¹³ Yakë röt wëët ë kamkun, ku dɛɛtkë wepuõth akölaköl, tē ŋot ye wek ye lëu bāk wepuõth dhuõk ciëen, cimën wēt ye Nhialic lëk we bāk looi yaköl, "Pälkë luoi adumuõõm, bī ciën raan kuɛeth jŋŋrac wei, ku dhël wēt Jethu yic." ¹⁴ Rin na mukku gamda apei aköliëc ëbën, ku n̄thku Nhialic cimën wäär gem ʒok ye buk Jethu buõõth, ke ʒok aa tök kek Jethu. ¹⁵ ʒok aabi dhël Jethu buõõth yic tē gam ʒok kë yeku kueen cī ɡōt athör theer wël Nhialic yic, ye lueel buk cīi kuc, ku buk cīi cit kɔc Itharel wäär cī kën ë ye Nhialic lëk ke ror liɛt dhöl yic. ††

¹⁶ Njic kɔc ke cī wēt Nhialic piŋ ku dhälkë yic? Alëu ba njic lɔn kɔckä aa wärkuan dīt, kɔc Itharel wäär wet Mothith kenhïim wei læŋ yic pan Ijip. ¹⁷ Ku keek kɔckä, cī Nhialic rac puõu tënë ruõõn thiärŋuan, aye kërac yen aa cīk looi. Kɔckä aaci bën thou ku dōŋ guäpken ror liɛt. ¹⁸ Ku kë cī kek nhïim riel bik wēt Nhialic cīi piŋ, yen acī Nhialic puõu bën riääk ku kueec, ku kuëŋ bī kɔckä tē cī guir bī kek la lōŋ thīn cīi döt. ¹⁹ Këya, ayeku tiŋ lɔn aa këc Nhialic bën puõl bik ë tēn dööt, rin këc kek wëtde gam.

4 Adhielkë muk wenhïim lɔn tēpuõth wäär cī Nhialic thōn ʒo bī ʒok la lōŋ thīn ke ye, aŋot tiit yen ʒo thīn. Këya acin raan kuc bī lōŋ wäär cī thōn ʒo cīi ʒök. ² Rin ʒok aaci Wët Puõth Yam piŋ cimënden. Ku keek aaci wēt piŋ ku akëc ke kony, rin wäär piŋ kek ye aa këckë gam. ³ Ku ʒok kɔc cī gam, ʒok aa lōŋ cī Nhialic thōn ʒök, rin ʒok aaci cit wärkuan dīt wäär cī wēt cī

Nhialic thōn keek piŋ ku cīk gam, go lueel ëlä, "Këya, ʒen acī puõu riääk ku kuëŋ, 'Lɔn kɔckä aacīi bī la tē bī kek la lōŋ thīn.' " Ku lōŋ ye Nhialic lueel ë tō thīn theer wäär cī yen piny cak. ⁴ Rin ayeku ʒök aya athör theer wël Nhialic yiic lɔn cī Nhialic lōŋ luõide yic aköl ye nin dhorou, tēwäär cī yen nhial ku piny cak ku kāk tō nhial ëbën thöl. ⁵ Cit lɔn cī Nhialic ye lueel, "Kɔckä aacīi bī la tēn lōŋ." Ku kɔc ke cī wēt kënë kaŋ piŋ aa këc bën la tēn lōŋ rin cī kek wēt Nhialic dhöl yic. ⁷ Ku Nhialic ë cä aköl dët looi. Ku ë yen akölë yen cī yen jam tënë Debit wäthæer, cit tē cī ye gät thīn athör theer wël Nhialic, "Na piɛŋkë Nhialic röl ke cöt akölë, ke duõkkë kuc cimën kɔc theer." †††

⁸ Këya, duõkkë tak lɔn cī wärkuan dīt, pan wäär cī Nhialic lueel bī kek la lōŋ thīn dööt wäär yeet kek pan kanaan, kek bānyden Jocua wäär cī bën a bëny Mothith cök. Duõkkë tak, rin na ke cī pan cī Nhialic luõi ke dööt, ŋuõt akëc Nhialic ben lueel lɔn le yen aköl dët bī kɔc cī wëtde gam, bī kek la lōŋ thīn ke ye, bën. ⁹ Ee yic! Anjicku lɔn ŋot bī yen la lōŋ tënë kɔc wēt Nhialic gam, cimën wäär cī Nhialic lōŋ nin kadätem cök wäär cek yen pinyhom. ¹⁰ Rin raan cī lōŋ cī Nhialic thōn ʒök, abi lōŋ luõide yic, cimën wäär cī Nhialic lōŋ luõide yic. ¹¹ Këya, luuiku apath buk lōŋ kënë ʒök, rin bī ciën raan tök kamkua mār, cimën wäär cī wärkuan dīt kuc bik wēt cīi gam. ¹² Wët Nhialic arëër thīn ku alui piërda yic akölaköl. Wëtde aril apei, ee lööny kɔc puõth bī kápath ku käreç tō ʒopuõth tek thook. Acit tōŋ moth dhie riŋ teem bī yom la tek thook. ¹³ Acin kë lëu bī thiaan tënë Nhialic. Anjic kë cī cak ku adaai këriëc ëbën. Acin kë lëu raan bī thiaan tënë ye. Ku ë yen aye bën lëk käreç.

Jethu yen ë raandit apei kāk Nhialic

¹⁴ Jethu Wën Nhialic, yen ë raandit apei kāk Nhialic rëër kek Nhialic. Na ye këya, ke ʒo muk gamda apath. ¹⁵ Raandan dīt apei kāk Nhialic acie yepuõu ë pën ʒo cök alɔn ye ʒok luui käreç. Rin yeen ëci jŋŋrac them aya ë dhöl juëc yiic cimënda. Ku acin awuõc cī looi. ¹⁶ Lokku tënë Nhialic cī nyuc thōnyden dhëŋ nhom ke ʒo cīi riõc. Tëën, ʒok aabi lier puõu ʒök, ku ʒökku dhëŋ bī ʒo kony tē wic ʒok kuõõny.

5 Raandit kāk Nhialic theer ë ye kacke kuany bī ya jam tënë Nhialic rin kɔc ëbën. Ku nëk kaŋ bī yen ke Nhialic door rin bī Nhialic kākken rɛc yekë looi päl piny. ² Ku yeen aya, ee ye luui käreç akölaköl rin ye yen raan. Ku këya, alëu bī kɔc cī mār, ku kɔc cīn kë njickë ŋuään. ³ Ku rin cīi bëny ye riel apei wēt Nhialic yic, ee kāk nök bī yen ke Nhialic door rin käreç ye kacke looi, ku rin káraacke aya. ⁴ Acin raandit kāk Nhialic rot kuany ë rot. Ee Nhialic ë rot yen ë raanden cī tak lɔc cimën wäär lɔc yen Aron. ⁵

†† 4:3 Wk 95:11 †† 4:4 Cäk 2:2 ††† 4:5-6 Wk 95:11 ††† 4:7 Wk 95:7-8 § 4:8 L.rou 31:7; Joc 22:4 §† 4:10 Cäk 2:2 §†† 5:3 Leb 9:7 §† 5:4 B.bei 28:1

⁵ Këya, Bányda raan cī lɔc ku dɔc ëcīi bääny ye yen raandit kāk Nhialic rum. Ee Nhialic yen ë lɔc ye wäär lueel yen ye ëlä, “Yin ë Wëndië, Ya akölë, ɣen aci ya Wu-ur.” ^{†6} Ku aci gāt athör thëer wël Nhialic yic lɔn cī Nhialic ye lueel aya aköldët ëlä, “Yin aci lɔc ba ya raan kāk Nhialic akölrïëc cimën Melkidhedek.” ^{††}

⁷ Wäär ciëŋ Jethu pinynhom, ëcī rök apei tënë Nhialic, ku cɔl Nhialic ke dhiau, Nhialic lëu ye bi kony thou yic. Ku yen aci Nhialic bën kony rin yen Jethu yök ke loi këden wïc. ^{†8} Na cɔk alɔn ye Jethu Wën Nhialic, ke yeen aci dhiel bën gum bi kë wïc Nhialic yen bi looi dhiel ɳic bi wët. ⁹ Ku wën cī yen jäl a raan la cök, cī luɔide lëu, aci bën aa raan ye pïr akölrïëc ëbën yök thïn ë kɔc wëtde piŋ ku loikë. ^{†10} Ku ë yen kë cī Nhialic ye bën nyuöth kɔc ëbën, lɔn ye Jethu Raandit apei ë kāk Nhialic akölrïëc ëbën cimën Melkidhedek.

^{†11} Ala wël kök ril kek ba lëk we ë wëlkä cök, ku aril yic ba ke teet yiic rin wek aacit kɔc la yïth adök, cīi kãŋ ye piŋ. ^{†12} Na we cī wepuöth päl piny, ɳuöt wek aa kɔc kök piöcc wët Nhialic ëmën, rin tën gam wek ye bāk aa kɔc cī gam aci mɛc. Ku wek aaci dhuk ciëen, arëk nadë ke wek aa wïc kɔc ben we piöcc wël tuëŋ Nhialic wäär cäk kaŋ ɳic. Wek aacit mith kor ɳot ke dhil muk ë ca, këc guɔ dît bik mith miith ril köth. ^{†13} Ku raan ɳot cit manh koor muk ë ca, aye nyooth lɔn këc yen wët Nhialic deet apath. Aɳot cit manh kuc këpath ku kërac. ^{†14} Miëth ril kōu ee këc kɔc cī dît, kɔc cī röt piöcc bik këpath ku kërac ɳic. ^{††}

6 Lokku tuëŋ buk we piöcc wël bi we cɔl aɳic kãjuëc. Acä wïc ba we piöcc kāk wäär wiëckë bāk ke ɳic bāk aa kɔc cī gam. Acä wïc ba ben lëk we bāk wepuöth dhuök ciëen rin adumuömkun ku bāk Nhialic gam. Käkã aa ɳieckë ke thëer. ² Piöcc rin lökwëi, ku piöcc bi cin tääu kɔc nhïim bi Wëi Nhialic lööny kɔc gup. Ku jɔl a piöcc bi Jethu kacken cī thou ben jöt bei thou yic aköl ye yen dhuk pinynhom, bi luk bën looi kam kɔc cī wëtde gam, ku kɔc cī jai wëtde. Piöcc cit këne acie yen path bi ya dhuök yic tënë we akölaköl. Kek aa kāk ye ke piöcc jɔk. ³ Apath buk la tuëŋ buk kãjuëc kök ɳic rin Jethu. Ku ë yen kë buk looi tē pël Nhialic ye.

⁴ Rin aci rot lëu bi kɔc cī jäl gamden yic cɔl aa ben kepuöth dhuök ciëen. Keek aake cī yic kaŋ ɳic, ku ɳickë pïr yam cik yök tënë Raan cī lɔc ku dɔc, ku Wëi Nhialic. ⁵ Ee cik ɳic lɔn puöth wët Nhialic, ku tïŋkë kāk jãŋ göi. ⁶ Ku kāk loikë ke ëmën, aa ben kek Wën Nhialic piäät tim cī riïu kōu, ku rëckë guöŋ kɔc nhïim ëbën.

⁷ Raan cī wët Nhialic gam piände ëbën athöŋ ke dom dhie la tɔcɔm path, ee piïu yiïi na tueny deŋ ku pur ke lok apath. Raan cit këne aye Nhialic puöu miet tënë ye, ku kony bi pïr akölrïëc ëbën yök. Ku dom ye puur ku la kuöth cil thïn, aci raan ye lëk wët Nhialic ku cīi piŋ. Raan cit këne aye Nhialic tēm awuöcdit bi yen rëer pan mac akölrïëc. ^{††}

⁹ Na cɔk alɔn cī ɣen we gāt athör këne wek mëthkië, ka ɳieç wek aa ɳot we la tuëŋ apath. Wek aa ɳot we kuany dhël pïr akölrïëc ëbën yic. ^{†10} Nhialic acie mitil nadë ke mār nhom këpuöth cäk looi, ku tē nhieç wek ye thïn cäk nyuöth ye kāk cäk looi yiic, ku kāk ɳot ke luçikë ke ëmën rin kacke. ^{†11} Ku wek aa wïcku bi ɳek la tuëŋ ke loi këpath cit këpuöth thëer akölaköl ɳet aköldä. Rin bi kë ɳöthkë yenhom tiëŋ. ^{†12} Awïcku bāk röt cīi dak luçi këpath yiic. Awïcku bāk ciët kɔc wäär cī gam, ɳet tē yök kek këpuöth wäär cī Nhialic thïn ke.

Athön Nhialic ë yic

^{†13} Wäär lueel Nhialic ye lɔn bi yen Abaram gãm mith juëc, aci rot kuëŋ rin cin yen raan dët dît tënë yen bi ye kuëŋ ë rienke. ^{†14} Ku lueel, “Yin alëk yic! Yin aba dɔcc ku gãm yi mith.” ^{††15} Go Abaram tiit ku ɳöth kë cī Nhialic rot kuëŋ ɳet tē cī këne yenhom bën tiëŋ. ^{†16} Tē kuëŋ raan, ee kuëŋ rin raandit tënë ye. Ku kuëŋde aye gam. ^{†17} Ku ë wïc Nhialic bi cɔl ala gei, lɔn bi yen kë cī thɔn guöt nhom ke cīi war yic. Ku kuëŋ bi wëtde dhiel a yic. ^{†18} Nhialic aci ɳo lëk kãŋ karou, athön ku kuëŋ, lɔn bi yen wëlke muk nhïim. Ku rin ë kãkkä karou, aɳicku lɔn ye athön yic. Keek aacie röt ye waar ku Nhialic acie lueth ye lueel. Nhialic aci këne lueel bi ɳo deet puöth apei lɔn bi ɳãthda tënë Nhialic yenhom tiëŋ. ^{†19} Ku rin ɳãthda tënë Jethu yen aye ɳok thöny Nhialic dööt, tēwäär cī Jethu la thïn ɳonhïim tuëŋ bi la rök ku lëŋ Nhialic ë rienkua. ^{††}

^{†20} Nöth ye ɳok Nhialic ɳöth këpuöth cī thɔn ɳo rin wëikua yen ë ɳo muk puöth, rin Jethu aci ɳo wat nhïim pan Nhialic. Ku yeen aci jäl a raandit apei kāk Nhialic cimën Melkidhedek, akölrïëc. [†]

Melkidhedek

7 Melkidhedek ë ye bënydit gen cɔl Thalam, ku yen aya ë ye raandit apei kāk Nhialic Madhɔl. Naɳɔn akäl tök ke piŋ lɔn cī Abaram la dhuk tɔŋ yic ke cī tɔŋ bány wuöt kaŋuan cop. ² Go Abaram Melkidhedek juër tɔŋ thiäär kāk cī ke la peec tɔŋ yic. Melkidhedek, wëtde yic, “Bëny la cök.” Ku ë ye bëny döŋ aya. Cimën rin genden cɔl Thalam, wëtde yic, ee “Döŋr.” ^{††13} Acin wun ku man ku kuat. Ku tën jɔk piërde rot thïn ku le thök aci ɳic. Arëer ke ye raan kāk Nhialic akölrïëc cimën Wën Nhialic.

⁴ Jalkë tïŋ tē diit Melkidhedek thïn! Agut Abaram guöŋ, raandit wärkuan dît thëer, aci tɔŋ thiäär kākken wäär cik la peec tɔŋ yic, juër ye. ⁵ Alëu raan bi gam lɔn ye kë cī Abaram ajuër gãm Melkidhedek yic, tën ye Melkidhedek raan Lebï, kuat Abaram kek kɔc kāk Nhialic ë kɔc Itharel wäär tök thiäär yic juaar tënë kacken cit löŋ Mothith. ^{†††6} Ku yen Melkidhedek acie raan kuat Lebï, ku aca ajuër bën lööm tënë Abaram ku cuët piï. Ku Abaram acä athön Nhialic yök. ⁷ Ku aɳicku

† 5:5 Wk 2:7†† 5:6 Wk 110:4† 5:7 Mt 26:36-46; Mk 14:32-42; Lk 22:39-46†† 5:14 1Kor 3:2†† 6:7-8 Cäk 3:17-18

††† 6:14 Cäk 22:16-17††† 6:19 Leb 16:2§ 6:20 Wk 110:4§† 7:2 Cäk 14:17-20§†† 7:5 Kn 18:21

aya lɔn raan yen kɔc dɔcɔc, awär raan bën tēnē ye bī bën dɔcɔc. ⁸ Ku dēt aya, kɔc kāk Nhialic wäär ajuēr kuany, aake ye kɔc ē path, aaci bën thou cīmēn bī yɔk thou, ku aye athör theēr wēl Nhialic lēk yɔ lɔn Melkidhedek apīr. ⁹ Alēu buk lueel lɔn ye Melkidhedek raandīt apei kāk Nhialic tēnē kɔc Lebī, kɔc kāk Nhialic. Rin Abaram wundīt kuat Lebī, yen aci tōŋ thiäär kāk wäär cīk la peec tōŋ yic juēr Melkidhedek. ¹⁰ Kēya, alēu bī lueel lɔn kɔc Lebī aaci tōŋ thiäär juēr Melkidhedek aya, rin ye kek kɔc riēm Abaram.

¹¹ Na lēu kɔc Lebī, kɔc kāk Nhialic bīk yɔ cɔl aala cök, ŋuōt acin dēt ben raan dēt kāk Nhialic cīmēn Melkidhedek bën, raan cīi cīt Aron, raandīt kāk Nhialic wäär ē kuat Lebī. Ku kɔc Lebī, kɔc kāk Nhialic aake buōth lōŋ Mothith yic. ¹² Ku aa kēc yɔ bën cɔl aala cök. Ku kēya, acie raan dēt kāk Nhialic yen wīcku ē rot, yɔk aa wīc lōŋ dēt yam aya. ¹³ Jethu Bānyda, raan jīēm yɔk rienke ēmēn, ee cie raan dhiēnh Lebī. Ku acin raan tōŋ kuatde cī kaŋ a raan kāk Nhialic, ee Nhialic door yīk nom. ¹⁴ Anjicku lɔn Bānyda Jethu ē raan dhiēnh Juda. Ku akēc Mothith puōl bī kɔc dhiēnh Juda ya kɔc kāk Nhialic.

Raan dēt kāk Nhialic cīt Melkidhedek

¹⁵ Acī jāl la gei apei ēmēn, tē le raandīt dēt kāk Nhialic cīt Melkidhedek tuōl. ¹⁶ Raan kēc aa raandīt kāk Nhialic cīt lōŋ ciēŋ kɔc pinyhom, aci ya raandīt kāk Nhialic cīn kē bī rielden pīr akōlriēc ēbēn kaŋ rac. ¹⁷ Rin aye athör theēr wēl Nhialic lueel ēlä ē rienke, “Yin abī ya raan kāk Nhialic akōlriēc ēbēn cīmēn Melkidhedek.” ¹⁸ Ku lōŋ theēr wäär aci puōl acīi ril. Acie kɔc ē kony. ¹⁹ Rin lōŋ Mothith acie kɔc cɔl aala cök. Ke ēmēn yɔk aala lōŋ yam yɔ cɔl anōth lɔn bī yɔk thiōk kek Nhialic.

²⁰ Ku dēt, Nhialic ēcī kuēŋ aya kēde. Ku acin kɔc kōk cī ya kɔc kāk Nhialic cī yen kuēŋ kēden. ²¹ Ku Jethu aci ya raandīt kāk Nhialic apei rin cī Nhialic kuēŋ wētde wäär lueel yen ye ēlä, “Yen aci kuēŋ ku acā bī waar yic. Yin ē bēny akōlriēc ēbēn.” ²² Rin ē kuēŋ kēnē yen aci yɔk ye ŋic lɔn lōŋ dōŋr ē yam cī Nhialic looi ē Jethu, ya kēpath.

²³ Ku dēt cīi kek thōŋ akīn. Kɔc kāk Nhialic theēr aake ye juēc, rin na cī raandīt kāk Nhialic thou, ke raan dēt ala nyiēnde. ²⁴ Ku Jethu apīr akōlriēc ēbēn, luōiden ē yen raandīt kāk Nhialic acie rot ye waar. ²⁵ Jethu ala riel dīt bī kɔc buōth dhōlde yic kony ēbēn, kɔc wīc ye bīk la tēnē Nhialic. Rin ē rēer ke lāŋ Nhialic ē rienken.

²⁶ Jethu yen ē raandīt kāk Nhialic cī kākua lēu. Arēer ke dhēŋ Nhialic, acin guōp adumuōm, ku yen aci Nhialic tēk bei tēnē kɔc kārēc looi, ku tēū kāk cī cak nhīim ēbēn nhial. ²⁷ Yen acīi thōŋ kek kōcdīt kāk Nhialic wäär yōk nōk ruōōn thok ēbēn, rin bī adumuōmken ku adumuōm kacken pāl piny. Jethu acīi thōŋ ke ke. Acī rot juaar arak tōk wäär thou yen tim cī rīiu kōu rin adumuōm kɔc ēbēn. ²⁸ Kēya, alēuku buk ŋic lɔn kɔc kāk

Nhialic wäär ē luui dhōl lōŋ Mothith aake cīi la cök. Ku athōn Nhialic cī yen kuēŋ wäär lōŋ Mothith ēbēn cök, aci Wēnde looi bī ya raan la cök akōlriēc ēbēn.

Jethu yen ee raandan dīt kāk Nhialic

8 Wēt ril yen wīcku buk lēk we, ee lɔn le yɔk raandīt kāk Nhialic cī nyuc lōŋ cuēc thōny Nhialic Madhōl nom nhial. ² Jethu alui ke cīt raandīt kāk Nhialic, tē rēer dhēŋ Nhialic thīn ayic tēn ē looi Bēny ke cie raan.

³ Ku cīt lɔn ye raandīt kāk Nhialic kuany bī kāŋ aa juaar ku nēk yōk tēnē Nhialic, ke raandan dīt kāk Nhialic aya adhil la kē ye juēr Nhialic. ⁴ Ku na Jethu rēer pinyhom, ŋuōt akēc kaŋ a raan kāk Nhialic, rin kɔc kāk Nhialic, ke ye Nhialic nāk yōk cīt tē ye lōŋ Mothith luēl ye aake tō thīn. ⁵ Ku luōi yekē looi kek kɔc kāk Nhialic kā, ee ye kīit yen ē ye kek kāk ye looi nhial tē rēer dhēŋ Nhialic thīn kiēt. Ku yen athōŋ kek luōi Mothith. Rin wäär wīc yen ye bī duēl looi ēcī Nhialic lēk ye ēlä, “Adhil ŋic lɔn yīn adhil kāŋ looi ēbēn cīt tēden wäär ca nyuōth yī ē gōt nom.” ⁶ Ku Jethu ēmēn, raandīt kāk Nhialic aci gām riēdīt yen luui wār riēden. Rin dōŋr yam cī looi kam Nhialic kek kacke anuēŋ apei, rin dōŋr yam aa rēer kāpuōth cī Nhialic thōn yɔ thīn.

⁷ Na lōŋ dōŋr tuēŋ wäär la cök ŋuōt acin kē cī Nhialic lōŋ dēt ben wīc. ⁸ Rin ēcī Nhialic yōk lɔn lōŋ dōŋr tuēŋ ēcīi path tēnē kacke, go lueel ēlä, “Nin aaci thiōk, lueel Bēny, tē bī yēn lōŋ dōŋr yam looi kek kɔc Itharel ku kɔc Juda. ⁹ Acīi bī ciēt dōŋr tuēŋ wäär ca looi kek wārken dīt akōl wäär nyēi yēn keek pan Ijip. Aake kēc lōŋ dōŋr ca looi ke keek muk nom apath, guō kuc ē keek, lueel Nhialic.

¹⁰ ēmēn, dōŋr ba looi kek kɔc Itharel nīn bī bēn cök akīn, lueel Bēny.

Yēn abī lōŋkiē tāau kenhiim ku kepuōth.

Yēn abī ya Nhialicden ku yekē kackiē.

¹¹ Acin raan ē kamken bī miēthakēn ben piōōc, nadē ke lēk kōcken ē baai, ‘Njic Bēny.’

Rin keek aabā ŋic ēbēn, meth ku raan dīt.

¹² Yēn abā adumuōmken pāl piny, ku cā kāracken ben kuēc nhīim.” ¹³

¹³ Jalkē tīŋ ēmēn, wēn lueel Nhialic yen ka bī lōŋ dōŋr yam looi, ee ŋic lɔn cīi lōŋ dōŋr theēr path, ku anjicku aya, na cī kēdāŋ riāāk apei ka cīn kē kuny kɔc.

Tē ye Nhialic duōŋr thīn wāthēer

9 Lōŋ dōŋr tuēŋ ē la tēden ye Nhialic duōŋr thīn, ku tē ye Nhialic door thīn ēcī looi aya pinyhom tēn. Kɔc kāk Nhialic Lebī aake ye Nhialic door yōn cī puōl bī ke Nhialic ya door thīn, ku duēl aake tō pinyhom ē tēn. ² Duēl ye Nhialic door thīn ē ye looi ke ye yic rou. Yōn ye kaŋ yōk tē le kɔc duēl yic, ee cɔl Tēyaath ē Nhialic. Ku lōŋ kēnē, many adōk ē dēp ē ye tōōu thīn, ku

agen ye ayum cī juēr Nhialic tääu yenhom aya. ^{†3} Ku yön tō alanh cī duël tek yic kōu, ee cɔl yön Yaath apei ē Nhialic. ^{††4} Ku ē yön kënë yen arëer agen thīn, agen cī tɔc nhom milān tɔc ye raan kāk Nhialic Lebī adōn n̄ir cī took tōōu yenhom, ku ē yön kënë aya yen arëer rōnjdīt tet, ye cɔl Rōn Lōn ē dōōr thīn. Ku yen arëer tōny mana thīn, ku wai Aron ē ye rëer thīn aya. Wai kënë ēcī Nhialic cɔl acil kōu ayōr ku looi yōōk cɔk alɔn ee yen tim thëer cī riël. Ku aleel dīt tet karou cī lōōn Nhialic kathiäär gōt thīn, aa tō thīn aya. ^{††5} Ku ē rōn dōōr kënë nhom, atuuc nhial karou cī kiëēt, cɔl Kerubin ē diik aake tō thīn. Ku keek aake ye Nhialic nyuɔɔth. Aake la kōth wuōk dīt rōk kum nhom tēn yen ye cɔl, “Pēl Piny Kārec.” Rin tēn, arak tōk ruōōn yic, raan dīt kāk Nhialic ē ye kɔc wiēth rim kē cī nōk tēnē Nhialic rin be adumuōōmke ku adumuōōm kacke pāl piny. Ku emēn acā wic ba kājuēc kōk n̄iec rin ee kënë teet. ^{††}

^{†6} Kēya, kɔc kāk Nhialic aake ye Nhialic door cīt tē cī guiēr ye. Aake ye la yön tuen bī kek Nhialic aa la door thīn. ^{††7} Ku yön yaath Nhialic, ee raandīt kāk Nhialic yen ē la thīn ē rot, bī la rōōk thīn arak tōk ruōōn tōk yic. Tē le yen yōt, ee riem wenj cī juēr Nhialic muk bī la wiēth yōt, bī Nhialic awäcke ku awuōōc ye kacke looi ke kuckē pāl piny. ^{††8} Aye Wēi Nhialic nyuōth yō ē kënë yic lɔn nadē ke dhël la yön yaath Nhialic ē yic, an̄ot kēc n̄aany thok cīt lɔn n̄ot kɔc lui dhël thëer. ^{†9} Kē lēuku buk deet ē kënë yic aya emēn, ee lɔn nadē ke riem wenj cī juēr Nhialic ye wiēth kɔc, aacie kɔc ē Nhialic door ye looi bīk puōth la cōk. ^{†10} Kākkā ēbēn aa kāk lōn thëer, lōn ye kān nōk ku cuet ke ē path. Ku kājuēc kōk ye looi bī awuōōc laak wei, aa kɔc gup path ayeer kek aaye lɔk. Kākkā aa lōōn ke rëer thīn thëer cīn kē yekē kony yet tē bī Nhialic dhël yam, dhël adumuōōm nyaai kɔc puōth guiir.

Lōn yam cī Jethu thany ē riemde

^{†11} Jethu acī ya raan dīt kāk Nhialic. Kājuēc path cī bēn pinyhom rin cī yen la duël dīt la cōk ē Nhialic yic, duël cīi loi kɔc cīn pinyhom ē tēn. ^{†12} Wäär le Jethu duël yic, ēcī la tē dhēn apei arak tōk bī rëer thīn akōlriēc ēbēn. Ku wäär le yen ē tēēn acie riem thōk ayī riem wenj yen cī la wiēth duël yic. Ee riemde yen ēcī juēr Nhialic rienkua bī yō luōk akōlriēc ēbēn alanden. ^{†13} Wäthëer kɔc kāk Nhialic aake ye riem thōk ku riem muɔɔr lōōm bī kek kɔc wiēth, rin bī awäcken pāl piny. Ku keek aya aake ye manh wenj ē dɔu nōk ku nyopkē abī ya col. Ku liörkē ē pīu ku wīth kek kɔc la gup adumuōōm rin bī adumuōōmken wuōōny wei. ^{††14} Na ye kēya, bī riem Raan cī lɔc ku dɔc yiēndē, cī adumuōōmkua bī laak wei yopuōth, ku buk lēu buk Nhialic pīr ya luōōi? Ku riël Wēi Nhialic yen acī Raan cī lɔc ku dɔc rot juēr Nhialic ē rienkua. Kēya, ajuēr la cōk cīn diu.

† 9:2 B.bei 26:1-30; 25:31-40, 23-30 †† 9:3 B.bei 26:31-33 †
9:4 B.bei 30:1-6; 25:10-16; 16:33; Kn 17:8-10; B.bei 25:16; L.rou 10:3-5
†† 9:5 B.bei 25:18-22 †† 9:6 Kn 18:2-6 ††† 9:7 Leb 16:2-34
††† 9:13 Leb 16:15-16; Kn 19:9, 17-19

^{†15} Ku rin ē wēt kënë yen aye Jethu raan yen loi lōn dōōr yam, rin bī kɔc wäär cī Nhialic thōn pīr akōlriēc ēbēn, pīr yōk. Kënë abī rot lēu rin cī Jethu thou bī kɔc waar kārec yiic, kāk wäär cī looi lōn dōōr tuen yic.

^{†16} Kënë athōn kek raan kākke ciēn tē bī lōk tēk ke tē le yen thou. Ee kē bī n̄ek ē miēthke yiic lōk lōōm tē le yen thou than piny. ^{†17} Ku acīn raan kēdān guɔ nyaai tē n̄ot pīir yen. Ku na le thou ke kāwēn cī dōn aaye n̄ek kē cī tēk ye jāl nyaai. ^{†18} Agut lōn dōōr thëer aya, awic bī kēdān kañ nōk bī riem kuēr bī tē door Nhialic thīn jāl la cōk. ^{†19} Mothith ē ye kɔc kañ lēk lōōn Nhialic ēbēn. Ku jāl riem miōōr ku thōk cī nōk liäap ē pīu, ku wīth athör cī lōōn gōt thīn ku kɔc. ^{†20} Ku lueel, “Kënë ē riem lōn dōōr, lōn cī Nhialic lēk we bāk muk apath.” ^{†21} Ku Mothith ē ye duël ku kāyaath ye tōōu thīn wiēth riem aya. ^{††22} Kēya, cīmēn lōn thëer, yōk aake ye nōk bī riemden lōōm bī kɔc kɔc, ku na cīn kē nāk bī riem kuēr ka adumuōōm aacīi pēl piny. ^{†††}

^{†23} Duël ye Nhialic door thīn ku kōk tō thīn ēbēn, aake ye kāk ye duōr ē yic tō pan Nhialic kiëēt, rin ye kārec tō kɔc gup wuōōny wei rin yōk ye nōk ē path. Ku luoi ē yic nhial tēnē Nhialic, adhil wic ajuēr la cōk, ^{†24} Kēya, Raan cī lɔc ku dɔc akēc la duël ye Nhialic door thīn yic, duël looi raan pinyhom ē tēn kēcīt kiit ye ke kārec wuōōny wei kɔc gup rim ē yōk. Yeen nhom guōp acī la pan Nhialic, ku arëer thīn ke lōn Nhialic emēn rienkua.

^{†25} Raandīt kāk Nhialic kuat Lebī ē ye duël la wiēth riem kē cī nōk cie riemde arak tōk ruōōn thok ēbēn. Ku Jethu akēc rot juaar arak juēc, acī rot gam arak tōk giliñ.

^{†26} Ku emēn acī bēn arak tōk cīt tē cī Nhialic ye guiēer thīn bī rot bēn juēr Nhialic bā adumuōōm nyaai.

^{†27} Cīmēn ye raan thou arak tōk ku yēth luk yic arak tōk Nhialic nhom, ^{†28} Jethu acī gam bī thou arak tōk bī adumuōōm kɔc ēbēn nyaai. Ku abī ben dhuk ku acīi bī bēn thou rin adumuōōm, ku ē rin bī yen kɔc n̄ōth ye bēn luōk. ^{††}

10 Lōn thëer Mothith, ee kiit yen ē ye kāpuōth bī rōt looi akōldā kiëēt. Ee cīi thōn kek kāpuōth cī bēn kek Jethu raan cī lɔc ku dɔc. Kāk ke ye nāk Nhialic ruōōn ēbēn cīt tēn lōn thëer, aake cie kɔc ke ye Nhialic door cɔl aala cōk. ^{†2} Na kāk ke ye nāk Nhialic kɔc cɔl aala cōk, n̄uōt kɔc akēc la tuen ke ye kān nāk Nhialic. Rin n̄uōt kākā aake bā adumuōōm kɔc Nhialic door wuōōny wei arak tōk, ku cīk ben ya tak lɔn le kek gup adumuōōm. ^{†3} Ku keek aake ye kāk yekē nāk Nhialic ruōōn thok ēbēn, cɔl aa takkē lɔn le kek gup adumuōōm. ^{†4} Rin acīi rim yōk ku rim thōk ye nōk lēu bīk adumuōōm wuōōny wei.

^{†5} Kēya, ēcī Raan cī lɔc ku dɔc lēk Nhialic wäär bīi yen pinyhom ēlä,

“Yīn acīi wic kāk ye nōk ku kāk ye juēr yīin,
rin cī yīn ya gām guōpdiēn bī juaar tēnē yīin.

^{†6} Yīn acie puōu ye miēt yōk ye nāk yīin tēdē ke ye kāk ye juēr yīin bīk adumuōōm nyaai.

§ 9:20 B.bei 24:6-8 §† 9:21 Leb 8:15 §†† 9:22 Leb 17:11 §†
9:28 Ith 53:12

⁷ Ku lueel, ʒen akīn ba kē wīc looi Nhialic Madhəl, cīmēn cī ye gōt rienkiē athör lōŋ theer yic.” †

⁸ Ēmēn, tāaukē wepuōth piny ku takkē wēt cī Jethu lueel tueŋ ēlä, “Yīn aciī wīc, ku tēdē yīn acie puōu ye miet tēnē kāk ye juaar, ku kāk ye nāk yī bik adumuōōm nyaai.” Acī lueel kēlä cōk albn ye kāk ye juaar looi cīt tē ye lōŋ ye lueel thīn. ⁹ Ku lueel, “ʒen akīn Nhialic Madhəl, ba kē wīc ba looi, looi.” Kēya, Nhialic aci tēthēer ye ye duōōr thīn puōl, ku wēen Raan cī lōc ku dōc thīn, bī riēmdē kuēr rin bī adumuōōm kōc ēbēn nyaai. ¹⁰ Jethu raan cī lōc ku dōc aci kē wīc Nhialic tēnē ye bī looi, looi. Ku rin cī yen rot juaar arak tōk theer, kākkuan rēc aaci wuōōny wei ēbēn.

¹¹ Raan kāk Nhialic Itharel, aye kāŋ nōk wāthēer akōlakōl bī yen Nhialic door. Ku aaye kāk tōŋ thōŋ juēr Nhialic arak juēc. Ku kāk ye ke juaarkā aake cie adumuōōm ye nyaai. ¹¹² Ku Raan cī lōc ku dōc aci rot juaar arak tōk rin adumuōōm, ajuēr cī ye bēn lēu bā awāckua nyaai akōlriēc ēbēn. ¹³ Ku ēmēn atīt yet tē bī Nhialic kōc atērdē guir ku dhuk ke yecōk ciēen. ¹⁴ Ku ajuēr cī looi arak tōk, aci kōc cī adumuōōmken nyaai looi bik la cōk akōlriēc.

¹⁵ Ku Wēi Nhialic ē jam tēnē ʒo ē wēt kēnē aya. Acī lueel ēlä, ¹⁶ “Lōŋ dōōr ba looi ke ke akīn nīn bī bēn cōk, lueel Bēny. ʒen abī lōŋkiē tāau kēnhiim ku kepuōth.” ¹⁷ Ku ben lueel, “ʒen aciī adumuōōmken ku kārēc yekē ke looi ben kuēēc nīim.” ¹⁸ Wek paan ē ma, kārēckua aaci pāl piny papot. Na ye kēya, le dēt ŋot wīc ʒok bāny bik ʒōk aa nōk rin bī adumuōōmkua pāl piny?

Bāk lok tēthiāk ke Nhialic

¹⁹ Kēya miēthakāi, ʒok aaci nīim lāau alanden buk la ʒōn Yaath apei ē Nhialic tō nhial, rin cī Jethu rot juaar bī nōk bī riēmdē kuēēr. ²⁰ Wāär thou yen tim cī rīiu kōu, aci kēn ʒo gēl buk cī la ʒōn Yaath apei ē Nhialic bēn rac. Ku jōt rot raŋ yic, ku ēmēn arēēr ʒōn Yaath apei ē Nhialic ke lāŋ Nhialic rienkua. ²¹ Ku na cuk la raandīt kāk Nhialic yen mac kōc Nhialic, ²² cīt mēnē ye kākkuā yith, lokku tē rēer Nhialic thīn thōnyde nhom ē puōn ʒer ku gam cīn yic diu. Lokku kek puōthkuan ʒer cīn yic luōi kārēc rin cī ke lōc riēm Jethu. Ku rin cī ʒo muōōc nīim bā adumuōōmkua laak wei aya. ²³

Kēya, mukku kē cī thōn ʒo piān tōk ke ʒo cie puōth ē rou, rin aŋicku raan cī ʒo thōn ē wētde tiēŋ nhom. ²⁴ Takku tē bī ʒok ʒopuōth aa dēt thīn, buk nhiēr ku luōi path aa nyuōōth. ²⁵ Dukku kē ye ʒok ʒonhiim mat ʒodhie pāl cīmēn ye wāmāthkuan kōk ye looi. Lok tueŋ ʒo cī dhōr ʒo deet ʒopuōth, buk rōt aa lēk buk aa bēn amat yic, aŋicku Akōl bēn Bēny aci thiōk.

²⁶ Acīn kāk ye nāk Nhialic lēu bī adumuōōm pāl piny, tē ŋot le ʒok tueŋ ʒo loi kārēc ke yic cī lēk ʒo. ²⁷ Kēya, ʒok aa dhil tiit ʒo riōc rin akōl bēn Luŋdīt, ʒok kōc cī wēt Nhialic dhōl yic, ʒok aabi tēm awuōōc bī ʒok rēer pan

† 10:7 Wk 40:6-8 †† 10:11 B.bei 29:38 † 10:13 Wk 110:1 †† 10:16 Jer 31:33 †† 10:17 Jer 31:34 ††† 10:22 Leb 8:30; Edhe 36:25

mac akōlriēc ēbēn. ²⁸ Anjēckē, wāthēer tē kueec raan bī lōŋ Mothith cī piŋ, ku ʒōny kōc karou ayī kōc kadiāk, ka dhil ʒāth ē kōcdīt nīim, ku biōōk aleel bī thou. ²⁹ Jālkē thōōŋ, na ye raan cī lōŋ Mothith dhōl yic tēm awuōōc cīt kēnē, ke ya awuōōc yīndē bī Nhialic tēm kōc cī kuec wēt Wēnde? Acit lōn cī kek Jethu dhōl guōp, ku cuitkē, ku witkē piny ku kēckē yic. Ku acit lōn cī kek dōōr cī Jethu looi riēmdē kamken ʒōōŋ yic. Ku acit lōn cī kek Wēi Nhialic lāāt wēl rēc rem apei, cōk albn kony yen ke. Kōckā aabi dhil tēm awuōōc thiek apei. ³⁰ Anjicku yen raan cī ye lueel theer ēlä, “Piēŋkē! Ee ʒen ala riel ba kāŋ guōōr.” Ku aŋicku lōn cī yen ye lueel aya ēlä, “Bēny abī kacke tēm awuōōc.” ³¹ Kēya, abī rēēc alanden tē ye yen Nhialic piŋ akōlriēc ēbēn yen tēm raan awuōōc.

³² Miēthakāi, takkē tēn ye wek rēer thīn wāthēer. Wāär cī wek wēt Jethu gam, wek aa dhil gum ku wek aaci puōth bēn riel. Wek aakēc puōth bēn bath rin kārēc cī we yōk. ³³ Wek aa we ye lat ku bui we akōldēt. Ku akōldēt, wek aa we ē kōc kōk kony tē tiŋ wek ke ke baŋ cīmēndun. ³⁴ Wek aaci gum kek kōc cī mac, ku wek aakēc puōth riāāk tē wāär ye kākkuān peec, rin ŋic wek yeen lōn wek aabi kāpath wār kākā la yōk pan Nhialic. Kāpuōth cīn raan bī ke kaŋ nyaai tēnē we. ³⁵ Duōkkē puōth bath bāk wēt Jethu wai wei, rin wek aabi ariōpdīt yōk pan Nhialic. ³⁶ Apath bāk wepuōth dēt tē beŋ we, rin ke wek aaci kē wīc Nhialic looi, ku ʒōkkē kē cī Nhialic thōn we.

³⁷ Rin aye athör theer wēl Nhialic lēk ʒo ēlä, “Ee kaam thiin koor ku raan cī lueel ka bō aciī bī gāau, abī guō bēn. ³⁸ Ku kōckīēn la cōk aabi rēer gam yic, ku ʒen aciī puōu bī miet tē cī kek kepuōth bī dēt.” ³⁹ Ku ʒok aaciī cīt kōc guō dhōr bik mār, ku ʒok aala gam bī ʒook luōk.

Gam

11 Gam yen ē ʒo cōl aŋic kāk ŋōthku ke bī rōt looi. Ku yeen ē ʒo cōl aŋic kāk cuk ye tiŋ.

² Ee gam yen aye ʒok ye ŋic lōn ē cēk Nhialic piny ku nhial kek kāk tō thīn ēbēn wēt lueel ē path. Ku kāk yeku ke tiŋ ēmēn acīn kēn cī Nhialic lōōm bī yen ke cak. Ku wāär le wārkuān dīt gam tēnē Nhialic, yen aciī Nhialic ke bēn gam. ³

⁴ Ku gam yen aciī Abel Nhialic bēn juēr kēpuōth cī Nhialic bēn nhaar apei, wār kē cī Kain mēnhē juaar tēnē Nhialic. Ku gamde yen aciī Nhialic puōu bēn miet tēnē ye. Ku ŋic Nhialic lōn ē yen raan la cōk. Kēya, kē cī Abel looi cī yen Nhialic gam apei aŋot yeku yōk ʒopuōth ke path ēmēn tē tek ʒok ye, cōk albn cī yen thou theer. ⁵ Ku raan dēt la gam ril cīt Abel aya, ee ye Enok. Gamde yen aciī Nhialic ye bēn jat nhial ke kēc thou. Guāpde akēc bēn yōk rin cī Nhialic ye nyaai. Aye athör theer wēl Nhialic lueel lōn Enok ē ye Nhialic cōl amit puōu, wāär rēer yen pinynhom. ⁶

††† 10:27 Ith 26:11 § 10:28 L.rou 17:6; 19:15 †† 10:29 B.bei 24:8 ††† 10:30 L.rou 32:35, 36 †† 10:38 ʒab 2:3-4 ††† 11:2-3 Cāk 1:1; Wk 33:6, 9; Jn 1:3 †† 11:4 Cāk 4:3-10 †† 11:5 Cāk 5:21-24

Nhialic cōl amit puōu tē cīn yen gam. Rin raan bēn tēnē Nhialic adhīl gam lōn Nhialic atō thīn, ku ē kōc ye thiēēc gām kē wickē.

⁷ Ku gam yen acī Noa wēt Nhialic bēn piŋ, wäär lēk Nhialic ye ye lōn bī aboordīt bēn bī kōc la gup adumuōōm bēn tēm awuōc. Go Noa wēt Nhialic gam. Ku guerī riāi ka aboor kēc bēn bī yen kacke kony. Ku gamde akēc yen kārec ye kōcken kōk ke looi bēn nhi-aar. Ku Noa acī Nhialic bēn cōl ala cōk rin gamde. †

⁸ Ku ee gam aya yen acōl Abaram agam kē cī Nhialic lēk ye. Ku ler pan cī Nhialic lēk ye cōk alōn awēn kuc Abaram ē pan kēnē. Pan kēnē yen ēcī Nhialic lueel lōn bī yen ye gām miēthke akōldā. ††⁹ Ku gam yen acī Abaram bēn cieŋ ke ya alei pan wäär cī Nhialic thōn ye. Ku jōl ŋōōth lōn bī Nhialic piny kēnē gām miēthke akōldā. Ku jōl cieŋ duēl yiic. Ku lōk Ithāk kek Jakop cieŋ thīn aya, kōc wäär cī Nhialic thōn lōn bī yen piny kēnē yiēk ke. ††¹⁰ Abaram acī rēer ē pan kēnē ke tit gen cī Nhialic buth, yen cī Nhialic thōn ye cīi cīt duēl.

¹¹ Ku ē gam cī Abaram Nhialic gam yen ē dhiēēth yen meth cōk alōn wäär cī yen dhiōp apei. Ku tienŋe Thara ke cīi dhiēth. Acī ŋōōth lōn bī Nhialic athōnde tiēŋ nhom. ††¹² Na cōk alōn awēn cī Abaram dhiōp apei, bī raan ēbēn ŋic lōn cīi yen bī ben dhiēth, ke yeen acī bēn a wundīt kōc juēc apei cīt liēet, ku kuēl nhial cie kuen. ††

¹³ Kōckā ēbēn aacī gamden muk agut tē thou kek. Keek aake kēc kāk cī Nhialic thōn ke yōk. Ku aake yekē tiŋ tēmec, ku gamkē ke ke mit puōth. Ku ē yekē lēk kōc lōn aa rēer kecīt jōōl pinyhom ē tēn, ke bī ber tē cī lēk ke. †††¹⁴ Alēuku buk ŋic ēmēn lōn kōc jam kēlā, aaye kē nyuōōth lōn wic kek pan bī ya panden. ¹⁵ Na yekē tak lōn ye pan cik nyāāŋ wei panden, ŋuōt aacī dhuk thīn. ¹⁶ Ku acik wic kepuōth apei bik yet pan path, pan tō nhial. Ku Nhialic acie guōp ye yār tē cōl ye, ke Nhialicden. Ku kēya, acī gen path guiir tēnē ke.

¹⁷ Ku gam yen ēcī Abaram rot guiir bī wēnde Ithāk nōk wäär them Nhialic ye. Yen Abaram raan cā athōn Nhialic yōk, ee wic bī manhden tōŋ tō yenhom nōk, cōk alōn cī Nhialic ye lueel tēnē ye lōn ē Ithāk yen abī yīn mīth ca thōn yī yōk tēnē ye. †††¹⁹ Acī Abaram tak lōn bī Nhialic Ithāk jōt akōldā. Ku kēya, Abaram acī Ithāk yōk ke cīt raan cī Nhialic cōl aben pīr.

²⁰ Ku gam yen acī Ithāk Jakop ku Ethau thōn dōc Nhialic rin kāk bik yōk akōldā. ⁵

²¹ Ku gam yen acī Jakop wēēt wēnde Jothep bēn dōc wäär cī yen thiōk ke thou. Ke kāac ke cī yenhom guōt waiden ē yen piny thany, ku rōōk Nhialic. †††²² Ku gam yen acī Jothep ye ŋic wäär cī thuōnde thiōk lōn bī kōc Itharel jāl pan Ijip. Ku lēk ke bik yuōmke cīi nyiēēŋ pan Ijip akōldā le kek jāl. †††

²³ Ku gam yen acī kōc ke dhiēth Mothith ye bēn thi-aan pēi kadiāk wäär cī ye dhiēēth. Ee cik tiŋ ke ye manh path apei. Ku ke aake kēc riōōc wēt kēc kek lōŋ bēnyŋaknhom pan Ijip theek. ††

²⁴ Ku gam yen acī Mothith bēn kuc wäär cī yen dīt bī cīi ye cōl ke manh nyan bēnyŋaknhom. †††²⁵ Na cī wic bī puōu ya miet, miet ē puōu cie ceŋ ē bēn luōi kārec yiic, ŋuōt acī rēer pan bēnyŋaknhom. Ku acī bēn nhi-aar bī rēer kek kacke bī gum ke ke. ²⁶ Acī yōk yepuōu lōn bī yen kāpath yōk thīn tē guum yen kuōc cieŋ rin ē kacke. Cīmēn wäär cī Raan cī lōc ku dōc gum, tēn tē bī yen kājuēc path yōk pan Ijip. Rin ē ŋōth ariōp bī yōk akōldā.

²⁷ Ku gam yen acī yen bēn jāl pan Ijip ke cīi riōc riāak puōu bēnyŋaknhom. Ku le tueŋ ke gum ciēt cī Nhialic cie tiŋ, tiŋ. †††²⁸ Ku gam yen acī Mothith wēt Nhialic bēn piŋ. Ku guiir tē bī kōc Itharel jiēl thīn pan Ijip. Ku lēk ke bik thōk nōk. Ku rōthkē yōōtken thook riem, rin na la atuny Nhialic bī mīth rōōr ke kōŋ dhiēēth bēn nōk, ke cīi mīth rōōr kai kōc Itharel met thīn. ††

²⁹ Ku gam yen acī kōc Itharel Wār Lual bēn teem ke ciēt cī dōu. Nawēn jōl wic kōc Ijip bik ke buōōth, ke wār ben thiāŋ ku moukē. †††

³⁰ Ku gam yen acī kōc Itharel pāny gen Jeriko bēn gōōt nīn kadhorou abī wīik. †††

³¹ Ku gam yen akēc adējōŋ cōl Rayāp bēn nōk kek kōc gen Jeriko wäär nēk ke, rin cī kek jai ē Nhialic. Rin yen Rayāp nhom ē cā anēm kōc Itharel lor ku nyuuc ke paande. †††

³² Kōc kōk juēc aya aa la gam. Acā lēu ba we lēk kāk cī kōc kōk looi, cīmēn yī Gidiōn, Barak, Thamthon, Jeptha, Debit, Thamuel ku kōc kāk Nhialic tiŋ. ¹⁸³³ Ku gam yen acī kōc kōk bāny bēn cop. Ku yen ŋic kōc kōk kōc mac. Ku yōk kōc kōk kē cī Nhialic thōn kōc. Ku ē yen acī kōc kōc kōōr bēn der thook. ¹⁹³⁴ Kōc kōk kamken aacī mēc bēn nōk, ku riickē rōt bei ē paal thook. Kōc kōk ke niōp aacī bēn riel apei tōŋ yic. Ku copkē yōm apuruuk ē wuōt kōk. ²⁰³⁵ Rin gam yen acī Nhialic rōōk diāār bēn gam, ku cōl kōcken cī thou aa ben pīr. Ku kōc kōc aacī bēn aa gum ke cī kenhīim waar, rin bī ke jōt akōldā. ²¹³⁶ Kōc kōk aya aake ye lāāt ku that ke. Ku kōc kōc aake ye rek ku mac ke. ²²³⁷ Ku kōc kōc aake ye biōōk aleel. Ku kōc kōc aake ye tēm kōth ē rou. Ku kōc kōc aake ye tēm rōt paal. Kōc kōc acīn kē yekē cieŋ, aa kōt kek aake yekē kuōm kekōth. Kōc kōc aake ŋōŋ, ku aake ye baŋ ku kuc ke cieēŋ. ²³³⁸ Kōckā ēcīi path bik cieŋ pinyhom. Aake ye piny kuany yic ē path roor liēet. Ku cieŋkē adhuum yiic, ku kuōr yiic ku gat yiic.

³⁹ Ee ŋic lōn le kōckā ēbēn gam. Ku acīn raan tōk kamken ca athōndīt Nhialic bēn yōk. ⁴⁰ Nhialic ēcī kē-

† 11:7 Cāk 6:13-22 †† 11:8 Cāk 12:1-5 † 11:9 Cāk 35:27 †† 11:11 Cāk 18:11-14; 21:2 †† 11:12 Cāk 15:5; 22:17; 32:12 ††† 11:13 Cāk 23:4; 1Lēk 29:15; Wk 39:12 ††† 11:17-18 Cāk 22:1-14; Cāk 21:12 † 11:20 Cāk 27:27-29, 39-40 †† 11:21 Cāk 47:31; 48:20 ††† 11:22 Cāk 50:24-25; B.bei 13:19

‡ 11:23 B.bei 2:2; 1:22 ‡†† 11:24 B.bei 2:10-12 ‡† 11:27 B.bei 2:15 ‡† 11:28 B.bei 12:21-30 ‡†† 11:29 B.bei 14:21-31 ‡†† 11:30 Jōc 6:12-21 ‡†† 11:31 Jōc 2:1-21; 6:22-25 18 11:32 Bāny 6:11-8:32; 4:6-5:31; 13:2-16:31; 11:1-12:7; 1Tha 16:1-1; 1Bŋ 2:11; 1Tha 1:1-25:1 19 11:33 Dan 6:1-27 20 11:34 Dan 3:1-30 21 11:35 1Bŋ 17:17-24; 2Bŋ 4:25-37 22 11:36 1Bŋ 22:26-27; 2Lēk 18:25-26; Jer 20:2; 37:15; 38:6 23 11:37 2Lēk 24:21

path guir ke njic ɣo. Këya, bī ke nhīim ku ɣo looi buk la cök ɣodhie.

12 Këya emën, ɣok aa njic kɔc juëc wäär cī gamden nyuɔɔth tənë Nhialic. Ku rin ë wët kënë pälku käk ɣo thel adumuɔɔm yic, adumuɔɔm yeku ke lac looi. Ku aa ɣo gël buk dhël Jethu buɔɔth yic. Lok tueŋ ɣo wëer ke ɣo cīi dhör buk kē cī Nhialic guier ɣo dööt. ² Yeku rëer ɣo döt Jethu raan cī ɣo nyuɔɔth dhël ku gam la cök. Ku rin miët puɔu bī yök, yen aci yen ye gam bī thou tim cī riū kōu. Ku cīi kuc bī kē looi cīi päl, cɔk a wäär ye ke ye yör guöp. Ku emën a rëer kōŋ cuëc thōny Nhialic.

³ Takkē tē cī Jethu guum thīn tēwäär ye kɔc kēc wët Nhialic gam ye gaany thīn akōlakōl, rin bī wek cīi dhör ku baathkē puɔth. ⁴ Rin aŋot cīn raan cī nōk, ayī raan cī yiëk tētök kamkun kɔc cie wëtduŋ ye gam. ⁵ Cäk nhīim mää r wëet puɔth ye Nhialic we wëët ke we cīt miëthke? “Manhdië, cök yīpuɔu piny tē wëët Nhialic yīin, ku duk cɔl aye kërac tē nyieeny yen yīin.

⁶ Rin Nhialic ee kɔc nhieer keek cök piny. Ku ee kuat raan cī gam kecīt manhde tēm awuɔc.” †

⁷ Guömkē käreɔc kecīt wëët Nhialic tənë we, rin ë yen we cɔl acīt miëthke. Nadë cäk kaŋ piŋ le manh kēc wun kaŋ that rin wīc yen ye bī wëët? ⁸ Na cīi Nhialic we yīk awuɔc wëët yen we cimën adhie ye wun mīth miëthke wëët, ke wek acie miëthke. ⁹ Cimën ye ɣok ŋot ɣo thek wärkua pinynhom ë tēn tē cɔk kek ɣo that, cuk bī lëu alanden buk röt thōn Nhialic, wun wëikua ku pīr tē wëët yen ɣo? ¹⁰ Wärkua aa ɣo wëët tē kor ɣok buk njic cien kam kɔc run lik pinynhom ë tēn, cīt tē yekē yök ye ke path. Ku Nhialic ë ɣo wëët akōlakōl rin kăpuɔth buk yök buk dhëŋde rɔm kek ye. ¹¹ Wëët acie guɔ nhiaar nyin yic, aye yök ciët ræɔc. Na lä theer, ke kɔc cī tēm awuɔc aa la cök ku yekē kɔc ë döör.

¹² Këya, duökkē riöc lak tueŋ ke we deet wepuɔth. ††¹³ Biathkē dhël la cök yic, bī kɔc koor gam riel gamden yic. Ku cik mër wei wecök. ‡

¹⁴ Miëthakäi, themkē bāk njic cien ke kɔc ebën, bāk rëer dhëŋ Nhialic yic. Rin raan liu dhëŋ Nhialic tənë ye acīi bī kaŋ tiŋ. ¹⁵ Muökkē wenhīim bī ciën raan cīi dhëŋ Nhialic yök. Ku tiërkē nhīim paan ë moor bī ciën raan loi kërac met we wei ebën. Anjeckē, ee dien tök yen ë wär rac nyin. ††¹⁶ Acīi path bī raan yepuɔu ya yiëk bal. Ku cīn raan loi rot bī yic pial cimën Ethau wäär pël diëtde tənë raan buɔth ye, rin cī yen ye gām miëth koor ë path. ††¹⁷ Ku anjeckē wäär wīc Ethau ye bī la tənë wun bī la dɔc ku bī diëtde dhuök ciëen, ku akēc döc bën yök tənë wun. Kënë akēc rot bën lëu bī waar yic cɔk a wäär cī yen dhiau piū ë nyin. ††

¹⁸ Wek aa kēc bën we cīt kɔc Itharel wäär cī la ɣon Thina cök. Ku tiŋkē manydīt apei ke dëp. Nawën ke tiŋ luäät aya ke cī ɣot paat piny ku looi muöthdīt, ku yomdīt apei. Ku ye bir yic ku mëer apei abik riöc ebën

† 12:6 Jop 5:17; Këŋ 3:11-12 †† 12:12 Ith 35:3 ‡ 12:13 Këŋ 4:26 †† 12:15 L.rou 29:18 †† 12:16 Cäk 25:29-34 ††† 12:17 Cäk 27:30-40

¹⁹ Ku piŋkē kaŋ yic ku röl la gei. Aaci Nhialic piŋ ke jam röldīt apei, nawën ke lëkkē Mothith bī Mothith Nhialic löŋ bī cīi ben jam tənë ke. ††²⁰ Ku aaci jäl bën riöc apei tēwën piŋ kek Nhialic röl ke lëk ke ëlä, “Acin raan ɣëët ë ɣon kënë cök, na cɔk a lëi ku le nhial ye ka biöök aleel bī thou.” ††²¹ Agut Mothith aci bën riöc aya apei wën looi kakkä röt abī ya lueel, “Ÿen aye riöc lath.” ††

²² Wek aa kēc bën ɣon Thina lōm. Wek aaci bën ɣon Dhain lōm, yen cī Jeruthalem ë yam gen Nhialic pīr buth yenhom. Wek aaci bën yan miët puɔu dīt yic tō atuuc Nhialic juëc apei thīn. ²³ Wek aaci bën tənë Nhialic yen luk looi tənë kɔc ebën. Ku tənë wëi kɔc path cī Nhialic looi bik la cök. ²⁴ Wek aaci bën tənë Jethu cī löŋ döör ë yam looi. Acī riemde juaar rin bī Nhialic adumuɔɔmkua päl piny, rim cīi thōŋ kek rim Abel wäär thiëc ë guur. ††

²⁵ Wek aa yök bāk cīi kuc wët raan jam. Kɔc wäär cī kuc bik wëtde cīi gam pinynhom tēn aakēc bën puöl ke cīi tēm awuɔc. Na ye këya, buk poth kädë, ɣo cīi tēm awuɔc tē cīi ɣok wët cī Nhialic jam tənë ɣo nhial piŋ? ††²⁶ Wäär röldē ɣon Thina ëcī piny yääk. Ku emën aci kɔc lëk ëlä, “Acie pinynhom rot yen ba yääk, ɸen abī nhial yääk aya.” ††²⁷ Ku dët aya, kē ye wëlkä nyuɔɔth ë bn käk cī cak aabi röt yääk ku nyieei ë keek. Ku döŋ käk cīi lëu bī ke yääk.

²⁸ Këya, ɣok aa kɔc cī Nhialic yiëk pan cīn kē bī ye yääk athëer. Lecku Nhialic ku dorku dhël ye cɔl amit puɔu, ku rëerku ke thekku ku riöccku ë ye. ²⁹ Rin ye Nhialic kɔc tēm awuɔc thiek apei, acīt many adhie këriëc ebën ruöc piny. ††

Tē ye Nhialic miëët puɔu thīn

13 Lak tueŋ we nhiaar röt akōlakōl ke we cīt mīth tik. ² Lor jööl ë puön ɸer ku nyuöc keek apath. Rin cī kɔc kōk atuuc Nhialic kaŋ lor ke kuckē ke. ††³ Duökkē nhīim ye mää r kɔc mac ku kɔc gum. Yakē ke kony ciët we mac ku guömkē ke ke.

⁴ Thiëk adhīl raan ebën theek, röör ku diäär aa dhil röt theek kamken bī ciën raan dëk ŋek puɔu. Nhialic abī kɔc cī rot thiaak ë luui akɔr tēm awuɔc, ku kɔc kēc thiëk luui käk ë bal aya.

⁵ Duökkē ye wīc wepuɔth bāk la kăjuëc apei, ye kēdun muk yen ye yiëk yīpuɔu rot. Acī Nhialic lueel theer ëlä, “Wek aacā bī kaŋ päl wei, ku wek aacā bī nyään wei.” ††⁶ Na ye këya, rëerku ë cök ku njōthku Nhialic, ku yeku lueel ëlä, “Ee Nhialic yen ë ɸen kony, acīn kē ben ɸa riääc. Le raan lëu ye ba luŋi kërac?” ††

⁷ Duökkē nhīim mār kɔcdīt tueŋ wäär we lëk wël Nhialic. Takkē apath yen tē piir kek thīn aŋet tē thou kek. Luöikē cimēnden gam yic. ⁸ Jethu Krītho acie rot ye waar. Ee yen tōŋ akōl wäär ku ya akōl ku akōlriëc

††† 12:19 B.bei 19:16-22; 20:18-21; L.rou 4:11-12; 5:22-27 S 12:20 B.bei 19:12-13 †† 12:21 L.rou 9:19 ††† 12:24 Cäk 4:10 †† 12:25 B.bei 20:22 ††† 12:26 Ÿag 2:6 †† 12:29 L.rou 4:24 †† 13:2 Cäk 18:1-8; 19:1-3 ††† 13:5 L.rou 31:6, 8; Joc 1:5 ††† 13:6 Wk 118:6

ëbën. ⁹ Duökkë röt cɔl aa rɛc ë nhïim piöoc juëc kɔc göi ye lueel lɔn cïi miïth kök bï ya cam. Wek aa dhil wepuöth wël dhëej Nhialic ku acie miïth ye cam cïn kë yekë kuöny wëi kɔc ke cam.

¹⁰ Ajuër ye looi bï yo awaar käreec yiic, acit ajuër löj döör wäär ye looi bï adumuööm päl piny. Ku acin raan ye puöl agut kɔc käj juaar tënë Nhialic duël yic bik riinj län cï nök cuet. ¹¹ Rin raandit kæk Nhialic ë ye riem län cï juër Nhialic yäth tē yaath duël yic rin bï adumuööm päl piny. Ku län cï nök ë ye nyop roor abï ya col. ¹² Ku Jethu aya, ee thou geu köu ayeer Jeruthalem. Tëwën nëk ye ëcï riemde kuër rin bï adumuöömkuua päl piny. ¹³ Këya, dhilku biaath ayeer aya geu köu buk yär guöp wäär cï guum la rom kek ye. ¹⁴ Kënë adhilku looi, rin pinyhom tē ciëj yok thïn acie yen tē bï yok ciëj thïn atheer. Yok aa tit gen yam yen bï bën. ¹⁵ Këya, cit mënë cï yok Jethu gam, yeku Nhialic leec akölaköl. Rin lëc ye yok ye leec piäthkua ëbën, yen ajuërdan ye nyuöoth lɔn ye yen Bëny. ¹⁶ Duökkë nhïim mär luoi käpath, ku kë ye wek röt kony kamkun, rin käckä kek ajuër Nhialic cɔl amit puöu.

Thek kockun dit wël Nhialic

¹⁷ Thek kockun dit wël Nhialic, ku piñ tē ye kek yï wëët thïn, rin ye kek kɔc tit wëiku. Ku anjickë lɔn bï Nhialic ke

† 13:11 Leb 16:27

thiëec aköldä tē cï kek wëi kɔc tiëet thïn. Na thek ke ku gam wëtten, ka bï luoiden looi ke mit puöth. Ku na cï wëtten piñ ka luui ke rem puöth. Ku na cik njic luui apath, ke la kë kuny kë yï? ¹⁸ Yakë röök riengkua. Acin kërëec rëer yopuöth. Awicku bï ya këpath yen yeku looi akölaköl. ¹⁹ Wek aa liem piändië ëbën bæk röök bï Nhialic ya cɔl adhuk tënë we ye ninkä.

Röök ciëen

²⁰ Ku ëmën, bï Nhialic rëer kek döör, yen cï Bänyda Jethu cɔl aben pïr, week yiëk kæk wiëckë ke bï wek këden wic looi. Ku bï luui wepuöth riël Jethu raan cï lɔc ku dɔc, ²¹ bï wek kuat kæk ye miëet puöu ya looi. Jethu yen abiöndit rin cï yen löj döör akölrïëc cï thany riemde looi. Bï diik ya këde akölrïëc ëbën. Yenakan.

Wël ciëen

²² Miëthakäi piëjkë wël lik deet wepuöth ca lëk we apath. Rin athör ca gät we aciek. ²³ Awiëc bæk njic aya lɔn wämääthda Timothi aci lony ë ninkä. Na lɔc bën bä dööt, ke yok aabi cath ë tök buk we la neem.

²⁴ Miäthkë kockun dit ku kɔc kök cï wët Nhialic gam ë riengkua. Wämäthakua pan Italia aa we muööth aya.

²⁵ Bï dhëej Nhialic rëer kek we ëbën.

Jemith

Wët nom

Athör Jemith aa kāk cī gāt kōc cī Nhialic gam cī thiēi pinynhom ebēn. Raan ē gāt athör acī wël juēc ē waal path gōt bī yen kōc lēk nīny ē kāŋ, rin bī kōc cī gam, rōt tiit ku luçi path. Acī wël juēc lueel tēnē kōc cī gam, wël cimēn wël ē jīεk, ku nōōŋ ku thēm ē jŋrac, ku luçi ku tiεl, ku gam kek ē luçi, ku liem path ku nīny ē kāŋ, ku agōth ku nhiam ku piath, ku luk kōc kōk wei. Ku nyooth ē rot ke nhiam ku lier ē puōu ku rōök. Athör ē jam apei bī gamda rot ya nyuōoth luçida yic.

Kāk tō thīn

Muōth 1:1

Thēm ku thōōc kērac yic 1:2-18

Pīŋ ku luçi 1:19-27

Duōkkē kōc ye tek yīic 2:1-13

Gam ku luçi 2:14-26

Dut liemdu 3:1-12

Nīny kāŋ bō tēnē Nhialic 3:13-18

Thōnkē rōt Nhialic 4:1-10

Duk menhkui nyieny 4:11-12

Duōkkē ye tol 4:13-17

Lēk tēnē Ajiεk 5:1-6

Pēl rot piny ku Rōök 5:7-20

1 Athör Jemith, aluarŋ Nhialic ku Bānyda Jethu Kriho tēnē kōc cī gam, cī weer pinynhom. Ku muōōth ke. †

Thēm ku thōōc kērac yic

² Miēthakāi, calkē aye miet ē guōp tē teem kuar kēril rot ē dhēldun yic, ³ rin arŋieckē akōl ye gamdun la tuerŋ kārīl yīic, kēn bēn bei thīn ē riel ē puōu ater yic. ⁴ Calkē riel piāndun ater yic ayēth we tuerŋ, yen abī wek kāŋ ŋic ku bāk la cōk ke cīn diu. ⁵ Na le kē dhal we bāk cīi ŋic, ke we rōōk tēnē Nhialic yen la riel bī gām we, rin Nhialic ē ŋiēēc kāŋ gam ē path piānde tēnē raan ebēn. ⁶ Ku na rōōkkē ka dhielkē looi ē puōn cīn yic diu acīn, kuar raan ē diu acīn apuōōk wīir ye yom nyiāāŋ bī yāth tuerŋ ku dhuk ciēēn. ⁷ Raan cīt kēnē cīi ye tak lōn le yen kē bī yōk tēnē Nhialic. ⁸ Ku yen raan kēnē ē puōu rou, ku kāk ye looi ebēn aacie rōm.

⁹ Raan cī gam ŋōŋ adhīl puōu miet tēnē Nhialic, rin bī ye juak bī yāth nhial, ¹⁰ ku raan ajak adhīl puōu miet tē dhuk Nhialic ye piny, rin ajak abī lōōny wei cimēn yōōk tim. ¹¹ Akōl ē ruel ku atuōnyde ē tim nyop, ku thou yōōk

dhēēŋ wēn ebēn ku lōōnykē wei. Ku riāak dhēēŋden puōth wēn. Yen ē kē bī rot looi tēnē raan ajak aya, abī mēr wei jaakde cōk. ††

¹² Raan bī puōu miet ē raan bī kērac guum ku ŋuōt ril puōu ē gamde yic, tē lēu yen kēnē, ka bī pīr akōlriēēc ebēn cī Nhialic guir ke ya ariōp tēnē kōc nhīar ye yōk.

¹³ Na them raan ē kāk rεεckā, ke cīi raan luel yepuōu ēlā, “Athēm kēnē abō tēnē Nhialic.” Rin acīn raan lēu ye bī Nhialic cōl aloi kērac, ku yeen guōp acie raan ē them kērac. ¹⁴ Ku raan aye them kērac ye wīc yepuōu ye thēl wei ku deep. ¹⁵ Kērεεc ye wīc yepuōu yen ē bēn rēēr kēya yet bī dhiēth adumuōōm, ku adumuōōm yen ē bēn dīt apei yet bī thūōōu bēēi.

¹⁶ Miēthakāi nhīaar duōkkē rōt cōl aaye math nyīn, ¹⁷ kuar kāpath la cōk ye yōk, nadē ke gēm yī aa bēn nhial tēnē Nhialic, Acīēŋ cak kāk ē ruel nhial, ye ruēlden rōt waar ku yeen acie rot waar. ¹⁸ Acī tak ē rot bī yō gām pīr ē yam dhēl wēt ē yic, ku buk rēēr tuerŋ kēriēēc nom ebēn.

† 1:1 Mt 13:55; Mk 6:3; Luçi 15:13; Gal 1:19

†† 1:11 Ith 40:6-7

Piŋ ku luɔɔi

¹⁹ Muɔkkë kënë wenhïim miëthakäi nhiaar ke! Raan ëbën adhil kãŋ lac apiŋ, ku cïi guɔ jam ë path, ku cïi puɔu ë lac dak aya. ²⁰ Riãŋ ë puɔu acïi pïr la cök wïc Nhialic ye bëëi. ²¹ Këya, pãlkë luɔi kãk la biñh ë kɔc yöör gup, ku kuat luɔi kërác ëbën. Gamkë Nhialic piãthkun ëbën, ku wët puɔth cï tãäu wepuöth bi we luɔk.

²² Na yakë wët Nhialic piŋ ku cãk loi, ke wek aa röt math. Këya, luɔikë kecït tède. ²³ Kuat raan ë wët kënë piŋ ku cïi looi acït raan rot tiŋ macar yic. ²⁴ Ee guãpde njec tiŋ apath, ku na le jãl macar lööm ke go nhom mãär tẽ cï ye cak thïn. ²⁵ Ku raan ë löŋ path tiŋ ku döt yic yepuɔu, löŋ puɔth Nhialic yo gël buk kãrec cïi loi, acïi cït kënë, acïi ye piŋ ë path ku mër nhom ye, ku looi kecït tède. Raan cït kënë abi Nhialic dɔɔc kuat kãk ye looi yiic ëbën.

²⁶ Ye raan tak lɔn theek yen yath? Na cïi raan liemde dut ka cïn yanh theek. Ku ë rot math ë rot. ²⁷ Thëk puɔth ye Nhialic Wãda gam akïn, kony abeer ku lëer ë njãñden yic, ku tiit rot kãk rec ye tã pinyhom.

Duɔkkë kɔc ye tek yiic

2 Miëthakäi, kɔc cï wët Bãnyda Jethu Krïtho la dhëñdït apeï gam, wek aadhil kɔc thöŋŋ nhïim kuat ë kãk yakë ke looi yiic ëbën. ² Tëdë, tẽ bi raan cï njec ruk apath tënë amat, ku bö raan njõŋ cienj alanh cï riãäk aya. ³ Na ye raan cï njec ruk yen njic tiŋ ë rot ku lëk ye ëlä, “Bãär nyuc tën tẽpath,” Ku lëk raan njõŋ nyin, “Lɔɔr kãac tẽen,” Nadë ke luel, “Lɔɔr nyuc piiny tẽen yacök.” ⁴ Ke yïn ala guõp awuɔc cï yïn kɔc tek yiic, ba kɔc kök luɔk wei, ku kënë ë luɔi cïi path.

⁵ Piŋkë miëthakäi nhiaar, Nhialic acï kɔc njõŋ nyin kuëny bei pinyhom bik ajiëk ë gamden yic, ku ye bãäny pan Nhialic këden, bãäny cï Nhialic lueel lɔn bi ye gãm kɔc nhiaar ye. ⁶ Ku wek aaci kɔc njõŋ nyin dhöl gup. Ye yïŋa, bi we thany nhïim piny ku thelkë we tënë bëny luk? Ajiëk! ⁷ Aa keek, kek aa kɔc jam wël rec rin puɔth raan cï wek wëtde gam.

⁸ Abi ya këpath yen luɔikë tẽ theek wek löŋ bãäny Nhialic ye yök athör theer wël Nhialic yic, “Nhiar raandun akeu nhom cïmën nhiëer yïn rot.” ⁹ Ku na cãkkë kɔc ye thöŋŋ nhïim ë luɔidun yic, ke wek aala gup awuɔc, ku löŋ abi we tẽm awuɔc raan cï löŋ dhoŋ kũu. ¹⁰ Kuat raan ë löŋ tøk dhoŋ kũu kam ë lööŋ, ee lööŋ dhoŋ köth ëbën. ¹¹ Ku yen tööŋ, yen ë ye lueel ëlä, “Duk tiŋ raandã kɔr,” ku lueel aya, “Duk raan nãk.” Rin na cɔk alɔn këc yïn tiŋ raandã kɔr ku yïn acï raan nõk, ke yïn acï löŋ dhoŋ kũu. ¹² Ye jam ku lui yï njic rot lɔn bi yï dɔm ë löŋ yo gël buk kãrec cïi loi. ¹³ Rin tẽ le Nhialic luk looi tënë kockã, acïi raan cie wët ye pãl piny bi njãän. Ku pël piny wët yen aril tënë luk.

Gam ku luɔi

¹⁴ Miëthakäi, ye këpiath nõ tã thïn bi raan aa lueel ka la gam, ku aaci kãk yeke looi ye nyuɔɔth? Lëu gam kënë bi ye luɔk? ¹⁵ Na lɔ miëthakui cï gam ku aacin miëth camkë ku alëth cenkë ke. ¹⁶ Ye këpiath nõ tã thïn tẽ lëk yïn ye ke ëlä, “Miëthkë ku bãk kueth, tẽdë ke luel, ruɔkkë alëth dhil bi wiir we cïi nãk!” Ku acin kãk ca gãm ke kãk wickë ke ë piërden yic? ¹⁷ Këya, gam ë rot ku cïn yic luɔi path, ka cïn yic pïr.

¹⁸ Ku abi raan ya lueel, “Raandët ala gam ku raandã ala luɔi,” Ku aba dhuk nhom ëlä, “Nyuöth ya raan cït kënë la gam ku cïn luɔi? Yin aba nyuöth gamdië kãkkiën ya looi yiic.” ¹⁹ Ye gam lɔn ye Nhialic tøk? Apath. Aye jakrec gam aya, ku lëth ke ke cï riöc. ²⁰ Yin raan ril nhom! Wïc bi nyuöth yï lɔn gam cïn yic luɔi acin koony? ²¹ Abaram Wãdandït theer, cï cök piny Nhialic nhom këdë? Ee luɔide yen ë cök ye piny, wãär juëer yen manhde Ithãk ariãk nhom tënë Nhialic. ²² Këckë tiŋ gamde ku luɔide aaci luui kedhie, ku gamde acï luɔide cɔl ala cök. ²³ Ku kë cï lueel athör theer wël Nhialic yic acï ya yic, “Abaram acï Nhialic gam, ku rin gamde yen acï Nhialic ye bën tiŋ ke la cök yenhom.” Ku ye Abaram cɔl aye mãth ë Nhialic. ²⁴ Cãk tiŋ, ee rin luɔi path yen ë raan cɔl ala cök ë Nhialic nhom. Ku acie gam ë rot.

²⁵ Ku ë yen ë ye tède kek adëjõŋ cɔl Raŋãp wãär kony yen anëm kɔc Itharel. Wãär, lor yen ke paande, ku kony ke bik röt kual ë dhël dët. †

²⁶ Këya, cïmën guõp cïn yic wëi, ee kë cï thou, yen ë tënë gam cïn yic luɔi path, ee kë cï thou aya.

Dut liemdu

3 Miëthakäi, aacie we ëbën wek lëu ye bãk aa kɔc ë piöc. Tëcït tẽ njecckë ye, yook kɔc ë piöc, luõŋda abi yic riel apeï tënë luŋ kɔc kök. ² Yook yodhie yok awuɔc looi dhöl juëc yiic, ku na këc raan awuɔc loi kãk ye lueel yiic, ka la cök ku alëu bi rot muk apath alanden.

³ Yok a mathiãŋ ñak thok luuŋ bi wëtde gam, ku jɔlku kuaath tẽ wicku. ⁴ Tëdë ke yï tak riãñ rëër wiir, adit apeï ku aye yom ril kuaath, ku alëu raan ye kuaath bi tim koor cït alau cök nhom, ku jɔl geer ke wel nhom tẽ wïc piãnde. ⁵ Yen ë tède ke liep, akoor, ku alëu bi yenhom lec kãkken dït ril yen.

Thöŋŋ ror dïttet lãäu yic apeï, ku aye liem many thiin koor yɔɔt. ⁶ Ku liep acït mac. Yen ë kãŋ liããp ku bi riãäk pinyhom, arëer yogup ku ye kuat kãrec ëbën thiãi ë guõp yic. Ee piërda dëp ë manyden bö kek ye pan mac. ⁷ Acï raan lëu bi lãäi roor mac baai kek ye, cïmën lãäi dït ku lãäi kor ku dïet ku kãpieny ku rec. ⁸ Ku acin raan cie lëu bi liemde njec mac. Liep arac, acie lëu bi duut, ala yic kërec kɔc nõk. ⁹ Ayeku luõŋ bi yok Nhialic

† 2:8 Leb 19:18 † 2:11 B.bei 20:13, 14; L.rou 5:17, 18

‡ 2:21 Cãk 22:1-14 † 2:23 Cãk 15:6; 2Lëk 20:7; Ith 41:8 † 2:25 Joc 2:1-21

leec, ku lem yok miethakäi kök cī Nhialic Wāda ke cak ke cīt ye. ¹⁰ Wēl alæc ku lēmlēm aa bēn bei ē thoŋ tōōŋ yic. Miēthakäi peth bī rot looi këya? ¹¹ Acīn yinh pīu path ku pīu ræc bēēi bei ē tōk kedhie. ¹² Miēthakäi tim cīt ŋaap, acie dhiēth ē mith tim cōl Olip. Ku abiēc acie dhiēth mith tim cīt ŋaap, tēdē ke yinh lēi piēuke bīi pīu path.

Njiny ē kāŋ bō tēnē Nhialic

¹³ Le raan tōk kamkun ŋic kāŋ ku ye wēl deet yiic? Adhil nyuocōth ē piērde yic, ku luoi path cīn yic nhiaam rin ŋiēc ē kāŋ. ¹⁴ Ku na ye tiæl yī reem puōu apei ku ye rot nhiēr kāŋ ē rot, ke yī duk yic dhāl ba jam ē nhiaam. ¹⁵ Njiny kāŋ cīt kēnē acie bēn pan Nhialic, ee kēn pinyinhom ē tēn, acīn yic Wēi Nhialic, ee kēn jŋŋrac. ¹⁶ Na rēēr tiæl ku kē ye yīn rot nhiēr kāŋ ē rot thīn, ke aliäap ku kuōc luoi, ku kuat käreç ebēn arēēr thīn aya.

¹⁷ Ku njiny kāŋ bō nhial, tueŋ ala yic dōōr ku ala yic dhēēŋ, ku gēm rot tēnē Nhialic, athiāŋ ē lier puōu, ku aa kāpath kek aaye yōk thīn, acīi kōc ye tek yiic, ku aala cōk. ¹⁸ Ku kōc dōōr looi, aa kāk la cōk yōk dōōr yic.

Thōnkē rōt Nhialic

4 Ye tēnen yen ye akēēk ku agōth ē kamkun bēn thīn? Aa bēn tēnē kāk wiēcckē ke thōr wepuōth, kāk we cōl agōth ē kamkun. ² Wek aa wīc kāŋ, ku aa cāk ē yōk, wek aaci rōt guiir bāk nāk. Wek aa wīc kāŋ ē riel ku na cākckē ke yōk, ke wek aa gōth ku thārkē, kē wiēcckē acāk bī yōk rin kēc wek Nhialic thiēc bī gām we. ³ Ku na thiēcckē, ka cāk yōk, rin tē ye wek ye tak thīn tē wīc wek ke, acīi path. Ayakē thiēc ē kākckā rin miet ē piāthkun ē rot. ⁴ Kōc cī jai Nhialic! Kuōckē lōn na yīk raan yepuōu kāk pinyinhom, ke raan ē raan ater tēnē Nhialic. Kuat raan ye wīc bī ke nhiaar kāk ē pinyinhom, ee ya raan ater tēnē Nhialic. ⁵ Duōckkē ye tak lōn cīn yen yic tō athōr thēer wēl Nhialic yic ye lueel ēlā, “Nhialic awīc wēikua bīk aa kākckē ē rot.” ⁶ Ku dhēēŋ cī Nhialic gām yo adīt alanden. Ku yen aye athōr thēer wēl Nhialic lueel, “Nhialic aman nhiam ku ē dhēēŋ gām kōc lir puōth.” ††

⁷ Kēya, thōnkē rōt Nhialic. Yakē jŋŋrac thany wei bī kat welōm. ⁸ Bākkē ē Nhialic lōōm ku abī thiōk kek we. Miētkē wecin bei käreç yiic wek kōc la gup adumuōōm! Wuōōnykē wepuōth wei wek kōc puōth rou! ⁹ Riāākkē puōth awuōōckkun cāk looi yiic, dhiaaukē ku ŋeerkē yiic. Calkē dōl aye dhiēēu. Calkē miet ē piāndun aye riāāk ē puōu! ¹⁰ Dhuōckkē rōt piny ē Nhialic nhom, ku abī we jat nhial.

Duk menhkui nyieny

¹¹ Miēthakäi duōckkē rōt ye nyieeny kamkun, kuat raan bī menhkēn nyieeny ē path, tēdē ke luk wei, ee lōŋ yen aye dhōl ku lueel ka cīi path. Ku na luel kērac rin ē lōŋ ka cīi thek, ku ye rot looi ciēt yīn dīt tēnē lōŋ.

† 3:9 Cāk 1:26 †† 4:6 Kēŋ 3:34

¹² Ee Nhialic rot yen ē lōŋ gām kōc, ku ē yen kōc luōk wei. Yen ee raan kony ku nēk aya. Ye tak ye yīn ē ŋa ba menhkui luōk wei?

Duōckkē ye tol

¹³ Piēŋkē kē lueel emēn, ayakē lueel, “Ya akōlē, tēdē keye nhiäk yok abī la keny ē gen dēt yic, yok aabi la rēer ē tēēn ē ruōōn tōk, ku lok luui buk wēēu juēc yōk thīn.” ¹⁴ Yīn akuc kē bī rot looi tēnē piērdu nhiäk, yīn acīt tol ē mac, ē guō bēn nhial kam thin-nyocōt ku go liu. ¹⁵ Kē lēu ba ya lueel akīn, “Na wīc Nhialic, ke yok aa pīr buk kēnē looi ku kēnē.” ¹⁶ Ku emēn wek aa nhiam ku yakē tol, nhiam dīit kēnē ebēn arac. ¹⁷ Kēya, raan ŋic kēpath bī looi, ku acīi ye looi ala guōp awuōc dīt tet.

Lēk tēnē Ajieek

5 Ku emēn, wek kōc la kāŋ, piēŋkē wētdiē! Njeerkē yiic ku dhiaaukē ē käreç bī bēn weyiēth akōldā! ² Jaakdun aci riāāk, ku alāthkun aaci aruōp cam. ³ Milōōŋkun tōc ku milōōŋ thith aaci keth, ku keth kēnē yen abī dīt piāndun nyuocōth akōldā, ku abī we nyop cimēn mac. Wek aaci kājuāac kuōōt yiic ē nīnkā. ⁴ Wek aakēc kōc lui duōmkun yiic riōp. Piēŋkē kerōt. Dhiēn kōc ē rapkun tem aaci Nhialic Madhōl dōōt. ⁵ Piērdun pinyinhom tēn, athiāŋ yic miet piāndun ē rōt. Wek aci cuai ciēt we bī nōk akōl yai. ⁶ Wek aci kōc cīn gup awuōc tēm awuōc, ku nākkē ke ke kēc jai ē wētdun.

Pēl rot piny ku Rōōk

⁷ Miēthakäi, guōōmkē yet tē bī Bānyda bēn. Tiēŋkē, raan puōr ee yepuōu pāl piny bī rapken wāar cī puur duōmde tiit bīk luōk apath. Ee tiit yet bī ruēl thōk bī deŋ ben tuēny lākēer. ⁸ Ke week aya, wek aadhil rōt pāl piny, ku kākckē ē cōk rin akōl bēn ē Bēny aci thiōk.

⁹ Miēthakäi, duōckkē rōt ye lom kamkun bī Nhialic we cīi luk wei. Aluōk luk aci thiōk, abī guō yēēt.

¹⁰ Miēthakäi, na cī käreç we yōk, ke we pēl rōt piny cimēn kōc wāar ē kāk Nhialic tiŋ ē wēl Nhialic lēk kōc.

¹¹ Cimēn ŋic wek ye, aayeku cōl aaye kōc cī dōcō ē rin cī kek gum. Wek aa we cī tē cī Jop guum thīn ku deet yepuōu piŋ, ku wek aaci kē cī Bēny bēn looi tiŋ, Bēny la ŋuēēn ku nhiēr. †††

¹² Kē tueŋ miēthakäi, duōckkē mēl ye kuēēŋ rin pan Nhialic. Tēdē ē rin piny, tēdēt ē rin kōk ē path. Luel, “Ųēē,” Tē cī yīn ye gam, ku luel, “Ųei,” Tē kēc yīn ye gam. Na cāk loi këya ke wek aabi tēm awuōc. †††

¹³ Na le raan tōk kamkun rēer ater yic ka adhil rōōk. Na le raan tōōŋ mit puōu, ke cōl aket waak alæc. ¹⁴ Na le raan tuany ē we ka dhil kōcdīt akut kōc cī gam cōl bīk rōōk rienke, ku tōckē ē miōk. ¹⁵ Rōōk kēnē cī looi ku le yic gam ril, ka bī raan kony bī pial rin abī Bēny cōl apuōl, ku na le adumuōōm cī looi ka pēl piny. ¹⁶ Kēya,

‡ 4:14 Kēŋ 27:1 †† 5:3 Mt 6:19 †† 5:4 L.rou 24:14-15 ††† 5:11 Jop 1:2-22; 2:10; Wk 103:8 ††† 5:12 Mt 5:34-37 § 5:14 Mk 6:13

lakkë adumuššm cäk looi ë kamkun, ku ye ɲek röök rin ë ɲek rin bī we kony. Röök ë raan path cɔl aril apei bī kɔc kony. ¹⁷ Elija raan kāk Nhialic tīɲ a ye raan ë path cīt ɣo. Ee cī röök apei bī deɲ cī tueny. Ku deɲ akēc bēn tueny pinynhom run kadiäk ku abak. ^{†18} Na lä ke ben röök bī deɲ tueny bī wal cil ku lok rap pinynhom. ^{††}

† 5:17 1Bɲ 17:1; 18:1 †† 5:18 1Bɲ 18:42-45

¹⁹ Miëthakäi, na päl raan tók ë kamkun gam ë yic, ku dhuk raandët ë raan kënë thīn, ²⁰ muškkë kënë nhom, kuat raan bī raan lä gušp adumuššm dhušk ciēn bī käreɔ ye ke looi pušl, ke yeen abī wēi kony thou yic. Ku abī pël piny adumuššm juēc bēēi tēnē ye. ‡

‡ 5:20 Kēɲ 10:12; 1Pit 4:8

1 Pïter

Wët nom

Athör tueŋ cï Pïter gët ëcï gät kɔc cï gam, kɔc cï Nhialic kuany. Kɔckä aake cï thiëi wuöt kɔk yiic pan Athia. Wët gët yen athöör ë rin bï yen kɔc bï ye kueen dɛet puõth bïk gum, wët ye ke nök rin cï kek gam. Aaye Pïter lëk Wët Puõth Yam ë rin Jethu Krïtho, raan cï thuonde ku jön rot ku këden cï thɔn bö, ke cɔl aŋõth.

Ku rin ë wët këne adhilkë gam bïk kepuõth dɛet ku guumkë rin ë gamden yen athem. Ku ŋickë lɔn bï ke riɔp aköl le Jethu raan cï lɔc ku dɔc dhuk.

Na cɔk alɔn ye Pïter ye lëk ke bïk kepuõth aa dɛet, tã yök kek käreɔc, aye lëk ke aya, bïk pïr ke cït kɔc Raan cï lɔc ku dɔc.

Käk tã thïn

Muõth tueŋ 1:1-2

Lëk rin kuɔɔny Nhialic 1:3-12

Käk dhilkë looi rin Pïr ë Yam 1:13–2:10

Kë ye kɔc cï gam kony riääk yic 2:11–4:19

Kuɔɔny kɔc cï gam 5:1-11

Muõth ciëen 5:12-14

1 Ÿen Pïter atuny Jethu Krïtho, Ÿen agët tënë kɔc cï Nhialic kuany, cï thiëi bëëi kɔk yiic pinynhom cïmën Pontuth, Galatia, Kapadokia, Athia ku Bithinia.

² Wäda Nhialic acï we kuany rin yen këden wïc theer. Ku Wëi Nhialic acï we looi bäk aa kacke, ku këya bäk Jethu Krïtho theek, raan cï thou rin bï adumuõmkun päl piny. Bï dhëen ku döördit rëer kek we.

Nõth akölrïëc ëbën

³ Ÿok aa dhil Nhialic Wun Bänyda Jethu Krïtho leec.

Ku rin lier piände tënë Ÿo, acï Ÿo yiëk pïr ë yam, jön cï yen Jethu Krïtho jɔt thou yic, ku këne ë Ÿo cɔl aŋõth.

⁴ Aŋicku lɔn bï Ÿok käk ye Nhialic täu kacke yök. Käkkä aaye muk nhial paande apath ë rienkun. Aaye tööu tã cïi kek bï dhiäth thïn, tã cïn kë bï ke rac ku cïn kë nyëi ke thïn. ⁵ Aa tööu ke ë rienkun, rin le wek gam bï we tiit ë riel Nhialic. Ku këya wek aabï luök aköldä cit tã cï Nhialic guier ye.

⁶ Mïetkë puõth rin kë cï Nhialic looi, cɔk alɔn bï wek puõth aa riääk ëmën rin käjuëc bäk ke guum. ⁷ Ku kë ye wek gum, ee lɔn bäk nyuõth lɔn ye gamdun yic. Agut milänj töc, ye raan lëu bï rac, aye kaŋ tääu mæec bï them. Këya, gamdun tënë Nhialic wär milänj adhil them aya bï tiŋ lɔn bï wek puõth riel. Ku Nhialic abï we cɔl ayök lëc ku duaar aköl le Jethu Krïtho dhuk. ⁸ Na cɔk abn këc wek ye kaŋ tiŋ, ka nhiarkë. Cɔk alɔn cïi wek ye

ye tiŋ ëmën ka ya ke gam. Ku acïn wël puõth ye wek miët piändun teet, ⁹ rin wek aa kuɔɔny wëikun yök, këne yen ye yök gam yic tënë ye.

¹⁰ Kɔc käk Nhialic tiŋ cï we lëk rin dhëen Nhialic, acïk wïc apeï bïk kuɔɔny wëi këne ŋic. ¹¹ Ku Wëi Krïtho rëer kegup acï ke nyuõth tã bï Krïtho guum thïn, ku käpuõth bï röt looi, ee këne cök. Ku acïk them bïk ŋic ye nen bï këne rot looi, ku yeŋö bï ye nyuõth. ¹² Acï Nhialic nyuõth kɔc kække tiŋ lɔn käk yekë ke lueel aacie käk ë kuɔɔnyden, aa käk kony ë we. Käk yakë ke piŋ ëmën aacï atuuc ë Wët Puõth Yam jam riel Wëi Nhialic cï tuõc nhial pinynhom. Käkkä aacï atuuc nhial bën aa wïc aya bïk ke deet yiic.

Pïr ë Yam

¹³ Këya, cökkë röt piny rin ë luɔi. Duökkë röt cɔl amër dhõl kök. Njäthkë ke ye dɔc bï Nhialic gäm we aköl le Jethu Krïtho bën. ¹⁴ Thekkë Nhialic, ku duökkë piërdun cɔl acök kakkun yakë ke wïc wepuõth, cïmën wäär kuc wek Wët Puõth Yam. ¹⁵ Mæeckë röt wei kuat käreɔc yiic ëbën akölaköl, cïmën cïi Nhialic raan cï we cɔl rot ë thiäk kuat käreɔc aya. ¹⁶ Acï gët athör theer wël Nhialic yic ëlä, "Mæec rot wei käreɔc yic cïmën mec Ÿen kek käreɔc." †

† 1:16 Leb 11:44-45; 19:2

¹⁷ Të röök wek tënë Nhialic, ayakë цол, “Wäda.” Yen ë luk looi cök tënë kɔc ëbën, kë cï raan looi yen ë tē bï Nhialic luŋde luŋk thïn nyooth. Këya, rëërkë ke we thek Nhialic piërdun yic pinynhom ë tēn. ¹⁸ Rin wek aa ŋic kë cï we wëër bei pïr wäär yic, pïr cïn kë kuany thïn wäär cäk ŋic tënë wärkun dit. Ku wek aa we këc waar kën yäi, cimën ye milän tɔc ku milän thith yäi. ¹⁹ Ku wek aaci waar rin cï Kritho rot gam bï nɔk, ku kënë ajuër thiek yic apeï, ee cït manh amääl cïn kë diu yeguɔp. ²⁰ Nhialic ëcï Jethu lɔc ke piny ku nhial këc cak, ku cɔl ajɔl ŋic ë ninkä rienkun. ²¹ Ku ë Jethu yen aci wek Nhialic gam, Nhialic ë jɔt ye ran yic ku yïk duaardit apeï. Ku këya, wek aa la gam ku ŋjth tënë Nhialic.

²² Ku ëmën wek aaci la cök rin theek wek yic, ku bäk miëthakun anhiaar ayic, nhiarkë röt kamkun apeï piäthkun yiic ëbën. ²³ Wek aa dhil röt nhiaar, ku rin wëtden rëër thïn akölrïëc ëbën, aci Nhialic we cɔl aa ben dhiëëth, dhiënh mïth raan cie thou cimën kɔc ke dhiëth ɣo.

²⁴ Cimën ye athör theer wël Nhialic ye lueel ëlä, “Raan ëbën acit noon ë riel, ku kuat këden path ëbën, acit yɔc ë tɔŋ.

²⁵ Ku wët cï Bëny lueel ë ya yic akölrïëc ëbën.” †
Wët kënë ë Wët Puɔth Yam ye atuuc lëk kɔc.

Alë pïr ku kɔc yam Nhialic

2 Këya, pälkë luɔi käreç ëbën, pälkë lueth ku ruëny, ku duëkkë wepuɔth ye yiëk këpeth kɔc kɔk. Ku duëkkë kɔc kɔk ye lëk gup wël rac ë path. ² Luɔikë röt bäk ciët mïthkor ye ciëk path ke muk. Yakë ciëk path wïc akölaköl, ciëk ë wëikun ku bï wëikun dit ke we ŋic Nhialic. ³ Rin aci göt athör theer wël Nhialic yic ëlä, “Acäk yök ë röt yen tē peth Bëny thïn.” ††

⁴ Bäkkë tënë Bëny, Bëny yen cït alë pïr wäär cï kɔc jai, ku aci Nhialic kuany ke ye këpath apeï. ⁵ Ku week aya, cït aleel pïr, wek aa buth bäk aa luaj wëi. Ku bäk aa kɔc la cök lëu ye bäk käk wëi cï Nhialic gam juër ye rin Jethu Kritho. ⁶ Rin alëu raan bï kuen athör theer wël Nhialic yic, ee yen ye lueel thïn ëlä,

“Ÿen acä alë ril path apeï kuëny bei aleel yiic, ku tääu Jeruthalem ë yam ke cït mën, ku raan bï ñäthde tääu alë kënë kɔu acii guɔp bï yär.” †

⁷ Alë kënë apath apeï tënë wek kɔc cï gam, ku tënë kɔc këc ye gam.

“Alë cï kɔc ë buth kuc lɔn cii yen path yen aci bën alë path apeï tënë aleel ëbën.” ††

⁸ Rin aci göt abanj dët yic athör theer wël Nhialic yic ëlä,

“Kënë yen alë bï kɔc kecök dëny, ku ee yen kuur bï keek cɔl awiëëk.” ††

Aa kecök dëny rin këc kek wët cï Nhialic lëk kɔc gam. Ku kënë yen ëcï Nhialic guiir tënë ke.

† 1:25 Ith 40:6-8 †† 2:3 Wk 34:8 † 2:6 Ith 28:16 †† 2:7 Wk 118:22 †† 2:8 Ith 8:14-15

⁹ Wek aa kɔc cï Nhialic kuany ku wek aa kɔc käk Nhialic aya, yen bënyŋaknhom, wun cï lɔc bï Nhialic luɔi, kɔc ë Nhialic. Nhialic aci we cɔl bei muɔth yic ku bäkë ɣerden dhëŋ apeï yic. Rin bäk käkken puɔth ye ke looi lëk kɔc. ††¹⁰ Wek aa we cie kɔc Nhialic, ku ëmën wek aa kacke. Wek aa we kuc ŋuëën ë Nhialic, ku ëmën wek aaci tē ye Nhialic kɔc ŋuään thïn ŋic. ††

¹¹ Mäthkië, wek aa yɔc puɔu ëbën, wek kɔc pïr ke we cït jɔl pinynhom ë tēn. Duëkkë wepuɔth ë yiëk käreç ye guäpkun ke wïc, käreç thär kek wëikun. ¹² Piëërkë ë pïr path kam kɔc kuc Nhialic, ku na cɔkkë ya lueel lɔn ye wek luui käreç, ka bï käpuɔth yakë ke looi tiŋ bïk Nhialic leec aköl le yen bën.

¹³ Rin bï wek kë cï Bëny looi buɔth yic, thekkë bany mec baai, bënyŋaknhom yen dit, ¹⁴ ku bany kɔc cï ke luɔi bïk kɔc käreç looi aa tēm awuɔc, ku leckë kɔc kä-path looi. ¹⁵ Rin Nhialic awïc we ku bäk kɔc we jääm gup rin kuc kek kãŋ, cɔl aabit tē tiŋ kek we ke we loi kä-path. ¹⁶ Wek aacie aloony ë kɔc kɔk. Ku duëkkë kënë cɔl akum käreç yakë ke looi kɔth. Wek aa loony ë Nhialic luɔi. ¹⁷ Thekkë raan ëbën, ku nhiarkë miëthakun cï gam. Thekkë Nhialic ku thekkë bënyŋaknhom.

Kë ye gum Jethu nyuɔth ɣo

¹⁸ Kɔc luɔi aa dhil wët ye banyken lëk ke piŋ, ku thekkë ke apeï. Luɔikë kënë tënë ke ëbën, bany ŋic we ciëŋ ku bany kuc we ciëŋ aya. ¹⁹ Na gum arëem ke cie awuɔcdun ca looi, ke yi ŋic Nhialic yipuɔu, ke yin abi Nhialic dɔcɔ. ²⁰ Ye lec ŋö tɔ thïn tē beŋ yi ku gum arëem rin awuɔc ca looi? Ku na gum arëem rin këpuɔth ca looi, ke yin abi Nhialic dɔcɔ. ²¹ Ee gum kënë yen ë cɔl Nhialic yi, rin Kritho aci gum ë rienkun, ku nyuth we tē bï wek guum thïn cimënde, rin bï wek dhöide buɔth yic. ²² Acïn awuɔc cï kaŋ looi ku akëc lueth kaŋ lueel ë thuɔŋde. ²³ Wäär ye kek ye läät, akëc bën adhuk nhom ë wël rec. Ku wäär beŋ ye akëc kɔc bën riäac lɔn bï yen këde guɔr, aci rot bën tääu ë Nhialic cin yen luk looi ë cök. ²⁴ Kritho acä awuɔc jɔt, awuɔc käreç cuk ke looi, wäär reem ye tim cï riü kɔk, rin bï ɣok luɔi adumuɔm puɔl ku piirku ë pïr la cök. Ku tëtöök juëc cï yiëk ye aaci we waar ë thou yic. ²⁵ Wek aa we cït amël cï dhël baai, ku ëmën wek aaci dhuök ciëŋ, bäk raan diëer ë we cimën ye abiöök diëer amälke buɔth, raan wëikun tiit. ²⁶

Diäär ku Röörken

3 Këlä aya, wek diäär wek aa dhil röt thön röörkun. Rin na le raan tɔ kamken ke këc wët Nhialic gam, ka bï luɔidun path cɔl aŋëm, ke cïn wët lëk ke. ¹ Rin aabi piirdun path ku tē theek wek ke thïn tiŋ. ² Duëkkë röt loi bäk dhëŋ rin kajuëc ye ke tiŋ wegup ayeer kepeç. Cimën tē ye wek wenhïim guiëer thïn. Ku ciëŋkë

††† 2:9 B.bei 19:5-6; Ith 43:20, 21; L.rou 4:20; 7:6; 14:2; Tit 2:14; Ith 9:2 ††† 2:10 ɣoth 2:23 § 2:22 Ith 53:9 †† 2:23 Ith 53:7 ††† 2:24 Ith 53:5 § 2:25 Ith 53:6 ††† 3:1 Epe 5:22; Kol 3:18

miljõnj tõc ku alëth path juëc kòk. ¹⁴ Duökkë ye luui këya, ee kë rëër yïpuðu abn̄th̄in yen ë tē dhëen̄ yin th̄in nyuoc̄th, dhëen̄ la yic athëëk ku lier ë puðu cie rot ë waar tē còk yin dhiop. Ku ee yen dhëen̄ ye Nhialic tiñ ke path apeï. ⁵ Diäär theer wäär path Nhialic nom ciëñ ke ñickë apeï lbn̄ bi Nhialic kë ci th̄on dhiel looi, aake ci röt th̄on rjörken ku ee kënë yen ë ke còl adhëñ. ⁶ Thara acit ë diäärkä, ë ye kë ci Abaram lëk ye bi looi, looi. Ku tē jjeem yen tēnē ye, aye lueel bānydië. Wek aa cit Thara emēn tē looi wek kápath tēnē kòc kòk, ke c̄in kë riöcc wek. ††

⁷ Ku wek rjör aya wek aa dhil ciëñ apath kek diäärkun, ku ñieckë lbn̄ diäär aac̄i ril cimēn rjör. Yakë ke ñieç ciëñ ku thekkë ke rin keek aabi miöc path Nhialic yök aya cimēndun. Luöikë kënë rin bi rjökun la cök. ‡

Kòc ci gam aa gum rin luci kápath

⁸ Emēn awiëc ba wët lëk we wit. Ñieckë ciëñ kamkun, ku ye ñek diëer këreç bi ñek yök. Nhiarkë röt cimēn ñek ke wāmēnhë. Lier puðu tēnē kòc ëbēn. Ku dhielkë röt dhuöc piny. ⁹ Na lui kòc kòk yī kërac, ke duk col tēnē ke këreç dët. Na ye raan dët yī wēi kërac, ke duk wēi kërac aya. Na loi kòc këreç tēnē yī ke yī thiëc Nhialic bi ke dacc. Yen ee kënë cöl Nhialic yī rin bi yin dõcde yök.

¹⁰ Cimēn ye athör theer wël Nhialic ye lueel ëlä, “Raan wic p̄ir path ku wic bi puðu miët, ke cie jam wël rëc ku c̄i lueth ye lueel.

¹¹ Ku adh̄il luci käreç puðl ku looi kápath, adh̄il them piände ëbēn bi ñieç ciëñ apath kek kòc kòk.

¹² Rin Bëny ee kòc path tiit ku ee rjökken piñ, ku Nhialic ee yenyin pēn kòc käreç looi.” ††

¹³ Yeña bi còl agum tē wic yin ye yïpuðu ba këpath looi? ¹⁴ Na còl kòc kòk yī agum rin looi yin kápath, ke këpath yen aloi rot tēnē yī. Duk riöc ë ke ku duk ye diëer, ¹⁵ ku calkë Kritho aye Bëny piërdun yic. Rëër ke yī c̄i rot guir akölaköl ba kòc yī thiëc tēt kë yakë ñjõth tō wepuðth wek kòc ci gam. ††¹⁶ Ku duk kòc ë thany riel bik gam, kuëc tēktëk raan dët nom. Loi këya ba c̄i ye yök yïpuðu lbn̄ le yen awuöc ca looi, rin bi kòc man tēpuðth ciëñ wek th̄in rin ye wek kòc buðth Kritho gup yär kāk yekë ke lueel. ¹⁷ Anuëen̄ ba gum rin këpuðth ca looi tē wic Nhialic ye ba gum, tēn tē bi yin gum rin luci kërac. ¹⁸ Kritho ac̄i thou arak tók rin adumuömkua. Yeen ë c̄in awuöc c̄i looi, ku ac̄i nõk bi thou rienkua yok kòc la gup adumuömm̄ bi yo wat nh̄im tēnē Nhialic. ¹⁹ Ku yeen, ac̄i jam wët Nhialic tēnē wēi mac. ²⁰ Wëikā aa wēi kòc wäär c̄i jai wäär tiit Nhialic ke bik kepuðth dhuöc ciëñ adumuömm̄ken, wäär guir Noa riände. Kòc lik ke c̄i la riäi yic, kòc kabët, kek aac̄i Nhialic bēn kony aboor yic. ††²¹ Ku kënë ac̄it miöc nom, miöc nom yen aye Nhialic yo kony emēn, rin Jethu Kritho c̄i j̄t ë thou yic.

† 3:3 1Tim 2:9 †† 3:6 Cäk 18:12 ‡ 3:7 Epe 5:25; Kol 3:19 †† 3:12 Wk 34:12-16 †† 3:15 Mt 5:10; Ith 8:12-13 ††† 3:20 Cäk 6:1-7:24

Tē jjeem yok miöc nom, yok aac̄i jam rin acol ye laak wei kòc gup, miöc nom wëtde yic yok aa röt th̄on Nhialic ke puðñ yer. ²² Ku Jethu Kritho atō pan Nhialic emēn ke rëër cuëny ë Nhialic. Ku yeen amëc kāk la riel ku atuuc nhial ëbēn.

War p̄ir yic

4 Këya, Kritho ëc̄i reem ku guum apeï. Ke week, wek aa dhil röt guir bāk gum cimēnde. Na rem raan ku guum, ka c̄i yepuðu wël wei adumuömm̄ yic. ² Ku emēn le tueñ wek aadhil p̄ir tēc̄it tē wic Nhialic ye th̄in, ku acie tē wic piäthkun ye th̄in. ³ Wek aac̄i rëer tēbäär ke we loi kāk ye kòc këc Nhialic gam looi. Wek aa rëer ke we yik wepuðth kāk bal ku dēñ ë mäau, ku luci käreç kòc còl ayär gup, ku duñ jak c̄i kiëët c̄i ke wic. ⁴ Ku rin c̄i wek röt ye mät ke bāk aa luui käreç kòc yjör gup aya, ee ke gōi ku jjeëmkë wegup apeï wël lueth. ⁵ Ku keek aabi dhiel kōcc Nhialic nom yen luk looi tēnē kòc p̄ir ku kòc c̄i thou, bik tēt ye lbn̄ puðth kāk c̄ik ke looi. ⁶ Raan c̄i lbn̄ ku dõc ac̄i Wët Puðth Yam lëk kòc c̄i thou, kòc wäär c̄i Nhialic luk looi tēnē ke wäär piir kek, cimēn ye yen luk looi tēnē raan ëbēn. Wët Puðth Yam ëc̄i Jethu lëk ke rin bi wēiken p̄ir ë tók kek Nhialic.

⁷ Tē bi kāk loi röt emēn thök ëbēn ac̄i thiök. Cökkë wepuðth ku rëërkë ke we tir nh̄im bāk lëu bāk rjök. ⁸ Këdit apeï käriëc ëbēn yiic ë nh̄ier bi ñek-ñek anhiaar yepuðu apeï, rin na nh̄iar kòc kòk, ke yin abi käreç yekë ke looi tēnē yī päl piny. ††⁹ Lor raan bō paandu puðñ c̄in yic tiëel. ¹⁰ Na ñieç miöc juëc Nhialic c̄i yiëk yī muk, ke yin adh̄il miöckä luöi apath bi yin ke kòc kòc kony. ¹¹ Tē piöc raan ë kamkun, ka dhil kòc aa lëk wët c̄i Nhialic lueel. Ku raan kony kòc kòc adh̄il looi këya riel c̄i Nhialic gām ye rin ee luci kënë. Kuat kë ye raan looi ëbēn adh̄il looi bi alëc gām Nhialic ë Jethu Kritho, raan la diik ku riel akölrüëc ëbēn. Yenakan.

Wek aa gum rin ye wek kòc ci gam

¹² Mäthkië, duökkë gēi rin arëem them ë we guömkë, duökkë tak lbn̄ kë loi rot kënë acie kë c̄i rot kañ looi. ¹³ Miëtkë puðth, wek aa gum ë dhël tōñ thōñ kek tēwäär c̄i Kritho guum th̄in, rin yen abi ya miët piändun tē le yen bēn ke diëckde. ¹⁴ Miëtkë puðth tē ye we lat rin ye wek Kritho buoc̄th. Na loi kënë rot ke ñieckë lbn̄ rëer Wēi diik Nhialic kek we. ¹⁵ Na le raan gum ke c̄i dhil gum rin awuöc c̄i looi ye yen nāk ë kòc, nadë ke ye cuär, ku ye raan aliäap ku ye rot ciëc kāk kòc kòk yiic. ¹⁶ Këya, na gum rin ye yin raan c̄i gam, ke yī duk guñ riöc, lec Nhialic rin ye yin raan ë Jethu. ¹⁷ Luk abi Nhialic gup looi tēnē kòc emēn, ku Nhialic abi luk kañ looi tueñ tēnē kacke. Na jpk Nhialic luk ë yo, ke luk abi dhiel riel tēnē kòc këc Wët Puðth Yam bō tēnē Nhialic theek. ¹⁸ Cimēn c̄i ye gõt athör theer wël Nhialic yic ëlä,

††† 4:8 Këñ 10:12

“Käriil aabi röt kaŋ looi tēnē kɔc la cök ku bi keek jäl kony,
na ye këya, yenjö bi rot looi tēnē kɔc adumuööm, kɔc kuc Nhialic?” †

¹⁹ Kɔc gum rin yen kë wïc Nhialic tēnē ke, aa dhil röt thön Aciēŋden kë cï lueel ka bi looi, dhil tiseŋ nom. Ku dhilkē la tueŋ ke loi käpath.

Wēēt tēnē kɔcdit ku riēnythii

5 Ÿen ē raandit, ku Ÿen alēk kɔcdit akut tō kamkun ē piändiē ēbēn. Ÿen aci tē cï Kritho guum thīn tiŋ. Ku Ÿen abi diik bi Nhialic nyuɔɔth rɔm kek ye. ²Wek alēk ē puöu ēbēn. Calkē röt aaye abiök kɔc ē Nhialic cï yen ke we kuany bāk ke kony. Wek aacii Nhialic wïc bāk luɔi kēnē looi ke cīt luɔi cï we mac thīn. Duökkē luɔi kony wek kɔc cï gam ye looi rin ariöp ē rot. Luöökē rin wïc wek ye bāk ke kony. ††³ Duk rot loi ba kɔc cï Nhialic tääu yicök ba ke kony aa cieny ciēt yin ē bēny mɛc ke. Loi rot bi kɔc cï gam yīn aa kiēt. ⁴Ku tē le Abiöŋdit bēn ka bi we gām ariöpdit diik cī ben kaŋ mää.

⁵ Ku wek riēnythii yakē looi kë cï kɔcdit lēk we. Ku week ēbēn wek kɔc cï gam, wek aa dhil puöth aa lier ku yakē röt dhuök piny bāk kɔc kök ya luööi, rin yen ē kë ye athör theer wēl Nhialic lueel elä, “Nhialic aman nhiam ku ē dhēēŋ gām kɔc lir puöth.” ††⁶ Dhuökkē röt piny

† 4:18 Kēŋ 11:31 †† 5:2 Jn 21:15-17 † 5:5 Kēŋ 3:34

Nhialic ril apei cök bi we kony. Ku abi we jat nhial aköl le yen ye tak. ††⁷ Duökkē wenhiim ye yiek kāk wiēckē ke apei, calkē alooi Nhialic, rin ee yen we tiit.

⁸ Pälkē röt piny ku tiēerkē nhiim. Raan aterdun, jŋŋrac ē la tēn, ku le tēn, acit köör cï wāth wïc raan ciäm. ⁹Rēērkē ke we ril ē gamdun yic. Duökkē wētde gam, rin anjeckē miēthakun cï wētde gam pinyhom ēbēn, aa gum aya cimēndun. ¹⁰ Ku tē cï wek gum tēthin-nyɔɔt, ke Nhialic nhiar Ÿo apei, yen cï we cɔl bāk diikden akölrīēc ēbēn rɔm, rin ye wek tōk kek Kritho, abi kēriēc ēbēn cök tēnē we. Ku abi we looi bāk gamdun cī war ku cɔl we aa ril puöth akölaköl. ¹¹ Bi Nhialic mɛc akölrīēc ēbēn. Yenakan.

Muöth ciēen

¹² Wek aa tuöc athör cï Thilath Ÿa kony, wämääth path cï gam. Wek aa yöök bāk riel gamdun yic, ku lueel lɔn kë ca gōt ē dhēēŋ Nhialic ayic, dhil wek rēer thīn ē puöŋ la cök. ††¹³ Akut kɔc cï gam Babilon, akut kɔckuan cï Nhialic kuany aya ke Ÿo, ee we muööth. Ku Marko, manhdiēn cï gam ē we muööth aya. ††¹⁴ Miäthkē röt muöth kɔc cï gam. Ÿen ē röök bāk rēer ke dōör ēbēn, wek kɔc Kritho.

†† 5:6 Mt 23:12; Lk 14:11; 18:14 †† 5:12 Luɔi 15:22, 40 ††† 5:13 Luɔi 12:12, 25; 13:13; 15:37-39; Kol 4:10; Pil 24

2 Piter

Wët nom

Athör dët cī Piter gōt aci gāt kōc juēc cī gam pan Athia. Wëtdit è gēt yen athöör, ee lōn bīk rōt tiit käreç ye kōc kōk piöç, wël è kōc thēl kāk è bal yiic. Ku kē bī ke kony atō wët Nhialic yic, wët cī kōc cī Jethu Bānyda tīj ku piŋkē wëtde piöç.

Piter è gāt athöör rin ye kōc ye lueel lōn cī Raan cī lōc ku dōc bī ben dhuk pinyhom. Aye Piter lueel lōn cī Raan cī lōc ku dōc bī lac dhuk ayic rin acīn raan wīc Nhialic bī mää, awīc bī raan ebēn luçi käreç puł.

Kāk tō thīn

Muōth tuej 1:1-2

Kōc cī gam aa dhil pīr ke cīt cōt è Nhialic 1:3-21

Kōc piöç e lueth 2:1-22

Bēn ciēen Raan cī lōc ku dōc 3:1-18

1 Ÿen Thaimon Piter, alony ku ya atuny Jethu Krītho, Ÿen agēt tēnē we. Nhialicda raan luāk Ÿo Jethu Krītho, raan la cōk path apei, aci Ÿo ku week Ÿodhie gām piöç thōj è rienke. ²Wek aabi Nhialic nyuōth nhiērde apei ku cōl we aala dōr dīt apei, rin cī wek riel Nhialic ku Jethu Bānyda njic.

Kōc cī gam aa dhil pīr tē cīt cōt è Nhialic

³Jethu aci Ÿo gām kārīēc ebēn è ciēekde, kāk wīcku ke bī Ÿok ke pīr cīt tē dhil kōc cī gam pīr thīn. Kēnē aci rot lēu rin cī Ÿok Nhialic njic. Ku è yen aci Ÿo cōl buk diēekde ku piathde rōm kek ye. ⁴Ku kēya, Nhialic aci Ÿo gām miōc juēc thiek yiic apei wäär cī thōn Ÿo. Tē luui wek è ke, ke wek aa puut bei kajuēc è kōc rac ye kōc kuc Nhialic yiēk kepuōth, kāk ke rac. Ku kēya, wek aabi pīr ciēekde yic. ⁵Rin cī Nhialic kākā looi è rienkua, themkē apei bāk piath mat gamdun yic. Ku matkē njīēc è Nhialic piathdun yic. ⁶Ku adhielkē them apei bāk duōt è rot ku gum mat thīn, ku piēerkē cīt tē wīc Nhialic ye thīn. ⁷Themkē apei bāk kōc kōk nhiaar piāthkun ebēn ku nhiarkē Nhialic aya. ⁸Kākā kek aa kāpuōth wīc ke, ku na njieckē Bānyda Jethu Krītho, ka bāk muk apei wepuōth. Ku kēnē acīi we bī cōl acīt adakrōōt cie piēerden ye kuēēc nom. ⁹Ku raan liiu kāpuōthkē tēnē ye, athōj kek raan cī cōr cie daai, ku aci nom mää lōn cī adumuōmke laak wei.

¹⁰Kēya, miēthakāi, themkē bāk pīr dhēl ye nyuōth lōn cī Nhialic we lōc ku cōl we bāk aa kacke. Na luçikē kēya, ke wek aaciī gamdun bī kanj puł. ¹¹Ku kelā,

Bānyda ku ye Aluānda, Jethu Krītho abī we yiēk yic dīt apei bāk la bānyden akōlriēc ebēn yic.

¹²Kēya, wek aaba ya tāk nhīim akōlakōl bāk kākā aa tak cōk alōn njic wek ke, ku cōk alōn cī wël yith cī ke piöç tēnē we teem wenhīim aya. ¹³Aya tak è yic ba we ya tāk nhīim tē Ÿot pīr Ÿen. ¹⁴Anjic lōn bī Ÿen guō liu pinyhom rin aci Bānyda Jethu Krītho lēk Ÿa ayic. ¹⁵Aba them apei ba dhōl bī wek kākā lōk aa tak, akōl le Ÿen thou, looi.

Piter ku atuuc kōk aaci lec Jethu tīj

¹⁶Acie anyikōl takku è path, yen yeku lēk we wäär ye Ÿok jam tēnē we tē bī Bānyda Jethu Krītho ben dhuk pinyhom kek rieldīt apei. Ÿok aaci rielden cī yen rot waaj bī ruel bī la diardiar tīj è nyiēnkua. ¹⁷Ÿok aa Ÿo tō thīn è gōt nom wäär leec Wāda Nhialic ye, ku looi bī rot waaj bī Ÿer apei bī la diardiar. Tēwäär tō Ÿok è gōt nom, Ÿok aaci rōl piŋ, rōl bō nhial tēnē Nhialic ke lueel èlā, "Kēnē è Wēndiēn nhiaar, mit Ÿen puōu tēnē ye." ¹⁸Ÿook nhīim guōp, Ÿok aaci rōl kēnē piŋ ke bō nhial wäär rēer Ÿok kek ye è gōn Nhialic nom. †

¹⁹Kēya, Ÿok aaciī diu wël cī gōt thēer, wëlke keye kōc kāk Nhialic tīj lēk kōc. Wēt kēnē athōj ke many dēp muōth yic. Ee dēp yet bī piny bak, ku ruel Krītho è dēp wepuōth cīmēn ye ciēer bak piny ruel bēēi pinyhom. Ee kēpath yen abāk looi tē tēēu wek wepuōth kāk keye kē ke piöç. ²⁰Kē lēukē bak deet yic apei, ee lōn acīn raan lēu ye bī kāk ye Nhialic nyuōth kōc kākke tīj, kāk cī ke gōt athōr thēer yiic, teet yiic rielde è rot. ²¹Rin acīn

† 1:18 Mt 17:1-5; Mk 9:2-7; Lk 9:28-35

raan kāk Nhialic tiŋ cī wēt Nhialic kaŋ lēk kōc rielde ē rot. Ee Wēi Nhialic yen ē kōc kāk Nhialic tiŋ cōk nhīim tē lueel kek wēt bō tēnē Nhialic.

Kōc piöoc ē lueth

2 Wäthēer kōc aa lueth keye ye lueel lōn ye kek kōc kāk Nhialic aake cī tuōl kam kōc, ku kēlā, kōc piöoc ē lueth aabi tuōl kamkun aya. Aabi piöoc wēl lueth bī gam rac kōc puōth. Ku kōc piöoc ē luethkā aabi kuc lōn cī Raan cī lōc ku dōc ye Bēnyden yen cī ke waar adumuōōm yic. Ku luiden, aabi kek kē rēc ke guō yōk thīn. ² Kēlā aya, kōc juēc ē Nhialic aabi piöocden rēc kēnē buōth yic, ku rin kārēc yekē ke looi, kōc aabi kuōc aa jam dhēl yic cī Nhialic nyuōth kōc. ³ Rin wīc kek wēū juēc tēnē we kek kōc piöoc ē luethkā, aabi we muōr anyikōōl yekē keek tōr. Ku tēthēeryōn agut ēmēn, Nhialic bī luōŋden looi ku yen bī keek rac, arēēr ke cī rot guir bī keek tēm awuōc.

⁴ Ÿen aluel kēnē rin Nhialic akēc atuucken nhial puōl wāar looi kek adumuōōm. Acī bēn piēer muōōth yic tēthuth mec yic apei ke cī ke rek, ke tit akōl bī yen luŋdīt looi tēnē ke. ⁵ Ku kēlā aya, Nhialic akēc kōc thēer wāar kuc ye pinynhom bēn puōl. Acī piny bēn cōl abor bī kōckā mou ēbēn. Ee Noa raan wāar kōc lēk dhēl la cōk yen acī bēn kony kek kōc kōk kadhorou. ¹⁶ Ku Nhialic aya acī gen Thodom ku Gomora bēn tēm awuōc, ku cuēny ke bīk aa col kek kōc ku kāk tō thīn ēbēn. Kēnē acī Nhialic looi bī kōc nyuōth kē bī rot looi akōldā tēnē kōc cīi kuc ē wētde. ¹⁷ Ku yeen acī Lot bēn kony, rin ye Lot raan path man kārēc ye kōc kōk ke looi. ¹⁸ Tēwēn rēēr raan puōth kēnē ē kamken, ēcie puōu ye miēt akōlakōl tē tiŋ yen kārēc ye looi. ⁹ Cī lōn cī Bāny kākā looi, aye nyooth lōn aŋic tē bī yen kōc path kuōny thīn kāk gumkē ke yiic, ku tēm kōc rēc awuōc akōlakōl Ÿet akōl luŋdīt, ¹⁰ kōc ke looi kāk ē bal la bīth ye guāpken ke wīc ku kueeckē bāāny Nhialic.

Kōc piöoc ē luethkā aa ril nhīim ku aa puōth lac thōōk, ku aacie jak puōth tō nhial ye theek, aa yekē ke läät. ¹¹ Na cōk atuuc Nhialic la rielđit apei tēnē ke, aacie kōc piöockā ye läät Nhialic nhom.

¹² Kōc piöoc luethkā, aa kāk wīc piāthken ke kek aa yekē ke looi ē path cimēn läāi cie tak. Kēya, aa kāŋ dhōl yiic ē path ke cīn yiny peth dhēl kek keyiic, ku cik ke kōŋ deet yiic. Ku kēya, aabi Nhialic nōk cimēn dhie ye raan lān tō thīn ye nōk dōm ku nēk.

¹³ Kōc piöoc luethkā kārēc looi tēnē kōc kōk, aabi luōi kārēc aya. Rin keek aa puōth miēt tē looi kek kārēc. Ku miēt piānden ayekē yōk tē mīth kek ku dēkkē ku loikē kāk bal cōk akōl ē path. Ku kēlā, aa yār guōp bēēi tēnē we tē looi kek kārēckā ke we mīth ē tōk ke ke. ¹⁴ Keek aa rēēr ke wīc diāār, ku aacie kōōc wīcwīc luōi kārēc. Ku keek aa kōc cīi gamden ril tēnē Jethu muōr bīk adumuōōm looi. Ku keek aaci đit ē puōu ŋiēc. Ku keek aabi Nhialic tēm awuōc rin kārēc yekē ke looi. ¹⁵ Aaci

luōi kāpath puōl ku dhukkē dhēl jōŋrac. Acī tē ye Balaam wēn Biōr luui thīn buōth yic, raan wāar nhiaar wēū ye ye riōp bī kārēc looi. ¹⁶ Ku Balaam acī Nhialic bēn māt apei rin kārēc cī looi. Akajade acī bēn jam cimēn ē raan, ku pēen Balaam bī cīi ē luui cimēn raan cī muōl. †

¹⁷ Kōckā aa cīt wēr cī dōu ku aa cīt athōōr, ye yom kuaath ē path. Nhialic acī tēcol thuth yic tēn kōc piöoc luethkā looi tēnē ke. ¹⁸ Keek aa jam ē nhiaam wēl cīn kē ye kuany thīn. Ku aa luui kāk ē bal bī kek kōc deep, kōc puōc gam puōc jāl tēnē kōc kēc wēt Nhialic gam. ¹⁹ Ayekē lēk kōckā lōn bī kek nhīim läāu löōŋ juēc ye kōc cī gam ke theek, ku keek nhīim aa loony kārēc yekē ke looi, rin raan ē ya alony kārēc ye looi kārēc cī ye rum puōu ye rac. ²⁰ Na kōc cī kāk tō pinynhom, kāk kōc cōl ayik kepuōth luōi kārēc puōl, rin cī kek wēt Bānyda ku ye Aluāŋda Jethu Krītho ŋic, ku na benkē luōi kārēc dhuōk ē pinynhom, ka jōl rēēc apei abik tēwāār kēc kek Jethu ŋic waan thok. ²¹ Ee bī ŋuēēn apei tēnē ke tēnē kēc kek dhēl la cōk kaŋ ŋic, ku benkē kuc lōŋ cī Nhialic lēk ke. ²² Kē cī rot looi tēnē ke aye nyooth lōn wēl ye kēŋ lueel ēlā yith, “Jōŋ ē ŋōk dhuōk,” Ku, “Đir baai cī deŋ lōk ē rot ben daal tiōk yic.” ††

Jethu abī ben dhuk

3 Kōckiēn nhiaar, kēnē athōr đēt ye athōr rou ca ben gāt we. Athōrkā yiic ēbēn, aca them ba we bēn lēk kāk ŋieckē ke, rin bī wek wenhīim tāāu thīn bāk aa tak apath. ² Awiēc bāk wēl ē Nhialic cī kōc kāk Nhialic tiŋ lueel wäthēer, ku kē cī Bānyda ku Aluāŋda, cōl aye atuuc lēk kōc, aa tak.

³ Wēt tuēŋ bāk kaŋ deet yic ē lōn tē le nīn akōl luŋdīt thiōk, ke kōc kōk rēc, kōc ke looi kāk wīc piāthken kepēc aabi tuōl. Ku keek aabi we aa bui. ††† Ku luelkē, “Acī Jethu thōn lōn bī yen bēn ku luelkē, ye yic? Yen ako? Wārkuan đit aaci thou wäthēer, ku kēriēc ēbēn aŋot cīt tēthēer wāar cek Nhialic piny.” ⁵ Ku aluelkē kēya rin cī kek nhīim riel bīk yic cīi gam, yic cī Nhialic nhial ku piny cak wäthēer ē wēt lueel ē path. Wētden cī lueel acī piny cōl atul piū yiic, †††† ku Nhialic acī piū looi aya, piū aboor bī yen ke piny kēnē rac. ⁵⁷ Ku nhial ku piny tō thīn ēmēn, aaci Nhialic wēt lueel aya lōn bī kek rēēr thīn Ÿet akōl bī yen ke rac. Ku ee mac yen abi ke rac. Aa mec ke rin akōl bī yen ke luk looi ku rēc kōc cīi wētde ye gam. ⁸ Duōkkē nhīim mār ē kēnē kōckiēn nhiaar. Acīn kēnē wāac tēktēk Nhialic yic ē kam akāl tōk ku ruōōn tiēm tōk, aa thōŋ kedhie karou tēnē ye. ⁵¹⁹ Nhialic acie gāāu bī kē cī thōn bī looi cōl aloi rot cōk alōn ye kōc kōk ye tak kēya. Alir puōu kek we, rin acīn raan wīc bī rac, awīc bī kōc ēbēn kepuōth wel wei adumuōōmken yiic ku dhukkē tēnē ye.

¹⁰ Ku Bēny abī bēn akōl cīn raan ŋic ye, cimēn dhie ye cuār ye looi kēya. Ku akōl kēnē arōōldīt apei abī rot

†† 2:16 Kn 22:4-35 †† 2:22 Kēŋ 26:11 ††† 3:3 Jut 18 ††† 3:5 Cāk 1:6-9 † 3:6 Cāk 7:11 †† 3:8 Wk 90:4

† 2:5 Cāk 6:1-7:24 †† 2:6 Cāk 19:24 † 2:7 Cāk 19:1-16

looi, ku kāk tō nhial aabī riääk, aabī mac rac, ku piny kek kāk tō thīn aabī dēp ēbēn bīk liu. ^{†11} Ku cīt lōn bī kājuēckä ēbēn rac kēya, ke we ye kōc bī yiēndē ēmēn? Wek dhil pīr pīr la cōk ē Nhialic nhom, ¹² tē rēer wek ke we tit akōl bī Nhialic luk bēn looi tēnē kōc ē pinynhom, ku luōōikē apath bī akōl kēnē lac bēn. Akōl kēnē yen akōl bī mac dēp ku rēc nhial, ku atuōc abī kāk tō nhial lēēŋ. ¹³ Ku ŋok kōc cī gam, titku nhial ē yam, ku piny ē yam wäär cī Nhialic ke thōn bī kōc la cōk, la pīr thīn tēcīt tē wīc Nhialic ye. ^{††}

¹⁴ Kēya kōckiēn nhiaar, tē rēer wek ke we tit akōl bī Nhialic luk looi tēnē kōc pinynhom, wek aadhil luui apēi bī week ŋōk ke we ē kōc la cōk cīn gup adumuōōm, ku lak dōōr ke ye. ¹⁵ Tiēŋkē lier puōu Bānyda ke cīt dhēl

† 3:10 Mt 24:43; Lk 12:39; 1The 5:2; Ny 16:15 †† 3:13 Ith 65:17; 66:22; Ny 21:1

bī kōc kony kāk rēc keek yiic. Yen ē kēnē cī Paulo, raan nhiarku cī gam cīmēnda we gāt ē ŋiēēc kāŋ cī Nhialic yiēk ye. ¹⁶ Kēlā aya, Paulo acī ŋiēc gāt rin ē kākā athōr yiic ēbēn cī tuōc kōc cī gam. Ku athōrkā aala yiic kōk ril yiic cie deet. Ku aaciī kōc ē piōōc, kōc kuc kāŋ koor gamden ye teet yiic apath, cīmēn ye kek wēl kōc thēer ē Nhialic kuōc piōōc aya. Ku kēlā, aa kē rēc ke bēēi tēnē ke ē rōt.

¹⁷ Ku wek kōckiēn nhiaar, wek aa ŋic ē kēnē thēer. Tiētkē rōt apath bī kōc kuc yithkā we cīi mār ē piōōc-den ē lueth, bāk jāl dhēldun la cōk rēer wek thīn. ¹⁸ Ku wek aa dhil la tuēŋ akōlakōl ke we ŋic nhiēr ku lier ē puōu Bānyda ku ye Aluāŋda, Jethu Krītho, ku juakkē ŋiēēc-dun tēnē ye. Bī ya leec ēmēn ku akōlriēēc. Yenakan.

1 Joon

Wët nom

Athör tuej cī Joon gōt ala yic wël dīt karou kek ke gēt yen athöör, tuej ë wët bī yen kōc riεel puōth bīk aa rēer ë tōk kek Nhialic ku Wēnde Jethu Krītho. Ku dēt, ee wīc Joon bī kōc cī gam cōl atīr nhīim piōoc ë lueth bī gam kēnē rac. Piōoc kēnē acie rōm kek kāk ë Jethu Wēn ë Nhialic. Kuec ë piōoc kēnē, yen acī Joon ηic teet yic lōn Jethu Krītho ë ye raan ayic, ku acī nyooth lōn raan cī Jethu gam ku nhīer Nhialic, ka dhil kōc nhiaar ëbēn.

Kāk tō thīn

Wët Nhom 1:1-4
 Nhialic ee Ruel 1:5-2:29
 Mīth Nhialic ku mīth jōηrac 3:1-24
 Yic ku lueth 4:1-6
 Kāk ye looi rin ë nhiēr 4:7-21
 Gam ril apei 5:1-21

Wët ë Pīr

1 Wek aa gāt wēt raan yen cī Wēt Nhialic lēk kōc, ku yen cī kōc gām pīr akōlriēec ëbēn. Yen ë tō thīn theer kēc kēriēec ëbēn cak. Ku ëmēn yok aaci wēlke piη, ku yeen acuk tiη nyiēnkua. Acuk tiη, kāk cī looi aa cuk tiη ku acuk gōt ciēnkua. ^{†2} Acī Nhialic cōl aye raan. Acuk tiη ku wek aa lēkku yic cuk tiη. Alēkku we lōn raan kēnē yen ë pīr akōlriēec ëbēn yiēk kōc, ee tō thīn wātheer ku yeen ë rēer kek Nhialic Wāda, ku acī Nhialic nyuōth yo. ^{†3} Kēya, raan cuk tiη ku piηku wēlke, yen ë raan lēkku we, rin bāk rōt māt yo aya bāk la gam tōk kek yo. Ku gamda yodhie atō tēnē Wun ku Wēnde Jethu Krītho. ⁴ Wek aa gāt kākā rin bāk rōt māt yo gamda yic rin bī miet piānda dīt apei.

Nhialic ee Ruel

⁵ Ku wēt cī Jethu lēk yo ku yen lēkku we ëmēn akīn. Nhialic apath, ala guōp wic, acit ruel, ku acin acuol. ⁶ Na yeku lueel lōn cī yok rōt māt tēnē Nhialic ku ηot yo ye luui käreç, ke wēt luelku acie yic. Ku aye kākkuan yeku ke looi nyuōth lōn cī yok kuec yiny Nhialic. ⁷ Ku na yeku luui kāk wic, ke yok aatō ruel yic cimēn tō Nhialic ruel yic, ke yok aabi yoyiic mat, ku thon Wēnde Jethu abā adumuōōmkua laak wei ëbēn yōgup.

⁸ Na yeku lueel lōn yok acin gup adumuōōm, ke meth yen aye yok rōt math, ku yok aa kuc yiny cī Nhialic nyuōth yo. ⁹ Ku na lēkku Nhialic lōn cī yok käreç looi, ka

† 1:1 Jn 1:1 †† 1:2 Jn 1:14

pēl käreç cuk looi piny ku wuuny ke wei yōgup buk ben aa kōc path tēnē ye, rin acī lueel lōn bī yen kārackua aa pāl piny, rin kē ye lueel aye dhiel looi akōlakōl. ¹⁰ Ku na luelku lōn kēc yok adumuōōm looi, ka yeku lueel lōn ë Nhialic yen ë lueth lueel, ku yok aa kēc wētde gam.

Raan cī lōc ku dōc ë yo kony

2 Wēt gāt yen we athöör miēthkiē, ee wēt bāk käreç cīi ye looi. Ku na le raan lui kērac kamkun, ke yok aala raan Nhialic thiēec ë riēnkua bī kārackua pāl piny. Raan kēnē ë Jethu Krītho cīn kē dak yeguōp ë Nhialic nyin. ² Yen ë raan cī thou rin bī adumuōōmkua pāl piny. Acie adumuōōmkua ë rōt kek ye Nhialic ke pāl piny ë wētde, aaye ke pāl piny agut adumuōōm kōc pinyhom ëbēn aya.

³ Dhēl ye nyuōth lōn ηic yok Nhialic ayic, ee wēt nadē ke yo thek lōōηke. ⁴ Na ye raan lueel ka ηic Nhialic, ku acī lōōηken cī lēk kōc thek, ke lueth yen aye lueel ku akuc kāk ë yith tēnē Nhialic. ⁵ Ku raan luui kē cī Nhialic lueel, ke nhiērde acīi thok bī kaη dak tēnē Nhialic. Ee kēya, kēn yo nyuōth lōn ye yok tōk kek Nhialic akīn, ⁶ na ye raan lueel ka cī yeyic mat ke Nhialic, ka dhil a luui cimēn wāar ye Jethu luui.

Lōj Yam

⁷ Ke week kōckiēn nhiaar, wēt gāt tēnē we acie lōj yam. Ee lōj tōj yōn cak piη yōn jōck wek met tēnē Jethu. ⁸ Kēya, lōj gāt we kēnē ala yic wēt ë yam, rin

‡ 2:7 Jn 13:34

dhël cī Jethu pīir thīn aci nyuōth yo wēt ē yen yam, ku aye piērdun nyuōth aya lōn yen lōn yam rin kārēc aaci dhuk piny, rin ruel Nhialic aci nyuōth.

⁹ Na le raan ye lueel lōn luui yen ruel Nhialic yic, ku ē kam awēn, ke man raan cī gam, ke raan kēnē aṅot rēēr muōth yic agut ēmēn. ¹⁰ Kōc ē kōc cī gam nhiaar kek aa kōc pīr ruel Nhialic yic, ku abi ke cōl acīn kērēc loikē. ¹¹ Ku kuat raan man raan cī gam, acit raan tō muōth yic kuc tēn le yen thīn. Rin cī muōth ye cōl acīi piny tīṅ.

¹² Wek kōc cīt miēthkiē, wek aa gāt athōr kēnē, rin aṅicku Nhialic aci kārēc pāl piny tēnē we, rin Raan cī lōc ku dōc.

¹³ Wek kōc we kōṅ gam, wek aa gāt, rin wek aa ṅic raan tō thīn thēer ke piny kēc cak.

Wek kōc puōc gam, ṅen agēt tēnē we rin cī wek jōṅrac gōök.

¹⁴ Wek aa kōc cīt miēthkiē, wek aa gāt wēlkā rin cī wek aa kōc cī Nhialic Wāda ṅic.

Wek kōc we kōṅ gam, wek aa gāt rin wek aa ṅic raan tō thīn thēer ke piny kēc cak.

Wek kōc we puōc gam, wek aa gāt ē rin cī wek wēt Jethu gam apei, ku bī wēt Nhialic arēer wepuōth akōlakōl, ku week aaci jōṅrac gōök.

Duōkkē kāk pinyhom ye nhiaar

¹⁵ Duōkkē ke ye nhiaar dhōl kōc rēc pīr tō pinyhom, duōkkē ke ye nhiaar kāk pinyhom. Rin raan nhiaar kāk tō pinyhom, acīi lēu bī Wāda Nhialic nhiaar aya.

¹⁶ Dhōl rēc kōc tō pinyhom cīt ēmēn ye kōc luui kē nhiarkē wickē, ku yekē nhiaar kē cīk tīṅ, ku yekē nhiam kājuēc tō tēnē ke. Dhōlkā aa dhōl pīr pinyhom. Aacie bēn tēnē Nhialic Wāda. ¹⁷ Piny kēnē aya, aci Nhialic jōck bī rac kek kōcken nhiaar ye, ku raan kē wīc Nhialic looi ē pīr akōlriēc ēbēn.

Raan ater Raan cī lōc ku dōc

¹⁸ Miēthkiē, thōk ē piny aci thiōk. Acuk lēk we thēer lōn bī raan ater Raan cī lōc ku dōc tīc. Acāk tīṅ kōc ater Raan cī lōc ku dōc juēc aaci tuōl. Wēt kēnē, aye nyuōth ē yic lōn cī thōk piny thiōk. ¹⁹ Kōckā, aake rēēr ke yo ē tōk, ku aaci jāl ēmēn. Keek aake kēc kepuōth māt yo ē yic alanden, diēt aa ṅuōt ke rēēr kek yo. Jalden ē ye nyuōth wēt kēc kek kepuōth māt yo.

²⁰ Ku wek aa kōc ye Nhialic Wēike tāāu wepuōth, ku kēya, yen aci wek kāk yith ṅic wedhie. ²¹ ṅen acīi gēt tēnē we rin ye ṅen ye lueel lōn cīi wek yic Nhialic ṅic. ṅen agēt tēnē we rin wek aa ṅic yiny ē Nhialic. Ku rin ṅic wek ye acīn luenh tō yiny ē Nhialic yic.

²² Ye raan yīndē yen alueeth? Ee raan ye lueel, Jethu acie yen Raan cī lōc ku dōc. Raan cīt kēnē, ee raan ater Raan cī lōc ku dōc, ku ē Nhialic Wāda kek Jethu Wēnde kek aaci yen ke kuc. ²³ Na le raan tōṅ kuc lōn cīi Jethu ye Wēn Nhialic ka ril yic apei tēnē ē raan kēnē bī mat

kek Nhialic Wāda. Ku na cī gam lōn ye Jethu Wēn Nhialic, ka bī mat kek Nhialic Wāda.

²⁴ Yakē wēt Nhialic wāar yen cāk gam muk wepuōth akōlakōl. Na muōkkē wēt wāar cī lēk we wāar mēt wek rōt Jethu, ke wek aabi pīr ke we ye tōk kek Jethu ku Nhialic Wāda. ²⁵ Ke ṅook aabi pīr akōlriēc ēbēn pan Nhialic cī Jethu yo thōn bī yiēk yo.

²⁶ Wek aa gāt rin wēt kōc we them bik we muōr. ²⁷ Ku week aaci Jethu yiēk Wēi Nhialic, ku rin rēer Wēike ke we, ke wek aaci ben wīc raan dēt piōōc we. Ku Wēi Nhialic ē we piōōc kēriēc ēbēn, ku piōōc we yiny cīn yic lueth. Kēya, wek aaya yōōk bāk aa mat ke Jethu tēcīt tē cī Wēi Nhialic we lēk thīn.

Mīth ē Nhialic

²⁸ Wek aaya yōōk aya miēthkiē, bāk aa rēer ke we mēt kek Jethu. Rin na ben la bēn pinyhom, ke ṅook aaci gup bī riōōc buk rōm kek ye.

²⁹ Ee kēya, cīt mēn ṅic wek ye lōn le Raan cī lōc ku dōc cōk. Kēya, aṅieckē aya na ye raan kē la cōk looi, ka cī ya manh ē Nhialic.

3 Takkē wenhiim yen kē cī Wāda Nhialic luōi yo rin nhiērden rēer kek yo, ee kē nhiēer yen yo apei, abi ṅook cōl aaye miēthke, ku ē yic alanden ṅok aaci ya miēthke. Ku wēt kuc thān pinyhom ye, lōn ye ṅok mīth Nhialic, ee rin kuc kek Nhialic. ¹² Wek kōckiēn nhiaar ēmēn, ṅok aaci ya mīth Nhialic. Ku aṅot kucku tē bī ṅok yiēndē thīn akōldā. Ku yeen aṅicku, tē le Raan cī lōc ku dōc dhuk pinyhom, ke ṅok aabi ciēt ye, rin abuk tīṅ ē yic, ye yen ṅa. ³ Ku week, raan ye ṅōth lōn bī yen ciēt Jethu, ka dhil yeguōp wuōōny wei adumuōōmke bī rēer ke la wic, cimēn Raan cī lōc ku dōc cie adumuōōm ye looi.

⁴ Kuat raan la tuēṅ ke loi awuōc Nhialic nyin, ee Nhialic ku lōōṅke kek aaye dhōl yiic. ⁵ Aṅieckē, kēn bī Raan cī lōc ku dōc pinyhom, ee lōn bī adumuōōmkua bēn wuōōny wei ṅogup, ku yen nhom acie adumuōōm ē looi acīn. ††

⁶ Kēya, tē cī raan rot mat kek Jethu, ka cīi adumuōōm looi akōlakōl, ku raan adumuōōm looi akōlakōl aye nyuōth lōn kuc yen Raan cī lōc ku dōc alanden.

⁷ Wek miēthkiē, tiēerkē nhiim, bī ciēn raan ruēny we. Raan ye looi ē kēpath ala cōk cimēn le Raan cī lōc ku dōc cōk. ⁸ Ku raan awuōc looi akōlakōl ē raan jōṅrac, rin jōṅrac acā awuōc looi tēwāar ciēk ē piny. Ku Wēn Nhialic aci bēn pinyhom bī kē cī jōṅrac looi bēn rac.

⁹ Acīn raan ya manh Nhialic ku ṅot ye luui kārēc. Rin pīr Nhialic atō yeguōp. Acie awuōc looi akōlakōl, rin ye yen manh Nhialic.

¹⁰ Ku kēn mīth Nhialic ku mīth jōṅrac nyuōth akīn, kōc cie luui kēpath, ku kōc cie miēthakēn ye nhiaar, aacie mīth Nhialic.

Nhiarkë röt kamkun

¹¹ Kënë yen ë wët cäk piñ nyin yic wäär mët wek röt Raan cī lɔc ku dɔc, lɔn dhil yok röt aa nhiaar kamkua. ^{†12} Këya, duökkë röt thönj raan ɔɔn cɔl Kain, raan luui käk jɔnrac cī mēnh nök. Yenö kēn nēk mēnhē? Kēn nēk yen mēnh Abel ë wët ë mēnh luui käk la cök ku yeen ë luui käreç. ^{††13} Këya, duökkë gēi miēthakäi tē mēen kɔc ë pinyhom we. ¹⁴ Anjicku alanden lɔn yok aa ɔo cīt kɔc cī thou, ku emēn yok aa rēēr pīr akölriēç ebēn yic, kënë ayeku njic rin emēn yok anhiar wämāthakua kɔc cī gam. Na ye raan cīi wämēnhē nhiaar ka njot rēēr ke cīt raan cī thou. ^{†15} Ku tēnē Nhialic, raan man kɔc kök athönj kek raan cī raan dēt nök, ku anjickë raan kɔc nök acin pīr akölriēç ebēn pan Nhialic tō kek ye ë yic. ¹⁶ Nhiēr ayeku njic kälä, Jethu acī rot cɔl anak rin bi yen ɔo waar adumuömkua yiic, aye nyuɔɔth lɔn nhiēr yen ɔo. Ku këya, ɔook aya yok aa dhil röt cɔl anak rin miēthakäi kua.

¹⁷ Këya, cīmēn na ye raan la känj ku tīj mēnhē dēt cīn känj ku kueec bī cīi muɔc, ka cīi lēu bī lueel lɔn nhiēr yen Nhialic. ¹⁸ Wek miēthkiē acuk bī ya lueel ë path ɔothook lɔn nhiēr yok röt kamkua, yok aa dhil röt kony kamkua käk yeku ke looi yiic. ¹⁹ Na cīt nhiēr nhiēr yok röt ë kënë, ka buk jal njic ayic lɔn yok aa kɔc Nhialic, ku cuk ben aa diēr. ²⁰ Na ye käk yeku ke looi ɔo cɔl aaye kɔc rac, ka dhilku njic lɔn tēktēk Nhialic awär täktäkdä, anjic kēriēç ebēn ë cök.

²¹ Wek kackiē, na cīi käk yeku ke tak ye lēk ɔo lɔn ye yok kɔc rac, ke yok aacīi gup bī ya riöç tē röök yok tēnē Nhialic. ²² Ku abī ɔo gām kuat käk cuk thiēç, rin ë kē cī lueel yen ayeku looi. Ku yok aa pīr dhēlden miēt puɔu yic. ²³ Kē cī Nhialic lēk ɔo ë lɔn buk la gam tēnē Wēnde Jethu Krītho, ku yok aa dhil röt nhiaar kamkua, cīt tēwäär cī yen ye lēk ɔo thīn. ^{††}

²⁴ Kuat raan loi kē wic Nhialic acī rot mat kek Nhialic, ku Nhialic ë rēēr kek ye. Ku tē ye yok ye njic thīn lɔn cī Nhialic rot mät ɔo, ee Wēiken cī gam ɔo.

Wēi yic ku wēi lueth

4 Wek kockiēn nhiaar duökkë wēt raan ye lueel lɔn le yen ke wēi ë guɔ gam, kanjē wētde tak yic apath bāk njic lɔn tō Wēi Nhialic yeguɔp alanden, rin cī alueth känj tīj thiēi pinyhom ebēn. ² Tē lēu bī yīn raan rēēr kek Wēi Nhialic njic thīn akīn. Ee raan ye lueel lɔn Jethu Krītho acī bēn pinyhom ke cīt raan, Wēi Nhialic arēēr kek ye.

³ Kuat raan kuec kakkä acīi rēēr kek Wēi Nhialic, ee riel jɔn ater Raan cī lɔc ku dɔc yen arēēr kek ye. Yen wäär cäk piñ lɔn bī yen bēn, acī bēn, arēēr pinyhom emēn.

⁴ Ku wek miēthkiē, wek aa kɔc Nhialic, ku wek aacīi jai piöç ë kockä. Wek aacīi jai piöç käreç rin rēēr Wēi

† 3:11 Jn 13:34 †† 3:12 Cäk 4:8 † 3:14 Jn 5:24 †† 3:23 Jn 13:34; 15:12, 17

Nhialic kek we, ku yen aril tēnē jɔnrac yen mac kɔc kuc Nhialic pinyhom. ⁵ Aluethkä aa kuc Nhialic. Käk yekē ke lueel aa käk ye kɔc kuc Nhialic ke lueel. Ku kɔc kuc Nhialic aa wētde gam. ⁶ Ke ɔook kɔc cī gam yok aa kɔc Nhialic. Ku kuat raan njic Nhialic ë piöçcda gam, ku kɔc kuc Nhialic aacie piöçcda ye gam. Ku ë yen tē ye yok kɔc rēēr Wēi Nhialic kegup njic thīn, ku kɔc rēēr jɔnrac kɔc ruēny kegup.

Nhialic ee Nhiēr

⁷ Ke week kockiēn nhiaar, yeku röt nhiaar ë kamkua, rin ë Nhialic yen ɔo cɔl anhiar kɔc kök. Kuat raan kɔc kök nhiaar, aye nyuɔɔth wēt ë yen manh Nhialic ë yic ku anjic Nhialic. ⁸ Ku raan cīi kɔc kök ye nhiaar akuc Nhialic, rin Nhialic ë nhiēr. ⁹ Ku Nhialic acī nhiērde nyuɔɔth ɔo rin acī Wēnde tōk cɔl abō pinyhom ë tēn, rin buk pīr alanden ë rienke. ¹⁰ Nhiēr ë yic acie wēt bī yok Nhialic nhiaar, ee lɔn nhiēr Nhialic ɔo, ku kënë yen acī yen Wēnde tuöç ë pinyhom bī bēn thou rin bī adumuömkua päl piny. ¹¹ Ke wek kackiē, na ye Nhialic kē nhiaar ɔo apei kälä, ke cie yic buk röt aa nhiaar kamkua?

¹² Acin raan cī Nhialic kanj tīj, ku na nhiarku röt kamkua ke Nhialic abī ya mat kek ɔo, ku nhiērde abī rot a luöi ɔo tēcīt tē wic ye. ^{††13} Yok aacī Nhialic yiēk Wēike, ku buk aa njic këya lɔn cī yok aa tōk kek ye, ku yeen ë tōk kek ɔo.

¹⁴ Ku acuk tīj, ku yen ayeku lēk kɔc aya, lɔn cī Nhialic Wäda Wēnde tuöç pinyhom bī raan ebēn bēn luök. ¹⁵ Na ye raan lueel lɔn ye Jethu Wēn Nhialic, ke Nhialic acī mat kek ye ku acī mat kek Nhialic. ¹⁶ Ku nhiērde tēnē ɔo acuk njic ku gamku.

Nhialic ee nhiēr. Ku na ye raan Nhialic nhiaar ku kɔc kök, ka cī mat kek Nhialic, ku mēt Nhialic kek ye. ¹⁷ Nhiērda ë la cök tē cīi yok gup ye riöç aköl luñdit, rin yok aa pīr pinyhom tēcīt tēwäär pīr Jethu thīn.

¹⁸ Kuat raan tō nhiēr yepuɔu acin kē ye yen riöç. Rin nhiēr ë yic, ee riöç cuɔp wei. Kɔc aa riöç tē ye kek ye tak lɔn bī ke tēm awuöç, ku raan ë riöç acīi nhiērde la cök.

¹⁹ Kënë ɔo yiēk riel buk Nhialic nhiaar ku kɔc kök, ee rin cī yen ɔo kanj nhiaar. ²⁰ Ku na le raan ye lueel ka nhiaar Nhialic, ku ë kam awēn ke man mēnhkēn cī gam, ke raan kënë ë lueth yen aye lueel. Rin acīi lēu bī raan Nhialic nhiaar, Nhialic kēc kanj tīj, ku cīi raan nhiaar, raan ye tīj akölaköl. ²¹ Ke ɔook, yok aa dhil kɔc nhiaar aya, rin yen kē cī Nhialic lēk ɔo buk aa looi. Acī lueel kuat raan nhiaar Nhialic adhil kɔc nhiaar aya.

Gam tēnē Manh ë Nhialic

5 Kuat raan ye gam lɔn Jethu yen ë Raan cī lɔc ku dɔc, ke raan kënë ë manh Nhialic. Ku na yeku nhiaar raan yen Wäda, ke ɔook aa dhil miēthke nhiaar aya.

†† 4:12 Jn 1:18

² Ayeku njic alanden lɔn nhiɛr yɔk mīth ë Nhialic, tē nhiɛr yɔk Nhialic ku yeku looi kuat kē ye lēk yɔ buk looi.

³ Yɛn ë jam kēlä, rin na nhiarku Nhialic ayic, ke yɔk aa dhil kāk cī lēk yɔ looi. Käk-kä aacī yīic ril buk ke looi.

⁴ Rin kuat manh Nhialic ala riel bī kuc dhöl kɔc kuc Nhialic, ku alēuku buk looi rin cī yɔk la gam tēnē Jethu.

⁵ Acīn raan dēt la riel bī kuc dhöl kɔc kuc Nhialic, aa kɔc la gam tēnē Jethu kapēc lɔn ye yen Wēn Nhialic.

⁶ Ee yeen Jethu Krītho, yen acī bēn pinynhom, ku yeen acī Joon raan kɔc muɔɔc nīim bēn muɔɔc nom ë pīu. Acie miɔc nom yen cī rot looi ë rot, yeen acī bēn nōk rienkua. Ku aye Wēi Nhialic nyuōth yook lɔn ye wēlkä yith. Rin Wēi Nhialic yen ë kɔc nyuōth kēn yic akōlaköl. ⁷ Ala kəŋ kadiäk ye nyuōth yɔ ye Jethu ŋa.

⁸ Käk-kä kadiäk, Wēi Nhialic, miɔc ë nom, ku nääkke, keek kadiäk ëbēn ë tōk yen ayekē nyuɔɔth.

⁹ Na ye kɔc jam kāk cīk tīŋ ku gamku wēt luelkē, yēŋö cīi yɔk kāk cī Nhialic nyuōth yookkä ye gam? Aa dhil ë gam, rin kāk ye Nhialic ke lueel aa dīt apei tēnē kāk ye raan ke lueel, ku wēt jīɛɛm yen kēnē, ee Wēnde yen aye yen jam tēnē yɔ. ¹⁰ Kēya, na ye raan cī gam, ka dhil njic ë cök lɔn ye Jethu Wēn Nhialic, ku adhīl njic alanden lɔn kāk cī Nhialic nyuɔɔthkä aa yith. Ku raan cie kē cī Nhialic lueel ye gam, ka ye lueel lɔn ye Nhialic alueeth. Rin akēc wēt cī Nhialic lueel rin Wēnde gam.

¹¹ Kēnē ye cɔl anjicku lɔn kē cī Nhialic lēk yɔ ë yic, ee rin cī yen yɔ yīək pīr akōlriëc. Ku pīr kēnē ayeku yök tēnē Wēnde. ^{††12} Ee kēya, kuat raan cī mat kek Wēnde ka bī

† 5:3 Jn 14:15 †† 5:11 Jn 3:36

pīr akōlriëc yök. Ku raan cī jai Wēn Nhialic, ka cīi pīr akōlriëc ëbēn bī kəŋ yök.

Thök ë wēl

¹³ Wek aa gät, wek kɔc cī riel Jethu gam, ke ye Wēn Nhialic ku bāk njic lɔn le wek pīr akōlriëc ëbēn. ¹⁴ Ku ë kēya, acīn kē lēu bī yɔ riäc gup tē ye yök Nhialic door, rin kuat kē buk aa thiëc ye, kēn ye miëet puŋu abuk ya yök.

¹⁵ Ke week tēcīt tē njicku ye, akēc kəŋ kuc kē wīcku. Yeku thiëc kē wīcku, ku njicku lɔn bī yen ye gām yɔ.

¹⁶ Ke yeen, na tīŋ raan mənkhēn cī gam ke looi awuöc, awuöc ë dhie cie raan ë tēk bei tēnē Nhialic akōlriëc ëbēn, ka dhil rōök tēnē Nhialic bī raan kony. Ku Nhialic abī pīr ë raan cɔl ala cök. Ala adumuööm raan tēk bei tēnē Nhialic akōlriëc. Ku yen acīi jam bāk aa rōök rin adumuöömke. ¹⁷ Kärɛc ye looi ëbēn, adumuööm, ku ala adumuööm kök cie kɔc ye tek wei tēnē Nhialic akōlriëc ëbēn.

¹⁸ Anjicku lɔn raan cī ya manh Nhialic acie awuöc ë looi akōlaköl, aye Jethu Wēn ë Nhialic tiit guöp, acīi jɔŋrac ye muör acīn.

¹⁹ Anjicku lɔn ye yök mīth ë Nhialic, ku lɔn yen jɔŋrac yen mac kɔc kuc Nhialic. ²⁰ Anjicku aya lɔn Wēn Nhialic acī bēn pinynhom ë tēn. Ku ë yen acī yɔ cɔl anjic Nhialic ë yic, yen acī yɔ cɔl amat yoyiic kek Nhialic, ee rin cī yök mat kek Wēnde Jethu Krītho. Acīn Nhialic dēt ee Nhialic tōŋ. Ee yeen ë rot yen ë pīr akōlriëc ëbēn bēi.

²¹ Ke week miëthkië tiërkē nīim bāk piöoc rac cīi gam.

2 Joon

Wët nom

Athör ë rou ëcī Joon gõt tēnē akut kōc cī gam tēdēt. Wäär gēt yen athöör, Joon ë rot cōl raandit, ku cōl akut kōc cī gam aye tik ke miēthke. Athör ciek kēnē ë jam nhiēr kam kōc cī gam, ku bī kōc yōök bik rōt tiit tēnē kōc aa lueth ku piōōcden.

Käk tō thīn

Muōth tueŋ 1-3
Yic ku nhiēr 4-6
Lēk rin piōōc ë lueth 7-11
Muōth ciēen 12-13

1 Ee ŷen raandit akut kōc cī gam, ŷen agēt athör kēnē tēnē akut kōc cī gam cī Nhialic lōc bī rēer keyiic ke cīt miēthke. Wek aa nhiaar piändiē ëbēn, ku acie ŷen rot ŷen nhiar we, aa kōc ëbēn ŋic yic cī Nhialic nyuōth ke, kek aa nhiar we piānden yic aya. ² Wek an-hiaar ke rin ŷook ëbēn, ŷok aa ŋic yic cī Nhialic nyuōth. Ku yic kucku abuk aa ŋic akōlakōl.

³ Bī Nhialic kek Wēnde Jethu Krītho ŷo dōc ku pēlkē kāraackua piny, ku bik ŷo cōl arēēr ë duk dōrden yic, tē rēer ŷok dhēl yic cik nyuōth ŷo, ke ŷo nhiar rōt kamkua.

Yic ku nhiēr

⁴ ŷen a ŷa cī puōu miēt apeidit wäär piŋ ŷen ye, lōn kōc kōk weyiic aake lui tēcīt tē cī Nhialic ye nyuōth ŷo, yen ë kē cī lēk ŷo buk ya looi. ⁵ Kēya, wek kōc cī gam alēk we lōn ŷok aa dhil rōt nhiaar ë kamkua. Ku kēnē acie lōŋ yam, ee lōŋ thēer ŋicku tēwäär buōth ŷok Jethu. ⁶ Na nhiarku rōt ayic, ke ŷok aa dhil kē cī Nhialic lēk ŷo buk looi, looi, rin wäär tueŋ gem ŷok wēt Jethu, kēn cī lēk ŷo buk aa looi ë lōn buk rōt aa nhiaar kamkua.

Lēk rin piōōc ë lueth

⁷ ŷen aluel kēnē rin kōc kōk ë kōc wēŋ nyīn aatō thīn, aa kōc piōōc lueth ë path. Ayekē lueel lōn Jethu Krītho

† 1:5 Jn 13:34; 15:12, 17

akēc bēn pinynhom kecīt raan. Raan ye lueel kēlā, ee kōc wēŋ wei, ku athōŋ kek raan ater ë Jethu. ⁸ Tiēerkē nhīim bī kōckā we cīi wēŋ, bī kākku puōth cāk looi tēnē Nhialic cīi mār ë path. Tietkē wenhīim apeī bī Nhialic we gām ariōpdun ëbēn.

⁹ Alēk we, na ye raan juēk kēde thīn kāwäär cī Jethu piōōc yiic, ka cīi kōŋ mat kek Nhialic. Ku na cīi raan wēt cī Jethu piōōc juak ë wēlke ë rot, ka bī mat kek Jethu ku Nhialic Wun. ¹⁰ Ku na bō raan tēnē we ku ye ke piōōc kāk cīi thōŋ kek kāk cī Jethu piōōc, ke duōkkē cōl abō pandun bī bēn rēer kek we. Ayī muōth aya duōkkē muōth. ¹¹ Kēnē alēk we, na ye raan muōth raan kēnē bī ciēt raan cī gam, ka cī rot māt ye. Ku aloi kēreec ye looi aya.

Muōth ciēen

¹² Kājuēc apeī aake ba lēk we, ku acā wīc ba ke gōt athör yic emēn. Kē wiēc ba looi, ku aŋāāth aya, ee lōn bī ŷen la keny tēnē we, buk la rōm ku jīemku rōt ë kamkua, ku ŷok aabi puōth jal la yum yodhie.

¹³ Akut kōc cī gam ë tēnē ë we muōth.

3 Joon

Wët nom

Athör ë diäk ë gët Joon tēnē raan tō akut kɔc cī gam nom cɔl Gaiōth. Acī Gaiōth leec thīn wēt ë yen kɔc cī gam kony, ku yōök ke bik röt tiit ë mony cɔl Diōtrepeth.

Käk tō thīn

Muōth tueŋ 1-4

Joon acī Gaiōth leec 5-8

Joon acī Diōtrepeth nyieeny 9-10

Joon acī Demetriōth leec 11-12

Muōth ciēen 13-14

1 Ee ŷen raandit akut kɔc cī gam, ŷen acī yī gät athör kēnē yīn Gaiōth raan nhiaar piändiē ëbēn.
¹² Mäthdiē, anääth ŷapuōu lɔn puɔl yīn guōp, ku lɔn le yīn tueŋ kek luɔidu apath, cimēn pīr wēiku ë Nhialic nom. ³ ŷen acī puōu bēn miet apei wäär bīi kɔc kɔk cī gam tēnē yī, ku lēkkē ŷa lɔn yīn apīr dhēl ë Nhialic yic akōlakōl. ⁴ Na piēŋ lɔn mīthkiēn cī gam cimēndu aa pīr tēcīt tē cī Nhialic ye nyuōth ŷo thīn, ke ŷa cɔl amit puōu apeidit.

Gaiōth acī leec

⁵ Mäthdiē yīn acī kajuēc looi kāk cī kɔc cī gam kony, kɔc cī gam ë cath ke piōoc wēt Jethu, agut kɔc cie kɔc pandun. Kēnē, acī nyuōth ŷa lɔn yīn ë raan path cī wēt Jethu gam. ⁶ Acī kɔc ca konykă lēk ŷo, ŷok kɔc cī gam tēn yen tē nhieer yīn ke thīn. Ku emēn alēk yī ba ŋot yī la tueŋ ke yī kony ë kɔckă, tē jiēl kek tēnē yī. Kēnē adhiēlkē looi dhēl nhieer Nhialic. ⁷ Rin kɔckă aa cath ë baai yic, rin aa kɔc lui rin Jethu. Acīn kē yekē thiēec, nadē ke lömkē tēnē kɔc cie kɔc cī gam bī kek röt kony. ⁸ Kēya, ŷok kɔc cī gam, ŷok aa dhil kɔckă gām kuat kāk wickē ke, rin buk aa kac tōk lui ŷok ke yiny Nhialic yen yekē lēk kɔc.

Diōtrepeth ku Demetriōth

⁹ Wek aaca kaŋ gät athōör theer, wek kɔc cī gam ë tēen. Ku Diōtrepeth acī bēn jai ë wētdiē, rin awic bī ya yen wat akut nom. ¹⁰ Tē le ŷen ŷet pandun, acīn kē ba moony tēnē kɔc, ee kāk ye Diōtrepeth looi yīic ëbēn, aa kāk lueth kek aye lueel ŷaguōp. Ku yeen aya aloi dēt wār kēnē, akuēc bī kɔckuan cī gam lor, kɔc ë cath ke piōoc wēt Jethu, ku ë jai aya bī kɔc puōl bik wämäthakēn cī gamkă aa lor, ku ë kɔc ë kɔc lor cuōp wei akut yic. ¹¹ Yīn mäthdiē duk kɔckă rēec luɔiden ye kiēēt, dhieł ë kiēēt kēpath ye kɔc path looi. Na loi raan kēpath, ke kēpuōth cī looi aye nyuōth lɔn raan kēnē ë manh Nhialic, ku raan ë luui käreec, käreec ye looi aaye nyuōth lɔn raan kēnē akuc Nhialic.

¹² Kuat raan ëbēn kɔc cī gam yīic, aye lueel lɔn raan cɔl Demetriōth ë raan path. Ee kē cī Nhialic lēk ŷo buk aa looi yen aye looi. Yen alēk yī lɔn yeen ë raan path, ku anjic aya, kuat kē ya lueel rin raan ëbēn, ee ya yic.

Muōth ciēen

¹³ Kajuēc apei aake nhiaar ba ke lēk yī, ku acă wic ba kek gät athör yic. ¹⁴ Kē wiēc ku anääth, ee lɔn bī ŷen la keny tēnē we emēn, ku ë tēen ŷok abī la yök ku jīemku röt kamkua ŷodhie. Nhialic abī we cɔl arēer ke dōrde. ¹⁵ Wämäthakun cī gam rēer ë tēn aa yī muōth. Miäthkē kɔc cī gam rēer ke we ë rienkiē ëbēn.

† 1:1 *Luji* 19:29; *Rom* 16:23; *1Kor* 1:14

Jut

Wët nom

Athör Jut aci göt bi kɔc lɛk bik nhiim tir kɔc piöoc ë lueth, kɔc ye lueel lɔn ye kek kɔc ci gam. Kë tō athör ciek kënë yic, yen athōj kek athör rou ë Piter, raan ë kɔc bi ye kueen deet puōth, bik njuot ke la tuej kek gam wäär ci Nhialic gām kɔcken ci wëtde gam.

Käk tō thīn

Muōth 1-2

Awuōc bi kɔc piöoc ë lueth yök 3-16

Riel ë puōu gam yic 17-23

Röök 24-25

1 Ee yen Jut, yen alony Jethu Kritho. Ku ya mēnhē Jemith.

Yen agēt kɔc ci Nhialic ke cɔɔl, kɔc pīr ë nhiēr Nhialic Wāda. Ku tit Jethu Kritho ke. ^{†2} Calkē döör ku nhiēr ku pēl piny ë wēl arēēr kek we athēr.

Kɔc piöoc ë lueth

³ Wek kɔckiēn nhiaar, aca them apei ba we gāt tē ci Jethu Kritho yo kuony thīn yodhie. Ku kë ca tak ë kë bi yen we gāt nyin yic emēn. Ku ba we deet puōth, bāk la tuej kek gam wäär ci Nhialic gām kacke bi rēer ke ke. ⁴ Rin ci kɔc rɛc kuc Nhialic röt kuēl yoyiic ke kucku ke. Ku rɛckē wēt puōth ë Nhialic bi kek dhōlken rɛc thiaan kōth thīn. Ku jeikē Jethu Kritho ku ye Bānyda. Ku athör thēr wēl Nhialic acā awuōc bik yök thīn nyuōth wāthēr.

⁵ Na cɔk alɔn njic wek kākā ebēn, ka wiēc ba ben tāk we, yen tēyon ci Nhialic kɔc Itharel luāk thīn tēnē kɔc pan Ijip. Ku tē ci yen kɔc kōk kamken ke ci jai ë wētde bēn rac thīn. ^{††6} Ku takkē aya, lɔn atuuc nhial wäär ci luaiden bar nyin ku kueeckē bik rēer tēden ci tēk ke, aa rēer ke ke der akōlakōl ë muōōth yic piiny. Tē muk Nhialic ke thīn yet akōl luōdīt bi ke jal tēm awuōc thiek.

⁷ Ku muōkkē wenhiim aya yen kēwäär ci rot looi tēnē Thodom ku Gomora, ku bēēi thiōk ke ke. Wäär ci kɔc ke rēēr ë geethkā yiic luui cimēn atuuc nhialkā, kɔc wäär ci kepuōth yiēk bal. Ku kuat kārɛc kōk ye kek röt lööm. Ku emēn aaci tēm awuōc ci ke cuat many akōlriēec ebēn yic. Ku bi nyuōth raan ebēn yen awuōc ye gām kɔc ci luui kārɛc. †

⁸ Ku kɔc rɛc ci röt kuēl yoyiic kā, aa la kākken ke nyuōth ke këya bik awuōc aa looi kegup ë röt. Aaci riel Nhialic dhōl yic ku lueelkē kārɛc atuuc nhial gup. ^{††9} Na cɔk aa tunydit atuuc nhial nhiim cɔl Maikel ka kēc looi. Wäär göth yen kek jɔjrac, yon teer kek ye, yēja bi guōp Mothith nyaai, yen Maikel nom akēc jɔjrac bēn lat, aci bēn lueel elä, “Nhialic abi yi tēm awuōc!” ¹⁰ Ku kɔckā aa kɔc māt ku lēētkē kɔc kë kēc deet yic, ku kāk njickē ke cik ye tak yiic, cimēn lääi ë path, luoi ë kākā abi Nhialic ke nōk. ¹¹ Abi rēēc apei tēnē ke! Ee dhēl Kain yen acik buōth yic. Ee rin wēu ë path yen aye kek awuōc wäär ci Balaam looi, looi aya. Aaci kēec wei tēnē Nhialic cimēn Kora, ku aabi Nhialic nōk cimēn wäär nēk yen Kora. ^{††12} Ku keek aa yār guōp bēēi tēnē we, tē looi kek kārɛckā ke ci gup riōc, tē mith wek ke ke akuōtdun yic. Ayekē nhiaar kë la guāpden yic kepēc. Aa cīt luāat ye yom kuaath ku cii tueny. Aa cīt tiim cie luok tē cɔk yen a rut, tiim ci meiken nyuān bei. Kɔckā aa thou arak rou ë luoi adumuōm, ku kākken rɛc yekē ke looi cɔk alɔn ye kek kɔc ci gam. ¹³ Aa röt jat nhial cimēn apuōk ë wārdīt yic, bik tēden rɛc kek thīn nyuōth. Aacit kuēl ci yiēc dhēlden yekē buōth yic, ë rin ci Nhialic tēcol bi yen ke cuat thīn looi tēnē ke akōlriēec ebēn.

¹⁴ Enok, raan kāk Nhialic tīj, manh ye kuat Adam yic dhorou yen ēci ye lueel thēr ë rienken elä, “Nhialic abi bēn kek atuucken juēc apei cii kuen, ^{††15} bik luk bēn looi tēnē kɔc. Ku kɔc la gup adumuōm ci kuc ye, aabi tēm awuōc rin kārɛc juēc cik looi. Ku kārɛc cik lueel yeguōp!”

¹⁶ Kɔckā aa Nhialic gōk akōlakōl ke nyieny kɔc kōk. Ee luoi ë dhōlken rɛc kek ayekē ke buōth yiic. Aa jam ë

† 1:1 Mt 13:55; Mk 6:3 †† 1:5 B.bei 12:51; Kn 14:29-30 †† 1:7 Cäk 19:1-24

†† 1:8 Dan 10:13, 21; 12:1; Ny 12:7; L.rou 34:6; Dhäk 3:2 †† 1:11 Cäk 4:3-8; Kn 22:1-35; 16:1-35 ††† 1:14 Cäk 5:18; 21:24

nham rienken ë röt. Ku yekë kɔc kɔk math nyin bik ke buɔɔth cök.

Tir ë nhom ku lëk

¹⁷ Ku yeen muökkë wenhiim wek kɔckiën nhiaar, yen këwäär cī atuuc Bānyda Jethu Kritho lëk we. ¹⁸ Acik lëk we ëlä, "Të le aköl luŋdīt thiök, ke kɔc kɔk rɛc, kɔc ke looi kāk wic piäthken kepëc aabi tuöl. Ku keek aabi we aa bui." ¹⁹ Kɔckä kek aa kɔc tēëk yiic, kɔc ye buɔɔth yic dhöl kɔc ë path, keek aa cīn gup Wëi Nhialic. ²⁰ Ku week kɔckiën nhiaar lak tueŋ gamdun yic apath cimën ye Wëi Nhialic we kony bāk aa röök. ²¹ Ku muökkë röt ë nhiër Nhialic yic, ke we tit Bānyda Jethu Kritho, bi we

† 1:18 2Pit 3:3

bën nyuöth tē nhiër yen we thīn ku gām we pīr aköl-riëc ëbën.

²² Yakë kɔc ɲot ke diu nyuöth piathdun. ²³ Kuɔnykë kɔc kɔk bik cīi la mɛɛc. Ku nyuɔɔthkë piathdun tēnë kɔc kɔk, ke we tit röt ë ke bik we cīi riöp acol kāracken yiic, ku bāk cīi la dhölken yiic, dhöl adumuööm.

Röök

²⁴ Tēnë Nhialic, raan lëu ye bi we muk bāk cīi lööny wei. Ku biī we, ku cɔl we akääc yenhom diɛɛkde yic ke we mit puöth, ke cīn kërɛɛc rëër ke we, ²⁵ tēnë Nhialic, yen Nhialic tōŋ tō thīn, yen ɲo kony, rin Jethu Kritho Bānyda, bi ya leec, ee diëtde, ee riel, ku bānyde, akölë, ku thëer, ku akölriëc ëbën! Yenakan.

Nyuuth tēnē Joon

Wēt nom

Athör kēnē anyuth tēnē Joon cī gōt wäär guum kōc cī gam, rin cī kek la gam tēnē Jethu Krītho ke ye Bēny. Wētdit wīc raan gāt athōör, ee wēt bīi kōc bī ye kueen rīeēl puōth bīk la nōth, bīk rēer ke nōth akōöl kārēc ke gum. Abaŋdīt athör kēnē yīc atō kājuēc wat kekōōth kāk cī nyuōōth, ku kāk cī tīŋ cī ke kiēēt wēl yīic, kāk ye kōc thēer wäär cī gam ke deet yīic. Ku alēukē bīk rēer ke cī moony tēnē kōc kōk ēbēn. Athör kēnē acī guīir ke cīt dhōl waak, yen aye ke wēl lueel ku ben ke ber yīic dhōl juāac cīi thōŋ, cīt tē cī ke wat kōōth thīn. Na cōk alōn cī tāk ye rōm kek tēcīt tē ye ke deet yīic thīn athōör yīc. Ke wēt cīel yīc ala gēi, dhēl Krītho Bānyda, yen Nhialic. Abī kōc atērde tiaam alanden akōl ciēen agut Bēny jakrēc. Akōl le tiām kēnē thāap, ke kōc cī gam aabī dōc. Ku rīp ke pīny ē yam, nhial ē yam.

Kāk tō thīn

Wēt Nom 1:1-8

Jōk ē nyuuth ku athör cī gāt akuut kōc kadhorou 1:9-3:22

Athōör kek adōk kadhorou 4:1-8:1

Keŋ kadhorou 8:2-11:19

Jōŋrac ku lāai karou 12:1-13:18

Anyuth kōk juēc 14:1-15:8

Riāak puōu ē Nhialic 16:1-21

Riāŋ Babilon ku tiām cī kōc ater Nhialic tiaam 17:1-20:10

Lūŋdīt 20:11-15

Nhial ku pīny ku Jeruthalem ē yam 21:1-22:5

Thōk ē Wēl 22:6-21

Wēl tuen

1 A athör kēnē yīc Joon acī kāŋ gāt pīny, kāk cī Jethu Krītho nyuōōth. Acī Nhialic looi bī kākā tīŋ, rin bī kacke cōl aŋic kāk bī rōt looi nīn thiōkkā yīic. Raan cī lōc ku dōc acā atunyden nhial tuōc aluōnyde bī lēk athōn kēnē. ²Joon acī kāk cī tīŋ ēbēn lueel. Yeen acā athōn bō tēnē Nhialic gāt pīny, ku kāk cī Jethu Krītho nyuōōth ye.

³Raan mit puōu ē raan bā athōn kēnē kuēn kōc cī gam, athōn bō tēnē Nhialic. Ku kōc mit puōth, aa kōc bī ye pīŋ ku thekkē kē ye lueel, rin tē bī Nhialic kākā cōl aloi rōt acī thiōk.

Muōth tēnē akuut kōc cī gam kadhorou

⁴Ee ŋen Joon, ŋen agēt tēnē akuut kōc cī gam ē bēēi Athia yīic.

ŋen arōōk lōn bī wek nhiēr ku dōōr yōk tēnē Nhialic. Yen tō thīn ēmēn, ku arēēr thīn tēthēeryōn, ku yen bī bēn. Wek aabī nhiēr ku dōōr yōk tēnē wēi kadhorou ē thōny Nhialic nom, ⁵ku tēnē Jethu Krītho, raan yen

nyooth yīc rin Nhialic. Yen ē ye raan tuen cī rot jōt ē thou yīc, ee yen amac bānyŋaknhīim ēbēn pīnyhom aya. ^{††}

Yeen anhiar ŋo, ku ajuērden cī yen rot juaar bī thou, ēcī yen ŋo wēēr bei adumuōōmkua yīic, ⁶ku looi ŋo buk aa kōc luui Nhialicde ku ye Wun, diik ku rīel aa kākke akōlriēc ēbēn. Yenakan. [‡]

⁷Tiēŋkē, yen abō pial yīic. Abī raan ēbēn tīŋ, agut kōc wäär nāk ye. Kōc pīnyhom ēbēn aabī dhiau ē rīenke. Kēya abī ciēt kēnē! Yenakan. ^{‡‡}

⁸Aye Bēny Nhialic lueel ēlā, "Ee ŋen jōk ē cōk ku ŋen thōk ē kāŋ." Nhialic Madhōl tō thīn ēmēn, ku arēēr tēthēeryōn, ku yen bī bēn. ^{‡‡}

Tīŋ Raan cī lōc ku dōc

⁹Ee ŋen Joon menhkui dun, week ēbēn wek kōc tuōc athör kēnē, ke ŋa ye raan cī wēt Jethu gam cimēndun. Ku rin ē kēnē ŋok aa tōk, ku ŋen agum aya cimēndun.

[†] 1:4 B.bei 3:14; Ny 4:5 ^{††} 1:5 Ith 55:4; Wk 89:27 [‡] 1:6 B.bei 19:6; Ny 5:10 ^{‡†} 1:7 Dan 7:13; Mt 24:30; Mk 13:26; Lk 21:27; 1Th 4:17; Dhāk 12:10; Jn 19:34, 37 ^{‡‡} 1:8 Ny 22:13; B.bei 3:14

Ku ʒen abī rēer ē bääny Nhialic yic kek we aya, ku ʒen alir puʒu cimëndun. ʒen a ʒa mac golgol Patmoth nom, golgol rēer Adēkdīeet yic, rin cī ʒen wēt Nhialic, ku yiny Jethu nyuʒoth. ¹⁰ Wēi Nhialic aake cī bēn ʒaguʒp aköl Nhialic. Guʒ röldit la wic cīt kaŋ piŋ ke jam ʒakʒu ciēen. ¹¹ Ku lueel, “Gät kē ye tiŋ athöör yic ēbēn, ku tuʒʒ athöör tēnē akuut kʒc cī gam ē bēi kadhorou yiic, Epethuth, Thimirna, Pergamum, Thiatira Thardiith, Piladelpia ku Lodikia.”

¹² Guʒ rot wel ba raan jam tiŋ, nawēn wel ʒanhom, ke ʒa tiŋ kāk ye many adök took kenhiim cī looi milāŋ tʒc kadhorou, ke kääc. ¹³ Ku kēcit manh raan ke kääc ke-ciel yiic, ku a cieŋ alanh diit ye paat kʒc kʒoth ē piny kuaar ʒet yecök, kek karkar diit cī looi milāŋ tʒc yepēem. ¹⁴ Nhimken ē nom aake ʒer ka cīt gai tueny deŋ, ku adēp nyin cimēn mac. ¹⁵ Ku cök ala diardiar cīt ban cī coth kōu, ku akök yic apei cīt lʒr puʒc kʒc. ¹⁶ Yen wēn amuk kuēl kadhorou ciinden cuēc, ku amuk pal diit moth ē thok kedhie bō bei yethok. Ku dēp nyin cīt ruel aköl ciel yic.

¹⁷ Wēn tiŋ ʒen ye, ke ʒa wiēk piny yecök ciēt ʒa cī thou. Go ʒa thany nom ciinden cuēc ku lueel, “Duk riöc. Ee ʒen ʒk ē cök ku ʒen thök ē kāŋ. ¹⁸ ʒen ē piir, ʒen a ʒa cī thou ku emēn ʒen aci ben piir aköriēc ēbēn. ʒen amuk wēnh riēt ʒööt ē thou ku ʒööt piir aya.

¹⁹ “Yin adhil kākā güt ēbēn, kāk ye tiŋ emēn ku kāk bi röt looi aköldä. ²⁰ Ku kuēl kadhorou, ca tiŋ kōŋdiēn cuēc, wētdeŋ yic, atuuc nhial kadhorou, tēnē akuut kʒc cī gam kadhorou. Ku kāk kääc kāk ye many adök took kenhiim akuut kʒc cī gam kadhorou.”

Athön tēnē kʒc cī gam Epethuth

2 “Yin awiēc ba athöör gät akut kʒc cī gam gen Epethuth, raan muk kuēl kadhorou ciinden cuēc ku cieth kam kāŋ kadhorou ye many adök took kenhiim, aye lueel tēnē we elä.

² Anjiec yen tē cī wek piir thin ē piērdun yic. Anjiec yen tēril cī wek luui thin ke we kʒc cī gam, ku tē cī wek kārīl yiic gʒk thin. Anjiec lōn cīi wek ye bi lēu bāk kʒc ē luui kārēc puʒl bik ke ya looi welōm. Wek aaci kʒc ye lueel lōn ye kek atuuc Jethu them, ku acäk bēn yök lōn ye kek alueth ē path. ³ Anjiec lōn guum wek rienkiē we lir puʒth, ku wek kēc puʒth bath.

⁴ Ku kē maan tēnē we akīn, wek acīi ʒen nhār emēn cimēn thēr wār puʒc wek gam. ⁵ Kēya, muʒkkē wenhiim yen tē cāk dööt luʒi kārēc yiic! Pälkē luʒi kārēc, ku piērkē cīt tēthēr wār puʒc wek wēt ca lēk we gam. Na lak tuēŋ ke we lui kārēc, ke ʒen abī la tēnē we, ku la we tēm awuʒc bi ʒen kēdun ye wek many adök took yenhom nyaai tēden kēēc yen thin.

⁶ Ku wek ya leec rin mēen wek kāk ye kʒc Nikolauth looi cimēn mēen ʒen ke aya.

⁷ “Na lakkē yiith, ke we piŋ kē ye Wēi Nhialic lēk akuut kʒc cī gam. ʒen abī kʒc cī ʒŋrac tiaam gām yic bik miith tim ē piir cam, tim rēer gör ē Nhialic yic! [†]

Athön tēnē kʒc cī gam Thimirna

⁸ “Yin awiēc ba athöör gät tēnē akut kʒc cī gam gen Thimirna elä, kēnē ē wēt raan kāŋ cʒl aʒk röt ku cʒl ke aa thök, raan cī thou ku ben piir aya, aye lueel, ^{††}

⁹ ʒen anjic kārīl rēer wek thin, anjiec lōn wek aa ŋŋŋ ku wek aʒiēc wepuʒth. ʒen anjic kārēc ye lueel wegup kʒc ye lueel ka kʒc cī Nhialic lōc, ku ē lueth ē path. Ku keek aa kʒc akut ʒŋrac. ¹⁰ Duʒkkē riöc gum bi wek gum emēn. Piērkē! ʒŋrac aci thiök kek tē bi yen kʒc kʒk kamkun mac rin bi yen gamdun them. Wek abī rēer ater yic nin kathiār ku duʒkkē puʒth go bath wētidiē yic cʒk alōn nēk we, rin wek aaba gām piir aköriēc ēbēn ke ye yen ariöp.

¹¹ “Na lakkē yiith, ke we piŋ kē ye Wēi Nhialic lēk akuut kʒc cī gam. Ku raan bi ʒŋrac tiaam, acin kārēc bi ye yök alanaʒŋn ē thon yic rou. ^{†††}

Athön tēnē kʒc cī gam Pergamum

¹² “Yin awiēc bā athöör gät tēnē akut kʒc cī gam gen Pergamum, kēnē athön bō tēnē raan muk pal cī ther thok kedhie.

¹³ ʒen anjic tē rēer wek thin gen mec ʒŋrac. Wek aa kʒc wētidiē ē cök, ku wek akēc puʒth dhŋr gamdun yic tēnē ʒa. Wek akēc gamdun waar yic, agut wār cʒk Antipāth raan ye nyuʒoth kāk ye looi yiic lōn ee yen raandiē nök gendun ē tēēn, gen mec ʒŋrac. ¹⁴ Ku ala kāthii maan tēnē we, kʒc kʒk weyiic aa piöc Balaam buʒoth yic, Balaam wār nyuth Balak tē bi yen kʒc Itharel cʒl aloi adumuʒm thin. Ku lēu bik riŋ cuet, riŋ lān cī nāk jak, ku loikē kāk bal. ¹⁵ Ku kēlä aya, kʒc kʒk weyiic aa piöc kʒc Nikolauth buʒoth yic. ¹⁶ Pälkē luʒi kārēc! Na cāk pāl ke ʒen abī bēn kek ē pal bēn bei ʒathok bi ʒen kʒc kāk tēm awuʒc. ¹⁷ Na lakkē yiith, ke we piŋ kē ye Wēi Nhialic lēk akuut kʒc cī gam. ʒen abī raan cī ʒŋrac tiaam gām aban ʒayum nhial cī Nhialic tʒʒu, ku gām alel ʒer, alel cī rin yam cīn raan ŋic ke güt yekʒu, na cie raan cī gām ye. ^{††}

Athön tēnē kʒc cī gam Thiatira

¹⁸ “Yin awiēc ba athöör gät akut kʒc cī gam gen Thiatira elä, kākā aa wēl bō tēnē Wēn Nhialic raan nyin dēp cīt mac, ku le cök diardiar cīt ban cī coth kōu.

¹⁹ ʒen anjic kāk yakē ke looi. Anjiec lōn wek aanhiar röt kamkun, ku wek aa muk gamdun. Anjiec yen tē cī wek röt kuony thin kamkun, ku tē guum wek thin, anjiec lōn wek aaloi kajuēc wār kāk wār tuēŋ. ²⁰ Ku ʒen ala kēthiin maan tēnē we, wek aaci tik puʒl tiŋ

† 1:13 Dan 7:13; 10:5 †† 1:14 Dan 7:9; 10:6 ††† 1:15 Edhe 1:24; 43:2 †††† 1:17 Ith 44:6; 48:12; Ny 2:8; 22:13

†† 2:7 Cāk 2:9; Ny 22:2; Edhe 28:13; 31:8 ††† 2:8 Ith 44:6; 48:12; Ny 1:17; 22:13 †††† 2:11 Ny 20:14; 21:8 ††††† 2:14 Kn 22:5, 7; 31:16; L.rou 23:4; Kn 25:1-3 †††††† 2:17 B.bei 16:14-15; 16:33-34; Jn 6:48-50; Ith 62:2; 65:15

cɔl Jedhebel ye lueel ke raan kāk Nhialic tiŋ. Ku piöcde ē kackiē thel luɔi kāk bal yiic, ku camkē miēth cī juēr jak cī kiēēt. ^{†21} Aca lēk bī yepuōu dhuōk ciēen adumuōōmke yiic, ku aci jai bī yepuōu dhuōk ciēen. ²² Ku kēya, aba cɔl atuany ku kɔc kāk bal looi kek ye aabī gum apei tē cīi kek kepuōth dhuk ciēen, ku pālke kārɛc yekē ke looi kek ye. ²³ Kɔc cī piöcde gam aa ba nōk, ku aabī akuut kɔc cī gam ēbēn jal ŋic lɔn ŋen ē raan ē kē tō raan puōu ēbēn ŋic, ku ŋiɛc ku-at kē wīc. Ku kuat raan ēbēn aba tēm awuōc cīt kē cī looi. ^{††}

²⁴ “Ku emēn aba lēk kɔc abēk kamkun gen Thiatira, kɔc kēc piöc rɛɛc ē tiŋ buōth yic, ku wek aakēc luui kē ye kacke cɔl, ‘Aye kē cī thiaan apei cī jŋrac moony.’ Aya lēk we lɔn wek acā bī mǎc dēt ril yic. ²⁵ Wek aadhil la tuerj ke we gam wētdiē, yet tē bī ŋen bēn. ²⁶ ŋen abī kɔc cī jŋrac tiaam, ku lek tuerj ke loi wētdiē yet tē bī ŋen dhuk gām riel bīk pinynhom mac. ²⁷ Aabī pinynhom mac riel ke cīn aŋuān, ku abīk thuōr piny ku thorkē ke cimēn tōny cī looi ē tiɔp. ^{†28} Rielden abī thōŋ kek riel ca yōk tēnē Wā. Aa-ba gām ciēer aya, ciēer bī ke nyuōth tiām cī kek tiam. ²⁹ Na lakkē yīth, ke we piŋ kē cī Wēi Nhialic lēk akuut kɔc cī gam.

Athōn tēnē kɔc cī gam gen Thardīth

3 “Yīn awiēc ba athōor gāt tēnē akut kɔc cī gam gen Thardīth ēlā, raan mac wēi kadhorou thōny Nhialic nhom, ku amuk kuēl kadhorou, ee we tuōc wēt kēnē, ŋen aŋic kuat kāk cāk looi ēbēn, aŋiɛc lɔn ye wek ye tak lɔn piīr wek cɔk alɔn cī wek thou. ² Aca yōk lɔn piērdun ke we ye kɔc cī gam aciī thōŋ kek tē cī Nhialic ye guiēer thīn. Kēya, pāäckē nīn yic, ku dhuōkkē riel yam ē pīr kɔc cī gam yic ke we kēc guɔ thou ē gīm. ³ Muōkkē yīth wāār cī piöc tēnē we nhīim, ku thekkē ke. Pālke luɔi kārɛc ku dhuōkkē wepuōth ciēen adumuōōmkun yiic. Pāäckē ba rot cīi kuēl wegup ciēt ya ye cuār ē bēn baai wakōu. Ku aciī bī ŋic ba bēn nēn. ^{††4} Ku na cɔk a kēya ke wek aŋot we la kɔc lik Thardīth, kɔc kēc luui kārɛc. Keek aabī cath kek ya ke cieŋ alēth yer, rin aala yic bīk looi kēya. ⁵ Raan bī riel jŋrac tiaam cimēn ē kek abā alēth yer cieŋ. Ku rienke acā bī nyaai athōr pīr yic. Tē le ŋen kōc Wā nhom kek atuucken nhial ye luōōi, aba lueel yenhom lɔn ŋic ŋen ē raan kēnē. ^{††6} Na lakkē yīth, ke we piŋ kē ye Wēi Nhialic lēk akuut kɔc cī gam.

Athōn tēnē kɔc cī gam gen Piladelpia

⁷ “Yīn awiēc ba athōor gāt tēnē akut kɔc cī gam gen Piladelpia ēlā, raan la guōp Wēi Nhialic ku yic, yen la riel bī kɔc Nhialic mac nyīn bēnyŋaknhom Debit. Ku tē

ŋɛeny yen yōt thok ka cīn raan lēu ye bī thiōōk. Ku tē thiōōk yen yōt thok ka cīn raan lēu ye bī ŋaany. ^{†††}

⁸ ŋen aŋic kāk yakē ke looi, aŋiɛc lɔn le wek riel koor, ku wek aa ŋot we buōth piöcde yic ku thekkē ya. Tiēŋkē yōt aca ŋaany thok wenhīim, ku aciŋ raan lēu ye bī ben thiōōk thok. ⁹ Tiēŋkē, ŋen abī kɔc kek kɔc jŋrac, alueth ye lueel lɔn ye kek kɔc cī Nhialic lɔc looi bīk tō wecōk, ku bīk deet yic lɔn nhiɛr ŋen we. ^{††10} Wek aci gum riel ē thok cīt tēwāār cī ŋen we lēk thīn. Kēya, wek aba kony aya tē le nīn thōk, nīn bī ŋen kɔc pīr ēbēn them pinynhom. ¹¹ ŋen abō emēn, muōkkē kē cāk yōk apath, bī ciēn raan rum kēpeth cāk yōk rin cī wek tiam. ¹² Raan bī riel jŋrac gōōk aba looi ke ye thel ril yōn ye Nhialic door thīn, Nhialic yen ya luōōi. Raan kēnē aciī bī kaŋ jāl ē tēēn. Aba gāt kōu rin Nhialicdiē ku rin Jeruthalem yam, yen rin gen ē Nhialicdiē bī bēn bei tēnē Nhialic nhial. Aba gōt kōu aya rinkiēn yam. ⁵

¹³ “Na lakkē yīth, ke we piŋ kē ye Wēi Nhialic lēk akuut kɔc cī gam.

Athōn tēnē kɔc cī gam gen Lodikia

¹⁴ “Yīn awiēc ba athōor gāt tēnē akut kɔc cī gam gen Lodikia ēlā, raan yen Yenakan. Yen cī yiny Nhialic nyuōth ē cōk, ku ē yen aci kēriēēc ēbēn cī Nhialic jɔc cōk cak, aye lueel ēlā, ^{5†}

¹⁵ ŋen aŋic kāk cāk looi ēbēn, wek aa kēc ŋen jai, tēdē wek aa kēc ŋen lor piāthkun ēbēn, na we ye rōt mat abak, diēt apath ya puōu. ¹⁶ Ku rin kēc piāthkun rōt mat abak, ŋen abī jai ē we. ¹⁷ Yīn aye lueel, ‘ŋen ajak! Aciŋ kē ŋōŋ ya, aciŋ kē ben wīc.’ Ku aciī ŋic yen tē ye yīn laaŋ aŋāāŋ thīn. Yīn aŋāŋ ē cath ke cīn kē ceŋ, ku yīn ē cɔcɔr. ¹⁸ Rin ē kēnē, yīn alēk bī ya mīlāŋ tōc la wīc yen ŋɔc tēnē ya, bī yīn jīɛɛk yōk thīn. Yīn adhīl alēth yer ŋɔc aya ba ke tāāu yīkōu, ku bī kēwāār yīn cath yīkōu path ke cīn alanh cieŋ liu ba guōp cīi ben riöc ē kɔc, ku ŋɔc kē ye kɔc kenyīn tɔc ba tāāu yīnyīn rin bī yīn daai. ¹⁹ Kɔc nhiaar aa ya māt ku tēm ke awuōc, kēya rēērke apath ku pālke luɔi kārɛc bāk puōth miēt. ^{††20} Pālke weyīth piny, ŋen ē yarōl tuŋ yōndun thok. Na le raan piŋ yarōl ku ŋɛeny yōt thok ke ŋen ala thīn, ku laar ku määth kek ye. ²¹ ŋen abī raan cī riel jŋrac gōōk gām yic bī nyuc ē thōōc nhom ŋalōōm. Kēnē abī ciēt emēn cī ŋen riel jŋrac gōōk ku nyuōc ē thōōc nhom Wā lōōm.

²² “Na lakkē yīth, ke we piŋ kē ye Wēi Nhialic lēk akuut kɔc cī gam.”

Thōny pan Nhialic

4 Tēwēn cī ŋen kākē ēbēn tiŋ, ke ya ben nyuōth aya, ku tiēŋ yōt thok ke ŋaany pan Nhialic. Ku kē ca piŋ tuerj ē raan jam tēnē ya rōldīt la wīc cīt kaŋ ke

† 2:20 1Bŋ 16:31; 2Bŋ 9:22, 30 †† 2:23 Wk 7:9; Jer 17:10; Wk 62:12 ‡ 2:27 Wk 2:8-9 †† 3:3 Mt 24:43-44; Lk 12:39-40; Ny 16:15 †† 3:5 B.bei 32:32-33; Wk 69:28; Ny 20:12; Mt 10:32; Lk 12:8

††† 3:7 Ith 22:22; Jop 12:14 ††† 3:9 Ith 49:23; 60:14; 43:4 § 3:12 Ny 21:2; Ith 62:2; 65:15 † 3:14 Kēŋ 8:22 ††† 3:19 Kēŋ 3:12; Yēb 12:6

ye lueel, "Bäär nhial tēn ku yin aba cɔl atij kāk bi rōt looi ye kēnē cōk." ² Nyin yic ē tēēn ke Wēi Nhialic la yaguṣp. Ku tiēṅ thōōc ē tēēn pan Nhialic ku raan ke cī nyuc yenhom. ³ Raan cī nyuc ē thōōc adēp nyin bilbil cīt kuur yer dhēṅ, ku kēdiit cīt miit ke cī thōōc gōōl piny, ke dēp birbir. ⁴ Ku abnṅthin kēwēn cī thōōc gōōl piny yic, thōc kōk kathiārou ku ṅuan aake kāac thīn, ku kōcdit kathiārou ku ṅuan aake cī nyuc kenhiim. Ku keek aake cieṅ alēth yer ku ajōm ē bāny kenhiim. ⁵ Thōōc abier ku mēēr nhial ciēt ye deṅ. Thōōc nom tueṅ mēc adōk kadhorou aake dēp thīn, kākkā aake ye Wēi Nhialic kadhorou. ^{†6} Aya, thōōc nom tueṅ, ala ke diit cīt baar ē wār cī looi macar dēp la bilbil. Ku thōōc kōu tēn ku tēn, lāai kaṅuan la nyin juēc kenhiim ku kekōōth aya aake tō thīn. ⁷ Lān tueṅ acit kōōr, ku lān ye kek rou acit muṅṅr ē weṅ, ku lān ye kek diāk acit nom raan, ku lān ye kek ṅuan acit lienh tṅ pār nhial. ^{‡8} Keek ēbēn ṅek ē la wuōk kadātem la nyin juēc keyiic ku kekōōth ayeer. Aa waak ket akōl ku wēēr ēlā, "Αλεεε, αλεεε, αλεεε tēnē Bēny Nhialic Madhɔl tō thīn emēn ku arēēr tēthēeryṅn, ku yen bi bēn." ^{††} ⁹ Lāai kaṅuan aa diet ket tēnē raan cī nyuc thōōc nom, pīr akōlriēec ēbēn. Aa ket waak leec kek ye lōn ril yen ku le diikdit. Tē looi kek ye kēya, ¹⁰ kōcdit kathiārou ku ṅuan aa kenhiɔl guōt piny raan cī nyuc ē thōōc nom cōk, ku dōrkē raan pīr akōlriēec ēbēn. Ku cuetkē ajōmken piny ē thōōc nom, ku luelkē, ¹¹ "Yin ala yic, buk yīin a door Bānyda Nhialic, ku gēmku yīin αλεεε rin le yin riel ku diik. Rin yin aci kēriēec ēbēn cak, ku rienku yen aci yin kēriēec ēbēn cak ku piirkē."

Athōōr ku Manh Amāäl

5 Ku tiēṅ athōōr ke muk raan cī nyuc thōōc nom ciinden cuēc. Athōōr aci gōt yic ku yekōu aya, ku aci nuet thok theny kadhorou. ^{‡2} Ku tiēṅ atuny Nhialic ril apeī, ke thiēc rōldit, "Yeṅa la yic bi thaany kuem athōōr thok ku liep athōōr yic?" ³ Ku acin raan pan Nhialic, nadē ke ye pinynhom ku piiny tip yic la riel bi athōōr pet yic ku kuen. ⁴ Guo dhiau apeī rin cīn yen raan cī yōk ke la cōk bi looi kēya. ⁵ Go raan tōk kōcdit lēk ya, "Pāl dhiēu! Tiṅ kōōr, raan kuat Juda wundit Debit wāär ē bēnyaknom yen aci jṅrac tiaam, kēya yen alēu ye bi theny kadhorou kuem ku pet athōōr yic." ^{†††} ⁶ Ku tiēṅ Manh Amāäl ē thōn ke kāac ē thōny bēnyaknom ciel yic. Yeen aci lāai pīr kaṅuan ku kōcdit gōōm piny. Ku Manh Amāäl aca tiṅ ke ciēt cī nōk. Ku ala tuṅ kadhorou ku nyin kadhorou kek Wēi Nhialic kadhorou cī tuōōc pinynhom ēbēn. ^{†††7} Go Manh Amāäl la ku lōōm athōr tō ciin cuēc tēnē ye cī nyuc thōōc nom. ⁸ Tēwēn cī yen ye lōōm, ke lāai pīr kaṅuan ku

† 4:3 Edhe 1:26-28; 10:1 †† 4:5 B.bei 19:16; Ny 8:5; 11:19; 16:18; Edhe 1:13; Ny 1:4; Dhāk 4:2 ‡ 4:7 Edhe 1:22, 5-10; 10:14 †† 4:8 Edhe 1:18; 10:12; Ith 6:2-3 ††† 5:1 Edhe 2:9-10; Ith 29:11 ††† 5:5 Cāk 49:9; Ith 11:1, 10 ††† 5:6 Ith 53:7; Dhāk 4:10

kōcdit kathiārou ku ṅuan, gut kenhiɔl piny yenhom, ku kōcdit aake muk thoom ku aduuk cī looi miṅṅōṅ tōc cī thiāṅ adōṅ ṅir, yen tō nyin rōōk kōc ē Nhialic luōōi. ⁹⁹ Ku ketkē waak ē yam ēlā, "Yin ala yic ba athōōr lōōm ku kuem theny yethok. Rin cī kōc yi nōk ku riemdu yen aci yin kōc pinynhom, dhiēth ku wuōt ku thok ēbēn ṅōc bīk aa kōc ē Nhialic emēn. ^{††} ¹⁰ Yin aci keek cɔl aaye kōc Nhialicda luōōi. Ku aabi pinynhom mac." ^{†††} ¹¹ Ku ben daai, ku pieṅ rōl atuuc nhial juēc apeidit cīi kuen ke kāac ke cī thōōc gōōm piny, ku lāai pīr kaṅuan ku kōcdit, ^{††12} aake kēt waak rōldit apeī, "Manh Amāäl wāär cī nōk yen ala yic. Adhil leec rin rielden tō kek yeen, ku jīeek ku ṅiny kāṅ, ku diik, aa dhil athēēkdit apeī yōk thīn." ¹³ Ku pieṅ kuat kē pīr ēbēn tō pan Nhialic ku pinynhom, ku piiny tip yic ku wēr yiic ēbēn ke kēt ēlā, "Tēnē yeen cī nyuc thōōc nom ku tēnē Manh Amāäl, bi αλεεε ku athēēk ku diik ku riel aa kākke akōlriēec ēbēn!" ¹⁴ Ku gēm lāai pīr kaṅuan, "Yenakan." Ku gut kōcdit kenhiɔl piny ku dōrkē.

Theny

6 Guo Manh Amāäl tiṅ ke kuem thaany tueṅ kam theny kadhorou, ku pieṅ lān tōk kam lāai kaṅuan pīr ke lueel rōldit apeī cīt mār ē deṅ, "Bäär!" ² Ku tiēṅ piny, go ya mathiāṅ yer yen tiēṅ, ku raan cath ē ye amuk dhaṅ ke wieth, ku gēm ajōm ē bēny bi tāau yenhom. Ku jīel bi la pinynhom, cīt kēny cī tṅ dhōṅ ku cop kōc ater. ^{†††} ³ Ku kuem Manh Amāäl thaany ē rou thok, ku pieṅ lān pīr ē rou ke jam rōldit ēlā, "Bäär!" ⁴ Ku bō mathiāṅ thith bei tēwēn. Ku raan cath ē yeen aci gām riel bi kōc cɔl aathār pinynhom, ku bi kōc rōt nōk ē rōt. Ku gēm paldit ye kōc thōr. ^{††} ⁵ Ku ben Manh Amāäl thaany ē diāk kuem, ku pieṅ rōl ē diāk lān pīr ke lueel, "Bäär!" Ku tiēṅ piny, go ya mathiāṅ col yen tiēṅ ku raan cath ē ye amuk wēnh ye kāṅ them yecin. ^{††6} Guo kē cīt rōl raan piṅ ke jam kam lāai kaṅuan pīr yiic ku lueel, "Aduṅ abik yen ariōp akāl tōk, ku aduuk kadiāk ayiēer kek ariōp akāl tōk. Ku duōkkē tiim ye miōk yōk thīn ku tiim ye cam rēc." ⁷ Ku ben Manh Amāäl thaany ē ṅuan kuem thok, ku pieṅ rōl lān ē ṅuan pīr ku lueel, "Bäär!" ⁸ Ku tiēṅ mathiāṅ cīn kit la gei, ku raan cath ē ye ala rin, "Thou," Ku rin kōk cɔl, "Piny ē Thou," Ke buōth cōk ke cīi yiic mec. Keek aake cī gām riel bīk tēcīt abarṅ ṅuan kōc pinynhom yiic nōk ē tṅ ku cōk, ku tuaany, ku lāai roor. ^{†††} ⁹ Ku ben Manh Amāäl thaany ē dhiēc kuem thok, ku tiēṅ wēi kōc wāär cī nōk ariāk cōk rin cī kek wēt Nhialic

§ 5:8 Wk 141:2 † 5:9 Wk 33:3; 98:1; Ith 42:10 †† 5:10 B.bei 19:6; Ny 1:6 †† 5:11 Dan 7:10 ††† 6:2 Dhāk 1:8; 6:3, 6 † 6:4 Dhāk 1:8; 6:2 † 6:5 Dhāk 6:2, 6 †† 6:8 Edhe 14:21

gam puṣu ēbēn, ku yekē lueel. ¹⁰ Go wēi kiu rōldīt apeī ku luelkē, “Bēny yīn ala cōk ku yīn ē yic! Ye nēn bī yen rot jāl looi ba kōc pinynhom tēm awuōc rin cī kek ḡo nōk?” ¹¹ Go ḡek kamken aa gām alanḡ ḡer, ku lēk ke bik tiīt tēthin-nyōcṡ ḡet tē bī akuēn kōc lui ke ke, ku miēthakēn kek ke bī nōk ēbēn cimēnden, jāl tuōōm.

¹² Ku tiēḡ Manh Amāäl ke kuem thaany ē dātem thok. Ku ya ayiēkyiēēk pinydit tet yen loi rot, ku loi akōl rot bī cuṡl cīt alanḡ col, ku wel pēei yenyin bī ya malual cīt riem. ¹³ Ku lōōny kuēl piny nhial cimēn ḡam cī luōk ye yom tēḡ piny tē yiēēk yen tim. ¹⁴ Ku dol nhial rot ciēt ye athōōr ku mēr, ku nyēei kuōr ku golgol tō wīir rōt ē nyiēnken yiic. ¹⁵ Go bānyḡaknhīim ē pinynhom, ku bāny mēc, ku bāny apuruuk ku ajiēek, kōc thiek yiic ku aloony, ku kōc cie aloony them bik thiaan ē kuōr yiic, tēdē ke ye kuōr nhīim. ¹⁶ Ku yekē cōōt kuōr yiic ku aleel yiic, ku luelkē, “Aa wek kuōrkā kuōmkē ḡonhīim bī raan rēēr ē thōōc nhom ḡo cīi tiḡ. Ku Manh Amāäl acīi bī lēu bī ḡo ben tēm awuōc. ¹⁷ Ee yic akōldīt bī Nhialic ku Manh Amāäl raan ēbēn tēm awuōc acī bēn, ku acīn raan bī awuōc kēnē ḡōōk?” ^{†††}

Kōc 144,000 Itharel

7 Ku ben atuuc nhial kaḡuan tiḡ ke kāāc ḡuōk ē piny kaḡuan yiic, ke ke jāc yom ē bēn ḡuōk kaḡuan yiic nhom, bī ciēn yom ben buōk ē pinynhom, tēdē wēr yiic, tēdē kuat tim nhom. ^{††2} Ku tiēḡ atuny dēt ke bō bei tē ye akōl nyin bēn thīn, ke muk thaany Nhialic pīr, ku col atuny kēnē rōldīt atuuc nhial kaḡuan wāār ci gām riel bik pinynhom agut cī wēr. ³ Ku lueel, “Duōkkē piny ku wēr ku tiim rēc, ḡet tē bī ḡok kōc cī Nhialic gam ēbēn yiēk nhīim kīt kenhīim tuēḡ.” ⁴ Ku lēk raandā ḡen, lōn akuēn kōc la nhīim thaany ē Nhialic kōc Itharel yiic aa kōc 144,000 ē kuat thiāār ku rou Itharel yiic, ⁵ tim thiāār ku rou kuat Itharel tōk yic, Juda, Ruben, Gat, Aker, Naptalī, Manathe, Thimaan, Lebī, Ithakar, Dhebulun, Jotheḡ, ku Benjamin.

Kōc juēc kāāc pan Nhialic

⁹ Ku diēl ḡanyin piny, ke ḡa tiḡ kōc juēc cīi lēu bī ke kueen. Keek akuut kam kuat dhiēth, ku wuōt, ku thok kōc rēēr pinynhom ēbēn. Ku keek aake kāāc ē thōōc nhom tuēḡ ku jṡl a Manh Amāäl, ku aake cienḡ alēth ḡer ku keek ēbēn aake muk wuōk agēp kecin. ¹⁰ Ku kiiukē rōldīt apeī ku luelkē,

“Nhialicdan rēēr thōōc nhom ku Manh Amāäl kek aa ḡook luōk.”

¹¹ Ku atuuc ēbēn aake kāāc ke cī thōōc, ku kōcdīt, ku jṡl aa lāāi pīr kaḡuan ḡōōm, ku gutkē kenhiṡl piny ē thōōc nhom tuēḡ ku dorkē Nhialic, ¹² ku luelkē,

“Yenakan! Bī alēec, ku diik, ku ḡjiny kāḡ ku gam riel,

ku athēēk, ku riēldīt apeī ku lēc aa kāk Nhialicda akōl-riēēc ēbēn. Yenakan.”

¹³ Go raan tōk kam kōcdīt wēn ḡa thiēēc ku lueel, “Ye ḡiḡa kōc cienḡ alēth ḡerkā, ku bik tēnen?”

¹⁴ Guō dhuk nhom, “Aa kuōc ke, bēny. Ee yīn anḡic ke.” Go lueel, “Kekkā aa kōc cī tēek kāril yiic ku ḡuumkē.

Aacā alāthken lōōk riem Manh Amāäl bī ke looi bik ḡer. ^{††15} Ku ē yen aye kek kōōc thōny Nhialic nhom ku yekē luōōi akōl ku wēēr luāḡde, ku yen cī nyuc ē thōōc nhom abī ke aa kony ē rēērde thīn. ¹⁶ Keek aacīi rou ku cōk bī ben nōk acīn, tēdē ke ya akōl tuc yen ben ke nyop ḡup, ^{††17} rin Manh Amāäl yen rēēr thōōc yic ciēl abī ya abīōḡden. Ku abī ke la dēēk nyīn pīu ē pīr, ku aabī Nhialic weec nyīn ē pīu wāār dhiēeu kek.” ^{††}

Thaany ē dhorou

8 Nawēn ḡany Manh Amāäl thaany ē dhorou thok, kam wēn ke piny la bit tēthin-nyōcṡ koor. ² Ku tiēḡ atuuc kadhorou ke kāāc Nhialic nhom ku ḡek ke cī yiēk kaḡ.

³ Ku bō atuny dēt, ku kēēc ariāk lōōm ke muk kē ye adōḡ ḡiḡ took thīn cī looi mīlāḡ tōc. Ku yeen ēcī gām adōk juēc ḡiḡ apeī, bī ke juaar kek rōōk kōc ē Nhialic ariāk cī looi mīlāḡ tōc nhom, rēēr ē thōōc lōōm. ^{††4} Ku la tol adōḡ ḡiḡ cī took nhial, kek rōōk kōc ē Nhialic muk atuny nhial kāāc Nhialic nhom. ⁵ Go atuny kē ye adōk took thīn lōōm, ku muōc yic many rēēr ariāk nhom ku cuēt piny. Ku piḡ kē cīt mār ē deḡ ku bir, ku loi ayiēkyiēēk rot. ^{††}

Keḡ

⁶ Go atuuc kadhorou la keḡ kadhorou rōt ḡuiir bik ke kooth. ⁷ Go atuny tuēḡ kaḡde kooth yic, ḡo ya ḡṡi ku many cī liāāp kek riem kek lōōny pinynhom. Go mac tōōḡ ē diāk tiim ku wal cī cil pinynhom nyop. ^{††}

⁸ Go atuny ē rou kaḡde kooth yic, ḡo ya kēdiit cīt ku-ur ē mac yen piir rot adēkdiēet yic. Go tōōḡ ē diāk rot waar bī ya riem. ⁹ Go tōōḡ ē diāk kāk pīr adēkdiēet thou, ku rēc tōōḡ ē diāk riēth.

¹⁰ Ku koth atuny ē diāk kaḡde. Go ya kueldīt apeī dēp yen lōōny tōōḡ ē diāk wēr ku nyīn pīu ye dek yiic.

^{††11} Ku rin ē kuēl kēnē acṡl kēkec ḡṡr. Go pīu rōt wel bik kec, ku kōc juēc ke cī dek thīn aacī bēn thou rin cī pīu kec. ^{†††}

¹² Go atuny ē ḡuan kaḡde kooth. Go tōōḡ ē diāk akōl ku pēei ku kuēl rac abī tōōḡ ē diāk ruelden yic liu. Ku cīn ruel tōōḡ ē diāk akōl ku wēēr. ^{†††}

¹³ Ku jal jat ḡanyin, ke ye acu yen tiēḡ ke pār nhial, ku piēḡ ke cōt rōldīt apeī ku lueel, “Ye kērēec ē dā! Ye kērēec ē dā tēnē kōc ē pinynhom rin aabī kārēc ḡōk, tē le atuuc kōk kadiāk keḡ kooth yiic.”

† 6:12 Ny 11:13; 16:18; Ith 13:10; Juel 2:10, 31; 3:15; Mt 24:29; Mk 13:24-25; Lk 21:25 †† 6:13 Ith 34:4 ‡ 6:14 Ny 16:20 †† 6:15 Ith 2:19, 21 †† 6:16 ḡoth 10:8; Lk 23:30 ††† 6:17 Juel 2:11; Mal 3:2 ††† 7:1 Jer 49:36; Dan 7:2; Dhāk 6:5 § 7:3 Edhe 9:4, 6

§† 7:14 Dan 12:1; Mt 24:21; Mk 13:19 ††† 7:16 Ith 49:10 §† 7:17 Wk 23:1; Edhe 34:23; Wk 23:2; Ith 49:10; 25:8 §†† 8:3 Amo 9:1; B.bei 30:1, 3 §† 8:5 Leb 16:12; Edhe 10:2; B.bei 19:16; Ny 11:19; 16:18 §† 8:7 B.bei 9:23-25; Edhe 38:22 §†† 8:10 Ith 14:12 §†† 8:11 Jer 9:15 §§§ 8:12 Ith 13:10; Edhe 32:7; Juel 2:10, 31; 3:15

9 Ku koth atuny ē dhiēc kaṅde. Guɔ kuel cī lööny ē pinynhom tiṅ, ku yeen aci gām wēnh ē riēt bī yen tēthuth mec yic apei ṅaany nom. ² Go tēthuth mec yic apei ṅaany nom. Go toldit apei bēn bei tēthuth, tol cīt tol manydit dēp apei, ku pat tol akōl nyin ku nhial ku looi piny bī cuɔl. ³ Ku ye kɔɔɔm yen bō bei tol yic bī la pinynhom, ku gēm riel cīt riel ē kith. ⁴ Go lēk ke bik wal kek tiim ku kākōk cil pinynhom cīi rec, ku ye kɔc cīn gup kīn Nhialic kenhīim tuēṅ kepēc kek rēckē ke. ⁵ Keek aake cī Nhialic puɔl bik kɔc aa yiēk tērem apei tēn pēi kadhiēc ku cīk kɔc nāk. Ku arēm yekē yiēk kɔc acīt arem dhie cī kieth raan moc. ⁶ Ye pēikā kadhiēc yiic abik wīc bik thou, ku thuɔɔ abī mec ke ke. †

⁷ Kɔɔɔm juēckā aake cīt mīthiōṅ cī guir bik la tṅ yic. Ku aake ceṅ kacit ajōm cī looi milāṅ tōc kenhīim, ku aake cīt nyin kɔc. ⁸ Ku nhīm tō kenhīim aa bār cimēn nhīm ē diāār, ku aala thook lec cīt lec ē kōor. ⁹ Ku aala pem kē cīt wēnh dhie ye kɔc kepuōth gēēṅ tṅ yic. Ku duɔɔt ye wuōkken looi tē pēēr kek, acīt duɔɔt riēth dhie ye mīthiōṅ juēc thel looi, tē le kek tṅ yic. ¹⁰ Ku yālken aa cīt yāl ē kith, ku kē cīt kek yāl kākā yen ale kek riel bik kɔc ya gām tē rem ye pēikā kadhiēc yiic. ¹¹ Ku keek aala bēnyṅaknom mac ke, yen atuny tēthuth mec yic, ku rienke acɔl riāāk, tēdē ka cɔl raan ē kāṅ rac.

¹² Kēreec tuēṅ aci thōk. Ku ye cōk ciēen kāreec kōk karou thiek apei aabō.

¹³ Ku koth atuny ē dātem kaṅde, guɔ rōl piṅ ke bō kam guōk kaṅuan yiic ariāk cī looi milāṅ tōc kāāc ē Nhialic nom. ¹⁴ Ku lueel rōl tēnē atuny ē dātem wēn muk kaṅ yecin ēlā, “Lony atuuc kaṅuan wāār cī duōt piny wārdit Yuparet yic.” ¹⁵ Go atuny ē dātem atuuckā kaṅuan jal lony bik tōōṅ ē diāk ē kɔc pinynhom nōk. Aake cī Nhialic tāu akōldeen alanden. ¹⁶ Go lēk ṅen lɔn apuruuk aa timtim buot karou. ¹⁷ Ku tiēṅ mīthiōṅ ku kɔc cath ē ke nyuōth yic. Ku kɔckā aala pem kēcīt wēnh dhie ye kɔc kepuōth gēēṅ tṅ yic, ku wēthkā aa thith cimēn mac, ku aa miṅōk ku mikēth aya. Ku nhīm mīthiōṅ aa thōṅ ke nhīm kōr. Ku mac ku tol ku kēdēt mac cɔl adēp ē bēn bei kethook. ¹⁸ Kākā kadiāk, tol, ku mac ku ban mac cɔl adēp bēn bei mīthiōṅ thook, aci tōōṅ ē diāk kɔc pinynhom bēn nōk. ¹⁹ Rin riel mīthiōṅ atō kethook ku keyāl aya, rin yālken aake cīt kāpieny kenhīim ye kek kɔc gām ṅōntōōk.

²⁰ Abēk kɔc ē pinynhom kēc kājuēc rēc kɔc nōkkā ke nōk, aake kēc luoi kāreec puɔl acin, luoi ye kek jakreec door, jak cī kiēēt ē wēth ku aleel ku tiim cie daai, ku cīk ye piṅ ku cīk ye cath. ²¹ Kɔckā aakēc luoi kāreec puɔl, cīt nāāk ē rōt, luoi kāk jakreec, ku luoi ē bal, wīny diāār ku cuēēr.

Atuuc ē Nhialic ku athōr koor

10 Ku ben atuny dēt ril apei tiṅ ke bō bei pan Nhialic ke bō ē pinynhom. Ee cī luāt kum ku miit yenhom nhial, ku adēp nyin cimēn akōl, ku dierke kecīt liem ē mac. ² Atuny kēnē amuk athōr thiin koor ṅaany yic yecin, ku cōkden cuēc ēcī tāāu adēkdiēet nom, ku cōkden ē cam pinynhom, ³ ku cōōt rōldit cīt dhiēn kōōr. Nawēn cī cōōt ke kecīt mār ē deṅ gam yerōl arak dhorou nhial. ⁴ Wēn jīēm kacit mār deṅ kadhorou, ku wēn duēr kāk cīk lueel gāt piny, ke ṅa piṅ rōl pan Nhialic ke lueel, “Duk kāk cī kacit mār deṅ kadhorou lueel lēk kɔc kōk, ku duk ke gēt piny.”

⁵ Go atuny wāār ca tiṅ ke kāāc adēkdiēet nom ku pinynhom ayeer, ciinden cuēc jat nhial. ⁶ Ku kuēēṅ rin Nhialic cie thou, ku yen cī nhial ku piny ku wēr, ku kāk tō keyiic ēbēn cak ku lueel, “Nhialic acīi bī tiit apei ēmēn, bī kē cī guir cīi loi tēcīt tē bī yen rot luɔɔi thīn! ⁷ Ku tē le atuny ē dhorou kaṅde kooth, ke Nhialic abī kēden cī thiaan thāāp cimēn wāār cī yen ye lēk aluɔɔnyke, kɔc kākke tiṅ.” ††

⁸ Go rōl wēn ca piṅ ke jam nhial ṅen ṅōōk, “Lɔɔr lōm athōr koor ṅaany yic muk atuny kāāc adēkdiēet nom ku pinynhom ayeer.”

⁹ Guɔ la tēnē atuny nhial ku thiēec bā gām athōōr. Go gām ṅen ku lueel, “Lōm ku cam. Abī miēt yīthok ciēt ye kiēc ku abī rot la wel bī wac yīyāc.” ¹⁰ Guɔ athōōr lōōm ku cam, go miēt ṅathok ciēt ye kiēc. Nawēn ṅet yāyāc ke wel rot bī wac bī ciēt cuēc. ¹¹ Ku lēk ṅa ēlā, “Yin adhil kē cī Nhialic guir tēnē kɔc ē pinynhom ēbēn nyuɔɔth ēmēn, kɔc jam ē thok juāac ku bānyṅaknhīm.”

Kɔc wēt Nhialic lēk kɔc

11 Go ṅen gām wai, wai ē duēr ciēt tim dhie ye kāṅ them, ku lēk ṅa, “Lɔɔr them luanṅ Nhialic ku ariāk tō thīn, ku kuen kɔc ē rōōk thīn tēnē ṅa. ¹ Ku duk kal yic tō luak kōu them rin lṅ kēnē aci gām kɔc kēc wētdiē gam. Ku keek aabī gendiē kuany kōu ke rēc kāṅ pēi kathiārṅuan ku rou. ² Ku ṅen abī kacikē karou tuɔɔc bik wēt ē yic la lueel. Aabā alēth col, alēth ē lēṅ ciēṅ, ku aabī wētdiē la lēk kɔc ē nīn tim ku buot karou ku thiārdātem yiic.”

³ Kɔckā karou wēt Nhialic nyuɔɔth, kek aa tiim karou ye miēthken looi ē miōk, ku kāk ye mēc adōk karou took kenhīim ē kōōc Nhialic nom bēny pinynhom. ⁴ Na le raan them ye bī kɔckā karou yiēk tērem, ke mac abō bei kethook ku nyuɔɔc kɔc ater ēbēn. Kēya raan wīc ye bī looi kēya abī Nhialic nōk. ⁵ Aaci Nhialic gām riel bī kek deṅ pēen bī cīi tueny nīn bī kek wētdē nyuɔɔth. Aaci gām riel aya bī kek piu waar bik aa riem, ku cɔlkē kuat kērac ēbēn abō pinynhom. Kēnē alēukē bik aa looi akōlakōl tēcīt tē wickē ye. †††

† 9:2 Cāk 19:28 †† 9:3 B.bei 10:12-15 † 9:4 Edhe 9:4 †† 9:6 Jop 3:21; Jer 8:3 †† 9:7 Juēl 2:4 ††† 9:8 Juēl 1:6 ††† 9:9 Juēl 2:5 † 9:13 B.bei 30:1-3 †† 9:20 Wk 115:4-7; 135:15-17; Dan 5:23

††† 10:7 B.bei 20:11; L.rou 32:40; Dan 12:7; Amo 3:7 †† 10:10 Edhe 2:8-3:3 ††† 11:1 Edhe 40:3; Dhāk 2:1-2 †† 11:2 Lk 21:24 †† 11:4 Dhāk 4:3, 11-14 ††† 11:6 1Brj 17:1; B.bei 7:17-19; 1Tha 4:8

⁷ Nawēn cī kockā karou wēt jal nyuɔɔth ēbēn, ke lān roor rac apeī bō bei tēthuth mec yic, aabi thōr ke ke ku aabi lān ke nōk, ^{†8} ku guāpken aabi cuat ē gēk yic gendīt wāār cī kek bēny ē kockā karou piāāt thīn tim cī rīiu kōu. Gen kēnē acīk gām rin cīt rin pan Thodom ku Ijip. ^{††9} Kuat dhiēth, wuōt ku thok pinynhom ēbēn aabi guāpken aa tiŋ piiny ē gēk yic nīn kadiāk ku abak, ku acīn raan bī puōl bī ke thiōk. ^{††10} Kōc pinynhom ēbēn aabi puōth miet rin cī ē kockā karou thou. Aabi yai looi ku gēm̄kē rōt kāpath kamken, rin cī kockā karou kōc pinynhom cōl agum apeī. ^{††11} Tēwēn cī nīn kadiāk ku abak thōk, ke Wēi Nhalic la ē kōc wēn cī thou gup ku jtkē rōt. Go kōc njic ke cī ke tiŋ riōōc apeī dīt. ^{††12} Ku piŋ kockā karou rōl ke cōt pan Nhalic, “Bāk tēn.” Gokē la nhial ke kōc aterken daai, ke ke cath ē piōōl yic. ^{††13} Kaam wēn cōk ka ayiēēkyiēēk dīt tet loi rot. Go tōōŋ ē thiāār ē geu wīik, ku thou raan tiim kadhorou. Ku jōl kōc cī pīr riōōc ku leckē dīt Nhalic tō nhial. ^{††}

^{††14} Kēnē, yen ē thōk kēreec ye kek rou, kēreec dēt ye kek diāk abō ēmēn!

Kaŋ ē Dhorou

^{††15} Go atuny ē dhorou kaŋde kooth yic, guɔ atuuic nhial piŋ rōt ke jam rōldīt pan Nhalic ku luelkē, “Nhalicda ku Raan cī dōc ku lōc acī bāāny pinynhom ya kēden, ku Nhalic abi mac akōlriēēc ēbēn.” ^{†††}
^{††16} Go kōcdīt kathiārou ku ŋuan cī nyuc ē thōny Nhalic lōm wīik ke gut kenhiōl piny, ku dorkē Nhalic, ^{††17} ku luelkē, “Bēny Nhalic Madhōl yen rēēr thīn theer ku yen tō thīn ēmēn.

Yīn yeku leec rin cī yīn riēdu nyuōth yook ku yīn acī māācdu jōk cōk!

^{††18} Ku kōc kuc yīin aake cī puōth riāāk rin tēn riāŋ ē piāndu

acī bēn tē bī kōc cī thou yāth luk yic, ku tē bī kōc ariōpden yōk yīin luōōi, ku kōc kāk Nhalic tiŋ, ku kacku ēbēn kōc yī door, kōckor ku kōcdīt ēbēn acī bēn.

Tē bī kōc cī pinynhom rac nōk acī bēn.” ^{†††}

^{††19} Go luaŋ Nhalic nhial ŋaany thok, ku rōŋdīt lōŋ ē dōōr ē tō abŋthīn. Go kāk cīt bir ē deŋ ku ayiēēkyiēēk, ku mār ē deŋ ku tueny ē gei, rōt looi. ^{††5}

Tik ku kēdiit cīt jakanuaan

12 Ku loi kēdiit kōc gōi rot nhial. Tik ē tō thīn ke cī akōl gōōm piny ku p̄ei yecōk, ku cien ajōm la kōu kuēl kathiāār ku rou. ^{†2} Yeen ē tiŋ liac, nawēn cī thiōk ke dhiēth, ke rōp ku rem abi dhiau apeī.

^{†3} Ku ben dēt bēn bei nhial kēdiit kōc gōi, ku kēdiit thith cīt jakanuaan la nhīim kadhorou ku tuŋ kathiāār

† 11:7 Dan 7:7, 21; Ny 13:5-7; 17:8 †† 11:8 Ith 1:9-10 † 11:11 Edhe 37:10 †† 11:12 2Bŋ 2:11 †† 11:13 Ny 6:12; 16:18 ††† 11:15 B.bei 15:18; Dan 2:44; 7:14, 27 ††† 11:18 Wk 2:5; 110:5; 115:13 † 11:19 Ny 8:5; 16:18, 21

ku ajōm kadhorou kenhiim. ^{††4} Ku thēl tōōŋ ē diāk kuēl bei nhial yeyōl ku piir ke pinynhom, ku bīi ku kēēc tiŋ wēn dhiēth nhom bī manh dhiēth tiit bī dhiēēth bī cam. ^{††5} Go tik manh ē moc dhiēēth, yen bī kōc pinynhom mac ke cīn aŋuān. Go atuny nhial bēn ku rum meth man cin ku yēth nhial tēnē Nhalic thōnyde nhom. ^{††6} Go tik riŋ roor tē cīi ceŋ, tē cī Nhalic guiir tēnē ye bī yen la rēēr thīn, bī la muk ē nīn tim ku buot karou ku thiārdātem.

^{†7} Go tōŋ rot looi pan Nhalic. Atuny cōl Maikel ku atuuc kōk acī bēn thōr kek kēdiit wēn cīt jakanuaan ku atuōōcke. ^{††8} Ku kēdiit kēnē acī bēn tiaam, ku acī bēn cuōp wei pan Nhalic. ^{†9} Maikel kek atuōōcke acī kēdiit kēnē kek atuōōcke bēn cuōp wei pan Nhalic. Kēnē yen ē Bēny jakreec dīt wāār ye lueel ka cōl kēpiiny, yen raan ēbēn cōl aloi awuōc. Acīk bēn cuat pinynhom kek atuōōcke ēbēn. [†]

^{†10} Ku piēŋ rōldīt ke cōt pan Nhalic ku lueel,

“Ēmēn, tē bī Nhalic kōc luōk acī bēn! Ēmēn, Nhalic acī riēden yen bēnyŋaknhom nyuɔɔth! Ēmēn, Raanden cī lōc ku dōc acī riēde nyuɔɔth! Rin raan wāār ē kōōc Nhalic nhom ku gōōny miēthakua akōl ku wēēr, acī cuōp wei pan Nhalic. ^{††11} Miēthakua acī jōŋrac tiaam rin cī Manh Amāāl rot juaar bī nōk rienkua ku rin cī kek wēt yic lēk raan ēbēn, ku keek aa kēc wēiken nhiaar bīk riōōc ē thou. ^{†12} Week ēbēn, wek kōc rēēr pan ē Nhalic mietkē puōth, ku kuat kē rēēr ē pinynhom ku wār abi gum apeī dīt. Rin jōŋrac acī cuōp ē pinynhom tēnē ke, ku yen acīt puōu mac rin acīn nīn juēc cī pāl ye bī yen luui.”

^{†13} Nawēn le kēdiit cīt jakanuaan njic lōn cī ye cuat pinynhom, ke cop tiŋ wēn cī manh moc dhiēēth bī dōm. ^{†14} Go tik gām wuōk cīt wuōk acu ku bī cōl apēēr tēden wāār roor tē cīi cien. Ku bī yen la tiit thīn run kadiāk ku abak, ku akēc jōŋrac bēn lēu bī yiēk tētōk. ^{††15} Ku ŋōk kēpiiny piēu dīt cīt aboor yethok rin bī tik mou. ^{†16} Go tik pinynhom tik kony, rin cī yuārdīt apeī piny dai yic, ku wet piū thīn yōŋyōŋ. ^{†17} Go kēdiit cīt jakanuaan puōu riāāk tēnē tik apeī ku le thōr kek mīthken kōk cī lōōŋ Nhalic theek, ku mukkē wēt yic cī Jethu nyuɔɔth. ^{†18} Ku la jōŋrac kōōc ē wār nhom.

Lāāi karou

13 Ku tiēŋ lān roor rac apeī ke bō bei adēkdiēet yic. Ku ala nhīim kadhorou ku tuŋ thiāār la nhīim ajōm kathiāār. Ku kenhiim ēbēn rin acī gōt rin ē Nhalic tōc guōp. ^{††2} Lān wēn ca tiŋ acīt kuac, ku adīt cōk kek riōōp bēēr la kōth nhīm, ku acīt thok kōōr. Acī kēdiit cīt jakanuaan gām riēde bī nyuc ē thōōc nhom cīt bēnyŋaknhom la ye cōk. ^{††3} Nhuōm tōk, nhīim ē lān kēnē ala yic piāār cīt piāār tētōk dīt apeī ku jōl dēm. Kōc ē pinynhom ēbēn aake cī gāi ē lān kēnē ku buothkē.

† 12:3 Dan 7:7 †† 12:4 Dan 8:10 † 12:5 Ith 66:7; Wk 2:9 †† 12:7 Dan 10:13, 21; 12:1; Jut 9 † 12:9 Cāk 3:1; Lk 10:18 † 12:10 Jop 1:9-11; Dhāk 3:1 †† 12:14 Dan 7:25; 12:7 †† 13:1 Dan 7:3; Ny 17:3, 7-12 ††† 13:2 Dan 7:4-6

4 Keek ebēn aake ye jɔŋrac door rin cī yen lēi gām riel, keek aya aake ye lēi door, ku luelkē, “Acin kēril cīt ē lān kēnē. Acin raan lēu bī thōr kek ye.”

5 Go lēi puōl bī jal nhiam apei, ku ye Nhialic lat. Go Nhialic pāl riel kēnē tēnē pēi kathiārɣuan ku rou. 6 Ku jɔl lēi jam ku lēēt Nhialic kek kɔcken rēēr nhial paande. 7 Acī Nhialic puōl bī thōr kek kɔc Nhialic ku tiēm ke. Ku ēcī gām riel kɔc pinyhom nhīim ebēn. 8 Kuat raan rēēr pinyhom ebēn abī ye adoor, kɔc cīi ye bī ya door aa kɔc cī rienken gōt athōr pīr yic, ke piny kēc guɔ cak. Athōr kēnē ē kēn Manh Amāäl wāär cī nōk. †

9 Na lakkē yīth, ke we pīŋ apath, 10 “Kuat kē cī Nhialic guir bī rot luōi yī abī rot dhiel looi kēya. Raan bī mac, raan bī teem rōl ē pal abī teem rōl. Wēt kēnē ē lɔn bī kɔc cī gam dhiel gum ku rilkkē puōth gamden yic.” ††

11 Ku tiēŋ lān dēt ke bō bei piiny, ke la tuŋ karou cīt tuŋ jɔŋrac. 12 Yeen alui riel cīt riel lān tuēŋ ke ŋic lān tuēŋ, ku theny kɔc ē pinyhom thīn bīk lān tuēŋ aa door, lān wāär cī tētōk dem yenhom. 13 Ku looi kākđit jāŋ gōi. Ee ye mac cɔl alōōny piny nhial ke kɔc ebēn daai ē ye. 14 Lān ciēen kēnē acī puōl bī kākđit jāŋ gōi aa looi ke lān tuēŋ daai thīn. Rin ē kakkā yen acī yen kɔc pinyhom wēŋ bīk la yecōk. Acī bēn yōōk bīk kēdāŋ buth bī kek lān tuēŋ kiēt ku yekē door, lān wāär cī nōk ē pal ku ben pīr. 15 Lān ciēen kēnē acī puōl bī wēi yāth kēwēn cī lān tuēŋ kiēt yic, rin bī ya jam ku cɔl kɔc cīi ye ye door anāk. 16 Ku yōōk lān ciēen kɔc ebēn, bēny ku kīc, ajak ku raan ŋōŋ, alony ku raan lāūu nhom, bī raan ebēn kīt tāūu kōŋden cuēc, tēdē ke tēūu yenhom tuēŋ. 17 Acin raan cī puōl bī kēde yaac, tēdē ke yɔcɔc ke cīn nhom kīt kek rin, tēdē ke ye akuēn rienke nyuōth.

18 Yin adhil kāŋ ŋic apath ba kēnē jāl deet yic. Raan la kē ŋic adhil kēnē dōt yic, bī akuēn ē lān ŋic, rin akuēn akāac nyin rin ē raan, akuēn ē buot kadātem ku thiārdātem ku dātem.

Manh Amāäl ku kacke

14 Ku jɔl lā diel ya nyin piny, ke ye Manh Amāäl yen tiēŋ ke kāac gɔt nhom Jeruthalem, kek kacke tim buōt ku thiārɣuan ku ŋuan cī rin Manh Amāäl ku rin Wun gōt kenhiim tuēŋ. †† Ku piēŋ rōl nhial kecīt arōōl ē piū kat apei. Aye piŋ kecīt mār derŋ thiek apei, tēdē ke ye thoom juēc gut. 2 Ku kāac kɔc tim buōt thiārɣuan ku ŋuan ē thōōc nhom tuēŋ, ke ket waak yam lāūi pīr kaŋuan ku kɔcđit nhīim. Waakkā acin raan lēu bī ke ket, aa keek kek kɔc cī Nhialic luōk ē rōt. 3 Keek aa kɔc cī rōt tiit cie wīc ē diāār. Keek aa kɔc la cōk. Ee Manh Amāäl yen aye kē buōth cōk kuat tē le yen thīn. Kɔckā kek acī luōk kam kɔc ebēn, aa kɔc ē Nhialic ku Manh Amāäl, aa cīt rap ē yam dhie ye juēr Nhialic. 5 Ku keek aa kēc lueth kaŋ lueel. Ku acin kēreēc cik kaŋ looi. †††

Atuuc nhial kadiäk

6 Ku tiēŋ atuny dēt ke pār aliir yic nhial ke muk athōr Wēt Puōth Yam, wēt pīr akōlriēc ebēn tēnē kuat dhiēth ku wuōt ku thok pinyhom ebēn. 7 Ku lueel rōldīt, “Thēkkē Nhialic ku lēckē rin dīit yen apei. Rin nīn aacī thōk, nīn bī yen kɔc ē pinyhom yāth ē luk yic. Duōrkē rin yen aa cak nhial ku piny ku wērdīt ku nyin ē piū.”

8 Ku buōth atuny rou atuny tuēŋ cōk, ke ye lueel ē rōldīt, “Gendīt Babilon acī rac ebēn. Babilon ē ye kɔc pinyhom cɔl adek muōn kec apei, muōn ke cɔl aloi kāk ē bal cī Nhialic bēn rac puōu.” †††

9 Ku buōth atuny ē diäk atuuc tuēŋ wēn karou cōk, ke ye lueel rōldīt, “Raan lān kēnē door kek kēden cī kiēt, raan la kīn ē lān kēnē yenhom tuēŋ, tēdē ke ye yecin. 10 Abī muōn riāŋ puōu ē Nhialic dhiel dek, muōn kēnē ē kē cī Nhialic puōk ē bīny riāŋ piānde yic. Kɔckā aabī dēp many bēn bei kuur yic tuc apei, ka atuuc nhial ku Manh Amāäl daai thīn. 11 Many bī ke nyop kēnē abī ke reem akōlriēc ebēn. Kɔc ē lēi ku kēden cī kiēt ku kuat raan la kīn ē rienke, acīi bī kaŋ lōŋ acin akōl ku wēēr.” ††

12 Kēnē wētde yic ē lɔn bī kɔc ē Nhialic kepuōth deet, kɔc lōōŋ ē Nhialic theek ku lek gam tēnē Jethu.

13 Ku piēŋ rōl nhial ke cōt ku lueel, “Dhil gōt, kɔc mit gup aa kɔc thou emēn rin cī kek wēt Bēny gam.” Ku lueel Wēi Nhialic, “Ee yic Alanden! Keek acīi bī ben gum athēer. Kāk cik looi aabī cath ke ke.”

Tēmtēm pinyhom

14 Ku lā daai nhial, ke ye luāät yer yen tiēŋ ku kēcīt Manh raan ke cī nyuc ē piōōl nhom, ku ala nhom ajōm cī looi mīlāŋ tōc, ku amuk pal moth thok yecin. †††15 Ku bō atuny dēt bei luāŋ Nhialic ku jīēm rōldīt tēnē raan cī nyuc ē piōōl nhom, “Jɔk luōi cōk ye pal kēnē, kāk tem pinyhom acī luōk, ku akōlden bī ke tem acī bēn.”

16 Go raan wēn cī nyuc ē piōōl nhom palde met yic ku ler luōide yic, ku kēya, kēriēc ebēn pinyhom acī tem.

17 Ku tiēŋ atuny dēt ke bō bei nhial luāŋ Nhialic ke muk palden moth aya. 18 Ku bō atuny wēn muk riel ē mac bei ariäk lōōm. Ku cɔl atuny wēn muk pal moth rōldīt ku lueel, “Lōm paldu ku tem abiēc dom yic pinyhom rin abiēc acī luōk.” 19 Ku jɔl atuuc palde met yic ku jɔl abiēc tem piny, ku kuut keyiic ku yēth ke tē bī ke la nhiaç yīc thīn, rin riāŋđit puōu Nhialic. 20 Abiēc ēcī nhiaç geu kōu ayeer, go ya riem yen loi kuēēr, abī riem lōl bār kōu apei ku thuuth yic looi. †††

Kādīt rēc bī atuuc nhial bēi

15 Ku tiēŋ kēđit dēt kɔc gōi nhial. Kēnē, aake ya atuuc kadhorou la riel bīk käreç apei kadhorou

† 13:6 Dan 7:8, 25; 11:36 †† 13:7 Dan 7:21 † 13:8 Wk 69:28 †† 13:10 Jer 15:2; 43:11 †† 14:1 Edhe 9:4; Ny 7:3 ††† 14:5 Dhep 3:13

††† 14:8 Ith 21:9; Jer 51:8; Ny 18:2 § 14:10 Ith 51:17; Cāk 9:24; Edhe 38:22 †† 14:11 Ith 34:10 ††† 14:14 Dan 7:13 †† 14:15 Juel 3:13 ††† 14:20 Ith 63:3; Dh 1:15; Ny 19:15

gām kɔc, ke ye kek awuōc ciēen bī Nhialic tēm kɔc rɛc, rin kek aabī riān ē piānde jāl thōk. ² Ku tiēn kēcīt adēkdiēet le piū nyīn kīr thīn cī liāāp kek kēcīt mac. Ku tiēn kɔc wāār cī lēi kek kīnden cī ye kiēēt tiaam aya, agut lān wāār ye rienke n̄jic akuēn. Keek aake kāāc adēkdiēet le piū nyīn kīr yōu ke muk thom cī Nhialic gām ke, ³ ku ketkē waak Mothith alony ē Nhialic, ku waak Manh Amāāl ēlā,

“Yīn Nhialic, yīn aril acīn kē thōn̄j ke yīin, kāk ye looi aa path ku aa kɔc gōi! Ee yīn amac pinynhom ēbēn, kuat kāk ye looi ēbēn aala cōk ku aa yith. †

⁴ Raan ēbēn abī riōc ē yīin Bēny! Ku rienku abī leec athēr!

Ee yīin ē rot yīn Nhialic ē yic. Kɔc ē pinynhom aabī ya bēn ku dorkē yīin. Raan ēbēn acī tēpeth ye yīn luui thīn tiŋ.” ††

⁵ Nawēn ē kēnē cōk, ke ya tiŋ luān Nhialic ke n̄jaany thok, kek duēl Nhialic nyuōth aln̄jthīn. ⁶ Ku bō atuuc nhial kadhorou, wāār muk kādīt rɛc apēi kadhorou bei luān ē Nhialic. Keek ēbēn aake ciēn̄j alēth yēr la diar-diar, ku karkar cī looi milān tōc aa cīk kaar kepuōth.

⁷ Go lān tōk kam lāāi wāār pīr kaŋuan, atuōny tōk ya atuuckā gām aduŋ milān tōc la yic awuōc thiek bō tēnē Nhialic pīr akōlriēēc ēbēn, bī gām kɔc ē pinynhom. ⁸ Duēl ē Nhialic ēcī tol paat yic piny, tol bō diik ku riel Nhialic yic. Ku acīn raan lēu ye bī la thīn, yet tē bī kārɛc dīt apēi kadhorou wāār muk atuuc nhial ku bīi ke pinynhom, kaŋ thōk. ††

Kārɛc dīt apēi ciēen kadhorou

16 Guō rōldīt apēi piŋ ke cōt luān pan Nhialic yic, ke ye lueel tēnē atuuc nhial kadhorou ēlā, “Lak pinynhom ku gamkē kādīt rɛc ciēenkā kadhorou, kārɛc riān puōu ē Nhialic.”

² Go atuny tuēn̄j kērɛc cī Nhialic lēk ye bī gām kɔc ē pinynhom gam. Go ya yōntōōk rɛc rem apēi kek tul kɔc la gup kīn lēi gup, ku kɔc kēden cī kiēēt door aya.

³ Go atuny ē rou kērɛc cī Nhialic gām ye bī gām kɔc pinynhom gam. Go ya piū adēkdiēet kek wel rōt bīk ya riēm, ku thou kāk pīr rēēr piū yiic ēbēn. ††

⁴ Go atuny ē diāk kārɛc cī Nhialic gām ye bī gām kɔc pinynhom gam. Go ya piū wēr yīth ye dek kek wel rōt bīk ya riēm. †††⁵ Guō atuny yen muk piū pinynhom piŋ ke lēk Nhialic, “Yīn acī yic tēk kɔc ē kārɛckā yiic, tēdu kan ēmēn ku tēthēr yōn, ee yīn apath yītōk rin le luōn̄j-du cōk. ⁶ Kɔc rɛc wāār cī kacku ku kɔc kākku tiŋ nōk aaca gām riēm bīk dek, yen kēpath ke ke.” ⁷ Ku piēn̄j raan rōl ke dhiau tēn̄j ariāk ku lueel, “Ee tēde Bēny Nhialic Madh̄l, kārɛc ca gam aa yith ku aa la cōk, luk aca n̄jic looi!”

⁸ Go atuny ē n̄jan kērɛc cī Nhialic gām ye bī gām kɔc pinynhom gam. Go akōl tuōc apēi, ee cī Nhialic puōl

† 15:3 B.bei 15:1 †† 15:4 Jer 10:7; Wk 86:9 † 15:5 B.bei 38:21 †† 15:8 B.bei 40:34; 1Bn̄j 8:10-11; 2Lēk 5:13-14; Ith 6:4 †† 16:3 B.bei 9:10 ††† 16:4 B.bei 7:17-21; Wk 78:44

bī kɔc nyop atuōc. ⁹ Kɔc aake cī atuny akōl nyop apēi abī ke gām gup yōntōōk. Gokē Nhialic lat guōp, Nhialic yen bīi kārɛckā, ku cīk luoi kārɛc pāl ku cīk Nhialic ye leec.

¹⁰ Ku gem atuny ē dhiēc kērɛc cī Nhialic gām ye ku ler ku tēū thōny lān rac n̄hom. Go ya muōōth yen kum kɔc mec lēi piny arēk abik kethook aa kac rin arɛem, †††¹¹ ku yekē kārɛc apēi luēl ē Nhialic guōp rin arɛem ku yōntōōk rēēr kegup, ku cīk luoi kārɛc pāl.

¹² Go atuny ē dātem kērɛc muk gam, go ya wārdīt Yuparet yen dōu, bī bānyŋaknhīim l̄n̄j ciēen puōl bīk tem kek apuruōōkken. ††¹³ Ku tiēn̄j wēi jakrɛc kadiāk cīt aguek. Keek aake bō bei kēdīt cīt jakanuaan thok, ku lān rac thok, ku thoŋ lān wāār aya bō kek wēt ē lueth yen kɔc wēn̄j nyīn. ¹⁴ Keek aa wēi jakrɛc ē cath ke loi kāk kɔc gōi. Wēi jakrɛckā kadiāk aa bāny pinynhom ēbēn kuōōt nhīim bī ke yāth tōn̄j yic. Tōn̄j kēnē ē tōn̄j bī rot looi luŋdīt bī Nhialic Madh̄l luk looi tēnē kɔc pinynhom ēbēn.

¹⁵ Aye Bēny lueel, “Piēn̄kē! Yēn abō cīt ya ye cuār wakōu. Raan mit guōp ē raan ba yōk ke kēc nin, ciēn̄j alāthke, rin bī cīi cath ke cīn̄j alanh ciēn̄j bī guōp yār tē tiŋ ye.” ††

¹⁶ Ku j̄l wēi jakrɛckā bānyŋaknhīim kuōōt nhīim tē ye kɔc Itharel cōl, Amagedon. †††

¹⁷ Ku j̄l atuny ē dhorou kērɛc muk pāl aliir yic. Go Nhialic jam rōldīt nhial ē thōōc n̄hom luānde ku lueel, “Kuat kēkith ēbēn acī luōi tēcīt tēde.” ¹⁸ Ku bier deŋ apēi, ku mēēr ē mār thiek ku looi ayiēēkyiēēk rot abī kɔc riōc ēbēn. Acīn kēdīt cīt kēnē cī rot kaŋ looi tēnē cɛk ke raan pinynhom, ayiēēkyiēēk rɛc piny cīt kēnē. †††¹⁹ Go gendīt Babilon yeyic tek ē diāk, ku wit ayiēēkyiēēk gēeth ē pinynhom juēc, ku kēya, ke Nhialic tēm gen Babilon awuōc thiek apēi rin riān piānde. †††

²⁰ Tēwēn le piny rot yāāk ke yōn̄j thōny wīir mār, ku la gat dīr piny ēbēn. †††²¹ Go gōdīt thiek apēi lōōny piny nhial ē kɔc nhīim. Ku kēya, ke kɔc lēēt Nhialic rin cī yen deŋ cōl atueny gōi thiek apēi cī piny bēn rac. ††

Tiŋ rac adējōōk

17 Go atuōny tōk atuuc wāār bō nhial kadhorou muk kārɛc kadhorou bēn tēnē ya ku lueel ēlā, “Bāār ba yī nyuōth tē bī Nhialic ē tiŋ rɛc adējōōk tēm awuōc thīn, yen tiŋ rēēr wēr yōth. †††² Bānyŋaknhīim ē pinynhom aacī kārɛc apēi, kāk ē bal looi kek ye, ku kɔc ē pinynhom aake ye miānde dek bīk wiēet, ku tē cī kek wiēet ka j̄l kārɛc apēi kāk ē bal looi kek ye.” †††

³ Go Wēi Nhialic la yaguōp, ku nyiēei atuny Nhialic ya ku yēth ya roor tē cīi ciēn̄j. Ee tēēn ke ya tiŋ tiŋ cī nyuc lān thith kōu, lān la nhīim kadhorou ku tuŋ kathiāār cī guōp thiān̄j rin ē Nhialic lat guōp. †††⁴ Tik a ciēn̄j alanh thith ku alanh mathiān̄j. Ku acī milān tōc ku kākōk la

††† 16:10 B.bei 10:21 † 16:12 Ith 11:15 †† 16:15 Mt 24:43-44; Lk 12:39-40; Ny 3:3 ††† 16:16 2Bn̄j 23:29; Dhāk 12:11 †† 16:18 Ny 8:5; 11:13, 19 ††† 16:19 Ith 51:17 †† 16:20 Ny 6:14 †† 16:21 B.bei 9:23; Ny 11:19 ††† Wēde yic gen Babilon. (Jer 51:13) ††† 17:2 Ith 23:17; Jer 51:7 ††† 17:3 Ny 13:1

diardiar ku guēt dhēj thiäān yeguöp. Ku amuk aduḡ cī looi milān tōc cī thiān kāracken ē bal ye looi. ¹⁵ Ku yenhom tuen aḡ rin gōt thīn rin cie deet yiic. Rin ye lueel ēlä, " *EE ȲEN BABILONDĪT, ȲEN Ē MAN DIÄÄR REC ĒBĒN, ȲEN AYE KÄREC JÄL THĪN KÄREC Ē PINYNHOM ĒBĒN.*" ⁶ Ku tiēj tiḡ wēn ke cī wīeet riem ē kōc Nhialic wäär cī ke nōk, rin cī kek wēt Jethu gam.

Ku wēn tiḡ Ȳen ye, guḡ gāi apei. ⁷ Go atuny nhial Ȳa thiēc, "Yeḡō cī gōi? Yin aba lēk wētde yic yen kēnē, ku lān cieth yen la nhīim kadhorou ku tuḡ thiäär. ⁸ Lān yen ca tiḡ ēmēn aḡ kaḡ pīr theer, ku aḡi ben pīr ēmēn rin abī bēn bei piiny tēthuth mec yic aköldä, ku abī jal la rōm ke riääk. Kōc pīr ē pinynhom kēc Nhialic gāt athōrde yic, athōr ē pīr theer kēc piny cak, aabi gāi tē tiḡ kek ē lān kēnē. Aḡi kaḡ pīr, ku aḡi ben pīr ya akölē, ku abī ben dhuk pinynhom." ^{††}

⁹ Go atuny nhial lēk Ȳä, "Kēnē awīc raan ḡic tak. Nhīim kadhorou aa rēer nyīn kuḡr kadhorou kek cī tik nyuc kenhīim. ¹⁰ Kek aa bānyḡaknhīim kadhorou aya. Bāny kadhiēc kamken aaci liu. Raan tōk aḡot ye bēnyḡaknhom ēmēn ku dēt aḡot kēc bēn, ku na le bēn ka bī rēer ē bāāny yic kam koor. ¹¹ Ku lān bī bēn bei tēthuth, yen abī Ȳa bēnyḡaknhom ye kek bēt. Ku yen ē raan kam bānyḡaknhīim kadhorou, ku yeen abī rōm ke riääk.

¹² "Tuḡ kathiäär ye ke tiḡkā, aa rēer nyīn bānyḡaknhīim kathiäär kēc baai guḡ mac, ku aabi riel dhiel yōk bīk baai mac kek lēi kam thiin koor. ^{†13} Wētde ē tōk, abīk gam kedhie bīk bāānyden thōn lēi. ¹⁴ Bānyḡaknhīim kathiäär ku lēi aabi keyiic mat ku thērke kek Manh Amääl. Ku keek aabi Manh Amääl kek kacke ke tiaam, rin Manh Amääl yen ē bēnydīt ē bāny, ku bānyḡaknhīim ku kacke kek aa kōc cī Nhialic kuany ku cōl ke, ku kek aa kōc cī wētde gam."

¹⁵ Go atuuc lēk Ȳa, "Piū ye tiḡ cī tik nyuc kenhīim, aa rēer nyīn kōc ē pinynhom ēbēn. ¹⁶ Lēi ku bānyḡaknhīim kathiäär ca tiḡ aabi kenhīim wēl adējōḡ kēnē. Abīk dōm ku thatkē ku retkē kōu, ku pālke ke cīn kē cieḡ. Aabi guāpde cuet. Abīk rac ku Ȳot abaḡ cī dōḡ ē mac.

¹⁷ Bānyḡaknhīim kathiäärkā aabi ē kēnē looi, rin cī Nhialic ye tāāu kepuḡth bīk bāānyden gām lēi, rin wīc Nhialic ye kēya. Aabi lāāi theek Ȳet tē bī kē wīc Nhialic thōk."

¹⁸ Go atuny nhial lēk Ȳa, "Tiḡ ca tiḡ kēnē ē gendīt yen mac bāny pinynhom ēbēn."

Nhialic aḡi Babilon rac

18 Nawēn ē kēnē cōk ke Ȳa ben atuny nhial dēt tiḡ ke bō bei nhial pan Nhialic, ku atuny kēnē ala riöldīt apei. Ruel dīit Ȳeer wēn bō bei tēnē yen aḡi pinynhom ēbēn bēn looi bī Ȳer. ² Ku cōōt röldīt apei, "Gendīt Babilon aḡi riääk. Kōc aaci kat thīn ēbēn.

Aḡi raan cī dōḡ thīn, aa jakrec ku diet rec cīt awu-joḡ. ^{††}

³ Kārec ē bal ye looi gen Babilon aaci yen ke pinynhom ēbēn liäāp,

bī bāny pinynhom keek aa looi kāk ē bal, ciēt ke cī muōn kec apei dek.

Ku tēēn yen aḡi Nhialic rac puḡu yeguöp.

Ku kōc ē pinynhom aake ye Ȳōc thīn ku loikē kārec Nhialic rac puḡu." ^{††}

⁴ Ku piēḡ röldēt ke jam nhial ku lueel, "Kackiē jālke geeu!

Ku bī week cīi met awuḡc looi keek yiic kā, ku bī Nhialic we cīi Ȳik kādīt rec apei cimēnden. ^{†††}

⁵ Awuḡccken cīk looi aaci juēc nawēn ke la nhial abīk Nhialic dōōt bīk la rac puḡu.

Go Nhialic awuḡckä yōk ēbēn, ku aaci bī kaḡ puḡl ke cīi tēm awuḡc. ^{†††}

⁶ Dhielkē luḡi kārec cīt kāwäär cī kaḡ aa luḡi week.

Dhielkē kārec wäär cī looi cool kāk wār kāk wäär cī kaḡ luḡi kōc kōk.

Adhielkē gām muōn kec apei bī wīeet cīt tēwäär ye luḡi kōc kōk. [§]

⁷ Ee nhiam rielden dīt rēer ke yeen, ku pīrden rēer yen kāpath yiic.

Adhielkē gām kē rem yeguḡp thōḡ kek miēt ē puḡu dīt rēer yen thīn.

Rin ye yen rot leec ēlä,

'Ȳen tiḡ dīit ḡaknhom mac paandiē ē riel cīn ke tem Ȳanhom,

Ȳen aḡi mony bī thou ku ba dhuur.'

⁸ Rin ye Babilon jīeem kanhiaam kēya,

ee kaam thiin koor ku abī Nhialic kādīt rec

apei cōl aabō tēnē yeen cimēn tuaany, ku cōḡdīt apei ku thuḡcū.

Abī Ȳōc mac bī nyop ēbēn, rin Bēny Nhialic yen bī ye tēm awuḡc,

ala riöldīt apei. ^{§†}

⁹ "Bāny ē pinynhom wäär cī kārec looi kek ye aabi dhiau ku löōnykē puḡth tēnē ye, tē tiḡ kek tol many cī ye Ȳōc nhom tēmec. ¹⁰ Aabi kōc tēmec, rin cī kek riḡc ciēt ke bī gām awuḡc thiek cīt kēn cī gām Babilon, rin

wäär cī kek kārec looi aya kek ye. Abīk aa lueel,

'Ye kērec ē dē, gendīt Babilon, gen ril yen cī guḡ riääk ye kam thiin yic!' ^{§††}

¹¹ "Kōc ē Ȳōc pinynhom aa dhiau rin Babilon, rin aḡi raan bī kākken ben lök Ȳōc. ^{§†12} Milḡōḡken tōc, ku alēth path, alēth cī looi milān thith ku guēt path ku kāpuḡth

kōk cie lac yōk ku tuḡ aa kōn, ku kuḡr path la diardiar, aḡi raan bī keek ben lök Ȳōc tēnē ke. ¹³ Miök ḡīr,

māāu ku abīik, ku Ȳōk ku thōk, ku mīthiḡōḡ ku lāāi kōk baai ku tiim path ku aloony, aḡi raan bī ke lök Ȳōc.

^{§†14} Abi kōc Ȳōc aa lueel tēnē Babilon ēlä, 'Kuat kāpath wäär ye ke cam, ku kāpuḡth wäär ye ke cieḡ aaci rac,

†† 18:2 Ith 13:21; 21:9; Jer 50:39; 51:8; Ny 14:8 †† 18:3 Ith 23:17; Jer 51:7 ††† 18:4 Ith 48:20; Jer 50:8; 51:6, 45 ††† 18:5 Cāk 18:20-21; Jer 51:9 § 18:6 Wk 137:8; Jer 50:29 §† 18:8 Ith 47:7-9

† 17:4 Jer 51:7 †† 17:8 Dan 7:7; Ny 11:7; Wk 69:28 † 17:12 Dan 7:24

ku aaciī bī ben yök acīn.’¹⁵ Kɔc ɛ ɣɔɔc wäär cī jak rin ye kek kākken ɣɔc ye aabi dhiāu tē tīj kek ye ke dēp. Aabi ya kōɔc tēmec rin wäär cī kek mat kek ye ciēt ke bī mat ɛ riāāk yic aya.¹⁶ Abik aa lueel,

‘Ye kērɛɛc ɛ dē tēnē gendit cīt kēnē,
gen diit dhēj cīt raan cej milōōj tōc ku guēt path yeyeth!’^{††}

¹⁷ Rin kākka aaciī guo bēn mää r n yin yic.’

“Kɔc ɛ riāth geer adēkdīɛt yiic, ku kɔc la kākken yekē keek la ɣaac riāth yiic, kāk ye kek pīr thīn aabi kōɔc tēmec,¹⁸ ku dhiɛukē tē tīj kek tol nhom ke dēp geuu kek kāk tō thīn ɛbēn, ku jɔlkē ya lueel, ‘Makei! Acīn gendit cī kaŋ ciēt ɛ gen!’¹⁹ Ku jɔlkē kenhīim pot ɛ neth bik nyuɔɔth lɔn cī kek puōth löny ku dhiɛukē apeī ku luelkē,

‘Makei! Cī gendit riāāk kēya?
Gendit wäär ye kɔc la riāth jīɛɛk la yök thīn,
yen cī guo riāāk ye kaam thiin yic kek kāk tō thīn ɛbēn!’^{††}

²⁰ Kɔc rēer pan Nhialic mietkē puōth rin cī Nhialic Babilon rac.

Mietkē puōth kɔc ɛ Nhialic ku atuuc ɛ Raan cī lɔc ku dɔc,
ku kɔc kāk Nhialic tīj rin cī Nhialic Babilon tēm awuɔc tēcīt tēn kārɛc wäär cī keek luōi week.’^{††}

²¹ Ku tiēj atuny Nhialic ril cī kuurdit thiek kuany ku piir wīir adēkdīɛt yic ke lueel,
“Kēnē yen ee tē bī gendit Babilon rac thīn,
ku aaciī ben tīj acīn.”^{†††}

²² Yin Babilon acīn lāär bī ben piŋ yiic tēdu,
ku acīn kēēt bī ben piŋ röt ke gut thom, tēdē ke ye keŋ kooth yiic.

Kɔckun atēēt ɛbēn aabi mää r,
ku wēthkun ye rap guur abi ciēn rap ben guur thīn.”^{†††}

²³ Ku mēc acīī bī kaŋ ben tīj nyīn ke dēp,
ku acīn ruēi bī ben looi,
rin kɔckun ɛ ɣɔɔc kek aake ye kɔcdit pinynhom,
ɛ pinynhom cam tēbäär ɛ ruēeny.”[§]

²⁴ Nhialic acī Babilon tēm awuɔc rin le yen guōp awuɔc cī yen kɔc kāk Nhialic tīj nōk, ku kɔc juēc kōk ɛ Nhialic, Babilon ala guōp awuɔc cī yen kɔc juēc ɛ pinynhom ɛbēn nōk.”^{§†}

Riāj ɛ Babilon ɛ kɔc Nhialic miēt puōth

19 Tēwēn cī atuny ril thök ɛ jam, ke ɣa piŋ kɔc röt nhial ke loi kiēu apeī ku luelkē,
“Lecku Nhialic! Nhialic yen acī ɣo luōk, diik ku riel aa kāk Nhialicda kedhie.

² Luōjnde ee yic ku ala cök.

†† 18:10 Edhe 26:16-17 §† 18:11 Edhe 27:31, 36 §†† 18:13 Edhe 27:12, 13, 22 † 18:15 Edhe 27:31, 36 †† 18:16 Ith 23:14; Edhe 27:26-30 † 18:18 Edhe 27:32 †† 18:19 Edhe 27:30-34 †† 18:20 L.rou 32:43; Jer 51:48 ††† 18:21 Jer 51:63-64; Edhe 26:21 ††† 18:22 Edhe 26:13; Ith 24:8 § 18:23 Jer 7:34; 25:10 §† 18:24 Jer 51:49

Yen acī tīj adējōok wäär njɛc tēm awuɔc thōj kek kāk cī luōi kɔc ɛ pinynhom.

Babilon cī pinynhom rac, rin rim kɔc Nhialic atō yecin.”^{§††}

³ Ku ben thān awēn loi kiēu yai cam,
“Lecku Nhialic!

Babilon abi dēp ku many nyop ye abi tol ya la nhial akōlriēc ɛbēn.”^{§†}

⁴ Ku tiēj kɔcdit kathiārou ku nuan, ku lāäi pīr kaŋuan ke gut kenhīol piny ɛ Nhialic nhom ku dorkē ke cī nyuc thōnyde nhom,
“Yenakan, Lecku Nhialic!”

Yan thiēj Manh Amääl

⁵ Ku piēj röl ke cöt thōoc löm ku lueel,
“Wek aa dhil Nhialicda leec, week ɛbēn,
kɔc ril ku kɔc niɔp, wek kɔc thek yeen ɛbēn ye door.”^{§††}

⁶ Ku piēj kɔc juēc ke loi kiēu nhial apeī, ke loi arōōl cīt arōōl ɛ pīu kat apeī, ku cīt mār deŋ ku luelkē,
“Lecku Nhialic! Rin Bānyda, Nhialic Madhɔl ee Bēnyŋaknhom!”^{§†}

⁷ Jɔlku puōth miet ku lecku Nhialic,
rin cī nīn thiēj Manh Amääl thök, ku nyan thiak acī rot guiir bī lor.

⁸ Acī Nhialic ruōk alēth path cīn gup acuol bī keek cieŋ.”

Alēth path aatō nyin kāpath ye raan luōi Nhialic.

⁹ Go atuuc lēk ɣa, “Gāt wēlkā, kɔc mit puōth aa kɔc cī cɔɔl ɛ yan thiēj Manh Amääl yic.” Ku met thīn ɛlä,
“Wēlkā aa wēl ɛ yith bō tēnē Nhialic.”

¹⁰ Guo ɣanhiaal guōt piny yenhom ba door. Go lēk ɣa,
“Duk loi kēya! Ee Nhialic yen aya luōōi cimēn ye yīn ku miēthakun cī gam, kɔc cī yic cī Jethu nyuɔɔth, buɔɔth yic. Ee Nhialic ɛ rot yen aye door.” Rin yic cī Jethu nyuɔɔth yen ɛ kɔc cɔl agam wēt ɛ Nhialic.

Raan cath mathiāj ɣer

¹¹ Ku tiēj pan Nhialic ke ŋaany thok, go ya mathiāj ɣer yen tiēj thīn kek raan cath ɛ ye. Ee yen raan ɛ Nhialic luōōi ɛ puōn ɣer, kuat kāk ye looi ɛbēn aaya yith, tē looi yen luk tēdē ke ye tɔŋ, ka la cök ɛbēn.

^{§†12} Yen adēp nyin cimēn mac, ku acieŋ ajōm juēc yenhom. Acī gāt kōu rin, ku ɛ yen aŋic rienke ɛ rot. ^{§†13} Ku acieŋ alanh bār yekōu cī kōu thiāj ɛ riem. Ku rienke aa,
“Wēt ɛ Nhialic.”¹⁴ Abuɔɔth apuruuk Nhialic ke cieŋ alēth ɣer, ku aake cath mīthiōōj ɣer. ¹⁵ Ku pal moth ɛ bēn bei yethok bī yen kɔc ɛ pinynhom tōk. Abi kɔc pinynhom mac ke cīn aŋuān, aabi nhiac yiic cimēn mōn nhiēc bei athuāi yic, bik riāj puōu ɛ Nhialic yök kegup. ^{§†16} Ku alanhde kōu ku yeyām, rin acī gōt thīn

††† 19:2 L.rou 32:43; 2Bŋ 9:7 §† 19:3 Ith 34:10 §†† 19:5 Wk 115:13 §† 19:6 Edhe 1:24; Wk 93:1; 97:1; 99:1 §† 19:11 Edhe 1:1; Wk 96:13; Ith 11:4 §†† 19:12 Dan 10:6 §†† 19:15 Wk 2:9; Ith 63:3; Juel 3:13; Ny 14:20

ēlä, " BĒNYŅAKNHOM Ē BÄNYŅAKNHĪIM, BĒNYDĪT Ē BÄNYDĪT ĒBĒN."

¹⁷ Guo atuny nhial kääc aköl nyin tiŋ, ke cöl diet pār aliir yic ebēn ku lueel röldit, "Bäk tēn, bäk bēn mīth miēthdīt ē thēi cī Nhialic guir!" ¹⁸ Bäk ŋuetkē gup bānyŋaknhīim, kōcdit apuruuk, kōcdit ril, gup mīthiōŋken ku kōc cath ē ke, gup kōc ebēn, kōc aloony ku kōc cie aloony, kōcdit ku kōc kor!" †

¹⁹ Ku tiēŋ lēi ku bānyŋaknhīim ē pinynhom kek apuruōōkken, ke kuut kenhīim ebēn bik la thōr kek raan cath mathiāŋ ku apuruōōkke. ²⁰ Go lēi dōm, kek raan wēt lueth wēŋ yen kōc nyin lueel, raan kāk kōc gōi looi, bī kōc la nhīim kīn lēi kenhīim tuēŋ muōr rin kākken kā ku dorkē kēden cī kiēt. Go keek ebēn karou piēer manydīt tuc apēi bēn bei kuur yic ke pīr. ^{†21} Ku nāk apuruōōkken ebēn ē pal bēn bei raan cath mathiāŋ thok. Ku guāpken aaci diet bēn ŋuet.

Ruōōn tiem tōk

20 Ku tiēŋ atuny nhial ke bō piny, ke muk wēnh ye tēthuth mec yic tuer thok, ku luŋ arēk dīt thiek apēi. ² Ku dōm atuny nhial kēdīt cīt jakanuaan, kēpiiny thēer yen jŋrac dīt ē pinynhom, ku rek ē ruōōn tiem tōk. ^{†3} Ku piir tēthuth mec yic apēi, ku riit thīn ku thiōōk thīn ē thaany. Ku abī rēer ē tēēn ē ruōōn tiem tōk. Ku kēya aciī bī lēu bī kōc pinynhom ben tuōōr nyin. Ku na la runkā thōk ke yeen abī pāl ayeer ē kaam koor.

⁴ Ku tiēŋ kōc ke cī nyuc ē thōc nhīim, ku tiēŋ wēi kōc wāar cī tēm rōt rin cī kek wēt Jethu Krītho ku yen wēt Nhialic gam. Kōckā aake nāk ke rin kēc kek wēt lēi gam ku dorkē, ku aaciŋ gup kīn ē lēi kenhīim tuēŋ ku kecin. Aaci ben pīr ku nyuuckē ē thōc nhīim, rin cī Nhialic ke gām riēl bik mac. Ku jolkē mac kek Raan cī lōc ku dōc ē ruōōn tiem tōk. ^{†5} Na cī runkā thōk, ke kōc kōk cī thou, kōc cī gam ku kōc ē pinynhom aabi ben pīr, ku ē yen jōn rot tuēŋ bī gup kōc cī thou rōt jōt. ⁶ Ku Nhialic abī kōckā dōc, ku keek aabi ya kacke rin ye kek kōc cī kaŋ pīr, rin cī ke kaŋ jōt thou yic. Ku keek aaciī bī thou thon ē rou, ku aabi ya kōc Nhialic luōōi ku Jethu Krītho, ku aabi mac kek ye ke ye bāny ē tōk ruōōn tiem tōk.

Jŋrac aci tiam

⁷ Tē le ruōōn tiem tōk thōk, ke jŋrac abī lony tēwāar cī ye mac thīn. ⁸ Ku abī ben bēn ē pinynhom bī kōc kōk bēn wēēŋ nyin, kōc cī thiēi ē bēēi pinynhom yiic cöl Gok ku Magok. Aabi jŋrac mat yiic ku yēth ke tōŋ yic. Ku keek aa juēc ka cīt liēet agōr. ^{†9} Ku weerkē pinynhom ebēn, ku goolkē gen nhieer Nhialic piny, gen rēer kacke thīn. Go Nhialic mac tuōōc piny nhial bī ke nōk ebēn. ¹⁰ Ku cuet jŋrac wāar ke wēŋ manydīt tuc apēi bēn bei kuur yic, tēwāar cī lēi ku kōc tōr lueth kaŋ cuat thīn. Ku keek aabi reem aköl ku wēer ē tēēn akōlriēc ebēn.

† 19:18 Edhe 39:17-20 †† 19:20 Ny 13:1-18 ‡ 20:2 Cäk 3:1 †† 20:4 Dan 7:9, 22 ‡ 20:8 Edhe 7:2; 38:2, 9, 15

Luŋ thōk ē piny

¹¹ Ku tiēŋ thōnydīt yer apēi kek raan cī nyuc yenhom. Go piny ku nhial määŋ yenhom tuēŋ ku cīn raan ben ke tiŋ acīn. ¹² Ku tiēŋ kōc cī thou ebēn kōcdit ku kōckor ē pinynhom ebēn ke kääc thōōc lōōm. Ku jōl athōr ŋaany yiic, ku athōr cī kāk cī kōc pinynhom looi gōt thīn, ku jōl athōr dēt yen athōr pīr ŋaany yic aya. Ku kōc ebēn aake ye tēm awuōc thōŋ kek kē cī ŋek looi pinynhom, cī gōt rienke thook athōōr yic. ^{††13} Ku jōl kōc ke thou wīr bēn ku kēēckē Nhialic nom luk yic, ku jōl kōc cī thou rēer guāpken piiny rēŋ yiic rōt jōt aya, ku kēēckē Nhialic nom luk yic. Ku keek aaci bēn tēm awuōc thōŋ kek kāk ke cīk looi pinynhom. ¹⁴ Go thou nom guōp cuat manydīt dēp apēi yic. Manydīt dēp kēnē yen ē thon ē rou. ¹⁵ Kuat raan liu rienke athōr ē pīr yic, aci cuat baau mac dēp kēnē yic.

Pinynhom ku nhial ē yam

21 Ku jal pinynhom ku nhial ē yam tiŋ, rin cī piny ku nhial thēer määŋ, ku cīn wērdit kōk ben rēer thīn. ^{††2} Ku tiēŋ gen Nhialic yen Jeruthalem ē yam, ke bō piny nhial pan Nhialic bī bēn pinynhom. Gen ē Nhialic aci guir cimēn nyan cī guir bī gām moc. ^{†3} Ku piēŋ raan ke cōt röldit apēi ē thōōc lōōm ku lueel, "Ēmēn pan Nhialic arēer kek raan! Ku keek aabi ya kacke, ku Nhialic nom guōp abī rēer ke ke ku abī ya Nhialicden. ^{††4} Abī piū wēec wei kenyin. Ku acīn raan bī ben thou acīn. Acīn raan bī puōu ben riāak ku dhieeu, tēdē ke ben tērem yōk yeguōp cimēn thēer, rin kāŋ aaci rōt waar." ^{†††}

⁵ Ku lueel raan cī nyuc thōōc nom ēlä, "Tiēŋkē! Kāŋ ebēn aluōōi bik aa yam!" Ku lueel aya ēlä tēnē ya, "Gāt kēnē, alēu ba gam yen kē luēel rin wēlkā aa yith.

⁶ "Kuat kākkih ebēn ēci luōōi tēcit tēde. Ee yēn jōk ē cōk ku yēn thōk ē kāŋ. Yēn abī raan nēk rou gām piū dek, aba gām piū ē pīr, ku aba gām ye ē path. ^{††7} Kuat raan cī tiam abī kākā yōk tēnē ya. Aba gām ē kākā ebēn, ku yēn abī ya Nhialic ku yeen abī ya manhdīē. ^{††8} Ku kōc riōc, ku kōc cī gamden puōl ku kōc cā adumuōōm looi, kōc cī kōc nōk, kōc ē luui kārēc, kōc ē jŋrac, kōc jakrēc door, ku kōc alueth, kōckā ebēn aabi cuat manydīt tuc bēn bei kuur yic, ku yen ē thon ē rou."

Jeruthalem ē yam

⁹ Go atuōny tōk kam atuuc kadhōrou wāar muk kērac apēi ciēēn bēn ku cōl ya, "Bāar lokku ba yi la nyuōth nyan bī ya tiŋ Manh Amāäl." ¹⁰ Go Wēi Nhialic la yaguōp ku yēth atuuc ya ē kuurdīt bār nom. Ee tēēn ke nyuth ya Jeruthalem gen ē Nhialic ke bō piny nhial

††† 20:12 Dan 7:9-10 ††† 21:1 Ith 65:17; 66:22; 2Pit 3:13 § 21:2 Ith 52:1; 61:10; Ny 3:12 †† 21:3 Edhe 37:27; Leb 26:11, 12 ††† 21:4 Ith 25:8; 35:10; 65:19 †† 21:6 Ith 55:1 ††† 21:7 2Tha 7:14; Wk 89:26-27

pan Nhialic. ^{†11} Ee dēp diardiar ke diik Nhialic. A dēp cīt kuur cī guan bī la lēnlēn. ¹² Ku aci gōōl piny kal ril bār, ku ala thok kathiäär ku rou, ku thokkã ebēn aaye atuuc kōōc thīn. Ku thokkã aaci rin kuat Itharel kathiäär ku rou gōt thīn. ¹³ Ku kal cī geu gōōl piny ē la guōk kanuan, ku guōn tōk ē la thok kadiäk. ^{††14} Kal cī ke geu gōōl piny aaci buth aleeldit kathiäär ku rou nhiim. Ku rin atuuc Manh Amääl kathiäär ku rou aake cī gät aleelkã kōōth.

¹⁵ Ku atuny wäär yen jam ke ya, amuk wai cī looi milān tōc bī yen geu athem, pānyde ku thuckke. ^{†16} Geu ala guōk kanuan thōn thook. Ku them atuny nhial geu waiden wēn muk, ku yōk ke cīt meel tiem tōk ku buct kadhiēc bēr ē kōu, ku lāau yic kek bēr la nhial ē cīt kēnē aya. ¹⁷ Ku them atuuc la nhial ē kal ku dīt ē kōude aya, ku yōk ke ye akääth thiärdātem. Käk ke ye atuuc them aake cīt kāk ye kōc them ē path.

¹⁸ Pāny cī geu looi, aaci buth kuur yer dhēn ku geu nhom ēcī looi milān tōc la gei cīt macar. ¹⁹ Puōōny ē geu aake cī jōōk cōk kuat aleel la diardiar. Aleel ke cī puōōny jōōk cōk aya aake yiic thiäär ku rou. Kōk aake thith, ku kōk aa yer ku kōk aa mañōk, kōk aa mithiōōn, kōk aa mikēth, kōk aa miyēn, kōk aa milōōth, kōk aa maliik, ku kōk aa mamer. ²⁰ Ku kit ebēn aake ye thiäär ku rou. ²¹ Thok kathiäär ku rou ē genē aake cī looi aleel yer kathiäär ku rou, thucn tōk ē ye looi alel yer tōk, ku gēek ē geu yic aaci looi milān tōc la diardiar cīt macar. [†]

²² Yen akēc luan Nhialic ye kōc rōōk thīn tīn, ee gen kēnē yic, rin Bēny Nhialic Madhol ku Manh Amääl kek aa luan Nhialic. ²³ Gen kēnē ēcī wic ruel akōl, tēdē ke ye pēei, rin ala ruelde ē rot, rin rueldit Nhialic yen aye ye mer yic, ku Manh Amääl yen aye ye mer yic cimēn many adōk. ^{††24} Ku ruel ē gen yen aye kōc cath thīn, ku bāny pinyinhom aabi ya bēn bik jaakden bēēi thīn. ^{††}

²⁵ Kal aabi ya rēer ke ŋaany thook akōl ku wēer, rin piny aci ben a cuol. ²⁶ Kōc wuōt ebēn aabi bēn ē gen yic rin bī kek Nhialic bēn aa door ku leckē. ^{†††27} Acin kōc la gup adumuōōm bī puōl bik la geeu, ayi kōc ē luui kāk kōc cōl ayār gup ku kōc tōr lueth. Kōc bī puōl bik la geeu aa kōc cī rienken gōt athōr ē pīr Manh Amääl yic. ⁵

22 Ku ben atuny nhial ya nyuōth wār cī thiān piū ē pīr la kīrkīr apei bō tēnē thōny Nhialic ku Manh Amääl, ^{††2} ke kuēer geeu gēk ciel yic. Agōr ē wār lōn ku lōn, akēēc tim ē pīr thīn, tim luok ē pēei thok ebēn ruōōn tōk yic, ku kōc wuōt ebēn aa yiēthke lööm bī kek yōntōōk aa cōl adem, ku tueny kōk aya. ^{†††3} Acin dēt mēen Nhialic bī rēer ye gen kēnē yic. Kōc Nhialic ku thōny Nhialic kek thōny Manh Amääl kek aa rēer thīn, ku kōc ē Nhialic kek aabi ye aa door. ^{††4} Kōckã aabi Nhialic aa tīn ku rin Nhialic abī gät kenhiim tuer. ⁵ Abī ciēn cuol ē piny ye gen yic. Kōc ē rēer thīn aaci bī wic

† 21:10 Edhe 40:2 †† 21:13 Edhe 48:30-35 † 21:15 Edhe 40:3 †† 21:21 Ith 54:11-12 †† 21:23 Ith 60:19-20 ††† 21:24 Ith 60:3 ††† 21:26 Ith 60:11 † 21:27 Ith 52:1; Edhe 44:9 †† 22:1 Edhe 47:1; Dhäk 14:8 ††† 22:2 Cäk 2:9; Edhe 47:12 †† 22:3 Dhäk 14:11

ruel akōl, tēdē ke ye many bī piny mer yen wickē. Rin Nhialic yen abī ya ruelden. Aabi rēer thīn ke ye bāny akōlriēc ebēn. ^{††}

Bēn ē Jethu

⁶ Go atuuc lēk ya, “Kuat kāk ca tīn ku piñ ke aa yith ebēn. Ku Bēny Nhialic yen Wēike yāth ē kōc kāk Nhialic tīn gup, yen acā atuōnyde tuōōc bī kacke nyuōth kāk bī rōt looi ye nīnkã.” ⁷ Aye Jethu lueel ēlä, “Dhielkē piñ apath! Yen abō emēn! Kōc mit puōth aa kōc thek kāk cī lueel athōr kēnē yic ebēn!” ⁸ Ee yen Joon yen a ya piñ ku tiēn kākã. Tēwēn cī yen ke piñ ku tiēn ke, ke ya gut yanhiol piny yecōk ku duōōr atuny wēn nyuth yen kākã. ⁹ Go jal lēk ya, “Duk loi kēya! Yen alony cimēndu, ku miēthakui kōc kāk Nhialic tīn, ku kōc ebēn kāk tō athōr yic theek. Dor Nhialic!” ¹⁰ Ku lēk ya, “Duk kāk cī gōt athōr kāk Nhialic kēnē yic thian tēnē kōc, rin cī piny thiōk ke thōk. ¹¹ Ku kōc kārēc looi aabi ŋot ke la tuer ke looi kārēc, ku kōc cī wēt jōnrac gam aabi ŋot loikē kēya. Ku kōc ē luui kāpath aabi ya luui kāpath. Ku kōc Nhialic aabi la tuer ke luui Nhialic.” [†]

¹² Aye Jethu lueel ēlä, “Piēn kē apath yen abō emēn thiin, yen abō ba kōc bēn riōp, tēdē ke ya tēm kōc awuōc thōn kek kē cī ŋek looi theer wäär. ^{††13} Ee yen jōk ē cōk ku yen thōk ē kār. ^{†††}

¹⁴ “Kōc mit gup aa kōc cā alāthken luok riem Manh Amääl, rin aabi la yic bik mith tim piir cam, ku aala yic aya bik la gen Nhialic ē yam. ^{†††15} Kōc tō geu kōu aa kōc pan mac, kōc cī kegup yiēk acuol rin theek kek jōnrac, kōc nāk ē kōc, ku kōc ē jam lueth, ku kōc luui kāk bal aaci kōn la ē gen kēnē yic acin.

¹⁶ “Aye Jethu lueel ēlä, Yen acā atuōnydiē tooc bī kākã bēn lēk we, wek akuut cī gam. Yen ē kuat dhiēnh bēnyŋaknhom Debit, ee ciēer bak piny ē ruel bēēi.” ^{†††}

¹⁷ Aye Wēi Nhialic ku kōc Nhialic kek cīt nyan thiak ē Manh Amääl lueel, “Bäk!” Ku kuat raan piñ ē kēnē adhil lueel aya, “Bäk!” Na le raan nēk rou ke bō, kuat raan nēk rou abī dek piū piir ē path. ¹⁸

Thōk ē wēl

¹⁸ Yen Joon, yen alēk kuat raan piñ ē wēt kēnē puōu ebēn, na le raan juēk kēde thīn ka bī Nhialic tuōc kārēc cī gōt athōr kēnē yic. ¹⁹ Ku na le raan nyēi wēt tōk kam wēl tō athōr wēl cī nyuōth yen yic, ke Nhialic abī yinyden bī tēk ye mith tim ē piir yic, ku la gen yam, cī ke gōt athōr kēnē yic, nyaai tēnē ye. ¹⁹

²⁰ Ku Jethu raan lēk kōc kākã ebēn aye lueel, “Yēē-yēē! Yen abō emēn!” Kēya, ee tēde. Bäär Bēny Jethu!

²¹ Bī dhēen Bēny Jethu rēer kek kōc ē Nhialic. Yenakan.

††† 22:5 Ith 60:19; Dan 7:18 †† 22:11 Dan 12:10 †† 22:12 Ith 40:10; 62:11; Wk 28:4; Jer 17:10 ††† 22:13 Ny 1:8, 17; 2:8; Ith 44:6; 48:12 ††† 22:14 Cäk 2:9; 3:22 ††† 22:16 Ith 11:1, 10 18 22:17 Ith 55:1 19 22:19 L.rou 4:2; 12:32